

Antiquitatũ variarũ volumina. XVII.

A venerãdo & sacre theologie: & prædicatorii ordiſ pfeſſore lo. Annio hac ferie declarata.	Fo.I.
Contentorum in aliis voluminibus Liber prim⁹.	Fo.IX.
Inſtitutionum Anniarum de æquiũocis Lib.II.	Fo.XXIX.
Verrumñiana Propertii.Lib.III.	XXXIII.
Xenophontis Aequiuoca lib.III.	Fo.XLI.
Fabii Pictoris de aureo ſaculo lib. V.	Fo.LII.
Myrſili lib. VI.	Fo.LVII.
Catonis fragmentum.Lib. VII.	Fo.LXXII.
Itinerarii Antonini fragmentũ.Lib. VIII.	Fo.LXXVI.
Sempronii de Italia Lib.IX.	Fo.LXXXII.
Archilochi de temporibus Lib.X.	Fo.LXXXIII.
Metaſthenis Lib.XI.	Fo.LXXXVI.
De Hispaniis Lib.XII.	Fo.XCI.
De Chronographia Etruſca. Lib. XIII.	Fo.XCIII.
Philonis Lib. XIII.	Fo.CIII.
Beroſi lib. XV. u	Fo.CXVI.
Manethonis Lib. XVI.	Fo. CLIII.
Anniarum. XL. quæſtionum Lib. XVII.	

Venundatur ab Joanne Baruo z Jodo
co Badio.

F. Guillelmo Paruo; venerandi diui Dominici Instituti: & sacre theolo-
gie professori eximio; necnon & inuictissimi ac Christianissimi Francorū
regis Ludouici duodecimi a confessione prudentissimo; Iodoc⁹ Badius
Ascensus venerationem.

Tamet si pater venerāde sacer iste prædicatorꝝ ordo q̄ plurima sob
causas toti Christianorum nomini & colendus & obseruandus
olim iam dinoscit: ob duas tñ præcipue in admirationē sui merita
to totam rapit fideiū ecclesiam. Vnam q̄ tot præstantis animi
pugiles pro fidei catholice inuiolata conseruatione produxerit:
vt iam multos annos ipsi⁹ fidei inquisitio ad ipsum pleno suffra-
gio om̄ibusq̄ punctis in multis regionibus delata sit: vnde min⁹
mirandū si serius ac aliū ad nouorū festorū celebrationē adductus
est. In ea autē p̄uincia (de inquisitione loquor) quantū verē lau-
dis iamdiu merueris non tacerē: si ad aliū mihi sermo esset. Alte-
ram quē prioris causa est: q̄ a primis incunabulis atq̄ adeo ab ip̄o
patre diuo Dominico tanta litterarū præcipue sanctarū resplenduit claritudine: vt cum va-
sto terrarum orbī illuminādo sapientissimus opifex ip̄se deus: duo satis esse duxerit lumina-
ria magna: idem tñ ad pellendas e pectorib⁹ fidelium suorū tenebras in isto ordine: innume-
ra dignatus sit producere. Inter quē diuus Thomas Aquinas tanq̄ phœbus alter admirabi-
li præfulget & sanctitatis & doctrinē lumine: neq̄ tñ vt exigua suspicio sydera: Vincentiū:
Antoninū: Durandū: Adamū: Ockā: Holcotum: De turre cremata: De sancto Geminiano:
De Voragine: de Vtino: & sexentos alios. Neq̄ vero in sacris solūmodo litteris: sed in aliis
quoq̄ quē frugis bonę expertes nō sunt: quales sunt historice multi solidā laudem inuenē-
runt. Inter quos vt alios taceam: non infimo loco habē⁹ est venerabilis pater Ioannes Ana-
nius Viterbensis: tot antiquitatū quot in fronte p̄scripsim⁹ indagator & illustrator solertis-
simus. Qui tametsi ad patriā suā exaltationē præcipue respexisse visus est: multa tñ quæ
ad regum regnorūq̄ Christianorum: immo ad Christi ipsius generationem & primordia co-
gnoscenda faciāt: adducit. Quē om̄ia quo ordine ab eo in primo libro digesta visunt (Nam
prius penitus confusa emissā fuerant) rursum a nobis impressa & indice subsequente illustra-
ta: tuo nomini pater obseruande: & nostrā quantula est opellā nuncupamus. Vale. Ex Chal-
cographia nostra ad Nonas Feb. Anno Salutis ad calculum Romanum. M. D. XII.

Tabella

Alphabetica.

Bastusc ⁹ .	xcii. clxii.	Artaxerxes. Folio	cxxx.
xciii. cxlvii	Anitinus.	Arūnus	lxx.
Abiut. cii.	Annus.	Arutes.	xix. lxii. lxix.
Abrahę or	Annus Ibericus & Chaldaic	Arunti veteres	lxix.
t ⁹ & repro	cus Folio	Aruntini	xciii.
missio. fo	Antheus.	Afcalon.	xxxviii.
lio lxxxvii. Mors. cxxvii.	Antiochi plures	Afidonia	lxviii.
Alba & aleba.	Antichristus	Affyrus	cx.
lxiii. & cix.	Antropophagi.	Affium	xxliii.
Albina	Anubis.	Affur.	cx.
Albula.	xxvii. & cxxxiii.	Asterius	cxlv.
Aboriginū triplex gen ⁹ . lxxvi	Apenini diuisio	Astrolabium.	xxxvi.
Vñ sint dicti. ibid. & cxxiii.	lxvii.	Atalaa seu Atalanta.	cxli.
Abotinus	Apheresis nominū.	Atalanta.	cxlvii.
Academia prima	Apis	Atalantides	cxlii.
Achei	xxvi. xliii. lxi.	Atlantes tres.	xyii. & cxli.
Adam	Apis in Italiam venit.	Atlas italicus	lxxxix.
Aduene	Apreras	Atlas	cvi. & cxl.
Adula	lxii. lxi.	Attriani. lx.	Atrif. xcii.
Aegyptus rex	Apua	Attan.	clviii.
Aegypti nomina	Ar particula	Atos	cxliiii.
ibidem.	lxvii.	Atus.	liiii. & clviii.
Aemylia	Arabię tres	Atus castratur.	cxlv.
lxxix. & lxxx.	Aramea	Auctores in historia recipiē	
Aeneas in Italiam venit. cli.	Aramei	ti & non.	lxxxiiii. cii.
Aesar	lxxxvii.	Augures etrusci.	cxliiii.
Aetas	Araxes flu.	Aurea secula	xciii.
xxxv. & liiii.	Araxa prisca semitūpera fo	Aurea aetas. Vide Aetas.	
Aetas aurea	lio	Eiustempus	xlii.
xli. xlii.	Araxa iunior.	Auruni. Aurunti. & Aurūci	
xciii. cv.	Arbanum.	Folio	cxxviii.
Aetates longeuorū.	xii. xxvi. clvii.	Aus	cxix.
cxvii.	& clxvi.	Aufones.	lii. & cxxix.
Agillus.	Arba	Abel	cxvii.
xv.	Arbores consanguinitatum	Babylonia.	xciii.
Agilla.	Folio	Babyloniā Satur	
cliiii.	cx.	nus aedificauit.	cxvii.
Agillina vrbs.	Arbores pro tēplis olim ha	Est tetrapolis	cxix.
clv.	bitæ.	Bactri.	xliii.
Aius deus.	clviii.	Baleus.	cxxi. & cxxxiiii.
lix.	Arca Noę quādo facta. cviii.	Bantes.	xciii.
Alemannus.	Arcenna	Baracel. i. lictor.	xliv.
cxxv.	lxviii.	Barrozban.	ci.
Alemanni & eorum in præ	Archas	Bardi	cxix.
lio clamor	liiii.	Bardus	cxxii.
cxl.	Archilocus	Baris	cyiii.
Alexander sextus.	lxxxii.		
cxlviii.	Arę mutanę.		
Allobrox	lxix.		
cxliiii.	Aretium		
Alpes & earum diuisiones fo	lx.		
lio	Aretia.		
lxvii.	lx. cxvi. & cxxxii.		
Alsea & alifera	Argilerus		
cxxxvii.	xlv.		
Alsum	Ariminū		
lxviii. & lxxiii.	lxliii.		
Alteus.	Aristotelem carpit		
cxl.	cv.		
Altadis phia.	Armonia		
cxxviii.	cxli.		
Amatritis.	Armonię plures		
cxxxi.	clxx.		
Anca. inca. & ynca quid des	Arnieñ.		
norent	xiii.		
cxxxi	Arnus.		
	xxii. cxxxviii.		
	Arno.		
	lxvii. clxvi. clxx.		

Tabella

Betus. lxxxviii. & cxxxi.	Castrum Chlorę. ix.	Columna Isidis. cxxv.
Betica. lxxxviii. In Bética eē elios campos. cxxxii.	Castrum nouum. lxxv.	Columna Osyridis. cxxvii.
Belichas. lxxxv.	Cato cur scripserit. lvii.	Comenses. lxiiii.
Beligici seu Belgici. cxlii.	Catonis de greci s literis va= ticinium. lvii. & cvi.	Comerus. cxvii. & cliii.
Bencozban. ci.	Cecina. xviii. lxxi. clxv.	Comitium. xlvi.
Bergomenes. lxiiii.	Ceculus. cxlix.	Concordię edes. l.
Berosus & eius opus. cliii.	Cele. lxxiii.	Condi. lxx.
Eiusdem laus. ibidem.	Celus pater. xxxiiii.	Conflagrationū cause. cxxx.
Bianor & Bianorum. lxxx.	Celū & eius filii. cxv. & cxvi.	Cōstellationū genera. cxlii.
Blascon. cxli. bis.	Celius. lxxv.	Consulrus. cx.
Blerę. lxxix.	Celicolę. cxxvi.	Contestana. cxlvii.
Boarium forum. xlvi.	Celtus. cxxxvi.	Conuenę. cxxiii.
Bochtipomazi. x.	Cenomani. cxxxii.	Coryban. cxliiii.
Bononia. lxiiii.	Cercinum. lxvi.	Corites. xciii.
Brigus. lxxxvii. cxlii. cxxviii.	Cere. lxxiii.	Coritus. xvii. xix. xliii. cxxvi. cxli. cliii. & clxx.
Britones. cxx.	Ceres & eius aductus in ita= liam. xx. cxvii. & clxxi.	Corynienta. clxx.
 A syllaba. Folio. lii.	Ceruisia seu Ceruosa. xxvi.	Cornuetū. xxiiii. lxxi. lxxiiii.
Cabellarii. lxxxii.	Cetyn. xviii.	Corfica. lxxxvii. clii.
Cacus. xc. cxxvii.	Chaldeorum veritas. cvi.	Corina. clxx.
Cadmi. xxxviii. xli. cxlvi. cxlvii. & clx.	Chaos. xc. & cix.	Cranus & Crana. xlvi.
Cadossone. cxxxiiii.	Chronici recipiendi & reii= ciendi. lxxxiiii. & cli.	Craniza. cvi. & clxvi.
Caie etrusce. lxxxii.	Chyriatharba. xxxix.	Crepidā. cxxxiiii.
Caldanus. xv.	Christi genealogia. xciiii. cli.	Croton. lxx.
Calixtus tertius. cxlviii.	Chryseus. cxxxii.	Crorona. clxx.
Calumbū. xxvi. lv. & clxvi.	Cybellarię tabelę. xvi.	Cumę. lxxxii.
Cam. cxv. Cambo. cxlii.	Cybelis mons in tuscía. xix.	Cunchium. cxxiiii.
Cameses. lxi. lxxvi. lxxxii.	Cybeles quę sit. clxxv.	Cunchianum. cxxvi.
Eius impietas. cxxiii.	Cybeles plures. clxx. & clxxv.	Curetes. cxlii.
Camerini. lxxxii.	Cybelis genus. clxxi.	Curtis. lxxviii.
Camerena. cxxiii.	Cydnus. cxxxii.	Curtius lacus. xlvi.
Camillus. xix. & lxxix.	Cymba. cxxxix.	 Agon. Folio. cxxv.
Canones veritatis indagan de Folio. liii.	Cyminiū. lxxxv.	Dalmatia. cxviii.
Capena. xvii. & lxxix.	Cyminiū lacū quomodo ef= foderit Hercules. cxxxvi.	Dardania & eius cō ditio. xx. clxxi.
Capilli lanę. xlviii.	Cyminius lacus. cli. clxv.	Dardanus. lxxx.
Capilia. lxxiii.	Circus maximus. l.	Dardanus prisc⁹. cxli. cxliiii.
Capitolium. xlii. clxiii.	Ciuitacastellana. xlv.	eius contentio. cxliii.
Capitolii nomina. xliiii.	Clusum. lxx. & lxxv.	Dardani plures. clxx.
Capua. cxlix.	Colles Romę. l.	Dauid filii. xcvi.
Car. lx. & lxxiiii.	Colonię primę in Italia. Fo= lio. cxvii. Colonia. clxii.	Deabus. cxliii. cxxxii.
Carriara. ibidem.	Columba. xxxviii.	Delphinorum gesta. liii.
Caryn. lix.	Columbe gladius. cxxv.	DemiAth⁹. xxiii. cliii. clxvi.
Carmentalis porta. xliiii.		Deorum ex vrbibus euoca= tio. lxxxii.
Casperula. lxxviii. & cxxvi.		

Alphabetica.

Dei turrenorum. Folio lvi.	Etrurię nomina. cxxxix.	Galeritus x.xlvii.xlix.
Dei antiquorum. cx.	Etrurię origo clxii.	& lxxv.
Deos parietibus non contineri. cxxxv.	Etruria. xii.	Galli nouerūt literas anteq̃ greci. xxxvi. cxx.& cxxii.
Desolationis anni. xcix.	Etruscus populus quatern ^o xli. Eius religio xxv.	Galli umbri. xxxvii.
Deucalion. liiii.lxxxviii.	Litterę.lvi. Vernę. clifi.	Galli veteres in Italiã trahunt. lxiiii.
lxxxix.& cxliiii.	Etrusci.clxi. Eturfi.ibidem.	Gallorum origo. cxxvi.
Dextrum & leuum xlifi.	Euander xc.	Gymnasia.cxxvii.Nomina appellatiua. cxxxviii.
Dia.Diana.Dius.diuus. ix.	Euangelistarũ cõcordia. cii.	Galli cybelis cxlv.
Dictum clviii.	Euocatio deorum lxxxii.	Gambriuius cxxxiiii.
Diluuiã quinq̃ xxxvii.	Eusebii error lxxxiii.	Ganges. cxvii.
lviii.ciiii.& cy.	et lxxxv.	Gargoris. xc.
Dynastę ægyptiorum cli.	Ex prepositio. xcv.	Genealogia christi xciiii.cii.
Dionysius. cxxiiii. bis.	E Alor. Folio ix.	Genealogię interminatę cii.
Dionysium halicarnasseum taxat cxxx.& clxii.	Falucer ix.& xv.	Genius lx.& lxvii.
Dypolis. clxii.	Fanum clviii.	Genua lxvii.& lxxiii.
Dirce. xxxviii.	Farris & vini vsus. xlii.	Geriones. lxxxviii.cxxxii.
Dyrim lix.	Fasces cix.	Gera cxiiii.
Dis gallorum deus cxxii.	Faul. xv.clvi.clxv.	Germallia xlvii.
Dryudę cxxviii.	Faula puella cxxxvii.	Gemanorum prestantia. cx.
Draco. cxxxvii.	clxiiii.& clxv.	Origo.cxxvi. Mores cxxvii.Nomina.cxxxviii.
E Et vol. Folio clxi.	Faunus xcii.cxlvi. cl.	Gerunda cxxxiiii.
Eanus xxix.xlii.	Felsina lxxx.	Gymnasia gallorũ. cxxvii.
Ebal lxii.	Felsinus. xcii.	Glaucus cl.& clxix.
Eban ibidem.	Fidius cxxvi.	Gordianus mons cix.
Eber clxix.	Flaminia lxxx.	Gorgonides cxxxiiii.
Egelidus. xv.xxiii.xxiiii.	Flauianum clxx.	Gothi lxxxvii.
& clxviii.	Flora dea ix.	Gręcę literę nõ sunt perdiscę de auctore Catone. xvii.
Elbius lxxi.& xcii.	Florentia ix.& lx.	Gręcotalis l.
Electrum. cxiii.	Fluentini lxx.clxv.	Gręcia mendax in historia. fo.lvii.In philosophia.cvi.
Elyh. xciiii.& cii.	Formicę oppidum deleuerunt. clxix.	Gręcõꝝ iter se dissensio. cvi.
En et Enta. clxix.	Forum Boarium. xlvii.	Gręci norantur. lviii.lxi.
Ennon xl. Eniani lii.	Forum Romanum. xlvii.	Gulnial. cxxxi.
Enoch propheta. cvi.	Forum celle lxxiii.	Gumbriutus. cxxxiii.
Enos vrbs cvii.	Forum nouępagorum. ibid.	E Abrahã Vide supra Abraham.
Entella vrbs lxxiiii.	Forum Cassii lxxv.	Hebron. xxxix.cx.
Erycis portus. lxxiiii.	Francus. cli.	Helerna. xlviii.
Epyrus cxviii.	Furina ix.	Herba xl.
Erichonius. lxxxix. cxlvii.	Fusta nauis. cxxxix.	Hercol. lxxii.cxiii.& clxvi.
Erichus cxlvii.	G Ades. cxxxix.	Hercolani. cxxxix.
Eridanus flu. cxiiii.	Gaiolę clxvi.	
Eridanus dux cxxxii.	Galathes. cxxxvii.	
Eriolum. cl. Erithus. xc.	Galathas cxlix.	
Etruria x.xi.xii.xiii.xvi.	Galathę Assani. cxxxvii.	
et clxi.	Galbę origo. clxix.	

Tabella

Herculis noīa. xxii. & lxvij.	Iani facies. ibidem.	fecit Folio clxi.
Herculis facinora lxxxviii.	Ianus fator. xxxiiii.	Ister lxiij. & cxviii.
Hercules Libyus. lxviii.	Iani duodecim arę. xxxiiii.	Italantides. cxlii.
lxxxviii. & cxlii.	Iani tempora. xlii.	Italię nomina. xlii. xxvii. cxl.
Hercules italus xcii.	Iani plures. xlv.	Italia est insula xviii.
Hercules Alceus pyrata. xc.	Ianus a Romulo stans. xlviii.	Italia vnde dicta lxvii.
& cxxxvi. Gręcus ibidem.	Iani proles xlv.	Italię antiquitas. lviii.
Hercules ægyptius ibidem	Ianus primus deorum dict ⁹	Italiae diuisio. lxxvi.
& cxxxvii.	cenotrius lxi. cxv.	Italus xvii. lxxxix. Regna
Hercules in gallia alexiã cõ	Iani patria & quos physicam	uit i volturrena. xviii. xliii.
didit cxxxvii.	docuit. lxxi.	Italię primę colonię cxvii.
Hercules vbi perfunctus sit	Ianus iunior. mars & latin ⁹	Iubal. Iubalda. Iubedla. fo.
laboribus. cxxxviii.	idem fo. cxlviii.	lxxxvii. cxx. cxvii.
Eius sepulchrũ. cxxxix.	Ianus cur sit cenotrius. cxv.	Iuliani in euangelistas obie
Herculis anni & mors cl.	Italiam tenet. cxxxiii.	cta & responſiones ad ea.
Herodis regnũ. ci.	Iani ætas. cxxvii.	Folio xciiii.
Hermiones. cxxix.	Iapetus cxvi. & cxvii.	Iuppiter. lxxvi.
Hesperie. xvii. & cxl.	Iasii tegia. xix. Mors. xx. Loc ⁹	Iuppiter Ianus xxix.
Hesperus xlv. & lxxxviii.	& tempus ibidem. & xliii.	Iuppiter iustus lxiii.
Herruria. x. Vide Etruria.	Iasius rufus. lxxxix.	 Atenakim fo.
Hiarbas cxxix.	Iasii plures. cxlii. clxx. clxxi.	lio clxix.
Hispalus lxxxviii.	Iberus flu. lxxxvii. cxxv.	 Kityn xviii.
Hispanus. ibidem.	Iberi ibidem	Kytis. clxiii.
Hispani priusq̃ graci noue	Idolatria prima. cxxii.	 Acus curtius. xlv.
runt literas xxxvi.	Iebus xl. Iellus xcii.	Lacus Cyminius
Hispanorum origo. cxxvi.	Ignis e radiis solis exceptus	Vide Cyminius
& lxxxvi. Literatura ibi.	Folio cxvi.	Folio cxx.
Hispellum. lxxv.	Ile xv. Ilex xv. & cx.	Laertium taxat. cxx.
Histria & Hister lxiii.	Ilus xc. & cxlix.	Laomedotis cedes. cxxxvii.
Homeri octo. xvii. & lxxxiii.	Imeneus. cxxiiii.	Lapides compluti lxxvii.
Homeri patria & sepulcrum	Indigenę lv. & cxxiii.	Larius. lxxix.
Folio lxxxiii. Homerus	Inuus xv. cxv. & cxxiii.	Larthes. xxv. xcii. cxxxi.
expoliuit literas. lxxxiiii.	Io. lxxxix. cxxv. cxxxvii.	cxlvii. clix. & clvii.
Horchia. xxv. xxx. cxxxii.	cxl. & clxxi.	Larthenianum lxviii.
 Acob & Heli. cii.	Ioakin xciiii. & ci.	Latinus. xcii. & clii.
Iael cvii.	Ioachim hely xcviij.	Latii fines lxxx.
Ial. cxxx.	Ioastrinomius xcviij.	Latium. cxli.
Ianiculus collis. l.	Ioppe. xxxviii. cx. cxvii.	Legalia precipientes. ciii.
Ianineus portus. xxxviii.	Iosephum taxat. ci.	Lemannus. cxlviii.
Ianua xxxiiii. xlii.	Ioseph quid ad genealogiã	Leo Lygurum insigne Fo
Ianus vertumnus ix.	Christi faciat. cii.	lio lxvii.
Ianus g & Noa. xlii. xxix. xlii.	Isaac ortus lxxxvii.	Lestrigon. xviii. liiii. xciii.
lviii. lxxxv. xcii. cxix.	Iis xx. & cxxix.	Lex quãdo sit data. xcvi.
Ianus optimus maxim ⁹ Iup	Isidis columna. cxxv. Aduẽ	Libyus Hercules Vide Her
piter xxix.	tus in italiã. clxxi.	cules. cxlii. cxxxix.
Ianus pacificus. xxxi.	Iis viterbi primos panes cõ	Libyſſus campus clxxi.

Alphabetica.

Liburnum	cxxxv.	M Acchabæus	C.	Minerua	cxvii.
Liburnus	cxxxix.	Macedonia	cxviii.	Minerue multe	cxxiiii.
Licurgi cædes	cxxxii.	Macedo seu macedo	xxvii. & cxxxlii	Minio	lxxiiii. & clxix
Liguria terminus: et partes folio	lxvii.	Magdel	cxxv.	Minoes	cxlvii. clxix.
Ligurnus portus et. lxxvii.	lxxiii.	Magog	cxii. & cxxv.	Myrtadam	cxliiii.
Ligur.	lxxvii. & cxxx.	Magus & Magu	cxxv.	Moneta vetulonia	clvii.
Linguaru & gentium distinctio.	cx.	Magus fuit moyses	cxliiii.	Mon & Mont.	cxix. clxix.
Lynam taxat vide Nicolaum		Maia muri	xviii.	Mons phlisco	lxix.
Lyris flu.	lxxx.	Malor	cxix. & cxxx.	Montaurus	cxxix.
Littere sacre que sunt effigies quid signent.	xxviii.	Mamurius	xxxiii.	Morges	xliii. & cxli.
Littere fuerunt apud hispanos & gallos anteq apud grecos.	xxvi. cxxii	Mamitus	cxl.	Morgetes.	xciii. & cxlii.
Littere etruscae	lvi.	Manethon & eius scripta folio.	cxlvi.	Moria. xl. Monachus.	lxvii.
Litteraru antiquas	cv.	Mannus	cxii. & cxxv.	Moses magus	cxliiii.
Littere in gallia	cxii.	Manto	lxii. clxix.	Mundi origo	lviii.
Liuius taxatur folio. xlvi. et. lxxv.		Mantua	lxiiii. cliii.	Munio oppidum.	xxv.
Liuii liuor in tuscos.	lxxv.	Mantua palatium	cliii.	Mufarnus.	xxii. & clxvi.
Lomnina	cxxxii.	Maont & Mont	cxix.	Mufarna	cxxxviii.
Lombardi.	xxiii. lxxix.	Maria mater dñi	Cl.	Mutiane are	lxix.
Longbardi	ibidem	Marorex	cxxxii	N Annetes	cxlix.
Longola	xv. clxv.	Mars qui lanus iunior.	cxlviii.	Narbo	cxxxix.
Longo	cxxx.	Marfi	cxxxi.	Narnia	lxxv.
Loociburi	lxxiiii.	Maseas	lxxxii.	Nathan	xcvii.
Lucanus poeta declaratur in quodam loco	xxvii.	Maffus	xciii.	Natire & Naticanus.	lix.
Lubrius	xxv.	Matheus apostolus.	xciiii.	Nicea	lxxii. & clif
Luca	ix. lxxiiii.	Maurus	cxvi.	Nicius	clii.
Luceres	ix. & x.	Mecoenatis pater.	xiiii. lxxi.	Nicolaum de lira taxat. folio xl. xciiii. & cx.	
Lucenses ad parthios. folio	cxxxiii.	Mecenas mollis	lxxii.	Ninus qui bella induxit primus. folio.	cxxi. & cxxii.
Lucomo	ix. x. xxv.	Mediolanum	lxiiii. lxxx.	Nominum imponendorum rebus perpetuis cause pci pue tres. folio. xxiiii. & cxviii.	
Lucumones.	lxxx. cxxx.	Melchisedech qui & samus dictus	fo. cxxvii.	Nomen arcanum Rome & eius plura nota	cxlii.
cliii. clviii. clix.		Melæ locus castigatus.	clxii.	Noa.	xxix. xxxviii. lviii et. cxiiii. Q. sit idem qui et Ianus & ogyges. lviii et. cxxiii.
Lucus.	ix. clvi. clviii.	Mellcola	xc.	Noa gygas	cviii.
Lucus. i. phanu	clviii.	Menippus	lxxi.	Noa astrologus	ibide.
Lugdus & lugdunum	cxl.	Menodorus	ibidem.	Noe nota	cx.
Ludouici	cxl.	Mercurius trimegistus.	cxix	Noe vxor	cx.
Luna. lx.	Lurkin. clxix.	Mesia sylua	lxix.	Noa in Italiam quo tempore venerit.	cxiiii.
Lusus	lxxxix. & cxliiii.	Mesie	cxviii. bis.	Noega & Noela	ibide.
Lusitania	ibide	Mesopotamia	cxvii.	Nossa	clxix.
		Metalli	clxiiii.		
		Metasthenis liber.	lxxxiiii.		
		Metamorphosis ouidiana.			
		vnde sit sumpta	cv.		
		Mezentius	xv. & cli.		
		Min	cxvi. et. clxix.		

Tabella

Nouaria	Ixiif.	Pannonie	cxviii.	Pifeus.	clif.	Pifi.	liif.
Nuetum	Ixvi.	Para.	xl.	Piftius		cxxyf.	
 Chus	xciiif.	Paratuffa.	xv.li.clvif.	Piftorium		lxx.	
 Ocnus	xy.cl.	Parazolum	Ixxviii.cliif.	Pythagoras non docuit pri-			
et.cliif.		Par.	xy.clxiii.et.clxv.	mus tufcos		lxxviii.	
Ocramons	Ixxvif.	Parrhifii	cxxxiii.cxlviif.	Pleiona & pleiades		xviii.	
Ocrea & ocriculum.	Ixxv.	Paris ad protea	xxxvii.	Plynius declarat		xvi.clxif.	
Oenotria ab Iano oenotrio di-		et.cxlviif.		Taxatur.		fo.x.et.cv.	
cta	lii.et.cxl.	Parma	Ixxx.	Poeninus		Ixxvif.	
Oenotrius Ianus ibi.&.cxv.		Paulum apoftolũ carpentes		Polyarcha		xli.	
Ogyges noa	Ixxxv.	taxat	ciii.	Politorum		Ixxiiiif.	
Ogyges prifcus	cx.	Pelafgi quando turrenos ce-		Pomona & Pomonus		.x.	
Ol et Vol	xi.et.clvif.	perint.	liiif.	Pons vnde dictus		clvif.	
Olanus	xciiif.	Pelii.liif.	Persæ.cxxx.	Populonia		Ixxx.clxiii.	
Olympias	xcif.	Perusia	cxxix.	Porcus.		xxviii.liiif.cxxxiii.	
Olympus	Ixxxiii.cxxvi.	Perus	clv.	Porthmeus		ibidẽ.	
Olympi plures	cxxxiii	Phaethon	Ixiif.lxvif.	Porticellẽ		clxiif	
Origomundi	Iviii.	cxiiif. et præcipue.cxxx.		Portus Iygurnus		Ixxiii.	
Origobominũ	ibidẽ.	Phaethontis coloniæ. cxxx.		Porcus ericis		ibidem	
Origo Rome	Ixvi.	Phalaris	Ixviii	Thelamoni ⁹ .		clxiif.&.clxy	
Origo Germanorũ Gallorũ:		Phalifcanum	Ixviii.	Prometheus		xxxvif.	
et Hispanorũ	cxxvi.	Phalifci	Ixxiii	Promiffionis terra		cxviii.	
Orithyia	cxlvii.	Phanum.i.Iucus	clviii.	Proteus		xxix.cxxiiiif.	
Orobii	Ixiif.	Pharao	cxliiif	xxxvif.cxxviii.et.cv.			
Oropitum	lii.	Pherentimates	Ixvi.	Proto.Ixxiii.		Prutus.cxiif.	
Ofcus	Ixvi.xciii.cxlif.	Pharentiana	Ixxiii.	 Vaternus popul ⁹			
Ofyris et pater eius atq; co-		Phescẽ et phescenniũ.	Ixviii.	etrufcus.xvi.			
gnomina.folio. xxvi.		et.clx.		Quæftionũ quadra-			
In Italia aduetus.xxvii.		Pheregenẽ.	lix.lx.lxxiii.	ginta anniarũ in-			
Eius comites	ibidẽ.	Phedulani	Ix.	dex ponit in fi.codicẽ primũ			
Ofyris rurfus fo.cxiif.Eius		Philofophia a barbaris nõ a		Declaratio aut i fine operis.			
columna.cxxvii.&.cxxxii		græcis orta	cxx.	Quirites		cxxvi	
Ofyris Italiam liberauit a gy-		Phyficam docuit Ianus.Ixxi		 Pro.S.		Fo.X.	
gantibus	cxxxiii.	Phlegreus campus. cxxxiii.		Rances		cxlix.	
Ofyrius expeditio & epithe-		Phoenicia	cx.	Razena. Razenua.			
ta.folio	cxxxiiiif	Phoenix primus	cxlvii.	Razeni.Razenui.		xxx.	
Ouidiũ taxat.xlviii.&.cxxxii		Phorcus.	xxviii.liiif.et	xlviif.lv.cxxiiiif.clxvi.			
 Adus.	Ixiif.lxix.	cxxxiiiif.vide porcus		Regina		cxlv.	
et.cxxxii.		Phoronei	xxxv.	Regulus et Rex		xlvi.	
 Palatua.	ix.et.cxvii.	Phul	Ixxxv.	Regum & regnorũ in Italia.			
Palatius	xc.cxxix.	Py.particula	clviii.	durationes		xcif.	
Palentius	xc.	Picus	xcii.cxliiif.	Regule approbandorũ hifto-			
Paleologus.	xxv.clviii.clix.	Pilia.liif.	Pipini.cliif.	riographorũ .Ixxxiiiif.			
Palenfana.	cxxx.et.cxxxi.	Pyrgus	Ixxiii.	Refurrectionẽ mortuorũ ne-			
Palladium	cxxv.	Pyrenei	cxxxv.	gantes		ciiif.	
Pan.	xy.cxxi.et.clxiii.	Pyripiniana regio	cxxxv.	Rheẽ nuptiẽ		cxxiiiif.	

Alphabetica.

Rhemi in gallia	cli.	Sarmate	cxviii.	Spyra	lxxiii.
Rypartacula	clxix.	Saturnus.	xxii.xxvi.xxxix.	Spoletum	lxxv
Ryphei	cxviii.		xlii.xliiii.lxi.cxix.	Spurina Spurinella.	clxiiii
Roma	xyii.xciii.	Saturnus auarus	xxvi.	Statue inuentę	clxxi
Rome incrementa	xliiii	Saturnus qui ad Ianum ve-		Sticpartacula	clxiii.
Rome origo.lxvi.	Nomen ar-	nir.xlii.Inferos petit.xliiii.		Subura	l.
canum,lxxxi.cxlif.		Eius atas	xciii.	Suęui & eorum prisca religio	cxxy.
Roma instituta	cxli.	Saturnus homo	cxix.	Susa.lix.	Susa.cxxxix.
Roma instaurata	cxli.	Saturnus aegyptius	cxxi.	Sutrium.	lxix.et.clxxvi.
Roma cum Mose orta, ibidē.		Saturnus caspius	cxiiii	 Ages	fo.xciii.
Romus & Roma	cxlviii.	Eius inuenta	cxvi.		cxxy.et.cxxxi.
Item in Hispania fo.xc		Saturni fabati mors.	cxvii.	Tagus flu.	fo.
Romanessus.xcii.cxlif.&cxl		Saturni quattuor	cxii		lxxviii.et.cxxxi.
Romaniola. lxxx.	Ciiii.	Saturni tres in Italia.	cxlix.	Talmud inuentor	ciii.
Roserum	lxxiiii.	Saturnia	xliii.&cxxvi.	Tarchon. xv.cxlvi.et.cxlx.	
Ruine troę	lii.	Scyllę.cl.	Scribe.ciii.	Taracona.	lxxviii.cliiii.
Rumulus	ix.	Scythia & Scytharū antiqui		Tarcessii.	cxiii.et.cxxiiii.
Rufelle	lx.	tas.fo.	cix.	Tarpeia arx	xliii.
 Littera in cversa fo.		Sem melchisedech	cx.	Tarquine	xv.cliiii.
cxxxvii. In R.clxi.		Semiramis. xxxviii.xliiii.cv.	et.cxxv.	Taurisci	lxiii.
Sabatia	xxvi.	Semipater	lxxvii.	Taurisium	lxxvii.
Sabatius. xxii.cxxiiii.cxxv.		Sempronii opus.	lxxvi.	Teglat	lxxxv.
cxvii.&cxxvii.		Sena.lxx.	Senaculū.lxxx.	Telchines	cx.
Sabatina tribus	li.	Senes.c.Sennaar	cxvii.	Terre diuisio quomō sit facta	folio.cxvi.
Sabelli & sabini	lxxviii.	Sentinates	lxx.	Terra promissionis	cxviii.
Sabus	lxxviii.&cxxvi.	Sepulcrū herculis.	cxxxix.	Testa.	lxxxix.xc.cxlvi.
Sacerdotes	xcviii.ciii.	Seuastus	xv.et.clxiii.	Tetrapolis	clii.
Saga. lviiii.lxxi.lxxviii.cix.		Sferus.cliiii.	Sic.lxxxix.	Teutanes	cxxxix.
Sagalbina	lxii.cix.	Sicanus	lxxxix.xciii.	Teutones	ibid.
Saguntus.cxx.	Sais.cxiii.	Siceleus.lxxxix.Sicorus.cxl.		Thelamonis portus.	clix.
Saleumbrona	xiii.lv.	Siculus	lxxxix.	Therme Casę	xxiiii.
Sale.	liii.lxxv.&cxlifi.	Siculi primi incolere Romā		Stygianę	lxxiiii
Salem.xl.	Salona.cxviii.	cxl.Siculorū duplex ge-		Theseus	clix.
Saltatio religiosa	clviii.	nus in Italia.cxl.Sicu-		Thybris.	ix.lxi.lxi.cl.
Samitres	lxxviii.	li in aborigines mouēt.cxliiii		Tyberis	ibidē.
Samothę & Samothei.cxi.		Sidones	xxv.&lxxiiii.	Tyberinus	ibidem.
Samothracia	xii.	Signa inuenta	cxlviii.	Tyberini	xiii.
Samus Melchisedech.cxxvii		Siluanus.xv.Silufus.cli.clii.		Tibulli locus	lxxx.
Sandaliothis	cxxiiii.	Sion.xl.	Sipalis.clxiii.	Tigullia	lxxiii.
Sangni Sactus Sangtus Sag-		Sypus	cxiii.et.clxiiii	Tyle	cxlv.
nini. xxii. lxvi.lxxviii.		Syrię diuisio	xxxviii.	Tylautentum	lxxvii.
cix.cxy.&cxxvi.		Sollanus	xxix.	Typhon	cxxxv.
Sara	xl.	Soca et Socor.	cxxxix.	Titanes	xxxix.cx.
Sardanapalus	lxxxv.	Soracte	clx.		
Sardinia	cxxiiii.	Spartus	cxliiii.		
Sardinianf	lxviii.				

Tabella

Alphabetica.

Titanis cxlii.
 Titea vxor Noë. cxl.cxlv.
 Titus.lxxi.Vide Liuius.
 Togorma cxxxi.
 Torebus xxiii.&.lviii.
 Toruus cxlvii.cxlvii.
 Tospiades. lxxviii.cxiii.et.
 Tripolis.clxii. (cxliii
 Tripontium clxiii.
 Triton. cxvii.&.cxlvii.
 Trometes li.
 Tromerotes xxii.
 Troie ruine li.
 Troitum lxxix.
 Tros lxxxix.&.cxlviii.
 Troisuli xxii.
 Tubal. lxxxvi.lxxxvii.cvii.
 cxxii Tubalcain.cvii.
 Tube inuentor clii.
 Tudernū & Tudernis vna.ix
 Tufca lxxiii.
 Tufcon. cxii.cxviii.cxxv.
 Tufca nana xi.
 Tufcanella & Tufca.cxlvi.
 Tufcia xi.xii.
 Tufcie fines cxlv.cliii.
 Tufcie diuifio cliii.clxvii.
 Tufci vnde dicti .cxlvii.
 Tufcus vicus & tufci turba
 impia vici.xlvi.xlvii.xlix.
 Tufcum cxxviii.
 Tufcus amnis lxxi.
 Turnus.cli. Turfes.xi.
 Turrena. xi.&.xii.clx.
 Turthenus lxxi.
 Turrentia & Tyrthenia eadē
 et etruria. liii.cliiii.
 Turthenorū seu tyrthenorū
 laus. clii.vnde dicti.lvi.
 Turrenorū dii. lvi.
 Turtheni in Italiam aduen-
 tus fo.xliii
 Turtheni cedes cliiii
 Turtheni vrbes ibidem
 Tursena turrita tetrapolis
 folio lvi.&.lxxiii.

Adimon. xxix.xxx.
 xxxviii.&.xl.
 Valentia.xc.cxlvi
 Valachie cxviii.
 Vandali cxxxviii.
 Varentanum lxxv.
 Vaticanus & Vatre lix.
 Veibenus xciii
 Veie.xxii. Vell.lii.
 Veientes xliiii.
 Veientum lxxiii.
 Veiuza & Veiuza. xx.xxvi.
 cxlv.clix.clxiii.clxiiii.
 Velabrum.l.Vellia xlvi.
 Veneti. lxxiii.lxxvii. cxxxii.
 Venus xxxviii
 Verbum xxliii.clviii.
 Verbista clix.
 Vercelle lxxiii
 Veritatis inuentendę cano-
 nes fo.liii.
 Verne etruscorū cliiii.
 Verona lxxix.
 Vertūnus. xv.xxix.xxx.
 xxxi.cxxviii.
 Vetulerū.xy.xl.clvii.clxiiii.
 Vetulonia. xii.xiii.clvii.
 Veru & Verufci. clxii.
 Vesta vxor Noë. cx.cxvi.
 cxxv.&.cxlv.
 Vibennus cxlviii.
 Vic^o tufe^o.xxx.xlvi.&.xlvii.
 Vini vfus. xlii.
 Vergiliū locus declaratus.fo
 lio.xliiii.xliiii.&.clvi.
 Vis.cxvii. Viftula.xxv.
 Vitę longitudo gbus & qua
 re data fit cviii.
 Viterbū & vnde fit dictum:
 xliii.xliiii.cxxv.
 Viterbum regia fedes. clvi.
 clviii.clix.
 Viterbi interpretaciones. clix.
 Vlai.lxxii. Vmbria.lv.
 Vmbri priſci.xliii.cxxvii.lxv.
 Vmbro lxxv.

Vnca anca.inca cxxxix
 Vnigenitus quis fit. xcvii.
 Vol & ol. xi.xxvi.clyi.
 Vol cur pponatur vrbi no-
 minibus. cliiii.&.clxi.
 Volaterrę & Volaterrani.lx.
 Volcen .lx.et.lxxiii.
 Volcentini lxxvi
 Volſci .lxxx.&.cxlix.
 Volſina lx.et.lxxv.
 Volturna.Volturrena. Vol
 turnum. ix.xi. xii. xiii.
 xxix.lxxviii.lxxix.clxiii
 Volturreni.lx.clxii.vbi doce
 tur non eſſe legendū in
 Plynio Volaterrani.
 Volturnus. ix.xxix.lxxviii.
 Volturfena xii.
 Vrbum decora xii.
 Vrcoa cxvii.
 Vrſini & vrſentini.lxvi.lxxv
 Vulcanus xcii.
 Vuſetini .lxx.&.lxxi.

 Anto cxlii.
 Xenophon et eius
 opus xxxiiii.
 Xerxes cxxx.

 Arconide galli. Fo.
 cxxvii.
 Zanedrim C.
 Zelus cxviii.
 Zi particula clxiii.
 Zor cxxi.
 Zoroaſt cxv.
 Zoroaſtes cxxviii.

Finis.

Joānis annij Prefatio Epistolaris.

FRATRIS IOANNIS ANNII VITERBENSIS THE
ologix professoris ordinis prædicatorum: de
commentariis Antiquitatum ad Christi-
anissimos Hispaniarum Re-
ges: Ferdinandū & cō-
sortē eius Elisabe-
tham Episto-
la incipit.

VIBVS EFFERENDI SINT LAVDIBVS RE-
ges ac principes quibus mūdus iuste disponitur: glo-
riosissimi simul & christianissimi atq; Hispaniarū ca-
tholici principes Ferdināde & Elisabeth hīc vel ma-
xime patet: q̄ cum diuina historia damnet eos qui in
communicabile nomen tribuerunt lignis & lapidi-
bus vocantes eos deos: tamen solis principibus id cō-
municari non modo passa est: sed etiam ipsa cum ho-
minibus: & gentibus appellatione sua confirmauit:
sæpissime deos duces & iudices vocans. Nam Exodi
.vii. ca. Moysem deum nominauit: dicens. Ego te de-
di deum Pharaoni. Et Exodi item. xxiii. Si furtum la-
ruerit: applicabitur dominus domus ad deos. Et itē
alibi. Diis non detrahes: & principem populū tuū ne

Principes
dīi sunt.

maledicas. Et itē in psalmo. Principes populorum congregati sunt: cum deo Abrahā: qm̄
dīi fortes terre: vehementer eleuati sunt. Et in alio Psalmo: ad principes prauos: deus inquit
stetit in concilio deorum: in medio autem deos ita dii iudicat. Vsq; quo iudicatis iniquitatē
& facies peccatorum sumitis? Et paulo post. Ego dixi dii estis: & filii excelsi omnes. Qua cer-
te appellatione dignati fuerunt: q̄ solis ipsis: qd̄ ad deum spectat ius regendi atq; iudicandi
loca: prouincias: & regna: & imperia: tributū est. Vnde & aurea ætate quæ (teste Ouidio) cœ-
pit principio generis humani: cū nulla esset idololatria: principes iustos: appellabāt deos &
numina. Qd̄ restatur lanus apud Ouidium in primo de Fastis dicens. Tunc ego regnabam
patiens cum terra deorum Esset: & humanis numina mixta locis. Eisdē vocat iustos dicēs
infra. Proq; metu populum: non vis pudor ipse regebat: Nullus erat iustis: reddere iussa la-
bor. Qd̄ si ita est: quia ita est q̄ iustos principes deus vult deos dici per cōmunicationem no-
minis non per essentiā: cōsequēs necessario est: vt in cōmunicatiōe nominis cōmunes simul
perfectiones: & quæ omnes in nomine deitatis laudes perfectionum & qualitatum continē-
tur: homini iusto tribuanē. Tot igitur virtutū laudibus iustus princeps: procul mēdacio atq;
q̄ adulatione potest efferri: quot cū deī nomine iusto cōgruere possunt: vt eū deum iustum
prudentem: fortem: inuictum: temperatū: castum: humilem: pudicum: veracem: mitem: in
deum pium: in homines subditos: sollicitum: legislatorem: perturbatorem sceleratorum:
amatorem & præmiatorem bonorū. Qd̄ si quibus ætate nostra ex principib⁹ merito a deo no-
men illud communicatum est: quibus utiq; iustius tributum est: vt sint dii & numina in ter-
ra degentes: q̄ christianissimis simul & gloriosissimis Hispaniarum principibus Ferdinan-
do & Elisabeth: q̄ animo diuino atq; inuictō formati: breuī tempore effecerūt: qd̄ octingē-
tis ferme annis: maiores eorum attrētantes: frustra enīsi fuerunt: Hi enim soli tenebras a luce
diuiserunt: tyrannos Hispaniarum & geriones: tanq̄ semen Herculeum magna vi atq; forti

Principum
tituli.

Præfatio Epistolaris.

rudine sustulerunt: atrociantes deleuerunt: impios hæreticos tota Hispania pepulerunt: Mauros crucis inimicos illo potentissimo regno Berico spoliauerunt: ad temperantiâq; ac religionem & castimoniam quoq; omnes iam lapsas religiones reduxerunt: etiam vt vnico verbo omnes laudes eorum colligam: quicquid fortitudinis: victoriæ: castitatis: comitatus: prudentiæ: pudicitæ: pietatis: sollicitudis: prædicat in Moyse duce legislatore: & David atq; sanctis priscis ducibus: hoc totum nostra ætate: principes christianissimi Hispaniarum: adeo fuerit mire assecuti. Nec ea sunt in abscondito: quæ iam totus vna voce personat orbis. Quidq; Hispania ferox: Prædem impiis & barbaris mixta: ad humanitatem & mores: mutata est. Boni afficiuntur premio: impiis supplicium est in promptu. Docent hæc q; Romæ degunt: percharissimi familiares ipsis regibus Reuerendissimus. D. Ber. Carual Cardinalis. sanctæ crucis: & eorum orator illustris: dominus Gasias Lassus. Nam alter inter Cardinales: vt inter stellas luna minores fulget: doctrina: vita: litteris: moribus pietate. Alter vero etiam litteratis semper immixtus & iustus atq; religiosus: tam morat⁹ est: vt eum veluti alterum Catonem videntur: tam iustus: & plenus castimoniam atq; religionis: vt vndiq; in se omnium animos simul: & oculos conuertat. Non igitur mirum: si tales seruitores atq; enutriti regia domo: tales principes habent: qui vniuersum orbem illuminant: & veluti diæ ac vera numina sint & dicantur. Quales domini (inquit Chrysostomus) tales & serui. Quamobrè ipse incognit⁹ facie principibus christianissimis: virtute vero toti orbi notissimis: dicauit opera mea antiquitatum: non quæ iam senex Theologiam professus his studeat: sed quæ sepulchris & infernis fucianis absconsa: & primum e latebris educta & in lucem prodita: eo tempore quo Beticæ regno potiti estis: iure Beticis victoribus regibus: primum dicata sunt: Donum quidem minimus: ex parte mei offerentis: sed maximum ex parte auctorum: & eos suscipiendum principum quos christianissimos deus sublimis & altissimus indies sceliciores: & altiores efficiat: ad scelicè statum christianorum: & ecclesiæ sanctæ dei Amen.

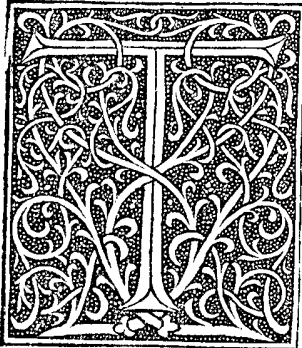

SEQVVTVR LIBRI. XVII. PER EVNDEM. F.

Ioannem Annum collecti & elucidati. Quorum Primus more Plyniano exprimit ea quæ in cæteris voluminibus continentur. Cuius quidem libri primi indicium secuti nunc sumus in reliquorum serie seruanda.

F. Joannis Annij. Liber. I. Fo. I.

Fratri Joannis Annij Viterbensis ordinis prædicatorum Theologiæ professoris super opera de antiquitatibus confecta præfatio incipit.

Theologi officij est: reru veritate: præcipue q̄ ad res diuinas spectat: & ad eã perducit: p̄quirere: inuenire: firmare: aperire: atq; p̄ viribus elucidare: docere: ac tradere. Nec deesse illũ decet virtuti diuine pietati: que nõ modo in deũ verũ etiã in patrẽ ac patriã diffunditur: inter q̄ amor: & eternitas reru gestaru: & antiquitas: ac splendor eius: & defensio: tũ armis tũ scriptis enumerantur. Hæc ego in his meis scriptis: pro patriã & Italia: immo & Europa tota p̄fiteor. Ornatũ vero & elegantia nõ p̄fiteor: sed solã & nudã veritatẽ. Quare cuilibet cedo: in copia

& ornatu dicẽdi. At in inuẽta veritate: illis solis palmã cõcedo: & eos censores seque: qui cõtra me p̄duxerint nõ tantũ vt blacterones & verbosi verba: sed potiores auctores: & certiora argumẽta. Qui vero infirmiora his argumenta: aut luniores: aut hores obiecerint: vt q̄ eadẽ facilitate cõtinentur: qua p̄ferẽt. Hęc em̄ mea opera iudices equos & eruditos cẽfores: nõ verbosos desiderãt. Si quis vero in his legerit q̄ illũ offendat: ante bene examinet q̄ iudicet. At si quis obicere cupit: nõ expectet id agere cũ mortuus fuero: quia tũc cũ laruis & ymbris pugnabit: qd̄ est timidi simul & ignorantis atq; inuidi officij. Me viuente obiciat: & illico responsiones referet. Ordo autẽ librorum erit pliniano more: vt in hoc primo libro/omnium librorum sequẽtium titulos: & capitula: & auctores prænotẽ: & inde singulos libros singulariter digeram.

De omnibus operibus sequentibus. Primus liber incipit: qui est secundi libri & aliorum digestio.

Secundus liber est de nouem institutionibus Etruscis: ad eosdẽ catholicos Hispaniarũ principes.

De nominibus equiuocis: Diua Volturna:

Volturnus: Palatua: Flora: Furina: Falucer: Luceres: Pomona: Pomonusq; pater Etruria: Turrena: Volturrena: Thusca Thuscia. Ex auctoribus Aristotele. M. Varrone: T. Liuius: Fabio pictore: Ouidio Virgilio: Hieronymo: Ptolemæo: Plinio: Ennio: Iunio: Tolusio Thusco: Gottifredo Viterbensis: Sempronio: Serulo: Dionysio Halicarnasseo Propertio: Catone: Suetonio: Antonino Plutarcho: Myrsilo: Valerio Maxio: Helio Spartiano.

Secunda institutio.

Quæ Turrena: Volturrena: Etruria: Volturna significat eandẽ urbẽ turris sedi

Finis præfatio.

bus extractã: & quæ ois Etruria & Volturna est Tursena: sed nõ cõuertit. Et quæ urbs Etruria fuit Tetrapolis regia: & eius portionibus regia munera tributa. Et quæ hæc tria nomina Etruria: Turrena & Volturna sunt synonyma sicut Marcus Tullius Cicero. Ex auctoribus Dionysio Halicarnasseo: Myrsilo: Xenophote Sillio Italico: Beroso: Manethone: Propertio: Virgilio: Plinio.

Tertia institutio.

Quæ portiones urbis Etruriæ sunt Arbanus: Thusca: Volturna & Verulonia. Et quæ ea est iuxta lacum Vadimonium habes a tergo iuga cyminia: a fronte Volturnenses: a sinistris amnem Bleranum & Tarquinenses: & a dextris thyberim: vbi finitima Umbria. Et quæ ea urbs est: vbi tractus Umbria: Saleymbrone: & nunc Viterbum Lucumonium. Et cur Verulonia cum sit mediterranea iter Volturnas & lacum Cyminium: tamẽ haud pcul mari esse dicit. Ex auctoribus. T. Liuius: Plinio: Propertio: Catone: Virgilio: Myrsilo: Dionysio

F. Joannis Anni.

nyfio: Herodoto. M. Antonio: Solino:
Sempronio: Itinerario Antonini: Bero
fo: Sillio: Virgilio.

Quarta institutio.

De excisa memoria Libyfcilla. Qz Vi
turgia vel mēdofo loco impressa est: vel
est duplex. CEx auctore. Ptolemeo.

Quinta institutio.

De secūda excisa Libyfcilla tabula: q̄
icipit Faul faluceres: q̄ ea excisa fuit cir
ca atarē Mecœnatis/filii Menodori. Et
q̄ Faul sunt quattuor sacra littere ingē
tis luci lucumonū. Et q̄ hic lucus est in
Itinere Cassiano: vel Cyminio: nō pcul
Egelido amne/inclyto lustratiōe Aeneę
Et q̄ eū prius Ianus: inde veteres Pelaf
gi sacrauerūt Vertūno: Pomono: Silua
no. Et q̄ hic lucus erat Lucumonib⁹ cu
ria templum. CEx auctoribus. Catone:
Virgilio: Seruio: Varrone: Plutarcho:
Plinio. Ibibē q̄ longhola est duplex: al
tera in Latio secus mare Volscū & a lō
gitudine sine aspiratiōe dicit Longula.
Altera verocū aspiratiōe Longhola est
pars vrbs Etrurię. Et ibi pulchra dispu
tatio sup nono Liuui ab vrbe cōdita: ad
quā istarū pfectus est Papiri⁹ dīctator.

Sexta institutio.

De prima tabula Cybelaria Gręcis lit
teris & lingua scripta. Qz Etrusci aspicie
bāt lras Gręcas/nō pdifcebāt. Et q̄ hec
tabula excisa est ante Homerū: rudi exi
stente Gręcia/circa vrbe Romanā cōdi
tā: scilicet post Marsiam Etrurię Larthē
& añ Numā Romanorū regē. Et q̄ hic
Atlas Kityn: fuit Italus a quo Italia: so
cer penultimi Coriti: cognomē Iani iu
nioris: Et pater Electræ/ac Pleyadū Ita
licarū. Et q̄ hic regnauit principio: iCa
pena iuxta thyberim Auētīnū: inde in
Etruria regia Tetrapoli: vbi noia: & co
gnōia: tituli & monumēta adhuc pma
nēt. Et q̄ diuina littera hoc testāt pter
alios auctores. Et q̄ Coritus & Iasi⁹ re
gnauerūt in eadē sede regia Tetrapoli
Turrēa: vbi adhuc extāt extreme vrbes
Coriti: & Pleiadū. Qz Iliis soror Osiridis

venit rate/a Libya Aegypti i thyberim:
inde ad nuptias Iasii & Cybelis i Veiu
zā vrbe: & Cybelis pdia vbi primū docu
it i Italia molere/ & panes cōficere: pau
lo ante Dardaniā cōditam. Et q̄ de nu
ptiis Iasii: & cōditione Dardanię: Gra
cia mēdax nimis audet i historia. Et de
errore Blondi. Et q̄ Veiuzi dīcti sunt
Etrusci Veii Sardiniani: a qb⁹ Veietes
geniti. Et de loco: & causa mortis Iasii:
atq̄ tpe. Et de solutione cōtradictionis
inter auctores & tabulā: qs prim⁹ cōdi
derit Vetulonā. Et de cognominibus
Herculis egyptiū: atq̄ ritu incātādi mi
litiā: Et q̄ ager etrusc⁹ diuidit in supio
rē pte Trometinā & Trossulā: & inferio
rē Thuscaniēsem & Veia. Et q̄ i Trome
tina est regio Sanginaia sicut in Sabatia
& Trossula est Sangnyna: & qs fuit iste
Sabatius Sangni. CEx auctorib⁹. Cato
ne: Berofo: Archiloco: Virgilio: Seruio
Dionysio: Igino: Fabio pictore: Tortel
lio Aretino: Sillio: Inscriptiōe: Plinio:
Itinerario Antonini: Manethone: Pale
fato Spinga: Eusebio: Arutinis Camilla
riis Plutharco: Strabone: Macrobio Hie
ronymo: Ptolemeo & T. Liuio: Ibi dē ta
bula Ararathea. CSeptima institutio.
CDe decreto Desiderii: q̄ Lōgbar di sūt
Germani: q̄ cū Sidoniis Sarmatię pxi
mis/nūc Polonis/occupauerunt Italiā.
Et de triplici eorū ducatu circa tybheri
Qz Desideri⁹ rex: septē beneficia cōtu
lit etruria: nūc Viterbo. Qz a qualita
tibus ppriis & cōib⁹ viterbū significat
Veiterbū: Vita Heroū: Vitriū vrbiūm
Vita vrbiū: Viturriū: Vithebi: Vita
Herbi: Vita inermiū: Vit thermū. Atq̄
substantiā Viterbū significat idē quod
Etruscę Lucumonū Gręce paleologū:
& latine veterum dīctatura. Et q̄ Hor
chia erat princeps dea Viterbi: olim Etru
rię. Et de mēdosa traditiōe Festi vnde
Lucumonū Lucenses dīcti. Et vnde nūc
patrimoniū dīctū: qd̄ antea a principi
vrbe Turrena & Etruria dicebatur.
CEx auctorib⁹ tā veterib⁹ q̄ modernis.

Prolemeo, Paulo historico Iogebar do: Sillio: Thoma aquinate: Donato: Liuo Valerio maximo: Fatio Florétino: Lelio Vetuloniéfi: Toma Veltrino: itē Veru loniensi: Archangelo Michaelé capri no para Tuffo siue regio Tuscaniensi: Blondo foroliuensi: Raymūdo Gallo: Hermolao Veneto: Archade nostro: & interptatione inuictissima nominum. Institutio octaua & nona.

COctaua institutio est de tabula Arara thea: quā sexre inferuimus. Vltima ve ro est colūna Osiriana. Qz sacrae lit terae egyptiæ sunt quedā effigies: quæ ad se cretū aliquod: magis Gornatū aspiciēti apparēt institutē. De progenie Osiridis & ortu. Qz illius cognoia fuerūt Iuppiter: Dionysius: Olympicus: Iustus: Sal uator: q̄ vniuerso imperauit orbi. Et qd docuit. Qz nō fuit in orbe locus: & pro uincia nobilis: quā nō adiuerit & voca tus ab Italis: tunc a fontibus Istrī qui & Danubius venit ī Italiā cū Hercule ac diis egyptiis: Qz Osiris ab Alpibus fua dit tyrānos Italiēi prima phlegrea Hi stria: Hercules in tertia phlegrea Vesu uia: & mox simul iuncti: in media phle grea Cyminia in subfidente campo Cy meo. Et q̄ triūphauit cū diis: & Musis egyptiis in Vetulonia: in qua est colū na monumentū huius expeditionis: Et in triumphū: a suo cognomine Api: Ita liam dixit Apeninā: idest Taurinā. Qz sine dubio hæc ē Osiriana memoria: q̄ in eo sunt tres effigies soli Osiri tributa semifacies crinita: Calathi: & scepra in trunco cū effigie instar oculi in summo itemq̄ serpens in imo sceprū q̄ occupa rat imperiū. Et quid oēs effigies signifi cent: Et quo pacto latine legantur.

Ex auctoribus Plinius: Macrobius: Xenophō: Diodorus: Hesiodus: Cato: Antiochus Syracusanus: Dionysi⁹ Ha licarnasseus: Berofus: Herodorus: Pto lemæus: Tibullus: & noster Tortellus.

Tertii libri cōmentaria super vertū nianam Propertii.

Qz idē fuit Ianus cœlū: vadimon: Ver tumnus & Proteus. Qz quadrisrons & bisrons ab auersione diei & āni fingitur & dicitur Diespiter: Iuppiter: optimus: Maximus. alii sunt dicti Vertūni: Veio ues. Cur p̄gitur multiformis. Qz sicut Horchia erat princeps dea Etruriæ: ita Ianus Vadimon siue latine Vertūnus erat princeps: Etruriæ: cuius pars est Tusca in Volsiniensibus focis. Qz falso exponit: Clusinos deseruisse focos p̄ vol finos. Qz in vico thusco primū Roma vidit deū Vertūnū aduectū: ex thusca siue vrbe Etruria. Qz Ianus cœpit dici Vertūnus ī Latio: q̄n sub Galerito cœ pt⁹ est habitari vicus thuscus. Qz etiā lano fuit Vertūno cognomen: quia est de⁹ vertētis anni & diuersarū naturarū ad cōcordiē: & est deus vertēdarū rerū. Qz Ianus dictus est Vertūnus & multiformis effectiue: qui vertit p̄scos rudes ad oēs formas & modos ciuilis vitę ad honestatē tegumentī & victus: & co habitationis: ad ratiōes fasciū imperiū/ militiē: serendi: plantādi: vini cōficiēdi metendi: exercēdi: venandi: aucupādi: piscādi: mercādi: pascēdi: arandi: ad ratiōes quoq̄ holitorias: a q̄bus Ianus Po monus pater & eius vxor Vesta poma na dicta fuerūt: Dictus quoq̄ fuit Ver tūnus vinifer: auriga: patronus sobri⁹ sacerdos: p̄rifex. Vertit isup hoies ad rit⁹ sacra q̄ & theologiā: physicā & ethi cam. Qz dictus est sol⁹ fator deorū. Qz vicus thuscus illi sacer fuit: sub Galerito Larthe Etruriæ. Qz Galeritus Lucu mo fudit Sabinos: dedit primus Romulo. xii. p̄toria siue lictores: imposuitq̄ tri bus populis: quibus Romana gēs prin cipio cōstitit: Etrusca noia: & eos a du cibus suis noiauit: Sabinos quidē Tatiē ses: Rumnēses autē qui Romulo cōmua nione Afili coaluerant: & Thuscos Lu ceres. Qz sub Romulo lignēū Ianū: ver tunnū: bisfrontē in imo Argiletō: & sub Numa aeneū factū: transfulerūt posteri ad Argiletum superiorem.

F. Joannis Annij

Ex auctoribus. Berofo: Ouidio: Diodoro: Xenophote libro de Aequiuocis: Fabio Pictore: Macrobio: Seruio: Myrsilo: Horatio: Varrone: Catone: Liuio: Acrone: Porphyrio: Donato: & Dionysio Halicarnasseo.

Quarti libri cōmētaria super Aequiuoca Xenophontis.

Q Saturni: Ioues: Hercules: Celi: Vestae: Rhee: Iunones: noia sunt dignitatum ad seinuicē relata: simul & ad vnū primū analogū: q̄a plures sic dicti fuerunt: vt Cēsaes. Q̄ qui fuit vni genti Saturnus: alteri fuit Iuppiter: vt Bel⁹ p̄isc⁹. Et qui vni fuit Hercules: alteri Iuppiter fuit: vt Assyrius filius Beli. Q̄ Assyri⁹ fuit p̄priū nomē: & Ninus cognomen.

Q̄ Assyrius fuit Babylonis Hercules: & Assyriis Ninus: idest Iuppiter. Q̄ Phoronei fuerunt duo. Antiquissim⁹ rex Græcię tpe Nyni: & iunior filius Inachi rex Argiuorū. Q̄ apud diuersos diuersimode accipit etas: & ānus. Cur Græci nihil compertū habēt ante Ninū: sed a Nino incipiunt. Cur Xenophon dicit Ias Græcis fuisse ab Aegyptiis cū a Cadmo illatas Græcię alii tradāt. Cur græca historia de t̄pibus añ primā olīmpiadē est incerta & incōstans. Quō intelligāt sex milia annorū: Ibericę literaturę añ Strabonē. Q̄ ab Ogyge p̄isco ad Ninū fuerūt anni nouē & q̄draginta supra ducētos. Q̄ Olymp⁹ est nomē equocū Q̄ Homerū fuere plures. Q̄ Ninū fuere plures. Q̄ ogyges fuere plures. Quo pacto Etruscū lacrabāt Olympū: quem Romani fossam & pomœriū vocabant. Q̄ Galli galera & galea ab inundatione nois originē hñt. Q̄ inūdationes fuerūt q̄nq̄: quarū prima p̄cessit Ninū sub Ogyge p̄isco ānis. cc. xlix. Vltima fuit sub ægyptio Proteo. Q̄ p̄tei. i. vertumni fuerunt plures. Q̄ vt Iano principia rerū: ita et vertūno media & fines erāt dicata: vt ea bñ verteret. Q̄ primo vertūno Iano cōsēsū toti⁹ orbis: statue/are: ac tēpla dicata fuerūt. Q̄ Cadmū fuere

sex: & penultim⁹ dicat e Phœnicia litteras attulisse nō phœnicas: sed Galathis & Mœonib⁹ p̄siles: q̄s vltimus Homer⁹ emēdauit. Q̄ Ioppe fuit cōditū añ diluuiū: & cur Semiramis & Babylonū dicti sunt colūba. Q̄ Titanes ægypti & Phœnices paulo post primū diluuiū Titanas vrbes tetrapoles i ægypto & phœnicā palæstina cōdiderunt. Assyriorū & Phœnicū tetrapolis prima: & Academia vbi fuerit & q̄ turpiter Hebrei & frater De lyra aberrēt i noie Arbanō tetrapoli. Q̄ ois vrbs regia antiq̄⁹ cōdebat arbana. i. q̄drata/ siue tetrapolis: vt Babylonia: Ninīue: Arbea: Hierosolyma: Samothracia: Syracusę: Roma: Etruria. Ex auctoribus. Seruio: Lactantio: Eusebio: Diodoro: Aristotele physico: Aristotele historico: Moysē: Plinio: Antiocho Syracusano: Dionysio Halicarnasseo Archiloco: Iosepho: Berofo: Strabone: Metasthene: Pomponio Mella: Plutarcho: Ouidio: Varrone: Tibullo: Catone: Solino: Masea: Manethone: Iuuenale: Herodoto: Lucano: Macrobio: Horatio: Trogo: & Iustino.

Quinti libri cōmētaria sup. Q. Fabiū pictorē de origiue vrbis Romæ.

Q̄ aurea etas/ sata est post primū diluuiū sub Iano Ogyge/ añ Ninū Iouē Assyriorum/ annis. cc. xlix. Q̄ Ian⁹ ex Scythia profectus post inundationē terrarum/ primus rate venit in vaticanū/ Læuum latus thyberis: sub initū aurei sæculi: & olympum regiū: Etrurię vrbis: & duodenas colonias totidēq̄ fascēs ad continendū rudes in officio aurei sæculi instituit: equalis erat hęc aurea etas: & quid docuit Ianus & eius vxor Vesta. Q̄ duo fuere prima Italię imperia: primū sub Iano Tuscorum: Posterius Romanorū. Q̄ Nino Ioue turbare incipiente aureū sæculū: Cameles ante: inde Saturnus Caspius: ad Ianū se cōtulerūt quibus permisit dextrū latus thyberis/ Sabinosq̄ & Latīū/ vbi ad radices Capitolii Saturnus/ oppidulū Saturniā po-

fuit: Et hec e prima Romæ origo aureo seculo turbari coepto: sed nondum totaliter viciato: & in argenteum conuerso. Quod limites inter lanum vadimoniam thuscum: & Camenam regionem atque Saturnium Latium: erat thiberis. Arque vtriusque provincie: Ianiculum: Etruria: & Saturnium Latium: erat Ianiculum & Saturnia. De prisca facie agrum Romanum inter thiberim & septem colles: & de ordine collium inter Capitolium & Auentinum: ante aduentum Saturni. Et quod fuerit iste Saturnus: cui alium partem Gracia medax supponit in historia. Et ubi urbs Veiens. Quod tres primi colles culti sunt Romæ: Capitolium a Saturno: Auentinus ab Italo: ubi Capenam promissu Iani iunioris condidit: & Palatinus a Roma filia Itali. Quod imponere locis & gentibus nomina: erat munus regum. Quod Latium principio dicta est Italia deinde Etruria: postea seorsim tota: ab Alpibus usque in fretum Siculum. Quod Italia suscepta tutela imperii thuscum: regnavit in vetulonia. Quod nemo in Italia regulus aut rex esse poterat ante imperium Romanorum: nisi Cretus de sanguine thuscum aut verna esset thuscum. Quod ante Romulum in Latium nullus rex proprie sed regulus extitit: primusque omnium rex fuit Romulus: creatus a Caelio Veibenno Larthe Etrurie: quod Romulo triumphum contra Ceninenses peperit & Latinos. Quod Romulus tetrapolim siue quadratam urbem statuit in tertio colle: antea habitato a Roma filia Itali: Caelius vero quartum coluit cum thuscis: ab eo dictum Caelium & sibi iunctum quintum Caeliolam a Caelianis suis militibus: quod postea viminalis dictus est. Quod Galerius Lucumo Arbei thuscus: & postea Larthes: triumphavit de Tatio & Sabinis pro Romulo: & eos in foedera coegit & tandem princeps inter tres duces Tatum Romulum: & se Galerium thuscum Lucumone: tribus gentibus quibus tunc Roma constitit: imposuit a duobus Etrusca lingua nomina Tatienses: Rumnenses: Luceres: & is primus dedit protra Romulo Quod hoc Galerito facto Larthe Etrurie: Romulus tres col-

les inhabitavit: Tatio duos: & thuscum Luceres: vicum Thuscum a radicibus Capitolium: ad radices Auentinas. Quod ei aculata aqua sulphurea: a Iano in Sabinos pro Romulo: est fabula pro militia Galeriti iniuncta ad lacum Vadimonis. Quid sit alba vnde thiberis Albula quod licitor: quot armati suberant singulo licitori. Et de errore Ouidii quod Crana fuerit Iani Amasia. Quod Faustulus & Carucius: viri Larentiae: fuerunt thuscum. Quod tribus Trometina est Caeliana: Luceres vero a Lucumone: Quod tempestate Romuli: urbs habitari coepta est: a thiberi ad septem colles: inde a septem collibus ampliata per alios colles & conualles usque ad moenia quae nunc cernimus. Quod vicus thuscus olim ante Romulum & Luceres thuscos: erat paludalis: & dicebatur caput Libyssus: & Argeus: distinctus in inferiorem atque superiorem Argiletum. In hoc vicum thuscum erant loca particularia: pars viae sacrae: Senaculum: concordia: Graeco stasis: Aedes Saturni: Vertunus: Forum boarium. Vicus longhus: Vicus Arnensis: vicus Stellatinus: Sabatinus: Lartianus quod & Veiens: Phaliscus: Herculis ara: ubi Romæ condita olympus: Forum piscarium porta Carmetalis: Aedes pudicitiae: Rotunda Herculis: Forum venalium: Lacus curtius: & hmoi. Quod Thyberis deus dicitur Volturnus: a capite imperii veteris: principe Volturna: Et quod thiberis ob id thuscus amnis non latinus dicitur. Et quod Volturnus dicitur de pluribus. Et quod ab Etruscis vertunus lanus vadimoniam dicitur Ex auctoribus. Beroso: Xenophonte: Ouidio: Trogo: Iustino: Diodoro. Arachiloco: Acrone: Iuvenale: Macrobio: Propertio: Cicerone: Virgilio: Eusebio: Varrone: Plinio. Dionysio Halicarnasense: Livio: Iginio: Seruio: Torrellio: Plutarcho: Solino: Cornelio Tacito. Sexti libri commentaria super Myrsilium Lesbium de origine Italiae ac Turrenae. Quod prima propositio Myrsili est falsa quae dicit omnia Italia a Graecis est culta: & quae

F. Joannis Annij.

decim etatib⁹ ante ruinas Troiæ dicta Enotria: ab Enotrio Archade. Q² Dionysio minus credit^r q^m Myrsilo: de tēpore aduētus Enotrii. Q² plures fuere Enotrii: & plures Enotriæ terræ. Q² Janus fuit antiquissimus Enotrius a quo Ianigena v̄iri: seruata noīs interpretatiōe dicti sunt Enotrii: & de cōtradictiōe Myrsili. Dionysii: Sempronii & Catonis de origine Lyguri: & Enotriorū in Italia. q² sint antiquiores. Q² de Turrenis: Herodot⁹ & alii dicūt: originē habuisse a Turreno Lydog cōsedite & habitauit i thulescia: in prima medietate thiberis septentrionalis. Alii vero eos dicūt suę regionis esse idigenas: & priscos sub Iano habitatores Italiæ. Q² in hac q̄stione magis credit^r ipsis Turrenis & vicinis Romanis: atq³ Lydis historicis q^m externis & remotis. Et de quatuor regulis pbadi & vidēdi: cui magis i cōtēriōe historico rū sit credendū. Q² null⁹ Turrhenus noīe fuit filius Atus. Q² ante Atū & pelagos: ac regē eorū fuit Turrenū nomē Et q² fabula Turrenorū Delphinorū p̄cesserit Atū: & Turrhenū filium eius: & quomō intelligat illa fabula: & quo tpe res illa fuit gesta. Q² Turreni dicūt se solos indigenas Italiæ: & a Iano ortos: & ab eo post diluuiū cōstitutos: & ab eodē suā tetrapolim cōditā: quā non a Turreno: sed a Turribus vocāt Tursenā: Voltursenā. Etruria. Q² posterii vertērūt s̄ in r. vt Cameles: Camelesena: arbos decos: Valesii. Fufii: Phalesii. Turris: Turrena: Voltursena: Etruria: pnūciāt p r. Camers: Camerena: Arbor: decor valerii: Fufii: Phalerii: Turris turrena: Volturrena: Etruria. Q² Turreni iacēt mediū in Phaliscos & Perusinos & differunt ab eis sermōe: deis: & morib⁹. Q² Romani eis vicini nō vocāt eos a duce: sed poti⁹ a loco Tursito prima eorū Metropoli: dicta Etruria vocant Etruscos. Q² Turreni a duce se vocāt Razenos. Q² si Terbus filius Atus & frater Lydi venit in etruriā: vtiq³ ipse Terbus ab ip

sa Tursena Turrhenus cognominatus est: & non ab eo Turrena. C² Ex auctoribus. Beroso: Dionysio: Catone: Fabio pictore: Virgilio: Varrone: Seruio: Plinio: Antonini Itinerario: Xantho Lydo historico: Sillio: Eusebio: Xenophonte: Iuuenale: Ouidio: Solino: Iliodoro. C² Septimi libri comentaria super duo & viginti fragmenta Catonis. Q² Catonē coegit scribere de originib⁹ Græcāica impudētia & leuitas: q^m relictis disciplinis maiorū: & instructi fabulis & nouis adinuētionib⁹: incredibile est quātas mēdaciōrū nebulas excitaerint: & oīa corruerit. Q² oēs latini cōueniūt cōp̄rā fuisse habitari Italiā: aureo sc̄lo sub Iano. Q² Italiæ splēdidissima origo fuit cū tēpore: tū p̄cipue origine gētis Sage. Q² aureū sc̄culū cōcepit ante Nynū ferme annis. cc. l. Q² his t̄pibus originē Italiæ dedit prim⁹ Ian⁹ ex Saggēte aduēt⁹ i Vaticanū: dictū a vāgitu: cū Gallis p̄genitorib⁹ Vmbrosū. Q² Ianus primā regiā Etruriam: & Surrenā augustalē: vbi rex salutaret singulis mētib⁹: cōdidit. Ex. xii. fasces instituit: & q̄ sint ille. xii. vrbes quas post cōditionē Etrurię ac Surrenę posuit. Q² paulo post: cōstituit sub regulis: Camēle ac Saturno: circa Latū: oīs origo Italię circa thiberim augustissima primū fuit. Q² Italia a diis & ducib⁹ & gētilib⁹ plura fuit fortica nomia: vt a Iano Ianicula idest Enotria: & sic de aliis. Q² thiberis videtur fuisse i tutela omnū deorū: vnde nomē Albula habuit. Q² Albula ab imperio nō colore habet originē. Q² Italia dicit Apenina: a duce egyptio Apinō a p̄eno: vel bobus. Q² Italia primo diuiditur i Apēninos mōtes: i cisapēninā & trāspenninā. Q² omnē trāspenninā Italiā vsq³ Alpes & Rhetos: thuscū missis coloniis tenuerūt vbi & de singulis gētium earū originibus tradit: & de errore Græcorū atq³ mendacio de Istro & Istria. Q² Galli dicti sunt mariti Gal

linarū: Cete quoq; trāfalpinī & Etrufci
 cifalpinī trālapēnī. Et Caſtrati Cybe
 lis ſacerdotes: & Ianigenē. Quē ciuita-
 tes Erruſcorū in Alpib⁹ & trāspadū &
 cīspadū ſint: & quid de Pado dicī. De
 Ancona et Gallia Togata. Qz Lari⁹ La
 ro: Arunus: Atlas ſūt originis Etruf-
 cę. Latina declinatōe dicī Atlas & A-
 runs. De origine totius gentis a Garga
 no mōte ad Brundufiū. inde vſq; i Leu-
 copetram. De origine gētū a Leucope-
 tra ad Sarnū. & a Sarno ad Thyberim.
 et de triplici genere Aboriginū. Qz Ro-
 ma capta fuit ſub Saturno: inde ab Ira-
 lo et Roma filia eius in Auētino et Pa-
 latino colle pſecuta: poſtremo ſub Ro-
 mulo p colles et vicū Thuſcū fuit habi-
 tata a Tatiēſib⁹ Sabinis. Et a Romnē-
 ſibus Aſilanis: et a Lucerib⁹ Thuſcis: a
 qbus Romę princeps origo extitit. Qz
 gens Etrurię triplex eſt Maritima: Cū-
 cymīnia: Veientana: et Tranſcymīnia
 Etrufca. Et quę ſint ſingulę vrbes: & po-
 puli in ſingulis partibus. Qz ab Oſtia:
 Romę vſq; in Niceā ſinē littoris Italici:
 incolunt Lygures Etrufci: Lygures Po-
 puloniī: Lygures Apuanī: et Lygures
 montanī: et vnde iſtis origo. Qz prima
 gēs Etrurię hēt metropolim Populonīā
 ideſt puppiū Philarchā. Qz ſcda gens
 etruſcā a thyberī ad cymīnia iuga dicī
 Vientana ſiue Lartheniana: a metropo-
 li Entiano ſiue Veiete. Qz tertia gens a
 cymīniis iugis ad Piſtorii dicī Etrufca
 a principe vrbe toti⁹ thuſcię Etruria ſi-
 ue Volturrena: q̄ ſub radicibus Cymī-
 niis ſacet ante Volſinas. Qz Apeninū
 mōtē icolūt Lygures mōtani: ab apeni-
 no colle: trāſitu Hambalis vſq; fontes
 Macrę. Qz a fōtib⁹ Macrę ad fōtes thy-
 beris incolūt Thuſci Apuanī ad inferū
 mare: ad ſuperū vero Galli Aurelianī.
 Qz a fontib⁹ thyberis ad Nare Vmbri
 incolūt. Qz Apeninū a Nare vſq; ad Sar-
 nū habitāt Sabinī & inde Sabelli cogno-
 mine Sānites: a Sabo nominati. Qz ſea

quētes Lucanī a Lucio Sānite dicī ſūt.
 Qz gētīlē Sabī proferunt: Sabinī qdem
 Sangnī: Romanī Sanctū: Barbari Sagā
 a quo primī Thuſci Sagī ideſt ſacri pōt-
 fices & expiatores. Qz Etrufci noluerūt
 recipere Latīnas litteras niſi ſub Cecyn-
 na Volturreno: lōge poſt deuictā Etru-
 riā: & hoc quia ſemp horruerūt fabulas
 & mēdaciā Græca/a qb⁹ Latīnę litteræ
 pendēt. Qz tōſurā ouīū: Romanis oſtē-
 derūt Thuſci. Qz Ianus bifrons. Quiri-
 nalis: dicī a victoriā Lucumonī a colle
 Quirinali mouentis: Quirinalis vero
 collis a Curīna ideſt Iunone Sabīna.

Ex auctōrib⁹ Lactātio: Iosepho: Diony-
 ſio: Fabio pictore: Sēpronio. Throgo: lu-
 ſtino. Macrobio: Varrone: Virgilio:
 Ouidio: Iuuenale: Oratio: Seruio: Xea-
 nophonte: Archiloco: Myrſilo: Ariſto-
 tele: Platone: Diodoro: Beroſo: Plinio:
 Feſto: Gellio: Liuiō: Hieronymo: Iginos:
 Thralliano: Antiocho: Martiale: Stra-
 bone: Cornelio nepote.

COctauī libri commentaria ſuper vnū
 Fragmentum Itinerarij Antonini.

Qz ab vrbe in Gallias: ſex ſunt itinera
 Maritimum: Littoreum: Aurelianum:
 Caſſianum: Cymīnium: Flaminium.
 Quę oppīda aſſignent maritimo: inter
 quę iulluſtria ſunt: Populonia: Ge-
 nua: Nicea.

Quę oppīda occurrāt itinere Littoreo
 inter quę clariora erant Pyrgi: Grauiſ-
 cę coſę: Volaterrę: Piſa: Luna.

Quę oppīda occurrant itinere Aure-
 liano: inter quę nobiliora erāt: Tarquin-
 nia: Volcę: Mons Tūnias: Tuſſena.

Quę oppīda Caſſiano itinere inueniā-
 tur: inter quę p̄cipua erant: Forū caſſi:
 Aruntini veteres: Camīllarij: Sena:
 Phocenſis: Luca.

Quę oppīda ſint i Cymīnio itinere: iter
 q̄ p̄ſtabāt Veieſ: Sutrinū: Fanū: Vultur-
 nę: Volſinę: Cluſium vetus & nouum.

Quę oppīda occurrūt itinere Flaminio
 inter q̄ in p̄tio erāt: Ocrea: Oriculum:

F. Joannis Annij

Narnia: vs Spoletu: Camerinu: Vrbinu
Ex auctoribus, Plinio Catone: Aristote
le: Verroi: Ptolemao: Strabone: Dio
doro: Virgilio: Dionysio: Pio, ii. pont.
Maximo.

¶ Noni libri cōmentaria super, C. Sem
pniū de Chorographia siue descriptio
ne Italiae & eius origine.

Qz vnuersa Italia assurgit ab Alpib⁹
& finitur freto Siculo: instar insulae cin
cta mari supero & infero.

Qz Alpes Italiae sic diuidit: ab Nicea
ad apenninu Alpes Lygurum: apennino
ad Ocrum monte Traspadanoru: & ab
Ocrum ad Rhetios. Et qz his ferme tota
origo Etrusca est.

Qz mons apenninus/qui ab Alpib⁹ ort⁹
tendit per media Italia: vsqz i fretu Si
culu: septē primorib⁹ gētib⁹ incolit.

Qz ab Alpibus ad fontes Macrae Ape
ninus incolitur a Lyguribus montanis
quibus Phaetotis origo: quem Lygures
Pheritonē vocabāt. Et qz Phaetō Colo
nias miscuit ab Ostiis Romanis ad Ni
ceam finem Italiae.

Qz Lyguribus omnibus sicut & Etru
scis origo est Janus Genius: a quo Jani
culum: & Ianua Genua.

Qz a fontibus Macrae ad fontes thybe
ris Apenninu colunt Apuani: orti veteri
bus Etruscis lanigenis Gallis.

Qz a fontibus thyberis ad Nare amne:
incolunt Apenninu Vmbri: veteru Gal
loru Etruscorum proles.

Qz a Nare amne ad fontes Silaris iux
ta Latiu: incolunt Apenninu Sabini: San
cti siue Sabatii Sangni: Caspii genus: qz
a Megale Turreno ius diuinum & hu
manu atqz disciplinas didicere: & non a
Pythagora: vt Graecia mendax audet in
historia.

Qz a fontibus silaris: ad fontes Vultur
ni amnis/Apenninum incolunt Sabelli:
quos Latini Samnites: Graeci Saunitas
vocant: a Sabinis orti.

Qz a fontibus Vulturni & Sarni vsqz i

magna Graecia: apenninu coluerunt prin
cipio Thusci: & residuum pro maiori
parte Graeci

Qz cisapennina Italia: ad inferu mare:
& transapennina ad superu mare. sunt lo
ca Italiae magis plana sub radicibus a
penninis.

Qz trasapennina Italia plana: ad superu
mare diuiditur in cispadanam: & trans
padanam.

Qd cispadana diuidit i Aemylia: Aure
lia: Flaminia Togataqz Gallia. Item Pi
cenū: & vsqz Brudusiu: Idruntū & Leu
copetra. Et hic ponitur primores vrbes
& earum origo

Qz traspadana Italia Gallia: diuidit in
Lania. Venetias. Histriam. Et hic ponit
vrbes primores/ & gētes: & origines earu

Qz in cisapennina Italia: diuisio est ista
Ad Nicea a Macra tenuerunt Lygures
motani: origine Phaetotei. A Macra ad
Arnu & portu Lygurnu sunt Lygures
Apuani: origine Etrusci: quos sequunt
Lygures Populoni vsqz ad caput Etru
riae. a quo ad ostia sunt Lygures Turre
ni: vbi campi coplutoru lapidum: clari
pugna Herculis Aegyptii: i quo errauit
Plinius. Et de errore expositoru Tibul
li. vbi. Nos tenet Etruscis manat quae
montibus vnda.

Qz post magna Graecia a Velia ad Sila
rum: sunt Lucani proles Samnitū. A Si
lario ad vrbem Romā vt plurimum te
nerunt Etrusci exceptis Baiis & Cu
mis: et de origine gentium illarum.

Qz Roma nō fuit dicta a Romulo: sed
Romulus a deo Romae: incognitae ori
ginis.

Qz fuit Romulo & Remo ppriu nomē
Romulo & Rumo: ab Etrusca deriuat
tione ruma. i. māmā qua fuerunt lactaria
lupa: a qua ruminalis ficus vbi lactari
& Rumneses vtri: qz cōmuniōe Afili ad
heferunt Romulo: & Luceres thusci. &
Tatienfes Sabini: a ducibus oēs dicti.

Qz: & a quibus cōdita est Roma. Et de

mendacijs leuitateq; fabulose & stoma-
chofitate Gręcorum in rationib⁹ & anti-
quitate Italiae. Ex auctoribus. Ptole-
meo/Liuio/Plynio/Beroso/Catone/Dio-
nyfio/Solino/Diodoro/Seruio/Verrio/
Virgilio/Ouidio/Sillio/Varrone/Fabio
pictore/Martiale/Metrodoro Sceptio/
Igino/Plurarcho.

Decimĩ libri cõmentaria super Archi-
loci Epithetum de temporibus.

Q; de tēporibus Homeri poetæ notatis
ab Eusebio: sol⁹ Archilochus p̄ualet.

Q; ducentis quinquaginta ferme annis
ante Nynum fuit p̄isca inundatio/post
quam homines viuebant auream vitam

Q; auus Nyni Saturnus cœpit regna-
re anno primo & trigésimo supra centũ
post primum diluuiũ: Et regnauit an-
nis. lvi.

Q; Belus Iuppiter regnauit annis. lxi.

Q; Nynus regnauit annis .lii. Semira-
mis. xlii.

Q; a primo anno Nyni ad ortũ Deuca-
lionis supputantur anni. cccc. li. a p̄isca
vero inundatione septigentĩ. Ab huius
Deucalionis ortu ad conditam Troiam
colliguntur anni. c. xxviii. sed a p̄isca in-
undatione octo & viginti supra octingē-
tos.

Q; Troia stetit paulominus trecētis an-
nis sub regibus sex. Dardano: Erictonio:
Troo: Ilo: Laumedonte: Priamo.

Q; per quingentos annos post captiui-
tatem Troiæ floruerũt octo Homeri: Et
de singulorum patria: arte atq; tempore
Et q; Græci eisdē litteris vsi sunt quibus
& antiquiores se Celtæ siue Galli.

Ex auctoribus. Diodoro: Iosepho: So-
lino: Masea phoenice: Pyndaro: Anti-
macho: Michandro: Aristarcho: Diony-
sio Thracio: Aristotele: Simonide: Socra-
te: Eratosthene: Phylchoro: Apolodo-
ro: Xenophonte: Iulio Casare.

Vndecimĩ libri cõmentaria sup Meta-
thenem Persam de iudicijs temporum.

Q; sola/vnica/ & publica/atq; certissi-
ma tempora habent ex Monarchiis: q̄a
publica fide sacerdotum tunc notariorũ
digesta sunt per singulos Monarchiarũ
reges & annos.

Q; dante Persarum & Medorũ Monar-
chiam p̄cessit Assyria: cuius tempora
ānos & reges/veracissimi Chaldei serua-
runt: & Berosus publica fide transsum-
psit: & idcirco eum solũ sequunt̄ Persæ.

Q; ante Nynũ, cc. xlix. annis regnaue-
runt tres reges/ Ogyges: Saturnus Ba-
bylonicus: Belus Iuppiter. Inde a Nyno
ad Sardanapalum trigésimum sextum
regem Assyriorum: regnatum est annis
mille ducentis triginta quattuor.

Q; quisq; plures aut pauciores annos
in Monarchia Assyriorum asserit: fundi-
tus negatur & reuicitur: vt qui publicę fi-
dei contradicens fabuletur & somniet.

Quã ob rem ex Gręcis reuiciuntur Hero-
dot⁹: & Cthesia Gnidi⁹: & quisquis eos
sequitur: Et Eusebius in sex vltimis an-
nis Sardinapali.

Q; publica fide Persarum regnatũ ē ab
Arbace primo vsq; ad Alexãdri Monar-
chiam annis. cccc. xcv.

Q; Eusebius de temporibus fundit⁹ re-
darguitur Herodotum fabulatorem se-
cutus tam in regibus q̄ eorum annis/hu-
ius monarchiæ Persarũ: quia publicę il-
lius fidei cõtradicit. quã quia Cthesias
Gnidi⁹ sequitur: idcirco solus ex Græ-
cis cũ Merasthene chronographo Persa
recipitur. Ob id similiter explodunt̄ Iose-
phus: Africanus: Clemens: Tatianus:
& alii contradicentes publicę fidei Persi-
cę. litem respuuntur in temporibus Mo-
narchiæ Gręcorum & Latinorũ/ quia pu-
blicę fidei Monarchiarũ Græcæ atq; Ro-
manæ aduersant̄. Quas quia Eusebius
segtur: iccirco in vtraq; recipitur.

Ex auctorib⁹ Masea: Iosepho: Ouidio:
Xenophõte/ Solino: Beroso: Fabio picto-
re: Diodoro: Phylone hebreo Diuinijs lit-
teris: Petro comestore.

F. Joannis Annij.

Duodecimi libri Capitula ex chronographia quattuor Monarchiarum.

Q₂ ab Ogyge ad Ninum fuerunt anni .cc. xlix.

Q₂ a Nino ad finem Monarchiæ Assyriorum vsq; scilicet initium Arbacis Medii: numerant anni Mille, cc. xxxiiii.

Q₂ Monarchia Perfarū & Medorum durauit annis, cccc. xv.

Q₂ ab Alexandro magno ad principium monarchiæ Romanæ deuicto vltimo rege Syriæ & Asiæ Philippo colliguntur anni, cc. xxxvi.

Q₂ ab initio dictæ monarchiæ Romanorum: vsq; ad interitum Othonis cesaris ante Vespasianum sunt anni, c. lxxiiii.

Colligunt oēs anni certissimi a prisco diuio sub Ogyge per annos publicę fidei Monarchiarum vsq; ad interitū Othois octo ac septuaginta supra trecetos & duomilia.

Ex auctorib⁹ publicę fidei, Beroso: Metasthene: Cthesia Gnidio: Eusebio Liuio

Tertiodecimi libri Cap. ex emendatissima nuper chronographia hetrusca.

Q₂ ea sola historia certissima est que per substantiã cõstat vera narratione: & per principia indiuiduantia/dicta hic & nũc cõstat sua chorographia ppria atq; non discrepante a publica monarchiarũ fide.

Q₂ ab Ogyge Iano aurei seculi fundatione hetrusci imperii: vsq; ad suum subregulum Camesem: fuerunt totidem anni quot ab Ogyge ad Nynum fundatorẽ monarchiæ Assyriorum: videlicet anniducendi quadraginta nouem.

Q₂ a Camese vsq; ad Italũ fratrem Hesperii fuerunt anni, cccc. xxx.

Q₂ ab Italo ad finem Mezentii: fuerunt anni, cccc. lii.

Q₂ a Tarcone tertio: successore Mezentii vsq; ad sextum annum Celi qui iuuit Romulum: supputant anni, cccc. xxiiii.

Q₂ a septimo anno Celi quo fundata ẽ tetrapolis siue qdrata vrbs Roma vsq; ad perdomitam tetrapolim Etruriã enu-

merantur anni, cccc. xliiii

Q₂ ab Elbio Larthe sub quo perdomita est Etruria: vsq; ad Cecynnã qui priamus recepit litteras latias in Etruria colliguntur anni, c. xxix.

Q₂ a predicto Cecynna vsq; ad Meccenatem & Octavianum Augustum: fluxerunt anni, c. xxxviii.

Q₂ a Meccenate vsq; ad interitũ Othonis: scribuntur anni, c. xliii.

Q₂ a Iano prisco vsq; ad Sceuinum socium Othonis, & interitum Othonis: decursũ fuit in Etruria sub Larthibus quinquaginta quinq; & præclarissimis decẽ principibus: totidem annis: quot gentilis monarchiarum supradicta publica fides tradidit: scilicet octo & septuaginta supra trecetos & duomilia.

Qui fuerint dicti Larthes: & principes Etrurię: & quibus nominibus appellati: & quot quisq; regnauerit annis.

Ex auctoribus, Iuuenale: Beroso: Manethone: Suetonio: Appiano: Philõ: Liuio: Fabio pictore: Dionysio Halicarnasense: Eusebio: Catone: Macrobio: Festo: Propertio: Vergilio: Diodoro: Solino: Varrone: Myrsilo: Xenophõte: titulis: Ouidio: & Metasthene,

Quartidecimi libri cõmentaria sup Philonẽ de tẽporib⁹. In procemio q̃stionali.

Q₂ quattuor obiectiones contra certitudinẽ Genealogiæ Saluatoris proponunt cum Iuliano apostata heretici.

Q₂ differt si scribas Helyh/vel Eli.

Q₂ eadẽ sunt. Helyh: Helyachim & Iochim.

Q₂ quidam magis delirant in sacris litteris q̃ exponant. In prefatione.

Q₂ Chaldæorum traditio sola peruenit ad Adam: per tempora ante Ninũ & diu Iuuium priscom.

Q₂ Ouidius secutus est Chaldæos: de formatione hominis & mundi.

Q₂ excepta: chaos ipsius eternitate: Moyses consentit.

Qz ferme tot annos enumerat Moyses a primo diluuió ad Adam: quot teste Diodoro ponút Chaldej de antiquitate disciplinarum suarum.

In prima parte Breuiarij.

Qz ab Adam vsq; ad diluuium fuerunt anni mille sexcenti quinquaginta sex: A diluuió autem ad Abraham. cc. xcii. Et ab Abraham ad inchoatum tabernaculum legemq; datam: fuerút anni quinq; & quingenti: Ab hoc vero templo ligneo ad inchoatum sub Salomone: colligunt anni. cccc. lxxx.

In secunda parte Philonis

Qz Dauid decreto statuit: vt nati ex se atq; Bersabea succederet alter alteri.

Qz posteros Salomonice successionis ad vnum interemit Athalia successores vero ex Natam fratre Salomonis percussit excepto vno infante Ioas. Et disputatio contra delirantes.

De tribus officijs soli primogenito proprijs & de zanedrin. i. senatu & dictatura Hebraica. Quare lorá occidit fratres. Qz a templo Salomóis inchoato vsq; ad crematum supputant anni. cccc. xl.

In tertia parte que est secundus libellus. Qz propter carceres Ioachim editi sunt psalmi duo: octogesim⁹ septim⁹ & octogesimo octauus.

Qz a desolatione templi ad liberationem fluxerunt anni. lxx.

Qz a soluta captiuitate ad Alexandrum magnum colliguntur anni. c. xci.

Qui fuerunt duces ex domo Dauid a soluta captiuitate: vsq; ad Iudam Machabeum: & qui summi pontifices.

Quando & sub quibus gesta sunt / quae sunt scripta in Iudith & Hester.

Qz ab Alexandro ad Iudam Machabeum / fluxerunt anni. c. liiii.

Qz a Iuda Machabeo ad Herodem colliguntur anni. c. xxix.

Qz Herodes primus alienigenarum tyrannidem assumpsit: cuius successio durauit a principio regni sui vsq; ad Agrippi

num & decrepitam etatem Philonis: annis .c. xxxiiii.

Qz falsi fratres nitentur corrumpere euangelia: & de genealogia vera Saluatoris. in vltima parte. Qz que sequuntur in Philone alius apposuit: de auctoribus. sequendis vel reiciendis.

Responsiones clare ad supradictas quatuor obiectiones hereticorum & Iuliani apostatae.

Qz sicut angelus Sathanæ se transfigurauit in angelum lucis. ita falsi apostoli transformabant se in apostolos christi.

Qui erant qui resistebant apostolo & quos excommunicauit apostolus nominatim & quae dicantur genealogie fabulosa & quaestiones legis interminatae.

Ex auctoribus: Iosepho: Hieronymo: Thoma: Moyses: Septuaginta interpretibus: Diuinis libris: & gentilibus: Diodoro: Xenophonte: Plynio: Antichyde: Epigene: Beroso: Critodemo. Macrobio.

Quintidecimi libri commentaria super quinque libros antiquitatum Berosi in praefatio. Qz Berosus floruit circa tempora Alexandri magni qui patria Babilonicus: dignitate Caldeus: scripsit hunc librum Atheniensibus: ad emendandos antiquitatum complurimos errores.

In primo libro. Qz inter quinque diluuium: primum ante Ninum dicitur antonomastice inundatio terrarum: an quod Chaldaei tradunt praecessisse litteras / artes / & homines / annis mille sexcentis quinquaginta & amplius.

Qz disciplina graeca comparatione chaldaice: tota est fabulositas: & per totam vitam errare compellit: Et vaticinium Catonis.

Qz diluuium primum / scelera hominum simul & astrarum cursus prouocauerunt. Quae fuit prima urbs in orbe: ante primum diluuium. Vbi fit urbs a Moyse dicta Edes: a Graecis paradysus.

Quid Phoenices & Aegyptii: & chaldaei tradant de prisco diluuió: Et quod cum Moyse se concordant nominando Noam: & filios

F. Joannis. Annij

eius & Archa: & locum & tempus. Et
¶ Noam vocauerūt Ogygē a loco phœ-
nicię paleſtine vbi eſt prima Phœnicum
metropolis Archa: quæ & Hebron.

In ſecundo libro. Qd̄ genus humanū ſal-
uatū fuit & reparatū in priſca Scythia
Saga /circa Araxem fluuiū: in Armenia
maiore. Et vnde ibi vrbs prima dicitur
Saga Albina.

Qz Noam dixerūt ſatorem deorū & ho-
minum: chaos & ſemen mundi. Ex vxo-
rem ei⁹ Tyteam cognominauerūt terrā.
Genealogia & theogonia omnium princi-
pum & regum antiquorum in figuras ar-
borum redacta.

Qz quidam delirāt in exponendo nume-
rum ducū coloniarū poſitū a Moſe Ge-
neſis. x. capitulo.

De Tuſcone Germanorum fundatore.
De Araxa priſca. De. xvij. Tyraniſus
ęgyptiis filiis Iani ſiue Noę ac Terrę
vxoris: Et mēdaciis Gręcorum. Et q̄ fue-
runt primi quattuor dii maiores. De Oſi-
ri: De Brygo: Meſa: & Thyno. De Pha-
thonte /Cydno /Lygure /Eridano

De Sabacre. De Sypo & filia eius Tyle
cognomine Cybele. De Hercule ęgy-
ptio: & quinquaginta Toſpiadibus: &
mendaciis Gręcorū. Et ſimiliter de Ge-
rionibus.

In tertio libro. Qz natura & deus aſſuit
in celeri multiplicatione generis huma-
ni poſt diluuium.

Qz anteq̄ Colonias per orbem mitteret
Noa: docuit duces Coloniarum theolo-
giam: ritus ſacros: a quibus Saga dicitur.
Docuit phyſicam & modos viuendi.

Qz ſacerdotes inſtituit notarios & diſci-
plinarum doctores.

Qz docuit Aſtronomiam: ob quā illi di-
cauerunt vrbes: & cognominauerūt Cę-
lum & Solem: vnde Saturnus ęgyptius
Cameſes dicit⁹ eſt filius Cęli & Solis. Ob
eandem cauſam exiſtimauerunt Noam
mortuum: conuerſum in animam morti-
cem Cęli & ius vertendi cardines omne

pene eū eſſe. Et cur gentes inſculpſit la-
num cum curſu Solis: ſceptro: clauibus.
Qz Tyteam vxorem Noę vocauerunt
Veſtam & Terram: & cur.

Qz docuit agriculturam & vinū cōſice-
re: a quo illum Ianum id eſt viniferū co-
gnominauerunt.

Qz fili⁹ eius Cam ſtudebat impietati &
impudicitie: & patrē magice caſtrauit:
& ob id dicitur fuit Cameſes: id eſt Cam
infamis. In quarto libro.

Qz Ianus multiplicato genere humano
diuiſit orbem in Aſiam: Aphricam: Eu-
ropam cōſtituens ſingulis partib⁹ ſingu-
los monarchas tres primores filios ſuos.

Qz anno. c. xxxi. a priſco diluuiō condi-
ta eſt Babylonía.

De coloniis miſſis in Aegiptum: Libyā:
Cirenē: Numidiā & Aphricam: princi-
pe Cameſe Saturno Aegypriorum.

De coloniis miſſis in Aſiam orientalem
Indiā: & Arabiā ſcelicet: deſertam: &
Petreiam: & Phœniciam: & ducib⁹ eorū

De coloniis miſſis in Europā: in Germa-
niā quidem & Sarmatiā princi-
pe Tuſcone: Et aliis: in alia loca.

Qz Ianus docuit eos metropolim ſolam
Tuſcitam fundare: & habitare in criptis
tuguriis & antris. In quinto libro.

Qz āno. c. xxxi. a diluuiō: Himbrot⁹ Sa-
turnus Chaldæorū cōdidit Babyloníā.

Qz ſub eo Comerus coluit Thuſciā: Tu-
bal Hiſpaniā. Hic Tarachon fuit cogno-
mine. Galliam fundauit Samotheus cog-
nomine Diſ: & Tuſcō fundauit Ger-
manos. Gog Arabiā ſcelicet: Meſa au-
tem Vallacchiam: Illirum & Dalmatiā.
Ianus condidit Hircanos: & de eius pro-
fectione.

De cōditiōe Maſſagetarū: Medorū: Per-
ſarum: Aſſyriorum: Magogorū: & Ana-
meonum ſiue meonum.

De ſecundo rege Babylonie Ioue Belo.
Sub eo Comerus in Thuſcia tuguria in
Veias cōuertit: & Cluſiū poſuit. Tyras
fundato Tyro etiam Thraces fundauit.

Ianus ponit Colonias in Arabia foelice. Camefes in Italiam venit. Ianus ab Arabia in Numidiam concessit ad Tritonē Araxa omnem Scythiā coloniis replet. Belus circa obitum excogitauit frāgere aureū seculum: & contra Sabatū Caspiū id est Saturnū Sagam parauit arma sed ante obiit: q̄ moueret. Succedit Tritonī in Libya Hāmon filius cui Camefes locauit coniugem Rheam sibi sororem. Hāmō clam Rhea ex Almanthea nympha genuit Dionysium Libycum. De tertio rege Assyriorum Nino. q̄ hic primus militiam instituit: & decē ferme annis nouissimis aureū seculum in argēteū coepit conuertere: sub quo a Caspiis in pontū fugit Saturn⁹. Sub eo Tuyscō Germanos: Samothēs vero Gallos: & Tubal Hispanos: formāt litteris: carminibus & legib⁹: & Camefes corrumpere nititur Thuscōs.

Q̄ obstuprum Almanthee līs primū orta inter Hāmonem & Rheam. Rhea ad Camesem venit & vtriq̄ contra Hāmōnem mouentes/ Lybia poriti sunt: pulso Hāmone: Ian⁹ ab Affrica in Hispaniam colonias transportauit: vbi duabus vrbibus fundatis in Thusciamq̄ veniēs: tertio āno Camesem ab Italia discedere iussit: Et filiam suā Cranā fascibus insignitā Aboriginibus creauit Helernam: ipse Vetuloniā docebat: atq̄ iura dicebat & reddebat. Vbi Camefes ab Italia in Siciliam discessit: & Hāmōnem in Libya superauit. Osiridem ex forore Rhea genuit. Dionysius eū sibi in filium adoprauit cum Minerua apud Tritonidē/ deuictis Saturno & Rhea: & Osiridem aegypto praefecit.

Quae fuerint q̄ Ianus Thuscōs edocuit. Q̄ vltimis ānis Ninī secundī reges fuerunt: Iber⁹ quidē apud Hispanos: & Magnus apud Gallos.

De Semiramide q̄rra regina Assyriorū. Q̄ sub ea nata ē ex Camese ac Rhea līs foror & coniunx Osiridis: & Saturn⁹ ad

Ianum veniens Latio p̄positus fuit. Apud Germanos regnat secundus rex Mannus. Q̄ Vesta Thuscis virginib⁹ factū ignē credidit.

Q̄ Saturnus Sabatius cū Iano regnat: & Sabum filiū Sabinis p̄ficiens in Thuscā moritur: vbi ab eo Sabatia dicit.

Q̄ tertius rex Hispaniā Iubalda fuit. De quinto rege Assyriorū Niniade. sub eo Ianus in Thuscā obiēs: Larthem reliquit filiū Razenū a quo thuscī Razeni. Osiris cum forore Ifide fruges & aratrum inueniūt. Iano templum/ & cognomen diuinum dei Vertumni statuunt.

Q̄ apud Gallos regnat Sarron.

De sexto Assyriorū rege Ario. Q̄ paulo ante Camefen in Raetris obtruncatū: in Italia Razenus forori Cranē lucū & parē talia sacrat iuxta Thyberim Ianiculum.

Q̄ apud Lybiā regnat Hiarbas/ a quo Hiarba: apud Hispanos Brygus vnde Phrygiū. Apud Italos Aruns filius Razeni.

De. vii. Assyriorum rege Arasio.

Q̄ sub hoc rege Amazones in Libya uicerunt Hyarbam. Apud Germanos regnauit Herminō: Apud Celtas Bardus Q̄ ex Armenia Perusina & Aufones colonia uenerunt ad Aruntem Larthem: hisq̄ loca assignata: & similiter Phaetōti Libyco & Lyguribus. In Italia regnat Tages Larthes aruspex: & in tribus locis arsit Italia: in Histria: Cymeā: & Vesuua quae loca Aramei Palēstinas & Graeci Phēlegras dixerunt.

De. viii. rege Assyriorum Baleo Xerxe.

Q̄ sub hoc apud Hispanos regnat Targus: apud Germanos Marsus: apud Lygures Lygure filio dimisso Phaeton in Aethiopiā regreditur.

De. ix. Assyriorum rege Armatrie. Q̄

sub eo apud Hispanos regnauit Betus: apud Lanigenas Larthes Sicanus: qui tēplo Terrae id est Vestae dicato eā cognominauit Horchiam: & de Coloniis accolis Padī.

F. Joannis Annij.

Qz Geriones assumpsit in Hispania tyrannidem primus: & Bardus iunior regnat apud Gallos.

De.x. Assyriorū rege Bel Ocho. Qz sub eo apud Germanos regnat Gambriui⁹: apud Emathios Macedo fili⁹ Ofiris: apud Hispanos trigemini Geriones.

Qz Itali oppressi a gygantibus euocauerunt Ofiridem tunc agentem in vicinis Italiae fontib⁹ Istri: qui positus Italia illā .x. annis composuit: & a suo cognomento Api Apeninam id est Taurinam cognominauit: & discessit: relictis nepotibus suis Lastrigone Larthe Italiae & Phorc corege maritimo. Apud Gallos regnauit Lucus: & Attica ingēs inundatio ob tigit sub Ogyge iuniore Attico.

De.xi. Assyriorum rege Baleo iuniore.

Qz sub hoc Phorc⁹ Veios hetruscos primos Colonos in Sardiniam transportauit: a quib⁹ Veii Sardiniani natione Thulci.

Qz Ofiris de toto orbe benemerit⁹ a fratre perimitur in Aegypto conscis gygantibus in toto orbe: etiam ipso Lastrigone Quos omnes filius Ofiridis Hercules Aegyptius bello indicto sustulit. Et in Italia deletis Lastrigonib⁹ .xxx. annis regnauit: multisq; beneficiis Italiae impensis rediit in Hispanias: quas ante a Gerionibus liberauerat: & Hispalum regem illis praefecerat.

De.xii. Assyriorum Rege Alrada. Qz sub eo Hercules reliquit Vetuloniam Regem filium suum Tullum: a quo portio para Tussa: id est coronata Tusca. Apud Gallos regnat filius eiusdem Herculis Galatheus: a quo Galli Galathe. Apud Germanos Vandalus: a quo Vandali. Hercule in Hispania mortuo: Hispani templum & vrbes dicant: & Thuscus filius eius in Hetruria primus militiam in cantare more paterno docet.

De.xiii. Assyriorum rege Mamito. Qz sub hoc regnauit Larthes Hetruriae Alreus Thulci filius in Italia: & Hesperus

in Hispania: & Narbō in Gallia: & Teutones in Germania.

De.xiiii. Assyriorum rege Mancaleo.

Qz Italus Atlas pulso fratre Hespero in Italiam: regnauit in Hispania: Inde ab Hispaniis in Siciliam & ab ea in Thyberim veniens relicto in Hispania Rege Sitaro tandem coniugio Electrae factus gener Coriti: regnauit Larthes Italiae in Vetulonia. Apud Gallos regnat Lugdus. Apud Germanos Alemānus Hercules. Qz Italus regnans in Vetulonia filiam suam Romam primam subregulam in Latio condidit: a qua latini reguli coeperunt.

De.xv. Assyriorum rege Sphero. Qz sub hoc or⁹ ē Deucaliō. Apud Italos Larthes Hetruriae fuit Morges filius Itali: & cognatus Coriti: & post eū Coritus fit Larthes. Apud hispanos regnat Sican⁹ paulo post obitum Spheri.

De.xvi. rege Assyriorū Mamelō. Qz sub hoc fuit apud latinos Romanessus filius Romae secundus subregulus & primus Saturnus indigena latii: & Sicanus regnat apud Hispanos. apud Gallos Belgus.

Qz eodem anno coeperunt regnare & totidem annis. Cecrops prim⁹ apud Athenas: & lasi⁹ in hetrusca Turrena sede patris Coriti: Et q; in ei⁹ nuptiis affuit Iliis q; vixit annis sexcētis vnica inter foeminas.

De.xvii. Assyriorum rege Spareto. Sub huius anno quarto proprie coeperunt Cecrops & lasius: & aliquāto post apud hispanos Siceleus.

Qz Magi cum Hebraeis de magica contentes submersi sunt mari rubro subleuante rege.

Qz diluuium Thessalicum sub Deucalione: & incendium sub Phaetonte iunior accidit.

Qz Iliis prima intestina in Hetruria orta ē inter lasium & Dardanum.

De.xviii. Assyriorum Rege Ascarade. Sub hoc regnauit apud Hispanos Lusius:

apud Gallos Allobrox.

Qz Romanessos primus Latinorum Saturnus sacratu: & successit illi filius eius Picus priscus. Dardan⁹ dolo peremit la sium & fugit in Samothracia: & successit Larthes Etruria Bas.

Qz post in Phrygiam & Meoniam veniens Dardan⁹ ad patrem Thurreni Atti: donatus est agro Phrygiae ubi condidit Dardaniam. Thurtenus contra in Etruriam ad nauigans: a bante & Cybele atq; Etruscis comi hospitio susceptus: & ciuilitate Turrenae donatus fuit.

Ex auctoribus cunctis vt in precedentibus libris.

Sextidecimi libri cometeria sup Manethonis supplementum pro Beroso.

Qz sicut Berosus per Assyriorum reges enarrauit aliorum antiquitates ita eadem profequitur Manethon Aegyptius per reges & Dynastias suorum Aegyptiorum.

Qz Manethon vicio scriptorum inuenitur in aliquot annis mendosus.

De Aegypto fratre Danaia a quo aegypt⁹ vrbs Titanim & prouincia nomen accepit.

Qz sub eo Dardanus Dardaniam condidit: & q de temporibus regum Troianorum veracius scripsit Archilocus q Manethon: & Eusebi⁹ eum secutus. Sub eodem Aegypto Turrenus fuit Larthes Etruria: & Romus Rex Gallia: In Latio Faunus priscus. Et anno .lxxvii. eiusdem Aegypti item in Latio Annus Faunigena.

De Menophi successore aegypti. Qz sub hoc apud Gallos regnauit Paris: & in Etruria Tarchon primus. Et apud Hispanos Testa. & nouissimis annis Menophis: in Etruria Abas: & eiusdem nominis Abas apud Argos.

De Dynastia post Menophim quae durauit annis. c. xciiii.

Qz sub hac Dynastia regnauerunt in Etruria Veibonus Vetuloniensis. Item Oiscus Tarchon secundus: Tyberinus: Mezentius: & Tarchon tertius. Apud Gallos sub eadem Dynastia regnauerunt: Lemanus: Olbius: Galathe⁹ iunior Nanes Rem⁹. Apud vero Hispanos sub eadem Dynastia regnauerunt Romus: Palatuus. In Latio reguli fuerunt Mars cognomine Ianus iunior. Cæculus cognomine Saturnus iunior Picus iunior: Faunus iunior: Latinus. Aeneas.

De Dynastia Diapolitanoru: quae durauit annis. c. lxxvi.

Qz in hac Dynastia Larthes Etruria ac reguli Latii floruerunt. In Etruria quide Ocnus: Pipinus: Nycius: Pyseus: Tusc⁹ iunior: Ann⁹ Felsinus. In Latio vero Ancanius: Posthumus: Aeneas Siluius. Latinus iunior. Alba. In Gallia vero Francus.

Tam Manethonis q Berosi commentaria pendent ex auctoribus. Diodoro: Aristotele: Xenophonte: Ouidio: Archiloco: Solino: Lucano: Strabone: Fabio pictore: Ptolemeo: Plynio: Hieronymo: Silio: Moyses: Festo: Iosepho: Masea Phoenice: Vergilio: Seruio: Hieronymo aegyptio: Horatio: Propertio: Cornelio Tacito: Trogo: Iustino.

Decimiseptimi libri Capitulo sup quadraginta quæstiones Anias.

De limitibus Thusciae q. i.

De diuisione gentiu Thusciae q. ii.

Quo pacto intelligatur carmen Vergilianum de Thusciae: qd est de Mantua Gens illi triplex: & reliqua. q. iii.

Quo pacto Thuscis non Mantuae est genus omnibus vnum q. iiii.

Quid significet hoc nomen Coritus: & cuius est originis: & quot fuerint Coritii. q. v.

Quomodo Volturna & Turrena sint eadem. q. vi.

F. Joannis. Annis.

Quare apponitur Vol.	q.vii.	De Argonautis aduectis in Volturnā.	
Vbi confedit Turhen ⁹ cū Lydis	q.viii.	Quęstio	xxvi.
Quomodo Volturna dicitur a Vergi-		An Cecynna fuerit Volaterranus an	
lio vrbis Agillinę sedes.	q.ix.	Volturrenus?	q.xxvii.
Q; quasi per interpretationem Vergili-		De tertia parte quadriurbis Etrurię di-	
us Volturnam dixit sedem lapide vetu-		cta para Tussa: id est hastata Tusca.	
sto fundatam in iugis Hetruscis	q.x.	Quęstio	xxviii.
Quę duarum sit Volturna regiā	q.xi.	De quarta parte quadriurbis Etrurię di-	
De descriptione fanı Volturnę a Vergi-		cta Arbanum & Castrū Herculis. Quę	
lio data.	q.xii.	stio	xxix.
Q; fanum & luc ⁹ proprie sunt Arameę		Quomō distāt Tuscıa & Thuscıa Quę	
originis: improprie vero latinę	q.xiii.	stio	xxx.
Cuius originis sit Lucumo.	q.xiiii.	De ordine gentium Thuscıę	q.xxxi.
Q; eadem sunt Lucumonıum: Paleolo-		Cur Plyni ⁹ discreuit inter Arbanū Tuf-	
gum & viterbum.	q.xv.	cam: Vetuloniam & Volturnam: cum	
Quid plures dicāt de nomine Viterbū:		sint vna vrbs tetrapolis	q.xxxii.
vnde sumatur & quid significet	q.xvi.	An carmē Tuscanellę sit verū	q.xxxiii.
Q; sint synonyma Hetruria: Volturnę		Quo pacto distent Tussa Nana: & para	
Turthena: sicut Marcus Tullius Cice-		Tussa: item Tuscanella & Tusca. Quę	
ro.	q.xvii.	stio	xxxiiii.
Cur Tursena dicat Turrena.	q.xviii.	Quo pacto Galba Etruscus genus tra-	
Cur Etruriam & Etruscos Romani dixe-		xit a Minoe ac Pasiphae.	q.xxxv.
runt Etruriam & Etruscos	q.xix.	De origine vocabulorum pertinentium	
Q; Etruria: vrbem & prouinciām si-		ad extremas vrbes Corinı & alia loca.	
gnificat.	q.xx.	Quęstio	xxvi.
An sit mendosus codex vbi Plynius di-		De origine Corthone & Cornueti Quę	
cit Volturreni cognomine Etruscı: in ea		stio	xxvii.
dem parte Volsinıenses	q.xxi.	De fabuloso Dardano: Samothrace. quę	
An Seruius recte dicat Etruriam esse ori-		stio	xxviii.
ginis gręcę	q.xxii.	De aduentu Isis in Italiam.	q.xxxix.
Quid est tetrapolis Etruria	q.xxiii.	An primos panes Isis Viterbi confecerit.	q.xl.
De regionibus intra Volturnā	q.xxiiii.		
De secūda parte dicta Vetulonia	q.xxv.		
An Alceus hęc Turrenam attigerit: &			

Finis.

Eiusdem fratris Ioannis Annii Viterbesi. Institutio incipit de æquiuocis Prima.

ARISTOTELES ubiq; docet æquiuoca nomina prius eē distinguenda q̄ diffiniēda: vt euitetur obscuritas & æquiuocatio nominū: quæ etiā eruditissimos capit: & errare compellit. Porro vt auctor est Varro in de lingua latina: obscure originis noīa sunt Diua: Volturna: Palatua: Flora: Furina: Falucer: Pomona: Pomonū: q̄ pater: additur & Turrena atq; Erruria. Quare distinguenda sunt hæc omnia nomina: vt reiciamus: quod obiicitur: non pertinens ad Etruscā originem.

DIVA. vt est latine originis a diuinitate deriuat: & significat diuinū. vt est Etruscæ originis a Dio: id ē aere deriuatur: vt sub

Diuā.

dio Etrusci: corrupte sub diuo dicūt latini. Inde Dius & Dia atq; Diespiter & Diana. Hæc Varro docet in primo de lingua latina. vñ genitiu⁹ græcus Zeus: Dios: id ē Iuppiter Iouis ab Etrusca origine deriuat: q̄a barbara & Etrusca origo: antiquor est græca simul & latina.

Zeus

VOLTURNA ET VOLTURNVS. Thyberis volturnus deus. Varro in primo de lingua latina distinguit sic. Volturnus: q̄d vt oritur in Samnia: nō est originis latine. Q̄d vt caput extra latiu: nō pertinet ad linguā latinā: etiā si in latinā linguā effluat. Q̄d vt secus mare: Colonia est Romana: & ad latinā originē spectat. Volturnū Thyberim deum: Roma dicit esse suū: & Etruria suū. De Thyberis vero nomine anceps est historia: dicitur ne sit a rege Veientum: an Albanorū. Hæc significat Varro. Liuius vero in. iiii. ab vrbē condita. Volturnū inquit: q̄d nunc Capua est: Etruscorū fuit. Fabius quoq; pictor: de origine vrbis Roma: eadem ferme dicit. Sic in fine ad verbum scribit. In parte inquit Romæ sunt loca Etruriæ: Antipolis: Ianiculum: Thyberis ipse limes imperii Volturrenū: inter veteres Ianū & Saturnū quia a principe illius vrbē Volturrena: per syncopam Thyberis dicitur est Volturnus: & ob id Tuscus non latinus. Q̄d vero Volturnū sine syncopa & cōpositiōe est nomē primitiuū: notat fluuiū in Samnio: & oppidū Romanū in lirtore: a quo Volturnus deus Thyberinus in latio: sicut & Volturnus vt caput imperii in Etruria. Et subdens Fabius: Quamobrē inquit deum Thyberinū: suū dicit esse Roma: atq; Etruria suū: eundem Ianum Vertinū: & ab eis dictū Vadimona. Ex his omnibus iuuentus nostra Viterbensis cum de Volturnæ nomine cōtentio est: mox ita distinguat. aut Volturna est nomen primitiuū sine cōpositione syncopaq; aut simplex & deriuatiuū: aut cōpositū syncopatum & deriuatiuū. Si est primitiuū simplex & sine syncopa significat fluuiū in Samnio: & oppidū i lirtore Latii. Si vero sit simplex & deriuatiuū: significat Capuam vt ait Liuius: quia deriuatur a cognomine fluuii Volturni: quī vt in Ptolemæo patet oritur in Samnio & p̄terfluit iuxta Capuam: & in mare mergitur. Ceterū si sit nomen cōpositū a vol: & turrena: & per syncopam in cōpositione dictum volturna: tunc significat vrbem: caput imperii Thuscōrū: regiāq; sedē extra latiu in Etruria. Ergo quoniā accolē Capuæ & Romani in lirtore latino: a voltorno dicuntur etiā ipsi Volturni: eruditissime Plinius in. iiii. naturalis historie Volturrenos regios Etruscos discreuit ab omnibus aliis dicēs cap. vi. Volturreni cognomine Etrusci: in eadem parte Volsinientes. Quare quæcunq; Volturna non est in eadem parte qua & Volsinientes: illa vtiq; neq; Etruria cognomine neq; caput imperii extra Latium est. Nos ergo de Volturna locuturi: illam accipimus quæ in Thuscia erat caput imperii prope Volsinientes: & ad cuius regium Fanum indicebantur concilia. xii. populis Etruriæ: vt Liuius auctor est.

Volturna
Volturn⁹.

Thybris

Volturnū.

Volturrena.

Ianus Vertinus.

Volturna.

Volturrent

PALATVA est nomen obscure originis. vt est latine: plures habet origines: sicut & Pa-

Palatua

F. Joannis Annii

latiū: de quibus Varro tradit: vbi de Palatino colle scribit in primo de lingua latina. Vt vero est Etrusce originis: est cognomen Numidice Minerue: ad lacū Tritonidem inuētā: vt copiose exposuimus in opere de lacu Vadimonis Nauiso: ibi Vadimona Palatia,

Flora

FLORA vt est latine originis: significat deam florū: de qua Ouidius in. v. Fastorū loquitur: inducēs eam ita dicentē. Chloris erā que flora vocor: corrupta latino Nominis est nostri: littera gręca sono. In agro Volturreno nostro: viculū posuerūt Pelasgi: quę Annales Go-

Castrum
Chlorę.

tistredi vocāt castrū Chlorę. Nā Lucū ingētē siue Fanū Volturnę fama est veteres sacrasse pelasgos: vt tradit Virgilius in. viii. æneidos. Argumētū ei facit Volturnę cāpus ad hęc ætatē Pelasgi dictus: quīs rustici geminato. ll. pelasgi pferāt. Vt Flora est Etrusce originis deriuat a Falor: vt aiūt Talmudistę: a quo falora & per syncopā flora: est dea mœrētū.

Falor

Nā falor per se mœror est: vt etiā diuus Hieronymus cōsentit. Sacrificabat ipsi vt mœros res auferret & lētitiā redderet. Dicitū ei fuit oppidū in eodē agro Volturreno: ab ea dictū Florētīnū vsq; ad hęc ætatē: & quarto miliario aut paulo amplius ab eo distat Tudernū: vel corrupta prima littera i Ptolemęo impresserūt Sudernū. Vtrūq; olim illustre vici opidū: vt Plinius auctor est in. xliii. naturalis historię ca. iiii. dicens. Tusci peculiaris est vicia Tudernis: eque ac eiusdēs nominis Forētia. Nō em̄ de Florētia p̄clara nūc vrbe intellexit Plinius: quia tunc nō extabat vrbs illa: licet accolas Arnus aliquot haberet: fluentinos a p̄fluenti Arno dictos: vt idē Plinius in tertio naturalis historię ca. vi. indicat.

Florentia
Tudernū
Vicia Tu-
dernis.

Furina.

FVRINA vt ad linguā latinā spectat significat deā furū. Vt vero originis est Etrusce significat deam sortiū: ad dirimēdū lites: deriuata & dicta a furim: id est sortibus: vt diuus Hieronymus & Hebręi cōsentiūt. Venerabat in regione Furina: vbi postea positū est sacellū beatę virginis adhuc de furinis dicitur: quīs rustici mutata l̄ra. u. in a. de farinis dicāt.

Falucer.

FALVCER est (vt ait Varro) obscure originis. Nā vt nomē simplex secūde declinationis: est originis Volce vt quidā sentiūt: & significat eorū principem deū. Vt vero cōpositum a duobus Etruscis vocabulis fano & luceres: est Erruscū nomē: & per syneraicā cōpositionē dicitur Fani Lucumoni. ciues: scilicet circū fanū Volturnę habitantes. Lucetū ve-

Luceres

ro nomē a Lucumone deriuat. Qd̄ Varro doctissimus in primo de lingua latina probat auctoribus se antiquoribus & ratione deriuationis grāmaticę. Doctores affert vt Ennii q̄ dicit Romā diuisam in tres partes a Romulo vnde tribus dictę: & eas a tribus ducibus nominatas: Tatienses a Tatio: Rumnēses a Rumulo: Luceres a Lucumone: vt ait Iunius. Et hęc sunt nomina Etrusca vt ait Tolumnius Tragediarū Thuscariū scriptor. Quęq; em̄ gens imponit nomina suę linguę. Quare ex tribus ducibus: quorū erat m̄nus imponēdi nomina: a Lucumone Etrusco iposita sunt: q̄ triumphos peperit Romulo: quia Etrusca sunt nomina. Nā latini dicūt Titū & Titīēses: Romulū & Romuleos: Lucios & Lucanos a luceo: Et lucos atq; antelucanū. Porro Etrusci dicūt Tatiū & Tatienses. Rumulū vero a Ruma dicūt Rumnū & Rumnenses: quasi Rumanenses: vt Sēpronius de diuisione Italię dicit. Et Luceres a Lucumone: & Lucumo a Luca verbo Etrusco. Lucus vero Etrusce originis a Luca vltima syllaba habēte accētū: qd̄ vt Talmudistę perhibēt: significat senē & Senatorē.

Lucumo.

Et ideo lucus nō p̄ antihprafim a luceo gignitur improprie: vt aiūt Latini: sed q̄ maxime proprie ab Etrusca origine deriuat: scilicet a Luca: id est Sene. Lucus id est Senatorius: quia lucus propria definitio: est Senatorū curia tēplū: vt de Luco Latini regis Virgilius i. vii. æneidos: definiuit Etruscū vocabulū dicens. Tēplū Augustū ingēs cētū sublime colūnis: Horrēdum syluis & religione parētum. Hinc scepra accipere & primas atrollere fasces. Regibus omen erat: hoc illis curia tēplū. Nō em̄ nisi in augurato loco: vt ait Seruius: poterat Senatus habere curiā siue cōsiliū. vnde templū Vestę nō erat cōsecratum: ne illuc Senatus accederet vbi erāt virgines. Et ideo Lucus proprie: horrendus id est venerāndus

Rumulus

Luca.

Lucus.

lyluis: quia ceterum sublimis arboribus confitus quas poetice columnas appellat: utique est Senatoribus curia templum: cuius nulla est proprietas significata: ut Lucus latine deriuatur a luceo: sed ut Aramee atque Etrusce deriuatur a luca: id est Sene ac Senatore. Quare lucus ut est Senatorum curia templum: solam Etruscam a proprietate nominis habet originem: & non latinam: nisi tracto per capillos vocabulo ad violentam antiphrasim. Et ita lucus proprie & ab eo Lucumones ab hisque Luceres Etrusce originis: & certissime lingue eorum nomina sunt: ut doctissimus Varro inuincibiliter probauit.

LVCERES Varro (ut diximus) probate & non verbose: a Lucumone dictos: origine Etruscos demonstrauit. Is Lucumo fuit Etruscus: qui post Celsium Tuscum fuit auxilio Romulo contra Sabinos: ut Dionysius Halicarnassensis in. ii. lib. scribit. Celsius enim primus cum manu sua venit auxilio Romulo contra Ceninenses & alios Latinos: ut Varro ait in primo de lingua latina. Galeritus vero Arbanus Lucumo auxilio fuit Romulo contra Sabinos: & illos deuicit: dicente Verruno Tusco in li. iiii. Elegiarum Propertii: Tempore quo sociis venit Lucumoni armis: Atque Sabina ferit contudit arma Tati: Vidi ego labetes acies & tela caduca Atque hostes turpi terga dedisse fugae. Et in alia Elegia Propertius cum aliis consentiens: asserit Galeritum vicisse: posuisse pretoria Romae primum: indidisse tribubus nomina: & ita eius auxilio quattuor triumphos Romulum egisse dicens. Primus Galeritus posuit pretoria Lucumoni: Magnaque pars tatio rerum erat inter eos. Hinc Tatius: Rumneseque viri: Luceresque coloni. Quatuor hinc albos Romulus egit equos. Cato quoque in fragmento. xii. originum. Romulus inquit cum palatio exquilinum colle tenuit: ab excubiis dictum: quas illi more Thusco Lucumoni dedit. xii. licitorum ad custodiam sui corporis: quia Tatius non erat sine suspitione infidae societatis. Haec existimo esse. xii. pretoria: ut ait Propertius quae hic Cato dicit. xii. licitores Et fragmento penultimo Cato sub Capitolio est Ianus quadrifrons Quirinus a victoria Lucumonis a Quirino colle mouentis. Quirinalis enim colle contra Sabinos tenebat Lucumo Etruscus: & Romulus Exquilinum: ut ait Dionysius in. ii. li. Fabius item in libro de origine urbis Romae sic ait: Condita urbe quarto mense: audax facinus in raptu Sabinarum & Latinarum perpetratum fuit. Primum Latini Ceninenses & alii intulerunt bellum. Romulus implorato auxilio a Thuscis: cum Celso rege Etruriae primum ex his triumphum retulit: & ob id quartus urbis collis a Thuscis habitari coeptus est. Subinde Sabini ingens bellum orsi: coegerunt Romulum denuo a Lucumonibus socios milites expetere. Galerito Lucumoni Arbee provincia data: magna manu occupauit colle Quirinali unde mouens contra Sabinos insequentes Romulum: deuicit & in foedera coegit. Et infra. Diuiso Romano agro equis collibus: Sabinis ac Tatio Capitolium & Quirinalis: Romulo sequentes Exquilinus & Palatinus: Galerito vero & Luceribus Thuscis: Celsus & Celolus obuenerunt. Deinde subdit: quod Thusci relicto Celso colle subsidere valle tenuerunt quae vicus Thuscus dicitur: & quod nomina tribubus imposuit Lucumo lingua Etrusca: a se suos Thuscos vocauit Luceres. Seruius ite sup. v. aeneidos: ibi tres equitum turmae: tres inquit partes ab initio fuisse populi Romani constat unam Tatiensem a Tatio rege Sabinorum dictam: alteram Rumnensem a Rumulo: tertiam Lucerum a Lucumone ut ait Varro: qui ait Romulum dimicantem contra Tatum a Lucumonibus id est Thuscis auxilia postulasse: unde quaedam venit cum exercitu: cui recepto: pars urbis data est: quae vicus Thuscus dicitur. Haecenus pro Varrone: nunc contra eum alios audiamus.

LVCERES Liuius in primo ab urbe condita: Lucerum inquit nomen est incertae originis. Respondet Suetonius in vita Caesari Calligulae: quod Cal Caezar paulum abfuit quoniam statuas & scripta Liuii ab omnibus bibliothecis amoueret: carpens illum ut verbosum & negligenter in historia: qui suppressit triumphos Romuli habitos & Partos victoria Thuscorum: quod in historia est genus falsitatis: dignum abolitione auctoris. Antoninus ite Caezar in Itinerarii veri fragmento

Luceres.
Lucumo.

Galeritus

Luceres.

F. Joannis Annij

cum de itinere Cymnio supra Cassianū loqueretur: Volturna inquit: cuius præclaris gestis invidit Liviū. Porro si quis contra doctissimū sua probantem: solo verbo contradicat: qđ est puerile atq; anile: vtiq; verbosus dicitur: quia solo verbo vtitur. Et ideo iuxta regulam diui Hieronymi: ea facilitate contemnitur qua profertur. Cæterum Liviū cōtra doctiorem se in origine lingue latine & vocabulorū vrbis: Varronem dico inexpugnabiliter probātem dicta sua & alios: solo verbo vtitur dicens: Lucerum nomē est incertę originis:

In Liviū.

Et ideo iure in hac re thusca: a duobus Casaribus damnatur tanq̄ negligens & verbosus in historia: & ea facilitate cōtemnitur dictū eius qua profertur: qđ aliq̄ eloquētissimus.

In Ply.

Nam aliud est eloqui: aliud recte narrare historias & origines. Similiter Plutarchus & Plinius & alii reiciūtur: qui aiūt Luceres dictos a Luci Aili quotidiana cōmuniōe: quo multi fuga delati ciuitate donati sunt. Sed isti peccant in origine nominis & in historia. In origine quidē nominis: quia Luceres nō deriuātur a Luceo: vt latine oritur a luceo: quia sic dicūtur Lucii & Lucani: vt supra exposuimus. Peccāt vero in historia: quia cōmunicantes fuga Aili: ante raptū Sabinarū: Romulei erāt & Rumnenses postea a Lucumone nūcupati. Post bellū igitur Tatienses Sabini & Luceres thusci adiecti sunt. Postremo obiciunt qđ Festus dixit Luceres dictos a Lucero Ardeę rege aduersus Tatiū ferēte auxiliū Romulo.

Arbea.

Et ad hoc dicit Fabius pictor a Lucere Ardeę rege non Ardeę. Arbea vero est quarta pars vrbis Etrurię: a qua Harbanū dicitur & non Herbanū a Plinio: vt ostēdimus in. xl. quęstionibus Annis. Hactenus de Falucere ac Faluro.

Pomona.
Pomonus.

POMONA Pomonusq; pater. Hęc sunt obscure originis: vt ait Varro. Sunt enim latine originis si deriuātur a Pomo: & significant Ianū & Vestam qui primi rationē Georgicorū tribuerūt: vnde & a Georgicis poetis inuocātur. Vt vero sunt Etrusq; originis deriuātur a Pomazo vltima syllaba acuta: & significat iuuo. Hinc & Dalmatę dum salutant dicūt:

Boch.

Boch ti pomazi: id est deus te iuuet. Ergo Pomonus pater & Pomona: vt Etrusq; originis est Iuppiter & Iuno dii optimi maximi inter Veioves: iidē Ianus Vertūnus: & Vesta Horchia: vt in cōmentariis exposuimus super Elegiam Propertii ad Verrūnū: quā inseruimus pro Iano patre in. iiii. libro antiquitatum Beroffi.

Hetruria.

ETRURIA, vt Gręq; originis: teste Seruio: scribitur cum. th. aspirato Hetruria: estq; nomē cōpositū ab heteros qđ est alter: & oros qđ est finis & limes. Hinc Hetruria quasi Heteroria: id est altero sine limitata: vno quidem Macra amne inter Thuscos & Lygures: altero vero Thyberis sine imperii Volturreni inter veteres Saturnum & Ianū: vt Fabius pictor est auctor: & nos in cōmentariis super eum explanauimus: de quo sine Iuuenalis dixit. Et quę imperii fines: Thyberinū virgo natauit. Si ergo aspirate scribatur Hetruria & hetrusci: significat totam prouinciā & populos eius. Vt vero est Etrusq; originis: scribitur sine aspiratione Etruria. & est nomen deriuatum a Turfisbus. Et vt ait Myrsilus de origine Italiae & nos copiose super eum demonstrauius: Etrusci non proferunt Etruriā vel Turrenam: aut Volturrenam: sed per litteram. s. Voltursenam: Tursernam: Etrursiā. Huius nota etate argumentum manet oppidulum: antiquissimū inter Lucam & Macram: qđ vetusta prolatione non Turrenam sed Tursernam dicimus: licet rustici ob propinquitatem litterarum murato. r. m. c. dicant Cursenam pro Tursernā. Posterius vero vt auctor est Quintilianus: posuerūt in pluribus. r. in quibus. s. veteres proferebant: vt quę antiqui dicebāt

Etruria.

Valesios: Fusios: Phalesios: decos: honos: Turfes: Cameses: Camesena. Eadem posterius dicūt Valerios: Furios: Phalerios: decor: honor: Turres: Cameres: & Camerena. Ita & Turfes Tursernam: Voltursenā: Etrursiam: dixerūt Turres: Turrenā: Volturrenā: Etruriam: & transposito vno. r. Etruriā. Quę omnia prolixè exposuimus in. xl. quęstionibus Annis: & in cōmentariis supra Myrsilum. Itaq; sine aspiratione Etruria significat principaliter. vt

R. pro. s.

Liber. II. Institutio. III. Fo. XI.

hem regiam Volturnā circa Volfinienses: quia teste Plinio cognomine Etrusci sunt Volturreni circa Volfinienses. Vnde & Cato in. ii. fragmento vbi dixit Ianū in tractu Vmbrię fundasse regiā vrbē: mox in. xlii. eā nomine suo nominās: Etruria inquit olim Italiae princeps a metropoli eorū sic cognominatur. Dionysius quoq; Halicarnasseus in primo libro hoc ipsum cōfirmat dicens. Romani vocant Etruscos a loco regionis quōdam ab his habitate dictę Etruria. Myrsilus item antiquior Dionysio: quē idē Dionysius sequitur in libro de origine Italiae: Turreni inquit tetrapolim suā vocant Etursiā. Et infra. Romani cōfiterentur Turrenos esse vetustissimos: & eos vocant Etruscos a prima eorū tetrapoli dicta Etruria. Et Cato item in. xvi. fragmento: gens inquit tertia Tuscię Transcyminia: a Cyminiis diffunditur ad pistorium. In his Volturna sub radicibus Cyminiis facens dicta Etruria. Et Plinius: Volturreni inquit cognomine Etrusci: in eadem parte Volfinienses. Idē Cato in fragmento. xix. Turrenus inquit patre Elbio ad lacum Vadimonis cęso: Et semper Romanis principibus charus: ad reddendam urbem Etruriā pellectus est: anno secūdo Olympiadis centesimo vigesimoquarte. De hac deditōne Valerius maximus li. iiii. ca. ccccxvi. Qd inquit sequitur: iccirco inter externa posuimus: quia ante gestū est: q̄ ciuitas Etrurię daretur. Et ita Liuius interelligitur in primo ab vrbe condita dicens. Sabinis erat vicina Etruria: proximī Etrurię Veientes. Et in nono ab vrbe cōdita: Fabio inquit: decretus fuit triumphus: ob egregie perdomitā Etruriā. Quę profecto duo falsa essent si origine gręca pro prouincia lumeretur & scriberetur Hetruria. Veientes enī nō sunt finitimi Hetruria: sed intra Hetruriā: vt recte dicit Plutarchus in vita Romuli. Neq; verum est q̄ Fabius egregie perdomuit Hetruriā: qui vix cepit subiacentē Cyminiis Volturnę regionem hanc. Etenim neq; a fronte attigit Volfinienses Volturnę proximōs: neq; a sinistris Tarquinienſes vicinos: sed eos sequente anno Decius subegit: vt ipſemet Liuius ibidem scribit. Quare qd̄ refert Liuius verū est pro Etruria: sed non pro Hetruria. & ita sine aspiratione scribendum est in Helio Spartiano: in vita Comodī & Antonini Annii Veri: vbi scribit. pleraq; horum origo: materna: quidem ex Fauentia: paterna vero fuit ex Etruria. Et item Antonino factum est omen imperii in Etruria: quia eius dolia suffossa supra terram reperta sunt: & edes eius in tota Etruria examen apum cōpleuit. Et item: Antoninus prefecturā Etrurię tenuit: quia multas possessiones paternas in ea habuit. Aetate nostra faciunt argumentum: eius prędia: quę adhuc fora Annia nuncupamus: ab Annia Tuscorū vetustissima familia dicta: ex qua ortus est Antoninus: vt idem Helius scribit: Possunt adduci innumera loca auctōrū in quibus Etruria: pro vrbe regia Volturna accipitur & sine aspiratione: quia a Turſibus deriuatur.

TVRRENA: & Volturrena. Ol Hebręi & Vol Aramei: dicunt qd̄ latini eternū: vel antiquissimū & priscum. Hinc Turrena cōmune nomen multis vrbibus Turrenis: sed Volturrena id est omnium antiquissima Turrena: vni soli cōuenit. Igit̄ vt est Etruscę originis Turrena & Volturrena: sine aspiratione scribenda sunt & a Turſibus deriuatur: nō a Turrheno Męone: quia multis atatibus & sæculis q̄ pater & atauī Turrheni essent natī: vtiq; Turrena & Volturna erāt a Turſibus dicta: vt clare pbat Myrsilus de origine Italiae. & eū sequutus Dionysius in primo libro vtrunq; refert atq; probat: & nos in cōmentariis super Myrsilū exposuimus. Vt vero sunt Gręcę originis: scribēda sunt cū r̄h aspirato: & ypsilon Tyrrenus: & Tyrrenia: atq; Tyrrena: & significant Terobum filiū Atus: & eius oppidula circa Thyberim: vbi confedit: vt referunt Myrsilus & Dionysius & nos copiose explanauimus in eiusdē Myrsili cōmentariis: & in. xl. quęstionibus Annii. Ergo cū in cōtentione nomē & orthographia fuerit: referat se iuuentus nostra ad Etruscā originem de Etruria: Turrena: Volturrena siue per syncopam Volturna.

Turrena.
Ol & Vol.

F. Joannis Annii

Tuscia. TVSCA TVSCIA, vt est Arameę & Etruscę originis: dicuntur a Tusco rege filio Herculis: quę pater Verulonię p̄fecit deletis gygantibus Lestrigonibus Italię: vt ait Berofus in v. antiquitatũ super quę iã cõmẽtaria cõfecimus. id idẽ sentit Festus dicẽs: Tuscia dicitur a Tusco rege filio Herculis. & scribit sine aspiratione Tusca vrbs: a qua Tuscaniẽses & Tusci: & Tuscia ager eius: a quo in Tuscis dicunt esse ab historicis: oẽs regionis eius incolę: vt est illud Plinii in. xlii. naturalis historie ca. iiii. Tuscis inqt peculiaris est vva Tudernis: equę ac eiusdẽ noĩs Florẽtia. Et in. xxxiii. li. ca. iiii. Equestris inqt ordinis nomẽ sepe variatũ est. Sub regibus enim & Romulo celeres appellati sunt: inde Flexumĩnes: postea Trossuli ab oppido eiusdẽ noĩs citra Volfinos nono lapide in Tuscis: capto absq; pedite. Similiter illud Lii. Cefo noctu exul in Tuscos abiit. Sic em sine aspiratione Etrusci & Tusci idẽ: quia Tusca est quarta portio regię vrbs Etrurię: vbi Vertunus colebat: vt postea dicitur. Vt vero est Gręcę originis cũ aspiratione. th. thuscia scribit: & significat totã prouinciã. Et vt Seruius & Festus asserunt: deriuat thuscia a futuro huius verbi thuo: id est sacrificio & aruspicator: qđ facit futurũ thuso: a quo thusia: id est sacrificola & aruspicator. Et hanc deriuationẽ gręcã habuerunt a Mceonibus eiectis Pelasgis: vt insinuat Plinius in. iiii. naturalis historie ca. vi. dicens. Etruria sepe mutauit nomen. Vmbri eã coluere: quos antiquitus pepulere Pelasgi hos Lydi: a quorũ rege Turheni: mox a sacrificio ritu: lingua gręca Thusci cognominati fuerunt. Qđ si queris: vnde thusia addita. c. dicatur thuscia: respõditur in. xl. questionibus Annii: quia Romana lingua id moris habuit. Vnde Cilissam: Ciliscam: Phœnissam: Phœniscã: Lybiscã: Lybissam: & Lybissillã: Lybiscillã proferunt. Vnde quã gręca origine a futuro thuso thusiã dicere decet: ipsi addito. c. dicunt thusciã. Argumento sunt vetusta prolatione pmanẽtia loca: Tussa: para tussa. Tussa Nana: quę Romani pferunt Tusca: hastata tusca: Tusca Nana: siue tuscanella. Est aut tusca Nana vrbs diruta inter tuscanellã & Caninũ: Et para tussa: id est hastata tusca est pars Volturnę siue Etrurię: tetrapolis: vnde fuit Lybacus dux: ex Delphinis exul: de quo in. iiii. Metamorphoseos Ouidius ait. Furit audacissimus omni. De numero Lybacus: qui Tusca pulsus ab vrbe. exiliũ dira p̄na pro cede luebat. Hactenus de obscuritate originis nominũ quasi equiuoca: quoad satis est pro nostra vrbe Etruria nunc Viterbo: vt videbitur.

Finit institutio de equiuocatione & origine.

Eiusdem fratris Joannis Annii Secunda institutio incipit: de definitione nominũ Turrenę: Volturrenę: Etrurię: & de forma veteri eiusdem vrbs.

Turres.

VIAMORIGO quasi equiuoca Turrenę: Volturrenę & Etrurię patuit: instituenda est iuuetus Etrusca de definitione nominũ dictorũ: vt Etruscę originis sunt: & a turribus deriuantur. Inritũ definitionis sumendũ est ab ipsis turribus. Sũt aut turres Etrusca lingua edes turrite: vt insinuat Dionysius in prio libro: & Myrsilus exprimit in de origine Italię. Et ideo diffinit vrbs a turribus deriuata: qđ sit vrbs turritis a dibus extracta: vt idẽ Dionysius significat: secutus Myrsilũ: qđ in p̄dicto libro sic habet. Etrusci turres & turrenas vocat: si sunt tetrapoles: turritas edes: p̄inde ac Mossineci a Mossinis in Asia. Ex his tã probe definitis: hæc iuuetus Etrusca colligit. Primũ est: qđ hæc tria synonyma sunt: & eandẽ vrbe significat regiã: vt sunt Etruscę originis: videlicet Turrena: Volturrena: Etruria. Inuincibilia aut argumẽta sunt ob origine ppria noĩs: simul & a definitione. Nã quęcũq; eandẽ propriã deriuationẽ & originẽ nominis habent: eandẽ rem significant: licet possint differre in modo significãdi: recte auctore modorũ significãdi & speculatiuis nõ vulgaribus grammaticis: vt fluuſus: fluentum: fluere: flere: quã a fluo habet originẽ.

**Turrena.
Volturrena.
Etruria.**

Liber. II. Institutio. II. Fo. XII.

Porro Tursena: Voltursena: Etruria: quā latini protulerūt Turrenā: Volturrenā: & Etruriam: vtiq; a Turribus vna eadēq; propriā originē defumūt: vt probat Myrsilus: & eū secutus Dionysius: & cōmētaria nostra super Myrsilū. Quare eadē urbē significāt: licet diuerso modo significādī. Nam Turrena significat per modū cōmunis turrītā urbē. Volturrena vero addit antiquitatē vt diximus: & Etruria frequētīā & crebritatē. Etruria enī valde turrīta: sicut Volturrena antiqua turrīta dicit. Vnde omnis Voltursena & Etruria est Tursena: sed nō oīs Tursena est Etruria & Voltursena: quonīā inter Lucā & Macrā est Tursena viculus: nō tamē est Etruria & Voltursena: quā nō est frequētibus & crebris extructis quibus extructa: neq; antiquissima omnīū: qd̄ solī regiē cōuenit. Similiter quēcūq; habēt eadē penitus definitionē: sunt eadē: vt Marcus/Tullius/Cicero. Porro Turrena/Volturrena/Etruria: eadē penitus definitionē habēt: quia quēlibet definīt q; fit vrbs extructis turrīs quibus. Quare Turrena: Volturrena & Etruria eadē turrītā urbē significant. Colligēt item ex supradictis q; vrbs Etruria fuerit tetrapolis: vt Myrsilus insinuat. Qd̄ pfecto & ex aliis pbamus. Nā & regiā sedē antiqui: vt insinuat Xenophon in libro de equiuocis tetrapolim cōstituebāt: id est quattuor distinctis portionibus/instar oppidi: & partes eius regiē erāt: vt ibidem in cōmētariis probauimus de Babylonia: Ninīue: Arba: Phoeniciā. Samothracia: Hierosolyma: Syracusa: Roma: & ipsa vrbs Etruria: de qua Myrsilus circa finē libri de origine Italiā dicit: Tetrapolim quoq; suā Etruriam Turreni: & eius partes Voltursenā: Vetuloniam: Tuscam: & Harbanū cognomine: a Luco Calumbū: a deo suo fundatam asserūt. Porro latini singulis his partibus regia munera tribuūt: vt intelligas vere partes vrbs regiē fuisse. Nam Vetulonē fascēs & secures: Volturnē Senatorū Fanū Lucūq; Tuscē principem tribuūt vrbs regiū deum: & eiuscemodī. Et quidē de fascibus triburis Vetulonā: Silius Italicus in. viii. testatur dicens:

Moeniq; decus quondam Vetulonā gentis: Bissenos dedit hęc primos pcedere fascēs Et iunxit totidem tacito terrore secures. Hęc altis eboris decorauit honore curules. Et princeps Tyrīo vestem p̄texit Ostro: Hęc eadem pugnas accendier protulit ære. Berosus quoq; ac Manethon in Vetulonia regnasse oēs reges Italiē a Iano ac deinceps & eā fuisse regiā regū: asserūt. Q; vero Volturna fuerit regiā: & illi Lucus regius tributus: qui erat vt in p̄cedētib; expositū est regibus curia tēplū: tā Lūius q̄ alii docēt: q ad fanū Volturnē indici cōsilia. xii. populis Etruriē perhibēt. Virgilius quoq; in. viii. æneidos scribit ad auxilia iplorāda ab Etruscis cōtra Turnū: venisse Aeneā ad Lucū ingētē Lucumonū patrū religione late sacrū. Q; aut Tuscē parti regius Etruriē vrbs deus tribuatur: patet in Elegia Propertii ad Vertūnū: in qua Vertūnus dicit: Tuscus ego: Tuscis orior. Est enim Vertūnus municipalis ac princeps deus vrbs Etruriē: vt insinuat Varro in primo de lingua latī. Q; vero Arbanū sit regitū: cū nomē indicet: quia Arbanū quarta pars dicitur ab Arba q̄ est quarta secundū Talmudistas: tū p̄cipue cōstat ex eo q; a Luco regio: Calūbum id est viride cognomē defumpsit: vt Myrsilus dicit. Q; vero hęc quattuor partes eēt discretę: nō sub vnīs moenibus: nō modo decretū Desyderii probat: sed etiā Plinius: q; eas distincte enumerat in. iiii. naturalis historiē ca. vi. dicens. Harbanū: Tuscanienses: Vetulonenses: Volturreni cognomine Etrusci. Institutio hęc secunda erudit iuuenes nostros: si nomina in cōtētionem & significata veniāt: asserere regiā sedē Tuscorū: tribus synonymis eadem esse Etruriā: Turrenā & Volturrenā: & eā fuisse tetrapolim cuius partes regias: auctores nominant Harbanū: Tuscam siue Tuscam: Vetuloniam & Volturnā vti exposuimus. Q; si quis obiciat Volturnam esse nomen cōmune toti tetrapoli: sicut Turrenā & Etruriam: & ob id nō esse nomen partis: neganda est cōsequētia: quia antiquitus vt plurimū: aliquod nomen cōmune toti vrbi vni partium eius imponebatur. Vnde &

Turrena.
Volturrena.
Voltursena.
Etruria.

Vrbium distarum decora.

Vetulonē reges.

Arbanū.

F. Joannis Anni

Samothracia

Thraicia Samus: quę nũc Samothracia fertur: antea dicebat Samus tota & pars similiter: dicẽte Strabone in eius Geographia, Samothracia inquit cũ esset tetrapolis habuit vnã ex his/ quę Same & Samos dicta fuit. Similiter & Babylonia & Ninive fuerunt tetrapo- les: vt patet Genesis. x. ca. Et tamen vnã partem Babillonie tam Moyses ibidem q̄ alii nomine totius vocant Babyloniã: & vnã partem Ninives vocant Niniuẽ. Pari forma etiam tetrapolim Etruscã cõmunĩ nomine vocãt Volturnã: & similiter partem eius. Et hæc sufficiant pro secunda institurione. Nunc de tertia est tractandum.

Finitur secunda institurio.

Eiusdem fratris Joannis Anni Viterbensis Tertia

Institurio: vbi sit tetrapolis Etruria.

Etruria
vbi sit.

VAERENTIBVS vbi sit tetrapolis Etruria? Respondẽdũ est: vbi límites eius & partes: quia totũ nõ est sine partibus. Et primo sic respondeat nostra iuuetus. Ibi est Etruria: vbi eã egregie pdomuit. Q. Fabius cõsul: transgressus iuga Cyminia: vt auctor est Liuius in nono ab vrbe cõdita. Sed illã perdomuit ad lacũ Vadymonis: habẽte a tergo Cyminia transgressa iuga: a fronte autẽ Volfiniensis: & a sinistris Tarquinienfes: quos nõ attigit: sed Decio in annũ sequentẽ reliquit: vt ibidẽ Liuius scribit. Ergo Etruria vrbs ad lacum Vadymonis est: habẽs a tergo Cyminia iuga: & a sinistris Tarquinias: & a frõte Volfinieses. Quare necessario sequitur: vt Etruria sit inter Cyminia iuga: & Volfinieses.

Cõfirmatur idẽ limes Volfiniesis ab argumẽto a cõiugatis inuincibili tã secũdũ peripateticos q̄ etiã Ciceronẽ in Topicis: vt si iustitia est bonitas: vtiq; iustũ est bonũ. Et si Fluentini sunt ciues Florẽtini: equidem Fluentia est ciuitas Florentia. Quare necessario cõsequẽs est: vt si Volturreni sint cognomine Etrusci: vtq; Volturna vere sit cognomie Etruria: ac propterea vbi Volturreni & Volturna: ibi Etrusci & Etruria. Ceterum teste Plinio in. iii. naturalis historię: Volturreni cognomine Etrusci sunt circa Volfinieses. Ergo vrbs Volturna cognomine Etruria est circa Volfinieses. Rursus vbi est pars Etrurię vrbs: dicta Tusca: vtq; ibi est & ipsa Etruria tetrapolis. Ceterum vrbs Tusca: dei regũ Vertunũ: est in focis Volfiniis: dicente in Elegia Propertiana eodem Vertunno.

Voltur-
rena.
Tusca

Tuscus ego/Tuscis orior: nec poenitet inter Prælia: Volfinos deseruisse Focos.

Ergo eius tetrapolis Etruria est in focis Volfiniis. Hęc de límite vrbs Etruriã: ex parte Volfinia. Nũc de eius límite ex parte Cyminia repetẽdũ est. Vbi igitur finit gẽs Ciscyminia: quę teste Catone Veiens a metropoli dicitur: ibi ẽ vrbs Etruria: dicẽte Liuiõ in primo ab vrbe cõdita. Sabinis inquit est vicina Etruria: proximi Etrurię Veieses. ceterũ Veientes finit límites suos in iugis Cyminiis: & lacu Cyminio. vt autor est Cato in. xv. fragmẽto de originibus. Quare Etruria vrbs est pxima iugis & lacu Cyminio. Qd̄ clare insinuat Liuius in nono ab vrbe cõdita: dũ profectonẽ Transcyminiã. Q. Fabii scribẽs: postera inquit die/Luce prima consul. Cyminia iuga tenebat. Inde cõtemplatus opulẽta Etrurię

Vetulonia

Arua: milites emittit. Amplius vbi Vetulonia regia: ibi Etruria tetrapolis eius: quia vbi pars: ibi & totũ. Porro Vetulonia est iuxta lacũ Cyminiũ: & Thermas: in quarũ aquis est piscatura salubris: & i regione mediterranea Thyberina: vbi Turrhenus cõsedit. Ergo ibi est tetrapolis Etruria. Etem de loco Thuscie vbi cõsedit Turrhenus: oēs cõsentitũ q̄ non cõsedit i maritima gẽte: q̄ teste Catone i fragmẽtis originũ/diffundit ab ostio Thyberino vsq; Lunã & Macrã. Similiter nõ cõsedit in secũda gẽte mediterranea Veiente: quę eodẽ autore diffundit a Vaticano in Cyminia iuga. Restat igit: vt i tertia gẽte mediterraneã cõsederit quę teste Catone protẽditur a Cyminiis iugis ad Pistorium. Non enim sunt in

Liber. II. Institutio. III. Fo. XIII.

Tuscia vt enumerat Cato nisi istę tres gentes. Maritima: Trāscymīnia & Ciscymīnia. Qđ & de. xii. populis significauit in. x. eneidos Virgilius.

Gens illi triplex populi sub gente quaterni:

Ipsa caput populi: vires de sanguine Thusco.

Quod eadē copiose in quęstionib⁹ Annis & cōmētariis sup fragmenta Caronis exposuimus. Verū quoniā gēs trāscymīnia diuidit̄ in Thyberinā & Arniēsem: & Thyberina est a iugis Cyminiis circa Hortē oppidū/ & a lacu Cyminiō vsq; ad fontes Thyberis & Aretiu: Arniēsis autē est ab Aretio & fontib⁹ Arni vsq; Pistoriū: cōsequēs est/vt quoniā Turrhenus non confedit in gēte maritima prima Thuscię/nęq; in secūda Ciscymīnia Thyberina Veiente a Vaticano ad lacū Cyminiū: equidē tenuit tertiam trāscymīniam gentē /aut Thyberinā: aut Arniēsem: Non autē tenuit Arniēsem. Ergo necessario tenuit eam partē Thyberinā trāscymīniam: quę est a fontibus Thyberis & Aretio vsq; ad Hortē & lacum Cyminiū. Hanc argumentationē nostra iuuetus firmet autoribus/ Myrsilo & Dionysio Halicarnasseo: atq; Herodoto qui exprimunt /ad quā partē Thuscię Turhenus Meones adduxerit. Dionysius enim in primo libro/breuius dicit: Herodotū & quosdā alios scribere Turrhenū ad ptem septētrionalē Thyberis venisse vbi erat Vmbris habitatio: & cū eis confedissee/habitassee: & vrbes edificassee/quę extāt. Myrsilus quoq; de origine Italię su per quē iam comētaria cōfecimus his verbis vritur. Turrhenis quidā originem suspicantē esse a Lydis. Et paulo post. Turrhenus inquit fili⁹ Arus in septētrionalem ptem Thyberis veniens/eius totā medietatem a fontibus vsq; vbi erat priscis vmbriis habitatio tenuit: & cū eis confedit & habitauit: & vrbes hactenus dictas Meonias & Turrhenias edificauit. Quę autem sint istę vrbes in tractu Thyberis ab Aretio ad lacū vsq; Cyminiū: siue a fontibus thyberis vsq; ad Hortē/si quis scire cupit. legat cōmentaria nostra super Myrsilum: & Annias quęstiones. Satis est iuuentuti etruscę instituendę/ Lydos confedissee in tractu thyberis septētrionali & ipsum Turrhenū confedissee & habitassee vbi fuit priscis Vmbris habitatio. Querendus est igitur locus ab Aretio vsq; ad Cyminiū lacū vbi fuit priscis Vmbris habitatio. Vmbri enim antiquitus coluerunt Etruriam: quos pepulere Pelasgi: vt Plinius dicit in. iiii. naturalis historię ca. vi. vbi etiam ad mare thuscum numerat Vmbronē fluuiū & tractum Vmbrię/scilicet finem eiusce tractus/quī incipit a thyberi septētrionali parte/quia ibi fuit priscis Vmbris habitatio. Querendū est hoc loco ad cōplementum doctrinę: qui dicuntur prisci Vmbri: qui patres eorum: & vbi nati: & quādo a Pelasgis pulli ad montes. Respondent ad hęc. M. Antonius & Cato in fragmentis: & Myrsilus in supradicto loco. De. M. Antonio testimoniu perhibet Solinus in Collectaneis dicens Veterum Gallorum prolem Vmbros esse. M. Antonius asseuerat. Hos eosdem quia tēpo re aquosę cladis hymbribus supstitēs fuerunt Gręce Vmbros dictos. Cato item in fragmento. ii. Ex Scythia venisse Ianum rate in Vaticanū: a quo ipse deus Vaticanus cum Dyrin & progenitoribus Vmbrorū: & a Vaticano progressum in tractum Vmbrię ibi fundasse regiam & fani Olympum sacrassee: & nō longe a regia dicasse Augustalem Turrhenam: vbi ad salutandum regem nouis Lunaribus. xii. populū cōuenirent. Myrsilus quoq; de origine Italię Tetrapolim inquit suam turrheni Etrusiam/aureo sęculo mox post inundationem terrarum a deo suo fundatam asserunt: argumentaq; afferunt agrum suum eoq; lingua Sale Vmbrone dictum vbi primum genitū Vmbri. Et deos/ritus/mores/litteras & leges illius vetustatis: quibus a ceteris differunt etiam sibi vicinis. Rursus Cato in. iiii. fragmento: Italia inquit complura a diis & ducibus fortita fuit nomina a Iano Ianicula: a Camese Camesena: a Saturno Saturnia: a gentilibus Sale Vmbrona: & reliqua. Sempronius quoq; de diuisione Italię: montes inquit ab fontibus thyberis vsq; ad Nar inhabitāt Vm-

Tyberini

Arniēsi.

Thyrtheni
aduentus.

Vmbri prisci.

Ianus

Italice noia.

F. Joannis Annii

Vmbri bri: prima veterū Gallorum proles: vt Augustus scribit: Ex his ergo auctoribus: & quæ in cōmentariis super eos demonstrauius: respondetur ad quæ sita: q̄ primi Vmbri dicunt prima proles Italię: nata in Salevmbrone Etrurię: a gētilibus veteribus Ianigenis Gallis id est inundatis: vt in cōmentariis ostendimus sup Xenophontē de equiuocis. Vocabulum autē Salevmbrone vt sup Myrsilū & alios pbauimus: est Arameū & Etruscū & Sale significat egressum. Hinc Salevmbrone est regio etrurię in qua egressi ab ytero veterum Ianigenorū fuere Vmbri: & a Pelasgis pulsī vt ait Plinius. Quo autē tempore in historia Etrusca narrauius. Nūc examināda est regio ab Aretio ad lacū Cyminiū: vbi sit Salevmbrone. Et quidē nusq̄ inuenitur nisi in agro Volturnę nostrę: q̄ vt ait Myrsilus: Etrusci vocant agrum suū Salevmbrone: quo primū geniti fuerunt Vmbri. Hinc vsq̄ ad etatē nostrā: partē amnis exeuntis a lacu Volsinēsi vocat vulgus la caduta di Salevmbroē. Antoninus quoq̄ in fragmēto Itinerariū sui qd̄ est de sex p̄cipuis Itinerib⁹ ab vrbe roma ī gallias: de itinere cyminio supra Cassianū loquēs: ordinate loca enumerans ait. Cyminio itinere sunt Gallera: Larthenianū siue veies: Rosulum: Sutriū: Lacus elbi: iuga cyminia: fanū volturnę cui⁹ claris gestis inuidit Liuius. Salevmbrone Volturnę: Larthes amnis Vol sine Clusiū vetus: olim Comerfolū. Clusiū nouū a quo nunc dicitur clusentinus transitus Hanibalis: Phesulę transitus. Ex quo euidentissime patet: argumentū vulgatū: qd̄ ex dictis pendet esse validissimū. Turrheni inqt & tusci soli indigenę. s. Italię ac propria regiōe oriundi sunt: ceteri cōuenē & aduenē ab origine scribuntur: vt Myrsilus pbat: Et Dionysius Halicarnasse⁹ in primo libro insinuat: & Caro in fragmētis atq̄ Fabius pictor in de origine vrbis Romę significāt. Ceterū in Thuscia Ianus fundauit primā omnium vrbē tetrapolim Etruriā Volturrena in subcyminiis/vbi p̄ia proles Italię in Salevmbrone orta fuit: vt pbatū est. Iḡ in tota Italia prima omnium vrbū est tetrapolis Etruria: & ei⁹ quattuor ptes Arbanū/Tuscia/Volturna & Vetulonia: quę dicta est decus Meonię gēris: vt Sillius in. viii. li. cecinit: q̄ Turrhen⁹ & Lydi ea donati & decorati fuerūt: vt Berosus in. v. antiquitatū exprimit. Nā vbi p̄scis Vmbri in etruria in regione thyberina ab Aretio vsq̄ in lacum Cyminiū fuerat prima habitatio: equidē ibi societate imperii & ciuitate donat⁹ cōsedit Turrhenus. Porro ab Aretio in lacū Cyminiū nusq̄ est Salevmbra siue natiuitas Vmbroꝝ nisi in Volturna regia. Quare Turrhenus cōsedit & habitauit in Volturna regia tetrapoli. Ceterum decoratus & donatus fuit Vetulonia regia: vt Sillius & Berosus perhibent. Ergo Vetulonia est in Salevmbrone: pars Volturnę & Etrurię regię. At Volturna regia tetrapolis est inter Cyminiū lacū & Volfinas vt supra pbauimus. Ergo Vetulonia est inter lacū Cyminiū & Volufinas. Quod etiā ex his quę dicunt auctores constat Sillius enim in. viii. cū legionē vnā cōtra Hanibalē ex Etruria sumptā a Romanis referret & enumerasset/qui ex maritima gente iuissent a Phregene ad Lunā: cuius laudes sub Porfena ponit: & deinde enumerasset duas vrbes transcyminias/remotā quidē Phesulas a Veientanis trāscyminiis: etiā proximā eis Vetuloniam declarauit dicens: iuxta hos Vetulonos esse finitimos Veientes populos: inter quos ponit Sutrium/Nepe & lacū Cyminiū Quare Vetulonia pars tetrapolis regię est iuxta lacū Cyminiū & Veientes/qui sunt proximi Etrurię vt auctor est Liuius in primo ab vrbe condita. Plinius quoq̄ eandē Etrurię vrbis regionē insinuat/dū in. ii. naturalis historię ca. de miraculis fontium & aquarū dicit. Aquis calidis Pisę innascitur ranę: ad Vetulonos vero in Etruria non procul mari: pisces. Norat duo Plinius: q̄ Vetulonia sit in Etruria qd̄ de p̄sis subtrahit & q̄ Caldanis aquis innascuntur pisces qd̄ de Caldano amne Volturrenę verissimum est. Non dixit autem eā esse maritimam: quia Vetulonienses in mediterraneis cū Tuscanensib⁹ & Volturrenibus enumerat in. iii. naturalis historię cap. vi. Et Turrhenus donat⁹ ea cōsedit in mediterranea

Liber. II. Institutio. III. Fo. XIII.

quia eius ager finitimus limiti Tarquiniensi fluuio Blerano: tredecim milibus passuum distat a mari Grauisco. Vnde qui Vetuloniu pro Ituloniu in littore scribunt / somniant & nomen simul atq; Ptolemeu corrumpunt vt demonstrauimus in .xl. questionibus Annis: vbi & id exposuimus: quod Virgilius in .viii. eneidos de Luco ingenti & sede regia dicit. Haud procul hinc saxo incolitur fundata vetusto Urbis Agilline sedes / vbi Lydia quondam, Gens bello preclara: iugis infedit Etruscis.

Sic enim exponit: Sedes regia urbis Agilline id est cuius Agillini Mezentii: quia ibi accipit locum pro locato: & urbe pro ciue / sicut in primo libro Ilium in Italiam portans: id est ciues. Non enim Lydia gens in iugis aut Agilla urbe maritima: sed vicina Thyberis vt Volturna & Verulonia infedit: vt supra probauimus. Quare sola expositio vera hec est. Sedes regia Turrhena cuius Agillini fundata saxo vetusto id est antiquissima sub Iano: incolitur haud procul hinc ab urbe Roma: quia est in Etruria proxima Romae: quia teste Macrobio in Saturnalibus vsq; Cosas ob Ostia dicit Etruria proxima Romae: remota vero a Cosis ad Lucaniam. Ergo sedes Volturna est in Etruria vicina Romae: vbi Turrhenus & Lydia gens bello preclara a principio infedit in iugis Etruscis. i. Volturrenis: quia Volturreni sunt cognome Etrusci. Ex his sequitur quod pluries diximus: Quod nunc Viterbum dicit: olim regia tetrapolis Etruria dicebatur. Nam si limites queris: ipsa a tergo habet iuga lacuum Cyminiu: a fronte Volturne: a sinistris Tarquinienses: a dextris suam portionem Thyberis Trossam vbi Turrhena & Maonia deleta Menianus ager & oppidum Trossulum deletum / & Trossanum vti exposuimus in questionibus Annis. Calide aque & Caldane ex his amnis / piscibus refertus: adhuc noie & remanet: Si queris partes quattuor: adhuc nomina quattuor partibus preuerant vetusta prolatione Volturna: & Veruletum a quo Vetulones & Verulonia. Item para Tussa id est habitata Tusca. Et rursus pons Arbanus cognome pons sancti Laurentii vbi Musarnum Hercules & a Luco Calumbum: vt ait Myrsilus: licet corrupte pronuncient Palumbum. Lucus ipse vestigia seruat: vt exponemus in tabula FA VL Faluceres, Saleymbrone & pars lacus Volturnensis Viterbensium est. Viterbum quoque & eius ager vicinus est Sabinis / & proximus Cyminiis Veientanis populis. Et vt vnico argumento peruincamus: nusquam in tota Tuscia: sed in solo Viterbo simul omnes partes descriptionis regie Volturne: Tusse Vetulonis Arbanis: Fani: limitum: nomina locorum: & ipsa nomina atque loca collecta repe riuunt. Quare necessario consequens est: vt quod nunc a Desiderio rege Viterbum dictum est: sit ipsa tetrapolis Etruria regia. Hinc eam in auctoribus sepe variato nomine appellatam reperimus. Turrhenam sedem poetarum nominant: & quandoque ab aliquo Larthe illam cognominant vti Virgilius supra vocauit antiquam sedem Agillini Mezentii in .viii. eneidos. Itaque in .vii. appellauit a rege patre Dardani Turrhenam sedem Corinti ibi. Hinc illum Corinti Turrhena a sede profectum. Et Silius in .iiii. vocat a sacro Fano & prisco Corito sedem sacratam prisca Corinti ibi. Ergo agit arreptis princeps exercitus armis. Lydorum populos: sedemque ab origine prisca Sacratam Corinti: & reliqua. Dicit autem Turrhenam siue Volturnam sedem fuisse sacratam ab origine: quia Ianus pomerium illi & Fanum primum ab origine sacrauit / & regiam .xii. populorum thusciam instituit: vt auctores sunt Fabius pictor & Cato & alii. Quandoque vocant eam a toto vel a parte Volturnam: vt Lilius sepe Fanum Volturne: & Plinius: Volturreni cognome Etrusci circa Volturnos. Nonnumquam vocant eam a patre Vetuloniam: vt Silius in .viii. lib. ibi. Meronemque decus quondam Vetulonia gentis. Et Plinius ad Vetulonos inquit in Etruria ager calidis inascuntur pisces. Sepe a parte Tussa Tuscos vocant & Tuscam urbem: vt Propertius in Vertuniana: Tuscus ego Tuscis orior / nec paniter inter plia Volturnos deseruisse focos. Et Ouidius l. iiii. Metamorphoseos de Lybaca / qui Tusca pulsus ab urbe / exilium dira pena pro cede iuebat. Sepissime tamen & in usu fuit dici communi nomine Etruria vt supra exposuimus. Hac ergo instructa institutio ter

Locus Verulonia nus

Viterbum.

F. Joannis Annij

ela nostra Etrusca iuuetus: quærentibus vbi sit prisca Thuscie regis regis Etruria tetrapolis: respondeat vbi nunc Viterbū: quia in tota Thuscia nulli loco nisi Viterbo/conueniunt cuncte simul collecte partes descripte ab auctoribus: vt patet irreuincibiliter perquirenti/examinanti: & nihil indiscussum dimittenti.

Finitur tertia institutio.

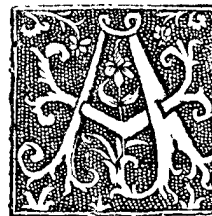
Eiusdem fratris Joannis quarta institutio incipit de excisis marmoribus.

EX TABVLAE memoratu dignæ excisæ marmorib⁹ extat de antiquitate & rebus Etrusce. Duæ sunt Lybiscilæ: Duæ Cybelariæ: vna Tuscaniæsis altera Arbana. Primæ duæ dictæ sunt Lybiscilla: a loco. Est enim Lybiscilla regio iuxta Vetuloniam: ex qua effossum est ad quantitatē semidigiti Alabastrum transparentis: quæ si cōtra solem opponit: videt ab intus albe littere quæ ita leguntur.

LYBISILLA VITVRGIA. Viturgiā alterā p oppido norat Ptolemeus lōge ab ista/citica Thyberim supra Ferentinū Othonis oppidū. Quare vel corruptus est Ptoleme⁹ vt in multis aliis locis: vel altera est oppidū: altera villula Vetuloniam vbi Ceres egyptia primos panes cōfecit: quæ Lybilla cognominata fuit/a qua locus Lybiscilla: vt in tertia tabula videbitur.

De secunda Tabula.

Ltera Lybiscilla tabula fuit aduecta/item alabastrina ad quantitatem magnæ manus: quā idcirco incantata appellabant: quæ nūc sine lris eminentib⁹ cernebat: nūc ab intus cernebatur ipsæ lre: & nūc vnū inde aliū metiebant colorē. Quidā vero quæ quidā male legebatur cū sepī corio: & oleo atq; aceto tergeret numen ipsū deleuerūt. In ea tabula ita excisum erat
FAVL Faluceres: pellūt agillū tyrānū. Vetulones hostiis: placāt Volturē Volturnū. Agillē stultitiæ succedit Tarcō & Ocn⁹. Sic Turrhena Ethurē Lōghola sancta manet. Etrusco quaterno populo.

Quo tempore hi versus editi fuerint: e dicto Catonis excerpe possum⁹: quoniam in fragmentis de originibus hæc dicit ad verbū. Etrusci grecas lras semp hotruerūt/& ob id latinas suscipere noluerūt vsq; ad Cecynnā Volturrenū/magistrū quadrigarū & augurū principē: patrem Menippi & auū Menodori: quas ante illū pater eius Volturrenus: auusq; Titus & Turrhenus pauus quæ Romanis principib⁹ charissimis: semp renuerūt. Nā is Turrhen⁹ pater Elbio Etrusco regū vltimo: ad lacū Vadymonis cefo: egdē ad reddendā urbē Etruriā anno secundo Olympiadis ceterime ac vigesimo quartæ allici potuit: sed ad recipiendū latinas litteras nunq; persuaderi potuit. Hæc Cato. Sane quidā nō vulgariter existimāt hunc Menodorū fuisse patrē Mecænatis: quæ magno ardore semp secut⁹ fuit ptes Iulii Cæsaris. Nam & Appianus in. v. li. de bellis ciuilib⁹ ait Menodorū Turrhenū: parata classe p Iulio Cæsare cōtra Pōpeitū iuniorē: supasse Menocratē nauali plio. Causa autē cur Turrheni nūc Viterbenfes ptes Marianas & Cæsarianas secuti fuerint: facile habet ab eodē Appiano in primo libro: quæ sub Sylla soli Turrheni & Umbri proprio solo vexati sunt quare cū Mari⁹ ex Africa cōtra Syllā regredere: in Turrhenā ad nauigās ad sex milia Turrhenorū vt scribit sibi adiunxit: cum hisq; ad Cynnā profectus pergrate ad belli societatem admissus est. Et de his hactenus Satis est ab auo Menodori susceptas litteras latinas ab Etruria vrbe/pauulo ante Augustum & Mecænatem/& ob id Etruscos ea etate inassuetos lingue latinæ molli ac dissoluto stilo scripsisse: vt de Mecænate in. ii. Saturnaliū scribit Macrobi⁹. Ergo quæ molli ac dissoluto stilo hi versus cōpositi sunt: idcirco excisi & editi fuerunt etate Mecænatis. Liceat tamen cuilibet vt libet opinari. Exponamus igitur eos hoc pacto.

Mecænatis
pater.

FAVL. quattuor litteræ sacræ sunt Fani Volturnæ adhuc ita dicti. Est enim FAVL Vol
 turnæ subsidēs/campus/ab ipsa natura spectaculū/& Luco q̄ aptissimū productus: vndiq̄
 quattuor cauīs distinctisq̄ collibus cinctus Arbanō: Tuffo: Vetuleto:& Volturno: vt e-
 gregiē descripsit Virgilius in. viii. eneidōs cū Aeneam trāsito Minione iducit Egelido am-
 ne lustratū promeruisse allocutionē Veneris. Est autē Egelid⁹ riuus in reducta valle quar-
 to milliario a fanō siue Faul distans: adhuc nomē a frigiditate vulgo Fredanū retinens/ si-
 cut illi p̄ximus Caldanū a caliditate. Itaq̄ Virgilius cū trāsito Minione quī decimo lapi-
 de distat a fontibus Egelidī amnis Aeneam vidisse e vicino fanum/ & illi vicinas legiones
 Etruscas inducit: ita Fanū ipsum describit. Est ingens gelidū /lucus prope Ceritis amnē:
 Relligione patrū Late facer: vndiq̄ colles Inlusere caui: & nigra nemus abiete cingunt.
 Siluano (fama est) veteres sacrasse: pelagos Aruorū pecorisq̄ deo: lucūq̄ diemq̄. Omnes
 hę partes descripiōis Faul Volturnę cōueniūt: vt ad sensum cernimus. Faul em̄ est. xv.
 lapide/ itinere Cassiano ppe amnē Ceritis idest Minionē: vt recte Seruius exposuit: quia is
 amnis ad ius Ceritū p̄inebat. Et hic Lucus & fanū Volturnę/ erat religione patrū Lucu-
 monū facer/ non priuatis ciuibus tantū: sed late omnibus accolis/ & .xii. populis vt signifi-
 cat Seruius. Erat enim Fanum Volturnę regium/ Lucumonibus curia templū: ad quod te-
 ste Liuiō indicebant̄ consilia. xii. populis. Cernimus eundē Faul cinctum vndiq̄ quattu-
 or tetropolis ipsius collibus vt diximus. Arbores crematę sunt/ post q̄ xp̄i fides suscepta fu-
 it: iuxta dei mandatū Deuteronomiū. xii. ca. In Volturna adhuc est vicus/ quem Seuastrō
 pana vocabulo pelagico dicimus: idest Augustalē Siluanū. Est em̄ Pan Inuus Siluanus
 idē: teste Seruiō sup Aeneida & Georgica. Aruorū pecorisq̄ deus Vertūnus Pomon⁹ pa-
 ter Ianus Etruscis erat: vt probauimus in comētariis super Vertūnianā Propertii in. iiii. an-
 tiquitatū Berosi. Itaq̄ duo argumēta sunt/ Faul veteres post Ianū secūdo sacrasse pelag-
 gos: tū q̄a Volturnę vicinus est campus Pelagī adhuc dictus: tū vel maxime q̄ Augusta
 Iē Siluanū Vertūnum vocabulo pelagico Seuastron pana dixerūt. Vnde & vertūnus de-
 us erat princeps Etrurię: vt ait Varro in primo de lingua latina. Et hęc est ratio soluēt̄ du-
 biū tale. Cū locus Fani Faul dicatur/ & in cōpluribus nūmis argēteis & æreis idē seruet:
 curia quibusdā vltima sacra littera. p. ponit. & scribit̄ Faup. Respōsio in p̄mptu est: quia
 duobus dicatū erat Fanū: scilicet Lucumonibus qbus erat curia templū: Et Aruorū peco-
 risq̄ deo Pomonī Siluano. Primo modo dicit̄ Faul idest Fanū Almę Volturnę Lucumonū
 Secūdo modo Faup. idest Fanū Almę Volturnę Pomonī: aruorū pecorisq̄ dei: dicente eo
 dem deo in Vertūnianā Propertii de seipso.
 Pastor & ad baculū possum curare: vel idē serpiculis: medio puluere ferre rosam. Nā quid
 ego addiciā: de quo mihi maxima fama est. Hortorū in māibus dona pbata meis? Ergo est
 Faup. Fanū Almę Volturnę Pomonī: aruorū pecorisq̄ dei: vt ī dictiōe Pomonus & Pomo-
 na vidim⁹ institutione prima. Ab his quattuor sacris litteris introitus Faul siue Faup di-
 cit̄ in cōtractibus porta quadriera: q̄a quattuor æreis denariis insculptę erāt istę quattu-
 or litterę: dum sacraretur. Teste enim Plutarcho in vita Romuli: Etrusci sacrant Olym-
 pum mysteriis & litteris quibusdam. Qz si excellens sit locus/ æreis litteris sacrant/ vt
 de Illicē Luci Vaticanī Etrusci: Plinius significat in. xiiii. libro naturalis historię ca. lxi. di-
 cens: Verustior vrbe in Vaticano est illex: in qua titulus litteris æreis Etruscis: religiōe ar-
 borem rum dignam fuisse signat. Hāc illicem vaticanī iter sanctum Petrum & castrū san-
 cti Angeli fuisse memoria antiqua seruat: quā Eugenius pontifex Maximus: in valuis ec-
 clesię sancti Petri æreis exculpsit: vt pater aspicienti valuas enneas.

Egelidus

Caldanus.

Pan Inuus Siluanus

Seuastrus Pan Vertūnus.

Ilex

Faluceres.

FALVCERES sunt Fani ciues: circū fanū incolentes: Arbanī: Tuffi: Vetulōes: Voltur-
 reni: vt dictione Falucer & Luceres in prima institutione vidimus. Vetulōes hostiis
 placāt Volturnę Volturnū. Dictione Volturna diximus de Iano Pomono Volturnę deo

F. Joannis Annii

- Vetuletū** principe. Vetulones/Vetulonia & Vetuloniēses: deriuationē habēt a Vetulero/vna ex quattuor partibus tetrapolis Etrurię/vt in superioribus exposuimus. Et in. xl. quęstionib⁹ Annii copiose probauimus. Placant autem sacrificio expiatiuo: quo expiauerunt vrbē & lustrauerunt exercitum ab impietate Mezentii.
- Agillus** PELLVNT Agillū tyrannū. Agillū tyrannum appellat Mezentii Larthem Etrurię regię: cui⁹ impietate atq; crudelitate diutina fessi ciues: illūq; ad supplicia exposcētes: fugatū viderūt: vt historiā integrā in. viii. ęneidos: Euāder refert Aeneę: quę ad Lucumones auxiliariis legionib⁹ mittebat in Lucū ingentē siue Fanū Volturnę: vbi congregati erāt: & in cui⁹ latīs aruis Turrhēi & Tarcō rex tutis tenebāt castra locis. De hoc Tarcōte ita subdit
- Tarcon** Agille stultitię succedit Tarcō & Ocnus. De vtroq; loquitur Virgilius: de Tarconte qdem rege: q legiones dedit ęneę cōtra Turnū & Mezentiiū/loquitur pluries in. viii. ęneidos & in x. De Ocno vero cōditore Mantuę in. x. dicit. Ipse quoq; patriis agmē ciet Ocnus ab oris
- Ocnus Thyberin⁹** Fatidicę Mantus: & Thufci fili⁹ Amnis: idest Thyberini: qui ante Mezentiiū Larthes fuit Etrurię & cōtra Glaucū filiū Minois apud Albulā dimicās in fluuiūq; submersus nomē
- Tarcontes tres.** Thyberi dedit: vt in Annii quęstionib⁹: & in cōmentariis sup tertiiū fragmētum Catōis pbauim⁹. Sane sciendū est/ tres fuisse Tarcōtes. Prim⁹ fuit fili⁹ Turrheni Męonis: & frater Trasimeni: vt Berofus in. ii. antiquitatū in Genealogiis notat. Huic teste Strabone. in. v. lib. pater ob prudentiā: condēdarū .vii. vrbū ministeriū delegauit: & inter eas a se nobilē
- Tarquinc** Tarquinas vrbē posuit. xv. vt cernimus lapide a Fano Volturnę. Hęc enim tria. xv. lapide a Volturna distāt a fronte Volfinę a sinistris Tarquinc: & a tergo Minio itinere Cassiano Secundus Tarcon fuit: qui Euandro Palatinū collem pmisit: & vt Solinus in Collectaneis significat: Cacū in vīcula coniecit. Hūc teste Manethone secui sunt Larthes Etrurię Thyberinus pater Ocnī: & Mezentius. Quo fugato successit tertius Tarcon & post eum Ocnus: vt Virgilius insinuat & Manethon exprimit: & hęc excisa tabula testatur: & nos in historia Etrusca narrauimus.
- Sic Turrhena Ethurę Longola sancta manet. In tabula Turrhena Ethurę cum aspiratiōe sunt scripta: cū sine aspiratiōe hoc loco scribi debuissent: vt in prima institutiōe significauimus. Sed ea ętate vt diximus/etruria vtebat molli & dissoluto stilo & orthographiā.
- Longola** Longola dicitur a vico longo: sicut Vetulonia a vico eius Vetulero. Est autē idē para &
- Par** longola. Nā vt ait Samuel talmudista: quos Gręci & latini vocant Persas Aramei & Hebrei vocāt a dignitate principatus parazim: idest hastatos cōsulares. Par enim hastā & scęptrū Aramei vocāt: quia antiquitus hasta pro scęptro & corona reges vtebant: vt asserit Trogus & Iustinus vltimo epitomate. Gręci vero Longhen vocant hastā: & longolā hastatā. Quare pars Etrurię dicta vocabulo vetusto para Tussa: Eandē Pelasgi qui sacrauerūt fanū lingua sua dixerūt Longolā Tussam/ ad distinctiōnē Tusse Nane. Latine itē dicimus hastatā Tuscā: vt copiosius fuit expositū in. xl. Annii quęstionibus. Latini vero absolute Tussam siue Tuscā pnunciant: vt in prima institutiōe absoluim⁹. Longola autē est duplex. Vna in Latio secus mare/ in Volsis circa Taracinā: vt Liuius inducit in. ii. ab vrbē cōdita. Ergo qa in Latio est scribi debet sine aspiratiōe Longola a longitudine dicta. Hęc aut nostra/ qa nec vicus ille lōgitudinē habet: nec est in latio: & per interpretatiōnē potius Para dicit: idcirco cū aspiratiōe dicit Lōghola i tuscis trāscyminiis: de q Liui⁹ in nono ab vrbē cōdita dicit. Posterodie repetitis auspiciis dictator papyri⁹: cū legiōib⁹ nup conscriptis ad terrorē Cyminiā siluā traducti exercit⁹ pfect⁹ puēit ad Lōgholā Et acceptis a⁹ sule Martio veterib⁹ militib⁹ explicauit acies: nec hostes detractauerē pugnā. Quis dā iuuenis ex Flaminiā superiorib⁹ anis cū publice disputatiōes quotidie de hac p̄ria fierēt: dixit Liui⁹ log de Lōgola Latii: qa dictator Papyri⁹ dict⁹ fuit p bello Sānitico: cui perat cōsul Marti⁹

Liber. II. Institutio. V. Fo. XVI.

vt scribit Liuius: & non pro bello Etrusco transcyminio: cui preerat. Q. Fabius ad lacu Vadymonis. Vnde & veteres milites a Martio non a Fabio accepit. Dicebatq; q; putabat esse veru; q; eodem tempore Papyrius in Samnio pugnabat: quo & Fabius in Etruria ad lacum Vadymonis: & ideo non potuisse interesse Papyrium pugnae transcyminie ad Longolam: Huic respondimus primo falsum esse q; eode tempore fuerit utrobique pugnatu; quia littera Liuii est in contrariu;. Finita enim pugna Etrusca: subinde inquit pugnatu; est in Samnio. Q; vero accepit veteres milites a Martio consule: equide; verum est. Sed vt ait Liuius ad Longolam vbi expectabat eos recepit cum legionibus ad huc Cyminiu; terrorem nouiter conscriptis: & vbi explicauit acies contra hostes ibi paratos. Porro hostes parati non erant in maritima Longola cu; nullum ibi esset bellum: sed in remotis montibus Samnii & Cyminiis. Quare conuincitur vt si nullu; bellum/ nullus hostis erat in maritima Longola: Sed actu presens in Etrusca utiq; Papyrius non explicauit acies in Longola maritima Volscia sed Etrusca. Quod vero obiecit q; creatus est Dictator pro bello Samnitico: consequens est vt non pro bello Volscico: & ob id nec ad Longolam Volscam explicasse acies. Et cu; pro his adductus esset Liuius: & hec ibi lecta: multa ille iuuenis submurmurans: dixit: se in futura disputatione omnino probaturum: q; nullo modo Papyrius interfuit bello Etrusco: Sed cu; in palatio domino; vbi res gerenda est non affuisset (nam in perusia festinauerat) noster Vetulonensis Ser Thomas Veltrinus vices illius accepit: & his validissimis argumētis obiecit. Primo q; poena capitis multabat Dictator: si iniussu Senatus: alio proficisceretur: q; in prouinciam sibi delegatam: que; Papyrio Samnitiu; erat decreta. Respondi primu; q; iussu Senatus id fecit: qui teste Liuius nuper atq; nouiter legiones conscripserat pro terrore transcyminio non Samnitico. Et ideo dictator ad eam Longolam illas deduxit: vbi erat terror transcyminius. Et ita iussu senatus illo traduxit legiones. Deinde argumentum in eum sic verti. Pena capitis erat alio descriptas Legiones ducere: q; in prouinciam pro qua conscribuntur: aut alibi pugnare & explicare acies. Porro non fuit Papyrius dictator creatus pro bello maritimo Volscico & Longola Volscia: neq; Senatus nouiter scripserat Legiones pro terrore Samnitico vel Volscico: sed transcyminio. Quare nullo pacto has legiones duxit in Samnium: neq; in Longolam Volscam: neq; ibi explicauit acies vbi nullum erat indictum bellum: sed bene hec omnia conueniunt longole transcyminie vbi hostes parati Etrusci & finitimę Vmbrie: vt ait Liuius: cuius terror percusserat vrbem: & Senatum coegerat: ad nouiter Legiones conscribendas: quibus actu indictum bellum & non Longole Volscę. Secunda obiectio fuit ista. Vnusquisq; triumphat pro bello qd; gessit Porro Fabius triumphauit ob egregie perdomitam Etruriam: & non Papyrius: vt ibidem Liuius est autor. Quare Papyrius non gessit bellum Etruscum. Ad hoc respondimus: aliud esse bellum gerere: aliud succenturari. Conceditur igitur q; Papyrius non gessit bellum Etruscum: Sed Samniticum: & ideo vterq; de suo bello triumphum retulit: ante tamen bellum Samniticum quod subinde gestum est vt loquitur Liuius: territa vrbis de profecione. Q. Fabii qui teste Liuius dicto in Sutrio Papyrio dictatore: transgressus fuerat Cyminia iuga circa lacum Vadymonis: mox conscripsit legiones ad succenturiam du; Fabio: quia vt ibi exprimit Liuius terror fuit vrbis: ne subito cohortibus Etruscis & Vmbriis exercitus intercluderetur: quia vt patet ad oculum: Fabius cum exercitu stans in hac planitie: habebat a fronte Volsinenses: a sinistris Tarquineses: a dextris Etruscos & Vmbros Tyberinos: a tergo sola iuga Cyminia versus Longola: que; nisi legionibus Romanis custodita fuisset: suditus interclusus fuisset exercitus: & non potuisset: vt retro referre pedem: neq; a fronte aut a dextris vltra sinistris pcedere. Et ideo clare dicit Liuius: q; ad huc terrorem tollendu; nouiter conscripsit legiones Senat; cu; quibus profectu; peruenit ad longolam transcyminiam

F. Joannis Annii

dictator: & explicauit acies ad succenturiadū & custodiēdū iter transcyminiū: ne intercluderetur exercitus & nō ad pugnandū: iusti more belli. Tertio sic obiecit. Hęc pugna transcyminia: pugnata fuit vsq; Perusiam: quia induciarū fregerat fidem: vt ibi ait Liuius. Ergo nō fuit ibi Papyrius: qui pugnabat in Samnio. Respōsum est: q̄ cōsequentia est falsa: simul & adsumptū. Consequētia quidē/ quia fuit ibi Papyrius (vt diximus) anteq̄ pugnaret in Samnio: quia subinde ac perdomita Etruria: ipse gessit bellū Samniticum. Adsumptū quoq; falsum est: q̄ ea pugna transcyminia eo anno pugnata fuerit vsq; Perusiam: aut q̄ Perusia induciarū fregerit fidē: quia teste ipso Liuiō ibidē: egregia perdomita Etruria regia: non processit ad Volturnenses a fronte Fabius: nec a sinistris ad Tarquinienfes: nec a dextris ad alios Thyberinos Etrusci nominis & Vmbros: sed sequēte anno illos Decius consul subegit. Qd̄ vero ait pugnam Transcyminiam pugnata vsq; Perusiam: vt q̄ Liuius non affirmat sed per opīonem refert dicens: q̄ quidā id aiūt. Et ideo tāq̄ veritati nō coherēs opinio reuētur. Hactenus de Longhola id est Para Tussa: de qua excisus lapis dicit: q̄ sit expiata impietate Mezentii & succedētib; religiosis Tarcone & Ocro: Longhola Turrena vrbis Etrurię mansit sancta id est pia ex religionibus: vt prius dedita.

Sequitur.

**Quatern⁹.
Po. Etrusc⁹** ETRUSCO QVATERNQ POPVLO. Quatuor partibus cōstabat tetrapolis Etruria vt dixim⁹: Arbanō: Vetulonia: Para: Tussa: siue Longhola hastat atq; Tusca: & Volturna. Et ideo referēs ad has quatuor partes Helius Spartianus dixit q̄ Antonini pīo oēs eedes in tota Etruria examen apū cōpleuit: quia in qualibet parte vrbis Etrurię paternas eedes habebat. Erant autē absq; mōenibus quatuor magna oppida vsq; ad Desideriū regē: vt dicemus in. v. tabula. Et ideo quaternus Etruscus populus dicebatur: Et seorsum enumerabātur: Arbanī: Tuscanienses: Vetulones: & Volturrenī: vt patet in. iiii. naturalis hīstorie cap. vi. Plinii: & in Myrsilo de origine Italiae. In autoribus vero historicis & poetis: confundūtur nomina: quia interdū totū pro parte: interdū pars pro toto accipitur.

Finis secunda tabula Lybiscilla.

Tabula tertia vna ex Cibeleriis.

**Cibelerię
tabellę.**

Væ tabulę excisę Marmoreę quę Corsetus repperit: Cibelerię scircō dicta: q̄ in pdiis tursitæ Cibelis: & colle eius hactenus Cibulario dicto: repertę sunt: vbi paulopost astante curia quę cū beatissimo Alexandro VI. Pont. Maxī. Viterbū se contulerat: effossę fuerunt triumphales statuę verustissime: mīnio illitę: Cibelis: Iasii: Armonię: Vestalis: & Electę. Sub statua Iasii carmen rithmicum: antiquis litteris & verbis Etruscis excisum: in latinum ita vertitur.

Iasio acclamauit Hercules: Dux inuicte: inuicta corona:

Anno etatis suę trigesimo octauo. Sub Cibeles hoc carmen exciditur: ita dicens.

Veiuo hospira Isis: Hospitata est epulatrix.

In domo Tyle sponşę decorę regis Sypis: Anno etatis eius quinto decimo.

Prima igitur tabula marmorea magna/ excisa est litteris Gręcis/ & vetusta orthographia Gręca: cuius hęc est in latinum traductio.

CORITINA desponsatio cum Electra Atlai Kityi: iam dudum pertransiuerat.

ET MAXIMA Isis frumētaria atq; Panifica/ concessit ad nuptias Iasii filii Coriti: in habitaculum turratę Cibelis sponşę Iasii: in pcedio Cibulario/ ad fontem Cibelarium: paulo sub Vadymona palatia.

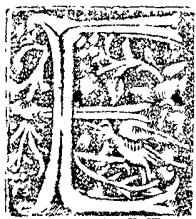
ET PAVLO post a scelerato fratre Dardano Iasius male perit/ in agro Iasinello: ad Thermas Iasinellas in Theiscis.

Liber. II. Institutio. V. Fo. XVII.

ET QUIDEM ista regia fuit reparata primum quidem a Pypino/posteri⁹ vero a Mar-
fia Turrhenis principibus: ad eternam gratiam & monumentum rerum.

LAPIS vetustissim⁹ repertus sub his verbis. Omnium primus Camefes cū patre suo Ia-
no: & Ry Comero Gallo: Vetulonos colonos supra balnea statuit. Et post pusillum iu-
xta istos castellum fundatum fuit a Libyolęgyptio: qui cognominatus est Hercules cel-
sus. Sed ante hunc Herculem celsum, Sabatius Sangny pater Sabīnorum atq; Samni-
tum: villam posuit in Volturrenīs, Troffis in Celeni regione.

Altera tabula Cybellaria: in ordine quarta hæc est.

PICRAMMA Araratheum in Vetulōia repertum ad portam Vete-
ri: sub his verbis: Omnium primus Camefes cum patre Iano & Ry Co-
mero Vmbro parte Vmbroꝝ dedit Vetulonos habitatores ante Bal-
nea: iuxta hos posuit munitionem Libyus ęgyptius: cuius pronomen
Hercules celsus & prius isto Hercule cello Saturnus Sangny dedit mu-
nitionem in ferocibus in bello: & castellum Camfancti siue panos Se-
uasti: & castellum Fenestꝛę. & castellum Lucerne Hucusq; tabule Cy-
bellaria: tertia quā Corsetrus afferre pollicitus erat funditus perit. vnde has duas bre-
uibus exponemus.

Predictarum tabularum expositio.

As igitur tabulas querendo exponemus. Principio queritur. Si Etru-
sci semper horruerūt litteras gręcas & disciplinas: vt supra fuit expo-
situm: cur has antiquitates gręcis litteris seruādas tradiderunt? Ad
hoc ex dictis ipsius Catonis respōderi potest. qui teste Plinio in. xxix.
lib. naturalis historie ca. i. ad filium scribens: his verbis vtitur. Dicam
de istis gręcis suo loco Marce fili, quid athenis exquisitum habeam: &
q; bonum sit illorum. litteras aspiciere non perdiscere. Vincam nequissimum & indoci-
le genus illorum. Et hoc puta vatem dixisse. Quandoq; ista gens suas litteras da-
bit: omnia corrumpet. Hęc catō: vt Plinius refert. Itaq; quoniam bonum est gręcas lit-
teras aspiciere non perdiscere: vtiq; Etrusci ad perdiscendas eorum litteras & fabulas
atq; mendacia magis q̄ disciplinas nunq̄ inclinati fuerunt. sed bene recteq; aspexerunt
illas: & permiserunt: vt patrię antiquitates scriberentur litteris gręcis & latinis: quia
nisi ad honorem non pertinebat hoc genus scribendi.

SECUNDO queritur quo tempore hæc fuerunt excisa. Respondetur: q; cōiectura est
circa tempora conditionis Romę: has tabulas fuisse permissas scribi litteris Etruscis.
Nam teste Archiloco in Epitheto temporum super quem iam cōmentaria cōfecimus
post euerfionem Troię: aliis & aliis temporibus octo Homeri claruerunt: quorum qui
eximius poetarū est fuit ipsi coętane⁹ & vicin Olympico certamine: Olympiade .xxiii.
que fuit circa. xxx. annum Numę Pompiliū: vt patet in Eusebio. Eo anno vt asserit: fuit
ipsi ius tributum emendandi litteras simul & linguam gręcam: quas semibarbaras &
rudes Cadmus retulerat in gręciam. Quare hæc tabule paulo ante Numam excise fue-
runt: quia ruditaris antique sunt plene. Nam orthographia est vetusta: quia Vetulo-
niam scribit per. ov. &. e. doctrina Homerica postea scribitur per. β. &. η. βητουλοια

Gręcas istas
nō perdiscē-
das esse

Homeri
viii.

F. Joannis Annij.

Rufus scribit Sangyn. per. στη. cum per duplex. T. scribendum dictauerit Meon Homerus. Similiter post Marsiā & Pypinum Iarthes Etrurię fuisse excisas: tabule sunt testimonio: quę illos nominant. Floruit autem Marsias Etrurię Iarthes. quinto & septuagesimo anno ante Romam urbem cōditam: ut probauimus in Etrusca historia & chro-nographia: quā contra Eusebium & alios corruptores publicorum temporum conscripsimus. Quare post Marsiam: & ante Numā circa conditionem urbis romę: excisa sunt hęc maiora.

Atlantes
ires

Italus.

Hesperię

Coritus

Capena

Roma.

TERTIO Queritur quis fuerit hic Atlas & Coritus. Respondetur iuxta Seruium supra per. vii. Æneidos: tres fuisse Atlantes, primus Maximus, Maurus dictus / quia teste Diodoro siculo in. iiii. li. in Mauritania obiit. Postremū sibi finxit Gręcia mendax. Inter hos fuit Atlas Italus focer Coriti & pater Electrę: quem Aramei ac diuinę litterę vocant Kitym idest Italum a quo Italia primo nomen habuit circa Thyberim in quo sunt loca a Siculis qui uenerunt cum Italo a Sicilia primum habitata / Phalaris & Phescennium & circa Thybur Siciliensia: ut ait Dionysius in primo libro. Vnde tam in Latio quę agro Etrusco uallis Sicania & loca Sicania sunt. Hic Atlas Italus / fuit frater Hesperii regis Hispanię: quę teste Iginio & Beroso ab Hispania pepulit in Italiam: quo tempore / quę Iarthes Etrurię posthumus in cunis erat: qui nomine dicebatur Cambo: ut in. ii. & .v. antiquitatum dicit Berosus: & cognomine vocabatur Ianus iunior: ut Iginus & alii significant / ubi scribunt: Iani ope atque permissu Italum condidisse Capenam: idcirco infantis tutelam in Turrhena sede suscepit / Hesperus: & ob id / ut ait Iginus: tam Hispania quę Italia Hesperię: ab eo dictę sunt: & non ab Hespero sidere quo nauigant in Italiam & Hispaniam: sicut somniat Gręcia mendax: quia eadem ratione Gallia esset tertia Hesperia: quia eo sidere nauigat in Galliam. Itaque hic dicitur Atlas Kitym idest Italus pater Electrę: per distinctionem ab aliis duobus Mauro & Gręco. Coritus autē hic dicitur Ianus iunior pater Dardani & Iasii. De his ut Iginus: ita ante illum Fabius pictor de origine urbis Romę ita dicit. Prima origo Romę fuit collis capitolinus / a Saturno cultus & Saturnia dictus. Sequens hunc Auentinus: fuit habitatus ab Atlante Italo: e Sicilia illo aduecto contra fratrem suum Hesperum: in cuius tutela erat Etrurię imperium: adhuc Iano puero & immaturo ad munera regię: & regni. Porro Italus dimicare: a Iano & Etruscis prohibitus: in Auentino confedit: ad cuius radices iuxta Thyberim ope atque consilio Iani: Capenam oppidulum condidit: & regionem eius permissu Italiam dixit. Mox Hespero fratre rebus humanis exempto: Italus in tutelam Iani & Etruriam suscipiens: omnem regionem circa Thyberim ultro citroque a se Italiam dixit extinctis aliis cognominibus prisca. Ab hoc loco Fabii Seruius supra Æneida scribit / Italum cum Siculis: in loca circa Thyberim uenisse / & a se Italiam primo dixisse: esseque argumento loca dicta Siciliensia uel Sicania. Similiter & Solinus / ut Tortelli noster Arretinus scribit: ab hoc Fabii loco excerptis / Italum iuxta Thyberim edificasse Capenam ope consilio / & auxilio Iani: a qua porro Capenę nomen fuit. Sequitur uero Fabius de tertio colle Palatino quę fuit tertius in origine / urbis Romę sic dicens. Suscepto Italus italię imperio: tum filiā suam Romam nomine: ab originibus & Siculis in Latio presecit. Quę Capena relicta: Palatinū collem medium tenuit: & oppidum Romam condidit in eius vertice ubi heret exquilino. Hęc Fabius. Ergo Italus Atlas / est qui in hoc loco scribitur pater Atlantis Electrę: & focer Coriti Iani: cuius in regię Tuscorum & italię sede tutelam suscepit: & illi filiā suam infantulam Electram uxore pro futuro Imperio loca uis: ut Berosus in. v. antiquitatum exprimit / super quem exegimus comen-

Liber. II. Institutio. VI. Fo. XVIII.

caria. Et notandum quod iano huic ut diximus nomen fuit Cambo: et dignitatis nomen Coritus idest iuppiter: ut probauimus super Berosum & in Annis questionibus in quibus exposuimus vrbes & oppida que condidit in hac Turrhena sede.

QUARTO Queritur ubi regnavit Italus. Respondetur quod regnavit in Etruria terra poli. Id probatur argumentis comunibus: propriis: & auctoribus. Comune argumentum est: quia vel regnavit circa thyberim in Capena: vel circa thyberim in Volturna que etruria regia. Circa enim thyberim confedit cum Siculis: & eam regionem a se nominavit Italiam ut Seruius & ceteri conscribunt. Porro non regnavit in Capena: quia non potuisset dici rex Italie sed Latii regulus. Nam ante Romanorum imperium a tempore Iani & deinceps solum penes thuscum imperium totius Italie fuit cuius regia fuit Volturna: nec quisquam potuit esse regulus in Italia, nisi permissu Larthis Etrurie: ut Fabius pictor scribit: & nos in comenrariis nostris super eum: & questionibus Annis copiose probauimus. Quare in regia Volturna regnavit. Alioquin non modo non potuisset dici Italie rex: sed ne regulus quidem. Aliud comune argumentum est: auctores dicentium: quod ibi regnavit circa thyberim Italus / ubi fuerunt vrbes ante pelasgos habitate a Siculis: ut Capena & circa thybur loca. Ceterum in thuscia Veientana / circa thyberim sunt Phescennium & Phalaris vrbes: ante Pelasgos habitate a Siculis: ut asserit Dionysius Halicarnasseus in primo libro. Quare Italus commune imperium tenuit circa thyberim / vltro in Latio / citroque in Thuscia. Sed nullus ante Romanorum Imperium regnavit citra thyberim in Thuscia / simulque vltra in Latio: nisi Larthes Etrurie: ut omnes concedunt qui de imperio Thuscorum post Ianum scribunt. Quare Italus haud dubie fuit Larthes Etrurie. Tertium comune argumentum sumitur ab externis auctoribus ex vocabulo Kityn. Sint igitur hec pro hoc argumento institutiones. Distant Cetym & Kityn. Nam Cetym est vrbs Macedonie / adhuc dicta terra Cerym: de qua in primo libro Maccabeorum dicitur. Alexander Philippi Macedo / egressus de terra Cetym: percussit Darium regem Persarum. Porro Kityn fuit Italus Athlas: ut hec tabula indicat: & Berosus in. v. antiquitatum testatur: & Aramei atque Hebrei asserunt. Vnde a Kityn / idest Italo diuine littere Italiam dicunt Kityn. Et in septem locis diuine historie ponit Kityn / scilicet Gene. x. ca. Et Numeri. xxxiii. Bis quoque Kityn vocat Esaias ca. xxiii. semel ca. vlt. Semel Ieremias ca. ii. Semel Ezechiel. xxvii. Codices quidam latini medosi sunt in quibusdam his locis. Scribunt enim Cetym pro Kityn: quia Kityn est scribendum: ut patet in textu Hebreo. In his igitur septem locis. lxx. interpretes Kityn interpretantur Italia diuus vero Hieronymus quandoque interpretatur Italia: quandoque proprium nomen Itali in sua lingua relinquit: ut est illud Hieremie. ii. ca. Ite in Kedar & ad insulas Kityn: & videte quia gens non mutauit deos suos: israel autem mutauit me in idolum. Vbi septuaginta ita interpretantur. Ite in Cedar & ad insulam Italia: quia gens non mutauit deos suos. Appellat autem Hieremias Italia insulam: quia ut cernimus & Lilius in. v. ab vrbe condita dicit: Italia instar insule cingitur supero & infero mari. Non mutauit autem deos suos in Etruria tantum: quia teste Myrsilo & Dionysio Halicarnaseo: soli Etrusci non mutauerunt deos suos vetustissimos Vadimona: Verrunum: Horchia & Razenum: cum his differant ab omnibus etiam thuscie populis vicinis / nedum Italie & Meonie. Alia institutio sit quod Hebrei periti Romanos vocant Romanym: Italos vero circa thyberim dicunt Kityn: quia Italus qui & proprio nomine Kityn dictus est: solum circa thyberim confedit & regnavit. ut exposuimus. Ex his institutionibus hoc in comune argumentum venit. Ibi circa thyberim regnavit Italus: ubi gens seruauit semper vetustissimos deos suos. Que cum sola gens Etrusca regia fuerit: ut auctores docent: necessario sequitur

Italum regasse in Volturna

Italus Larthes

Cetym Kityn

Italia insula

F. Joannis Annij.

vt in tetrapoli Etruria regnauerit Italus. Sequitur argumenta propria: ab eius pprio nomine: cognomine: nominibus filiarum septem pleiadum & vxoris eius pleione. Ibi enim regnauit Italus: vbi locis & titulis imposuit nomen suum proprium & cognomina: quia ad fulgorem ac memoriam rei geste: veteres imponebant sua nomina montibus: fluminibus & locis alijs: vt in quarto antiquitatum Berofus dicit & nos in comentarijs super eum probauimus. Et ideo a nominibus est validissimum historie argumentum: vt Liuius arguit de amplitudine imperij Tuscorum in. v. ab vrbe condita. Ceterum nomen proprium Itali in sola tetrapoli Etruria permanet. Tota em pars Volturne superior dicitur Stic/ Kity/ Aryn: id est domicilium Itali sublimis: vt talmudiste interpretantur: Et circa extrema parazoni Volturne: tituli septem sunt: inscriptis litteris Etruscis: qui latine dicunt. Tituli patrie kytei: hic sunt ad memoriam. Montis quoque ac riuo subcyminio Volturne/ Ry Arlao est cognomen: vulgo Ry Tlao. Duo bus collibus/ alteri in subcyminijs/ alteri circa lacum Volsiniensem/ nomen est vulgo Mo Taliano/ pro Italiano: quia vulgus Etruscum sepe truncat primam syllabam in nominibus gentilibus & localibus: vt pro Philippo: Nicolao. Ogygiano Ry Ofiri: Ry Atlao: Italiano proferimus Iyppu: Colaum: Gygianum: Ry Syrim: Ry Tlau: Talianum. Lacus quoque Volsiniensis a Plinio in. ii. naturalis historie dictus est lacus magnus Italie. Aut ergo genitiuus iste Italiae/ constructus appositue ab isto nominatiuo lacus in habitudine denominationis communis Italie aut patrie. Non communis: quia falsum est in comuni Italia hic sit lacus magnus sed valde paruus. Quare constituitur in habitudine proprie denominationis: scdm qd antiquitus a proprijs limitibus suis denominationem habuit. Finiuntur enim limites ipsius lacus a fronte & dextris cum volsiniensibus a sinistris cum Tarquiniesibus/ in quibus connumeratur tussi nani: & a tergo cum Etruscis. Vnde & oppidum in ore lacus deletum a romanis quod adhuc nostrum est & nomen illi Cort Nofsa: Liuius in. vi. ab vrbe condita dixit esse Etruscorum non Tarquiniesium. Quare a limitibus denominationes habet/ & dicitur lacus Tarquiniesis & Italie at Volsiniensis ab eodem Plinio. Desiderius quoque rex: cum totum lacu Viterbensibus decreto restituit rationem reddidit: quare lacus magnus Italie dictus fuit antigtus: quia inquit ager vetulonius antea fuit Italie dictus a sede Itali ibi decreta. Argumento quoque est vxoris Itali Pleione nomen inditum monti Pleionico: quem corrupte vulgus profert Pleiobicum: non procul Ry Arlao. Rursus locum generationis & patrie Pleiadum vetusto vocabulo Cercinas Mauri vocant: vt Diodorus in. liii. libro indicat. Nam vt quidam Talmudiste dicunt Scythe & Aramei antigtus Pleiades vocabant Cercinas sicut latini Vergilias & pullicinellas. Ceterum nusq in latio: sed in parte Vetulonie est regio Cercine: Quare in Vetulonia Atlas ex Pleiona Pleiades suas Italas genuit. Denique in agro Etrusco fluminibus & oppidis nomina Pleiadum manent Nam inter Volturnam & lacum Vadimonis viculorum fundameta interpolata apparent: que ab Ameroe diminutiue vulgo Amerella/ & a Plinio nepote Amerina preda dicuntur: in epistola de lacu Vadimonis ad Gallum. Ab Alcione vero/ quis dubitat dici/ Alcion fluentum: quod interfuit regiam Etruriam: & diuidit Vetuloniam: Volturna: Celeno oppidum nostrum adhuc incolitur: cui in vicino non deest sui amaris vetustum oppidum Oriona dictum. In iugis nostris Cyminijs Maia oppidum deletum est/ vbi Maia muros dicimus: a quo Maia & Maiensis vetustissima Viterbensis familia: Mons quoque Mon Asteropus que ab Asterope dici neo dubitat. Sit igitur hoc vni inexpugnabile argumentum. Vbi circa thiberim hec omnia simul collecta reperiunt

Pleiona

Pleiades
Cercina

Maia mu-
ti.

Liber. II. Institutio. VI. Fo. XIX.

Itali videlicet. Domiciliū: tituli: noīa ppria: & cognomina itēq; & vxoris ac filiarū patriā & oppida atq; noīa: ibi necessario confedit: regnauit & cōsenuit. Ceterū nūq; hęc oīa simul collecta circa Thyberī sunt: q̄ ī tetrapoli Etruria nūc Viterbo: vt exactissime p̄seruatī clara luce offerūt. Quare nūq; nisi in Etruria nūc Viterbo Italus cōfedit atq; regnauit. Cōfirmatur & a sexta Itali Atlantis filia Electra: cuius p̄dia Electraria sunt a Corit Nyenta vsq; in Electraias fontanas: quas vulgus dempto. r. profert Electraias: vt in p̄cedentibus diximus.

QVINTO querit: vbi regnauit Coritus & Iasius eius filius? Respōdet argumēto in dubitato cōmuni: q̄ ibi regnauerūt vbi erat sedes Fani regii siue sedes sacrata. Nam a p̄sco Corito siue hastato loue rege Etrurię vsq; ad hūc vltimū Coritū & Iasiū: oēs successerūt sibi mutuo in eadē sede cōmuni regia: q̄ ab ipsīs sepe noīabat: sicut superius diximus: vt sedes sacrata p̄sco Coriti: sedes Turrena Coriti: sedes vr̄bis Agillinę & eius cemodī. Ceterū sedes sacrata Fani ingētis: fuit Etruria tetrapolis: vbi fanū Volturnę: vt supra demōstrauim⁹. Regnauerūt igit̄ Coritus & Iasius in fano Volturnę. Pręterea sedes sacrata p̄sco Coriti fuit eadē & Itali & Męonū: quia ibi iūctus est sanguis auitus Thuscię scilicet p̄sco Coriti Ianigenę & ipsius Itali cū Ianigeno Corito: cui Electra filia locauit vxorē: & subsequētis Turtheni Męonis post it̄fectionē Iasii: vt Berosus in v. dicit & Silius in. iiii. libro insinuat dicens. Ergo agit arreptis p̄ceps exercitus armis: Lydōꝝ populos: sedēq; ab origine p̄sco: Sacratā Coriti: iūctosq; a sanguine auorum Męonios Italis pmixta stirpe colonos. Quibus aut̄ successiue fuit eadē sedes auiti sanguinis: in ea vtiq; regnauerūt. Ceterū eadē sedes Turrena fuit Iani & p̄sco Coriti Volturna: & itē Itali Volturna: & itē Turtheni Męonis Volturna: vt clarissime in p̄cedentibus demōstrauim⁹. Ergo successores reges iūcti sanguine pmixtaq; stirpe horū triū auorū: regnauerūt in Volturna. Porro Coritus & Iasius Ianigenę Thusci fuerūt: iūcti pmixta stirpe Italo & ei⁹ filię Electrę. Quare ī Volturna regnauerūt. Amplius prima vr̄bis Iani q̄ & Coriti fuit Capena Auētini: quā op̄e eius posuit Italus: vt supra exposuimus. Extremas vero condidit Ianus Larthes in p̄diis suis: q̄ sunt Corit Nyenta: Cort Vela: Cort Nossa: Cort Enebra: Cortilianū: vt pbauim⁹ in Anniis q̄onibus. Itaq; vbi sunt extreme vr̄bes Coriti: ibi & Turrena sedes eius. Ceterū in Volturrena sacrata Fano regio: sunt oēs dictę vr̄bes vt cernimus: & in supradictis q̄onibus explanatū ē. Quare in Volturna regnauit Coritus. Pręterea vbi oppidū Dardanū: & p̄dia a fratre ei⁹ rege Iasio & Therme dictę adhuc Iasinellę: & p̄dia vxoris eius dicta adhuc ab ea Cibalaria: & p̄dia matris Iasii dicta Electraia: & oppidū a noīe p̄ris dictus Coriti mons & oppidū vocabulo Etrusco & nō latino: vtiq; ibi domiciliū & regia sedes Coriti & Iasii: ac reginarū Electrę ac Cibelis. Ergo in Volturna regnauit Coritus & Iasius: quia ibi sunt oppida & p̄dia Dardanū Iasinellę. Cibalaria: Electraia: & Corit Nyenta: id ē Coritus mōs & oppidū: vt pbate interpretatī sumus in Anniis q̄onibus. Amplius: vbi fuerūt ad memoriā: regię acclamarōis seruataę more antiquo: illitę minio triūphales statue Iasii: Cibelis: Electrę: & Armonię: haud dubie ibi regia eius sedes q̄renda est. Quare Volturna fuit regia sedes Iasii: quia eius agro & colle Cibelario seruataę fuerūt dictę triūphales statue: vt in principio huius tabulę scripsimus: & late probauimus de origine litterarum Etruscarum & philosophiā. Mentitur ergo Gręcia mendax in historia: q̄ Cibeles mons in Phrygia sit a quo matris deū Cibelis nomē fuit: cū ecōtra a Cibeles Thusca cognata Dardaniū in Thuscia prius collis monsq; Cibelarius. & inde in Phrygia sit noīatus: quia prius Cibeles Thusca fuit q̄ Dardania. Et vocabulum Thuscum est Cibeles: a cibelizare id est sacrare dictum: a quo Cibeles regina sacrorū latine dicif: vt probauimus in eodē libro de origine

Coriti & Iasii
regia volturna.

Cibelis
mons in
thuscia.

F. Joannis Annii

philosophiæ ac litterarû Etruscarû. Deniq; vbi ortus est Dardanus: ibi patris & matris domiciliû: & regia sedes. Sed vetusti Arûti Camillariû id est secretariû famâ rettulerunt: qua scriptû est: q; Dardanus est ortus in agris Camillariis siue Arûtinis. Quare quoniã Camillariû sunt Vetulonieses: iccirco in Vetuloniesi Turrena sede patris Coriti Dardanus & etiã Iasius. Pro quo valido argumêto explanâdo; notâda est primû distinctio Plinei in. iiii. naturalis historiæ ca. vi. vbi in Thuscîa tres Aruntes populos ponit: videlicet Arûtinos veteres: Arûtinos fidetiores: & Arûtinos Rullientes: vt copiose exposuimus in cômertariis sup alios auctores. Sed de Arûte vetere oppidulo vidêdû est vbi sit. Caro in fragmento. xvi. de originibus: in tertiã gente Thuscîæ Transcymînîa inter alios: hos enumerat dicês: Sub Volturrena sunt Arûtes veteres cognomine Camillariû. Longius Blere. Rursus Antonin⁹ de sex itineribus ab vrbe Roma in Gallias: Cassiano inq; itinere itur p Politorû: Arcenû: Ninionê: Forû Cassii: Arûtes Camillarios: Tudernû: Varentanû: & reliqua. At Camillariû vicus deletus: & lingua Etrusca Mont Arunes siue latine Senes Arûtes: est sub Volturna inter forû Cassii & Tudernû: in Thermis Cais: vt limites supra scripti: & noia manetia: & vestigia probant. Quare in Volturna natus est Dardanus. Nota ite lingua Etrusca Camillû esse ministrû & secretariû sine camerariû principû. Vnde secretariû deor; Mercuriû: Etrusci vocât Camillû: vt Seruius cûcta re: cte exposuit sup. xi. aeneidos. Vnde Arûtes senes sunt cognomine Camillariû id est secretariû. & a cômertariis Lucumonû: qb⁹ credit necessario: quor; testimoniû retulit Latin⁹ ad Troianos dicês. in. vii. aeneidos. Fama est obscurior annis: Aruntos ita ferre senes: his ortus in agris Dardan⁹: id eas Phrygiæ penetrauit ad vrbes. Thraciãq; Samû: q; nûc Samothracia fertur. Hinc illû Coriti Turrena a sede pfectû. & reliqua. Hac auctoritate exposita sic instituti iuuenes arguât. Aruntinis veteribus vt i Camillariis Etruscarû antiquitatum: necessario credit de Dardano & aliis rebus Etruriæ. Porro isti Camillariû ad oculû demôstrât: & cû pnomine demôstratiuo dicût: his ortus in agris Dardanus: & pfectus a Turrena sede Coriti patris. Ergo necessario p veritate historiæ credit: q; his Camillariis agris regiæ Turrenæ sedis Coriti fuerit ortus Dardanus. Quidã mutata litera. t. in. c. dicût in Virgiliû dicto carmine Arûcos senes p Aruntos. Quorum falsitas cû ex pluribus: tû vel maxime ex pnomine demôstratiuo: his apparet: quia falso dixissent Arunci: Dardanus est ortus his Aruncis agris. Fuit em Tuscus nō Sabellus Dardan⁹. Pronomē em stat loco proprii & nō cōmunis nominis & certã significat personã. Vnde his agris aut demôstrâtur ipsi Arunci proprio & certo nomine ac persona: aut Aruntii veteres Camillariû. Nō arunci: quia falsum est q; Dardanus fuerit arûcus patria. Quare fuit Aruns Camillariû: & ita Volturrenus. Deniq; notâdum q; hec tabula Græce scripta incipit: Tu Corit Nyentos. Nyentos: aut est originis Græcæ: & tunc est vna dictio & ē genitiu⁹ Græcus: & significat desponsationē: vt tabulæ interpretatio: aut sunt duæ dictiones Etruscæ & Arameæ Ny & Enta: & tûc Corit Nyenta est nomē loci in fugis Cyminiis. Ny autē vt Samuel dicebat optimus Arameæ originis interpret: significat montē siue iugû. Et en castellû: Enta vero oppidû. Hinc Corit nyenta: sonat latine Coritus mons & oppidû: vt sæpe scribit Seruius super Aeneida. Similiter Cort en ebra significat Coritus castellum in transitu. Eber enim est trãsitus vel transiês: inde Ebrei. Liuius autē vna dictione in Etrusco agro ait esse Cort Enebrã! & Cort Noffam id est Coritus auguriû: qa Noffo est auguriû: vt dicit beatus Hieronymus in libro de interpretationibus nominû. Hactenus de prima clausula tabulæ. Sequitur de secunda quæ refert Isidem venisse in Etruriã tetrapolim: ad nuptias Iasii & Cibellis. Pro cuius veritate cōsequenda: per quæstia procedemus hoc modo.

Aruntes.

Camillus

Alii Aruncos legunt male.

PRIMO queritur que fuerit Isis siue Ceres frugifera panifica! Respōdet Diodorus Siculus in primo libro: q̄ Io soror & cōiūx Osiridis: dicta est Isis idest Ceres frugifera & legifera: quia prima leges dedit & fruges inuenit: vt testimonio inscriptę columnę in Aegypto probatur. Docuitq; Aegyptios omnes prima grana colligere & panes cōficere: præcipueq; Libycos Aegypto annexos.

Isis & Ceres

SECUNDO queritur an venerit in Italiã ad docendũ eadẽ! Respōdet Plinius in. vii. naturalis histo. ca. vltimo dicēs. Ceres prima inuenit frumenta: cū antea glande vesce rentur. Eadem molere & panes conficere docuit in Attica; Sicilia; & Italia; Et ob id dea putata. Eadem leges dedit. Hęc Plinius.

Cereris inuenta.

TERTIO queritur: in quẽ primũ locũ in Italiã rate vecta fuerit! Respōdet Festus. Nã cū vicus Thuscus Romę antea Argeus: ab Argiuis comitibus Herculis dict⁹ sit: & pri⁹ Libyffus: vt ait Fabius pictor: querit Festus vnde Libyffus dictus sit. Et sic respōdet. Argeus cāpus dictus est Libyffus: quia Ceres ex Libya illo primũ fruges aduexit: ob qđ & campus Libyffus: & ipsa Libyssa dicta est. Ergo vt testatur etiã tabula hęc: Isis maxima: frugifera: legifera: panifica: ab Aegypto & Libya mora: rate venit in Thyberim: ducēs frumenta: vt doceret Italos serere frumentum: & molere: ac panes conficere.

Locus aduentus. Libyffus.

QUARTO querit: quo tẽpore venit in Italiã: Sicilia & Atticã! Respōdet vnanimĩ cōsensu oēs Gręci & Latini: q̄ hoc fuit ante Dardaniã cōditã: pbantq; istud: q̄ interfuit in nuptiis Iasii: Cybelis: & Armonię. Vnde Diodorus in. vi. libro referens fabulã Samothracã dicit: in Samothracia in nuptiis Armonię atq; Cadmi: quoniã Armonia soror esset Iasii & Dardani: & cognata Cybelis: interfuisse Isidẽ & alios deos & deas in eius nuptiis. Longe vero post nuptias defuncto Iasio: Dardanus cū Cybele in Phrygiã sacra ferētes Dardaniã cōdiderūt. Eusebius quoq; de tẽporibus notat Isidẽ paulo minus. xl. annis ante Dardaniã cōditã reuersam fuisse in Aegyptũ. Berofus itẽ eã interfuisse nuptiis & reuersam in Aegyptũ ante cōditã Dardaniã scribit. Et ita ceteri cōsentiant.

Tempus.

QUINTO queritur quo tẽpore cōdita sit Dardania! Respōdet Chronographi ex publica tẽporũ fide atq; monarchiã Assyriorũ: q̄ cōdita fuerit anno secũdo Amyntis: qui decimus septimus imperauit post Ninũ. Et ita notat Eusebius de tẽporibus: & Manethon in supplemento Berofis: & alii qui notant Assyriorum Annales.

Dardanię conditio.

SEXTO queritur quãdo Cadmus celebrauit nuptias Armonię Iasii sororis in Samothracia: vt Gręcia mēdax fingit in historia: & quãdo obiit Iasius Samothrax! Respōdet Palefatus Spinga: quẽ notat Eusebius in tẽporibus: q̄ trigesimosexto ãno Pannię regis Assyriorũ q̄ fuit a Nino. xxiii. Cadmus supinduxit prisce vxori: Armoniã sororẽ Martis nō Iasii: & passus a prisca vxore certamē pfugit. Inde circa nouissimos annos Mytres regis Assyriõq; rediit anno a cōdita Dardania ferme septuagesimo supra ducentos: vt supputatio Eusebii atq; Archiloci pbat. Hoc etiã affirmat Xenophon i libro de equocis: q̄ cū sex Cadmos enumerat: de quĩto sic dicit. Quintus paulo ante ruinas Troię Armonia Samothraca inclytus: qui a prisca vxore ob Armoniã certamē passus: rediẽsq; a Phoenicia: detulit in Gręciã primus: sexdecim nũero litteras: nō Phoenicas: sed characteribus Galatharũ ac Męonũ p̄similes. Archilocus quoq; in Epitheto tẽporũ dicit: Homero cōsensu totius Gręcię ius tributũ emēdãdi characteres & linguã & noĩa Gręca: q̄ vt aliũ Cadmus Samothrax semibarbara & ruditatis plēna in Gręciã attulit sub excludium. Troianũ. Ex his patet q̄ mendacissimã Gręciã esse in historia conditionis Dardaniã: fabulantem post nuptias Armonię & mortẽ Iasii Samothracis: fuisse Dardaniã cōditam a Dardano Samothrace fratre Iasii. Nam cum ducētesimo & septuagesimo post

Iasii mors

F. Joannis Anniij

conditam Dardaniam anno reuersio Cadmi & mors Iasii fuerit: vt ostendimus: necessa-
rio consequens est: vt alius Dardanus condiderit Dardaniam ante mortem Iasii Samo-
thracis ducentis annis & amplius: ita non modo Armonia soror Martis Samothracis: qua
finxerunt sororem Iasii teste Diodoro in. vi. libro: verum etiam tempus ipsum: detexit
mendacium graecanicę leuitatis & nequitię: que teste Catone omnia corruptit: & instru-
cta facultate dicendi & copia: incredibile est quantas mendaciorum tenebras excita-
uerit: vt ait Lactantius. xv. ca. libri primi diuinarum institutionum. Itaque redarguuntur
Graeci: quia Isis Aegyptia interfuit nuptiis alterius Iasii & Cybelis Tuscanensis: ante nu-
ptias Armonię Samothracis plusquam ducentis annis: vt latina historia: & tabule ipse Cy-
belarię ac subscriptio Cybelis indicant & inexpugnabiliter probant: & Berofus asserit
in. v. antiquitatum.

Isis in Vetu-
lonia.

Veiuza.

SEPTIMO queritur vbi Isis interfuit nuptiis Iasii Tuscanensis postquam venit in Thybe-
rim e Libya: Respondetur: In vicina regia tunc Italiae Vetulonia: siue tetrapoli Etru-
ria. Probatum id multis argumentis. Primo Berofus in. v. antiquitatum auctor est: Isidem
sororem Osiridis que sexcentis vixit annis: interfuisse nuptiis Iasii filii Coriti in Vetu-
lonia. Substatua quoque triumphali Cybelis subscriptio est: vt in principio posuimus:
quod anno. xv. aetatis: nouę sponse Tyles filię ducis Sypi: hospita Isis fuit epulatrix siue co-
uiuia in domo eius: & Veiuza oppido id est Vetulonia: quia Vetulonia & Veiuza est idem.
Nam Veii curules: zii vero consulares dicuntur: vt supra de parazim in secunda tabula
diximus. Similiter Vetulonia Veia & curulis Philarcha interpretatur: vt probauimus
in questionibus Annis. Est autem Veiuza ciuitas Regia: quia curulis consularis siue phi-
larcha. Quare in tetrapoli Erruria & Volturna: Isis interfuit nuptiis Iasii ac Cybelis:
quia sola ipsa erat in Italia & Thuscia vrbs regia. Rursus ratio dicitur: vt Aegypti Regi-
na in Italicum Thyberim doctura Italiam aduecta: Regem Italiae adiret: & ab eo hono-
rifice vt par erat: exciperetur: in ciuitate Regia: siue mauiis: vocabulo Etrusco Veiuza
& Vetulonia. Hinc Veiuza Viterbensis & Vetulonia: curules regii siue Philarcha in-
terpretationem habet. Quare impressores corruperunt Fatiu cosmographum de Vber-
tinis Florentinum: vbi de Viterbo loquens: dixit antea fuisse Viterbo nomina Tusca &
Veiuza. Nam impressores falso Veienfa pro Veiuza posuerunt. Argumento sunt contractus
vetustissimi: & nomina ad haec tempora seruata Isidis & Veiuze vbis nostre: quonia sicut
Romę quo primu rate venit e Libya/ Libyssum nome indidit: vt probauimus: ita vbi in
Veiuzam ad nuptias venit Libysilla: nome regio tenet: qua Libyscilla proferimus. Si-
militer Veiuza & truncata prima syllabe: luzos ad haec tempora nos vocat finitimę ge-
tes & contractus. Que cuncta cum lustrator Italiae Blondus non spectasset: dixit Viterbu
esse urbem parum vetustam: cum omnium prima & regiam in Italia Ianus condiderit: vt in
secunda & tertia institutione praemisimus. Quinetiam vt manifestius & apertius men-
tiretur Blondus: dixit lacum Vadimonis esse lacum montis Rosuli. Primo enim peccato
topographiam subruit. Nam lacus montis Rosuli est in Ciscyminiis Velentanis: ab vr-
be Roma populis: vt cernimus. At lacus Vadimonis est in Transcyminiis inter Cymi-
nia iuga quae Fabius transgressus est & Volsinu: quod non attigit: sed Decio in annu sequen-
tem domandum reliquit: vt Liuus in nono ab vrbe condita: auctor est: & nos super secu-
da Libyscillam tabula exposuimus. Peccat item multis aliis peccatis: quia lacus Vadi-
monis sacer & nauis dicitur: id est sine nauis: vt etiam exprimit Plinius nepos in Episto-
la ad Gallu de lacu Vadimonis. Itē vt scribit aqua Vadimonis est sulphurea: colore sub
albida: cerulea spissior: habes artanas mobiles iunceas sine piscibus: & eiusmodi: que

Liber. II. Institutio. VI. Fo. XXI.

cuncta defunt lacu montis Rosuli. Et ideo noster Florentinus / thusco sanguine natus atq; notitia p̄fic̄ doctior Fatius / vocabulo vetusto / qđ p̄manet vsus / dixit Viterbū antiq̄tus dictū fuisse Veuzā: id est curulē philarchā nō Venenzā Viterbēses em̄ olī dicti sūt Volturreni cognomīe Etruscis sicut uolturna cognoīe Etruria: vt in secunda institutionē ac prima ostendimus. Etrusci autem dicuntur proprie Vei coloni Sardiniani / & ob id Veientes Enetanos Sardinianos vocauit Romulus / vt in eius vita Plutar- chus asserit. Quia scilicet illi Veientes Romę proximī / erant vt ait Dionysius in. ii. li- bro. generis Etrusci siue Volturreni & Vetuloniensis: qui teste Beroso in. v. antiquita- rum: miserūt primas colonias in Sardiniam cum Phorco. Et ob id in triumphum Sar- diniani cognominati. vti Cęsar a victoria Britannicus & Scipio Africā⁹. Vnde vt Strabo in. v. memorat: Dum Hercules misit Iolaum cum Tospiadibus ad habitandū Sardiniam: iam occupatam & habitatam inuenit a Barbaris qui erant natione Tusci. Intelligat igitur Blondus Etruscos Veios & vocabulo patrio Veuzos fuisse tantę an- tiquitatis: vt etiam Herculem egyptium Libyū p̄cederent & insulis maris domi- narentur. Nō enim Alcei Gręci: sed Libyci Herculis primogenitus fuit Sardus cum Io- lao missus & Tospiadibus: dicente Sillio in. xii. libro. Mox libyci Sardus generoso san- guine fidēs Herculis. Libyus em̄ fuit nomen Herculis egyptii a quo Libyci populi: vt ait Berosus & diuus Heronymus super Genesim: cum antea Phutei dicerentur. Nam & ob triumphum deuicti Antei teste Beroso: columnam ipse posuit in Lybia non Al- ceus Gręcus: vt Diodorus asserit in. iiii. libro. Qđ si Libyus egyptius Hercules tan- tę antiquitatis fuit: vt Lestrigonę antecesserit: sicut tradit Berosus: aut decem milibus annorum p̄cesserit Alceum: sicut scribit in primo libro Diodorus: aut ferme ęterna illi fuerit origō: vt Macrobius in Saturnalibus refert: q̄ antiquissimi vtq; ante illū fue- rūt Vei Etrusci ac Volturreni: qui longe ante Iolaum & Tospiades dominio maris po- titi: colonos Veuzos in Sardiniam trāsportauerunt. Sed de antiquitate Veiuza Vol- turrena quę & Viterbum aureo seculo & ante Ninū octa: satis dictum sit in cōmenta- riis super Fabium pictorem: & Myrsilum Lesbyū. Nunc satis sit Blōdo / Veuzum op- pidum: quō ante Dardaniam nuptiis Iasii ac Cybellis interfuit vetustissima Isis nō esse parum vetustum oppidum. P̄buit Blōdo: sicut & multis q̄q̄ alias Isatis occasionem errandi: Viterbum nouellum vocabulum: & parua circumspectio: antiquorum nomi- num eius ac limitum & circumstantiarum adhuc extantium: vt supra ostendimus. Igi- tur ad hoc septimum quęsitum respōsum sit satis. Isidem interfuisse nuptiis Iasii in re- gia Veiuza tetrapoli Etruria nunc Viterbo. Nec obstat qđ excisa marmora dicunt Isidem concessisse in p̄dā Cybellaria: subscriptio vero statue in Veuzam urbē & do- mum Tyles quę & cognomīe Cybeles: vt in. li. antiquitatum Berosus indicat. Nam vtrobq; nuptię multis diebus celebratę: in p̄dāis etiam fruges primum fatę & col- lectę. Inde vāno purgare frumentum: molere: ac panes conficere docuit: quos primos in gratiā Iasii obtulit: vt Berosus dicit: & Diodorus docet ex Samothracum historia in. vi. libro. Quare Viterbū olim Veiuza Volturna primos in Italia panes vidit & gu- stauit: patria semper numinum & deorum: habens a tergo Cyminia iuga siluosa: ple- na aucupii & venationis: herbarumq; salubrium atq; scaturientium aquarum a quibus subiacētia opulenta arua urbis Etrurię primum contemplatus est Romanus miles: vt Liuius scribit in nono ab urbe cōdita. Porro a fronte habet Volfinienses: a sinistris Tar- quinenses: a dextris tyberim & finitima Vmbrię. Huius Turthēncę vt indicat Diodo- rus in. vi. lib. campi sunt lati: collibus distincti: solo admodum fertilis vt qui aquis abū-

Sardus

F. Joannis Anniij

dent non hyemis tātum: sed etiam estatis tempore. Patriam incolunt vberem: quam studio agriculturę efficiunt fertiliorem. Ea naturalis feracitas: & solis opulētia: eos ad inertiam & ignauiam traduxit: vt ibidem Diodorus testatur. Haud procul habet mare: proximos vero lacus Cyminium & Volsiniensem: a quibus opulenta recepit obsonia. Fluenta item piscuosa in limitibus habet Tarquiniensium quidem Bleranum. Thussę autem Nanę Larthem fluuium: Intraq; agrum Ecalidum: Egelidum: Ry Ofirum. Ry Gomerium: Alcionem: Razenum: Ry Atlaum: Albianum Vectiam: Catena ces: Veias & eiusmodi amnes saluberrimos simul & copiosis piscibus refertos: Therme & fontes calidarum aquarum/precipue Caię ad felicitatem agrı abundant: quę vt auctor est Strabo in. v. Geographię salubritate sui ceteras precellunt. Abundat perennibus riuis/latissimis & opulenti aruis: vinctis/oliuetis & pratis/& omnibus delitiis naturalibus. Visus ipse cum a fugis Cyminii/tum Phiscone monte planities ipsa occurrit: mox quasi aperto celo & fugato carcere vndiq; reficitur: vt vere ipse situs non ociose a natura productus: ipsi primis diis idest iustis principibus Italię habitaculum fuerit preparatum: aurea illa etate: quando sola glans/ & sponte nascentia: atq; clari latices humano generi delitię erant. Quę vero postea humana gula populatur regio ipsa tam copiose producit: aues. volucres: altilia: ceruus: damulas: lepores: apros: & eiusmodi quę aucupio & venatu quęrunť: vt quādo creduntur defecisse: tū maxime excrescant. Sed de his alias. Nunc satis est exposuisse iuuentuti nostrę primā & secundam tabulę Cybellarę clausulas: de Corito & aduentu magnę Isidis in Vetuliam Vetuloniam: & Cybellaria pređia fontemq; nunc de tertia clausula dicendū est: quę mortem Iasii narrat.

Iasii cędis
causa

DE MORTE Iasii hęc quęrunťur. Primo quę causa impulit Dardanum ad perimendum fratrem suū Iasii: Respondet Seruius: quia contendebant de regno. Et vt ait Berofus in. v. Iasius ortus est ex Electra: patre existente Corito/ idest hastato Ioue ad succedendum regno. At Dardanus ortus est eodem patre existente ito/ idest Ioue summo & rege actu. Quare Dardanus dicebat se Iure patris successorem esse qui primogenitus erat patris actu regis, Iasius contra se primum esse successorem asseribat: quia pater iam hastatus regno & Coritus ad succedendum genuerat. Et vt ait Berofus: Dardani partes latium & aborigines fouebant. Iasii vero Ianigenę atq; Siceleus rex Hispanię. Vnde diffusus publice congregi Dardanus: clam illum per insidias & dolum peremit. parata nauı littore haud procul. Et vt ait Virgilius profectus a Turrhena sede patris Coriti/ Ideas phrygę penetrauit ad vrbes. Thraiciamq; Samti: quę nūc Samothracia fertur. Et hoc occasionem mentiendı dedit Samothracibus: vt dicerent Dardanū fuisse Samothracem: vt supra ostēdimus.

Locus cędis

SECUNDO Quęritur vbi Iasius fuit interfectus: Respondent Virgilius & hęc tabula. Nam Virgilius urbem regiam norauit Turrhenam siue Volturrenam sedem Coriti: a qua profectus fugit in Samothraciam. Tabula vero locum priuatum & insidias aptum exprimit: in Thermis inquiring Iasinellus. Adhuc retinent nomen: & si vulgus mutet primam litteram J. in I. dicens: Iasinellas pro Iasinellas. Sunt pređia & Therme Iasii sub Aruntibus camillaribus: qui Arctifenes dicebant: Dardanus his ortus in agris phrygę penetrauit ad vrbes: vt Vergilius auctor est in. vii. cęneidos.

Tempus.

TERCIO quęritur quando peremptus fuit: Respondet Berofus in. v. qđ anno quinquagesimo regni sui. Nam vt ait caperunt simul regnare Cecrops primus Athenis & Iasius in Vetulonia: simulq; finierunt. Ergo quia Cecrops obiit anno .v. liberationis sue

Liber. II. Institutio. VI. Fo. XXII.

horum israel ab egypto: & xxxiiii. egressionis eorum Dardania condita est: vt Eusebius scribit necessario sequitur: vt anno. v. liberationis Dardanus aufugerit: & vigesimo nono post fugam anno: Dardaniam condiderit: sexto scilicet anno q̄ Moyfes naturę cōcederet: vt etiam Eusebius notat in conditione Dardanię.

QUARTA huius tabule clausula est de restitutiōe siue reparatiōe regię Cybelis. In quarta clausula ponit q̄ Pypinus & Marfias reparauerūt Cybelis regiām. Qui fuerint hi duo Larthes Errurię: in Etrusca hystoria diximus. Regia vero in Cybelicis p̄dicijs existimo ibi esse: vbi non procul Cybelario colle / vnde fuerunt statuę effosse / vident vestigia quedam fundamentaq; habitationis nobilis. Distat a lasinello p̄dicio trib⁹ milibus passuum: & a Vadimonis palatijs quinto lapide.

QUINTA clausula est de auctoribus Vetulonię: qui fuerint. Cato in. ii. fragmento de originibus docet / primum qui tetrapolim Etruriam cōdiderit fuisse Ianum. Idem asserunt Myrsilus & Fabius p̄tor. In tetrapoli aut Etruria continetur Vetulonia: vt Myrsilus scribit / & nos supra Myrsilum ostendimus / & in Annijs quęstionibus: & supra Xenophontē de equiuocis. Quare Vetuloniā primus omnium Ianus / non Camefes posuit. Item Berofus in quinto antiquitatū scribit / regem Comerū primū fuisse: qui docuit suos in plaustris siue Veis more Scythico habitare / vnde Vetulonia nomen fuit vbi. Nō igitur fuit primus Camefes. Respondendum mihi videtur ad hoc q̄ Ianus primus omnium condidit tetrapolim Etruriam: vt ait Cato cum alijs: sed habitatio his tunc fuit in tugurijs & criptis. Inde nepos Ianus / Veias primus teste Beroso turriras extruxerit: vt in Asia Mosineci Mossinas: sicut Dionysius Halicarnasseus in primo libro secutus Myrsilum asserit Camefes vero primus omnium posuit ampliādo. Nam illa quattuor oppidula a se nimis distāt / Arbanū: para Tussam: Vetuletum & Volturnā / ita ampliāuit atq; magnificāuit: vt alterum alteri cohereret. Absolute tamen Ianus primus omnium colonias eo aduectas fundauit. Quod vero ait supra Balneas: exponendum est prope Thermas: quia Therme & Thermales aque quas vulgo Caldanum dicimus: sunt prope Vetuloniam: dicente Plinio in. ii. naturalis hystorię. Pisę aquis calidis innascuntur ranę: & ad Vetulonos in Etruria pisces. Rursus castellum iuxta Vetulonos posuit Libyus Hercules. Hoc adhuc vocamus castrum Herculis. Fuit ergo egyptius nō Alce⁹. Cui etiā est argumento vocabulū cognominis collis egyptiū. Dicitur enim collis Musarnus. Cognomina eim Herculis egyptii sunt Her. Hercol: Arino siue per syncopam Arno: & Musarno. Teste diuo Hieronymo & Talmudistis / Herpellitū: Hercolpellitū totum: Arno leonē magni nominis: Musarno eruditionē leonis magni nois significat. Pellitus dicebatur a quotidiana pelle leonina quā induebat: Hercules vero siue totus pellitus tempore belli: quia teste Diodoro in primo libro / nōdum eius etate inuētis armis / toto corpore pro armis tegebatur pellibus ferinis / quod Gręco Herculi nō cōgruit Leo magni nominis dicebatur ab insigni suo coronato ac semper victore leone. Eruditione vero leonis dicitur militia eius: quia docuit ad lacus sulphureos initiare suā militiam: quibusdam incantamenti quibus deditus erat: quod non congruit Gręco Herculi: vt asserit Diodorus in. vi. libro. Vnde vbi Arnos & Musarnos legimus: interpretamur Herculeos. Sed differenter: quia vbi Arnus dicitur / ibi solum Herculeum in Latinum vertimus vt Arnus fluuius: idest Herculeus. Et sub statua lasii dicitur / q̄ lasium regem acclamauit Arno idest Herculeus populus. Verum vbi Musarnos legimus: ibi latine traducimus initiatos Herculeos: quia doctrina Herculis initiabantur. Hic Ptoleme⁹ in Geographia regnor; Carmanię atq; Gedrosię / notat antiquos pplos Musarnos & metropolim Musarnā / idest initiatā Herculeā: & initiatos Herculeos. In hac quęst

Veie

Herculis
nomina.

Arnus

Musarnus.

F. Joannis Anni.

nostra Etruria nunc Viterbo: in parte Arbanæ: collis Musarnus dicitur id est initiatus Hercules: ubi nunc est episcopium & ecclesia sancti Laurentii: olim templum & palatium Herculis ægyptii: quod vulgo castrum Herculis dicitur. Et item non procul Viterbo videlicet ferme quinto lapide: iuxta Coriti Lyanum & vadum Tuscaniensem sub lacu Vadimonis est oppidum deletum: quod civitas Musarna dicitur. Argumentum quod eo habitabant sacerdotes Herculei: initiatores militie: que ad vicinum lacum Vadimonis initiabatur lege sacra ut in nono libro ab urbe condita Livius scribit. Hactenus de castello Herculis in parte Arbanæ: & colle Musarno. Quod vero sequitur quod Sabatius Sangni edificavit oppidum in Trossis Volturrhenis: sciendum est quod ager Volturrhenus cognoscitur Etruscus nunc Viterbensis: dividitur in partem superiorem & inferiorem. Pars superior dicitur a Viterbo ad thiberim usque quod in longitudine: & a Cyminiis iugis ad montem Phisconem & Florentinum in latitudine. Ea pars dividitur in duas partes. Prima dicitur Trometina: altera vero Trossana. Trometina dicitur a Tromete capite herente Volturæ: que nostra ætas Pelasgico vocabulo dicitur planum Trometorum a Tromæ quod est formido vel horror: & tæreo id est trassigo. Hic Trometores siue Trometini dicitur: qui viribus & arte armorum: Herculeo more luctu dogladio ex improviso transfigunt: ut Livius de nostro para Tuffo in libris ab urbe condita dicit: quod Fabium iuvenes euntem Tuscos quidam ferox viribus & arte armorum gladio perpectus transfixit. Hæc pars Trometina extenditur a Viterbo usque ad vadum ad huc Trossanum dictum: non procul Ferentino oppido Othonis Cæsaris: cuius meminit Suetonius in vita eiusdem Othonis. Ab hoc vado Trossano usque thiberis portione quæ ad ius Viterbensium spectat: extenditur Trossana regio: ubi Lydi & Mæones: Italici atque sacrate ab origine sedi præci Coriti: mixti fuerunt coniugio & stirpe: ut docet Berofus in. ii. & v. antiquitatum: Et Silius Italicus in. iiii. libro. Unde in hac portione manent nomina deletis oppidis Turrhenis: Mæono: Mæoniæ: a quibus nunc planum Mæonianum & oppidum simul. Interiit funditus & Trossulum oppidum: de quo Plinius in. xxxiii. naturalis historie ca. iiii. sepe inquit variatum est equestris ordinis nomen. Nam sub regibus celebres appellati sunt: inde Flexumines: postea Trossuli: quod in Tuscis citra Volsinum nono lapide eius nominis oppidum sine pedite cepissent. In hac portione est filiiæ Atlantis oppidum Celeno & eius amatoris Oriona: & Sangnena: vulgo nunc Sayena: de qua nunc excisa tabula dicit quod Sabatius posuit villam in Trossis. Rursus a Sangni extat Sangnina regio Trometina: a qua dicimus sancta Maria Sangnina. In Sabatia quoque nunc Anguillara & Barceana regione/ limes ultimus non procul Cere est fluvius Sangnina. Hæc regio Sabatia & limes Sangnina dicitur a Sabatio Sangni: qui teste Beroso & Catone: & his tabulis: fuit pater Sabi a quo Sabini & idem Sabelli: quos latini Samnites: Greci vero Saunitas vocabant: ut significat Plinius in. iiii. naturalis historie ca. xiii. Hic lingua Sabina & Etrusca dicitur Sabatius Sangni: & idem Sabatius Saga latine vero Saturnus/ Sanctus/ Fidius. Semiparer: ut copiose ostendimus in commentariis super Fragmenta Catonis: & super Fabium pictorem & Sempronium. Quo loci nota quod hic Sabatius siue Saturnus fuit Caspius non Grecus: ut ibi ostendimus. Fuit & subregulus Iani in Latio: a quo Saturnia Capitolina & Saturnia Latiæ: ut Varro significat in primo de lingua latina. Quinetiam dicta portio Etruriæ Sabatia: & ab eius cognoscitur Sangnina Trometina & oppidum Saturnia/ nuper a Senensibus reparatum: & tota Thuscia quæ tunc ditiorum Iani suberat: a motu suo nomine Ianiculo Ianus a nomine eius iussit dici: scribente Protagoras: & asserente Igino: & referente Macrobio in primo Saturnalium: quod mortuo Saturno Ianus ei dicitur aras: & eius nomini regionem totam que illius ditiorum erat. Hæc satis sunt pro expositione tabule.

Trometores.

Trossulis

Sabatia Sangni

Sabatius Saturnus

Liber. II. Institutio. VII. Fo. XXIII.

Quę vero quarta in ordine est Ararathea & ab Hermolao Araratheo interpretata in Vetuleri porta: fere eadem est cum premissa. Oppidū Fenestre: Carcanel ibi dicitur: & adhuc vulgo Carcarelle appellatur. Est oppidum cuius ruina visuntur in parte in inferiore Volturreni nunc Viterbensis agri. Hęc pars inferior extenditur in longitudine decem milibus passuum a Viterbo vsq; Bleranum fluuium: olim Tarquiniensium: & in latitudine a iugis Cyminiis ad Larthem fluuium & lacum Volfiniensem. Diuiditur hęc nostra portio in duas partes: in Tuscaniensem & Veiam. Tuscaniensis extenditur a Viterbo vsq; vadum Tuscaniensem adhuc vulgo dictum: quinto lapide a Viterbo. In hac portione Tuscaniensi adhuc sunt in iugis Dardaniū oppidum desertum: mons Italianus: Iasinella regio & Therme fluuius Ecalidus vulgo Caldanus: illustris miraculo piscuoso vt in. ii. libro naturalis historie insinuat Plinius. Item est & regio Sais Xantho: & Xantho Apoit: illustris Osiridis triumpho: vt in Osiriana tabula dicemus. Est & Egelidus vulgo Fredanus in valle reducta fluuiolus: inclytus lustratione Aeneę & allocutione Veneris: cum Aeneas missus ad Lucum Fanumq; Volturnę ad Lucumones transmissio vicino Minione Ceritis limite ibi lustratus est: vt Virgilius in. viii. libro Aeneidos est auctor. Dicitur autem Tuscaniensis hęc pars: a Para Tussa: siue coronata Tusca vna ex tetrapolis vrbis Etrurię parte regia. Ab hoc vado Tuscaniensi ad Tuscanellam extenditur Volturreni agri portio Veia: quinq; milibus passuum: in qua continentur amites & preidia adhuc dicta Veia: Cybelai: Katenaces: Cymella: Horchia. Sub his Tussi Nani & Tuscanelli in Tarquiniensi: in quo & Carcanim id est castrū lucerę. Hactenus de quattuor excisis tabulis: nunc de quinta id est decreto Desyderii regis.

Egelidus.

Quinta tabula:

QVINTA tabula est ingens semicrota Alabastrina: litteris Longbardicis excisa: effossa in vico Demi Aru Para Tussę siue coronatę Tusca. In ea continetur reuocatio eorū quę cōtra Etruscos antea tulerat Aistulphus. Sane sciendū est vt in historia Longbardica scribitur: & vt cūq; narrat Platina in vita Pontificū: Longbardī omnē regionē circa Thyberim: in tres ducatus partiti sunt: quorū metropoles fuerunt Etruria: Spoletū: Beneuentū. Dux Beneuentanus regebat Latium & Campaniā vsq; Neapolim. Dux vero Spoletanus Vmbriā Thyberinā. Et dux Etrurię partē Thuscīę: item Thyberinā. Aistulphus dux erat Beneuetanus infensus Etruscis. Desyderius vero Etrurię dux ecōtra amicissimus. Mortuo rege Longbardorū: successit Aistulphus: qui Longholam siue Para Tussam iussit dici Longbardulam: & ab eis abstulit lacum Volfiniensem: & ius cudēdi monetas: & multa alia: vt solēt reges infesti vrbibus agere. Mortuo Aistulpho successit regno Desyderius dux Verulonię siue Etrurię. Quare vrbī ducatus sui cōtulit plura beneficia. Et quia Hadrianus papa iā euocabat Carolum magnū pro liberatione ecclesię simul & Italię contra Desyderiū regē: iccirco Desyderius veritus qđ futurū erat: studuit beneficiis cōtinere in officio primores vrbes. Scribit igitur Grimoaldus tunc Volturnę siue Etrurię prefecto plura: quorū nonnulla ipse Grimoaldus vt palam a Thuscis legerētur excerpit: & in hoc alabastro excidit. Et nota qđ ducatus Etrurię solū erat: qđ nūc dicitur patrimoniu. Sed prefectura totam continebat Thusciam: a Thyberī ad Macram. Et ideo in hoc decreto beneficia toti Thuscīę collata: Grimoaldus posuit his verbis.

F. Joannis Annii

DECRETVM DESYDERII REGIS ITALIAE.

Longbardi. Diuiditur hoc transumptū ex decreto decisū: in tres partes. Sed ante de Longbardi aliquid p̄mittēdū est. Longbardi sunt magnę Germanię Tuyscones populi: qui vt notat in Geographia Ptolemęus: diffunditur a Rheno Alemanię fluuiō vsq; Trophea Drusi. Vrbes in his ponit Ptolemęus & Cornelius Tacitus: vnā Nonesiū quā qdā putāt nūc dici Nussiā. Incolūt regionē sub Sicambrijs in longitudine a Rheno per fluuiū Iudrū & inītia montis Meliboci vsq; in Albim fluuiū. Hi occupauerūt Italiā ducētis annis & āplius: & primū Arrianā hēresim secuti: inde ad Catholicā fidē reuersi sūnt. Litteratissimi fuerūt: vt patet ex legib⁹ eorū. Characteribus nō multū a latinis distāt: lingua tamē latina vtitur. Ab his Gallia Cisalpina Longbardia & per syncopā Lombardia nomē retinet. Aistulphus penultimus: Desyderius vero vltimus ex Longbardi Italiā occupauit. Itaq; Decretū eius diuiditur in tres partes. In prima ponit beneficicia collata Viterbo. In secūda: quę cōtulit toti Thuscie: de cuius desolatione ac cusabatur. Tertio p̄parari iubet ad obsistendū Pontifici. De prima sic dicit.

Primū beneficium est restitutio lacus: qui a limitibus tantum dicitur Tarquiniensis & Volsiniensis: sed a limite simul & iure atq; principatu dicitur lacus magn⁹ Italię prisca: quia ager Volturnę prius dicitur fuit Italię: vt in principio terrię tabulę exposuimus. Nunc vero ad ius Volturnę nunc Viterbi solum ea portio spectat quę Cort. Nossam & mōtem Italianū prospicit. Secundum beneficium: q̄ Para Tussa cognomine Longhola: non dicatur Longhobardula: vt Aistulphus voluit: sed cognomine turtheni Terebum. Sane vt in commentarijs super Myrsilum ostendimus: nomen propriū filij Atus regis Meonis fuit Torebus: & cōmutatis vocalibus terobus. Porro cognomen illi Turrhenus fuit ab vrbe regia Volturrena:

Torebus.

qua fuit decoratus. Sed hoc loco Desyderius abutitur vocabulo nominis & cognominis. Ampliauit autem para Tussam siue Longholam Terbus: addicēdo illi vicum **DemiAtum.** Nam Demos populus: & Aro fuit pater turtheni. Hinc DemiAtus: est populus Atus siue Meon: cuius decus & donū fuit Vetulonia: dicente Sillio in. viii. Meonēq; decus quōdā Vetulonia gētis. Tertium beneficium est de moenibus tetrapoll Etrurię adiectis: cū antea quasi quatuor distincta oppida essent. Quartū beneficium est p̄cussionis numismatis cū insigni veteris dignitatis Luci/ q̄ illis erat curia tēplū: & q̄ tuor/ līs sacris **FAVL.** cōtinet: vt i prima institutiōe & secūda tabula exposuim⁹. Quisq;

DemiAtus.

Reuocamus statuta regis Aistulphi contra Vetulonos edita: vt lacus non Tyrensum sed Vetulonum sit: quia lacus magnus Italię ideo Italię dicitur: quia ager eorum prius est Italię dicta ab ibi sede Italię decreta. Et vt suam Longholam: non Longbardulā sed cognomine sui ampliatis turreni Terebum vocent. Et vt sub vno muro cingāt suatria oppida Longholam: Vetuloniam et turthenam Volturnam dictam Etruriam: totaq; urbem nostra adiectione Viterbum pronuncient: vt Rhoda et Ciuita Balneoregium dici iussimus. Permittimus pecunijs imprimi Faul, sed amoueri Herculem et poni sanctū Laurentium eorum patronum: sicut facit Roma et Bononia. Iubemus quoq; te parari Cort Nyentam: Dardanium: Asium: Foranium: Cornyetum et tuscanellum.

Liber. II. Institutio. VII. Fo. XXIII.

beneficium est: vt amoto Hercule corruptibili: diu⁹ Laurenti⁹ ponere vt nūc cernim⁹. Nam antea erat Hercules leonem strangulans: cum claua & Longhola: vt era vetusta inuiolate seruant. Notandū est q̄ Desyderius impius occupabat bona ecclesiæ ac Pontificem persequebatur: & tamen religiosus volebat videri in amouendo a nūmis Herculem & ponendo sanctum Laurentium: sicut olim Acaz: qui cū esset idololatra: religionem tamen dei simulauit dicens: Non petam & non tentabo dominū. Sextum beneficium est reparatio veterū oppidorū Cort Nyentę de qua in tertiā tabula diximus. Dardanū: Tardanū vulgus pronunciat. Assiū munitiuncula est: vbi Egelidus & Ecalidus amnes confluūt. Fora Annia: ab Annia familia dicta. Cornuetū per. ypsilon. Cornuetum scribit Desyderius. Nam Cornuetū scribendum est: vocabulo vetusto Etrusco: cōposito a Corno arbore & Nuetū. Urbis enim huius insigne est Cornus arbor. Etrusce autem Nuetum & Nuulum: latine dicitur nubetum & nubilum id est Grauiscū: vt docet Cato in fragmentis & originibus. Et ideo Cornuetum scribitur: id est Grauisce: cuius insigne est Cornus. Postremū beneficium est: adiectio noua nominis: vt sicut vnīs nouis moenibus cingebatur vrbs: ita vno nouello nomine diceretur Viterbum. Hoc loco queritur: vnde dicatur Viterbum: & quid significet. Pro quo notandum est: qđ in prima parte docet beatus Thomas dicens: aliud esse a quo nomē imponitur: & aliud ad qđ significandū imponitur. Nā teste peritissimo Donato: nomē significat substantiā & qualitatem propriā vel cōmunē: quia nomina imponuntur a proprietate rei quę est eius qualitas propria vel cōmunis: & tamē significat substantiam: id est aliā essentiā: sicut lapis imponitur a proprietate cōmuni: vnde dicitur lapis: quasi ledens pedem: & tamē significat aliam essentiā corpoream. Itaq̄ cum Desyderius litteratissimus adiecit vrbī antiquissime nouellum nomen: ab eius vtiq̄ qualitatibus propriis vel cōmunibus Viterbum nomē imposuit: & tamē aliud significauit. Primo igitur vidēdū est: a quibus qualitatibus Viterbum nomen dicatur: deinde quid substantiāliter significet. Et ita grāmaticē procedemus. Qualitates plures habet Viterbum: & ideo a pluribus originem habet: & ob id omnes opiniones verę sunt: excepta prima. Nam dicit: a primis fundatoribus Tyburtinis dici Viterbum quasi vi rybur id est paruū Tybur. Qđ quidem falsum est: quia Tybur nouissimis tēporibus post Troiæ ruinas conditū est: sed Volturna primis etaribus & aureo sęculo: ob qđ Volturrena: id est antiquissima Turrena dicitur vti tres institutioes supradictę asserūt. Secūda opinio dicit: qđ desumitur a qualitate particulari: qua Thebanus Aegyptius Hercules: in Arbana parte palatiū munitissimū extruxit in colle Musarno: vbi lapis olim excisus inuētus est dicēs: Hercolis imperiū: & ad huc vulgo castrum Hercolis dicimus. Ab hac igitur particulari qualitate Viterbum: quasi vi Thebe dicitur. Farius vero de Vbertinis Florentinus: a proprietate alia qua vira suapte natura delitiosa viuatur: ait vrbē quę antea Tusca & Veiuza dicebatur: postea dictam Viterbum quasi vita herbīdum: Tertius est Raymūdus in Postcesarianis cōmentariis: qui ab alia qualitate qua Emeriti militiā Romani: illo victuri se cōferebant: ait Viterbum vita inermium dictum. Quartus: a Thermis saluberrimis asserunt dictū Viterbum quasi vi Thermulum: aut vi Thermum. De his Thermis enim Caiis adhuc dictis scribit Strabo in. v. dicens. Vbi Etruria magis Romæ appropinquat abundat aquis calidis non minus q̄ Caiæ quæ nobilitate alias p̄cellunt. Et Martialis: morieris inquit Oppiane: nisi lotus Etruscis id est Volturrenis fueris aquis. Volturrenos enim circa Volinos: cognominant Etruscos Romani: vt Plinius indicat. Sed de his Thermis copiose diximus super Sempronium. Quinta qualitas cōmunis nūc sed olim pro

Assium.
Ecalidus.
Cornuetū.

Viterbum
vñ dictū.

Thermis
Caię.

F. Joannis Annij

pria est: quia Turfita e & Voltursena a Turfibus dicta: vt Myrsilus dicit: Et Dionysius sequitur: & nos in comentijs super Myrsilum probauimus. A proprietate igitur Tursum siue Turrium a qua & Voltursena siue Volturrena dicta est: ab ea docti inter quos Blondus dicunt appellari Viterbum quasi viturrium. Sextus fuit Hermolaus Venetus: Aquilegia Patriarcha: vir omni litteratura excellens. Is enim aduersa prima tabula: voluit F. A. V. L. Exprimi quattuor vrbis huius tetrapolis populos: Faluceres idest Volturrenos: Arbanos: Vetulonienfes: Longholos siue para Tuffos. Hi quonia erant Etruria vrbis quaterni Heroes ac regii populi: vtq; Desyderius eruditissimus: ab hac propria vrbis qualitate imposuit nomen Viterbum: quasi vitam Heroum. Hunc septimus sequutus noster Episcopus Archa: aliam propriam qualitatem attendit in hoc decreto dicens. Quia inquit Desyderius ex quattuor partibus solas tres mœnibus cinxit: Longholam Tuffam: Vetuloniamq; ac Volturnam: relicto Arbanos: cuius partes sunt Musarna: Calumba: & Ascreana: iccirco dixit Viterbum Vitrium vrbium. Ser Thomas noster Veltrinus Vetulonienfis: aliam propriam qualitatem adducit dicens q; Etruria tetrapolis erat caput imperij: & curulis Phylarca. Et ob id Veiuza vrbis & eius pars Vetulonia dicta. Et ab hac proprietate dignitatis antiquae Desyderius imposuit nomen Viterbum quasi Veiterbum id est curule. Nonus est Ser Michael Archangelus Caprinus para Tuffus: qui etiam proprietatem nominis Turrhent Terbum spectatus: asserit: & quidem vere: Viterbum dictum curule Terbum: Vnde Longholam Terbum dici iussit & totam vrbem Viterbum quasi Veiterbum. Ergo eruditissimus rex Desyderius impositurus nouellum nomen: qd qualitates proprias & communes supradictas includeret dixit: adiectione nostra dicant Viterbum. Adiectione inquit nostra noua sed mirabili: quae omnes proprietates includat: & tamen substantiam aliam significet: vt in definitione nominis Donatus autor est. Quae autem sit ista nominis substantia: vtq; est eius vera significatio: quae a compositione partium pender. Sane sciedum est Viterbum in omnibus excisis antiquis lapidibus & titulis sub Leone insigni definiri Viterbum: vetus verbum. Vnde inscriptio illa antiquissima est sub Leone. Nō timeo verbū: leosum qui signo Viterbum. Nec te moueat q; posuit litteram. i. & nō. e. Non enim Veterbū: sed viterbum dixit. Etenim in cōpositione saepe vocales mutatur: praecipue vbi subest causa mutandi: qualis fuit in hoc loco: vbi opus fuit ita cōponere nomina & singitizare: vt omnes qualitates cū substantia includeret. Si autē dicis Veiterbum: equidē substantiā quae est vetus, verbū & qualitatem vnā includis a Veis: & non omnes. Si vero dicis Viterbum: nō modo substantiā: sed etiā omnes qualitates proprias & communes includis. Et ideo rectius dixit viterbū q; veterbū. Quid autē sibi velit hac substantia nominis vetus verbū: nūc exponēdū est. Verbū multis modis accipitur. Vno modo pro voce articulata: & sic omnes partes orationis sunt verba. Alio modo: vt est vna ex octo partibus orationis. Item p dicto & imperio: vt est illud. Verbo domini celi firmati sunt. Et illud facito iuxta verbum regis: id est iuxta dictum & imperium. Vnde a dicendo imperatiue: Dictator apud Romanos appellatur. Verbum quoq; rationem & supputationem significat: vt de Logos dicit diuus Hieronymus in epistola ad Paulinum. Vtrunq; autem officium dictandi populis: & praesidendi supputationibus siue suffragiis: Lucumones Etruria habebant. Dictandi quidem: & imperandi: quia. xii. Lucumones erant. xii. reges: vt autor est Seruius super. viii. eneidos. De suffragiis vero: patet: per id qd Dionysius scribens in. iiii. libro: aderant inquit ex tota ciuitate Etruria: li qui suffragiis praerant: & velati infulis a Tullo deprecabantur iram. Mirram enim

Viterbum.

Verbum.

Liber II. Institutio. VII. Fo. XXV.

curules tantum Lucumones & Larthes ferebant. Vnde insigne Veruloniæ est currus siue Veia cum Mitra Lucumonia. Et hoc modo accipitur verbum in nomine Viterbo pro dicto siue imperio & presidetia suffragiorum atq; dictatura. Hinc Viterbum est veterum dictatura & presidetia suffragiorum in Fano Volturnæ: ad quod teste Liviō. xii. populis concilia indicantur: quod certe Lucumonibus erat curia templi. Ceterum apud Arameos: Luca senex & vetus dicitur sicut Paleos apud grecos. vt in vocabulo Falucer & Luceres diximus. Ratio vero & supputatio & verbum a grecis Logos dicitur teste diuo hieronymo in epistola ad Paulinum: & ab Arameis Moni profertur: vt Talmudistæ perhibent. Quia quod ex veteri & verbo latine red dicitur in compositione Viterbum: hoc grece ex Paleos & Logos Paleogolum: & id ipsum Arameæ ex Luca & Moni Lucumonium. Quare inexpugnabili argumento ab interpretatione nominum necessario sequitur: vt ididem sit latine Viterbium: quod grece Paleogolum: & Etrusce ididem: & Arameæ Lucumonium. Ceterum Lucumo substantialiter significat veterem dictatorem regem: qui etiam imperio & suffragiis imperialibus presidet. Ergo per substantiam Paleologus & Viterbensis nomina significant veterem dictatorem ac publicorum suffragiorum regem. Et ita Lucumonios ciues vrbs Etruriæ siue Volturne in Bizantium cum Constantino migrantes Greca lingua Paleologos primū recte conuertit: quos Viterbos Desiderius secundo atq; latine interpretatus est. Quare nomen Viterbum per substantiam significat Arameæ: oppidum Lucumonium: Græce Paleogolum: Latine veterum dictaturam & suffragium. Per qualitates vero proprias significat Viterbum idest curule Terobum: Vita Heroum: Vitrium vrbiū: Vita vrbiū & antiquitus Viturrium & per qualitates communes significat: Vithebum: Vita Herbum: Vita inermium Viternum & eiusmodi plurimas qualitates. Hęc de beneficiis Viterbo collatis. Nunc quid ei actori Thuscis si mul contulerit: ita in secunda parte Decreti subinfert dicens.

Lucumoniū

Lucumo.

Paleologus.
Viterbum.

Nos enim non sumus Thuscis destructores vt nos apud Gallos accusat Hadrianus Papa. Nam in Thuscis edificauimus a fundamentis: vobis quod Volturrenis: Caluellū Vitium horchianū: Balneariā: Barbaranū & Garisilū. Sētinatibus aut Aufdonias: Roda: Comanū. Volaterris Roda Comalū. Lūe Sergianū & petrā sanctam: olim fanū Feroniæ. Phocē sibi aut sanctos Geminianū & Miniatē. Fesulanis oppidū Muniōis: in quod vagos & sparsos Arynlanos & Palātes Fluētinis collegimus. Rursus plures antiquas nobiles vrbes ampliamus & muris cinximus & nunc id idē agimus circa Lucā: Pistoriū: Aretiū: Orbitū & Etruriā nunc Viterbū: cuius nomē aut a nobis constituta decreta si quis violauerit: aut capite puniatur aut laqueo strāgetur. Hoc itaque non est Etruriā destruere: vt nos arguit Hadrianus: qui pacē vltro a nobis oblatam respuit.

Contentionē inter pontificē & Desideriū prolixè narrat historia Longbardica: quā Platina sequitur in vitis pontificum. Oppida a fundamentis Volturrenis idest Viterbensibus posita sunt Caluellū: nunc mōs Caluellus. Vicus Horchianus: vulgo Vichorchiano: Horchia enī erat dea Etruriæ vrbs: vt Liviū author ē in. vi. li. ab vrbe condita. Et ideo in hoc loco Fanum erat horchia: a quo regio Horchiana Tromeina superior: & ab ea vicus Horchianus. Erat illi & oppidum sacrum in Veia inferiore Tuscana regione: cuius ad hęc tēpora nomen durat Horchia: cuius agrī Horchiani magna pars est iuris & possessio nostri cōuentus sancte Marię ad Gradus Sētinares appellata Roda cophano: in edito monte a se fundato castro: p̄ montē Tunniatē: vsq; Orbitellum & mare: vbi erat vrbs Cosæ: celebrata a Plinio: & Geographis: & Virgilio. Hanc euerfam a Go

Horchia.

F. Joannis Annij

Sidones.
Vistula.

Munio.

Etruscoꝝ
religio.

Lukius.

Larthes.

his reparavit Desiderius: & submutato nomine vocavit prolatione Longbardica Asdonias Latine Asidonis: vulgo Lasidonia: quia Sidones illam reparauerunt: Sidones in quam non phentces: sed Germani. Hi Sidones non procul a Vistula fluuio Ptolemeo notantur: quos nunc Polonos dicimus quorum metropolim Cracouiam Idem interfluit fluuius Vistula: que Visciam vocant. Hi contermini atque intermedii iacent: inter fines Longbardorum inferiorum & initia Sarmatiae qui iuncti Logobardis Italiam occupauerunt: & sub Desiderio Cosas reparantes Asdoniam platiōe sua p Sidoniā & vulgo la Sidonia dixerūt. a Mauris postea diruta iacet: sanum Feroniae notat Ptolemeus: Et nūc Petre sancte qui est xp̄us: a Desiderio dedicata fuit: nō Feronia: a qua manet regioni Caferonianæ nomen. Phocensis Thuscie regio: vbi adhuc Phocekus lacus: & oppidum dicitur. Cum vero Desiderius tot oppida in Thuscia condiderit: miror: cur solus Sct̄us Minias oppidū: cognomen del Tedesco obtinuerit. Nisi forte: vt a Sidonis Cosae: ita a Theotonibus: id fuerit vel fundatum vel reparatus a fundamentis Munio oppidū: nescio an ante fuerit. Verūtamen vt littera sonat: Fluentinia Fluento Arno: & Aryti Iani idest exaltati Iani a fundatione dicti sunt vñ ex. xii. primis colonis: a Iano in Thuscia positus: vt autor est Cato in fragmentis originū: Eos deniq; Fabi⁹ p̄tor vocat Arniēses ab Arno amne: i de origine vrbis Romae: vt etiā in cōmētariis sup vtrūq; autorē exposuim⁹. Luca vrb̄s antiq⁹ Lucumodia dicta: & Lucēses Lucumodii: De qb⁹ fest⁹ Lucumodii ngt a duce suo Lucumone dicti q̄ postea Lucēses appellati sūt. Lucumōes vero dicti qdā hoīes ob insaniā: q̄ loca ad que venissent festa facerēt. Sed pace festi dixerim: ipse in sanē mentis atq; imperite fuit: qui qd̄ funditus ignorauit Etruscū regium nomē: per insaniā temere exposuit. Nisi forte mēdosus sit codex: vt corruptor ob insaniā scripserit: vbi ob sana scripsit Festus. Nam vt vocabulo Falucer ostendimus: Lucus & Fanū sunt per se atq; pprie Etruscae originis: & non per antiphrasim latine: vt etiā probauimus in questioibus anniis. Itaq; Lucumones. xii. Errurige: erāt teste Seruio sup Aeneida & aliis autorib⁹. xii. reges: qbus vnus Larthes p̄erat: & religionis principes: qui loca ad que cōdēda venissent fana & sacra festa faciebant: dican res illi lucūq; diemq;. Etenim vt autor est Linius in. v. ab vrbe cōdita: Etrusca gens: sicut fuit ante oēs religionibus dedita: ita excelluit arte colēdi eas. Et ita pro discēda religione: ingenuos liberos suos Romani. xii. his Lucumonibus: principibus. xii. populorū Etruria tradebant: vt etiā Valerius maximus in primo libro tradit: ca. primo. Itaq; Lukius noīe. Lucumo dignitate Lucam condidit: & Lukium iuxta eam. Et ita a pprio nomine Lukii Lukium: & Luca: & Lucenses: & a lucumonia dignitate conditoris: Lucumodii cognominati fuerūt: retinētes adhuc illam antiquissimā ad religionē & sacros ritus cōditoris inclinatioē. Regnavit Larthes Etruria: quadragesimus quintus a Iano fundatore Erruriae simul & Italię: anno. xxxv. Romuli: vt in chronographia simul & historia Etrusca ostēdim⁹. Et ob initū principatū de more Tusco: Lucenses fundauit anno: ante perdomitā a. Q. Fabio vrbē Etruriam ad lacū Vadymonis non minus quadracentesimo: & ante Saluatoris aduentum septingētis annis & amplius. Vicatim & absq; moenibus eos posuit: quia etrusci scēmi neq; timiditatis existimabant includi moenibus. Manibus in agro: nō intravrbes excipiebāt hostes. Vnde vsq; ad Desideriū regem: Lucam: & Pistoriū: Aretium: Orbitū & tetrapolim Etruria nūc viterbū: & alias nobiles vrbes: absq; moenib⁹ incoluerunt. Addit autē q̄ eas ampliauit: quia oēs antiq̄ssimę vrbes Thuscie parua oppida erāt: vt de Cere: Phalaris: cernimus ac Veiente cognomine Lartheniano. Moris enī fuit antiquis vrbes condere nō magnas: sed locis munitas paruas: vt Dionysius in primo libro asserit. Vnde Pisa: Luca: Pistorium: Florentia: Sena: Perusium: Aretium: & Orbitū Post Desideriū excreuerūt. Etruria vero nunc Viterbū: qd̄ includit saxo fundatū vetusto: idcirco nō excreuit: quia tetrapolis est ab origine: & satis ampla cōparatiōe aliarū anteq̄ ampliarēt. Postremo pcena mortis mulctat Desideri⁹:

Liber II. Institutio. IX. Fo. XXVI.

eum qui nomen Viterbum mutare ausus fuerit: quia dignum erat vt nomen supremo studio & sudore excogitatum: quod veram substantiam loci antiquissimam cum qualitatibus propriis & communibus exprimeret: non perderet: sed sacrilegio simile videbatur mutando violare. Hec de secunda parte decreti. Nunc sequitur tertia: & si incopleta hoc pacto: & hiis verbis.

Quare tibi Grimoalde prefecto Viterbeni precipimus: vt quod diu dubia pax perseverat iubeas omnes Tuscorum milites paratos esse in armis: & comatus ac stipendia sine avaritia fac in promptu habeas: vt non solum occurrere hostibus: sed etiam illos invadere.

hucusque integre legitur. Quae sequuntur in fracturita se habent. In prima fractura.

Cives non gravabis novis exactionibus. In secunda, Ex Papia veniunt. In tertia, Viterbenses.

turnam: & sine syncopa Volturrena id est antiquissima omnium turrena: vt demonstravimus in Antiquis quaestionibus: & super Myrsilium: & tetigimus in prima huius operis ac secunda institutio ne vocabulo Volturnus ac Volturna. Rursus a partium quaternarum dignitate dicta est Veluzia & Verulonia id est Curulis Philarcha. Item fanum Volturna: quod illis erat curia templum. Item para Tussa id est hastata & coronata Tusca: ad distinctionem Tuscae Nanae. Arbanum item cognomine Calumbum: quod est quarta pars viridis Lucii. Sub constantino autem per graecam interpretationem dicta est a dignitate Paleologa: & eandem postremo latine Viterbum id est veterum dictaturam adiecit Desiderius. Eius ager usque Thelamonis portum: & quod dicitur caput Etruriae: a nautis vero corrupte caput Etruriae: & usque Perusiam olim a civitatis nomine dicebatur Turrena & Etruria: sub Longobardis ducatus Etruriae. sub Pontificibus vero post Henricum quintum & Matildem dicitur Patrimonium Ecclesiae. Nec te moueat: quod vno. r. de pro caput Etruriae vulgus proferat initium littoris Errusci circa Vnubronem usque Ostiam Nam & fontes Electraios ibidem. r. amoto. Electraios pronuntiat.

Vol.

Veluzia.

Arbanum.
Calumbum

Sexta Osiriana aegyptia tabula.

MAIORES nostri: in templo olim Herculis: nunc diu Lauritii. vt semper ante oculos nostros eterna vetustatis huius urbis memoria teneret. Pro rostris posuit columnulam: id est tabulam alabastrinam: Osiriani triumphum monumentum: a uibus & aialibus & capitibus & arboribus: id est sacris Aegyptiis litteris excisam. de quibus saepe auctores scribunt.

Et Plinius in naturali historia

has inquit quas vides effigies: aegyptiae sacrae litterae sunt. In hac itaque columna est spatium: in cuius medio est truncus arboris quercus: instar sceptri multiplicis: in quorum sceptrorum summo duo rami circulum faciunt instar oculi: quae effigies est propria Osiridis: vt ait Xenophon. Quod & Macrobius in primo Saturnalium confirmat dicens. Osirim exprimentes aegyptii sacris litteris insculperunt sceptrum: in quo eam speciem oculi exprimit: & hoc signo monstrant Osirim. Ponunt autem in hoc trunco arboris: non unum sed plura scepra. quia non in vna sed omni parte orbis imperavit: vt Diodorus Siculus scribit. Et idcirco haud dubie haec prima effigies Osiridis ipsum demonstrat: vt hoc argumentum necessario infert. Vbi cumque enim sacris effigiibus sceptrum in quo eam speciem oculi circularis figura inscribit: ibi necessario Osiris legitur: qui vniuerso imperavit orbi. Quare necessario in hac columna Osiris legendus est: &

F. Joannis Annii

ad eum referenda columna: quia in ea insculptum est sceptrum in quo eo instar oculi sacris ægyptiis litteris. Sacre enim hæc effigies sunt: que mox cernentem cogunt petere quid hæc significant. Sacre enim littere dicuntur: que magis ad secretum aliquod significandum quam ornatum apparent cuiuslibet aspicienti instituta. Et idcirco hæc columna Osiriana est: pro cuius cometariis firmiter habendis: hæc petuntur.

Osiris & pater eius.
Saturnus avarus.
Iuppiter.

PRIMO queritur quis: & cuius: & quo patre atque auis genit⁹ Osiris: Respondent Diodorus in primo libro: & Berofus in secundo & quinto antiquitatum. Pater illi fuit ægyptius Saturnus inter deos iunior. Saturno ægyptio: pater fuit Vulcanus: qui ignem inuenit: & sol qui & Cæli dictus est. Huic enim Cælo duo primores filii fuerunt Atlas Maurus: qui obiit in Mauritania: & hic Saturnus suprema avaritia & impietate præditus: qui regnavit in Italia: Sicilia & Libya: ubi Osirim genuit: quem Iouem cognominavit: ut Diodorus in quarto libro: & Berofus in quinto antiquitatum dicunt. Nam quo tempore hic Saturnus e Libya Hæmonem generum pepulit: & ibi regnavit: tum ex Rhea sibi fore: & vxore Hæmonis hunc Iouem genuit ut tam Berofus quam Diodorus ibidem asserunt. Et ut prosequuntur: cum Dionysius Libycus filius dicti Hæmonis & Amaltheæ Nymphæ regno paterno Libyæ potitus esset: deuictis Saturno & Rhea: eos quidem loco parentum habuit: puerum vero Iouem: Olympo præcepto tradidit: & eum regno ægypti præfecit. Itaque Osiris Iuppiter fuit filius Saturni Aegyptii qui regnavit in Italia: Sicilia & Libya. Fuit nepos Solis Vulcani siue Cæli: & filius adoptivus Dionysii Libyci: ortus in Libya: & præfectus regno Aegypti: loco patris sui Saturni.

Osiridis cognomina.

SECUNDO queritur: quæ fuerunt Osiridis Epitheta & cognomina: Respondet Diodorus in primo, ii, iii, & vi, libro passim hinc inde: & Berofus in quinto libro quod Osiridis cognomina fuerunt Iuppiter: Dionysius: Olympicus: Iustus: qui benemeritus de humano genere uniuerso imperavit orbi. Rationes cognominum sunt istæ. Iuppiter enim dictus est non solum quia fuit orbem: unde & saluator orbis dictus fuit: ut auctor est in vi, libro Diodorus: verum etiam quia fuit filius Saturni: quia Saturnus & Iuppiter ad se referunt: ut auctor est Xenophon in libro de æqui uocis: super quem commentaria iam confecimus. Dionysius dictus a patre adoptiuo Dionysio Libyco: qui etiam Mineruam Tritonidem adoptauit: teste Berofus i, v, lib. Olympicus dictus fuit a præceptore suo Olympo: ut Diodorus scribit in iii, lib. Iustus uero fuit illi proprium cognomen & figura sacra in sceptrum insculpta. Nam teste Diodoro in iii, oculi in sacris litteris ægyptiis significat seruatorem iustitiæ. Et ita ubicumque insculptum est sceptrum vel melius sceptrum cum oculo: ita legendum est. Ego sum Osiris Iuppiter iustus: qui uniuerso imperavi orbi. Et ut ait in vi, libro Diodorus: licet pater eius Saturnus impius fuerit, tamen ipse quam maxime probus fuit & iustissimus: bonos premio & malos supplicio afficiens. Et indicens in toto orbe omnibus impiis & facinorosis præcipue gygantibus bellum. Et ut ait in primo & secundo libro, iuste imperavit Aegypto: & maximis copiis & exercitu profectus est ad beneficentiam humani generis magis quam ad bellum. Unde in columna ægyptia ut auctor est Diodorus: scriptum est. Sum Osiris rex: qui uniuersum peragraui orbem: nec fuit in orbe locus quem non adiuerim: docens ea: quorum inuentor fui scilicet tauros domestica re ad aratum: unde Apis unum ex cognominibus habuit. Apim enim & Set Apim ægyptii taurum & sacrum diuicum taurum dicunt. Docuit arare: serere: plantare vinum eas: & uinum conserere: & ceruosam: & uites adiungere palis: & putare: ut Tibullus scribit. Et ob ea atque saluationem ab impiis: ut in vi, libro Diodorus est auctor: totius humani generis consensu appellatus est iustus: Iuppiter: pater: saluator: & illi locus assignatus in monte Olympo: qui ut auctores scribunt & Tortellius refert. in vocabulo Olympus: est secus mare rubrum in Aethiopia iuxta Heliopolim ciuitatem Aegypti: qui oriens sole usque ad quintam horam diei ex se flammam emittit.

Apis.
Alii Ceruiciam.

Liber II. Institutio. IX. Fo. XXVII.

TERTIO quæritur vtrum venerit in Italiam? Ad hoc respondent auctores q̄ sic. Sunt au- Osiris i Ira-
tem præcipui auctores columna ægyptia litteris sacris inscripta: Diodorus in. vi. libro Be- liam venit.
rosus in. v. & Cato de originibus: Dionysius Halicarnasseus: & columna hæc nostra Osiria
na: & nomina & cognomina eius in Italia. Nam in columna ægyptia: vt Diodorus in primo
libro retulit: scriptum est. Sum Osiris: qui vniversum peragraui orbem vsq; ad Indos fines de
ferros: & eos qui arcto subiacent: & vsq; ad fontes Istri: nec fuit in orbe locus que non adiu-
rim. Quod si ad fontes Istri: qui teste Plinto est Danubius & non procul Italia oritur in fini-
bus Gallia ac Germania vbi fontes scaturiunt: nec fuit in orbe locus siue prouincia quam
non adiuerit: vtiq; nobilissimam terrarum prouinciam: fontibus Istri proximam Italiam adiu-
uit. Diodorus item in. vi. libro exprimit dicens: q̄ Ioui iusto in bello contra gygantes: sicut
affuerunt Macedones circa Palenē: ita Itali circa Phlegream: quæ postea Cymeia dicta est.
Non minus clare Berofus in. v. hoc exprimit: dicens Italos oppressos a gygantibus euocasse
a fontibus Istri Osirim Iouem iustum: qui tribus preliis in Histria: & Cymeia & Vesunia: Phle-
grea gygantes deuicit & Italiam liberauit: & a sui cognomine in triumphum ab Api Apeni-
nam id est Taurinam appellauit. Cato quoq; super que commentaria expleuimus in fragmen-
to tertio de originibus ita dicit. Italia a diis & ducibus complura sortita fuit nomina: a Iano
quidē Ianicula: a gētilibus Salembrona: a Camese Camesena: a Saturno Saturnia. Dura-
uit autem Saturnia nomen totidem ferme annis: quot ante aurea ætas: vsq; ad Apim deo-
rum Italia vltimum: vt Antiochus Siracusanus scribit: a quo Apenina quam Taurinā in-
terpretatur: et si de more quidam Græci a bobus Herculis: vel quos opimos gignit Italia: vt
ait Hellanicus: aut a vitulo egresso: vt Tymeus: vel quia Italos quidam Græci boues dicunt:
vt fabulator Herodotus: dictam existiment. Dionysius quoq; Halicarnasseus in primo lib.
dicit Antiochum Siracusanum antiquissimum scriptorem verisimilius tradere Italiam: mox
vt desit dici Saturnia: ceptam dici Taurinam ab duce: non a bobus. Argumento sunt ad-
huc extantia in Italia locis indita nomina: Ry Osiris: Osiricella: a noie & cognomine Apo-
tus id est Taurus Iuppiter: quia Apim: Taurum Aegyptii & Etrusci dicunt: & Itus Iuppiter
& fiducia Iouis ab eisdem Etruscis interpretatur: vt Macrobius auctor est in Saturnalibus.
Rufus Aquasenses cognomine adhuc ægyptio ab Api Apenentes: Plinius Taurinos in-
terpretatur in. iii. naturalis historia. ca. vi. Amplius Sais xantho nymphæ fuit filia Ocea-
ni & Thetyos: vt in Theogonia Hesiodus scribit. Oceanus autem fuit filius Celi siue Solis: pa-
tris Saturni ægyptii: vt ait in. ii. antiquitatum Berofus. Quare Oceanus fuit frater Saturni:
eodem Celo patre ortus. Ergo Osiris & Sais xantho fuere consobrini ex duobus germanis:
quoniam Osiris fuit filius Saturni & Oceani filia Xantho. Ab Oceano autem Nylus an-
tea Oceanus dictus fuit: vt auctor est Diodorus in primo libro: cuius vnum ostium Saitia
cum dicitur: vt Herodotus & Geographi scribunt: a Sais vrbe ipsius Musæ xantho. Quare
etiam vna ex Musis ægyptiis cum Osiri in Italiam venit. Argumento quoq; validissimo est:
q̄ cum locis primoribus Osiris columnulas inscriptas in signum expeditionis suæ semper
linqueret: vt asserit Diodorus in primo libro: vtq; vbi columnæ inscriptum habent Osirim
litteris ægyptiis: illuc profectus est in expeditionem. Ergo huc in expeditionem profectus
est: quoniam colunella ægyptiis litteris in regione Ry Osiris inscriptum habent Osiridem
vt ostendimus.

Italia vnde
dicta.

QUARTO quæritur: qua comitiua egressus est: & quos prouinciis præfecit? Responder Osiris co-
Diodorus in primo & secundo libro ex ægyptia historia. Egressus est ex Aegypto cum immen- mites.
sis coloniis & exercitu: cumq; consanguineis suis deis & Musis inter quos fuere Pan iunior: &
frater eius Apollo: & vt diximus Musa Sais xantho. Præfecit autem vt ait: Lybia Antheus: Antheus;

F. Joanni Annij

Macedo.
Anubis.

Phoenicię Bufiridem: Aegypto suam sororem: cōiugem: Isidem: frugiferam: legiferam. Militiā suā præfecit tres principes deos: Herculem qui corporis robore erat admirabili: & ipsi genere proximus erat: & duos alios suos filios: Macedonem cui erat insigne Lupus: & Anubim cui erat insigne canis. Et hanc profectionem teste Xenophonte signant ægyptii litteris factis Dracone: Leone: Lupo & Cane. Quod profecto Macrobius in primo Saturnalium clarius exponit dicens. Serapis inquit simulacrū: capiti calat hū infixū habet: & signum tricipitis animātis adiungitur. Quod exprimit medio eodemq; maximo capite leonis effigiem habet. Dextra parte canis caput exoritur: mansueta specie blandientis: pars vero leua ceruicis Lupi rapacis: capite finitur. Has animalium formas Draco volumine suo connectitur: capite redeunte ad dei dexteram: qua monstrū compescitur. Hæc Macrobius. In hac figura draco & serpens teste Diodoro in. iiii. libro: malos & præcipue gygantes opprimentes orbem significat: & ob id draco in orbem fingitur. Calathus autē ponitur: quia cū Iside fruges inuenit. Leonis caput maius cane ac lupo: Herculem ægyptium significat: maiorē aliis diis Macedone atq; Anube: quia solum Herculem fecit vniuersalem principem militiæ suę: vt Diodorus scribit. Omnes tamen ii dei affuerunt in bello Macedonico cum Macedonibus circa Palenen: & in Italico: cum Italis in campo Cymæo: vt idē Diodorus in primo & .vi. libro significat. Porro Osiris toto tēpore expeditionis suę comam barbāq; nutriuit quousq; in Aegyptum reuerteretur: vt in primo libro ait Diodorus. Vnde illius peregrinatio exprimitur: capite facieq; ac gena solū vna comata: vt ait Xenophon: altera vel occultata vel rasa. Qd etiam Macrobius in primo Saturnalium docet.

QVINTO quæritur quando vicit: & quando in Italia resedit: Respondet Berofus in. v. antiquitatum: q; triumphauit in Italia nouissimis annis Belochi: qui octauus a Nyno imperauit Assyriis: qua ætate Ioseph patriarcha erat. xi. annorū: vt notat Eusebius. Māsit autē post trūphum in Italia annis. x. vt ait Berofus: relicto Lestrigone Larthe Vetulonię.

SEXTO quæritur: in qua vrbe Italia resedit Osiris: his decē annis: Respondent auctores: Ratio: Nomina. Auctor vnus ex veracioribus est Berofus in quinto antiquitatum asserēs illum imperasse Italiā in Vetulonia. x. annis. Ratio quoq; ipsa suggerit vt i ciuitate regia tūc Italiā resideret: quæ sola tetrapolis Etruria siue Volturna inuenitur ante Romanorū imperium: vt ex præmissis institutionibus patet. Argumēto infallibili sunt nomina & cognomina. Nam cum teste Lactantio in primo libro diuinarum institutionum: & Berofus in. iiii. antiquitatum: prisci duces ad monumentū rei gestę atq; ad fulgorem nominis sua nomina inderent montibus: riuis: fluentibus: ac regionibus: equidem ibi præcipue resederunt: vbi præcipua & crebrius sunt eorum nomina. Quare in Volturna resedit: in cuius agro crebrius & clarius sunt indita eius nomina & cognomina. Nam R y Osiris riuus est: idest latine rex Osiris: nō procul Egelido amne: & Osiricella prædium olim conuentus nostri in Horchia: & cōtractus eiusdem cōuentus seruant: adhuc perseverant Apoitus: idest Taurus Iuppiter instar templi: & eius oppidum fere deletum: Xantho Apoitus vulgo dictum: a suo & consobrina vocabulis: integra nomina perseverant. Ateia idest Taurina aqua Vetulonā & para Tusam diuidit. Haud procul tota regio incorrupta prolatione adhuc Sais Xantho dicit. Neq; tamē mirandū est: si in Italiam venit Osiris Iuppiter iustus cum Sais Xantho Musa: & Hercule Aegypto & diis ægyptiis: in quam pater eius Saturnus veniens regnauit: vt supra explanauimus. & Isis eius cōiunx frugifera: legifera: longe post ad nuptias Iasii & Libya cōcessit: & antea vsos glande Volturrenos: nunc Viterbenes docuit molere atq; panes conficere: vt in præmissis demonstrauius. Ergo non somniaui vt i somniantes existimabant: dum in propositionibus meis dicerem Viterbum esse primam regiamq; sub Iano aureo seculo vt

Liber II. Institutio. IX. Fo. XXVIII.

hem Italia: & patriam deorum: in qua conuiuati epulatiq; fuerunt omnes fere dei atq; deq; Italie & Aegyptii: pluraq; sibi tribuisse Gracia medax in historia: que gesta sunt in Italia & Fano regio Volturna: & Aegypto ac Libya. Sed de his in historia Etrusca & commentariis: copiosius traditur.

SEPTIMO quæritur: quali sculptura sit excisa hæc Osiriana columna: & quis ordo & significata. Responderetur q; hæc tabula continet tres litteras sacras Osiridis & vnam Saïs Xantho. Secundo continet litteras sacras Gygantū opprimentū Imperium Italiae & italicorū euocātium: & festinātis auxiliū. Tertio litteras sacras compositæ ac liberatæ Italiae. Tres autē litteræ sacre Osiridis sunt: vna vniuersalis Imperiū iusti: alia peregrinationis in Verulonia: cum societate Saïs Xantho. Tertio cum insigni sibi & cereri Isidi cōtugi cōmuni. Signū autem imperiū iusti est truncus instar scæptri & in sūmitate ramī circunuoluti instar oculi: vt supra exposuimus. Vnum autem scæptrum: vniū partis imperiū in orbe significat. Ergo plura scæptra: pluriū in orbe partium. Ceterum in trunco huius arboris ab imo vsq; ad sūmum plura scæptra consurgunt: sicut in circulo oculari ramorum. Ergo vniuersale in orbe Osiridis imperiū significat. Secunda littera sacra Osiridis est caput: facie dextra semicrinata: que illum in profectioe existentem significat & peregrinātem: vt supra probauim⁹. Hic autem extra atq; supra arborem a sinistris est caput viri lemifacie crinata. Quare Osirim in peregrinatione atq; profectioe & extra Italiam significat. Tertia eius littera sacra est Calathus: in quo consistunt pulli. Quare q; pullos ipsos Italiae q; viros docuit: scilicet frugiferam artem demonstrat. Littera sacra Mulæ aegyptiæ: est caput Nymphæ semifacie: a dextris supra arborem. Ea & Osiris sese mutuo aspiciunt: quod ad societatem spectat. Hæc igitur quoniam continet Osirim. vt probauimus in præmissis: necessario est tabula Osiriana: & sic legitur hæc prima pars. Sum Osiris rex Iuppiter iustus: qui vniuerso imperauit orbi: & profectus cum musis præcipue Saïs Xantho prope Italiā veni: scilicet ad fontes Danubiū. vt Berofus & Diodorus scribunt. Hactenus de primis litteris sacris: significantibus ad unguem Osiridem in profectioe haud procul ab Italia existentem. Nunc de euocatione eius cōtra gygātes: tres sacre effigies sunt. Serpens aut Crocodillus Draco iam in itia scæptri occupans vna. Draco malum significat: vt Diodorus in. iiii. lib. dicit. Ergo quoniā hoc malū in scæptro est: utiq; tyrannos occupantes Italiae imperiū portendit. Aues in proprio nido aperto ore: sunt secunda effigies. Proprius nidus propriam patriam significat: & os apertū clamorem & uocationem: atq; locutionem annotat: vt ait Xenophon. Sunt autem duo nidi alter a dextris altera sinistris. Ergo aues iste clamantes in proprio nido sunt Itali euocātes & implorantes auxiliū Osiridis: ab vtraq; parte Italiae: scilicet ab Alpibus & Histria vnde oritur Italia: & ab Apulia vnde finiri incipit. Tertia sacra effigies: sunt duo accipitres ad pullos clamātes: conciti aduolantes. Accipiter: præcipue aduolans: celeritatē significat: vt exponit Diodorus in. iii. li. Quare celerē succursū italicē clamātibus missum significat. Et q; alter accipiter a dextris altera sinistris aduolant: duo exercitus contra Gygantes missos demonstrat. alterum quidem a Brundisio cui præfuit accipiter Hercules: qui teste Diodoro in. v. li. illos deuicit in Vesuua Phlegrea Campaniæ: Alterum vero ab Alpibus: cui præfuit Osiris accipiter: qui teste Beroso illos fudit in Phlegrea Histria. Vterq; vero: uti Berofus insinuat in quinto: & Diodorus in sexto. Gygates vbi sedes eis erat in campo Cyme o tertia Italicē Phlegrea: a fronte & a tergo iuuantibus Italis adorti: tertio prelio superauerunt: & Italiam composuerunt. Quam ob rem uti sacre effigies significant: & prædicti auctores indicant: ita legendæ sunt hæc tres litteræ. Sum Osiris rex: qui euocatus ab Italis contra oppressores Italicū Imperiū festinus occurri: oppressoresq; a duab⁹ partib⁹ Italicē aggressus deuici: deq; illis trū-

Litterarum
sacrarū. i. ef
figierum si
gnificatio
nes.

F. Joannis Annii

phau. Quid vero post liberatam Italiam: illis supra dictis. x. annis Italos docuerit: residue fa-
cre effigies indicant. Si scepra & oculus recte spectamus: arbor est quercus putata: habens
aliquot glades: & duo nidi duo calahri sunt non nidi. Docuit ergo putare arbores & granum
post araturam serere: ac metere: ea etate qua glande vescebantur. Non tamen adhuc molere
& panes conficere eos docuit: quam longe post: Isis eius soror & coniunx hec adinuenit & docuit
vt supra exposuimus. Ab imo arboris sequens sacra effigies oritur vitis volumine suo circu-
lari totam arborem & spatium occupans vuarum pendicium plena. Hac significat que do-
cuit: palis adiungere vitem: & vinum conficere: vt Diodorus Siculus in primo li. asserit. Vn-
de vt ibi ait: in coluna egyptia: factis litteris: ita legitur. Sum Osiris qui vniuersum peragra-
ui orbem: nec fuit in orbe locus quem non adiuerim: doces ea quorum inuentor fui. Quae ve-
ro inuenerit: Tibullus his versibus refert.

Primus aratra manu solerti fecit Osiris: Et teneram ferro sollicitauit humum.

Primus in experte commisit semina terra: Pomaeque non notis legit ab arboribus.

Hic docuit primus palis adiungere vitem: Et teneram dura cedere falce comam.

Vltimae in hac tabula sacrae effigies sunt duo accipitres: qui etiam custodientes arborem & vi-
tem: atque vvas: hinc inde. Ergo quonia accipitres aduolantes significauerunt duos duces: bello
adiuantes Imperium Italicum: vtique & hi quieti custodientes significant duos duces: ab Osiri pre-
fectos ad custodiendum Italiam hinc inde mari terraque. Hi autem vt Berofus est auctor: fuerunt
Lestrigon & Phorcus. Osiridis nepotes ex filio Neptuno Aegyptio: quorum Lestrigon vt ait
Vetuloniam Larthes: Phorcus vero portitor coloniarum & maris dominus extitit: vti etiam in hi-
storia Etrusca conscripsimus. Itaque haec vltimae effigies ita legitur. Sum Osiris: qui docuit Ita-
los arare: serere: putare: vinicare: vindemiare: & vinum conficere: & eis duos reliqui custodes
Imperii mari & terra nepotes meos. Quo vero tempore haec tabella fuerit excisa patet quod pri-
mum sub Osiride. An vero haec illa sit: an ei vetustate labentis: ad eius exemplar suffecta: non
dum copertum habemus. Existimamus tamen eandem permanere. Sed quisque opinetur vt vo-
let. Sat est infallibiliter hanc tenere Osirim & eius in Italia expeditionem.

Lestrigon
Phorcus.

¶ Finiuntur Institutiones iuuentutis Etruscae.

Incipit Tertius liber eiusdem Joannis
fratris Annii: super Vertun-
niam Propertii.

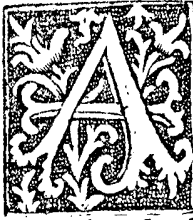
Præfatio.

VONIAM saepe meminisse Berofus cognominum ac proprii no-
minis Noe: & a latinis non negliguntur: & saepe falluntur qui-
dam existimantes non esse eundem Noam: Ianum: Vertunum
Vadimona quia eos festiuauit graeca leuistas: visum est mihi non
esse superfluum imo necessarium hac super Vertunnianam Pro-
pertii commentari: vt videant ingens latina omnia epitheta pro-
pria Iani Vertuni simul collecta simul sumpta nisi soli Noe con-
uenire nemini alii: ac propterea eundem esse Noam qui aliis cogno-
minibus appellatur.

Finit.

Incipiunt Commentaria super Verrumianam Propertii
in quarto libro Elegiarum.

Perienda sunt cognomina & causę cognominũ Iani: qui & Noę. Nam etiã
teste Beroso: non solum Ianus: sed etiam Cælũ sol cognomina habuit: quia
docuit (vt ait) astronomiam. Quę etiam cuncta subripit Diodorus: qui in
primo libro dicit Osiri patrem fuisse Saturnũ Aegyptiũ pana. Saturni ve
ro patrẽ fuisse solem. In quarto vero li. dicit Saturno qui regnauit in Aegy
pto: Libya: Sicilia & Italia: fuisse patrem cęli: qui primos hoies a feritate
ad ciuilitatẽ reduxit: & eos erudiuit. Rationes vero cognominũ Diodor⁹ simul & Berofus
consentiunt ad vnguem: q̄ cœlũ cognomen habuerit: quia docuit astronomiam: & popu
lis multa p̄dicebat: & ob id illũ existimauerũt habere diuinam naturã: & mouere atq̄ ver
tere cęlos & elemẽta: & cuncta vertibilia: & ideo Vertinũ illũ dixerunt: vt in. v. dicit. Quod
& Ouidi⁹ in primo de fastis referẽs: inducit Ianũ ita loquentẽ. Quicq̄ vbiq̄ vides: mare/ce
lum/nubila/terras Omnia sunt nostra clausa: patentq̄ manu. Me penes est vnũ vasti custo
dia mũdi Et sus vertendi cardinis omne meum est. Q̄ si vere is penes quem vnum est om
ne sus vertendi cardinis dicitur vnicus deus vertendarum rerum: necessario consequens
est: vt Ianus sit idem vnicus deus vertendarum rerum: quia penes eum vnum est vasti
custodia mundi: & omne sus vertendi cardines. Necessario igitur est idem Ian⁹ & vertum
nus: quia idem deus vertendarum rerum. Sed Ianus oratur in principio omnis rei inchoan
dę: vt feliciter asp̄ret. Et idem inuocatur vt inchoatam bene verrat: ad finẽq̄ feliciter per
ducatur: vt Donatus ait pro vltima epistola in primo epistolarum Horatii dicentis. Vertinũ
Ianiq̄ liber spectare videris Scilicet vt prostes Sofioꝝ pumice mund⁹: id est tu liber episto
larum videris spectare Ianũ a principio & eundem Verrumnum: qui bene atq̄ adeo ad fi
nem feliciter vertit: vt iam possis p̄stare mundum & ornari: & dari Sofianis qui in foro ve
nalem libros ornabant & ligabant inter Ianum ad radices Capitoli: qui principio inuoca
batur: & eundem Verrumnum in foro transitorio: qui vt ad finem bene feliciterq̄ verteret
orabatur. Et hanc identitatem significauit Fabius pictor in fine de origine vr̄bis Romę: vbi
scribens: Thyberis (inquit) fuit limes imperii Volturreni: inter veteres Ianum & Satur
num: quia a principe illius vr̄be Volturrena: per syncopam dictus est Volturnus: & ob id
Tuscius non Latinus. Namq̄ Volturnum sine syncopa primitiuum est nomen: notat
fluuium in Samnio: & oppidum Romanum in litore: a quo Volturnus deus Thyberinus
in Latio: sicut & Volturnus vt caput imperii in Etruria. Quamobrem deum Thyberinum
suum dicit esse Roma atq̄ Etruria. eundem & Ianum et Verrumnum et ab his dictum Va
dimona. Hęc Fabius. Idem igitur Ianus et Verrumnus Vadimon: quia vado Aramei di
cunt id qđ latini v̄erto: & Aegyptiũ Proto. Et iccirco idem multiformis proteus: Vadimõ:
id est Verrumnus: qui cœlos et cardines: et vertibilia vertit: Igitur Verrumnus et Ianus
idem et cœlum. Vnde Ianum quasi Eanum: q̄ cœlum eat et vertatur ac ḡret: ab etymo
logia nominis exponit Cicero: sicut Macrobius in primo Saturnalium exponit dicens. Phy
sici siue naturales phylosophi Ianũ magnis consecrant argumẽtis diuinitatis. Nã sunt qui
eum mũdũ: id est cœlum esse voluerũt. Ianũq̄ ab eundo dictum: q̄ mund⁹ semp̄ eat dum in
orbẽ voluit: et ex se in itũ facies in se referẽt: vt Cornificius lib. Etymorum. iiii. Cicero inquit
non Ianũ sed Eanũ noiat ab eundo. hęc Macrobi⁹. Ex quo patet q̄ multę celestes propieta
tes et nomina Iano tribuunt: quia cœli animã morticem fuisse Ianũ post mortẽ existimaue
rũt: de quibus hęc dicenda sunt. Cęlũ est pater omnium: et terra mater. Ita physici aiunt: Ian⁹
est antiquissimus pater omnium: et eius vxor Vesta mater. Et ideo cœlum et terra dicun

Ianus
Noa

Vertinũs

Volturn⁹

Vadimon
Proteus

Eanus.

Ianus

F. Joannis Anni.

tur. Cælum item vertit tempus in quattuor tempora: vet: hyemem: æstatem: autumnū: & ideo dicit domin⁹ vertentis anni Ianus: quia hæc docuit: & prædicebat ex his multa: cælū iure deusq; vertentis anni dicit. Vñ Macrobius in primo Saturnaliū. Ianus (inquit) apud nos in quattuor partes spectat: vt demonstrat ei⁹ simulacrū e phaleris aduectū. Et phœnices illū figurant instar draconis caudā in os reflectentis: quia idē est finis & principii anni. Et sup vii. æneidos de dominio anni ibi: Sunt geminæ portæ belli Seruius sic habet. Ianū inquit faciunt quadrifrontē: qui illū faciunt deū totius anni: qui in quattuor tēpora diuidit. Et subdit. Anni autē esse dominū illā res probat: quia ab eo initiū anni nominat: & in ipsū finit. Vnde & ipsi in quattuor partib⁹ anni vertētis primitiæ offerebantur: & ob id Vadimona Etrusce autē: Verrumnum latine cognomen accepit: vt Propertius insinuat inducēs eum in. iiii. li. elegiarum ita dicentē. Et quia vertentis fructum percepim⁹ anni: Verrumnū rursus credit esse sacrum. Prima mihi variat liuentibus vna racemis: Et coma lactenti spīcea frugetur met. Hic dulces cerasos hic autumnalia pruna Cernis: & æstiuā mora rubere die. Similiter phisici consecrant Ianū & Vestā siue terrā Pomonā: in quarta fronte ac parte anni fecū colloqui de coniugio faciundo: & a Pomona terra sperni Ianū: quia tunc vertit se in formam vtulæ: quia hyems senio similat. vt astronomi & ipsa natura perhibent. Sed quia vltima facies Iano tenilis finita: mox vertitur ad ver quæ est facies pulchra & iuuenilis: ideo statim terra pomona capta grauidat: & fructificat & florescit. Qd Mythici id est fabulis vtentes poetæ memorant: quæ iam fingit de Vertumno & Pomona. Ouidi⁹. xlii. Metamor. Hæc de argumentis phisicorum pro diuinitate Iani conuersi in animā cælestiū dominam & morticem: ob quod cælū: & domin⁹ vertentis anni: & quattuor temporū ei⁹: & rerū vertibilium Vertumn⁹ cognomenta promeruit a sua posteritate. Nunc cur solis cognomentum habuerit: referendū est ab historicis & phisicis. Id ob multa referunt. Berofus dicit: quia docuit cursū solis toto cælo euntis: id ipsum Macrobi⁹ in primo Saturnaliū sic exponit. Ianum quidam volūt solem demonstrari: & ideo Bifrontem quasi vtriusq; ianue cælestis ortus & occasus portentem: qui exorietur aperiat diem: occidens claudit. Seruius quoq; super septimū æneidos qui inquit Ianū bifrontē faciunt: ii eū dominū diei quæ habet ortū & occasum: id est viginti quattuor horas volūt. Vnde & Diespiter: id est matutin⁹ & diei pater dicit: vt est illud Horatii lib. Sermonū de vita rustica: vbi ait: Matutine pater: seu Iane libenti⁹ audis. De dominio quoq; duarū portarū solis scilicet ort⁹ & occasus: & præsentia sui ad alios Ioues: ita Ouidius refert in primo de fastis: inducens ipsum Ianū ita dicentem. Præsideo foribus cæli cum mitibus horis Et redit officio Iuppiter ipse meo. Qz si officio atq; imperio Iani redeūt & obediūt alii Ioues & dii: necessario consequens est vt cæteri sint veioues: id est puioues: & Ianus solus a phisicis consecrantib⁹ eum magnis argumentis diuinitatis dicatur Iuppiter optim⁹ maximus. Iuppiter qdē id est iuuans pater: nomē cōmune ipsi & aliis Iouib⁹. Maxim⁹ vero: quia fator omnium deorū: & maiorū & minorū: vt tam Berofus q̄ Propertius in elegia sequēte exprimūt. Optim⁹ autē: quia ipse præsidet cū mitib⁹ .i. felicib⁹ horis & influētis. Ab vniuersi. n. motu nonē spheræ quā Ianū mouere existimabāt: nō pcedit nisi vna & optia vni formisq; influētia: vt pbant phisici & astronomi. Nā variato & nequitia difformatis & infelicis afflat⁹ syderum: est solū vt probant: a difformitate Veiouis siue syderū & spherarū inferiorū: quas Horati⁹ li. ii. sermonū: & sary. vii. vocat versiones iniquas: & Vertunos iniquos dicens. Iam mœchus Romæ: iam velle doctus Athenis Viuere: vertumnis (quotquot sūt) nat⁹ iniquis. Verū qm̄ de cognominū Nox: Iani & Vertunū rationib⁹ sepe iterat a Beroso & aliis latinis auctorib⁹: quas oēs simul collegit Propertius in. iiii. li. elegiarum: in elegia ad Vertumnū: iccirco ne oporteat nos ea repetere sepi⁹ ad laudē ipsius Nox iusti & aurei Vertunū Iani principis Italiæ referem⁹ totam elegiam Propertii: in qua Propertius facit p̄sopopeiam.

Cur Ian⁹ & vertun⁹ sit sol

Ian⁹ optim⁹ maximus Iuppiter.

Inducit. n. Vertumnus primo sibi loquentem: Secundo cur moretur simulachrum eius Romę. Tertio cur dicatur Vertumnus. Quarto quando & a quo fuit illo aduectus. Quinto a quo & qualiter: & primo formatus in vico tusco. Itaque quoniam Ianus quadrifrons & bifrons formabatur: habens in veste formas omnium rerum: ideo fingit Propertius sibi tot formas admirantis deum Ianum ita sibi dicentem.

Quid mirare meas tot in vno corpore formas?

Accipe Vertumni signa paterna dei

Quasi dicat: ne mireris Properti tot formas in hoc simulachro impressas: quia hec sunt signa paterna. i. patrię Tuscię & urbis Tuscię: a qua huc translatus sum. Signa enim ad significandum fiunt. Et ideo ad significandum causas diuinitatis mee urbs Etruria impressit mihi hec signa & formas. Est. n. Vertumnus princeps deus Etrurię vt ait Varro in primo de lingua latina Et dea Etrurię est Horchia vt asserit Liuius in. vii. ab urbe condita. Est autem Aramee Horchia per interpretationem: id quod Pomona latine. vt Samuel Talmudista exposuit. Hic & illud Myrsili de origine Italię: Turreni inquit soli a ceteris etiam sibi vicinis Tuscis differunt sermone ac deis: quia cum ceteri Tusci colant Iouem & Iunonem: solis Turreni dii principes sunt Vertumnus: Horchia & Razena. Et item. Turrenise solos indigenas in Italia existimant: atque a vetustissimi dei sui quem Ianum Vadimona dicitur: filio Razena nuncupant. Etruria quoque tetrapolim suam: cuius partes Volturienam: Veruloniam: Tuscanam: & Harbanum cognouit calubrum: a Iuoco nuncupant: a deo suo conditam referunt. Nota quoque Cato in originibus: & nos in commentariis super Fabium pictorem atque Myrsilium: & fragmenta Catonis exposuimus: Ianus condidit regiam. xii. populis: quam tetrapolim fecit: & communi nomine vocauit Etrusiam & Tursenam: quae eadem sunt: & significant urbem metropolim turratis aedibus extructam: quam posteri latini vocauerunt Turrenam & Etrusiam: & transposito vno. r. Etruria: a qua tota prouincia desumpsit nomen. Huius vna pars adhuc dicitur para Tusca. i. coronata tusca: vt supradictis locis: ac etiam super Zenophontem: & in. xl. questionibus annis dicitur. Ab hac Tusca regia coronata aqua Tuscanis es ciues: fuit Romana traductus Vertumnus in vexillo Galerii Lucumonis per Romulo contra Sabinos: & habita victoria pro communi Tatiensibus Romanensibus & Luceribus deo habitus: & hoc est quod ipse Ianus Vertumnus secundo exponit: vnde & quoniam fuerit translatus Romam dicens.

Vertumnus
Horchia.

Razena.

Tuscius ego: tuscis orior: nec poenitet inter

Prælia volsinos deseruisse focos.

Hec me turba iuuat: nec templo oblector eburno

Romanum satis est posse videre solum.

Quando per aspirationem scribitur Thuscia: vt in questionibus annis probauimus: significat totam prouinciam a Thyberi ad Macram. Quando autem sine aspiratione scribitur Tuscia: vel in Tuscis vel Tusca: significat urbem regiam Etrurię: circa Volsinenses: de qua Ouidius in. iiii. metamorphoseos pro Delphino Tuscaniensi dicit. Furit (inquit) audacissimus omni Denuro Lybacas: qui tusca pulsus ab urbe Exilium dura poenam pro cede luebat. Et quia Vertumnus erat princeps Etrurię regius deus: cuius templum siue sacellum eburneum erat a tota urbe dicatum: ideo sine aspiratione scribendum est: & dicendum. Ego qui nunc Romę color: sum Tuscius: id est tuscaniensis urbis princeps deus. Et a Tuscis siue Tuscanensibus vexillo ductus: orior etiam Romę deus. Nec poenitet me reliquisse Volsinos focos: id est regionem Tuscię urbis in qua est Volsinum: inter prælia: quando scilicet Galerius Lucumo me in vexillo presente: iuuat partes Romuli contra Sabinos: vt circa finem exprimit. Quare quodam falso suspicatur dicendum esse Clusinos focos inter prælia Porcenæ: quia contrarium in fine dicit Propertius. Et quia sancti Volturne erat regium: quippe quia ad ipsum indicebatur concillium. xii. populis

F. Joannis Annij.

Et hruſię: vt pluribus in locis ab vrbe condita ſcribit Liuius: hinc eſt / q̄ tuſca & volturna ſũt in eodem loco: quia tetrapolis partes ſunt in eadem vrbe. Vnde vtriq̄ tuſcę regio eadem & volſinę aſſignatur: vt hic notat propertius / & ſimiliter volturnę regię a qua volturreni: de qua Plini⁹ in. iiii. naturalis hiftorię. c. vi. Volterreni inquit cognoſe ſunt Etrufci: & in eadem parte Volſinięſes. Quare quoniam Vetulonia & Harbanum erant regię partes: cõſequens neceſſario eſt / vt eiufdem tetrapolis vrbes eſſent. tuſca: Volturna: Harbanum: & Vetulonia vt copioſe oſtendimus. Annia. q. xii. & in aliis cõmentariis. Dicit aut̄ non ſe lętari amplius eburno facello etruſię: ſed noua gente Lucerum / & Romanorum: quia Ianus iure ibi colēdus erat vbi caput imperii orbis: quippe quia ip̄e erat ſator oĩm diuum: & penes ſolum illum erat vaſti cuſtodia orbis Et omne ius vertēdi cardines vt diximus. Sed quoniam gentem thufcã condidit ab initio religionibus deditã: idcirco dicit ſe voluiſſe habitare in vico thufco vbi luceres erant: non vbi tatięſes & romnēſes. Et hoc eſt quod ait.

Hac quondam Thyberinus iter faciebat: & aiunt

Remorum auditos per vada pulſa ſonos.

Super Fabium pictorem copioſe oſtendimus omnē planitiem extenſam a colle Auentino vſq̄ ad Ianum quadrifrontem in radicibus Capitoliũ: non fuiſſe ante Galeritum & Romulum habitabilem: quia Thyberis egreſſus alueum multis in locis ſtagna effecerat: etiam vſq̄ palatiũ. Hac enim labeatur Thyberis: anteq̄ Vertumno factis ſacrificiis auerteretur in ſuum alueum: vt aſſerit Seruius ſuper. viii. æneidos ibi. Rumore. ii. Et totam hanc planitiem Luceres ſiccauerunt & incoluerunt: & ab eis dictus eſt vicus Tuſcus: vt auctor eſt Fabius pictor de origine vrbis Romę. Et quia Vertumnus erat in vico Tuſco: vt ait Varro in primo de lingua latina: idcirco dicit q̄ Thyberis primo labeatur per vicum Tuſcum: & in tris ac cymbis nauigabat. Deinde dicit cur vocet Vertun⁹. Vbi notandum eſt q̄ Ianũ mox poſt mortem Tuſci cognominauerũt Vadymona: id eſt Vertumnus: vt Berofus dicit in v. li. In Thyberina vero regione ſemper manſit nomen Ianiculum & Ianus vſq̄ ad Galeritũ gannē auertit. Vñ Oui. in. vi. de faſtis: vbi dixit: hic vbi nũc fora ſunt vde tenuere paludes mox adiunxit q̄ Vertumnus multiformis non cõperat dici ante auerſum amnē: ſic. q̄. ait Nondũ conueniens diuerſis iſte figuris Nomen ab auerſo ceperat amne deus. Et hoc eſt qd̄ ſequitur Vertumnus in Propertio dicens.

At poſtq̄ ille ſuis tandem conceſſit alumnis

Vertumnus: verſo dicor ab amne deus.

Hoc loco Propertius incipit dicere rationes quare dictus ſit Vertumnus: qui ante Ianus dicebatur. Et primo dicit quando Romę: & quare ſic dictus ſit. Cõp̄it enim Ianus cognominari i Vertumnus in Latio: quando thyberis conceſſit & dedit locum habitabilem ſuis alumnis: id eſt accolis Luceribus Tuſcis. Ratio autem fuit quia tunc inuocato Iano: primũ auerſus eſt amnis. Et ideo ab hoc effectu auerſionis: dicor primum Romę Vertumnus deus. Dil enim denominantur felices vel infelices: & cognominantur a rebus quas preſtant: vt in bucolicis Seruius dicit ſuper eglogam q̄ntã ibi. Sis bonus o felixq̄ tuus. Et quia ante Luceres Ianus non preſtiterat Romę auerſionē: idcirco non ante. ſed in auerſione dictus eſt de⁹ Vertumnus. Verum quia Tuſci (vt diximus) mox vt obiit. æſtimauerunt dominũ anni vertētis: idcirco illum ab initio Vertumnũ vocauerunt: & illi primitias quattuor temporum offerebant: vt in vere cerasos & lactentes ſpicas: in æſtate mora: & primũ matureſcentes vvas & in autumno pruna & eiufcemodi: quę Ianum in conuerſione partium anni exiſtimabant efficere. Et ideo dicit.

Vic⁹ tuſc⁹

Vadymon.

Vertunus.

Seu quia vertentis fructum percepimus anni
 Vertumnū rursū credidit esse sacrum.
 Prima mihi variat liuentibus vva racemis
 Et coma lactentis spicea fruge tumet.
 Hic dulces cerasos: hic autumnalia pruna
 Cernis & æstiuā mora rubere die.

Deinde Berofus dicit Ianum
 cognominatum deum pacis: cō
 cordiæ: ac fœderis. Et Seruius su
 per duodecimū aeneidos ibi: La
 toneq; duplex genus: Ianum in
 quit rite inuocat: quia ipse fa
 ciundis fœderibus præest. Nam
 q; postq̄ Romulus & Tati⁹ in fœ

Ian⁹ pacifi
 cus.

dera conuenerunt: Iano duplicis frontis simulachrum factum fuit: quasi duorum populorū
 Fuit autem factum ex stipite ligneo: vt in fine huius elegiæ Propertius dicit. Moyses dicit
 Genesis capitulo. ix. deum iniisse fœdus cum Noa: ne amplius immitteret diluuium iratus
 & ob id inter duas naturas discordes Ianus est Vertumnus: quia vertit eas ad pacem & con
 cordiam: non solum homines: sed & arbores: vt patet in insitione arborum diuersarum natu
 rarum. Eas quia concordēs efficit Ianus: atq; in fœdera vertit: iccirco & Ianus Vertumnus
 & ipsi prima insitionis poma dicantur. Et hæc est alia ratio nominis Vertumni: de qua Pro
 pertius subinfert dicens.

Insitor hic soluit pomosa vota corona

Cum prius inuito stipite mala tulit.

Et subdit quia hæ tres rationes nominis Vertumni: videlicet q̄ Romę primū Ianus coepit
 dici Vertumnus: quia præstitit auersionem Tyberis apud Thuscōs vero ab initio: quia sem
 per existimatus est deus rerū vertendarū: vertentisq; anni: atq; præfectus paci & fœderibus
 faciundis: vertentisq; discordibus in vnum: ipsa inquam sunt verę rationes huius nominis
 Vertumni: & nullę alię ita dicens.

Mendax fama: noa es: alius mihi nominis index

De se narranti tu modo crede deo.

Quasi dicat: crede mihi de me narranti has tres rationes. Addā tibi vltimā: quia dicor Ver
 tumnus: quia verto me in omnem formam: de quo sic dicit.

Opportuna mea est cunctis natura figuris

In quancunq; voles verte: decorus ero.

Hoc loco natura Iani dicitur: eius ingenium & prudentia qua enituit: & de qua Macrobius
 in primo Saturnalium dicit. Ianus gemina facie præfertur: quod profecto ad ipsius pruden
 tiam refertur: qui & præterita nouerit: & futura prospexerit. Teste autem Aristotele in ethi
 cis: prudentia omnes virtutes metitur: quia ipsa est recta ratio agibilium. Agibilia autem
 a nobis sunt multiformia: quia vel ad ciuilitatem: vel religionem: vel vitæ sustentationem
 agibilia ordinantur. Et ideo forma & institutio viuendi dicitur: Iani figura pulchra: quia
 natura iustissimi Iani fuit prudentia: quæ se conuertit in omnem formam & figuram recte
 viuendi. Ergo quia (vt supra diximus) ab his quæ præstant dii nomina accipiunt: recte Ia
 nus vocatur Vertumnus figurarum: quia præstitit humano generi prudentiam & omnē
 formā viuēdi. Quod profecto significauit Acron super illud Horatii: Vertumnis (quotquot
 sunt) nat⁹ iniquis: sic dicens. Deus q̄ humanis mentib⁹ præest dī Vertumnus: quia vertit &
 mutat humanas mētes ad regimē vitę: quo pacto q̄ se nescit regere dī nat⁹ Vertūnis inq;.
 Ergo Ianus recte Vertūnus dicitur: quia vertit illos priscos rudes hoīes ad omnes rationes
 honeste ac religiose viuendi: dicente Macrobio in. i. Saturnalium. Michici referunt sub Iano
 fuisse omnīū domos religione ac sanctitate munitas. Xenophon item tradit Italicū Ianū in

Iani facies.

F. Joannis Anni.

Vertūnus.

Italia diis templa fecisse: & ritus sacrorum instruisse. Et ob id in omni sacrificio præfationem perpetuam meruisse. Eadem scribunt Fabius pictor de origine urbis Romæ: & Cato in fragmentis. Rationes vero agriculturæ: regiminisq; totius vitæ docuisse Ianum: q & cœlum: nō solum Diodorus in. iiii. lib. vbi loquitur cur Scythæ: Lybii & Aphri imposuerunt præfco regi cognomen cœlum sempiternum omni regem immortalē: exponit. sed complures alii vt Acron: Porphyrio & Donat⁹: qui regem antiquissimum Ethuriam asserunt: docuisse omnes rationes bene viuendi: serendi: & plantandarum arborum: & agriculturæ: a qua fortis Ethuria creuit in imperium totius Italiæ: vt asserit Seruius exponens in. ii. Georgicorū illud Vergiliū: sic fortis ethuria creuit Sic ergo carmen Propertii exponat. Mea natura & prudentia ciuilis est opportuna & idonea cunctis figuris viuendi. Verre me Vertunum in quacunque voles figuram & institutionem vite decorus ero: quia semper illam institutionem inuenies ad honestatem pertinere. Et dat multa exempla: quorum formæ impressæ erant in tota veste Iani. Et primo quidem in veste erat impressa camisia longa quam a loco ubi reperta fuit vocat Coam vel Ceam: & similiter erat ibi forma togæ impressa: Idcirco decorus ibi est: quia non modo docuit vestes ad honestatem ne nudæ essent: sed etiam ad discernendum sexum: ne pœmisci essent. Et hoc est quod dicit.

Indue me cois: sifiam non dura puella:

Atq; toga sumpta quis neget esse virum?

Ergo Ianus dicit versus in formam viri & puellæ: quia regumeta illis congruentia prestitit. Et quia prestitit rationem scenariam & falcem scenariam sicut Saturnus putatiuam: Idcirco fingitur versus in formam scenarii: & in veste forma viri scenarii impressa erat: de quo sic sequitur. Da falcem et torto frontem mihi comprime sceno

Iurabis nostra gramina secta manu.

Et Ouidius in. xiiii. metamorphoseos: de eodem dicit. Tempora sæpe gerens: sceno religata recenti Defectum poterat gramen vestire videri. Itē in veste Iani impressæ erant formæ armati militis: & segetum messoris: & ideo dicebat Ianus versus in militem armatum: & aliquando in messorem quia docuit rationes metendi: & corbes & vtilibrum. Itē docuit militiam: & duodecim securas ad comendandum bonos in aurea vita: & terrendum noxios: non ad occupandum aliena regna libidine dominandi: vt asserunt Fabius pictor de origine urbis Romæ: & Cato in fragmentis. Unde & Cranæ dedit sceptrum & albam. id. fasces: vt probauimus super. iiii. fragmentum Catonis: De qua virga alba: id est imperiali: data a Iano Nymphæ Cranæ: tam Ouidius in sexto de Fastis: q; Berofus in. v. huius meminerint. Ita hæc militiæ ratio laudabilis erat & decorosa. Et de his sequitur.

Arma tulit quondam. memini: laudabar in illis

Corbis in imposito pondere messor eram.

Et Ouidius de eodem Vertumno in. xiiii. metamorphoseos de forma messoris dicit. O quo tiens habitu duri messoris aristas Corbe tulit: verique fuit messoris imago. Et similiter ibidem de armata forma Vertumni scribit. Rursus in veste Iani erant impressæ formæ sobrii iudicis: & vinosi atq; ebrii vinitoris: quia docuit rationes summarias iudicandi: vt Ouidius in primo de Fastis: de regno Iani loquens sic dicit. Propter metu populum: sine vi pudor ipse regabat: Nullus erat iustis reddere iura labor. Docuit et conficere vinum et vinalia: vt Fabius pictor: et Cato asserunt: Et nos in commentariis nostris probauimus: et ob id dicunt ipsum dictum Priscum Oenorrimum: id est viniferum. Porro Moyses de Noa Genesis nono ca. & Berofus in quinto dicunt eum inuenisse vinum: et inebriatum fuisse: Et ob id vt ait Berofus: dictus est Scythis Ianus: id est vinosus. Inuenitur nomen Ianus ab initio Italiæ an

Ianus.

te omnem linguam latinam & grecam: vt probauimus in libro de origine litterarū & philosophiæ. Quare Ianus non spectat ad originē latinam vel grecam: sed vt ait Berofus Scythiam: qui vt i Hebrēi vinum dicunt Iain: & ab eo Ianum. Ergo quem latini a vino viniferum Et greci ab œno œnotriū: eundē Scythē atq; hebrēi a Iain. i. vino vocant Ianū. i. vinosum. & de his duabus rationibus vitę subditur his verbis.

Sobrius ad lites: sed quum est imposita corona
Clamabis capitū vīna subisse meo.

Amplius in veste Iani formabat sacerdos mitra Lucumonia redimtus: & alba ve-

ste pōtificia: itēq; formabat & philosoph⁹ vt i Apollo cū cythara: & ita versus dicit in formā Lucumonīs & Apollinis: q̄a teste Catone & Fabio pictore: docuit Lucumones XII. falces & vestes pōtificias: q̄a Lucumones velati īfulis & mītris erant vt docet Dionysius Halicarnassensis in quarto lib. Docuit itē prim⁹ his religionē & theologiā: & rituales atq; aras & rit⁹ vt Macrobi⁹ / Xenophō: & Berofus dicūt. Docuit & secreta naturę atq; physicā vt Berofus dicit: inter quę astronomiā & cōcent⁹ syderū ostēdit: ob quę illū phīsici miris argumētis diuinitatis extollūt: vt auctor est Macrobius. Et qm̄ oīa fere carmine ac lyra decātāt theologi poetę atq; pōtifices: q̄ Ianus docuit: iccirco dicit conuertī in formā pontificis & Apollinis: vt in sequenti carmine sic dicit.

Cinge caput mitra: speciē furabor Achiui
Furabor & phœbo si modo plectra dabis.

Dicit Achiuus ad similitudinē licētia poetica: nō quia Ian⁹ ab Achiuis acceperit regiā & sacerdoti-

bus acceperūt. Vnde & Bacchī pōtifices Turrena siue Lydia mitra vtebant: vt dixit Propertius in elegia ad Bacchū his verbis. Candida laxa tīs onerata colla corymbis Cingit Brassaricas Lydia mitra comas. Itē quia docuit ad exercitiū ludū Cīrci: & ad exercitiū & victū similes docuit venationē & aucupii & piscationē: & nauigiā: & īstitoriā: iccirco in veste ei⁹ impressa erant Auriga Fanulq; & retia cum harundine: & hamus in calamo: & mercator ornatus rogatus. Et ob id in deū Faunū & Vertunnū mercatorū numerū versus fingit: & forū Boariū: piscariū: transitoriū: & venaliū illi dicatū: & breuiter totus vic⁹ Tuscus a sūmo Argiletoto vbi est Ian⁹ summus in foro transitorio & circo maximo vsq; ad imū Argiletū: vbi Ianus quadrifrons ad radices capitolii erat illi dicatus: qui vicus erat oib⁹ Romanę vrbis vicis nobilior & opulentior: plenissim⁹ prediuitibus mercatorib⁹: vt significat Horatius li. ep̄lartū priō: & ep̄la prima dicens: O ciues ciues: querenda pecuniā primum est. Virtus post numeros. Hoc Ianus summus ab imo perdocet. Vnde in eodem vico Tusco iuxta ecclesiam sancti Georgii: sunt vestigia arc⁹ triumphalis Boarii fori īstitorū: vbi sic excisū est. Imperatori Cēsari. L. Septimio: Seuero pertinaci. Aug. Arabic. Adiabenic. Parrh. M. Fortissimo: Felicissimo Pont. Max. Trib. potest. xii. Imperatori. xi. Cos. iiii. patri patrię. & ipatori Cēsar. M. Aurelio Antonio pio felici. Aug. Trib. Potesta. vii. Cōss. tert. Patri patrię Procos. Fortissimo Felicissimoq; principi. Et Iul. Augustę matri. N. & Castrorū. Et senatus. Et patrię. Et Imp. Cēs.

Est etiam aurigæ species Vertumnus & Elus
Traicit alterno: qui leue pond⁹ equo
Cassidis impositis venor: sed arūdine sumpta
Faunus plumosa sum deus aucupio

M. Aureliū Antonū Piū: Felicis. Aug. Parrhici: Maximī: Britannici maximī: Argentarii & negociātes Boarii hui⁹ loci deuorū: eorum numini: supple Iano Vertūno. Et hoc significat cū in sequētib⁹ versib⁹ sic dicit Vertūnus

F. Joannis Annii.

Suppetat hic pisees calamo prædabor: & ibo

Mundus dimissis institor in tunicis

Ergo eadē ratione dicit conuersus in pomorū partē: & Siluanū arborū pecorisq; deū: & deū pana Thuscīe atq; Italię: & eiuscemodi: quā instituit rōnes pastoralis artis: & bubulci: & agrī culturę & hortorū: & pomariorū: & pratorū: ppter quę in ei⁹ veste formata erāt: pastor: stimulus: serpicul⁹: ligo: cucumer. caulis: trifoliū: & eiusmodi: de quib⁹ sic ait.

Ouidi⁹ quoq; in. xliii. meta: Mitiche inducens fabulā cęli & terrę siue lanī & Vestę: siue Horchię ac Vertunni siue latinę Pomonę ac Pomoni. & scribēs sub quo rege ars hortulana & pomaria primū in Latium ab Et huriā deducta fuit: sic laudat Pomonā. Rege sub hoc pomona fuit: qua nulla latinas Inter hamadriadas coluit solerti⁹ hortos

Nec fuit arboreis studiosior altera fœt⁹ Vñ tenet nomē: nō siluas illa nec amnes: Rus amat & ramos felicia poma ferentes. Et interpositis de aliis Pomonę amatoribus: mox de pomorū patre Vertūno hortulano ei⁹ amatore simul & pastore atq; bubulco sic subdit. Sed cū superabat amando: hos quoq; Vertūn⁹. Falce data frondator erat: vitisq; purator Inducrat scilas: lecturū poma putares: Sępe manu rigida stimulos portabat: & ilū iurasses fessos: modo disiuuixisse iuuenos. Ergo quia in oēs rationes viuendi transformauit hoīes: iure Vertūnū lanū cognominauerunt. Et hoc est quod tandem concludit dicens

Nomen inquit patria lingua thusca dedit / nomen Vadimona: id ē latine Vertunnū: ab hoc euetu &

effectu: quęque ac facile vertebat. i. vertebā hoīes in oēs formas & rationes viuendi. Deinde dicit quo tēpore: & quo duce Thusco: & quo singulari bello venit Romā: & quo præmio donati sunt sui Tusci. Sane sciendū est: vt Fabius pictor de origine vrbis Romę dicit: cui in plurib⁹ concordat Dionysius in. ii. libro: & nos copiosissime probauimus super eundē Fabiū quū Romulus impar esset Sabinis: implerauit auxiliū a Lucumonibus: Cōmissum fuit negotiū Galerito Lucumoni Arbani. Qui ex vrbe Colonia magna manu veniens: superauit Sabinos: & ad fœdus pctiendū cū Romulo coegit: diuisit vrbe i tres tribus: proria & lictores Romulo statuit: & suis Luceribus vicū Tuscum tribuit: & lanū statuit ligneum. Primo ergo Vertunnas gratias agit: & pollicetur pacem Romanis pro vico dato suis Tuscis. Secūdo pro forma arca sibi structa. De primo sic dicit.

Verum quia vt diximus: hæc in commentariis super Fabiū plectorem copiose explanata fuerunt: vbi & mēdacium Dionysii de morte Galeriti deteximus: & similiter eum qui vult vicum Tuscum datū fuisse sub Clusino Porfena: iccirco vnum hoc loco norandū occurrit

Pastor & ad baculum possum curare: vel idem

Sericulis: medio puluere ferre rotam

Nā qd ego adiiciā de quo mihi maxia fama est

Oritorum in manibus dona probata meis.

Cæruleus cucumis: tumidoq; cucurbita vêtre

Me notat: & iunco brassica iuncta leui.

Nec flos vllus hiat pratīs: quū ille decenter

Impositus fronti langueat ante meæ.

Sic mihiq; formas æque vertebat in omnes

Nomen ab euentu patria lingua dedit.

At tu Roma meis tribuisti præmia Tuscis

Vnde hodie vicus nomina thuscus habet.

Tempore quo sociis venit Lucumoni⁹ armis

Atq; Sabina feri contudit arma Tati.

Vidi egolabentes acies & tela caduca

Atq; hostes turpi terga dedisse fugę

Sat faciam diuum sator. vt romana per æuum
Transeat ante meos turba rogata pedes.

quia solius Iani epithetum est: et Ian^o sator.
se satores deorū. Alii enim dei
possunt dici patres: vt Mars pa-

ter: & pater Apollo: sed non sator: quia solus Ianus genuit deos tam maiores q̄ minores: vt
dicit Berofus. Et ideo quia Ianus & Vertumnus idem: iure Vertumnus se appellauit sato-
rem diuum. His sic expositis: fingit Propertius se festinare a foro transitorio ad forū Roma-
nū ad recipiendū vadimonia: & iccirco nolle se amplius audire: Vertumnū vero iubere vt
audiret alios sex versus sequentes: nec se amplius illū detenturū sic dicens.

Sex superant versus te qui ad vadimonia curris

Non moror: hæc spatii vitima meta meis:

Multa nomina Errusca Romani in linguam suam transtulerunt: vti & aliarum gentium:
sicuti in commentariis aliis ostendimus. Inter ea est Vadimonium: id est Vertumnū: eo
q̄ vertit hominū mentem de altero ancipitem & suspectam ad firmitatē & securitatē. Nam
Vadimonia Ethrusci: sed Vertumnū dicunt Romani: Vnde Iantum Vertumnū quasi spō-
forem securitatis: Romani postea posuerunt in foro transitorio: quo transibat in forum Ro-
manum. Vnde Iantum quem vitæ principium & matutinū patrem inuocauit Horatius li-
bro secundo Sermonū: eundem vitæ vertendæ Vertumnū subiunxit: qui se sponsorem &
vadem Romæ caperet: qui vt Ianus principio: & Vadimon siue Vertumnus bene verten-
dæ finiendæq̄ vitæ: vadem eum caperet atq̄ sponsorem. Sic enim ait. Matutine pater seu
Iane libentius audis. Vnde homines operū primos vitæq̄ labores Præstituunt (sic diis pla-
citur) Tu carminis esto Principium: Romæ sponsorem merapis: scilicet ad spōsiones & va-
dimonia quibus præes. Ergo dicit. Propertius fige gradum: qui ad vadimonia curris in forum
Romanum: quia ego sum Vadimon: id est Vertumnus rei spondendæ: & lege sex versus se-
quentes in hunc modum.

Stipes acernus eram properanti falce dolatus

Ante Numam: grata pauper in vrbe deus.

At tibi Mamuri formæ cælator aheng

Tellus artificii ne terat osca manus.

Qui me tam dociles potuisti fundere in vsus

Vnum opus est: operi non datur vnus honos:

In his sex versibus tanguntur quattuor causę simulachri: & tempus & ordo. Primum est tē-
pus quo factum est: videlicet ante Numam Pompiliū: id est sub Romulo contra eos qui
sub exactis regibus & Porfena in principio lege exposuerunt. Teste enim Seruio sup duo-
decimum aeneidos: quū Sabini cœdus cum Romulo inuissent deuicti: tunc Iantum bifron-
tem ibi posuerunt: quasi duo populi in vnum coiuisent. Et vt ait in septimū aeneidos: Fece-
runt Iantum in imo Argilero: vbi postea Aeneum fecit Numa: vt hic ait Propertius. Ergo an-
te Numam primo factum est. Materia vero ex qua primum factum est simulacrum sub Ro-
mulo lignea: more antiquo ad significandum q̄ dii amant paupertatem: in qua inuenit ho-
nestas & fides dicente ad deos Tibullo. Ne pudeat prisco vos esse estipite factos Sic veteres
sedes incoluistis auī. Tunc melius tenuere fidem: cum paupere cultu Stabat in exigua li-
gneus æde deus. Et hoc est quod ait. Stipes acernus eram properanti falce dolatus Ante
Numam: Sane legendum est Stipes acernus eram. non stipitis aceruus: vt metrum indicat
& sententia. Nam acer nomen est arboris sceminini generis faciēs huius aceris in genitiuo:
habetq̄ primam breuem quam acer adiectiuum producit. Et inde fit adiectiuum possessi-

F. Joannis Annij.

Mamuri⁹.

uum acernusa, um, ad acerem pertinens: dicit ergo: stipes acernus eram: sicut apud Horatium in sermonibus Priapus. Olim truncus eram ficulnus &c. Ad dit grata pauper in vrbe deus. Gratam urbem appellat: quia ob partam victoriam auxilio Luceri ad lacum Vadimonis initiatorum: ibi venerabatur: vt Fabius pictor asserit: & nos in eius commeteriis clare ostendimus. Deinde tangit materiam sub Numa: & artificem Mamurium Oscum id est Capuanum: quia vt ait: Numa creum fecit Mamurio opifice: quod Romulus ligneum dolauerat. Manurius vt aiunt auctores: fuit peritissimus in arte fusoria: quem euocauit Numa ad fundendum duodecim ancilia: & etiam (vt dicit) fudit creum Ianum in eodem loco & imo Argiletum indicem pacis & belli: vt auctor est Lilius in primo ab vrbe condita. Ab hoc infimo Argiletum ad superiorem bifrons translatus est: & in infimo substitutus quadrifrons: de quo Seruius super. vii. eneidos. Simulachrum inquit hoc Numa instituit circa iunum Argiletum iuxta theatrum Marcelli in breuissimis duobus templis. Duobus autem propter Ianum bifrontem. Et subdit. Postea vero captis Phaliscis vrbe Tuscanum inuentum est simulachrum Iani cum quattuor frontibus. Vnde quo Numa instituerat: translatum est ad forum transitorium: & templum quattuor portarum ibi substitutum est. Ex hoc etiam patet: quod Pictor: Caro: & alii dicunt Ianum & vertunum eisdem esse: quia Numa idem simulachrum creum fecit quod Romulus ligneum. Porro Romulus Vertumnum in forum transitorium translatum fecit: Numa Ianum formauit ad radices capitolii: vbi infimus Argiletus & templum quattuor portarum. Vnde idem Ianus & Vertumnus causa formalis huius Vertunni lignei prius: inde creum fuit Ianus bifrons: manibus gestans sceptrum: claues & numerum. cccxv. in veste vero formas omnes fusas a Mamurio: in quas sese vertebat. Finis vero usus eius plurimus & honor: quia tot formis celatus erat: in usus dociles: vt docerent quas vite rationes & beneficia pater Noe siue Ianus impendisset humano generi: & ob ea in cunctis honores diuinos exciperet. Et hoc est quod ait. Manurius: hoc opus & simulachrum est vnum: a te facile fultum in usus dociles: id est in significata docentia beneficia Iani: sed honos operi non datur vnus: sed tot quot imagines vtilis & dociles continet. Et nota quod sicut rationes vite quas Ianus tradidit: fuerunt ex omni parte honeste: vt supra dixit. In quamcumque formam me vertes decorus ero ita Mamurius & Tusci quibus deus princeps erat: omnes formas in simulachri veste tam ordinate ac decore disposuerunt: vt admirabilis decentia & decor simulachri redderet: dicente Tibullo. Talis in extremo felix Vertumnus olympo mille habeat formas: mille decenter habet. Est autem olympus non solum coelum: & mons quicunque altissimus: sed & pomerium id est locus augurio primus in vrbe sacratus: vt docet ex Grecis Xenophonus in li. de equocis: & Plutarchus in vita Romuli dicens. Etrusci sacrant litteris & mysteriis quibusdam & fossa: quam olympum dicimus. Vertunus igitur deus princeps Etruscorum vt ait Varro de lingua latina: habet mille decem formas in olympo sacro luco igitur fanoque Volturne eterno. Aeternum dicit alludens vocabulo Vol. quod vt in quonibus primis Annis ostendimus significat priscum antiquissimum & eternum. Vnde si Vol. addis ad Turrenam & dicas per syncopam Volturnam aut sine syncopa Volturrenam a qua Volturreni dicuntur: significat eternam vel priscam antiquissimam Turrenam. Quare quia fani Volturne epithetum proprium est Vol siue eternum: iure id epithetum pro Volturna & Olympum per luco & fano eius accipit dicens. Felix Vertunus & Ianusque & Noe princeps deus Etrusque: habet quidem mille formas: sed decentes in Olympo eterno: id est fano Volturne: ad quod concilia indicebant. xii. populis Etrurie vt in pluribus locis ab vrbe condita Lilius asserit. Non enim nisi in augurato loco consilia habere poterant: vt Seruius auctor est super Aeneida. Et hic lucus ingens erat religione Lucumonum sacer late: quia communis rebus civium & accolis Etrurie: vt in. viii. aeneidos Vergilius scribit: & Seruius exponit: & nos in questionibus annis ostendimus. Hoc fanum urbem: quod illius tetrapolim regiam Ianus eius deus princeps Vadimon primam omnium fundauit: vt Cato in secundo fragmento de

Olympus.

originib⁹ dicit: & Fabi⁹ pictor attestatur: & Myrsil⁹ astipulat: & nos in commentariis eorū ostendimus. His ita super Propertium expositis: facile intelligitur quęcunq; poetę historici: phycicę: ac Berofus tradunt: excepto q̄ Berofus falsum scribere videt dicens: q̄ solum hęc duo regna Italicum & Scythicū venerant Noam cognomine Ianū. Nam phoenices illū etiā vt cęlū sempiternū regē & patrem venerāt: cui teste Macrobio in primo Saturnaliū ponūt simulacrū draconis in orbē ad modū cęli reuoluti. Eundē quia in Africa docuit astronomiā: & beneficia rationesq; vitę ruralis atq; ciuilibs prestitt: etiam vt cęlū regē sempiternū oīm venerant: vt Diodorus in. iiii. phiber. In Aegypto quoq; statuas & tēpla habuit. Vnde vt auctor est plyn⁹ in. xxxvi. naturalis historie cap. v. Ianus pater dicat⁹ ab Augusto in suo templo: ex Aegypto aduect⁹ fuit. Xenophon quoq; in lib. de equocis distinguit de p̄teis: id est Vertūnis mutantib⁹ se in diuersas formas. Nam vt diximus in plurib⁹ locis editionū nostrarū: qđ Aegyptiū Proto dicebant: hoc Aramei & Etrusci vado: & latini verro. Hinc eadē sunt proteus: vadimon: vertunan⁹. Dicit ergo postremū proteum siue Vertunanū fuisse aegyptiū: qui erat sacerdos magni Vertūni phoenicis: cui cōsensu toti⁹ vrbis/ tēpla statue: & arę dicatę fuerunt in Europa: Asia: & Aegypto. Hęc in cōmētariis super Xenophōtem late exposuim⁹. Non ergo recte Berofus scribit Ianū patrē venerari solū in Scythia & Italia: qui principatū deitatis habuit in toto orbe: in eodē Iano affirmante apud Ouidiū in primo de Fastis & dicente. Me penes est vnū vasti custodia mundi Et ius vertendi cardinis omne meū est. Hoc dubiū soluat quisq; erudit⁹ vt placet. Tenet autē in manib⁹ numerū cursus solis: quē docuit: vt etiā Macrobius cōsentit. Duodecim vero aras tenet sub pedibus ob plures causas. Primū: quia. xii. pomeria prima siue. xii. olympos primis. xii. populis Etruriz statuit: qui suberant Iano Lart hi & vrbī ei⁹ Etruriz: vt Fabi⁹ pictor & Cato in. ii. fragmento referūt. Secūda causa est quā Macrobi⁹ iprimo Saturnaliū refert: & Varro in. v. li. diuinarū rerū scribit: Iano. xii. aras dicaras pro totidē mensib⁹. Scepstrū tenet: quia prim⁹ fascis imperiū iustissimi instituit: vt Fabi⁹ & Cato exponunt. Similiter (vt aiunt) tenet clauas: quia ad pudicitia & castimoniā ac religionē tutandā ostiis patentib⁹ apposuit valuas: & feras ac clauas. Et ob id a Iano inuentore Ianua: non a Ianua Ianus dicit⁹ est: vt quidam falso suspicatur: quia Ianus nomen fuit ante latinam linguam: et iccirco Ianua nomen est Etruscum: ab inuentore originem habens.

Proteus

Iani. xii. arę

Ianua

Expliciunt Propertiana commentaria.

Liber quartus eiusdem fratris Ioannis continens Commentaria
super Xenophontem de æquiuocis.

VIS fuerit iste Xenophon nondum compertū habeo: existimo tamen fuisse filium Grifonis: qui post Archilocum floruit: quia Archilocus distinxit octo fuisse Homeros: iste vero Xenophon solum octo fuisse dicens: non discreuit inter eos vt pote q̄ ab Archiloco digestos ante se viderat. Archilocus enim floruit Olympiade vigesima nona. et Xenophon filius Gryphi Olympiade nonagesima quinta. Opinari tamen liceat cuilibet: æqui uoca autem hic appellantur nomina hominum: quę errorem in historiis ingesserunt: priscis gręcis existimantibus de vno solo dici quę de pluribus dicta sunt. Et incipit a celo et eius posteris: Saturno: loue: Hercule: et aliis dicens.

Xenophō.

F. Joannis Annij.

Cel⁹ pater. Lactantius primo diuinarum institutionum libro: cap. xi. Cel⁹ dictus est fuisse Saturno pater: & terra mater: vt auctor est Minutius felix in Octauio: quia qui vlt⁹ virtute eminet: vel subito ignotis parentibus apparent: solem⁹ eos de caelo cecidisse dicere. Hoc sibi Lactantius probat auctoritate antiquissimi Trimegisti: qui cu⁹ diceret admodum paucos extitisse: quibus esset perfecta doctrina in his caelum: Saturnu⁹ & Mercurium nominauit. Natus est igitur Saturnus ex homine: cui caelo nomen erat que Vranu⁹ graeci vocant. Et capitulo. xiiii. Ennius inq⁹ in Euhemero: non primu⁹ dicit regnasse Saturnu⁹: sed Vranu⁹ patre⁹ dicēs. In initio prim⁹ in terris imperiu⁹ sumu⁹ Caelus habuit.

Aturni dicuntur familiarum nobilium regum. qui vrbes condiderunt senissimi. Primogeniti eorum ioues & iunones. Hercules vero nepotes eorum fortissimi: Patres Saturnorum caeli: vxores Rheae & celoru⁹ Vestae: Quot ergo Saturni: tot Caeli. Vestae: Rheae Iunones: Ioues: Hercules. idem quoque qui vnis populis est hercules: alteris est Iuppiter. Nam Nynus qui caldaeis extitit Hercules: fuit Assyriis Iuppiter: quibus oppidulum paternum tetrapolim & caput imperii statuit. Vnde ipsum Ninum: id est Iouem cognominauerunt: qui proprio nomine Assyrius dicebatur: a quo Assyrii dicti: & a cognomine vrbs Ninus dicta.

Noim reb⁹ ppetuis im ponedoru⁹ causa.

Cur veroptimi reges deorum caelorum: stellarumque nominibus cognominati fuerunt: idem Lactantius ait ob propagandum fulgorem nominis: & memoriam indendam: vt in. XI. capitulo insinuat dicens. Saturnus quu⁹ esset potentissimus: ob parentum suorum memoriam nomina caelo terraeq⁹ indidit: quum hi prius aliis vocabulis appellaret: qua ratione montibus & fluminibus nomina sunt imposita: quod apud veteres maximeque graecos vsitatu⁹ fuit: vt Inachus fluuius: mare aegaeum: Thyberis & Turrenum mare: atque mons Auentinus. Et subdit. Hec quia Minuti⁹ ignorauit: alio traduxit historiam. Hoc loco nota Lactantium quia alio proprio nomine nominabatur vt Ianus: Caelum: Chaos: proprio antea nomine dicebatur Noa: vt ait Beresius. Serui⁹ vero super. vii. Aeneidos: sibi. Saturnusque senex: antiqui (inquit) reges nomina sibi plarumque vendicabant deorum. Rationem vero assignat Lactantius capitulo. xv. inducens etiam testimonium Ciceronis in libro de natura deorum. Nam quia ante Caelum & Saturnum nulli fuerunt reges ob raritate⁹ hominum: ipsum regem totamque posteritatem eius summis laudibus ac nouis honoribus iactare coeperunt: & deos credere: siue ob miraculum virtutis rudes adhuc & simplices: siue (vt solet) in adulationem presentis potentiae: siue ob beneficia quibus erant ad humanitatem compositi: & hi summi reges ob celebritatem nominis in puicillis oib⁹ colebant. Priuati vero singuli populi: gentis: aut vrbes conditores: seu fortitudine insignes essent: summa veneratione colebant. Haec Lactantius. Et hoc videtur significare Xenophon: quum dicit Saturnos dictos qui nobilium regum vetustissimi: condiderunt vrbes & populos: ac propterea non vnum sed plures fuisse Saturnos: quoru⁹ patres dicti erant Vrani siue Caeli. Filii vero Ioues: & nepotes qui viribus excelleret Hercules. Nomina ergo haec fuerunt dignitatis & deitatis cuiusdam apud rudes praescos ob fulgorem nominis inuenta. Deinde notat Xenophon quae ista sunt nomina relatiua: vt genitor & genitus. Vnde Saturnus est is qui a caelo & terra siue Vesta genitus fuit: & qui ex Rheae siue Opis sorore simul & vxore genuit Iouem & Iunone. Iuppiter vero est qui a Saturno atque Rheae genit⁹: genuit Herculem: porro Caelus & Vesta siue terra ad nullos superiores referuntur: quia absolute primi. Ergo ista sunt magis nomina analogae quam aequiuoca: quia de pluribus posterioribus

dici videntur: per habitudinem ad primum celum: posteriores celi: & ad primam Vestam iuniores: & ad primos Saturnum & Rheam posteriores: & similiter de Iouibus: Herculib⁹: Velouibus & Iunonibus. Vnde apud Babylonios Nymbrorus est Saturnus: cuius fili⁹ Belus est Iuppiter Babylonius: vt in. iiii. libro Diodor⁹ indicat. Similiter Camefes apud Aegyptios est primus Saturnus: & primogeniti eius Osiris & Isis sunt Aegyptius Iuppiter & Iuno: vt ait in primo libro idem Diodorus: Et filius Osiridis Libyus nomine: vt Moyses insinuat: fuit Aegyptius Hercules: qui teste Diodoro ibidem: robore corporis erat admirabilis: & gradu Osiridi genereq^e erat proximus. Pari forma Apteras Cretensibus fuit primus Saturnus: qui Celo patri testes amputauit: & filius eius Iuppiter Iunoq^e primogenita: & Alcus ex Alcmena fuit Græcus Hercules: & ita de alijs. Et quia relatiua possunt vni diuersa conuenire: quippe quia idem est pater & filius respectu diuersorum: ideo potest esse Iuppiter Saturnus & Hercules: cuius exempla ponit Xenophon. Quod vero ait q^d populi appellati sunt Assyrii ab eo: & vrbs Ninus: hoc idem Hebrei proferunt Assur & Niniuen Genesis capit. x. vbi Moyses ait de Nimbroti auo Nini: & Saturno Babylonico: & terrapoli Babylonia & terrapoli Nyniue ab Assyrio condita: his verbis vsus. Fuit (inquit) principium siue sedes regni Nimbroti. Babel & Arach: & Achar: & Calanne: in terra Sennaar. De terra illa egressus Assur ædificauit Niniuen: & fora ciuitatis: & cale: & Resen inter Niniuen & Cale. Nec hæ sunt quattuor ciuitates discretis longis spatijs: vt quidam ignari topographiæ veteris existimant: & exponunt contra textum Moyfi: qui has exponens non dixit. Hæ sunt ciuitates sed hæc est ciuitas magna: scilicet terrapolis: vt ait Xenophon: & nos inferius exponemus.

De secundo æquiuioco Phoroneus.

Phoronei plures: sed in pretio habitū duo antiquissimus claruit primo anno Nini: in parte Hellinica que post Græcia dicebatur. Iunior secundus rex Argiuorum filius Inachi: inter quem & Priscum fuere decem ætates & amplius.

Tempore: quia priscus claruit primo anno Nini. Secundus vero. xxi. anno Armatritis Assyrii: quæ septima proles fuit a Nino: vt Græci asserunt: & Eusebius notat in temporibus eiusdem Armatritis. Ex quo soluit illa quæstio: quare Græci incipiunt sua tempora a Nino: & non cõpertū habuerunt qui primi ante Ninū fuerint in orbe reges: quū prim⁹ qui Græcos scriptores assequutus est fuerit Nin⁹: vt insinuat Diodorus Siculus in primo li. & tercio. Hoc dissoluit ex hoc dicto Xenophonis. Nā quia priscis Græcis null⁹ fuit rex antiquior Prisco Phoroneo: ideo cõpetiebant alios antiquiores: sed cõteraneos. Et quia Nin⁹ fuit ei cõteraneus: ideo ab eo potuerunt incipere. Secundo differunt regno. Nā iunior fuit rex Argiuorum: que est vna pars Peloponnesi: priscus vero regnavit in altera parte que a filio Deucalionis dicta est Hellinica: sed prius Græcia: vt auctor est Aristoteles in. ii. li. Meteororum dicens. Sub Deucalione fuit grauis hyems: & excessus hymbriū in loco vbi nunc habitant Hellines: qui pri⁹ dicebant Græci. Ergo ab historicis priscus appellatur Phoroneus antiquissim⁹ rex Græciæ: quo epitheto Plinius vtit in. vii. naturalis historie. ca. vltimo. Alter vero Phoroneus secund⁹ rex Argiuorum. Nā ante eū fuit pater ei⁹ primus illis rex. Quo epitheto vtit Eusebius de temporibus. Sequitur tertia differentia: quia Phoronei antiquissimi nulla genealogia reperit: iunioris vero reperit: quia Phoroneus iunior fuit filius Inachi & Niobes: qui prim⁹ leges & iudicia constituit Argi vernaculo carmine: quia his nondū erant litteræ. Inter hunc & priscū interfuerunt. x. ætates & amplius. i. plus. ccl. annis: vt nunc explanat dicens.

Sequitur de secundo nomine Phoronei æquiuioco: quod etiam obscuritatem ingerit in historijs: & dicitur Phoroneus: qui licet fuerint plures: tamen duo poterant capere atq^e decipere historicos. Hi autē differunt in multis. Primo in

F. Joannis Annij.

De æquiuocis temporum.

Aetas.

Sequitur tertio de æquiuocis temporum: dicens q̄ aetas apud Aegyptios triginta annorū spatium est. Verum quia apud ægyptios annus etiam est confusus: vt mox aperiet: iccirco etiam hi triginta anni definitum non habent intellectum quomodo accipiuntur. Apud græcos autem vt ait: aetas est spatium viginti quæ annorum. Quod cōgruit his quæ alii auctores græci tradūt. Et em̄ vbi Anriochus Syracusan⁹ ait Siculos pullos ab Italia a Pelasgis antea res Troianas septuaginta quinq̄ annis: & Herculem discessisse ab Euandro quinquaginta quinq̄ annis q̄ Aeneas in Italiam venisset. Alii per ætates ferme eundem numerum attingūt: vt patet ex his quæ ait Dionysius Halicarnasseus in primo lib. dicens. Siculum inquit genus reliquit Italiam tribus ætatibus ante res Troianas: vt Helianicus Lebius dicit: vt autem Philiscus Syracusanus: annis octoginta. Et in eodem libro. Secunda inquit ætate post Herculis p̄fectionem: anno ferme quinquagesimo quinto (vt ipsi Romani dicunt) rex erat Abo

Aetas apud diuersos diuersa metitur spatia: quia apud ægyptios spatium triginta annorū perficitur: & apud græcos quartam centenarii partem: id est annos quinq̄ ac viginti continet. Annus etiā diuersus est. Etenim ipsi Aegyptii vtuntur anno quandoq̄ mensuro sæpe bimestri: non raro trimestri: sæpe quadrimestri: nonnunq̄ solari: quæ varietas etiam ex nostris qui ab eis litteras habuerunt: sapientes cogit aberrare. Iberis annus quadrimestris vt plurimum est: rarissime solaris. E contra Chaldei cū in antiquitate disciplinarum suarum vtant̄ mēstruo: in cæteris semper solarem se intelligere fatentur. Et hoc pacto semper: quo Semiramis in columna Nino ita excidit. Mihi pater Iuppiter Belus: auus Saturnus babilonicus. proauus cur Saturnus Aethyops: abauus Saturnus Aegyptius. Atauus Cælus phœnix Ogyges. Ab Ogyge ad meum auum sol orbem suum circumlustrauit semel a tritibus & centies. Ab auo ad patrem sexies & quinquies. A patre ad me bis & sexages Columnam: statuam ioui Belo loco: et matri Rheæ: in hoc Olympo Semiramis dicaui.

Annus

riginibus Latin⁹ Fauni filius quintū & trigesimū iam annū imperii agens. Hęc de æquiuocatione aetatis. Sed de anno maior cōfusio nascit̄: præcipue apud Aegyptios: qui vt patet hoc loci in Xenophonte: atq̄ aliis auctorib⁹ tam mixte p̄miscueq̄ atq̄ confuse annū in eadem narratione accipiunt: vt cōpulerint etiam sapientes græcos errare: qui ab eis litteras habuerunt. Miror q̄ dicat sapientes græcos ab ægyptiis litteras habuisse: quū pro constante teneant illas a Cadmo Græcis illatas. Sed existimo litteras hoc loco Xenophontē appellare: non ipsos characteres: sed disciplinas Aegyptiorū: quas ante Cadmū Linus: Orpheus: Museus: & alii in egypto habitas vernaculo carmine in græciā retulerūt: & tandē Homer⁹ in eam formā quæ nunc sunt redegit: vt insinuat Archilochus: super quem cōmentaria confecta cū sequentib⁹ edemus. Oēs em̄ græci sapiētes & historici: vt auctor est Diodor⁹ in plurib⁹ locis: in ægyptū profecti sunt. Ex quo patet dissolutio illi⁹ quæ sita quo querit̄. Vnde est q̄ græca historia de tēporib⁹ a Nino vsq̄ ad primā Olympiadē est incerta: vt ait Eusebius de tēporibus: immo & sæpe falsa: vt scribit Iosephus contra Appionē grammaticū dicens. Scimus inquit in quot locis de genealogiis & tēporib⁹ Hellanic⁹ discrepat ab Agesilao: & in quantis Herodotū corrigat Agisilaus: nec ignoram⁹ quo pacto Ephor⁹ in plurib⁹ ostendit Hellanic⁹

cum esse mendacē: Ephorū vero Thymetus: Thymeti posterū: Herodotū cuncti. Et ideo nō iniuria dixit noster Iuuenalis Aquinas: Et quicquid gręcia mendax Audet in historia. Vnde ergo tot in tēpib⁹ inter eos dissidia & caligines ante primā Olympiadē. Et respondēt tam Eusebius q̄ Ioseph⁹: q̄a inquit annos & tēp̄a nō per certitudinē: sed vt cuiq; visum est per opinionē scripsit. Qd̄ si quęres vnde origo q̄ tā diuersimode opinati sunt: in p̄optu est responsio ex Xenophōte: q̄a cū annos ab egyptiis didicerint: qui multis modis accipi p̄cessūt: vnus quisq; accepit prout sibi meli⁹ visum est posse accipi. Quinetiā & ipse Manethon egyptius nō potuit subterfugere: quā p̄miscue Dinastiā acciperet annos: vt patet in supplemento Berosi: in quo multa inuolucra sunt in tēpibus ei⁹. Itaq; ab historicis solēt vitari anni egyptii Ceterū Xenophon de annis Ibericis & Hispanicis: ait eos in vsu habere annū quadrimestrē rarissime autē solarē. Cui argumēto est: qd̄ Strabo ait in geographia Hispaniarū: ab Hispanis qui circa Beticā doctissimi incolūt tradit: sex millib⁹ annis ante sese habuisse litteras: leges: & carmina. Duo autē millia solares efficiūt sex millia quadrimestres: quos si a p̄ncipio Octauiani quo Strabo floruit retro supputes: puenies ad initiiū Nini hoc modo: per certissimos annales quat tuor Monarchiarū: quas suo loco digeremus. A Nino. n. ad Sardanapalū Berosus supputat annos Assyriorū quattuor & triginta supra ducentos & mille. Monarchie vero sequentis Medorū atq; Persarū vsq; ad Alexandrū: ex eorū annalib⁹ Metasthenes Persa colligit annos q̄nq; & nonagita supra quadringētos. Porro ab Alexandro per reges Asię atq; Syrię Eusebius vsq; ad vltimū Philippum: supputat annos ducentos triginta sex. Inde ad monarchiā Octauiani: enumerat annos. xlix. Hos omēs si simul colligas. efficiēt annos quattuordecim & duo millia: qui numerant̄ a Nino ad Strabonē. Ergo iure Xenophon ait: Iberis in vsu esse annū quadrimestrē. Q; autē circa initiiū Nini fuerint litterę atq; leges non solū Hispanis: verū etiā Gallis & Germanis: autor est Berosus: quē cōmentaturi in hoc volumine sumus. Is in. v. antiquitatū sic dicit. Anno quarto Nini: litteris & legib⁹ Germanos format Tuyscon gygas: Celtas vero: Samorhes: & Celtiberos Tubal. Cui argumēto ē in Beticā vrb̄ vetustissima: a duce ducta Tubal: & a posteris Dubal: vt profertur in Pōponio Mella in descripiōne Beticę. Ergo Iberi: Samothei: & Thuyssones patres litterarū & philosophię inueniunt̄ ante gręcos plusq̄ mille annis: vt Aristoteles in Magico: & Senon vere afferunt: & non gręci vt Ephorus mendax: & Diogenes Laertius fabulator somniāt & non probāt. Sed de his sermo erit in cōmentariis Berosianis. Igif quo pacto apd̄ egyptios & Iberos in vsu ann⁹ fuerit: dictū est. Quo vero modo apd̄ Chaldeos & Assyrios accipiat Xenophō dicit: q̄ in vna re tm̄ anno menstruo vtunt̄: quū de antiquitate disciplinarū suarū loquunt̄: quod alibi exposuim⁹ in fine primi p̄ncipii cōmentariorū super P̄lonē. De columnis vero & statuis Belouis: & Rheę & Iunonis: & templo: & excisis imagine Semiramidis: & Nini: copiosissime in tertio libro Diodoruse sequit̄: suppressa solū mentione nouem & quadraginta annorū supra ducentos: ab Ogyge ad Ninum.

Ann⁹ Iberi
cf.

Litterę apd̄
hispanos
& Gallos.

Ann⁹ chial
dalcus.

De quattuor aliis æquiuocis.

Olympus plura significat. Nam omnis mons regiōis altior. olympus a gręcis dicitur. Vnde & plures olympi: dicti quasi totilympidi. A barbaris vero omē spatium circulare vltimū olympus dict⁹ est: & cū interiori areas olympus: a quo astrolabiū olympus: & sa

Equitur Xenophon de quattuor aliis æquiuocis dicēs. Nō videtur Olympus plura significare: vt æquiuocum eo modo quo hic tractat Xenophon: quia æquiuocū spectat ad eandem linguam. Hic vero tractat de Olympo: vt spectat ad diuersas linguas. Et ideo non potest dici æquiuocum. Nam vt est Gręcæ originis: deris

Olympus.

F. Joannis Annij.

uatur ab olo quod est totum: & lym-
pos quod est lympidus: quasi tot⁹ lym-
pidus: quæ ratio vniuoce & non æqui-
uoce conuenit cælo & altissimo mon-
tium regionis. Quod vtiq; significauit
Lactanti⁹ in. xi. capitulo primi libri in
stitutionū vbi ait. Olympus ambiguū
nomen est: & montis & cæli. Ambiguū
vero id est indifferens: ad vtrunq; dici-
tur etiam vniuocum. Verū quoad ori-
ginem barbarum proprie Arameā: de-
riuat⁹ ab ol quod est priscam vel æter-
num aut perpetuum vt aiunt Talmu-
diste: & lymptū siue lymbum quod est
circulus extrem⁹. Vñ lymbū appellāt
vltimū circulū astrolabii. Astrolabium
dicitur in vsu: dum cum eo accipiun-
tur astra & horæ. Olympus autem dici-
tur a forma circulari continua & perpe-
tua: cum interiori prima area. Ideo fos-
sa Pomœrii: quia est spatium rotūdum
ab Etruscis dicebatur Olympus: & a
Romanis Pomœrium: quasi pone mœ-
nium: quia ibi incipiebant ducere ara-
trum & mœnia condere. Dicebant au-
tem fossam mundum: quia ad similitu-
dinem mundi sphericam fossam facie-

Astrolabiu

bant. Vnde Plutarchus in vita Romuli scribit a sciuisse Romulum ex Etruria vates: qui lit-
teris & mysteriis quibusdam fossam sacrandę vrbī de more facerent: quam illi mundum &
Græci Olympum vocant: scilicet veteri vocabulo barbaro: quia græciam prius barbari inco-
luerunt: & multa his vocabula remanserunt: vt patet ex Strabone. vi. & vii. Geographiæ.
Argumento quoq; sunt Omberī: quos Græci per syncopam Ombros vocant: Latini Vm-
bros: & similiter Hesta quā Vestam dicimus. Sunt enim nomīa Aramea: quoniam hestam
Aramei ignem & flammam vocant: vt etiam Ouidius in Fastis exponit dicens. Nec tu
aliud Vestam q̄ viuam intellige flammam: & Ombros populū imbrium intelligunt. Si-
militer Olympus vt fossam Pomœrii significat: aut fani: vel templi sacrandi: licet græci vo-
cent Olympum: non tamen origine græca. Quo autem pacto sacrandetur locus cum Olym-
po: Ouidius in quarto de fastis sic indicat.

Apta dies legitur qua mœnia signet aratro Sacra palis suberant inde mouetur op⁹.

Fossa fit ad solidum fruges iaciuntur in ima Et de vicino terra petita solo est.

Fossa repletur humo plenęq; imponitur ara Et nouus accenso funditur igne focus.

Inde premens stiuam designat mœnia sulco Alba iugum niueo cum boue vacca tulit.

Et hæc Plurarch⁹ in vita Romuli suboscuro: sed clari⁹ Varro i de lingua latia exprimes. Op-
pida iqt i Latio cōdebāt ritu etrusco: iūctis bob⁹ tauro & vacca: iteioe aratro circūagētes

fulcū: hoc autē faciebāt religionis causa: die auspīcato: vt fossa & muro eēt munita. Terrā vnde excluderāt: vocabāt fossam. Et introrsum factū murū: quodq; postea fiebat orbis & vrbis principū: qđ erat post murū: Pomœriū dicebat. Cippi Pomeriū & arc: circūfiebant. Hęc Varro. Itaq; Olymp⁹ orbē: Pomœriū: fossamq; sacrā significat: vt est illud Tibulli de Verrū no deo p̄cipe vrbis Etruriæ: in suo Olympo: dicētis. Talis in eterno fœlix Verrūnus Olympo: Mille tenet formas: mille decēter habet. Porro de Homeris: in cōmentariis super Archilocum videbitur. De vtroq; vero Nino: Diodorus in tertio libro cōsentit. Verum quę de bino Ogyge dicit notandum est: qđ apud Hebręos & Arameos Gallym vndam & inundationem significat vt noster Talmudista Samuel hunc mihi locum exponens dicebat. Afferit enim Gallos dici eos qui inundationem imbrumq; excessum passi essent: Ombros vero populum ex his ortum. Vnde Ombri: populi imbrum paterno Epitheto dicuntur. Quare Cato in procemio de originibus & alii: non iniuria dicunt: ex Scythia venisse Ianum cum Gallis progenitoribus Vmbrorum. Quos sequutus in collectaneis Solinus: veterū inquit Gallorum prolem: Vmbros esse. M. Antonius affeuerat. Inde Thufci Geleas: & Galleras Babylonii & Sage Scythę: quę saluant ab inundationibus rates vocant. Cætera in littera Xenophontis clara sunt: exceptis inundationibus prima & tertia: de quibus sic subdit.

Homerus.

Galli
Vmbri.

Inundationes plures fuere: Prima nouimestris inundatio terrarum: sub p̄risco Ogyge. Secūda Niliaca mēlrua sub ægyptiis: Hercule ac Prometheo. Bimestris autem sub

Ogyge Attico in Achaia. Trimestris Thessalica sub Deucalione. Par pharonica: sub Proteo ægyptio in raptu Helenę. Ab inundatione terrarum ad ortum Deucalionis secundo anno Spheri: septingenti supputantur anni. qui nat⁹ annos duos & octoginta Thessaliam vbi primum in Hellina regnavit Phoroneus: vidit inundatam.

Racis vt supra exposuimus non fuit compertum: qui primi fuerint in orbe reges: & eorum tempora: & gesta: nisi ex barbaris: qui se primos rerum vtilium indigetes & scriptores afferunt: & multorum temporum memoriā a se conseruatam affirmāt: vt auctor est Diodorus in. i. lib. Vnde & de p̄risca terrarum inundatione: quę p̄cessit Ninum annis ducentis quadraginta nouem: ex inscripta columna Semiramidis Xenophon notitiā habuit: & quantum temporis fuerit: a p̄risca inundatione ad ortum Deucalionis: per annales Assyriorum & reges eorū: Ogygem p̄iscum: & Spherū qui decimus nonus ab eo fuit: vt in emēdata chronographia videbitur: septingētos an-

nos supputat. Quare hunc Xenophontem Solinus videtur sequutus: dum in collectaneis scribens: meminisse inquit hoc loco par est: a primo diluuiō norato sub Ogyge: quando diem inumbrauit continua nox mensibus nouem & amplius: vsq; ad Deucalionē: septingētis annis mediū eum dari. Quē enim primum diluuiū fuerit: & perseuerarit nouē mensibus & ampli⁹: & tēpus inter ip̄m & deucalionē: equidē a Gręcis vel Latinis collegit: qui id rescire nō potuerūt: nisi vel: a Masea Phoenice: vel a Beroso chaldeo: vel a hieronymo & manethone ægyptiis vel a Moysē: Hebręo: qui de illiuscemodī primo diluuiō tractauerūt: & qđ inundationē terrarū absolute antonomasice nominant: quia: vt aiunt omnes terras subruit. Nā alia quia particulari loco gesta sunt: a particulari illo loco denominat: Niliacū: Atticū: Thessalicū: Pharonicū: vt etiā Xenophon hoc loci significat. Hic Roma dicta est caput terrę

Dilu.

F. Joannis Annij

Dilu. ii. rarum: a Plinio & alijs: quia omnes terras & nō solum latium inclusit. In hoc primo diluuiō cum aquę sensim in suas origines recurrerent: Primū Olympi siue montes Caspii in Armenia cœperūt apparere: vt scribit Moyfes: & in mari insula Delos vt tradit Solinus. Secundū vero diluuiū durauit vno mense sub Aegyptiis Hercule atq; Prometheo: Vbi hæc notanda occurrit. Primo vt auctor est Seruius super æneida: tres fuerunt Atlantes: quorum anti quissimus fuit qui a loco vbi nō comparuit: Maurus cognomen accepit: Postrem⁹ vero fuit Gręcus Archas. Mediū Italus focer Corinti principis Thusciz. His pares fuere. Vxores: Filie: & Fratres. & eisdem nominibus dictæ. Et ideo sepe equiuocatur de his sicut ait Seruius. Cuius malum ortum est a Gręcis: qui omnium gesta suis tribuūt: quos eisdē nominibus nuncuparunt: quorum leuitas instructa dicendi facultate ac copia: incredibile est quantas mendaciorum nebulas excitauerit: vt Lactantius in primo institutionū diuinarum scribit. Itaq; hic Promethe⁹ ægyptius fuit frater Atlatis Mauri: qui teste Diodoro Siculo in primo libro: fuit tempore quo Osiris profectus est per vniuersum orbem: id est. xxviii. anno Armatrix regis Assyriorum qui vn⁹ regnauit post Ninum: vt in quinto antiquitatum Berofus indicat. Tunc enim Nilus inundauit (teste Diodoro) per totam prouinciam quam regebat Prometheus: in qua quia adeo incluserat & leserat subditos inundatio: vt fere oēs in interitū irēt: ob id Prometheus voluit seipsum occidere: nisi Hercules prudenti consilio & viribus vsus: exundationem Nili auertisset. Ea res: vt ibi Diodorus exponit: mentiendi atq; plura fingēdi Gręcis occasionē præbuit. Porro ab Ogyge vsq; ad vigesimū octauū annū Armatrix: colliguntur anni nouē supra quingentos: vt in Beroso enumeratur: & in nostra chronographia videbitur. Quare hæc secunda inundatio fuit post primam: anno nono & quingentesimo: & particularis: quia Nilia & in prouincia solum Promethei: & duratiōe modica: quia mensura. Porro tertia fuit in Attica prouincia Gręcię vbi sunt Athenę regnāte ibi Ogyge Attico. Fuit post Nilia inundationem: teste Beroso anno quadragesimo quarto: scilicet anno trigesimo quarto Belochi: qui sequutus est Armatrixem: vt notant Berofus & Eusebius de temporibus. Hæc inundatio fuit particularis loco: quia Attica: & parua duratione quia bi-
Dilu. iiii. mestris: & magna regione: quia inundauit etiam omnes insulas Helleponti: & littora vicina Asia: vt Diodorus Siculus in sexto libro scribit. Porro quarta fuit Atticam sequēs Thesalica: sub Deucalione anno eius octogesimo secundo. Quare a prima inundatiōe ad istam: sunt anni septingenti octoginta duo. Quare ista fuit duratiōe trimestris in hyeme & loco particulari Hellinico: vt supra ostēdimus ex Aristotele: & hoc loco Xenophon tradit: q̄q̄ leuitas Gręca apud quosdā primā & vniuersalē velint: nulla tamē ratiōe vel auctore persuadere. De hac etiā latini: Græcorū fabulas sequuti meminērūt: vt est illud Iuuenalis in Satyra. Ex quo Deucalion Nymbis tollentibus equor Nauigio ascendit montē: sorte q; poposcit. Paulatimq; anima caluerunt mollia saxa: Et maribus nudas ostēdit pyrria puellas. Fuit autē ante Romā conditā: anno paulomin⁹ octogesimo supra septingentos: quos Iustinus decimum supra octingentos: sed nullo certo auctore vsus supputet. Vltima vero quę notatur ab auctoribus fuit Pharonica: id est Alexandrina Aegypti. Vbi enim nunc Alexandria a magno Alexandro cōdita: olim erat insula Pharon: habitata coloniis Pharaonicis: vbi inundatio fuit tempore vatis Protei sacerdotis: ad quem Paris rapta Helena primum ad nauigauit: vt hic notat Xenophon: & Herodotus scribit in. ii. historiarum. Quare fuit circa excidium Troiæ. De hoc ait Lucanus vltimo libro. Tunc claustrum pelagi cœpit Pharon insula quondam: In medio stetit illa mari sub tempore vatis Proteos: at nunc est pellets proxima muris. Hęc sunt quinque inundationes: quas ab auctoribus inuenio celebratas: quarū quę prima terrarum fuit: alię vero particulares: & a prima ad vltimam: octingenti anni & amplius: per certissimos annales Assyriorum colliguntur. Sequitur de Aequiuoco Proteos.

Dilu. v.

Paris ad Protea Lucani locus.

Rotei fuerunt plures. Prim⁹ saga in Caspiis. Alter egyptius: sub quo diluuium Pharonicum. Erat enim sacerdos Protei magni Phœnicis: cui consensu totius orbis: tem-

pla: statuę & arę dicatę sunt in Europa Asia & ægypto.

nū: vt in aliis cōmētariis Berosi explanabim⁹. Iano autē vt ait Xenophon teste Macrobio in primo Saturnaliū: oīm rerū p̄cipia & introit⁹ itēq̄ exit⁹ & fines sacri dicatę erāt. Vt autē p̄cipiū rei vertēde foeliciter aspiraret: vt Ianua Ian⁹ inuocabat: & ob id i foro Boario & initio vicī Thuscī: Posterī sub noīe Iani posuerūt. Vt autē rei vertēde finē bñ verteret: vt rei verso Verrūn⁹ orabat. Rōnē vero q̄ sol⁹ Ian⁹ Verrūn⁹ eēt: reddebāt Etruscī: vt i q̄nto antigratū assignat Berosus q̄a existimabāt ipm cōuersū i animā cęli motricē: & ob id in ei⁹ manu eē. oēs res in diuersas formas & stat⁹ vertibiles: vt Elementa: Lapides: Vegetabilia: Aīalia. Hominesq̄ & illorū vita: actiōes: & opera: solūq̄ illum esse: Monarcham mundi penes quē solū sit ius vertēdi celestīū & terrestriū cardines: vt oēs Latīni cū Beroso cōsentiūt. Qđ etiā in p̄sopopeia Iani: Ouidi⁹ in p̄rio de fastis: lepidissime atq̄ eruditissime expressit: vbi iducit ipm Ianū de suis Epithetis atq̄ titulis gloriantē: inter quos apud se solū oīm vertibiliū rerū imperiū summū esse cōtestatur his verbis. Quicquid vbiq̄ vides: cælū: mare: nubila: terras: Oīa sunt nostra clausa patētq̄ manu. Me penes est vnū vasti custodia mūdī: Et ius vertēdi cardinis oīme meū est. Et ob id ius vertēdi se i oēs formas habere finxerūt poetę. Qđ ei⁹ vati Aegyptio Proteo etiā tribuunt qui Mithice scribūt: vt Oratius in primo epistolarū libro. Quo te neam vultum mutātē Protea nodo: Fuisse autē ibi simulachrū Iani pro tota Affrica: nō modo Beroso & Xenophōte auctorib⁹ credit: sed etiā argumētū efficax est: qđ Plinius in xxxvi. li. naturalis historię ca. v. scribēs: Ianus inq̄t pater i suo tēplo dicat⁹ ab Augusto: ex Aegypto aduect⁹: vtriusq̄ manu sit Scopæ an Praxitelis. Ita in Europa & Affrica Ianū Verrūnū inuenimus: & in Asia. Itē q̄a in Saga Scythia vt ait Berosus: & hoc loco dicī hic prim⁹ magn⁹ Proteus. i. Verrūnus multiformis. Sacerdos quoq̄ ei⁹ summus in Aegypto fuit alter: sub quo vt vidim⁹ Pharonica inundatio obrigit: cui inundationi comparauit Thyberinā Horat⁹ in Oda dicens. Terruit gentes: graue ne rediret seculū Pyrrhē: noua mōstra questę: omne cū Proteus pecus egit altos visere mōtes.

Admī fuere plures. Prim⁹ frater phœnicis paulo post conditionē Troię: qui ambo apđ Sydona regnauerūt. A Phœnice quidein tota regio nomen accepit quæ est a Sydone ad Iamīneum portū: Ascalonis vrbis Semiramidis: vicinum monti tetrapolis atq̄ gymnasiū veteris phœnicū: cum omnis an-

Aec tria noīa videlicet Vadaimon: Proteus: & Vertumnus sunt eadē: vt ait Samuel Verrūnus.

Talmudista. Nam vt dicebat: qđ apđ Arameos Vado: id idē est apud veteres Aegyptios Proto: & apud Latinos verito. Quare eadem sunt Vadaimon: Proteus: Vertumnus. Idem autem & Ian⁹: a Iain id est vino dicit⁹ vīnifer: quia primus omnīū inuenit vī-

Equitur de pluralitate Cadmorum qui floruerunt a primo ad vltimum spatio ferme ducentorum annorum: quorum tempora notat Eusebius de temporibus. Quæ vero sunt obscura in hoc capitulo p̄sequemur. Ante inquit Phœnicem regio dicebatur Assyria. Hoc omnes concedunt: q̄ Ninus cui proprium nomen Assyrius erat: sublata pace atq̄ p̄isco aureo seculo: primus omnium rudib⁹ adhuc ad resistendū dū populis bella intulit: & totā Asiā.

Cadmi.

F. Joanni Annij

vsq; in Africā & Lybię terminos armis subegit: vt nō Barbari modo: sed etiam Trogus & Iustin⁹ & Fabius pistor & alij cōsentiūt. Et quia teste Seruio sup Aeneida: a victorib⁹ victi denotiabatur antiquit⁹: idcirco Assyrii oēs vocabātur: & ob id eēdem sunt atiq; litterę Assyrię atq; Phœnicę. Postmodū vero duce Syro deuicti qui ab angustiis Cilicinijs vsq; Ascalonē & Gazam incolūt. Syria nomen retinet hæc inferior regio: & superior Assyria nūcupat. Deinde hæc Syria diuisa est in Syriā Comagenā: Damascenam: Coelefyriā: curuāq; & Phœnicam: vt hic Xenophon dicit a prisca Phœnicę Aegyptio dictam. Vnde Ioppe hic rosolymę portus Phœnic⁹ dicit: dicit Plinio in quinto naturalis historiae capi. xiiij. Ioppe Phœnicū oppidū: antiquitus vt ferunt inundatione terrarum. Solin⁹ vero in Collectaneis in Palestina ponti dicens. Ioppe oppidum: toto orbe terrarum antiquissimū: vt pote ante diluuium conditū: scilicet primum: quod sub Ogyge notatum fuisse annis septingentis ante Deucalionem dixerat. Itaq; pars Phœnicę est Palestina: in qua ait esse Ascalonem urbem Semiramidis: portum Ianineum: & tetrapolim Gymnasiumq; verus Phœnicum: quæ etiā omnia in sacris literis nominātur. Et idcirco paululū his immorabimur. Ascalon dicitur vrbs Semiramidis: non quia illam Semiramis condiderit: sed quia ibi nata est stupro veneris Ascalonię: quam illi Dyrcon vocāt: vt asserit Diodorus in quarto libro: & Hebręi Dagon: vt patet primi Regum. v. capitulo: & Iudicum. xvi. & primi Macabeorum. x. Porro vt Diodorus sequitur: nutrita fuit ab auibus: & vxor Ninī effecta condidit Babylonīā. Nam solam turrim & fundamenta signauerat auus Ninī: quem Moyses Nymbrotum vocat. Cumq; Semiramis explorasset: vt ait Diodorus in columbā versam ferunt. Et ideo abstinent Syri ab his auibus: & colūba vexillū Babylonię insignitur: vt insinuat hieremias ppheta. xxv. capitulo: hortās hic rosolymitanos: vt fugerent a facie frę colūbæ: idest Babyloniorū: quos columba Semiramis armorū ferocia: magisq; Ninus instruxerat: si Diodorū sequi volumus: aut quibus in vexillo columba erat: vt noster Aquinas Thomas exposuit. Nam vtrūq; verum. Ianineus portus a Geographis ponitur: & in diuinis litteris Hebraica prolatione Iannia nominat in secūdo libro Maccabeorum: vbi Iudas Maccabeus narratur cremasse Ioppitas & Iannitas a regiōe & vrbe proxima Iano nominatas: cuius memoria agitur a Iosue duce Hebręorū. capitu. xv. vbi in profectura Gazę maritimę versus montes enumerat vrbes: Ianum & Chyriat Arba idest ciuitatē tetrapolim: & versus meridiē iuxta terminos Edem annumerat urbē Noam. Argumentū videlicet ei⁹ quod Berofus ait: Noam fuisse Ogygium & Ianum: cui in sua patria primū vrbes integre dicatę fuerunt. Sed de tetrapoli Phœnicū vetustissima: inepraq; dam & falsa ab Hebręis existimant: quæ vt certius deprehendant: præmittēda sunt: quę nobis concedunt. Primo quidem de illius antiquitate & conditione. Secundo de Phœnicum vetustissima Academia. Tertio de antiquissimo tetrapolis nomine. Postea in quibus aduet

Syrię diuisio.

Ioppe.

Ascalon.
Semiramis
Ven⁹ dicit

Columba.

Ianineus.
portus.

Noa.

fantur. Tandem contra eos inuincibili argumento a tempore vsi: partes Xenophontis tu-
 tabimur. Primo conueniunt nobiscū in eo q̄ Moyses antiquissimus scriptor asserit in libro
 Nume. tertio decimo capitulo q̄ antiquiores fuerunt gygantes tetrapolis Phenicū: q̄ Tira-
 nes gygantes Aegypti. Nam vt ibi scribit: Hebron septem annis ante Tanym urbē Aegypti
 condita est. Septuaginta interpretes qui Aegypti urbem nouerant: traduxerunt Titanim;
 a qua vt omnes exponunt Titanes dicti fuerunt gygantes. Nec te moueat vt ait Hierony-
 mus: q̄ Moyses truncata prima syllaba Tanim protulerit: quia id in vsu est vernaculæ lin-
 guæ Hebræe & gentium in nominibus localibus & propriis. Exemplum possumus accipere
 in vernacula nostra lingua quia ubi grammaticè scribitur Phylippus: Nicolaus: Ry Atla?
 Ogygianū: Ry Osiris: Osiricella: Veizus: & eiusmodi: vulgo truncata prima syllaba pro-
 nunciamus Lyppus: Colaus: Gygianum: Ry Siris: Ry Tlaus: Syricella Iuzus. Ididem Tita-
 nim & Tanim. Perquiramus ergo Titanum ægyptiū: a quo vrbs Titanim & filii Titanes di-
 cti sunt. Græci qui nullos celos vel Saturnos distinguunt: vtiq̄ dicent Titanem fuisse fratrem
 Saturni natu maiorem: filium Celi & Vestæ. Quaramus igitur Saturnum Aegyptium: is
 fuit inter deos iunior: pater Osiridis Iouis iusti ægyptiorū: teste Diodoro in primo libro: qui
 eum & Herculem ægyptiū fuisse in primo ortu generis humani: idest recēte homine post di-
 luuium ex hoc potissimū probat: q̄ tam Aegyptiū q̄ Græci confitentur gygantes & mōstra
 fuisse recente humano genere: & fuisse perdomita ab Osiride & Hercule Aegyptio. Et ob id
 necessario sequitur: patruū Iouis Osiridis Titanem ægyptiū: & Saturnum ægyptium fuisse
 mox post diluuium. Cui etiā argumento sunt noster Aquinas Thomas & Berofus. Ait enī
 supradicto Nume. xiii. cap. beatus Thomas & eū sequutus frater de lira: q̄ Moyses dum lo-
 quitur de gygantib⁹ qui fuerunt mox post diluuiū: idcirco subiecit: q̄ Hebron ciuitas Phœ-
 nicum septem annis ante Tanim urbem Aegypti cōdita fuerit: quia fuit quasi post diluuiū
 a Phœnicibus condita & ipsis gygantibus. Berofus quoq̄ in. v. antiquitatum ait Osiridem
 Iouem iustum Aegyptium: natum ex Saturno & Rhea Aegyptios anno ferme. xxiii. Nini.
 Ante Ninum vero fuisse primū Aegyptiorum Saturnum ferme centum annis probat: idest
 tempore Saturni Babyloniorum qui & Nymbrorus. At Titan maior natu: in Aegypto vr-
 bem edificauerat. Esto igitur eque antiqua sint Babylonia & Hebron Phœnica: & Titan Ae-
 gyptia septēnio post fuerit condita. Igitur ad minus circa principia Beli Patris Nini saltem
 condita est ægyptia Tanes. Et in hoc aut parum dissentiunt: aut ad integrū conueniunt do-
 cti Hebræi nobiscū: urbem Phœnicam Hebron antiquissimam & lōge ante Ninum: & mox
 post diluuium a Gygantibus conditam Secundo conueniunt de Academia vetustissima
 huic vrbi proxima. Nam Iosue. xv. ca. scribitur sic. Caleph vero: Iosua dedit partem in tribu
 Iuda Chyriat Arba: ipsa est Hebron: & Dabir itē quæ prius vocabatur Chyriat Sepher idest
 ciuitas litterarum. Vbi beatus Hieronymus & eum sequutus noster Aquinas aiunt: q̄ pro-
 pria interpretatio Sepher est scriptura & liber: sicq̄ illa vrbs antiquitus id nomen accepit: q̄
 ibi primum litteræ ac memoria Assyriorū & Phœnicū libris mandatæ fuerunt & prisorum
 fuit Academia antiqua. Fratet autē de Lyra ibidē sub exemplo posuit q̄ ibi fuerunt inuen-
 tæ litteræ Cananeæ vel ibi vīguit studiū. Nam: quā terram Cananeorum & Canaan vocant
 diuinæ litteræ: eandem gentiles vocant Phœniciam: in plures partes diuisam: vt super di-
 uinas litteras explanauimus. Hoc est igitur secundū in quo cū doctis Hebræis conuenimus.
 Tertio de antiquitate & pluralitate nominis quia antiquitus primum conditæ nomen fuit
 Arba: nouello vero cognomine Hebron: vt patet Iosue. xiiii. ca. Nomen inquit Hebron an-
 tea vocabatur Cariat Arba idest ciuitas quaruor. Et. i. ca. libri Iudicum: perrexit inquit tri-
 bus Iuda contra Cananeum qui habitabat in Hebron: cui nomē fuit antiquitus Chyriat Ar-
 ba: atq̄ inde pfectus abiit ad habitatores Dabir cui nomē vetus erat: Chyriat Sepher: idest

Titanes.

Saturnus.

Academia
prima.Arba He-
bron.

F. Joanni Annij

Chyriat ar
ba.

ciuitas litterarum. Verum quidam Hebrei dissentiunt: quos frater de Lyra sequitur: Vnde ab initio post diluuium dicta sit chyriat arba: id est græce tetrapolis: Latine vero vrbs quadrata siue vno vt græci vocabulo: quadrirubs: siue vt vulgares postillatores vrbs quatuor. Queritur a quib⁹ dicatur quatuor. Respondent quidam vulgares: a quatuor patriarchis ibi sepultis Adam: Habraam: Isaac: & Iacob. Hoc reprobant beatus Thomas & hieronym⁹ asserentes hoc manifeste falsum esse: quoniam anteq̃ Habraam: Isaac: & Iacob: orti essent: antiquitus atq; a conditione sui quadrirubs siue chyriat Arba dicebatur: vt probatum est. Et idcirco acutiores hebrei aiunt dictam fuisse a quatuor gygantibus in ea dominatib⁹. scilicet Enach cū tribus filiis: pbantq; istud supradictis duobus capitulis. Nā Iudicum primo cap. scribit hīs verbis. Perrexit tribus Iuda contra Hebron cuius nomē fuit antiquitus Chyriat Arba: & percussit Sefay: & Hayman: & Prolmay. Et itē Iosue cap. xv. Et cepit Caleph in tribu Iuda Chyriat Arba patris Enach: ipsa ē Hebron: & deleuit ex ea tres filios Enach: Sefai: Hayman & Prolmay de stirpe gygantea. Quare Arba fuit pater Enach: qui cum trib⁹ filiis ibi regnabat. Sed & hoc patet esse falsissimū. Nā hī quatuor gygantes erāt tēpore Iosue: quos deleuit Caleph: vt littera clare sonat. Sed ante Iosue septingētis annis & ampli⁹: immo & ante Nynū a sui principio dicta est Chyriat Arba: quādo isti nō erāt in rerū natura: vt ex superioribus patet. Quare nō a quatuor nouellis gygantibus regibus dicta est vetustissimo nomē quadrirubs. Nec valet: hęc est Kyriat Arba patris Enach: id est ista est ciuitas quatuor: patris Enach Ergo quatuor siue Arba fuit pater Enach: vt quidā Iudei arguunt: sicut nec ista consequentia currit dicēdo. Ista capa est patris Ioannis: ergo ista capa fuit pater Ioannis. Et ideo Xenophon in quodā fragmēto: arriquit⁹ inquit vrbs monopolis rustica erat Dipolis vero opulēta: Tripolis quē prouincia caput esset: Tetrapolis vero regia: quā toti regno & .xii. principibus regni coloniis priscis prefectā instituebat: vt Samothracia: in qua eadem tetrapolis cōstituta ex Samo: Nesso: Thracia: & Saona. xii. primis post Atticū diluuiū vrbib⁹ p̄fuit. Idipsum in sinuat Strabo in Geographia vbi ait Samothracia cū tetrapolis esset: habuit ex his vnā quē Same & Samos dicta fuit. Et argumento est etiā Moyses qui vt supra in æquiuocis Saturni Nyni pduximus: asserit q̃ antiquissimus Nymbrotus tetrapolim Babylonīā: & Ninus tetrapolim Ninū ē cōstruxerūt: licet. xii. colonias ibi Moyses nō nominet: sed Deuteronomi ca. xxxii. exprimit dicens. Quando diuidebat altissimus gentes scilicet linguas apud turrē Babel vt exponit Hieronymus & alii: & quādo separabat filios Adā per colonias: post cōfusionē linguarū vt oēs interpretantur: tūc cōstituit terminos populorū: ad instar secundūq; numerum filiorū israel in quo pars & colonia domini fuit populus ei⁹: & Iacob funiculus id est mēsurator & dux caput hereditatis eius. In hoc dicto Moyſi queritur: quomodo in dispersione coloniarū fuit similitudo populi israel & ducis eius Iacob: secundū numerū. Et respondēt quidā quos sequit frater de Lyra: dicētes: quia Iacob quo ad numerū ingressus ē in Aegyptū cū septuaginta posteris: & ita se habuit in diuisione coloniarū & linguarū: quia diuisi sunt in septuaginta duces & linguas: qui dispersi sūt in loca & terminos suos septuaginta colonias primas: vt ipse Moyses enumerat Genesis ca. x. xiq;. Sed hoc ipsa prima fronte est falsum: quā ibidē enumerat septuaginta duas linguas: & septuaginta duos primos duces coloniarum: sumpto primo initio a primo oīm duce Noa. Quare in ipso numero in quo Moyses similitudinē fundat: ipsi palā aberrāt: nec illud nisi per ignorant⁹ aut figmenta pbare possunt quæ funditus negātur. Vnde Moyses p̄posuit: vt de hac re antiquos ante Moysen scriptores interrogarent dicēs. Interroga patres tuos: & annūciabunt tibi: maiores tuos & dicēt tibi. Descēderūt autē a Chaldeis ipsi Iudei: quoniam Nachor: Thare & Habraam fuerūt Chaldei ex Arā quē ē in Mesopotamia vbi & Babylonā: ex castro Vr Chaldeorū: vt docēt passim diuine littere. Vnde & ipse Moyses prim⁹ interrogator etiā erudit⁹ in eorū sciētia atq; historiis: asserit.

numerum filiorum israel fuisse duodenarium: & ipsum ducem eorum fuisse quattuoriorum.
 Et ita singulos populorum Duces fuisse quattuoribus regios: vt dux Kyriat Arba: & Nym
 brotus dux Chaldaeorum fuit quattuoribus: quia vt ipse testatur: sedes regia fuit Babel Arat
 Acat: Calanne. Regia item Nyni quattuoribus fuit: Nyniue: Fora: Cale: Resem Quattuoribus
 fuit regia hierosolyma. Sion: Moria: Iebus: & Salem. Melchisedech enim duo fundauit oppi
 dula Sacerdotia: pro hostiis pacificis: & idcirco vocauit ea Salem & ipse dictus est rex Salem Salem.
 Genesis. xiiii. ca. Et prima Monopolis sacerdotia Salem erat iuxta Iordanem pertinens ad Sic
 cimitas in tribu Effraim: de qua Ioannis. iiii. cap. dicitur. Erat Ioannes Baptizans in Ennon:
 iuxta Salem: Vbi frater de Lyra dicit: qd haec non est vrbs pertinens ad Melchisedech: & ad In Iyram.
 ducit Isidori Etymologias: quasi Isidori auctoritas peminet diuinis litteris: quae Sale vr
 bem Siccimorum affirmat esse genesis ca. xxxiiii. vbi ait: venit Iacob in Salem: vrbs Siccimorum
 Nusq; autem reperit alia in diuinis litteris: nisi ex traditione Hebraeorum quibus in hac creditur
 parte. Et ideo ridiculositate fratris de Lyra omisissis dicimus: qd duo oppida ad sacramen
 talia Melchisedech conficienda instituit. Primum iuxta Ennon id est aquas: ad lauandum & ba Ennon.
 ptizandum quia baptismus & expiatio per aquas: erat de iure gentium sacramentale quid
 usq; ad Christum: sub quo sacramentum verum est: & vera expiatio atq; Iustratio: vt proba
 uimus in commentariis nostris super diuinis litteras. Secundum vero oppidum Salem sacerdo
 tale erat: vbi nunc hierusalem: in ea parte: quae sequitur Moria: iuxta vallem Iosaphat: vbi Moria.
Iebus.
 porta Effraim: Iebus vero erat in superiore parte quasi arx: vbi piscina superior: in qua super
 da: magnas vires adhibuit Dauid: vt patet in. ii. li. regum ca. v. vbi dicitur. Abiit Dauid cum
 exercitu in hierusalem contra Iebuseum & reliqua. Et haec dicebatur secunda vrbs: de qua in
 iiii. li. regum dicitur ca. xxii. qd Oida prophetissa: habitabat in hierusalem in secunda: vbi fra
 ter de Lyra fingit triplicem somniorum murum. Tertia vero vrbs fuit arx Iebusei que voca
 batur Sion: cuius planities habet mensuram boni ac magni oppidi vsq; ad voraginem: inter se
 atq; motem siue collem Moria: quae vorago dicitur mello. Hanc tertiam Dauid partem edi
 ficauit: vt in eodem secundo regum li. & ca. scribitur. Cepit inquit Dauid Arcem Sion: & edi
 ficauit per Girum a Mello & intrinsecus & habitauit ibi: & vocauit eam ciuitatem Dauid. Quar
 tam partem in colle Moria voluit addicere cum templo: vt eam tetrapolim faceret: & regiam
 cum Fano & templo sacralet. Sed prohibuit eum deus per Nathan prophetam dicens: qd ea
 pars vrbs cum templo referuabatur Salomoni filio. Vnde vt scribitur tertii regum capitulo
 iiii. & deinceps atq; asseritur ibi: qd edificauit ibi domum suam & templum: & muros hierusalem
 Itaq; sicut Metropoles aliae quattuor vrbes erant Babilon: Harba: & Nyniue: ita regia. xii. tri
 buum hierosolyma tetrapolis constabat Sale: Iebus: Sion: Moria. Quo etiam pacto Cicero con
 tra Verrem: in. vi. Verrinarum dicit: Metropolim Siciliae Syracusas: tetrapolim constare qua
 tuor magnis vrbus Tyke: Archedina: Neapoli: Insula. Romulus. item oppidum Romam
 in vrbs conuertens: totum collem Palatinum cinxit: & Tetrapolim reddidit: constatem
 Roma: Vellia: Germallia: & Foro: vt exprimit Fabius Pictor de origine vrbs Romae: & Var
 ro in primo de lingua latina per origines horum vocabulorum significat. Deniq; & ipsa Iae
 ni: & Etruscorum regia Erruria Metropolis: erat tetrapolis. Harbanum: Volturna: Vetulo
 nia: Para Tussa siue Sara Tussa: id est princeps Tusca. Harba enim quattuor: Harbanum quar Hetba.
 tam tetrapolis significare: nomen arguit in qua loca sunt: Caluba: & Musarnus id est Hercu
 leus collis: ad haec rpa: quem sequit haec etiam a tate dicta Para Tussa: a qua pons para tussus.
 Na para: apud Arameos hasta & princeps dicit: vt noster Samuel dicit. Eam Tuscam: a qua Para.
 Tuscanienses & in cuius agro adhuc vadus dicit vulgo Tuscanensis: fuisse regiam duos sunt ar
 gumeto: vnum scilicet Para siue Sara cognomen. Qd enim Hebraei Sara: id Aramei Para: id est
 principem vt Vironissa intelligit. Hinc Para Tussa princeps & Vironissa Tusca vrbs est. Na qd di Sara.

F. Joannis Anni

- ruta est inter Caminū atq; Tuscanellam: Tuffam Nanam vocant incolę: id est Tuscam par-
uam ignobilem: ex cuius ruinis & viris suffectam Tuscanellam: nominis interpretatio & lo-
corum vicinitas conuincit. Nam quā Aramei vocant Tuffam Nanam: hanc Latina lingua
profert Tuscanellam: vt erudite noster Samuel Talmudista interpretabat Quare a cogno-
mine Para Tuffa regia erat. Deus quoq; Vertūnus id probat, est enim Vertumnus siue Va-
Vadimon. dimon princeps deus Etrurię atq; regius: vt in aliis cōmentariis videbitur: & Varro in pri-
mo de lingua Latina insinuat. Regius vero deus: regię vrbis erat numē. Ceterū vrbis Tuscę
ipse deus erat quę est in parte Volsiniensi: vt significat Propertius in Propopoeia Vertūni:
in qua inducit Vertūnum: a Tusca: Romam: a Lucumone Galerito traductum: pro Romu-
lo: contra Sabinos: ita dicentem Tuscus lego: Tuscis orior: nec poenitet inter. Pręlia: Volsi-
nos deseruisse focos. Ex hac vrbe fuit vnus ex Turrenis Delphinis exul Lybacas: de quo i. iiii.
Metamorphoseos Ouidius scribens: furit inquit audacissimus omni: De numero Lybacas:
qui Tusca pulsus ab vrbe: Exilium: dira pœnā p cęde luebat. Et ab hac parte non iniuria scri-
bit Fatius de Vberinis Florentinus noster in sua geographia vernaculo metro edita: Olim
Vetuletū. Viterbum dictum Veuzam: & a ture Tuscam. Emendatius dixisset a Tussa parte Tuscā. Se-
quitur hanc secundam partem: collis ad hæc tempora tenens nomen Vetuletum: a quoto-
ta portio Vetulonia deriuatiue dicta fuit. Eam fuisse regiam: & nominis interpretatio: &
dignitas probat. Et enim Veitulonia per syncopam dicta est Vetulonia: deriuata a nomi-
bus Arameis: Veia: quod est currus: & Lomni qđ est tribubus principari. Vnde beatus hie-
Phylarcha. ronymus in libro interpretationū dicit Lomnimos esse phylarchas id est principes tribuum
& populorum. Hinc Babylonia est Babel phylarcha: & populonia puppiū philarcha: & Ve-
tulonia curulum philarcha: id est princeps curulum. xii. Lucumonum & populorū. xii.
Etrurię. Quare erat princeps id est regia. xii. regum. Probat etiam a dignitate & officio:
quia penes illam ius erat dandi fasces & imperia & decorare & admittere aduenas ad ciuili-
tatem Volturrenam: dicente Sillio in. viii. libro. Męonięq; decus quōdam Vetulonia gen-
ris: Bis senas hæc prima dedit præcedere fasces. Et iunxit toridem tacito terrore secures.
Volturna. Hęc altas Eboris decorauit honore curules: & reliqua. Quarta hanc sequit Volturna: quā
omnes cōcedunt fuisse regiam: ad cuius sanum indicebantur concilia publica imperii. Qđ
etiam Liuius significat: in pluribus locis ab vrbe condita. Hanc terrapolim fuisse absq; mœ-
nibus vt i hierosolyma: & multę alię tetrapoles constat: cum quia Desiderius sylvitimus Lon-
gobardorum rex illam mœnibus munuit: tum præcipue: quia licet vno comunī nomine vo-
carentur: distincte tamen singulę enumerabantur: vt Babylonia: Babel: Alcat: Arat: Cal-
lanne. Similiter Nynus dicitur Nyniuen Fora: Cale: Resen: Rursus hierusalem enumera-
tur Salem: Iebus: Sion: Moria: Itē Samothracia distinguitur in Samenses: Nessos Thracien-
ses: Samnenses. Id idem Syracusę: in Tykenenses. Archedinos: Insulanos: Neapolites. Item
Troia: in Phrygios: Dardanios: Troes: & Ilienses. Pari forma prisca vrbs Roma ante Sabinos
& Luceres sub Romulo distinguebatur in Romanos: Forenses: Vellientes atq; Gemallien-
ses. Similiter vrbs Etruria distinguitur in tertio naturalis historie. cap. vi. a Plinio in litteris
Alphabeti Harbanum: Tuscanienses: Vetulonienses: Volturreni cognomine Etrusci: in
eadem parte Volsinienses: Ex his argumentum inuincibile vnum est a coniugatis hoc mo-
do. Vbi Volturreni sunt cognomine Etrusci: vtiq; necessario sequitur: ibi esse urbem Vol-
turrenam siue per syncopam Volturnam cognomine Etruriam. At Volturreni cognomi-
ne Etrusci sunt in eadem parte qua & Volsinienses. Ergo necessario sequitur qđ Volturna co-
gnomine sit vrbs Etruria: a qua communicato nomine omnis Thuscia Etruria dicta est: vt
copiosius super Myrsilum scripsimus. Sequitur necessario etiam quoniam Etruria vrbs est
tetrapolis: vt vbi est vna eius pars: sit & reliqua. Quare necessaria veracissima responsione

redditur ad quæsitū vbi sit Volturna: vbi inquā & Verulonia. Et si quaeritur vbi Verulonia: respondet: vbi & Tusca & Volturna in eadē parte qua & Volturnenses: & vrbs Etruria: & Thermarum aqua piscosa iuxta lacum Cyminium. Vnde hoc significatur quo ad lacum Cyminium a Sillio in. vi. libro: qui iuxta Verulonenses ponit Veientanos ciscyminos populos: Nepe: Sutrium: & lacum Cyminium: vt super fragmenta Catonis explanabimus. Quo ad Etruriam vero & Thermales aquas piscosas: significat Plinius in. ii. naturalis historie de miraculis fontium & aquarum: quo per distinctionem a Pisa de Etruria & verulonia sic habet. Aquas calidas Pisę in nascentur ranę, ad Verulonos vero in Etruria pisces. In Etruria inquit: quæ scilicet est vrbs inter Volturnas & Veientanos dictos populos vt clare limites eius describit Liusus in primo ab vrbe condita dicens. Erat Sabinis vicina Etruria: proximi Etrurię Veientes. Nam populi Veientes finiunt ad lacum Cyminiū: vt Catonis fragmenta indicant. Porro Volturna vt dixim⁹ in parte Volturnesi ipsa est cognomine Etruria: quia Volturreni ipsi sunt cognomine originali Etrusci. Sed de his hactenus. Nam plura in aliis cōmentariis adducemus. Nunc de vltimis Cadmis aliqua dicamus. Cadmus inquit Samothracia Armonia in clytus paulo ante ruinas Troianas. Ergo mēdax Græcia audet in historia Samothracum: aperto mēdacio mēstri fingens fuisse cognatum Dardanū & Iasii Cadmū ex sorore Armonia: qui post nuptias has & mortem Iasii Dardaniam condiderint: vt scribit Diodorus in. vi. libro: & Dionysius in primo. Quo enim pacto post nuptias & mortem Iasii Dardanus Samothrax Dardaniam cōdere potuit: qui eo tempore quo iam multis regibus Troianis extinctis: Troia condita fuerat: & ad finem Laumedontis & principia Priami venerat: vt Xenophon indicat: Testes sunt etiam Spinga & Palefatus Græci: qui annis sexaginta duobus ante ruinas Troiæ: fuisse cerramen prisca vxoris contra Cadmum: ob Armonia zelotypiam: regnante Laumedonte & Euandro nauigāte in Italiam asserunt: quō Eusebius de temporibus antiquitatis Græcicæ fautor: ferme annos decem ante: id est septuaginta duos ante ruinas Dardaniæ notet. Sed de his mendaciis Græcicis hactenus. De vltimo Cadmo Plinius in. v. naturalis historie, cap. xxx. ita scribit. In Asia inquit Miletus Ioniæ caput: antea Lelegeis: & Phyllysa: & Anactoria nominata: octoginta vrbium per cuncta maria genitrix: nec fraudada ciue Cadmo qui primus orationem profaicam dicere instituit.

Calmi vlt
mi.

Finitur Xenophon de Aequiuocis.

Eiusdem fratris Joannis Annii Viterbensis Theologiæ professoris cōmentaria incipiunt super Fabium pictorem de aureo seculo: & de origine vrbis Romæ ac vocabulorum eius.

Lib. V.

VINTVS Fabius Pictor illustris familia Fabia: & bonarū disciplinarum gloria: vt qui etiam a nobilissimis auctoribus in testimonium aduocetur: de aureo seculo: quo sub Iano & Saturno & Camese Roma cœpit: Itemque de forma regionis septem collium & origine Romæ hoc opus edidit: admodū necessarium iis quibus antiquitas Italiæ atque Romæ curę sit. Diuiditur autem in duos libellos. In primo originē Romæ tradit ab aureo seculo vsque ad Romulum. In secundo quæ fuerunt sub Romulo. Primus libellus duas habet partes. Prima de aureo seculo. Secūda de formā septemcollis regionis prisca tractat.

De prima parte hæc scribit.

F. Joanni Annij

Quia ex his ferme pendent oim anti-
 quitates & origines: quib⁹ aureo secu-
 lonate sunt gētes humane ante arma
 & Iouē Ninū: qui Saturnū Caspiū pe-
 pulit in Latium: vt in superioribus vt
 cūq; vidim⁹: idcirco plura sunt notā-
 da. Primū q; post diluuiū: primū ante
 q; bella Ninus & tyrānidē inchoaret:
 mira simplicitate & inocētia viuebāt
 hoies: & si quidā etiā insolescerēt Sed
 mox deprimebant: q; dii atq; numi-
 na regebāt orbem: idest iusti p̄cīpes
 quorū arbitria: q; errare nō poterant:
 pro legib⁹ habebant: vt auctores sunt
 Trogus & Iustin⁹ in primo libro. Ve-
 rū q; Fabi⁹ multa dicit q; ab aliis sub
 obscure dicunt: idcirco q; alii dicāt au-
 diam⁹. Primo q; ante Ninū fuit prim⁹
 ortus generis humani: & aurea ætas.
 Q; enī lōge ante Ninū mūdus iā cre-
 uerit a primo ortu: est argumēto: q; in
 numeras gētes iā ipse subegit: & ante
 illū innūeri hoies iā orti fuerant quos
 debellauit: anteq; illum p̄cesserūt. ei⁹
 pater: auus: pauus abauus & atauus
 reges: vt Berofus: Xenophonq; atq;
 alii tradūt. Q; vero in tali primo ortu
 fuerit aurea ætas oēs tradūt siue Ogy-
 ges fuerit post diluuiū siue ali⁹ vt Oui-
 dius i primo Metamorphoseos tradit
 dicens: de p̄cīpio ort⁹ generis hūani.
 Siue recēs tellus: seductaq; nup ab al-
 to Aethere cognati retinebāt semina
 celi. Quā satus Iapeto cōmixtā flumi-
 nis syndis Finxit in effigiē moderantē
 cūcta deorū. Aurea p̄ria sata est ætas:
 que vidice nullo: Spōte sua: sine lege
 fidem rectūq; colebat. Poena metusq;
 aberāt: nec verba minātia fixo Aere li-
 tigabant: nec supplex turba timebat
 Iudicis ora sui: sed erāt sine iudice tu-
 ti. Nōdū cesa suis peregrinū vt viseret
 orbē Mōtib⁹ in ligdas pinus descēde-
 rat vndas: Nullaq; mortales p̄ter sua
 littora norant. Nōdū p̄cipites cinge-
 bāt oppida fossē Non tuba directi nō

Taliē imperiū penes duos po-
 pulos principes extitit. Poste-
 rius Romani p̄cīpio Thulci
 sub Iano cœperunt in aureo
 seculo. Aurea ætas primo or-
 tu generis humani fuit sic di-
 cta: q; posteriorib⁹ seculis cōparata: eque atq;
 aurum inter metalla effulsit. Eā cœpisse sub
 Ogyge ante Ninum annis circiter ducen-
 tis & quinquaginta: Xenophon atq; maio-
 res prodiderūt. Is Ianus sub initium aurei se-
 culi leuū latus Thyberis Etruria tenuit. Ca-
 meses vero ac Saturn⁹ circa finem eiusdem
 ætatis dextrū incoluerūt. Ea ætate nulla erat
 monarchia: quia mortalibus p̄ctoribus nō
 dum hēserat vlla regnandi cupiditas. Princi-
 pes quia iusti erant: & religionib⁹ dediti: iu-
 re habiti dii & dicti. Non enim arbitria illo-
 rū ab æquo vel populus a iure innato: discede-
 bāt. Nullo tūc vindice aut metu: sed sua spō-
 te retinebant fidem & rectum. Pudor ipse re-
 gebat populos & ius principes. Domus illis
 nō extructę vel ornatę luxurięq; insignes erāt
 & splendide: sed vel criptę aut viminum tu-
 guria & caua arborum ligna erant. Victum
 sponte nascentia p̄bebant: aut in diem vi-
 ctus quærebatur venatu. Vinum & far pri-
 mus illis docuit Ianus ad sacrificia & religio-
 nem magis q; ad esum & potū. Primus enim
 aras & pomceria & sacra docuit: & ob id illi
 in omni sacrificio perpetua p̄æfatio p̄mitti-
 tur farq; illi ac vinū primo p̄ælibatur. Vxor
 illi fuit Vesta que prima sacrorū regina sem-
 piternum sacrificiorum ignem virginib⁹ cre-
 didit. Bella tunc non ignota modo: sed ne co-
 gitata quidē in mētem venerāt. Ad pudorē
 & sanctimoniam domorum: primus valuas:
 feras & clauas excogitauit & inuenit: & ab
 eo dictę Ianae. Olympo regio Etrurię fa-
 nōq; sacratio: duodenis coloniis totidē pome-

ætas aurea.

ria arafq; sacrauit: & ad cōtinēdum rēcētes tum colonias in officio aureo: virgas falcesq; singulis singulas dedit. Vnde ipse in manu virgam & clauē: subq; pedib⁹ bis senas aras habet. Circa finē aurei sēculi: primus omnīū Nīnus rex Assyriorū hos aureos mores noua regnandī cupiditate mutauit: & primus līmites trāsgressus: bella finitīmīs mouit: & totius Asię populos perdomuit: sub quo Camēses p̄fectus fuit Aboriginibus. Et paulo post fremētibus vndiq; contra se armis: toto prius pererrato orbe Saturn⁹ ad Ianum se contulit. Eum Comi hospitio Ianus receptum: Latio & Aboriginibus p̄fecit Et more: quīs tunc finientis aurei sēculi: intra fines suos: sese quisq; continuit: Ianus in Etruria & Saturn⁹ in Latio: thyberimq; fines imperiū esse instituit. Intra enim suam cuiq; patriam tunc de more regnum finiebatur. Līmes igitur erat inter eos thyberis: arē vero līmitum erant Ianiculum & Saturnia Capitolina. Etruriam a Ianiculo Ianus: Latium a Saturno Saturnus cognominauit. Ad radices enim Capitoliū Saturnus cōsiderat: vti Ianus Ianiculū. Hęc igitur fuit prima Romę origo ad radices Capitoliū: vbi tunc pacia bobus erat.

Quare ibi finita ē aurea etas: & coepit argētea: fugato Saturno in inferna tartara id est ad inferū mare Thuscū ad Ianū. Qd̄ mithice Ouidius in primo metamorphoseos lepideq; describēs ait. Postq̄ Saturno renebrosa ī tartara misso. Sub loue mūd⁹ erat: subūtq; argētea ples. Auro deterior: & reliqua.

Qz vero aurea etas durauerit annis vno minus ducētis & quinquaginta: vtiq; Gręci nō potuerūt a suis rescire: quia prim⁹ qui Gręcos scriptores assequutus est fuit Nīnus: vt ait Diosdorus in. lii. li. Et vt in primo fatetur: nō dum illis cōperrū erat: qui primi fuerint in orbe reges: sed a Barbaris didicerūt: q se primos scriptores & indagatores rerū vtiliū asserūt: & multorū temporū memoriā apud se seruari affirmant. Vnde & Xenophon quē producit hic: in testē Fabius vtitur testimonio inscriptionis Babylonice: & Archilocus testimonio Masear Phœnicis: vt in cōmentariis eius videbimus: & Cato in pœmio de originibus similiter. Hi oēs cōsentientes etiā Beroso in. v. antiquitatū: affirmāt a diluuiō primo vsq; ad Nīnū fuisse annos nouē & quadraginta supra ducētos. Quare aurea etas durauit ante Nīnū nō minus

eris cornua flexi. Non galeę non ensis erat: sine militi vsu Mollia secure: per agebant ocia gētes. Ipsa quoq; immunitis: rastrosq; intacta: nec vllis Saucia vulnerib⁹: per se dabat omnia tellus. Durauit hęc pacifica & aurea etas teste Trogo: vsq; ad Nīnum qui prim⁹ aureū sēculū gentibus substulit: & arma finitīmīs atq; remotissimis prim⁹ itulit. Qd̄ eius abbreviator Iustin⁹ in primo Epitomatū breuib⁹ absoluēs p̄cipio inquit: rerū: gentiū & nationū Imperiū penes reges erat: quos ad fastigiū huius dignitatis nō ambitio popularis: sed spectata iter bonos moderatio p̄uehebat. Populus: nullis legibus tenebat: quia iustorū principū arbitria: pro legib⁹ erant. Fines imperiū tueri: magis q̄ proferre mos erat. Intra suā cuiq; patriā: regna finiebatur. Primus oīm Nīnus rex Assyriorū: gentibus quasi auitū morē: noua Imperiū cupiditate mutauit: & finitīmīs bella intulit: & rudes adhuc ad resistēdum populos: facile terminos vsq; Lybię p̄domuit. Itaq; p̄batū est qd̄ Sēpronius & aliū scribūt hac argumētatiōe: Primus ort⁹ humani generis & innumera gentiū multitudo fuit ante Nīnū. Ergo aurea etas fuit ante Nīnū: q̄a in priō ortu generis humani lata est aurea etas. Itē qui prim⁹ bella & turbas ciuit post aureū sēculum: fuit Nīnus.

Aurea etas
tis etas.

F. Joannis Annij

annis supradictis. Quod vero Janus floruerit sub initium eius aetatis: ipse Janus in primo de Fastis asserit dicens.

Tunc ego regnabam: patiens cum terra deorum: Esset: & humanis numina mixta locis, Nondum iustitia: facinus morale fugarat: Ultima de superis illa reliquit humum, Proque metu populum sine vi: pudor ipse regebat Nullus erat iustus reddere iura labor, Nil mihi cum bello: postes pacemque tuebar: Et clauem ostendens: hec ait arma gero, Ergo Janus fuit sub initium aurei seculi: quonia longe post eum fuerunt Cameses & Saturnus reguli: circa finem potissime Saturnus: quia clare omnes scribunt: ideo venisse in Italiam: quia iam contra eum Iuppiter: sub quo cepit argentea proles: mouerat, Quod vero ait Ianum inuenisse primum far & vinum magis ad sacrificia quam esum: non negat quin etiam prebuerit ad esum & potum sobrii. Et id videntur significare Ouidius in primo de Fastis: & Acron & alii: cur hec offerantur soli Iano: quia inquit significant partimoniam & rudem victum illius etatis. Et in satyra: Atticus eximie: Iuuenalis dicit. Ponebat igitur Thuscus farrata catino Omnia nunc quibus inuideas si liuidius sis. Porro: quod aras: ritus & templa primus Italos docuerit: & ob id perpetuam prelationem & libamen ante alia sacrificia deorum promeruerit: utique Xenophon tradit: ut asserit Macrobius in primo Saturnaliu. Ouidius quoque adiecit in primo de Fastis: aliam rationem: quia est deus introituum & ianua, Et ideo non potest adiri ad aliorum deorum sacrificia: nisi per ipsum, Quod si queris cur ipse sit omnium ianua: Respondent omnes, quia est pater omnium deorum & hominum: ut ait Berofus in secundo antiquitatum. Et Iuuenalis in Satyra: credo pudicitiam. Dic (inquit) mihi nunc queso: dic antiquissime diuum: Respondes his Iane pater. Et Propertius in Elegia ad Vertunum qui est idem quod Janus: ut posterius suis locis videbitur: inducit Vertunum se appellatorem patrem diuum. Nam celum asseritur pater omnium deorum: & Janus est celum: ut Berofus docet: & Ouidius scribit primo de Fastis. Et ob id teste Macrobio in primo Saturnaliu: & Seruio super geneida: Janus apud Thuscos erat quadrisons ob quatuor partes celi: causans quatuor partes anni: hyemem: verem: estatem: autumnum. Et Cicero Ianum dixit dictum quasi Eannum: quod eat & vertatur celum & annus. Hinc Ianus Eannus Verrunus eadem sunt. Ex his patet Saturnum qui venit ad Ianum non fuisse Greculum illum Cretelem antiquissimum Apteram. Cui argumento sunt multa. Primo quidem tempus: quoniam Saturnus qui ad Ianum venit: fuit aureo seculo: tempestate Ninie: cum adhuc homines viuere videntur victu rudis: ut Iginus ait & Macrobius refert: & homines rudis truco cauaque robore atque tugurio vererentur: & nondum compositos hic Saturnus: quia iustus erat: lege composuit: ut ornato carmine Virgilius in viii. Aeneidos, descripsit dicens: de ipsis Aboriginibus Latii. Hac nemora indigenae fauni nymphaeque tenebant: Gensque virum truncis: & duro robore nata Quis: neque mos: neque cultus erat: nec iungere tauro: Aut componere opes norant: nec parcere parto: Sed rami: atque asper: victu venarum alebar. Primus ab ethereo venit Saturnus olympo Arma Iouis fugiens: & regnis exul ademptis. Is genus indocile & dispersum montibus altis: Composuit: legesque dedit: latiumque vocari Maluit: his quoniam tutus latuisset in oris. Aureaque (ut perhibent) illo sub rege fuere: Secula: sic populos tranquilla in pace regebat. Ceterum Apteras fuit domesticato orbe: & aetate ferrea: post Ninum quingentis annis & amplius: videlicet interfecto Iasio a fratre Dardano: & ante conditam Dardaniam paulominus triginta annis: ut Graeci consentunt: & Eusebius notat. Quinetiam iniustissimum & ferreus Apteras atque impiissimus: patri testes eruit: filios occidit: Titanibus nepotibus ac fratri bellum intulit: & totum Crete regnum perturbauit. Rursus Saturnus qui ad Ianum venit denominata Italia a se Saturnia mortuus reliquit: ut Macrobius in primo Saturnaliu dicit. Porro iam celsauerat etate Aptere nomen Saturnia: & dicebatur Italia: ut Berofus indicat: & tempus probat: quia ut diximus minus triginta annis: ante fugam Dardani & conditam Dardaniam floruit

Ianū tēpora

Farris & vini vsus.

Ianū Ianua.

Eannus Saturnusque ad Ianum veniunt.

Apteras.

scelestus & ferreus non aureus saturnus Apteris. Porro antea regnauerat Iafius: & ante Iafium pater eius Coritus gener Itali Atlantis ex filia Electra: matre Iafii: & ante Coritum Morges cognatus Coriti ex Electra sorore: & ante filium Morgetem regnauit Italus Atlas a quo Italia: & ante Italum Apis: a quo Apenina & Taurina dicta fuit: & ante Apim siue Taurum dicta erat Saturnia: vt super Berofum inexpugnabiliter comprobatur. Non fuit igitur Greculus Apteris: ille saturnus aureus: collega Iani aurei: a quo Italia quondam Saturnia dicta fuit. Quis vero hic Saturnus fuerit: & vnde: aut qua ratione fugatus! & a quo Ioue: & quando: & quo pacto continuerit Aborigines: in aliis commentariis precipue Berofianis demonstrabitur. Nec te moueat qd Virgilius dicat eum venisse ab Olympo aethereo: quia non in Creta solum: sed etiam in Peloponesso: & Asia & Aegypto inueniuntur montes dicti Olympi: quinetiam & in qualibet regione mons altior dicitur Olympus: quales sunt montes Caspii a quibus ad Ianum venit pius & iustus & Saga saturnus. Precessit enim altitudine omnes montes: etiam in ipsa Scythia: quae est altior pars orbis: vt omnes Geographi cum experientia concedunt. Et ideo Michici dicunt: qd Iuppiter Saturnum in tartara & inferos misit: quia ab suprema parte orbis ad inferiorem: inferumq; vocatum mare fugauit: iam inclinante in vitia aureo seculo. Quod vero Fabius dicit: quonia ante Ninum nulla extitit vniuersalis monarchia: quia intra limites patriae suae quisq; regebat: vt Saturnus in Latio: & Ianus in Ianicula Etruria: id argumentum facit: quare ante Ninum non inchoauit sua tempora Eusebius: sed a Nino: & quidem non a principio Nini: sed a. xliiii. eius anno. Ratio vna est: quia vsq; ad. xliiii. annum non explicuit acies: sed solum assuefaciebat militem ad incognitam militiam & inusitatum exercitum: vt Diodorus siculus in. iiii. libro insinuat. Nouem enim vltimis annis bella intulit: & totam Asiam vsq; terminos Libyae domuit. Si enim magnus Alexander. xii. solis annis: eam Asiam & Aegyptum: iam toto orbe armato & ad alios inuadendum nedum ad resistendum potetissimo subegit: nihil mirum: si vt ait Trogus & Iustinus tam breui tempore Ninus rudes adhuc ad resistendum populos & inermes: terminos vsq; Libyae pdomuit. Est ite argumentum qd nouissimis annis coeperit viciare aureum seculum: quia primu finitimis bella intulit: vt omnes concedunt. Baetri autem quibus impabat Saga saturnus: teste Beroso: vtiq; sunt finitimi Assyrii. Quare principio eos aggressus est. Ceteru dum hos debellaret: venit ad eum Semiramis Ascalonitis: ex eaq; filiu Ninaden sustulit & infantulum moriens Ninus reliquit: pro quo Semiramis regnauit: vt Diodorus in tertio libro scribit: & alii consentiunt. Quare circa finem sui imperii viciare coepit aureum seculum. Quod vero ait Ianus suscepisse saturnum in dextro latere thyberis: & in leuo Etruriaq; Iantum cosedisse: sciendum est: qd dextrum & leuum thyberis: dupliciter accipiunt: vel eundo ab vrbe ad Ostia: vel ab Ostiis ad urbem. Primo modo rate nauiganti Thyberim: Latium est a sinistris: & Etruria a dextris. Econtra vero ab Ostiis nauiganti ad urbem: a dextris est solum terraq; Latii: & ad leuam solum Etruria. Et ita hic loquitur Fabius habedo ratione ad aduentu saturni ab Ostiis in Capitolium: vbi Ianus illum visitans prefecit Aboriginibus: & saturniam Latium dici voluit: sicut Etruriam Ianiculum. Et hoc itinere ab Ostiis vsus est etiam Ouidius: qui in primo de fastis inducit Iantum ita de receptione & aduentu Saturni dicentem. Causa ratas superest: Thuscum rate venit in amne: Primus oberrato falcifer orbe deus. Hac ego Saturnum (memini) tellure recepi. Celsitibustegnibus: a Ioue pulsus erat. At bona posteritas puppim formauit in ere: Hospitis aduentum testificata dei. Inde diu genti mansit Saturnia nomen: Et dicta est Latium: terra volente deo. Et paulo post Ipse solum colui cuius placidissima leuum: Radit arenosi Thyberis vnda latus. Ara mea est colli: quem vulgus nomine nostro: Nuncupat hec etas Ianiculumq; vocat. Aram ergo Ianiculum Etruscum: leuo thyberis lateri herentem vocat: quia pro sacro limite atq; sine imperii sui Thyberi posuit: qui limes comuni impensa factus & sacratus est: vt idē

Saturnus ad inferos.

Baetri Semiramis

Dextrum & leuum.

F. Joannis Annij

Ouidius in. li. de Fastis ad sacrum limitem loquens dicit.

Te duo: diuersa: dñi de parte coronant: Binaq; ferta tibi: bina corona ferunt.

Ara fir: ignem fert rustica testa: Spargitur & celo: cōmunis terminus agno.

Ergo Ianiculum & oppidum dicitur: quia ibi posuit Ianus Ianiculas colonias: & Ara quoq; quia ibi pro sacro limite inter se & Camesem atq; Saturnum facta est Ara: & caelo agno: pro communi termino sparsus est thyberis. Saturnia vero ad radices Capitolij non ara sed vrbs dicitur in. viii. Aeneidos: a Virgilio dicente.

Hæc duo præterea disiectis oppida muris: Reliquas veteriq; vi des monumēta vrorum.

Hanc Ianus pater: hanc Saturnus cōdidit vrbē: Ianiculum huic: illi fuerat Saturnia nomē.

Neq; disiectis oppida muris: aut seorsum propria impensa singulum singulam vrbem condidisse significare voluit Virgilius: vt eum Macrobius incusat in primo Saturnalium: sed solum significat disiecta fuisse limite sacro: quia ea ætate cuiq; regi intra suam patriam finiebat

tur regnum: vt hoc loci Fabius: & Trogus atq; Iustinus in primo epitomatum significant.

Item edificatam cōmuni impensa vrbem: singulo regi tribuebatur: vt Saturnia Saturno: a qua Latium Saturnia: & Ianiculum Iano: a quo Etruria Ianicula primum nomē habuit: vt hoc loco docet Fabius. Vnde is eam condidisse dicitur: cui⁹ nomen personabar: sed nō propria impensa: quibus peculium & patrimoniū aureo illo sæculo erat cōmune vt tam ipse Macrobius & Virgilius q̄ Trogus atq; Iustinus vltimo epitomatum scribunt: & alij consentiunt: Ad hoc commune peculium & aureum sæculum euangelia reducunt homines: & nulla lex alia: sicut copiose ostendimus in commentariis super euāgelia: epistolas: & Actus apostolorum. De Vesta vero & fascibus: & .xii. aris & pomœriis Iani: super fragmenta Catonis diximus Nunc de primo instituto Fabii: de origine vrbs Romæ: aureo sæculo: sub Saturno

& Iano dicendum est. Varro in primo de lingua latina sic dicit. Capitolium dictum a capite humano ibi inuento: & Tarpeius collis antea a Tarpeia virgine Vestali dicebatur: ibi scutis Sabinorū obruta & sepulta. Verum pri⁹ Saturnia dicebatur & ab eo late Saturnia terra.

Quod & Iuno in sexto de Fastis ab Ouidio introducta fatetur dicens.

Si genus aspicitur: Saturnum ego prima parentum Feci: Saturno fors ego prima fui.

A parte dicta meo quondam Saturnia Roma est Iunctaq; Tarpeio: sunt mea templa Ioui.

Plinius quoq; in. vi. capitulo tertij libri naturalis historiae distinguens vtrāq; originem Latij videlicet & Etrurię: Saturnia inquit est vbi nunc Roma: antipolis vero vbi Ianiculum in parte Romę: non tamen eadem: sicut paulo supradixit. Volturri: cognomine Etrusci: in eadem parte Volsinenses. Hæc igitur prima Romę origo.

De secunda parte primi libelli:

Am Fabius Pictor explanauit ad integrum ea in quibus omnes cōueniunt de origine antiquissima vrbs Romę in primo ortu generis humani: quosata est aurea ætas sub Iano & Saturno: Nunc depingit atq; describit: qualis erat regio septicolle ante q̄ inhabitaretur: sed pascua bobus erat. Ad cuius intellectum descripsi in plano totum qd scribit Fabius: vt meli⁹ noui. Non enim profiteor artem pictoriam. Qui magis assuetus est Romæ: atq; melius intelligit Fabium: ipse emendet sicubi in pingendo erraui: Describens ergo agrum septicolle Romanum tempore Saturni inhabitatum: qualis ei facies vultusq; atq; dispositio esset: hæc dicit.

Saturnia.

Virgilij locus.

Capitolij Tarpeia arx

Facies tūc agri huius instar arcus erat: cuius chorda eēt alue⁹ Thyberis. Cornua ad solis qdē ortū rupes auētina & ad occasū capitolina: media palatina. Eadē palatia rupes thyberim a frōte prospicit: a sinistris Cēlio: a dextris Exqlino iūgit. Auētinus itē a frōte Thyberim & capenā tenet: ad dextrā celiolo ac Viminali hēret. Capitolū ante se thyberim & portā carmentalē cernit: hēret illi q̄rinalis.

Vides itaq; Thyberim veluti chordā arcus. Cernis septē rupes: q̄s antiquo tū alii mōtes: alii colles vocauerunt. Aspici seos istar arcus tēsi sibi mutuo succedere. Cornua vides duo: ab occasu qdē rupē Tarpeia siue Capitolina: vbi p̄cipio fuit Saturnia: & a q̄ late Saturnia dicta ē terra: vt ait Varro in p̄rio de līgua latina. ab ortu vero solis Auētina rupē: vbi Italus Capenā cōg

F. Joannis Annij.

didit a qua primū porta Capena: quæ postea Hostiēsis: quæ ad urbē ducit Hostiā: nūc sancti Pauli dicitur: quia ducit ad etus sacrum locū Iuvenalis aut noster Aquinas in Satyra dixit: madidam Capenam: ob proximū illi Thyberim atque vadas tū paludes ut paulo post exponemus. Vides itē in medio arcus Palatinū omnibus maiorem collē: Et ideo antonomastice dicitur ē tā ab antiquis quā junioribus palatium masus: scilicet aliis sex collibus: tamen si quidā in hoc aberrēt (ut existimo) & alibi aperui. De his collibus prius postea de Thyberis: postremo de tota area: originēs & tēpora exponēda occurrūt. Ut autē Fabius significat: & Varro in primo de lingua latina exprimit: tribus precipue nominibus Capitolium cognominatum est: scilicet capitolium dicitur est: ab humano capite ibi inuento: dum foderetur in cacumine rupis: fundamenta templi Iouis: a Tarquinio superbo: qui ultimus a Romulo rex fuit. Alio nomine sub Romulo dicebatur rupes Tarpeia: a virgine Vestali ibi occisa & sepulta: dum Romulus Sabinū bellum gereret. Prisco vero nomine dicebatur Saturninus mons a Saturnia in cliuo montis condita. Et ut ait Varro: tempore suo: tria vestigia & argumenta manebant: quod Saturni Fanum in faucibus: quod Saturnia porta: quā Iunius scribit: ibi quā tunc vocabant Pandaniam: & quod post eam Saturni in aedificiorum legibus privatis pariete: postici muri sunt scripti. Hic mons ut hoc loci Fabius dicit a fronte habet Thyberim & portā Carmentalem. Carmentalis porta erat: ubi pons Carmentalis: quo trecenti Fabii contra Vesentes transfretes Thyberim: relinquebant Ianiculum ad dextrā ut patet in Livio: Quare ab hac porta transmissio Thyberis & Ianiculi radicibus: per planiciem sub Ianiculi dextro illis: perrexerūt contra

Capitolii
nomina

Carmentalis
porta

Has rupes antiqui septē colles & septē montes appellauerūt. Area huius arcus est quæquæ capitium iacet inter auerinum & Capitolium: & a palatio ad thyberim Libyssus: antea inde argeus: post vicus thulcus dicitur. Paludes plures eo passum thyberina in uadatio efficiebat: quæ hæc aream non satis idoneam habitationi reddebat: antequam factis Vertuno sacrificiis in alueum suum thyberis verteret. Prima igitur origo Romæ fuit: collis capitolium antea saturnia dicitur sequens hunc auentinus fuit habitatus ab atlante Italo sicilia aduecto eo contra fratrem suum hesperum: in cuius tutela erat Etrurie imperium ad huc Iano puero & imaturo ad munera regia & regni. Porro Italus dimicare a Iano & etruscis prohibitus: in auentino consedit: ad cuius radices iuxta thyberim: ope atque consilio ianica penam oppidulum condidit: & regionem eius promissu italia dixit. Mox hespero fratre rebus humanis excepto: Italus in tutelam ianum & etrusciam succipiens: omnem circa thyberim regionem extēctis ultro citroque aliis cognominibus a se italia nuncupauit. Hæc est prisca italia cuius nomen sensum ab alpiū radicibus ad fretum siculum ac ipsi siciliæ contatum est. Denotare enim aut imponere gentibus & locis noua nomina: tamen regum ducumque ius est. Suscepto igitur italus italiæ impio: tum filiam suam Romanam nomine: Siculis & aboriginibus in Latio profecit. Quæ relicta capena mediū palatinum tenuit: & in vertice ubi heret exquilino romam oppidulum condidit quod Valētia sonat. Post eius obitum ob paludes neglectum oppidum fuit usque ad aduentum Euadri quæ cum oppido simul restituit nomen. Subsides septē collibus capus argeus dicitur est ab argo Euadri hospite & comitibus argiui herculis quæ ad Euadrum venerunt: & in saturnia subsedit. hic extrema argileta dicitur. Superior argiletus dicitur in principio vici thulci sub celiolo inter circū maximū & auentinum ubi letum argi simul & sepulchrum est. Imus vero

argiletus est vbi ianus quadrifrons: q & ver-
tūnus in fine vici thusci ad radices capitolii
in foro boario vbi saturniæ vestigia. Tres igitur
colles primū coluere ante romulum: me-
dium quidem roma filia itali: extremos vero
saturnus & italus.

est via pxima Iano. Ire p hāc noli quisq; es: omen habet. Illa fama refert Fabios exisse trecē-
tos. Porta vacat culpa: sed tñ omen habet. Ex his patēt errores: quorū primus ē: q̄a scribūt
Carmentalē portā fuisse veteris Romę a Romulo cōditę. Patens vtiq; error est: q̄a Roma
cōdita a Romulo solam rupē palatinā cingebat: vt oēs fatent. Quare Carmētalīs nō erat
porta Romę veteris: q̄a circa thyberim erat: dextro illi Iano veniēti a palatio. Secūdus er-
ror est: q̄a existimāt quidā Veīētes Enianos eē circa thyberim quī est. xiiii. milibus passuū a
Fidenis ad Vaticanū & Ianiculū: vt videt significare Plynius in. iiii. naturalis histo. ca. vi.
Verum Plynius nō dicit ibi quātū spatii tenuerint Veīētes p thyberim: sed quoto thye-
ris spatio Veīēs ager a Latio distēminat. Nā idem Plynius a Ianiculo vsq; in Phalarim
fuisse agrū Veientē asserit in. ii. naturalis historiæ capi. xcviii. dicens. In silua Cyminia: &
ad aras Mutias in Veiente: in fixa terre: euelli nō possunt. Est autē oppidū arę Mutię: quod
rustici AreMuza vocant: nō procul Phalerio & Fescēnio nunc ciuitas Castellana. Quare
multo amplius tredecim milibus passuū diffundebat Veiens ager. Immo etiā Cyminia
iuga quę sunt limites Etrurię vrbis attingebant: dicente Liuso in primo ab vrbe condita:
erat inquit Sabinis vicina Etruria: & pximi Etrurię Veientes. Tertius error est: quia qui-
dam asserunt Ciuitā Castellanā esse vrbem Veīētem: quod falsum esse probant via: & spa-
tium: & cognomen. Via quidē quī Fabii sub Ianiculo versus lacum Sabatium: nō versus
Thyberim Ciuite Castellane: contra vrbem Veīētem iuerunt. Rursus spatium distat Veī-
ens ab vrbe Roma minus viginti milibus passuū: vt significauit Apius: & Liusus refert in
quinto ab vrbe condita. Quātum autem minus sit: Dionysius Halicarnasseus exprimit:
quī Romę diu moratus multa didicit. Is in secundo libro tradit: a loco vbi Thyberis mari
mergitur: vsq; Romam esse spatium centum & viginti stadiorum. Et rursus in eodē libro
dicit Veientem vrbem esse in colle munito tantę quantitatis quātam Athenę habent: &
centum ferme stadiis distare ab vrbe Roma. In eodem dicit Romulum in Palatino colle
quadratam fecisse vrbem tantę quantitatis: quātam habent Athenę. Ex quo patet nō ma-
gnas vrbes fuisse: Veīētum Athenas: & priscam Romam quę solum Palatinum collem te-
nebat. Verum ea etate per grandes existimabatur respectu aliarum: quia teste eodē Dio-
nyso Halicarnasseo in primo lib. mos condēdarū vrbium fuit antiquis: eas fundare nō ma-
gnas: sed locis munitas & crebras. Igitur quoniā stadiū est octaua pars miliarii: vt Prole-
meus & alii concedūt cōsequēs necessario est: vt nō vulgari mensura sed cōmuni & pbata
ab mari Ostiensi ad vrbē sint quīdecim miliaria: & ab vrbe per dextrū euntibus Ianiculū
vsq; Veientem vrbem sint circiter duodecim. Hoc itinere si pcedimus versus Sabatios
inuenimus ferme. xii. milibus passuū distantē Lartenianū in colle munito: quod vulgus
mutata prima littera dicunt Marthenianū. Nō est igitur vel via vel spatium definito Veī-
ens vrbs & ciuita Castellana eadem. Tertio patet ex cognomine. Nam licet Phalarim
et Phescenium prius fuerint vrbes habitate a Siculis & Etruscis: tamen eas postea cum
Enos vrbes Pelasgorum Eniani Pelasgi inhabitauerunt: vt significat Dionysius Halicar-
nasseus in primo libro. Porro pulsus Pelasgis Enianis siue Enotanis Thusci soli coluerunt

Veīētes cognoīe Lartenianos vt An-
toninus dicit in Itinerario: aut Ene-
tanos vt Plutarchus: aut Enianos: vt
alii dicūt. Quin reliquerūt etiā a dex-
tris Ianū sub capitolio quadrifontē: vt
patet in figura discedēdo a Romano
foro ad Carmentalē transitū: dicente
Ouidio ī Fastis. Carmēris portę dextro

Veientes

Ciuita Cas-
tellana.

F. Joannis Annij.

et cognomina Etrusca adiecerunt. Phesce. i. arces simul & acies; et Larth. i. princeps oim-
vt in Etrusca historia pbauimus: quã septẽ & sexaginta Epitomatum libris iam absolui-
mus: a Iano vsq; ad nostrã etatẽ. Quare Larthenianũ est princeps & Metropolis Etrusca: co-
gnomine Veiens a pgenitorib; Veis Etruscis: & Phescenũ est id qd arces Ene; & a Ver-
gilio dictẽ Arces & acies Soractinẽ & Phesceninẽ. Vulgõ Castellane: qã Arx castelli vul-
go dicitur. Hinc & illis acierũ suarũ est insigne eques armatus. Igitur hactenus de itinere
a Romano foro in Veietes per portam Carmentalẽ: quẽ ad Capitoliũ & initia vici Thuscũ
sub Capitolio magis spectat q̃ ad Romã palatinã. De Auentino dicendũ est postea: vnde
dicat Auentinus. Nũc quo pacto secũdus post Capitoliũ locus fuerit habitatus: est expla-
nandũ. Teste Igino cui cõcordat Berofus: Atlantĩ Italo a quo Italia dicta ẽ: frater fuit He-
sperus rex Hispaniẽ: inter quos bello orto ob regnãdi cupiditatẽ superior fuit Atlas Italus:
qui pulso Hespero in Italiã: regnauit i Hispania atq; Sicilia. Hesperus i Italia ad Thuscõs
se cõferes: tutor regni factus ẽ: Iano tum infante: vt hic innuit Fabius. Sed nota vnũ fuisse
Iani plures Ianium priscũ: plures vero posteriores: quorũ hic fuit vnus cui nomẽ Camboblascon: & co-
gnomentũ fuit Coritus socer Atlantis Itali: vt i quinto antiquatũ Berofus pdit. Ab hoc
Hespero Italia & Hispania hesperia dicta sunt: qã vtrõiq; regnauit: vt Iginus scribit: &
Seruius sup Aeneida refert. Grẽci qbus prauũ ingeniuũ semp fuit ad obscurẽdos aliorum
splendores antiquos: audent mentiri: & dicere Italiã et Hispaniã dici hesperias a sidere:
quia eo nauigãt ab Italia in Hispaniã. Ergo & Gallia erit Hesperia: qã eodem sidere nau-
gant ab Italia in Gallias. Ita dum voluerũt inducere Italicẽ antiquitatẽ caliginẽ: se oĩno Dia-
lecticã: & historias: & Geographiã ignorare ostenderũt. Verũ pauloante obitũ hesperi Ita-
lus ab Hispania in Sicilia: & a Sicilia in Italiã: cõtra fratrem dimicaturus cõcessit in Latium:
vbĩ Etruscũ cũ Iano puero obuĩates: phibuerũt Italum cũ fratre arma cõferre: permiserũt
tamen & opem cũ cõsilio adiecerũt: vt e regione Saturniẽ: collem Auentinum teneret: &
condito oppido Capena: etiã agrũ eius a se Italiã diceret: vt hoc loci asserit Fabius: quem
plures sequũtur. Tortellius vero noster in littera Roma ait: hoc dictũ etiã Solinũ sequutũ
Ergo mox mortuo Hespero: tutor Iani quĩ & Coriti successit Italus in Verulonia: vt in v
antiquitatũ Berofus tradit: in qua etiã argumẽta: patriã & genitura Pleyadũ Italicarum
loca noĩbus earum: & matris Pleyadis dicata: & patris Atlantis noĩa: cognomina: exalta-
tionis eius locus: tituli ad sempiternã memoriã: & eiusmodi multa. Quod vero ait circa
Thyberim vltro citroq; mox suscepto regno a se nominaſſe Italiã extinctis aliis cognomi-
nibus: videlicet Ianicula: Saturnia: Apenina: siue Taurina: Cameſena: Hesperia: vtrq; idẽ
insinuat Seruius super Aeneida dicens. Italus rex a Sicilia cum Siculis in Italiam venit
et loca circa Thyberim tenuit: et a se Italiam nominauit. Argumento huic antiquitatẽ
manere: aiunt tam ipse Seruius q̃ Dionysius Halicarnasseus in primo libro: quia circa Ty-
bur loca dicta Siciliensia sunt: et in Etruria circa Thyberim sunt vrbes Phalaris & Phe-
scennium: quas prius inhabitauerunt Siculi: et circa Ardeam Latii: sunt fines dicti Si-
cani: et in Etruria vallis Sicania & monumenta Atlantis Itali: & Pleyadum: quæ in Be-
rosianis commentariis explicabuntur. Nunc de area huius Arcus dicendum. Primo di-
ctus est campus Libyſſus teste Festo a Cerere frugifera: quẽ ex Libya primum fruges illo
aduexit: a quo & campus Libyſſus: et ipsa Libyſſa dicta est. Ceres enim ipsa frugifera &
legifera. Libyca & Aegyptia foror Osiridis: vt auctor est Diodorus in primo libro: do-
cuit in Italia: Attica: & Sicilia molere: & panes conficere: cum antea glande vescerentur:
vt docet Plynius in. vii. naturalis historiẽ. capitulo vltimo. Primos autem panes obtulit
in gratiã Iasii regis in nuptiis Cybelis: vt authores tradunt: & Cybelaria marmora exci-
sa produnt. Et hoc ante Troiam conditam. Paulo vero ante Troianum excidium Euan-

Hesperus

Iani plures

Campus
Libyſſus

der Argo hospiti suo a focis occiso sepulchrum fecit: a cuius leto primum Argiletum superiorum dixerunt: & non a somniata Argilla: de quo Vergilius in Aeneidos octauo. Nec non & sacri monstrat nem⁹ Argiletum, Testaturq; locum: & letum docet hospitis Argi. Rursus paulo post ad eundem Euadrum venit cum Argonautis Hercules: qui in Saturnia hospitati sunt. Et ab his dicitur etiam Argeus campus: ut Varro in primo de lingua latina: & nunc Fabius insinuat. Et dicitur Argiletus imus a Seruis: & infimus a Liuso in primo ab vrbe condita: quia infimus fuit loco & tempore. Lius⁹ enim in primo ab vrbe condita: ut inquit: a nimis feroces reuocaret Numa: ad infimum Argiletum/lanum facit indicem belli & pacis. Et super septimum Aeneidos ibi. Sunt gemine portę belli: sic habet Seruius: id est gemina lanı templa iuncta. Sacrarium (inquit) hoc Numa instituit circa imum Argiletum: iuxta theatrum Marcelli in breuissimis duobus templis. Duobus inquam propter lanum bifrontem. Postea vero captis Phaliscis vrbe Tuscia: inuentum est simulachrum lanı cum frontibus quattuor. Vnde quod Numa instituerat translatum est ad forum transitorium: & templum quattuor portarum ibi substitutum est. Hęc Seruius. Tertio dicitur est campus vic⁹ tuscus: ut supra insinuaui. Contra hoc videtur quod Dionysius Halicarnassus scribit de vico Tusco dicens in quinto lib. Vicus Tuscus est conuallis extensa ferme quattuor stadiis a capitolio vsq; ad palatium: a quo quidem est transitus in circum maximum. Ergo non pertingit a capitolio vsq; ad Cęliolum & vltra. Dicendum est qd non bene vidit Halicarnasseus quod scribit Varro eo doctior: & Romanam regionem plenius edoctus. Is in primo de lingua latina post Cęlii Tusci obitum: Cęlianos Tuscos tenuisse Cęliolum. Et tuscos Luceres subsidentem conuallē asserit. Eius verba sunt ad hanc sententiam. Post mortem Cęlii tusci: quia non suspitione carebant: iussi sunt in conuallē descendere: & ab eis dicitur vic⁹ tuscus: vbi est & templum Vertumni: qui est princeps de⁹ Etrurię. Et subdit: Cęlianis vero quia suspitione carebat dat⁹ est Cęliolus cōiunctus Cęlio. Et ideo recte Fabius dicit principium vici Tusci incipere sub Cęliolo versus Auentinum: & terminari ad radices capitolii. De eo vero qd ait Romę filiam Itali principio Romę a se dictā cœpisse in palatino colle: etiā Berofus in. v. & Plutarchus in vita Romuli conscribunt. Porro neglectum fuisse ob aerem palustrale: & dictum Valentia: & ab Euandro restitutum: & Solinus in collectaneis: & alii nonnulli consentiunt. Itē ut ait hoc loco Fabius: inundatio Thyberis ante Romulū reddebat hunc campum minus idoneum ad habitandum. Quod patet primo: quia a palatio per subsidentē vallē disungebat vrbs ab Auentino: & per paludes nauigabat: ut ait Varro: quippe qd Germallia est pars veteris Romę vbi expositi fuerunt Rem⁹ & Romulus: ut idē Varro & Dionysius: & hic Fabius refert. Erat & Curtius lac⁹ pal⁹ magna: in quē sese armat⁹ cum equo iniecit Curtius siue Metius Sabinus is fuerit siue alius: siue vterq;. De eo vero qd ait Ianum & Vertunum esse eundem: id consonat: & propria eorū epiteta & interpretationes demonstrat: de quibus loco suo dicturi sum⁹. Ianus. n. ut Cicero ait: & Macrobius in primo Saturnaliū significat: quasi Ean⁹ ab eundo dicitur: qd eat & vertat cęlū & res oēs. Apud Ianum. n. solū est oēius vertedi cardinis.

Explicit Primus libellus Fabii Pictoris.

Q. Fabii Pictoris Secund⁹ liber incipit.

Ostendit Fabius in superiore libello declarauit qd ab Iano & aureo seculo vsq; ad Romulū cœpti sunt habitari tres colles: a Saturno quod Capitolinus: ab Iano Auentinus: & a filia eius Palatinus. Nunc in hoc libello edocet quo pacto palatium Romul⁹ in vrbe quadratā conuertit: & deinde quo pacto reliqui colles intra vrbe Romam computati fuerint: & demum de nominibus & locis eius. Primo ergo dicit quo pacto palatium Romulus in vrbe formauerit his verbis.

Argiletus.

Tusc⁹ vic⁹

Lac⁹ Curtius

F. Joannis Annij.

Rex & Regulus.

Superius exposuimus qd sit Olympus & fossa / & quo pacto sacrabatur vrbes / & pomeria. Et qd sit Tetrapolis siue quadri vrbs & vrbs quadrata: in comētariis Xenophōtis. Differentia vero inter regulū & regē erat tūc: qualis nūc inter reges & duces. Vnde omnis dux est regulus nō tamē rex. In Italia vero reguli esse nō poterāt nisi eēt Thufcorū verne ac nutriti in fano Volturne cū Larthe atq; Lucumonibus. Cui duo sunt p̄cipua argumēta. Primū: quia Caccū legatū Cāpani reguli / q ducatū nō verna Thufcorum inierat / in vñcla cōiecit Tarcon rex Etrurię: vt in Collectaneis Solin⁹ insinuat: q; p̄ignomi nā id romāis opposuisset Mitridates: q; tufcorum verne fuissent: vt hoc loco Fabi⁹ & trogus cū Iustino sentiūt li. xxxviii. epitoma tū. Vnde & de politia instituta Mātue ad instar Etrurię dī in. x. eneid. Ipsa igit caput populis vires de sanguie tusco. Quo loco Ser. dicit & alii Vergilianista: iterpres asserunt q; vires appellat Lucumōes: & rectores & duces: q; torū robur erat ex Lucumōib⁹: i quo tū numero vel p̄fectura nō admittebāt nisi de sanguie tusco: i quo verne cōputant. vñ in p̄fecturis Italię q; tusci ipabāt: nō admittebant duces & reguli nisi vel tusci vel verne tuscorū: qd p̄ ipio existimauit Mitridates obiciēdū. Rex vero prim⁹ oīm ex vernis tuscorū fuit Romul⁹: q; liberi⁹ q; reguli instituta & sancita regni instituire possēt: & sui successores: iter quos tusci Targniū licētiore fuerūt. Vbi vero fact⁹ fuerit olymp⁹ & cœptus sacerfulc⁹ a vate: exponit Fab. dicens q; i vico tusco videlicet i foro boario vbi est taur⁹ ere⁹ i monumētū: q; ibi cœpt⁹ ē sacerfulc⁹ a Romulo: auctor ē Cor. Tacit⁹ dicens Vbi ē ere⁹ taur⁹: q; id gen⁹ aīalium aratro subditur sulc⁹ designādi oppidi cœpt⁹: vt magnā Herculis arā āplecteretur. Inde certis spatii interiecti lapides p̄ima mōtis palatini ad arā cōsuti: mox ad curias veteres: tū ad sacellū larē forūq; Romanū a Romulo: & ad capitoliū nō a Romulo: sed a Tito Tatō Sabino post fœd⁹ additū p̄gressū est. Hęc Cor. Tacit⁹. Ex hoc habere possumus: vñ sit dictū forū Boariū. Primo quidē a boue Herculis repto & imolato ob victoriā cōtra Caccū latrociatorē: de quo Oui. i Fasti dī. Immolat exillis taurū tibi Iuppiter vnū Victor: & euandrū ruricolāsq; vocat. Cōstituit q; sibi q; maxia dī ara hic vbi ps vrbis de boue nomē hēt. Scđo q; ibi boues cœpūt sacrū sulcū: iccirco tota illa ps vrbis boaria dicta ē vsq; ad lanū i radicib⁹ capitoliū vbi p̄tū Boarię forū boariū dictū. i hac boaria ma

Eniq; Romulus potit⁹ rerū Albanarū & vsus maxima familia ritate regū Etrurię: & rex prim⁹ ex regulis Italię creat⁹ in Latio Romā oppidulū in regiā tetrapoli vertit: inq; palatio colle fūdauit. Ascito enī ex etru ria vate atq; sacerdote: Olympū fecit: pomeriūq; sacrauit: & aratro ab Olympo in vico thusco p̄ palatiū circūducēs ab imo collis ad verticē: quadratā vrbē signauit. In vertice collis hēte Exquiliū Romā oppidulū ampliauit: & eregione loco proximo Cēlio Velliā extruxit. Ceterū in decliuo ad ima versus circū maximū Germalliā fundauit: vbi ius su Amulii fuerūt expositi. Hac em̄ antea labebatur thyberis. Ab ea autē versus Exquiliās forū Romanū edificauit. Et ita Romulus ex regulo prim⁹ rex a Thufcis declarat⁹ est. Quā rem p̄ occasionem acceptam Mitridates rex Asię pro ignominia Romanis opposuit q; verne fuisset thufcorū. Quarto autē mēse ab vrbe cōdita p̄petratū est audax facin⁹ i raptulatinarū & sabinarū. Primi ex latinis bellū mouerūt in romulū Cēnineses: Antēnates autē & Crustumeni Romul⁹ auxilio iplorato a tufcis: cū cēlio rege etru rię: primū ex his triūphū retulit: & ob id q̄rt⁹ vrbis collis a tufcis hitari cœpt⁹ est: & Cēli⁹ dict⁹. Subiē sabini bellū ingēs orli: coegerūt romulum denuo a Lucumonibus socios milī

Boariū forū vnde.

res expetere Galerito Lucumoni Arbeat
negocium datum est; magna Etrusco-
rum; exq; vrbe Salpinatum manu venit:
Qui quum offendisset Capitolium ca-
ptum a Sabinis; ipse proximū capitolio
quirinalem pro romulo muniuit. Verū
cum romul⁹ audax sub capitolio sabinos
aggressus: vulnerat⁹ fugeret: illumq; ad
portā palatinā sequuti Sabinī Roma po-
tituri viderentur: illico Galerit⁹ e quirina
li delaps⁹: viāq; retro in capitolium pedem
ferendi: adimens vbi nūc Ian⁹ quadrifrōs
a tergo sabinos aggressus: vnde fabula
eiaculatæ aque sulphuree est: in fugā ver-
tit. Ai aduersa re romul⁹ reintegratis viri-
bus & ipse a fronte cædebat: adeo vt Me-
tius in paludem sese cū equo armat⁹ inii-
ceret. Cædes ingens fiebat. Et ne vn⁹ qui-
dem euasisset: ni fœminæ occurrissent:
Fœdere iecto romul⁹ vrbis agrum diuisit
in partes tris: æquis collibus. Sabinis &
Tatio capitolium & quirinalis: Romulo se-
quentes Exquilin⁹ & palatin⁹ in quo Ro-
ma: Galerito & Luceri⁹ tuscis Cæli⁹ &
Celiolus obuenerūt. Auentinū Romu-
lus neminem passus est habitare. Nā fra-
tri Remo illum sacrū esse voluit vsq; He-
lernam. Quūq; concessisset naturæ Celi-
us & Galeritus rex Etrurię successisset:
consensu tribuum: Celiolus & ab eo to-
ta arcus arca septem collibus subiacens:
tuscis data: & sacrificio Iano Vertumno
facto: egestisq; paludib⁹ habitabilis reddi-
ta: & vic⁹ tuscus dicta. Tribus igit⁹ gētib⁹
conflata principio vrbs roma habitataq;
fuit. Nomina imposuit princeps Tuscus.
Nā hi tunc Italię imminebant imperio.
Tatienses a Tatio: Rumnenses a rumu-

xima portione vici Tusci: erāt opulētiores
& ditiores atq; nobiliōres Romanorū: vbi
& frequentiores arc⁹ triūphales: & monu-
mēta impatorū videm⁹: sed de his alias. De
palatino colle quadrirube dicendū est. Var-
ro in prio de lingua latina sic dicit. Quartæ
regionis palatium est: q; palantes cū Euādro
venerūt: q; & palatini Aborigines ex agro
Reatino qui appellat palatium ibi cōfederūt
Sed & alii a Palantia vxore Latini putaue-
rūt. Eundē hūc locū a pecore dictū putant
qdā: & ita Neui⁹ Balariū appellauit. Huic
Germallia & Vellia cōiunxerunt. Vellia
causę plures: in qbus cū ibi pastores palati-
ni ex ouib⁹ ante tonsurā inuētā: vellere la-
nā sint soliti: a vellendo etiā vell⁹ dictū fuit
Hęc Varro. De hac pte quadrirubis Romę
loquit⁹ Liui⁹ in. ii. ab vrbe condita: dicens q;
collega Brutū Valeri⁹ publicola edificabat
in sūma Vellia alto & munito loco domū:
vt arcē inexpugnabilē: quā ob suspiciōnē
regni demolit⁹: in ifimo cliuo reedificauit.
De Germallia vero in eodē li. dicit Varro:
q; sic dī a germanis Remo & Romulo: q; il-
lo thyberis aqua tulerit. Dionysi⁹ vero ait
Fabiū pictorē scribere: cū pueros ferrēt ius-
su Amulii in aquā exponēdos: iuenisse pla-
nitie thyberis inundatā. Vñ a vertice pala-
tini ad radices descēdētes: ibi eos in pricipio
aque posuisse: & lupam sitiētē e specu pa-
ximo potus gratia illuc profectam inuenisse
infantes per cœnū volutari iam recedē-
te aqua: & eos qsi catulos suos quos tūc nu-
triebat lingua labēs cœno abstersisse: mam-
mas illis & lac p̄buisse: qd tū forte veniens
Fausul⁹ admirat⁹ / discedēte lupa pueros
tulit ad vxorē Accā Larētiā. Vñ & ibi nu-
trit⁹ ē: & casa Romuli seruata: vt auctores
fatēt: vbi sic⁹ ē ruminalis: de q; Oui. i. Fastis.
Arbor erat remanēt vestigia: q; vocat Ro-
mula nūc sic⁹ rumula sic⁹ erat. Et ē vt aiūt:
iuxta circū maximū: qd nūc vulgus cerchi
vocat: inter palatinas & Celioli radices sub
radicib⁹ Celiū. Forū vero Romanum dice-
batur quarta pars Romę tunc quadrirube
in qua pter cædes erat platea cōcionalis pu-

Palatium.

Vellia.

Germallia

Forū Ro.

F. Joannis Annij.

blica: de qua Livius in. viii. ab vrbe cōdita: naues inqt Antiat ū prim in naualia subducte: prim incēse: & earū rostris suggestū in foro adornari placuit. Ideo ait Seruius super. viii. enei. Romanū forū erat vbi nunc rostra sunt. Et idē loc⁹ comitiū dictus: vbi & scitū scēd⁹ inter Romulū & Tatiū: dicente Plutarcho in vita Romuli. Quo iqt duces cōuenerūt ad pcuriēdū scēd⁹: hucusq; comitiū vocāt. Et Varro in de lingua latia Ante inqt: curiā Hostiliā rostra: subq; dextera hui⁹ comitiū loc⁹ substruē. In eo priuata suffragia & concilia fieri s̄runt solita: sed maiora in cāpo Martio. De mōte vero Cēlio dicit hoc loco Fabius: q; primū inhabitat⁹ est & cult⁹ ab Tuscis: & noiatus ab Etruria Larthe & eorū duce nobili Cēlio. Dionysius in. ii. li. & alii adiciūt q; ibi ædes & templū extruxit: & ibi sepult⁹. Varro ī priō de lingua latia sic dicit. Cēli⁹ mons dicitus a Cēlio Veibeno nobili duce Tusco: q; manu sua venit auxilio Romulo cōtra latinorū regē. s. Acronē. Vñ miror q; qdam triūphū Romulo tribuāt: q; ab etrusco Larthe est habit⁹. De Sabinis deuictis ait Fabius: q; Romul⁹ iplorato auxilio sociali ab Etruscis negociū datū fuit Galerito etrusco: q; magna Etruscoꝝ & Salpinatū manu victoriam Romulo dedit. Fige hīc tu gradū: velq; Tuscaniēsi glorię iūdes; vel q; existimas Romulū tū ferme incermē potuisse tātā belli molē solū sustinere. Galeritus Lucumo Etrusc⁹ ea Sabina cōrudit arma: vt clarissime Propertius scribit in elegia Vertūniana: vbi iuducit victoriā Galeriti: & Vertūnū gratias agētē Romę: tū palatinq; q; vicū Tuscū Tuscis dederit: his verbis. At tu Roma meis tribuisti p̄mia Tuscis Vñ hodie vic⁹ noiā tusc⁹ habet. Tpe quo sociis venit Lucumoni⁹ armis Atq; sabina feri contudit arma Tati. Vidi ego labētes acies & tela caduca Atq; hostes turpi terga dedisse fugę. Sat faciā diuū sator: vt romana p̄eūū Trāseat ante meos: turba togata pedes. Quare falso refert Livius in secundo ab vrbe condita: & eum se-

lo vocauit. Hoc enim nomie illū ab euentu nuncupauit lingua etrusca ex eturia oriūda Larentia: & nupta prius viro tusco Faustulo: & inde etrusco Carrutio: suam vero tribum a se Lucerum dixit. Nā alia Tometina est a loco Cēlii: Hęc origo vrbis romę solum veteris: septicolis cum arcus area habitate: nūc vero ab his collibus in alios colles & conualles in immensum prolata. Ceterū nomia eiusdem veteris Romę hęc sunt. Nomia collium. Capitoliū. Quirinalis. Exquilin⁹ Palatinus: Cēlius. Cēliolus: Rumurius: qui & Auentinus Porro in Area hęc nomina sunt. Libyffus: Circus maxim⁹: Forum transitorium: Argiletus superior: argiletus imus: Via sacra: Senaculū: Concordia. Gręcosthasis: ædes Saturni: Vertumnus qui & Ianus quadrifrons: forū boatiū: Vicus longus: Vic⁹ Arniensis Vic⁹ Stellatinus: Sabatinus: Larthenianus qui & Veiens: Phaliscus: quorū cognomia a Tuscis sunt cōmigratib⁹ in ciuitatem romanā. Item Herculis ara: vbi Olympus: & initiū sacri aratri iunctim a Germalia ad sacra viam: vnde & nominis origo. Forū piscariū: Porta Carmentalis: ædes pudicitie: Rotunda Herculis Forū venalium: Lac⁹ Curtius: Suburra: Suburbanū: Saturnia vbi nunc ædes eius atq; ærariū. Hęc vbi Roma vetus. In parte Romę sunt Etruria loca: Antipolis: ianiculū: Vaticanū: & Thyberis: limes imperii Volturreni inter veteres Ianū & Saturnū: q; a principe illi⁹ vrbe Volturrena p̄ syncopā dicit⁹ ē Volturn⁹: & ob id thuscus nō latin⁹. Q; vero Volturnū sine syncopa & cōpositiōe primitiuū ē nomē: notat fluuiū in Sānio: & oppidū Romanū

Comitium

Galerit⁹.

in littore: a quo Vulturinus deus Thyberinus in Latio: sicut & Volturna ut caput imperii in Etruria. Quam obrem deum tyberinum suum dicit esse Roma atque Etruria: eundem & Ianum Vertumnum: & ab his dictum Vadimona.

quod Dionysius in quinto: quod vicus Tuscorum dicitur est a Tuscis remanentibus Romae sub Porfena: quod equidem ante Porfenam annis quadraginta supra ducetos sub Romulo Vertumnus idem & Ianus: in vico Tusco a Romulo

Vic⁹ tusc⁹

& Galerito sacrat⁹ sit ante Numam ligneo simulacro ad infimum Argiletum: quod postea Numa aeneum reddidit accito Mamurio Osco eruditissimo opifice: ut ibidem sequitur Vertumnus in Elegia Propertiana dicens: Stipes acern⁹ eram pperanti falce dolat⁹ Ante Numam: grata pauper in vrbe deus. Et in commentariis eiusdem elegiae ostendimus. Et ideo Livio & Plutarcho Graeco antiquior: Varro doctior: eruditior: & qui nihil intentatum reliquit: asserit cum aliis consentiens in primo de lingua latina: vicum Tuscorum habitatum fuisse sub Romulo: cuius argumentum dicit per auctores esse: quia sub Romulo ibi positus est Vertumnus princeps deus municipalis Etruriae. Quod certe Fabius insinuat: & Propertius explicat vicum Tuscorum datum: quando Galeritus Lucumo venit sociis armis: atque contudit fera arma Sabinorum regis Tatii: Quod vero Fabius dicit vbi Ianus quadrifrons ibi fabula ei aculat⁹ aqua: eam fabulam refert Macrobius in primo Saturnaliu dicens Capitolinum numen Iunone fauisse Sabinis: & valli portas vbi est Ianus aperuisse

Ian⁹ a Romulo stas.

se: & ita Romulum fugisse versus palatium: & Sabinos eum persecutos. Verum Ianus princeps (ut diximus) deus Etruriae atque vicus Tuscorum: veritus contra Iunonis numen pugnam committere: quatenus Romulo fauebat: aperuit fontes calidissimos sulphureos vbi nunc Ianus: & a tergo in Sabinos ei aculat⁹ contudit eos: & ita victoria cessit Romulo. Et ideo hic Ianus sacer erat: & non ille qui translatus fuit in forum transitorium. Quod & Ovidius in primo de Fastis querit a Iano dicens Cum tot sint Iani: cur stas sacrat⁹ in vno: Et posita supra dicta fabula subdit. Cum tanto veritus committere numine pugnam Ipse meum moui callidus⁹ artis opus. Oraque qua pollens ope sunt fontana reclusi Sumque repetinas ei aculat⁹ aquas. Ante tamen calidis subieci sulfura venis Clauderet ut Tatius feruens humor iter. Haec mihi haec atque fabulose dicta sunt: quia Ianum mihi hinc miris laudibus efferunt: & praecipue Ovidius in Fastis sub nomine Iani: & Propertius sub nomine Vertumni: ut supra dicentis: vidi ego labentes Sabinorum acies & tela caduca. Quod & idem Macrobius recitator fabulae significat: dum in eodem primo libro inter ceteras Iani laudes ait: quod mihi hinc Ianum laudant: quod sub eo omnium domus sanctimonia & religione fuerint munitae. Sed ut Seruius dicit super tertium aeneidos: turpe est poetam fingere: quod ad veram historiam non refert. Est autem vera historia: quod Tusca militia initiabat ad lacum Vadimonis Etruriae: ut Livius in nono ab vrbe condita insinuat: & Plinius nepos in epistola ad Gallum dicit lacum Vadimonis esse sulphureum: & nullam ibi nauim: quia sacer est. Est autem Ianus Vadimon/Vertumnus/Proteus idem: ut suis locis probauimus. Unde veritas historiae est: quia Iano ad sulphureum lacum initiata militia Galeriti tenebat pro Romulo Quirinali em collem: ut hoc loco Fabius: & eum sequitur Dionysius in secundo libro. asserunt. Quibus Sabinum fugientem Romulum persequerent: mox Galeritus sulphuratus: e Quirinali illapsus in locum vbi est Ianus: a tergo Sabinos cadens: coegit Metium Curtium ducem cum equo armatum in paludem sese conicere. Et hoc pacto exponi debent supra dicti Ouidii versus: saluo semper iudicio meliori. Ego inquit Ianus. i. Galeritus Ianicis sulphureis aquis iniectus: veritus committere pugnam contra numen Iunonis: id est contra Tatium: & eos qui remanserant in custodia Capitolinae arcis: dum saucium & fugientem Romulum alii Sabinum cum duce Curtio persequerent: utique ego Galeritus callidus: id est astutia militari eruditus: moui opus artis meae militaris: scilicet militiam meam sulphuratam: moui a Quirinali ad radices capitolii: vbi est Ianus quattuor portarum. Et reclusi ora fontana. i. capita regionis

Fabulae de Iani ope explicatio

F. Joannis Anni.

Illius præcipua: obsedi ope militari Troscula qua sum potens: & ab tergo eorum qui persequebantur Romulum: sum ei acutus aquas militares sulphureas repente & ex improviso & ita Sabini fusi. Sed anteq̃ istā phalangē militariē in eos mitterem: subiecti ad Capitolii radices sulphura: id est duces cum calidis aquis: scilicet militibus iniatis: vt hic humor sulphure iniatus clauderet iter Tarso regi qui capitolio residebat: ne posset succenturari & auxilia mittere suis: quib⁹ terga Tusci: facies Romulus cum suis cedebant. Quæ omnia quæ initia Romana & Fabius: Propertius: & Dionysius Halicarnassensius contineant: cur sol⁹ Liuius ab vrbe condita cuncta suppressit: Audeo dicere: & quū opus fuerit probabo Inuidum & liuidū alienę Tuscorum glorię non Liuium fuisse: qui vbicunq; potest subtricit Tuscorū gloriā: & falsa pro aliena gloriā his aduersa cumulanda adiecit. Vnde & C. Caligula Cæsar: qui vt vitis multis: ita doctrina & pluribus virtutibus enituit: Vergiliū dicebat sine doctrina poetam: Liuium vero verbosum vbi parua res fuerat: & suppressorem eorum quæ præclara Tuscorum fuerant: vt in fragmentis Antonini itinerarij traditur: & Suetonius in vita Caligule dicit his verbis. Sed & Vergiliū ac Titi Liuii scripta: & imagines: paulum abfuit quin ex omnibus bibliothecis amoueret: quorum alterum vt nullius ingenij: minimeq; doctrinę: alterū vt verbosum in historia: negligentemq; carpebar. Igitur hæc de historia Mythicisq; Romanis initijs pro expositione Fabij dicta sunt. Nunc quædam pro sequentibus exponenda sunt. Primum quid sit Helerna. Huic satisfacit quod in quinto antiquitatis Berofus scribit. Iano enim: vt ait: fuerunt plures liberi: quorum Cranus Razenua cognomine successit ei mortuo in Vetulonia: Cranam vero filiam pulso Camefe dedit Aboriginibus Latij Helernam cum sceptro & Alebam. Est autem Helerna suffragio exaltata regina: vt ipse exponit. Vnde patet q̃ inter Iani regulum Camesem & Saturnum: rexit Latium Crana eius filia: quam frater eius Cranus Razenua inter deas retulit: & Lucum iuxta Thyberim statuit: vt idem Berofus dicit: & Ouidius in sexto de fastis meminit dicens: Adiacet antiquus Thyberino lucus Helernæ: Pontifices illuc nunc quoq; sacra ferunt. Inde fata est Nympha: Cranam dixere priores. Nam posteri (vt ait) transposito r. proferebant Carnam Verū licet iā poetica: & leuitate amādi solita Ouidius dicit hanc nymphā fuisse adamatā Iano: & pro p̃mio positæ virginitatis dedisse ipsi Alebam siue Albam: & vt esset Iana Vertumna: id est penes eam esset ius vertendarum rerum & cardinum. Sic enim ait Ouidius. Viderat hanc Ianus: visq; cupidine captus Ad duram verbis mollibus vsus erat. Et post admissum scelus inducit Iantum ita dicentem. Ius pro concubitu nostro tibi cardinis esto Hoc pretium positę virginitatis habe. Sic factus: virgam qua striges pellere posset A foribus noxas (hæc erat Alba) dedit. Nā penes vnū Ianū est ius vertendi cardines: & ideo vnus Ianus deus Vertumnus: & hæc dea Iana Vertumna: cui ius comunicauit: dicente eodem Iano in primo de Fastis. Me penes est vnum vasti custodia mundi Et ius vertendi cardinis omne meum est. Sed quum Ouidius in primo de Fastis inducat Iantum se iactantem q̃ arma sua fuerunt clauis: & seræ: atq; ianua postium (vt in superioribus retulimus) ad cōtinendum aurei sæculi pudorem & castimoniam: quomodo scribere ausus est in sexto: Iantum fuisse mercatum stuprum violentum: præmio Vertumnio: & imperiosæ participatione Albæ: id est fascium. Quate Berofus veracius dixit eam filiam Iani. Cui etiam est argumento: q̃ hærbam illi olim dicatam in similitudinem crinium alborum: capillos Ianz ad hanc eratem Volturreni vocamus. Alba vero non est latinum nomen: vt patet in propria prolatione sine syncopa: quo Berofus dicit Alebam. Al enim teste Hieronymo: commixtionem significat: & vt Talmudista doctus dicebat: etiam ligaturam & fasciculū: quia fasciculus commixta ligat. Ebam vero notat aceruum rerum & virgarum quibus flagellat noxii. Et caue ne dicas q̃ deriuat ab Al & Ebal: quia teste Hieronymo de interpretatione

In Liuium.

Helerna.
Cranus
Kazenua.

In Ouidiū.

Capilli Ianz
ne
Alba,
Aleba

nominum: ebal significat acetuum lapidū & non virgarum. Vno ergo vocabulo vetuste Etruscę lingue; Alebam: siue p syncopam Albam Etruscę dicebant: quod latini vno similiter vocabulo fasces. Et vt recte noster Christophorus Ladin⁹ Florentinus eruditissime posuit super Oratii Odā illā: Quę virtū aut heroa: fasces erant fasciculi virgarū in quibus singulis singule secures incluse erant. Eas. xii. primas Ianus dedit in Olympo Etrurię ad continendas recetes colonias in aureo officio & ad terrendos & flagellandos malos: vt hic noster Fabius pictor in principio insinuauit. Est ergo Alba sceptrū & fasces quo noxę striges propellerent: vt mithice dixit Ouidius. Erāt aut. xii. fasces vt oēs cōcedunt: cui⁹ princeps dicebatur Etrusca lingua Baracel: id est latine licitor & p cussor. Vnde & Barac/pcussorē interpretatur diuus Hieronym⁹ in de interpretatione nominū. Et vt in fragmentis Catonis dicit licitori singulo suberant adolefcētes ingenui & armati. xxiiii. & ita trecentos ptorianos milites efficiebant: singulo ptorio viginti quinque deputatis. Teste quoque Dionysio Halicarnasseo in. iiii. libro: Etruscus mos erat vt singulū regē Lucumonē antecederet singul⁹ licitor ferēs fasces virgarū & securim. Cum vero cōmuni cōsensu. xii. populorū bellum indiceret: tradebant. xii. fasces & secures duci q principatū in omnes accepisset. Livi⁹ quoque quę liuidus glorię Tuscę ne videret omnia negligere: asserit se cū eis sentire: qui numerū licitorum. xii. ab Etruscis finitimis desumpsisse Romulum: dicit his verbis. Romulus iura populo agrestī sancta esse ratus: si se ipse venerabilem insignibus imperiū fecisset & cetero habitu augustiorem. tum maxime. xii. licitoribus sumptis fecit. Alii a numero auium que augurio regnum portenderāt: eū numerum secutum putāt. Me haud poenitet eorū sententię esse: quibus & apparitores & hoc genus ab Etruscis finitimis vnde sella curulis: vnde toga ptexta sumpta est: numerum quoque ipsum ductum placet: & ita habuisse Etruscos: q ex. xii. populis cōiter rege creato: singulos singuli ppli licitores dedit. Hęc Livi⁹. Vnde ab Etruscis finitimis. xii. ptorianos principes licitores: id est trecentos ingenuos armatos iuuenes: qui lateri suo sicut Larthi Etrusco semp hererēt: desumpsit Romulus: & non a more Lacedemoniorū: vt in. ii. libro Dionysius Halicarnasse⁹ somniat. Sed q primus hoc cōcesserit Romulo: cū sine iussu Lucumonū nō posset: vtique neglexit atque suppressit liuidus Livi⁹. Id cū plures: tū vel maxime vnus propertius quasi coętane⁹ Livi⁹ curauit exprimere: qui in. iiii. Elegiarū clare tradit Galeritū Lucumonē primū posuisse ptoriam: & cū duobus aliis ducibus Romulo & Tatio diuisisse urbem & vocabula Etrusca tribus imposuisse: & cū his quattuor triumphos egisse Romulum: computato primo: quę Celiū auxilio de Acrone atque latinis retulerat. Verba Propertii sunt ista.

Prima Galeritus: posuit ptoriam Lucmo. Magnaque pars ratio rerum erat inter eos.

Hinc Tates Rumnesque viri: luceresque coloni: Quattuor hic albos Romulus egit equos.

Quod etiā antiquior Varro in primo de lingua latina scribit dicens. Agrum Romanum Romulus in partes diuisit tris: vnde tribus dicte: vt ait Ennius: Tatiensium a Tatio: Rūnensium a Romulo: & Lucerum a Lucumone: vt dicit Iunius. Et hęc sunt nomina Etruscayt ait Tolūnius Tragoędiarum Thuscarum scriptor. Hęc Varro: Quod cōtra si obliuiscas Liviū dicere: q Lucerum nomen est incertę originis: vtique Caius Caligula Cęsar respondebit amouendum esse de bibliothecis Liviū: quia in historia fuit negligēs & superfluous vbi oportuit dicere: & vbi nō oportuit fuit verbosus. Quod profecto patet hoc locis: quia verbosus est & explodendus qui sine certo & probatiore atque antiquiore auctore: & clariore ratione id dicit. Livi⁹ enim probatior: doctior & antiquior est Varro: & antiquiores se testes producit Iunium & Tolumnium Thuscum Tragicum: & ratione vtitur: quia nomina tribus imposita sunt Etrusca. Quare ab Etrusco duce fuerunt imposita: a tribus ducibus sumpta: sicut & Etruscus idemque Lucumo primus posuit ptoriam. Nam vt

Alba fascis

Baracel
LicitorGaleriti
dona.

In Istum.

F. Joannis Annij.

supradixit Fabius: ius imponendi noua locis & gentibus nomina: solum penes duces et reges erat. Ergo quia Etrusca sunt ab Etrusco duce Lucumone sunt imposita. Ergo non sunt incertę originis vt falso dixit Liuius sed certissime atq; Etrusce vt Varro/ Liuius & Tolumnius probant: Nam Etrusci Tatium & Tatienses: Latini vero & Sabini: Titium & Titienses deriuat. Similiter Etrusci Rumulū & Rūnenses: Latini vero & Sabini Romulū & Romuleos dicūt. Rursus Etrusci Lucumonē dicūt & Luceres deriuant: Latini autem & Sabini & eorum proles Sabella que & Samnites/dicūt Lucium & ab eo Lucanos: Cuius argumenta non latuerunt liuidum Liuium: qui in primo ab vrbe condita asserit/q; Tarquinium priscum quem Etrusci vocabant Lucumonem Tarquiniensem: eundem Romani dixerūt Lucium Tarquinium. Et a Lucio Samnitum duce Lucanos deriuatos. Plinius asserit & Sempronius: vt in eius commentariis diximus. Qsi dicant Plutarchum in vita Romuli & Pedanum dicere q; Luceres dicti sunt a Luco Asili: dicendum est q; nesciuerunt linguam latinam & Etruscam quantumq; inter se prolatione ac deriuatione distent. Et ideo Caio Caligule Cęsari consentiens regula beati Hieronymi dicit: q; qua facultate quid sine certo auctore atq; ratione profertur: tali contemnitur. Sed dices Seruius in quinta eneidos super illud carmen. Tres equitum turme tres inquit partes fuisse principio populi Romani constat: vnam Tatiensium a Tatio Sabinorum rege/ iam amico post fœdera: aliam Rumnensium a Rumulo: tertiam Lucerum: quorum scđm Liuium nomen & causa in occulto sunt. Ergo videtur probare liuium. Respondetur q; ibidem affert contra liuium probatiorem auctorem mox ita subiungens. Varro tamen dicit Romulum dimicantem contra Tatium a Lucumoniis idest Thuscis auxilia postulasse: vnde quidā venit cū exercitu: cui recepto pars vrbis data est: que vicus Tuscus dicitur: vt Horatius ait/ ac Tusci turba impia vici. Hęc Seruius. Quare Varroni diligentissimo et graui auctori: non negligenti & verboso Liuius creditur quāuis alioq; eloquentissimo. Q; si queris: quare Horatius lib. ii. sermonum Saryra. iiii. vocat turbam vici Tusci impiam: cum sit semper religiosissima habitas: respondet Acron/ q; ibi accipit turbam vel lenonum vel negociatorum/ quia ante in eo loco meretrices colebant: aut negociatores qui nulla pietate flectuntur: inde pulsi ab Herenniis fuerunt. sed totum falsum est: quia neq; ante Tuscos ibi meretrices fuerūt nisi id dicat propter Accam larentiam: & negociatores nunq; legantur inde pulsi. Et ideo pudicitie templum patricie simul & plebeie in foro Boario venerabatur: vt in. x. ab vrbe condita Liuius docet/ & arcus triumphalis ibi Boarie partis negociatorum etate nostra permanet: de quo inferius dicitur. Porphirius alias rationes adducit. Primam quia ibi vnguentarii erant. Sic enim ait. Vicus thuscus dicitur quo itur ad Velabrum: vbi harum rerum mercatores idest vnguentarii sunt. Sed quia vnguentarii & lenones opponuntur castitati/ & non pietati: idcirco non propter id vocauit: impiam turbam/ q; ibi vel meretrices ante/ vel vnguentarii postea fuissent & eos inde religiosa Thuscorum Herennia familia pepulisset. Mercatura vero nō opponitur pietati/ que ad charitatem patrię inuēta est. Quare aliam rationem assignans ait. Impia fuit/ quia sub Romulo & porfena vicum thuscum relicta pietate patrię incoluerunt. Nam hi primi fuerunt: qui contra Etrusciam assiduus bello & armis a patria propria in Romam vrbem/ italie imperium transtulerunt. Et ideo tertia gens Lucera a Lucumone & Cęliana a Cęlio Triometino: vt ait Fabius: gente simul & imperium Romanum: quasi impie & contra patriam inceperunt. Q; vero Varro dicit: ob suspicionem Luceribus datum totum vicum thuscum adempto colle Cęlio & Cęlianiis datus Cęliolus quia suspitione carebant: non cōtradicit ei qđ nunc scribit Fabius: q; is datus sit consensu omnium: quia stant simul vt cœperit res a suspitione: & finit in consensu. Qđ vero fuerit vicus thuscus antea paludosus: demonstrant auctores.

Seruius

Tusci turba impia vici.

Nam Vertumnus in Elegia Propertiana ostendens vicum Tuscum sic dicit. Hac quōdam Thyberinus iter faciebat. & aiunt/Remorum auditos: pervada pulsa sonos. At post q̄ tandem ille suis concessit alumniis: Vertumnus/verso dicor ab amne deus. Et ideo cum Fabio Seruius consentiens super. viii. eneidosisibi Rumore secundo: Rumon inquit dictus est Rumulus. Vnde & Ruminalis Ficus dictus est locus: ad quem eieci sunt Remus & Romulus: que fuit vbi nunc est Lupercal in Circo. & subdit. Hac enim labebatur thyberis: anteq̄ Vertumno factis sacrificiis/auerteretur. De paludibus etiam constat. Nam in parte fori Boarii fuit palus in qua armatus se iniecit Curtius: dicente Ouidio in. vi. Fa storum. Curtius ille lacus siccus qui sustinet aras: Nunc solida est terra: sed fuit ante lacus. Et in eodem libro de toto vico tusco ait. Hic vbi nunc fora sunt: vde tenuere claudes: Amne redundant fossa madebat aqua. Tibullus quoq̄ in. ii. Elegiarum de Velabra portione vici tusci: sic meminit. At qua Velabri regio patet: ire solebat. Exiguus pulsa per uada Linter aqua. Varro quoq̄ in primo de lingua latina/cum aliorum opinionibus positam suam de Auentino induceret: sic ait. Ego maxime puto Auentinum sic dictum: q̄ cum ob paludes inter eum & Capitolium/ipse mos a ceteris partibus vrbis esset exclusus: vehebantur ad illum nauibus homines. Cuius vestigia sunt: q̄ ea pars a velis dicitur Velabrum/ & ab eo actu vehendi Velatura. De Acca vero larentia & Faustulo & Carratio & eiusmodi satis dictum est in sexaginta septem libris: quos de Etrusca historia confecimus. Qd̄ vero ait Fabius hanc esse originem veteris Romę in septem dictis solum collibus & eius subsidente Tusca area: postea ab his collibus prolatam fuisse in alios: in nostra superficie figura picta facile aduertitur: in qua etiam facile patet que pars magne vrbis/ cui veteris parti respondeat & ab ea denominetur collina siue capitolina. Item Exquilina. Quirinalis: Palatina: Celia Viminalis/ & Auentina septem collibus primis: de quibus Virgilius in. vi. eneidosis dicit. Septemq̄ vna sibi muro circumdedit arces. Vbi Seruius dicit septem inclusisse colles & medium tenuisse palatium. Alii inquit dicunt fuisse colles septem Ianiculum: Quirinalem: Exquilinum: Palatinum: Celium: Viminalem & Auentinum. Sed aduertere debent isti/ q̄ Capitolinus quem negligunt est primus vbi Saturni am edificauit Saturnus: & Ianiculus est in Etruria non in Roma: dicente Plinio in tertio naturalis historie capitulo. vi. Saturnia est vbi nunc Roma. Antipolis vero vbi Ianiculum in parte Romę. Quare excluso Ianiculo melius cum nostro Fabio sentiunt qui septem colles enumerant: primum quidem Auentinum dictum cum ab aliis: tum vel maxime a vehendo vt ait Varro. Secundum Celium a Celso: & dictum Viminalem a Iouis templo: vt expoit idem Varro: qui & tertium Celium dictum a Celio duce Tusco perhibet: & quartum Palatinum: a Palatinis Aboriginibus: item Arcadibus: item Palantia latini vxore: item a balatu. Quintum Exquilinum dictum ait: ab excubiis pretorianis regis Romuli & Tulli Hostilii. Sextum Quirinalem: q̄ teste Dionysio in secundo libro heret Capitolino: dictum a Iunonis Sabine templo: qua illi hastatam siue Curim id est Quirin vocat. Capitolinus autem idem & Tarpeius & Saturnius: vt in precedentibus expositum est. Hec de septem collibus: & nominibus ac originibus eorum. Sequitur tandem de nominibus que erant in vico Tusco dicens Fabius. Et de Libyso quidem & Argeo/ & Argiletis duobus: satis supra dictum est. Sacra vero viavetus incipit supra Palatinum colle vbi erant veteres curie Augustales & transibat per oppidum Romam inq̄ Romanum forum descendens: reflectebatur in Capitolium per vicum Tuscum: vt patet in nostra superius picta figura. A curia veteri augustali augurum: quia sacerdotum erat & magnorum pontificum: tota via sacra dicebatur. vt Varro insinuat dicens. Curie duorum generum: altera vbi curarent sacerdotes res diuinas: vt curie veteres: altera vbi Senatus curaret res humanas:

Velabrum

Ianiculus

Colles Romę.

F. Joannis Annij.

vt curia hostilia. De hac via loquitur Plinius in. xix. naturalis historiae. Cesar inquit dicta totum forum Romanum viamq; sacram: a domo sua vsq; in cliuum Capitolinum: in munere gladiatorio linteis contexuit. Eam domum teste Suetonio/Octavianus Augustus sumptuose nimis a Liuia ornatam: ad solum dirui fecit: in cuius Area porticus Liuia fuit structa: de qua in. vi. Fastorum Ouidius meminit dicens.

Disce tamen veniens etas: vbi Liuia: nunc est Porticus: immense tecta fuisse domus!

Auctor est Plinius ibi postea suam pacem edificasse Vespasianum. Verum Iulius Cesar prius habitauit alibi vt in vita eius scribit idē Suetonius dicēs. Habitauit primo Iulius Cesar in Subura: modicis edibus: post autem pontificatum maximum in sacra via domo publica. Suburam dictam ait Varro in primo de lingua latina q; sub muro terræ Carinarum fuerit. Et subdit. Iunius vero scribit q; fuerit sub antiqua vrbe. Ex his conuincitur q; eadē sint subura & suburbanum in vico Thusco. Et q; Fabius videtur distinguere: vt q; id sit a principio & fine vie: quia incipiebat sub Palatino colle: & ita dicitur suburbanū: quia sub veteri vrbe vt ait Iunius: & pertingebat vsq; ad murū fori venalium circa thyberim: & ita dicebatur subura: q; sub muro terræ Carinarum fuerit: vt Varro dicit. Vnde Ouidius in primo de arte amandi videtur alludere dicens.

Rure suburbano poteris tibi dicere missa illa: vel in sacra sint licet empta via.

Et q; finiat hęc regio ad forum Piscarium: potest conici: non solum quia carinæ murus ibi erat: sed quia ibi vendebantur pisces: vt Iuuenalis in. v. Satyra: de quodam ignobili pisce thyberino loquens ait. Et solitus medię criptam penetrare Suburę. De foro piscario dicit Varro in primo de lingua latina: secundum inquit thyberim ad Ianum est forum piscarium. Est etiam ibi forum iugarium: vbi sacra iuga bobus pro inauguranda vrbe primum posita sunt: de quo Liuius de bello Macedonico/saxum inquit ingens ex Capitolio in vicum iugarium procidit & multos oppressit. De foro Boario dictum est supra: Porro in commentariis super Sempronium: copiose dictum est de thyberino deo Volturmo: & Volturmo nomibus. Circus idcirco maximus dicitur: quia maximo deorum Vertumno Iano sacratus: vt in Elegię Vertumnianę commentariis diximus. Forum transitorium dicebatur: in superiore Argiletō: quia ab eo transibatur in Circum maximum ad ludos Circenses: & in forum Romanum ad Vadimonía danda: vt in eadem Elegia videbimus. Senaculum: Grecoctasis: duę mēiones erant in foro Boario supra Ianum quattuor portarum. Grecoctasis vt ait Varro in primo de lingua latina: locus est vbi nationum subsistebant legati: quia a parte vt supra dictus est. Senaculum vero est vbi edes concordię supra Grecoctasim & basilica opima: ideo Senaculum vocatum: vbi Senatus: aut vbi Seniores confisterent. Hęc Varro. De ede vero Saturni & concordię Seruius super. ii. eneddos: notans vbi in vico Thusco sint edes inquit Saturni: est ante cliuum Capitolii iuxta edē cōcordię. Ab hac se mouit Curtius vt se rapidiore cursu precipitaret in hiatū: vt supra Varro dixit. Alia edes concordię fuit post hanc: quia hęc iuxta Senaculum & sacram viam est: vbi concordia facta est inter Sabinos & Romulum atq; Lucumonem. Vnde & Senaculum ibi & concordię edes. Quę ita insinuat Dionysius in. ii. libro dicens. Rapte in Senatum veniunt concordię causa legationem spondentes. Pacta inter castra regum/ & Romulum & Tatium: vt equo imperio regnarent: & habitarent Romę equo imperio & iure: factorum & dignitarum participes. Hęc iurati: arisq; simul cum iuramento etis: secundum mediam fere sacram viam permixti sunt simul. Quod si queris cur

Subura.

Circus maximus.

Grecoctasis

Senaculū.

Concordię edes.

Liuius & Dionysius non posuerunt regem Galeritum in hoc federe: Responso est in prō-
 pru: quia alter Liuius fuit negligens & verbosus: vt ait Cēsar. Alter vero Gręcus mendax
 in historia: quia paulo superius scribit Galeritū fortiter dimicantem cecidisse lancea Sa-
 bina. Sed pudet rationē Italicarū rerum mutuari a Gręcis/vbi latina clara est historia: quę
 teste Iunio: Tolumnio: Varrone atq; Propertio veracissime cū Fabio pictore scribit Lucu-
 monē Galeritum venisse sociis armis auxilio Romulo: & contudisse fera Sabina arma Ta-
 tii: & primum posuisse prętoria: & vt maiorē tribubus indidisse nomina Etrusca/ad rei p-
 peruam memoriā & fulgorem: vt tunc moris erat. De aliis tribubus Thuscorum nūc ex-
 ponendę sunt originēs. Tribus inqt a loco Celi dicta est Trometina. Locus vt ait Festus
 est Trometes campus. Caue lector: quia quidam corrupti codices habent Tormentina: **Trometes**
 addita. n. & transposita. r. Et facilis est corruptio in habentibus symbolum: qualia sepe in
 Plinio & aliis legimus vt Volaterranū pro Volturrheni/ & Vertulonienses pro Veruloni-
 enses: & Cartoniani pro Carboniani: & Verentani pro Varentani. similiter in Dionysio
 Halicarnasseo in secūdo libro. Venit inquit ex Etruria Lucumo ducens auxilia Etrusco-
 rum ex vrbe Solonio pro vrbe Colonia. Et in. iiii. libro. Seruius inquit Tullus diuisit urbē
 in quatuor partes Palatinam: Baboranam: Collatinam: Exquilinam: pro Suburbanā &
 Collinam. Et in. iiii. lib. Fuerunt Etrurię vrbes quinq; quę bellum mouerant Calusini: Ve-
 ruloniates: Aretini: Rusalini. p. Clusini: & Rufellani. Et in Pomponio Mella in Hispanię
 Beticę descriptione Dubal pro Tubal: & in descriptione thuscię: Pyrgus Grauis: Cecosa:
 Alus pro Alsum: Grauisę: Cosa: & eiuscemodi ridicula. Et ita in Liuiō ab vrbe condita
 inuenies dictam corruptionem vbi dicit. Addite sunt ex nouis ciuibus tribus quattuor:
 Sabatina: Trometina: Arnensis: Stellarina. Sabatina dicitur a Sabatia regiōe Etrurię/ in
 ter Thyberim & mare/vbi Sabatius lacus nūc Anguillare: de qua regione Strabo in. v. di-
 cit: q; Etrurię Sabatia est secus mare: & Sillius in. viii. Sutrium & Sabatia quiq; stagna co-
 lunt. Et in vita sancti Prothogenis/ q; fuit primo ductus ad Sabatinas thermas/ inde ad fo-
 rum Claudii quod octo & viginti miliaris distat a Roma: Nunc Tulpha noua. Simili-
 ter Iulius Frontinus de aqueductibus ab Thuscia in trāsthyberim sine antipolim in parte
 Romę vt vocat Plinius: ponit aqueductus Alsternum ab Alstio nunc Ceri nouū & a lacu
 Sabatino: nunc Triueiano vbi extant ingentia aqueductus vestigia. Porro prolatione Ro-
 mana Trometes campus dicitur: sed Etrusca campus Trometorum: a quo Trometora &
 Romanę Trometina tribus. Sunt em̄ quattuor partes Etrurię vrbis. Prima dicitur Voltur-
 na a qua Volturrheni cognomię Etruscis: in quorū parte sunt Volfinienses: vt ait Plinius in
 iiii. naturalis historie capit. vi. Huic subsidet locus Fani: quattuor sacris litteris: tum nū-
 mis impressis: tum loco extantibus Faul Volturnę: qđ fanum Volturnę Liuius vocat in
 pluribus locis ab vrbe cōdita. Hęret huic Volturnę extensa planities quam vulgo planū
 Trometorum adhuc dicimus: & a Festo Trometes campus: & a Fabio pictore locus siue
 vrbs celi. Verum tribus Celiana sub Romulo fuit/ sicut Etrusca lucera. Hęc vero Trome-
 tina sub consulibus adiecta fuit. Arnensis vero ab Arno dicta: Hi sunt Fluentini prefluē-
 ti Arno appositū: vt exponit Plini⁹: nūc Florētini: cū quibus intelliguntur Phesulani. Por-
 ro Stellarini in Thuscia sunt Pratēses & Pistorienses: a Stella vicino his amne dicti. Legi-
 mus & alios Stellarinos in cāpania. sed hic solū i Fabio narrant Thusci hitatores vici thu-
 sci. Vic⁹ lōgus i thuscia est in altera pte vrbis Etrurię supra Fanū Volturnę sic dictus a lō-
 ghe idest hasta: quia ibi Hercules Aegyptius hastauit idest coronauit filiū suū Tussum
 vt Berofus in. v. antiquitatum indicat. Verum quia longhus est nomē Gręcum: idcirco
 per interpretationem dictum est postea/ a Pelasgis sacratoribus Fani ingentis Volturnę:
 a quibus ad hęc tempora: vicinum campum rustici per duplex. ll. pleno ore/ vocant cam-

Sabatina
tribus.

F. Joannis Annij

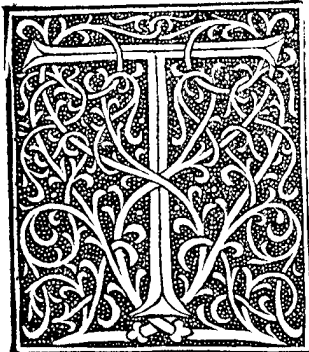
pum pellasgi, Pro quo notandum est quod Cato de originibus/ ait & alij consentiunt/ Iannum regiam suam quadriurbem statuisse. Et ideo vocabulis, Arameis & non Latinis nominasse: quia tunc non exabat lingua Latina vel græca. Vnde Turrhena Volturrhena/ siue per syncopam Volturna/ Vetuletum: Para & Harbanum nomia sunt Aramea. Est autem Par apud eos hasta vel principatus. Nam teste Trogo & Iustino ultimo Epitoma: veteres reges hasta: quasi scepro & corona utebantur, a Par vero Para deriuatur id est hastata siue coronata & princeps quam græci postea Longholam dixerunt: q̄ in ea parte princeps coronaretur. Vnde & Thussus filius Herculis ibi coronatus nomen suum in didit per adiectionem: & ad hanc diem Aramea prolatione atq; vocabulis dicimus Para Tussam/ id est latine principem siue coronatam Tuscam de qua Festus: vno modo inquit Tuscia dicta est a Tusco rege filio Herculis. Sed de his Haftenus. In hac coronata Thussca est vicus longhus: qui vicum longhum in foro Boario circa eadem pudicitie & eadem rotundam Herculis constituit: cuius meminit Liius in. x. ab vrbe condita: vbi narrat altercationem piam Tuscarum: inter Plebeias & Patricias: pro eade pudicitia: quam gestam in vico longho asserit. Et ita exponenda sunt alia: vt vicus Phaliscus a Phaliscus: Larthenianus a Veis: & sic de alijs. Nunc quo pacto eade sint Proteus: Vadimon: Ianus & Vertumnus: si cum his adiciamus comentariola super Elegiam Propertii ad Vertumnum: copiosius intelligemus. Ea autem suo loco reposita sunt: vt in fronte operis patet.

Pararussa.

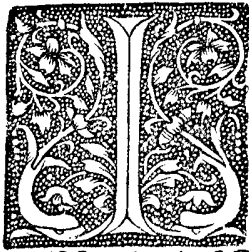
Finuntur comētaria super Fabium Pictorem

Eiusdem fratris Ioannis annij Viterbenfis commentaria super Myrsilum.

Liber. VI.

MRADVNT Græci Myrsilum fuisse patria Lesbium: professione historicum: qui de bello Pelasgico in Thuscia & Latio contra Siculos scripserit. Causa scribēdi fuit Myrsilo/ solita inter Græcos discordia de origine Turrhenorum & Italię. Consentit enim Italianam habitam a Græcis/ ab hisq; totam emanasse/ exceptis Turrhenis. Herodotus contra etiam Turrhenos includit. Dionysius Halicarnasseus Myrsilum rotum sequitur in primo libro: ex cepto tempore aduentus Enotrii in Italianam. Et ideo non frustra erunt hæc comētaria: quibus qui Dionysium in primo libro legit etiam Myrsilum videatur legere. Fiet tamen vterq; clarior/ & Dionysius & Myrsilus: his nostris comētarijs. Duo autem facit Myrsilus. Primum breuibus absoluit: in quibus cum Herodoto & alijs consentiat. Secundo in quibus contradicat. Primum his verbis absoluit dicens.

Taliam coluere: Græci:
Archades: Veneti: Ly
gures: Ardeates, Rutu
li, Siculi, Pelasgi, Iapiges
Lacedæmones, Salenti
ni, Pelii, Eniani: Achei O
ropite, Pili Pisi & eiusce
mōi Horū prim^o Oenotri^o archas cū Peuccio
fratre colōias trāsportauit vbi habitabāt tūc
dicti Aufones vbi nūc Oenotria regio est, ere
giōe Peuccinorū. Hęc fertur prima colōia ex
græcis. paulominus quidecim etatibus ante
ruinas Troiæ.

A fine huius exponere incipiam. Ruiu
ne Troiane fuerunt anno trecentesi
mo minus tribus q̄ cōdita fuit a Dar
dano Tusco: vt enumerant Archilo
cus in Epitheto: & Eusebius de tēpo
ribus, Dardanus vero illā cōdidit: vt
auctor est Berofus, anno vigesimo no
no post q̄ interemerat fratrem suū Ia
sium: qui annis iam quinquaginta re
gnauerat. Porro vt auctor est idē Be
rofus: ante Iasiū regnauit pater eius
Coritus annis triginta tribus: quē co
gnatus antecessit Morges nomie: an
nis decē: sed ante hūc Atlas Italus ex
Electra filia ānis decē & nouē: a quo
Italia dicta fuit. De etatib⁹ dissentit
Dionysi⁹ q̄ i priō libro supputat decē

Troie Rut
ne.

& septē: vbi hoc loco Myrsilus notat minus, xv. Sed Myrsilo credit: quia de antiquitatib⁹
antiquiori credendū est. Est autē etas spatiū viginti quinque vt annorū. Xenophon docet
in equiuocis. Quare, xv. etates reddunt annos trecentos quinquaginta. Quare, xxiiii. an
no Iasiū venit Enotrius Archas: quia ab eo anno ad ruinas Troiæ, xv. etates: id est trecenti
quinquaginta supputantur anni. Ergo vt ex dictis patet: precessit Enotrium Græcum Italus
annis sex & octoginta. Nō igitur Enotrii Archades ante Italū coluerunt Italiam: qui iu
niores Italo inueniunt: sed illi Enotrii ante Italum: quos significat Virgilius dicēs in pri
mo eneidōs. Est locus (Hesperia Graii cognomie dicūt) Terra antiqua: potēs armis: atq̄
vbere glebæ Oenotrii coluere viri: nūc fama miores Italiam dixisse ducis: de nomie gentē.
Sane sciendū est tres fuisse Oenotrios. Postremus fuit post Italum iste Græcus Archas qui
vt omnes Geographi cum Myrsilo consentiūt: tenuit portiunculam Apuliæ circa mare
& ibi erant qui dicebantur ante eum Aufones: vt etiam Dionysius consentit in primo li.
Et dicitur œnotria Græca. Et de hac non credo intelligat Virgili⁹ quia sub aduertū Aeneæ
non sibi promissa est illa pars quæ erat antiquitus potens imperio & armis. Fuit alius Eno
trius rex Sabīnorū: a quo tractus Sabīnæ dictus est proprie œnotria ante Italum: vt Varro
Scribit: & Seruius repetit super, vii. eneidōs. Nec de hac potest intelligi Virgilius: tū q̄
ad eam habendam: vel eorū auxiliū non mittebatur ceneas: tum præcipue quia nō erat an
tiquitus potēs armis & imperio cū a Iano & deinceps imperiū Italiæ atq̄ arma essent pe
nes Tuscos: vt in, v. ab vrbe condita insinuat Liuius: & Fabius pictor exprimit in de ori
gine vrbis Romæ. Tertia œnotria fuit vbi regnauit Hesperus frater Atlantis Itali: vt Vir
gilius insinuat. Regnauit autē in vrbe regia Vetulonia & Latio: vt auctor est Fabius pictor
Et de hac intelligit Virgilius: q̄ Aeneas ad Latium habitandum mittebatur: & ad Etru
scorum auxilia contra Turnum: vt idē Virgilius in, vii. viii. & x. eneidōs exprimit: vbi &
terram antiquā: armis & imperio potentissimā asserit. Quis autē fuerit iste œnotri⁹ anti
quissimus ante oēs colens Etruriā & Latium: respōdet Cato de originibus q̄ fuit Iani⁹. Et si
opponat: quia in Etruria Iani tpe vsq̄ ad Mezentium nō fuit vinū: quippe q̄ Mezentii⁹ Etru
riæ Larthes auxiliū Rutulis contra Latinos tulit vini mercede: qd̄ tū in agro latino fuisset
vt auctor est, M. Varro: & Plinius refert in, xiiii. lib. naturalis hystoriæ ca. xv. Igitur cū œno
tria dicat vinifera: & œnotrius vinifer: & tēpore Iani nō erat vinum in Etruria & Latio: ne
gat hoc Cato dicens Iani dictū œnotriū: quia prim^o inuenit vinū & far. Et tamen vsq̄ ad

Oenotri⁹

Oenotria.

F. Joannis Annij

Mezentium non fuit vini usus ad poculétiam & usum mensæ: sed ad sacra libamina, Vnde Fabius pictor ait/principio Janum inuenisse vinum & far ad religionem & sacrificia magis q̄ usum: & ob id ipsi farrata & vinum in omni sacrificio prelibari. Addit autem Berofus q̄ ipse dictus est a Scythiis: lingua eorum Janus quia primus in Armenia inuenit vini Aramea em̄ & Hæbrea lingua/lain vinum dicitur: a quo Janus vinifer deriuatur. Ergo Aramea lanus dicitur: & Græce Oenotrius: & latine vinifer: tam p̄ interpretationem nominis q̄ munere inuenti vini: siue ad usum communem/ siue ad sacrificia. Hactenus de Oenotrio: nunc de prima Græcorum colonia. Myrsil⁹ dicit Oenotrii Archadis classem primam fuisse. Berofus vero & Cato & Sempronius dicunt primam fuisse Lygurum ex Attica: multis ætatibus & sæculis ante res Troianas. Dionysius vero in primo libro perinuetiuam dicit Catonem & Sempronium & alios simillima fabulistexere: quia non definiuit historiam. Sed dicimus ad hanc objectionem Dionysii: q̄ de antiquitatibus magis creditur antiquioribus eo: Catoni Sempronio & Beroso veracissimo: q̄ ipsi iuniori & sepe in historia mendaci Græco: & vt ait Plinius in tertio naturalis historie: pudet rationem Italię mutuari a Græcis: vbi a latina dissentiant historia. Nec opus erat Catoni & Sempronio & aliis/definire Lygurum historiam: quia absolutas Italię originas scribunt. Sequitur Myrsilus: quem & Dionysius sequitur. Venit inqt Oenotrius Archas: vbi erant qui tunc dicebantur Aufones. Ergo nomen Aufonię fuit ante Dardaniam conditam. Quod equidem concedit veracissimus Berofus. Non ergo dicti sunt Aufones ab Aufone Vlyssis filio post Troianum excidium. Pisi teste Plinio. in sexto naturalis historie a pisa oppido Archadię/præterfluente Alpheo amne dicti qui vt ait in llii. libro condiderunt Pisas in Etruria: dicente Virgilio in. x. eneidis. Hos parere iubent Alpheę ab origine Pise: vrbs Etrusca solo. Strabo in. v. dicit/q̄ eam condiderunt socii Nestoris qui dicti sunt Pili. Sed præbuit ei errorem vrbs Pisis vicina: ab his Piliis condita & dicta Pilia: & ab Etruscis Capilia. Ca enim deriuatione Etrusce significat: vt Capenianũ Caferonianũ: Capenas: Capilia: idest orti a Peniis: Feroniis & Piliis. Proferimus nunc corrupte Capenianũ: & Campilia addito. m. sicut corrupte proferimus Campitolium pro Capitolio. Oropitum vero est vrbs Achaicę: vt patet in Ptolemeo. Per syncopã nunc proferimus Orpitem: & mutata. p. in. b. Orbitum vt protulit Desiderius rex in decreto exciso in Alabastro. Est autem Orpitu in Thuscia vrbs propinqua Volturne atq̄ Volsine. Achei ab antiquo rege Achaicę dicti. Hi teste Iustino Perusinã portionem condiderunt/duce Vibio vt inscriptio quedam lapidis perusie indicat. Nam primam eius partẽ condiderunt Perusini: idest Grifonii Armeni: vt auctor est Berofus: alteram vero Thurthenus Mæon: vt scribit Appianus de bellis ciuilibus. Vnde est Perusia tripolis. Enianos vocat Plutarch⁹ Enetanos: & Xenophon Enaphos: Eniani fuerunt Pelasgi sic dicti ab amne & Eniphea regione Thessalię: vbi fuit prelium inter Pompeium & Cæsarem: dicente ipso Pompeio apud Lucanum lib. vi. Sanguine romano q̄ turpidus ibit Enipheus. Et item. Et iuxta fluuios & stagna vndantis Eniphei. Hi Eniani condiderunt in Thuscia ferme .xii. miliario distantem a Roma/ a se dictam urbem Enianam: quã epitheto etrusco vocauerunt Larthenianum: idest principem & metropolim Enianum. Postmodum vt in aliis cõmentariis videtur. Etrusci Vei electis Pelasgis: adiecerunt cognomen Veiens. Peli fuerunt incolę montis Thessalię: qui pelion dicitur: vbi Chiron habitauit: Et celebratum fuit conuiuium Theridis & Pelei: a quo mons Pelion & Peli incolę. Hi Pelasgi Emonsi sunt: & incoluerunt in Thuscia montem iuxta Orpitem: quem adhuc Peliam dicimus: sed eius amnẽ peliam/ corrupte paliam pronunciamus. De aliis gentibus: quas Myrsilus nominat & extra Thusciam sunt: legat commentaria qui vult nostra: super Sempronium: fragmẽ

Ianus

Aufones.
Pisi

Pilia.
Ca

Oropitum.

Achei.

Eniani

Vei

Peli

ta Catonis: & Berofum. Nunc ad originem Turrenorum veniendū est: de quibus est prin-
cipale institutū Myrsili: qui duo facit. Primo recitat opinione aliorū de Turrenis. Secūdo
maximis ac validissimis argumentis reprobatur eam. Primo igitur sic refert dicens.

Turrenis originem quidam suspicantur fu-
isse a Lydis. Existimant enim Atu regi Me-
oniae prognato Herculis & virginis Om-
phales filie Iardanæ regine Meonum: fuisse
geminos Lydum & turrhenū. Cum regnū
neq; duos caperet: & neq; terræ sterilitas in-
gentem multitudinem pateretur sorte Ato-
iacta: Lydum successorem designauit: Tur-
rhenum vero cū maiore parte populi ad que-
rendas nouas sedes foras abire iussit. Is in
septentrionalem thyberis partem veniens:
eiusq; totam medietatem a fontibus vsq; ad
locum vbi erat prisca Vmbriū habitatio te-
nuit & cum eis consedit & cohabitauit & vr-
bes dictas hactenus Meonias & turrhenas
edificauit.

Strabo in. v. fere eadem dicit: excepto
quia non nominat: ad quā portionem
Thyberis Thurrenus confederit. Dio-
nysius: item Halicarnasseus in primo
libro refert hanc opinionem fuisse He-
rodoti & aliorū: qui vt insinuant Dio-
nysius & Myrsilus sic argumentabā-
tur. Vbi hactenus & etate nostra sunt
vrbes Meoniae & Turrheniae: appella-
tū ibi consedit Turrhenus Meon. Sed ha-
ctenus perseverat vrbes dicte Meoniae
atq; Turrheniae inchoando a fontibus
thyberis: vsq; ad finem huius medie-
tatis vbi erat prisca Vmbriū habi-
tatio. Quare absq; dubio illo venit at-
q; ibi cum Meonibus consedit Tur-
rhenus. Hoc loci notandum est: q; pri-
ma medietas septentrionalis Thybe-
ris de qua Herodorus cū aliis probat:
est a fontibus Thyberis vsq; Horsem

Tyrhenia
vbi.

oppidum thyberinum: vbi secunda pars thyberis ad meridiem & Ostiam labitur. In pri-
ma medietate inueniuntur. xii. oppida a turrhenis & Meonibus dicta: vt ostēdimus in An-
niis questionibus questione octaua. Et in hoc vt patet fundant se: qui volunt turrenos ha-
bere originē a Lydis. Qd̄ vero insinuāt Myrsilus & Dionysius dicentesq; in fine huius fuisse
prisca Vmbriū habitatio: videtur cōtrariari Plinio: q; in. iiii. naturalis historie ca. vi. nō ad
thyberinā regionē: sed ad maritimā videt ponere prisca habitatio Vmbriū dicens:
Vmbro fluuius nauigiorū capax: Et ab eo tractus Vmbrię portusq; Thelamon. Respōdē-
dū est q; nullū est nomē in Plinio qd̄ sonet originē Vmbriū: sed fluuiū & sequentē tractū.
Perquirēdū est igitur in regione thyberina: in agro Volturreno vbi finitur hęc prima thy-
beris medietas secūdū qd̄ arguit Herodorus & eius societas. Inuenimus autē in Itinerario
Antonini Cęsaris: iter a Roma thyberinū: in Gallias hoc modo. Thyberinū iter est Galle-
ra: Larthenianū siue Veiens: Rosulū: Sutrinū: Ocilianū: Cyminia iuga: Volturrena: cuius
pclaris gestis inuidit Liuius. Saleumbrona: Larthis: & reliqua: vt in cōmētariis eius dice-
mus. Sale autē Aramea lingua est: origo & exitus alicuius: vt Rabi Samuel iterpretatur.
Similiter diu⁹ Hieronymus. Sale dicit significare egressum: libro de iterpretationib⁹ noim
Quare Saleumbrona ē locus ab Herodoto & aliis dicit⁹ vbi fuit prisca Vmbriū habitatio:
vbi orti: & a qua egressi diffusi sunt p̄ eius tractū i thuscia vsq; ad mare & trāsthyberim ad
mōtes Vmbrię. Seq̄t autē Antoninus post Saleumbrona & Larthes: Volsinū. Quare qm̄ or-
dinate p̄ iter pcedit: vtiq; Saleumbrona est ante fluuiū Larthis & Volsinēses: & est vt pau-
lo post dicit Myrsilus ager Volturrenē tetrapolis vbi geniti fuerūt Vmbri. Cui validissi-
mo argumēto est: q; limes huius agri in anne Larthis quē vulgus Martis profert: adhuc
atas nostra vocat casum Saleumbrone. Nūc tot⁹ ager Viterbēsis dicit. Et a Vetralla in

Sale.

F. Joannis Annij

cipiunt rustici vocare planiciem Sale: & ad amnem Larthem Saleumbrone: vt in Annis. quæstionibus probauimus. Itaq; Myrsilus recitata opinione atq; ratioe eorū qui ante Tur- rhenū & Lydos venisse ad thyberinā regionē & Volturnā: quæ fuit prisca Vmbris habita- tio & orrus: vnde primū nati sunt: ac ppterea Saleumbrone dictā: nūc redit ad confutandā eorū opinione. Et facit duo. Primo illos reprobat. Secundo circa finē libri: rationē eorū factę respondet. Prima autē pars subdiuidit in duas partes. In prima declarat quibus histori- cis sit magis credēdū si dissentiūt. Secūdo probat propositum. De primo sic dicit.

Ca. III.

Canones
veritatis in
dagandę.

Canones pro habenda veritate historię hīc tradūtur. Primus est Plinij in principio secūdi natu- ralis historię dicētis. Neminem vnū sequor: sed quęcūq; veriorē perspexero. Stultū est em̄ ppter- ea quia quis quēdā vera scribit: etiā in erratis eū sequi. Legam⁹ ergo ex oībus rosas: spinas vite- mus. Secūdos canones est: quē Myrsilus hoc loco exponit. Tertius est quasi huic similis. Tēpora & annales Monarchiarū in tēporibus: absq; repugnantia præualēt omnibus: quia magis certī. Et hīc canones ponit in fine Philonis: & in principio Metasthenis. Quarta re- gula. Si duo sint pares patria: & antiquitate: afferētī probatiora creditur. Quinta regula est beati Hieronymi. Quod absq; certo auctore vel ratione dicitur: eadem facilitate con- temnitur qua profertur. Posita ergo secūda regula Myrsilus incipit cōtra Herodotum & eius similes arguere ex Lyda patria historia: quid de Turrhenō scribat dicens.

Ca. IIII.

Hoc idem argumētū facit Dio- nysius Halicarnassensis in primo libro vsus eiusdem Xanthi au- ctoritate: hoc modo. Nullus fu- it Turrhenus fili⁹ Atus: vt Xan- thus significat. Igī nullus eius- ce venit in Thyberim. Et respō- detur q̄ Xanthus deprompsit nomē propriū Torebus: & nō cognomē Turrhenus: qđ assum- ptit teste Beroso a Turrena vrbe qua fuit donatus. Stant enim si- mul: vt nullus Turrhenus no- mine fuerit fili⁹ Atus: & aliquis Turrhen⁹ cognomine fuerit fili⁹ Atus: qui traduxe- rit in Turrenam Colonias: non tamen principium generis fuerit Thusci: sed commixtus atq; iunctus eis a sanguine auito: vt Silius in. viii. libro scribit. Verum adici- tum a tempore validissimum dicens.

Ca. V.

Inchoandum est ab argumento validissimo temporis: postea sin- gula sunt expouenda. Xanthus

Sed hī aperta mēdacia fingūt. Nā de gētis anti- quitate & origine magis creditur ipsi gēti atq; vi- cinis q̄ remotis & externis. Magis igitur creditur ipsis Lydis & turrenis atq; his vicinis Romanis: & qui cōsentiūt in eorū patria historia & origine q̄ quibusuis aliis q̄ quis alias eruditissimis.

Cæterū quęcūq; hī patrii historici dicūt: aduersan- tur supradictę traditioni de Turrhenō Meōne. Et em̄ Xanthus Lydus in patria historia: nullū turre- nū Aty fuisse scribit: sed geminos Lydū & Tore- bū: a quibus Lydos & tore bos in asia populos esse tradit: in nullo penitus differētes: nisi quadā pro- latione: & quidē parua vt Dores & atticī. Quis er- go ex Lydis historicis turrhenū filiū Atus & fratē Lydi: misit in primā medietatē thyberis: vbi anti- quissimis Vmbris fuit prisca habitatio:

Quinetiā si qđ tradit de bello Pelasgico Xanthus: asserit pelasgos antiquiores atu: aggressos bello Thusciam: quæ quondam Vmbria dicta est oc-

cupasse Crotonem: inde thyberinam regionem inuadentes etiam ipsam turrenam cepisse: & cum turrenis cohabitasse & ab eis plurimam militarem peritiam didicisse precipue nauticam: qua tunc toti orbi erant admirabiles: de quibus fabulantur graeci: quod in delphinos versi sunt qui nauibus alludunt: & his socii fiunt. Re enim vera tunc Delphini ob Pyraticam simul & dominium maris dicebantur. Erant enim classe potentes: & vndique colonias transportabant. Argumento sunt qui turreni dicuntur: in insulis atticis & faucibus Thraciae. Namque turrena simul lingua: & cum quibus habitant loquuntur: & eosdem deos ut Turreni colunt: & eisdem litteris utuntur. Quare non possunt dici ab aliquo atus filio: qui ante atum Pelasgumque regem inueniuntur dicti turreni: Et multarum coloniarum auctores eodem nomine atque ritu: ante Atum prescriptarum. Haec a Lydis didicimus.

gia: ubi condidit Dardaniam: & turrhenus veniens in thusciam donatus est ciuitate Vetuloniam ut Berofus in. v. antiquitatum memorat. Ceterum Archas filius Iouis subegit hoc tempore: circa Dardaniam condidit Pelasgos: qui nondum venerat in Thusciam ut notat Eusebius de temporibus conditionis Dardaniae. Quare pelasgi electi non fuerunt ante Atum & turrhenum: sed eodem tempore. Ad hoc respondetur: negando quod archas elegerit priscos pelasgos de quibus loquitur Myrsilus. Sed quos subegit Archas remanserunt subiecti non electi. Qui autem pepulerunt eos fuit exercitus eorum quibus dux fuit Deucalion: ut secutor Myrsili: Dionysius dicit in primo libro. Exorsus est autem regnare Deucalion circa Parnasum anno. xxi. Cecropis & Iasii filii Corinti tusci: ut notat Eusebius de temporibus. Eodem enim anno coeperunt regnare Cecrops Athenis: & Iasius Vetuloniam: ut auctor est Berofus in quinto antiquitatum. Verum haec responsio non satisfacit: quia si in Eusebio de temporibus & Beroso numeremus a. xxi. anno Iasii & Cecropis usque ad Dardaniam conditam non sunt plures anni quam quinquaginta: & ideo Atus pater Turrheni erat: cum Deucalion Pelasgos a Thessalia pepulit: Et Turrhenus erat in conditione Dardaniae: quando primum Pelasgi venerunt ad Spiretum Padi ostium: ut Dionysius in primo libro est auctor: & nos in Etrusca historia collegimus.

Quam obrem alia est argumentatio Myrsili & Dionysii: si bene ad dicta eorum respicimus. Est enim ista argumentatio. Qui dicti sunt nomine Turreni: & cognomine Delphini domini maris: scribuntur fuisse ante Atum: & Pelasgum regem. Quare Turrenum nomen erat ante Turrhenum filium Atus: & ita non dicti sunt Turrheni a Turrheno Meone. Notandum igitur de antiquitate fabulae Turrenorum Delphinorum: deinde de ipsa fabula. Fuit igitur gesta res Delphinorum ut notat Myrsilus ante Pelasgum regem a quo Pelasgi. Fuit autem Pelasgus aetatibus sex: antequam Deucalion illos pelleret ab Aemonia regione Thessalia: ut Dionysius notat in primo libro. Numeremus igitur sex aetates a. xxi. anno Iasii & Cecropis: quo coepit regnare Deucalion rex

inquit dicit. Atum fuisse post Pelasgos: quod ceperunt Turrenos tunc dictos. Ergo tusci non sunt dicti a turrheno filio Atus: quod non extabat. Rursus longe ante Pelasgos iam turrenum nomen erat in insulis Atticis: & faucibus Thraciae: quos in Colonias transportauerunt turrheni: quos graeci fabulantur conuersos in Delphinos. Quare multis aetatibus fuerunt turreni ante Atum: qui etiam ipsos Pelasgos antiquiores Atum precesserunt. His etiam argumentis uti Dionysius Halicarnassensis in primo libro. Examinanda igitur sunt singula. Primum quod dicit Pelasgos aggressos fuisse turrenos ante Atum: videtur falsum: quia turrhenus filius Atus venit in thusciam: quando Dardanus ex Samo Thracia profectus ad Arum Meoniae regem: fuit donatus regione Phry

Pelasgi ante Atum turrenos ceperunt.

Archas.

Delphinorum res.

F. Joannis Anni

Deucalion trocedendo per annos Assyriorū tam in Eusebio q̄ Beroso: Regnauit itaq; Deucalion anno. xxiiii. Sparethi regis Assyriorum: vt notat Eusebius: a quo anno ad sextumdecimū Altradis regis Assyriorum retro: supputant annos centum quinquaginta: tam Eusebius q̄ Berosus. Hi autem anni sex atates efficiunt: quoniam atas viginti quinq; annorum spatium est apud Gręcos: vt Xenophon docet in equiuocis. Quare ante Altradam: qui teste Eusebio atq; Beroso decimus imperauit post Ninū res Turrenorum Delphinorum gesta est: & potētes classe maritima Turreni: colonias in insulas Cıcladas nauigio prouehbāt. Inuenio autem in Beroso: q̄ duobus annis ante Altradā Hercules Aegyptius portitus est Italia interfectis Lestrigonibus. Quare sub Lestrigone res Delphinorum gesta est. Prebet argumentum validum: q̄ ea atate Lestrigon regebat regiam Veruloniam: & frater eius Phorcus deferebat per mare colonias vt Berosus docet. Et ob id Phorcum deum maris loquacitas gręca fecit: vt Varro dicit & Seruius super. v. aeneidos refert: & nos in cōmentariis Berosi scripsimus. Fuit huic cognomen portitor latine: & Porthmeus gręce: & Dagutus Arameę: id est piscis porcus. Nam piscem Dagon: vtum vero porcum Aramei dicunt: vt periti Hebręi Talmudistę exponunt. Hinc Dagutus est piscis porcus id est Delphin. Nam ob peritiā nauticā & assiduā nauigationem similitudinariē Delphin dictus. Quam ob rem noluit in Italia cum fratre regnare: sed Corsicā & Sardiniam sibi sedem maris eligens: tōi imperauit cum Pyratīs Turrenis marī. Tandem cum Arlante bellonauali congressus: teste Varrone ac Seruio: marī occubuit & deus marinus habitus: nedum Delphin. Dixerūt autem gręci eū Porthmea: id est nauigio vectatorem de loco ad locū. Vnde fingitur portitor eē animarum in fluminibus inferis: quia infero marī residebat: & ad gētium littora Turrenas colonias deportabat. Et ideo fabulose nauclerus inferi fingit vt est illud Iuuenalis in. iiii. Satyra cū ait. Iā sedet in ripa tetrūq; nouissimus horret porthmea. Et in. iiii. Georgicorum Virgilius: Nec inquit portitor Orci: amplius obiectam patitur transire paludem. Itaq; vt Xanthus tradit: ante Dardaniam conditā & Atum & Peiasgum regem id est ducentis annis ante aduentum Męonis Turrheni in Thusciam: res Delphinorum Phorcū: qui dicebātur turreni: gesta fuit. Ergo non a Turrhenio filio Atus tunc dicebātur turreni: quia non extabat. Et hoc argumentum qđ auctore Xantho faciūt Myrsilus & Dionysius: est a tempore inexpugnabili. Fabula vero Delphinorū turrenorum fingitur a Gręcis: & ab Igino & aliis latinis: & precipue Ouidio refertur in. iiii. Metamorphoseos: qui dicit in ea classe fuisse Delphinorū turrenorū viginti: inter quos ex regia vrbe Tusca fuit Lybacus: ex Męoniano thiberino agro Acestes. Sed Męonia per anticipatiōnem dixit Ouidius more poetico: quia eo tempore tota Volturna regio erat dicta. Et ex Turrena regia id est Volturna: Lybus: Ofeltes: Medon: Etalion: Proteus: Epıpeus: Alcyon & Melāthus. Hi puellū Bacchū siue Dionysiu Aegyptiu secū ferebāt. Dicit puer: quia Osiris paulo ante in Aegypto interēptus & deus habitus fuit Apis: Iuppiter iustus: Dionysius & eiuscemodi: vt copiose tradit Diodorus in primo libro. Vnde quia deū nouellum ferebāt: dicitur in fabula puer. Et cum exposuissent Acestem sacerdotem cum simulachro: & coloniis in naxo insula: mox in Delphinos cōuersi: id est admodū Delphinorū in mare nauigiis ductis nauigātes: alias colonias deduxerūt in insulas Atticę oppositas. Vnde insule turrenę dicūt: vt auctor est Possidonius. Inde ad Bosphorū Thracię alias turrenas colonias dimiserūt: cū religione tusca: quos incolę bilingues appellabāt: vt hoc loco Myrsilus significat: & Dionysius in primo libro exprimit. Ex quo patet Gręcos percipisse nedū Aegyptias: sed etiā thuscas religiones. Qz vero durauerit hic ritus vsq; ad Pentheū regē: patet ex fabula: quę fert Pentheū punitū: quia religauit Acestē: id est Acestis ritus Tuscos in sacris Dionysii. Qđ vero de more suo falsum Gręci adiecerūt in fabula

est: quia ad suū Dionysium Bacchūq̄ referūt: qui tamen floruit post Pelasgum regem nō minus trecentis annis: vt patet in temporibus Eusebii, Quinetiam vsq̄ ad tempora Orphei durauerunt Orgia Bacchi Tuscanientia. Nam Orpheus mendacio vsus in gratiam Thebanorum: finxit esse Orgia Dionysii Græci: quę erāt Aegyptiū: vt Diodorus refert in primo libro. Refert quoq̄ Dionysius Halicarnesseus in primo libro quosdā opinatos Turrenos eosdem fuisse & Pelasgos ob nimiam vetustatem. Sed eos refellit probans longe ante fuisse Turrenos cū quibus Pelasgi postea eiecti in Tuscia cohabitauerūt: teste Myrsilo. Sed contra Myrsilū & Dionysiu videtur esse Plinius in. iiii. naturalis historie ca. vi. dicens: Etruria saepe mutauit nomē. Vmbros inde exegere antiquitus Pelasgi: hos Lydi: a quorū rege Turrheni: mox a sacrificio ritu lingua Græca Thuscī cognominati fuerūt. Si Etruria dicta est Vmbria: & Saleumbrona: quia prisca Vmbriū fuit prisca natiuitas & habitatio: vt supra est expositū: Et si teste Myrsilo Pelasgi cū Turrenis habitauerūt: quomodo illos exegerunt? Respondēdum est: q̄ exegerūt debet exponi pro subegerūt. Nam vt narrat in primo libro Dionysius: Siculi in Thuscīa cohabitabant Etruscis: quia Phalaris & Phescēnium prius a Siculis q̄ a Pelasgis inhabitatę fuerunt: & ipsi Siculi erāt Itali: quia cū Italo venerunt: & Mæones Italici functi erant a sanguine aurum: simul & sacra Luco ingenti Turrena sedes: prisca Coriti: vt Silius scribit: & nos exposuimus in Annia quæstione. iiii. Porro capta Crothona & Turrena regia: exegerunt Pelasgi Siculos: vt patet in Dionysio. Et ob id a parte torum dixit Plinius: exegerunt Vmbros: id est consanguineos Thusciorum Siculos. Vmbros tamē Turrenos veteres coegerūt: vt cum eis participato viuerent imperio: & Lucum ingentem pro foedere sacraēt: dicente Virgilio in. viii. æneidos: de hoc Luco. Siluano fama est: veteres sacrasse Pelasgos: Lucūq̄ dięq̄. Sed paulo post: Turreni: eosdem pepulerunt: vt idem Dionysius narrat. Sed iterum dices: quomodo ab Etruria pepulerunt Vmbros: cū Vmbri sint extra Etruriam? Respōdetur ex superioribus: q̄ est duplex Vmbria. Prima est paterna & antiqua: quā Antoninus in itinero: & etas nostra vocat Saleumbrona: & est ager Volturrenus: vt in fine dicit Myrsilus. Vnde limitē eius adhuc dicimus vulgō: caduta di Sale vmbrone: Et hi sunt cum quibus confedit Turrhenus Mæon: vt ait Herodorus: quia eorum ciuilitate turrena donatus est: vt Berofus exprimit: & Silius in. viii. significat dicens: Mæonięq̄ decus quondam Vetulonia gentis. Et ab hac Etruria mutato nomine dicta est Vmbria scilicet prisca: vt Plinius: & Myrsilus insinuant: & tam Xanthus q̄ Myrsilus & Dionysius Halicarnasseus Vmbriam vocant de bello Pelasgico: quia ante Pelasgos Vmbria dicta erat. Turreni autē progenitores Vmbrorum vocati sunt Galli veteres a latinis: dicente Solino in Collectaneis: Veterū inquit Gallorum prolem Vmbros esse. M. Antonius asseuerat. Galli autē veteri Etrusco & Arameo simul & Hebręo vocabulo: a Gallim id est inundatione dicti sunt. Et ideo veterū inundatorum proles prima in Saleumbrona sunt Vmbri iuniores: qui postea multiplicati per Thusciam & in montibus Apeninis diffusi fuerunt: & paterno epitheto: non propria fortuna Vmbri dicti sunt. Ergo hoc pacto intellexit Isidorus libro. xiiii. etymologiarum dicēs: Thuscīa est pars Italia: Vmbria vero est pars Thuscīę: scilicet prisca Saleumbrona. Et de iuniorē Vmbria subdens: Est inquit etiam Vmbria in Apeninis iugis ad meridiem versa. Exponit igitur Myrsilus & eum secutus Dionysius Halicarnasseus: q̄ Xanthus Lydus in patria historia: nullum filium nomine Turrhenum fuisse Arum memorat: & q̄ in narratione Pelasgici belli non solum ante Arum: verum etiam ante primū Pelasgorum regē fuisse Turrenos nomine: dominos maris tradit: & ob id in Lyda historia: potius contra Herodorum & illi consentientes de Turrenis haberi: q̄ pro eis. Nunc quid a Turrenorū historia tradatur: ita subiungit dicens:

Saleumbrona.

Vmbria duplex.

F. Joannis Anni

Ca. VI.

Ferme cuncta Dionysius in primo libro ab loco isto Myrsili excerptis: ut patet percurrenti primo libro Dionysii. Et sunt haec argumenta. Primum quidem quia indigenae sunt omnium antiquissimi. Porro historici eorum dicunt se solos indigenas Italiae. Quare vetustissimi: & ante Turrhenum aduenam. Item historici eorum & seipso a Razenua dei sui Iani filio cognominant. Non ergo Turreni cognominantur a Meonibus. Haec eadem duo argumenta antiquitatis Thuscorum: tum quia non aliunde conuenere vel aduenere: sed soli indigenae in Italia: tum quia a vetustissimi Iani filio Razenuae cognominantur. Etiam Dionysius in primo libro facit. Sane secundum Beronem: Iano fuerunt plures liberi inter quos iuniores: marem Cranum: & femellam Cranam vocauit. Cranam fecit Helernam in Latio. & eius meminit Ouidius in. vi. Fastorum. Etrusci illam a patre vocauerunt Ianam: cui sacra erat Herba quam adhuc dicimus capillos Ianae. Porro huius fratrem Cranum cognominauit Ianum Razenuum a Raz: id est facer: & Inuus id est incubus & propagator. Hinc Razenua facer propagator dicitur: & praerat coniugiis. Est igitur deus coniugiorum Etruscorum: a quo Vetuloniae adhuc perseverant. annis Razenus: regio Razenensis: & cripta Razenua: ut exposuimus in. xxvii. quaestione Annia:

Indigenae.

Iani proles.

Razenua

Calumbum

Nunc quid de se turreni dicant est inferendum. Primum ridet se ab aliquo aduenam denominatos: qui se solos indigenas in Italia existimant: atque a vetustissimi dei sui quem iam Vadimona vocant filio Razenua nominant. Tetrapolim quoque suam Etrusiam eiusque partem Boltursenam: Betuloniam tursam: & Harbanum cognomine Calumbum a Luco nuncupant: eamque adeo suo aureo sculo mox post inundationem terrarum nedum ante Atum conditam asserunt. Nam & ab inundatione ipsa suum agrum sua patria lingua vocat Saleumbrone: ubi primum geniti Umbri. Producent quoque suae vetustatis vestigia multa: ut deos: ritus: mores: literas: leges. Quae profecto omnia congruunt his quae probatioribus graeci historici tradunt. Scribunt enim solos turrenos in Italia vetustissimos esse: qui neque ab aliis pendent origine: neque ut caeteri conuenere & aduenere: sed propria regione se oriundos: quandoquidem vetustissimi differunt deis & moribus nedum ab aliis Italiae populis: sed etiam vicinis Crotoniensibus & Perusinis a fronte & a proximis Phaliscis a tergo: quos inter medii iacent. Nam cunctis Thuscis dii deaeque sunt iuppiter & iuno: soli turreni colunt Ianum & Vestam: quos lingua sua vocat Ianum Vadimona: & Labith Horchiam.

& in commentariis Beronians. Tertium argumentum a nominibus urbium regiae quam proferunt Etrusiam: & partes eius Voltursenam & reliqua. Cuius enim nominis origo est a Turribus: utique non a Turrhenis. Caeterum Voltursenam & Etruriam: illi vocant a Turribus Etruria & Tursenam & Voltursenam: id est antiquam Tursenam. Non igitur a Turrhenis Maone: sed a Turribus Turreni Volturreni & Etruri siue Etrusci dicti sunt. Hoc argumentum in primo libro: etiam Dionysius Halicarnassensis facit: & nos rotum exposuimus in quaestionibus Annis. vi. ix. x. xvi. Nec te moueat quod hic Graecus Myrsilus scribat Boltursenam & Betuloniam: quia Graeci utuntur sepe. B. pro. u. latino Calumbum: ut in Annia quaestione. xxviii. exposuimus: unde interpretatur. Et quia vetustissimi

mos Turrenos asseruit: pbat per id: q̄ antiquissimi Italię populi existimant Vmbri iuniores: vt etiā Plinius scribit in libro. iiii. naturalis historię. ca. xv. Ergo his antiquiores fuerūt pgenitores eorū veteres Galli Ianigenę Sale Vmbroni: vt exposuimus. Et hi fuerūt aureo sęculo & fundauerūt regiā Volturrenā id est antiquā Turrenā: vt etiā Cato in originib⁹ dicit. Ergo ante Ninū & aureo sęculo post inundationē: Turrena a Tursibus: & nō a nouitio aduena Turrheno Meone dicta fuit. Argumēta quoq̄ Turreni suę antiquitatis pferunt quinq̄. s. Deos in primis: q̄a oēs alii Thuscii habēt & colūt Iouē & Iunonē. Nā Turreni habēt a frōte vicinos Crotoniēses & pximiores Perusinos: & tñ Perusia colūt Iunonē vti vrbis deā principē: vt significat Appianus de bellis ciuilibus. A tergo vero Turrenis pximi sunt Phalaris & Phalisci quoq̄ mōs est Soractę: vt Acron dicit sup odas Horatii. oda illa. Vides vt altū stet niue candidū Soractę. Turreni vero antiqui id est Volturreni iacēt medii inter Phaliscos a tergo: & Perusinos a fronte & colūt Phalisci vti Perusini Iunonē: dicēte Ouidio in Fastis: Adde senē Tariū: Iunonicolasq̄ Phaliscos. Soli vero turreni differūt diis: scilicet primo antiquissimo Iano Vertūno cognomine: quia is est princeps deus Etrurię: vt auctor est Varro in primo de lingua latina: & vetustissima eius vxore Vesta Horatia: q̄a ea est dea Errurię: vt Liuius asserit in. vi. ab vrbe cōdita. Et item ex minoribus diis est de⁹ Cranus Razenua. Verū nō solū a vicinis sibi: sed etiā remotis differt deis: q̄a Populoniis Philarcha deus erat Iuppiter. Cōtra Myrsilū: Varronē & Liuiū videt: q̄a etiā Romę Ianus Vertūnus & Vesta quę & Horchia colebant. Respondet q̄ nō colebant vt dii municipales principes: quia dii principes in Latio sunt ops & Saturnus: vt Varro est auctor in de lingua latina. Aliud argumētū antiquitatis prisę est sermo Arameus: quo Turreni etiā a pximis Phaliscis differebant: quia teste Strabone in. v. Phaliscos ponūt distinctā linguā & gētē a turrenis. Similiter & Crotoniēses distinguūtur sermone a turrenis: vt Dionysius exprimit in primo libro. Tertiuū antiquitatis vestigiū sunt lřę Etruscę: q̄ in sola turrena nūc patrimonio reperiunt. Et sunt antiquissime phenices: vt ostēdimus in editione de origine lřarū & philosophię. Quartū argumētū sunt leges Ianigenę & quintū ritus: & religiones Ianigenę: quibus sicut ante oēs tēpore fuit dedita gens Etrusca: ita excelluit arte colendi eas vt auctor est Berofus in antiquitatibus. & Liuius in principio quinti ab vrbe condita. Vltimū argumētū tā Myrsili q̄ Dionysii in primo libro: probat magis credēdū esse historicis Gręcis qui cū patria turrenorū historia sentiunt: q̄ aliis Gręcis qui ab eis dissentiunt: quia in patria historia magis creditur patriis historicis & qui eos sequūtur: q̄ alienis & remotis. Vnusquisq̄ em̄ certius nouit domus proprię ac patrię interna gesta: q̄ externi & remoti. Quare pbatiora q̄bus certius credatur: scribūt Gręci qui turrenos tradūt non esse Lydorū prolē: sed prisę gētē Italię indigenā: quia his solis perseuerāt prisę littera: mores: ritus: dii: studia: leges: aliis vero sunt hęc aduentitia & noua & nimis a vetustate differētia. Cōtra hoc potest obiici: quia Valerius Maximus in li. ii. ca. de more ludorū dicit: q̄ a Curetibus & Lydis Thuscii trahūt originem. Respondetur q̄ nō negat Myrsilus quin Thuscii habuerint aliquantam originem ab his: vt patebit in fine: sed negat q̄ prima his origo & denominatio turrena fuerit a Lydis: quibus certissima origo fuit ante Ninū: aureo sęculo sub Iano: & mox post inundationem terrarum: cum fuerint veteres Galli: id est prisci inundati: genitores Vmbrorum: vt Cato in originibus scribit: & Solinus in Collectaneis ex. M. Antonio referat dicens: Veterum Gallorum prolem Vmbros esse. M. Antonius asseuerat: & eisdem a Gręcis dictos Vmbros: paterno epitheto: quia tempore aquo sę cladis imbribus supersites fuerūt. Hactenus argumēta produxit Myrsilus: & post eum Dionysius a patria historia Lyda & turrena: nunc a vicinis Turrenę Romanis testimoniū vltimū requirit dicens.

Turreni vñ

Dii turrenorum

Lřę etruscę

F. Joannis Annij

Ca. VII.

Hęc cūcta iterato Dionysius in primo libro repetit: visq; tota argumenti in hoc est. Omnis pbatio certissima historię est ab autoribus patriis: vel patrię proximis. Quare aduersariis nulla certa via restat probandi Turrenos esse prole Lydam: vel ita cognominatos a Lydis. Si em̄ Xanthū Lydū historicū legant: inueniēt nullū nomine Turrenū fuisse filium Atus: aut venisse in

Thusciam: sed Turrenos fuisse maris dños ante Pelasgū regē. Si item querant Thuscōrū patriā historią: respōdebit solos Turrenos esse in Italia indigenas: & a nullo alio pendere: aureo seculo ortos: Iano deo & patre: seq; parentes esse Vmbrorū & toti⁹ Italię: qbus solis sint dii patrię principes Vertūnus: Horchia: parentes Italię & Razenua deus: a quo vti a duce se Razenos vocant: & a turrita metropoli Turrenos: quā Asiani lingua sua Mossyneā: Etruscū vero Tursenā & Sursenā pferūt: Romani aut Surrenā & Turrenā. Si vltimo a vicinis Romanis querant de Turrenis: vtiq; Fabius pictor: Caro Sempronius & alii vetustiores Romani: dicēt se vocare illos nō a Turreno aliquo duce: sed a prima regia metropoli dicta Erruria Etruscos: aureo seculo sub Iano ortos: vetustissimos patres Vmbrorum atq; Faunorū & Nympharū Aboriginū priscoꝝ: a quibus prisca Italia religionē & disciplinas suscepit. Nulla igitur restat aduersariis via: vt a probatoribus sumāt argumentum. Hoc loco notandū est q̄ falsum est qđ Myrsilus ait Tursenā dici Turritā tetrapolim. Nam vltra Lucam & mōrem Catinū in Apuana Thuscia est Tursena oppidū olim turritum parū: & nō tetrapolis: sed monopolis: vt oculus probat. Hoc oppidum ætas nostra corrupta prima littera, r. & posita, c. ob propinquitatē prolationis: nō Turrenā sed Cursenā profert. Potest tñ saluari Myrsilus: quia loquit solū de antiquis Turrenis qui Volturreni id est antiqui Turreni dicuntur. Et hoc videt ad intētionē ipsius Myrsili & Dionysii in primo libro. Et hoc patet ex tribus. Primo quia loquit de Turrenis qui iacent mediū inter Perusinos & Phaliscos. Secūdo quia dicit q̄ Romani vocāt eos Etruscos a metropoli dicta Erruria. Sed ea est Volturrena circa Volsinos: vt copiose pbauimus in q̄stionibus Annij: quia Tursena: Etruria: Etruria: Voltursena: quas Romani proferūt Turrenā: Erruriā Etruscos: Volturrenos: eādē habēt tum deriuationē tum definitionē: tum vel maxime quia inuincibilē a cōiugatis habēt argumētationē. Si enim teste Plinio in tertio naturalis historię, ca. vi. ciues Volturreni in quoz parte eadē sunt Volsinienses: hi sunt proprio cognomine Etrusci: vtiq; ciuitas Volturrena in cuius parte eadē sunt Volsinienses: ipsa sit proprio cognomine ciuitas Etruria necesse est. Sed hęc vt diximus copiose explanata sunt in q̄stionibus Annij: & in cōmētariis Xenophontis dictū est quid significant ista: Monopolis: Dipolis: Tripolis: Tetrapolis. Itaq; Myrsilus loquit de Volturrenis Etruscis prisca: qui mediū sunt inter iuga Cyminia & Volsiniensia: vbi limites erāt Perusini. Et in his est verū q̄ Tursena & Voltursena id est antiqua Turrena significat Turritā tetrapolim nūc Viterbum: vt in Annij q̄stionibus pbauimus: cui Sursena quā Surrenam proferrimus: proxima est: & inscriptio dicit Surrenensibus Augustalibus. Et ita saluatur Myrsilus. Tandem ex his Myrsilus ita concludit dicens,

Ipsi quoq; Romani fatetur Etruscos esse vetustissimos & aureo seculo natos: a quibus aras: ritus: diuinationes: colonias & disciplinas habuit prisca Italia initio sumpto a prima eorū tetrapoli dicta Etruria: a qua illos Romani Etruscos cognominant. Nō est igitur aduersariis vllavia qua probet eos Turrenos a filio atus habere vel nomē vel originē: sed id nomen desumpsisse a Turribus: quia ipsi Surses & Sursenas si sunt vrbes pontificiæ: & Turses ac Tursenas.

Dii etruri

Tursena an
turrita sit
tetrapolis

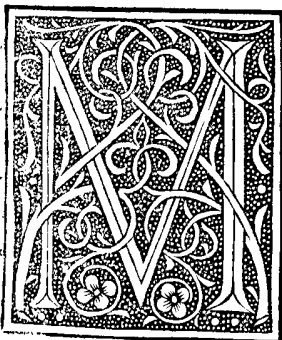
Quæ etiam ad hos venit Torebus filius Atus: utique non ab eo aduena nominati sunt Turreni indigenæ: sed e contrario ab eis Torebus fuit cognominatus Turrenus a Græcis, igitur & si tota Italia coluerint Græci: ut nostri tradunt; ex ipsis tamen Lydis & Turrhenis vicinisque Romanis; falsa esse ostendimus: quæ contraria his de Turrenis multi ut diximus conscripserunt.

Finis.

ipse aduena Torebus: ab indigenis Turrenis cognominatus sit Turrhenus. Notandum est primum quod Græci qui dicunt Turrenos fuisse antiquiores nomine Turreno: quam Torebus filius Atus: scribitur, rh. aspiratum Turrhenus: ut significetur prolatio Etrusca qui dicunt Tursenū & Tursena: & non Romana qui proferunt Turrhenū & Turrenā. Nam, rh. aspiratum semis: f. est. Et ideo dicit Myrsilus: quod non Turreni a Turrhenis: sed potius Turrhenus a Turrenis derivationem habet. Item quia aduenæ ab indigenis cognominantur: Contra quia Exuria a Tursibus dicta: & habitatoribus Umbria: ab aduenis Pelasgis: & Lydis Turrhenis mutauit nomen: ut insinuat Plinius lib. iii. naturalis historie ca. vi. Ad hoc respondetur per id quod ait Seruius suppressum aeneidos: quia victi a victoribus nomen accipiunt. Et ideo Circe Etrusca Umbria Pelasgia: licet parum durauerit a victoribus Pelasgis dicta fuit: qui Siluano fanum ingens Volturnæ sacrauerunt: teste Virgilio in. viii. aeneidos: iuxta quam Volturnā adhuc manet planities dicta: capus pelasgi a vulgo. Et mox a Turrhenis victoribus dicta est Turrhenia: ut supra dicto loco Plinius dicit & nos in Etrusca historiaria explanauimus. Porro Torebus veniens non vicit eos: sed iure consanguinitatis a Cibeles vxore iasit: & filio eius Bante: Larthe: Thuscie: comi hospitio susceptus & Vetulonia decoratus est: ut auctor est Berossus in. v. antiquitatum. Et Silli⁹ significat in. viii. libro dicens: Mæoniæque decus quodam Vetulonia gētis. Et ideo Torebus ut aduena susceptus: & in eorum ciuilitate: iura: leges: ritus: loquelæ: & cognomen transiens: Turrhenus: & ab eo Turrheni Lydi cognominati fuerunt.

Finunt commentaria super Myrsilum.

Eiusdem fratris Ioannis commentaria super fragmenta Catonis. Lib. VII.

ARCVS Cato Porcius: Sempronius & alii viri illustres Romani scripserunt de origine gentium & urbium Italia: ut ait Dionysius Halicarnassensis in primo libro. Et Sempronium quidem non potui de originibus inuenire: nisi is liber sit cui est titulus: de diuisione antiqua Italia: cuius iam commentaria confecimus. Porro quisquis fuerit iste Cato qui de originibus scripsit: non potui eum integrum habere: nisi fragmenta & quidem inordinata in Collectaneis vetustis cuiusdam magistri Guilielmi Mantuani. Nos vero in ordine solum fragmenta rededimus: ut cuncta simul quisque legat: quæ ad unam regionem Italia: spectant: & alia singula suis locis: ut sub exemplo: quæ ad Etruriam solam fragmenta spectant: in Etruriæ commentariis ponemus: & sic de singulis. Et quoniam plurima eorum quæ in his fragmentis Cato ponit: etiam Plinius: Sempronius & alii docent: & in aliis commentariis exposuimus: ideo ne immensitas commentariorum lectori obruat: breuius

F. Joannis Annij.

bus absoluemus cuncta: nisi ubi noua necessitas dicendi plura occurrerit. Diuiditur autem hec fragmenta in duas partes. In prima est vnum fragmentum procerum. In secunda sunt fragmenta originum. Primum igitur ponitur fragmentum procerum in quo hec sunt verba Catonis.

Scribendi causa
quod fuit Catonis

Ergo Græcorum iactantia simul & ignominiosa origo Italiae per insania a Græcis falso obiecta: Catonem impulit ad scribendum de origine Italiae: Quam obiectionem etiam scribens ad filium deplorabat: quam ad verbum Plinius ponens in xxix. lib. naturalis historiae ca. primo Marci iquit Catonis propria verba ponamus. Dicam de istis Græcis suo loco Marce fili quid Athenis exquisitum habeam: & quod bonum sit illorum litteras aspicere non perdiscere. Vincam nequissimum & indocile genus illorum: Et hoc putarem dixisse. Quamocumque ista gens suas litteras dabit: omnia corrumpet. Tunc etiam magis si medicos suos huc mittet. Iurarunt inter se barbaros omnes necare medicina. Sed hoc ipsum mercede faciunt: ut fides his sit: & facile disperdant. Et subdit Cato. Nos quoque dicitant barbaros & spurios: nosque magis quam alios opicos appellatioe sciant. Itaque Cato vaticinium egit ut cum Roma & Italia eorum auctores reciperet: tunc omnia corruperent: quia auctores eorum pleni mendacis: omnium originibus nebulas iniicere curauerunt. Vnde Lactantius in primo libro diuinarum institutionum ca. xv. Apud etiam malos reges panegiricis mendacibus adulant: quod malum a Græcis ortum est: quorum leuitas instructa dicendi facultate & copia: incredibile est quantas mendaciorum nebulas excitauerit. Scimus enim inquit Iosephus contra Appionem grammaticum in quodam loco Hellanicus de genealogiis & temporibus ab Agisilaio discrepat: & in quatis Herodotum corrigi Agisilaus: & Ephorus Hellanicum in pluribus ostendit esse mendacem: & Ephorum Tymeus: Tymeum posterum: Herodotum cuncti. Semp enim Græci ut auctor est Diodorus in. iiii. paruo tempore litteris impenso ad questum conuertunt: & eius gratia nouas res per opinionem adinueniunt: & de rebus maximis dissentiunt & altercant: nullaque certa scientia reddita: semper in confuso auditores suos relinquunt: & per omnem vitam animos hominum errare compellunt. Quamobrem ut Cato in fragmentis dicit: Etrusci semper horrunt litteras & disciplinas Græcorum: & ob id nolebant etiam litteras latinas suscipere etiam postquam Etruscia ciuitas Romanis a Turtheno data fuit. Itaque iuxta eiusdem Catonis vaticinium: quia futurum erat: ut susceptis litteris & auctoribus Græcis Italiae vetus fulgor obtenebraret mendacis Græcorum: ipse charitate patrie atque Italiae motus: lustrauit Italiae: & quemcumque memoria prodita erant apud singulas gentes Italiae collegit: potissime apud Turthenos quod patres Umbrosum fuerunt: & illas vetustissimas leges/litteras/ritus/mores/temporaque inundationis & Iani retinebantur Dionysius in primo libro insinuat: & Myrsilus superius exposuit. Vnde occurrit Cato mendacis & verbositati Græcorum per seruanda Italiae antiquitate: & quod splendidissima: ostendens habitata Italiae longe ante vicinior aurei seculi Nynum regem Assyriorum: quando Græci nondum erant: nec quisquam eorum in Italiae venerat. Et hac antiquitate aurea: qua per totum orbem nulla erant nota inuasiva arma ante Nynum: omnes consentiunt fuisse sub Iano/ Camele: atque Saturno prisco Caspio: non Græco: qui post Nynum primus floruit Apteris: annis quingentis & amplius ut notat Eusebius de temporibus: & nos copiose perbauimus in aliis commentariis. Vnde: ut videmus omnes ab aureo seculo originem Italiae scribere atque metibus hominum imprimere sua

Vaticinium
Catonis

Græcia mendax,

Græci tam impudenti iactantia iam effunduntur: ut quoniam his dudum nemo responderit: ideo libere a se ortam Italiae & eadem spuriam simul & spurcam atque nouitiam: nullo certo auctore aut ratione sed per solam insaniam fabulantur. Quam ob rem nunc ceteris latinis viam faciam: quemcumque memoria prodita gentibus Italiae sunt & nunc Romano imperio subditis. diis volentibus scribere instituo.

duerunt: Fabius pictor: Sempronius: Trogus: Iustinus: Cato: Virgilius Ouidius: tam in Fastis q̄ in opere maiore: Macrobius in Saturnalibus: Et alii qui de Iani: & eius collegę uerusti Saturni etate loquuntur. Hoc em̄ principio ueluti fulgore maximo Gręcis mendaciis opposito: mox uelint nolint: cōcludebāt nostri maiores. Ianus regnauit in Italia aureo sæculo. Ergo Italia habitata fuit in primo generis humani ortu: quoniam tam gręci q̄ latini cōfitentur: q̄ in principio generis humani: prima etas aurea fata fuit. Alioquin principiu generis humani: non fuisset prima etas. Rursus ita nostri: Gręciam mendacem audetem in historia redarguebāt. Ianus regnauit etate aurea. Ergo ante Ninu fuit habitata Italia quippe q̄ ipsi gręci concedūt Ninu fuisse primu: quem nouerint cupiditate regnandi toti Asia atq̄ Aegypto arma uictoria intulisse: & auru aureum morem gētibus immutasse. Erant enim tum rudes ad resistendum homines: qui aureo seculo affueri: nulla nouerāt arma: & ob id facile terminos usq̄ Libyę illos perdomuit: ut noster Trogus ait & post eū Iustinus abbreviat in primo Epitomatū. Verū nunc etate nostra qui se litteris gręcis dant: etiam hęc negligūt: tantum uidelicet uirus contra ueritatem secum ferūt litterę gręcę: ut nūc etiam: qđ maiores nostri probauerunt aureo sæculo natam Italiam funditus ignorant: Et non aduertunt qđ Iuuenalis noster Aquinas exclamet in Satyra: Et quicquid gręcia mendax andet in historia. Et item: quid inquit rancidius q̄ q̄ se non putat vlla formosam: nisi quę de Thusca Gręcula facta est. Et item. Omnia gręce: cū sit turpe magis nostris nescire Latine. Fœminas reprehendit: sed uiros includit: cū nullus se putet doctum: nisi q̄ de Thusco qui prius disciplinas fluctuantes Gręcorum horruerat teste Catone: Gręculus est factus. Gaudent quidam Itali: q̄ omnia gręca fabulosa nouerūt: cum sit nostris magis turpe res nescire latinas: & Italiae origines & antiquissimos splendores. Bonum est inquit Cato: litteras gręcas aspiceret non perdiscere. Aspiciamus igitur autores Gręcos: ut si quid consonum Italico fulgore inuenerimus: uti nostrum ab eis eripiamus. Vbi uero cōtraria scribunt: non perdiscamus id est non credamus quoniam ueritatem ut cancer corrumpunt: pudeatq̄ rationē Italiae mutuari a gręcis: ut loquitur Plinius in. iiii. naturalis historiae cap. xvii. Hactenus de procemio Catonis: nūc ad originu fragmenta reuertamur: in quibus Cato facit duo. Primo ponit in cōmuni originem orbis: & Italiae. Secūdo singularum gentium Italiae. Primo igitur ponit duas opiniones de origine orbis & Italiae in communi dicens contra Gręcam leuitatem.

In gręculos

Italiae splendidissima origo fuit: tum tempore tum origine gentis Cœpit enim aureo seculo sub principibus diis Iano: Camefe; Saturno gēte Phœnica & Saga: quę post inundationem terrarum per orbem primas colonias misit. Et de mundi quidem origine auctores nō paria sentiūt. Nam chaldei sibi semipiternitatē persuadēt. Phœnicibus uero ac Sagis magis placet origo. Inter utrosq̄ conuenit ante Ninu circiter annis quinquaginta & ducentis quibus durauit aureum seculum: terras fuisse inundatas: & in Scythia saga renatu mortale genus. Siue em̄ ab etate

Breuius Cato absoluit inumeras historias: & infinitam sylvam reru: quę cuncta utcuq̄ nos exponemus. Prima fronte uanitatē Gręcam: & ignominiam obiectam elidit dicens: Italiae origo splendidissima cōuincitur a multis locis. Primo quidem ex tēpore splendidissimo: quia aureo & non ferreo ac spurio simul & opico sæculo nata est. Secundo a splendore progenitoru. Sane sciendū est ut hic ait Cato: & Diodorus etiā in tertio libro. Chaldei semipiternu mūdum opinati sunt: Phœnices uero Sagi ex tempore factum crediderūt. Primos sequitur Aristoteles:

Italiae anti-
quitas.

Mūdi origo

F. Joannis Annij.

secundos Plato & xpiana fides. Conueniunt de inundatione vniuersali: que precessit Ninum & auream etatem annis ducentis quinquaginta: vt Cato supputat: aut his vno minus vt tradunt alij ex Grecis quidem Xenophon & Archilocus: Ex Phoenicibus Maseas Phoenix & Hieronymus egyptius: & ex latinis Fabius Pictor. Fuerunt autem diluua ab auctoribus notata quinque: Vniuersaleque per antonoma-

no mundum existimes: & ignis principio cum etate tenuerit: et sensim in sua loca elementa coeuntia homines produxerint siue (vt fertur) ante aureum seculum terras subrutas inundatio possederit: et exsiccata humo apparuerint homines: equidem principatus originis semper Scythis tribuitur: a quibus auctis colonias per orbem missas ferunt.

Diluua
quinque.

Homini
origo
ubi
fuerit.

Aramea
Saga

Ianus &
Noa.

si dicitur terrarum inundatio. Secundum Nyliacum. Tertium atticum. Quartum Thessalicum. Quintum Pharonicum. Quae in libro de equiuocis Xenophon & nos in commentariis super ipsum exposuimus. Cato & Fabius & alij de primo loquuntur: quia ipso exacto coeptum est humanum genus & prima etas aurea. Sed siue diluuium precessit siue nullum diluuium ante Ninum vniuersale fuerit: utique non semper fuerit homines: sed post chaos innumera tempora. Vt post dictum diluuium coepit ex putrefacta humo generum hominum prodire: vt graeca vanitas contra veram philosophiam sensit: Et Diodorus in primo libro repetit: Non enim quod nobilissimum est in natura semel accidit/ neque disponi potest corpus sine certo semine ad humanam animam. Sed de his alias. Siue ergo ex putrefactione primum coeperint homines/ siue a deo conditi: siue a prima inundatione terrarum seruari: queritur ubi primum coeperint: & inde diffusi fuerint per orbem. Respondet hoc loci Cato & similiter Trogius/ & eius abbreviator Iustinus: & sanctus Moyses quod primum in Scythia coeptum est/ & Scythias principatus originis a cunctis ratione tribuit. Querendum est item: quo loco Scythiae primo resedit. Respondet Diodorus Siculus in iij. Ex Scythia historia: quod principio sui parua numero & ignobilis domitatu qui non erat: coesedit generum hominum iuxta fluuium Araxim in Aramenia maiore. Moyses quoque in Armenia maiore saluatum fuisse humanum genus & multiplicatum: & ab inde per orbem in colonias diuisum: scribit. Eadem scribit Berofus chaldeus: Maseas phoenix/ Hieronymus ac Manethon egyptij vt auctor est Iosephus in primo de antiquitate iudaica. Est autem Aramenia maior eadem Aramea & Saga vicina Persis: vt insinuat Plinius in vi naturalis historiae cap. xvii. dicens Scytharum populi: Persae illos Sagas vniuersos appellauerunt: a proxima Saga gente antiquae Arameos. Cuius argumeto est vrbs prima quam edificauerunt iuxta Araxem fluuium ubi confederunt. Nam Ptolemus per syncopam vocat illam Sagalbinam: alij vero Geographi sine syncopa Sagam Albinam sicut quidam per syncopam Volturram: alij sine syncopa Volturranam vocitant. Est autem Saga lingua Aramea: id quod Sanguis lingua Sabina: & ab eo sanctus sacerdos lingua latina. Vnde Sagam Festus pro sacerdote expiatrix exposuit: & diuus Hieronymus libro interpretationum/ pro sacrificulo & imolatore id est pontifice interpretatur. Quare illa prisca gens post diluuium dicta est Saga id est pontificia & Thusa siue sacrificola: quia teste Beroso religiones & ritus a Iano edocta primum fuit Moyses vero tradit/ quod Noa primus pontifex cum filiis & vxoribus sacrificia & holocausta obtulerit. Siue igitur idem sit Ianus & Noa: vt tempus & Epitheta vtriusque conuincunt/ & Berofus asserit: & plures iuniores consentiunt: vt in commentariis Berosianis exposuimus: siue homines principes diuersi fuerint: omnes tamen Iano Epitheta splendidissima tribuunt: quod ante inundationem fuerit cum filiis & vxoribus patria Phoenix & nauigio in Aramenia cum eis saluatus fuerit primus pater Chaos/ & semen orbis vnde dei & homines formati fuerunt: Primusque rex & Monarcha etatis aureae penes quem vnum erat vniuersi custodia

mundi; & ius omne vertendi cardines & dandi Albam virginem: id est primos fascēs. vt Berofus explicat: & omnis latina hystoria de Iano consentit: quā Ouidius in primo libro de Fastis & aliis recollectit. Vnde ab eo Saga: Sagi Tusci appellati sunt a pluribus: vt est illud Plinii in tertio naturalis hystoriæ ca. xvii. Omnia inquit ea flumina fossa: q̄ primi Sagi fecere: Thufci: egesto Annis impetu per transuersum in Atrianorum paludes: quę septem maria appellantur: nobili portu oppidi Thufcorum Atriarum: a quo Arriaticum mare ante appellatum, qđ nunc Hadriaticum. Et immediate superius: ab eis Sagis ostium Padis ponitur. Et caue a corruptissima impressione: quę Hadriam oppidum & prius Hadriaticum mare: & asagi: pro Atria: Arriaticum & Sagi somniat: & cuius impressionis stomachosa & aperta vicia probauimus quęstione. xx. Annia. Cui argumento est: qđ emendare ibidem: Sagis ostium Padis impressit. Exposuit igitur in communi Cato & breuibus: tanq̄ ætate sua manifestissimis: qđ Italia: orta est non ætate opica: spurca: viciata: & ferrea: sed prima aurea: in primo ortu generis humani ante Ninum: Et item nata est a splendidissimo patre Iano Saga pontifice maximo: religiosissimo: literatissimo: philosopho: theologo: patre omnium deorum & hominum: monarcha totius primi generis humani: penes quem vnum & solum tunc erat Vasti custodia mundi aurei: & ius omne vertendi res & cardines: & ob id Vertunus deus vertendarum rerum dictus: cui etiam forma militis esset: quia fascēs dabat ad continendos homines in aureo officio: vt Pictor significat. Quare non a spurcis Græcis qui aurea non erant ætate: sed a tempore aureo & splendidissimis principibus & diis regibus & pontificibus splendidissima est origo Italiæ. Deinde Cato in communi tradit: vbi primum Ianus cum coloniis veniens confedit in Italia: & eam vagientem in cunis suscepit: Et vbi primam metropolim & .xii. populos cum fascibus totidem proregenda Italia instituit dicens.

Et ex his venisse Iantum cum Dyrim & Gallicis progenitoribus Vmbrorum rateq; cum coloniis per thyberim vectum: ad leuū thyberis eturiam tenuisse locum: vbi colonias incōtinente primum exposuit: & ipsum deum simul Vaticanum habitum dictumq; fuisse. Et regionem Vaticanam id est vagicanam dictam qđ ibi Ianus quasi in cunis natam primūq; vagientem italiā exceperit. Inde cum coloniis a Vagicano progressum in tractum Vmbrię fundasse regiā & fanū Olympum fossamq; sacrasse: & Augustalem Turrenam. non longe a regiā dicasse: vbi ad salutandū regem .xii. colonię nouis lunaribus conuenirent. Inde duodenis coloniis fascēs ad continendos rudes scribūt singulo pretorianolictori: quattuor & viginti armatis: ingenuis distributis. Eas posuit Colonias ad ripas quidem Thyberinas Ianiculum: &

Dyrim Mauri: sed Etrusci Atlanti græci Atlantem intelligunt: vt autor est Berofus: & Plinius significat in .v. naturalis hystoriæ cap. ii. dicens. A fuit ad Dyrim (hoc enim Atlanti nomen esse lingua Maura conuenit) sunt .cc. milia passuum. Ceterum veteres Gallici: veteres inundati interpretantur vt in commētariis super Xenophontem ac Myrsilum exposuimus. Fuit enim Ianus saluatus ab inundatione cum filiis & vxoribus in Scythia Saga: vt Berofus tradit. Progenitores ergo Vmbrorū fuerūt veteres inundati lanigenę: vt hoc loco Cato asserit: & Fabius pictor & alii latini tradunt: quos Solinus in Collectaneis colligens Vetterum inquit Galloꝝ prolem esse Vmbros. M. Antonius asseuerat: quos græci Vmbros dixerunt: quia aquosa clade imbribus superstitēs fuerunt. De leuo & sinistro latere thyberis: quę sunt Etruria & Latium: & de prouincia

Dyrim:
Galli:

F. Joannis Anni.

Saturni Latio: in qua dii principes sunt Saturnus & Ops: simulq; de Etruria: ubi dii principes sunt vertūnus & Horchia: id est Ianus & Vesta: iam satis expositum est in cōmētariis super Fabiū pictorem & Myrsilum. De Vaticano ita dicit Gellius de Atticis noctibus li. xv. Agrum vaticanū: & eiusdē agri deum præsidem appellatum accepimus a vaticiniis: quæ vi ac instinctu eius dei in eo agro fieri solita essent. Sed præter hanc causam, M. Varro in libro diuinarum rerum: aliam esse tradit isti⁹ nominis rationem. Nam sicut

Arin Ianum: ad ripas arni totidem phesulas & id idem aryn ianum. Ad littus Etruscum quatuor: pheregenē: Volcen: Volaterra: Carriara: quæ & latine luna. In mediterraneis quatuor. Ogygianū: aretium: Rosellas: Volfiniūm. Paulo post dextrum thyberis latus regulis suis permittit. Camesi a quo cameles ne dux: & saturno a quo saturnia olim quæ nūc capitolium: & ab ea late saturnia terra: Hæc prima fuit aurea illa ætate: & quidem angustissima origo Italiae.

Aius deus Vaticanus

inquit deus Aius appellatur: araq; eius statuta est quæ est in infima noua via: quæ eo in loco vox diuinitus edita fuerat: ita vaticanus deus nūcupatus penes quem essent vocis humane initia: quoniã pueri simul atq; parti sunt eam primam vocem: quæ prima in vaticano syllaba est edunt. Idcirco vagire dicit: exprimente verbo sonū vocis recentis. Hæc Gellius.

Vatire Natire. Naticare

Vatire enim & vaticare apud Etruscos erat vagire: sicut natire & naticare: erat cessare a vagire. Argumento est: quia Etrusci nūc Viterbenses: apud quos innumera manent antiquitatis argumēta: cum puerū in cunis vagientē vt faciant cessare iubent: dicūt: natica puerum. Quæ vero vbi regia metropolis est Volturna & fanum eius: ibi confederunt. & Fabius pictor: & Myrsilus Ceroni cōsentiriūt: & ratio cōuincit. Vbi enim geniti sunt Vmbri: ibi Ianus cum Gallis progenitoribus eorum cōfederūt. Geniti autē fuerūt in Salevmbrona circa Volfinos: quæ tūc ager Volturrena: nūc Viterbensis dictus ē: vt supra Myrsilū demonstrauius. Quare in regia Volturrena Viterbeni principio Italiae cōsedit Ianus: & colonie primæ. Quid sit Olympus: & fossa sacra: & ritus sacrandi loci: copiose expositū est in cōmētariis super Xenophontem & Pictorē. De Turrena Augustali: quæ Surenā dicimus: & in fine Myrsili tetigimus: & medio militari distat a Volturna: hoc notandū est quod Suia cognominabatur: & a Iano ac Vesta: igni vestali atq; sacrificiis fundata & dicata fuit: vt versus Etruscis litteris in sacrario Ry yelli scriptus indicat: quem loco suo interpretari sumus. Est autem Suia teste Hieronymo & Talmudistis: salus & salutatio: quia ibi xii. populi in nouis lunaribus ad salutandū Larthem ventebant: vt dicit hoc loco Cato: & Macrobius refert in primo Saturnalium. De fascibus licitoribusq; ac prætoris: copiose tradunt cōmētaria nostra super Fabiū pictorē. De. xii. vero vrbibus primis & originibus vocabulorū sciēdum: quod Ianiculū: Oenotriū ac viniferum: interpretatione sunt eadē: vt ostēdimus super Myrsilum. Etia Ianus cōdidit viculū pro limite sacro inter se atq; Camesens: & inter prouinciā suā Ianiculā Etruriā: & inter Saturniā Latium: vt explicauimus super Pictorem & Semproniu.

Suia.

Arinlanū

Caryn.

Arinlanū id est sublimitas Iani. Differūt inter se Caryn & Aryn: quia primū interpretatur vinea: alterum sublime: vt tam diuis Hieronym⁹ q̄ Talmudistæ perhibent. Hinc genuense promontorium Caryn Ianum: id est vinea Iani: & nō longe sancta Maria in vineis. Igitur Caryn Ianū: vrbis est sublimis Iani siue sublimis id est celi Iani siue quia in edito positum & sublimi loco. Teste enim Dionysio in primo libro mos condendū vrbes antiquis fuit: vt eas conderent non magnas sed paruas & locis minutis. Erant enim pauci homines ab initio. Quattuor vrbes ad mare condidit. Prima est Pheregenē: latine vero fortuna Genii: quia phere fatum dicūt Aramei: vt Samuel

Pheregenē.

Talmudista dixit: Genium vero principium & patrem posteritatis intelligunt. Vnde ianus Genius deus Italiae sicut & Vaticanus dictus est. Hinc Ianua vrbs a Iano sicut & Carynlanum: & eadem Genua ab eodem Iano Genio dicta est. Non enim existimandum quod Ianus solas, xii. colonias posuit sub metropoli vna regia: sed quod illas primas a principio per imperio & gubernatione Italiae instituerit: & ex eis auctis: in alia loca Italiae traduxerit: alias. Cuius argumento: est quia omnem cisapeninam Galliam quae Lombardja dicitur: & omnes Italiae alpes Thusci colonis repleuerunt post has duodenas vrbes. Ita enim sub Iano coeptum est imperium Thuscorum in tota Italia aureo seculo & innoxio: non armorum violentia: quae ea aetate non erat: sed successiua coloniarum missione atque propagatione per Italiam. Semper enim iuniores & posterius natura non armis impellent: senissimis priscisque domibus: quae loco deorum a posteris habebantur: regebantur: ut Aristoteles in primo libro Politicorum insinuat: & fragmenta Theophrasti & Themistii Peripateticorum exponunt. Quod autem sub Iano is ordo seruatus fuerit in Italia: & aetas ipsa aurea irreuincibiliter probat: quoniam natura tunc vivebatur: qua posterius generatione ac pudore non vi: seniorum imperio & fascibus subdebantur: & Fabius pictor insinuat: & Cato: & Sempronius docent: & alii plures qui sub Iano coeptum imperium Thuscorum: & ab eis missas per Italiam colonias more illius aetatis asseuerant. Quos Lilius breuibus imitatus in. v. ab vrbe condita: his verbis repetit. Thuscorum inquit ante Romanorum imperium: opes: mari: terraque longe patuere Supero mari & infero quibus Italia insule modo cingitur: quantum poruerint: nomina sunt argumento: quod alterum Thuscum communi vocabulo gentis: alterum Atriatium: ab Atria Thuscorum colonia: vocauerit italicę gentes. Graeci Turthenum atque Atriatium eadem vocant. Et mox de angustissima: ut ait Cato: huius imperii aurei origine subdens Lilius. hi inquit Thusci in utrumque mare vergentes: duodenis vrbebibus prius Cisapeninum incoluerunt terras ad inferum mare. Postea transapeninum totidem quot originum capita colonis missis: tenuerunt usque ad alpes omnia loca quae transpadum sunt excepto Venetorum angulo: qui sinu circum incolunt maris. Alpibus quoque ipsis haud dubie ea gentis origo est: & maxime Rhetis: quos loca ipsa efferrant: ne quid praeter sonum linguae ex antiquo: neque eum incorruptum retinerent. Haec Lilius. Itaque etiam sub Iano plures coloniae passim per Italiam missae sunt: praeter illas duodenas Etruria: quarum duae ad Thyberim fuerunt Ianiculum & Arnyianum. Et ad mare quatuor: quarum prima pheregene id est fatum iani Genii dicta est. Latini per syncopam phregene proferunt: quae impressio stomachosa phregne impresserit: & quidam falso fregellae scripserit. Nam fregellae in campania mediterranea: phregene vero in Etruria maritima est: circa locum ubi nunc Palus: de qua Silius in. viii. libro. Necnon Argolico dilectum litus Aleso: Alsum: & obsessum campo squalente phregene. Secunda colonia est Volcen: celebrata a Prolemeo: Plinio: & aliis chorographis Thuscię. Hanc suam coloniam fecere Romani: ut Plinius in. iiii. naturalis historiae. cap. vi. insinuat dicens. Colonia Volcentum: a populo Romano deducta. Iacet diruta nunc non procul castro vrbe maritima: & absque. l. proferunt accolere Voce pro Volce: ut scribit Prolemeus. Est autem ce: & cen: id quod aes vel argentum: ut Samuel dicit: & diuus Hieronymus interpretatur. Alii metallum quodcumque significare dicunt. Vol autem ut in Annis questionibus diximus: significat antiquissimum & priscum: Hinc Volcen: prisca vrbs Aeraria est: ubi primum ianus signauit aera. Quod non tacuit Iginus & Protarchus Trallianus: ut autor est Macrobius in primo Saturnalium: ubi ait. Cumque ianus signaret aera: habuit in honore memoriam Saturni. Mons quoque maritimus huic vrbi proximus: etiam mons Volcentarius dicitur: quae nautae siue per interpretationem siue per corruptionem proferant mons Argentarius. Tertia vrbs est Volaterra. Ater ut

Genius.

Pheregene.

Volcen.

Volaterra.

F. Joannis Annij.

Atrianí. Samuel dicebat Scythica olim lingua: latam plateam ante exitum domus significat. Er
Prisci go quia hoc est vti Atrium/quod a Thuscis primum venit: vt autor est Varro de lingua
Volaterra latina: argumentum est/Atrianos Thuscos esse Volaterranos idest priscos Atrianos. Qua
ni re vrbs est prima Attriorum inuentrix: & a cuius colonia Atriatum mare prius dictum fu
Luna. it: Et incluta Perfioate: Quarta vrbs Luna: sic dicta ab insigni: vt exposuimus alibi: dicē
Car te Martiale: Caseus Etrusce signatus imagine lunę. Verum vt ait Cato per interpretatio
Cariara nem latinam Luna dicitur: sicut gręce Selene: vt Strabo in. v. dicit. Nam Sago Etruscoyo
Florentia cabulo Cariara dicitur: nunc corrupte Carrara. Est enim Car teste Hieronymo vrbs: & ia
Phefulai. ra luna. Hinc Cariara est vrbs Luna nunc deserta: non procul Macra: vltimo limite Etru
Ogygianu rię: sicut Phregene non procul primo limite Thyberis. Ceterum vt ait Cato: circa Arnun
Aretium duas colonias ex. xii. primis posuit. Alteram Phefulas quasi Phefulai: alteram Aryn ianā:
Aretia. Forte ad Arnū aliquis collis vel tumul⁹ est vbi colonias Ianū Aryn idest sublime Iani op
Rufelle. pidum posuit. Et forte inueniretur: si quis spectet non procul trāsitu Arnī: quem etas ista
Volsina pontem Aryn Ianum vocat. Hi sunt Fluentini pterfluenti Arno appositi: nunc Florenti
Aretium ni. Vrbs quidem Florentia noua est: sed gens Ianigena vetustissima: vna ex primis. xii. co
Aretia. loniis Iani ex quib⁹ vna pars vici Thusci Arniensis Romę condita fuit: vt exposuimus su
Rufelle. per Fabium pictorē. Phefe autē transcensus est: & vlti palus: vt Samuel noster exposuit:
Volsina & diuus Hieronymus lib. de interpretationibus consentit. Hinc Phefulai platione Ara
Aretium mea & Phefulę platione Romana est transcensus a paludib⁹. Subiacēs em planities palu
Aretia. dosa erat: a Iani etate vsq; ad Hercule egyptiū: q oēs paludes retorfit in vnū alueti: cui co
Rufelle. gnomētū suū Arnū ididit: vt i cōmentariis Berofianis exposuim⁹. Vrbs nūc diruta est: & so
Volsina ciis Aryn Ianis: nūc Florētinis adiecta Porro q̄ttuor alias colōias & .xii. vltias posuit iter
Aretium Arnū & regiū fanū Volturņę. Vnā Ogygianū a suo cognōie posuit. Nā Ian⁹ Ogygi⁹ pa
Aretia. tria phenice fuit: vt Berofus significat: & Xenophon de equocis dicit. Et hoc significauit
Rufelle. Solin⁹ cū de primo diluuiō scribit/ q̄ primum diluuiū notatū fuit sub Ogyge a quo ad
Volsina Deucalionem interfluxerunt anni septingenti: vt etiam in cōmentariis Xenophontis ex
Aretium posuimus. Est regio Ogygiana: inter Senas & Aretium: in qua posteri edificatum oppidū
Aretia. Ogygianum dicunt: vulgo vero Gygianum truncata prima syllaba de more Thusco: vt
Rufelle. ostendimus in quęstionibus Annis. Alteram coloniam a cognomine vxoris suę Vestę
Volsina Ianus vocant Aretium: vt ait Cato. Sane sciendum est: ante omnem linguam latinā fuiss
Aretium se supradieta nomina vrbiū. xii. Et ideo qui latine putant dicta falluntur nimis: sicut q
Aretia. phefulas: sia sola: & Aretium ab aris: vel aratura vel ab ariditate exponunt. Hęc enim no
Rufelle. mina ante latinam linguam ab Etruscis indita sunt Arameę originis. Et vt ait Berofus
Volsina Vestam Iani vxorem/Aretiam dixerunt: idest terram. Eadem enim est Vesta & Terra co
Aretium gnomine apud latinos: sicut apud Arameos labir & Aretia siue Horchia: vt super Ber
Aretia. ofum ostendimus. Et ideo vnam ex. xii. primis coloniis Aretium ab vxore Ianus cognomi
Rufelle. nauit: Rufellę turrim & magis ppugnaculum significat deriuationemq; habet a Ros vt
Volsina diuus Hieronymus videtur significare libro interpretationum. Est etiam dirutum oppi
Aretium dum iuxta Thermas sancti Philippi: & Rosellę vulgo dicuntur. Vltima colonia/Volsina
Aretia. idest prisca Sina idest assefforia: vt Samuel exponebat. Forte affidebant primi apud Iani
Rufelle. & .xii. Lucumones: Vnde cum regia Volturrhena cognomine Etruria/in eadem parte cō
Volsina numerata fuit: dicente Plinio in. iiii. naturalis historie capitulo. vi. Volturrheni inquit co
Aretium gnomine Etrusci in eadem parte Volsinienses. Hęc inqt Cato est prisca Italię origo: an
Aretia. gustissima quidem numero hominum: sed splendidissima/ tempore & genitoribus diisve
Rufelle. tustissimis/ & non aduenis nouiciunculis gręcis. Sequitur aliud fragmentum de nomini
Volsina bus Italia: his verbis.

Italia complura a diis & ducibus sortita fuit noia: a Iano quide Ianicula; que quida Oenotriū dictū existimāt: quia inuenit vinū & far Camefena a Camefe; & a Saturno saturnia: Saleumbrona quoq; a gētilibus. Durauit saturnia nomē totidē ferme annis quot ante aurea etas vsq; ad apim: deorū italię vltimū: vt antiochus syracusanus scribit: a quo apenina quā Taurinā idē interpretatur: & si gręci de more quidā a bobus Herculis; vel quos opimos gignit italia vt ait Hellenicus; aut a Vitulo egresso: vt Herodotus vel quidam gręci boues vocāt italos: vt fabulator Time⁹ dictā existimēt. inde a duobus fratribus altero hesperia: altero italia postremū nomen retinuit. His noibus principio nūcupata fuit italia circa Thyberim: vt qui inter oēs italię amnes: in omniū deorū & principum tutela esset: atq; imperiū totius ex his cōmunis sedes: a quo in principio & origine ipsa italię: Albula nomen a ianigenis habuit. Diuiditur autem in apeninos montes. & Cisapeninam & transapeninam italiā.

nam id est Taurinā dixit: vt hoc loci Cato significat. Hesperus quoq; Verulonię regnauit haud procula Thyberis: & in Auentini parte Thyberina Iralus Capenā cōdidit: vt Fabius pictor & alii scribūt. Ex his hoc fit a Catone argumētū. Omnes duces qui genuerūt Italiā ceperunt circa Thyberim: in cui⁹ regione vltro citroq; cœpta est Italia. Nā in quoq; tutela locus est: in eo dii Genii genuerunt Italiā. Quare amnis Thyberis attingens Erruriā & Latiiū: est solus locus in tutela deorū Geniorū Italię. Sed em̄ nullus horū deorum reperitur gręcus. Nō igit Italia a Gręcis spurcū exordiū habet: sed a splēdidissimo sanguine diuū & deorū. Ianus em̄ & Camefes & filia ei⁹ Crana: atq; Saturnus nō fuerūt Gręci sed Aramei: vt tā Berofus q̄ latini cōcedūt: & nos sup Sempronii atq; Fabiū pictorem declarauimus. Item Apis Aegyptius: cognomine Iuppiter iustus: Dionysius fuit: nomīne autē Osiris: q̄ in Italia triūphauit de Gygātibus: vt clarissime pbauimus sup Berofum. Item Hesperus & Atlas Iralus a quo Italia noia sumpsit fuere externi a gręcis. Quare nullus Gręcus fuit origo Italię: licet opici & spurci Gręci aduenē benignitate Italica ad habitādū aliquantū admissi. Hanc puto mētē esse Catonis: quia quicqd de origine Italię scripsit cōtra insanas improperationes Gręcorū retulit. Nūc singula Catonis dicta ponderāda sunt. Ianū quidā

A Thyberis inchoando est expositio: quia per eā videbitur intēctio Catonis cōtra Gręcos in hoc fragmēto. Ianus primus omniū in Vaticanū & Ianiculū venit: vt oēs concedūt: que & antiquissimū omniū geniorū & deorū Italię volūt: dicēte nostro Aquinate Iuuenale in Satyra. Dic mihi nūc queso Ianus patre: Vnde veteres Saliū facerotes carminibus suis: Ianū celebrāt: deū deorū & patrē vt autor est Macrobius in Saturnalibus. Berofus quoq; omniū deorū maiorū & minorum atq; hominū confutoriū: & patrē asserit. Camefes & Saturnus rate Thuscū venerunt in Amnē ad eūdē Ianū: vti Berofus: Trallianus: Iginus & Macrobius in primo Saturnaliū: & Ouidius i primo de Fastis asserūt Cranam filiā suā deā circa ripas Thyberis: deā Helernā Ianus fecit. vt testantur Berofus in. v. & Ouidius in. vi. de Fastis. Ita ab initio quattuor dii maximī ad eūdem locū Thyberis cōuenerūt: Ianus: Camefes: Saturnus: & Crana. Apis quoq; q̄ Taurus ab Antiocho interpretur iuxta Thyberim venit: & a se Italiā Apeni-

Ianus primus deorū

Camefes.

Apis.

Ianus Oenotrius.

F. Joannis Annij

In grecos.

Saturnus
Apteras &
eius scelera

Albula
Thybris

mentiq; fero. Et superius. Inde inquit vocor Janus. cui cum cereale sacerdos: Imponit libi
farrag; mixta fale. De triplici vero Oenotria & Oenotriis tribus: dictu est satis in comen-
tariis sup Myrsilum: & similiter de Vmbrona. De Camefena quoq; & Saturnia: sup Sem-
proniu & Fabium pictore traditu est ad longum: Et no minus de Hespero & Italo. De Api
& Ofiride: & q; ab eo fuerit dicta Italia Apenina siue Taurina: exactissime scripsimus in
comentariis Berofianis. Qd vero ait grecos de more contrariari Antiocho Syracusano: ad id
retulit quod ad Marcu filiu scripsit: Grecos esse genus nequissimu & indocile. Nequissi-
mum quide: qa oibus inuides cunctos alioꝝ splendores ad se trahere: & a propriis gentib;
excludere ac nebulas medacioru iniicere studet. Indocile vero: qa nunq antiquioribus de
antiquitatibus cedut. Vnde teste Dionysio Halicarnasseo in primo lib. Antiochus Syra-
cusanus est si quis alius antiquissim⁹ historicus. Et vt in eodẽ libro dicit quis alia dicant
Italiã dictã Taurina a bobus: Antiochus tamẽ scribit a duce ipso dictam Taurina: mox vt
desiit dicit Saturnia: Et tñ iuniores fabulatores a bobus dictã somniant: quasi nos ignore-
mus exponere: cur Grecia & Peloponessus dicta fuerit antiquitus Aegialea Idest Hircina
quia opimos hircos gignit: & qa gen⁹ hoim est spurcu: foetidũ & hircinu: & quia Itali Gre-
cos vocat Hircos. Et tñ sicut mihi non est iuniori credendum de antiquitatib⁹: sed vetu-
stioribus historicis: ita neq; iunioribus fabulatoribus Hellenico/Herodoro & Timeo: sed
antiquissimo Antiocho de antiquissimo Italiẽ cognomine Apenino siue Taurino creditur.
Quare qm Apteras vetustissimus Grecorum Saturnus/impius/ferreus qui patrem ca-
stravit: filios interemit: fratribus bella & ferrum intulit: longe post Apimimo & au-
reum seculum fuit: annis ferme sexcentis: si a Nyno vsq; ad ipsum in Eusebio numeres: co-
sequens necessario est: vt pclare mentianẽ quida Greculos secuti: qui Grecu Saturnu ve-
nisse ad Ianum aureo seculo scribunt: vt copiose pbauimus in comentariis Sempronianis
Fabianis & Berofianis: inqbus & mendaces Grecos ostendimus/dicentes Italiã & Hispa-
niam Hesperias dictas a fidere cum a duce Hespero sint cognomiate. Hoc pacto refellun-
tur: qui a pœno duce Hanibale putat Italiam dictam Apenina: idest Taurinam: que teste
Antiocho & a stipulatore Catone/ab ipso duce Api fuit sic dicta cum desiit dici Satur-
nia post aureum seculum annis fere ducentis & quinquaginta: tot enim durauit aure-
um seculum & Saturnia nomẽ: vt Cato insinuat: & Berofus supputat a morte Saturni lu-
sti aurei & pii/ vsq; ad triumphu Apis in Italia. A quo vsq; ad Hanibalem colligunt anni
mille duceti & amplius: vt in emẽdata nostra chronographia numerant. Quare mille ac-
ducetis annis & amplius ante Poenu Hanibalẽ Italia dicta est Apenina. Prebet his errore
transitus Hanibalis in introitu Italiẽ q; Pœnus ab Hanibale dicit: de quo monte Iuuenalis
in Satyra: Et motem inqt fregit aceto. Q; vero ait Italiã diuidi in tres pres: videlicet in
motes Apeninos q; diuidit media longitudine Italiẽ. Et itẽ in Italiã Cisapeninã ad infe-
ru mare: & traspenina ad superu pelagus adriaticu: Eandẽ diuisione insinuat Lii⁹ in. v.
ab vrbe codita: vbi de origine & amplitudine imperii Thuscoꝝ scribit: Et itẽ Sempronius ex-
pssit: cuius comentaria cofecim⁹. Postremo de noie Thyberis prisco Albula dicẽdum est.
Et prio quot noibus appellat⁹ est. Secdo a quibus cognometa accepit. Tertio qn. Quarto
qd significet albula. Quinto qd sit ei dextru & sinistru: qa supradixit ipe & Fabius q; Ian⁹
ad leua thyberis tenuit Etruria. Ad primu respodet Plini⁹ in. iiii. naturalis historie ca. vi.
Thyberis inqt: antea Thybris appellat⁹: sed prius Albula. Et Virgili⁹ in. viii. eneidis ait
Tum reges: asperq; imani corpore thybris: a quo post Itali fluiu cognomie thybrim Di-
ximus: amisit verum vetus Albula nomẽ. Tribus igitur noibus insignis fuit. Albula: Thy-
bris & Tyberis: Ad secundum dico q; Tyberis dictus est a Tyberino rege Albanorum: vt
dicit Lii⁹ in primo ab vrbe codita: & Ouidi⁹ in. ii. de Fastis cofirmat dicẽs Albula quem

tyberim merfus tyberinus in vndis: Reddidit: hibernis forte tmebat aqs. Et i. xiiii. Meta morphoseos ait: Sed capis ante fuit: regnū Thyberin⁹ ab illis Cœpit: & in Thufci demer-
 fus flumīs vndis: noīa fecit aque. Thybris vero dictus est a cognōie Thyberis regis Thu-
 scorū: vt Virgilius significauit & nos in. xxxiiii. qōne Annia demōstrauim⁹. Sed Albula
 deriuationē habet ab Alba Iani: de qua Ouidius in. vi. de Fastis ait. Sic fatus scilicet Ian⁹
 & virgā qua stryges pellere posset/ A foribus noxas (hec erat Alba) dedit & Berofus i. v.
 antiqtatū: Ianus inquit Aborigīnibus filiā suā Cranā creauit reginā eiq; sceptrū cū alba
 dedit. Et hoc est qd̄ Cato significauit & Virgili⁹: q̄ verū & vetus nomē thyberis fuit sub
 lanigenis Albula. s. ab Alba Iani. Ad tertiu⁹ vero quēsitū respōdet: q̄ Thyberinus rex Al-
 banoꝝ qui ab Aenea fuit decim⁹: submersus periit in thyberi/ & ei vltim⁹ nomē dedit: an-
 te urbē Romā cōditā annis trib⁹ & sexaginta supra cētū: vt Eusebi⁹ de tpibus cōsenties la-
 tine historiē supputat: Thyberin⁹ vero fuit quē Pelasgi cognōiauerūt thyberim: tpe The-
 sei regis Atheniēsium. Cuius inuincibile argumentū est: q̄a Manto fatidica seruiuit sub
 Theseo & Cleonte: & fugiēs nauigauit in thufciā ad Thyberinū regē: a quo grauida pe-
 perit Ocnū cōditorē Mantuē: vt oēs tā latini q̄ greci cōsentiuūt. Quare eodē tpe Theseus
 Athenis & Thyberin⁹ in Thufciā regnabāt: & ab vno ad alterū ad nauigauit fatidica mā-
 to: vt aut̄ Eusebius notat de tpib⁹ Theseus regnauit sub Priamo. Igit̄ ante Troiē excidiū
 regnauerūt simul apud Troiā Priamus: apud Athenas Theseus & apud Fanū Volturnē
 Lathies thyberinus/ ante Mezentiū Agillinū: vt etiā notat Manethon in supplemēto Be-
 rosi. Quare penultimū nomē thybris inditū fuit Albulē ante ruinas Troiē sub Priamo: an-
 teq; urbē conditā āns quadringentis quinquaginta & ampli⁹ qm̄ nō extabat lingua lati-
 na. Et multominus ante Troiā cōditā extabat lingua latina: qm̄ vetus verū & prisctū no-
 mē Albula erat. Qd̄ etiā sic patet. Duo alia cognomina tenuit Albula ante q̄ sub thybri
 nomē albula amitteret. Primum fuit Lydus a Lidya gēte bello p̄clara: quē teste Virgilio
 quondā iugis infedit Etruscis idest Volturhenis vicinis thyberi: qm̄ vt ait Plini⁹ in. iiii.
 naturalis historiæ: ca. vi. Volturheni circa Volfiniū: sunt cognōie Etrusci: Eteñ a fontī
 bus thyberis vsq; ad finē primē medietatis septētrionalis Turrhenus Meon cōsedit & Ly-
 das. xii. colonias posuit: vt Herodorus scribit: & Myrsilus repetit: & Dionysius Halicar-
 nasseus in p̄io lib. breuibus refert. Porro Meones venerūt tpe quo Dardan⁹ interēpro fra-
 tre suo Iasio: fugit in phrygiā: vt auctor est Berofus in fine antiqtatū. Quare añ Troiā cō-
 ditā Albula cepit cognomīari Lydus amnis a gēte eius accola: quali noīe qm̄q; Virgili⁹
 & poetē illū nomināt: Sed frequētiore cognōie Tusco: vt in superioribus versibus Ouidius
 & Virgilius. viii. eneid. Et martialis lib. iiii. epigrāmatū: Hesp̄ias inqt Thufco lauit in
 amne boues. Quidā dicūt Thufcū dictū: q̄a oriū in Etruria. Sed eadē rōne dicereſ Vmbro
 q̄a oriū in Vmbria. Et ideo sumenda est rō a Fabio pictore sic dicēte. Thyberis limes īperii
 Volturheni īter veteres Ianū & Saturnū: qui a principē illius vrbe Volturhena dictus
 est p̄syncopā Volturnus: & ob id Thufcus nō latinus. Sūt ergo duo cognōia a regia Vol-
 turhena idest āriqua Turrhena incdita thyberi: videlicet p̄syncopā Volturnus: sine syn-
 copa Turrhenus & Thufcus. Hinc Varro in p̄io de lingua latina: Thyberis inqt vt qd̄
 caput extra Latīū Volturnus nō spectat ad linguā latinā: etiā si trāsīt in vsum latine lin-
 guę. Nā Volturhena & Turrhena sine syncopa: aut cum syncopa Volturna & Thurna
 vt est extra Latīū caput imperii Tusci: est originis Etruscę & Arameę: vt pbauim⁹ in que-
 stionibus Annis. Ita nō debent scribi cū aspiratōe. Turrhenus: Volturhenis & Thufcus
 quia Thufca est pars ciuitatis regię vt in eisdem quēstionibus ostendimus. Hinc sine as-
 piratione scribendū est in. vii. eneid. vsybī dicif. Turrenoꝝ boues in flumine lauit Iberas.
 Etenim ante omnē linguā latinā & Grecā sub Iano fuit nomen Turrenū & sub Hercule

Thybris
Albula.Thyberin⁹
Manto.

Lydus

Tuscus am-
nis.

F. Joannis Anni.

Thyberis
nomina

Albula.

Ebal.
Eban

Alba.

Sagalbina.

Vla.

egyptio Tuscum: uti copiose pbauimus in questionibus dictis: & sup Myrsilū. Itaq; nomi-
na & cognomina Thyberis fuerūt Thybris sub Priamo: Thyberis sub rege Albano: Lyd⁹
sub Turrheno Meone: Thuscus sub Thusco rege filio Herculis egyptii. Sub Iano & Sa-
turno Volturrhenus ab vrbe regia. Restat de prisco oīm noīe Albula: qd significet & vna
de sit nomīs origo: qd fuit quarto loco quēsitū. Ad quod respōdēt quidam qd Thyberis di-
ctus fuit Albula: a colore albo. Sed falsitas huius apparet ex duobus. Primo ex pprio epi-
theto: de quo Seruius super. vii. eneidos. Proprium inquit epithetū Thyberini coloris est
flauum esse: ut ibi Virgilius dixit: Et multa flauus harena. Et Horatius in Oda. Vidim⁹
flauum Thyberim retortis littore etrusco violenter vndis ire defectū. Et Ouidius in. xliii.
Metamorphoseos. In mare cū fulua prorumpit Thybris harena. Secūdo apparet falsum:
quā non extabat lingua latina/ cum Albula nomē accepit sub Iano: ut exposuim⁹: & hoc
loci Cato insinuat. Ergo Albula nomē accepit cōpositum ab vla/ & Alba scepro Iani. Pro
quo sciendum est de his tribus vocabulis: Alba: ula & ulai. Alba quidē est nomen cōposi-
tum ab al quod est cōmixtio: ut diuus Hieronymus perhibet. Eban vero ut noster talmu-
dista Samuel dicebat differt ab ebal. Ebal em̄/ ut dicebat/ & Hieronym⁹ cōsentit: est acer-
uus lapidū. Eban vero est aceruus ex virgīs & ferro: Vnde sigs cōmiseret lapides & fasci-
culū faceret: diceretur Alebal/ siue p syncopā Albal. Si vero sit fascis vnus ex flagello &
ferro cōmixtus: dicitur Aleban/ & per syncopā Alban: a qua vrbs regia prisce Scyrhiē iux-
ta Araxem dicūt Albina: & ei herens prouincia Albania: & ager Iani regius in duas regio-
nes diuisus: nomia prisca tenet. Ry Ianus & Albi Ianus: a quo Albula Thyberis. Ergo sce-
ptrum Iani quod dedit Cranæ erat Alba: ut Berofus scribit: & Ouidius testatur. Alba ve-
ro est fascis cōmixtus virgīs & ferro. Sunt em̄ fasces: quibus singulis virgīs ad flagellādū
sunt incluse singule secures ad percutiendū: quas primus more Scythico Ianus instituit
ad terrendū noxios/ ne turbarent aureū seculū. Vnde & Ouidius hoc significauit dū dixit
q; Ianus dedit Cranæ virgā que erat Alba idest fascis: qua Stryges pellere posset a forib⁹
noxas. Et has prim⁹ instituit Ianus: ut ait Cato: & dedit. xii. primis colonis ad cōtinendū
rudes: ut ait Fabius pictor. Dedit autē in regia cuius pars dicitur Vetulonia: dicere Sillio
In. viii. de ea. Bis senas prima illa dedit pcedere fasces. Et iunxit totidem tacto terrore se-
cures. Quēlibet em̄ regem Lucumonē antecedebar suus licor ferens fascē virgarū a secu-
rim: ut ait Dionysius Halicarnasseus in. vii. lib. Sūt ergo antiquitus fasces/ sicut nūc coro-
na & sceptrū insignia iusti imperii: & sepe Alba siue fasces ponunt in auctorib⁹ p ipso im-
perio: & impialī re: uti est illud Horatii in oda. Te sepe & albo vare fides colit velata pā-
no. Albus idest impialīs toga/ pānus Etrusca lingua dicebat: qua solū velari digni erant
fideles duces & sacerdotes religiosi. vnde apud Araxē fluuīū: vbi teste Diodoro cōsedit
princípio genus humanū Sagū & ibi vrbs regia cōdita dicta fuit Saga Albina: & p synco-
pā ut Ptolemus scribit Sagalbina: idest Saga impialīs. Primaq; huic finitima colonia &
prouincia Alba & Albania Scythico vocabulo etiā a Ptolemo & Geographis describit:
q; primē a Sagalbina coloniē impiales illo misse fuerūt. Quare non mirum si regio vbi cō-
sedit Ianus omnī pater & rex dicta sit Alba Iana siue de more cōpositiōis p syncopā Albi-
ana idest imperiū Iani & impialīs regio Iana. Extāt argumēta nominis tā regis q̄ imperii.
Nā vbi regia est Iani Volturna: adhuc Ry Iana & Ry lanensis dicitur idest regia Iani. Ry
enim regis vocabulum est: ut in Annis questionibus diximus. Altera autē huius regionis
ps que a Ferētino oppido vergit in thyberim Albiana dicebat: a qua fluentū quo in thybe-
rim mergit vsq; ad hanc etatem Albanū dicūt: quod etiam herentem thyberi planitiem
Vmbriē cognominat Albanum. Vnde non mirum si thyberim Iani gene a principe vrbe
regia Volturnū: & a fascibus Albulā idest impiale fluentum denoiauerunt: quia ulai est

palus: vltima vero fluētum. Et hoc est quod Cato intēdit contra Gręcos: quod nō fuit curę diis: vt spurci ac nouitii Gręci essent primi cultores Italię: quia ipsi dii & principes primi aureo seculo & deinceps elegerūt regionē Thyberinā & eius fluētū: tāq̃ cōmunē arcē & sedē impērii deorū & nō Gręcorū: & noīa sua locis fluento: & gētibus Italię indiderūt: vt esset firmū argumētū atq̃ æternū: quod gens Itala orta sit antiquissimo tēpore a diis principibus orbis: & nō a Gręculis nouitiis in tota rerū natura: vt Iosephus vocat eos in libro cōtra Appionē grāmaticū. Nā Gręci fuerūt post cōditā Troiam rudes quidā Aborigines: quorū incerta est origo: quod pulsus Ianigenis eā incoluerūt: dicēte Strabone in Geographiā Gręcię: quod eā antea coluerūt barbari. Et argumētū esse ait: quod apud eos multa barbara noīa manēt. Et ob id suā originē nesciūt: & deos a Phoenicibus: Aegyptiis & Illiricis mutuarī: suos fecerunt cœlū: Hercules: Saturnos: Ioues & eiuscemōi: primusq̃ oīm quod origines & formas & ritus Gręcorū eē p̃clare mētītus fuit Homerus quod fuit heri ac nup: vt ait Herodotus in. ii. lib. & Iosephus cōtra Appionē grāmaticū. Sequit̃ fragmētū de Histria & Alpib⁹ Italię dicēs.

Alpes oēs Italię colonias fuisse thuscorū incolę asserūt: & ab ipsis vel ducibus vel capitibus originū: noīa gētibus & locis idita: vt Rhetii a rege Lydorū & Veronēses. a Vera colonia Thusca: Comēses a Faniregiis Volturrenis a quibus vallis Volturrena: & Oscia quibus oscella. Histria quoq̃ a duce misso a Iano nō ē retinet. At Gręcorū quidā scribūt dictū ab Istro amne cognōie Danubio: cui Danę gētes accolę nomen ipressere: fabulaturq̃ ramū ex eo in Histriā effluere inq̃ hadriaticū mergi. Fingūt aliā argonauim in Histriā primū ab Istro e montibus humeris vectā: & in Hadriaticū demissam. videlicet tāta est in mentiēdo Gręcorum vanitas simul & leuitas: vt ab histriostis ad eius fontes immensa gentiū spatia tranfluuarint: & amnes etiā obstātes tranarint: & humeris ea cōuecta cōnauigarint: vt etiā in Italia mentiēdi sibi loca iueniāt. Nescio argonauim ne Gręci aquas an argonauis humeris mōtes nauigarit:

et ultra Alpes milibus: ac per innūeras lapsus gētes Danubii noīe imēso aquarū auctu: vbi primū Illiricū alluit Ister appellat: sexaginta annibus receptis: medio ferme nūero eorū nauigabilis: in pōtū Vastis sex fluminibus euoluif. Ex his patet quod ab Istro fluuio nō dicitur Italia Histria: quia nō dicitur Ister amnis: nisi remotissimus ab Italia vbi Illiricum alluit: vt dicit Plinius. Ergo a capite aliquo originis dicto Istro & misso a Iano tum prouident Italia: vt Cato insinuat: nomen accepit Histria. Item libro. iii. cap. xix. Istria inquit cognominatam a flumine Istro in Hadriā effluēte e Danubio amne: eodēq̃ Istro: ex aduerso

Iam superius ex Liuio sciūimus Thuscos prius inhabitasse terras duodenis urbibus Cisapeninū ad Iserum mare: postea trasapeninū missis coloniis tenuisse oīa tras padū loca: & ipsas alpes Italię vsq̃ Rhetios. Sempronius vero etiā cispadanā totā Italiā scribit deductā a Thuscię Larthibus Bianoro & Felino. Ibi quęcūq̃ Cato hic scribit: clari⁹ digesta leges. Sed quod hic ait Histriā a duce Ianigeno dictā: vtiq̃ a Beroso Chaldeo quod in p̃rio a Romanis fuit habitus excerptit: quod in. v. antiquitatū sic ait. Anno Saturni Babylonici patris Beli. xxvii. Tuyscon Sarmatas maximos populos fundauit: & Mesa cū filiis Istri p̃ricos Mesios posuit: ab Adula mōte vsq̃ Pōticā Mesemberiā. Eos missos fuisse a Iano ex Scythia nō Italia superius scribit: de quibus in cōmētariis Berosianis copiose scripsimus. De Danubio vero quod & Ister. Plinius in. iiii. naturalis historię ca. xiii. Ister inquit ortus in Germaniē iugis mōris Arnotæ ex aduerso Rauci oppidi Gallie: mul-

Ister.

Histria.

F. Joannis Annij

Pa di fauces contrariō eorū percussu/mari interiecto dulcescēt e/pleſiq; dixerē falso: & ne-
pos Cornelius etiā Padi accola. Nullus enim ex Danubio amnis in mare Adriaticū
funditur. Deceptos credo: qm̄ Argo nauis flumīe in mare Adriaticū descēdit nec p̄cul
Tergeste. Nec iā constat quo flumine/humeris trauectam Alpes/diligētiōres tradūt sub
isse Iſtro. & cap. sequēte/Pola inquit nūc Iulia: quōdā a colchis cōdita. Ergo a Scythiis: vt
Cato & Berofus indicant. Sequitur fragmentum de regione Venetiārum his verbis.

Phaeton.

De ora Italiae Veneta plura etiā Sem
pronius dicit Phaeton vero pater Ly
guris nō fuit Græcus: sed qui ab egypto
proī Articā: & ab Attica in Italiā pri
mas colonias trāsportauit ante Oeno
trium & omēs Græcos: vt Cato signi
ficabit in his fragmētis. Contra qd̄ di
ctū Catonis obstrepit in primo libro
Dionysius Halicarnasseus: dicēs Ca
tonē similia fabulis texere. Sed iā Ca
to respondit. Vincam inquit Græcorū
nequissimū & indocile genus: qui lit
teris suis omnia corrumpūt: pudetq;
mutuari a græcis rationē Italiae vt ait Plini⁹.

Veneti

De hoc Phaetōte ample tradit Berofus: quē
Cato sequit: & nos in eius cōmentariis exposuimus. Itaq; lōge ante Phaeton in Lyguria
& vsq; Tylauentū colonias posuit: & si paucas ante Troiā cōditam. Post Troiā vero euer
sam Antenor & Troiānī qdam in Venetias migrauerūt: & ideo Cato dicit qd̄ post mixta
est illis Troiana nobilis p̄les. Vnde in.iii. libro naturalis historiē ca. xx. Plinius. Venetos
ingt Troiana stirpe ortos: auctor ē Cato. Nō defunt q ab Eneis Asiē putēt. Berofus vero a
duce Phaetōte o Eridano circa Padū positas colonias asserit: & ab aliis posteris Phaetōtis
Eneō: Tyla: & vento: Venetos omēs: a cuius regione postea Venetiē vrbs clarissima no
men accepit: sicut ab agro veteri Ogygiano/castrū ibi postea conditū Ogygianū Inter Se
nas & Aretinū dicitur: & Vetulonē fons nouus Sipalis a Sipali vico Cybelis nomē Posteri
us habuit. Quē vero græci mētuntur de Phaetōte & Eridano: scripsim⁹ in cōmētariis Be
rosi. Sequitur fragmentum Catonis: hoc prenotato: qd̄ Taurisci sunt Norici vt Plinius no
tat in.iii. naturalis historiē ca. xxi. qui prius Carnos. & hi Taurisci ab Apī idest Tauro no
minatī/qui eo ad fontes Iſtri vicinos venerat: vt Diodorus dicit in primo libro esse scriptū
in colūna Osiridis Iouis Iusti: qui & Apis: & ab eo loco vocatus est ab Italis contra gygā
tes/ quibus bellū per totū orbem indixerat: vt notat Berofus in. v. antiquitatū. Et Diodo
rus in. vi. assentit dicens Iouī Iusto fuisse patrem impiū: & ipsum omibus facinorosis & im
piis per totum orbem indixisse bellum: & vti Macedones circa Palenē in Macedonia illū
lauerūt: ita Itali ipsi affuerunt in campo Phlegreō: quē posterī Cymeū dixerunt: & ob id
consensu totius orbis Iouis Iusti Saluatoris cognomina promeruit: Itaq; a fontibus Iſtri &
Noricis Apis Osiris Iuppiter Iustus in Italia triumphauit & a se Apeninam dixit: vt Be
rosus scribit: & Antiochus atq; Cato testantur: & Diodorus quasi per protocollum asti
pularur. Sunt Osiridis vestigia multa in Vetulonia: nedum in tota Italia. Ab his Nori
cis Osirianis Taurisāns /condita est vrbs clara Taurisium: vt nomen arguit: quam corru
pte proferunt Triuſium. Nunc sequitur fragmentum Catonis de transpadana Gallia
ita dicentis.

Taurisci

Iuppiter
Iustus.

Omnia sub alpibus trāspadana loca prisci cōuenæ Thuscī missis coloniis tenuere; ab hisq; multa loca noīa retinent. Plura deleuerūt galli: qui primū arūte Clusino duce alpes trāscēderūt: & sensim ab oī gallia cīsalpina Etruriam pepulere; ab hisq; nomē sortita retinet Gallia cīsalpina: qua Mantua suo conditore Ocno Bīanoro & thuscorū rege illustris. Penetrauere trāsalpes Boīi: Senones; insubres: & alię gallię trāsalpinę gētes. Gallia cīspadana olī Bīanora a victore ocno: postea Felsina dicta vsq; Rauēnā: nūc gallia aurelia & æmylia a romanis ducib⁹ nomē habet. Princeps metropolis Felsina primū a rege thusco conditore. Inde a successore Bono Tuscaniensi bononia dicta. Spiretū padī ostiū a Pelasgis conditoribus Spira dictū: & a Diomede instauratū. Nouaria ante ab Herculis ægyptiū noīe Libya: & a cognōie Aria ægyptio vocabulo Leonina. sed a Lyguribus instaurata: nouaria dicta est. Olanū ante ab thuscorum duce: qui cū Orobiis coloniis ibi primus insedit: quorū origo incerta vtī Comi; Bergomi Lycinosori: & aliquot circa populorū: inde ab insubriū principe nomine Medo adacta: Mediolanū nomen seruat. Padus ante a duce Coloniarū Eridanus: sed a profunditate Botigon ab Etruscis & botigū a Lyguribus: & a circa arbore Picea; Gallicę Pad⁹ nūcupatur. Post Padī ostia Rauenna; Sabina stirps. Interiit Saga oppidū Etruscorum: vtī & atria: a quo mare atriatīcū: qđ nūc Adriaticū. Gallia a lamīnia a rauēna ad ariminū: a comitibus Herculis cōditū: a quo cognoscatur. Ab eo ad Anconā Senegallia a Senonibus dicta pulsīs Etruscis: nūc Gallia togata.

¶ Sequitur fragmentum hoc paruum.

Anconā prius Picena vocabulo Etrusco simul & ab originum dicta:

De transpadana regione dixim⁹ in cōmentariis Sēpronianis. Veteres Galli Italię & primī Galli q; trāscēderūt Alpes Italię: & primī Galli q; supato Apennino venerūt in Thuscīā: & cremauerūt vrbē Romā: differūt. Veteres em̄ Galli ab inūdatione dicti fuerūt Ianus & Ianigenę patres primę & antiquissimę prolis italię Vmbrorū ante Ninū: aurea prima ætate: quę fata est post diluuiū vtī exposuimus pluries. Hi fuerunt ante vrbē crematā ferme duobus milibus annorū: vt in emēdata chronographia patebit. Galli vero primī qui trāscēderūt alpes italię a Galathe filio Herculis dicti sunt Celta: quos vulgo Frācigenas dicimus. Venerūt autē in italiā teste Līuio in. v. ab vrbē cōdita: illecti dulcedine vi. ai ab Arūte Clusino: in vltionē stupratę a Lucumone tū potēte vxoris: anno ante crematā vrbē ducētē simo: tēpore Tarquinii prisci: & post aureū sēculū paulominus Mille quingētis annis. Hi trāscēsis alpibus sensim: a Transpadana regione primū pepulērūt Thuscos ab imperio: deinde a Cīspadana: donec Rhetus ab eis pulsus etiā a cīspadana coactus est ducere colonias Thuscas in Rhetios vt oēs historici cōsentiūt. Ita obstuprū vnus foemellę: perditū est imperiū Thuscorum in tota Gallia Cīsalpina: ab eis sic dicta: & tādē a Lōg bardis victoribus Lōg bardia & p syn copam Lombardia. Sūt autē Longbar di Germani: vt patet ī Ptolemęo. Galli vero qui occupauerunt imperiū Thuscorum in Alpibus & tota Lombardia: ab eis Gallia Cīsalpina dicta: fuerūt Boīi. In subres: & Senones: qui multis oppidīs mutauerūt nomina. Ergo origo totius italię transpennę quę vulgo Lombardia dicitur: etiā vsq; Anconā: nō est gręca sed Thusca & Phaethōtea mixta cū aliquot ex finitimis Gallis: & Germanis. Ex Grę

Veteres
galli.

Gallorū in
italiam tra
sectio.

F. Joannis Annij.

cis vero: qui dicent. Nā Venetiis mixta ples Troiana Tusca originis est a Dardano Thu-
 sco. Particulares vero vrbes sunt he. Mantua a Larthe Thusco transpadana metropolis
 Mantua
 Bononia Etruscoꝝ transpadanorū sola reliqua. Et in Cispadana vrbs Bonania: Felsina dicta cū eēt
 Bononia
 Mediolanū princeps Etrurię Cispadane. vt Plinī. notat in. iiii. naturalis historię cap. xvi. & xx. Medio-
 lanū: ex quo nomē vtriusq; ducis retinuit: argumētū est: nō armis sed cōi cōcordia & soci-
 is armis/ sibi a Thuscis & Gallis imperatū esse. Spyrā oppidū iu ostio Padī a Pelasgis cōdi-
 Spyrā.
 tum: sed inde damnatū & electū: vt testatur Dionysius Halicarnassens in primo li. Inde in-
 staurata a Diomede: p̄ualens vt editum est Delphicis: thesauris vt refert Ply. in tertio
 naturalis historię capitulo. xvii. De eo vero quod ait de Nouaria & Como: sic dicit Plī-
 nius in eodē lib. ca. xviii. Vercellę Libycoꝝ/ ex saluis ortę Nouaria ex Vertamacoris vocā-
 tioꝝ/ nō vt Cato existimat Lygurū. Et itē in subres cōdiderūt Mediolanū. Oroborū stirpis
 esse Comū atq; Bergamū & Lyniciforū/ & aliquod circa populos autor est Cato: sed origi-
 nē gētis ignorare se fatef: quā docet Cornelī⁹ Alexand̄ ortā e Gręcia/ interpretatione etiā
 noīs a vitā in mōtib⁹ degētibus. Hęc Plinī⁹: Vult ergo Plinī⁹ q̄ nō Lygures: vt Cato: sed
 Vercellę.
 Nouaria Alpini Vocāti Vertamacori cōdiderūt Nouariā: Verū existio eas primū ab Alpini Thus-
 scis coloniis tā Vercellas q̄ Nouariā cōditas: quia primi omnīū tenuerūt Alpes: Deide a
 libyo Hercule egyptio adauctas. Vnde & Libyci etiā a Ptolemeo noīant tota vtriusq; re-
 gio: & Ariā idest Leonina sicut Arnus & Lybarn⁹ Musarn⁹ sunt cognomiā Herculis con-
 dita ab Hercule: & vltimo instaurata a Ligurib⁹: dicta/ est noua Ariā idest Leonina noua
 siue noua Herculea. Orobioꝝ gētis originē Cato dicit esse incertā ppter argumētū vo-
 cabuli orobios qd̄ pōt esse gręcę vel Etruscę originis. Gręcę em̄ oros mōs & Bīos viēt⁹ &
 viuēs dicunt: & ita Orobiū sunt viuētes in mōtib⁹ i quib⁹ sunt Comēses & Bergomēses
 & ita esset illis aduētitiā & nouiciā Gręcula origo: vt Alexander arguit a gręci vocabuli
 Orobii
 Comenses.
 Bergomē-
 ses origine. Sed modesti⁹ locut⁹ est Cato dicēs. Esse ambigūe originis: qa orobiū etiā est no-
 mē Sagum Arameū quorū lingua vtebant Sagi Ianigenę. Nā oros etiā apud Arameos &
 Hebręos Talmudistas est mōs: & bīr fili⁹ vel filia. Hinc Orobiū filii mōtiū q̄ mōtes icolūt
 & alpes. Et ab iis fuerunt Comenses Bergomītrę & eiuscemodi: quia Thusci prius al-
 pes postea subsidētem Oram coluerunt. Cum ergo Alexander cornelius dicit esse gręcę
 illos originis: hoc negat. Et cū pbat ab origine vocabuli gręca: qd̄ est validissimū in histo-
 ria argumētū: hoc nō iuuerit: qa vt ait Cato Orobiū nomē est incertę originis cū tam Gre-
 cę q̄ Arameę sit originis. Nūc vero regula succedit q̄ vbi est nomē Barbarū: ibi origo pri-
 us fuit Barbarā: etiā si id nomē postea effluxerit in linguā latinā vel Gręcā: vt Vesta est no-
 men Arameū: ab Esta quod est ignis vel flāma vt Talmudistę phibent: & effluxit postea in
 linguā Gręcā. Vnde ab Estomę Vesta Gręce deriuat. Et trī Vesta vxor Iani nō fuit Gręca
 origine sed Barbarā. Nec mirū si Gręi multa noīa a Barbaris mutuati sunt: vt Strabo si-
 gnificat in Geographiā Gręcię: quia vt arguit Barbari prius incoluerūt Gręciā: & lingua
 Barbarā est antiqor q̄ Gręca & latinā Quāobrē cū prius sit Orobiū nomē Etruscū q̄ Grę-
 cū: & certa sil' historia Thuscoꝝ ab initio cōuenā prolē esse Alpinos simul & omnia trās-
 padana loca & nō aduenā Gręculā: cōsequēs est: vt Orobiū sint iidē & cōuenę Thusci Alpi-
 um incolę. Vnde Sēpronī⁹ & in superiore fragmēto tertio ab isto. Cato Comēses retulerunt
 esse Volturrhenę regię originis: ab argumētis certissimis lac⁹ eorū Larū/ & vallis Voltur-
 rhenę adhuc apud eos dictę. De Padī noīs origine sic ait Plinius in. iiii. naturalis historię
 Padus
 ca. xvii. Metrodor⁹ inqt Scepti⁹: dicit: qm̄ circa fontē mltā sit arbor Picea: quę pades Gal-
 lice vocet. Padū hoc nomē accepisse: & Lygurū lingua amnē ipsm̄ Bodingū vocari: qd̄ si-
 gnificet fundo carentē. Cui argumēto est oppidū iuxta industriā: vetusto noīe Bodinco
 Ariminū.
 Magū: vbi p̄cipua altitudo icipit. Ariminū a comitib⁹ Herculis dicit cōditū: pbatq; a co

gnomie qđ est validissimū in historia argumētū. Ar em̄ vel Ari est cognomē Hercules egyptii: quorū lingua simul & Hebręa & Aramea significat leonē. Iminim̄ vero teste Talmudista Samuele & diuo Hieronymo vocabulo Hímenus significat ipse numerat festinātes. Hinc Ariminū Aramee: est id quod latine leo siue Hercules ipse numerans festinantes: scilicet ad expeditōnē cōtra tyrānos Italiae. Quidā Ariminū: qā nō habēt aliud ad latinā originē recurrūt: quasi prius fuerit latina lingua q̄ nobilis & antiquissima Barbarā: & oppida splēdidissimę antiquitatis: aut nouit̄ia aut Gręcula faciūt: & qđ falso. Plinius in. iiii. naturalis historie: ca. xvi. etiā illi annē Ariminū assignat: qā p̄cipue am̄ibus noīa indidebāt veteres: quasi imortalius duraturis. Residua q̄ in hoc fragmento deficiūt reperies in Sępronio: & cōmētariis nostris sup eū. Sequit̄ aut̄ fragmentū aliud Catonis hīs verbis.

Galliā Togatā primū coluere Lyburni & sicuti: quos pepulere Vmbri: hos etrusci trecentis & amplius eorū validissimis oppidis iusti more belli expugnatis. Eos tādē vicere Galli. Picenī lingua etrusca gen̄s sacrū dicitur orti a Sabinis. A Picenis ad Garganū mōtē aliis & aliis tēporibus diuersę gentes tenere. Marsia duce Lydorū in q̄bus asculū. Precurtiū: in q̄bus Hadria siue atria: Vestini: in quibus Amiterni Marrucini & Peligni i quibus cursellū. Orton & sulmo. Frētani primū a Lyburnis & Dalmatibus: inde his pulsis a thuscis orti: quorū lingua latinū metropolim vocauerūt: id est nobile principē. Larone enī Etrusci & Larunē & Arunē vocāt nobilem principem. Inde in trāspadana Lariū lacū: & in Thuscīa Larones amnes: & Arunes coloniae: & viri Arunes: quos thuscī secūda declinatiōe: Romani & Gręci sicut Atlas terra declinant & proferunt Aruntes.

Trecēta eorū oppida: Thuscī debellasse reperiunt. Hęc Plini⁹. In hac Vmbria & hoc capitulo Plinius enumerat. Hypsellū: Tudē: Fulginates: Menanates. Spoletū: Ameriam: q̄ pprie Veilumbri: id est a Veis priscis Vmbriis orti: a Ptolemęo & Geographis vocant: vocabulo vere Etrusco. Et ideo argumētū maximū est: ab origine noīs vetustissimi Etrusci: eos fuisse primā oīm & vetustissimā veterū Galloꝝ Ianigenoꝝ prole: i Sale Vmbrone ortā: cuius adhuc amnes Veios vocamus & mōtē Veiocū. Hinc plures etiā eos cū Thuscis cōnumerāt. Qz̄ vero ex antiq̄ua Thuscōꝝ grāmatica reliq̄t nobis Cato est: qā Arunus & Laronus & Atlas secūde declinatiōis apud Thuscōs erāt: Apud vero Gręcos & Romanos tertie: vt Aruns Arūtis: & Atlas Atlantis. Ex quo patet facile inuētū eē: vbi sint i Thuscīa quos Plini⁹ in. iiii. naturalis historie vocat Arūtinos veteres: Arūtinos fidētiores: & Arūtinos Rullīces Sūt etenī vbi manēt vocabula Etrusca: Arunes & Larones. Et in Sabatia q

Constat Plinū in. iiii. naturalis historie multa ex hoc loco mutuātū a Catone. Vñ ca. xii. Brūdusio cōtermin⁹ pediculoꝝ ager: nouē adolefcētes totidēq̄ virgines ab illiriis tredecim populos genuere. Et infra Laritiū: Diternia Tifernus amnis: idē regio Frentana. Et cap. xiii. Alia a Catone oppida gētibus assignat dicēs. In vestinis Angulani: Sabinoꝝ Amiternini Gellian⁹ inq̄t autor est: Lacu Fucino haustum Marforum oppidū Archipe: cōditū a Marsia duce Lydoꝝ. Et itē cap. xiiii. Piceni orti sunt a Sabinis voto vere sacro. Et in ca. sequēte. Circa inq̄t Ariminū ab Ancone: Gallica ora incipit: Togata Gallia cognomine: Siculi & Lyburni plurimū tenuere i eius tractu in primis Parmesem: Precurtianiū Hadrianiq̄ agrum. Vmbri eos expulere: hos Etruria hęc Gallī. Vmbroꝝ gens antiquissima Italię existimat: vt quos Vmbros a Gręcis putēt dictos: q̄ inundatione terrarū: hymbribus supfuisent.

Vmbri.

F. Joannis Annij

Arūtes non
arunci.

de nō pcul Rōma: lacus Sabatinus emittit amnē Laronē: a quo oppidū Amnilara nō Anaguillara dicitur. Hi igit sunt aruntini fidēiores a Sabatio Sancto Fidio dicti: q̄ populos in regione cōdidit: vt in cōmentariis Berosianis diximus. Alter vero amnis Laro est: q̄ per Rullianā regionē: primū: inde montē at ho pter fluens in mare mergitur. Et ideo aruntini Rullieses dicunt: & nō Iulieses: vt ridiculosa imp̄ssio dicit. Arūtes vero senes vt Virgili⁹ vocat: siue arūtini veteres vt Plini⁹ loquit: hi sunt Volturnę camillarij vt postea videbit. Sequitur fragmentum Catonis: his verbis.

Plinius in. iiii. naturalis historie ca. vi. Gręci inquit: genus in gloriā sui effusissimū: Italię quorā partē appellaue-
rūt magnā Græciā. Inuenerūt igitur in aliquora paruaq̄ portiūcula Italię locū: vbi aduenę Gręci ab ipsis Italis excepti suū nomē indiderēt: quo facilius mētirent: etiā reliquas partes Italię a se ortas fuisse. Porro de tempore quo venit gręcus Oenotrius: licet magno ip̄etu cōtra Catonē & alios Dionysius in primo libro iuehatur: tamē Catoni & antiquissimo Antiocho Syracusano magis creditur de antiquitatibus & Oenotriis: vt ostendimus superioribus cōmentariis: & in his que supra Myrsilū & Sēproniuū explanauimus: Nūc ad aliud fragmētū cōuerra mur: qđ hoc modo Cato scripsit.

Hoc fragmētū valde dimīnutū est: & ideo in Sēpronio regrať Leucopetra est vltimū Italię: e regiōe Sicilię a qua versus intērius littus & mōrē apeni-
nū tenuerūt hi q̄ venerūt ex Vmbria: & Etruria: & Sicilia cū Italo: & itē ex Oenotria cū Peuccio Archade fratre Oenotrii & Samnites q̄e Samnio v-
nerunt duce Lucio a quo Lucani dicti fuerūt: sicut a Bruto Vmbro Brutii: & Piceo Etrusco Picētini. Supra do-

cult declinare Cato: vt qđ Etrusci secūda declinatione dicebāt Piceus Picei: Latini in re-
tia Picēs Picentis protulerūt. Dicit autem Sabellis esse argumento nomen: q̄ sint proles Sabīnorum: quia omne nomen deriuatiuū & dimīnutiuū: originatur necessario a primiti-
uū & integro. Ergo quoniam dimīnutiuū & deriuatiuū est Tussa Nana & Tuscanella: a Para Tussa & principe Tusca: necessario consequēs est: vt Tussa Nani & Tuscanelli sint
proles Tussę siue Tuscę principia a qua Plinius Tuscanenses vocat.

Sequitur fragmentum.

A Gargano ad Brūdusiū coluere Celii: vnde Apuli daunū apuli Boi: in q̄bus arpe: Canu-
siū Barariū. Sub his apeninus ex trāuerso di-
uidit in duo fines italię quos inter Tarētini⁹
sinus iacet. Circūq̄ ipsū vndiq̄e magna Grę-
cia. Ad orientē vero magnę gręcię pars ē ce-
notria archadū: & calabri prius aulones: ad
quos Gręca verbositas fert venisse primam
gręcorū classē ānis ferme quatrīcētis āte
ruinas Troię: cū cenotriū ducē archadū post
troiā cōditā ad nauigasse in calabriā tradat.
antiochus syracusanus: & circa orā mariti-
mā posuisse colonias. Et vt parci⁹ mētīatur
Gręci: ab eo quōdā dictā italiā cenotriā scri-
būt: cū ab initio italię a vetustissimo rege Sa-
binorū & Etruscorum penes quem erat im-
perium id nomen sortita fuerit.

A Leucopetra ad Sarnū amnē vicinū Nea-
poli tenuere diuersi populi Vmbri: itali: sam-
nites: siculi: Peuccini: Picentini & Etrusci
quorū vrbes sunt clusium: Pestum: Elea nūc
Velia: Inter amnem Volturnū & mōtes ape-
nini. Sabelli sunt proles sabīnorum: vt nomē
est argumento: a Latinis samnites: a Grę-
cis saunites appellati.

Athyberi ad sarnū incoluere primī aborigīnes proles Vmbrorū. Princeps his vrbs vetustissima camerena a camelese cōdita; nō procul vbi postea alba thusci his admixti: Oscī q nūc capuani. volosci quos vocamus volscos: qbus metropolis fuit anxur nūc taracina: stabia: Anitini: Hortēses: Longhani: Oscori: Macrani: Nuetini: latine Grauisce. Picēti: forani: Pherētīnates: Phregenates: sangnini: thusculani: Certinēses: vrsentini: volcētani.

Qui populi tenuerint Cāpaniā veterē & nouā & a Thyberi ad Sarnū: exponit Cato. Primī fuerūt primī Aborigīnes. Sane Aborigīnū triplex genus extitit. Vltimū fuerūt circa aduētū Aeneē Itali cōuenē qbus admixti aduenē incertis sedibus vagabant: & latrocinio vitā agebāt: de qbus loquit in Catilinario Sallustius: & Dionysius in primo libro. Hi latine Aborigīnes id ē absq̄ certa origine dicti sunt: quia nemo his assignauit eā. Secundum genus fuit ante hoc in magna Græcia: dicti

Aborigīnū triplex genus.

Græce Aborigīnes q̄ e mōtibus Archadię cū Oenotriō venerūt. Vnde & Cato & Dionysius in supradicto libro asūt: Aborigīnes fuisse Græcorū genus. Tertium genus fuit aureo saculo: vocabulo Etrusco & Arameo dicti Aborigīnes. Tres dictiōes sunt: Ab: id est pater: Ori: id est foramen & cauea: Genos: id ē posteritas & proles: vt periti Talmudistę & diuus Hieronymus exponūt. Hinc Aborigīnes est paterna cauea nata proles: quoniam priscis aureo seculo eades erāt antra & tuguria: & caueꝫ quercus: vt Ouidi⁹ in priō Metamorphoseos insinuat: & Virgili⁹ in. viii. æneidos dicit de eis. Genesq̄ virū trūcis: & duro robore nata. Et de hac dicit Cato q̄ fuit prima Vmbrorū proles. Ianigenē em̄ Galli veteres: fuerūt patres oīm: & prima eorū proles antiquissimi Vmbri: vt supra exposuimus. Hi vero Vmbri genuerūt Aborigīnes priscos: a qbus alii orti sunt in Italia prisca: id ē circa Thyberim q̄ fuit prisca Italia: vt supra Fabiū pictorē exposuimus. Et hoc pacto intelligit q̄ Aborigīnes dicti sunt: a qbus fuit aliis origo Italię subaudi prisce. Alioqn nō stare: qa ante eos inuentūtur Vmbri antiquissima & prima Italię proles: & ante Vmbros inuentūtur partes eorū Galli Ianigenē veteres. Et de hac prisca Italia intelligit: qd̄ Iustinus ait vltimo Epitomatū. Primī inqt q̄ tenuerūt sedes Italię fuere Aborigīnes: qbus rex fuit Saturnus iustus. Sed ante Saturnū fuit Cameles Saturnus ægyptiorū vt asserit Berosus: & Cato: & Igin⁹: & Macrobius in primo Saturnaliū. Hic em̄ Cameles q̄ & Saturnus ægyptiorū: regnauit ī Libya: & Sicilia: & Italia: vt Berosus scribit: & Diodorus in. iiii. libro cōsentit. Vñ & ab eo Cameles Camefenas: q̄ & Camerēne vrbes inuenim⁹ cōditas in Libya: Sicilia: & Latio: & Vmbria. Est em̄ Camefena in mōtibus: Et in Latio circa Albā fuit Camerena quā expugnauit Romulus: vrbs Aborigīnū vetustissima: vt in secūdo libro scribit Dionysius: & hoc loco Cato insinuat. Nec te moueat q̄ loco. s. posteri posuerūt. r. vt Cameles & Camefena dixerūt Camers & Camerena: qa hoc fuit in vsu antiquis: vt ostēdimus in q̄stionibus Annis. Hi igitur fuere prima Latii & Cāpanię origo: & nō Græci. Postea auī eorū Thusci: mittebāt colonias & ita multas regiones tenuerūt a Thyberi vsq̄ ad magnā Græciā: vt sup Sempronii ostēdimus: quī vero ex Thuscis colonias miserunt hoc loco narrat Cato: & Plinius in. iiii. naturalis historię a. vi. ca. passim in regionibus eosdē enumerat: quorū etiā exponere origines nō pigebit. Thusculanos a Thuscis dictos: nomē accusat. Sagnini Thusci sunt in Sabatia: quib⁹ amnis est dictus adhuc Sangninaia a Sangni gentili Sabi. Et item Sangnina est oppidū Volturrenē nūc Viterbi: in regione adhuc dicta Sangninaia: cuius longitudo est a sancta Maria Sangninaia ad ipsum oppidū ferme deletum Sangnina: circa celenū. Phregenates item ex Phregenevna ex. xii. principibus vrribus Iani: de qua supradictū est. Pherentīnates: a ferentino Trossulo oppido Othonis Cæsaris: vt memorat Suetonius in

Aborigīnū etymon.

Cameles.

Sangnini.

Pherentīnates.

F. Joannis Annij.

eius vſta. Diſtat a Vetulonia nunc Viterbo quinto miliario. Scranī: Thuſci permanent verſus mare: ad ius Senenſium nunc pertinentes. Picenti a duce Etruſco: vt ſupra expoſuimus. Nuetum nunc Cornuetum: diſtat a Volturne fano vigeſimo lapide. Inſcriptio eorum vocabulis & litteris Etruſcis: vocat eos Nuetinos id eſt latine Grauiſcos. Quod vero poſtea additum eſt cornuetani: ab inſigni eorum corno arbore factū eſt: vt in q̄ſtionibus annijs explanauim⁹. Volcētini: a volcen vrbe vna ex. xii. p̄cipibus dicti nomē eſt attingētō: ſicut & Cercinēſes colonię: a Cercinē portioe Vetulonię dictę: de qua Cernica: i q̄nibus annijs dixim⁹. Hi tenuerunt vltimū Italiae p̄montoriū: a q̄bus nomē accepit: & cuius meminit Plini⁹ in. iiii. naturalis hiftorię cap. xi. Cercinū inq̄t eſſe longiſſimū Italiae p̄montoriū: aliqui exiſtimāt. Senes noſtri Aſcreani ferūt fama teneri: tātā maieltatis oliſſe q̄d nūc dicūt Viterbū: vt etiam maleficos ab vltimis Apulię illos traheret ſupplicis afficiēdos. Strādum eſt autē famę vbi veruſtas derogat certam fidē: vt ait Līuius i. vii. vrbe cōdita. Verum nec fides abeſt Lucumōes q̄bus tota Italia ſubiecta: erat in fano volturne reſidentiā habuiſſe in cuius p̄te Vetulonia Cercinē eſt: a qua Lucumōias Cercinas coloniās in extrema Italiae miſerūt Vſentini: nō dubiū a Tuſcorū familia vſta noiati. Argingētum a noiē: in vico Thuſco Romę Vſam familiā cōſediſſe: & ob id Romanos Vſinos & antiq̄ſſimos eſſe: & Tuſcaniēſes ſimul: & vici Tuſci colonos: Anitini: ab Anitinēſi agro in tarquinēſi: ſicut Longhani & Oſcori: a Familiis Vetulonię dicti quorū p̄dia etiā etas noſtra vocat cāpū Oſcurū & longhū. Vñ in Tuſca: vicus lōghus eſt: a quo in vico Thuſco Romę eſt vicus longhus: vt i ſup Fabiū Pictorē & in annijs q̄nibus diximus. Oſcora q̄dē familia: dicta ab Oſco Larthea quo poſiti Voluſci ſiue Antiq̄ Oſci & poſtea Oſciq̄ & Capuēſes: vt exponit Seruius ſup illo carmie Aeneidos: Oſcorūq̄ manum. De his oībus memoriā facit etiā Plini⁹ in. iiii. naturalis hiftorię. Nā cap. vii. ſparſim numerat a Thyberī ad Sarnū: Sorā: Ferētinate: Phregenates: Sangninos: Thuſculanos: Anitini: Hortēſes: Taracinā oppidū: lingua Volſcorū Anxur dictū: Oſci: Volſci: & a Surrena auguſtali Surrentū: Nuetanos vero Plini⁹ platiōe Romana Nubetanos p̄fert qm̄ Nuetum Nubetum & Grauiſcum aerem dicunt Etruſci: vt in interpretatione Cornuetana docuimus. Si copioſius de Etruſca origine queris a Thyberī ad finem Italiae. Lege Sempronium cum noſtris cōmentariis.

Sequitur fragmentum Catonis.

Primo queritur: cur tā breuiter de origine vrbis Romę tranſiuit Cato? Reſpondetur: quia voluit haberi pro cetero ſolum a tribus gentibus: videlicet Luceribus: Thuſcis: & Rumnensibus Albanis: & Tatiensibus Sabinis: originem hahuſſe Romā & nō a Gręcis nec videbatur Catoni rem certam ponere in compromiſſo & diſputatione. Et quia ante ſe Fabius pictor ampliffime ſcripſerat: ſuper quę cōmentaria edidimus. Qd̄ autē Cato ſecutus ſit Fabiū: patet p̄ id qd̄ i ſecundo libro Dionyſius dicit q̄ Fabiū pictorē ſecutus eſt Cato Porcius: & quidam alii in hiftoria expoſitionum Remi & Romuli.

Roma principio ſui paſcua bobus erat. Circū thyberim ſeptem rupes ſibi p̄petuę Eriniddo ſuccedentes: cauis paruis diſtinctę erat ſub q̄hus alueū thyberis quādoq̄ egreſſus paludes i planiciē rupib⁹ ſubſidetem iſerebat. saturn⁹ prim⁹ coluit capitoliū. Italus Auentinū. Roma palatiū. celi⁹ cum thuſcis celiū & viminalem: romulus cū palatio i quo quadratā romā cōdidit etiā exquilinū tenuit ab excubiis dictū: quas illi Lucumo dedit more thuſco. xii. lictorū id eſt trecentorū armatorū ad cuſtodiā corpis ſimul & dignitatē: q̄tati⁹ non erat ſine ſuſpitione inſidę ſocietatis.

Romę origo.

Sequitur fragmentum.

Etruria olim Italiae princeps ab eorum metropoli regia sic cognoscata: a thyberis in Macra diffundit Ges prima illorum matitima Lygura dicta a filio phaetotis lygure quem motani Lygures pheriton nuncupant. Post thyberina ostia pheregene primum etruerie oppidum in vicinolitore dictum a genio Iano qui primus ibi colonias posuit & a pheritone id est phaetote qui colonias adiecit: ut in Lyguria motana ubi a genii colonias genua oppidum: & ab adiectis pheritanis ad idem colonias: amni proximo & regionis pheretianae nomen reliquit. Primum omnium grecorum Phaeton ex attica solues cum Lygure filio multis aetatibus & saeculis ante cenotrii archadem colonias adiecit italico littori: ab ostiis thyberinis usque ad Niceam Massiliensium: & in medio portum Lygurnum a filio nuncupans vitro citroque littus omnia Lyguriam dixit. Verum etrusci & eos secuti romani ab ostiis thyberinis etruscum vocauerunt usque ad caput etrueriae. Inde Populonicum ab urbe metropoli Popium romanae puppii. Postremo a Lygurno portu ad macra: ad cuius fontes est apua oppidum Apuanos Lygures vocant: motanos vero omnes Lygures qui a macra in Niceam effunduntur. In motanis Lyguribus sunt portus Herculis aegyptii. Nam lybarnum in his est a nomine simul & cognomine illius. Graeci: ubi cumque nomen Herculis audiunt: putant esse suum a nomine sumentes argumentum: cum tamen ille neque nomine libyus: a quo deus iulius: sed alceus dictus sit: neque dictio Hercules sit graeca sed aegyptia. Nam illi Heracles id est iunonis gloria cognomen fuit.

ostis Thyberis usque Genuam fuit coloniarum Iani Genii Italici & Phaerontearum quae & Lyguria. Vnde & portus Lygurnus in medio. Quare ab Thyberis ad Genuam iure antiqui Lyguriam dixerunt & diuiserunt: in Lyguriam Etruscam: Populonicam: apuanam: Motanam: Genuam & Motonam monacham. Genua a Genio & Ianua ab eodem Iano dicta. Vnde ibi Carycus Iani id est vineae Iani. Vnde & sancta Maria in vineis Genuae. Carim enim vineae sunt in plurali: & Carin in singulari: ut diuus Hieronymus interpretatur: & Talmudistae consentiunt.

Supradiximus Phregeas dictas a facto Genii: verum Caro sentit dictas a duobus videlicet ab ipso Genio Iano & postea phaetonte qui colonias adiecit. Credat igitur catoni magis quam superiori expositio cum quae antiqui de antiquitatibus magis credit: tum vel maxime quae validis

fimo a geminato limitibus nomine utitur. Pro quo notandum est quod phaetote Hebraei vocant Phuth: aegyptii Pheth: aramei pheriton: & Graeci ac Latini phaeton ut hoc loci ex parte significat Caro & nos super Berosum plene exposuimus. Et ut patet in Beroso: & in commentariis diui Hieronymi super. x. ca. Geneleos Libyae aphaethei a phuth & phaetote dicebant sed de uictore antheo eorum principe ab hercule nomen victoris Libyae susceperunt. Vnde & Diodorus Siculus in fine quarti libri ait Hercule aegyptium non Graecum subacto orbe: posuisse in triumphum columnam in Libya. Deinde notandum quod in historia inuisibile argumentum est ubi nomen dum cum limitibus geminat: ut quae superum & inferum mare quibus limitat Italia dicuntur Turrenium: consequens est: ut tota Italia fuerit colonia & potestatus Turrenorum: ut valido argumento Lilius probauit in. v. ab urbe condita ubi ait. Quatum ualuerint superum & inferum mari quibus Italia insule modo cingit: nomina sunt argumentum: quae utrumque Turrenium vocant Graeci. Ceterum littus ab ostiis Thyberinis usque Genuam geminato nomine Pheritonis & Genii limitat quae circa Thyberim est pheregene a Pheritone & Genio dicitur & Genuae est Genua a Genio: & Pheriton amnis & regio. Quare omne littus ab

Genii.

Phaethon

Genua.

Lyguriae termini & praes

F. Joannis Annij

Notandū item q̄ nomina localia & gētilia & interdū cōmunia dū veniūt in cōpositione semper syncopantur: aut p̄ syneresim vltima syllaba primę dictiōis abiicit: nisi fiat hiatus: quia tūc etiā prima syllaba secūde dictiōis subtrahit̄ gratia Euphonię. Exēplū syncopę in cōpositione Vol & Turrena: dicit̄ Volturna: & Lianū Coriti: Corti Lianū. Exēplum syneresis primę dictiōis: vt Corit Nyenta: Cort Noffa: Cort Enebra: Cort em̄ simul in cōpositiōe syncopatur ablata mediā littera. i. & in fine synērizatur: amota finali prolatione. Vñ Pheriton si cōponat̄ cū genio: aufert̄ vltima syllaba ton: & a Genio i mediū & dicitur Pheregenū oppidū. Et si additur syncopa dicit̄ Pheregenū. Aliquādo vero in cōmunibus synērizatur prima syllaba vltimę dictiōis: & vltima primę: vt magis auctus in cōpositiōe dicit̄ mactus: sicuti illud est Mac̄ę virtutis esto. Portus vero Herculis & Monachū in Lyguria mōtana Monacha: dicit̄ inqt̄ Strabo ab Hercule Gręco. Sed Caro leuiter dictum ac falso existimatū: pbat a plurib⁹. Primo a Lucina vrbe Lybarno: quā etiā Ptolemęus & geographi scribūt. Nā Libyus ē nomē p̄priū Hercolis Aegyptiū: & Arnus est vnū ex cognominibus: vt ait Berofus in. v. antiq̄tatū. Sūt aut̄ cognomina eius Her. Hercol: Ar: Arno: Musarnus: q̄ lingua aegyptia significāt: Her qd̄ pellitū qā induebat̄ simplici pelle leonis quotidiē. Col etiā apud Hebręos totū significat. Hinc Hercol significat pellitū totū: quia pellibus ferinis toto corpore tegebatur p̄ armis: nō dū armis inuētis in primo ortu generis humani: vt ait Diodorus in primo li. Ar vero & Ari significat leonē: dictusq̄ fuit Ar ab insigni suo leone qā ab insigni sepe noīabant̄ duces: vt macedo lupus: & Anubis canis: teste Diodoro in primo li. No aut̄ famā celebrē significat. Hinc Arno id ē leo celebris a virtute: quā vt ait Diodorus pp̄ullabat̄ iniurias ab hūano genere. Musa itē disciplinā significat apud oēs gētes. Dicit̄ est igit̄ Musanus idest doctor leo celebris qā dedit⁹ fuit̄ in initiationib⁹ & incantamētis militaribus: vt significat Diodorus in. vi. Ergo Lybarni Lygures sunt colonię Herculis aegyptiū: vt a noīe arguit̄ Cato & cognomine: a q̄bus pp̄ullauit̄ hominū malorū iniurias: & leonē insigne suū reliq̄t. Arniēses quoq̄ Thuscī dicunt̄: qā ab his pp̄ullauit̄ iniurias stagnātis planicie & reduxit̄ cūctas paludes in vnū alueū: & illis Leonē insigne dimisit̄: vt Florētinis. Musarni itē in Tusca vrbe: nūc Viterbo sunt: a q̄bus pp̄ullauit̄ gygātū iniurias tū in pxima Etrusca Lyguria vbi cōpluti lapides Lamonis: tū p̄cipue Lurkios Lestrigones a principatu Vetulonię: itē illis insigne suū leonē: & sceptrū Lōgholā reliquit̄ & incantamēta initiationesq̄ militares ad lacū Vadimonis edocuit. Vnde collis Arbanī ab eo Musarnus: & oppidū dirutū nō procul lacu Vadimonis dicit̄ Musarna cū vitas. Qd̄ nō solū in Thuscīa: sed etiā in Indię regnis Gedrosia & Carmania egit: vbi metropoles vrbes Musarnas & populos Musarnos fundauit̄ vt in Ptolemęi Geographia & aliis Cosmographis notatū videmus. Ergo per argumentū a nomine & cognominibus: in Italia aegyptius Hercules nō Gręcus reliquit̄ monumēta expeditionis suę: quia Libyus: Arnus: Musarnus fuerūt cognomina eius & nomē sicut Gręco nomē fuit̄ Alceus: cognomen Heraclius. Similiter Hercules est nomen aegyptię originis non Gręcę qd̄ falso furatī Gręci tribuerūt Amphyrionis filio: vt ingenue fatetur Herodorus in. ii. libro. Similiter Monachus portus Lygurię est aegyptię originis nō Gręcę: vt voluit̄ Strabo: Estq̄ dictio composita a Mon & Akes: idest habitatione & municipio hamantium: qui scilicet hamis piscabatur. Itaq̄ concludit̄ Cato: nihil esse in tota Lyguria originis Gręcę. Sequitur.

Herculis
cognōia.

Hercol.
Ar.
Arno

Leo insigne
Lygurum

Monachus
Alię mo-
nœchus.

Excurrit Cato: ab ostiis Thyberis: ad ostia Macrę gentem primam Thuscīę maritimam: vbi multa querūtur. Primo: quare dimittit̄ Massam: p̄clarā

Gens prima etrurię maritima ē. Oppida in his Pheregenę alsiū: Agilla quę & cęrea Pelsagis conditum. Pyrgus: Grauisq̄ ab aere

dicitur: Cosę: Volcę: thelamon: Ab argonauta
rum principe cū in eturiam ad Lucumones
profectus Hercules alceus lacum cyminiū
effecit & puella Faula subrepta ex Fano ad
Euandru perrexit. Vmbro fluius limes tra-
ctus vmbroꝝ: Caput eturiaz limes etrus-
corum Phaliscę: Populonium nauiu & classis
etruscorum olim princeps. Volaterrę & va-
da eius. Pisa condita a Pisis alpheis Pelasgis.
Luca illustris Lukio Lucumone rege thulco-
rum. Lucus & montes Feroniani. Luna: Ca-
riara ab etruscis dicta: a gręcis selene. apua
in trāsitu apenini ad fontes Macrę: vnde a-
puani Lygures ab arno ad Macram.

giuo: vt significat Sillius in. viii. dicēs. Necnō Argolico dilectū littus Alefo: Alsiū. Nā in
cōparatōe & deriuatiōe nominū gētiliū & localiū: vt plurimū syncopa fit & Syneresis: vt
Alesiū: Alsiū: & Volturrena Volturna. Plinius in. iii. siliter enūerat in hac gēte Phrege-
Alsiū: Agilla Cere cognoie: nūc Cere vetus. Itē Purgus a quo sancta Maria Purgani: vul-
go Vurgani. Grauisę ab aere: sed Etrusce Nuetū: latīe Nutetū id ē Grauisę: & ab insi-
gnī vt supra ostēdim⁹: nūc Cornuetū. Cosas in plurali dixit Virgili⁹. Quisq; inqt liqre cosas.
A barbaris Gothis destructę sunt: post sub Desyderio Lōgbardoꝝ rege restitute: vt ei⁹ de-
cretū ostēdit Afidonię dictę sunt. Nā Sidones etiā in Germania sunt in qua & Lōgbardi vt
in Ptolemeo pdif. Hinc Afidonia: quasi a Sidoniis Lōgbardis cōdita dicitur. Sequitur.

Alsiū.

Afidonia.

A thyberi ad cyminia iuga: secunda gēs thu-
scię est: cognomine a thulcis Lartheniana: id
est metropolis eniana. Larthem em summū
regum vocant. Enianum vero vrbs in ea ab
enetanis pelasgis cōdita: quā ve etrusci pul-
lis pelasgis ampliata: a principatu prouicię
simul & cōditoribus priscis larthenianū. ro-
mani vero a genere populiveiēs vocauerūt.
Oppida in his sunt: Sabum in Sabatia a Sa-
bo cōditū: Larthenianū cognoie veieis: Ne-
pe salaris: Soractę: Phaliscorū mons apollī-
ni sacer: Phaliscanū: Phescenniū: vmbri-
cū: a priscis vmbriis dictū: Flauianum: arcennum
Mesium: a quo sylua mesia: rosulum: arę mu-
tię: Sutrium a Pelasgia conditum ab insi-
gni

Gens illi triplex inquit Virgilius: vt
exposuimus in qstionibus Annis. Ex
vrbibus in hoc fragmēto & superiori as-
signatis patet verū esse qd Dionysius
in prio libro asserit: antiquissimas vrbes
fuisse paruas. Qd pfecto in his oibus
cernimus. Larthenianū em de quo in
cōmentariis supra Sempronū & aliis
locis exposuimus: erat vrbs Metropo-
lis totius prouincię: & tamen nūc ex-
istimatur & ē parua. Plutarchus in vi-
ta Romuli dicit: Veientes a Romulo
dictos Sardinianos: quia Etrusci siue
Volturreni dicunt esse coloni Sardia-
niani: qa scilicet primi ab Etruria i Sar-
diniā colēdā miserūt colonias. Vñ vt
Strabo in. v. asserit: cū Hercules misif-
set Iolaū cū Tospiadibus in Sardinia:

Sardiniani.

F. Joannis Annij

inuenit Iolaus ibi colonos Barbaros
natiōe thuscōs cum qbus habitauit.
Sed hic sunt duo dubia. Primum: cur
Romulus uocauit Veientes Sardinia-

grano dictū. Romana societate inclūtū. Ca-
pina a qua capinates: Lacus cyminius & tro-
itum Phaliscorum: finitimū etruscis.

nos. Nā licet Etrusci cognomīe Vol-

turreni/ob colonias illo missas cognomīari sint Sardiniani: nō tamē sequit̄ q̄ eo epitheto
Veientes debuerint dici. Respōdet: q̄ posterī sepe dicunt̄ epitheto p̄no: vt de Vmbris
sepe diximus. Enetani uero siue Eniani Pelasgi fuerūt/ eieci a Veis Etruscis vt hoc loco
insinuat Cato: & etiā Plutarchus in uita Romuli significat dū ait q̄ Veii Etrusci dicuntur
coloni Sardiniani: & clarius Dionysius in. ii. li. dicit Veies esse generis Etrusci. Et idcirco
epitheto paterno pulsus Pelasgis dicti sunt & ipsi Sardiniani. Secundum dubiū: q̄ Her-

Hercules
libyus tosp-
piades du-
xit.

cules fuit q̄ Iolaum misit cū Tospiadibus! Ad hoc Græculus mēdax audebit respōdere q̄
fuit Alceus suus/ nō Libyus ægyptius. Et vt sibi credat: mutabit: o. in. e & dicit Tēspades
Sed q̄a de more suo dicūt & nihil pbant: idcirco eadē facilitate reiciunt̄ qua p̄ferūt. Nā
tēpore Alcei florebat Etruscorū imperiū: nec petmittēbāt alienos principatu misceri: &
uix p̄mīū uiriū e fano Volturne retulit Faulā puellā: vt Verius asserit: & nos in aliis ex-
planauimus. Præterea ea etate insula refertissima coloniis erat. Et ideo Silius & latini ad
Libyū nō Alcei retulerūt: Tospīades cū Silius primū Tospīadū Sardū: Libyco nō Alceo
sanguīe ortū decāt auit in. xii. li. dicit̄. Mox Libyci Sardus generoso sanguīe fidēs: Hercul-

Larthenia-
num.

lis: & reliqua. Deīde vt super Sempronīū pbauimus/ Larthenianū cognomīe Veies non
distat ab vrbe Romana/ plus tertio decimo miliario. Nec debet q̄ri sub noīe Veiens: quo
noīabant Romani: sed quo Etrusci uocāt ad hāc etatē Larthenianū: vulgo uero corrupta
p̄ria ltttera Marthenianū p̄ Larthenianū proferunt. Nā Veios amnes/ & p̄dīa Veia/ & no-
mē Veium/ nusq̄ in tota Thuscīa/ nullibiq̄ q̄ in tetrapoli Etruria nunc Viterbo reperies.
Itaque vt Cato edocet sicut ab Etruria vrbe cognomē accepit tota Thuscīa: ita a Larthe-
niano: & Veiete metropoli: cognomīata est secunda gēs Lartheniana siue Veies ab vrbe
Roma vsq̄ ad iuga Cyminia: p̄xima vrbi Etrurie: vt significat Lūius in primo ab vrbe cō-
dita ubi ait. Erat Sabinis uicina Etruria: proximi autē Etrurie Veietes. Vtiq̄ p̄ximi: tam
limite q̄ genere: vt exposuimus. de urbibus huius puīciē: has enumerat Cato. Sabum.
nūc uocāt Sanctū Sabum: siue a Sagni gentili Sabi: quē Romani Sāctum Fidū: semipattē
q̄ uocabāt: vt sup Sēpronīū exposuim⁹ siue adiecto aliquo alio sancto. Nepe ab insigni no-
men habet. Fallaris etiam Phaliscē dicebat. Vñ cū Seruius supra. vii. eneidōs dicit Ianū
quadri frontē e Phaliscis vrbe Romā aduectum: nō cōtradicit Macrobiō in primo Satur-
nālium dicentī: e Falari: q̄a eadē vrbs est Phaliscē ac Phalaris Soracte est mōs Phaliscorū
vt etiā Acron asserit sup Odam illā Horatiū Vides vt alta stet niue cādīdum Soracte. Et
rāt igit̄ q̄ putāt mōtē Phisconū esse mōtem Phaliscorū: q̄a prior est iter Etruriā & uolsinas
alter uero inter Phalarim & Flauianū: siue alter in Etruria: alter in Veiete. Phaliscanum
vulgo nūc corrupto dicit̄ philamanū. Phescēnīū vnū in cāpanja: Qd̄ autē hoc loci Cato &
i. iii. naturalis hīstorię Plini⁹ in Thuscīa nūerat: est oppidū Phaliscorū in Veiete & est nūc
vulgo dictū Ciuita castellana: vt docuimus in. xxxvii. q̄ōne annia. Vmbricayrbs ferme de-

Phalaris.

Phaliscanū

Phescēnīū.

Arcenna

leta iuxta Phescenninū: Flauianum iuxta thyberim adhuc nomen habet: & eius memi-
nit Virgilius in. viii. cum Veientes populos enumerans sub Mesapo: dicit Hi phescēni-
nas acies: equosq̄ phaliscos Hi Soractis habent Arces Flauinī: aquarua & Cymini cum mō-
te Iacū. Arcēna siue Arcēnū oppidū Veietum circa limitē Ceritanū/ delerūt a Romanis/
vt in sine. iiii. libri ab vrbe condita dicit Lūius. Postea restitutum & reparatum: Barcen-
num dicitur/ p̄p̄posita de more consonante. Verum vt super Berosum ostendimus p̄ria

mſi omnium nomē illi fuit Brygianum: nūc corrupte Braccianum Meſium oppidum non
 procul loco nūc Baccino dicto erat. Nā que nūc ſylua Baccani dicitur: antea Meſia a Thuſ
 cis dicebat: de qua Liviſ in primo ab vrbe cōdita dicit: ſylua inqt Meſia Thuſcis adēpta
 fuit. & in bello Veiente cū Fabiis dicit: audit ā fuiſſe vocē e ſylua Meſia. Roſulū: & mons
 Roſulus nomē retinet. Arē Murię: vulgo AreMuze: oppidū in edito eſt iuxta Feſcennū: Meſia ſyl.
 de quo Pliniſ in.ii. naturalis hiftorię: ad Aras inquit Mutianas in Veiente: & in ſylua cy
 minia loca ſunt: in qbus depacta terre nō extrahunt. Sutriū per ſynreſim cōponit: a furo
 id eſt frumēto & tris. Sūt em tres ſpice illius inſigne: vt. xxxvii. qſtione diximus. Aberrant
 igiſ quidā ridiculi: qui Sutrium a Saturno cōditū fabulant: Eſt em ante a graiſ Pelafgis
 cōditū: vt nomē arguit: & per ypsilon debet ſcribi Sytrium. Capinā ſcribit etiam Pliniſ
 in.iii. naturalis hiftorię: & capinates lucoſq; Capinos ſcribēdum eſt ac dicendum: a Capi
 eorū olim inſigni falcone. Nam capena & ſylua capena in colle Auentino erat: vt Fabiſ
 pictor & Sempronius: & alii tradūt. Troitū oppidū Phaliſcorū vltimū ē in cyminiſ in li
 mite Viterbenſis agri: & ideo finitimū Etruſcis. Stomachofa impreſſio Liviſ in. x. ab vrbe
 cōdita: impreſſit Troilum pro Troitum ab inſigni olim eorū Piſce dictū: qđ a Gothiſ diru
 rum quā vidimus perfeuerat Familia Troita Viterbum diu colentem. Sequitur. Arē mutia
ne.
Sutrium,
Capina.
Capena.
Troitum.

Gens tertia Thuſcię tranſcyminia: a Cymi
 niſ diffunditur ad Piſtorium. In hiſ Voltur
 rena ſub radicibus cyminiſ iacens cogno
 mine Etruria: a qua tres gentes Etrurię ap
 pellantur Etruſci. vt a cōmuni metropoli: &
 ager Etruſcus antea Vmbroſus dictus vbi
 vmbri orti. In eo agro Ferentia: Troſſolum:
 Meonū: Turrhena: volturna: Subvolturre
 na Aruntes veteres cognomine Camillariū:
 lōgius Blere Olena: Tuſſa Nana Larthes op
 pidum: Salevmbroſa: Cort Noſſa: cort Ene
 bra: mons coriti in iugis cyminiſ: e regione
 mōs Phiſcon que & arx iti: volſine: Pelū: oro
 pite ſentinas: cluſium vetus a pugna ſed a du
 ce comerſol: mōtes tumniates: Sora: Soana
 non procul Saturnialapides a ioue complu
 ti in auxilium Herculiſ cōtra Lygures etruſ
 cos gygantes: a filio dicti Lamones: amnis
 Pelia: mons Pelius. Mons tumnias Roſellæ:
 vmbro in monte ſena colonia: Phocenſes Pi
 ſtorium: vmbro amnis: Stellates: Fluentini:
 qui & arnienſes cluſium nouū: vnde cluſenti
 nus tranſit Hānibalſ: Aretium: Crotona
 a Crotone ſocio Herculiſ condita.

Sicut a metropoli Babylonia: egypto
 Perſia: Samnio: oēs ſub ea regiōes co
 gnomina acceperunt: pari forma tres
 Thuſcię gētes a metropoli ſua Etru
 ria & ātīqua Turrena dicitur ſunt Etruſ
 cę ac Turrenæ: vt hic ſignificat Cato:
 ſed primario ſignificato Volturreni
 iuxta Volſiniēſes: hi ſunt cognomine
 Etruſci: vt aſſerit pliniſ in.iii. natu
 raliſ hiftorię: ac ppter ea Volturrena
 ad radices ſubiaccēs Cyminiſ eſt me
 tropoliſ Etruria: vt hic Cato memo
 rat. Qđ profecto & argumētū a conſu
 gatiſ inuincibile demonſtrat. Si enim
 Volturreni: iuxta radices ſub Cymi
 niſ & Volſiniēſes: hi ſunt cognomi
 ne Etruſci vt aſſerit pliniſ: vtiq; ne
 ceſſario ſequit qđ ait Cato: vt Voltur
 rena iuxta Volſiniēſes & radices ſub
 Cyminiſ ipſa ſit cognomine Etruria
 a qua de more antiquo tres Thuſciæ
 gētes denominationē habeāt. De ori
 gine vero nominū Turrena: Etruria:
 volturrena: & qua orthographia ſcri
 bēda ſint: in qſtionibus Anniſ: & ſup
 Myrſilū copioſe tractauimus & ſimī
 liter de Salevmbroſa: peruſia: Stella
 ribus. Arniēſibus. Nūc per ſingula ex
 curremus: que hic enumerat Cato: &

F. Joannis Annij.

quæ plinius in. lii. naturalis historiae ca. vi. Fertia qnto ferme miliario distat a Fano volturne: de qua qone Annia. viii. terigimus. Trossulū & Mconia: Mconū: Turrhena ibidem exposita sunt Volturna minor monopolis nō tetrapolis in agro Fani Volturne regie altera deleta est. Deinde Cato quæ alia oppida volturne regie vicinæ essent enumerat Arutes inquit veteres cognomine Camillarii. Plinius eos vocat Aruntinos veteres. Virgilius i. vii. eneidus: vocat eos a cōmētariis Tuscorū & secretarios atq; referendarios annaliū antiquorū: qui refererēt dicētes: his nostris agris ortus Dardanus Turrhena sede p̄ris Coriti: in Phrigiā abiit: Sic em̄ ait. Fama est obscurior annis: Arucos ita ferret senes: his ort⁹ in agris Dardanus: ydæas phrygię penetrauit ad vbes: Thraiciamq; Samū: quę nunc Samothracia fert. Hic illū Coriti Turrhena a sede p̄fectum. Aurea nunc solio stellatis regia cęli accipit idem. Sūt ei Camillarii cognomē mōt aruni est mūicipia Arūt vt cōmētario or̄tauo superiore: & in qōnib⁹ anniis exposuimus. Nam Mont municipia vel vicus: Aruni vero declinatōe Romana: Arutes dicūtur. Porro Camillus Etrusca lingua mīster est quem dominoꝝ camerariū & secretariū dicimus: vt macrobius: Seruius & alii dicūt. Hinc Camillū teste Seruio Etrusci vocāt etiā mercuriū secretariū deoꝝ. Quare Camillarii senes Arutes: erāt secretarii & cācellarii Lucumonū. Eratq; vicus eoꝝ in delitiis Thermarū distas a Phano Volturne sede Turrhena Coriti: vno miliario: nō procul Thermis Iasinellis. Sūt nūc vestigia Thermarū: & subfodiūt sepe vetustatis p̄la argumēta: & adhuc initiūvici vocamus Etrusca lingua Camillariū: & pōtem eius Camillariū in clytū martyrio sanctorū martyriū Iliari ac Valētini: & finē vici adhuc vocabulo veteri vulgo mont Arunes dicimus: quod est Aruntes municipes vel viculi Aruntū. Quare falso scribunt in. vii. eneidus quidā Arucos ita ferre senes: q̄ Aruci sunt noui sub Aenea nōdū cōditū: quādo Latinus enē oratoribus dixit. Veteres Arutes ita ferūt: & scribūt hec verba. Dardanus ort⁹ his agris: & p̄fectus a Turrhena sede Coriti patris sui Idæas phrygię penetrauit ad vbes. Itaq; nō Latinus sibi dicit his ort⁹ Capaniæ agris & Turrhena sede coriti: q̄ falsum eēt. sed solū dicit: ita scribere & asserere camillarios Arutes: quod ad vnguē verū est: dū Arutini veteres vt vocat Plinius: aut Aruti senes: vt Virgilius vel arutes veteres Camillarii: vt notat Cato scribūt: his Arutinis Turrhene sedis Coriti patris sui: ortus est Dardanus. Sed de his satis. Sequitur. Lōgius inquit Blere. Nā arutes Camillarii vno lapide aberāt a volturna: Blere vero decimo. Origo noīs est a fluere. Nā latini. F. ponūt vbi Etrusci. B. quia Blere est. Flere. Flere autē est fluere & scaturire siue erūpere lachrymas vel aquas. Hinc Blere oppidū dictū: q̄ nō p̄cul ab eo duoz fluminū Minionis & Blerani fontes fluāt erūpant & scaturiāt. Olena oppidū Dirutū iuxta Tuscanellā vbi & diruta iacet Tussa Nana: ad hanc etatem dicta: ad distinctionem Tusse parē. Nam para Tussa est princeps & coronata Tusca a Tusco rege filio Herculis dicta pars regie tetrapolis. Tussa vero Nana idest Tusca pua a cuius ruinis Tuscanella cōdita ab Ascanio vt icole scribūt: & a Cane Tuscanella cognōata sicuti phibēt & nos ample ostendimus Annia qone. xxxiii. et. xxxiiii. De coriti vero extremis vrbibus copiose dictū est supius qone Annia. xxvi. &. xxxvii. Mons vero phiscō corrupte phiasconē p̄ferūt. Dictus sic fuit a phisconibus veteribus Pelasgis: qui sacrauerūt sanū igens Volturne: vt Virgil. in. viii. eneidus memorat. vñ & iuxta volturnā versum Cyminiū iter adhuc fontē Phiscoꝝ dicimus & versus mōtē phisconē iuxta volturnā p̄ferim⁹ duplici. l. capū pellasgi. Nā teste Ptolemeo & Geographis: vrbis phiscoꝝ est in pelasgiotis Macedonię: a qbus phiscū nomē et pelasgi in agro volturreno. Dictus est etiā idēmōs Arx Iei: idest iouis: qui et coriti. Idē ei fuit Iuppiter et Coritus vt Berofus ex primit. et in fine primi libri diuinarum institutionū refert Lactātius. Quare falso in historia sancti Flauiani martyris scribit Arx Iei profici. sicut i virgilio Aruncos pro Aruntos.

Aruti veteres.

Camillus

Blere

Mons phiscō.

De Pelis Pelasgis sunt mons et amnis Pelia quem corrupte dicimus Paliam iuxta Oropitu in quem per syncopā Orbitum vocat in Decreto Desiderius rex. Ex quo patet multis locis nomina reliquisse Pelasgos. Nam Oropitum est vrbs Achaïæ: vt patet in Ptolemaeo. Vnde & Achei etiam duce Vibio vt aiunt: Perusiam ampliauerūt. Sed videt q̄ Cato contra suū institutū agat: quia vt ab initio paruit: Cato instituerat ostendere Græcos Italiæ nullā dedisse originē: Ad hoc dicimus q̄ licet magna pte Italiæ potiti Pelasgi etiā magnas vrbes cōdiderint: tamē vt ait Dionysius Halicarnasseus in primo libro: nō licuit eis diu victoria vti: quia mox a vicinis & sc̄ipue Turrhenis a tota Italia pulsi fuerūt: & ita a Græcanica origine integra Italia mansit. Sentinas oppidū erat inter Aquasenses & montes Tunnates: a quo adhuc dicitur pons Sentinus: & in Liuiō legimus Etruscoꝝ agrum Sentinatē. Est etiā Sentinas ager in Phaliscis: Clusiu vetus est cognomen a pugna: quia cluere antiqui pugnare dicebant: vt ait Plinius libro. xv. naturalis historię. cap. xxix. Nam illi prorium nomen fuit Comerfol: quod & Liuius in. x. ab vrbe condita consensit ibi scribens: Clusium inquit antea Comerfolum dicebatur. Et quidem a duce: vt ait Cato. Berofus in. v. antiquitatum ait lanum instituisse regem Vetulonię Comerum cognomine Gallum: a quo regio & loca noīata sunt. Vestigia permanēt/ Clusiu priscū nomē Comerfol idest Comerū iugū: & ī agro Volturreno vallis Comera: & Ry Comerium idest regis Comerū Amnis: & in phaliscis comerfana insula. Montes Tunnates nūc sunt dicti Radicophani & sancta Flora: & vulgo corrupto Dumniata p Tunnata: de quibus Strabo dicit in. v. q̄ Populoniā & Cosas sequit prospectus Tunnorū. Nam ab his montibus vsq̄ portum Herculis & cosas prospectus est: vbi est lacus Oropitelli: in quem Tunnati sequuti purpuras & Glandes irruūt vt ibidē significat. Et ideo Tunnates dicūtur: qui nūc Roda Cofani: a Longbardis appellati sunt. Sora: & Soana in maritima Senensi sunt: & ne scio quo pacto in mediterraneis hic ponuntur. De lamone & pugna Herculis in tertio cōmentario supra Semproniu diximus. Rufellæ facent diruta: ad Thermas sancti Philippi: de quibus Liuius ait pugnatū a Romanis fuisse in agro Rufellano. Vmbro in monte existimo esse nunc sanctum Quiricu quia sub eo oritur Vmbro fluuius: qui per Rossetum nunc addita. G. Groffetum est in mare mergitur: vbi finit tractus Vmbriæ qui a Sale Vmbro in regione Thyberina incipit. Sena colonia: de qua Plinius in. iiii. naturalis historię Colonia inquit Senensis. Circa tempora Pompeii colonia deducta est: quā teste Appiano in primo de bellis ciuilibus: Pompei⁹ quoniā fauebat duci Martio: hostiliter diripuit. Saturniam nuper iidem Senenses reparauerunt: cuius meminit idem Appianus in eodem libro: Silla inquit ex suis Romę nōnullis prepositis Clusium profectus est: quo intrant residua belli: orraq̄ equestris pugna iuxta Glanem fluuiū ad quingentos ex hostibus Silla occidit: quo etiā tempore circa Saturniam reliquias hostiu vicit. Hi Saturnini teste Plinio ante vocabantur Aurunini. Aurunus autem fuit Larthes Etrurię: vt Berofus scribit i. v. antiquitatu. Phocenses dicti omnes qui regionem vallis Fluenti Esare incolunt: vbi & vetustissimus lacus & oppidū Phoceku vulgo dicit. Eam appellationē habēt vt fama prodicitur: q̄ ibi Phocenses Pelasgos: Turrheni & Crotoniēses deleuerunt. In hac regione rex Desiderius condidit oppida dicta sanctos Geminianum & Miniatē: vt excisum Alabastro eius decretū memorat. Pistoriu est triplicis originis. Latina. n. origine vt fertur a pistoribus in catellinario bello nomen magis refirmauit q̄ desumpsit: qa a Pelasgis habitatum fuit: vt nomē accusat: quia a pistos & oros origine Græca cōponit Pistorium: idest fidelis terminus. Nā fidi viri eū locū incolebāt qa clauis est & tanq̄ claustra opposita Gallię Cisalpine nūc Lōbardię. Verū etiā antiquior illi inuenit Etrusca origo. Est em̄ nomē cōpositū a pist: qd̄ teste Samuele. Ostiu & oros quod est mons. Hinc Pistorium proprie dictum: q̄

Sentinates

Clusium.

Sena.

Aurunus

Pistorium

F. Joannis Annij.

fitostium transcenden di Apeninū montē a Tuscia in Gallia. Vnde & ab eo in gallias cō-
 tēdebat Catilina: vt Sallust. in Catilinario significat: Et Antonin⁹ in Itiner. dicit Pistoriū
 eē viē Aurelianę atq; claudianę trāsitu in Gallias. Vmbro alter fluui⁹ & Stella: i regio e Pi-
 storieſi & pratēſi ferunt. Stellatini in vico Thusco Romę: vnā tribū effecerūt: vt sup Fabiū
 pictorē vidimus. Pistoriū cūxit primus moenibus: rex desiderius. Fluentini cognomine
 Arniēſes ab Arno cui p̄terfluenti vīcatim erant appositū: vt Plynius significat: a Iano ex
 primis. xli. populis positi fuerūt: vt in principio significauit Caro: & nos ibi exposuimus.
 Tribū etiā ip̄i vnā in vico tusco Romę fundauerūt: vt in Fabio pictore vidimus. Clusium
 nouum adhuc in Clusentino dicit: vnde transitus fuit Hānibalī in Aretiu & Trasimenos
 Existimō q; sit a pugna Hānibalī Clusentina regio dicta: quā vulgus nūc corrupte Casen-
 tinā appellat. Aesar fluuius deus dictus: q; lingua ethrusca esar dicit deus: vt Sueton. di-
 cit in vita Octauiani. Cur aut illū ethrusci vti deū extimuerint: fabulā refert Strabo in. v.
 li. Is Aesar fluuius cū Arno cōgredi: & simul cū eo in mare mergit: nō p̄cul portu Iygura-
 no. Croton mediterranea: t̄pe Dionysii halicarnassei colonia Romanorū facta: & dicta Cor-
 tona: vt in. i. li. idē Dionysius asserit. Ergo ātiquitus: neq; cortona dicebat: neq; ab anti-
 quo corito deriuatiōe & originē habuit: sed croton mediterranea appellata ē: vt Diony-
 sius Cato & alii dicit: & a socio Herculis ægyptii originē traxit: qui croton dictus est.

Sequitur.

Apeninus mons italiā in duo secat. Radices sub p̄enino trāsitu Hānibalī in al-
 pibus a Nicea ad ipsum ferme p̄eninū in latitudinē extēdūt: & vsq; ad Macrā
 Lygures montani incolunt: A macra itē ad fontes thyberis ad inferū mare thu-
 ſci: ad superū Gallī aureliani & æmyliani. a fontibus rursus Thyberis ad Narem
 Vmbri inhabitant. Principio Thyfernū: & in fine ameria Tuder sunt. Gallī oēm
 Vmbriā pulsis Ethruscis occupauerunt: exceptis Thypherno: Esisio: Hyspello:
 Fulgineo: & vetusta Veiorū prole: quā veilūbram. i. veiam prole antiquā vmbriā
 dicūt: in quibus principes sunt Spoletū: Tuder: meuania & ameria ferme nongē-
 tis ānis & āpli⁹ restituta āte Perſę bellū a Veis Ethruscis ātea cōdita: duce ameroe
 atlantis itali ex Pleiona vxore filia. A Nare porro amne vsq; ad Equiculos tenent.
 Sabini a fabo conditi Sabatio Sangni gentili edito. Inde ad fontes Sarni amnis
 Sabelli sabinorum proles incolunt.

De P̄enino & Ap̄enino & incolis eorū copiosissime ī cōmētariis Sēpronianis traditū fuit
 Que vero p̄currenta sūt: hęc vident. Primū q; Ply. in. iiii. natura. histo. dicit Catonē trade-
 re añ Perſeū bellū ānis supradictis Ameriā cōditā: cū tñ dicat: restituta a Veis. Videſ mī-
 hi ad hoc dicendū: q; vel Cato alibi illud scribit: vel Plynius sumit cōditā cōiter q; om̄s
 vrbs dicit cōiter condi cū fundat: vel consumat: vel ampliat: vel reparatur: vel restituit
 & reedificatur. Vnde & a plurib⁹ & diuerſis tēporibus legimus Carthaginē fuisse cōditā
 Ceterū de Atlante Italo: focero Chorſi Thusci: & vxore ac filiab⁹ eius geniti in Voltur-
 rena sede Coriti: & locis eorū extātibus: simul & Sabatio Sangni gētili fabi: in Berofianis
 cōmētariis plene tradidimus. Sequit tñ oēs Veilūbrōs a Veis prisceis Vmbriſ orros in Sa-
 leymbrona. Nā Vel amnes & Veia vetusta p̄edia in Saleymbrone est. Est em Veilumber
 Veia proles Vmbra. Sequit textus Catonis. Lucani a Sānitibus (duce Lucio) di-
 cit: sed añ illū colonie erāt Ethrusci generis q; sunt Bussenti a Vuffetinis: Sētini: Tergilani
 Vrsentini itē a Trasimenis: Volcētini a Volce maritima & thebani ab Ocno missi.

Sup Sēpronii & in aliis de his dixim⁹: quos etiā Plynius in. iiii. naturalis historie his locis
 enumerat. Ethruscē vero fuisse originis nomina sunt argumēto. Nā Vufetini sūt incole.

Fluentini

Clusium
nouum:
Aesar

Croton

Condi.

Catonis
verba

Vufetini.

Volturrenū in Thermis adhuc Vufetinis dictis: q̄q̄ in plinī. iii. li. ca. vi. Esetini stomacho Vufetine
 fa impressio notat. Cuius error patet: cū ga tota impressio illa mēdosa est: tū vel maxime: ga Therme
 post maritimā gētē & colonias Thuscīa: Plinius p ordinē Alphaberi alias vrbes & vicos
 Thuscīe enumerat. Et vt patet ibi: Esetini sunt in lsa. V. Quare Vufetini Thuscīe sunt:
 a qbus Bussentū. Vñ & Busseta vulgo Thermas & vicos deletos pferim⁹. Sentini vtiq; a
 Sērinatibus orti: sicut Vrsentini a Trasimenis. Vrsaiā em̄ regionē: planitiā q̄ ipsi subiaccē Vrsentini
 tē: Cortoniēses nūcupāt. Thebani ab Ocno missi: dicti sunt: qui cū sua genitrice fatidica
 Manto Thebana ad Thyberinū venerūt: & Etruscis cōiugio iuncti fuerūt: & illo missi.

Sequitur.

Sangni gētīlē sabi pronūtiāt sabini. Sanctū
 romani: sagam Barbari: a quo & sagi primi
 thusci id est pōtifices & sacri expiatores. Ex
 quo patet leuitas cū loquacitate grēcanica
 quæ a Lacedemoniis ortos scribūt tabinos:
 & grēca origine a seu omē dictos fingūt. Sed
 roma tū rudis erat cū relictis lris & discipli
 nis etruscis: mirabūda grēcis fabulis: rerū &
 disciplinarū erroribus ligare: quas ipsi etrus
 ci semp horruerūt: neq; ob id latinas qdē vo
 luerūt suscipere vsq; ad cecynnā volturrenū
 magistrū quadrigarū & augurū principē: pa
 trē menippi & auū menodori: quos ante illū
 pater eius Volturrenus: auusq; titus & proa
 uus turrenus semp romānis principib⁹ cha
 rissimi reuerūt: cū ad eas recipiendas vrge
 rentur. Nā ipse turrenus patre Elbio voltur
 reno & regū etruscorū vltimo ad lacū Vadi
 monis cēso. Eqdē ad reddendā vrbē etruriā
 anno secūdo Olympiadis centesimē vigesi
 mē quartē allici potuit: sed ad recipiendas la
 tinas litteras nunq̄ persuaderi potuit.

plurimo tpe ip̄cō: p̄cipue in interpretatiōe fulgurū versati sunt: adeo vt vsq; ad etatē meā
 vniuersus orbis: tū admiret viros: tū iterptib⁹ fulgurū vtāt. Secdo notādū ē q̄ ip̄e Ian⁹ fuit Ian⁹ p̄fia.
 p̄fia Ogygius Phoenix: & ob id p̄prie Etruscē Ianigenē lre atq; disciplie erāt phoenices: eē
 dē Assyriē: quarū a grēcis distātia est: cū ga Phoenices & Chaldee certissime sunt & atiqssi
 mē & toti orbī admirabiles. Grēce vero cōfuse & nulla vnq̄ certa sentētia habita: p̄ oēm vi
 tā hoies errare cōpellāt: vt clare asserit Diodor⁹ in. iii. li. Et ideo nō mirū est qd̄ ait Cato: ga
 Etrusci semp horruerūt lras & disciplinas grēcorū vt i nouitias & icōstātes & sibīipsis disti
 detes: cū ipsi atiqssimas & vsq; ad tpa Diodori toti orbī admirabiles a Iano traditas retine
 rēt. Audeo dicere atq; pbare cū oportuerit: etiā ip̄m Aristotelē icōstātē eē: atq; plib⁹ locis
 mēdacē. Oquātū nocuit veritati Italice a Iano tradite: introductio vanissime philosophiē

Etiā tēpore Plinī Sagī Thuscī dicebā Sagī.
 tur: q̄ egresserunt septē maria: & Ostio
 Padī Sagæ nomē iposuerūt: vt scribit
 in. iii. naturalis hist. ca. xvii. Fest⁹ quo
 q; Sagam exponit expiatorē: & diuus Saga.
 Hieronym⁹ imolatorē qd̄ est pōtificus
 & sacerdotis officiū. Sed de his terigi
 mus sup Sēpronū: & Berosum: & Fa
 biū pictorē: vbi etiā ostēdim⁹ Sabinos
 a Thuscis nō Græcis originē & disci
 plinas assecutos fuisse. Hoc loci notā
 da sunt hęc. Primū q; Ian⁹ docuit Phy
 sicā & Astronomiā: vt Berosus asserit
 & phyci: ga teste Macrobio phyci
 ianū miris argumētū diuinitatis cōse
 crāt. Et vt ait idē Berosus & Macrobi⁹
 in primo Saturnaliū referēs Xenophō
 tē: prim⁹ Italos docuit ritus sacros &
 religionē & Theologiam: adeo vt My
 thici tradāt sub Iano omniū domos re
 ligiōe ac sanctimonia fuisse munitas.
 Et vt psequit Berosus moralē viā &
 diuinationes: qbus p̄ualuerūt Etrusci
 docuit. & lris mādauit. Quæ oīa vsq;
 ad suā etatē durauisse Diodorus i. vi.
 asserēs: Turrenū inqt lris & inuestiga
 tioni rerum naturalū atq; theologiē

Physicā Iana
 nus docuit

Iani p̄fia.

F. Joannis Annij.

Græcorū. Vere Cato vates fuit: qui vt in principio ostendimus ad filiū scribēs: quādoctum
 q̄ inquit gens ista l̄as suas ad nos adducet: oīa corrūpet. Tertio notandū est: vt ait Liui⁹
 in nono ab vrbe condita. Romani discabant antea litteras & disciplinas Etruscas: vt post
 ea Græcas: quia rudis Roma nō aduertebat sed mirabatur eius fabulas & mēdacia: Nam
 postea erudita & animaduersa eorū mendosa leuitate exclamabat. Oīa nouit Græculus
 esuriēs. Et itē quicquid. Græcia mēdax audet in historia. Et idcirco Etruscū nolebāt disci-
 plinas latinas suscipere: q̄a pendebāt a græca fabulosa mendositate. Quarto notanda est Ge-
 nealogia principū fanī Volturne post p̄domitā Erruriā. Vltimus inquit Etruscoꝝ Lar-
 thes fuit Elbius: a quo vic⁹ Cymini⁹ Elbius. In Ptolemēo legim⁹. Hoc cēso ad lacū Vadi-
 monis: vrbe defensabat Turrhenus filius eius: qui eā tandē Romanis dedit vt hic notat
 Cato: & Valerus maximus li. iiii. ca. penul. cum de Etrusco adolescente loquēs: qd̄ inquit
 sequit̄ externis annectā: quia ante gestum est q̄ ciuitas Etrurię dare. Huius Turrheni fi-
 lius fuit Titus: q̄ si quoauctore memoret: nondum cōperi. Huic Tito pater fuit Voltur-
 renus: non solū prout volturhenus est nomen locale: sed propriū: vtī Florentinus Cecyn-
 na illustris p̄cipatu quadrigarum & augurādī: vt hoc loci Cato: & Plinius ī naturali hi-
 storia: & nos in. xxvi. & xxvii. q̄ōne Annia docuimus. Argumentū vero q̄ primus l̄as la-
 tinas suscepit: q̄a in Surrenē Thermis canale ingens plūbeū Cecynne inuenit paulus be-
 gninus ita latinis litteris excisum. TVRR. TITIANI. V. C. idest Turrheni: Titianj: Vol-
 turheni: Cecynne. Ita Cecynne epithetū paternū: auitum: & proauitum at̄cedūt more
 latino. Hic Cecynna genuit Menippū patrem Menodori: cuius meminit Appianus in li.
 v. de bellis ciuilibus dicens Menodorum Turrhenū classe parata affuisse Iulio Cēsari cō-
 tra Pompeium iuniorē: fuitq̄ bellonaualī Menocrate superior Menodorus noster Turthe-
 nus. Etem̄ semper capi fuerunt Etrusci: & inter dominos quadrigarū & principes legionū
 computatī apud Romanos: vt hoc loci Cato & Horatius in primo sermonū / Satyra sexta
 a patribus & auis sub Mecœnate cōmendat dicens. Non quia Mecœnas Lydorū quicqd̄
 Etruscos incoluit fines / nemo generosior est te. Nec q̄ auus tibi maternus fuit atq̄ pater
 nus: Olim q̄ magnis legionibus impitarint. Hoc quoq̄ loci notandū est q̄ qdam Mecœna-
 tem existimāt fuisse ex antiqua Turrhena siue Etrusca lingua Volturrena: percarūq̄ Oc-
 tauiano fuisse: quia fuit filius Menodori cui⁹ ope atq̄ industria vicit residuas belli Pom-
 peiani furias Iulius cēsar Octauiani pater. Sic em̄ Mecœnas incoluit siue incola fuit Etru-
 scus idest Volturrenus: q̄a Etrusci sunt p̄prio cognomine Volturreni: quibus solis limi-
 tes Etrusci & Lydorū fines sunt iudem: tā ex parte Cyminiā q̄ thyberina. Nam Verulonia
 fuit a p̄cipio dec⁹ Mēonię gētis: ut ait Silli⁹ i. viii. & eadē Lydiā gēs bello p̄clara iugis in
 sedit Etruscis idē Volturrenis & Cyminiis: vt clare ostēdim⁹ ī q̄ōnib⁹ Annis p̄cipue q̄ōnī
 b⁹. viii. ix. xi. xxx. & xxxii. Et a Turrhena thyberis Turrhen⁹ & a gēte Lydi⁹ dict⁹ ē. & ab ea
 dē vrbe Etruria & Tusca cognōie: dict⁹ est Etrusc⁹ & Tuscus nō latin⁹: vt Fabi⁹ pictor ī fi-
 nē de origie vr̄bis Romę afferit. Vñ Acron supradictū carmē exponēs ait. Lydoꝝ inquit
 Etruscos fines incoluit Mecœnas: q̄a Lydi p̄fecti ex Asia incoluerunt Etruriā circa thybe-
 rī dicēte Virgilio / vbi Lydi⁹ amnis iter opima ferēs. Magnis aut̄ legiōib⁹: q̄a inqt̄ Porphiri-
 us magnis Lucumōib⁹ impitarūt pauī Mecœnatis & fratris ei⁹. Erāt em̄ Tusciē. xii. pplī
 & singuloꝝ singul⁹ Lucumo rex atq̄ singl̄a legiō: q̄bus vn⁹ impabat. Idē dicit Serus⁹ sup
 viii. & x. Æneidos Et hoc mō expositio Horatiani carmīs ē vera ad vn̄guē q̄ aui p̄ni & m̄ni
 Mecœnatis impauerūt magnis legiōib⁹. xii. pplōꝝ q̄a Elbi⁹ fuit Larthes Etrurię & ei⁹ plu-
 rimī at̄ecessoris. Et ita in odis expositio hęc vera est: vbi Horatius ait Mecœnas at̄ auis
 edite regibus scilicet Larthibus nedū Lucumonibus. Et in alia Oda. Turrhena inquit re-
 gū p̄genies tibi q̄a antiqua Turrhena idest Volturrena Elbius & ei⁹ aui Larthes orti sunt

Elbius
Turrenus.

Titus

Cecynna
Menippus
Menodor⁹.

Mecœnas

Quidā dicūt eundē Meccenatē oriūdū ab Aretio: inducūtq; Macrobiū i. ii. Saturnaliū ita dicentē. August⁹ q̄ Meccenatē suū nouerat esse stilo remisso/ molli & dissoluto: talē se in epistolīs quas ad eū scribebat sepius exhibebat: & cōtra castigationē loquēdi/ quā alias ille scribēdo seruabat in epistola ad Meccenatē familiari: plura ī iocos effusa subtexuit ita Vale mei gentiū: Metuelle ebur: et ruriē ęsar Aretiū adamas: supnus thyberinū margari- tū clyneor: smaragde Iaspi: figuloꝝ Berille: Porfenę carbūculū. Ad hęc respōdet q; nihil de ortu Meccenatis magis de Aretio q̄ Etruria & Clusio Porfenę exprimit in hac epistola sed solū epitheta quę Augustus ei tribuebat: vt puta q; esset gētibus dulcis: Aretio adamas: Etrurię ęsar: thyberinis supnus: Figulis idest poetis Berillus & reliqua. Est autē ęsar lingua Etrusca de⁹ dicēte Suetonio in vita Octauiani: lectu inq; fulmīs ex inscriptiōe: Cęsar: statūq; ei⁹ priā lra noīs effluxit: respōsumq; est cētū solos dies posthac victurū: quē numerū. c. lra notauit: futurūq; vt iter deos referret: q; ęsar idest reliqua pars e Cęsarīs nomīe Etrusca līgua de⁹ vocaret. Rursus qd̄ ad ppositū nostrū facit/ Meccenas iter poetas eximī os latinos nutritus: vix līguā latinā sciebat cū stilo scriberet remisso/ molli incōstare atq; dissoluto: vt itelligas pauloātē a Cecynna Volturrheno susceptas latinas litteras: ad huc ab Meccenate dissolutas & molles haberi: vt Cato insinuat. Sequitur.

Meccenas scribendo mollis.

Aesar

Palatinum collem roma Itali filia: sed pri⁹ Palatini Aborigines tenuerūt: qui ex agro rheatino ad pascua ouib⁹ quęrenda illo profecti sunt. Argumento est vellia palatini altera ps a vellenda lana: ante his monstratam Etruscam tonsuram appellata.

Varro in primo libro de lingua latina eadē scribit: & nos super Fabiū pictorē exposuimus. Et quia Vellia a vellendo vnde & vellus nomē habet: idcirco debet scribi gemiato. II. Nā vniūco. I. Velia est vrbs Italia: vt Virgili⁹ Portusq; regre velinos Etrusci docuerūt Italiā lanificiū & tōsurā ouīū: & tincturā pānoꝝ: q̄a teste Sillio in. viii.

Vetulia princeps Tyrio veste preteruit Ostro. Et ob id vellus Romanū nuncupabat. Tuscum: a doctoribus Tuscanensibus: vti est id Iuuenalis in Satyra.

Prestabat castas humili fortuna latinas/ Quondam/ nec vitis contingi parua sinebat/ Tecta labor: somniq; breues: & vellere Tusco: Vexare dureq; manus. Sequitur.

Capitolium dictum a capite inuento fluete sanguine dum iouini templi fundamenta iaceret princeps Tarquinius. Nā antea Tarpeius a tarpeia ibi scutis Sabinorum obruta sed prius Saturn⁹ vocabatur. Sub eo ianus quadrifrons. Quirinus a victoria Lucumois a Quirino colle mouentis.

Capitolium sepe mutauit nomē vt Cato nūc & Varro in primo de lingua latina docēt. Ianus vero vnde dicatur Quirinus exponit: cuius historia tacta est super secundum librū Fabii pictoris. Sequitur.

Quirinalis a iunone sabinorū dea quā illi curitim idest hastatā iunonē vocāt Etem hastā curim & curinam proferūt: q̄a his fil' & etruscis nō est lra. q. sicut romanis. Inde quirites.

Itum Etrusci etiā & Itim proferunt: quos Aegyptii Isū & Isim: Latini autē Iouē & Iunonē: vt Seruius super enclitica/ & Macrobius in Saturnalibus insinuant. Vnde sub statua Cybel' de Isi egyptia quę venit ad nuptias eius: ita scriptum est litteris & verbis Etruscis Veizu Meos itri: Meos Iey zeb idest ye

Iuzo hospita Isis hospitata ē epulatrix vt pbauim⁹ tractatu de lris & titul' iuētis Etruscis Expliciunt cōmentaria sup duo & viginti fragmenta Catonis de origine Italiae.

F. Joannis Annii.

Eiusdem fratris Joannis Annii Viterbensis Cōmentaria super duo Fragmenta
Itinerariū Antonini Pii. Liber. VIII.

Antoninus Pius Cēsar Augustus: etiā pietatis laudem cōfirmauit dū hoc itinerariū scripsit. Causa enim scribēdi pietas fuit dū pauperib⁹ & pegrinis: itinera toti⁹ orbis descripsit: vt q̄ aut fugerēt aut ī bella irent: aut ad dños p̄ficiscerent: aut quīs cā remotissimas regiones adirent: sine indice fere vndiq; penetrarēt. Porro quę habent nunc itineraria Antonini nō sunt: sed forte ex fragmentis aliquot collecta: & plura his addita: multa diminuta: plura imutata. Argumēto sunt duo fragmenta quę apud me sūt ex collectaneis magistri Guillelmi: collecta āno Salutis. M. ccc. xv. Nam primū fragmentū ex p̄mio est. At in his quę modo habent. nullū procemii est. Deinde in secundo fragmento sex celebratissima tunc itinera ab vrbe Roma in Gallias docent. At in his quę vulgant nullius memoria fit. Rursus singula oppida: & vrbes: quę in singulo itinere ab vrbe Roma vsq; in introitū in Gallias successiue occurrunt: distincte enumerat. Sed in vulgatis omīssis oppidis etiā itinera deleuerunt: nō scripserunt. Item miliaribus vtunt: hęc vulgaria: qbus soli Itali vtunt. At Antoninus nō miliaribus vsus est: sed successione oppidorū: quia oīa orbis itinera: oībus gentibus descripsit quę gentes p̄fecto successiones oppidorū intelligūt: miliaria nesciunt. Amplius itinera maritima: a mediterraneis discreuit Antoninus. At vulgata cōfundūt omnia & miscent: vt Saleumbronā & Larthem in maritimis ponunt / quę sunt in mediterranea Vetulonia. Deniq; & noīa corumpunt vulgata: vt Martis pro Larthes / & Florentiam ponit / quę non extabat Antonini tēpore. Ex quibus patet: hos vulgatos codices non esse totos Antonini Itinerarium: sed eius magnā corruptionē a posteris: per additionem: & diminutionem priuato studio procuratam. Nam si ita cetera essent: vti hoc fragmentum: vere toto orbe quis peregrinaretur absq; indice & errore: sciretq; integre totius orbis Topographiam: & nomina id idem ciuitatum & locorum. Igitur & hęc duo fragmenta exposituri sumus pro sui: tum breuitate: tum antiquitatis splendore: in quorum primo: pars procemii ponitur sub his verbis.

Plini⁹ in. iiii. naturalis historie ca. vi. asserit se in p̄titiōe Italię nolle seq̄ augusti ordinē. Ex quo patet augustū grosso & indigesto atq; diminuto ordine descriptionē orbis tradidisse: cū Plini⁹ & Antonin⁹ illā despexerūt Nec mirum Primi enim semp posteriorib⁹ rudius & magis ieiune doctrinā ordiūtur: quā posteris facile est iuētis addere: vt ait Aristoteles in Ethicis. Prim⁹ autē oīm q̄ descripsit vniuersum orbem fuit Cēsar Augustus qñ face parta mariteraq; xp̄s salus nostra ortus est: vt insinuat Lucas euāgelista: Iosephusq; ac Latini historici. Hęc de fragmento procemii. Nūc ad secūdū fragmentum veniē dū est: in quo de sex itinerib⁹ ab vrbe Roma ī Gallias nūc lōgardiā verba facit. Et ita ita diuidit in sex p̄tes. In priā diuidit sex itinera: & exponit primū maritimū dicēs hoc modo.

ius Augustus quīs totū orbem recte diuiserit vbi ait orbis tot⁹ diuiditur ī p̄tes trīs Europam: Affricam & asiā: quę fere est dupla ad quālibet duarum: in descriptione tamē locorum orbis multa loca memoratu digna filuit: quę ue ī p̄cipuis itineribus oppida & vrbes occurrant quę maxime: tū militibus: tū peregrinantibus: tū historicis non parū proficiunt neglexit. Ea nos suo nunc ordine percurrere instituimus.

Abvrbe in Gallias itur itinerib⁹ sex: maritimo: littoreo: aureliano: cassiano thyberino: flaminio. Maritimū tenet Pheregenas. Castrum nouum: Cellas: Herculem: Thelamonem: caput Etruria: Phaliscas: Traianum: populonium Vada: Lygurnū: Erycis: Entelliam: Delphinum: genuam inter porfenam & pheritonem. Monachum: Nyceam.

Maritimū dicitur quod fit nauigio: in quo post Ostiam prim⁹ portus occurrit Pheregene: dicit⁹ a Pheronte & Genio Iano: vti ex posuim⁹ in. xiii. Fragmento Catonis. Erat oppidū vbi nunc pal⁹ Castrum nouum tūc: sed delerum vetus dicit⁹: vt lapis excisus in moenibus a Pio. ii. Pont. Max. indicat. Vulgo dicit⁹ portus ciuitē Vecchia. Celē port⁹ ē iuxta ostia Minionis: vbi dicit⁹ portus Cin Celē. Omne litt⁹ post Cere vet⁹ vsq; Minione dicit⁹ vulgo Errusco veteri Celle. Vñ annis post Cere adhuc dicit⁹ mare Cellianum:

Pheregene

Celē

vulgo vero Mar Cellianū. Quare noīa sunt argumento: q̄ ab amne Mare Celliano ad Minionis ostia: vbi Celle: dicit⁹ mare Cellianū: & littus Cellianū: vbi cū Cēsar posuisset centū sedes iudicum: vocauit eas a numero centū: & a littore cellas. Hercules portus & Thelamonis sunt iuxta Turrenam: sic dicti a principibus argonautis: qui illo aduecti nauis: in vicinū fanū Volturnę siue antiquę Turrenę ad Lucumones profecti: & lacu Cyminio effecto: atq; puella Faula prenio habita: per Cyminium iter ad Euandru iuerunt: & in Capitolina Saturnia subsederunt: vt probauim⁹ in. ix. & in. xxvi. quęstione annia. Hi portus noīa retinet Caput Etrurię portus supra thelamonē est versus Populonium: sic dictus. quia ibi incipiebat Lyguria Errusca vsq; in Ostiam: vt probauim⁹ in. xiii. fragmēto Catonis. Dicit⁹ est portus caput Etrurię ab vrbe metropoli Etruria: cuius pars celebrior Volturna est. Vulgus nunc vti & nauet; dempra secunda r littera: dicunt caput Etruyę pro caput Etrurię. Nam adhuc subtracta littera r. dicimus vallem Comeam: & in prędiis Electrę fontes electaios profert vulg⁹: pro valle Comera: & fontanis Electrais. Sunt autē fontes Electrai in fine prędiorū Electrę: non longe a Volturnę fano nunc Viterbo: quorū caput est mons & oppidū Coriti viri sui: quod vsq; ad hanc aetatem dicim⁹ veteri lingua Etrusca Corit Ny Enta: id est Coriti mons & oppidū: vti probauimus in. xxxvi. quęstione Annia. Rursus Phaliscas supra caput Etrurię portus: vulgus vocat Phalesce. Traianum portū Ptolemęus describit: vbi nunc Plobinū: quod vulg⁹ corrupte additam Plombinū pferit: sicut corrupte dicit Capillia: Capanianū: Capitoliu: pro Capitolio: capilia: & capamano. Capilia. n. est id qđ iunior Pilia vrbs a Piliis sociis Nestoris post Pisas condita: & capanianū similiter posterio panianum ab eo Pana dictū: quę latini vocant Bacchū: vt pbauim⁹ in cōmentariis sup Etrurię topographiā Plinianā: Hinc Capanianū est posterio oppidū baccanū: a quo tota circū regio: & sylua olī capaniana: nūc latine Bacchana dicit⁹. Populoniū post Plobinū oppidū delerū: & sic dictū: quia erat puppiū phylarcha: vt exposuim⁹. xxv. quęstione Annia. Vada nomē retinent inter Volaterras & Pisas: sic dicta q̄ ab his vertat litus in Lygurnū superio. Nam qđ Aegyptii proto: id Aramei & Etrusci dicebāt vado: latini autē verro. Et ob id idē est preus Vadimon: Verrum⁹: vt pbauim⁹ in cōmentariis sup Xenophontē de æquiuocis. Lygurn⁹ port⁹ dicit⁹ a Lygure filio Phaethōris siue Phaethonis: quę Gręci & latini pferūt phaethontē: & Lygures Pheritonē: vt pbauim⁹ in. xiii. fragmēto Catonis. Erycis port⁹ nomē retinet a parte Tuscię: qua est oppidū Erycis: sed ex parte Lygurię ab oppido Veneris port⁹ dicit⁹. Ptolemęus sinum Erycis vocat. Silius vero Italic⁹ in. viii. li. & Stra in. v. appellant portū Lunę: quo nō est spatiosior alter. Entellia interpretat Aramea & Etrusca lingua Isthmos oppidū: ab Ellia qđ est Isthmos: vt Talmudista noster iterpretabat: & enta qđ est oppidū. Vñ & Corit Ny Enta superio dicta: dixit dici a Ny qđ est mōs: & Enta oppidū: q̄a fuit Coriti mōs & oppidū vt exposuimus copiose in fragmētis Catonis. xv. xvi. & q. annia. xvii. Existimo hęc

Phaliscę

Capillia.

Proto. vado

Lygurnus

portus

Erycis

portus

Entellia

F. Joannis Anni.

Tigullia. Entelliā esse: qđ vulg^o lygusticū vocāt Sextū oriētis. Et Plini⁹ Segestā Tigulliorū. Est autē Tigullia intus siue mediterranea: Segesta vero maritima: vt idem Plinius significat in lli. naturalis hist. ca. vi. Quidā dicunt Tigullia: nunc dici Lauinia illustrē comitibus Lauinię. Cui libet tñ licet opinari. Delphinus portus & Porcifera a duce Porco dicunt: quę posterī per aspiratōnē Phorcū dixerūt: qđ colonias a se porcas: porcateces: porcarillas: porciferas & a suo noīe Turrenas Delphinas ab Etruria vndiq; transportauit: vt pbaui⁹ in cōmētariis sup Myrsilū: & super qntū Berosi: Pheritō a quo adhuc pheritiana regio circa Bisamne: a Phaethonte patre Lyguris nomen tenet: vtī exposuim⁹ in fragmēto. xlii. Catonis. Genua vero a cognoīe Iani: & Ianua ab ei⁹ noīe eadē dicit. Cui argumento est: Carynlanū pmōtoriu: pars Genuę veteris: Est. n. Etrusca Hebręa & Aramea lingua Caryn id quod vinea: vt etiā diu⁹ Hieronym⁹ interpretat. Hinc Carynlanū. i. vinea Iani dicit: & pars nouę Genuę: Vineę itē dicit: vbi sancta Maria in vineis. Itaq; noīa & cognoīa sunt argumento a quib⁹ originē habeāt Genuēses: videlicet a Phorcō rege: a quo Phorcifera: a Phaethōte a quo Pheriton & pheritiana vt pferunt Lygures: aut phaethōtea vt latini & gręci. Rursus a patre tot⁹ Italię Iano Genio: & Ianua: & Carynlana & Genua dicit: licet quidā ignari antiquitatū & originis lygusticorū & Etruscōrū noīm referant ad latinā originē: existimātes eā dici a gignēdo: vel figura genu: & eiusmōi. De his trib⁹ simul Plini⁹ in. lli. natu. hist. ca. vi. Flumen inqt porcifera oppidū Genua: fluuius Pheriton: port⁹ Delphin⁹. Quidā mendosi codices habent pheritor pro pheriton. Nomen fluuiō a vulgo est Bisamnis: & a iuxta eū regione pheretiana pheriton. De Monacho supra Catonē diximus. Nyceā qđ est limes Italię: cui Tusci imperitabāt: existimo a Larthe Etrurię Nycio missis coloniis dictā: vtī in vicinā Galliā Braccara Narbonēsem dictā puñciā: antea colonias miserāt Athlas Italus: Larthes Vetulonię: & socer ei⁹ Coritus: cuius pprū nomen fuit Cambo p Electre nuptiis) & a se trib⁹ noīauerunt: vt clare scribit in. v. li. Berosus: & eas Plinius in. lli. naturalis hist. ca. v. Excurrentes colonias & vrbes hui⁹ puñcię: ita eorū trium noībus noīat dicēs. Cenitenses: & Cambo Electri qui Athlantici cognominant. Vñ nō mirū est si Niclus Larthes illo misit colonias: quū etiā Turtenī capta Corsica: ab eiusdē noīe vrbē Niceam condiderūt: vt auctor est Diodorus in. vi. li. & nos in historia Etrusca posuimus. Hacten⁹ de primo itinere maritimo Antonini: quo possunt adiri tā Gallię cisalpinę qđ trās alpinę. Nūc de aliis itinerib⁹ quib⁹ pōt adiri sola Gallia cisalpina psequi. Et primū de littoreo ita dicit.

Littoreum appellat quo nō nauigio: sed terrestri itinere ibat pmaritimas vrbes. licet alię propiores littori: alię remotiores sint. De Alasio dixim⁹ super Catonē & topographiā Plinianā: viculus magis qđ oppidū fuit. Reparatu olim a Cęstranis pximis veteribus: submutato noīe dicit Cęri a reparatorib⁹: Cęre vero antea dicebat Agilla a Pelasgis cōdita: vt Cato & Plini⁹ & Dionysius cōsentiant. Hanc Agillinā pulsas Pelasgis Mezenti⁹ superauit: & a victoria ipse Agillinus vtī Scipio African⁹ dicit⁹ est: & ipsa vrbs ab omīne: vt Strabō. v. scribit dicta est Cęre. Nūc Cęre ueterē dicimus: ad distinctionē oppidi supradicti Cęri. Pyrgus & Pyrganū per ypsilō a gręcis nomē habuit. Nā etrusca lingua Carcarin dicebat. i. oppidū oppidorū: sed debet pferri per u latinū: & dii purgus & purganū. Vñ & sanctā Mariā purganū agri pferunt in colle castrī veteris: olim noui. Forūcellę vulgo vocant Forcellę. est nō longe a Cincellę oppido ciuita Vecchia est Cincellę vt quidā volūt. qđ nō sentio. Nā (vt dixim⁹) ab amne Marcelliano vsq; ad Minionē. Cellēsis ab Etruscis: pyrgana a gręcis quasi per interpretationē

Littoreum continet Alsiū: Cęre: Pyrganum. Forūcellę: grauiscas: Cęsas: Volaterras: Pisam: Lunam: & ipsū transitū in Gallias Cariaram.

Alsiū

Cęre

Pyrgus

Forūcellę.

dīcta fuit: quia qđ celled Aramei: purgū gręci: Latini pprte defensiuā turrīm intelligūt. Oēs
 Igit hui⁹ regidōis viculi: & icole vocabant cellēses: & pyrgi veteres a mari celliano ad amnē
 Minionem quos inclusit Vergili⁹ in. x. aeneidos dicens. Qui cerite domo qui sunt Minio-
 nis in aruis: Et Pyrgi veteres: intēpestęq; Grauisęq;. Sunt autē grauisęq; latine: sed Nuetum
 Etruscę: vt patet in inscriptione etrusca cornuerana: & nos pbauim⁹ qđstione annia. xxiii. &
 xxxvii. & in fragmentis Catonis. xi. & xlii. Nuetum. n. etrusci: sed Nuberū & Grauiscum
 dicunt latini: porro a corno insigni eorū arbore: cor Nuetum dictū est: sicut Luna perusia:
 Surrū: Nepe: Fescennū: Vetulonia & eiusmodi: vt demonstrauimus in supradictis quę
 stionibus. Cosę supra tumultuosam partem maris: cui iminet port⁹ Herculis: vt Strabo in
 gnto est author: olim deletę a Gohis: post a desiderio rege restitutę: a Germanis ducib⁹ eis
 ppositis Assidonię dicunt: id est a Sidonis restitutę ac regnatę. Nā rami lōgobardi quib⁹
 impabat Desideri⁹: qđ Sidones sunt Germani: vt patet pcurreri Germanię chorographi-
 am in Ptolemeo: vbi Longbardos describit a Rheno fluuio sub Sicambrijs vsq; ad tropheā
 Drusi & sequentē fluuiū Albim. Sidones vero e regione vltra Albim fluuiū sunt iuxta flu-
 uū Vistulā: quem nūc Visciam vocāt. Nūc Sidones dicunt Poloni: & Sidonia Polonia ē.
 Cui multa sunt argumēto. Primū quia ciuitatē eorū metropolim Cracouia interfluit am-
 nis Vistula: & Sidones ibi sūt. Rursus Loociburi populū olim dicebant: a quo Boemi Looh
 vocant Polonos. Et Loociburi sunt iuxta Sidones. Cosę itaq; Assidonię a reparatoribus di-
 ctę sub Carolo Magno iterato a Saracenis obrutę iacent. De Volaterris: Pīsa: Luna: satis
 explicatū est super fragmenta Catōis & Topographiā plinianā. Cariara nomē est etruscū
 a car: & iara: quę duo urbē & Lunā significāt: teste diuo Hieronymo de interpretationibus
 noim. Hinc Cariarā urbē Lunę & regionē Lunę significat. Et vulgus corrupte Cariariā pro
 nuntiat: vnde a Tuscia transit in Galliā cisalpina: nunc Longbardia a victoribus longbar-
 dis. Sequit Antoninus de tertio itinere sic dicens.

Cornuerf.

Sidones.

Loociburi.

Cariara

Aurelianū quod & claudianū: fertur
 per ipsam aureliā. Thermas Stygia-
 nas: forū nouem pagorū Claudii: Tar-
 quinias: Satur nia: Volcen: Tūniatem
 mōtem: Rosellas: Rosetum Tursenam
 & transitum Apuam.

Vbi sit Aurelia vicus aut oppidū post
 urbē Romā nondū compertū habeo. Ther-
 me Stygianę nomē retinent: & a lacu vici-
 no Sabatino nūc. Barcenni: dicebant etiā
 balnea Sabatina: vt patet in vita Protoge-
 nis martyris. Et eadē a Care veteri vicino
 Cęritana balnea vocauit Strabo in. v. cōpa-
 rāseas Thermas/Etruscis Caiss dicēs. vbi
 Etruria maxime Romę appropiquat abun-

Therme
 stygianę

dat aquis calidis: & nō minus qđ Gaia: quę nobilitate sui pcellunt alias. Sed quidā ridiculū
 amorog. vlc posuerūt b. & dixerūt Baię p Gaia. Et similiter sup elegia Tibulli de lymphis
 thermisq; etruscis vbi ait. Nos tenet etruscis manat qđ montib⁹ vnda: posuerūt Baiarum
 p Gaiarū. Ita hi dū Topographiā nesciunt: & antiquitates negligunt: vtiq; etiā ipsos au-
 ctōres corrūpunt: vt ostēdim⁹ in annia qđstione. xxi. Ridiculosius etiā exposuerūt quidā illā
 elegiā: quū Baię neq; a montib⁹ etruscis fluant: neq; lymphę Tusę dici possint: neq; a con-
 dita Italia vnq; illa regio Baia fuerit ab etruscis vel possessa: vel regnata: vel habitata: qđ
 Capua fuerit Etruscōrū oppidū: vt non solū docuimus: sed etiā demonstrauim⁹ in fine cō-
 mentariorū Sempronii: & alijs locis. Forū vero nouem pagorū Claudii a quo iter Claudia-
 num dicit: etiā memorat Plini⁹ in. iiii. naturalis historię cap. vi. Et per hoc iter fugit ab vr-
 be Roma sanct⁹ Flauianus martyr in arcē Iti quę & mons Physcon⁹ dicit: vt exposuimus
 in. xvi. fragmento Catonis: & in vita eiusdē sancti Flauiani corrupte mons Fiascon⁹ et arx
 Ici scribit. Vt autē dicit in vita sancti Protogenis martyris: ductus ad thermas Stygianas

Forū nouē
 pagorum.

F. Joannis Annij.

- Tulfa** inde ad Forū claudii qđ distat ab vrbe Roma. xxviii. miliario p Christo decapitat⁹ fuit. Est igit^r Tulpha noua inclyta pfectis Romais vsq; ad tpa nostra: q̄ destructa a Saracenis: nomē Claudii pdidit: & a reparatorib⁹ vicinis Tulfanis veterib⁹ nomē desumpsit: sicut diximus de Alfo: & de Cosis. Ab hac Tulfa noua: olim Foroclaudii: recta via est in Tarquinias: & a Tarqniis in vrbē dirutā Volce: quā Voce vulg⁹ noiat: iuxta quā est mons Volcētari⁹: vulgo argētarius: de qua sermo habit⁹ est in. iiii. fragmēto Catonis: vbi. xii. primę vrbes a Iano primū post Turrenas edite expositę fuerūt: iter quas Rosellę vna est. Nomē adhuc sed deletū oppidū retinet: a quo Rusellanus ager in Liuiō: & in eo Rusellanę thermę: nūc sancti Phlippi. De monte Tūniate ac iugis ei⁹ q̄ Rodacofani & sanctę Florę dicūt: dixim⁹ in fragmēto. xvi. Catonis. Roserū existimo eē qđ nūc addita g. dicim⁹ Grosētū. Est. n. In vsu tā grāmaticę q̄ vulgi eiusmodi ppositio cōsonantis. Nā quę grāmaticę dicim⁹ Eliā: Estā: Annā: Annū: Aractū: Arcennū: vulg⁹ pfert Veliā: Vestā: Nannā: Nannū: Baractū: Barcēnū. Est autē Aractus port⁹ iuxta phaliscas & Plobinū. Luca vrbs inclyta vitis: & opulenta mercatoribus: & illustis religione & litteris: & olim militiā: vt auctor ē Strabo in. v. cōdita fuit a Lucumone Lukio: q. xlv. Larthes Etrurię a Iano exitit: & ob frequētes saltationes in sacriste ste Festo insan⁹ habebat: vt olim Dauid ob easdē ab vxore insan⁹ est habit⁹: vt ostendim⁹ q. Annia. xiiii. Iuxta Lucā est loc⁹ cōditoris nomē retinēs. Dicūt. n. Lukiū. Oppidū vero Tursena post montē Catinū: qđ Lucenses corrupta prima lra vocāt Cursenā: nomē retinet: & pclarū Myrsili atq; Dionysii Halicarnassēi est argumentū/ Turrenos fuisse/ & Turrenas vrbes ante Turrenū Mēonem: & ab eo nullo modo dici Tuscīa vrbes Turrenas: sed a Tursibus Tursenas. Nō. n. ingt Myrsilus Tusci pferūt Etruriā: Turrenā/ & Volturrenā/ sed suā metropolim a Tursib⁹ dicunt Etrusiā: Tursenā & Voltursenā: id est extructis turritis adibus vrbe: vt copiosissime sup Myrsilū exposuimus. & q. Annia. xvii. pbauimus. Est autem hęc Tursena in edito & more antiquo parū oppidū. Non. n. mos fuit antiquis cōdere vrbes magnas: sed vt auctor est Dionys⁹ in priō li. locis munitis paruas & crebras. Vñ cēniamus pbata fide: q̄ antiquissime vrbes Tuscię sunt parę: magnę vero sunt nouę cōditę vel adauctę. Differebāt. n. vrbes antiq⁹ nō multa magnitudie: sed multitudie partū eiusdē q̄ alię erāt monopoles. alię dipoles/ alię tripoles: regiā vero semp tetrapoles: vt Samothracia Arbea/ Phoenicū: Babylonia: Ninus: Hierosolymā: Siracuse: Etruria: vt i ap̄le scripsim⁹ in cōmēteriis Xenophōt⁹ Vltimū oppidū hui⁹ itineris ē trāsit⁹ i Gallias oppidū Appuanū: ē autē Apua a qua ps in Tuscia dicūt Apuanū Lygures: vt in cōmēteriis Catonis & Sēpronii dictū fuit. Nunc Pont Remoli dicūt. Hacten⁹ de itinere tertio: nūc de quarto ita dicit.
- Luca ergo habet duos transit⁹: alterum Apuā vt supra: alterū Caferonianū. i. posterius Feronianū dictū a luco Feroniā: quod Ptolemęus notat: & rex Desider⁹ vertit in Petrā sanctā contra gētilē deā. Oia montana inter Petrā sanctā & ipsam Lucā nomē retinent corruptū Curseniā pro Caferonianā. Politorū duplex: & hoc in p̄cipi tuscię via Cassiana: & alterū in Cāpaniā: cui⁹ me minit Liuius. Arcennā deleuerūt Romani p̄ncipes. Veientū in limite olim illis & Ceritanis cōmunī: vt i Liui⁹ in fine. iiii. lib. ab vrbe cōdita insinuat. Postea reparatū oppidū addita b Barcennū dixerūt: vt in p̄cedēte itinere dixim⁹. Nūc corrupte Braccianū dicūt: qđ vel Barcennū vel Barceanū a posteriori noīe: aut Brigianū a p̄scoloci cōditore dicere deberēt saltē grāmaticę/ si nō vernacula lingua. Minio fuit iter Aeneę ad Lucumones/ vt Virg. scri
- Volce**
- Roserum.**
- Luca**
- Tursena.**
- Apua**
- Politorum Veientum**
- Minio**
- Cassiano itinere itur per Politorum Arcenū: Minionē: Forū Cassiū: Arutes Camillarios: Tudernū: Varentanum: Vmbronē montē: Senā coloniā: Phocenses: Lucam: & Caferonianum trāsū tum in Gallias.**

bīr. x. lib. ðneidos. Forū Cassiā astratore vię domo Cassiana uicē: & vtriusq; noīs argumētū Forū Cassi
 habet. Nā & sanctā Mariā fori cassi: vulgo ForCassii dicim⁹: & oppidū Verrallā. i. veterē
 aulam noīamus. Quare Aeneas ab Euandro venit in fanū Volturnę: lucūq; ingētē ad Lu
 cumōes: per Cerētis amnē Minionē: vt ait Virgili⁹: & per Verrallas & arūtes Camillarios
 & Tudernū: qā hęc est viā Cassiana. Ad hanc eratē a Camillariis deleris ad Tudernū: & a
 Verralla in Camillarios iter stratū Cassianū lapidibus miris: & si interruptū multis in lo
 cis cernimus. De Aruntis Camillariis dixim⁹ in. xvi. Catonis fragmēto: & de Tuderno. q.
 xxx. Annia. Varentanū nomen retinet circa lacū Volfiniēsem: & spectat ad domū pharna
 ciā: vulgo pharnesiā. Vmbronē in monte existimo esse sanctū Quiricū: ad cui⁹ radices orī
 Vmbro fluuius. De Sena fragmento Catonis. xvi. diximus. Si iter superi⁹ itinere tertio: &
 Catonis fragmēto. xvi. expositū fuit. de Luca & Phocekis vulgo dictis. Nunc de quinto iti
 nere sic habet antoninus.

Varēranū.
Vmbro.

Thyberinū quod & Cyminiū iter:
 fertur Gallera. Lartheniano siue Veie
 te: Rosulo; Sutrio; Lacu Elbiū: & iugis
 Cyminiis; Fano Volturnę: cui⁹ claris
 gestis inuidit Liui⁹. Saleumbrone vol
 turnę; Larthe amni; Volfinis; Clusio ve
 teri olim Comerolo; Clusio nouo a quo
 dictus Clusentinus transitus Hanni
 balis; & Phesule transitus.

Cyminiū iter quod nunc publicū est ab
 vrbe Roma per Cyminia iuga & fanum
 Volturnę nunc Viterbū: iccirco dicē thy
 berinū: non qā per Thyberim eat: sed qā est
 mediterranea Lucina Thyberi. Vñ mariti
 ma regio etiā Claudiana dicē: nō qā nau
 gio eatur: sed quia est in maritima regione
 mari vicina. Gallera est nomē originis Ata
 meę & Etruscę dicta a veterib⁹ Gallis. i. inū
 datis. Vñ vt ait Xenophon: ratē quę vndas
 secat vocant Babylonici Galleras: & Etru
 sci Galeas vt ibi exposuim⁹. Larthenianū

Cyminiū.

Gallera

& Veiensē esse idē ostendim⁹. xv. fragmēto Catonis: & ibidē dixim⁹ de Sutrio. Rosulo mō
 ti manet nomen: lacus Elbiū & Cymini⁹ ibi: vbi & vicus Elbiū. Mons Cyminius: & ab eo iu
 ga Cyminia nota sunt in transitu publico: vñ contēplat⁹ est. Q. Fabius opulēta arua etru
 rię: vt scribit Liui⁹ in nono ab vrbe condita. Fanū Volturnę adhuc quattuor litteris sacris
 incrisptis in monetis vetustissimis & loco manentibus: atq; in ore vulgī frequētatissimis di
 cimus F. A. V. L. Volturnę. Quid autē sibi velit qđ ait: cuius pclaris gestis inuidit Liuius:
 Equidē alii alia existimāt. Dicā & ipse opinionē meā. Suetoni⁹ Trāquillus in vita. C. Calli
 gulę scribit paululū abfuisse quin ab oib⁹ bibliothecis statuas & scripta Liuii deleret: qđ illū
 vtī verbum: & negligentē in historia carpebat. Est autē negligentis qui supprimit quę
 referēda sunt: & verborum qui absq; pbatōne cōtradicit afferenti rationes & auctores. Et
 his duob⁹ peccauit Liui⁹ in multis vt pater. Sed ex multis quoad fanū Volturnę hęc exē
 pla sint. Celi⁹ rufcus Larthes fanū iuuit Romulū implorantē ab eo auxiliū contra Ceninen
 ses Crustuminos & Latinos & retulit triumphū. Et id idē fecit contra Sabinos Galerit⁹ Lu
 cumo. Et ob id ipse prim⁹ posuit p̄toria Romę: & diuisa Roma in tres trib⁹ imposuit noīa: &
 terriā p̄tē dedit Tuscis: vt clare tradūt Propri⁹ i elegia ad Vertūnū: & altera paululū p̄cedē
 te: & Varro in primo de lingua latina: & Fabi⁹ pictor de origine vrbis Romę: & Dionysius
 Halicarnasseus in. ii. li. & Mithici sub fabula Iani eiaculātis aquas sulphureas in Sabinos.
 vt Macrobi⁹ in prio Saturnaliū: et Oui. in prio de Fastis idicāt. At liuid⁹ fuit Liui⁹ vt hic no
 tat Antonin⁹: qđ vt fundit⁹ extingueret Tuscorū splendorē: et triūphos obnubilaret ab eis
 parros: nō a Romulo gestos: oīno etiā scribere vnū verbū neglexit. Qđ p̄fecto inuidissimū
 hoīs est officiū: et negligentis veritatē in historia. Si fuit verborum: quia absq; certo auctore
 & pbatōne dicit contra Varronē qđ Lucerū nomē est incertę originis. Fabius. n. pictor anti

Liuii luor.

Celcius.
Galeritus.

F. Joannis Annij.

quior eo ostendit ab historia esse Etruscę originis at q̄ certissimę. Rursus Liulo Antigor & doctior Varro in primo de lingua latina dicit esse certę originis a Lucumone Luceres dicitur: idq̄ pbat vetustissimis auctoribus Junio & Tolunio Tuscaru tragicędiarũ scriptore: & ite in expugnabili argumento: q̄ Luceres est deriuatio etrusca a Lucumone: & nõ latina a luco Afili: vt Pedanus & Plutarchus in vita Romuli turpiter in gramatica latina abetrantes dicunt: q̄a lucus latine a luceo verbo per antiphrasim deriuat: & a luco Lucii & Lucani latina deriuatio est: & nõ Luceres: vt lingue latine peritissimus Varro ostendit. Nõ est igit mirũ si Cęsar excanduit ira cõtra scripta Liuii negligentia: & supprimetia que clarissima erant: & eũ appellauit iure verbosum: qui cõtra Varronẽ afferentẽ testes antiquissimos: & inuicibile ratione: verbosa solũ & anili loquacitate dixit Lucerũ nomen est incertę originis. Et ideo vt vtamur regula beati Hieronymi: Eadem facilitate Liuius & oēs alii filles cõtemnunt: qua sine ratioe ac certo auctore cõtra doctiores sola verbositate vsi pferunt. Cũ vero cõstet Liuiũ nõ ignorasse q̄ Varro & Fabius pictor & alii referunt: cõstat equidẽ illũ nõ ignoracione scientię: sed malignitate nature in historia neglexisse dicenda: & verbose dixisse subtricenda. Et ob id vt Caius: ita & Antoninus Cęsar eũ arguit inuidię dicēs. Volturne pclaris gestis inuidit Liuius. Saleumbrona interpretat natiuitas & egressio Umbroꝝ: q̄a Galli veteres ibi genuerunt Umbros: vt demonstrauimus in. ii. fragmento Catonis. & .iii. cõmẽto Sempronii. Amnẽ Larthem e Volfiniensis lacu effluentẽ: mutata prima littera Marthẽ vulgus dicit: vt Marthenianũ p Lartheniano: & huius amnis partẽ vocat vulgus Cadurã Saleumbrone. Volsine vrbs vna e. xii. primis Iani est: vt ostendimus in. iii. fragmento Catonis. Clusiuũ vetus dictum antea Comerfolũ a duce: ostendimus sup. xvi. fragmento Catonis: & sup. iii. de Fefulis: q̄ fuit vna ex primis. xii. Iani. Clusentinuũ ab oppido Clusio nouo dictũ: corrupte vulgus dicit Casentinũ. Plinius quoq̄ i. iii. natu. hist. Clusinos nouos & clusinos veteres enumerat. Cõcludit autẽ Antoninus q̄ itet Cyminiũ siue thyberinuũ duos introitus habet in Gallia cisalpinã: Clusentinuũ & Phesulanũ. De vltimo autẽ itinere sic sequit Antoninus.

Saleumbrona.

Volsine. Clusiuũ vetus Clusiuũ nouum.

Castrũ nouum.

Ocrea

Ocriculũ

Narnia.

Hispellum

Spoletum.

Castra noua multa inueniunt. In itinere. n. maritimo Castrũ nouum est: vt supra ostendimus: & in mediterraneo Flaminiõ nũc aliud castrũ nouũ est: & nomẽ retinet: & est circa finẽ Sabinoꝝ: et principiũ Latii. Ocrea ex imã Sabinoꝝ vrbe vicinã Thyberis: et Galleio Tuscia: demonstrant illiũ ruina: et gemme sepe effosse. Ocriculũ habitatur iuxta eã: et ab ea nomen retinet. Narnia a Nare amni eius cognomen habet. Nam propriũ illi nomen est Nequina: vt hoc loci Antoninus et Plinius in. iii. naturalis historie asserunt. Tuder est in Veilumbriis. Quare argumentũ est a Veis Etruscis Tuderis ortos: de quibus Plinius in. xiiii. naturalis historie loquitur: et nos in. viii. fragmento Catonis exposuimus. Hispellũ nomen retinet: et ab eo transit Apeninũ ad Gallia. Aut alio tramite vt ait ab eodẽ Castro nouo ad Spoletũ. Est autẽ Spoletũ metropolis Veilubrorũ antiquissima: vt et Camerinũ a Camele conditũ: sicuti supra Semproniuũ exposuimus. De Arimino que illi fuerit origo: super. vii. Catonis fragmentũ exposuimus. Quia igitur Veilumbroꝝ arare non erat latina vltima lingua: conueniens est vt Spoletum nõ dicat ab expoliendo aut spoliando vocabulis latinis: sed ab Arameis et Etruscis vocabulis Polo duce: aut Spolo aue cuius auspicio condita fuit: sicut a Capi Falcone Capua.

Flaminiũ habet Castrũ nouũ: Ocrea: & Ocriculũ: Narniam olim Nequina: Tuder: Hispellũ. Aut a Castro nouo Spoletũ: Camerinũ: Vrbinuũ: Pisaurum: Ariminum.

Explicunt commentaria super Itinerarium Antonini Pii.

Eiusdem Fratris Ioannis Annii Commentaria super Sempronium de diuisione & chorographia Italię incipiunt. Initium prologusq; Lib. IX.

SAIVS Sempronius vir inter Romanos illustris: cui⁹ meminit Dionysius Halicarnasseus in primo lib. vbi eum & Catonē Porcium reprehendit de prima classe grecorū que venit in Italiam vbi ve dicit Sempronium de expositione geminorū Remi & Romuli: eum esse cū Calphurnio & Catone: qui sequuti sint Quintum Fabium pictorem. Hic Sempronius Italię descriptionem fecit: quam greci Chorographiam vocant. Et primo diuidit eā in tres partes: videlicet in montes Apeninos secantes Italiā in duas partes: & in partem Cisapeninam ad inferum mare: & trasapeninam ad superum dicens his verbis.

Sempronius.

Vniuersa Italia a iugis Alpiū oritur. & in Leucopetrā fretūq; Siculū terminat. Cingitur supero & infero mari: & secat Apenino: qui a iugis Alpiū ortus: per mediā Italiā a Lyguribus ad Anconā porrectus. inde paulatim vsq; Venusiam reflex⁹: ibi ex trasuerso diuidit Italiā: ex altera parte Brundisium: altera Velia attingēs circū sinū Barentinū: quo Ausones primū: inde Aborigines greci post cenostrū Archadem tenuere: a quibus magna grecia nūcupatur: in qua sūt cenostrū: Calabres Salentini: magna grecia atq; Brutii. Porro antiquitas Italia in mediū apeninum: & in cisapeninū ad inferū mare: & in trasapeninū ad superum pelagus: & in alpes a Netis ad Lygures diuidebatur.

Huic libro titulus scriptus his verbis pmit titur. C. Sempronii de diuisione Italię & origine vrbis Romę: Nā cōplura scribit de origine vrbis Romę in qb⁹ vt plurimū Pictorē assequit. Si q; autē plene quoad diuisionē & p̄tionē Italię hūc authorē h̄re cupit: habeat ante se pictā imaginē Italię: p̄cipue quam Ptolemę⁹ describit. Alioqn (vti olim ego) min⁹ intelligēs authorē cū libro relictiet: & ad terrā collidet. Nam absq; alia expositione intuebitur in Ptolemęo: quomodo rota Italia a iugis Alpiū oriatur: & inter duo maria diffundatur ad fretum Siculum: & quo pacto in duas partes ab Apenino secetur Italia: & vbi sunt vrbes: límites & populi qui hic assignant. Quare ea Chorographia Italica Ptolemęi p̄supposita: solum quędam percurtemus. Alpes Italiae nomen suum retinent: sed Apeninus pro locorum diuersitate ac populorum diuersa sortitur nomia. De eo vero Ptolemę⁹ sic dicit in tabula sexta Europę capitulo primo: describens etiā eius límites. Italia (inquit) límites habet ab occidente Alpiū iuga iuxta lineā quę extendit ab Adula monte vsq; ad Vari fluiuii ostia: & a septentrione finitur alpiū iugis

Alpes.

Italię diuisio.

Rhetię. A Septentrione quoq; versus ortum solis habet Adriaticum pelagus: & a meridie Turrenum. De Apenino vero sic habet. Apenini iuga fere Lygurię imminent: & ab Alpibus incipiunt. Deinde vsq; Anconam protendunt: hincq; versa dum ad Adriaticum inclinantur: vsq; ad montem Garganum ducunt. Post ad meridiem inclinata: in Leucopetra fines habet. Leucopetram greci: sed latini Albampetram dicunt: estq; circa Regium: & dicitur finis Italię: & transitus in Siciliam: in quo inueniunt Vertigines Scyllę atq; Charibdis. Diuisio vero Italię prima est in principia & origines Italię ab occidente: & retinent

nomen Alpes, per quas transim⁹ ab Italia in Franciam; & ista iuga imminent Lyguribus. Quæ vero imminent Comensibus & Veronensibus vsq; Paduam & Venetias: præbet trãsitum in magnã Germaniam. A Venetiis vero ad Histriam & Rhetos: transitus sunt in Histrios siue Danubios: inter Germanos & Pannonios olim Bannonios nunc Vngaros. Cispennina vero Italia est ad inferum mare: olim Tuscũ & Turrenũ/a dominis principibusq; maris Turrenis: nunc mare Leoninũ pro maiore parte: Superũ vero mare Gulsfum Venetiarum a principib⁹ dici⁹ Venetis: sicut prius a principibus Turrenis & Colonia Tuscorũ dicebat Turrenũ & Atriaticũ. Quam diuisionem Italię Liuius in. v. ab vrbe condita breuibus absoluit: vbi de prisco Turrenoꝝ imperio scribens: Tuscorũ (inquit) ante Romanorũ imperiũ opes: mari terraq; longe patuere. Supero & infero mari: quib⁹ Italia insulæ modo cingit: nomia sunt argumento: q; alterũ Tuscũ cõmuni vocabulo gentis: alterũ Atriaticũ ab Atria Tuscorũ colonia vocauere Italicę gentes. Græci Tuscũ atq; Turrenum eadem vocant. Hi tusci in vtrũq; mare vergentes: prius Cispenniuũ ad inferum mare duodenis vrbibus incoluerunt terras. Postea transpenninum totidẽ quot originum capita coloniis missis tenuerat oĩa loca q̄ trans Padũ sunt: excepto Venetoꝝ angulo: q; sinũ circũ incolũt maris. Alpinis quoq; haud dubie ea gentis origo est: & maxime Rhetiis: quos loca ipsa effecerunt: ne quid ex antiquo præter sonũ lingue: neq; eum incorruptũ retinerent. Hęc Liuius. Verum de amplitudine imperiũ Tuscorũ: absoluius septẽ & sexaginta ep̄tomatũ libros. nunc satis dictũ sit quo ad noĩa partitionis Italię: in qua etiã orthographia horũ vocabulorum Atria & Turrenũ vti ego: ita scriptores conscribant locis suis: qñ Surrenũ vel turthenũ: & Volturrhena. siue p̄ syncopã Volturna & Volturrhena scribit: querũ ratione reddidimus in cõmentariis super Myrsilũ. Atriaticũ quoq; ab Atria Tusca familia: Hadriaticũ vero ab Hadriano dici⁹. Nunc de partitione Apenini sequitur.

Alpũ diuisio

Diuisio Alpium.

Postq̄ Sempronius diuisit Italiam in Alpes: in Apeninum: in Cispenninã ad inferũ mare & intranspenninum ad superum pelagus: nũc diuidit primam partem quæ sunt Alpes dicens. Prima pars Alpium incipit a mari infero: vbi adhuc limites Italię inter se & Galliam Braccatã quæ Narbonensis a prouincia post dicta est: auctore Plinio in tertio naturalis historię capitulo. v. nomia retinent Nicea & Antipolis. Ab his per Alpes ascendẽdo vsq; fontes Atriani fluminis qui a Pœnino orsus labit inter Veronam & Vincentiã in mare mergit: vt Ptolemaus describit: est tota prima pars Alpium. Et notat hoc loco Sempronius: q; hæc prima portio Alpium dicitur Lygurum: non quia Lygures principio Italiã incoluerint: sed quia ab eorum limite maritimo oriuntur: & per mediterranea diffunduntur ea iuga. Quo enim ad primas in ortu gentium Italię colonias: haud dubie omnibus Alpinis Tuscæ gentis origo est: vt sic Sempronius: & clarius expressit Liuius in superiore commentario. Neq; obstat q; in fine huius partis Sempronius dicat exceptis Lygurib⁹: quia supra exposuit quo ad ortum Alpium: quia vbi oriuntur iuxta mare incolunt Lygures: mox veterũ Tuscorũ proles. Vide & Sufianos in his Ptolemus ponit: & in fine Atriatem fluuiũ. Nã Sufa pars est Veronensẽ: quam corrupte Sisam vocamus: & Atrianus fluuius ab Atria Tuscorũ fac

Alpes ipsi tribus partitionib⁹ secatur. Prima Lygurum: q; ab eis oriatur. A Nycea ad Pœninum: sequens ab eo ad Ocrum montem. Pœninus dicitur a transitu Hannibalis. Tertia Taurisana vsq; in Histriam. Omnibus alpinis exceptis Lyguribus notissima origo Etrusca est: p̄cipue Rhetiis.

millia: sicut & apud ostia padis Atria oppidū thufcorū: vt significat Plini⁹ in.iii. naturalis hīstorīæ ca. xvii. de ostiis padis. Omnia inquit ea fossas fluminaq; Sagī fecere thufci: egesto amnis impetu per trāsuersum in Atrianorū paludes: quę septē maria appellātur nobiles portu oppidi thufcorū Atrię: a quo ante Atriaticū mare appellatū: qđ nunc Hadriaticū. Hęc Plinius. Hęc clarius dicent in aliis cōmentariis: quę de prima parte alpiū sunt: a ligustico mari ad pœninū montē: vbi Atrianus fluuius teste Ptolemęo fontes pximos habet. Secūda vero pars alpiū a pœnino ad Taurisimum portendit. Et vt ait: pœninus dicitur est a transitu pœnōrū ducis Hanibalis: de quo Iuuenalis in Satyra: Et mōtem fregit aceto. Fallūtur igit: qui putant pœninū & apœninū esse eadē: vt sup Berosum & in aliis exponet cōmētariis. Exten duntur hi alpes a fontibus Atrianis fere vsq; ad Ocrā montē. Mons Ocrā iminet Venetia rum oręa Tridēto ad fluuiū Tylauētū. Verū qui sequunt alpes a Tilauēto ad finē histrię Ita licę: Taurisini dicunt. Quidā eos: a foro Iulii: vnde cęsar Iulius ab Italia in trās alpinos trāscē debat inchoare cōtēdunt. Foro Iulii nomen retinet: & vulgo corrupto Friulū dicit: & oēs alpes per quos versus Aquilegiā trāsibat lingua & platione thufca adhuc Zulīa: vulgo ve ro corrupto Zelię dicunt. Nā litterā. z. i. cōi prolacione pferebant: vt zafius. Iafius: zulius & Iulius: vt in inscripōib⁹ Etruscis inuenim⁹. Quidā vero circa urbē Taurisimū: quā corrupte Triuisum dicūt: exordiri alpes Taurisinorū volunt: de quib⁹ Plinius in.iii. naturalis hīstorīę ca. xix. Venetia inquit fluuius Silis: ex mōtib⁹ Taurisanis. Ab hoc igit Venetia Silis fluuiō: omnis forte circū linū maris regio Venetia dicit: aut verius iuxta Berosum: a phaethōtis po stero Vēto per syncopā: & absq; syncopa Veneto: tā regio q̄ fluuius nomē accepit. Vnde & Tyla vt ait: ex posteris phaethōtis fuit: sicut & Vētus: a quo nō dubiū est qđ dicatur p̄ syncopa Tylauēt⁹. i. Tyla Venet⁹. Tā ergo igitē vastāq; alpiū lōgitudinē thufci: colonis missis: ferme in primo Italię ortu: cū egena esset habitatorū: p̄mi alpīnorū genitores tenuerunt.

Pœninus.

Ocrā.

Taurisimum

Silis.

Venetus.

Tyla.

Tylauētus

De Apenino.

Sequitur Sempronius post Alpes: de diuisione eorū: qui per totā longitudinē Italię ab Alpibus dictis ad fretum Siculū Apeninū incolunt: his verbis dicens.

Apeninus diuiditur in Lygures montanos: Apuanos: Umbres: Sabinos: sabellos Etruscos. Lygures dicti sunt a Lygure phaethontis filio qui omnium primus: multis seculis ante Gręcos ex Attica colonias in Italiam trāsportauit: adiecitq; atq; miscuit antiquissimis Italię populis: ab Ostiis tyberinis vsq; Niceam. Hinc veteres omnē maritimā dixerunt Lyguriam. Itaq; pars Apenini a Nicea ad fontes Macrę Lygures montanos alit: quibus origo est a Genio & Lygure. A fontibus vero Macrę ad fontes tyberis Apeninum colunt Lygures Apuanis: Etruscis orti: cognomine ve

Ergo in septem partes diuidit Apeninū longitudinē. Prima est Lygurū mōtano rū a Nicia maritima supradicta: vsq; ad Macrā: quorū metropolis est Genua: a la no Genio p̄isco Italię vel condita vel dicta Ianua & Genua: vt hic Sēpronius significat: & fama eius ciuiū est. Cui argumēto est promontoriū eius: adhuc vocabulo Arameo dictū Carym Ianum: id est Vineam Iani: & Latino vocabulo non procul facta Maria vinearū. Quod vero quidam imperiti originū dicunt: carym Ianum dici calignanū qđ ibi calabāt ligna: simile est qđ mei rustici Viterbenfes dicūt. F. A. V. L. sacrum idcirco dictū qđ ibi Fabę seriebantur. Argumēto quoq; est regio: & annis Pheriton quam vulgo vocant Pheritianā id est Phaethōteā: vt in cōmētariis aliis explanabit Amnē vero nunc bis amnē vocant: de quo Plinius

Apœninū diuisio.

Lygur.

in.iii.naturalis historie.ca.vi.Flumē in-
quit porcifera: oppidū Genua flui⁹ Phe-
riton: Portus Delfini: & reliqua. Lygurē
vero fuisse filiū Phaethōris & ī occidēta
lē partē Italię aduectos cōfedisse sub Lar-
the Italię Tagete aruspice Thusco: & no-
uissimis annis Araliū regis Assyriorū: qui
fuit quī⁹ a Nino: auctor ē Berofus. Qd̄
& Cato de originibus: & hoc loco Sēpro-
ni⁹ significāt: vetustissimā gētē Lygurū
asserētes: & āte oēm classē Gręcorū ve-
nisse in Italiā. Hos Barbat⁹ Gręcus Dio-
ny⁹ Halicarnasseus emēdare pgit ī pri-
mo libro: dicēs Caronem & Sēpronīū si-
millima fabulis dicere de antiquitate Ly-
gurū ante aduentū Gręcorū: quia nō di-
cūt quo tpe: aut qua de causā venerint.
Sed vt ait Plini⁹ in.iii.naturalis historie
ca.xvii.pudet rōnē Italię mutuari a grę-
cis. Qui enī de domestica iua origine sibi
mutuo cōtradiciūt: male de aliena & re-
mora diiudicare possūt. Neq⁹ op⁹ est de

originib⁹ vrbiū: tpa & fortunas assignare: qa hęc ad historiā p̄tinent: quā illi p̄cognitā a lē-
ctorib⁹ p̄supponūt. Dicunt autē mōtani lygures: qa mōtib⁹ hērēt: & colūt: vsq⁹ ad fontes
Macrę annis: vbi vrbs Apua ē: a qua Apuani. Annis Macra retinet nomē: sed vrbs nūc Pōt-
remulus dicitur olim Apua. Sūt ergo Apuani mōtani Lygures Garrariū: a Cariara idest vr-
be Luna dicti. Itē Caferoniani a luco Feroniā nunc Petrasācta & corrupte Carfeniani vsq⁹
Pesciam. Inde Stellatini a fluuio Stella p̄mōtana Pistoriē vsq⁹ Phefulas: Ab inde vsq⁹ fontes
Tyberis sunt mōtani Clulenti: quos corrupte Casentinos vocāt. Hęc est igit̄ secūda pars
Apenini ad īferū mare: quā inhabitāt Lygures Apuani originis Etruscę mōtani: quib⁹ Pha-
eton Lygures cōmiscuit: vt ait Sēpronius. Eisdem Liuius etiā Apuanos Lygures nominat:
p̄cipue a quibus est transitus in Galliā Cisalpinam: nūc Longhobardiam. Qd̄ vero ait: Ly-
gures Phaethontē cōmiscuisse antiquissimis Etruscis maritimis: & ob id ab ostiis Tyberinis
ad Niceam vsq⁹ Lygures maritimos a veterib⁹ dictos fuisse: duo sunt pro Sempronio argu-
mēta ī Errusco litore. Primū est port⁹ Lygurnus: Lyguris eximū monumētū. Neq⁹ Lybur-
nus scribendū est: vt quidam librorū corruptores magis q̄ emēdatores impresserūt: quia Ly-
burnus port⁹ est Lyburnorū inter Histriam Italicā: & Illiricū. Alterū argumentū est lapides
ingentesq⁹ moles complutę de cęlo in pugna Herculis Aegyptiū: in eius auxiliū: contra Gy-
gantes Italię: quos ad hęc tempora vocamus Lamonem a Lamone: qui eius Herculis erat fi-
lius: vt Diodorus Siculus auctor est in.v.lib. Sunt autē hęc complutę ingentium faxorū mo-
les inter Grauiscas & Cosas nūc Afidonias. Omnes autē historici tam Gręci q̄ Latini: asserūt
eam pugnā gestam fuisse in Lyguria: & nusq⁹ alibi reperim⁹ cōplutū Lamone: vt simul cū fa-
ma: & historia: nomen cōprobat: q̄ circa dictam regionē Etrurię maritimā. Quare verum est
quod Sempronius ait a Veteribus Oram maritimā ab ostiis Tyberis vsq⁹ Niceam: totā fuis-
se appellatam Lyguriā: Plinium autē falso posuisse hos lapides in prouincia Narbonēsi: quā
do in.iii lib.naturalis historie.ca.v.dicit in Massiliensī campī lapidei: Herculis p̄riorum

Lygurnus
Portus.

Lapides cō-
pluti.

teribus gallis: vt. M. Antonius prodita.
Portionem vero Apenini a fontibus tybe-
ris ad Nar: inhabitant Vmbri: prima ve-
terum Gallorum proles: vt Augustus scri-
bit. Ab amne vero Nare vsq⁹ ad fontes Si-
laris: montes tenent Sabini: quibus Saga
est origo. Nam Sangni gētilis Sabi fuit.
Hi paulo ante ruinas Troiæ disciplinas
Etruscas didicerē: & ius diuinū & huma-
num a Megale Turreno perceperunt.

Rursum a fontib⁹ Silaris ad fontes Vol-
turreni & Sarni Sabelli p̄les Sabinorum
incolūt: quos Romani Sānites: Gręci ve-
ro Saunites vocāt Portionē vero Apenini
a fontibus Sarni vsq⁹ ad magnā Græciam
Thusci tenuerunt: & residuam gręci. Ha-
ctenus de diuisione Apennini & Alpiū:
& origine habitantium in eo.

memoria. Nullus enim vnq̄ historicorū ponit eam memoriam in Gallia Bracata: sed in Liguria Italiae. Quod vero dicit montanos: Etruriae: Apuanos: ab Etruscis ortos Gallis cognomine: vt. M. Antonius asserit: etiam Vmbros ab eisdem Gallis veteribus genitos asserit: vt Solinus refert & Berofus indicat: & nos in equiuocis Xenophontis: vt cūq; tetigimus. Hæc de secunda parte Apenini Etruriam attingente atq; illi imminente. De tertia parte: quā Vmbri inhabitant a fontibus Tyberis vsq; Nar amnem patet littera. Quod vero ait Augustus: his Vmbri esse originem primam a veteribus Gallis: eo pacto intelligendus est Augustus: quo & M. Antonius de Gallis Ianigenis. Vnde & partem Vmbrię proximam Etruria: Promæus & Geographi vocant Veilombriam idest a Veis veteribus ortam Vmbriam: quia Vei Etrusci sunt: vt ait Plutarchus in vita Romuli: a quibus & Veientes Eniani siue Enerani: & prima proles Vmbriæ: Veilumbri sunt: vt in aliis cōmentariis super fragmenta Catonis & Antonini Pii videbim⁹. Porro quartam partem Apenini colunt Sabini: a Nare Nequi no amne: qui circa Horrem Etruscum oppidum in Tyberim mergitur: vsq; ad fontes Silaris quibus: vt ait Saga origo est. Græcia vero mendax in historia: audet Sabinis dare Græcam originem: & a verbo græco Seuomæ nominat eos: vt in. iiii. libro naturalis historię capi. xiiii. significat Plinius. Audet quoq; aperto mendacio dicere ius diuinum & humanum didicisse a Pithagora: puero adhuc Numa Pompilio: qui post Romulum fuit rex Romanorum. Sed quia tempora contradicunt: vt in. ii. libro Dionysius etiam in primo ab vrbe condita Litiuus mendacium deregentes coarguunt: idcirco ab Etruscis habuere: vt tetram illam & seueram vitæ institutionem: ita & ius diuinum & humanum atq; alias disciplinas: vt hic Sempronius: insigni viro Thusco Magale auctore vtitur: & alii cōsentiant: quos Solinus in principio collectaneorum colligens: vt inquit Celsius tradit: cum Caccus a Tarconte Turreno rege ad quem legatus venerat: missus: Marsiæ campaniæ regis: socio Megale Phrygiæ custodię foret datus: frustratus vincula: vnde venerat rediit: atq; amplioribus præsidis occupato circa Vulturum & campaniam regno: dum tractat etiam: ea quæ concesserant in Archadum lura: duce Hercule qui tunc forte aderat oppressus est. Megalem Sabinū receperunt: discipulam augurandi ante ab eo docti. In quibus Solini verbis: multa archana vetustatis pendent. Primo imperii Thuscorum auctoritas: quæ tanta erat: vt etiam legatos regum Italiæ: vt pote Marsiæ reguli Samnitum: quibus Vulturum est fluuius & ager in remota campania: legatum Caccum in vincula conicere non timuerit. Secundum est antiquitas temporis quo patet sub Euandro: Cacco: & Alceo Hercule diu ante excidium Troię floruisse Thuscorum opes Vnde & Seruius in secundū Georgicorum. ibi Sic fortis Etruria creuit: constat inquit Thuscos imperasse toti Italiæ vsq; ad fretum siculum. Tertium est: qd hinc Tarcon Larthes Etruriæ fuit secundus: & prædecessor Larthi Thyberini patris Ocnii conditoris Mantuæ: vt in supplemento Berosi Manethon indicat. Quartum: qd Hercules cum Argonautis venit in littus Etruscum iuxta Turrenam: a cuius duce Thelamone: Thelamon portus nomen retinet: vt auctor est Diodorus in quinto libro. Ergo & vicin⁹ huic portus Herculis ab alceo cognominat. Quintum qd Argonautæ visitaturi Euandrum: iter tenuerunt per Volturrenam a portu Herculis vel Thelamonis. Multa sunt argumento. Primum quia mos Argonautarum erat: visere vrbes regias ad factantiam virtutis suæ: vt auctores produnt. Secundo: quia in Cyminia proxima Volturrenæ silua: lacum Cyminiū in ostentationem virtutis effecerunt: & ex sano Volturnæ adolescentulam Faulam pro præmio virtutis obtinuerunt vt ait Verrius. Nam circū sanum quod sacris litteris dicimus. F. A. V. L. omnes habitantes Faules erant cognomine: a quibus kata Faules Paleologi cum Belisario & Narfete reuersi sunt contra Gothos. Neq; fabula est de lacu cyminiō: vt Seruius

Pythagorā
nō docuisse
primum
thuscos.

F. Joannis Anni

putat super illud Aeneidos: & cymini cum monte lacum. Nam ibi immensitas aquarum subterranea est: & infixa terre non poterant extrahi: vt Plinius notat in secundo naturalis historie: capitulo. xviii. Sed de his haec tenus. Similiter ipsis Sabinis Caspia & Saga e origo non Graeca: vt in. v. antiquitatum Berofus asserit dicens: Sabatium Sagam patrem Sabinum: & Saturnum Caspium: fugatum armis Iouis Beli immo Nyni: qui & Iuppiter fuit Assyriis vt Xenophon docuit: venisse ad Ianum: & comi hospitio receptum & in societate regni admisum: docuisse Aborigines: inde filium Sabum praefecisse populis trans Tyberim Thusciam: ipsum vero imperasse in Latia & in parte Thusciae quae ab eo Sabatia dicitur: vt vocat Strabo in. v. lib. & a cognomine Saga vt Etrusci: & Sagninaia: vt Sabinum proferunt. Vnde Sagi Thusciae egerunt septem maria: vt Plinius memorat capi. xvii. in. iiii. naturalis historiae. Et item adhuc est ibi Sabatia circa Cere: amnis Sagninaia. Et oppidum Sabinum quem nunc sanctum Sabum a patre & filio vocitant: Quem enim Aramei & Etrusci Sagam dicunt: eundem Sabinum vocant Sagni: & Romani Sanctum id est sacerdotem expiatorem & purum. Tribus autem cognominibus dictus est pater Sabinum. Primo a patria & sacerdotio Saga: siue sanguis siue Sanctus. A participato regno cum Iano semipater: & a Iani cognomine Cana Fides: Fidius: aut a religione: vt aliis placet. Quae tria Ouidius in Fastis ita collegit. Querebam nonas: sancto Fidio ne referrem: An tibi Semipater: tum mihi sanctus ait. Cuiusque ex his dederis: ego munus habebis: Nomina terna fetor: sic voluere cures. Curis oppidum est in Sabinis Numa ciue & Romanorum rege inclutum: a dicto Saturno extractum aut a Sabo eius filio. Duo enim oppida in Sabinis antiqua sunt: Curis quidem a paterno genere: quia sanguis siue sanctus fuit filius Curis Saga: vt Berofus in secundo antiquitatum asserit: Casperulam vero oppidum a Bactrianis Caspiis: quibus rex erat & pontifex: teste Beroso: nomen habere voluit. Cui veracissimae assertioni latina historia congruit: quam sequutus Silius Italicus in octavo libro his verbis explanat. Hinc Amiterna cohors: & Bactris nomina ducens Casperula: Et subdit: Et leti pars sanctum voce canebant: Auctorem gentis: pars laudes ore ferebant Sabae tuas: qui de patrio cognomine primus: Dixisti populos: magna ditioe Sabinos. Quid clarius! Sabus inquit denominauit Sabinos a se quidem: sed patrio cognomine: quia a Sabatio id est Saturno patre Sabus dicitur: qui Sabatius fuit auctor gentis: cognominatus Saga. Bactria & Caspia lingua: a qua Casperula: & Sanguis a Sabinis: & Sanctus a Romanis. Ergo vt obscurator antiquitatum scribit Graeculus esuriens: non fuit origo Sabinis Graeca gente vel disciplina. Haec de quarta parte motus Apenini. Sequitur hanc: quinta pars a fontibus Silaris ad fontes Vulturum & Sarni quam habitant Sabelli. Quae vero si sint prima proles Sabinorum deriuatio nominis indicat. Cognominati vero sunt a Samnio metropoli nunc deleta: Samnites sicut Etrusci ab Etruria metropoli eorum: quae & fanum Volturum: de qua Plinius in iiii. naturalis historiae dicit: quod Volturum qui sunt cognomine Etrusci sunt in eadem parte qua & Volturnenses. Nunc prouincia dicitur ducatus Beueuentanus a Longobardis: sicut quae nunc prouincia patrimonii tunc a Longobardis ducatus Etruriae: & Veilumbria Ducatus Spoletanus: vt patet a Paulo Diacono in historia Longobarda. Sabelli ergo dicitur ab origine gentis Sabinum. Samnites vero a prisca metropoli: & Saunita Graeca prolatione: vt significat Plinius in. iiii. naturalis historiae. ca. xlii. Vulturum est fluuius. Aduerte autem secundum Varronem in primo de lingua latina de vocabulo Tyberis: quod Volturnus deus tyberis est quem Etruria dicit esse suum: & Roma suum: & Volturnus est fluuius: oppidum & vrbs. Et dicit Volturnus vt est fluuius ortus in Samnio: non spectat ad linguam latinam: sed Sabellam: quia Volturnus intelligitur lingua Aramea quae est Saga: amnis diuisor: vt ait Samuel Talmudista. Nam hic amnis diuidit montanos simul & campestres Sabellos ab Etrusci

Sabinorum
origo.
Sabus.

Sanctus
Semipater
Fidius.
Curis.

Casperula.

Saga.

Sabelli.

Samnites.
Volturnus

cis: vt patet tam in Ptolemao q̄ hic in Sempronio & Plinio. Nam quo ad montem sequitur portio montis sexta a fontibus Volturni & Sarni quam inhabitauerunt Thuscī vsq; ad magnam Græciam. Septimā enim partem tenuerunt Græci mixti Italīs Ausonibus: vt in aliis commentariis videbimus. Caterum Volturnus vt pertinet ad linguam Romam significat coloniam Romanorum: & oppidum Romanorum secus mare non procul thyberī: & ita Roma dicit Volturnum thyberinum deum. Vt vero pertinet ad linguam Etruscā: significat ventum aut campestre: vt idem Talmudista exposuit. Et ita Lilius in quarto ab vrbe condita dicit Capuam oppidum Etruscorum dictum Volturnum: id est campestre. Vt vero est caput extra Latium: iam non spectat ad linguam latinā: sed Etruscā cuius est caput Volturnus deus thyberinus. Non enim Vulturū sed Volturnus scribitur: neq; est nomē primitiuum & simplex vt Vulturū: sed compositum a Vol quod est priscum vel æternum vt Talmudistę dicunt: & Turrena siue per syncopam Turna. Hinc Volturrena sine syncopa vel per syncopam Volturna: vt est caput imperii extra Latium: est originis Etruscę: & significat priscam & antiquissimā Turrenā id est turritā metropolim: vt super Myrsilium vidimus. Et ita Volturnus est deus thyberinus Etrurię: dictus a capite imperii extra Latium vrbe Volturna: sicut & ipse thyberis: dicitur amnis Tuscus a Tuscia extra Latium: & non latinus: licet de nomine thyberis sit anceps historia: dicatur ne a latino Tiberino rege: an a Tyberino Tusco: vt significat Varro in eodem primo libro de lingua latina. Sequitur Sempronius.

Volturnus.

De Diuisione planę Italiae.

Dicit Sempronius descripsit Alpes Italiae: & Apeninum montē: & ea secuit in duodecim partes: Alpes quidem in tres: & Apeninum in septem: nunc ad subiacentem alpibus & Apenino campestre Italiae stilum vertit dicens.

Is Apeninam Italiam flumina diuidunt: & ididem trāsa peninā. Padus amnis: Galliam Cisalpinam primo discreuit. Cispadanam omnē: missis coloniis tenere Tusci. Doria Tuscorum prima familia incoluit principio ab Asta colonia vsq; Parmam a qua & fluuius Doria: & regio prius Doria nunc Aemylia. A parma item ad Bononiam Bianora a duce: nunc Aurelia. Flaminia item a Bononia ad Rubiconem amnem: antea Felsina a principe Etrurię: missis coloniis Iamonibus. a Rubicone ad Anconam: Senonum Gallia Togata dicitur: ab his qui duce Arunte primi in Italiam transcenderunt Alpes: a quibus sensim pulsi Etrusci: a Cispadana & transpa-

Igitur Sempronius nō diuidit Italiam per regiones vt. M. Antonius: & Augustus & Plinius: sed vt veteres atq; Ptolemeus: per origines fluuiorū diuidit Alpes atq; Apeninum vt patuit: & per flumina eadem a fontibus fluētia per campestria vsq; mare: diuidit Cisapeninā & transapeninā Italiam. Et incipit a trāsapenina quę incipit ab Alpibus: quę habet plura nomina. Principio Eridana dicta est: a cognomine Phaethontis: vt in. lii. naturalis historie Plinius scribit: vel vt veracius ait Berosus in. v. antiquitatum: dicta est Phaethōtea primū: inde Eridana ab ei⁹ postero: vt etiā videt significare Martialis lib. Epigramatū. x. Et Phaethōtei: q̄ petis Arua Padī. Ergo tā regio q̄ fluui⁹ antea Phaethōteus postea Eridan⁹ dicta sūt. Oriē Vesuuio mōte proximo mari ifero: & labit ad mare superū vt cernim⁹: q̄ res occasione dedit gręcis dī cēdi Eridanū eē fluuiū inferiorū & scaturire ad supos. Qd̄ & Virg. i. vi. æneidos

tangit vbi dicit. Inter odoratum laurimumus: vnde superne, plurimus Eridanus per siluam voluitur amnis, Padus vero dictus est vt Metrodorus Sceptus tradit: a picea arbore: que Gallice Pades dicitur. A Lyguribus vero dicit Bodigon vocari: que significet fundo carentem: vt ait Plinius In tercio naturalis historiae capite. xvii. cui argumeto est oppidum iuxta: vetusto nomine Bodimagum vbi precipua altitudo incipit. Et forte Etrusci est vetustum nomen: qui vbi amnis profunditas est: ad haec tempora Bodagonem vocamus. Nam Etrusci non Lygures patriam Phaethonteam & Eridanam tenebant: quibus pulsas a Gallis qui cum Arunte Clusino venerunt in Italiam ducens ferme annis ante Romam ab eis incensam: vt narrat Lilius in quinto ab vrbe condita: tercio cognomine a victoribus dicta est Gallia Cisalpina: quia cis Alpes est. Nam Galliam transalpinam communi nomine dicimus Fraciam. Quarto variavit nomen sub Longobardis: qui Germani sunt: vt patet in descriptione Ptolemei: & ab eis diu possessa victoribus. vsq; ad haec tempora dicitur vulgo Longbardia: & sine. g. Lombardia. Quod vero ait Sempronius omnem hanc magnam portionem transapenninam diuidi a Pado: & dici Gallia Cispadana & transpadana: vtique Plinius & plures Geographorum idem dicunt: vt est illud Plinii. Mantua transpadana vrbs Etruscorum reliqua. Quod vero ait eam Thuscos inhabitasse: etiam Lilius & alii consentiunt: vt in superioribus exposuimus. Sed hoc loci Sempronius vtitur validissimo argumento historico: quod a vetustis nominibus: in locis extantibus sumitur. Itaque ea nomina exponamus: quia cetera clara sunt in Ptolemaeo: & Geographis. In transpadana regione sunt lacus Larius: id est maior vel princeps: per interpretationem dictus. Vnde adhuc aetates maiores Etrusci multis in locis vocamus Larones. Et in inscriptione Cornuetana: litteris Etruscis inscripta dicitur: que Laro Veuzas colonis missis: cybelizavit urbem tribus sacris litteris. N. B. E. Et certe lacus non dicitur Larius Etrusca lingua: id est maior & princeps latina: a maiestate quantitate sed nobilitate quia ibi Volturranus: a quo ibi dicta adhuc vallis Volturrena: subsederunt. Atrianus quoque fluvius a Thuscorum colonia est: vt supra exposuimus. Verona vero: vt ait: a familia vera Thusca condita est: ex qua familia fuerunt imperatores Antoninus & Commodus: vt auctor est Helius Spartianus in vita eorum. Falsum ergo dicit Plinius in transpadana Gallia: solam Mantuam esse reliquam Etruscorum. Rursumque falso in Venetiis ponitur a quibusdam Verona: cum ipse annis Atrianus secernat Volturrenos Gallie: a Venetiis: stirpe prisca Phaethontea inde mixta Troiana proli vt omnes consentiunt. Ceterum exponenda remanent quaedam: quae dicit de Cispadana Gallia quam diuidit in Aemyliam: Aureliam & Flaminiam. Aemylia vt ait antea dicebatur Doris: & fluvius eius Doris: qui teste Ptolemaeo in Alpibus vicinis Aste colonie ortus: & supra Dertonam in Padum mergitur. Incipit ergo ab Alpibus Lygurum montanorum vsq; Parmam. Et hoc congruit quod in vita beati Ambrosii legimus: que missus est ab

Padus.

Lombardia

Larius.

Verona.

Aemylia.

vrbe Roma iuuenis ad regendum Lyguriam & Aemyliam. Non tamé Mediolanum est in Aemylia: sed in Lario Volturreno trāspadani: qđ in subres Galli: positis ab imperio Etruscis tenuerunt: & ab his insubria nūc est: pars olim Larię Volturrenę. Porro in aemylia sunt Asta colonia: Dertona: & Placentia. Item a Parma inquit vsq; Bononiam nūc Aurelia: sed antea Bianora dicebatur: videlicet ab Ocno Etrusco Larthe quem etiam Bianorem Virgilius vocat. Ergo a victore illius partis: & duce coloniarum Bianora regio dicta: a qua nūc existimo nomen accepisse Bianorum oppidulum ad radices Apenini: quo e Florentia imus Bononiā. Porro Parmam existimo conditam a Bianore sicut & Mantuā: quia vocabulum Etruscum & syncopatum est Parma quasi Paraman. Sicut enim Mantuam a nomine matris in transpadana regione metropolim statuit: ita in Bianora metropolim paraman constituit: dictam a principatu coloniarum. Para enim Aramee a pari: quod est hasta vel principatus: & Sara Hebraice: principissa vel princeps dicitur latine: vt noster Samuel Talmudista dicebat. Et vt sequebatur: asserbat apud Arameos Man & Mon dici: quod apud ægyptios Myn: & quod apud Hebręos Maon id est habitatio: municipium: & colonia: vt etiā exponit Hieronymus. Quod vero additur ad para definit principatum: vt paraz & parazim id est principissa consularis: & princeps consularis. Nam zi: & zu: a consultatione deriuationem dicebat habere: consentiente etiam beato Hieronymo in libro de interpretationibus. Paraz autē & parazim Aramei & Hebręi appellant: quos postea Græci & latini Persas & persidē vocant: vt aiunt a Perseo. Quod vero subdit Talmudista: quicqđ addit ad para: definit principatum: vt paraz: principatus consularis dicitur: vtiq; hæc ex multis vetustissimis nominibus inuenio: parazolū: para Tussa: parama & per syncopā parma: sicut & p syncopā Volturrena profert Volturna. Est autē parazolū regio Volturna: vbi est Stic Kity Arim: vt intelligas quātæ antigratis sint noīa. Est autē nomē compositū ex paraz: & ol: siue Vol: quod priscum vel æternum: tam apud Arameos q̄ Hebręos significat: Hinc Volturna siue Volturrena antiquissimam Turrenam significat: & ei hæc regio: Parazolū: principatus consularis priscus & antiquissimus est: quia ad sanum Volturnę indicebat generale conciliū: oībus consulis siue Lucumonibus & .xii. populis Errurię: vt tam fama cui standum est q̄ Liuius significat in pluribus locis ab vrbe condita. Qđ vero ibi & kytei tumult: & Stic kity Arym: id est kitym Itali Arlātes socii Coriti: permanens exaltatio cum nomine perseuerent: in aliis cōmentariis comprobatur. Nunc satis est parazolū esse Volturnæ Epithetum: loco inditum ab ipsa re: & e regione eius esse partem Tetrapolis para Tussam: id est principem Tuscam. Et ita haud dubie in Bianora Cispadana olim Etruscorum colonia. Parmam esse vocabulum Etruscum: & interpretari: principum municipium: vel principem coloniarum & populorum supple: in Bianora solum prouincia. quæ postea vt insinuat Sempronius a Romanis victoribus dicta fuit Aurelia: vt existimo a duce. Sequitur vltima pars originis Etruscæ: Flaminia vulgo Romanola: quæ vt ait Sempronius: sub Thuscis dicebatur Felsina a duce Thusco: & Larthe Felsino: qui teste ipso nomine condidit Bononiam: id significante Plinio in .iii. naturalis historie. ca. xvi. Bononia inqt ante Felsina vocitata: cū princeps esset Erruria: scilicet metropolis Etruscorum in Felsina siue Flaminia tantum: sicut & Parma in Bianora: & Mátua in Nintiana: & Mediolanum in Laria Volturrena: & eiuscemodi. Durat huius regionis longitudo a Bononia vsq; post Ariminum in Rubicone fluente: in quā cum Etruscis etiā Lamones colonias misit: id est Etruscas maritimas: ob vicinū mare Adriaticū. Lamones enim vt supra diximus sunt Etrusci maritimi Herculei. Cui dicto Sempronii: argumentū facit: in Flaminia vallis adhuc dicta Lamone: siue vallis Lamone: & vtriapri vt olim Turreni ad pyrhatiam: vt ferunt: quos percontatus sum de eiuscemodi habitatoribus.

Aemylia.

Bianor.

Bianorum

Parma.

Parazolū

Flaminia.
Romanola
Felsina.Mediolanū
Lamones.

F. Joannis Anni

De transalpina Italia.

Am exposuit Sempronius de Italia Alpibus de Apenino: de transapennina Italia: precipue Gallicana: nunc reuertitur ad cisapenninam ad inferum mare percurrens: quecunq; regiones Apenino inferius subiacent vsq; ad urbem Romam. Ex quo patet q; intentio Sempronii est ad Latium festinare: & quo homine Roma tam validas opes Etruscorum & Gallorum Umbrosu: Samnitium & Grecorum sensim fregerit ostendere. Itaq; hec dicit.

Italia Cisa-
pennina.

Dicit veteres diuisisse Cisapenninam Italiam per amnes Macram: Arnurum: & alios. quia ipse non ex toto sequitur Augustum: Plinium & alios: qui regiones diuiserunt Italiam. Et primo excurrit Maritima inferi maris: a Nicea vsq; Ostiam Thyberinam dicens: ea que ferme supra exposita sunt. Nam a Nicea vsq; ad macram sunt montani Lygures origine Phaeothoei. Deinde a Macra vsq; Ostiam sunt Lygures origine magis Etrusca quam Phaeothoea. Et ab ostiis Macrae vsq; Lygurni portum: dicitur Apuanum sicut & Montanum. A Lygurno vero portu ad caput Etruriae dicuntur Populonii: a metropoli maritima: vt supra exposuimus. Est enim Populonia idem quod puppium Philarcha: quia quam populum Etrusci: eandem puppim dixerunt Latini. Caput vero Etruriae vulgus & natura remoto secundo. r. proferunt caput Etruriae: sicut Electram regionem & fontem: proferunt Electram fontanam: & id genus multa dicunt remora. r. Ab hoc capite ad ostiam sunt Etrusci Turreni ligures: in quibus sunt capi lamonesque compluti a Ioue lapides in auxilium Herculis vt hic Sempronius dicit: & nos supra exposuimus.

Populonia

Lamones.

Cisapennina vero ad inferum mare: veteres ita partiti sunt per amnes. A Nicea enim ad Macram tenent Lygures montani: origine Phaeothoei. A Macra item ad Arnurum & portum Lygurnum: incolunt Etrusci: cognomine Lygures Apuanum: quos sequuntur Lygures Etrusci Populonii: a Lygurno portu ad caput Etruriae: a quo ad Thyberim sunt Etrusci Lygures Turreni in quibus sunt campi compluti lapidum: clari pugna Herculis: adhuc Lamones dicti: ab ipsius Herculis filio Lamone. Pari forma ab vltima Italia iu Thyberim Romamque percurrendo: a Velia ad Silarum fluuium Lucanum a Samnitum duce Lucio orti tenent. Ab eo ad Sarnum amnem: Picentini habent. A Sarno vero ad Volturnum fluuium incoluerunt Cumanum quos ab agro nullis viribus Etrusci quis totam Italiam imperitaret potuerunt dimouere aut in potestate redigere. A Volturno amne ad Silarum Etruscorum vetustissimus ager fuit: in quo prius Oscam dicta: postea Capuam condiderunt.

Lyrus finis
Latium.

Volsci.

Deinde a Velia incipies qua in fine est Italia & circa principium magnae Graeciae vsq; in Thyberim contrario itinere pergunt: quia vt diximus ad Latium Romamque festinat. Et de magna quidem Graecia tacet: quia in principio eam tetigit: Nunc a Velia incipit: finitima Magnae Graeciae: veniendo versus Romam vt patet in Ptolemaeo: de qua Virgilius: Portusque regre velinos. Sane per emendationem exemplaris corrupti & intelligentia littere sciendum est quod in exemplari inuenitur Silarum pro Lyrus fluuius a quo finem habet Latium. Nam vt patet in Ptolemaeo: ab urbe Roma ad Lyrum finit Latium: quod Campaniam Romanam dicimus. A Lyrum vero vsq; ad Volturnum est Capuana Capuana: quam incolere Etrusci missis eo coloniis ab Osco: Etruriae Larthe cui insigne erat serpens: vt Berofus asserit: a quo Capua Osca dicta est & ad mare ante conditam Capuam: Taracineses & eius populi dicti Volosci: siue per syncopam Volsci: id est antiquissimi Osci. Inde Capua dicta est ab augurio Capis id est Falconis auis: Postea ab ampliatore duce Troia

no: vt ait Seruius super Aeneida. Vulturum quoque dicta est Capua: vel a Vulturno Fluuio iuxta ipsam fluente vel quia capestris: vt Liuius & quidam existimant. Nam lingua Osca tuncque Etrusca: Vulturum capestris dicitur. Igitur Etrusci tenuerunt totam regionem hanc a Lyri fluuio in fine Latii vsque Capuam: & illi proximum amnem Vulturum. Sequitur regio Cumana a Vulturno & Capua vsque Surrentum: regio vtrique illustris Sybilla: & Aeneae descensu ad inferos: in qua sunt Lyernum: Cumae: portus Misenus: Baiae: Puteolis: Neapolis. Sequitur hanc altera Etruscorum regio Picentina a Sarno ad Lucanos nunc Silarim: de qua Plinius in. iiii. naturalis historiae ca. vi. a Suræto inquit vsque ad Silarim amnem: triginta milia passuum ager Picentinus fuit Thuscorum: templo Iunonis Argiæ ab Iasone condito insignis. Ex quo patet quod Cumæa regio erat obsessa ab Etruscis Capuanis a tergo: & ab Etruscis Picentinis a fronte ad mare Ionicum: quia etiam totam partem sextam Apenini. Picentinis herentem: habitabant: vt ex superioribus patet. Et cum tam potentes essent Etrusci: & toti Italiae dominarentur: nunquam Cumanam regionem potuerunt habere: vt hic Sempronius scribit. Cui etiam astipulatur Dionysius Halicarnassensis: qui in. vii. libro scribit: anno quarto Olympiadis sexagesime quartae: dictos Etruscos qui versus Ionium habitabant: adiunctis Vmbri & Barbaris ad quingenta milia pedum: & duo deingenti milia equorum: cum sub ditione vellent ponere Cumas: diuino miraculo territos ac fusos fuisse. Ex quo patet quosdam auctores male interpretari Tibullum in Elegia dicentem his versibus Nos tenet Etruscis: manat quæ fontibus vnda: Vnda sub æstiuum non adeunda canem. Nunc autem sacris Cararum maxima Lymphis. Cum se purpureo vere remittit humus. Et in fine Elegiæ qui principio correspondet dicit. Atque mihi Thuscæ: celebrantur numina Lymphæ. Et facilis lenta: pellitur vnda manu. Nam vbi Caia aqua: est in Volturrena: in eius Thermis: qui emendare voluit impressiones: corrupit scribens Baias: cum tamen Baiæ neque a montibus Etruscis cognomine Volturrensi teste Plinio: manent: neque vquam Cumana regio fuerit: ab Etruscis possessa: neque potuerint dici Etruscæ aquæ omnes quæ sub Etruscis sunt: nisi in Etruria: sed Etruscorum: quia non vbi Etrusci ibi Etruria. sed vbi Etruria ibi Etrusci: quia non Etruria ab Etruscis: sed Etrusci a prima eorum habitatione dicta Etruria nomen habent: vt auctor est Dionysius in primo libro.

Cumæ.

Tibulli locus.

Atis igitur constat Caias Etruscas Thermas salubritate sui præcellere alias: vt in v. lib. Strabo asserit: de quibus etiam Martialis nisi Etruscis lotus fueris aquis: morietis Oppiane. Sed de Latii & Roma verba iam faciendæ: sic monet Sempronius.

Caiæ etruscæ.

A Lyri autem vsque thyberim Saturnus cum priscais Aboriginibus fuit origo: ab Vmbri & Camesenis editis: vbi est mons Capitolinus: aureo seculo a Saturno habitatus: vbi & nunc aurea Roma terrarum caput. Quam ob rem parum considerate quidam scribunt: Romam postremis ac nouis seculis a Romulo conditam: & appellatam atque ceptam. cum nullum ex his tribus verum apud maiores inueniatur memoratum: sed sint ab eis contraria prodita. Non enim Roma a Romulo nomen habet: quippe quia geminis non Remus

Dicitur quod Latii origo fuit Saturnus: cum aboriginibus: quos ediderunt Vmbri & Cameses. Nam vt auctor est Iginus & ante eum Berofus: in libro antiquitatum: circa principium Nini: Saturnus Aegyptius nomine Cameses venit in Etruriam: Deinde tribus annis a Iano Vmbriorum: & Aboriginum regulus creatus: permisso eiusdem Iani Camesenam regionem omnem Vmbriæ & Apeninæ: Sabina: trans Etruriam a se nuncupauit: vbi Camesenas vrbes duas suo nomine condidit: alteram in montibus cuius nomen permanet: Camerena: alteram iuxta Albam

Cameses.

F. Joannis Annij

Camereni.

cuius meminere Dionysius Halicarnas-
seus in.ii.li.vbi refert Romulū superasse
Camerenos: coloniā albanorū: & eā Ca-
merenā fuisse aboriginū vetustā urbē:
Necte moueat: q̄ Cameses Camers: &
Camesenā posteri Camerenā dixerunt:
quia facilis fuit teste Quintiliano muta-
tio. s. in. r. Vnde prisca: quę per. s. pronū-
tiauerūt Phelcsii: Fusii: Valesii: Decus
honos: Arbos: Turfis: Tursena: Etursia
Voltursena: Sursena: posteriores per. r.
pronuntiauerūt: Phalerii: Fursii: Vale-
rii: Decor: Honor: Arbor: Turris: Turre-
na: Eturria: & Etruria: Volturrena: &
Surrena. Macrobius in primo Saturna-
liū: a Beroso & aliis defumēs ait Ianum
nomini suo referuasse Etrurriā quę Iani-
cula dicebatur: & limitē prouincię op-
pidū Ianiculū: & deinde Latio prefecisse
Saturnū: a quo Saturnia Italia dicta est.
Eius verba sunt: demonstrādo prisca Ita-
liam: quę solū circa thiberim cœpit: vt ī
sup Fabiū Pictorem videbim⁹: & sub his
verbis dicit. Regionē istā quę nunc Ita-
lia dicitur: Ian⁹ regno obtinuit. Qui cū
Camese atq; indigens participata po-
tentia ita possidebat: vt oppidū Ianicu-
lū a se: & residua regio Camesena dice-
ret. Post hæc regnū ad solū Ianū rediit.
Cūq; Saturnū nauī puectū Comi hospī-
tio recepisset: edoctusq; ab eo peritiā ru-
ris: victū illū rudem ante fruges cogna-
tas in meli⁹ redegisset: illum societate
regni munerauit: Sed de his copiosius
sup Fabiū pictorē dicem⁹. Porro Sēpro-
nius tria dicit: quosdā incōsiderate scri-
bere de origine Romę: videlicet q̄ a Ro-
mulo cœpta est coli: quę aureo sæculo
ante Romulū plusq; annis centū ac mil-
le a Saturno habitata fuit: & itē q̄ a Ro-
mulo fuit cōdita cū ante eū Saturn⁹ Sa-
turniā ad radices Capitolii: & Ital⁹ Ca-
penā in Auērino: & ei⁹ filia Roma in Pa-
latino Romā cōdiderint: vt Fabius Pi-
ctor & alii cōscribūt. Rursus tertiu quo-
q; falsum est: q̄ Roma sit a Romulo deti-

& Romulus nomina posuit Faustul⁹ Etru-
scus & regius pastor: sed Rumulum & Ru-
men illos ab euetū appellauit: quę sunt no-
mina Etrusca. Alioquin Romę nomē & no-
minis origo vulgata esset atq; manifestas
quę occulta esse saluberrima religio sanxit:
ne si origo nominis Romę claresceret: ei⁹
deus in cuius tutela Roma est & a quo de-
riuationē habet: gentib⁹ pateret & euoca-
retur vt ceteri. Quamobrem & Angerona
silentiū dea ante Ianifestos dies colitur præ-
foribus: vt ne cui liceat illud palam efferre:
quod ad salutem reipublicę veteres ore ob-
signato intra pectoris archana voluerunt
cōtineri: cuius violatę religionis pœnas pri-
mus luit Soranus. Nō igitur a Romulo ro-
ma: sed e contra ab ipsa potius Roma cuius
adeo est occulta deriuatio: Romulus nomē
habuit: quę ante ipsum romulum cœpta le-
gitur coli annis paulomin⁹ octingentis ab
Italo ī Auentina Capena: & filia ei⁹ Roma
in Palatino colle: & ante hos plusq; trecentis
annis aureo sæculo: a Saturno vbi nunc
Saturni ædes ad radices Capitolini collis.
At romulus solum ex oppidulo roma in Pa-
latino colle quadratam & regiam reddidit:
cuius quatuor portiones erāt. Roma Vela-
lia: Germallia vbi ficus ruminalis & ædes
rumuli: a dei occulta deriuatione postmo-
dum romuli. Cōdidit autē eam: accitis ami-
cis vatibus Etruscis: qui fossa vbi caput Er-
ti tauri est pomcerioq; ad prudētis vatis au-
spiciū sacratīs: circum Palatinum collem
sacro aratro cingi iussit. xi. kalendas Maias
hora inter secundam & tertiam: sole in Tau-
ro: Luna in libra: Saturno: Venere: Marte:
Mercurio in scorpione: & Ioue in piscibus:
vt tradit Lucius Carrutius mathematico-
rum peritissimus. Sunt qui tradant illam

cōditā. xii. Olympiade. Placet aliis octaua Septima quibusdam. Sexta completa nō nullis. Præualet omnibus his Eratosthenis inuicta regula vt aiunt. Sed cum Pomponius Atticus coram senatu atq; doctissimis uiris conferret Græcorum certissima tempora compertum est: q; ab Aenea & Troia excisa per tempora regum latinorum vsq; ad Romulum regem iam creatum: fluxerūt anni circiter triginta & quadringenti. Quare haud dubie condita est Roma Olympiade septima aut eius anno secundo. Condita autem fuit primum in monte Palatino. Inde Sabinis & Thuscis in fœdera coeuntibus: incoluerunt Sabini quidem Capitolium & Quirinalem i quo Numa postea habitauit. Romul⁹ & rumnenses exquilinum: Palatinum & Celiū: Thuscī Luceres Viminalē & sublidētem conuallem vsq; ad eam Saturni: & radices Capitolii. Rumo fratri Auentinus etate romuli mansit. Hæc sunt verę tam prisce Italię q̄ vrbis romę antiquitates & origines: quibus quoniam plures græci postremis temporibus in Italiam cōmixtantes cōmixti fuerunt: ob id a se principio emanasse Italiã Græcia falso existimauit Græca tum leuitas tum fabulositas. Quis enim ex antiquissimis non scribit a Iano Ianiculum: & Etruscos veteres Gallos conditos: Et tamen plures Græcorum tradunt a Turtheno Lydo qui fuit nuper & heri positos. Quinetiam & Turrenam Thuscorum regiam non puduit eos Romam asserere. Tanta videlicet impudentia cum eorum iactantia est: vt omniū gētium & imperiorum atq; vrbū præclarissimarū se conditores esse apertis sepe mendacijs conscribant.

uata duplexq; argumētū profert. Primo: q; Romulus nō est eius propriū nomē: sed Rumulus idest mamillarius. Nam Etrusci Rumam: latini postea māmillā dixerunt. Vnde Faustulus illis nomen impo-
fuit Rumulus & Rum⁹: q; mamma lupe fuerint primo lactati: & hoc idem Serui⁹ dicit super octauum æneidos: ibi Rumore secūdo. Potest inquit dici Rumore secundo: quia Rumon dicitur est Romulus Vnde & sicus Ruminalis dicitur ad quam eiecti sunt Remus & Romulus: quæ fuit ibi: vbi nūc Lupercal in Circo. Hac enī labebat Tyberis anteq̄ Vertino factis sacrificiis amnis auerteret. Igitur Sēpronius hoc argumēto vtitur. Nomen qđ ab alio noīe occulte originis deriuat: nō dicitur a noīe manifeste originis Ceterū nomen alterū a quo deriuat Roma: ē occulte originis. Nō igitur dicitur a Romulo: cui⁹ nomē est manifeste originis a Ruma. Nam Etrusca olim lingua & etate mea non habet. o. integrū: sed inter. o. &. u. Et magis appropinquat. u. in cōplurib⁹. Quare qđ Faustul⁹ Etruscus protulit p. u. Rumulus: ipsi Sabini & Latini pñtiabūt per. o. Romulus. Qđ vero ait Romā deriuari ab altero occulto noīe satis mihi fuit antea occultū. Nūc vero qđ sententiã explicabo reliquēdo iudiciū doctōri. Plini⁹ tradit in disciplina Etrusca cōtineri quo pacto possint euocari dii: fulgura: ignes: & eiuscemodi. Quare etiã q̄a oppositorū est eadē disciplina: rituales cōtinebāt: quo pacto nō possent euocari. Hoc autē nullo modo fieri melius poterat: q̄ occultando nomen ipsi⁹ dei: in cui⁹ tutela vrbis ipsa erat. Eius occultadi modus erat Etruscis: mysterio quodā: & litteris quibusdā ab ipso dei noīe altere extrahere: cui⁹ ritu ac mysterio: nunc soli Talmudistæ Caballarii vtunt. i disciplina quæ vocat Caballa. Ceterū vt hic Sēpronius: & Ouidius in Fastis: & Plutarchus in vita Romuli: & alii asserūt: dū cōderet Romulus urbē: vocauit ab Etruria vatē qui auspicato die fos-

Euocatio deorum.

Caballarii.

F. Joannis Annij

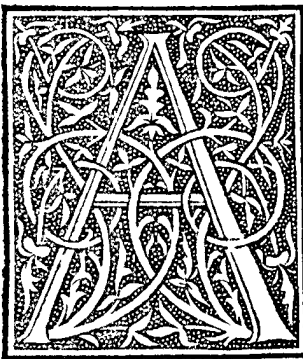
Romæ nomē
arcanū.

sam pomeriūq; sacaret: & aratro cingeret palatinum collem: & nomē poneret vrbi. Plutar-
chus vero addit quod alij tacent: videlicet q; Errufcus id fecit mysterijs & literis quibusdā
scilicet a nomine dei in cuius tutela esset vrbs: extrahendo nomē vrbs. Et ita nomen extra-
ctum quo vocaretur Roma est alterum vero nomē Romę dei sui a quo tractū est: solis de mo-
re Thusco in archano sacerdotū erat occultatū. Et hoc est qd Plinius ait in. iiii. naturalis hi-
storię capitulo. vi. Roma inquit ipsa: cuius alterū nomen Archanis cerimoniarū nephas ha-
betur. Quod optima & salubri fide abolitū: quia Valerius Soranus annūtiavit mox luit poe-
nas. Et in. xxviii. libro naturalis eiusdem historię: quo de vi verborū & incantamentorū tra-
ctat. capitulo. ii. sic dicit. Verrius inquit Flaccus: auctores ponit quibus credat in oppugna-
tionibus ante omnia: solitū Romauis sacerdotib⁹ euocari deū: in cuius tutela id oppidum
erat: promittiq; illi eundē aut ampliorē locum cultum ve apud Romanos. Durat in Pontifi-
cum disciplina id sacrum: constatq; ideo occultatum in cuius tutela dei Roma esset: ne qui
hostium simili modo agerent. Hęc meo iudicio intelligit Sempronius. Liceat tamen cullū
bet opinari. De Angerona: omnes idem sentiunt quos equidē legerim. De positione siderea
non puto eam fuisse: quod multis rationibus equidem probarē si rei huic cōgrueret atq; ope-
ri. Quę Gęcorum mendacia Sempronius adiciit: prætereo: cum quia nota sunt: tū præci-
pue: quia opus iam a me confectum & suo tēpore edendum seruetur: de innumeris menda-
cijs Gęcorum. Reliqua vero quę ad aureum sęculum & originem orbis Romę spectāt: mox
super Fabium pictorem supplebimus.

Expliciunt cōmentaria Sempronij:

Eiusdem fratris Joannis Annij cōmētaria super Epithetū (dicerē epilogū aut Epit-
tomen.) Archiloci de tēporibus. Lib. X. Cōmentariū primum.

Archilo. 9.

ARCHILOCVS Gręcus Chronograph⁹: floruit Olympico cet-
tamine victor: floruit cum Simonide & Aristoxene Olympiade
xxix. vt Gręci scribūt & Eusebi⁹ annotat in eadem Olympiade.
Causa edēdi hoc Epithetū de tēporib⁹ plures fuere. Vna quidē
cōmunis sibi & alijs Gręcis: Quā facit funditus ignorabāt gręci
qui primū reges fuerint in orbe: & aureo sęculo ate Ninū: quippe
quia Ninus prim⁹ fuit q̄ affecutus est scriptores Gręcos: vt Dio-
dorus in. iiii. lib. & Xenophon de equiuocis insinuant: idcirco ad
cōplete scribendū historias & antiquitates: necesse fuit ab Assy-
rijs mutuari & mandare lris: qui reges ante Nynum: quot ve an-
nis singuli regnauerint. Deinde: quia etiam de tēporibus: a Nino vsq; ad primā Olympi-
adem: Gręci auctores per opiniones scribūt: & sibi mutuo cōtradidunt: & ob id incerta est oīs
Gręca historia de tēporib⁹: vt auctores sunt Eusebius de tēporibus primę Olympiadis: & lo-
sephus cōtra Appionē grāmaticū: idcirco necesse fuit ad depellēdos errores ab historicis: cū
ipsa certissima Barbarorū historia cōcordare Gręcorū incerta tēpora: quātūq; tēporis inter-
cesserit a Nino vsq; ad cōditionē Troię: quot ve annis & quib⁹ regibus Troia durauerit. De-
inde: quia circa senectutē suā qua vixit Archilocus (vt aiunt) annis centū & decē errari cō-
ptū erat de tēporibus Homerij: idcirco ipse coactus est etiā Epithetū protrahere: ab excidio
Troiano vsq; ad Homerū poetam. Huius Epitheti meminit Eusebius cū de tēporibus Ho-
merij loquitur: & nos paulo inferius adducemus. Itaq; de tēporibus aurei sęculi quę præcellē-
runt Ninū: & quę idē Ninus vicare cœpit omnīū primus: vt auctores sunt Fabius pictor:
Trogus & Iustinus: his verbis absoluit Archilocus.

Maseas Phœnix Damascenus: libro nonage-
simo septimo historiarū asserit ante Ninum
ferme ducentis quinquaginta annis fuisse in-
undationem terrarum; & quēdam cui testi-
monium perhibet Moseus antiquissim⁹ hi-
storicus liberatū circa fluuiū Araxim ad mō-
tes Caspios: tumq; recētī cęlo & rudi huma-
no genere vixisse aureā vitam; in qua nullo fe-
rente legē: natura ip̄a viuebatur: quousq; Ni-
nus & Semiramis arma populis iſerētes: pri-
mī vitam viciare cœperūt humanā. Tradūt
igitur Chaldei vno & trigesimo atq; cente-
simo ab Ogyge anno regnasse apud se sa-
turnum auum Nini: annis sex & quinquā-
ginta: primūq; Babylonie fundamenta iecis-
se. Hunc secutū fuisse filiū Belum Iouem: &
rexisse Chaldeos & Assyrios annis duob⁹ &
sexaginta: Ninum vero duobus & quinquā-
ginta. Semiramidem duobus & quadragin-
ta. Ea Babyloniam magnitudine idicibili ex-
truxit. Supputantur igitur a Nyno ad secū-
dum annum Spheri quo ortus est Deuca-
lion anni vnus & quinquaginta supra. cccc.
septingenti vero a prima inundatione noui-
mestria: a qua ad Troiā colligit Maseas annos
nō minus octo & viginti supra octingentos.
Regnatum vero fuit Troie regibus sex: sub
Dardano quidem vno & triginta annis: sub
Erictonio quinq; & septuaginta: sub Troe
sexaginta: sub Ilo quinq; & quinquaginta: sub
Laumedore: sex & triginta: sub Priamo. xl.

sed solos regū Troie annales ex Masea phœnice psequitur. Deinde de tēporibus ab euerſio-
ne Troie vsq; ad Homerū poetam distinguit: de cuius patria & tēporibus indocile semp ge-
nus litigauit: vt vere ostendāt se nihil sciuisse. Nam vt ipsimet Græci cōfirētur: si de Home-
ri patria: a Pyndaro Lyrico queres: sibi ipse diuersus erit: & nunc Smyrneū: nunc Chium as-
seuerabit. Si ab Antimacho & Nicandro experis: Colophoniu censebūt. Si ab Aristarcho &
Dionysio Thracio: haud dubitabūt Atheniensem dicere. Aristoteles eū Salaminiū: Simo-
nides vero Argiū eū fuisse contēdit. Hactenus de patriæ eius erratis. Nunc de tēporib⁹:
Eusebium de temporibus Aeneæ Siluii: scribētem: audiam⁹ his verbis. Homerus inquit his
fuisse temporibus: a quibusdā iudicat. Et subdens: quāta inquit apud veteres de eo dissonā-

Vt diximus: quia ante Ninū tem-
pora ignorauerūt Græci: cōpulsi sunt
ab ipsis Assyriis & Phœnicibus histo-
riam mutuari. Hunc Maseam etiam
contra appionem Grāmaticum: & in
primo de antiquitate Iudaica produ-
cit Iosephus dicēs. Maseas inquit Da-
mascen⁹ libro. xcvi. historiarū ita scri-
bit. Est super Myriadā excelsus mons
in Aramea: qui Baris appellatur: i quo
multos cōfugientes (sermo est) dilu-
uī tēpore liberatos: & quēdam simul
in Archa deuectū in mōtis Ocile sum-
mitate: lignorūq; reliquias multo tē-
pore conseruatas: cuius meminit etiā
Moyſes Iudeorū legissator. Hæc Ma-
seas. De tēpore autē quo cœpit prima
aurea ętas ante Ninū oēs historici la-
tini cōueniunt: mox hoīe sato: saram
fuisse simul aureā ętatē: vt Onidi⁹ in-
dicat in primo Metamorphoseos: &
nos in aliis cōmentariis sup Fabiū pi-
ctorē dixim⁹. Porro de quib⁹ diluuiis
& eorū tēporibus: copiose expositum
est in Xenophonte de equinocis: & in
cōmētariis eius. Itaq; vbi Archilocus
absoluīt tempora ex Annalibus Assy-
riorū & Phœnicū ab inundatione pri-
ma terrarū vsq; ad cōditam Troiam:
nunc ab ea cōdita vsq; ad destructam
ex Annalibus regum Troianorū sub-
infert dicēs. Clara est littera: in qua
ror Eusebii de tēporib⁹ regū Troiano-

Maseas.

Eusebii era-
ror.Homeri pa-
tria.Homeri se-
culum.

F. Joannis Annij

ria fuerit: manifestū esse poterit ex sequentibus. Quidam eū ex quibus Socrates: ante descensum Heraclidarum ponunt. Eratosthenes: post. c. annū Troianę captiuitatis. Philocorus uero: Ionicę migrationis tempore: sub Archippo Atheniensium magistro: qui fuit post captā Troiam: annis. clxxx. Cæterum Apollodorus Atheniensis. cc. xl. anno euerfionis Ilii. Extiterunt alii: qui paulo ante quę inciperent Olympiades: retro. cccc. annis Troianę captiuitatis eum fuisse putent: licet illum Archilocus dicat fuisse. xxiii. Olympiade & quingentesimum Troianę captiuitatis annum supputet. Hęc Eusebius. Quę omnia Archilocus ex historis dictarum patriarum perquirens qui fuerint illis temporibus apud eos dicti Homeri: has caliginis dissoluit dicens.

Homeri
viii.

Licet Eusebius non desinat pro Archiloco expresse: tamen subtrahite per istam conjunctionem: licet: determinat. Quasi dicat. Licet Archilocus certissimus temporum auctor probe: dissoluat equiuocationes nominis Homeri: quia plures fuerunt: ut etiā Xenophon de equocis dicit: & tpa eorū & nobilitates ex analibus patriis probet: & ætate sua ultimū fuisse tradat: tñ illi in equiuocatione: & stulticia perseverat: quia ut in principio fragmentorum Catonis probauimus Græcorum genus est confusissimum: & per omnem uitam homines errate cōpellens: simulque indocile atque nequissimum: querens literis suis a natura sua: cuncta corrumpere. Instructi enim copia dicendi: ut ait Lactantius: mirabile est: quātas mendaciorum renebras & caliginis exciatauerint. Credit ergo Archiloco: cum studiose annalium patriarum perscrutatori: tum precipue quia ultimo Homero qui quærit ipse Coætaneus fuit: de cuius laudibus hęc dicit. Archilocus floruit: ut Eusebius notat: & nos supra diximus. Olympiade. xxix. Et Homerus. xxiii. quare ætate floruit Homerus quę Archilocus: sex Olympiadibus: id est annis. xxiiii. quā Olympias apud Græcos est spatium quatuor annorum: sicut apud Latinos lustrium est spatium quinque annorum. Fuit igitur Archilocus coætaneus Homero poetę de quo erat perquisitio. Et ideo ipsi soli præter omnes credit. Quot uero Cadmi fuerint super Xenophontē de equiuocis

Secuti sunt anni quingenti a captiuitate Troiæ usque ad. xxiii. Olympiadem in quibus floruerunt Homeri octo horum primus in annalibus Teutei regis Assyriorum traditur: qui uigentesimus septimus a Nino extitit. Hic Homerus ut ibi traditur: fuit Smirneus & præfatus eiusdem regis paulo ante descensum Heraclidarum in peloponnesum: anno. xx. Demophontis regis Atheniensium: quando Pyrrhus in templo Apollinis fuit ab Oreste interemptus: Hunc secutus est Homerus Chius: qui ut Chienfium memoria tradit: floruit arte medicinę anno. xix. Melathis regis Atheniensium: Alius fuit Homerus patria Cumeus: qui ut ipsi Cumei perhibent enituit magica magis quam litteratura: anno. xxiiii. Codri regis Atheniensium. Quartus: ciuem suum prædiuitem Salaminenses Cyprii efferunt: arte institoria inclytum: anno octauo Agasti atheniensis. Bienio post emerfit Homerus Colophonius: quem illorum annales migratione Ionica prædicant effuluisse: arte pictoria simul & sculptili. Sextus fuit Atheniensis. qui ut ipsi scribunt: illius stris reuocatione abolitarum legum & nouarum latione floruit sub Archippo. Septimum argiuui habent: Musicę atque geometricę disciplinę præceptis admirabilem: anno decimo septimo: Diogeneti atheniensis. Ultimum hunc Homerum ætas nostra cernit: qui Olympiade. xxiii. & a Troiæ excidio anno quingentesimo: patria Meon Olympico

certamine victor: iudicio totius gręcię eximius poetarum est habitus: & ei soli ius tributum emendandi characteres & nomina & linguam gręcam. quę vt ferunt Cadmus Samothrax fere Barbara & plena ruditatis attulit: sub excidiũ Troianũ: cũ reuersus esset a fuga quã inierat ob certamen quod illi prisca vxor itulerat ppter nuptias superiductę Armonię. Sunt ergo nunc characteres ab Homero forma elegantiore. Nam primi barbariem quãdam vetustam & nõ phœnicam ferebant: quia nihil phœnicum habent vt certimus: sed Galatharum & Męonum figuras retinet. Idem homerus reformauit characteres & grammatice precepta primus dedit: cum antea quisque sermone scriberet: simul & loqueretur vernaculo: Quę profecto etiã Italia quę & magna Gręcia suscepit. Hactenus de temporibus.

Finis.

exposuimus: ac etiam de nuptiis huius Cadmi. Et certamē passus est anno ferme octogesimo anteq̃ excideretur & cremaretur Troia vt Spinga & Palefatus tradunt: & Eusebius de temporibus notat. Non ergo post huius Armonię & Cadmi nuptias edificata est Troia a Dardano Samothrace: quicū Iasio & Cybele his nuptiis interfuit: vt Gręcia mendax audet in historia: quia ante has nuptias ducētis annis & amplius inuenit Troia condita ab alio Dardano Thusco filio Corinti: qui teste Virgilio a Turrena sede Corinti profectus in Samothraciã prius: postea Ideas Phrygię penetrauit ad vrbes: Iste fuit Dardanus illi ac primus pater vrbis & auctor. De istis vero reformatoris ab Homero Męone: quę similes Galathis & Męonicis characteribus: etiã argumēto est: quod ait Cęsar i. vi. Cōmentariorum: quę Galli vsque ad illud tempus utebant litteris quibus & Gręci.

Lfās exposuit homerus

Expliciunt cōmentaria super Epit herum (dicā Epitomen) Archiloci de tēporibus.

Eiusdem fratris Ioannis Annii cōmentaria sup Methasthenē. Lib. XI. Prefatio.

Metasthenes Persa fuit gente: vt titulus indicat: quę sic inscribit. **Metasthenes.** Metasthenes Persa: de iudicio tēporũ & annaliũ psarũ. Tractat em̄ de cęsura annaliũ duarũ Monarchiarũ videlicet Assyriorũ & Persarũ. Et idcirco quisque ille fuerit quę librũ raduxit: existimo melius dixisset de censura quę iudicio. Corruptius vsus est Petrus Comestor: qui scholasticas historias edidit. Nã super Daniēle pphetã: dicit. Metasthenes i libro iudiciorũ. Nã & si etiã ad iudicia & iudicia tēporũ hæc referri possunt: ppter tamē ad censurã & emēdatiōē eorũ qui per opiniōes priuatas: ppter publicã annaliũ fidē scripserunt: constat opus editũ. Corruptissime tñ inueni hũc: in aliquo Megasthenē pro Metasthene: quia primus fuit Gręcus & historicus: hic vero Persa & chronographus. & ille laicus: hic vero sacerdos: quia nõ scripsit nisi publica & pbata fide quod erat propriũ sacerdotis officiu: vt hoc loco ipse Metasthenes indicat. Et idcirco oēs gręci auctores de tēporibus ferme: vt verbosi reiciunt: quia nõ erant sacerdotes: nec pbata fide scribebãt: sed teste Iosepho cõtra Appionē: Et eusebio de tēporibus primę Olympiadis: quę opinioes vt cuique visũ est scripsit. Vnde nec mirũ si iter se pugnãt & dissentiunt: & intestino bello nõ pñiam modo sed etiã torã historiã cõfodiunt & obruncãt. Facit autē duo Metasthenes. Primo ponit censurã de tēporibus. secũdo castigatissimos annales duarũ Monarchiarũ tradit. De primo sic censet.

F. Joannis Annii

Regulæ suscipiendorū in chronographia.

Recipiendi & reiciendi chronographi.

Dat regulas tēporū Metasthenes: vt ex eis sciem⁹ iudicare q̄ auctores sint accipiēdi in chronographia: & qui reiciēdi. Prima regula est ista. Suscipiēdi sunt absq̄ repugnātia oēs q̄ publica & pbata fide scripserunt. Et declarat q̄ sacerdotes olim erāt publici notarii rerū gestarū & tēporū: qui presentēs essent: aut ex antiquorib⁹ copiarēt: sicut nūc instrumētū publicū & pbatū dicit: qd̄ a notario p̄sente publicat & scribit: aut ex antiquiore notario p̄ presentē notariū traducit. Secūda regula ē ista Gesta & annales quattuor Monarchiarum nō possunt negari & reici an aliquo: q̄a solū publica fide notabantur: & in bibliothecis aut archiuis seruabant. Vnde & in Esdra legitur q̄ cōtrouersie de reparādo tēplo diffiniebant ex annalibus Persarū seruatis in Bibliothecis: & Et hēstias Gnidius recipit in tēporib⁹ persarū: q̄a ex annalib⁹ publicis trāstulit. Tertia regula. q̄ solo auditu vel per opinioēs scribunt: priuati: hi nō sunt in tēporibus recipiēdi: nisi vbi a publica fide nō dissentiūt. Cuius argumēto est: q̄a qd̄ per opinioē vel auditū tradit: pugnat parit̄ intestinā: quales fuere græci: qui vt hic insinuat Metasthenes & Iosephus pbat cōtra Appionem: sibi ipsis de tēporibus dissent: & de mēdacio alterutrū accusant: vt est pugna inter Herodotū: Agisilaū: Hellanicū: Ephorū: Tymeum & reliquos. Et nota q̄ Iosephus p̄ has Metasthenis regulas facit validissimū argumētū: q̄ græci non habuerūt l̄tas a Cadmo: q̄a nulla publica pbata fides inuenta est vnq̄ i archiuis sacerdotum aut publicis Bibliothecis. Et ideo nup̄ habuerūt mutuatiā Mēonib⁹ & galathis: vt supra significauerūt Xenophon & Archiloc⁹. Ex his patet q̄ nemo de tēporibus suscipiēdus est: nisi annalib⁹ quattuor Monarchiarū cōcordet. Et in monarchia quidē Assyriorū q̄a publica fide scripsit Berofus chaldeus: cōsequēs est vt in tēporibus eiusdē monarchie ipsi detur palma. & itē eū sequuntis Persis: ex quib⁹ est Metasthenes: & græcis: ex quibus sunt Xenophon in equiuocis & Archiloc⁹ & Eusebius. Reiciunt a tēporibus huius Monarchiæ Assyriorū qui priuatas opinioēs cōtra publicā pbatāq̄ fidē scribūt: ex græcis: Herodot⁹ Hellanicus Agisilaus: & ex Latinis: Iustinus: Gellius: & Orosius. In secūda vero Monarchia Persarū & Medorū auctor publicē fidei fuit Metasthenes Persa: & Et hēstias Gnidius vt in. iiii. lib. Diodorus notauit. Reiciunt Iosephus ex Hebræis: & Clemēs: Tatianus: Aphricanus: & Eusebius ex græcis: quia priuatas opinioēs sequuti cōtra publicā fidem norant reges. & tēpora: quæ in bibliothecis & annalibus nō fuerunt & cōtra omnē publicā fidem scribunt Cyrū ante dedisse licentiā Hebræis in Babylone captiuis: & mortuū: q̄ Babylonia Darius eius patruus potiret. Proinde idē Eusebius qm̄ in tertia Monarchia græcorū: & in quarta Romanorū publicā annaliū fidē sequit̄ in vtraq̄ recipit. Recipit & Philo Hebræus: quia nec in vno quidē mēse discrepat. Reiciunt Iosephus & Talmudistę. qui in multis tēporibus de publico mēdacio cōuincunt̄. Hactenus de censura. Nunc Metasthenes ad fidem publicā Berofi conuersus tempora Monarchiæ Assyriorum: breuibus digesta per reges: & quantum quisq̄ regnauerit absoluūt dicens quid scribat Berofus.

Qui de tēporibus scribere parāt necesse est illos non solo auditu & opinione chronographiā scribere: ne cū per opinioēs scribūt vt græci: cū ipsis pariter & se & alios decipiāt: & per oēm vitā aberrant. Verū absq̄ vilo errore fiet: si solos annales duarū monarchiarū affecuti: ceteros oēs vt fabulatores reiecerimus. In his enī tā liq̄de atq̄ vere digesta sūt tpa: reges & noia q̄ apud eos splēdidissime regnatū est. Neq̄ tñ oēs recipiēdi sunt q̄ de his regib⁹ scribūt: sed solū sacerdotes illi⁹ regni: penes quos est publica & probata fides annaliū fuorū: qualis est Berofus. Nā is Chaldeus omne tempus Assyriorum digessit ex antiquorum annalibus quem solum vel maxime vnum Persę nunc sequimur.

Is ergo tradit ante Ninum ducentis & quadragintanove annis regnatum fuisse sub tribus diebus regibus: quorum qui primus uniuerso impauit orbis fuit Ogyges: qui profuit in inundatione terrarum. Inde Saturnus fundata Babylonia regnavit annis sex: & quinquaginta. Belus Iuppiter eius filius duobus & sexaginta. Ninus eius filius qui primus monarchiam cepit: annis quinquaginta duobus. Semiramis. xlii. Sameis annis. xxxviii. Arius. xxx. Aralius quadraginta. Xerxes Baleus. xxx. Armatrites triginta octo. Belochus princeps quinque & xxx. Baleus iunior duo & quinquaginta. Altadas duo & triginta. Mamit. xxx. Mancaleus. xxx. Spherus viginti. Mamelus. xxx. Sparethus quadraginta. Ascatales quadraginta. Amyntes quinque & quadraginta. Belochus iunior quinque & viginti. Bellepares. xxx. Lamprides triginta duo. Sofares. xx. Lampares. xxx. Pannias quinque & quadraginta. Sofarmus decem & novem. Mytreus viginti septem. Tautanus triginta duo. Teuteus quadraginta. Tyneus triginta. Dercylus quadraginta. Eupales triginta octo. Laosthenes quadraginta quinque. Pyrithydias triginta. Ofrateus viginti. Ofraganeus quinquaginta. Ascrazapes duo & quadraginta. Tonoscocoleros. xv. Hunc graeci Sardanapalum vocant. Hucusque Berofus. Nos autem illum imitati: nullo alio auctore usi sumus: quae publica Susiana bibliotheca: in qua annales persarum ferunt fuisse Belochum tertium: Sardanapali clandestinum hostem: qui eius militiae praefectus erat, pali prodito domino suo Sardanapalo: partitus est cum Medis de eodem proditore.

Is cum Arbace tum Medorum principe partitus est monarchiam a lege: ut Belochus Babylonia: Arbaces Medae atque Persas regeret. Itaque interfecto & ex ipso flammis in

Xenophon: ab Ogyge usque ad Ninum: eosdem deos quos Metasthenes & Berofus: & totidem annos enumerat a descriptione Semiramidis: ut super est exposuimus lib. de aequiuocis. Saturnum vero hic appellat Nymbrotum patrem Beli: & auum Ninum ut Berofus exprimit. Itaque ab Ogyge usque ad Ninum qui vitare cepit aureum seculum cupiditate monarchiae: fuerunt anni ducendi. xlix. ut convenit inter auctores Berofum: Metasthenem: Xenophontem: Fabium pictorem: & Catonem: super quos iam commentaria confecimus. Ogygem vero vocant Noam cognovimus Ianum: ut Berofus exprimit: qui praefuit diluio: & primum genus humanum ut antiquissimum omnium pater exiit: dicente apud Ovidium in primo de Fastis eodem Iano. Me penes est vnum vasti custodia mundi. Et ius vertendi cardinis omne meum est. Igitur verissimi me tempore partum publica fide ab inundatione terrarum ad primum monarchiam Assyriorum Ninum: sunt anni. ccxlix. A Nino autem usque ad finem Sardinapali duravit Assyriorum monarchia: annis quattuor & triginta super ducentos ac mille. Ergo quae Eusebius eosdem reges & tempora Assyriorum sequitur: a Nino usque ad Sardanapalum recipiendus est exceptis sex annis. Notat. n. regnavisse Sardanapalum annis viginti: quae annales Assyrii scribant. xv. Haec itaque in publica Persarum bibliotheca ex aegyptiana publica fide posita excerptis Metasthenes: in qua etiam publici annales Persarum erant: continentur quo pacto post Sardanapalum Medorum & Persarum monarchia coepit bipartita inter Medos & Babylonios: deinde quomodo reunita fuerit sub primis Cyro & Darío. Coepit autem hoc pacto: quae Belochus tertius princeps militiae Sardanapali monarchiam: ut Metasthenes enarrat

Nymbrot.

Ogyges.
Noa & Ianus idem.

Sardanapalus.

Belochus.

Diodorus in. lli. li. copiosissime de Belochus & Arbace atque Sardanapalo historiam tradit: & quomodo Ctesias Gnidius in temporibus monarchiae assyriorum deficiat: non digerendo reges: &

F. Joannis Anni.

eorum nomina & tempora: quibus quis
 q̄ regnauerit. Sed in monarchia Medo-
 rum laudat eundē Ctesias qui ex publi-
 ca fide atq; Bibliotheca persarum: anna-
 les in gręciam retulit: & eadem refert: q̄
 hic Metasthenes. Et ideo Gręc⁹ Ctesias
 recipit in temporibus Persarum: & re-
 pellitur a temporib⁹ Assyriorum: sicut
 econtra Eusebius recipitur de temporib⁹
 Assyriorum: & excluditur fundit⁹
 a temporibus Persarum: quia secut⁹ He-
 rodotū & cōterraneos fabulatores grę-
 cos: corrupit publicam & probatam fi-
 dem: quam incorrupte referunt Diodo-
 rus Ctesias: & Metasthenes. Et nota in
 Diodoro Siculo dicente q̄ Apandam
 gręci vocant Aslyagē. Et caue ibi a cor-
 ruptione impressorum: qui Bel Osum:
 & Bel Esum pro Bel Ochum impresser-
 ūt. Ergo in bipertita monarchia regna-
 tum fuit apud Medos & Persas annis quattuor & trecentis: & per consequens totidē apud
 Chaldeos & Babylonios: vt Metasthenes subinfert dicens.

Philo Hebręus eadem prosequitur
 quę & hoc loci Metasthenes: & nos sup-
 eum cōmentaria cōfecim⁹. Diuine quo-
 q; litterę in.iiii. lib. regū: & in.ii. Paralip-
 pomenon: horū Babylonię regum remi-
 niscuntur: quia assidue bellū habuerūt
 cum gente Hebręa. Nā de Belo Ocho
 cognoie Phul: ita scribit in.iiii. li. Regū
 cap. xv. Venit Phul rex Assyriorū cōtra
 Manassem regem Samarię. Nec te mo-
 ueat q̄ vocat eum regē Assyriorū: quia
 diuine litterę omnes reges Babylonię vo-
 cant reges Assyriorū. De Phul Assar co-
 gnoie Teglal: eodem ca. ita scribit. Ve-
 nit Teglal Phul Assar cōtra Phacee re-
 gem Samarię: & transtulit in Assyrios

Galilęā & vniuersam terram Nepralim. Et capitulo sequente. Misit (inquit Achaz rex He-
 rusalem ad Teglal Phul Assar regem Assyriorum: vt iuuaret eū contra reges Samarię ad
 Damascum. De Salman Assar ita scribitur capitulo sequēte. Ascendit Salman Assar rex
 Assyriorum contra Oseam regem Samarię: & cepit eum sexto anno Ezechię regis Hierusa-
 lę: & transtulit decē tribus israel in Assyrios: vt scribit cap. xvii. & xviii. vbi de Sennache-
 rib dicit. Anno decimoquarto Ezechię regis ascendit Senna cherib rex Assyriorum ad vni-
 uersas ciuitates Iuda munitas: & cepit eas. Et de Assar Adon: ita scribit cap. xix. Cū Senna-
 cherib sacra faceret in tēplo dei sui: duo filii ei⁹ interfecerunt eum: & regnauit Assar Adon

iecto sardanapalo: monarchia bipertita
 fuit. Apud Medos in ea: hi regnauerūt an-
 nis quattuor & trecētis. Arbaces viginti
 octo. Mādanēs qnquagita. Sofarmon tri-
 ginta. Arti Carmin qnquagita. Arbianes
 duo & viginti. Arceus. xl. Artines viginti
 duo. Astybar⁹ cū Apanda filio. xx. Apanda
 solus triginta. Hoc Cyr⁹ & Darius deui-
 cto: regnauerunt annis triginta sex Nam
 ante reunitā monarchiā regnauerunt in
 Perside annis sex. Inde aliis sex persico re-
 gno resignato Cambysi filio: sexēnale bel-
 lum Tamyri reginę: Scytharū intulerūt
 sexto anno a Babylonis euocati: atq; Balt
 Assare interfecto. reunitam monarchiam
 in persas trāstulerunt.

Totidē annis in bipertita monarchia
 regnatum est apud Babylonios. Primus
 Phul Belochus annis quadraginta octo.
 Phul Assar viginti quinque Salman Assar
 decem & septe. Sēnacherib septē, Assar
 Adon decem. Merodach duo & quinquā-
 ginta. Ben Merodach vnum & viginti. Na-
 bugdonosor primus triginta quinque. Na-
 bugdonosor magn⁹ quinque & quadragin-
 ta. Amilinus Euilmerodach. xxx. Filius hu-
 ius primus Reg Assar tribus. Secundus
 Lab Assar Dach. sex. Tertius Balt Assar
 quinque

Eusebius si-
 de eleuat

Bel Och⁹.

Phul

Teglal.

filii eius pro eo. De Merodach scribit. xx. cap. Misit (ingr) Merodach rex Babylonis litteras & nuntios ad Ezechiam regem Iuda. De filio huius Ben Merodach nomen non habetur in diuinis litteris: sed solum quod captiuauit & incarcerationit Manasse filium Ezechie post mortem ipsius Ezechie: ut patet in secundo libro Paralipomenon capitulo, xxxiii. Porro primi Nabugdonosor qui huic successit: fit mentio in quarto libro regum capitulo, xxiii. De magno vero Nabugdonosor: qui cremavit Hierosolymam & templum: & duxit Hebreos captiuos in Babylonem: & Euil Merodach eius filio meminerunt fines Paralipomenon & Regum. De tribus vero huius filijs: magister historiarum scholasticarum reperit Metasthenis locum istum. Quod vero interfecto Balt Assare reunita sit Monarchia & translata in Persas: etiam vates Daniel quinto capitulo meminit. Itaque Metasthenes expositis annalibus monarchie bipertite Medorum & Persarum: mox reunitae: publicos annales usque ad Alexandrum refert sic dicens.

Balt Assare interfecto: regnauerunt simul Cyrus & Darius annis duobus: inde solus Cyrus duobus & viginti. Filius Darii priscus Artaxerxes Assuerus annis viginti: vltione interea sumpta de factione Tamarica: quae per dolum patruum tradiderat Tamyrae. Huius duos filii Cyrus Artabanes: & Darius longimanus: septem mensibus pro imperio dimicauerunt. & septimo mense Longimano victoria cessit: regnauitque annis septem & triginta. Eius filius Darius Nothos: annis decem & nouem Magnus Artaxerxes Darius Meneon: annis quinquaginta quinque. Artaxerxes Ochus sex & viginti. Nostra aetate Arses annis quattuor. Darius vltimus sex. Magnus Alexander qui transtulit imperium in Graecos: annis duodecim. Seleucus Nicanor qui nunc agit trigessimum annum: successit toti Asiae ac Syriae.

Finis.

Ex his patet reunitam Monarchiam durasse annis vno & nonaginta supra certum. A principio vero ab Arbace usque ad Magnum Alexandrum: perseverauit annis quinque & nonaginta supra quadringentos. Patet quoque Metasthenem hunc floruisse circa tempora Magni Alexandri. Cetera copiose sunt exposita in commentariis super Philonem. Verum quia in annalibus graecae monarchiae: a Seleuco & Magno Alexandro usque ad Philippum vltimum / Eusebius sequitur publicam fidem Asiae ac Syriae per ipsius gesta tempora: & in Romana monarchia latinam fidem publicam notat: ideo in omnibus temporibus sequimur Eusebium: excepta Monarchia Medorum & Persarum ab Arbace usque ad Magnum Alexandrum.

Finis commentaria super Metasthenem.

F. Joannis Annij.

De primis temporibus: & quattuor ac vnginti regibus Hispanie & eius antiquitate. Liber. XII.

De temporibus prisicis, Caput primum.

Deucalion

Vi de temporib⁹ emendatus scribunt: aiunt Deucalionem natum anno secundo Spheri Assyrie regis: & ia duos & octoginta annos natum afflictu fuisse diluuiio: vt refert Xenophō chronograph⁹. Huc sequuti vident Berofus & Eusebi⁹: qui a secundo Spheri anno vsq; ad. xxxiiii. Spareti: quo diluuiū Deucalionis accidisse referūt: duos & octoginta supputāt annos. Ann⁹ poro secūdu Spheri quo orrus est Deucalion: is erat Hebraice feruitutis in Aegypto quadagesimusoctauus: vt Eusebi⁹ rectissime annorauit. Ab eo autē anno feruitutis vsq; ad principium vniuersalis diluuii sub Noa: annos septingentos: & menses ferme

decem Nioles computat. Totidem ex Chaldais Berofus enumerat. Pares & latinis Solin⁹ in capitulo decreta supputat dicēs. Meminisse (ingr) par est a primo diluuiio sub Ogygenotato: qñ diē continua nox inumbravit mensib⁹ nouē & amplius vsq; ad Deucalionē: septingentis annis mediū eū dari. Quare nos a diluuiio Noę cognomēto Ogygis: vt tradit Berofus: & Phoenices tēpora exordiemur: eaq; sic partiemur. A diluuiio ad. xliii. annum Nini regis Assyriox: anni numerant a Beroso ducenti nonagintaduo. Totidē Moses enumerat Genesis capitulo. xi. ab eodē diluuiio vsq; ad ortū Habraę. Quare castigatissime posuit Eusebius Habraam ortū anno Nini. xliii. Porro a. xliii. anno Nini ad conditā Troiā Eusebius & Berofus enumerāt annos quingentos & triginta octo: & ab eodē ortu Habraę ad Christū Eusebius notat annorum duo millia vnginti quinq;. Quare a primo diluuiio notato sub Noa Ogygio vsq; ad conditā Troiā colligunt anni tringenta & octingenti. & ab eadem inundatione vsq; ad Christum decē & septem supra trecetos & duo millia. Hos igit perpetuo annorabimus: cum adiectione a condita Hispania.

De antiquitate Hispaniæ. Cap. II.

Hispaniæ
latura
Tubal.

Tempore Nini fuere Hispanis litterę: poesis: & philosophia moralis. Hoc pender a Beroso/Strabone; & Hispanica memoria. Berofus etenim scribit Tubalem primum Hispanię regem formasse Hispanos legibus: anno quarto Nini: & memoria Hispanica quam Strabo refert in primo libro: asserit se ante Strabonē assecutam fuisse litteras: leges: & carmina sex millibus annis. Teste autē Xenophonte chronographo de diuersitate annox prisicartū gentium: iberici anni quadrimestres erant: ac propterea sex millia iberici anni: duo millia sola res efficiunt. Quos si ab Augusto circa quem floruit Strabo numeremus: perueniem⁹ ad tempora eiusdem Nini. Rurlus a quarto anno Nini vsq; ad octogesimum ante Troianum excidium: ferme octingentos annos Eusebius supputat. Eoq; anno (vt Eusebius notat) Cadmus ob Zelotypiam prisicę vxoris/certamen passus est: obquod teste Spingha & Palefato: coactus est a Samothracia in gręcas Thebas commigrare: vbi prim⁹ (vt aiūt) gręcas litteras formauit. Ergo ferme octingentis ante annis Hispani claruerunt philosophia & literis: q; gręci elementa literarum a Cadmo assequerent. Tanto videlicet Hispanię q; gręcię antiquior est splendor & philosophia.

Hispanorū
origo

De origine Hispanicę gentis. Cap. III.

In vniuersam Hispaniā pricipio gētū penetrarūt a Caspiis/Iberi/Perfæ: Phoenices: Pœni. Celte; vt in tertio natural hist. Plini⁹ astipulat; & M. Vairo testat; & Cato de originib⁹

retulit: fabulosaq; arbitrantur esse: quæ græci fingunt de Hercule & Pyrene: & Luso: & Pa-
 ne: & eiusmodi viris græcis. Sunt autem Iberi & Aramei Scythæ Caspii: quos Persæ Sagas Iberi.
 appellant: Persæ vero sub Caspiis Corsi a sagis appellantur: vt in qnto naturalis historiae Aramei
 Plinius tradit. Quos vero Persæ & Hebræi proferunt Corsum & quorem: Græci pronuntia-
 ant Cynnum & cyrû. Quare Iberi Sagæ saguntû: Persæ vero Corsi primi incoluere Corsicâ: Corsica
 quâ græci vocant Cynnû. Ex his igitur coloniis primis omnes insulæ Sicilia: Corsica: Sardinia: Gothi
 vsq; Baleares: simul & tota Hispania genus traxit. Porro quû Gothi & Alania Caspiis in
 Europâ se primum diffuderint: hiq; post Christû in tanto in Hispanias penetrauerint: atq;
 ad hanc etatē regnauerint: cōsequens necessario est vt posterî Gothi nō variauerint prisca
 originē Hispanicę gētis. Hęc igitur est tum inuariata: tum maxime vera vestra origo celsi re-
 ges Ferdinande & Heliabæ christianissimi principes.

De primo Hispaniæ rege Tubale. Cap. III.

Tubal

Diuus Hieronymus & Eusebius aiunt Tubalem quinto genitum Iapeti filii Noæ pri-
 mogenitum: omniû Hispaniæ regum fuisse. Idq; Iosephus concedit ex Hebræis: & Berofus
 ex Chaldeis: qui ait eum condidisse Hispaniâ anno a diluuiō ceteresimo. xliii. qui erat annus
 duodecimus Saturni Babylonici Nymbroti: ante Troiam conditâ annis septem & trigin-
 ta supra secentos: & ante annû Christianę salutis annis quattuor & sepruaginta supra cetero-
 tum & duo millia vrbs nomini suo dicata Tubal est in Betica: vt patet ex Pomponio Mel-
 la. Huic præcipuû studium fuit greges & armenta atq; iumenta inducere. Tum q; Hispania
 hæc quâ maxime parit: tû præcipue q; eadem mortalibus ad sum: victum & tegumen-
 tum & alia necessaria erant: tum vlt maxime quia etiam inter primas diuitias & delitias ea
 tempestate posita erant. Huiuscemodi studium Aramei Thara:co: m vocant: id est pasto-
 rum congregationem: vt tam Hieronymus q; Talmudistę exponunt. Hinc Tubali Thara-
 conem munus indidit cognomentum: a quo non dubium est Taraconam dictam sicut co-
 loniis suis sagis. Saguntû nomen accepit vetustissimû. Hic teste Beroso Hispanos forma-
 uit legibus anno quarti Nini. Quod pfecto satis congruit supradictō veteris Hispaniæ te-
 stimonio quod supra ex Strabone produximus. Idem Berofus tradit anno decimo Nini: &
 eiusdē Tubalis anno. cxv. patrem Noam cognomēto Ianum a Phœnicia & Africa in His-
 panias traiecisse: & dimississe Tubali suo ex filio Iapeto nepoti duas colonias a suo proprio
 nomine dictas Noëlas et Noëglas: q; Noëgas et Noëlas scribat Plinius in tertio naturalis
 historie capite. xxi. Rursus idem Berofus ait eum regnasse vsq; ad quadragesimū tertiu Nini
 annum: qui a cōdita ab eo Hispania est annus quinquagesimus quintus supra ceterum. Er-
 go quinquennio q; obiter Tubal: ortus est Habraâ. Nā quadragesimo tertio anno Nini gen-
 tus est: vt supra retulimus.

Tharacōia

Habrac
ortus.

De. ii. Hispaniæ rege Ibero. Cap. V.

Iberus.

Succesit patri Tubali Iberus filius anno Nini quadragesimonono vt Berofus scribit
 Id est a diluuiō anno. ccxcix. a condita vero Hispania ceteresimo quinquagesimo sexto: ante au-
 tem Troiam conditam primo et trigesimo supra quingētos: et ante salutem Christianam
 decimo sexto supra duo millia. Quare ab Iberis Caspiis tota Iberia dicta est: et Celtis teste
 Marco Varrone pars pxima Gallię Celtiberia nūcupatur ab historicis: et ab Iberorege di-
 ctus est Iberus annis: et Iberi qui illū circum incolū cognominātur. Hic fluuius teste Al-
 berto magno: Solino: et Diodoro in sexto libro oritur sub Pyrenæi radicibus in Cantabris:
 et flexuose serpens sub Ferrarie promontorio mergitur in Baleare pelagus: commercio di-
 ues: et ab auctorib; nominat;. Regnauit autem vsq; ad annum. xxxlii. Semiramidis iuxta:
 Id est annis. xxxvii. vt in Eusebio computatur.

Iberus fluuius

F. Joannis Anni.

De.iii.Hispaniarum rege Iubalda.Cap. VI.

Iubalda.

Sumpsit Hispaniarum imperium tertius Iubalda: a quo mons Iubalda nomen accepit teste Beroso: quod scriptores in Ptolemæo non castigatè scribant Iubeda: & corruptissime Mauri Gybeltar nomen Hispaniis reliquerint. Cœpit autem regnare anno trigesimoquarto Semiramidis ut ait Berosus: id est a diluuiio trecentesimo trigesimo sexto. Ab ortu vero Abrahæ quadragesimo tertio: & a condita Hispania centesimo nonagesimo tertio. Ante vero conditam Dardaniam quadringentesimo nonagesimo quarto, & ante annum Christianæ salutis primo & octogesimo supra mille noningetos. Anno decimoquarto Iubalis fuit annus a diluuiio trecentesimo quinquagesimo. Ergo anno decimoquinto Iubalis concessit naturæ Noa pater: cognomento Ianus: Ogyges rursus anno trigesimo secundo Iubalis fuit sepruagesimus quintus Habraë. Ergo eo anno facta est illi repromissio Christianæ salutis: ut patet Genesis. xii. ca. pitulo: ut benedictio paganorum non in nomine dei israel: sed in nomine seminis Habraë: siue Christi dei fieret: dicente & exponente id Esaia capitulo lxi. Relinquetis inquit vos israelitè nomen vestrum ad maledictionem electis meis: & seruos suos deus vocabit alio nomine: in quo qui benedicetur aut iurabit: in deo benedicetur Amen. His temporibus Hercules Libyus ortus est: ante Græcum Herculem annis ferme septingentis: qui Aegyptios annos ferme decem millia efficiunt: ut Diodorus contra Græcos arguit in primo libro. Regnavit Iubalda teste Beroso a trigesimoquarto anno Semiramidis vsq; ad decimum octauum Arrii: id est annis sexaginta quatuor: ut in Beroso & Eusebio colligitur. Septennio ante Iubalis mortem: Centenario iam Habraë orit Isaac.

Habraë re-
promissio
facta.

Isach: ortus

De Brygo. iiii. Hispaniæ rege. Cap. VII.

Brygus.

Brygus Hispaniis imperat teste Beroso anno decimonono Arrii: id est a diluuiio quadringentesimo. A condita vero Hispania ducentesimo sexagesimo septimo, & ab ortu Habraë anno centesimo octauo. Ante autem Dardaniam conditam quadringentesimo trigesimo, & ante annum Christianæ salutis Millesimo nono. genticimo decimo septimo. Brygum appellant Aramei Castellum, Brygolam vero Castellum. Vnde Etrusci quibus ad hæc tempora plura manent Aramea vocabula: Bricolam vocant castellum in edito positum. A duobus vero hunc arbitror hoc cognomento fuisse dignatum: & quod insigne sibi in vexillo castellum statuerit: & quod teste Beroso plura in tota Hispania castella fundauerit: & Brygum nomen indidit: præposito singulorum proprio nomine ducis cui illud consignabat quod in Ptolemæo facile patet: ut in Lusitania Lacco Briga: Mirobriga: & alia plura. Et in Tarraconensi Brigantum: volubriga: compluraque eiuscemodi. Plinius in quinto naturalis historie, capite vigesimo primo asserit esse authores qui prodant memoriæ Brigos Europæ in Asiam traiecisse: & condidisse Brigios: quos mutata b in ph. Phrigios dixerunt. Quinetiam in Hiberniam colonias misit: & in Alpinos: & in Tusciam: in quibus nomina extant: in hibernia quidem hnt fluiuii Brigui: & brigantes eius populos: & in Vindeliciis Brigos & Barotbrigam: ut in Ptolemæo describitur. At in Tuscia regio Sabatia continet agrum Brygianum: in quo postea fundatum oppidum Brygianum dicitur: quibus g. in cc. commutet vulgaris sermo: ut Brygolam/brygum/brygianum: dicimus bryccolam: bryccum: bryccianum. Corrupte vero Braccianum: sicut & illius proximum agrum amnis Laronis dicunt Anguillaram: quum amnis Lara dici debeat. Submutauit enim pluries nomina. Nam primo a duce Brygianum: inde Arcennum ab arce Veientum. Postea Arceanum & Barceanum: & corrupte Braccianum. Regnavit Brygus teste Beroso: vsq; primum annum Balanei: id est annis. lli. ut Eusebius aperit.

De Tago. v. rege Hispaniæ. Cap. VIII.

Tagus quintus rex Hispaniæ cœpit teste Beroso anno primo Balanei Xerxis. Id est a diluuiio quinquagesimo secundo supra quadringentos: & a condita Hispania trecentesimo no. Porro ante conditam Troiam trecentesimo septuagesimo viii. & ante annum Christianiæ salutis sexagesimo quinto supra octingentos & mille. Ab hoc Tagus fluuius nomen accepit vt ait Berosus: diues piscatura & aureis harenis: vt Plinius scribit: & Solinus confirmat. De quo Iuuenalis in Satyra tertia. Tanti tibi non sit opaci omnis arena Tagi. Hinc Berosus Tagum Orma: Moses vero per syneraicam compositionem Tagorma nūcupat. posuit hic colonias Tagas i Caspiis: & Tagorma in Africa. Vnde in Hispanias traiecit: vt ea loca in Ptolemæo memoriæ traduntur. Regnavit autem annis triginta: quibus & Balaneus Xerxes.

Tagus.

De Beto. vi. rege Hispaniæ. Cap. IX.

Anno primo Armatrix teste Beroso: cepit regnum Hispaniæ Betus: id est a diluuiio cccclxxii. & a condita Hispania trecentesimo trigesimo nono. Ante vero Troiam conditam trecentesimo quadragesimo octauo. & ante Christianam salutem trigesimo quinto supra octingentos & mille. Talmudistæ autem Betum per æ diphtongon scribendum esse Bætum: quod Etrusci transpositis vocabuli litteris a. e. pronuntiarunt latini felicem. Hinc Bætus & Betica: beatus & beata patria est & felix: quam Homerus & græci campos Helysios dicebant: vt Strabo in primo libro rerulit. Hebræi vero Betum a behin dici volunt: quod Hieronymus interpretatur locus vitæ meæ: id est felicitatis optatæ: quæ cuique est locus vitæ & campus helysius. hanc vos felicitatis auspices: felicissimique Hispaniæ reges Ferdinãde atque Isabella e manibus impiorum: vt Aegyptius Hercules e manibus Gerionum eripuerunt. De Beti eius fluuiio atque saluberrimo aer: historici plura dicunt. Seneca vero Cordubensis in Medea sic habet. Nomen qui terris dedit Betis suis Pulsans hesperia maria languido vado. Et in Satyra Iuuenalis inquit. Precipitare volens etiam pulcherrima vestem: Atque alias quarum generosi gramini ipsium Infecit natura pecus sed & egregius fons Viribus occultis: & Beticæ adiuuat aer. Et Martialis. O inquit Betis oluifera crine redimite corona Aurea qui nitidis vellera tingis aquis. Regnavit hic Betus annis. xxxi. & anno sequente Gerion tyrannidem assumpsit: vt Berosus asserit.

Betus.

Betica.

De Gerione. vii. rege Hispaniæ. Cap. X.

Gerion Afer teste Beroso: tyrannidem assumpsit anno trigesimo secundo Armatrix: id est a diluuiio quarto decimo supra quingentos: & a condita Hispania trecentesimo septuagesimo primo. Ante vero Troiam conditam trecentesimo decimo sexto: & ante vniuersalẽ salutem orbis tertio supra octingentos & mille. Dicitur est autem Gerion a vocabulo afro: & proprie Hebræo Gera id est aduena: quod teste Beroso ex Mauritania Hispaniam inuasit: atque aduenit. Fuit autem illi cognomentum Arame e Deabo: Græce Chryseo: Latine aureo: quod a diuitiis nomen contraxerit: vt Berosus scribit: & Diodorus in quinto confirmat. Regnavit autem usque ad vigesimo octauum annum Belochi vt Berosus scribit: id est annis. xxxiiii. vt in Eusebio numerantur.

Gerion.

De Trigemino Gerione. viii. rege. Cap. XI.

Anno Belochi. xxix. vt ait Berosus regnauerunt filii Deabi Lomnisi. i. philarche: ac exercituum principes vt diu Hieronymus interpretat: quos nostri trigeminos Geriones vocant quia tres Gerionis filii fuere. Cœperunt autem anno supra dicto Belochi: a diluuiio autem. xlix supra quingentos: & a condita Hispania. cccv. Ante autem conditam Troiam. cclxxxi. & ante humanam salutem Millesimo. dclxviii. Teste autem Beroso his regnãtibus: & cum aliis orbis principibus consensu Typhoeus Aegyptius peremit fratrem suum Osiridẽ cognomine

Trigeminus Gerion.

F. Joannis Annij.

Herculis
facinora.

mento Iouem Iustum Iuste Imperatorem. Quare ut idem tradit & Diodorus: post eum passim repetit in libro primo: secundo: quinto: & sexto Libyus Hercules Osiridis filius in viationem paternę cędis bello facinorosis per totũ orbem indico: patruũ suũ Typhocũ in egypto iugulauit: Busiridẽ in phœnicia deleuit: Iuniorẽ Typhocũ in Phrygia enecauit: Milynum maris prefectum in Creta obruncauit: Anthem libycis harenis strauit: & in Hispania tres Geriones singulari puocatos certamine sustulit: & contra Lestrigones in Italia prefecturũ vt ait Berofus: creauit Hispanię regem Hispalũ. Regnauerunt autẽ Geriones vt Berofus insinuat vsq; ad. xxxvi. Balei regis: id est annis. xlii.

De Hispalo nono rege Hispanię. Cap. xii.

Hispalus

Hispalus teste Beroso regnauit anno. xxxvi. Balei regis: id est a diluuiõ nonagesimo anno supra quingentos: & ab Hispania condita. cccxlvii. Ante autem Troiam conditam. ccxli. & ante Christianam salutem. xxvii. supra septingentos & mille. Ab hoc dictam esse Hispalim urbem nomen accusat: neq; arbitror dici a palis: sed ab Hispali rege & eius colonis Hispali Scythę populis quos secum adduxit Hercules per orbem: vt etiam Toletanus clarus historicus Rodericus commemorat. Hunc fuisse filium Herculis ex eo constat: q; Hispanus & Iberia illius filia nepotes Herculis ab Hispanis scriptoribus memorantur: q̃q; vitio scriptorũ a Berosi originali deciderit. Regnauit autem vsq; ab finem regis Balei: id est decem & septem annis.

De decimo Hispanię rege Hispano. Cap. xiii.

Hispanus.

Anno primo Altadis: regnauit nepos Herculis Hispanus: qui a diluuiõ est annus septimus supra sexcentos: & a condita Hispania. cccclxiiii. Et ante Troiam conditam. ccxxiii. & ante humani generis saluatorem. M. dccx. cumq; omnium cõsensu Hispania nomen accepit ab isto nepote Herculis: consequens necessario est: vt ante hunc nouẽ precedentũ regũ cognominib; appellata de more vetustofuerit: qui cum Cacco simul vitio scriptorũ a Beroso decidit. Regnauit autẽ Hispan; duob; &. xxx. annis: qbus & Altades.

De Libyo Hercule. xii. rege Hispanię. cap. XIII.

Hercules
Libyus.

Postq; Hercules Italia composita functus est omnibus laboribus teste Beroso ab Italia anno decimonono Altadis in Hispanias rediit: vbi eius nepos Hispanus regnabat. Quum q; Hispanus naturę concessisset vitimo anno Altadis: ipse Hercules senex admodum regnum Hispanię iniiit anno primo Mamiti: a diluuiõ trigessimonono supra sexcentos: & ab Hispania condita. ccccxcvi. Ante vero Troiam centesimononagesimoprimum: & ante christianam salutem: millesimosexcentesimo septuagesimooctauo. Regnauitq; ibi vsq; ad decimumnonum annum eiusdem Mamiti: & obiit. Cuius ossibus opulentum sepulchrum atq; templum condidit Hispani apud Gades: vt Pomponius Mella exprimit Berosum sequutus. Idem Berofus ait eius nomini Libyo ædificasse ac dicasse vrbes Libyoson: Libyoscam: Libuncã Liborã. Quas etiam Ptolemæus describit. Plyni; in tertio naturalis histo. capite quarto adserit Libyosam vocatam fuisse a Romanis Foro augustanam: & illius Itali cum tributum. Er go regnauit vsq; ad. xix. annum Mamiti.

De. xii. rege Hispanię Hespero. Cpp. XV.

Hesperus.

Fert Rodericus Toletanus Herculem duxisse secum Athlantem qui circa tẽpora Moy si floruit. Hunc Berofus non Maurũ: sed Italũ fuisse tradit. Huic frater erat Hesper; vt scribit Igin;: quẽ sibi successorẽ Libyus Hercules reliquit. Regnauit teste Beroso vsq; ad vltimũ annũ Mamiti: id est decẽ annis: q̃ppe q; Ital; Athlas illum ab Hispania pellens: in Italiã coegit vt scribit Igin;: ac p̃pterea Hispaniã & Italiã Hesperias dictas ab Hespero rege: non a sydere: vt fingunt gręci: probat. Nam eadẽ ratione intermedia Gallia diceret Hesper

ria: quia sicut eo sydere ab Italia in hispaniam: ita & in Galliam nauigant greci. Coepit autē regnare in hispania Hesperus anno Mamiri. xx. succedens Herculi Aegyptio anno a Diluuiō .Dclviii. & a cōdita Hispania. d. xvi. Porro ante Troiam conditam. c. lxxi. & ante urbem romā .dc. liii. & ante humanatum deum .M. dc. lviij.

De. xliii. Rege hispaniæ Atlante Italo Capítulum. xvi.

Kityn Atlas teste Beroso regnauit apud Hispanos anno primo Mancalet id est a diluuiō .dclxix. & a condita Hispania. d. xxvi. Porro ante Troiam conditam. c. lxi. & ante urbem romā .d. xciii. ante vero Christianam salutem. M. dc. xlviii. Tres fuisse Atlantes Seruius tradit super Aeneida Vergiliū: primum omnium Maurum: postremum omnium grecum: horum medium socerum Coriti Hetrusci Atlatem Italum fratrem Hesperii quem Berosus vocat Aralum Kyrin: & de hoc sermo est. Regnauit teste Beroso vsq; ad. xii. annum dicti Mancalet: & creato rege filio Sycoro: ipse in Siciliam: deinde in Italiam ad Coritum ad nauigauit: vt in historia Errusca probatur.

Italus.
Atlas.

De. xliiii. Rege Hispaniæ Sycoro. Capítulum. xvii.

Regnauit Sycorus teste Beroso .xliii. anno supradicti Mancalet id est a diluuiō .dc. lxxxii. A cōdita vero Hispania. d. xxxviii. ante Troiam. cxlviii. ante urbem Romam .d. lxxx. Et ante annos salutis. M. dcxxxv. Ab hoc pars Hispaniæ Sycora dicta fuit vbi est fluius Sycorus: de quo Lucanus Hesperios inter Sycorus non vltim⁹ amnis. Regnauit vsq; ad. vii. annum Mameli vt insinuat Berosus id est annis. xlv. Sub hoc Sycoro hæc contigerunt. Primum quia. xx. annus Sycori erat secundus Spheri: quo ortus est Deucaliō Saluator Thessalię. Item decimus non⁹ annus Spheri est trigessimus septimus Sycori. At. xix. anno Spheri nat⁹ est hebraicę feruituris saluator Mosēs vt Eusebius notat. Ita sub Sphero & Sycoro nati sūt duo saluatores: alter a diluuiō ereptor: Alter a feruitute.

Sycorus.

Deucalion

De Sicano. xv. rege Hispaniæ Capítulum. xviii.

Sicanus patri successit vt Berosus tradit anno Mameli octauo id est a diluuiō .dccxxvi. & a cōdita Hispania. d. lxxxiii. At ante Troiā. c. liii. & ante urbem Romā. d. xxxvi. & ante christianā salutem. M. d. xi. Sicanum nomen Siculis & Italis tributū legimus: et celebre nomen est apud historicos & poetas. Regnauit autē vt Berosus indicat vsq; ad octauum Spareti: id est annis vno & triginta vt in Eusebio colligitur.

Sicanus.

De Syceleō xvi. rege Hispaniæ Capítulum. xix.

Syceleus regnare coepit paulo post Iasiū Tuscū fratrem Dardanī qui Troiam condidit: & primum Atheniēlium regē priscū Cecropē vt Berosus notat: anno nono Spareti: a diluuiō. dcc. lviij. Et a cōdita Hispania. dc. xliii. Sed ante Troiā. lxxiii. ante urbem Romā. d. v. & ante aduentū magni Messia. M. d. lx. etatis autē Mosi. xli. & Deucalionis. lviij. Ab isto Syceleō & filio Itali Siculi dicti fuerūt vt Dionysius halicarnasse⁹ in primo libro recitat. Vt autē Eusebius & Berosus conscribūt diluuiū in Thessalia accidit. āno Spareti. xxxiiii. Deucalionis lxxxii. Mosi. lxxvi. Huus autē Sycelei āno. xxxv. Afcadīs vero quarto. lo aegyptia soror Osiridis reuerfa est in aegyptū & Isis dicta ob beneficiū traditę hūano generi artis pistorię: vt Xenophō refert & Eusebius notat. Et vt Berosus psequit⁹ Isis orta inter Dardanum & Iasium de regno: in qua contentione quum Iasius atq; Tusci ab Hispania euocassent Syceleum solī aborigines sequebantur Darda

Syceleus

Io.

Iasius.

F. Joannis Annij.

num: omnis vero Italia & Siculi cum Syceleo fauebant partes Cybelis & Iasii Quinque dolola-
fium Dardanus peremisset in Vetulonia agro ad thermas Iasinellas: Siceleus Aborigines ex-
cluserit: & Dardanum Italia pepulit & in Samothraciam coegit: vt latina historia tradit: de quo
Vergilius in .vii. Æneidos, Dardanus ideas phrygię penetrauit ad vrbes: Thraciamq; sanum
que nunc Samothracia fertur. Hinc illum Coriti Turrena a sede profectum & reliqua. Hęc fu-
it prima intestina Italię rixa: ob quã Aborigines infensi ficulis: post occasione data contra eos
sociã arma pelagis iunxerunt: & ab Italia in Siciliam coegerunt: vt in primo libro Dionysius
Halicarnasseus cõmemorat. Eodem anno obiit Siceleus quo & Iasius relicto filio Luso. Regna-
uit autem vsq; ad .xiii. annum Ascata dis id est quattuor & quadraginta.

De .xvii. Rege Hispaniæ Luso Capitulum .xx.

Lusus
Lusitania
Dardanus.
Non est Lusus hic grecus sed Hispanus filius Syceleus qui regnare cepit anno Ascata dis .xiii.
a diluuiõ. dccc. i. & a condita Hispania. dc. lvi. & ante Troiam. xxix. & ante urbem Romã. cccc.
.lxi. ante & humanam salutem. M. d. xvi. Ab hoc Luso dictam Lusitaniam omnes conce-
dunt. Lusum vero nominatum q; more Arameo vbicq; sacra ludis & saltu agebat vti quandoq;
Dauid ante Arcam egit: & Tuscis lucumonibus erat moris: vt de conditore lucentium Festus
insinuat. Hic mortuo patre Siceleo in Italia rexq; creatus multas duxit ex amicis Italię coloni-
as in Lusitaniam: faciuntq; argumentum complura vetusta locorum & gentium nomina Ita-
lię & Lusitanis communia: apud veteres Geographos seruata: q̃q; nunc variata fuerint. Huius
anno .xxviii. Dardanus qui a turrena sede Coriti in Samothraciã profugerat teste Vergilio de
as phrygię penetrauit ad vrbes. & Troiam condidit: quam a se primo Dardaniam nominauit:
anno. vi. Aegypti fratris Danaï Aegyptii: vt Eusebius rectissime annotauit. Regnauit autem
Lusus vsq; ad annum. vii. Aegypti id est annis triginta.

De .xviii. rege Hispaniæ Siculo. Capitulum .xxi.

Siculus.
Sic.
Siculus teste Menethone regnauit anno Aegypti octauo id est a diluuiõ. dcccxxxii. a condi-
ta Hispania. d. c. lxxxix. Et a condita Troia. ii. sed ante urbem Romam. cccc. xxx. & ante an-
num salutis. M. cccc. lxxxv. Notandum est hoc loci olim hispanos non proprie habuisse reges: sed ele-
ctissimos duces: vt Trogius scribit & Iustinus abbreviat in. xliii. libro Cuius argumẽto est: q; suos
principes vocabulo Arameo Iberico vocabat nõ Ry id est reges: Sed Sic id est duces vnde Or-
Anum: Eleum: Vlum: dixerunt Sycorum: Sicanum: Siceleum: Siculum: nomine ducum. Hic
ficulus iunior dictus est per distinctionem prisca filii Itali. Regnauit hic Siculus ad principium
Menophis regis Aegypti vt insinuat Manethõ: id est annis ferme sexaginta vt in Eusebio supe-
putamus.

De .xix. Rege Hispaniæ Testa. xxii. Capitulum.

Testa.
Erictoni?
Tros.
Testa vt ait Manethon regnauit primo anno Menophis Regis Aegypti a Diluuiõ. dccc.
.xciii. & a condita Hispania .dcc. l. & a condita Troia. lxiiii. ante vero urbem Romam. ccclxviii.
& ante annum Christianę salutis. M. cccc. xxiiii. hoc eodem anno vt Eusebius norat filius Dar-
dani Erictonius: Regnare cepit secundus rex Troiæ hic Testa vt ait Manethon: fuit oriundus
Libya Tritonide patria Mineruę Palatuę: condiditq; in littore Testam urbem a qua Proleme-
us Contestanos circa populos vocat eã (vt aiunt Hispani) Teucriam vocauere posteri a Teu-
cro thelamonio vt Silli? & Iustin? sub argumẽto Deinde. Carthaginẽ nouã anno Testa. xlvii.
gerat septim? Zeti regis Aegypti: vt norat Manethõ & Eusebi? Tros fili? Erictonii terri? Troe

Imperauit a quo Troia ampliatâ simul & dicta fuit. Regnauit Testa vsq; ad. xxxiii. Zeti vt insinuat Manethon id est annis septuaginta quattuor vt in Eusebio numerantur.

Testa.

De. xx. Rege Hispaniæ Romo Capitulum. xxiii.

Regnauit Rom⁹: vt ait Manethon anno. xxxv. Zeti: a Diluuió. D. cccclxviii. a cõdita Hispania ccc. xxv. & a condita Troia ceterimo. xxxviii. Ceterũ ante urbem Romam. cc. xciii. & ante annum Salutis. M. ccc. xlix. fuit alius Romus qui in latio Romam oppidulum auxit, qd̄ Roma Itali filia condiderat: vt Berofus tradit & Plutarchus confirmat in vita Romuli. Quod oppidulum postea romam latina inuentus per interpretationem valentiam dixit. Et Euander iterato romam vocauit. vt Solinus testatur. Est enim idem dictu Aramee atq; gr̄ce Roma qd̄ Iatine. Valentia sicut & Romus valens. Ergo urbem quã more principum a se Romus Hispan⁹ Romam vocauit: postea Romani seruata nominis interpretatione Valentiam ad hanc ætatẽ dixerunt: urbem profecto vetustissimam ab hoc Romo conditam / & inclytam sancto Laurentio martyre ac Vincentio cõfessore. Borgianaq; domo quæ q̄ maxime enituit summis pontificibus. Calisto. iiii. cuius auspicio Turchus in Vngaria fusus est: & festũ transfigurationis institutum: & item eius nepote: nunc sanctissimo Pont. max. Alexandro. vi. cuius aduertu in suam Vetuloniam Iasiana & Cybelica triumphalia apparuere: quæ tempore defensoris eius Syceles regis Hispaniæ recondita fuerunt. Sub hoc pontifice maxima suspicamur in eius gloriam futura. Finiuit autem regnũ Romus vt insinuat Manethõ anno duodecimo: Ramfis regis Aegypti qui in Eusebio anni tres & .xxx. enumerantur.

Romus.

Valentia Roma.

De Palatuo. xxi. rege hispaniæ Capitulum. xxiiii.

Ergo quia palatui populi circa Valentiam describuntur: consequens est ibidem patrem Romum & filium Palatuum sedem tenuisse: ab his Palentiam conditam fuisse deriuatio nominis est argumento in qua olim floruit Mineruæ studium & Gymnasium generale Hispaniæ: vt in legenda beati dominici scribitur. Regnauit autem hic Palatuus vt Manethon insinuat: anno. xliii. Ramfis regis Aegypti: a Diluuió quidẽ vno supra mille: & a cõdita Hispania .dcccclviii. & a Troia fundata. c. lxxi. Porro ante urbem Romam. cclxii. & ante annum Salutis. M. ccc. xvi. Hoc anno vt Eusebius notat & Manethon: Illus filius Trois: regnauit quartus rex Troiæ. a quo Illium dictum simul & conditum in Troia fuit. Regnauit hic Palatuus circa Valentiam quẽ vt quidam existimant pepulit Cacus celtiber qui in carpentanæ monte militiam duxerat: vbi & victoriã potitus est & monti Caco nomen ad hanc ætatem dedit: quĩs alii canum dicant. Ferunt autem Palatuum victum: quia adolescentulus erat. Regnauit autem hac prima vice Palatuus puer vsq; ad. xxx. annum Ramfis id est annis. xviii. vt in Eusebio supputari potest.

Palatuus Palentia.

Ilus.

De Caco. xxii. rege Hispaniæ Capitulum. xxv.

Anteq; Hercules gr̄c⁹ nat⁹ esset annis duobus & quadraginta Cac⁹ etiã adolescẽs celtiber regnauit in Hispania: ob cuius victoriã monti Caco nomẽ impositũ anno Ramfis. xxxi. a Diluuió aut. M. xix. a cõdita Hispania. dcccc. lxxvi. a Troiæ conditiõẽ. c. lxxxviii. & ante urbem Romã. cc. xliiii. & ante aduertũ Christi. M. cc. xcvi. Dicit⁹ fuit Vulcani fili⁹ q̄ prim⁹ in Hispania ferrũ & arma & armatã militiam quæ Vulcano conficiunt maxime docuerit. Regnauit vsq; ad annum vltimum Rãfis id est añis. xxxvi. Et pulsus regno fuit & coact⁹ fuit in Italiã a Palatuo qui resumptis armis illum propulsauit ab hispania quoniam anno primo a Menophis mortuo Ramse inuenit Palatuus iterato rex in Manethone. Nõ potuit igit̄ pelli a gr̄co Hercule q̄ nõ natus erat paulo post anno sexto dicti a Menophis ortus est: vt mors eiusdem Herculis probat.

Cacus.

F. Joannis Annij.

Nam vt idem Eusebius omnibus consentiens scribit: ab anno sexto Amenophis ad sextum decimum Amenemis: duo & quinquaginta anni computantur: quibus vixit Hercules / & prædicto .xvi. anno Amenemis seipsum Hercules in flammis coniecit: vt omnes consentiunt. Ergo antea non potuit Hercules pepulisse Cacus / aut Argonautas cepisse: aut vastatum fuisse Ilium ab Hercule / vt mendose in Eusebio scribitur: quia nondum natus erat Hercules: vt ex prædicto tempore illius interitus certissimo comprobatur. Regnavit secundo Palatuus non multis annis: vsq; ad ortum Herculis.

Erithrus,

De Erithro. xxiii. rege Hispaniæ. Capitulum. xxvi.

Sicut rex Hispalis filius Herculis libyi cognomentum hoc a colonis habuit (nam teste Roderico Toletano Hispale Scythice gætes sunt) Ira Erithr⁹ a colonis erithreis verissimile est cognomentum desumpsisse: qui a mari rubro in Gades venientes insulam Erithram incolere: vt Plynius in .iiii. naturalis historiæ insinuat: & alii complures confirmant. Regnavit iste ano. vii. Amenophis id est a diluuió. M. lxi. a condita Hispania. dcccc. xviii. a conditione Troie. cc. xxxi. Ante autem urbem Romam. cc. i. & ante christianam salutem. M. cc. lxxii. Perseueravit autem vsq; ad euerfionem Troiæ: id est annis. lxxviii. Anno huius. xi. qui erat sexagesimus ante Troianam euerfionem: venit Euander Romam. anno eiusdem. xxv. Hercules græcus Cacus in auentino monte Romę insidiosè peremit. Et eodem anno in Asiam ad nauigans Laumedontem quintum Troiæ regem dolo truncauit. Erat enim Alceus Hercules pyrata maximus non iusti belli & ordinatæ militiæ dux. Quare Hercules annum. xxvi. agens Ilium vastauit. Non potuit igitur Priamus regnasse annis. lvi. post obitum Laumedontis: vt Eusebius ponit: quia tunc Hercules inuenitur Duodennis sub præceptore Lino musicã discens non bella exorsus. Ergo. xxvi. anno Erithri Caco occiso Laumedon periit: & filius eius Priamus anno sequente regnum exorsus regnavit annis quadraginta quattuor: quo anno cum Troia interit. Quisq; tamentem pora Troianorum regum emendatissima in Archiloco legat.

Euander,

Hercules
Pyrata,

Mellicola,
Gargoris,

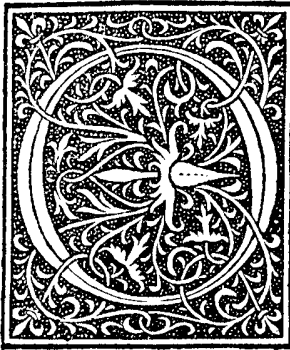
De Mellicola. xxiiii. rege Hispaniæ. Capitulum. xxvii.

Ab excidio Troiano anno primo Mellicola proditur imperasse Hispaniæ: cuius proprium nomen fuit Gargoris dictusq; Mellicola / q; primus Hispanos mella colligere docuit: cuius nepotis Habidis mirabilem fortunam & regnum summam refert Iustinus in. xlii. libro Epitomatum. Hunc igitur vltimum reperire proprio nomine in authoribus cum residuis præmissis distaxat hætenus potui: regnumq; exorsus anno primo post Troianum excidium / a diluuió vero. M. c. xxxi. & a condita Hispania. octauo & octogesimo supra nongentos & ante urbem Romam. c. xxxi. simulq; ante Christum. M. c. lxxxviii. Finiuit anno primo Aeneæ Siluii Regis Latinorum id est annis. lxxvii. Deinde ad prouincias & particularia dominia ciuitatum Hispania conuersa est vsq; ad Carthaginenses & mox ad tempora Romanorum quæ aliquando procurabo distinxerimari: si cum vita concedatur commoditas.

FINIS.

Lib. XIII. Fo. XCI.

Eiusdem fratris Ioannis Annii Viterbenſis: ordinis prædicatorum & Theologiæ profeſſoris Etruſca ſimul & Italica emendatiſſima chronographia Lib. XIII. incipit.

MNIS hiſtoria integra eſt / & certiſſima redditur; quæ ſuis ſubſtãtialibus partibus cõſtat: quas tres eſſe manifeſtum eſt: narratione: chorographiam: & chronographiam. Omne enim indiuiduum / vt Peripatetici tradunt conſtat ſua ſubſtantia: & duobus ſubſtantialibus principiis indiuiduantibus; q̄ vocãt hic & nunc / & ſunt proprius locus & tempus. Cũq; narratio rerũ geſtarũ ſingularum ſit ſubſtantia indiuidua hiſtoriæ / quæ res indiuiduas narrat; vtiq; neceſſario conſequens eſt vt duobus principiis demonſtretur / loco & tempore. Non em̄ integra & certa hiſtoria redditur / ſi ſolum dicat. Magnus Alexander ſuperauit Dariũ Monarcham; ſed adiciendum eſt / qbus locis & tẽporibus exercitũ eiũ fudit; fugauit; cecidit; vicit;

Quib⁹ principiis q̄cqd Græcia mdẽax audet in hiſtoria tã p̄clare eliſim⁹ in libro cui titulu⁹ eſt de mẽdacijs priſcorũ gręcorũ; vt vere pudeat hac noſtra etate, quofdã alioq eruditos mẽdacijs Græcorũ delectari: & illis aſſueſcere: imo inſoleſcere. Bonũ ẽ ingt Cato ad Marcũ filiũ: litteras gręcas aſpicere: nõ pdiſcere. Itaq; ps localis hiſtoriæ quã gręci vocãt Topographiã & chorographiã quo ad ſatis eſt / expoſita fuit a nobis in cõmẽtarijs lup Fabiũ pictorẽ; Sęproniuũ; Catonem; Myrſilũ; & fragmẽtũ Itinerariũ Antonini Pii; & ſup Berolum / & Plynianã Topographiã; & in q̄draginta q̄ſtionib⁹ Annijs. Secũda vero pars eſt tẽporũ q̄ publica & pbata fide tenetur: vt ſuper Metaſthenem & Philonem oſtendimus. Eam partem Gręci vocant Chronographiã id eſt temporum digeſtionem: cuius probandi duo principia ſunt. Primũ vt oſtendamus tempora q̄ afferuntur: non diſcrepare a publica & probata fide / vti ſup Metaſthenem oſtendimus. Alterũ vt reges & viri digerantur / quĩ hijs temporibus floruerunt & quorũ memoriã teneant auctores: vel loca / ſiue vtrũq;. Qd̄ profecto nos facimus in hac ſecunda parte / q̄ eſt de tẽporib⁹: in qua primum extendimus viros & tempora ab Iano & origine Italiæ vſq; ad Othonem Cæſarẽ. inde retrocedendo: tẽpora & viros p̄ſcriptos per publicã fidem probamus. Tertiam vero partẽ hiſtoriæ quæ narrat eorum geſta: ſuo loco abſoluemus.

Eiusdem fratris Ioannis Annii chronographia Etruſca digeſta: & emendatiſſima: cuius prima pars digeſtio Italiæ ſub aurea etate: a diluuiõ ad Nynum & Canieſem tribus regibus annis ducentis quadraginta nouem hoc modo

Solitudo Italiæ	c. viii.	Enakii Lukii	xxx.	Coriban	xlviii.
Ianus primũ adueniẽs	xxxiii.	Apis	x.	Turthenus	li.
Comerus Gallus	lviii.	Leſtrigon	xlv.	Tarcon priſcus	xxiii.
Ochus Veius	l.	Hercules	xxx.	Abas	xv.
Sequunt̄ anni triginta & quadrigẽtia		Tuſſus	xxvii.	Olanus	xxi.
ad Cameſe ad Atlantem Italiã		Alteus	vii.	Veibennus	xlii.
quo Italiã ſub hijs regibus.		Hęſperus	xi.	Oſcus	xxxiiii.
Cameſes	xix.	Sequũt̄ anni ab Italo vſq; ad excidium Troiẽ.		Tarcon ſecundus	xlvi.
Iani ſecũd⁹ aduẽt⁹	lxxii.	cccc. liiii. ſub hijs regibus		Thyberinus	xxx.
Cranus Razeñ.	liiii.	Larthibus Italiæ.		Mezentius	xxii.
Aruns	xliii.	Italus Atlas	xix.	Itẽa vigeſimo ſecundo anno	
Tages	xlii.	Morges	xx.	Mezẽtũ vſq; ad ſextũ Celiũ & principiũ Romuli computatis	
Sicanus	xxx.	Coritus	xxxiii.	quinq; annis laborum.	
		Iafius	l.		

F. Joannis Annij.

Aeneę etiam tribus regni eius sunt anni, cccc. xxiii. sub his gibus Italiae.	Celi refiduum Galeritus	xv. Turrenus	
Tarcon tertius	Lukius Tuscus	xx. Post datam ciuitatem Hetruriae claruit posteritas Elbi & lxxxii. Turreni sub Romanis trecentis & lliiii. annis ex quibus Turrenus vixit vsq; ad superatam	xxvi.
Ocnus Bianor	xx. Cibitius	xxviii. tis & lliiii. annis ex quibus Turrenus vixit vsq; ad superatam	
Pypinus	xlvi. Lucumo Clusinus	xx. reus vixit vsq; ad superatam	
Nycius	lii. Rhetus	xlvi. Thusciam & signatum argenteum Numum Romae in trisphum annis duodecim.	
Pyseus	xlvi. Yellus	xxv. regnatum est annis ducentis duobus ab his Larthibus.	xv.
Tuscus iunior	lii. A pulsis a Roma regibus ad pulsatam ciuitatem Hetruriae	Turrenus qui supra	
Annus	xxv. regnatum est annis ducentis duobus ab his Larthibus.	Titus	xl.
Felstinus	xlvi. obus ab his Larthibus.	lyiii. Volturrenus	xlvi.
Bonus	xxviii. Porfena Clusius	xxii. Cecynna	lvi.
Atrius	xxvii. Tolumnius Veiens	xl. Menippus	xlvi.
Marsias	xxviii. Eques Thuscus	xlvi. Menodorus	xxvi.
Eralus	xxx. Liuus Fidenas	xxxii. Meccenas	lvi.
Celii pars	vi. Elbius Tuscus		xxiii.
A sexto Celii quo cepit Romulus vsq; ad pulsos reges fuerunt anni, cc. xliiii. sub his Larthibus.	Post cedem Elbi regnauit pro Iarthes Turrenus eius filius an nris. xxvi. & ciuitatem Hetruriae dedit Romanis.	Otho Ferentinus	l.

Verum quia temporum & regum/publica & probata fides expetit; & omnis alius auctor quis alias eruditus abiicitur: vt Metasthenes & comentaria eius/ & superior Monarchiarum chronographia comprobant: idcirco publica & probata fides temporum: virorumq; dada est: & Othonis quidem meminere Suetonius de duodecim Caesaribus. Eiusdem & Suetonius: Cornelius Tacitus in vita Neronis & Othonis. Seiani meminerunt. Iuuenalis in Satyra omnibus in terris: & Phyllo in libro legationis suae secundo & in breuiario temporum/ itemq; Suetonius in vita Thyberii. Meccenatis reminiscuntur cum Suetonio poetae & historici. Menodorum memorat Appianus de bellis ciuilibus q; iuuerit partes Iulii Caesaris. Omnium vero simul ab Elbio ad Menodorum: memoriam facit Cato in. xix. fragmēto originum. Verum publica fides temporum: ab ipsis certissimis Olympiadibus sumit. Teste autem Liuio in nono ab vrbe condita. Q. Fabius egregie perdomuit Hetruriam urbem: sed non cepit ciuitatem: quia ciuitas Hetruriae data est non capta: vt asserunt Valerius maximus & Cato de originibus. Nam Valerius maximus libro. iiii. in fine narraturus pudorem spurinae Etrusci: his verbis incipit. Quod sequitur externis annectam: quia ante gestum est: q; ciuitas Hetruriae daretur. Cato item in supradicto fragmento: Turrenus inquit patre Elbio Larthe ad lacum Vadymonis caeso: ad reddendam urbem Hetruriam allici potuit anno secundo Olympiadis centesimae vigesimae quartae: sed ad recipiendam latinis litteras: nunq; persuaderi potuit. Ceterum a secundo anno centesimae ac vigesimae quartae Olympiadis/ quo Turrenus dedit ciuitatem Hetruriae vsq; ad primum annum Olympiadis. cccxii. quo teste Eusebio: se interemit Otho: sunt Olympiades octoginta septem & tres anni. q; simul efficiunt annos octo & quadraginta supra trecentos. Quare publica & probata temporum & dictorum virorum fide: vere a Turreno ciuitatem Hetruriae dante vsq; ad Othonis interitum anni supradicti suppurati sunt a nobis. Sed q; tot annis floruerint: a principibus ipsis Romanis quibus chari fuerunt: ea mente atq; ingenio mentiti sumus: vt vel ad centrum ipsam sagittam iecerimus: vel parum abfuerimus: ita vt chronographiam non leserimus. Haec tenus

de fide publica & probata virorum & temporum retrocedendo ab Othonis interitu vsq; ad Turrenum datorem ciuitatis Hetruriæ.

.Nunc ab hoc Turreno retrocedendo vsq;
ad Romulū residuum probemus.

Annaliū quidem Romanorū publicam fidem probatamq; temporum rationē. Ti. Liuius tenuit in libris ab vrbe condita qui reges fuisse Romæ a Romulo ad pulsos reges annis, cc. xliiii. per eorum tempora clarissime digereit / in primo libro ab vrbe condita, A pulsis vero regibus vsq; ad perdomitam Hetruriam; per singulos annos consulum & magistratū enumerat annos ducentos; qui supradictis adiuncti efficiunt annos, cccc. xliiii. Olympiadesq; c. xi. completas. Est enim Olympias apud Græcos spatium quattuor annorum; sicut lustrum quinquennium tenet apud latinos. Itaq; si a Romulo rege in primo libro ab vrbe condita Liuii vsq; ad etruscos perdomitos a, Q. Fabio ad lacum vadimonis in nonum librum annos supputaueris: supradictas centum vndecim Olympiades conficies. Porro vt Fabius pictor: & Dionysius Halicarnasæus in primo libro: & peritiores conuincunt: & Eusebius de temporibus sequitur Roma condita est a Romulo post sex primas Olympiades: quas si supradictis adicias: erunt Olympiades completæ, c. xvii. quando Etruscos perdomuit Fabius: cæso Elbio Larthe ad lacū Vadimonis A. c. xvii. ad secundum annum centesimæ vigesimæ quartæ Olympiadis/ quando Turrenus dedit ciuitatem Hetruriæ iuxta Catonem: sunt anni sex & viginti. Ergo publica & probata temporum fide probauimus Turrenum fuisse prolathem siue loco Larthis Hetruriæ a Cæso patre ad datam ciuitatem/ annis viginti sex. Q; vero a cæde Hetrusca ad lacum Vadymonis fuerint anni residui vsq; ad Romulum, cccc. xliiii. in Liuiō numerantur / a primo libro vrbis conditæ vsq; ad nonum. Larthum fidem faciunt in primis Caro: qui fragmento supradicto meminit Elbii / a quo vicum Elbii in Cyminio latu Prolemeus notauit. Liuius Fidenas post humus: etiā a latinis eū exercitus ascitus: post incensam a Gallis Romam in primo Saturnalium memoratur a Macrobio. Equū a quo Equi Phalisci/ seruat lapis effossus in Ry yello/ in Thermis Pauli benigni. Tolumnii & Porfenæ gesta simul & nomina refert Liuius in libris ab vrbe condita secundo & quarto. Yellum seruant eius inscriptiones in sacratio cinerum Ry yelli: quam in lucubratione de origine litterarum & philosophiæ Etruscæ dedimus. Rhetum a quo Rhetios dicunt. Plynus in tertio naturalis historiæ & quidam alii memorant. Lucumonis Clusini gesta in scelicia: narrat in parte Liuius in quinto ab vrbe condita. Cibicius adhuc inscriptus seruat in sacratio cinerum Augustalis Surrenæ. Lukius id est Lucumo Tuscus cū inscriptus / tum a Festo memoratur q; Lucenses condiderit: tum præcipue Lukium adhuc prædium eius/ non longe a Luca illi fert testimoniū. Celius & Galeritus Lucumo a gbus mōs Celi? & Luceres olim dicti memorant a Varrone in primo de lingua latina: a Dionysio Halicarnasseo in secundo libro: & a Fabio pictore de origine vrbis Romæ: & a Propertio in quarto Elegiarum. Fides igitur publica & probata de nominibus illustrium virorum/ atq; temporibus ab vrbe condita vsq; ad Othonem Cæsarem a nobis fideliter reddita est. Nunc retrocedendo de, cccc. xxx. annis ab vrbe condita vsq; ad euersionem Troiæ: fides publica & probata redditur. in latina historia/ quam & Liuius in primo ab vrbe condita: & Eusebius de temporibus: & partim Manethon Aegyptius in supplemento Berosi tangunt: Et quis de annis Aenæ quidam variant: vt plurimum tamen probatiores supputant annos sex a captiuitate Troiæ vsq; ad eius interitum. Cui est argumēto inuincibili: quia si plures aut pauciores tribuātur: discordaret a publica & probata fide temporū Monarchiæ Assyriorū: a qua mensurantur priuatorū tempora: vti sup Meta

Olympias

Elbius.

Iellus.

F. Joannis Annij.

Regnoꝝ &
regū anni.

sthenē Berofumq; ostendimus. Itaq; partim errando; partim regnādo Aeneas ductauit annis
quinq;. Ascanius triginta octo. Siluius Posthumus viginti nouē. Aeneas Siluius triginta vno
Latinus iunior: quinquaginta. Alba triginta nouem. Atus egyptus: viginti quattuor. Capis:
viginti octo. Capetus: tredecim. Thyberinus a quo Thyberis: octo. Agrippa: quadraginta. Re
mulus: decem & nouem. Auētinus: triginta septem. Procas, xxiii. Amulius: quadraginta quatuor.
Ergo a Troia cremata ad successorem Amulium Romulum probati sunt a fide publica lati
na: anni. cccc. xxx. Viros vero Larthes his temporibus regnantes q̄ plurimos ponit Manethō:
a Mezentio ad Atrium. Sed & alii auctores eos memorant: vt Tarcontem tertium Vergilius
in octauo & decimo Aeneidos. Ocnum in eodem decimo Vergilius. Pypinum memorat Cy
belaria inscriptio: a quo Pypiniensis agri Tusci meminit Liuius in nono ab vrbe condita. Nyci
um a quo Nyceam Turreni in Corsica: & Erhaliam Turrenam a duce insulā. Diodorus in. vi.
libro indicat: & nomina ipsa probant. Marsie Turrenorum ducis meminit Plynius in tertio na
turalis historiae & capitulo. xiiii. Itemq; Cybelaria excisa inscriptio. Pyseum ad classicum inue
nisse tubam aream Plynius in septimo naturalis historiae & plures concelebrant Tusco iunio
ri fidem facit Manethon in supplemento Berosi: & vetustissima Tuscanellensis excisa memo
ria: qua prodit Tuscanellam post Troiae captiuitatem ab Ascanio monopolim condita: & pro
cessu temporis a Tusco Larthe adaucta. Annum / Annia Tusca vetustissima familia a qua An
toninus Pius oriundus fuit teste Helio Spartiano eximio argumēto seruat. Hinc bonum simi
liter monumēta produnt: cuius familiae &c. Familia Turna Bona: & Bona: & vt existimo Bo
nella perseverant: & excisa ara sub Antonino Pio qua apud me sunt probant. Atrium etiam
Atriaticum mare & Atria oppidum integre demonstrant: vt quidam existimāt: & Plynius in
tertio naturalis historiae capitulo decimo septimo: videtur significare: licet quidam a colonia
Volaterrae dictum putent: vt ostendimus super fragmenta Catonis. Huc vsq; hos Larthes su
pradictos Manethon exprimit: & supradicti etiam auctores. Qui sequuntur: his locis probati
sunt videlicet Felsinus a quo sit Bononia condita / tam Cato in fragmentis q̄ Sēpronius de par
titione Italiae produnt & ab ea primū Felsinam: inde a Bono successore Bononiam dictam pro
dunt. His ad publicam fidem ostensis afferendum est tempus: & Larthes monstrandi retroce
dēdo ab Troiano excidio vsq; ad eius foundationem: & inde vsq; ad Italum. Est autem tempus
a fundata Dardania vsq; ad excisam: quod publica fide annaliū regum Troiae Archilocus pro
dit: & nos in eius commentariis explanauimus copiose. cc. xvii. annorum. Totidem supputat
Eusebius de temporibus: eandem temporum publicam fidem secutus. Porro a condita Darda
nia vsq; ad primum annum Itali ex publica fide antiquitatum / Berofus cētum & quinquagin
ta septem annos colligit per reges Assyrios. Quos si superioribus adiicias: erūt anni. cccc. liiii.
a primo anno Itali vsq; ad Aeneam & Troianum excidium. Quod profecto: & altera publica fi
de tēporū subregulorū Latii: ex Beroso & Manethone trāsumptorū ita ostendit. Mortuo Hef
pero fratre Italus reassumpsit Vetulonie imperiū: relicta filia Roma in Capena oppido / qd̄ sub
Auentinum suddauerat vt asserit Fabius pictor de origine vrbis Romae. Igitur vt Berofus &
Manethō significat: Roma regnavit in Latio ānis. xlvj. Romanessus ei⁹ filius. lxxix. Pic⁹ pris
c⁹. lviij. Faunus prisclus. xxx. Ann⁹ Faunigena q̄ teste Sillio locauit Agillā filiā Trafimeno fia
lio Turreni: regnavit ānis. liiii. Vulcan⁹. xxxvi. Mars cognomie Ian⁹. xxiiii. Cecul⁹ cognomie
Saturn⁹. xxxvi. Picus iunior. xxxiiii. Faun⁹ iunior. xxiiii. Latin⁹ Aeneae postea focer. xxxviii. Er
go ē p̄ subregulorū Latii publica tpa: demonstrat publica & pbata fide fuisse ab Italo ad excidi
um troianum annos. cccc. liiii. Ex publica quoq; & pbatissima fide Berosi & Manethonis sicut
latini subreguli & eorum tpa / ita his correspondētes Larthes Italiae in Vetulonia & eorum tpa
supputat ab Italo vsq; ad Mezētium. Et nihilomin⁹ latini historici & monumēta eos nō supple

Annij.

Boni & bo
nelli.
Atrii.
Felsinus.
Bononia.
Larthes

Hesperus
Italus.
Roma.
Romanes
sus.
Picus.
Faunus.
Annus.
Vulcanus:
Ianus.
Saturnus.
Latinus.

rūt. Nā de Mezentio memoriā faciūt: Liuī⁹ in primo ab vrbe cōdita, Dionysius itē Halicar
 nasseus in.ii.lib. Macrobius in primo Saturnaliū: & Virgilius in.viii.&.xi. æneidos.& de in
 ceptis Tyberini patris Ocnī/ex fatidica Manto: a quo Albula Thybris dicit⁹ est: meminit Vir
 gili⁹ in.viii.&.x.æneidos/& alii auctores. De Tarconte secundo qui Cacus coniecit in La
 byrithū: etiā Solinus loquitur in collectaneis. De Osco sunt coloniæ Osca quæ & Capua (nā
 Osci sunt Capuenses vt ait Seruius super Eneida) & Volosca id est antiqua Osca/ & per sy
 copā Volosca: vt in Annis quæstionib⁹ explanatū est. Veibenū cognomine Massum con
 seruant monumenta & vrbis in Thuscīa Massæ/& Celius Veibenus a familia vt memorat
 Varro in primo de lingua latina: vbi Celiū montē asserit dictum a duce nobili Tusco/Celio
 Veibeno siue per sinæraicā compositionē Vibeno. In ea enim cōpositione litteras.e.&.i.cō
 uertimus:& sepe syncopa vtimur: vt Veilumbros/& Veibenos/& Veterbū: dicimus Vilū
 bros: Vibenos: Viterbū: vt alibi ostendimus. Olanū ducem Thuscīe fuisse/qui primus Me
 diolanum/fundauerit: est testis Cato in fragmento. vii. originum. Abas/a quo Abantes in
 Tuscia populū ad caput Abium maritimū/perpetuū argumentum habet regionē ipsam: vn
 de Lucumo nomine Toru⁹/classis maritimæ pro Aenea princeps fuit vt auctor est Virgili⁹
 in.x. Eneidos/nominās ipsū toruū Abantem. De Tarconte prisco & patre eius Turrieno
 Meone: pleni sunt Codices sicut de Atlante Italo: & filio Itali Morgete: atq; Itali socero
 Corito:& huius filio Iasio. De Bante vero quē Berofus Coribantem vocat: id est hastatum
 bantem: inscriptio Grauisca memoriā faciūt: vt in cōmentariis de origine litterarum Etru
 scarum exposuimus. Tanta igitur de probata & publica fide/temporū & Larthū Etruriæ di
 cta sint: ab Italo vsq; ad Mezentium. Nunc ab Hespero prædecessore Itali ad Camesem: tē
 pora & Larthes sunt demonstrāda. Ea fidem publicā habent a Beroso in.v. antiquitatū: qui
 per reges Assyriorum a Camese qui rexit primo anno Nyni colonias Italas vsq; ad Italū sup
 putat totidem annos:& Larthes quot assignauimus: quorum memoriæ plures auctores ha
 bent: vt Camefes: Saturnus: Ianus: habēt Iginū: Protarchū: Macrobiū in primo Saturna
 lium: & pro parte Poetas. Crani Razeni: meminerint loca Volturnæ ita dicta: & Myrsilus
 de origine Italiæ:& Dionysius in primo libro dicens: Tuscos se appellare a duce Razenuos.
 Aruntis primū quē Berofus Arunū declinat: memoriā seruant eius coloniæ Thusca: Artū
 rini veteres: Aruntini Rullienfes: Aruntini Fidentiores: de quibus exposuimus super Ca
 tonis fragmentum sextūdecimū & a. xv. ad. xix. & aliis cōmentariis. Tagerem fuisse qui
 primus Thuscōs aruspiciam docuerit: omnes cum Beroso cōfiterentur. Sicani prædia in agro
 Vetuloniæ manent: quæ dicimus vallem Sicaniā: sicut Enakios amnes dicimus. Kat Ena
 Kios id est congregationes gygantū quos expugnauit Apis & filius eius Hercules ægypti
 us. Vnde & vallem gygantium etiā circa Tuscanellam dicimus: & campum Cymeum
 iuxta Cat Enakia: vbi Iouī iusto Api: affuerunt Itali: contra gygantes: vt asserit Diodorus
 in. vi. libro: & nos super Berosum probauimus argumentis & auctoribus inuincibilibus.
 Aliquot annis præfuisse Italiæ Apim: & eius ne potē: quē Græci antropophagū: Etrusci Kur
 kium: latini & Berofus Lestrigonem vocant. Itemq; & Herculem vsq; Hesperum cuncta su
 pradicta monumenta cum Beroso confirmant. Et ideo a Camese vsq; ad Hesperum amplā
 fidem temporum & hominum: Berofus & historici & eorum monumenta præbent. Nunc
 de temporibus ante Camesem & Nicium quæ latini vocant aurea sæcula fides publica su
 menda est. Primum a transumptore fidei publicæ Beroso: qui ait ante Nynum fuisse inuna
 dationē sub Ogyge Iano: annis ducentis quadraginta nouem: & anno centesimo trigésimo
 primo post diluuium fundantam fuisse Babyloniā a Saturno patre Beli: & eius anno. x.
 Ianum misisse colonias Thuscas duce Comero Gallo: cui filius fuit Ochus Veius: a quo ve
 stigium manet mons Veiochus. Item Xenophon libro de equiuocis idem tempus scribit a

Oscus

Veibenus
massusOlanus.
AbasMorgetes
Corites
Bantes

Camefes

Razeni

Aruntini

Tages

Sicatus
Apis in Ita
lia.Lestri
gonesAurea sæ
cula.Babylonia
Ochus

F. Joannis Annij

Aurea etas

Saturni
etas

publica fide columnę in Babylonía excisa a Semiramide: vt ostendimus in commentariis eiusdem auctoris. Enumerat enim ab inundatione ad Saturnum patrem Beli: annos triginta vnum supra centum. Et a Saturno ad Belum filium: annos sex & quinquaginta. Et a Belo ad Nynum annos sexaginta duos. Ita ab inundatione ad Nynum primum Monarcham: fuerunt anni. cc. xlix. Vocauerunt autem auream: quia prima fuit nata cum humano genere post diluuium: quæ vindice nullo: aut lege scripta & metu: sed sua sponte rectam fidemque colebat: vt ait Ouidius in primo Metamorphoseos: & Trogus & Iustinus in primo Epitomatum. Et vt aiunt. durauit vsque ad Iouem: qui primus armis sumptis fugauit Saturnum: id est vt ostendit Berofus vsque ad Nynum: qui legato a patre Belo mandato suscepit: vt omnino Saturnum Sagam Caspium deleteret. Nam et ipse Nynus per interpretationem Iuppiter dicitur: vt probatur in commentariis super Xenophontem. Nam Saturnus Apras: quæ Græcia mendax fingit in historia venisse ad Ianum: non floruit aureo seculo quando Italia dicebatur: Saturnia: sed longe post ferreo iam seculo: quando Italiae nomen fulgebat extinctis aliis cognominibus: Ianicula: Saleubrona: Camefena: Saturnia: Apenina siue Taurina & Hesperia: vt demonstrauius super secundum fragmentum Catonis: et tertium et quartum. Et super Fabium Pictorem. Eadem tempora cum Iano & primis coloniis: assignat Cato in secundo fragmento dicens. Italiae inquit splendidissima origo fuit: tum tempore: tum origine gentis. Cœpit enim aureo seculo sub principibus diis: Iano: Camefe: Saturno: gente Phœnica & Saga. Et paulo post: Inter autores conuenit Phœnicas & Chaldæos historicos: ante Nynum circiter annis quinquaginta & ducentis quibus durauit aureum seculum: terras fuisse inundatas: & in Scythia saluatos homines Et ex his venisse Ianum cum dixerim et Gallis progenitoribus Vmborum in Vaticanum Et infra. a Vaticanoque progressum circa Thyberim fundasse regiam et Pōtificiam vrbes Deinde. xii. coloniis per Thusciam fundatis dedisse fascis ad cōtinendum rudes in officio Aureo. Rursus Fabius Pictor de origine vrbis Romæ sub Iano: Camefe: et Saturno: hæc ad verbū dicit. Italiae imperium principio: penes duos populos extitit. Posterius Romani: principio Thusci sub Iano cœperunt: aureo seculo et etate: quæ primo ortu generis humani fuit: sub Iano ante Nynum ferme ducentis quinquaginta annis. Ianus tenuit Leuum Thyberis latus Etruriam sub initium aurei seculi. Camefes vero et Saturnus dextrum latus: circa finem aureæ etatis. Et post declaratos mores aureæ etatis: mox subdit: quod Trogus: Iustinus: et alii asserunt dicens: fuisse Nynum primum qui aureos illos auitos mores: noua regnandi cupiditate mutauerit. Itaque recte tempora aurei seculi ex publica omnium fide retulimus: in quibus in principio post Italiae solitudinem scriptissimus Ianiculas colonias in Etruria a Iano primum adueniente positas: vt indicant Cato & Fabius Pictor: & inde recedentem Ianum postea misisse Comerum Gallum iuxta Berofum anno post diluuium. cxli. Huic successit filius Ochus cognomine Veius siue Curulis probauimus igitur nostram Etruscam Italicamque Chronographiam: quæ continet a diluuiō ad Othonem cæsarem: annos septem & septuaginta supra trecentos & duo milia. Iam igitur deo fautore atque illustratore in aliis cōmentariis vt diximus primam partem historiae Topicam & Chorographicam obsoleuimus: nunc item Chronographiam & temporalē ex publica & probata fide trāsumpsimus: quæ profecto ab Oigis prisci diluuiō: vsque ad primum Othonem: pares totidēque annos digessit: quorū publica monarchiarū fides colligit: vt conferenti vtraque patet.

Explicit Chronographia Etrusca & Italica.

Liber. XIII. Fo. XCIII.

Eiusdem Theologiæ professoris fratris Ioannis Annii Viterbensis: pro cōmentariis Phylonis: quaestionale proœmium in lib. XIII. incipit.

VAERITVR de genealogia Saluatoris: sit certa & manifesta: nec ne! Nā Iulianus apostata: & post eū sequuti heretici: persuaserunt sibiipsis esse tū falsam/tū incertā. Sic enim teste Hieronymo arguebat apostata Cēsar. Ea inquit apostata Cēsar Genealogia iure manifesta dicitur: quæ a primis scriptoribus/nō sibi mutuo contradicentibus/vnanimi traditione promulgatur. Porro primi promulgatores genealogiæ Christi/principesq; scriptores fuere duo: alter quidē Mattheus: qui Christi arcana probe no-uit: & retulit: alter vero Lucas: qui euangelium vt aiunt/dictante beata virgine/progeniei Christi eruditissima/& approbante Paulo apostolo & dicente cuius laus est in euangelio per omnes

Mattheus
Lucas
Christi genealogia

ecclesias conscripsit. Quare genealogia Christi ab his promulgata/falsa est/ne dum obscura/ quia sibi mutuo contradicunt: dum alter dicit virum Marię Ioseph fuisse filium Iacob ex stirpe Salomonis: alter vero eundem fuisse filium Elyh/ & ex stirpe Nathā affirmat. Qd si etiam vtrouis parente & vtrouis stirpe genitus fuerit: quid inquit viri Marię Ioseph stirps ad Christum/a quo nō fuit genitus: vt eorundem scriptorum vterq; tradit. Vnus enim putatitium filium Ioseph dicit: alter illum conceptum ante Ioseph nuptias de spiritu sancto tradit: & ob id in suspicionem venisse Iosepho: tamq; validā vt ne angelo quidem crederit: admonenti hoc factum vaticinio Esaię. Nam & si eam non dimisit: nō tamen ipsam post partum virginem mansuram credidit: quia scribitur. Non cognouit eam a spiritu fecundatam: donec peperit: quando licentia maritali etiam oculis: intactā cognouit. Sed hæc forte credibilia possent esse: nisi (quod contra naturā est) conscriberent Salathielē & Zorobabelem a Salomone atq; Nathā genitos: cū in vtraq; linea naturalis posteritatis vterq; scribatur. Quo quid absurdius: q̄ duobus patribus vnum eundēq; concipi & nasci. Hæc Iuliani Cēsaris obiecta contra genealogiā Saluatoris. Sequitur obiectiones hæreticorū. Prima obiectio est ista. Quæ est indecisa atq; interminata genealogia: & in scandalum fidei atq; pro uocatiua apostasiæ si ventiletur atq; disputetur: ea non est manifesta & certa: sed obscurissima: incertaq; atq; potius falsa. Ceterum eiusmodi est genealogia Christi: de qua disputare vetat Apostolus: primæ ad Thymoteum epistolę: primo cap. dicens. Denūties quibusdam ne aliter doceant: neq; intendant fabulis & genealogiis interminatis: quæ quaestiones præstant magis q̄ edificationem dei: quæ est in fide. Et in epistola ad Titū tertio ca. Stultas inquit quaestiones: & genealogias: & contentiones & pugnas legis deuīta. Sunt enim inutiles & vanę: Verum ad Iuliani oppositionem: qua dicit. Quid ad genealogiā Christi Ioseph: a quo Christus non est genitus: beatus Thomas in postilla super Mattheum & Lucā: & glōsa ordinaria super Mattheum primo ca. eandem quæstionem repetit his verbis. Quid inquit ad Christum genealogia deducta a Dauid ad Ioseph: cum Christus non fuerit ex semine Ioseph: Et respondent. Non est consuetudo scripturarum: vt ordo mulierum in genealogiis tēxetur. Et ideo non per Mariam: sed per Ioseph inducitur: ex quo sit manifesta & certissima genealogia Marię: quæ genuit Christum quia vir cogebatur accipere vxorē ex sua tribu & familia: per legem latam: Nume. vltimo capitulo dicentē. Omnes viri ducēt vxores de tribu & cognatione sua: & cunctæ foemine de eadem tribu maritos accipient: vt hereditas permaneat in familiis: nec sibi misceantur tribus. Sed ita maneant vt a domino separetē sunt. Porro beatus Hieronymus ad Iuliani obiecta. ita responder. Hæc profecto q̄ turpi-

Obiectiones hereticorum.

Responsio ad q. Iulianum.

F. Joannis Annij.

ter heretici atq; iudaizantes Christiani aberrant indicant/dum neq; lineas Salomonis & Nathan/alteram alteri adoptione atq; successionem regni;que sub Athalia completa est/fuisse obnoxiam intelligunt: vt Phyllo illustris Hebræus scribit: neq; aduertit alterum euangelistarum vt ri alterum ipsius virginis genealogiam texere: & corrupta orthographia scribere Eli quod est deus meus. Nam Elyh/Lucas scripsit: quod apud Syros est deus fortis aut resurgens: idem apud Hebræos Ioakin. Is est pater Mariæ virginis. Vnde beatus Hieronymus. Verum quia omnis hæc dubitatio tollitur: si diligenter considerentur: quæ Philo Hebræus de temporibus scribit: quod profecto opus etiã ad tempora gentiliũ plurimũ valebit: idcirco super ipsum commentaria instituimus. Fuit autem iste Philo inter viros illustres a diuo Hieronymo numeratus: quem suspicantur quidã vt scribit in prologo super prouerbia Salomonis/scripsisse librum Sapietie. Cum inter Iudeos & Aegyptios Alexandrinos mutua cedes facta fuisset: missus est Philo admodũ eruditus adolescens/legatus ad Tiberium Augustũ: anno imperii eius vigesimo: vbi offendit prefectum Tiberii Scianum Tusculum/filium Meccenatis: qui plurimum apud Cæsarem poterat: & instantissime cohortabatur: vt gens Iudeorum deleret: teste eodem Phylone libro legationis secundo: & Eusebio id notante in vigesimo primo anno Tiberii. Edidit plura opera inter quæ illud eximium est/quod breuibus & absolutis verbis emendauit omnia tempora ad suam rectitudinem & integram veritatem: ab Adam vsq; ad suam vltimam decrepitem: & ob breuitatem operis/allud Breuiarium de temporibus appellauit: mirorq; cur a Theologis sensim neglectus fuerit: & ab Episcopis derelictus: cum ex eo pendant multa contra Hebræos: & complura diuinarum dubia litterarum elucidentur. Sed vel ignoro cur ita factum sit: aut si scio non ausim dicere. Soluant ad rem nõ ad hominem si posunt. quod Paulus ad Hebræos septimo capitulo: manifestũ est: quia dominus Iesus ex tribu Iuda ortus sit. Nam si legimus commentaria iuniorum super Mattheum & Lucã. ipsa genealogia Saluatoris: que teste apostolo erat Hebræis ad quos scribebat manifesta: nũc tam dubia & incerta redditur/eorum stultis immo impijs litigijs: & subtilibus questionibus: vt irrisioni pateat Iudæis: qui ex his existimant etiã apud priscos Christianos semper fuisse incertam: ob falsitatem euangelistarum Christi genealogiam: ac propterea non posse probari Christum nostrum esse Messiam: qui ab euangelistis non aperte scribatur fuisse de domo Dauid: & qui videtur docti Christiani in ea re sibi mutuo aduersentur: & seipsos & alios per inuolucra inuoluant & decipiant. Nam vt mihi sæpe responderunt & quidem verissime: De lira postillauit id est post illa antiqua annihilauit: & plicauit: Burgensis inuoluit: & alius replicauit. Proh impietas. Scriptura sacra manifesta est: testimoniũ dei lucidum est sapientiam præstans paruulis. Non egent littere diuinæ plicis/nõ inuolucris: nõ replicis quia hæc non sapientiam præstant paruulis: sed eorum animos in cõfuso relinquunt: & per omnem vitam animos hominũ aberrare cõpellunt: vt de Græcis Diodorus scribit in. iij. libro. Non qui plicant: non qui replicant: sed qui explicant & elucidant vitam eternam habebunt vt sacre litteræ contestantur. Sed de his hæcenus. Nam has ineptias quas & stultas questiones & contentiones apostolus supra vetuit in epistola ad Titum: satis aperuimus in commentarijs nostris: quæ ardore fidei confecimus super omnes diuinæ historie libros. Nunc vt breuibus & lucidis & explicatis: inuincibilibusq; tum expositione: tum responsione vtamur pro genealogia Saluatoris atq; diuinis temporibus: præmittimus commentaria super duos libros Breuiarii Philonis de temporibus: in quorum primo enumerat tempora ab Adam vsq; ad desolationem templi: & in secundo ab eadem desolatione vsq; ad suam ætatem secula digessit. Vltimo respondebimus ab objecta.

Elyh
Ioakin

Philo

In Nico.
De lira

Explicet quæstionalis prologus.

Eiusdem fratris Ioannis Anni Theologiæ professoris commentaria incipiunt super Philonis Breuiarium de temporibus super primum librum.

Commentaria super primum librum Philonis. Præfatio.

PROPONEMVS antea librū primum Philonis: Deinde secundū. Tertio ex his respondebimus resolutorie ab obiectiones factas cōtra genealogiam Saluatoris. Primus liber diuiditur in duas partes. In prima tractat in summa: quæ tempora fluxerūt ab Adam vsq; ad quartū annum Salomonis. In secunda: ab eo anno vsq; ad desolationē templi. Verum qm̄ de priscis seculis atq; temporibus sepenumero fit mentio in omnibus sequentium auctorum libris idcirco ne sepe nos oporteat eadem ad longum repetere:

hoc loco admonendos existimo lectores: vt initio vtamur beati Hieronymi in cōmentario sup illud apostoli ad Hebræos dicētis. Fide credim⁹ aptata fuisse secula: vt ex inuisibilib⁹ vi-
sibilia fierēt. Vbi diuus Hieronymus sic ait. Chaldeorū veterū traditio est: huius visibilis & formati mundi: fuisse inuisibilem & informē præiacentē naturam sempiternā: a nullo productam: quam posteriores Græci: ilen chaosq; vocauerūt: Moyses vero abyssum. Hanc materiam ad visibilitatem & formam fuisse a meliore natura deductam confitentur: atq; vt i Moyses primo cepisse stellis ornare cēlos: ex tempore non ab æterno produunt: inde terrā ornatam fuisse animātibus & plantis: postea piscibus aquas: volucribus aerem: postremo hominem dominū mundi factū. Quæ omnia Naso in opere magno a Chaldeis accepta: ad vnguem profecutus est. Quinetiam & annos & homines ante regnum Macedonum sub Alexandro produunt a quibus orti sunt: annis circiter quatuor & triginta supra sexcētos & tria milia. Quæ si retro ab Alexandro supputes: peruenies ad Adam primum. Quod profecto Moyses in omni eorum scientia atq; historia eruditus conscripsit: & quod erroris erat elisit in ipso initio dicens. In principio creauit deus cēlum et terrā: quæ erat inuisibilis & incomposita: quia tenebræ erant super faciem abyssi. Quod si nobis obiciāt Chaldei Moysem id nō probasse: in promptu est responsio: quia neq; ipsi suam positionem firmant: sed per opinionem scribunt. Est autem omni humana opinione certior fides: q̄ & rationi magis cōsonat: & quod ingenia & natura non tolerant: vt natura inferior par superiori duratione fiat: horret: & qua credimus vt ait Apostolus aptata fuisse secula vt ex inuisibilib⁹ & incōpositis ad visibilia & formata deducerentur. Quæ profecto præpositio efficientis / & materialis simulq; ac temporis habitudinem refert. Hæc beatus Hieronymus. In hac auctoritate beati Hieronymi multa memoratu digna continētur. Primū: q; quādo dicit apostolus ex inuisibilib⁹ visibilia facta fuisse: ista præpositio / ex: cōstruitur cum isto ablatiuo inuisibilibus in habitudine triplici. Primo in habitudine causę efficientis idealis: quia iste mundus visibilis factus est effectiue: ex archetypo inuisibili ne dū secundum fidem: sed etiam secundum Platonem. Ex quo teste Hieronymo eliditur vnus error chaldeorū & aliorū: qui ponunt chaos & materiam mundi a nullo productam: Secundo cōstruitur in habitudine causę materialis: in qua philosophi cum fide conueniunt: q; ex inuisibili id est informi / rudi / & indigesto chao a deo & meliore natura q̄ sit chaos: product⁹ & format⁹ sit iste mūdus visibilis: & in partes spēsq; rerum ac formas digestus. Tertio cōstruitur in habitudine tēporis: sicut quando dicimus ex mane fit meridiēs: id est post mane. Ita cum dicit apostolus ex inuisibilib⁹ visibilia sunt facta: id est post inuisibilem: & informem atq; cōfusam mundi substantiam: facta est visibilis formatio: & distinctio rerum ex tempore. Et in hoc conueniunt gentiles cum fide. Nemine enim lego: etiam ex eis qui asserunt chaos æternum: qui posuerit formationem æternam: sed ex tempore factam: vt etiam Moyses posuit. Vnde Ouidius qui non solū chaldeos: sed etiā

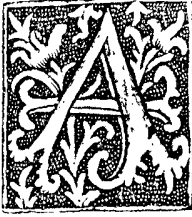
Ile & Chaos

Ex

F. Joannis Annij

omnes qui eternitatem materię posuerunt secutus est: in primo Metamorphoseos: etiam ex tempore cepisse stellas & formationem rerum asserit. Et eternitatē quidem inuisibilis materię sic describit. Ante mare & terras: & quod tegit omnia celum: Vnus erat toto naturę vultus in orbe. Quē dixere Chaos: rudis: indigestaq; moles. Deinde q̄ cœperint primo stelle: et deorum: idest signorum cęlestium imagines & Planetarum qui dñi dicuntur apparere: postea animalia: & vltimo homines: his versibus aperit.

Hanc deus & litem melior natura diremit: Sidera cœperunt toto efferuescere celo,
Neu regio foret vlla suis animalibus orba: Astra tenent celeste solum: formeq; deorum:
Cesserunt nitidis: habitandę piscibus vnde. Terra feras cepit: volucres agitabilis aer
Denide q̄ homo sit vltimo fact⁹: sic asserit. Sanctius his animal: mentisq; capacius altę
Deerat adhuc: & qđ dñari in cętera posset. Natus hō est: siue hunc diuino semine fecit:
Ille opifex rerū: mundi q̄ minoris origo. Siue recens tellus & reliqua. Verum quoniam hæc
copiose tradidimus in cōmentariis super genesim ad litteram: & ad illum locū hæc magis
pertinent: idcirco nunc ad chronographiam Philonis regrediamur: quę a primo homine
incipit: & a quo ante Alexandrū ferme tribus milibus annis atq; sexcētis & trigintaquatuor
or se ortos Chaldęi insinuant: vt ex supradicta Hieronymi auctoritate apparet. Aduerte
etiam eosdē Chaldęos: eodē tempore scilicet Adę: fuisse doctos ab eo astronomiam & litte
ras: vt coniscitur ex his quę refert Diodorus Siculus in. llii. lib. dicens. Chaldęi mūdū semp
piternū fuisse affirmant: & neq; principiū habuisse neq; finem sortiturū. Anni vero quibus
se vacasse astronomię asserunt: nō facile quis crediderit. Ante enim ascensionem siue mo
narchiam Alexandri tria & quadraginta milia supputant annos: scilicet: mēstruales: vt ait
Xenophō in libro de equiuocis: quē mox post philonem exposituri sumus. Est autē annus
mensuruus a loco luminari coitus: ad reditum lunę ad eundē gradum: & amplius ad lineā
medię coniunctionis: idest viginti nouem diebus annus is mensuruus constat. Iuxta astro
nomiā qua excelluere chaldęi. Porro mensuruorū quadraginta tria milia: efficiunt annos so
lares ferme totidē quot supra Hieronymus supputauit. Et ideo litterę simul & disciplinę
omnes infusę cū primo homine cœperūt: vt Chaldęi aperiūt: & theologi prosequuntur. Pl
nius vero in. vii. naturalis historię: capitulo vltimo arguit: Assyrias litteras eternas fuisse:
ob id q̄ cū ante Nynū siue priscum Phoroneū (nā eodem anno vterq; regnare cœpit: vt est
auctor Xenophon libro de equiuocis) annis quidecim cœprę sint litterę Aegyptię quę sunt
antiquissimę nunq̄ in auctorib⁹ inuenit origo Assyriarū. Eius verba sūt hæc. Assyrias litte
ras semper fuisse arbitror. Nā Antichides repertas in Aegypto fuisse a Menone quodā scri
bit: idq; monumentis probat. xv. annis ante Phoroneū antiquissimū Gręcię regē. E diuets
so Epigenes apud Babyloniam septingētorū viginti annorū: obseruationes siderū coctilibus
laterculis inscriptas docet: grauis auctor in primis. Qui minimū Berofus & Chritodem⁹
cccc. octoginta. Et concludit Plinius. Ex quo patet eternum fuisse vsū litterarū. Sed fun
damentū Plinii falsum est: & consequentia nulla: quia in auctoribus ipsis Assyriorū quorū
principes sunt Chaldęi: origo inuenitur ante monarchiā Alexandri. xlii. milibus annis mē
struis: qui sub Adam incipiunt: & in Alexandro finiunt. vt Hieronymus dicit: & in nostra
topographia demonstrabitur: quā post cōmentaria super Metasthenem explicabimus. Et
idcirco q̄ Gręci & latini de sempiternitate litterarū & hominū somniant: magis q̄ scribāt
vitāda sunt vt nihili & cū ipsis Chaldęis atq; Moyse auctorū vetustissimo: de antiquitatib⁹
& priscis temporibus consentiamus: quos Philo sequutus: duos de temporibus libellos ed
dit: primusq; in duas partes diuiditur. In prima ab Adam: primo Chaldęorū & gentis hu
manę doctore simul & parente tempora fert vsq; ad templi edificationem: inde vsq; ad ei⁹
desolationem. Primā vero partem breui summa excurrit dicens.

AB Adam vsq; ad diluuium fluxerunt anni mille sexcēti quinquaginta sex. A diluuiō ad Abraham duo & nonaginta supra ducētos. Ab Abraham ad Moysē quicq; & viginti & quādringēti. A Moysē ad exitū de Aegypto & inchoatū tēplū lignēū anni octoginta. Ab eo. ad inchoatū lapideū anno quarto regni Salomonis. & executiōi mandatū decertū Dauid de successorib; regni. āni colliguntur octoginta & quadringenti.

nisi digeratur per singulos viros aut Reges & Duces: aut capita originū sibi perpetuo succedentia: & quot inter eos anni colligantur: apudq; Chaldeos & ipsum Moysē simul singuli homines & anni digerantur: Idcirco Mosayca chronographia vtetur ante diluuiū: qm̄ Chaldeam reperire nō potuimus: quā omni studio & sollicitudine vsi fuerimus: vt p̄ aliis antiquitatibus habendis: ita pro hac digestione temporū ante diluuiū nihil inexploratum omiserimus. Nam Berofus: vt etiā Plinius terigit: solū de temporibus inscriptionū quarūdā per annos. cccc. lxxx. ante Ninum & Phrononeū supputauit: suppressis singulis ducib; & temporibus. Porro Moyses Genesis. v. ca. studuit singulos duces & tēpora digerere. Erāt autem ducum loco primogeniti successores: & capita originū: per quos digerebantur tempora: qui numero. x. fuere ante diluuiū hoc modo. Adā primus vixit annis centū & triginta / & genuit Seth. Seth vixit. c. v. & genuit Enos. Enos vixit annis. xc. & genuit Caynā. Caynā vixit lxx. & genuit Malaleel. Malaleel vixit. lxy. & genuit Iareth. Iareth vixit. c. lxii. Et genuit Enoch. Enoch vixit. lxy. & genuit Marufalem. Marufalē vixit. c. lxxxvii. & genuit Lamech. Lamech vero vixit. c. lxxxii. & genuit Noā. Noa vero cū quingentorū esset annorū: genuit Sē: Cam: & lapet. Anno autē sexcentesimo vitæ suæ: vidit Noa terras inundatas p̄ nouē mēses integros: & vt ait Moyses: decimo mēse cacumina mōtiū apparuerūt in Armenia: & De los insula in mari: vt Solinus meminit: Verū vsq; ad finē duodecimī mēsis expectauit Noa exsiccationem terrę & præceptum egrediendi ex Archa. Ex quo patet Moysē annos solares duodecim mensium intelligere in supradicto capitulo. Nec solus Moyses retulit vitā p̄feorum hominum ferme annis mille durasse. tum recente cælo: & natura prona in cælestem multiplicationem generis humani. sed etiam de his longēis conscribunt omnes qui antiquitates apud Græcos & Barbaros cōscripserunt: vt Manethon qui Aegyptiorū historiā texuit: & Berofus q̄ Chaldaicā deflorauit: & Mochus: et Ely; adhuc & Hieronym; egyptius & Maleas: qui phenicam descripserunt: sicut refert Iosephus in primo de Antiquitate Iudaica. Patet etiam Iosephum & quosdam iuniores aberrare: qui plures annos q̄ supra collegerit Moyses enumerant: & qui Hieronymo imponunt a se falso positum numerum assignasse. Nouit enim diuus Hieronymus supra scriptū a Moysē numerum. Hiis autem occasionem præbuit ignoratio modi numerandi chronographice. Patet quoq; prima conclusio Philonis: q̄ ab Adam vsq; ad diluuium: non fuere plures anni q̄ sex & quinquaginta supra sexcentos & mille. Quod vero ait Philo: a diluuiō ad Abraham fluxisse annos ducentos nonaginta duos: id idem a chronographia Moysi desumpsit Genesis. xi. capitulo hoc modo.

Sembiennio post diluuium genuit Arpaxat. Arpaxat vixit annis. xxxv. et genuit Sale. Sale

Hæc est igitur prima pars Philonis: quā ipse in quinque partes diuidit: vt in littera patet: in quartā prima ponit tēpus ab Adam vsq; ad diluuiū sub Noa. In secūda scribit tēpus a Noa: vsq; ad Abraham In tertia ab Abraham vsq; ad Moysē In quarta a Moysē: vsq; ad exitū populi ab egypto. In quinta: ab hoc exitu vsq; ad inchoatū tēplū anno quarto Salomonis. Verū qm̄ summa tēporū i chronographia est cōfusa & incerta & obscura plusq; chaos

Adam

F. Joannis Anni.

vixit annis. xxx. & genuit Heber. Heber vixit annis. xxxiiii. & genuit Pelech. Pelech vixit annis. xxx. & genuit Reu. Reu. vixit annis. xxxii. & genuit Saruch. Saruch vixit annis. xxx. & genuit Nachor. Nachor vixit annis. xxix. & genuit Tharam. Thara vixit annis. lxx. & genuit Habraa. Sunt ergo a diluio ad Habram vt ait Philo: anni ducēti nonaginta duo. Quare Noa pater viuebat: quia vixit post diluuiū annis recentis & quinquaginta: vt Berofus scribit in. v. antiquitatū: & Moyſes aſſerit Genēſis nono capitulo. Tertiā quoq; conſuſionē ſuā Philo deſumplit a Moyſe per capita patrum hoc pacto. Habraā centenarius: genuit Iſaach. Iſaach ſexagenarius: genuit Iacob & Eſau. Iacob Nonagenarius: genuit Ioseph. Ioseph vixit decē & centū annis/ poſt q̄ ſequuta eſt ſeruitus in egypto annis. lxxv. et natus eſt Moyſes qui octogēſimo etatis ſuę anno ſtetit corā Pharaone & eduxit populū ex Aegypto in deſertum: eodēq; anno cōceptū eſt templū ligneū: id eſt tabernaculū fōederis. Quare vera eſt ſumma Philonis: q̄ ab Habrahā ad Moyſem interceſſerunt anni quadringenti viginti quinque: & a Moyſe ad inchoatū templū ligneū: et legē datā in monte Sinai: anni octoginta. Ex quo patet q̄ ab Habraā ad legē datā a Moyſe: colliguntur anni quinque ſupra quingentos: a quibus ſi ſubtrahis etatis Habraę annos ſeptuaginta quinque: quando accepta repromiſſione cōcepit peregrinari: vt patet Genēſis. xii. ca. vtiq; conſequens neceſſario erit: vt anno trigēſimo & quaſingentēſimo poſt repromiſſionē data ſit lex Moſayca: nō ad reprobandam et caſſandā dictam repromiſſionem Meſſiæ: ſed ſolum ad preparandum populū vt digni eſſent ſuſceptione illius: quia non decreto legis eſt hēreditas benedictionis: ſed ſola liberalitate ac repromiſſione dei ante legem factam annis triginta ſupra quadringentos. Et ita argumentatur apoſtolus ad Galathas. iiii. ca. Habraę inquit factę ſunt repromiſſiones: & ſeminis ei⁹: qui eſt Chriſtus. Quæ vero poſt quadringentos & triginta annos facta eſt lex: non irritat et euacuat repromiſſionem: quia ſi eſſet hēreditas repromiſſę benedictionis ex lege/ iam non eſſet ex repromiſſione: quod eſt falſum: quia non Moyſi ſed Habraę per repromiſſionem donauit deus. Eandem ſummā Moyſes expoſuit Exod. xii. cap. Habitatio inquit filiorum iſrael qua habitauerunt in Aegypto ſubaudi a prima vice qua Habraam deſcēdit in Aegyptū: fuit annorum. cccc. xxx. Ceterum ſequens cōcluſio Philonis qua dicit a templo ligneo ad lapideū ſupputantur anni. cccc. lxxx. eadē ponitur in tertio libro Regū ca. vi. hoc modo. Anno quadringentēſimo octogēſimo egreſſionis filiorum iſrael ab Aegypto/ in Anno quarto regis Salomonis cōcepit edificare domū. Hęc ſumma digeritur ab ipſo Moyſe vſq; ad Salomonem: non per capita originū: ſed per ipſos duces Hebræorū: quorū primus fuit Moyſes: qui octogēſimo anno etatis ſuę eduxit populū de Aegypto: vt dicitur Exod. vii. ca. & xl. ānis p̄fuit in deſerto: et ita vixit annis. c. xx. vt vltimo cap. Deuteronomii ſcribitur. Digeruntur ergo dicti anni. cccc. lxxx. per duces hoc modo. Moyſes p̄fuit annis. xl. Ioseph p̄fuit annis. xxvii. Othoniel p̄fuit annis. xl. Aod p̄fuit annis. lxxx. Delbora & Barach. xl. Gedeon p̄fuit annis. xl. Abymelech filius eius. iiii. Thola p̄fuit annis. xxii. Iayr p̄fuit annis. xxii. Iepte p̄fuit annis. vi. Eſebon p̄fuit annis. vii. Labdon p̄fuit annis. viii. Samſon p̄fuit. xx. Heli p̄fuit annis. xl. Samuel & Saul annis. xl. Dauid primus ex tribu Iuda. xl. Salomon vero filius Dauid regnauit annis quadraginta: et quartus eius regni/ fuit quadringentēſimus octogēſimus ab egreſſu filiorum iſrael ab Aegypto: quando in deſerto data eſt lex: & inchoatum fuit tabernaculum fōederis feretriū: vice tēpli ſtabilis. Nam quia populus non ſtabilis erat vna manſione. nec ad regnum ſtabile in terra promiſſionis peruenerat: idcirco feretriū templum ligneum fabricatum iuſſu diuino fuerat vt inclinatiſſimus ad idololatriā populus: vtiq; religione teneretur. Sequitur ſecunda pars Philonis Commentarium. II.

Lex & qñ
ſit data

Siquide ortalite inter filios Dauid: quos ex Berfabee genuerat: quis recognosceret: Dauid edicto statuit a iunioribus inchoari: & ut alteri succederet: ubi posteritas naturalis deficeret. Itaque a Salomone minimo conceptus est & a Natan illi natu proximior filio dicto Abiasar & Mathat: & posteris eius Abiasarim atque Mathathyn: id est ut omnes dicerentur & essent fratres principis & donati tempore ad succedendum. Hinc usque ad Iosaphat & Ochoziam posteritas Natha semper dicta est abiasarim: nam quos occidit Ioram posteros Natha: quos pater in tribu Iuda propter decretum honorauerat: filii Iosaphat fratres Ioran dicti sunt. Similiter infantes eorum quos Ioram liberos quidem: sed reditu vacuos in tribu Iuda reliquerat: dicti sunt fratres & filii Ochozie cum tamen Ochozias vnice solus ex Ioran & Salomone supstes esset: quo prompto omnem stirpem regiam abiasarim Athalia conata est delere: nisi prudentia Iosabet sororis Ochozie ex Abiasarim saluatus fuisset minimus ex abiasarim infans Elyh qui & Elia kin. Nam synonyma sunt syris & egyptiis Elyh: eliakin. ioakin. Cognoscat autem infans Elyh fuit Ioas primus ex domo Dauid: & posteritate Natha: pro quo myzmor a dextro & laevo choro decantatus fuit: quia a. lxx. senioribus septuagesimum quartum positus est. & sub Ioiada institutus: ne disperderet deus funditus domum Dauid ubi finierat proles Salomonis. Ab isto Ioas atque deinceps in rememorationem reges semper binomii & trinomii fuerunt. Nam iste primus dictus Elyh: ioas: simeon:

Hec est secunda pars huius prime partis principalis: in qua philo volens colligere tempora per solam posteritatem Dauidicam: interferit paucis verbis infinitam filiarum historiarum. Primo, n. reddit causam edicti: id est statuti Dauid de successoribus suis ex solis filiis quos ex Berfabee suscepit. Vbi notandum est quod in secundo libro regum capitulo quinto: & in primo libro Paralipomenon capitulo, iiii. distinguunt filii Dauid per feminas/vxores/vel concubinas. Vxorum filii erant iure communi Hebrorum & gentium apti ad succedendum honori & dignitati: atque hereditati paterne. Concubinarum autem minime. Vnde in lege etiam naturae Sara dixit ad Habraam Genesis, xxi. ca. Eice ancillam & filium eius, quia non erit heres filii concubine ancille cum filio meo Isaac. Et ca. xxv. de filiis aliarum concubinarum abraham dicit: Dedit (ingr) Abraham cuncta que possederat Isaac: filiis vero concubinarum largitus est munera: & separauit eos a filio suo Isaac: dum adhuc ipse viueret. Et ideo in supra dicto capitulo solum in genealogia Dauidica ponunt filii naturales vxorum: quos ipse ex eis genuerat: & filii concubinarum non nominant nisi in communi: quia non erant apti regni successioni. Qui vero ex vxoribus erant: his verbis enumerat. Nati sunt Dauid filii: ex Achinoe quidem Amon primogenitus. Ex Abigail vero Daniel. Tertius Absalon ex Maaca. Quartus Adonias ex Agit. Quintus Saphatias ex Abithal. Sextus Ietraam de Egla. Sex ergo nati sunt ei in Hebron: ubi regnavit septem annis: & sex mensibus. Triginta autem & tribus annis regnavit in Hierusalem: in qua absque liberis concubinarum: nati sunt ei ex Berfabee filii quattuor: Sciamaa: Sobaui: Nathan: & Salomon. Ergo Natha iste non fuit ille propheta & sacerdos: neque fuit filius Vriae adoptatus a Dauid: ut quidam delirantes nullo certo auctore: aut contrario textu litterali somniant: in hoc peiores Philone atque Iudeis qui hoc horret. Sequere. n. quod Christus non descendisset ex vero sanguine Dauid: &

Filii dauid

Nathan

F. Joannis Annij.

q̄ Lucas decepiſſet Chriſtianos: q̄ natura
le ſanguinē Dauid p̄ Nathā vſq̄ ad ſalua
torē cōtexuit. Vt autē nō ſubſiceam⁹ de
liberatū contra Chriſtū delirantiū argu
mentū: ſcias q̄ ſe fundāt in puerbioꝝ ca.
iiii. vbi Salomon dicit q̄ fuit tenell⁹ puer
corā patre ſuo: & vnigenit⁹ coram matre
ſua. Ergo (iquiſit) fuit vnigenit⁹ reſpe
ctū Dauid & p̄ cōſequēs alii filii Berſabee
fuerunt adoptati a Dauid. Vere vbi Iſra
non bene ſonat: eq̄dē magiſtra experiētia
delirat. In primis negat iſtis delirātib⁹ cō
tra Chriſtū & ei⁹ ſcriptorē Lucā: q̄ Vrias
adhuc liberos nūq̄ hūerit ex Berſabea pu
ella. Sc̄do negat ip̄ ſi cōſequētia: q̄a ignorauit dialecticā: q̄a ecōtrario infer̄. Fuit vnigenit⁹
corā matre mea. Ergo nullū aliū habuit mater mea filiū. Non. n. dicit fuit vnigenitus corā
patre meo: ſed puer & tenell⁹ q̄a vltim⁹ ab eo genit⁹: & corā matre mea fuit vnigenit⁹: q̄a ea
p̄curante Dauid decreuit illū ſucceſſurū in regno q̄d ad primogenitū p̄tebat. Vñ in. iiii. li.
regū ca. p̄rio: dixit Berſabee ad Dauid: tu (inquit) iuraſti mihi q̄ fili⁹ me⁹ Salomō regnabit
poſt te. Tertio patet q̄ iſti falſo ſibi vēdicāt nomē ſenſus ſalis: quū in æquocatione ſe decipiant
ſeipſos & alios. Non. n. diuinę litterę vnigenitū vocant ſemp̄ eum qui vnici⁹ genitura
ra eſt: ſed etiā qui vnicus ſit ad ſucceſſionē. Nā Habraam ante Iſaac genuit Iſmaelem: & ta
men deus vocat eum vnigenitū: non Sarre: ſed Habraę Genetiſ. xxii. ca. dicens ad Habraā
Tolle filium tuū vnigenitū quem diligis Iſaac. Et infra. non pepciſti (inquit) filio tuo vnici
genito p̄pter me. Ergo dicas vnigenito tuo nō Sarre: & vnigenit⁹ corā matre mea nō reſpe
ctu patris. Ex quo patet q̄ ad ſenſum repugnāre clare litterę exponant: & catholicam atq̄
lucidiffimam diuinā ſcripturam & fulgidā non explicent: ſed placent & replicent: & cofun
dant: & ipſi ſplendido ſolū nubes & caligines ingerant. Sed his dicendū eſt: cur ſe ſapientes
vocent & poſtillatores: cū patentia & clara ſcripturę ſacrę loca & cognita exponāt: immo
placent per ignotiora & occultiora: & quę eadē facilitate contemnant: qua contra lucidum
caliginofius p̄ferunt. Verum horū innumeros errores litterales: tum parentes: tum in fide
ſaluatoris periculofos: locis ſuis quib⁹ opus fuit expoſuimus atq̄ redarguimus in cōmen
tariis noſtris ſuper diuinās litteras. Q̄ vero ad inſtitutū Philonis facit: hoc eſt quia ex pec
cato Dauid dictū eſt illi a Nathan p̄pheta: non recedet gladius & diſcordia de domo tua
in eternū. Vnde primogenitum Amonem interfecit Abſalon: qui & ipſe diuino iudicio per
cuſſus interiit: ſubſequutaq̄ diſcordia ſucceſſionis inter reſiduos fratres: iurauit Dauid. i.
firmavit decreto: vt recte Philo exponit: q̄ minim⁹ inciperet Salomon: inde Nathā ſi Salo
monis poſteritas deficeret. Moriebat ergo vni⁹ poſteritas alteri: quod decretū ferme eſt de
iure gentium: excepto q̄ Dauid inſtituit vt a minorib⁹ inſtitū fieret: q̄d & de facto iurauit ſe
non reuocaturū: & Adoniā maiorē natū q̄ erāt quattuor filii Berſabee ab p̄ſū pro regno de
poſuit: vt patet in primo ca. tertii li. regū. Ergo vt ibi dicit a Berſabee: tu rex iuraſti mihi p̄
dñm deū: q̄ Salomō regnaret: & Dauid r̄ndit: ſicut iuraui tibi per dñm deū Iſrael: ita fiet:
vtiq̄ decretū iuramento firmatū iſinuat. Q̄d autē addit p̄ dñm: oñdit nō amore carnali: ſed
diuina iuſſione illud geſtum: vt clari⁹ oſtendit in primo lib. Paralip. cap. xxvii. quādo mo
ritur⁹ dixit principib⁹. Domin⁹ elegit Solomonē filium meū: vt ſederet ſuper ſolliū meum:
& dixit mihi. Ego firmabo regnū eius in eternū: ſi p̄ſeruauerit cuſtodire legē meā. Q̄ autē

Itē Her: Manafſes: Ezechias: Ieſus: & ei⁹
cemodi. Itaq̄ a quarto anno Salomonis
vſq̄ ad finem poſteritatis eius & primū
ſucceſſorē Ahiaſarim cognoſce Ioas: ſup
putant⁹ anni octo & triginta ſupra cen
tū. A Ioas vero vſq̄ ad ſpontaneā tranſ
migrationē Ioakin anni ſunt. cccxi. cōnu
meratis decem annis quibus regnauit
Amon captiuo patre Her qui & Manaf
ſes. Porro a tranſmigrationē ad deſolatio
nem anni ſunt vndecim.

Vnigenit⁹

Intellexerit illū Salomonē p̄ficiendū a regno quoad posteros explicauit in eodē cap. quando Salomonī dixit. Et tu Fili mi Salomon si queſieris dominū: inuenies eū. Si autē dereliqueris illum: p̄ficiet te in eternū. Qz vero filios Nathan Salomon fecerit Ahyaſarim & Mathatym vt ait Philo ex decreto ſam inſinuato: patet in. iiii. lib. regū. iiii. cap. vbi ſcribit de tribus filiis Nathan conſtitutū Ahyaſarem fuiſſe illū qui erat adoleſcentior in ordine. Sic. n. ſcribit ibi. Azarias filius Nathan erat ſuper eos: qui aſſiſtebant regi. Cabul vero eiūſdē Nathan filius erat ſacerdos amic⁹ regis: & Ahzaſar p̄poſitus dom⁹. Sacerdos hic accipit̄ pro p̄fecto ſup oēs ſacerdotes: vt in. ii. lib. regū in fine. viii. cap. d̄f. Filii inquit Dauid ſacerdotes erant. Qd̄ in primo lib. Paralip. in fine. xviii. cap. ita in textu exponit: Filii Dauid erant ad man⁹ regis: id eſt ad officia regia q̄ tria erant. Primū vt eſſet ſuper oēs maiores regni qui aſſiſtebant ei. Hoc habuit Azarias primogenitus Nathan. Secundū vt p̄ceſſet Zanedrim: id eſt collegio ſacerdotū & doctorū legis: penes quos erat publica poteſtas iudiciorū: & ſcep̄trū occidendi & viuificandi: eligendi reges & deponēdi: vt fecit Ioſada pontifex contra Athalia. Et huic p̄poſuit ſecundo genitū Nathan: & ideo dicit̄ ſacerdos: quia illis p̄poſitus: nō ad ſacrificandū: ſed ad eos cōtinendū regio iure: & amic⁹ regis: ne cū eis cōtra regē cōſpiraret. Tertiū officiū fratris vel primogeniti regis: vt dom⁹ & familia oīs regia tanq̄ a primogenito reget̄. quod eſt ius ſucceſſionis. Hoc mun⁹ habuit adoleſcentior fili⁹ Nathan. Vnde noīe dignitatis appellat̄ ibi vbi ſcribit: Prepoſit⁹ dom⁹ Salomonis erat Ahyaſar: id eſt frater principis vt diuus Hieronym⁹ & Philo exponunt. Lucas vero filiū hunc Nathan dicit̄ Mathar: id eſt donatus ſucceſſione regni ex dicto decreto: vt i Philo expoſuit. In plurali autē Philo & Hebræi vocant Ahiaſarim & Mathatim oēs poſteros Nathan: id eſt fratres principis: & donati tempore ad ſuccedēdū: vt Philo exponit & exēplificat de fratrib⁹ Ioram & Ochoſiæ. Vbi notādū eſt q̄ in. iiii. lib. regū ca. x. d̄f q̄ Hyeu interfecit fratres Ochozię regis Iuda: quadraginta viros nō adoleſcentes. Et in. ii. lib. Paralipomenon ca. xxi. ſcribit: q̄ erant iſti principes Iuda & filii frat̄ū Ochozię. Quo pacto inquit: aliqui erant fratres Ochozię ſi erant ei nepotes & filii frat̄ū. Reſpondeſ a Philone & veterib⁹ Hebræis: q̄ littera dicit: q̄ erant fratres vel nepotes qui miniſtrabāt ei: videlicet in ſupradictis trib⁹ officiis regiis que ſpectabāt ad ſolos ſucceſſores. Et ideo inquantū erant Ahyaſarim dicebant̄ fratres & ſorores principis & nepotes oēs de linea Nathan. Inquantū vero linea Nathan ſuſcitabat ſemen fratris ſui Salomonis ſi deficeret: dicebant̄ filii p̄cipis & regis familie Salomonis: & nō Nathan: qa ſecundū legē nature atq̄ Moſaicam: qui ſuſcitāt ſemen fratri ſuo: etiā nomen ei⁹ ſuſcitāt. Vñ nūq̄ dicūt̄ aut raro filii & poſteri Nathan: ſed Salomonis. Et ideo Ioas & Ioſabet ei⁹ ſoror dicunt̄ eſſe filii regū ex poſteritate Salomonis: quū tñ eſſent ex Ahiaſarim & Matathym. Vñ patres frat̄ū Ochoſiæ dicti ſunt fratres etiā Ioram patris eiūſdē Ochoſię & filii Ioſaphat. Vñ cap. p̄cedente dicit̄ q̄ Ioram habuit fratres filios Ioſaphat: quos occidit. Quare autē occidit: dicunt aliqui: vt eorū bona poſſideret: & ne ſe eiecto aliquis eorū regnaret. Vtraq̄ cauſa partim falſa: partim vera eſt. Prima. n. falſa eſt in eo q̄ dicit̄ vt bona eorum poſſideret: quia ipſe voluit ſolum bona que p̄ter decretū Dauid illis Ioſaphat conceſſerat: vt ait Philo. Pro quo nota q̄ pro medietate redditū regni viuebant ſimul poſteri Salomonis & Nathan ex decreto. Cuius argumentū eſt: quia quū decem trib⁹ deſcuerint ab filio Salomonis: ex duabus reliquis Beniamin & Iuda: ex decreto diuino dicto per prophetam: ſola vna tribus Iuda data eſt pro regno ſucceſſorum Salomonis: vt patet in ſecundo libro Paralipomenon capitulo. x. vbi dicit̄ q̄ non eſt ſequutus quiſpiam domum Dauid: p̄ter tribum Iuda ſolam: Vnde duas diſtinctiones exceptiuam & excluſiuam: p̄ter: & ſolam adiecit: vt intelligas nullo pacto ad regmen & redditum regis poſteri Salomonis pertinuiſſe tribum Beniamin: ſed ſolam tribum Iuda. Et ſi obiciatur q̄ in capitulo ſequenti dicitur: q̄ rex Iuda conuocauit tribum Iuda &

Sacerdotū
officia.

F. Joannis Annij.

Beniamin ad pugnandum contra alias decē tribus rebelles: vtiq; hoc facit pro Philone: quā
quī vtilitate & commodo ac reditibus regni gaudēt: etiā communi impēsa bellare debēt.
Ergo filius salomonis & fratres eius ex nat han simul & cōmuni impensa bellare debuerunt:
rex quidem in tribu sua Iuda ciendo militem: & fratres ei⁹ in tribu Beniamin. Ex quo patet
q̄ quando queritur quōdo impletum fuit decretum diuinum quo dixit ad Hieroboam: da
bo tibi decē tribus: & filio Salomonis vnā solam: quum duę trib⁹ sequute sint domum Da
uid: responsio clara est: quia dicit: dabo vnā tribum filio Salomonis. Nam alterā dederat fra
tibus Nathan fratrib⁹ Salomonis. Vnde patet q̄ ex decreto Dauid & diuino: ad regem spe
ctabat om̄is pensio & reditus totius tribus Iuda. Iosaphat autē rex ex linea Salomonis: pa
ter naturalis Ioram & auus Ochozię præuaricatus est decretum: quia etiā in tribu Iuda præ
ter alia dona dedit filiis suis Ahyasarim pēiones cum ciuitatibus munitissimis: & Iorā so
lum constituit regē: diminuto reditu: vt scribit in. ii. lib. Paralipomenon. Et ideo interfecit
eos: non vt haberet bona eorum: quia dimisit ea eorū filiis quos non occidit: sed vt restitue
ret sibi tot⁹ reditus. Potest tamē dici: q̄ illa bona eorum erant: quia Iosaphat vir sanct⁹ erat:
& reuelatiōe diuina videbat finiendā posteritatem Salomonis: iuxta qd̄ dixerat Dauid Sa
lomonis: si non quesieris dominū: proiciet te in æternum. Et ideo diuino iussu potuit muta
re decretū: & incipere dare suscitatoribus seminis Salomonis partem tribus Iuda. Et hoc pa
cto saluatur prima veterū responsio: q̄ interfecit filios Iosaphat suos fratres: vt possideret
bona eorum: quæ diuino nutu habere cœperunt in tribu regia. Partim quoq; verum est q̄
timuit ne se electo: inciperet succedere ante q̄ finiret posteritas Salomonis. Quod pfecto co
nata est facere Athalia: vt ait Philo: quia vt scribit quartū regū. xi. ca. & in. ii. li. Paralipome
nō. xxii. ca. eadem Athalia videns mortuum filiū suū Ochoziam: scilicet & stirpem Salo
monis finit ann: interfecit om̄e semen regium: filios filii sui Ochozię: qui scilicet successuri
erant: & non naturales: quia nullus illi erat: adeo vt nulla spes esset: vt quis amplius regna
ret de stirpe Ochozię tam naturalis q̄ suscitatiua seminis ei⁹ ex Nathā: nisi quia infans in cu
nis Iosaseruat⁹ est: qui fuit trinomius Elyh: Symeon: & Ios. Verū aduerte Philonem quia
non dicit fuit prim⁹ rex trinomi⁹: sed prim⁹ ex Ahyasarim: alias esset falsum: quia patet ei⁹
successione Ochozię fuit trinomius: vt patet in. ii. li. Paralipomenon: vbi cap. xxi. dicit. Ioa
chaz: & in sequente dicit Ochozię. & quidam volunt etiā nominatū Azariam. His ita ex
positis clara est littera Philonis: qui reuersus ad tempora dicit: A quarto anno Salomonis
vsq; ad deletā posteritatē eius naturalem: sunt anni. cxxviii. Hos annos digerunt per tem
pora regum eius posteritatis: liber tertius & quartus regum: & secund⁹ Paralipomenon hoc
modo. Salomon a quarto anno regnauit annis. xxxvi. Roboam regnauit annis. xvii. Abias
regnauit annis tribus. Asa autem regnauit annis vno & quadragita. Iosaphat regnauit an
nis viginti quinque. Ioram regnauit annis octo. Ochozię regnauit anno vno. Athalia regna
uit annis septem. Anni vero sequentes vsq; ad desolationem sic sunt digesti. Ios primus
ex Nat han regnauit annis quadraginta. Amasias regnauit annis viginti nouem. Azarias te
gnauit annis duobus & quinquaginta. Ioathan regnauit annis sexdecim. Achaz regnauit
annis sexdecim. Ezechias regnauit annis viginti nouem. Manasses regnauit annis quinqu
ginta quinque. Amon connumeratis decem absente patre. xii. Iosias regnauit annis. xxxi. Ioa
chaz regnauit mensibus tribus. Ioachim regnauit annis. xi. Ioakin qui & Elyh Neri: mensi
bus tribus: & quarto mense vltro in Babyloniam transmigravit: pro quo Sedechias regna
uit annis undecim: & facta est desolatio.

Ioas trinomi⁹

Ioachim.
Elyh

Explicite primus liber Philonis:
Sequitur Secundus.

Her quoq; qui & Manasses. Hi ante captiuitatē. Porro in captiuitatis solutiōe Zorobabel prim⁹ p̄fuit annis octo & qui quagīta. Resa Mysciollā; sex & .lx. Ioanna Ben Resa: trib⁹ & qui quagīta. Iudas primus cognōie Hyrcan⁹. xiiii. Ab Alexandro vero ad Asmonaym p̄tiffices vsq; ad Iudā: Onias prisc⁹ annis. xxvii. Simō priscus. xiiii. Eleazarus Antiochi theos iūmicus. xx. Manasses Seleuco Gallinico amicus. xxvii. Simon iust⁹ honorat⁹ a magno Antiocho. xxviii. Onias hui⁹ fili⁹ a Seleuco spoliat⁹ tēplo. xxxix. Hūc sequit̄ Iudas Almonai. Duces vero ex domo Dauid vsq; ad dictū Iudā fuere: Ioseph⁹ primus; annis septē. Abner Semei. xi. Elyh Matathias. xii. Asar Maat. ix. Nagid Artaxat decē. Agai Helly. viii. Maslot Naum. vii. Amos Scyrach. xiiii. Matathias Siloa decē. Ioseph⁹ iunior Arses: honorat⁹ a Ptolemē. lx. Ianeus secūdus Hyrcanus prae fuit annis sex & decem.

Artaxat inuaserat monarchiā: tenebatq; Assyrios; Medos & Persas. & iste Assuerus solā Babylonīā: vbi rex cōmūi appellatione dignitatis vocat̄ Nabugdonosor; vt in egypto Pharaos Romē papa. Et iudei quidē iuniores festū agunt triūphi Iudith: & librū habent dubiū ppter nomē Nabugdonosor. Perdiderūt. n. oēm sapientīā quā sui habuerūt; & Philo ex auctorib⁹ certissimis. lxx. sanctis seniorib⁹ tradit. Et ob id ecclesia recipit eū; & facit argumentū apud veteres Iudēos & xp̄ianos: licet nō apud modernos Iudēos: qb⁹ etiā ipsa lux veteris testamēti ferme obscurat̄: sed de his alias. Vocabulū vero zanedrim: q̄a sepa occurrit: itē p̄t̄at a Talmudistis: collegiū sceptri & publicē p̄t̄atis toti⁹ regnī: q̄ erat penes. lxx. seniores ex p̄cipaliorib⁹ de tribu Iuda & aliarū tribuū: qbus vn⁹ rex p̄erat: & loco sui Salomon ex decreto Dauid & dei: posuit Matathym vt exposuim⁹. Dicūt autē Talmudistę in lib. zanedrim: q̄ hoc erat publicū sceptrū institutū a deo in deserto Numeri. xi. ca. vbi de⁹ institues regimē toti⁹ populi ait ad Moysen. Cōgrega ingt: mihi. lxx. viros de seniorib⁹ Israel quos tu nosti q̄ senes populi sūt & magistri: & duces eos ad ostiū tabernaculi fœderis: faciesq; ibi stare recū. Et de scēdā & loquar tibi: & auferā de spū tuo: tradāq; eis: vt sustentēt on⁹ populi tecū: & nō tu solus graueris. Sup hoc sceperū erat trib⁹ Iuda & rex: sicut & Moyses. Vñ zanedrim erat collegiū publici regiminis & p̄t̄atis qbus vn⁹ p̄erat. Et hi dicūt vsitato veteri vocabulo senes siue veteres. Romana vero līgua senatores: Aramea & etrusca Lucii: vltia syllā hñte accentū: & gr̄ce Palei. Porro etiā est op⁹ vt sint magistri. i. verbistę: cui⁹ verbo pareat̄: quos Romani a verbo & dicto ipioso dictatores vocāt: & cōi vocabulo vnico Magistrat⁹. Ergo collegiū publicē p̄t̄atis etiā apud hebrēos vetustissimos dicebat̄ Senatoriū maḡale: apud Rōanos senatoriū dictionale: apud etruscos Lucumoniū: apud gr̄cos Paleologū. Vnde nomina importantia publicam potestatem apud veteres composita inuenimus ex duabus dictionib⁹: qua

Huc fuit Barachias fili⁹ q̄a p̄cipatū cognōiat⁹ ē Zorobabel. i. p̄iceps captiuitatis Babel. Porro Zorobabel genuit Resa cognōie Misciollā. Lucas eū vocat Resa & ii. Paral. ca. iiii. Misciollā. Porro breui⁹ ponit genealogiā Neemias. iiii. cap. dicēs. Et iuxta eū edificauit Misciollā filius Barachie filii Mesezebel. De bello Tamarico Philo seq̄ verā historiā Persarū & Metasthenis p̄sae chronographi & asserit post mortē Darii it̄fectū: & nō āte: vt sōnauerūt Herodor⁹ & Eusebi⁹ noster. Et hoc ē qd̄ significat Eldras ca. iiii. & .iiii. q̄ licet Dari⁹ & Cyr⁹ adepta monarchia soluerit captiuitatē Babylonīcā quā ibi inuenit̄: & dederint licētā reponēdi tēplū tñ sūt impeditū a vicinis ducib⁹ Cyri oī b⁹ anis Cyri: & post eū sequutus Artaxerxes publico edicto phibuit: hoc addens q̄ semp ciuitas illa rebellat̄ cōtra reges q̄a scilicet interfecerat foemina Holoferne principē suū existēte p̄tiffice Ioakin: suffecto a patre Iesu vt Philo scribit: & in libro Iudith cōmemorat̄. Et nō te moueat q̄ iste Assuer⁹ vocē Nabugdonosor i lib. Iudith: q̄a vt ibi dicit̄: & Philo scribit:

Zanedrim.

senes

F. Joannis Annij.

rū altera vetustate & seniu: altera verbū & rationē impioſam iportet: vt apud Hebręos zā nedrim; apud Romanos ſenat⁹ decretū: apud Gręcos Paleologū: a paleos vet⁹; & logos ratio & verbū: apud Etrufcos Lucumoniū a lucu vet⁹; & moni ratio & verbū. Et tandē Viterbū veterū verbū ſiue dictatura. Quare a loco & argumētatione nō modo a vetuſtiſſimo more: vetūeriā ab inexpugnabili & ſemp inuicta interpretatione: eadē ſunt apud Romanos Senatus decretū & verbū q̄ apud Talmudiſtas & zanedrim; & apud gręcos paleologū: & apud Deſideriū regem Viterbū: & apud Etrufcos Lucumoniū. De his haecenus. Qd̄ vero Philo ſcribit Mardocheū ſuperaffe Iſaac annis decē & octo: ſignificat eundē Mardocheū vixiſſe annis duodecederis: q̄a Iſaac vixit annis vīgiti & ducētis: vt patet Genetiſ ca. xxxv. De regiſbus vero Nathanicis ante captiuitatis liberationē: & ducib⁹ poſt liberationē ſiue noīa: ſiue cognoīa vſq; ad Iudam Maccabeū cōueniūt Lucas euangelīſta: & Philo: & in multis loſeph⁹: iter quos p̄cipuū fuerūt Ioseph⁹ Arſes: & Ianneus ſecūd⁹ Hircan⁹ amici Ptolemēi: de quib⁹ etiā in tēporib⁹ Ptolemēi Eufebi⁹ notat dicēs. Iosephus vir inter ſuos nobilis legat⁹ a Iudæis ad Ptolemēū miſſus: quū familiaritatē ei⁹ ob plurima in eū meruiſſet obſequia: dux Iudæ & regionū finitimarū inſtituit. Et de filio. Hircan⁹ inq; Iosephī ducis Iudæ filii ſcilicet poſt mortē patris quū ad Ptolemēū perrexiſſet: honorifice ab eo ſuſcept⁹ eſt. Verum fratris eiūs cōtra eū ſeditiōne mota: magnarū calamitatū Iudæicę genti cauſa extiterūt. Hac Eufebi⁹ ex Clamente & Tatiano & Africano. Aſmonay hebraice: ſed latine dicit⁹ pugnax & vulgo palladrin⁹ ab armata pallade: Gręce vero Machabę⁹: hęc de prima parte.

Macchabeus

De partib⁹ temporū: ſecunda: tertia: & quarta.
Am prim⁹ libell⁹ Philonis pcurrit tēpora ab Adā vſq; ad ſpōtaneā deditiōnē atq; transmigratiōnē Neri: qui & Ioakin. Secund⁹ quoq; libell⁹ abſoluit primā temporū partē a deſolatione vſq; ad Iudā Machabęū. Nūc pſequit⁹ tpa aliarū partiū libelli: a Iuda Machabęo ad tyrānidē Herodis: & ab ea ad legitimū principatū: a quo ad ſuā ætatē Philo ſic proſequit⁹ dicens.

Antiochi.

Quot fuerint Antiochi reges Syriæ & Aſię poſt magnū Alexandrū. Lucide enumerat Eufebi⁹ de tēporib⁹: & nos in emēdata chronographia poſuim⁹. Sūt autē anni a Iuda Machabęo vſq; ad tyrānicū principatum Herodis. cxxix. vt hic enumerat Philo. Duob⁹ annis minus regnaſſe Aſmonai Ioseph⁹ tradit: id eſt. xxvii. ſupra cētū. Talmudiſtę vero in libro Aaboda Zara: in diſtinctione q̄ incipit Lipſne Idiem aiunt: Rabi Ioseph tradere Aſmonai regnū durafſe annis trib⁹ & centū: videlicet vīgiti ſex min⁹ q̄ ponat Philo. Sed dicendū q̄ Ioseph dicit regnū ſcilicet pacificū. Nā vīginti ſex annis pugnatū ē: a Iuda quidē Machabęo quinq; & a Ionatha decē & nouē: & a Simone duob⁹. Nā tertio anno immunitatē ab Antiocho Sidete accepit. Et ideo concordant Ioseph Talmudiſta & Philo: Iosephus vero in temporibus reſicitur: quia tam in

Mox ſecuti Aſmonai ſiſ cū pōtificatu etiā ducatum a domo Dauid ſubriperūt vñ orta inimicitia & ſimulatas: Iudas Aſmonai correptis armis contra Antiochū illuſtrē & filiū ei⁹ Eupatorē atq; Demetriū: p̄fuit annis. v. Ionathas ei⁹ frater. xix. Simon ab Antiocho Sidete imunitate donat⁹: p̄fuit annis. viii. Ioānes Hircan⁹ priſcus ex Aſmonaim annis. xxvi. Ariſtobol⁹ vno. Iāneus Alexand. xxvii. Ei⁹ vxor Alexandra ix. Vltimus Hircanus. xxxiiii. qui captus a Parthis relicta vxore ac filia & eiūs fratre Ariſtobolo: mox Herodes iubēte ſenatu romano iuitis hebreis regnū tyrānicū inuit: ſumpta ſibi vxore filia Hyrcani capti a Parthis: & declarato filio eiūſdē

Her quoq; qui & Manasses. Hi ante captiuitatē. Porro in captiuitatis solutiōe Zorobabel prim⁹ p̄fuit annis octo & qui quagita. Resa Mysciollā; sex & .lx. Ioanna Ben Resa: trib⁹ & qui quagita. Iudas primus cognōie Hyrcan⁹. xiiii. Ab Alexandro vero ad Asmonaym p̄tōfices vsq; ad Iudā: Onias prisc⁹ annis. xxvii. Simō priscus. xiii. Eleazarus Antiochi theos imicus. xx. Manasses Seleuco Gallinico amicus. xxvii. Simon iust⁹ honorat⁹ a magno Antiocho. xxviii. Onias hui⁹ fili⁹ a Seleuco spoliat⁹ tēplo. xxxix. Hūc sequit Iudas Asmonai. Duces vero ex domo Dauid vsq; ad dictū Iudā fuere: Ioseph⁹ primus: annis septē. Abner Semei. xi. Elyh Matathias. xii. Asar Maat. ix. Nagid Artaxat decē. Agai Helly. viii. Maslot Naum. vii. Amos Scyrach. xiiii. Matathias Siloa decē. Ioseph⁹ iunior Arses: honorat⁹ a Ptolemeꝝ. lx. Ianeus secūdus Hyrcanus praefuit annis sex & decem.

Artaxat inuaferat monarchiā: tenebatq; Assyrios: Medos & Perfas. & iste Assuerus solā Babyloniā: vbi rex cōmūi appellatione dignitatis vocat Nabugdonosor: vt in egypto Pharaos Romę papa. Et iudei quidē iuniores festū agunt triūphi Iudith: & librū habent dubiū ppter nomē Nabugdonosor. Perdiderūt. n. oēm sapientiā quā sui habuerūt: & Philo ex auctorib⁹ certissimis. lxx. sanctis seniorib⁹ tradit. Et ob id ecclesia recipit eū: & facit argumentū apud veteres Iudeos & xpianos: licet nō apud modernos Iudeos: qb⁹ etiā ipsa lux veteris testamēti ferme obscurat: sed de his alias. Vocabulū vero zanedrim: q̄a sepa occurrit: itē p̄tra a Talmudistis: collegiū sceptri & publicę p̄tātis toti⁹ regni: q̄ erat penes. lxx. seniores ex p̄cipaliorib⁹ de tribu Iuda & aliarū tribuū: qbus vn⁹ rex p̄erat: & loco sui Salomon ex decreto Dauid & dei: posuit Marathym vt exposuim⁹. Dicūt autē Talmudistę in lib. zanedrim: q̄ hoc erat publicū sceptrū institutū a deo in deserto Numeri. xi. ca. vbi de⁹ instituēs regimē toti⁹ populi ait ad Moysen. Cōgrega inq̄t: mihi. lxx. viros de seniorib⁹ Israel quos tu nosti q̄ senes populi sūt & magistri: & duces eos ad ostiū tabernaculi scederis: faciesq; ibi stare tecū. Et de scēdā & loquar tibi: & auferā de spū tuo: tradāq; eis: vt sustentēt on⁹ populi tecū: & nō tu solus graueris. Sup hoc sceperū erat trib⁹ Iuda & rex: sicut & Moyses. Vñ zanedrim erat collegiū publici regiminis & p̄tātis qbus vn⁹ p̄erat. Et hi dicūt vsitato veteri vocabulo senes siue veteres. Romana vero ligu senatores: Aramea & etrusca Lucii: vltia syllā hñte accentū: & gręce Palei. Porro etiā est op⁹ vt sint magistri. i. verbiste: cui⁹ verbo p̄reat: quos Romani a verbo & dicto ipiofo dictatores vocāt: & cōi vocabulo vnico Magistrat⁹. Ergo collegiū publicę p̄tātis etiā apud hebreos vetustissimos dicebat Senatoriū magfale: apud Rōanos senatoriū dictionale: apud etruscos Lucumoniū: apud gręcos Paleologū. Vnde nomina importantia publicam potestatem apud veteres composita inuenimus ex duabus dictionib⁹: qua

Huc fuit Barachias fili⁹ q̄a p̄cipatu cognōiat⁹ ē Zorobabel. i. p̄iceps captiuitatis Babel. Porro Zorobabel genuit Resa cognōie Misciollā. Lucas eū vocat Resa & It. ii. Paral. ca. iiii. Misciollā. Porro breui⁹ ponit genealogiā Neemias. iiii. cap. dicēs. Et iuxta eū edificauit Misciollā fili⁹ us Barachie fili⁹ Mesezebel. De bello Tamarico Philo seq̄t verā historiā Persarū & Metasthēnsi p̄fæ chronographi & asserit post mortē Dari⁹ interfectū: & nō āte: vt sōnauerūt Herodor⁹ & Eusebi⁹ noster. Et hoc ē qd̄ significat Eldras ca. iiii. & iiii. q̄ licet Dari⁹ & Cyr⁹ a depta monarchia soluerit captiuitatē Babylonicā quā ibi iuenerūt: & dederint licētā reponēdi replū tñ fuit impeditū a vicinis ducib⁹ Cyri oī b⁹ anis Cyri: & post eū sequutus Artaxerxes publico edicto p̄hibuit: hoc addens q̄ semp ciuitas illa rebellat cōtra reges q̄ scilicet interfecerat scēmina Holoferanē principē suū existēte p̄tōfice Ioakin: suffecto a patre Iesu vt Philo scribit: & in libro Iudith cōmemorat. Et nō te moueat q̄ iste Assuer⁹ vocē Nabugdonosor i lib. Iudith: q̄a vt ibi dicit: & Philo scribit:

Zanedrim.

senes

F. Joannis Annij.

rū altera vetustatē & senitū: altera verbū & rationē impioſam iporter: vt apud Hebręos zanedrīm: apud Romanos ſenat⁹ decretū: apud Gręcos Paleologū: a paleos vet⁹: & logos ratio & verbū: apud Erruſcos Lucumonū a lucu vet⁹: & moni ratio & verbū. Et tandē Viterbū veterū verbū ſiue dictatura. Quare a loco & argumētatione nō modo a vetuſtiſſimo more: verū etiā ab inexpugnabili & ſemp̄ inuicta interpretatione: eadē ſunt apud Romanos Senatus decretū & verbū q̄ apud Talmudiſtas & zanedrīm: & apud gręcos paleologū: & apud Deſideriū regem Viterbū: & apud Erruſcos Lucumonū. De his haftenus. Qd̄ vero Philo ſcribit Mardocheū ſuperſaſſe Iſaac annis decē & octo: ſignificat eundē Mardocheū vixiſſe annis duodecūcētis: q̄a Iſaac vixit annis viginti & ducētis: vt patet Genesis ca. xxxv. De regi- bus vero Nathanicis ante captiuitatis liberationē: & ducib⁹ poſt liberationē / ſiue noīa: ſiue cognoīa vſq; ad Iudam Maccabeū cōueniūt Lucas euangelista: & Philo: & in multis loſeph⁹: iter quos p̄cipuū fuerūt Ioseph⁹ Arſes: & Ianneus ſecūd⁹ Hircan⁹ amici Ptolemęi: de quib⁹ etiā in tēporib⁹ Ptolemęi Eusebi⁹ notat dicēs. Iosephus vit̄ inter ſuos nobilis legat⁹ a Iudaīs ad Ptolemęū miſſus: quū familiaritatē ei⁹ ob plurima in eū meruiſſet obſequia: dux Iudaę & regionū finitimarū inſtituiſ. Et de filio, Hircan⁹ inq; Iosephī ducis Iudaę fili⁹ ſcilicet poſt mortē patris quū ad Ptolemęū perrexiſſet: honorifice ab eo ſuſcept⁹ eſt. Verum fratris eius cōtra eū ſeditione mota: magnarū calamitatū Iudaicę genti cauſa extiterūt. Hęc Eusebi⁹ ex Clamente & Tariano & Aphricano. Aſmonay hebraice: ſed latine dicit̄ pugna & vulgo palladrin⁹ ab armata pallade: Gręce vero Machabę⁹: hęc de prima parte.

De partib⁹ temporū: ſecunda: tertia: & quarta.

Am prim⁹ libell⁹ Philonis p̄currit tēpora ab Adā vſq; ad ſpōtaneā deditiōnē atq; tranſmigrationē Neri: qui & Ioakin. Secund⁹ quoq; libell⁹ abſoluit primā temporū partē a deſolatione vſq; ad Iudā Machabęū. Nūc p̄ſequit̄ t̄pa aliarū partū libelli: a Iuda Machabeo ad tyrānidē Herodis: & ab ea ad legitimū principatū: a quo ad ſuā aetate Philo ſic proſequit̄ dicens.

Maccha
bęus

Antiochi.

Quot fuerint Antiochi reges Syrię & Aſię poſt magnū Alexandrū. Lucide enumerat Eusebi⁹ de tēporib⁹: & nos in emēdata chronographia poſuim⁹. Sūt autē annia Iuda Machabeo vſq; ad tyrannicū principatum Herodis. cxxix. vt hic enumerat Philo. Duob⁹ annis minus regnaſſe Aſmonai Ioseph⁹ tradit: id eſt. xxvii. ſupra cētū. Talmudiſtę vero in libro Aaboda Zara: in diſtinctione q̄ incipit Līpſine Idiem aiunt: Rabi Iocēp tradere Aſmonai regnū durat ſe annis trib⁹ & centū: videlicet viginti ſex min⁹ q̄ ponat Philo. Sed dicendū q̄ Iocēp dicit regnū ſcilicet pacificū. Nā viginti ſex annis pugnatū ē: a Iuda quidē Machabeo quinq; & a Ionatha decē & nouē: & a Simone duob⁹. Nā tertio anno immunitatē ab Antiocho Sidete accepit. Et ideo concordant Iocēp Talmudiſta & Philo: Iosephus vero in temporibus reſicitur: quia tam in

Mox ſecuti Aſmonai ſūt cū pōtificatu etiā ducatum a domo Dauid ſubripuerūt vñ orta inimicitia & ſimilitas: Iudas Aſmonai correptis armis contra Antiochū illuſtrē & filiū ei⁹ Eupatorē atq; Demetriū: p̄fuit annis. v. Ionathas ei⁹ frater. xix. Simon ab Antiocho Sidete imunitate donat⁹: p̄fuit annis. viii. Ioānes Hircan⁹ p̄riſcus ex Aſmonaim annis. xxvi. Ariſtobol⁹ vno. Iāneus Alexandr. xxvii. Ei⁹ vxor Alexandra ix. Vltimus Hircanus. xxxiiii. qui captus a Parthis relicta vxore ac filia & eius fratre Ariſtobolo: mox Herodes iubēte ſenatu romano iuitis hebreis regnū tyrānicū inuit: ſumpta ſibi vxore filia Hyrcani capti a Parthis: & declarato filio ei⁹ ſcē

Hircani Aristolo pontifice: vt iudeorum ani-
mos ad se inclinaret. Sustulit autem ex filia
Hircani sibi vxore filios duos. Sed cum an-
no vigesimo sexto tyrannici regni sui Hero-
des reuersum socerum Hircanum aduerte-
ret: more prisco regis salutarī ab hebreis: Il-
lum sibi socerū socrumq; atq; filiam sibi vxo-
rem: & duos ex ea susceptos liberos: & Ari-
stobolum interemit: biennioq; post hebreos
multis calamitatib; afflixit. Anno vero trige-
simo principatus sui tyrannici: zanedrim ex
domo Dauid deleuit: & Annaleum quēdam
atq; zanedrim ex Profelitis suffecit qui ni-
mīum in lege videbantur eruditi. Tum & Sa-
lomen sororem suam & virum ei; de tribu iu-
da. Itemq; propriū filium quē ex vxore eius-
dem trib; susceperat interecit q; diceretur
iam in lege promissus Christus natus. Fessi
tandem Hebrei: vltro ipsi ac eius posteris re-
gnum obtulerunt: iurantes in fide ipsius ac
posterorū sese permanuros. Regnavit hic
primus Herodes Ascalonita tyrannico prin-
cipatu: annis triginta vno: & legitimo sex.
Et filius eius Archelaus annis nouem. Hero-
des autē Tetrarcha annis viginti quattuor:
cuius vigesimo primo anno Legatus a no-
stris iudeis ab Alexandria missus adolescens
erā. Sequit; est hūc Agrippa prisca: annis
septem. Agrippa iunior annis septē & vigin-
ti. & Agrippinus qui & Agrippa vltimus an-
nis triginta: vsq; ad hūc vltimum annum eta-
tis meę decrepiti.

distinctione nō ponit Ioseph: nisi annos qbus regnatū est vel legitime: vel pacifice: idcirco: sus-
tulit vltimū annū Agrippę vltimi: quē Philo vocat Agrippinū: & ita remanent anni regni
legitimi Herodiani cētū & tres: vt vere ponit Ioseph. Si vero volumus scire quantū regnaue-
rit falsus Messias q; ipsi Talmudistę vocāt Barcozban siue. Bencozban id est filiū mēdacti q; **Barcozban**
decepit eos: vtiq; hoc pacto sciem;. A trigesimo primo āno Herodis vsq; ad vigesimū nonū **Bencozbā.**
Agrippini: numerant a Philone atq; Talmudistis anni centū & tres Cepit autē legitim; pri-
cipatus Herodis: eius regni anno. xxxii. qui erat Octauiani Augusti annus. xlii. vt per Olym-

diuinis litteris q̄ gentilibus inueni-
tur quoad tempora erroneus. Nam li-
bri Machabeorum qui absq; tempori-
bus scripti erāt: & gesta: & sub qbus re-
gib; acta erāt apud veteres habebant
Iosephus tempora adiiciens Apocri-
phos reddidit. q̄a ponit Anthiocū il-
lustrem regnasse anno centesimo tri-
gesimo septimo post Alexandrū: vt in
primo libro Machabeorū primo capi-
tulo scribit: qui tamen regnavit anno
centesimo quinquagesimo tertio vt pa-
tet in annalibus Gręcorū per singulos
reges Asię & Syrię post Alexandrū:
quos Eusebi; de tēporibus erudite no-
tauit. Hęc est autē vna maxima Me-
tasthenis & Chronographorū q; oīs
auctor reficit qui pręter Annales qua-
tuor Monarchiarū de tēporibus scri-
būt: quia in eis est publica tēporū per
singulos reges digesta fides. Porro He-
rodes regnavit tyrannico principatu
annis vno atq; triginta & sex legitimo
principatu. In summa regnavit annis
triginta septē: vt oēs concedūt: Ab eo
autē per successores vsq; ad annū quo
hęc scripsit Philo: supputantur anni
septē & nonaginta. Ergo regnatū est i
domo Herodis legitimo principatu an-
nis centū & quattuor. In supradicta ve-
ro distinctione Talmud: vno min; sup-
putat rabi Ioseph dicens. Regnū Hero-
dis duravit stante tēplo annis cētum
trib;: vbi glosa Rabi Selamo dicit: cū
triginta annis Barcozbe cū Agrippa:
qd est falsum q̄a Barcozban cōepit cū
Agrippa regnare anno vltimo Agrip-
pę: cū quo rebellauit Romanis: a qbus
hostis iudicat; fuit. Et ideo quia i illa

Ioseph; reii-
cirur.

Herodis re-
gnum;

n. v.

F. Joannis Annij

Ben Cozbā
Antichri-
stus

piades probatur & Eusebius optime annotauit Quare eo anno vere fuit ablatū sceptrū de tribu Iuda: quia natus fuit qui mittendus erat Messias. Si vero ab hoc anno. xlii. Octauianū qui erat prim⁹ legitimī principat⁹ Herodis numerem⁹ vsq; ad. xxix. Agrippini supradictos centū & tres annos: vtiq; perueniem⁹ ad quintū annum Traianī Impatoris. Ergo sequente sexto anno Traianī cœperūt simul regnare Agrippinus & Ben Cozban. Porro vt ipsi Talmudistæ atq; latina hystoria docet: & Eusebius de temporib⁹ diligēter annotat: anno Hadriani. xvii. Ben Cozban ingētissima clade cū Hebræis a legionibus Romanis accepta deletus est. Quare Ben Cozban regnauit falso Messiaē nomine ānis. xxx. vno cū Agrippino: q̄a totidem supputant a sexto Traianī qui impauit annis decem & nouē vsq; ad successoris sui Hadriani annum. xvii. Si quis vero curat intelligere gesta hui⁹ falsi Messiaē: quærat a Talmudistis & legat Eusebiū cū ecclesiastica hystoria. Quæ tēpora Phylonis supmo studio memoria sūt retinenda cum quia plurimum valet ad chronographiā emendatā: tum præcipue ad emendatā: atq; irreuincibiliter disserēdū de septuagīta hebdomadib⁹ Danielis: tū vel maxime ad intelligendas diuinas litteras: & pro cōprobandis veri Messiaē temporibus. Nūc pcurrentia est Phylonis littera. Ait enim q̄ susceptus principatus fuit causa simultatū. Nā duces Dauidici depressi equidem iure irascebant. Et Phylo quidem non ponit qui successerint ex domo Dauid quia studuit tēpora per duces notiores exprimere. Quidam vero iudæi in primitiua ecclesia fingentes se christianos: vt obscurarent genealogiā Xpi quā Lucas & Matheus claram ponunt potissime Lucas q̄ ait Ianneo successisse Melchi: & Melchi successisse Leui patrem Marhan & auū Elyh siue Ioakin: transmūtatis noibus dixerūt Pater pro Melchi: & Barpanter pro Leui: & q̄ Elyh quasi alter a Ioakin fuerit pater Ioseph. Legalis p̄ fuscitationē fraterni seminis. Contra quos Hieronymus de ortu Beatæ virginis scribēs. Quid inquit Patris & Barpanteris & fraterni seminis fuscitatione opus fuit ad genealogiā Mariæ quæ clara est: nisi quia falsi fratres sub specie angeli lucis ad eludendū euangeliā quasi illa expositura hæc finxerunt: vbi euangelista Lucas: & sanctorum traditio Syrorū: sicut Phylo & Lucas clarissime descripserunt. Quinetiā & vbi Lucas tēpora non colligit: & Phylo desinit: ipsi ea clarissime inferunt dicentes. Vixit autem Melchi fili⁹ Iānei annis quinq; & viginti: & genuit Leui: qui quadragenarius genuit Marhan. Hic agēs annū. xxxvi. genuit Ioakin q̄ & Elyh patrem quidē naturalē Mariæ & legalē Ioseph. Anno autē. xlyi. natura sterilis genuit Mariam. Quæ & ipsa. xliiii. ætatis anno peperit Saluatorē Verū cōtra euāgelia angelus Sathanæ se trāssfiguratur in angelū lucis. Hęc Hieronymus Si numeres lector a Melchi ad. xliiii. annū Beatæ virginis: equidē annos. c. lxi. supputabis: & totidē a Iuda Machabæo ad. xxxii. Herodis. Quare primus annus quo legitime sceptrū de Iuda sustulit Herodes. idem fuit & primus nati Saluatoris. Porro de institutione tyrānica Herodis & grassatione atq; crudelitate in suam fororē locrū: focerum filios & cognatos: prim in Iosepho partim in Petro comestore: & aliis legimus: quæ etiā Eusebius studuit in tēporibus annotare. De zanedrīn vero deletionē Hebræi scribūt in Talmud in libro Baba Barhra: in distinctiōe Assurafin. Herodes inquit Ascalonita seruus fuit Asimanaym: qui suscepto p̄ vim regno: interfecit vnīuersos zanedrī septuaginta iudices: vno reseruatō Baba filio Bora: cui eruit oculos. Porro de filio interēpro Macrobius in Saturnalium secundo meminuit dicēs. Augustus cū audisset inter pueros quos in Syria Herodes rex Iudeorum intra Bimatū iussit interfici filiū quoq; eius occisum ait. Mellus est porcum Herodis esse q̄ filium.

Ioakin
Maria

Sequitur vltima pars libelli Philonis.

Equitur. libellos duos supradictos pars tertia. quæ quasi quodam epilogo cōfirmatiuo eorum temporum quæ supra exposuit Phylo monent lectores siue illam Phyloque alius subscripserit. Hæc his verbis exprimitur.

Hircani Aristolo pontifice: vt iudeorum animos ad se inclinaret. Sustulit autem ex filia Hircani sibi vxore filios duos. Sed cum anno vigesimo sexto tyrannici regni sui Herodes reuersum socerum Hircanum aduertet: more prisco regis salutaris ab hebreis: illum sibi socerum socrumque atque filiam sibi vxorem: & duos ex ea susceptos liberos: & Aristobolum interemit: biennioque post hebreos multis calamitatibus afflixit. Anno vero trigesimo principatus sui tyrannici: zanedrim ex domo Dauid deleuit: & Annaleum quendam atque zanedrim ex Proselitibus suffecit qui nimium in lege videbantur eruditi. Tum & Salomen sororem suam & virum eius de tribu iuda. Itemque proprium filium quem ex vxore eiusdem tribus suscepit interfecit quod diceretur iam in lege promissus Christus natus. Fessit tandem Hebrei: vltro ipsi ac eius posteris regnum obtulerunt: iurantes in fide ipsius ac posterorum sese permanuros. Regnavit hic primus Herodes Ascalonita tyrannico principatu: annis triginta vno: & legitimo sex. Et filius eius Archelaus annis nouem. Herodes autem Tetrarcha annis viginti quatuor: cuius vigesimo primo anno Legatus a nostris iudeis ab Alexandria missus adolescens era. Sequitur est hunc Agrippa prisca: annis septem. Agrippa iunior annis septem & viginti. & Agrippinus qui & Agrippa vltimus annis triginta: vsque ad hunc vltimum annum etatis meae decrepita.

distinctione non ponit Ioseph: nisi annos quibus regnatum est vel legitime: vel pacifice: idcirco: sustulit vltimum annum Agrippae vltimi: quem Philo vocat Agrippinum: & ita remanent anni regni legitimi Herodiani centum & tres: vt vere ponit Ioseph. Si vero volumus scire quantum regnauerit falsus Messias qui ipsi Talmudistae vocant Barcozban siue Bencozban id est filium mendacium quia decepit eos: utique hoc pacto sciemus. A trigesimo primo anno Herodis vsque ad vigesimum nonum Agrippini: numerantur a Philone atque Talmudistis anni centum & tres. Cepit autem legitimus principatus Herodis: eius regni anno, xxxii. qui erat Octauiani Augusti annus, xlii. vt per Olym

diuinis litteris quae gentilibus inueniuntur quoad tempora erroneus. Nam libri Machabeorum qui absque temporibus scripti erant: & gesta: & sub quibus regibus acta erant apud veteres habebantur. Iosephus tempora adiciens Apocryphos reddidit. quia ponit Antiochum illustrem regnasse anno centesimo trigesimo septimo post Alexandrum: vt in primo libro Machabeorum primo capitulo scribit: qui tamen regnavit anno centesimo quinquagesimo tertio vt patet in annalibus Graecorum per singulos reges Asiae & Syriae post Alexandrum: quos Eusebius de temporibus erudite notauit. Haec est autem vna maxima Metasthenis & Chronographorum quae omnis auctor reficit qui praeter Annales quatuor Monarchiarum de temporibus scribit: quia in eis est publica temporum per singulos reges digesta fides. Porro Herodes regnavit tyrannico principatu annis vno atque triginta & sex legitimo principatu. In summa regnavit annis triginta septem: vt omnes concedunt: Ab eo autem per successores vsque ad annum quo haec scripsit Philo: supputantur anni septem & nonaginta. Ergo regnatum est in domo Herodis legitimo principatu annis centum & quatuor. In supradicta vero distinctione Talmud: vno minus supputat rabi Ioseph dicens. Regnum Herodis durauit stante templo annis centum tribus: vbi glosa Rabi Selamo dicit: cum triginta annis Barcozbe cum Agrippa: quod est falsum quia Barcozban coepit cum Agrippa regnare anno vltimo Agrippae: cum quo rebellauit Romanis: a quibus hostis iudicatus fuit. Et ideo quia in illa

Iosephus reuocatur.

Herodis regnum:

Barcozban Bencozba.

F. Joannis Annij

Ben Cozba
Antichri-
stus

piades probatur & Eusebius optime annotauit Quare eo anno vere fuit ablatu sceptru de tribu Iuda: quia natus fuit qui mittendus erat Messias. Si vero ab hoc anno, xlii. Octauiani qui erat primus legitimus principatus Herodis numeremur vsque ad, xxix. Agrippini supradictos centum & tres annos: vtique perueniemus ad quintum annum Traiani imperatoris. Ergo sequente sexto anno Traiani coeperunt simul regnare Agrippinus & Ben Cozban. Porro vt ipsi Talmudistae atque latina historia docet: & Eusebius de temporibus diligenter annotat: anno Hadriani, xvli. Ben Cozban ingentissima clade cum Hebraeis a legionibus Romanis accepta deletus est. Quare Ben Cozban regnauit falso Messiae nomine annis, xxx. vno cum Agrippino: quia totidem supputant a sexto Traiani qui impauit annis decem & noue vsque ad successoris sui Hadriani annum, xvlii. Si quis vero curat intelligere gesta huius falsi Messiae: quaerat a Talmudistis & legat Eusebium cum ecclesiastica historia. Quae tempora Phylonis summo studio memoria sunt retinenda cum quia plurimum valet ad chronographiam emendatam: tum praecipue ad emendatam atque irreuincibiliter differendum de septuaginta hebdomadibus Danielis: tum vel maxime ad intelligendas diuinas litteras: & pro comprobandis veri Messiae temporibus. Nunc percurrenda est Phylonis littera. Ait enim quod susceptus principatus fuit causa simultatis. Nam duces Dauidici depressi equidem iure irascebant. Et Phylus quidem non ponit qui successerint ex domo Dauid quia studuit tempora per duces notiores exprimere. Quidam vero Iudaei in primitiua ecclesia fingentes se christianos: vt obscurarent genealogiam Christi quam Lucas & Mattheus claram ponunt potissime Lucas ait Ianneo successisse Melchiam: & Melchiam successisse Leui patrem Mathan & autem Elyh siue Ioakin: transmutatis nominibus dixerunt Pater pro Melchiam: & Barpanter pro Leui: & quod Elyh quasi altera Ioakin fuerit pater Ioseph. Legalis per suscitationem fraterni seminis. Contra quos Hieronymus de ortu Beatae virginis scribens. Quid inquit Patris & Barpanteris & fraterni seminis suscitatione opus fuit ad genealogiam Mariae: quae clara est: nisi quia falsi fratres sub specie angeli lucis ad eludendum euangelia quasi illa expositura haec finxerunt: vbi euangelista Lucas: & sanctorum traditio Syrorum: sicut Phylus & Lucas clarissime descriperunt. Quinetiam & vbi Lucas tempora non colligit: & Phylus definit: ipsi ea clarissime inferunt dicentes. Vixit autem Melchiam filius Ianei annis quinque & viginti: & genuit Leui: qui quadragenarius genuit Mathan. Hic agens annum, xxxvi. genuit Ioakin quod & Elyh patrem quidem naturalem Mariae & legale Ioseph. Anno autem, xlvi. natura sterilis genuit Mariam. Quae & ipsa, xliii. aetatis anno peperit Saluatorem Verum contra euangelia angelus Sathanae se transfiguratus in angelum lucis. Haec Hieronymus Si numeres lectora Melchiam ad, xliii. annum Beatae virginis: equidem annos, c. lxi. supputabis: & totidem a Iuda Machabeo ad, xxxii. Herodis. Quare primus annus quo legitime sceptrum de Iuda sustulit Herodes. idem fuit & primus nati Saluatoris. Porro de institutione tyrannica Herodis & grassatione atque crudelitate in suam sororem socrum: socerum filios & cognatos: primus in Iosepho partim in Petro comestore: & aliis legimus: quae etiam Eusebius studuit in temporibus annotare. De zanedri vero deletionem Hebraei scribit in Talmud in libro Baba Bathra: in distinctione Assutafin. Herodes inquit Ascalonita seruus fuit Asmanaym: qui suscepto primo regno: interfecit vniuersos zanedri septuaginta iudices: vno reseruatō Baba filio Bota: cui eruit oculos. Porro de filio interpro Machobius in Saturnalium secundo meminit dicens. Augustus cum audisset inter pueros quos in Syria Herodes rex Iudeorum intra Bimatam iussit interfici filium quoque eius occisum ait. Mellus est porcum Herodis esse quod filium.

Sequitur vltima pars libelli Philonis.

Sequitur. libellos duos supradictos pars tertia, quae quasi quodam epilogo confirmatio eorum temporum quae supra exposuit Phylus monent lectores siue illam Phylus siue alius subscripserit. Haec his verbis exprimitur.

Ioakin
Maria

atq; alios libros. Sed pauca adducem⁹: pro his vocabulis apostolicis. Interminatam: fabu-
bulosum: inutile: vanū: & qđ itē prohibet in secūda epistola ad Timotheū cap. ii. Prophana
& vaniloqua. Est autē totū documentū apostoli cōtra eos qui puertebant verba Saluatoris
vt patet in prima epistola ca. vi. vbi ait. Si quis aliter docet & nō acquiescit sermonibus dñi
nostri Iesu supbus est: & nihil oīno sciens: sed languens circa quēstiones & pugnas verborū: ex
quib⁹ oritur scandalū & nō ēdificatio ecclesie. Primo ex verbo xpī dicētis. Helias iā venit &
ipse est Ioannes. Venit hora & nūc est quādo mortui & qui in monumētis sunt audiēt vocē
filii dei. Ergo iā resurrectio facta est: & nulla alia expectatur. Et hi fuerunt duo cōuersi ex Sa-
duceis qui negabāt resurrectionē esse: & fuerunt Imineus & Phyletus quos excōmunicauit. **Resurre-**
beatus Paulus. de quib⁹ ait in secūda epistola ad Tymotheū secūdo cap. Prophana & vanilo- **ctionē ne-**
qua deuita quia proficiūt ad iniquitatē: ex quib⁹ est Imeneus & Phyletus: qua veritate ex- **gantes.**
ciderūt: dicētes resurrectionē iā factā: & subuerterūt quorundā fidē. Hi duo fuerūt p̄ncipes
factionis Saduceę cōtra beatū Paulū: propter quos in cōcilio dixit. Ego sum pharissęus fili⁹
pharissęorū. De spe & resurrectione ego iudicor: vt patet in actibus apostolorū cap. xxiii. Pa-
ter igitur quę sūt pphana & vaniloqua: p̄ter intentionē xpī. Interminatas autē genealogias
& fabulas cōtra beatū Paulum: & Titum diaconē: & episcopos Siluanum & Tymotheū mo-
uebant alter Imineus ex tribu Isachar: & Alexander ex leuitica tribu: qui contra beatū Pau-
lum p̄dicauerūt Galat̄ his & aliis pluribus christianis: qđ cū euangelio etiā legalia & cir- **Legalia p̄ci-**
cūcisio erāt seruāda: & probabant ex eo: quia christ⁹ seruauit. Beatus vero Paulus ecōtrario **pientes.**
dicebat: si circūcidimini & seruat̄is legē: xp̄s nihil p̄dest: & p̄bat quia fact⁹ est sub lege tanq̄
finis: ideo qui sub lege erāt redemūt: & p̄bat qđ finis omnīū p̄ceptorū erat charitas: & cō-
scientia bona: quę sola christus cū lege intendit: vt patet in oībus epistolis eius. Verū vt in
eadem epistola cap. iiii. ad Tymotheū scribit sic inquit: Iannes & Mābres restiterunt Moyfi:
ita isti duo restiterūt veritati: qui cū nō possent vincere beatum Paulum nec auertere chri-
stianos ab eo: cōeperūt stultas quēstiones: & fabulas verborum: & interminatas idest indeci-
sas genealogias afferre: fundantes se in duobus. Primo qđ docti siue doctores in regno celo- **Scribæ qui.**
rum: idest euangelico: debent esse solum scribę: dicente christo in euāgelio. Oīs scriba doct⁹
in regno celorū profert testimoniū de veteri & nouo testamēto. Secūdo qđ i veteri testamēto
nulli poterant esse scribę & legis doctores & sacerdotes nisi ex tribu leui & genealogia eius.
Vnde istę pugnæ legis ortæ fuerunt. Prima an ali⁹ possit ex officio ordinario docere: qđ de ge-
nealogia leuitica. Et in hoc ante aduentum christi erat pugna rixosa. Leuitę enim dicebant
nullum posse esse scribam & doctorem legis: nisi ex genealogia leuitica: dicente Moyse ad po-
pulum Deuteronomii vltimo cap. Leuitæ docebūt iudicia tua Iacob: & legem tuam o Israel.
Ecōtra Ionathan Ben ooziel dicebat: qđ etiā genealogia Iudaica poterat docere. Vnde in
Targum Genesis. xlix. traducit. Non auferetur sceptrum de Iuda: & scriba de filiis filiorum
eius donec veniat Messias. Qui vero erant de tribu Isachar dicebant qđ etiā de sua genea-
logia poterant esse doctores. Nam in primo libro Paralipomenon. xii. cap. dicitur. De filiis
Isachar erant viri eruditī: qui nouerunt singula tempora ad p̄cipiendū quid deberet age-
re israel. Plures alii volebant qđ ex omnibus tribubus & genealogiis etiā conuerforum ad
iudaismum poterant esse doctores: quia interfectis legis doctoribus & zanedrin Herodes po-
suit zanedrin ex neophitis & p̄selitis: qui dicti sūt pharissęi & scribę. Vnde & Mayr auctor to-
tius doctrinę Talmudicę fuit Idumeus cōuersus ad iudaismū: vt spatim in Talmud tradit̄: **Talmud in**
& Rabī Moyse ægypti⁹ narrat in p̄logo summę de auctoritate Talmudica. Et ita hęc q̄stio **inuentor.**
de genealogia doctoratus nūq̄ fuit definita. Secūda fuit de sacerdotio: quā solū eo fungebant̄
qui erāt de genealogia leuitica: vt leuitę p̄babāt ex traditis a Moyse. Alii vero dicebāt qđ qui **Sacerdotes**
etiā ex gētilib⁹ cōuersi: trāsissent i tribū leuiticā poterāt esse sacerdotes: quā Moyse dicit de **qui.**

F. Joannis Anni

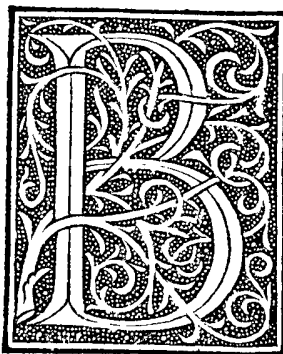
In Pauli doctrinam.

comestione agni Exodi capitulo. xii. Si quis peregrinorum voluerit in vestram transire coloniam: circūcidatur: & ita comedat phasē. Et mox subdens legē vniuersam: eadem inquit lex erit indigenę & colono. Ergo eadem lex & ius erit colono: trāsēuntī in coloniam & genealogiam Leuiticam: sicut & Leuitis. Et confirmabant: quia omnes pagani transeuntes in genealogiam messię erunt etiam sacerdotes. Itaq; hæc & huiusmodi pugne: & genealogiarū in terminatarum fixę erant: & ita vocabantur. Imeneus autem & Alexander cum non possent euincere beatum Paulum: vt auerterent ab eo christianos ad circūcisionem & obseruatiam ceremonialium: cōuersi sunt ad blasphemias: & iniurias sub nomine doctrinæ: dicētes: q̄ christus non venit legem soluere: sed adimplere: quæ præcepit: q̄ nemo doceat aut sacerdotio fungatur: q̄ tribus Leuitica aut saltem qui in eius coloniam trāsīuisset: q̄ Paulus solus contra Christū & Moysen: cum sit de tribu Benjamin: temerarie decipiēdo christianos: docet: & instituit leuitas & Episcopos gentiles qui non transierunt in coloniam & domum Leuiticam: quales erant Lucas Thymoteus: Siluanus: & Titus & huiuscemodi. Atq; his publica prædicatione iniuriis infamabāt beatum Paulum: tam apud Iudeos: q̄ apud Galathas & Corinthios: quibus epistolas paulus contra eos scripsit. Nā & ad Hebręos scribit q̄ sacerdotium christi nullam debet sequi genealogiam Aaroniticam: & ritum: sed debet esse secū dum ordinem Mechisedech: cuius nulla scribitur genealogia: sed oēs amplectitur ad suam dignitatem: Vnde trās lato sacerdotio: cuius ius erat apud Leuitas: necesse vt legis Leuiticę cuius erat docere translatio fieret: & impleretur dictū hieremię de lege noua Messię: quæ veterem excluderet. Et ideo lex vetus dum mutatur impletur: quę se mutandā asserit in aduentu Messię: ac p̄pterea christus nec vnum iota soluit a lege veteri dum illam mutat: quia hoc fors erit ibi: & apex q̄ illam in nouam mutaret. Ad Galathas vero scribens: q̄ non vt illi Imeneus & Alexander a Talmudicis fabulis & hominibus didicēt euadere sed per reuelationem Iesu christi: Et excōmunicat eos in cōmuni dicens. Quicūq; etiā si angel⁹ de celo: aliud p̄dicat q̄ prædicauerim vobis Anathema sit. & exclamās: o inq̄: insensati Galathę q̄s vos facinauri: nō credere veritati: ante quorum oculos Iesus christus proscriptus est in vobis crucifixus: Tam stulti estis: vt cum spiritu cōperitis: nunc carne consumemini. Lege totam epistolam saluberrimam: reuocatiuam: ad euangelicam legem. Et quia hi duo principes factionis hereticę contra beatum Paulum more hereticorum sanctimoniam & christi seruitutem ostendebant & peritiam in lege: & ob id erant in æstimatione apud Corinthios: idcirco ipse Paulus eos reuocans per duas epistolas: etiam in emulos eos multa dixit: vt est in prima epistola: perdam sapientiam sapientium dicit dominus. Et item non veni ad vos in sublimitate sermonis: Quia non spiritum & sapientiam huius mundi accepimus: sed spiritum qui ex deo est. Et ibi excōmunicat eum qui materteram duxit vxorem: permissu dictorum: qui ad legis obseruantiam Talmudicam inducebant. Et in fine primę epistolę: excōmunicauit eisdem in communi dicens. Si quis nō amat dominum nostrum Iesum christum sit Anathema Maranatha. Et in secunda epistola contra eosdem falsos apostolos: quos a deo æstimabant Corinthii: vt nihil supra. Incipimus ne nos inquit denuo commendare! Aut nos egemus sicut quidam commendatiis epistolis ad vos aut ex vobis. Et item in eadem epistola contra eosdem. Non enim prædicam⁹ nosmetipsos sed dominum Iesum christum. Et item: o corinthii separamini de medio eorū dicit dñs. Et itē. Qd facio & faciā: facio vt amputē occasionē eorū: qui volunt occasionē gloriandī in vos: sicut & nos gloriamur. Hi sunt pseudo apostoli: operarii subdoli: trāsfigurātes se in apostolos christi. Et nō mirū. Ipse em̄ Sathanas trāsfigurat se ī angelū lucis. Et subdit Apostol⁹. Quare nō est mirū: si ei⁹ ministri se trāsfigerent velut ministri iustitię. Verū cū reuocatis ad fidē gētib⁹: elusis a falsis fratrib⁹: neq; desisterēt maledicēdo de brō Paulo & cōmitiua ei⁹: & dicta xpī deprauādo: fess⁹ btūs Paul⁹ eos

nominatim excōmunicauit: & beato Tymotheo scripsit epistolam primam: in cuius primo capitulo denunciat eos excōmunicatos: & eūret eos & doctrinam eorum hortatur dicens. Rogauit te: vt maneres Ephesi cum irem in Macedoniam: vt denunciare quibusdam: ne aliter docerent: neque intenderent fabulis & genealogiis interminatis: quæ quæstiones præstant magis quæ edificacionem quæ est in fide. Finis enim præcepti est charitas: de corde puro & conscientia bona: & fide non ficta: a quibus quidam aberrantes. conuersi sunt in vaniloquium: volentes esse legis doctores: non intelligentes quæ loquuntur neque de quibus affirmant. Ecce quod de genealogiis & fabulis interminatis loquitur: apostolus in quibus: & ex quibus ipsi soli volebant esse legis doctores: & non de genealogia christi: quam omnes lucidam & terminatam habebant. Et ideo isti resistentes apostolo volebant præcedere: & soli esse doctores ob superbiam: & non ex charitate & zelo fidei: quæ conturbabant: & scismata procurabāt: ob quæ meruerunt publice excōmunicari: vt in fine eiusdem capitulo denunciat dicens. Hoc præceptum tibi fili Tymothee cōmendo: secundum præcedentes in te prophetias: vt milites in illis bonam militiam: habens fidem & bonam conscientiam: quam quidam repellentes: circa fidem naufragauerunt: ex quibus Imeneus & Alexander: quos tradidi Sathan: vt discant non blasphemare. Et in quarto capitulo: Bonus sis minister Iesu christi: nutritus verbo fidei: & bonæ doctrinæ: quam assecutus es. Et ideo ineptas & aniles fabulas deuita. Quæ autem sint ineptæ & aniles fabulæ: in cōmentariis nostris super Bibliam præcipue super Esaiam prophetam vt cūque retulimus: in quibus præcipue versabant Hermogenes & socius eius: qui scholas magnas in Asia regebant. Quos cum reprehenderet apostolus: inimici eius facti sunt: vt in secunda epistola certiore facit Tymotheū primo capitulo dicens. Scias hoc: quod auersi sunt a me omnes qui in Asia sunt: ex quibus est Phygelus & Hermogenes. Contra quos Ephesi fortiter restiterunt: atque ideo ab vrbe Roma eis scribens apostolus per Titicum Diaconem: eos collaudat: vt patet in epistola ad eosdem Ephesios. Hæc pro cōmentariis Philonis: & Genealogia Saluatoris sufficiant.

Expliciunt cōmentaria super Philonem.

Fratri Ioannis Annii Viterbensis ordinis prædicatorum & Theologiæ professoris: In lib. XV. vtpote super Berosum Præfatio incipit.

BEROSVS fuit patria Babylonicus: & dignitate Chaldeus: vt Iosephus contra Appionem grammaticum: & in primo de Antiquitate Iudaica significat. Fuit ergo sacerdos: quia eundem gradum in sua republica tenent Chaldæi: quem sacerdotes in ægypto: vt asserit in. iiii. libro Diodorus Siculus. Quare fuit notarius & scriba publicus: quia penes sacerdotes solos erat publica fides annalium: temporum: gestorum & regum: vt auctor est Metasthenes in libro de iudiciis temporum. Quæ obrem omnem Chaldaicam deflorauit historiã & tanquam publicæ fidei notarius trãsumpsit omnia tẽpora & antiquitates: in quibus diluuiũ quod antecessit Ninum meminuit nominans etiam Noam & filios eius: vt in eisdem libris asserit Iosephus. Et propterea tanquam fidelissimo & publico antiquitatum trãsumptori fides publica dat: & ipsum solũ sequuti sunt Perseus in Monarchiæ Assyriorum tẽporibus: vt idem Metasthenes auctor est: & nos in cōmentariis super eundem Metasthenem exposuimus. Floruit autem Berosus ante Monarchiã magni Alexandri: quia idem Metasthenes sacerdos Persa florens in principio Monarchiæ Alexandri ipsum sequutus est in

Berosus.

F. Joannis Annij

Berosi laus tēporibus Monarchiæ Assyriorū. Calluit item Berosus Græcam linguam: & docuit Athenis disciplinas Chaldeas p̄cipue Astronomiā in qua ceteros anteibāt Chaldej: adeo vt teste Plinio in naturali historia: Athenienses illi statuam inaurata lingua: in publico Gymnasio ponerent: ob diuinas eius p̄dictiones. Causa scribendi & transumēdi has chaldaicas traditiones fuit: quia Græci solum vsq; ad Phoroneum Priscū regem Græciæ attigerant: & quidem connixtis multis antiquitatum erroribus: Et inuentis litteris apud Babyloniam ante hunc Phoroneum annis septingentis & amplius: teste Plinio in. vii. naturalis historie capi. vltimo: cogebantur Athenienses credere: vt iibi credit Plinius vsus litterarum fuisse ceterum: Et litteras Assyrias semper fuisse. Quāobrem ab eodem Beroso edocti sunt in hac transumptione breuissima: quid de temporibus & antiquitatibus habeēt Chaldæi: penes quos semper fuisset vsus litterarum. Diuidit autem hunc librum Berosus in quinq; libros. In primo tradit: quid Chaldej scribant: de tēporibus ante primū diluuiū. In secūdo de Genealogiis primorū deorum idest ducum post diluuiū. In tertio docet antiquitatē Iani patris: quē & Noam nominat. In quarto: de antiquitatib⁹ regnorū toti⁹ orbis in cōmuni tradit. In quinto: singula explicat. Titulus huic libro est: Desfloratio Berosi Chaldaica. Modus est orientaliū: vt breuē & publica fide transumptā narrationē: vocent desflorationē. Vnde & Iosephus in primo de antiquitate Iudaica scribens. Berosus inquit Chaldeus: omnē Chaldaicā desflorauit historiā: in qua vt cōtra Appionē asserit nominat diluuiū: Archā Noam: & filios eius.

Explicīt p̄fatio.

Eiusdem fratris Ioannis sup primū librū eiusdem Berosi proemiiū incipit.

Diluuiā. v.

BEROSVS in primo libro tradit: quid antecesserit primū diluuium. Nam quinq; fuerunt diluuiā: vt auctor est Xenophon in libro de æquiuocis. Et vnūquodq; a particulari suo loco nomē habet: excepto primo notato sub Ogyge Phœnice: quod antonomastice inundatio terrarū dicitur: quia omnes terras diluit. Secundū fuit Niliacum sub Prometheo ægyptio Hercule: vt Diodorus in primo libro indicat. Tertium fuit Atticum sub Ogyge Attico: qd̄ ab Athenis in Asię littora inundauit: vt Samothracæ tradūt: & Diodorus in. vi. libro scribit: referens & illud Samothracū infame mēdacium de nuptiis Cadmi: post quas uoluerunt fingere fuisse conditam Dardaniam. Quartum fuit Thessalicum: solum circa Parana sum vna hyeme sub Deucalione: vt Aristoteles in. i. Meteorum scribit: & Xenophon in libro de æquiuocis confirmat. Et tamen Græcia mendax audet eam in historia quasi inundationem terrarum fingere. Quintum fuit Pharaonicum: vbi nunc Alexandria ægypti sub vate Proteo: vt Lucanus in vltimo libro insinuat: & Xenophon tradit: & nos in commentariis eius ad longum explanauimus. Et vt idem Xenophon ait: & Solinus in collectaneis dicit: a primo diluuiō nouimēstri notato sub Ogyge Phœnice: vsq; ad Deucalionem: fuerunt anni septingenti: idest ducenti quadraginta nouem ante Ninum: licet Cato in secundo fragmento originum dicat: ante Ninum p̄cessisse inundationē terrarū annis ferme ducentis quinquaginta. Et totidem Fabius p̄ctor dicit de origine vrbis Romæ. Sed vnum annum addūt: veriusq; Solinus: Xenophon: & Archilocus tradūt: quia vt idem Xenophon & Archilocus tradunt: Deucalion ortus fuit secundo anno Sphæri regis Assyriorum: a quo retro supputando in Eusebio & Beroso vsq; ad principiū Nini: sunt anni vnus & quinquaginta supra quadringentos. Quare residuum septingentorum: erunt anni nouem & quadraginta supra ducentos quibus Ninum antecessit inundatio terrarum. Ex his probatur irreuincibiliter a tēpore demonstrato a Solino & propriis Epithetis Iani: eundē fuisse Ogygem: Ianū & Noam. Nam qui p̄fuit primo diluuiō ante Deucalionē annis septingentis: & pater antiquissimus

deorum & hominū post diluuium: fuit nomine proprio dictus Noa. Porro ante Deucalionē annis septingentis præfuit diluuiō Ogyges cognomine: quia sub eo notatum fuit primū & nouimēstre diluuium: & ad idem Iano Epithera propria Noe a latinis tribuuntur: vt a Iuuenale & Propertio tribuit ipsi regnum aurea ætate quæ præcessit Ninum: & q̄ sit antiquissim⁹ pater diuum: vt in præcedentibus pluries produxim⁹. Quare iidem & eodem tempore sunt Noa: Ogyges & Ianus. Sed Noa fuit proprium: Ogyges vero Ianus & Proteus idest Vertūnus sunt solum prænomina eius. Ponam tamen hoc loco singulorū dicta: de temporibus ante Ninum. Fabius pictor de origine vrbis Romæ. Aurea inquit ætas cœpit sub Ogyge ante Ninum annis circiter ducentis quinquaginta: & eam primus omnium Ninus viciavit. Cato in secundo fragmento de originibus: Italia inquit origo splendidissima fuit: tum tempore: tum origine gentis. Et narrata diffensione inter Chaldæos & Scythas de origine orbis: hæc subinfert. Inter vtrosq̄ conuenit ante Ninum circiter annis quinquaginta & ducentis: quibus durauit aureum sæculum: terras fuisse inundatas: hoies porro in Scythia saluatos: & ex his venisse Ianum cum Dyrin & Gallis progenitoribus Vmbrorum. Hi quidem ex latinis auctoribus. Porro ex Græcis Xenophon in libro de Aequiuocis: Iberis inquit annus vt plurimum quatrimestris est: Chaldæis vero ecōtra semper solaris: nisi in antiquitate disciplinarū qua semper vtuntur menstruo. In ceteris eo pacto annos intelligunt: quo Semiramis in columna ita excidit. Mihi pater Iuppiter Belus: auus Saturnus Babylonicus: proauus Cur Saturnus æthiops: Abauus Saturnus ægyptius: Atauus: Cælus: Phœnix: Ogyges. Ab Ogyge ad meum auum: sol orbem suum circūlustrauit semel: ac tricies & centies. Ab auo ad patrem: sexies & quinquages. A patre ad me: bis atq̄ sexages. Columnam: templum: statuas: Iouis Belo focero: & eius matri Rhee in hoc Olympo: Semiramis dicaui. Ex hac inscriptione prædicti anni ducenti quadraginta nouem colliguntur. Totidem assignat Archilocus in Epitheto temporū super quem cōmentaria confecimus. Sed non modo ducentos quadraginta nouem annos ante Ninum assequuti sunt posteriores Græci: verum etiam septingentos & amplius. Quod & Plinius in. vii. naturalis historiae ca. vltimo indicat. Hanc enim propositionē assumit. Assyrias litteras semper fuisse arbitror. Hanc autem probat: quia litteræ Aegyptiæ quæ antiquissimæ habentur: longe post Assyrias fuerunt: nec Assyriarum inuenitur principium: & auctor sicut aegyptiarum. Hoc probat a Phoroneo antiquissimo rege Græciæ: qui teste Xenophonte in libro de æquiuocis regnauit primo anno Nini: longe ante Phoroneum iuniorum filium Inachi secundum Argiuorum regem. Ponenda sunt verba Plinii in supra dicto libro. Antichydes inquit repertas fuisse in ægypto litteras a Meonone quodā nomine tradit: idq̄ monumentis probat: annis. xv. ante Phoroneum antiquissimū regem Græciæ. E diuerso Epigenes apud Babyloniam septingentorum viginti annorum: siderum obseruationes: coctilibus laterculis inscriptas docet: grauis auctor in primis. Qui minimum: Berosus & Critodemus octingenta & quadringentorum annorum. Ex quo patet: æternum fuisse vsum litterarum. Hæc Plinius. Sed nota q̄ non valet hæc consequentia Plinii. Non inueniatur auctor & principium litterarum phœnicarum: siue Assyriarum: ergo sunt æternæ: quia oppositū consequētis stat cū antecedēte. Similiter absumptū est falsum: q̄ nō inueniatur principium: quia teste diodoro Siculo in. iiii. libro licet Chaldæi opinētur mūdum fuisse æternū: tamen principium astronomiæ & litterarum se nactos fuisse asserunt: ante ascensionem siue monarchiā & eleuationē Alexandri: annis quadraginta trib⁹ milibus. teste autē Xenophonte in libro de æquiuocis: annus in antiquitate litterarū: a Chaldæis mensuruus accipitur per lineam mediū motus lunaris: quo pacto ad quadraginta tria milia anni mēstrui: reddūt circiter tria milia sexcentos triginta quatuor annos solares. Quod si vt super Philonem exposuimus: & in chronographia nostra: ex publica fide annalium probauimus: monarchia Persa-

Proteus.

Aetas aurea.

Columna Semiramidis.

Cōtra ply.

F. Joannis Annij

rum durauit a primo Arbace ad Alexandrū annis. cccc. xcv. monarchia vero Assyriorum durauit a Nino ad dictum Arbacem: annis. M. cc. xxxliii. a Nino vero ad inundationē terrarū antecedentem: omnes supputant annos. cc. xlix. & ab inundatione ad Adam primum conditum hominem. M. dc. lvi. vt Moyses supputat Genesis. v. ca. cōsequens necessario est: vt Chaldeorum & Phœnicū litterę sub conditione Adę cōeperint: quia ab Monarchia Alexandri vsq; ad Adam colliguntur quadraginta tria milla anni mēstrui: siue tria milla sexcenti triginta quatuor solares: vt patet colligenti annos publicorū annalium Monarchiæ Persicę & Assyrię: atq; diluuii & p̄cedentis tēporis: sicut mox superius cōputauimus. Quare per literas gentiliū tēpora certissima assequuti sumus: ab Alexandro vsq; ad Adam. Qd̄ etiam diuum hieronymū non latuit in cōmentario super illud apostoli ad Hebręos: Fide credimus aptata fuisse sęcula: vt ex inuisibilibus visibilia fierēt. Chaldæorū inquit veterū traditio est: huius visibilis & formati mundi: fuisse inuisibilem & informem p̄iacentem naturā sempiternam a nullo p̄ductam: quā posteriores Græci Ilen: chaosq; vocauerūt: Moyses vero abyssum. Hanc materiā ad visibilitatem & formā fuisse a meliore natura deductam consistentur atq; vt Moyses primo sceptro stellis ornari cęlos: ex tēpore non ab æterno p̄dunt: inde terrā plantis: & animantibus: postea piscibus aquas: volucibus aerem: postremo hominē dominum mundi factū. Quæ omnia Naso in opere magno a Chaldæis accepta: ad vnguem prosequutus est. Quin etiam annos & viros ante regnū Macedonum sub Alexandro produnt a quibus orti sunt: annis circiter quatuor & triginta supra sexcentos & tria millia. Quos si retro ab Alexandro supputes: peruenies ad Adam primū. Quod profecto Moyses in omni eorum disciplina atq; historia erudit̄ cōscripsit & quod erroris erat: in ipso initio elisit dicens. In principio creauit deus cęlum & terram: quæ erat inuisibilis & incomposita: quia tenebre erant super faciem abyssi. Hæc hieronymus. Itaq; Chaldęi: tēpora longe ante Ninum & diluuium fuisse scribūt: vt & Moyses atq; Critodemus: Epigenes: ac Plinius. Sed Berosus ne crederetur nimis velle limites apud indociles græcos excedere: indefinito temporis initio vsus est dicens. Ante aquarum famosam cladem: multa p̄terierunt sęcula. Quæ vt clarioꝝ ra fiant: cōmentaria sequentia: super quinq; Berosi libros iam edidimus.

Explicit p̄fatio.

Eiusdem fratris Joannis Annij Viterbensis cōmentaria incipiunt super primum librum Berosi, cōmentarium primum.

N hoc primo libro Berosus: vt supra exposuimus agit de his quæ p̄cesserunt inundationem terrarum. Et facit duo. Primo p̄mittit exordium. Secundo narrat inundationem prisicam. Primum sic absoluit.

Facit Berosus auditores attētos dociles: & beniuolos. Attentos quidem: dum rem magnam proponit dicens. Ante aquarum famosam cladem qua vn̄uersus perit orbis. In aliis enī inundationibus videlicet Niliaca: Attica: Thessalica & Pharonica: sola terra illa perit vbi inundatio obtigit.

Nte aquarum cladem famosam qua vn̄uersus perit orbis: multa p̄terierunt sęcula: quæ a nostris Chaldęis fideliter fuerunt seruata.

Diluuium magnum.

Vnde Eusebius & alii chronographi & historici: notant eo tēpore quo pars illa perit: alias orbis partes habuisse incolumes suos reges & terras. Hæc vero prima omnes terras subruit. Et ideo absolute terrarum inundatio a Barbaris & Græcis & Latinis dicitur. Vnde & Moyses hoc notauit cū dixit. Delera fuit diluuiō omnis caro sub

ceſto. Famofam vero cladem dicit: quia ab infami vita Gygarū prouocata fuit celeftiū ira: & a cōiunctiōe magna aſtorū: & magna fama celebrata a Chalदैs & Phœnicib⁹ & aliis. Reddit item auditores dociles: dum notat ſe dicturum de priſca inundatiōe: & pluribus ſeculis etatibus que illā anteeſſerūt. Poſtremo reddit beniuolos: dum illis nō græcanicas nugās & fabulas quibus animos hominū errare cōpellunt: ſed tradere veritatem: quā ſacerdotes Babyloniorū publica & fidelis: atq; pbata fide: in Archiuis ſimul & publicis bibliothecis cōſeruauerūt: polliceſ quā etiā Moyſes ipſe ſecutus eſt: vt Hieronymus in cōmētario dicit: ſuper illud apoſtoli ad Hebreos: Fide credimus aptata formataq; fuiſſe ſecula. Qd̄ aueē ea differētia fuerit inter priſcos Græcos & Chaldeos: q; Græci fabulas nugāſq; & errores ſeminauerūt: Chaldei autē firmā & ſolidā verāq; doctrinam tribuerūt: teſtis eſt accerrimus Græcanicę par-tis alias deſenſor Diodorus ſiculus in. iiii. li. ſic de vtriſq; dicēs. Chaldaeī inquit Babyloniorū antiquiſſimi fuere: qeū locū in ſua republica obtinuerūt: que ſacerdotes in ægypto: Ad cul-tū enim dei deputati per oēm vitā ſuā phantur: peritiſſimi Aſtologię habitī. Et paulo poſt. Non enim que admodū Græci omnīū doctrinā ſuſcipiūt: ſed pueri a patribus progeniem ſequutiſ: diſcūt philoſophiā omnīū aliarū rerū cura poſt habitā: doctiſſimiq; euadunt: cū quia a teneris annis in ea doctrina erudiūtur: tum ſcipue: quia diutius in illa perſeuerant. Apud Græcos autē vt plurimū tarde ad philoſophiā accedunt paululūq; in ea morari vertitur ad queſtū lucrī gratia: & neq; de more doctrinā parentū ſequūtur: ſed ſua ſpōte variis ſtudiis incūbunt: & lucrī gratia nouis ſemp opinionibus ſtudentes: deq; maximis diſciplinis altercantes incertos diſcipulos reddūt: animūq; hominū per oēm vitā errare cōpellūt: & nulla in eis certa ſentētia: dubiū: & in cōfuſo relinquit. Hęc diodorus in quib⁹ plura nos edocet. Primū q; Græci nō fuerūt ſequuti doctrinā maiorū: ſed nouas opiniones lucrī grā adinuenerūt. Fuerūt autē maiores Græcorū Barbari: teſte Strabone in Geographia Græcię: pbatq; illud: quoniam plura vocabula barbara ſua ætate in Græcia permanebāt. Et quoniā apud priſcos Barbaros veritas rerum erat: cōſequens neceſſario fuit: vt relicta maiorū perquiſita & inuēta veritate: ſua ſponte in fabulas & nugās inciderēt: quibus hominū animos a vero peruerterent. Secūdum eſt: quia de rebus maximis ſemper altercantur: queſtus & lucrī gratia. Vnde loſephus cōtra Appionem grāmaticum: Græci inquit mutuo ſe de mēdacio redarguūt: & non pudet eos de eiſdem cōtraria ſcribere. Scimus enim quot in locis Hellanicus de genealogiis & temporib⁹ ab Agiſilao diſcrepat: & in quātis Herodotū corrigat Agiſilauſ: & quomodo Ephorus Hellanicū in pluribus oſtendit eſſe mēdacē: & Ephorū Thymeus: Thymeū poſteriori: Herodotum cuncti. Tertio dicit q; fabulas & errores inuenerūt queſtus gratia. Et ideo vt mendacia facilius ſeminent: ſtuderūt ornatū verborū. Nihil enim magis proficit ad decipiendum q̄ delectabilis fabula & lenociniū ornatuſ vt ſignificat de Græcis Lactantius in primo diuinarū inſtitutionū cap. xv. dicens. Apud etiā malos reges: panegyricis mēdacib⁹ adulantur: qd̄ malum a Græcis ortū eſt: quorū leuitas inſtructa dicendi facultate & copia: incredibile eſt: quātas mēdaciōrum nebulas excitauerit. Quartum eſt: q; vbi quis doctrinā eorum ſequitur: ſemper animo fluctuat: & per omnem vitā errat. Quod & Cato ad Marcū filiū ſcribens: vt auctor eſt Pliniūſ. xxix. naturalis hiſtorię cap. primo: ita vaticiniū prouulit. Dicam de iſtis Græcis ſuo loco Marce fili: quid Athenis exquiſitum habeam: & bonū ſit illorum litteras aſpicere non perdiſcere. Vincam nequiſſimum & indocile genus eorum. Et hoc pura vatem dixiſſe. Quandoq; iſta gens litteras ſuas dabit: omnia corrūpet. Tunc etiam magis: ſi medicos ſuos huc mitteret. Vere impletum eſt vaticiniū Catonīſ. Nā omnis illa theologia: philoſophia: & naturalis diuiniatio: & Magia: quas diſciplinās teſte Beroſo erudiſſimus Ianuſ tradidit: & in quibus Thuſci: teſte Diodoro Siculo in. vi. lib. vſq; ad ætatem ſuam erant admirabileſ: toti orbi: equidem ſuſceptis fabulis & diſciplina Græcorū cor-

Chalदैorū
veritas.

Græcorū va-
nitas i phiā

Græcorum
diſcrepātia

Catonīſ va-
ticipiniū.

F. Joannis Annij.

rupta sunt: adeo vt oia fabulosa & erronea Græcanica norint: & nihil de origine: disciplinis
& splēdore antiquitatū Italicarū (quod turpe & impiū est) nesciāt: vt deplorabat noster Aquinas in Satyra vbi dicit. Quid rācidius q̄ nō se putat vlla formosam: nisi quæ de Tusca Græcula facta est. Et itē. Oia inquit Græce: cū sit turpe magis: nostris nescire latine. Bonū est inquit Cato illorū lras aspicerē vt venenū & errores illorū redarguant: & nō perdiscere atq; cū eorū leuitate insolescere: cōtra vetustissimas traditiōes maiorū: quia oia corrūpet: quod etiā Aristoteles fecit: velint nolint Peripatetici: quia vt verbis Diodori vtat: cū aliis semp altercās in certos discipulos reddit: & animos nostros per oēm vitā errare cōpellit: vt patet in omnibus diffensionibus Peripateticorū etiam nostrę atatis: in quorū disceptationib⁹ nulla certa sentētia reddita: dubios semp & in confuso auditores relinquunt. Ergo non solum latinas origines & historias antiquorū: sed certissimas lanigenas disciplinas: & toti orbī admirabiles: corruerūt: susceptę fabulę ac nugaces disciplinæ: vt vere vaticinatus est Cato. Et ideo maxime sibi beniuolos auditores facit in principio Berofus: dū non a nouiciis esurientibusque stus gratia græcis: qui dū oia norunt nihil intelligunt: sed a Chaldeis & maioribus fideliter cōseruata: se traditurū cōnotat. Et hoc de proœmio. Nunc ad narrationem accedit: & facit tria. Prima pte narrat infamē vitam hominū. In secūda præcognitū diluuium. In tertia: quo pacto genus humanū seruatū est in diluuiō. De primo ita dicit.

Vt in præfatione posuim⁹: & Hieronym⁹ dicit: q̄ mūdus & mūdi formatio sit ex tēpore: & nō ab æterno: ex fide atq; historia credim⁹ Verum q̄ ab Adā primo cōdito cœperint litterę & disciplinę infusæ nō ē ex fide tātū: sed etiā historia gētiliū & traditiōe Chaldeorū qui se Astronomiā & literas habuisse ante Alexandri monarchiā tribus milibus & sexcentis annis ac triginta quattuor asserunt vt in præfatione dixim⁹. Epigenes quoq; septingentos annos & amplius ante Nynū & Phoroneū inuentos ait Babylonię laterculos Coctiles inscriptos p̄ syderum obseruatione. Quare iam ante inundationem terrarū annis paulo min⁹ quingētis vt ex dictis in pœmio colligitur: vtiq; erāt in vsu ars Coctilis: & imp̄storia atq; inscriptiua: & litterę Phœnicēs: & Astronomia: & eiuscemodi. Que p̄fecto oia cōueniunt his q̄ Moyses & diuinę litterę tradunt. Nā vt patet Genes. v. ca. sanctus p̄pheta Enoch natus ē ante inūdationē terrarū āno. xxxiiii. supra mille: q̄ teste Iuda apostolo cognomīe Tadeo in sua canōica: p̄pherauit de iudicio suo tā aquarū & diluuii q̄ vltimę cōflagratiōis: & ea teste Iosepho in priō de antiquitate Iudaica inscriptū abus columnis altera aerea: altera lateritia. Erant igitur in vsu litteræ: & ars fusilis & lateritia & vaticinia: mille annis & amplius ante inundationē terrarū. Porro viuēte Adā: & agente annū sexcentimum & vigesimum secundum natus est idem Enoch: vt supputat Moyses Genes. v. ca. Quare cōiectura & argumentū firmū est: ab ipso Arauo eius primo Adam eūdem Enoch suscepisse litteras & disciplinas cuius tēpore fuisse litteras & disciplinas Adā infusas Theologi asserunt: & eodem tempore se cœpisse litteras & Astronomiam Chaldaei affirmāt: vt supra exposuimus. Et ideo nō immerito Moyses dicitur a Hieronymo sequit⁹

Scribunt illis tēporibus circa Lybanū fuisse Enos urbem maximā gygantū: qui vniuerso orbī dñabantur: ab occalu solis ad ortū. Hi vastitate corporis ac robore cōfisi: inuentis armis omnes opprimebāt: libidiniq; inservietes: iuenerūt papilionēs & instrumēta musica & oēs delicias. Māducabāt homines & procurabant aborsus: in eduliciūq; p̄parabāt & cōmiscēbatur matribus: filiabus sororibus: & masculis brutis: & nihil erat sceleris quod non admitterēt: contemptores religiōis & decorum.

Aristotele
carpit.

Litterarū ā
tigitas

Enoch p̄
pheta

mus ex reuelatione de mundi atq; sui creatiōe: & texuit historiam gestorum: vsq; ad Enoch cui prosequendam reliquit historiam. Enoch autem prosequēdam reliquit Lamech prophete patri Noæ: & Lamech filio eidem Noë: Noa vero reliquit post diluuium Chaldeis: a quibus Habraam & residui veritatem rerum gestarum scripserunt. Vnde cum historia Chaldaica de antiquitatibus q̄ simillima est Hebraea: ac propterea Moyses pro teste adducit a Massea Phoenice & Hieronymo egyptio: vt asserit Iosephus contra Appinonem grammaticum & in primo de antiquitate Iudaica. Non est igitur mirum si Moyses & Berofus conueniunt: qui ex eodem fonte historiae combiberunt. Itaq; litteram Berofi exponamus: quae primo narrat infamem vitam hominum in communi: inde in particulari. In communi quidem: erant peccata: oppressiōnis libidinis: & promiscuae luxuria. In particulari vero quo ad oppressiōnes feritatem supremum scelus adiciēbant vt homines māducarent: & aborsus in edulium deliciosi epuli procurarent: ac si oua essent aborsus: & carnes humanae altitia. Neq; hoc fabula est cum aetate nostra in insulis Cananeis quarum quaedam nunc subegit gloriosus rex Hispania Ferdinandus: homines captos castrent: & in greges more pecudum ad conuiuia seruet. Ptolemeus quoq; in Geographia: aetate sua Aethiopes & alios Antropophagos id est hominum comestores annotat. Plynius in quinto naturalis historiae capitulo septimo asserit Scythas esse: qui humanis corporibus vescuntur. Et subdit. Incredibile quidem videretur nisi cogitemus in medio terrarum Sicilia & Italia fuisse huiuscemodi monstrigentes Cyclopa & Lestrigones: & nuperrime transalpes hominem immolari solitum: quod paulum a mandando abest. Hoc scelus vltum per diluuium: mox prohibitum fuit: a Deo dicente: Carnem cum sanguine non comedetis. Et vt intelligas de carne humana dictum. Illico explanauit dicens. Quicumq; enim fuderit humanum sanguinem: fundetur sanguis illius. Sed de hoc copiose tradidimus super Genesim. ix. ca. Hac de peccato oppressiōnis ferinae. Porro de peccatis Luxuria: nihil erat sceleris quod supreme non admitterent incestum: sodomiam & brutalitatem. Quod etiam Moyses non tacuit: dum asserit eas vxores accepisse quas eligeret: scilicet siue matres siue alias. Et item omnis caro corruerat viam suam: scilicet Sodomia & brutalitate. Quare ex his nati sunt Gygantes vt ibi ait Moyses: potentes viribus & viri famosi scilicet vitae q̄ maxime infamis supradictis sceleribus. Per Gygantes enim intelligimur homines vastos corpore: famosos: & deorum contemtores: & hominum similiter oppressores: vt Macrobius in primo Saturnalium: & Diodorus in sexto significant. Tria sunt nunc cognoscenda. Primum de Enos vrbe quis eam condiderit: quando: & propter quid: & vbi. Secundo quando coeperunt haec deliciae & peccata Tertio quare nunc deus non punit ea sicut tunc. Ad primum respondet Moyses Gen. ca. iiii. q. Caym dānato & excōmunicato a coetu iustorum ob fratricidium profugit a facie iustorum cum vxore: & habitauit ad orientalem plagam Eden id est paradisi: & ibi edificauit ciuitatem: & vocauit eam a nomine primogeniti sui Enos & vt aiunt tam Hebraei q̄ catholici edificauit eam ad opprimendum & excurrendum & praedandum iustos ex posteritate patris sui Adam & fratris sui iusti Seth. Aedificauit autem eam ad orientalem plagam respectu regionis Eden Hebraice dictam: siue latine locum & regionem deliciasam: siue graece paradysum. Est autem regio Damascena vt quidam suspicantur: quia ad orientalem plagam eius est mons Lybanus: in quo est vrbs Enos diruta: cuius maxima & in gentis molis fundamenta visuntur: & vocat ab incolis regionis ciuitas Caym: vt nostri mercatores & peregrini referunt: qui in Damasco & Lybano sunt assueti. Aliis placet eden siue locum deliciarum & paradysum dici: regionem Phoenicam Laodicinam dictam: probatq; duobus argumentis. Primo quia ibi est vrbs Edē siue interpretatione graeca paradysus: vt Ptolemeus notat in quarta Asiae tabula. Secundo quia in ea vrbe existenti est mare ab occidente: & extremitas Lybani & Antilibani ab ortu equinoctiali vel saltē hyberno: vt patet ibi.

Antropophagi.

Enos vrbs

F. Joannis Annij.

dē. Ad primū ergo dubiū rñdet: q̄ Enos vrbē condidit Caym: post excōicationē pmulgatā & eiectionē a cōione Adā atq; iustorū: vt sicut obstinati excōicati posset latrocinari & p̄dāri iustos: & in loco orientali Libani vt ait Berofus in ea pte q̄ est magis oriētalī respectu vrbis & agri ei⁹: q̄ a Moysē dicit Edē: & a Græcis paradīsus. Ad sc̄dm dubiū dicit q̄ pctā Caym & excōicata atq; impiē posteritatis eius cœperūt sub fratricidīo Caym: & adaucta sunt: in se prima generatione ab Adā: vt notat Moyses Genesis ca. iiii. q̄a Iael: Tubal & Tubalcain fuerūt sexti a p̄genitore suo Caym & septimi ab Adam: quorū prim⁹ inuenit delicias in arte pastoralī: papillōes & tentoria. secundus fistulā: cyt harā: lyrā & organū cū voce chorea & modulatiōe musica: tertius vero arma & omne gen⁹ ferramētī: vt ibidē Moyses exprimit. Hucusq; impia septima gñatio ab Adā excreuit p̄ vniuersum orbē. Sed in hac septima gñatione ipsa & excōicata: cœpit iusta posteritas Adā cū excōicatis p̄icipare cōiugio: & supradictis sceleribus ipiorū: q̄a teste Moysē vidētes filii dei. s. iusti homines: filias hominū & Caymicæ posteritatis q̄ essent pulchræ id est opulētæ & fortunatæ nō obstante excōicatione: etiā ipsi acceperunt sibi vxores ex oibus quas elegerāt. Quod vero etiā septima gñatione iustorū ab Adam cœperint iusti effici p̄icipes scelerum & vitiōrū est argumēto: q̄ Enoch septim⁹ ab Adam fuit trāslat⁹ ne malitia imuraret cor ei⁹: vt scribit Sapia. iiii. ca. Et ideo respondet ad secundū dubiū q̄ impiē posteritatis Caym pctā: sub Caym cœperūt: iustorū vero sub sancto Enoch propheta: quē p̄pter bonā vitā de⁹ cito trāstulit: ne cū aliis iustis lā ad impietate inclinatis cōsentiret. Ad tertium vero dubiū rñdetur: q̄ deus non punit vniuersaliter peccata: nisi cū in vniuersis inueniuntur: q̄ nō ē nunc. Et p̄terea etiā sūma peccata non statim puniūt: nisi addita obstinatione: sicut nūc Berofus ostendit ita dicens in secūda parte: in qua de p̄cognito futuro diluio sic scribit.

Iael
Tubal
Tubalcain

Enoch

Diluuii p̄
cognitio.

Præcognita vero fuit prisca fundatio tū spū dei: vt i sctis Enoch: tū astroq; obseruatiōe: vt q̄ Babylonie inuēta fuit: & Epigenes atq; Plyn⁹ notauerūt Alibi scripsimus atq; pbauimus hæc duo siml̄ stare. Inūdatiōne terrarū a causis naturalib⁹ p̄cessisse q̄s studiosi i monumētū exciderūt: & a diuina puīdētia simul ab æterno ordiatā: vt quo potissimū tpe hoies demerent p̄ rēt. Deīde Berof⁹ oñdit i tertia pte quo pacto gen⁹ hūanū repatū sit p̄ archē p̄pationē dicens. Iosephus hoc loco vt i cōtra Appionē grāmaticū: dicens Berofū Chaldēū & historicos phœnicas noīare Noā & filios ei⁹ p̄p̄tis noīb⁹: & diluuiū & archā. Et in primo de antiq̄tate iudaica hunc locū ad verbū trāssumens in testimoniu: eisdē inqt archē Noæ atq; diluuii mēoriam ficiūt oēs q̄ barbaras historias conscripserūt quorū vn⁹ est Berofus Chaldæus q̄ narrās de hoc diluio taliter ē affat⁹. Dicit aut̄ nauis ei⁹ q̄ in Armeniā venit circa mōtem Gordieū aliq̄ adhuc p̄s esse: & quosdā bitumē exidet tollere: quo maxie hoies ad expiationē vtūt: Et subdēs de historicis egyptiis & phœnicib⁹: me mit̄ iqt ēt hoꝝ Hieronym⁹ egyptius.

Tū multi p̄dicabāt & vaticinabāt: & lapidib⁹ excidebāt: de ea q̄ v̄tura erat orbis p̄ditiōe. sed em̄ illi assueti corridebāt oīa: cœlestiū illos ira atq; vltione purgēte pro impietate atq; sceleribus.

Vn⁹ iter gygantes erat q̄ deorū veneratior & prudētior cūctis: reliqu⁹ ex pbis erat i Syria. Huic nomē erat Noa cū tribus filiis: Samo: iapeto: Chē & vxorib⁹ Tytea magna: Pādora: Noela & Noegla: is timēs quā ex astris futurā p̄spectabat ciadē: anno .lxxviii. añ inūdatiōne: nauī instar archē cooptam fabricari cœpit. Anno septuagesimo octauo ab inchoata nauī: ex improviso exūdauit oceanus & oīa maria mediterranea. Flumīaq; ac fontes ab imo ebullientes inūdauerūt: supra oēs mōtes accedētib⁹: atq; i petuosis & supra naturā e cœlo copiosissimis hymbribus

multis diebus corruētibus. Ita omne humanum genus aquis suffocatū: excepto Noa cum familia sua quę nauī erepta est. Nā eleuata ab aquis in gordiēi mōtis vertice quieuit: cui⁹ adhuc dicitur aliqua pars esse: & homines ex illa bitumē tollere: quo maxime vtūtur ad expiationem.

qui antiquitatē phoenicā noscitur cōscripsisse. Sed & Maseas Damascenus in nonagesimo sexto historiarū libro: ita de eis dicit. Est super Myriadā excelsus mons in Armenia: qui Baris appellatur: in quo multos confugientes (sermo est) diluuii tēpore liberatos: & quēdam simul in archa deuectū in montis Ocile summitate fuisse: ligno

Baris.

rumq; reliquias multo tēpore cōseruatas. Fuit autē iste: quē etiā Moyses Iudeorū legislator scribit. Hęc Maseas. Nota q̄ dicit Ioseph⁹ ibi: q̄ etiā Gręci qui barbaras historias transsumpserunt non solum diluuii & Noę reminiscuntur: verū etiā & longitudinis annorū solariū: quibus mille annis vixerūt. Sic enim ad verbū dicit. Noa cū vixisset post diluuiū trecētis & quinquaginta annis: sceliciter agens: mortuus est anno vitę suę quinquagesimo supra non gentos. Nullus autē ad vitā modernā & breuitatē annorū quibus viuimus cōparans antiquorū longitudinē putet falsa quę de illis sunt dicta. Illi nāq; cum essent religiosi: & ab ipso deo facti: tantorū annorū curriculis: rite viuebāt. Deinde ppter virtutes & gloriosas utilitates quas iugiter pscrutabant: id est Astrologiā & Geometriā & Phycā: deus eis ampliora vi uēdi spacia cōdonauit: quę nō caute discere potuissent: nisi nōgentis viuerēt annis: Per tot enim annorū curricula: magn⁹ annus implet. Et subdit inducitq; testes dicēs. Testes autē dī cti mei sunt oēs qui antiquitates apud Gręcos & barbaros cōscripserunt. Nā & Manet hon qui descriptionē fecit aegyptiorū: & Berolus qui Chaldaicā deflorauit: & Mochus: & Estyus: & Hieronymus Aegyptius qui Phoenicā disposuerūt: cōcordāt cū dictis meis. Hesiodus quoq; & Eratheus: & Hellanicus & Agesilaus in historiis suis: memoriā faciūt antiquorū: annis mille viuentiū. Hęc Ioseph⁹. Quin etiā diluuii & tēporis eius vsq; ad Ninū meminerūt Xenophon libro de æquiuocis: Archilocus in Epitheto tēporū: Fabius pictor de origine vrbis Rome: & Carō in. ii. fragmēto originū sup quos oēs iā cōmētaria edidim⁹. Hacten⁹ in cōmuni pro Berosi littera dicta sunt: nunc in particulari pauca excurramus. Noam fuisse virū dei cultorē & iustum: & solū: vniuersis ad impietatē declinātibus. etiā Moyses scribit. Fuisse vero gygantē & astronomię peritū: etiā peritores talmudistę asserūt. Fuisse autē Syri phoenicam cognomina sua indicāt Ogygius Dysir: vt in sequēte cōmentario exponem⁹. Dubitatur vero de eo q̄ ait: cœpisse fabricari archā ante inundationē anno. lxxviii. cū centū viginti annos Moyses supputet Genesis. vi. ca. & Berolus alibi teste Plinio qua dringētos octoginta cū Critodemo assignet: vt in superioribus diximus Ad primū respondet: q̄ mandatū de fabricāda archa: Noa accepit ante inūdationē annis centū viginti vt Moyses significat. Qua draginta vero & duobus annis pparauit ligna ob imensitatē operis faciundi. Et ita anno sequēte qui erat septuagesim⁹ octauus ante inundationē: cœpit opificiū ingētis archę: vt Berolus supputat. Qd vero adducit de Plinio dicente ante Ninū fuisse supputatos a Beroso & Critodemo annos. cccc. lxxx. nō de archa id dixerūt: sed de litteris inscriptis & inuētis eo tēpore: vt patet in. vii. naturalis historię ca. vltimo vbi de his loquit Plini⁹. Rursus: q̄ dicit ex improuiso accidisse diluuium: nō refert ad Noam: & eos q̄ nouerūt & inscripserūt coctilib⁹ laterculis: & lapidib⁹: sed ad derisores: q̄ illd neq; credebāt neq; spauerāt affuturū. Fuit autē hoc primū diluuiū nouimestre: vt Solin⁹ asserit i Collectaneis: & Moyses Genesis. viii. ca. & Xenophō de equocis. Excessit vero oēs altissimos orbis mōtes. xv. cubitis: vt testat Moyses Et vt ait: deleta ē oīs caro sub cęlo: excepto Noa cū sua familia. Ex quo patet Talmudistas eē falsiloqs & mēdaces: cōtraq; diuinas lras ad morē suū exponētes: q̄ diluuiū nō attigit mōte

Vitę lōgitudogb⁹ & cur data.

Noa gīgas & astrolog⁹

Arca qñ facta.

Talmudistas capir.

F. Joannis Annij

Syon: argumento vsi: quia inuentum est ibi post diluuium semē gygāteum: non attēdentes q̄ Noa cum filiis fuerunt gygantes: & Tytanes gygantes genuerunt: teste Beroso: qui teste Moyse posuerunt urbē Titanum in aegypto: quā vocat Tanim dempta prima littera: vt patet Numeri capi. xiiii. tam per textum q̄ expositores. Hęc de tēporibus ante diluuium. Nunc ad sequentes libros preparans auditores: ita concludit.

Ergo superior narratio quasi quædā præfatio a Beroso p̄missa est: vt quisq̄ cognosceret a quo p̄cipue anno & tēpore: suę gētis originē inchoare debeat quia nō ante diluuiū primū: quia nulla remansit origo nisi Noanica quæ & ogygiana phœnica: neq̄ itē vt Gręci faciunt: inchoanda est a Nino: quia longe ante eū coloniis opplet⁹ erat totus orbis: & originēs sub Noa discrete. Et ideo q̄sq̄ dū requirit suā gētis & regni originē incipiat ab hoc āno saluatōis hoīm a diluuiō & videat genealogias ducū: primarū coloniā: & inde originē suā in cōmuni accipiat: & postea in particulari in quarto &.v.li. Verū quia in bibliothecis Chaldeorū annotabant̄ prolixē oīm gentiū & re-

gnorū originēs: & antiqua gesta: quæ fastidī generabāt: idcirco ipse deflorauit vt Iosephus loquit̄ oēm Chaldaicā historiā: & solū de origine regnō: & ate sua clarorū loquit̄. Fuit autē Berosus circa finē monarchię bipertitę Persarū & Medorū. Fuit em̄ ante Alexādrū: quia Metasthenes qui floruit circa initīū Alexādrī vsus est chronographia Berosiana pro monarchia Assyriorū: vt tā in ei⁹ littera: q̄ cōmentariis sup̄ eū explanauimus. Itē adhuc durabat bipertita monarchia Asiæ in qua p̄ualebat Babylonica vt hoc loci notat: vbi et ate sua Babylonicū asserit p̄stārtissimū esse oīm. Quare p̄ Asia babylonicā originē & antiquitatē tradet. Pro Affrica vero egypti & Libyę originē exponet. Pro Europa vero in qua nulla erat monarchia: exponet originēs Italię Hispanię: Germaniæ per Sarmatas vsq̄ Tanaim & pontū. Cur vero delonico nō posuerit ad longū originem: existimo id causę esse: quia posita origine Græcię a diluuiō ad Ninū: ipsi Gręci deinceps inter se dissidebant in historia. Et qm̄ nullis displicere voluit: q̄bus erat char⁹: & a quib⁹ donat⁹ fuit publica statua inaurata lingua: vt Plini⁹ asserit: idcirco a Nino deinceps raro tangit Græciā. Ceterum quia origo haberi nō potest nisi per genealogias: ob id hūc secūdū librū Genealogiarū p̄mittit̄ tribus sequentibus.

Expliciunt cōmentaria super primū librū Berosi de tēporibus ante diluuium.

Eiusdem fratris Ioannis Annij Viterbensis cōmentaria sup̄ scđm librū Berosi incipiūt.

Indigentes
proindaga
tores.

Vi primi fuerint in orbe reges post diluuiū & ante Ninū Græcis priorib⁹ nondū cōpertū fuerat: sed solū Barbaris: qui se primos rerū vtiliū indigentes asserūt atq̄ scriptores: & multorū memoriā apud se fuisse cōseruatam affirmāt: vt Diodorus in primo libro auctor est. Igit̄ Berosus in hoc scđo libro de primis ducibus & eorū Genealogia post diluuiū ita tradit: vt nulli sit regno sua ignota origo. Et primo qd̄ inducit procemīū de Iano patre oīm & Tytea magna. Deinde Genealogias describit. De primis sic dicit.

Ecesse est igitur nos ex premissis confiteri; quod & Chaldei & Scythæ scribunt; siccato ab aquis orbem non fuisse nisi dictos octo hoies in Armenia

Saga: & ab his omne hominum genus in terris seminatum: atque ob id Scythas recte dicere & appellare Noam omnium deorum maiorum & minorum patrem: & humanæ gentis auctorem: & chaos & semen mundi. Tyteam vero Arctiam: id est terram in quam semine chaos posuit: & ex qua tantum ex terra cuncti prodierunt.

Araxi: hoc tamen a vitio impressoris processit: quia debent continuari: licet diuersis locis diuersa sanonia fortiantur. Est autem Ararat ut Hebrei proferunt: siue Araxat ut Aramei: siue Araxes ut greci ac Latini: fluius Scythice in maiori Armenia. de quo Lucanus in. vii. Armeniique bibit romanus Araxem. Super hunc Augustus pontem: quem a magno Alexandro factum ruperat annis imperatoris: firmiorē restituit: in cuius laudem Virgilius in. viii. æneidos dixit. Et pontem indignatus Araxes. Ex hoc tres annes fluere: Phasim: Thermodota & Tanaim. Orpheus in Argonautica dixit. Nam ut geographi cum Ptolemaeo certissime norant: aliunde ortum habet. Hac itaque regione circa Araxem cõsedit ab origine sui gens Scythica: a Scythia rege corum dicta: ut est auctor Diodorus in. iiii. Et ideo locus primus quo coepit humanum genus post diluuium fuit Scythia Araxea: ut Berofus Chaldeus: & Hieronymus aegyptius: & Maseas Damascenus: atque Moyses ex Barbaris cõsentiunt: ex quibus Archilocus graecus in epiteto temporum: super quem iam cõfecimus cõmentaria: ita dicit ad verbum. Maseas phoenix Damascenus lib. xcvi. historiarum asserit ante Ninum ferme ducentis quinquaginta annis fuisse inundationem terrarum: & quendam cui moyses antiquissimus historicus testimonium perhibet liberatum circa fluium Araxem ad montes Caspios: tumque recente celo: & rudem humano generi vixisse auream vitam: in qua nullo ferente leges natura ipsa viuerebat: quousque Ninus & Semiramis arma gentibus intulerunt: & auream vitam vitare coeperunt. Idem scribit ex latinis Trogius & Iustinus in primo epitomatum de aurea vita ante Ninum. Et in secundo lib. asserunt idem Scythas semper fuisse superiores de principatu humane originis sequuti Catonem de originibus: cuius cõmentaria exegimus. Is in. ii. fragmento hæc dicit. Chaldei orbis sempiternitatem sibi persuadent. Phoenicibus vero ac Sagis magis placet origo. Inter utrosque cõuenit ante Ninum circiter. ccl. annis quibus duravit aureum seculum terras fuisse inundatas: & in Scythia Saga renatum mortale genus. Siue. n. ab eterno mundo existimes: & ignis principio cuncta possederit: posteaque sensim in sua loca elementa coepta hoies produxerint. siue (ut fertur) ante aureum seculum terras subrutas inundatio tenuerit: & exsiccata humo apparuerint hoies: equidem principatus originis semper Scythis tribuitur: a quibus auctis: colonias per orbem missas ferunt: & ex his venisse Ianum cum Dyrim & Gallis progenitoribus Umbro: in Vaticanum & Ianiculum. Et in principio fragmenti: Italię (inquit) splendida sima origo fuit: tum tpe: tum origine gentis. Coepit. n. aureo seculo sub principibus diis Iano: Camese: Saturno: gente Phoenicea & Saga. Igitur omnes historici graeci: latini: & barbari: quae de principis

Multa memoratu digna his verbis insinuat Berofus: quem apud poetas legebamus: & originem ignorabam. Primum igitur nondum apud Moysen & Berofum: sed etiam apud auctores latinos legimus: quo scilicet primo loco post diluuium & ante Ninum coepit humanum genus. Primi sunt Barbari historici: precipue Hieronymus aegyptius & Maseas Phoenix: qui (ut supra diximus) testantur Noam cum archa saluatum fuisse in Gordieo Armenie montis iugo Ocila altissimo. Est autem Gordieus mons in Armenia non paulum ab Araxi fluuius: a quo Moyses vocat Armenie Caspios montes altissimos: Ararat pro Araxat. Et ideo licet in Ptolemaeo non continuetur a scriptoribus mons Gordieus & Caspius proximus anni

Gordieus mons.
Araxaeus flu.

Scytharum antiquitas.

F. Joannis Anni.

ante Ninū antiq̄ratib⁹ cōscripserunt: vnanimi cōsensu affirmāt in prisca Armenia Araxea
Aramea. cœpisse genus humanū quacūq; viā cœperit. Eadē regio prius Aramea Scythia / Saga dicta
Saga. fuit: a qua postea longelateq; antiquit⁹ oīs septētrio a Tanai in Sarmatas: & in orientalem
Scythia Imaum mōtē / Scythicū Araxeū siue Aramei Saga nomē cōmunicatū fuit: vt Plini⁹ in. vii.
 naturalis hist. cap. xvii. significat dicēs. Scythas populos: Persæ vniuersos Sagas appellaue
 re a p̄xima Saga gēte: antiq̄ vero Arameos. Cui argumēto est prima vrbs pone Araxi amnē:
Albina. vbi teste Diodoro gens Scythica parua numero: & ignobilis principio confedit. Nā ea Sa
 ga Albina: siue (vt Ptolemēus notat) per Sincopatā cōpositionē Sagalbina dicit. Et hoc de
 loco: vbi cœpit post diluuiū gen⁹ humanū tam secūdū diuinas litteras q̄ gentiles dictū sit.
Sangni Secūdo memoratu dignū est nomen Saga: vt Aramei p̄ferunt: vt Sangni: & Etrusci: & Sa
Sanctus. bini: vel Sanct⁹ vt latini. Hęc nō differūt significatō: sed sola deriuatione plationis: quia a Sa
 ga Sangni: & a fangni sanct⁹ deriuat: mutata littera g. in. c. Est autē Sanct⁹ id quod purus:
 religiosus: sacerdos. Vnde Sagam Fest⁹ exponit sacerdotē expiatorē. Diuus vero Hierony
 mus in lib. de interptationib⁹: sagā interptat immolatorē & sacrificulū. Congruit ei quod
 Moyse scribit Genesis ca. ix. vbi affirmat Noam cū familia egressum ab arca primū sacerdo
 tio & religione functū: mox sacra deo fecisse. Vnde & ipsa familia eius & posteritas Saga: &
 qui cū Iano in Etruriā venerunt tusci: sagi: & ostiū Padi ab his sagū dictū referunt auctores:
 p̄cipue Cato & Plinius. Cato. n. in fragmento. xix. de originibus his verbis vtif. Sangni gen
 tilē Sabi dicunt sabini: Sanctū Romani: Sagā barbari: a quo primi Tusci: id est p̄tifici & sa
 cri expiatores dicti fuerūt. Plinius itē lib. iiii. naturalis hist. ca. xvii. de Padi Ostiis circa q̄ Tu
Sagus. sci venerūt: ita dicit. Proximū inde Ostiū Caprasie: deinde Sagus. Oīa ea flumina fossaq; p̄
 mi Sagī fecere Tusci egesto per trāuersum amnis ipetu in Atrianorū paludes: quę septēma
 ria appellant: nobili portu tuscorū Atria: a quo Atriaticū mare ante appellatū: qđ nunc Ha
 driaticū. hęc Plinius. Locus igit̄ & gens Saga sic dicta fuit. Tertio mēoratu dignū est: qđ Noē
Sagalbina. siue Iani vbi confedit ad Araxim prima vrbs dicta Sagalbina: id est p̄tificia impialis: q̄ sa
 ga pontificia est. Albina vero impialis ab insigni impiū Alba id est fascibus. Est. n. fascis fasci
Alba. culus: in quo virga sceptri & flagellū cum securi inclusa erāt. Et hoc latini fasces impil. Ara
Fasces. mei vero uocant Albā: vt demonstrauim⁹ super. iiii. fragmentū Catonis: vbi & redarguim⁹
 eos non exili argumento: qui Thyberim existimauerunt dictū Albulam a colore: aut albam
 virgā datā Cranę. in. vi. de Fastis latinā habere originē. Rursus memoratu dignū est qđ octo
 solū aīas saluatas a diluuiō / tā Moyse q̄ Chaldea historia tradit: cōtra fabulosos simul & he
 reticos Talmudistas: qui (vt supra diximus) nullo certo auctore dicūt multos gygātes fuī
 se saluatos in monte Sion. Rursus de primis cognominibus Noæ / cognomiē Iani: vt in. iiii. li
Chaos. bro dicit Berofus. Primū cognomen est chaos: vt supra dixit in prologo Hieronymus: idē
 est chaos & Ile a quo ileton. Est autē chaos rudis & indigesta moles ante oēs & ex qua oēs pro
 deunt. vt Ouidi⁹ in priō Meta. docet. Ad hui⁹ similitudinē Ianus siue Noa dictus est chaos
 & semen orbis: quia in ei⁹ renibus & semine informi p̄diit humanū genus: & ipse oēs p̄ces
 sit tempore: vt idē Ianus apud Ouidium loquit̄ in primo de Fastis. Et primo qđ oēs longo
 tēpore p̄cessit: ita aperit. Me chaos antiq̄ (nam sum res prisca) vocabant: Aspice q̄ lon
 gi temporis acta canam. Deinde qđ membra sua: id est filii fuerint in seminali sua ratione in
 formi: ex qua successu formati fuerunt: sic Mithice loquitur. Tunc ego qui fueram globus
 & sine imagie moles In faciem redii: mēbraq; digna deo. Mēbra digna patre deo dixit: quia
 oēs filii eius pro diis ex magnitudine beneficiorum impensorum humano generi habitū sūt.
 Vnde & pater deorum maiorum: scilicet filiorum: & minorum scilicet nepotum & pronē
 potum dictus fuit: quia oēs fuerunt principes regnorum & coloniarum excellentissimi lu
 dices & duces: qui quoniam in regimine orbis vices dei exequunt: tam apud gentiles q̄ He

breos & diuinas litteras Heloim: id est dii & numina dicunt: vt est illud psalmi. Ego dixi dii estis: & filii excelsi omnes: & in Exodo. Si inquit fur latuerit: causa referet ad deos. Et hoc pacto pro iustis iudicibus & principibus deos & numina secum regnasse Ianus dicit apud Ouidium in primo de Fastis his verbis. Tunc ego regnabam patiens quæ terra deorum esset: & humanis numina mixta locis. Aurea enim ætate iusti principes regnabant: & ideo iure dii a diuinis litteris & gentilibus dicti: quo ad vices dei: non diuinitatē substantialiter. Rursus illi cognomento fuit auctori hominū: id est consutio: quia eo auctore conferitur humanum genus: vt asserit Macrobius in primo Saturnalium. Ergo quia Ianus siue Noa post diluuium præcessit omnes tempore: dignitate: principaru: & effectiua origine: ideo sibi iure vendicauit cognomina Chaos: Ileton: Semen mundi: patre principū: & deorum maiorum ac minorum: & authorem consutiumque humanæ gentis: qui semen iaciens in uxorem Tyteam: vt cælum in terram: seminauit omne mortale genus. Et ob id Tytea terra: & Noa siue Ianus cælum cognominatus est: vt in tertio libro dicitur: quia sicut ex vi cælesti & terra cuncta procedunt: ita omnes geniti sunt auctoribus Ianus & Tytea: Vnde & Tytanes dicunt terra geniti: vt poetæ mythice loquuntur. Hæc de principibus mundi Noa & Tytea: nunc ad Genealogias Berofus se conuertit dicens.

Dei qui

Consutius
Noe cognomina.

Titanes.

Præter verotres primores filios: Noa post diluuiū gygantes pluresque filios genuit. Quare ad abbreviandum plurimū conferet. si omnium posteritates figurabimus: ab ipso Noa sumpto exordio: deinde de sigillatim a ceteris. Primum itaque dixerunt Ogygis an Sagæ: id est illustre sacrorū pontificem Noam Dyfir.

Figuras Berofus appellat genealogiarū arbores: a quo exemplari morē legis periti desumpserunt: qui gradus defangunitatis instar arborum cōscribunt. Et per truncos & ramos: & folia significat ascendentes seniores patres & auos: & descendentes filios & nepotes & circumstantiū consanguineorum. Initium figure primæ erit Noe continens omnes filios Noe ortos ante postque diluuium. Secunda erit arbor posteritatis Sami. Tertia lapeti, quarta Cham: qui & Camefes. Duo autē hoc

Arbores cō
sanguinitatis.

loco Berofus tradit: que conueniunt historiæ Mosaicæ. Primum quia Noa gygas genuit post diluuium gygantes: vt supra diximus. Secundum quia etiam genuit alios filios: quos in arbore eius scriber. Nam teste Moysse nono capitulo Genesis: mandatum Noa sacrificans a deo accepit cum filiis: vt vacaret generationi: & solitarie terre implende. Neque tamen dicendum est quod illud neglexerit: aut quod illi tempore defuerit: aut quod illud præceptum non obligaret omnes terram iam multiplicata: quod erat intentio latoris dei expressa: quia erat vir iustus & perfectus: vt ait Moyses: & vixit post diluuium annis. cccl. vt tam Moyses quam Berofus scribit: & terra funditus desolata: etiam ipsa lege naturæ obligabat ad generationem. Quod si Moyses non omnes posuit hoc fecit quia ad originem Hebræam festinabat: & solum tor ponere voluit: quot linguarū genera septuaginta duo discreuerant. Neque valet quod Talmudistæ dicunt: quia ipsum Noa cognomento cælum: filius eius Gamefes incantamento testes illi secuerit: quia vt testatur Berofus hoc egit iam genitis filiis compluribus: & iam in seuiū declinante Noa: vt narrabit in. iiii. li. Et ideo vitatis fabulis & erroribus Talmudistarum: quod præcepto naturæ: immo diuino congruit tenendum: & quod Berofus exprimit certissimè et veracissimè auctor. De Ogyge vero id est illustri Noa: & Dyfir: id est Illice: vt interpretatur diuinus Hieronymus. Est sciendum quod ait Petrus Comestor Genesis cap. xiiii. & Iosephus in primo de antiquitate Iudaica. Habitauit (inquit) Habram circa Hebron iuxta Illicem que vocatur Ogygi. Et dicit vt ait ciuitas quattuor patriarcharū:

Hebron
Illex

F. Joannis Annij.

Ogyges
priscus

Phoenicia.
Ioppe

quia habitauerunt ibi & sepulti sunt: Adā: Habraā: & Isaac: & Jacob. Et ita Ogygi ante diluuiū: & post fuit patria iustorū: etiā & ipſius Noę qui a patria Ogyſana: id eſt illuſtris ſacer cognomen habuit. Vnde oēs illū cognomināt priſcū Ogygem: vt Xenophon de equiuocis & Metaſthenes: quē p̄ſuiſſe priſco diluuiō dicit. Et ex latinis Solin⁹ dices primū diluuiū fuiſſe ſe notatū ſub Ogyge nouimeſtre: & ab eo ad Deucalionē ſeptingētos ſupputari annos. Sed ſub Illice manebāt iuſti: quia arbores pro rēplis & numinib⁹ antiquis erant: vt etiā cōſentit Plini⁹ in. xii. naturalis hitorie ca. primo. Et nota: quia Phoenicia eſt a Damasco vſq; ad Gazam: Quod patet: quia Ioppen Hieroſolymę portū dicit eſſe oppidū Phoeniciū: vt eſt illud Plinii in. v. naturalis hitorie cap. xiiii. Ioppe inquit oppidū Phoeniciū: inundatione terrarū vt ferunt antiquus. Nota q; Ioppe fuit ante inundationē terrarū in phoenicia: ſed nō primū Phoenicię oppidū: quia in principio Phoenicię mediterraneę antea Caïm edificauerat Enos vt diximus: & prius Adam coeperat Hebron: vt in ſequentibus oſtendemus. Nunc Genealogiarum figurę ponendę ſunt.

Prima figura Noę: quę & Iani patris.

Macrus	Iapet⁹ iunior	Prome theus priscus	Tuyf congy gas	Noa cognoie Ian⁹ Ogyges ante dilu uiū genuit Sem Cam & Iaphet. Poſt dilu uiū vero oēs iſtos huic arbori ānexos qui ſunt	Crana	Cranus	Granatus
Decem & ſeptē Tytanes	Araxa prisca	Regina	Pandora iunior		Thetis	Oceanus	Typhus

Porro Tuyſcon ſam Berofō q̄ Cornelio Tacito teſtibus: fuit auctor Germanię:
cuius hæc poſteritas.

Tuyſcon Germanorū & Sarmatū pater	Mānus	Ingæuon	Iſſeuon	Hermi non	Marſus	Gābriū ius	Sueuus	Vādaluſ.
	Araxa pri ſca genuit	Scytham pricum a quo	Napus & Prutus		Hunnus	Hercules	Teutanes	

Germano
rū excellen
tia :

Hac Genealogia & arbore prima notandum eſt q; omnes hi reputati ſunt filii Cœli ac terra: ſiue Iani & Veſta: ſiue maius Noę atq; Titeę. Nam Noa: Ianus: & Cœlum cognomēta habuit: vt in tertio libro Berofus commemorat. Diodor⁹ vero Siculus in quarto libro refert ex hitoria Scythica & Africana: q; Cœlum qui primus omnium regnauit apud eos habuit plures vxores: & ex Tyrea ſuſtulit. xvii. quos a matre appellauit Tyranas: fuerūt q; oēs filii Cæli numero quadraginta quinq;. Q; ſi in hac arbore Berofiana ſupputes filios tres priores ante diluuium: & xvii. Tyranas: & reſiduos. xiiii. Et item. xi. ſucceſſores poſteritatis Tuyſconis: erunt omnes numero quadraginta quattuor. Sed notāda ſunt duo: q; Noa ſibi in filios adoprauit Tuyſconis poſteritatē: & ideo in ei⁹ arbore ponit & nō aliorū nepotes: in quo præcellunt Germani & Sarmatę qui dicunt nunc Tuyſci a latinis & Gallis. Sarmatę

autē populi sunt Poloni: Gothi: Russi: Prusiani & Daci: atq; huiuscemodi. Hæc secundū de
 scriptionem Berosianam. De pluralitate vero vxorum Noë siue Cæli: decipitur Diodorus
 pluralitate synonyma. Nam eadem vxor Iani fuit dicta Tytea: Terra: & Vesta magna. Cū
 Beroso concordat de Tuyscone terra genito Cornelius Tacitus de situ & moribus Germa-
 norum, Nunc sequitur arbor Sami.

Vxor Noë
 Tytea: Ter-
 ra: Vesta

Secunda arbor genealogiarum Sami.

Samus qui po-
 nitur primus
 filius Noæ: a
 quo geniti hi quinque.

Arameus Arpaxeus Lugdus Assyrius Helameus.

Posteritas Aramei.

Arameus fi-
 lius Sami
 genuit hos
 quinque duces.

Getul Alan Vlsue Vol. Mesa Aufon.

Posteritas Arpaxei.

Arpaxeus fi-

Saus Epit⁹ Obulus Thyo I⁹primoge Sala Heber Ictan siue Ister Dalmadan
 a quo a quo a quo bum nit⁹ Sami ge a quo a quo a quo a quo

nuit Salem

Albana Obalus Diclas Azalus Adulas Iader Saladeus Sarmates
 es a quo a quo a quo a quo a quo a quo a quo

Posteritas Mesa filii Aramei.

Mesa filius
 Aramei ge-
 nuit quinque
 hos duces.

Getum Dacum Bannonem Brygum Thynum.

Hæc supradicta secunda arbor est genealogia Sami filii Noë siue Iani. Hic Samum Moy-
 ses & hebrei vocant Sem. Moyses autē in .x. capitulo Genesis: huius arboris non oēs duces
 nominat: sed solum eos quibus fuit diuersa lingua: quia Moyses non distinguit gentes nisi
 quattuor & septuaginta: quia non fuit distincta lingua nisi per septuagintaquattuor discre-
 tos sermones: licet in eadem lingua atq; sermone essent distincti modi loquendi: intelligibi-
 les tamen sub eadē lingua. Quare tot duces describit Moyses quot lingue fuerunt. Chaldei
 vero tot duces quot regnorum & gentium conditores. Falso igitur de more suo delirantes
 nullo certo auctore dicunt fuisse. lxx. linguas: ac propterea frater de Lyra falsissime atq; erronee
 exponit illud Deuteronomii. xxxii. qm̄ diuidebat altissim⁹ gentes: qm̄ separabat filios Adā:
 Cōstituit terminos populorū iuxta numerū filiorū israel. Dicit em̄. Qm̄ diuidebat altissim⁹
 gentes in cōfusione linguarū cōstituit terminos poplorū. lxx. linguarū iuxta numerū filiorū
 Israel: qui fuerunt. lxx. quia dicit Genesis. xlii. Oēs aiā dom⁹ Iacob q̄ ingressi sunt ægyptū
 fuerunt. lxx. Et non vidit de Lyra: sed ignorauit linguas fuisse. lxxiiii. Nā vt patet Genesis
 .x. capitulo: quattuor fuere primi duces: scilicet Noa: Sem: Cam & Iaphet. Et ex Iaphet fue-
 runt duces linguarum. xliii. Ex Cam. xxxi. Et ex Sem. xxv. Quod si volum⁹ strictius & ex-
 actissime videre: tempore diuisionis linguarum non fuerunt nisi sexaginta solum duces: qd̄
 sic patet. Phalegh natus est tempore diuisionis linguarum: vt patet Genesis decimo & .xi.
 capitulo. Ergo ipse & qui post eum natus est frater eius Ictan: & .xii. posteri Ictan nondum
 loquentes vel nondū nati: non fuerunt lingua cōfusi. Et ita amotis quattuordecim ducib⁹ a

Sam⁹ q̄ &
 Sem.

Lingarū &
 gētiū disti-
 ctio.

In Lyram.

F. Joannis Anni

septuagintaquattuor: remanent solū sexaginta. Quocūq; igit se verrat de Lyra inueniet falso se exponere: non solum ipse: sed & oīs glosa ei similis: q̄ in diuisione linguarum numerus eiusdem speciei septuagenarie fuerit par filiorum israel: & terminorū siue regnorum gentiū. Fuit par numer⁹ iacob quadriuxorū: & duodecim filiorū ac tribuū israel: vt i pbauim⁹ in cōmentariis nostris super Deuteronomiū: & super Xenophontem de equiuocis. Igit siue Moyses ad capita linguarū genealogias referat: vt quidam existimant: siue qd̄ verius existimo: p̄termiſſis iunioribus coloniarū ducibus ad suā originem festinaret: quam prosequi p̄cipue instituebat: neq; toridem quot Berofus enumerauit primariū coloniarum duces: neq; eadē prolatione protulit: sed hebraica. Sic enim vocat. Filii Sem fuerunt Elam: Assur: Arpaxat: Lud: & Aram. At vero Arpaxat genuit Sale: de quo ort⁹ est Heber. Nati autem sunt Heber filii duo. Noméyni Phalech: eo q; in dieb⁹ ei⁹ diuisa sit terra: & nomen fratris ei⁹ Ictan. Hic Ictan genuit Almodat: Afarmauet: Salep. Iadar: Aduram: Azal: Dicla: Obal: Abimael: Sobab: Epir: Obula & Jobab. Filii autē Aram Hus: Vi: Gether: & Mes. Et hec nomina corruptifime in latinis codicibus habentur. Nec mirum de Hebrēis dictionibus: quū latina vocabula impressores in immensum corruerint: vt aliquantulum ostendim⁹ quēstiōe Anni. xxi. Et nota hunc Assyriū filium Sami ducem fuisse coloniarū post Cam in Aegypto: & a suo nomine urbem edificasse: de qua Esaias propheta capitulo. lii. In Aegyptum (inquit) descendit populus meus a principio vt colonus esset ibi: & Assur absq; causa calumniat⁹ est eum. Porto fuit alter Assur filius Beli: & nepos Nymbroti: qui egressus de Babylonia ædificauit tetrapolim Niniuem ciuitatem magnā: vt Moyses scribit Genesis. x. capitulo. Vocauit autem eā Niniuem: id est Iouinā a suo cognomine. Teste enim Xenophonte libro de equiuocis: nomen propriū viro fuit Assyrius filius Beli: quem Assyriū sui cognominauerunt Ninum: id est Iouem: quoniam Assyrius qui fuit Babyloniū Hercules: idem fuit Assyriū lupipiter. Hæc de secunda arbore: quæ est genealogia Samiticorum ducū. Nunc de tertia est dicendum: quæ est de prisco Iapeto filio Noë.

Assur.

Tertia arbor posteritatis Iapeti.

Iapetus q̄ & Iopetus & Ceph⁹ Atlas prim⁹ genuit duces octo q̄ sūt. Ab hoc Iopen & Iaph & primogenit⁹ Comer⁹ primogenit⁹ ge nuit tres hos duces.	ii.	iii.	iiii.	v.	vi.	vii.	viii.
Medus	Magogus	Samothēs Dis	Tubal & Iubal	Moscos	Tyras	Ion	
	Afcaniū	Rypheū	Tagū or ma	Kytin Ital⁹ Atalus	Dodo neus	Tarfū	Hellam

Posteritas Itali

Italus cui nomē Kytin cognomē Athlas: siue Athlas genuit

Hyam	Morgetē	Siculū	Romā
------	---------	--------	------

Posteritas Itali

Ex pleiade in Italia. vii. pleiades: Maiā: Celeno Ameroen & c.

Gala-	Galathes
thea pel	genuit
lex Her	
colis	

Posteritas Samoths.

Samothēs cognōie Dis cnius filius	Magus cui⁹ fili⁹	Sarron cui⁹ filius	Nam Dryiudes cui⁹ fi.	Bardus cui⁹ fi.	Lougo cui⁹ fi	Bardus iunior cui⁹ fili⁹	Celtes
-----------------------------------	------------------	--------------------	-----------------------	-----------------	---------------	--------------------------	--------

In hac tertia genealogie Iapeticarum gentium arbore: Moyses non totidem ponit quot Berofus: sed hoc tam dicens. Filii Iapet fuerunt Gomer: Magog. Madai: Iauan: Tubal: Mofoch: Thyras. Filii Gomeris: Ascanes: Ryphat: Tagorma. Filii vero Iauan: Helisa: Tarsis: Dodonim & Kytyn. Denominibus vero Gomer? murata g. in c. fit Comerus. Hec mutatio teste Varone in primo de lingua latina sepe fit: vr Geru? & ceruus. Magog prim? Celo Syria coluit: ubi a suo nomine vrbe vocauit Magogibi: id est patria Magog: de qua Plinius in. v. naturalis historiae ca. xxxiiii. Cele inquit Syria habet Babicem: que alio nomine Hierapolis dicitur: sed a Syris Magogibi prodigiosa. Ad hanc urbem loquitur Ezechiel propheta cap. xxxviii. & xxxix. Ecce inquit ego ad te Gog & Magog principem capitis Moloch & Tubal. Que vero loca & gentes conderint reliqui duces: locis suis dicemus. Nunc vltima arbor constituenda est: quam Berofus figurauit per has posteritates.

Quarta arbor continens posteritates Cam siue Camesis.

Chem egyptii Cam hebrei vocant cognouit Cam mesem a quo geniti quinque duces	Cur.	Osiris	Cana cognomine phenix	Phaethon qui & pheriton.	Ochus.
--	------	--------	--------------------------	-----------------------------	--------

Posteritas Curetum.

Cur pater Curetum genuit quinque duces qui sunt	Arabs	Saubecres	Saba thurifer	Sabatius Saga	Nymbrotus pater Beliprisci.
---	-------	-----------	---------------	---------------	--------------------------------

Posteritas Sabæ thuriferi

Saba thurifer posteris sex dedit qui sunt.	Gogus pater Gaggis & Indi	Triton a quo	Ammon a quo	Dionysius Libyæ & Hiarba a quo	Deabus cognouit Gera a quo	Lomnini q & Gerionnes.
--	---------------------------------	-----------------	----------------	--------------------------------------	----------------------------------	---------------------------

Posteritas Sabatii Sagæ.

Sabatius Saga genuit hos Curetes qui sunt	Sabatius pater Sabeli	Curitus	Curitus pater Anitini	Anitinus a quo	Arutius a quo	Pherentius
---	--------------------------	---------	--------------------------	-------------------	------------------	------------

Posteritas Pheritonis siue Phutonis siue Phaethontis

Pheriton siue Phaeton Moyses phuton a quo genitus	Lygura	Cydmus a quo	Eridanus a quo	Ventus a quo	Venetus a quo	Tyla
--	--------	-----------------	-------------------	-----------------	------------------	------

Posteritas Canæ siue Phœnicis.

Cana cognomine Phœnix a quo	Sidon	Archadus	Emathus	Sini	Moyses plures enumerat. quia illi impleuerunt phœnicie portionem quam occupaturi erant Hebrei: quam ipsi vocant terram Canaan.	
--------------------------------	-------	----------	---------	------	--	--

Posteritas Osiridis quem Moyses vocat Mizraim.

Osiris quem egyptii Osiri vocat: genuit hos	Lydum pater Priam	Anameo nem siue Meonem	Casleum a quo Syri & Cappadoces	petreum a quo Palæ stinum	Libyus Neptunus cognouit patrem Lestris Hercule gonis.	Orum
--	----------------------	------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------	--	------

F. Joannis Annij.

Posteritas Libyæ Aegyptii Herculis.

Hercoles cui
nomen Liby⁹
genuit. lvii.
duces.

Scythia
iunior
ex Araxa

Tuffus
ex Ara
xa.

Agatyr
sus ex
Araxa

Peuci
nus ex
Araxa

Gythron
ex Ara
xa.

Galathen
ex Gala
thea

Atho ex
omphale

50. Tospia
des ex Ar
mena

Posteritas Tuscæ.

Armonia

Iafius
a quo

Coriban

Cambo
Blafcon

Tuffus siue
Tufcus ab
ato genitus

Alteus
a quo ge
nitus

Blafcon
a quo
geniti

a quo geniti
Darda
nus
Ericto
nius
Curis
qui &
Sypus
A botinus

Tros Ilus

Laumedon

Priamus

Tile ipi
ti Cybe
les

Posteritas Atus.

Ato ex pro
gnatis Her
colis & Om
phales

Manaus

Aftan

Pipinus
prifcus

Tarcon
prifcus

Trafime
nus.

Turrhe
nus.

Atho iu
nior

Lydus

Tuyfcon.

Mannus.

Araxa prisca
fca semiu
pera

Scythia

Scythæ fili
lii
Prutus.

Araxa iuni
or

Legendum est capitulum decimum Geneseos: in quo complures omittit Moyse ob assignatas super⁹ causas. Porro vbi Arabs dicitur in Berofo: in Hebreo est Saba. Alio quoq; modo profert Moyse supradicta nomina: vt Ludim: Ananim: Luabin: pro Lydum: Ameo: Libyum. Similiter vt ait Iosephus in primo de antiquitate Iudaica Iaua pro Ion dicit. Percur ramus igitur nomina obscuriora omnium arborum. Tuyfcon. Tacitus de situ & moribus Germanorum sic ait. Celebrant Germani carminibus antiquis: qd vnum apud illos memorie & annalium genus est: deum Tuyfconem terra editum: & filium Mannu originem gentis condito remq; fuisse. Manno tres filios assignant: e quorum nominibus proximi Oceano Inghaevones: medii Herminones: ceteri Isteuones vocant. Quidam vero licentia vetustatis: pluris deo ortos: plurisq; genitos: Marfos: Gabriuos: Sueuos: Vandalos affirmat: eaq; vera & antiqua noia fuisse apud se. Hercule quoq; memorat: primuq; vitoru fortiu oim ituri in plia canunt. Hec Tacitus. ARAXA prisca fuit filia Iani siue Noe: mater prisce Scythæ: a qua Araxis fluius in Armenia: que prisca Scythia dicta est: & Aramea Saga vt superius dixim⁹. Hec Araxa comi hoie & ardenti simul libidine simul mixta: fingit semiuipera. De qua Diodor⁹ in. iii. lib. Dicit (inqt) Scythæ p modum fabule narat apud se virginem ex terra scilicet Vesta: ymbilico ten⁹ hois forma: reliqua vperere: eaq; genuisse puerum: cui⁹ nomen fuit Scythia: a quo dicti sunt Scythæ. i. prim⁹ & ate alios/ q; antecedentes pcesserit claritate. Sed hec expositio Diodori non est illa pcpua: qa Scythia id est prim⁹ & ate alios dicit⁹ est: qa apud Araxim fluium mater Araxa illum genuit: vbi post diluuium prima ges & ante oes nata cōsedit parua numero: vt ipse Diodor⁹ cū Berofo & Archiloco & aliis cōsentit ibidem ex historia Scythica. Et subdit Diodor⁹. Scythæ filii fuerunt Prut⁹ & Napis: a quib⁹ diuisio impio/ populis vterq; nomē dedit. Nota q; in Scythia Europæ regnavit Prut⁹ a quo Prutia magnū regnū. qd nūc cōuerfa lra t. in s. dicit Prusia. Araxa iunior est in arbore Hercolis egyptii: de qua Herodot⁹ in. iiii. libro. Hercoles (inqt) in Scythia substrata sibi leonis pelle obdormiuit. Deprehenderat enim eum vehementem pluuiam & gelu. Et post quædam signa & mendacia Græcica: reuersus ad veritatem subdit de libidine hui⁹: vt primæ matris Araxæ Imperium inquit tenebat virgo ancipie

tis nature serpentine ac humane: que cum Hercule congressa genuit tres filios/ Agathyrsum Gelonum: & Scytham iuniorum. Berofus vero plures alios ex Araxa enumerat in eiusdem Hercolis stipe. TITANESTERRA SIVE VESTAGENITOS. XVII. Hi in aegypto Titanum urbem edificauerunt: de qua Moses in libro nume. xiiii. cap. Hebron inquit septem annis ante Tanum urbem aegypti condita est. Vbi diuus Hieronymus & Petrus comestor: & oes expositores dicunt de more hebraeo ac gentium truncata prima syllaba dici Tanum pro Titanum: sicut colaum: lyppu: gygianu: Rytla: Rysirim: apud Tuscos dicunt pro Nicola: Philippu: Oygianu: Ry Atlaum: Ry Osirim: ut copiose ostendimus comentario. vii. sup Xenophontem de equiuocis: ubi phoenicam metropolim Arbanam cognomine Hebron fuisse conditam post diluuium primum: & septem annis ante Titanum urbem Titanum aegypti ostendimus. Graecia mendax ausa est in historia fingere hos Titanes fuisse fratres Saturni cretensis: cum Moses Saturno cretensi longe antiquior: & quorundam aegypto probe nouerat conditionem urbis: fuisse conditam tanum asserat septem post primam phoenicam metropolim Arbanam hebron. In ea enim urbe vetustissima Taneos siue titaneos: Moyses signa coram Pharaone exegit dicere psal. lxxvii. Posuit in aegypto signa sua & prodigia sua in capite taneos pro Titanes. Et infra. Percussit inquit primitias eorum in tabernaculis Cam. Nam teste Beroso simul & Dauid terra aegypti fuit terra Cam. Vnde in psalmo. ciiii. Intrauit inquit Iacob in aegyptum: & Iacob accola fuit in terra Cam: quia (ut aiunt expositores) Cam fuit auctor & conditor aegyptiorum. Et ut ait Berofus fuit eorum inuus esen: id est Pan infamis. Hinc cognomen fuit Camefenuus: id est Cam infamis Pan: cui (teste Diodoro in primo lib.) Aegyptii dicuntur totam urbem ab eius nomine dictam Chem Myn: id est Cam & panos urbem. Aegyptii enim Chem: hebraei Cam perferunt. Porro municipium & colonias Hebraei Maon: Aegyptii Myn: Ethrusci Mon dicebant in singulari. Mont vero in plurali ut montalino vulgo latine colonia Italiana. & mon Terano: Mont Arune: id est colonia Terani filii Nepruni: & coloniae Arutes: ut Cato docet fragmento. xvi. ubi eos in Thuscia Arutes veteres Camillarios dicit. Itaque Camefes fuit filius Celi patris & pan: atque Saturnus primus aegyptiorum qui bellum habuit contra fratres suos Titanes: & regnauit in Italia: Sicilia atque aegypti Libya: ut clarissime cum Beroso consentit Diodorus in primo & iiii. lib. Et ideo filii Celi siue Iani siue Noe: scilicet Cam siue Camefes: & Titanes: & Prometheus & Oceanus: ac Tethys: simul post diluuium in aegypto consederunt: Cam quidem in Chem Myn: Titanes vero in Tanum. Prometheus autem patris in superioribus partibus Nili: cuius in undationem conspexit aegyptius Hercules: ne se interimeret Prometheus: ut in primo libro Diodorus asserit: ubi affirmat & Nilum dictum fuisse antea Oceanum. Vnde quia circa Nilum Oceanus & Tethys regnauerunt: ideo ex Nilo siue Oceano atque Tethyde omnium nymphae & deorum profapia Hesiodus in Theogonia finxit: ex qua Saus princeps ostium Nili Sais tenuit: ubi orta est consobrina Osyridis Sais Xantho. Nam Xantho musa aegyptia fuit: filia Oceani ac Tethyos: ut asserit Hesiodus in Theogonia. Ceterum Oceanus & Cam Saturnus aegyptiorum fuerunt germani ex eodem patre Noa: ut patet in Genealogia eorum in prima arbore. Ergo consobrini fuerunt Sais Xantho & Osyris: quoniam filii fuerunt duorum fratrum: Sais Xantho quidem Oceani: Osyris vero Saturni Camefis: ut inscriptio aegyptiae colunae indicat quam Diodorus in primo lib. ita legi dicit: Mihi pater Saturnus: inter deos iunior. Sum vero Osyris rex: germine ex pulchro & generoso ortu: cui non semine genus fuit. Quattuor enim primi dii fuerunt Noa: Sem: Cam & Iaphet: ut in precedentibus est expositum. Porro Noa fuit non semine. id est eunuchatus a filio: ut in sequente libro videbitur. Cam vero Saturnus aegyptiorum: fuit inter hos quattuor adolescentior: ut Moyses asserit Genesis. ix. cap. Et ideo Osyris dicit. Fui filius Saturni inter deos adolescentioris. Fui germine ortu ex ipso Saturno pulchro

Titanes
Titanis.

Sais

Xantho
Osyris.

F. Joannis Annij

cui Saturno genus & pater fuit non semē. id ē Cēlus castratus. OSIRIM ægyptiū & Ara-
 mei proferūt. Osiri. id est in granaria mittentē: q̄a docuit cū sorore Iside serere: & granū in
 futuros vsus seruare: q̄d suo loco dicemus. Moyses vero vocat eū Mizraim: & ab eo Aegy-
 ptum Mizraim: id est cōfinia facientē: vt Talmudistę exponūt. Teste em̄ Diodoro Siculo
 in primo &.ii.&.vi. lib. hic Osiris fuit Iuppiter Iustus: qui vn̄uerso impauit orbi: subactis
 oibus impiis & facinorosis: q̄bus in toto orbe bellū indixit & intulit: singula regna liberā-
 do: et cōfines ac lim̄tes singulis pro communi pace ac salute statuendo. BRYGVSME
 SA ET THYNVS. in Europa cōfederūt: & ab his in Asiā minorē colonias missas constat
 dicente Plynio in. v. naturalis historię. ca. xxxii. Sunt inquit authores: Mefos: Brygos: &
 Thynos ex Europa trāsisse in Asiā a q̄bus sunt Mysii. Phrygiis: Bityni. Ergo q̄d nūc corru-
 pte Bragianū in Sabatia Errurię primū Brygianū dictū est: q̄d aspirata prima littera Phry-
 gianū dici potest: postea Arcenū nunc Barcenū. PHAETON CYDVS LYGVR ERİ
 DANVS. De Phaetōte q̄ abierit submersus in Eridanū mentiunt Gręci: sicut & de ipso
 fluuio. Positis em̄ coloniis reuersus est in Aethiopiā: vbi sepulchrū ac delubrum eius est.
 Quod profecto Plynius in. xxxvii. naturalis historię deridēs: q̄ inquit Aeschinus in Iberia
 hoc est Hispania Eridanū esse dixit: eundēq̄ Rhodanū appellari: et rursus Apollinius &
 Euripides in Hadriatico littore confluere Padū & Rhodanū: veniā facit ignoratio succi-
 ni. Phaetontis em̄ fulmine icti sorores: fletu mutatas in arbores populos & lachrymas ef-
 fundere iuxta Eridanū amnē quē Padum vocamus: et Electrū idcirco appellatū: quia sol
 electrus sit: plurimi poetę gręci dixerūt: primiq̄ vt arbitror Aeschyl⁹: Phyloxen⁹: Nynca-
 der. Euripides & Statius. Quod p̄fecto esse falsum testimonio Italię patet. Et infra Theo-
 phrast⁹ quidē in Lyguria succinū effodi ait: sed Phaetontē obiuisse ī Aethiopia Hāmonis
 asserit: et ibi delubrū eius esse atq̄ oraculū: et ibi Electrū gigni. SAV BECRES. Sabatāca
 Moyses hunc ex Curetibus vocat: qui existimatur Curetes Hispanię condidisse cognomi-
 ne Tarcessios: ad quos plures Tytanes ab ægypto fugatos: et iterato ibidē a diis bello la-
 cessitos: de q̄bus Iustinus lib. vltimo. Saltus inquit Tarcessiorū in q̄bus Tytanes bellū ad-
 uersus deos gessisse p̄dis: incoluere Curetes. CVRETES DICTI ACVRE FRATRE
 OSIRIDIS. Nam & Sabatius Sanguis Curetes fuit: vt patet in arbore Curis. Vnde & a Cu-
 retibus his & Lydis Tusci rrahunt originē: vt Valerius maximus libro secundo insinuat.
 ANITINVS. a quo Anitiensis regio Thusca: de qua Vitruuius libro secūdo de architec-
 tura: et Plynius in. xxxvi. naturalis historię dicit: q̄ in Tarquinici & Anitienſi agro circa
 lacum Volsiniēsem est lapidicina optima. ABOTYNVS: SYPVS: TYLE GYBELES.
 Ab his p̄dia Cybelaria: & Abotynū deletū oppidū: & Sypalis regio & fons ī Vetulonici
 agro & vrbe. LIBYVS HERCVLES GENVIT. L. TOSPIADES. De Hercule multa in
 considerate atq̄ falsa scribunt Gręci: vt Herodotus in secundo libro: et Diodorus in pri-
 mo: et Eusebius de preparatione euangelica scribūt. In primis quia gręco filio Alcmene
 nomen proprium fuit Alceus: & mater Alcmena: & pater Amphytrio: et cognomē grę-
 cum Heraclius. id est Iunonis gloria. At qui monstra p̄domuit. illi fuit nomē propriū ægy-
 ptium Libyus. id est flāmiger: cognomē quoq̄ ægyptiū Hercol. id est pellitus totus: quia
 ægyptius gręcus: pellibus ferinis. teste Diodoro in primo lib. toto corpore tegebatur: nō
 dum inuētis armis: nec scitur quē illi mater vt idem Diodorus dicit: sed scribitur quis illi
 pater fuerit: scilicet Osiris: quia vt ibidem Diodorus dicit. Hercules erat Osiridi genere
 proximus. id est in primo gradu & filius: vt tam Berofus q̄ Moyses asserunt. Rufus ægy-
 ptius Hercules fuit Theban⁹ ægyptius priscis ortus tp̄ib⁹: qui subacta maxima orbis par-
 te columnam posuit ī libya: vt Diodorus dicit in fine quarti libri. Posuit autem in triumphum
 deuicti orbis: ac propterea vt diuus Hieronymus dicit super Genesim: hic Libyus

victor: victis Libyis nomē dedit: & libyos a se vocauit: cū antea Phutei. i. phaetotei dicerentur. At vt auctor est in fine eiusdē quartī Diodorus: Alceus: nouitiis paulo ante res Troianas tpib⁹ seruiuit Erithēo: & illi tribuerūt Græci gesta superioris. Nāq̄ subegisse Alceū Europę partem: & posuisse gades fingitur: apertū mendaciū est: quia idē egyptius Geriones & Europam superauit: indeq̄ reuersus ad Gades ibi obiit: & templo donatus fuit ab Hispanis: vt ait Berofus: quē Pomponius Mela secutus: in gadibus inquit opulētū est replū: in quo Hercules egyptii ossa esse creditur. **DE ABVS COGNOMINE GERAET LOMNIMI.** Vt locis suis dicemus, Deabus a Mauris: idem per interpretationem a græcis dicitur Chryseus: & a latinis aureus ob diuitias. Cognomē illi fuit Gera id est aduena. Nā ex Aphrica (vt ait Berofus) aduenit: Hispaniāq̄ occupauit. Successerunt huic tres filii: quos Hercules Libyus deuicit: quia a cognomine paterno Geriones: & a præfectura militię Lomnimi dicebantur: id est Phylarchę siue tribuū & gentium principes vt interpretat diuus Hierony. libro de interpretationibus. Vt em̄ aiūt periti Talmudistę Lomnimi deriuantur a dictione Aramea Lonía: id est phylarchia uel phylarcha. Vnde Etrusci Sagi Aramei: vt expositum est in præcedētib⁹: vbi vrbs principatū tenet: cum Chaldęis Loniam addunt: vt Babylonia Verulonia: Populonia: id est Babel Phylarcha: Veruletum phylarcha: & puppiū phylarcha: vti ostēdimus in Annia quęstione. xxv. Nec te moueat q̄ littera e. in Babel vocabulo nō seruetur: vt dicatur Babelonia: sed babylonia: quia in compositione sepe e mutatur in i. vbi non sequitur i. & etiā aufertur si e sequitur i vt Veilumbros: Neilum: Veterbum: Babel loniam proferimus Vilumbros: Vilum: viterbum: Baby loniam. De Deabo autem & Gerionibus Lomnimis sic ait Diodorus in quinto libro. Vulgata erat per orbem fama: Chryseum (hoc enim nomen a diuitiis traxerat) qui vniuersę Iberię imperaret tres habere propugnatores filios cum robore corporis: tum armis egregios: exercitum præterea cui libet fortissimorum militum esse. Hos Hercules ad singulare certamen prouocans sustulit. Non solum vero Græci quę fuerunt ab ægyptio gesta cōtra Geriones voluerūt furari: sed vt leuitas eorum fingere conata est Alceo fuisse quinquaginta filios ex Atheniēsisbus Tēspiadibus: quorū primogenitus Sardus cum cæteris fratribus missi fuerunt ad colendam Sardiniam cum loalo duce ac nepote Herculis: vbi inuenerunt iam insulam habitatam a Thuscis: vt Strabo in. v. libro scribit. Et vt Græci fecutiū mentirentur: mutauerunt a Tōspī litteram o in e. & dixerunt Tēspīades. Nā aliter in furto deprehēsi fuissent: quia vt Ptolemęus describit: Tōspīs regio: & Tōspīs lacus ē in maiore Armenia sub monte Gordieo: vbi Libyus ex quinquaginta puellis Arameis sustulit quinquaginta filios: a patria Tōspīades dictos/ ac si diceremus Viterbiades/ & Veruloniades. Quod profecto scelus/ & mendaciū Græcaniū non passus Sillius Italic⁹: asserit Sardos Lybici Herculis sanguine Cretos/ & non Alcei. Sic enim i. xii. libro asserit. Mox Libyci Sardus generoso sanguine fidens Hercolis. Quare i sequētibus nō per. e. sed. o. Tōspīades proferas & scribas vbi sic prosequitur dicens. Nec paruum decus/ aduecto cū classe paterna/ Agmine Tōspīadū: terris Iolae dedisti. Quare non inerudite hunc locū quidā in cōmentariis super Sillii exposuit: & plures Hercules cū Cicerone distinguens: de Hercule ægyptio hunc locū a Sillio decantatū asseruit. Hactenus de genealogiis primorum Heroum orbis. Nūc quid gestum sit a Noa siue Iano patre post diluuiū āte auctum gen⁹ humanum & colonias missas per orbem in tertio libro sequente Berofus exequitur.

Deabus
Gera

Lonía

Tōspīs.

Finiuntur commentaria secundī libri Berosi.

F. Joannis Annii

Eiusdem fratris Joannis Annii cōmentaria super tertium librum Berosi incipiunt.

Superiore libro Genealogias Berosus exposuit: nunc quid gestū sit a diluuiōisq; ad colonias missas per orbem enarrat. Et facit duo. Primo f̄mittit exordiōlū. Secundo narrat. De primo sic scribit.

Respondet tacite quæstioni: cur nō oēs primos in genealogiis posuerit: quos in scriptis redegerit Scythæ & Chaldæi: antiquatū seruatores. Quia inq; aut nihil aut parū affertēt ad institutam abbreviatōnē antiquatū. Sat erit si prætermissi adducant: vbi opus fuerit. Deinde narrat quo pacto & vbi creuerit humanū genus. Secūdo quid patet omnium hos duces docuerit. Tertio quid Titea ageret: et quo pacto alia cum ea Noa cognomina premeruerit. Quarto de cognominibus Cam. De primo itaq; sic narrat.

Si queris vbi saluatū sit genus humanum: in primo libro demonstratū fuit q; in Armenia maiore mōte Gordieo summitate lugi eius Ocile: in regione Myri Adam: in cuius planicie descendit Noa: vbi dicit egressoriū Noë a cōprouincialibus: vt tā Berosus q; Iosephus in primo de antiquitate Iudaica dicunt. Frater autē Matthias olim p̄uincialis Armeniæ ordinis nostri quē existens prior Genuæ illū Comi hospitio excepit: & a cuius socio magro Georgio similiter Armeno: hanc Berosi de floratiōe dono habui: interrogatus cū de multis: tū de egressoriō Noë: respondit adhuc vocari Aramea lingua Sale Noa. Diuus autē Hieronymus libro de interpretationibus nominū: ait Sale interpretari egressus. Vnde & Antonius in Itinerario: & Cato & Myrsilus: locū in tractu vmbriæ in Thuscia: vbi Galli Ianigenæ veteres genuerūt Vmbros vocant Sale vmbrosa: vocabulo prisco. id est egressoriū Vmbrosū: vt in cōmentariis super eosdē auctores tetigimus: et in. v. huius libro adducem. Locus autē prius vbi cōsedit & urbem metropolim tandē edificauit: fuit iuxta fluuiū Araxis: vt in primo libro exposuimus. Moyses autē scribit Noā egressum. mox sacra deo: cū p̄ liberatione & expiatione: tū p̄ futuro vitādo diluuiō fecisse: & ibi mādātū de gñis humani multiplicatiōe accepisse. Vacauerūt autē gñationi vsq; ad Phalecchi natiuitatē: quādo diuisa est terra. anno centesimo primo: vt patet cōputatī Genesis. xi. ca. Causa autē tā velocis multiplicatiōis plures assignant. Primā Moyses exprimit dicens: quia deus benedixit Noë & filiis eius atq;

As igitur principū atq; Heroum origines atq; posteritates abbreviamus ex nostris Chaldæis atq; Scythicis libris: quo ad satis sit. Nā et multos alios memoriæ mandant: quos quia vel nihil ad nostram intentam accurtatōnē aut parū offerunt: ob id dimittimus: resumpturi illos vbi opus fuerit.

Quarto de cognominibus Cam. De primo itaq;

Quo pacto exinanit⁹ orbis fuerit coloniis & hoibus opplet⁹ dicendū est. Exsiccata humo et torrefacta terra: Noa cū familia de monte Gordieo: vt par erat: descendit in subiacentē planicie plenā cadauerū: quā vsq; ad hāc etatē appellat Myri Adā. id est euisceratorū hoim et inscripsit in lapide in monumētū rē gestā: et vocat incole locū: egressoriū Noë. Cōgressi vero cōiugibus: p̄petuo geminos edebant marem & sceminā: qui adulti & cōiuges effecti & ipsi binos partu liberos semp edebant. Neq; em̄ vnq; deus vel natura defuit rerū necessitati quæ ad vniuersū orbis spectat opulentiā cōpacto breui in immēsum adaucto hūano genere oīq; Armenia completa: opus erat eos inde recedere: atq; nouas sibi sedes cōquirere.

Vmbros vocant Sale vmbrosa: vocabulo prisco. id est egressoriū Vmbrosū: vt in cōmentariis super eosdē auctores tetigimus: et in. v. huius libro adducem. Locus autē prius vbi cōsedit & urbem metropolim tandē edificauit: fuit iuxta fluuiū Araxis: vt in primo libro exposuimus. Moyses autē scribit Noā egressum. mox sacra deo: cū p̄ liberatione & expiatione: tū p̄ futuro vitādo diluuiō fecisse: & ibi mādātū de gñis humani multiplicatiōe accepisse. Vacauerūt autē gñationi vsq; ad Phalecchi natiuitatē: quādo diuisa est terra. anno centesimo primo: vt patet cōputatī Genesis. xi. ca. Causa autē tā velocis multiplicatiōis plures assignant. Primā Moyses exprimit dicens: quia deus benedixit Noë & filiis eius atq;

Myriadam

Sale Noa

vxoribus. Hęc benedictio est multiplicatōnis: qua etiā Christus duos pisces & quinq; pates benedicēs multiplicauit in cibū quinq; miliū hoīm. Secūda causa est natura: quæ sicut nō abundat supfluis: ita nō deest in necessariis: vt ait Aristoteles in secūdo de anima. Et has duas causas tangit Berofus: deū scilicet & naturam. Addit & tertīa: quia semper gemino partu maritū a natura oriebatur genus humanū. Quarta causa erat: quia nemo interibat: & viuebant nongentis & sexcētis annis. Itaq; breui sæculo: tota armenia referta hominibus & iumentis: nouas perquirere sedes coegit homines. His expositis: qua primo res disciplina erudiuerit Noa: ita Berofus subdit dicens.

Tūc senissimus omniū pater noa: iā antea edoctos theologīā & sacros ritus cepit etiā eos erudire humanā sapiētīā. Et quidē multa naturalīū rerū secreta mandauit litteris: quæ solis sacerdotibus Scythæ armeni cōmēdāt. Neq; em̄ fas est illa: vllī inspīcere aut legere vel docere q̄ solis sacerdotibus & inter sacerdotes dū taxat: sicut & quos rituales libros reliquit: ex quibus illis primū saga nomē fuit inditum. id est sacerdos & sacrificolus & pontifex. Saga.

In primo libro demonstrauimus lōge ante Ninū & ipm diluuiū fuisse litteras: disciplinas: ritus & artes: ipsumq; Noam fuisse literatissimū inter Phœnicas: supius exp̄sum est. Deinde Berofus psequit̄ de causis aliorū cognominū Noę ac Tythę vxoris ei⁹ dicēs.

Docuit itē illos astrorū cursus & distinxit annū ad cursū solis & .xii. mēses ad motū lunę: qua sciētia p̄dicebat illis ab initio qd ī āno & cardinib⁹ ei⁹ futurū cōtingeret: ob q̄ illū existimauit diuinę naturę eē p̄cipē: ac p̄pter ea illum Olybama & arsa id ē cœlū & solē cognouauerūt: & illi plures ciuitates dedicauerunt. Nā & ad hęc tpa scythę armeni vrbes habēt Olybama & arsa racha: & eiuscemodī. Cūq; iuisset ad regēdū kitim: quā nūc italiā noīant: desiderīū sui reliq̄t armenis: ac p̄pterea post mortē illū arbitrati sunt ī aiām celestīū corporū tralatū et illi diuinos honores ip̄derūt. Et ob id solū hęc duo regna armenū qd ē qa ibi cœpit: Italicū vero qa ibi finiuit & docuit & regnauit naturalīūq; atq; diuinorū quę eos erudiuit libros plenissime illis cōscriptos reliq̄t: illū venerant simulq; cognouant cœlū: solē: chaos: semē mundi: patrēq; deorū maiorū & minorū: animā mundi mouētē celos & mixta: vegetabiliaq; & aialia et hominē: deū pacis: iustitię: sanctimonie expellētē noxia et custodientem bona. Et ob hoc illum

Hoc vltimo loco Berofus de trib⁹ cognominib⁹ rōes tradit: Noa: Cam: & Tythea. De Noa dicit q̄ fuit illi tributum cognomē lan⁹ a lain: qd ap̄d Arameos & Hebręos sonat vinū: a quo lanus. i. viniſer & vinosus: qa primus vinum inuenit & inebriat⁹ est: vt dicit Berofus: & supra insinuauit Proptius et itē Moyses Genesis ca. ix. vbi etiā la in vinū lanī noīat: vbi nos hēmus cum Noa euigilasset a vino. Cato etiā ī fragmentis originū: & Fabius p̄ctor in de origine vr̄bis Romę dicūt lanū dictū p̄iscū Oenotriū: qa iuenit vinū & far ad religionē magis q̄ ad vsū. Vñ & ipsi hęc ī sacrificio plibant: vt etiā cū eis ī primo de Fastis cōsentit Ouidi⁹. Cui argumēto ē: q̄ vsq; ad Mezentiū Lart̄hē Thuscīa vix nisi ī sacris vsa ē vino: qa primus oīm ex regib⁹ Thuscis vinū induxit Mezētius q̄ vt. M. Varro auctor ē: & Plyn⁹ refert ī. xiiii. lib. naturalis historię ca. xvi. cū Ethrurię rex esset tulit auxiliū Rutulis cōtra latinos vini mercede: qd tū ī latino agro fuisset. Itaq; simplicē vini a lano oenotriō vinoso inuētī vsū: ad religionē ma-

Ianus

Oenotrius.
Ianus q̄ vlnū inuenit.

F. Joannis Annij.

gis q̄ ad potulētīā: vsq; ad Mezētium
Larthē fuisse apud Etruscōs: constat.
Nā post modū ī vineis excolēdis p̄ua
lueſt Etrusci Vetulonīes: iter quos
eratē Africani Scipiōis eruditior ce
teris fuit Egilaus Vetulonus ex vico
Vetulonīe Vetulo: de quo Plini⁹ ī su
pradicto libro ait: q; magnā gloriā ī vi
neis excolēdis adepti sunt duo: alter
libertin⁹ Ancilius steneleus ī vineis
agri Nomētani: alter autē Egilaus Ve
tulon⁹ q̄ ē ī cāpano agro & Veliterno
īpm Africani colebat exilium. Itaq;
Noa p̄ lanī cognomētū habuit: a vi
no iūeto. Porro & cēlū caſtratū a filio
Saturno dicit: vt hic dicit Berofus: &
Talmudistę cōfētūt: & vt ait diodor⁹
ī p̄rio li. Osiris ī colūna sic īscripsit.
Sū Osiris rex cui p̄ Saturn⁹ fuit īter
deos iunior cui Saturno generoso &
pulchro: gen⁹ & p̄ fuit nō semē id est
caſtratū Cēlū. Qd̄ Gręci cuculi: falso
trāstuleſt ad Apterā cretēsiū saturnū
quē fabulāſt testes execuisse p̄iq; tñ flo
ruit ferme sexcētis ānis post lanū Cēlū
regē oīm sēpiternū: vt ī n̄ra emēdata
Chronographia p̄bat. Hęc de cogno
mētis lanī duob⁹: scilicet lan⁹ & Cēlū
nō semē siue caſtratū cēlū. Nūc de co
gnomētis Cam dīcēdū ē. Dicit⁹ ē Cam
Cameſes: Zoroastes. Saturn⁹. Cam li
bidinosum & calidę naturę īterprant
Hebręi: Enuus vero p̄pagator & īcu
bus dī. Vñ latini. Enuū Inuū dicunt:
teste Seruio sup. vi. enēidos: ibi vrb⁹q;
Fidenę caſtrumq; Inui. Et ī aliis libris
ſiliter. Ait em̄ eūdē eē Syluanū: pana:
Inuū: ab īneūdo īcubū dīctū: eo q; pas
sim cū hoīb⁹ & brutis cōgredereſ. Ve
rū Eſen īſamis dī trīplici īſamia. P̄ria
q; Zoroast id ē magus eēt. Scđo qa pa
trē nō semē reddidisset: q; duo ad īple
tatē trinēt. Tertio: qa īſamis p̄miscua
libidine eēt. Addit & q̄rtū scelus Dio
dorus Siculus ī. iiii. lib. dīcēs: q; p̄mo
Cēlo regi oīm ſempiterno fuerūt duo

vtreq; gētes signāt ī scriptis cursu solis &
motu lunę: & ſceptro dñi quo malos & noxi
os expellebat a cœtu hoīm: & caſtimonia cor
poris & ſāctimonia animi: duab⁹ clauib⁹ reli
gionis & felicitatis. Neq; min⁹ tythēā q̄ m̄
oīm erat. Aretīā id est terrā vocabāt: & Estā
id ē ignē post mortē cognōiauerūt: qa īpa re
gina ſacrorū fuerat: & puellas docuerat ſēpi
ternū ignē ſacrorū iextinctū ſeruare. Ceterū
Noa añq; diſcederet ab armenia docuit illos
ſimplicē agriculturā: magis curās religionē
& mores q; opulētīā & delicias q; ad illicita &
libidines puocāt & cęleſtiū irā nup̄ induxe
rāt. Prim⁹ tñ oīm īuenit vites atq; plātavit
& vinū cōficere docuit: cui⁹ vim īexpt⁹ &
vaporē ebrī⁹ effect⁹ min⁹ pudicę ī terrā ce
cidit. Erat illi vt dixim⁹ fili⁹ ex tribus primis
adoleſcētior Chem q; ſēp̄ magicę et veneficę
ſtudēs: Zoroast nomē cōſequutus erat. Is pa
trē Noā odio habebat: qa alios vltimo geni
tos ardētī⁹ amabat: ſe vero deſpici videbat:
potiſſime vero idē īſeſus erat p̄ri ob vitia.
Itaq; nactus oportūtatē cū Noa p̄ madid⁹
iaceret illi⁹ virilia cōphēdēs taciteq; ſubmur
murās: carmine magico p̄ri illuſit: ſiml̄ & illū
ſterilē p̄ide atq; caſtratū effecit: neq; deiceps
noa ſcemellā aliquā ſocūdare potuit. Ob bñ
ficiū iuētę vitis & vini dignatus ē cognomē
to Iano qd̄ arameis ſonat vitifer & vinifer.
At vero Chē cū publice corrūperet mortale
genus aſſerēs & re īpa exequēs cōgrediēdū
eē vt añ īnūdatiōē: cū m̄ibus: ſororib⁹: filia
bus: maſculis: brutis & quouis alio generi: ob
hoc eiect⁹ a iano piſſimo & caſtimonia atq;
pudicitia refertīſſimo: ſortit⁹ ē cognomētū
Chem eſenua id ē Chē īſamis & īpudicus:
īcubus p̄pagator. Est. n. eſen apđ Scythas
arameos īſamis & īpudicus. Enuā verotū
īpudicus. tū p̄pagator. Eū īter hoies hui⁹
dogmatis ſequuti fuerūt ægyptiū: q; ſibi illū

Celum.

Cam Ca
meſes &c.

Inuus

Zoroast.

suum Saturnū inter deos adolescētiorē fecerūt: & ciuitatē illi posuerūt dictā Chem Myn a qua ad hāc etatē oēs ciues illi⁹ appellam⁹ Chēmenitas: Verū posteri hoc vitiosum dogma neglexerūt: retēto quod fuit primū moris vt inter frēs & sorores cōiugiū iniri posset.

pterea corruptor hūani gnis: vt ait Berofus egyptiī pferūt Camefenuū. i. Cā Siluanū siue pana suū infamē. Vñ Diodor⁹ Siculus ī priō li. dicit quod egyptiī panī suo edificauerūt totā urbē: quā ab eo Chē Myn. i. panos urbē dicūt. Est em apud egyptios Myn: māsiō siue tabernacūla & vrbs. Chē vero nomē pprīū ē Cam. Eandē Chā Myn Dauid ī psal. lxxvii. & c. llii. interpretatur terrā Cam: & tabernacūla Cam: ga vt exponūt hebrei & Catholici primus coluit egyptū: et ideo fuit eorū Inu⁹ siue pan & ppagator. Et ga Celi filius: ideo Saturn⁹ egypti orū: licet Diodorus ī priō genealogiā Osiridis dicat fuisse: ga illi pī Saturn⁹: Saturno vero pī fuit Sol vel Vulcan⁹. Sed hoc nō obstat: ga ibidē dicit: quod Saturno fuit pī: nō semē. i. Celi castratū: et ī. liii. quod Saturno ipso pī fuit Celū: frater Atlas Maur⁹: quod & Berofus exprimit. Qui etiā Celū Ian⁹ dictus ē sol: vt in pmissis ostēdim⁹: et itē Vulcanus ga ignē primū coelestē collegit: vt ī Diodor⁹ insinuat: & cū eo holocausta obtulit: vt etiā Moyses cōsentit: & ipm p memoria & sacris habēdis ī ppetuū ac iugē Ianus & Thytea seruaui: et ob id prima & magna Cybeles. i. regina sacrorū: et Vesta. i. coelestis emissus & accept⁹: ac seruatus ignis & flāma cognōiata ē: dicēte Ouidio ī. vi. Fastorū: & Beroso cōsentiente his verbis. Nectū aliud Vestā quā purā intellige Flammā. Nataque de flāma corpora nulla vides. Iure igitur virgo ē: quē semina nulla remittit. Nec capit: & comites virginitatis habet. Et notandum ē: vt aiūt periti Talmudistę: quod apud Arameos Esta a quo Vesta: significat ignē & flāmam: a quo gręci aetomę verbū hñt: ga prius fuit illis ppago Barbara quę gręca. Gręciā em incoluerūt prius Barbari: & ob id multa illis barbarorū vocabula manēt: vt significat Strabo in Geographiā Gręcię. Hanc estā. i. flammā & ignē iugē atque ppetuū: quē Ianus & Tythea voluerūt a virginib⁹ seruari: deus iussit Moysi vt sacerdotes hebrei nutrirēt dicens: ignis ī altari meo semp ardebit: quē sacerdotes enutrirēt iugiter. Christianis eadē religio est: qui vt ī Noa opposita cristallo: vel fiala aque plena radio solarī: ignē coelestē ex parte opposita cōceptū: vtī sacrum in sabbato sancto excipiūt: et ex eo ignē accendūt: quē sacrāt: et ex eo cereos accēdūt: & iugē p toto anno lampadē ante corpus sacratissimū christi nutrirūt. Quā iā ferme quinquaginta annis ī hoc tēplo sanctę Marię ad Gradus & cōuētū meo Viterbensī: obseruatū vidi: & a maiorib⁹ traditū audiui. Hęc de cognōie Vesta. De Aretia vero ga sicut terra cū cælo cuncta gignit: ita Tythea cū cælo lano cunctos mortales ediderit: supra etiā exposuim⁹. Diodor⁹ quoque ī. liii. lib. sic habet. Celū ex vxoribus ferūt filios suscepisse quinq; & quadraginta. Horū decē & septē ex Tythea ortos: ppriō noīe singulos: cōmunī autē oēs a matre appellauit Tythanas: Tytheā vero prudētia pditā: cū plurimū mortalibus pfuisset: ab eis post obitū deificatā terrāque fuisse cognōiatam scribunt. Hęc Diodorus. Ouidius vero ī. vi. de Fastis dicit Vestā terrā dictā a pprietate qua terra stat vi ppria mater oīm. Sic em dicit. Stat vi sua terra: vi stādo Vesta vocat. Arameę autē terra. Et similiter hebraice dicit Aretia: a cuius noīe Ianus cōdidit Thufcię Aretiu: vnā ex primis. xii. urbibus ab eo cōditis: vt ostēdimus ī cōmentariis sup fragmenta Catonis. De vrbe vero filiorū Tytheę. i. Tytanū in egypto: in cōmentariis supra Xenophontē de aquis uocis & in pcedētib⁹ huius operis diximus.

Finiunt commētarīa tertii libri super Berosum.

Cam.
Cameles

Myn.

Vesta

Hesta

Ignis erat
diis.

Aretia.
Celi filius

F. Joannis Annij.

Eiusdem fratris Ioannis Annij commētaria super quartū Berosi incipiunt.

Ecognominibus & eorū rōnibus iam Berofus expediuit tertiu libru: in hoc quarto de antiquitatibus regnorū in cōmuni tractat. Et primo dicit de diuisione principali totius orbis qbus tres primores filios Ianus p̄fecit: dicens.

Nō capiebat igit̄ prisca Scythiaviros aductos: q post diluuiū pauci numero ppter ignobilitatē cōsederāt iuxta fluuiū Araxim: vt significat Diodor⁹ in. iiii. lib. Et i quarto scribit. Celū regē oīm sempiternū: hoies pridēp agros disp̄sos ab inculta & ferina vitā: ad cœtum cōmunē & mitiorē vitā: & vrbes condēdas reuocasse. Hoc autē egit vocatis ducibus & diuisa terra i Asiam: Aphricā: & Europā: vt ante inūdatio nem viderat. Quare inūdatio nō multum imutauerat faciē orbis: quā recognouit. Facta ē autē hęc prima diuisio

Diuisio terre quā facta.

Iapetus
Atlas
Maurus

Multiplicatū est in immēsum gen⁹ hūanū: et ad cōpandas nouas sedes necessitas cōpellebat. Tū Ianus p̄ adhortat⁹ est hoies principes ad quēdas nouas sedes & cōmunē cœtū inter hoies agendū: et edificādas vrbes. Designauit itaq̄ illas tres ptes orbis Asiā Aphricā et Europam: vt ante diluuiū viderat. Singlis autē his p̄cipib⁹ singlas ptes ad q̄s irēt p̄t̄: ip̄e p̄ totū orbē colonias se traducturū pollicit⁹ ē. In tres ptes āno primo natiuitatis ducis Phalech: vt sct⁹ Moyses scribit Gen. x. & xi. cap. vbi supputat a Sem post diluuiū vsq̄ ad Phalech ānos centū. Ergo cetero āno post diluuiū diuisit trib⁹ filiis terrā. Et vt aiūt Hebr̄i & Catholici auctores. Sem p̄fecit Asiā. Cam egypto & Aphricē cuius metropolis fuit Chem Myn: vt in p̄cedēte libro exposuim⁹ Iapetū vero q & Atlas Maur⁹ dictus ē: q obierit i Mauritania: vt Diodorus i. iiii. insinuat p̄fecit Europe: ip̄e toti orbī p̄fuit: dicēte eodē Iano ap̄ Ouidiū. Me penes ē vnū vasti custodia mūdi. Auctor ē Aristoteles: vsus Homeri testimonio i primo Politicorū. p̄cipio gētes & deos ab vno rege cœptos regi: & in familiis senissimū quēq̄ regē fuisse. Ergo docuit principes coloniarū senissimus cosmographiā: quā viderat ante diluuiū: vt sciret quisq̄ in quem locū suas colonias ducturus esset. Eo tēpore vt Phylo Hebr̄us de multiplicato humano genere tradit: ip̄e cum tribus filiis & multis coloniis in pontum venit: et ratis circum lustrauit omne mare mediterraneū: ostendēs primo Sem littus omne Asiaticum: a Tanai per Bosphorū vsq̄ ad Nylū Aegypti: Et Cameſi a Nylo littus Aphricē vsq̄ in angustias oceani & Gadibus. Iapeto autē omne litus Europe a Gadibus vsq̄ Tanaim. Et singulis prouinciis circa litus dimisit primas colonias. Et decennio postq̄ a Tanai discesserat in eundē locū rediit: lustrato mari: & primis coloniis positis: & reuersus in Scythiam: ordinabat alias colonias. Quē dicit Phylo conueniūt ei: quod ait Cornelius Tacitus de situ & moribus Germanorū: dicens priscos cum nouas sedes quērerēt: nō terrestri itinere: sed marī ratis aduectos fuisse. Consentit & de aduentu primo Iani aduecti rate in Vaticanum: ei quod scribit Cato in. ii. fragmento: dicens post opinionē de origine gentium. Siue inquit mūdum existimes sempiternū: vt Chaldei: siue inītiū ex tēpore fortitum: vt Phoenices: siue ante Ninū ānis circiter ducētis quinquaginta quibus durauit aureum seculū: inūdatas fuisse terras: semp Scythiis tribuit principat⁹ originis. Ex his aiūt venisse Ianū cū Dyrim: & Gallis p̄genitoribus Vmbrorū: & rate cū coloniis per thiberim vectū: tenuisse ad leuū lat⁹ Erruriā: primasq̄ in Vaticanū & Ianiculū exposuisse colonias. Hęc a nobis copiose exposita fuerunt sup fragmēta eiusedē Catonis: Ex his patet primas

colonias Italię in Etruria positas: in primo aduĉtu Iani post diluuiũ anno ferme cętesimo octauo & aureo sęculo: vt oēs canunt. Qđ & nos in chronographia Etrusca signauimus. His expositis Berofus de prima antiquitate suę patrię incipit explanare sic dicens. Colonie pri me italię.

Itaq; Nymbrotũ creauit babylonie saturnũ primũ: vt ibi primũ edificaret cũ coloniis suis. Quare nymbrotus assumpto filio ioue Belo cũ coloniis furatus ę rituales iouis sagi: & cũ populo venit in capũ Sęnaar. vbi designauit urbẽ & fundauit maximã turrim año salutis ab aquis cętesimo trigesimo prio regnauit q; añis. lvi. & deduxit turrim ad altitudinẽ & magnitudinẽ motiũ: in signũ atq; monumẽtũ q; primũ i orbe terrarũ ę populũ babylonicus & regnũ regnorũ dici debet. Ergo ab eo exordiemur: & p ipm męsurabim oia regna & eorũ reges ac tpa: abbreviãdo illa in hunc modum:

Querũt plures an ante Babyloniã fuerint alię vrbes. & qđ ante diluuiũ fuerint Enos: vt i principio dixit Berofus: & itẽ loppe de qua Pliniũ i. v. naturalis historie & Solinus in collectaneis aiũt q; loppe ę antiquissima i toto orbe: vt q; ante diluuiũ fuit cõdita. Post diluuiũ vero año cętesimo p totũ sequẽs decẽniũ cõditę sunt primę colonia: singularũ puiciarũ littorearũ vt diximus. Babylonia vero cũ post diluuiũ designata fuerit año. cxxxi. vt dicit: patet q; nõ fuit pria quo ad tẽpus: sed dignitate edificiũ & libidinis dominãdi: vt oēs notãt. De ea narrant oēs historici nõ solũ Moyses & Hebręi: sed etiã Gẽtiles: de quo Iosephus in prio de antiquitate iudaica: de turrũ (inqt) Babyloniae & diuersis vocibus hoim: etiã Sybilla meminit dicens. cũ oēs hoies vnus vocis existeret: qđã turrim edificauerũt excelsam tãq; ascẽsiuã p eã ad cœliũ. Diũ vero vętos imitres euerterũt turrẽ: & vocẽ ppiã vnicũq; ptiti sunt: & ppterea Babel cõrigit vocari ciuitatẽ. De capũ vero Sęnaar in regiõẽ Babylonis: meminit Hestius ita dicens. Qui vero de sacerdotibus fuerũt erepti: louis sacra fumetes: in Sęnaar Babylonis venerũt: diuisiq; post hęc diuersitate linguarũ p generatões suas tenuerũt loca maritima simul & mediterranea. Hũc eũdẽ locũ Hestius pducit Petrũ Comestor i historiis scholasticis. Addit Berofus: se velle męsurare: id ę quo tpe cõperũt regna ab cõdita Babylonia: qã tpa Monarchie Assyriorũ certissima sunt & reges: quĩs męriatur Babyloniã fuisse primã post diluuiũ dicens.

Ioppe.

Anno. c. xxxi. a salute ab aquis prima oim gẽtiũ & ciuitatũ fũdata ę a saturno babylonico nro: vrbs & gẽs nra Babylonica: multiplicata q; ę nimis nũero posteritatis: magisq; studuit paci & religioi saturni deorũ q; opulentiis. Et turrim qđ edificauit sed nõ cõpleuit: nec designatã urbẽ fũdauit: qã post quinquaginta sex años subito nõ cõparuit trãslatus a diis.

Babel

trãslatus a diis: id ę iustis principibus clam discerptus. Nã & filie dę de Aenea & Romulo & aliis clã discerptis q; subito nõ cõparuerint in deos relati. Prouicia Sęnaar Chaldeã: ę ps puincię Babylonię: quã Gręci & Latini vocãt Mesopotamiã. Hebręi vero Aram fluuiorũ quia iacet media iter Tygrim & Euphratẽ. In ea regiõẽ natus ę Habraam ducẽtesimo nonagesimo secũdo post diluuiũ anno: vt supputat Moyses Genes. xi. caplo. Ortus est autẽ

Dignitate nõ tpe prima fuit Babylonia Saturni eius studuit paci & religioni: qã tũc florebat pria aurea etas q; cũ primis hoibus lata ę: vt significat Ouidius in prio Metamorphoseos: & Fabius pictor: & Caroi quorũ cõmetariis plura de aureo sęculo explanauimus. Admonitus quoq; diuina plaga in cõfusiõẽ turris substicit magis q; ab impietate destitit: cũ año eẽt sacrilegus & tyrãnũ. Vñ dę subito nõ cõparuisse

Babylonia Saturni edificauit.

Sęnaar Mesopotamia.

F. Joannis Annij

Vrcoa

in ciuitate Vr Coa id est Chaldea. Quã enim latini & Græci proferunt Vr Chalæorum. eãdem Aramei: Vr coa/dicunt: & Hebræi Vr casdi. Vnde Ptolemæus in Geographia vocat eam Vr coa: & Moyses Vr Chalæorum: dicens Genesis cap. xi. Tare genuit Habraam & Aram qui mortuus est in terra natiuitatis suæ Vr Chalæorum: Tulit autem Tare Habraam filium suum & Loth & Sarai: & eduxit eos de Vr Chalæorum. Qui ergo dicunt Vr ibi accipi pro igne: & sine certo auctore aut ratione dicunt Habraam fuisse proiectum in ignem: hi profecto somniant: & eadem facilitate contemnitur: quo profertur hæc fabula. Igitur Berofus posito fundamento regni Babylonice ac tempore: subinfert quas colonias in quas prouincias Ianus misit dicens in comuni.

Vis

Ab exordio condite Babylonice cepit ex Scythia mittere colonias scilicet nouas per alios duces. Nam ante Babyloniam per omnia littora ipse reliquit: vt supra diximus. Et Camesem misit in Aegyptum & Africam. Sed sedem regiam in Aegypto: Camin habuit vt supra exposuimus. Substituit autem ei pro Africa duos duces: Tritonem & Iapetum. Triton tenuit Libyam & Cyrenem atque Numidiam in qua vt Ptolemæus describit & historici testantur: est lacus & fluuius Triton: ab eo dictus: & insula Tritonidis vbi Dionysius Tritonis Nepos: fuit clam nutritus: & Palatua Minerua Tritonidis exposita: vt Diodorus in. iiii. memorat & alii consentiunt. Græci vero vt nulla pars esset in orbe: a qua non subriperet: falso tamen aliorum gesta: etiam sibi Tritonida finxerunt & Dionysia. Libya autem olim pars Aegypti Marmarice erat: licet Ptolemæus distinguat. Cuius argumeto est: quod Isis siue Ceres aegyptia frugifera legifera dicta fuit: vt Diodorus in primo scribit ex historia Aegyptia & eam docuisse in Italia molere: ac panes conficere cum antea glande vescerentur: etiam Plinius asserit in. vii. naturalis historie: ca. vltimo. Et tamen Festus eam in caput Romæ Argei aduexisse primum fruges ex Libya dixit: quia est pars Aegypti. Similiter & Camesem siue Saturni filium regis sempiterni omnium Cæli regnavit in Aegypto: etiam etiam regnasse in Italia: Sicilia & Libya scribit Diodorus in. iiii. li. Sed difficile videtur quod Berofus ait Iapetum Atlantem substitutum fuisse Camesi in Africa: cum ei principatus totius Europæ obuenerit & maior natu quam Cameles fuerit. Sed dicendum est quod substitutum hic appellauit Berofus extra ordinatum ducem ad auxiliandum in coloniis. Quare Iapetus duxit colonias in Africam ex filiis primogeniti sui Comeri. Vnde ad hanc etatem Hispani magnam partem ex populis Africæ vocant Comeros. Hæc de origine Africæ in communi. De Asia dicitur: quod Ianus misit Gangem cum aliquot ex filiis Comeri in Asiam orientalem. Ptolemæus quoque Comeros populos & Comeras vrbis in Bactris & India notat cum aliis geographis. Ganges nomen suum reliquit fluuiio maximo: de quo Iuuenalis in Satyra. Omnibus in terris quæ sunt a Gadibus usque auroram & Gangem. Circa hunc fluuium Gangas colonias retinuisse nomen usque ad magnum Alexandrum: Curtius

Triton

Palatua
Minerua.

Ceres

Iapetus.
Comeri.
Ganges.

Ab exordio huius Ianus pater misit in aegyptum cum coloniis Chemesenuum: in Libyam vero & Cyrenem: Tritonem: & in totam reliquam africanam Iapetum priscum atalaa. In Asiam orientalem misit Gangem cum aliquot ex filiis Comeri Galli. In arabiam Felicem sabum: cognomine Turiferum. Arabum præcivit arabicæ desertæ & Petreum: Petreum. Canam posuit a damasco usque in extrema Palestina.

In Europa regem sarmaticæ fecit Tuysconem a Tanai ad Rhenum: iunctique sunt illi omnes filii istri & Mesem cum fratribus suis ab adula monte usque in Mesembericam partem. Sub his tenuerunt Tyras: archadius: Emathius. Italia tenuit Comerus gallus: samotes possedit Celtas: & iugal occupauit celtiberos.

libro nono indicat. De hoc fluuio Seneca de situ Indię. Ganges inqt per Indiã fluit nouem alueis: sicut Nylus septẽ: dicẽte Vergilio in nono ęneid. Ceu nouẽ surgẽs sedatis amnib⁹ altus: per tacitũ Gãges. De Arabria sciendũ est vt Ptolemęus in Geographia & alii dicũt q̄ tres sunt Arabię: Fœlix vnde thus venit: & ob id thurifera dicit. Inde deferra. Tertia Petra vbi metropolis Petra de qua Esaias. Emitte agnũ dñe: dominatorẽ terrę de petra de ferti ad montẽ filię Sion. Omnẽ aut partẽ Phœnicię a Damasco vsq; Gazã extremã vrbẽ Palęstinorũ: dedit Canę filio Camelis. Vñ diuine litterę atq; Hebręi hanc phœniciã a primo coloniarũ duce vocãt terrã Canaã: a repromissione vero facta Abrahę: terrã pmisso- nis in qua puincię sunt Damascena: Galilęa: Samaria: Iudęa: Palęstina & Idumea. Hactenus de prisca antiq̄tate Asię: nunc de antiq̄tate Europę post cõditã Babylonã sequitur. Tuyscon inqt dux fuit Sarmatũ a Rheno ad Tanaim. Hi antea Scythę reputati sunt: dicente Plynio in. iiii. naturalis hist. Scytharũ nomẽ vsq; in Sarmatas & Germanos transiit. Nam Germania dicta est sub Romanis: teste Cornelio Tacito de situ & moribus Germanorũ. Est aut Germania pprie a Rheno amne qui diuidit Gallos a germanis: vsq; ad sequẽtem Vistulã fluuiũ qui interfuit Cracouiã metropolim Polonię: quẽ ipsi vocant Visclã. Germania tota in quinq; gña diuidit: vt ait Plynius in. iiii. naturalis historie. cap. xv. Genera inqt germanorũ sunt quinq;. Primũ Vandali: quorũ partes sunt Burgũdiones. Varrinę Carinni. Gurtones. Secũdũ genus Inghuones: quorũ pars sunt Cymbri: & Teutonũ a Caucoũ gẽte. Proximã aut rheno Isteuones: quorũ ps sunt Cymbri mediterranei. Tertiũ genus hi sunt qbus ppe sunt quartũ generis Herminones: quorũ pars sunt Sueui: Hermũduri: Catti: Cherusi. Quintũ genus sunt Peuccini Basternę: Sed hęc diuisio Plyniana vera ẽ de Germanię parte vicina gelido & glaciali oceano. Nã plures alias gentes cõtinet: vt patet in Ptolemęo. Porro a Vistula Cracouię vsq; Boriscũ fluuiũ & Ripheos montes: pprie Sarmatę in Europa sunt. Ripheĩ mõtes dicti a duce Ripheo filio Comeri quẽ Moyfēs vocat Riphat. Sarmatę vero a Sarmate filio Istri. Moyfēs vero vocat ictan & asarmauer: quos Berofus dicit Istrum & Sarmatẽ. Hos gręci vocant Sauromatas. Porro qui trans Ripheos montes & amnẽ Boriscũ extẽdunt ad Tanaim: & paludẽ Męotidẽ: & Tauricã Cheronesum: vt patet in octaua Europę Ptolemęi tabula: his tantũ remanet nomẽ Scythię in Europa: vt etia significat Plynius lib. iiii. naturalis historie. ca. xiii. Scytharũ inqt nomẽ vsq; quaq; trãsit in Sarmatas atq; Germanos: nec aliis ista durauit prisca appellatio: q̄ q sunt extremi harũ gentiũ & ignoti ppe cęteris mortalib⁹ degũt. Qd̄ vero addit Berofus q̄ his functi sunt oēs filii Istri ac Mesę ab Adula monte vsq; in Mesemberiã Ponticã: etiã noia locis extrãtia indicãt: vt patet i Geographia Ptolemęi tabula. v. et. ix. Europę. Adula mons dicit ab Adula duce filio Istri: quẽ Adurã Moyfēs vocat: & est mons supra Nyceã: cuius terminus ẽ inter Galliam & Germaniã nõ procul lacu cõstantiẽli. In his viciniis sunt fontes Istri: qui teste Plynio in. iiii. naturalis histo. ca. xiiii. oritur in Germanię iugis Norię ex aduerso oppidi Gallorũ Scanri: qui & Danubi⁹ d̄: et cũ primũ in Illiricũ venit dicit Ister: ac per innumeras lapsus gẽtes sex ostiis in pontũ defluit. Est igit binominis dicẽte etiam Ouidio in primo lib. de ponto. Ripę vicina binominis Istri. Nomẽ Ister tenet a duce. Mons Adula immensa terrarũ spatia in lōgitudine meritur: diuersisq; locis diuersa sortitur nomina. Transmontis ad superũ septẽtrionẽ longitudinẽ in Ptolemęo adhuc inuenies Mesęos a mesa: qui Mesiis duabus imperauit superiori & inferiori: quas nunc vocant Valacchias alrerã altani: alterã bassam. Quidã scribunt Mysiam: rectiusq; Plynius in. iiii. naturalis historie. Mesiã. Inferior Valachia siue Mesiã pontica in Ptolemęo tenet Tyraspolim a Tyras filio Iapeti: & Istropolim ab Istro duce: & Tybiscã a Tybo filio Istri. Inferior Mesiã: continet Bosinenses & Valacchos bassos: & Dedanos a Dedano Curete: quam regionem Dedaniam posterũ corrupte Dardaniam protulerunt. Sequuntur duę Bannonię: Pannoniã

Arabię tres

Promissio
nis terra.

Tuyscon.

Sarmatę
Riphei.

Adula.

Ister.

Valacchiã
Moesię

F. Joannis Annij.

Dalmatia
Salona
Macedonia
Epir⁹
Thracia
Mesi

Valacchi.

quas vulgo vngarias: latine Pannonias dicimus mutata b in p. Phis ex filiis Istru & nepotibus scribit Ptolemus noia locoꝝ. Saum fluuium: Salinum a Sala. Azalos populos & a fratre eius Albine Albanu monte. Porro cis longitudine montis Adule vsq; Mesembriam inuenies Meseos Lyburnos a Mesa duce. Jader coloniam: a Jader filio Istru. Cismotem Mesam inuenies Dalmatia a Dalmatad filio Istru: & Dicloteꝝ a Dicla filio Istru. Salona a Sale filio Istru. Sequitur Emathia ab Emathio filio Camefis: de qua Lucanus in principio. Bella inquit per Emathios plusq; ciuilia capos. Ea postea Macedonia dicta est a filio Osiridis: vt Diodorus aut hor est in primo lib. Epirus a filio Istru dicit. Inuenimus no solum Istru nomen Chaldecum: sed & Mosaicum Ictim: promotorium ab Ictam qui & Ister. Deinde sequitur Thracia quasi Tyracia a Tyras filio Iapeti: vsq; urbem in fine montis: qua graeci Mesembria: Berofus Mesemberia. Phyllo Mese Sephara. Moyfes vero Sepharan vocat Gen. decimo cap. De Comero in sequentibus dicitur cu ducibus Tubal & Samore. Hoc tamen velim admonitu esse lectorẽ quosda dicere Mesos esse: quos Bulgaros vulgus nuncupat. Quod profecto esse falsum testimonio Danubii coprobatur. Ostia em eius sunt in Mesia: vt Ptolemus & alii docent. Ceteru Valacchi & no Bulgari tenent ostia Danubii. Sunt igitur Mesi quos Valacchos dicimus: & no Bulgari. Sed de his haec dicitur de his & aliis qui mutauerunt noia si tempus quadoq; dabitur. Nunc de fine quarti libri Beroffi prosequendum est: de quo ita dicit: atq; concludit.

Post Nymbrotu dicit supradictos duces iuisse ad loca sibi assignata. Na ante Ian⁹ ipse loca exploratur⁹ circu litora mediterranea colonias posuerat vt supra exposuim⁹. Meoratu vero dignu est: qd subdit singlos duces iposuisse noia sua locis: q tenuerunt: scilicet motibus: fluminib⁹ & urbibus. Vnde Hieronymus in comentario sup Genesis: et Eusebius de vocabulis getium Iapetus inquit tenuit in Asia & Europa. In Asia quide tenuit ab Amano: Tauroq; motibus Syrie ac Cilicie vsq; Tanaim. In Europa vero totu tenuit a Tanai ad Gadirã: relinquens locis ac gentibus vocabula: ex quibus quedã mutata sunt a posteris: alia permanet vt fuerunt. Haec dicti auctores. Tribus aut ex causis iposuerunt noia getibus & locis. Prima & secunda ponit Berofus in littera. Et ideo argumetu a nominibus vetustis getium & locoꝝ: est validi⁹ quocunq; auctore: qa auctores quadoq; fallunt & fallunt: no autẽ nomen impositu. Et ideo Liuius in qnto ab vrbe condita: qm multos heret auctores asseretes Thufcos ipasse tota italie

Tres causas
imponendo
rum noim.

Hi sunt qui egressi sunt post nymbrotu: singuli cu familiis et coloniis suis: relinquentes noia sua locis in signu expeditionis a iano patre commisse: et ad monumentu posteris vt sciret quis eoru fuerit conditor. Hi iuxta mandatum iani coloniis turri constructa pmetropoli: ipsi in Veis et cauernis casas habebat. Solus noster Saturn⁹ iccirco excessit mandatu: qa vrbe vrbiu et regnu regnoru voluit ee Babyloniam. Rursus his tpe⁹ ianus cu oes in colonias missi abiissent: eos qui remaserat biptitus est. Na secum retinuit filios plurimos quos post salute ab aquis genuit: et ite maximã getium multitudinẽ quẽ secum in colonias conductur⁹ erat. Scythia cum matre sua Araxa et aliquot coloniis qui Armeniam incoleret: rex primus relict⁹ e constituto summo pontifice Sabbatiosaga ab Armenia vsq; in Bactrianos: que logitudo a nobis ad hac ætatem vocatur Scythiasaga. Postremus omniu ipse Ianus ab Armenia p orbem colonias seminaturus: egressus est. Haec nostri maiores mitis libris tradiderunt

Nunc de temporibus eorum ac posteritatis dicemus: iuxta id quod in nostra chaldaica & primordiali scythica historia fideliter memoria conseruatum est.

mento: quod alterum Thuscum communis vocabulo gentis: alterum Atriatium ab Atria Thuscorum colonia vocauere Italice gentes. Graeci eadem Turrhenum atque Atriatium vocant. Terra ratio imponendi nomina est: ad fulgoris & memoriam eorum & praecedentium maiorum: uti Lactantius in. xi. capitulo primi libri institutionum: arguens contra Minutium foelicem. Potest inquit etiam sic argumentari. Saturnus cum potentissimus esset rex: ad retinendam partem suorum memoriam: utriusque nomina caelo & terrae indidit: cum haec prius aliis vocabulis appellarentur: qua etiam ratione montibus & fluminibus nomina sunt imposita & mari: ut mare Icarum: egeum: hellepontus: & in Italia Auentinus & Thyberis. Ita Saturnus natus est ex homine: cui nomen fuit Vrano siue Celo. Quod esse verum Trimegistus auctor est: qui cum diceret admodum paucos extitisse in quibus fuisset perfecta doctrina: in his Celum: Saturnum & Mercurium nominauit. Haec Lactantius. Nota hoc loci lector hunc Trimegistum Aegyptium fuisse longe ante primum Saturnum: Graeci antiquissimum Apreram. Et ideo de Aegyptiorum etiam orbis praecis deis Celo: Saturno ac Mercurio dicit. Nam Mercurius perfecta prudentia extitit: ut Diodorus in primo libro docet. Saturnus vero pater Osiridis Camefes perfecta physica & Magica floruit: a quibus & Zoroaster & magus appellatus est: uti Berofus & Hebraei atque Catholici tradunt. Celum vero omnium rex sempiternus Ianus docuit perfectam physicam: Theologiam & ritum atque naturalem Magicam ut Berofus tradit: adeo ut teste Macrobio in primo Saturnalium: Eum physici miris effectum argumentis diuinitatis: & perpetua pmeruerit praeparatione in omni sacrificio: & Mithici praedicet eo regnante religione ac sanctimoniam omnium domos fuisse munitas. Diodorus quoque in. iiii. libro cum Berofus consentit etiam Astronomiam & alia plura: Celum regem docuisse. Rursus Ianus inquit mandatum dedit quod praeparatus fuit Nymbrotus: ut Turrim prometropolis construeret. Dionysius Halicarnassensis in primo scribit moris fuisse antiquis ut urbes non magnas sed paruas & locis munitas cederent: non quod lapidibus: sed ut ait Berofus solum praeparat turrem Veias & cauernis. Veias appellat curruis & cauos truncos arborum & tuguria: ut de praecis aureo seculo natis in Latio Aoriginibus: Virgilius insinuat in. viii. aeneidos dicens. Haec nemora indigenae fauni Nymphaeque tenebant: Gensque virum truncis & duro robore nata. Turris autem ab Etruscis praeparabatur Tursis a quibus Tursena & Etruria: ut Myrsilus & Dionysius Halicarnassensis in primo libro dicunt. Est autem Tursena & Etruria urbs turritis edificata: Eas posterius mutata. s. in. r. prorulerunt Turreniam Etruriam: Romani Etruriam: ut probauimus in Annia questione. xvi. vsque in. xx. & super Myrsilum atque Xenophontem de aequiuocis: ubi & omnem urbem tetrapolim turritam fuisse probauimus. Ergo Ianus docuit humiles urbes ad coetum & communionem politicam: non ad populi & dominationis libidinem. Unde omnes urbes quae ante Romanorum imperium in Thusciam antiquissime praeparauerunt: haec paruae sunt. Quas vero magnas cernimus: aut nouas scimus: aut post destructionem Gothorum ad aetatem legimus. Quae vero Berofus dicit Ianum postremum omnium colonias per orbem traduxisset hoc intelligitur de secunda praeparatione ab Armenia post conditam Babyloniam: quia antea primus omnium exploraturus littora transportauit: ut in praecedentibus ostensum est.

Noim iponendoru ratio secunda.

Trimegistus Mercurius Saturnus Celushoies

Ianus

Finitur quartus liber commentariorum super Berofum.

F. Joannis Annij.

Eiusdē fratris Joannis Annij super quintū librū Berosi cōmētaria incipiunt.

N precedēte libro: iā Berofus exposuit oīm regnoꝝ & puīciarū antiqta-
tes & origines in cōi: nūc in particulari eas diffinit: a Saturno p̄rio Nym-
broto rege Babylonia: vsq; ad decimū octauū regē Ascatadē. Vñ totus
hic liber diuidit̄ in decē & octo ptes: quarū prima est q̄ antiqtates & ori-
gines fuerint sub Nymbroto primo Saturno atq; rege Babylonię dicēs.

Babylonia
tetrapolis.

Babyloniā tetrapoli posuit Nymbro-
tus: quoꝝ ptes teste Moyse Genes. x.
ca. dictę erāt Babel: Arat: Acar: Galā-
ne: Oīs em̄ ciuitas regia: & caput re-
gni tetrapolis cōdebat: vt in fine Xe-
nophōtis de equocis pbauim⁹. Baby-
lonia vero fuit inītiū & caput sedesq;
regni Nymbroti: vt ibidē scribit Moy-
ses. Comerus fuit primogenit⁹ Iapeti
post diluuiū: vt rā Berofus q̄ Moyfes
scribit. Gall⁹ Epitheto paterno dict⁹
est. Est autē Gallus nomē: vt de equo-
cis Xenophon docet pluriū originū.
Nā vt latine originis: significat mari-
tū gallinę. vt gręcę: cādīdū: Vt Celti-
cę Frācigenas a Galethe filio Hercu-
listeste Diodoro i. vi. li. Vt phrygię ca-
stratū: vtī Gallī Cibelis: & gall⁹ fluui⁹
quia ad insaniā secādi testes inducit.
Vt autē Arameę & Hebręę originis: si-
gnificat inūdatū. Ergo Comerus gal-
lus inūdatus Epitheto paterno dicit̄.
Vñ lanigenę q̄ Vmbros vetustissimos
Italię genuerūt Gallos Veteres p̄ge-
nitores Vmbroꝝ vocat. Cato i. li. frag-
mēto originū. Et Solin⁹ i collectaneis
veterū inqt Galloꝝ prolē Vmbros eē
M. Antonius asseuerat. Hos eosdē ga
in clade aquosa imbrī⁹ supstitēs fue-
rūt: Gręcę Vmbros dictos. scilicet epi-
theto p̄rio veterę Galloꝝ lanigenoꝝ
Comerus loca: scilicet vbi lanus au⁹
antē colonias posuerat: a se cognōia-
uit. Nā in Vetuloniēsi agro est vallis
Comera: & Ry Comerī⁹. In Phaliscis
est regio Comerfan: a qua oppidū Iso-
la Comerfana. Clusitū quoq; antea Co-
merfolū dicebat: vt autor ē Liui⁹ i. x.
ab vrbe condita. Docuit autē Thufcos

Gallus.

V supradiximus āno a salute
hūani generis ab aquis cete-
simotrigesimo p̄rio: cœpit
regnū Babylonicum: sub no-
stro saturno: patre iouis Be-
li: q̄ impauit annis. lvi. Anno hui⁹. x. Come-
rus gallus posuit colonias suas in regno: qđ
post italia dicta est. Et regionē suā a suo noīe
cognominauit: docuitq; illos legē & iusticiā.
Anno ei⁹. xii. Iubal cōdidit celtiberos & pau-
lo post samotes q̄ & Dis celtas colonias fun-
dauit: neq; qsq; illa etate isto sapiētior fuit: ac
p̄pterea samotes dict⁹ est. Anno Nymbroti
xv. Oceanus ad Ninū egypti cōsedit: & mul-
tosex sorore tethyde edidit liberos. Inde sup-
uenit ille corruptor hūani generis chemele-
nuus: vbi thelchines magicā docēs: maxima
opinione celebrabat. Anno. xviii. eiusdē Ba-
bylonici regis. Gogus sabeā arabia Fœlicē
cū sabo suo patre puer tenuit: & triton libyā
& Iapetus priscus atala aphricā. Cur ethio-
piā: & Getulus Getuljā. Anno eiusdē. xxv.
thuyfco sarmatas maxios populos fundauit
& Mesa cū filiis istrj priscos mesios posuit:
vsq; p̄oticā mesēbria ab adula mōte. Anno
xxxviii. eiusdē regis sage armeni multiplicati
possederūt oēm caspiā regionē. ab armenia
vsq; i Baetrianos: & ianus pater ianeos colo-
nos traduxit in Hircaniā: & ianilos i meso-
potamia versus mare sub Babylonia. Anno
xl. eiusdē regis aliquot coloni ex filiis comeri
in Baetrianis sibi sedes quęsiuerūt. Et gāges
in india sedē sui noīs. Anno. xlv. eiusdē re-

gis aliq ex filiis mese ac Getulí iúcti simul prí-
mí mesagetas in india ppagauerút. Eadē tē-
pestate Saturn⁹ rex babyloníe misit prínci-
pes coloniarū assyriū medū: moscū & mago-
gū: q regna cōdiderūt assyriū: medū & ma-
gogū in asia: Moscos vero & in asia. simul &
europa. Anameo quoq; adolescentulus meo-
nes a se dictos cōdidit: & regnavit centum
quinquaginta annis.

legē atq; iura: quę scilicet ante viginti
annos: & aplius auus ei⁹ Ianus í scri-
ptis illis mádauerat licet breuibus ab-
solutas. Hispanos cōdidit Iubal. Hic
frater Comerí ex Iapeto patre: a Moy-
se vocat Tubal. Primū locū tenuit í be-
tica a se dictū Tubal: quē mutata ob-
silitudinē ífarū í platiōe. T. in. D. po-
steri dixerūt Dubal: vt scribit a Pōpo-
nio Mella: de vrbib⁹ Betice. Hūc eūdē
Tubal qdā noiauerūt Taracon a quo

Iubal.

vrbs Taracon. Cū eo venisse Sagas: argumēto ē vetustissimū Sagūtū: amicitia poplī Ro-
mani illustre. Celtas siue gallos Frācigenas cōdidit Samotes. Samothes fuit frater Come-
ri atq; Tubalis ex Iapeto pfe: a quo primū Britones: íde Galli Samothesi dicti fuerūt: & p̄ci-
pue Philosophi atq; theologí sectatores ei⁹. Vñ Diogenes Laerti⁹ í príncipio de vita pho-
t̄ philosophiā inqt a Barbaris íitíā sūpisse cōplures auctores asserūt. Cōst at em̄ apud Per-
sas claruisse Magos: ap̄d Babylonios & Assyrios floruisse Chaldęos: ap̄d Celtas & Gallos
Dryudas & q Samothesi dicūt: q teste Aristotele í Magico & Secione í. xxiii. successionū lí-
bro: diuini atq; hūani iuris fueſ p̄tissimí: & ob íd religiōi deditissimí: Ac p̄pterea Samothesi
appellati sūt. Verū írat⁹ Diogenes gręculus subdit. Qui inqt hęc Barbaris tribuūt: hí p̄fe-
cto recta factaq; nesciūt. A Gręcis nēp̄ nō phia mō: vęx etiā hoím gen⁹ íitio manauit. Nā
Musco Athenę: Lyno vero Thebę íclytę sūt. Hoř prim⁹ iuenit̄ de deoř gñatiōe & íitio re-
rū tractasse: alterū de cursu dieř & sydeř: deq; aialibus: & mūdi gñatiōe scripsisse affir-
māt. Ita phia íitíū a gręcis habuit. Hęc ridicul⁹: & ídoctus arguēdi gręcul⁹ Diogenes. Sic
em̄ arguēdū ē. Lyn⁹ & Muse⁹: & Orpheus: ab ægyptiis & í egypto didicerūt Orgia & theo-
logiā: & reę sciētíā: Et ea í rudissimā & absq; l̄is gręciā retuleſt: vt í priō lib. & aliis testat̄
Diodorus ex egyptiā hístoria. Quare phia a Barbaris íitíū sūpsit: nō a Gręcis. P̄tērea a se-
ptē sapiētibus phia gręcię coępta ē: q oēs ab ægyptiis didiceſt: vt ídē Diodor⁹ & alii asse-
rūt. Quare a Barbaris nō a gręcis: íitíū habuit phia. Rursus Orpheus: & Lynus & Muse⁹:
quos primos gręcię philosophātes & theologizātes faciūt: fueſt paulo āte Troię excidiū
ga Orpheus cū hercule & Argonautis nauigauit: & p̄ceptores herculis fuerūt socii Or-
phei Lynus Theban⁹: & museus Atheniēsis: vt oēs gręci cōscribūt. Porro ab hís ad ātíq̄ssí-
mū regē Gręcię Phoroneū príscū: q primo āno Nini regnavit vt í príncipio & p̄cēmio dixi-
mus: nūerant in Eusebio de tpibus: āni ferme octogita supra septígētos: & ante eūdē Pho-
roneū septingētis viginti ānis inuēti sunt Coctiles Laterculi ínscripti astroř obseruatiōe
physica: vt Epigenes grauis auctor docet: & Plinius in. vii. natural' hístorię. ca. vltio refert
Ergo Phœnices atq; Assyrię l̄ę: artes: & disciplinę: āte príscos Gręcię theologizātes fueſt
annis nō mín⁹ qngētis supra mille. Rursus Strabo q floruit Octauiani etate: íscribit í Geo-
graphiā Iberica: hispanos circa Beticā eruditos atate sua fuisse: & eos affirmare sex mili-
bus ānis ante: se habuisse leges: & carmína atq; l̄as. Sūt aut̄ sex milia Iberoř anní: q teste
Xenophōte vtunq; quadrimestri āno: ex solarib⁹ duo milia. Q̄si ab Octauiano retro sup-
putes duo ānoř milia puenies ad inítia Nini: a quo vsq; ad Argonautas colligūt āni: nō
mínus septígētis: tam secūdū Eusebiū de tpibus q̄ alios Chronographos. Quare phia &
litterē nō mínus septingētis annis fuere ante hispanis q̄ Gręcis. Inítíū ergo Philosophię a
Barbaris non a Gręcis fuerit. Quadrant autē traditiones Hispanorum: & Berosi dicen-
tis: q Tubal Samothes: & Tuyscon anno quarto Nini formāt legibus sua regna. Et vt ait

Saguntus.
Samothes
Britones.

Samothesi

In Diogenē
Laertium.

Phia a Bar-
baris orta

F. Joannis Annij.

Strabo: circa Beticam doctiores Hispania ea tempora tradunt. Tubal autem vrbs a primo Hispanie duce dicta: est in Betica: vt notat Pöponius Mella: quam corrupte vocant Du- bal. Quare: vt cöplures auctores tradüt verum est q̄ Philosophiæ initium & litterarum simul: nō a Græcis: sed antiquissimis Phoenicibus: Assyriis: Chaldeis: Ianigenis: Hispanis: & Samothis atq; Germanis: & Aegyptiis emanauit. Ergo quoniam Galli vt ebantur lit- teris quibus & Græci: vt testatur Cæsar in. vi. libro cömentariorum: easq; a Samote patre Dite habuerunt: vt ibidem dicit: consequens necessario est: vt non a Cadmo: sed a Gal- lis tam Galathæ q̄ Meones & Gallogræci & tota simul Græcia eadē habuerint. Argumēto sunt quæ auctores produnt Xenophon Archilocus: & Iosephus. Nā Xenophon in libro de equiuocis cum plures Cadmos distinxisset: hæc subdit. Quintus Cadmus fuit paulo ante ruinas Troiæ Armonia Samothraca inclytus: qui ob Armonia a prisca vxore certamē pas- sus: rediens a Phoenicia: retulit in Græciam primus sexdecim numero rudes litteras: non Phoenicas: sed characteribus Galatharum & Meonū persimiles. Et Archilocus in Epithe- to temporum cum octo discreuisset Homeros: hæc intulit. Vltimū hunc Homerum atas nostra cernit: qui Olympiade. xlii. & ab excidio Troiæ quingentesimo anno patria Meon: Olympico certamine victor iudicio totius Græciæ eximius poetarum est habitus: & eisoli- ius tributum emendandi characteres & nomina: & linguam græcā: quæ (vt ferunt) Cad- mus Samothrax fere Barbara & plena ruditatis attulit: nihilq; Phoenicum habebant: sed Galatharum & Meonum figuras retinebant. Iosephus item: a publica fide sacerdotum & Bibliothecarū probat: non habuisse litteras a Cadmo: quia nulla certa & publica fide: sed priuata posteraq; opinione id dicūt. Sic enim contra Appionem grāmaticum arguit. Græ- ci gloriantur se a Cadmo habuisse litteras: cuius vestigiū non possunt ostendere: aut in Archiuis sacerdotum: vel publicis armamentariis & Bibliothecis. Hactenus de Tubal: Samote: & Tuyscone: de quo plura etiā in præcedētibus libris dicta sunt: sicut & de Ocea- no: Iapeto Prisco: Comeris: Mesa: Istro: Gange. Porro etiā de Tritone supra exposuim⁹. Cætera clara sunt: exceptis quibusdam obscurioribus. Primum est de Telchinibus: qui etiam ab ægypto in Rhodum colonias miserunt: de quibus Diodorus in. vi. li. ex Rhodia na historia hæc scribit. Fertur Rhodios cum Calfurnia Oceanī filia Neptūnū nutruisse: ab Rhea illis datum: primūq; inhabitatam fuisse insulam ab his quos vocant Telkines fi- lios maris. Telkin Lydi dicunt Apollinem: & Alysiy Iunonem: & Nymphas Telchinias. Et apud Camereos ibidem Iuno appellatur Telkinia. Et subdit. volūt. Telkines fuisse in- cantatores: & tanq̄ magos inducere nubes: imbrem: & grandinem: ac mutare solitos pro- prias formas cum vellent: & artium inuidos extitisse. Rursus dubitatur de eo qd̄ ait As- syrium fuisse missum a Saturno: qui Assyrium constituit imperium. Quis fuit iste Assy- rius: & quando constituit imperium? Respōdetur ex dictis Xenophontis in libro de equi- uocis: q̄ Assyrius fuit propriū nomē filii Beli Iouis: cognomē vero lingua Assyria Ni- nus id est Iuppiter: quia is qui fuit Babylonis Hercules: idem & Iuppiter Assyriis: vt ipse dicit: & nos in commentariis super ipsum exposuimus. Et vt ait: auus eius & pater condi- derūt oppidulum: in qd̄ ipsum miserunt. Et cum bello domuisset Asiam. ipse Ninus id est Iuppiter: & oppidum in urbem regiam maximam verrit & a cognomine Ninum vocauit vt etiam Diodorus in. iiii. li. est autor. Moyses item confirmat assyrium egressum a Baby- lonia: ædificasse magnam Ninuē urbem tetrapolim: cuius quattuor partes nominat Ninuē siue Ninum: Resem: forum: Cale. Cætera plana sunt. Sequitur Berofus de secu- do rege Babylonie Ioue Belo: filio Saturni Nymbroti: & quæ gesta & antiquitates sub eo contigerint dicens.

Galli græ-
cis tradide-
rūt lras.

Telchines.

Assyrius.

De Belo Ioue.

Secūdus rex Babylonie iuppi-
ter Belus filius dicti saturni:
regnavit annis .lxii. & funda-
menta designata babylonie:
oppidi magisq̄ vrbis erexit.

Pace fruebatur vsq̄ circa finem imperii sui.
Anno. iiii. hui⁹: comer⁹ more scythico vñ ve-
nerat docuit suos italos vrbē curribus cōpo-
nere. Et iccirco Veī appellati sūt vocabulosa
go: q̄ veias plaustrū appellant: & vrbē ex his
cōpositā si parua sit veitulā: si magna vlurdū
si metropolis CyOcholam ad hęc quoq̄ tpa
Scythæ plaustris & curru p̄ domib⁹ vtunt:
Et sub solario qdē stabulū: supra vero hñt of-
ficinas dom⁹. Cōcludit & loca a se cognōiata
Tyras postq̄ tyrū fūdavit: cū principib⁹ colo-
niarū littora maris tenuit: fūdavitq̄ thraces
archadi⁹ archadiā: emathi⁹ emathiā tenuit.
Anno. xly. hui⁹ Belī ianus pater posuit colo-
nias i arabia fœlice & a suo noīe vnas vocavit
Noā & a cognōie ianineas. Qui vero ex po-
steritate comerierāt Galli ab auito cognōie
illos appellavit Gallos. Anno. lvi. hui⁹ Belī
Chemefenus venit iitaliā ad comeros: & nō
cōparēte comero: cœpit colonias regere at
q̄ corrūpere suis impietatibus & sceleribus:
lanus vero pater circa arabie fœlicis fluviiū
plures colonias relinquēs & a se ianineas co-
gnominās: in aphricā ad tritonē venit. Hac
erate iuppiter belus cœpit libidie dominādi
torqueri. Et paulo ante araxa cū filio scytha:
creato oīm gentiū sagarū rege sabatio saga-
atq̄ in armenia relicto: ip̄a occupavit oēm p̄-
tē occidentālē ab armenia vsq̄ in sarmatiā eu-
rope. At vero iuppiter Belus cū nō possit
alius subiugare nisi subactō & trucidato sa-
batio sagarū rege: clā molitus est illū p̄imere:
Cūq̄ saturnus p̄spiceret se nō posse euadere

Nō dissentiūt q̄ dicūt vrbē Babylonē
cōditā a Semiramide: qm̄ Nymbrot⁹
territus cōfusione liguarū designavit
Babyloniā parua tetrapolim: & Bel⁹
fundmēta erexit: & Semiramis aplissi-
mā reddidit: quo pacto illā describit
Diodorus i. iiii. li. Comerus vero Veīs
cœpit vtī more Scythico: i Tetrapoli
a Iano cōditā: vbi habitabat tuguriis
& criptis. Vñ & illā ptētunc Veitulā
nūc Veituletū dicim⁹ a quo Veitulo-
nia: q̄ posteri p̄ Sineraicā diphthōgō
ptulerūt Vetuletū & Vetulonā. Et
in hoc loco nō supflue repetit qd̄ ante
dixit: loca a se cognōiavit: q̄a in agro
Vetulono cognōiavit vallē Comerā
& Alueū Ry Comeritū. cū primū ve-
nit sub Nymbro: Hoc vero āno Be-
li cōdidit Comer solū qd̄ nunc Clusitū:
& Comer sanā nūc Phaliscā: vt i p̄mis-
sis diximus. Qd̄ vero Tyras cōdiderit
Tyrū: nomē est argumēto: Porro Syri
& Hebrēi a p̄ciparu phœnicie ac ma-
ris vocāt eū: Zor. Or em̄ collē mōtēq̄
significat: zi vero a cōsilio dignitatis
deriuationē habet: vt Talmudistē pe-
titi asserūt: & diu⁹ Hieronymus ī sinu
ar libro de it̄p̄tatiōibus. Hinc Zor ē
cōsularis collis. Tyrus em̄ ē īsula pua
in modū magni & apli collis vbi ciui-
tas ē: quā cōtinētī iuxit magnus Ale-
xāder: vt Curti⁹ refert: & Ouidi⁹ cō-
firmat .xv. Metamorphoseos dicens.
Fluctib⁹ abite fuerāt Antysa plerosq̄:
Et Phœnissa Tyros: quarū nūc īsula
nulla ē. De Iano vero p̄ter id qd̄ Plini⁹
lib. vi. natural̄ historia: a suo cognōie
Ianibeos & Ianineos descripsit eē ara-
bie fœlicis fluminis accolā: etiā & vrbē
Gallā: & Gallim īsulā a p̄prio noīe
Iani Noa. Noā vrbē enūerat. xxxi. cap.
Quineriā diuinā l̄xā in p̄ria Ogygia
Phœnica Noē: q̄ postea ab Hebrēis di-
cta ē t̄ribus Iuda: vrbes versus Edom
qdē: alterā a noīe dictā Noam: alterā a
cognōie Iani in p̄fectura Gaze: vt pa-

F. Joannis Annij

ret Iosue. xv. cap. Et Ianiā portū Pale-
stine in eadē tribu norant Ptolemus
et libri Maccabeorū. Ex quo intelligi-
mus veracē esse Berosum qui Noam
Ogygem eundēq; cognosce Ianiū patrē
toto orbe pfectū posuisse colonias: et
a se denotasse: ac ppter ea mithice id si-
gnificasse Ouidium: qui cū in primo
de Fastis inducit dicentem. Me penes
est vnū vasti custodia mundi. Came-
ses item circa finem Beli venit in Ita-
liam. Quare paulopost scilicet circa
p̄cipia Nyni cōepit regere. Existimo
eum litasse: vbi Rispāpanos gr̄ecovo-
cabulo dicitur. Nam cum pro inito re-
gimine antiquitus ad littora fluminū
litarent: et illis noīa sua imponerent:
vt Rylanus. RyCiutus. RyComerius
RyOsiris. RyAtlus. Equidē & Came-
senuus Rispāpano nomē per interpre-
tationē dedit. Rys em̄ gr̄ece fluētum

Pan

est. At panpanos Arameę Camesenuus ē. Cui ē argumēto. q̄ Cham siue Chem gr̄eci pan-
dicunt: vt patet ex Diodoro in primo libro qui Chem Myn interpretatur Panos vrbē: et Pro-
lemus Panopolim. Quinetiā alterā vrbem ipsi Camesi dicatā: tanq̄ vnīuersali Aegypti-
orum Panis: & Inuo: Panpanos appellant tam Ptolemus q̄ alii Geographi. Ergo eundem
quem Aegyptiū Chemesenuū: Latini olim Camesem. Gr̄aci Panpanos dixerunt. Quare
Ryspanpanos p̄ inexpugnabile ab interpretatione argumentū: est riuus & fluentū Cames
Quod vero subdit circa finem imperiū sui: Iouem Babylonie Belo insidias parasse atq; ar-
ma: contra Sabatiū Sagam. id est regē Armeniorū: iam facit atq; ostēdit aureū seculū e pe-
ximo finiendū: quo teste Trogo & Iustino: mos erat regib⁹ imperiū fines tueri: nō p̄ferre
et cuiq; intra suam patriam regnū finiri: de quo super Fabium pictorē ad longū loquuti
sumus. Quę vero de Hāmonis adulterio & Almanthea & Dionysii Lybici ortu: hoc loco
Berosus breuib; absoluit. Diodorus in. iiii. lib. multa verbositate narrat. Vnde ibi quisq;
legat historiā. Hoc loci satis est notasse: q̄ Cameses Saturnus ægyptiorū: quem in eodem
libro Diodorus cū Beroso sentiens asserit regnasse in Italia. Sicilia & Lybia: prius in Italiā
venit: q̄ ab ea pulsus a Iano in Sicilia regnaret: et a Sicilia sumpta militiā Hammoni bellū
in Libya inferet: vt in sequentibus videbitur.

Saturnus
ægyptius.

De Nyno filio Beli.

Ninus.

Ninus iste fuit Babylonis Hercules:
et Assyris Iuppiter. Vñ & Saturn⁹ Sa-
ga fugat⁹ armis Iouis dī. Nā & Belus
Iuppiter Babylonicus ea parauit: & fi-
lius eius Ninus Iuppiter Assyri⁹: eadē
explicuit. Qd̄ vero Nin⁹ idē sit & Iup-
piter Assyrius: auctor est Xenophon

q̄ innumeras insidias sibi parauerat Iuppi-
ter Belus: clandestina iuga se tutabat in sa-
gis Caspiis delitescēdo. Cūq; naturę cōceder-
et: iussit filio Nino vt Sabatiū sagā fundis
tutus deleret: et omnes populos babylonico re-
gno subiceret: quia oīm in orbe primū fuis-
set. Quo accepto Sabatius delitescēbat in
Bactrianis sagis: quousq; cerneret tempus
idoneū vel ad regnū vel ad fugā. Ita arma lo-
uis cōtra eū parata illū regno pepulerūt cir-
ca tempora Semiramidis.

Eodem tēpore Triton reliquit filiū Hammo-
nem regē Libyę: qui accepit coniugē Rheā
soror ē Camesenui Saturni ægyptiorū: sed ta-
men ex Almanthea adolescētula clam Rheā
Dionysium sustulit: et in Nysam vrbē ara-
bię educandum misit.

Tertius rex Babylonie a nris scribit Nin⁹:
Iouis Belifilius & regnavit annis. lii. Hic om-
nibus suis viribus sumptis armis p̄ris sui Iou-
is Beli: oibus bellum intulit: nulli parcēs: et
Sabatiū sagā q̄ eēt in oīm desiderio omnistu-
dio ad interitū queritabat. quare etiā toto

huius tpe exul apud suos delituit. Hic oim primus ex nris regib⁹ Babylonicū regnū p pagauit: & oim primus tēplū Belo p̄ri: & matri iunoni: & Rheę auie & Itatuas ī medio oppidi babylonię erexit. Anno hui⁹ Nini. iiii. Tuyscō gygas sarmatas legib⁹ format apđ rhenū. Idipm agit iubal apđ celtiberos: & sarmotes apud celtas. Ecōtra camelen⁹ saturn⁹ ægyptiorū comaros italos nitebat^r corrūpere: iuuatib⁹ illū cōuenis & aduenis quos ille p italię coloniis cōduxerat: quos ipi vocāt mōtanos aborigines. At apud Libyālis orta est iter Rheā & Hāmonē ob stuprū admīssū cū almāthia: q̄rebatq; rhea vbi dionys⁹ esset vt eū pderet & diu lis ista rixaq; perseuerauit. Anno Nini. x. ian⁹ p̄ ex aphrica ī celtiberos hispalos venit: vbi duas colonias dimisit a se dictas noelas & noeglas. His. n. ēt antea cognōibus cognōiauerat vxores iapeti & chemenui. Nini. āno. xix. ian⁹ p̄ veniēs ī italiā cū cōperisset camelenuū p̄ter opinionē corrūpētē iuuētutē: tribus ānis illū equo aīo tulit. Deīde illi aliquot colōiis assignatis: eū italia excedere iubet. Ip̄e oēs colōias diuisit. Etenī oēs colonos comaros corruptos & cōuenas & aduēas: mōtanatrās ianiculū amnē colere iubet: illisq; filiā suā cranā helernā id ē suffragio ab his electā & exaltatā reginā cū sceptro albā dat. Nāq; duos filios luos no uillimos cū illorū posteritate cranū & cranā ianus cū comero miserat: coaluerantq; īgētē atq; posteritatē maximā quā nostra etate ianigenā vocant: cognōiant aut razenuā: id ē sacra p̄pagatricē incubāq; cōtra īpietatē camelenui: Itaq; suā posteritatē separatā ab aboriginibus esse voluit cī ianiculū amnem ī planitiē atq; maritimis. Cognominauit autem eam razenuam vt & cranū Razenuū. Interea cū italia discessisset Camelenuus: ad illū rhea venit: & illi nupta ambo cōtra Hā-

libro de equocis. Cū vero ferme sexcētis ānis post Ninū & aureū sēculū fuerint Saturnus Cretēsis Apreras: & filius eius incestuosus Iuppiter: cōstat Grēcīā mentiri de Saturno fugato ad Ianū sub aureo sēculo: vt copiose ostēdimus sup Fabiū pictorē. Sub hoc Nino. xii. fuisse gesta memorat Berofus. Primū q; toto hui⁹ tpe Saturnus Caspius exul delituit: dicēte Ouidio ī Fastis Thuscū rate venit ī amnē prim⁹ perrato falcifer orbe deus. Et Virgīli⁹. Primus ab ethereo venit Saturnus Olympo: Arma Iouis fugiens: & regnis exul adēptis. Neq; tñ mox īto regno intulit Nin⁹ arma gētibus: qa nō erāt arma & militia aureo sēculo: sed ferme q̄dragita ānis cōposita pace ac federe cū rege Arabię pximo: assuefecit militiē populū: vt Diodor⁹ ī quarto lib. īsinuat. Et ideo rudes ad resistēdū poplōs Asię: ad Libyę vsq; terios facile pdomuit: vt Trogus & Iustin⁹ ī priō lib. & Diodor⁹ ī eodē. iiii. asserūt. Secundo notat Berofus q; Ninus fuit primus auctor Monarchiē: & ideo ab eo īchoāt Grēcī: & nō a p̄icipio aurei sēculi q; ignorabant: q; primū ante Ninū fuerit ī orbe reges & l̄rē. Destituis vero q̄s Belo p̄ri posuit & Rheā: tā Hebrēi q; Lactātius & Catholici cōsentūt: id fuisse occasionē idololatrię Diodorus vero Sicul⁹ ī q̄rto libro addit a Semiramīde vastas & magnitudīne mirādas: tā aureas q; argēteas factas: postq; babyloniā puā extruxerat & ī p̄grādē vrbē fundauerat. Tertio notat Berofus qd āno quarto Nini a quattuor Saturnis gestū sit. Tres em̄ Saturni Tubal Hispanus: Samotes Gallus: & Tuyscon Germanus: regna sua legibus formāt. Quart⁹ vero Saturnus Cameses q; ab ægypto colonias ī Thuscīā aduexerat: ecōtra tuscos iā legibus & l̄ris a Comaro formatos corrūpere p̄gebat Magica: & viciis

Ninus bellū
inuentor.

Idololatrię
ra prima.

Saturni
quattuor

F. Joannis Anni.

Vnde Diodorus in quarto ait hūc. Sa-
 turnū filiū Cēli q̄ regnavit ī Italia: Si-
 cilia: & Libya fuisse summa ī pietate
 & avaritia p̄ditū. Q̄d vero his t̄pi-
 bus l̄c̄ & carmina his popl̄is eēnt His-
 panis/Gallis/Germanis: & Italis nō so-
 lū ex Beroso: sed etiā ex aliis p̄dit. Nā
 Strabo q̄ Octaviani etate floruit: scri-
 bit in q̄rto libro ī geographia Berica:
 q̄ afferebant Hispani se habuisse l̄ras:
 leges & carmina iā āte sex milia ānoꝝ
 Ibericorū: q̄ efficiūt duo milia solariū
 vt pbauim⁹ ī editiōe de origine philo-
 sophiā & l̄rātū. Si vero ab Octaviano
 retro supputes annos duo milia: eq̄dē
 puenies ad vigesimū ānū Nini: vt pa-
 tet ī nostra emēdatissima chronogra-
 phia. Nec etiā distat multū Chrono-
 graphia Eusebii. Quare ferme Beros-
 us & traditio Strabonis de origine li-
 terarū apud Hispanos Beticos: cōfen-
 tiūt. Q̄d aut Tubal eas tradiderit: ar-
 gumētum facit prima Hispaniē vrbs
 Tubal a cōditore nomē habens: q̄uis
 corrupta prima l̄ra īpressores posue-
 rint Dubal ī Pōponio Mella in descri-
 ptiōe Betice. Quales aut Hispanorū
 characteres eēnt: opinio mihi ea est: q̄
 quales & Sagi & Thuscī. Nā & Sagæ
 Thuscī & Hispani origine sunt: apud
 q̄ vtrosq̄ p̄cipue Sagum nomē māsit
 Cui argumēto est: q̄ a Sagis Saguntū
 vrbs antiq̄ssima fuit Hispanis: vt etiā
 noīs deriuatio pbat: Thuscōs itē co-
 gnoīe Sagos fuisse: satis explicauim⁹
 sup̄q̄. xix. fragmētū Catonis apuim⁹.
 Quā obrē Etruscē l̄c̄ Sagē sunt: & ser-
 mo ferme illis Sagus: vt ī n̄ltis voca-

Tubal non
 Dubal.

Samothēs.
 Dis.
 l̄c̄ in gal-
 lia &c.

bulis apparet. Cui argumēto ē q̄ prim⁹
 p̄ceptor eorū & cōditor Ian⁹ ex Saga Scythia Ara-
 mea vēit: vt ī p̄cedētib⁹ exposuim⁹. Samorhes quoq̄ cognoīe Dis l̄ras Sagas dedit q̄ p̄hœ-
 nices erāt: a qb⁹ Grēcī suas formauerūt: q̄s p̄cipio Galathis & Mēonib⁹ tradidit Gallī
 p̄fisci. Nā vt auctor ē Cēsar ī. vi. cōmētariorū gallī a Dite discip̄liās: nacti ēt vsq̄ ad sua t̄pa
 eas retinuerūt vsi l̄ris q̄bus & grēcī. Xenophō quoq̄ libro de equocis ait. Cadmū intulisse
 Grēcīē l̄ras silēs Galathis & Mēonicis magis q̄ Phœnicib⁹. Igī āte Cadmū fuere l̄c̄: p̄hīa
 carmina: Theologia: & leges Hispanis: Gallis: Germanis & Italis p̄ m̄ta sēcula & atates.
 Quarto notat Berosus: q̄ eodē t̄pe quo dicti tres duces formabāt Hispaniā: Galliā: Ger-

monē cū titanibus p̄gūt: ibiq̄ bello cōmissō
 pellūt regno Hāmonē & in cretā cogūt. Cū
 in Libya camefenuus regnat: parit ex rhea
 sorore Osirim: quē cognominauit iouem.
 Vigesimo sc̄do āno Nini ian⁹ in thuscia iani-
 culū q̄d etate camefenui cōdidit sed ē sibi p̄-
 petuā statuit vsq̄ arnū: vbi colonias positas.
 vocauit aryn ianas: id ē a iano exaltatas. Ve-
 tulōiē iura dicebat & docebat atq̄ regebat.
 Anno Nini. xliii. sabbat⁹ cū aduerteret nul-
 lo pacto sibi licere vt ī regnis: creato armenis.
 Sagis rege filio barzanē: in sarmaticū ponti-
 littus cōcessit. Eadē tēpestate dionys⁹ hā-
 mōis fili⁹ armis sūptis rheā & camefenuū re-
 gno p̄no pellēs: & secū Osirim retinēs in fi-
 liūq̄ adoptās: eū a patre suo Hāmonē iouē
 cognoīauit vt ī a maḡo Olympo olympicū
 ei⁹ totū egypti regnū tradidit. Eodē āno
 virgo Palladon apud tritonidē lacū īfantula
 exposita ab eodē Dionysio Ioue Libyco etiā
 cognoīato adoptata in filiā fuit q̄ oēm mili-
 tiā prima Libycos docuit. Eodē t̄pe ianus
 pater ianigenas razenuos docuit physicā:
 astronomiā: diuinatiōes: rit⁹: & rituales scri-
 psit: & oīa l̄ris mādauit. Eisdē vero noībus &
 veneratione diuina sunt: p̄sequuti: qb⁹ in ar-
 menia saga erāt vsi. Anno. xlix. Nini: celtibe-
 ros rexit iberus filius iubal: a quo iberi nomi-
 nati fuerūt. Nini. li. āno ap̄d celtas regnavit
 Samotis fili⁹ Magus: a quo illis oppida plu-
 rima posita sunt. Vltimo anno Barzanes in
 armenia a Nino superatur:

maniam ecōtrario Saturnus ægyptiorū Camefes nitebat corrūpere Ianigenas iuuātibus cōuenis & aduenis: quos ille p̄ Italię coloniis trāsportauerat: quos Itali vocant mōtanos Aborigenes. Ergo recte ait Diodor⁹ Siculus i.iiii. li. q Atlas & Saturn⁹ fuerūt filii Celi pri mi in Scythia. Et Atlas quidē pius obiit i Maurītia. Saturn⁹ vero summa auaritia & im pietate p̄ditus regnauit i Libya: Sicilia: & Italia. Et iste Camefes fuit cū quo Ianus p̄tī⁹ ē duas puīcias Ethruriā & cis tyberim Vmbros: a qbus ducibus noīatē sunt Ianicula a la niculo oppido: et oēm aliā regionē trans Erruriā a Camefe Camesenā: vt Macrobius au ctor est i primo Saturnaliū. Posterī vt etiā Quītilianus sentit: vsi sunt sepe littera r pro s. vt Turfis: Tursena: Arbos: Honos: Decus: Camefes: Camesena: dixerūt Turris: Turrena: arbor: honor: decor: Camers: Camerena. In Latio circa Albā fuit ab eo cū suis Aboriginibus vmbri antīq̄ssimis fundata vna Camerena: cuius incolas cōpescuit Romulus: vt re statur Dionysius Halicarnasseus in. ii. lib. Secundā Camesenā siue Camerenā posuit i mō tibus Vmbrię altis. Et idcirco hos corruptos formauit Saturnus iustus: & vocauerūt eos mōtanos Aborigines ad distinctionē Aboriginū i planitie Latii & tractu Sabinoꝝ. Quot sūt ḡna aboriginū exposuimus i Fabio pictore: & fragmētis Catonis: & historia Thufca: & in aliis pluribus locis cōmentarioꝝ. Quę vero distātia sit inter indigenas: cōuenas & ad uenas: legat Seruius sup. viii. æneid. dicēs. Indigenę dicunt ibi geniti. Cōuenę vero ex vno loco cōueniētes i aliū. Aduenę autē qui ex diuersis locis in vnū adueniūt: et vt exposuim⁹ aliis locis: triplex fuit Aboriginū ḡns post Ianī cū Gallis aduentū. Primi indigenę q̄ i Sale vmbrone i tractu Vmbrię Thufcię geniti sunt. Secūdi cōuenę q̄ i Sale vmbrone geniti: ab eo loco i alia loca Thufcię Sabineę & Latii cōuenerūt. Vltimū ḡns fuit Camesenū aduēti tium a diuersis locis ægypti: Libyę: & i colonias deduxit i mōtibus altis Vmbrię iunioris. Quinto notat Berofus qd̄ Diodor⁹ Siculus ex historia Libyca scribit Beroso cōgruēs: di cens: q̄ Rheā ægyptia soror Saturni denupsit Hāmoni regi Libyę q̄ clam Rheā cū Alman thea nymp̄ha cōgressus: genuit Dionysiu Libycū: eūq̄ ad vitādas Nouerçę insidias nutrit endū misit in Numidię insulā Nysam ad Tritonidē lacū. Qua re cōperta Rheā litē intulit Hāmoni ab eoꝝ discedēs venit ad fratrem Saturnū & ei nupit. Prolixę autē i Diodoro hęc hi storia textitur. Sexto notat Berofus q̄ anno. x. Nini regis Ianus trāsportauit colonias ex Africā i Hispanias: vbi duas colonias posuit a suo proprio noīe deriuationē habētes a quo cognoscere sunt vxores Iapeti & Camesenui. Extabāt hęc vrbes cultu: habitatiōe. & noībus: tpe Plynii: q̄ in. iiii. naturalis historię ca. xxi. enumerat inter vrbes Hispanię Noelā et Noegā: q̄q̄ alias scribat Noegla. Dedit nomē p̄priū vrbi Arabię foelicis Noa: vt supra exposuimus: Lustrauit eū Asiā: Africā: & Europā Noa: colonias ductitās. Vñ ex Iberis Sagis: Hircanis: Scythis: Phœnicibus: Afrisq̄ repleuit Hispanias: qbus noīa pseuerant: vt i his cōmentariis sup Berofum exponit. Septimo notat Berofus q̄ āno. xix. Nini Ian⁹ venit sessurus i Italiā. Ergo erat tūc Noa q̄ & Ianus pater natus ānos sexagita octo supra octingētos. Nā ante diluuiū erat annorū sexcētorū: vt patet Genesis. vi. capi. & a diluuiō vsq̄ ad. xix. annū Nini fluxerūt anni. cclxviii. vt Berofus supputat: a diluuiō qdē ad cōdi tam Babylonīā annos numerat. cxxxi. a cōdita vero Babylonīa vsq̄ ad Belum annos. lvi. et a Belo ad Ninū ānos. lxxii. his adde annos. xix. Nini cū Noa venit ad Camesem: & red dunt supradictā summā annoꝝ vitę Ianī siue Noę sexagita octo supra octingētos. Quare vixit i Italia & Etruria annis duob⁹ & nonagita: q̄a vt scribit Moyses Genesis. ix. & .x. ca. omne t̄pus vitę Noę fuit ante diluuiū ānis sexcētis: et post diluuiū annis trecētis qnqua ginta. Octauo notat Berofus q̄ Ianus p̄ter op̄inonē inuenit i Thufcia Camesem corrum pentē iuuentutē. P̄ter op̄inonē quidē: q̄a paulo ante reliquerat eū ægypti ac Libyę Sa turnū. Corrūpebat autē iuuentutē: q̄a teste Diodoro i. iiii. lib. cū esset auaritia & impietate p̄ditus regnabat in Libya, Italia, & Sicilia. Docebat igit̄ quę ad auaritiā prinēt meum &

Camerena.

Indigenę.
Cōuenę
Aduenę.
Aborigines

Rheanus
p̄tī
Hammon.

Noela.
Noega

Noa q̄ & Ia
nus i Italiā
venit

Cameses
implus.

F. Joannis Annij.

tuum: vsurā & furtū: et q̄ ad impietate in deum sunt magicas artes & strigas. Passus ē igit̄
Ianus equo Imo dissimulato aīo tribus ānis: deinde assignatis aliquot coloniis iubet illum
ab Italia discedere: & ī Siciliā regnare: vbi suo noīni regiā Camesenā siue Camerenā funda
uit. Qd̄ vero Ianus in se cōuerterit totū Italię regnū ac reformauerit: Macrobiū & Ouidiū
verba cōgruētia cōfirmāt. Eten̄ de p̄cipato regno: cū Camese: & q̄ paulo post nō cōpa
rente Camese solus Ianus totā Italiā priscā: que erat Etruria & oīs regio circū Thyberim
vltro citroq̄ possederit: ita exprimit Macrobius ī primo Saturnaliū demōstrās circū Thy
berim regionē: & dīcēs. Omnē hāc regionē que nūc Italia dīcīt: regno Ianus obtinuit. Qui
vt Iginus (Protarchū Trallianū sequit⁹) tradit: cū Camese atq̄ indigenis: ita p̄cipata
potētia possidebat: vt a se oppidū Ianiculū diceret: residua regio Camesena nūcuparetur
Qui idcirco gemina facie p̄tendit: q̄ ad ipsius regis prudētia referebāt: qui & p̄terita sci
ret: & futura p̄spiceret. Post hęc nō cōparēte Camese: ad solū Ianū regnū redactū est. Hęc
Macrobius. Qd̄ vero post pulsum ab Italia Camesem: Ianus Italiā Camesenā reformaue
rit. notat Ouidius ī. vi. Fastorū dīcēs. Adiacet antiqu⁹ Tyberino lucus Helerno Pōtīfices
illuc nūc quoq̄ sacra ferūt. Inde Sata ē Nymphæ Cranā dixere priores. Nequicq̄ multis:
sæpe petita Prociis. Et paulo post Viderat hāc Ian⁹: visq̄ cupidine capt⁹. Ad durā verbis:
mollibus vsus erat. Et post stuprū ait. Ius p̄ cōcubitu nostro: tibi cardinis esto: Hoc pretiū
positę virginitatis habe. Sic fatus virgā: qua striges pellere posset: A foribus noxas (hęc
erat alba) dedit. Et hoc est qd̄ ait Berofus: q̄ oēs corruptos a Camese impio & mago iussit
colere trāstiberim: Et illis filiā suā Cranā pro reformatiōe Helernā. Id est suffragiō reginā
electā & exaltatā dat cū sceptro & albam. Alba sunt fascēs imperiū cū virgarū fascibus & se
curi: vt pbauimus ī multis locis horū authorū sup quos supradicta eorū cōmentaria scri
psimus. Dedit ergo ipsius vertēdi cardines coloniarū: principatū: & castigādi Striges ac
Magos Camesenos. De iure vertēdi cardines a quo iure dīctus ē deus Vertūnus & eius fi
lia dea Vertūna diximus ad longū in Proptii cōmentariis sup Elegiā ad Verrūnū. Nec te
moueat q̄ Berofus dīcit Cranā fuisse filiā Iani: & Ouidius a Iano amatā & corruptā: cum
quā pbator in antiq̄tatibus est Berofus: et idcirco sibi magis credīt: vnde idem Ouidius
in principio huius historię se excusat: q̄ res narrāda nō erat clara: sed obscurior ānis: tum
vel maxime: quia vt ait Aristoteles in primo Metaphysicę multa mentiunt̄ Poetę. Et quia
oportet mendacē esse memorē: cōsequēs est: vt Ouidius fuerit ī hac re mendax: qui in pri
mo de Fastis ponit Ianum aureo sēculo regnasse quādo iustitiā & publicā pudicitā non
dum facinus mortale fugarat: ipsumq̄ pudicissimū p̄dicat: cuius arma essent Clauēs
et Serę: ac Ianuę: ad claudēdas valuas contra corruptores. Nunc vero ipsum ecōtra facit
impudicū & stupratorē & contra iustitiā & pudicitā vendidisse ius cardinis & principat
us pro stupro. Vnde veracissimo Beroso standū est. Octauo notat Berofus q̄ Cranus &
Crana fuerunt vltimo geniti: vt etiā insinuat̄ in arbore Genealogię eorū. Et quonā qui vl
timo in senectute generatur: solent a genitorib⁹ ardētius diligi: vt sacra historia Gene
os indicat de Ioseph: idcirco eos pmisit in regionē circa Thyberim: vbi iam ipse vltimam
sedem sibi instituerat: vt cum eis cōiueret. Et Ianus gaudens inuenit eos creuisse in im
mensam posteritatē Thuscīę. Hos Etruscos etiam etate Berosi: & adhuc etate Dionysii:
vt ipse dīcit in primo lib. nō Etruscos a loco Etruria: neq̄ Turrhenos ab aliquo duce Ly
dorum vocabant: sed vt ait Berofus ab auo sese vocabāt Ianigenas: & a patre Razenuos.
Id est sacros propagatores. Aduerte hoc locū duo. Primū: q̄ Dionysius in primo lib. corru
ptus est: vbi imprefserūt q̄ Turrheni vocant sese a quodā Razenuos. Nō em̄ per litterā. s.
sed per litteram z. dīcendum est Razenuos: quia teste Hieronymo & Talmudistis: raz est
facere: & enuus est incubus & propagator. Vnde & Seruius tam super Aeneida q̄ super

Ianus totā
Italiam re
nuit.

In Ouidiū.

Cranus &
Crana.

Georgica pluries dicit eundē esse pana: Siluanum: et Inuum: quod Arameę profertur enu
 us. Latine Inuus: id est incubus & propagator. Hinc Razenus est incubus sacerę propa
 gator. Secundo aduerte q̄ Seruius super. vi. Aeneidos ait q̄ Inuus dicitur ab ineundo: **Inuus**
 quia passim cum omnibus animantibus congregiebat. Hinc CamEsenuus: id est Cam;
 infamis propagator dictus est: vt in p̄cedentibus retulit Berofus. Et contra hanc impie
 tatem & publicā & infamem libidinem Camefis coniugia dehonestantis: lanus filios suos
 cognominauit nō esenuos. id est infames incubos: sed sacros p̄pagatores. id est Razenuos
 Benedicebant enim nuptias & sacris rite celebratis coniugia inibant. Et q̄q̄ origine lati
 na: vt ait Seruius Inuus ab ineundo dici possit: tamen origo propria & primitiua est a vo
 cabulo Arameo enuo: vt insinuat Berofus. Vnde Eneum deum p̄pagationis per compo
 sitionem dicunt Imeneum: ab im quod est secundina: & matrix: et enuo quod est p̄pago:
 et fœcūdo: cubando. Quare pprie imeneus est deus fœcundator matricis in conceptione **Imeneus.**
 Ex his patet q̄ ptinaces fuerint Errusci in conseruado antigates a diluuiō vsq̄ ad Cecin
 nam Volturrenū. Neq̄ em̄ potuerunt allici et persuaderi a Romanis vt neglectis litteris
 Etruscis fuscipent latinas: vt in fragmentis originū dicit Cato: neq̄ vnq̄ deos suos vetu
 stissimos mutauit Cranū. Razenuū. & Vadimona. & Horchiā: vt Hieremias cōtra hiero
 solimitanos. ii. ca. notauit: dicens. ite in Kedar & in insulam Kytin. i. Italię: & videte quia
 gens nō mutauit deos suos: Israel aut̄ mutauit me in Idolum: neq̄ item vnq̄ voluerunt se
 vocare a loco principe Etruria Erruscos vt vocabāt romani: neq̄ Thuscōs a sacrificio ritu
 vt Gręci: neq̄ Thuscōs a thusco filio Herculis: vt notat Festus: sed a vetustissimo suo pa
 tre Razenuos: vt etiā docet in primo lib. Dionysius Halicarnasseus: & Myrsilus Lesbius.
 Est etiā in Etruria vrbe: nomē fons Carnifus: & a cognomine Cripta Razenua: et turris Ra
 zena: amnis Razenus: & p̄dīa regioq̄ Razenensis. Nono Berofus memorat: q̄ Camefe
 Saturno discedēte ab Italia in Siciliā in qua etiā teste Diodoro regnauit: ad eūuenit Rhea
 soror: illiq̄ nupfit: & cōtra hamonē yterq̄ arma mouētes Libya potiti sunt. Vnde recte di
 cit Diodorus in. iiii. li. q̄ Saturnus filius Celi & frater Atlantis: summa impietate & aua
 ritia p̄ditus regnauit in Libya: Sicilia: & Italia: et in Libya parit Osiridē cui cognōia fuerit
 Iuppiter: Iustus: Olympic⁹: Dionysius: qui vn̄uerso impauit orbi. Sed qm̄ Diodor⁹ in. liii
 lib. effuse narrat hoc bellū Saturni & Rheę Hamonicū: et in eodē lib. atq̄ primo de cogno
 minibus Osiridis tractat: et eadē repetit in. v. & vi. lib. cognominās semp̄ illū Iouē Iustum
 q̄q̄ pater eius impius & infamis & odio habit⁹ fuerit: idcirco ibi legat quisq̄ id cupit: ne
 immensus fiat codex. Decimo Berofus annotat: q̄ Ianiculū oppidulū lanus posuit p̄ limi
 te inter se & Camefem siue puinciā Ianiculā Etruriā & Camefenā latinā & Aboriginū.
 Et limites sedis suę statuit a Ianiculo Thyberi ad Arinlanū Arnū. Hęc sedes puinciātū p̄i
 ma in Italia fuit: in qua sedē vrbis metropolimq̄ Veruloniā instituit: vbi ipse cū. xii. Lucu
 monibus sacerdotib⁹ infularisq̄ p̄tificib⁹ residēs docebat diuina & humana iura eadēq̄
 ibi dicebat & reddebat. Vndecimo notat Berofus q̄ anno. xliii. Nini Sabatius siue Satur
 nus Caspius: quē lanus p̄fecerat Caspiis Bactrianis & Armenis: veritus arma Nini: fugit
 in Italiā ad Ianū. Sed aliquāto tēpore substitit in ponto Euxino: intentus ad arma Nini.
 Suffecit aut̄ in Armenia filiū suū Barzanē. Aduerte q̄ vt insinuat Diodor⁹ in. iiii. lib. Rex
 Ninus ferme. xl. annis assuefecit militē: vt rudes ad resistēdū populos & inermes vno ipe
 tu & excursu subigeret. Qd̄ & ad votū effecit: vt in principio primi Epitomatū Trogus &
 Iustin⁹ asserūt: et Diodor⁹ in. iiii. cōsentit. Cur vero filiū Sabatiū nō interfecerit Ninus: cū
 tanto odio patrē p̄sequerē? Respōsio ē in p̄p̄ru ex Diodoro in. iiii. Quia inquit Barza
 nes occurrit Nino magnis muneribus: et illius potestati pmisit se atq̄ regnū Armeniē. Id
 circo recepit eū in gratiā. Duodecimo loco notat Berofus: in quo pacto Dionysius Hæ **Dionysius.**
 q̄ iiii

F. Joannis Annij

monis filius armis súptis pepulit a libya Camelem & Rheã: & in cretã coegit: & sibi Iouẽ iustũ Osiridẽ adoptauit in filiũ: & donauit eũ regno ægypti: & cognouit eum a multis. Nã a se Dionysio vocauit eũ Dionysiu: & a pfe Hamonẽ: a magistro Olympicũ: a Saturno & Rhea illius genitoribus Iouẽ: sed hec oĩa ad longũ habes in. iiii. li. a Diodoro Siculo: & ibidẽ atq; in primo lib. de cognoĩbus Osiridis: & cur iustus solus Epithetũ tenuit: qã ingiuste impauit ægypto: vt Diodorus ait in primo &. ii. li. Et qã vniuerso impauit orbĩ vbiq; bonos p̃mio: & malos supplicio afficiẽs: vt in. vi. li. narrat. Hoc loco ambiguitas occurrit quo pacto Minerua exposita potuit esse infantula iã viro Dionysio: cũ ecõtra iã grãdiuscula ipsa Minerua cũ patre Aristẽo: nutriuerit Dionysiu: vt Diodorus scribit in. iiii. li. Ad hoc dicit q; plures fuere Minerue. Nã sicut (teste Varrone) oĩs qui fortiter aliqd egisset dicebat Hercules: ita & quẽlibet mulier quẽ aliqd noui & admirabile sapiẽter inuenisset dicebat Minerua. Et licet plures fuerint: tres tñ adducẽde sunt. Prima fuit filia Iapeti Atlãtis Mauri mirina noĩe: q; in oceano posuit Gorgones Amazones: q; ad hanc etatẽ p̃seuerãt vt narrãt Hispani nautẽ q; oceanu aphricũ circũquirũt: quẽ Amazones multis antea seculis fuerũt in Libya q; in Scythia: vt asserit Diodor⁹ in. iiii. li. Et hec fuit dicta Minerua Tritonis & Libyca: nõ qã ibi nata: sed qã vi armisq; subegit libyam & Tritonidẽ Numidiã: vt ibidẽ indicat Diodorus: vbi & secũdã Mineruã Tritonidẽ ponit filiã Aristæi: q; nutriuit Dionysiu. Sed tertã ignotũ habuit patrẽ: & ob id Græca fabulositas finxit eã natã ex cerebro Iouis: armatãq; ex eo p̃siluisse. Et de hac loquit̃ Berosus dicẽs hãc fuisse expositã: & simul cũ Osiride infantulo a Dionysio libyco fuisse adoptatã in filiã: & oẽm militiã docuisse libyco. Altera ambiguitas est. Diodorus scribit: Dionysiu Libycũ assumpto Ioue siue Osiride traiecisse in Cretã cõtra Saturnũ & Rheã & Titanas: vt eripet patrẽ Hamonẽ: & oẽs Titanas Libyco peremisse. Et in primo &. v. li. dicit Osiridẽ Iustrato orbe a Titanibus pemptũ. Quo em̃ pacto Titanas cũ Dionysio Iuppiter iustus puer interemit: q; iam senex a Titanibus occisus est! Ad hoc breuis est respõsio: vt dicamus cũ Diodoro in. iiii. li. q; Dionysi⁹ cũ Osiride interfecit oẽs Titanas q; in Cretã cõtra Hamonẽ ab Aegypto trãsfretauerũt. Sed nõ oẽs trãsfretauerũt. Et iõ q; remãserũt captata oportunitate: Iouẽ iustum siue Osiridem occiderũt: vt in sequẽtib; narrat Berosus. Tertio decimo notat Berosus q; eo tpe quo apparuit virgo Minerua exposita & Osiris Iuppiter iustus p̃fectus est Aegypto a Dionysio: Ianus docuit Razenuos: id est Etruscos Turrenos: vt insinuat primo libro Dionysius Halicarnasseus de noĩe Razenua. Docuit inquã phĩam. id est physicã & Theologiã: Docuit itẽ Astronomiã: & diuinationes. i. oracula habenda: Docuit quoq; ritus sacrorũ & rituales. Sunt aut̃ rituales (teste Festo) libri Etruscorũ in qbus tradunt̃ ritũ quo pacto sacranẽ edes: fana: tẽpla: vrbes: exercitus & h̃mõĩ. Dubitat: si Razenui iã docti litteras a Scythia p̃fecti sunt: & Comerus docuit eos iustitiã & leges quasi mox diluuium vt in p̃missis Berosus indicauit: quõ Ianus pater tã sero & quasi post Nynũ: dicit̃ Etruscos docuisse l̃sas & iura! Ad hec facilis est respõsio qã rudes adhuc nõ vacabãt ordinariẽ litteris & philosophiẽ ac theologiẽ: neq; litteris mādabãt: qã carebãt gymnasio publico: qđ aramei vocãt cun Ichũ: id est Iuctã duorũ litteratorũ. Sed Syri dicũt cun Ichia. Cuit em̃ & cun dicũt binos Iuctatores. Verũ vt Talmudistẽ dicũt: differũt Ichia & Ichia vt cõmune vel p̃iculare: qã Ichia in cõĩ est colluctatio mutua ad alterũ: vt e: iã cõsentit Hieronymus de interpretatione noĩm. Sed Ichũ (vt aiunt) est colluctatio mutua litterarũ: quã latini vocãt disputationẽ vel exercitiũ litterarũ. Locus est adhuc in Etruria vrbe nõ procul arce dictus Scythice Cunchiũ: id est loc⁹ gymnasii. Ibi erãt sacerdotes & vates Etruricẽ doctores & p̃fecti: inter quos tpe Targnii excelluit Calen⁹ ollen⁹: ad quẽ Targni⁹ misit p̃vaticiniõ legatos de capite inuẽto in Capitolio Romẽ: & ibi in Etruria primũ designat

Minerua.
Dionysio
minor.
Minerue
multe.

Rituales.
Cun Ichũ.

vates vt scribit Dionysius Halicarnasse de vita & tempore Tarquii: & Plinius in. xxviii. naturalis historie. Vñ tota regione illa vocatur Cunichiu & Capitoliu vsq; ad hec tpa. Quattodecim norat Berofus qd anno. xlix. Nini Hispanos rexit Iubalis filius Iberus: a quo Hispani Iberi: & quo pacto Barzanes superatus: pacem cum Nino fuerit assecutus: superius breuiter enarrauimus: & Diodorus in. iiii. li. memoria prodit. Magus vero qui secundus successit in Gallis rex: vocabulum Scythicum non Persicum est: quia nondum Persa lingua Gallis erat: Sed Scythica. Nam Persę magus: philosophum vocatur: sed Scythę Magog pronuntiat: & palatium tectum intelligitur: sicut & Magdelturrim significat. Ita hic magus: id est domificator & tector dictus est: quia primus Gallis tecta & oppida induxit plura: teste Beroso. Cui argumentum facit: quod plura ab eo oppida: lingua vetusta Gallica magam notationem habent in Ptolemeo: vt in Aquitana Nouiomagus: In Lugdunensi Neomagus: Rothomagus: & Niomagus. In Belgica quoque iterum Rothomagus: Neomagus: Berbetomagus: & Breuomagus. Rursus in Narbonensi Vindomagus & Neomagus. Hinc Iuliomagus & Cesaromagus: Iulii & Cesaris tecta & oppida vocat Ptolemeus in Gallia. Ergo oppida & tecta dicta sunt a primo inuatore Maga: & non Magus ab eis: sicut a primo pudicitie custode & introitu seruatore Iano: inuatore quoque Ianua dicta est: & non Ianus a Ianua: quia neque tunc extabat lingua latina: cum pater Ianus nomen hoc teneret: & a nocturnis furibus & adulteris cohercedis: Ianuas post discessum Cameris inuenisset domibus: atque docuisset: & ob id a posteris deus Ianuarum: introitu quoque & exitu habitus fuerit. Pari forma Iberus secundus Hispaniarum rex: nomen dedit fluuio Ibero: quortus in Cantabribus sub radicibus montis Pyrenę in Baleare portu sub ferrario promontorio mergitur: vt noster magnus Albertus scribit. Est quoque nauigabili commercio diues: vt testatur Plinius: Solinus: & Diodorus in. vi. li. Hinc boues Iberas Virgilius in. vii. aeneidos vocauit dicens. Thurrenosque boues: in flumine lauit Iberas. Hinc Celtiberia & Iberia Hispanie dicte sunt. Hic tamen primus Iberos a se dictos in Scythia posuit supra Armeniam inter Colchos & Albanos Caspios: de qua Horatius: Herbasque ingratas quas Colchis atque Iberia mittit: venenosque ferax. Et Virgilius li. viii. aeneidos. Pictos acu chlamyde: & ferrugine clarus Ibera. Quod vero ab his in Hispanias duxerit Scythicas Iberas: & Persas: & Syras colonias: satis potest esse argumentum quod M. Varro puenisse in vniuersam Hispaniam Iberos: Persas: Phoenices: Celtasque & Pœnos tradit: vt Plinius refert li. iiii. naturalis historie. Iber autem vt Talmudista auit: lingua Aramea dicitur expiatus nubibus & hymbribus: que Greci Vmbrum dicunt: vt intelligas primos Vmbros etiam Hispanias tenuisse vniuersas: ab Scythie gentibus vmbribus venientes: vt insinuauit Plinius Varronem secutus.

Magus.

Magog.
Magdel
Magum fluens
ra oppida

Iberus.

Iberi in Scythia

De. iiii. rege Assyriorum.

Quarto loco regnavit apud Babyloniam vxor nina ascalonita Semiramis annis. xlii. Hęc ante cessit militia: triumphis: diuitiis: victoriis & imperio omnes mortales. ipsa hac urbem maximam ex oppido fecit: vt magis dici possit illam aedificasse quam ampliasse. Nemo vniquam huic femine comparandus est virorum: tanta in eius vita dicuntur & scribuntur cum ad vituperationem: tum maxime ad collaudationem magnifica.

Superfluum esset de rebus Semiramidis nos occupare: quod ad nostra exponenda festinamus. Nam ea que hic breuissimis absoluit Berofus: copiosissime legitur in auctoribus que eum sequuntur. Trogo: Iustino: Diodoro precipue in. iiii. li. & aliis Latinis atque Grecis historicis. In hoc commentario: hec per sacris literis notanda videtur: quod Diodorus in. iiii. scribit Semiramidem natam ex Dea Ascalonita: quam Dircetem id est semipiscem vocant. eamque dictam Semiramidem: quod Semiramis lingua Syra dicantur aues a quibus nutrita sit: &

Semiramis.

potissime colubam: in quam mors conuersa est: postquam vixit annos duos & sexaginta: vt Cethe

F. Joannis Annii.

fiat Gnydius scripsit: cū quadraginta duobus regnasset. Docet autē sacre hęc duo. Primū deā Aſcalonitarū esse: Dagon: lingua Hebręa dictā: quā iidē Hebręi piscē interpretant. Hieronymus vero melius: piscē mœroris dici asserit. Hoc ppingus cōgruit Diodoro: q scribit eā deā cū adulterino cōcubitu peperisset Semiramidē: pudore atq mœrore ductā sese in stagnū demersisse: q̄ i piscē cōuersa: p numine fuit a Palestinis habita. Alterū ē q Semiramidē idē auē & colūbā Babylonii: nō solū p cōditrice vrbis Babylonie habebāt: verū etiā vti Romani Romulū deā venerabant. Hoc sacer vates Hieremias idicat: vbi cū Babylonios Hebręosq vastatores v̄turos vaticinaret: colūbā illorū cōditricē exp̄ssit dicēs. Fugite inq a facie gladiū columbę.

Cur ista cognomina sortita fuerit Isis Aegyptia. Plini⁹ in. vii. natural⁹ historie tradit: copiosi⁹ vero Diodorus in primo & secūdo libro qetiā in colūna etus triūphali in Aegypto sacris lris inscriptū ita esse asserit. Ego sum Isis Aegypti regina a Mercurio erudita. Quæ ego legib⁹ statui nullus soluet. Ego sum Osiridis. Ego sum prima frugū inuētrix. Ego sum Ori regis mater. Idē Diodorus paulo supius scribēs: Saturnus inq sororem Rheam capiēs vxorem: genuit Osiridē & Isidē: quos Aegyptiū & alii vocāt Iunonē & Iouē q vniuerso impauit orbī. Ergo splēdide mētiri sunt cū Orpheo Græci: qui pstituta a Phœnicibus Io Inachi filiā gręcā: fabulant fuisse Isidē hęc reginā Aegypti: vt tam Herodotus q̄ Diodorus historici Gręci cōscribūt: & Beroso atq̄ historie antiquiori Aegyptie accedunt: non Gręcanicis fabulis mendacibus.

Hui⁹ primo āno ori⁹ ex rheā & Camesenuo i egypto luno aegyptia cognoiata isis maxia frugifera: legifera: soror & vxor Osiridis.

Ad Italiā & Germaniā sermonē Berosus vertit: triaq̄ nos erudit: quo tpe: secundo regi paruīt Germania: & Saturnus ad ianū classe venit: & Vestales puellas Tuscas Vesta edocuit at q̄ instituit. A. xii. anno Nymbroti vsq̄ ad sextū Semiramidis cōputant āni cētū & sexaginta quatuor qbus regnauit Tuyscon gygas ad cuius medieta tē tēporis nō puenerūt Babylonicē reges: quia viri sanguinū & dolosi: vt illi nō dimidiabūt dies suos: vt testant sacra eloquia. Mannū successisse Tuysconi: etiā Tacitus refert de situ & moribus Germanorū: a quo alueus & fluuius Alemānus dicit: vt nominis interpretatio cōuincit. Ale em̄ Scythice & Alue interpretant alueū docti Talmudistę. Hinc Alemānus: Alueus est & fluui⁹ Māni: a quo & Alemānos cognoiari nemini dubiū eē p̄t. Ergo Tuyscones filii: Alemāni vero nepotes sunt. Geli & terre: id est Iani p̄sci ac Vestę. Eodē āno Vesta mater docuit Vestales Tuscas: atq̄ instituit custodire ignē sacri ficū sempiternū: quē etiā deus iussit imaculatē atq̄ inocētē Hebręos olim sacerdotes p̄ curare p iugē sacrificio dicēs: Leuitici. vi. Ignis sēp i altari meo ardebit. Extrat itegrū Verū lonie palladiū: ab Iano & Vesta cōditū atq̄ sēpiterno igni sacratū: vt iuētissimo argumēto sunt: & sacri cīneres adhuc p̄seuerātes: & titulus: illis Ethruscis vetustissimis lris iscti ptus: q̄ a nobis relata & plata sunt i sexagita septē resolutiōib⁹. De Sabatio i p̄rio Saturnaliū Macrobi⁹ tradit: eū classe aduectū circa ianiculū: comi hospitiū susceptū fuisse a p̄rio sco Iano: q̄ eū p̄ ei⁹ meritis p̄rio creauit Italię Coritū: id ē Iouē hastatū. Nā p̄prie primū Sa

Eodē āno Sabati⁹ saga a p̄to soluit in italiā ad patrē ianū quē exceptū hospitiū post aliquot ānos illū coritū creauit: & ab originib⁹ p̄fecit. Anno. vi. Semiramidis apud rheni sarmatas regnauit fili⁹ tuyscōis Mān⁹: & apud ianigenas Razenuos Vesta vxor iani sēpiternū ignē custodiendū virginib⁹ puellis edoctis sacra tradidit. Anno. xii. Semiramidis: Sabatius Saba cum iano regnat.

Dagon.

Columbę gladius. Isis.

Isidis colūna.

Io.

Tuyscon.

Mannus Alemānus.

Vesta

Palladium.

Sabatius.

turni: successores vero regni Ioues dicti sunt: quos Etrusci Itos id est Ioues: & Coritos id est hastatos Ioues vocabant. Teste enim Macrobio in Saturnalibus: Itū & Itim: Etrusci fiducia Iouis siue Iouē & Iunonē dicebāt: sicut Aegyptii Isum & Isim. Porro Corim hastam & sceptrū vocabant: sicut Curis a Sabinis: & Quiris a Romanis proferebat. Hinc Quirites hastatos Ioues: atq; coronatos: reipublicę gubernatores: antiqui Romani vocabant: quia ante Romulū reges hasta & sceptro pro corona utebantur: ut auctor est Trogus: & post eū abbreviator eius Iustinus libro. xliii. Primo ergo illum comitē Crane filia assignans: Coritum Aboriginibus creauit: ut melius indocile genus cōtineretur in officio auctoritate pōtificis. Vnde ut illi vires potestatis augetet: secū parricipata potētia cōregnare permisit. Macrobius addit: quia etiā docuit ruris peritiā: eū societate regni munerasse. Qd pfecto ei responderet: qd nunc subinfert Berofus dicens.

Coritus

Quirites.

Anno. xvii. Semiramidis fabatius saga docet agriculturā et aliquantulū religionis.

Qd ambiguitatē ingerit: hoc est Ianū primū docuisse agriculturā & vinū & religionē: ut sacre littere asserūt: & Berofus iā cōsentit: & Fabius Pictor asserit

pulatur. Nō ergo religionē & agriculturā docuit in Italia Saturnus Caspius; anteq; Comarus & Ianus cūcta docuerāt. Rursus Comarus: Camefes: Ianus: de more colonias posuerūt & loca a se cognōata. Nō videt igit Saturnus cōregnasse Iano: q de more in ita regni nulla loca & oppida cōdidit: nec a se nosauit. Nā q ab eo tota Italia dicta ē Saturnia: nō id fuit eo viuēte: ac agēte aliqd in beneficiū humani generis: sed a Iano post mortē Saturni id nomē Italię inditū fuit: ut Macrobius Iginū & Trallianū secutus in primo Saturnaliū tradit. Sed hec nō obstat: quippe qa Ianus pater: ut retulit supra Berofus docuit agriculturā simplicē & rudē: q simul ad victū & exercitiū esset: nō ad vitā voluptuosam. Sed Saturnus Caspius adiecit aliquod adiumentū ad facilius metēdū: & putādū vineas & arbores: potissime falces scenarias: frumētarias: & cętuas ac putatiuas arborū: ob qd solus vēdicauit sibi nomē falciferū: dicēte Ouidio: venisse ad Ianū Saturnū: cū coelicolis sedibus pulsus idē esset: prius pererrato falcifer orbe deus. Nec exponēdū est: coelicola regna Gręcię: sed Scythię: quippe qa cęlicolę id ē Ianigenę primū Scythę fuerūt. Nā a Iano Ianicolę: & ab eodē cognōato Cęlo cęlicolę iure dicunt. Itaq; ut breuib; resumamus & Ianus primus agriculturā docuit: sed simplicē. At vero Saturnus voluptuosiorē. Et hęc respōsiōne inuuit Macrobius ī priō Saturnaliū cū ait. Ianus cū Saturnus illū ferū & rudē ante fruges cognitas victū: in melius redegisset: & ab eo edoctus esset peritiā ruris: illū societate regni munerauit. Qd vero obiicit de religione iā Berofus dicit aliqd religiōis: & nō religionē: & hęc docuit non eruditissimos cęlicos siue Ianigenas & Etruriā: sed Latīū rude & Camertes Umbros indociles: dicēte Virgilio ī. vii. ģneidos de eodē Saturno. Is genus idocile: & dispū mōtib; altis. Cōposuit: legesq; dedit: Latīūq; vocari maluit: his qm tutus latuisset in oris. Falsum quoq; assumit: cū fuit oppositū: ab eo inēite regnū: nō fuisse de more vetusto missas colōias: & loca pbita a se cognōata. Nā a Caspiis Bactris sua patria: Casperulā dedit: & a se Sabatio Sabū filiū nosauit: a quo Sabinī dicti fuere: & a cognōse Sangny Sanctus a latinis dictus: & loca Sagnynata: & Sabatia proprio nomine extant: & Cures ab auito p nomine positi fuere. Nā de Casperula & Sancto auctore gentis Sabine: & Sabo de nominatore earū: noster Silius Italicus verba facit hoc modo in. viii. li. Et leti pars Sacti voce canebāt auctore gētis: pars laudes ore ferebant: Sabe tuas: qui de patrio cognomine primus dixisti populos: magna ditione Sabinos. Et paulo superius de Casperula oppido. Hinc Amiterna cohors: & Bactris nosa ducēs Casperula. Marcus Cato de originibus asserit Sabinos dici non a Sebo me vt Gręci somniant: sed vt ait Silius a Sabo filio Sangny:

Saturnia.

Saturni caspii inuenta

Cęlicolę

Casperula

Sabus.

F. Joannis Annij

Nā Sabatio tria cognomēta a suis Curetibus Sabinis & Thuscis indita fuerūt. Fuit em̄ dīctus a religione atq; fide Pistius siue latine fides & fidius: a participatiōe regni causa Ianus Semipater siue semirex: & a Saga patria Sangy: vt marmora excisa vocāt: siue Sāgni vt Cato scribit & Tusci proferimus siue Sangtus: & Sanctus Romani p̄nuntiabant. Huic est argumento in Fastis Ouidius dicens. Querebam nonas: Sangto: Fidio ne referrem: An tibi Semipater. Tum mihi Sanctus ait. Cuicūq; ex istis dederis: ego munus habebō. Noīa terna fero: sic voluere Cures. Ergo in itū regni & originis suę: contra Gręcū Saturnū: Sabius inuictissima mouumēta religit: a Bactriis qdē Caspiis Casperulā oppidū: & a Saga gēre amnē Sagnynaiā iuxta Agillā: & Sangnynaiā regionē iuxta tēplū laciq; Vadimonis & paulo supius oppidū Sangninā iuxta Celenū. Rufus q̄a teste Beroso & Valerio maxio li. ii. ca. p̄rio: a Cure genitus ē Sabatius & a Curetibus & Lydis Tusci trahūt originē: teste Valerio maxio li. ii. egdē in pp̄inqua nobis Chyana regiōe atq; Sabinis: Cures dicta: oppida cōdidit ab auito noīe. Verū cū teste vt supra Ouidio: i Sabinis oppidū absolute Cures dicit: in Etruria tñ Capenatū p̄ distinctionē veteres: a regione Chyana: vocauerunt Curi Chyanū: nō Cocleanū vt qdā originū ignari scribūt. Quinetiā vt itelligas cū Iano Sabatū Caspiū & non fabulosū Gręcū Saturnū corregnasse: a suo pp̄rio noīe Sabatiā vocauit totā regionē ianiculā vsq; ad litus maritimū ptēsū ab ostiis Thyberinis vsq; amnē a suo cognoīe dictū Sāgninaīā: p̄ Cere vetus. Nā i Hetruria p̄xia Romę: & secus mare ē Sabatia puīcia: vt Strabo i. v. docet: & Silli⁹ i. viii. li. i. sinuat. Este p̄cul este p̄phani Gręci: rōto q; Hetrusco absistite Luco: q̄a nulli⁹ vetustatis originē p̄clarā nobis cōtulistis: aut Sabinis. Porius equo aīo adhuc veracissimū Berosum excipitore dicētem.

Ergo de originibus Italię atq; Tuscię nō audiemus Gręcos: in his q̄ contra eos sunt argumēta simul & auctores inuictissimi: & testimonia locis p̄feueratā. Nā Curetes Italos Sabati⁹ Caspius filius Curis genuit. Razenos Tuscos: Ianus cū filio Crano: & sibi ex Iapeto nepote comaro edidit Sabinos Sabus Cures protulit: a qbus prodiuerunt Sabelli: quos latini Samnites: Gręci vero Saunitas appellauerūt: vt Plinius tradit i. iiii. naturalis historię. Germanos quoq; nō Gręci fabulosi: sed Ian⁹ & Vesta: siue Cēlū & Terra cū Tui cone filio genuit: vt Berosus scribit: & memoria Germana pdit: & Tacitus refert de situ & moribus Germanorū. Neq; Galli a Gręcis: sed poti⁹ a Gallis Asia & Gręcia: cū coloniis etiā lras & disciplinas cōsequutę fuerūt: vt i superioribus cōmētariis p̄batū ē. Pari forma & Hispaniā nra nō habuit genitores fabulosos Pyrenē: Lusum: Hercule: Panag & alios Gręcos: q̄a hec falsa: & fabulosa sunt vt i. iiii. natural' histo. Plini⁹ significat Gręcos deridēs: sed vt ibi asserit: Varronē secut⁹ & Berosū atq; diuinas lras: a Scythis: Iberis: Syrisq; ac Phoenicibus: Iubale cognomēto Taracone: & Ibero: & quē nūc tertio loco regnatē Iubelda idu cit Berosus. Est nomē cōpositū ex tribus dictionibus Iub el eda: p̄ syneresim vero Iubelda. Cōuertit in latinū: Magus deificę voluptatis: id est philosophus: theologusq;: q̄a prim⁹ Theologiā & sacra auxit & in delitiis posuit apud Hispanos: vt interpretatio nominis accusat. Nam teste Hieronymo ac Talmudistis: Iobel magus dei: Eda vero delitię atq; voluptas interpretatur. Tenuit mōtem circa Beticā: quē in Ptolemęo corruerūt aliquātulū scriptores: imprimētes Iubeda: corruptius veronūc vernacula lingua profertur Gibetar. Nam proferēdum simul & scribēdum est vt Berosus: Iubelda aut Iobelda.

Pistius
Fidius
Sagni
Sangtus.

Sabatius.

Curichianum.

Sabus

Germanorū
Gallorum.

Hispanorū
origo

Iubelda.

Quintus apud babilonios regnavit zameis Nínias filius Semiramidis: ánis . xxxviii . In regno babilonico hic parú resplicuit: ornavit tñ tépla deorum et Chaldeos ampliauit.

De filio Nini etiá Nino dicto: sed coágnominato Zameis. Diodor⁹ in. iiii. lib. asserit natú fuísse paulo ante pñs Nini pñsci obitú: et ob id Semiramis sexum virilé mérita: regní curam habuit: vt Trogus & Iustinus scribüt. Studuit re-

ligioni & ápliauit Chaldeos. i. sacerdotes theologie: phisicę: atq; astronomię dicatos. Qđ vero parú fulgoris militię adiecerit: cū Beroso scribit Iustinus in primo lib. dicens. Ninus inqt filius Nini & Semiramidis: contētus elaborato a parētibus impio: belli studia deposuit: et veluti sexú cū matre cōmutasset: raro a viris vísus: in foeminarú turba cōsenuit. Id ípsum videt cōsentire Diodorus in. iiii. lib. scribēs. Post obitú inqt Semiramidis filius eius cū singlis pacē egit: nequaquá matrē imitatus: sed oē vitę tēpus reclusus in regia: cōspectuq; hominú vitans: inter pellices & Eunuchos ociú & delitias sequut⁹: traduxit. Sed aliēna et babilonica dimittat Berofus: et de nostris nos instruat dicens.

Eius áno primo cū Sabati⁹ obiit: ianus pñ se nissim⁹ filiú suú Cranú coritú creavit: octavocq; post áno obiit expletis vitę suę ánis. cccl. et Ianigenę illú Vortúnú appellātes: tēplú illi & diuinos honores: vt par erat impēderūt.

De morte Sabati⁹ q; ante Ianú obierit testat Macrobius in primo Saturnaliú asserēs Ianú in honorem Saturni post eius decessum iussisse oēm Italiá dici Saturniá: et cū era signaret illú in honore habuísse. Ná illius ratem ex vna

parte: suam vero faciem ex altera impressit. Quod & bona posteritas imitata: puppim formavit in cre: hospitis aduentum: testificata deí: vt in primo de Fastis Ouidius concinít. Berofus quoq; de tpe: etateq; Noę post terrarú inundationē cū Moysē cōgruit. Ex quo cōsequēs est Abrahá hoc áno fuísse natú annos octo & quinquaginta: qa totidē supputant: a. xliiii. áno pñsci Nini quo natus ē idē Abrahá: vsq; ad octauú huius Nini iunioris quo Ianus nature cōcessit. Redarguunt quoq; de publico mēdacio corruptores sacrarú litterarú Talmudistę: q; asserūt post mortē Noę fuísse conditá a Nymbroto turrim Babilonię: cū Nymbrotus: vt patet: obierit ante octauú annú hui⁹ Nini: sub quo e vita Ianus discessit: annis ducētis viginti: vt liquet supputatí ános Belí: & Pñsci Nini: & Semiramidis: ctm octo annis vitę huius Zameis Niniada. Qui vero honores Iano mortuo fuerint a Thuscis impēsi satis ab Ouidio. Macrobio: & aliis dicti sunt: dignātes illú appellatione diuina: eú iustitię germē cū nondú sub eo iustitiá facin⁹ mortale fugasset: et itē velú coelúq; sempiternú qđ regit: cōprehēdit: regitq; oia: & eiuscemodi deo digna. De Vertúno Iano diximus sup Verrúnianá Proptii: qui diuini honores includant in eo vocabulo.

Hoc áno Osiris inuētis a se & a sorore adole scētula frumēto & frugib⁹: cœpit docere illa in palestina: inde reuersus i egyptú: et inuēto aratro & his q; ad agriculturá pñnēt: sensim vniuersú pagrauit orbē: docēs quecúq; inuenerat: et ita vniuerso impaui orbis: exceptis gētib⁹ q; iá i babilonię venerāt ptātē. hec ábiguitas soluit: ex his q; supradixim⁹. Qui em gygáteo quo viuebāt: ad ducētos annos dicebant adolecētes: ad q̄trincētos viri ac iuuenes: ad sexcētos senes: inde decrepiti. Porro Osiris gygantú eum cū sorore sequebat: quippe q; Isis ad sexcētos puenit: vt inferi us edocebit noster Berofus: cū de lasianis & Cybelicis nuptiis memoriá faciet. Inuenerūt autē casu fruges Isis & Osiris: & illorú animaduersa vtilitate: tradiderūt eá mortalib⁹: ac ppterea dii & impatores orbis habiti sunt: vt Diodorus asserit in primo & secúdo &. v. lib.

Saturni Sabati mors.

Abrahe ætas.

Iani mors.

Aetates diu viuentium

F. Joannis Annij.

Nam qui mort a libus beneficia impēdissent duces: eos in impatorū & deorū numerū homines habebāt: vt Diodorus & alii conscribūt. Ergo Iuppiter iust⁹ Osiris impauit vniuerso orbi: quia cū sorore de vniuerso orbe benemerit⁹ fuit: quippe q̄a vniuersum peragrauit orbē docens: & impios tollens: & iustos p̄m̄iis donās: vt in. v. libro Diodorus est author: qui & in primo libro asserit: in eius aegyptia triūphali colūna: ita inscrip̄tū esse. M. inquit pater est Saturnus: omnīū deorū iunior. Sum vero Osiris rex: qui vniuersum peragraui orbem: vsq̄ ad indorū desertos fines. Ad eos quoq̄ sum p̄fectus: qui septētrioni subiacet: & vsq̄ ad lītri fontes: & alias partes vsq̄ oceanū: nec fuit in orbe locus quē nō adiuerim: docens ea quorū inuentor fui. Quē aut̄ docuerit: et si plura fuerint: hęc tamē breuibus refert Tibullus dicens.

Primus aratta: manu solerti: fecit Osiris: Et tenerā ferro sollicitauit humum.

Primus in expertē cōmisit semina terrē: Pomaq̄ nō notis legit ab arboribus.

Hic docuit tenerā palis adiungere vitē: Et viridē dura: cedere falce comam.

Ergo Sabatius falcē Osiris putare melius docuit: orbē nō eodē tēpore: sed aliis & aliis tēporibus & sensim vt exprimit a Beroso. Potuit aut̄ in Palestina docuisse Samū Iani filium quē hebrēi cognomināt Melchisedech. id est regē iustitię: quasi epitheto Iani. Nam Sam⁹ quingētis ānis vixit post diluuiū: vt Moyses asserit. Quare viuebat hac etate. Et q̄a vt idē Moyses phibet: erat sacerdos dei altissimi: idcirco est valido argumēto p̄ primis inuentis in Palestina panibus: grās egisse deo: & panē & vinū deo in sacrificiū offerri instituisse: q̄a ob panē inuentū genus humanū fuerit erectū a mutua cede vt Diodorus scribit in primo libro: figurās messię cede: atq̄ pane deifico: & sacerdotio scđm ordinē Melchisedech: orbē a morte cecitatis animarū liberandū. Post hęc ad Europā se vertens Berosus ait.

Columna

Osiridis.

Samus qui Melchisedech.

Zatronidas.

Nomen arguit a Sarrone duce Zatronidas dici Gallos doctos: de q̄bus in. vi. libro Diodorus sic scribit. Sunt inquit apud Celtas theologi ac philoso

phi: quos vocāt Sarronidas: qui p̄cipue ab eis colunt. Nā moris est apud eos: nullū absq̄ philosopho sacrificiū facere. Existimant enim per diuinę naturę conscios: sacra fieri oportere: tanq̄ diis propinquiores. Horum intercessione: bona a diis censent petenda: quorum consilio & bello & pace fruuntur. Hęc Diodorus. Sane nō est existimandū ante Sarronem nō fuisse litteras & Theologiā atq̄ philosophiā apud Gallos: cum supra demonstratum fuerit ea extitisse Samothēi etate: sed vt Berosus ait: nō erant gymnasia publica: quę sola mitigant humanā ferociam. Hac eadem etate Germanis fuit rex Inghaeuon: de quo in Genealogiis dixim⁹. Inghaeuon hædicolus incertus interpretatur a Talmudistis doctis: quia more Scythico vagas eedes docuit habitare: vt insinuat Tacitus de moribus Germanorum: dicens. Nullas Germanorū populis habitari vrbes notum est: ne pati quidē inter se iunctas eedes. Colunt discreti ac diuersi: vt fons: vt campus: vt nemus placuit. Vicos locant: nō in nostrum morem connexis & coherentibus edificis. Suam quisq̄ domū spatio circumdat: siue aduersus casus ignis remediū: siue inscitia edificandi. Ne cementorum quidem apud illos aut regularū est vsus. Materia ad omnia vtuntur informi: et citra speciem aut delectationem. Quędam loca illiniunt terra: ita pura ac splendente: vt picturā ac liniamenta colorum imitetur. Solent & subterraneos specus aperire: et eos multos in super fimo onerant: suffugiū hyemi: & receptaculū frugibus. His similia plura Tacitus prosequitur: argumenta vetustę rudis originis: quę postea Romanis morib⁹ introductis deleta fuerunt: et in melius redacta.

Gymnasia gallorum

Germanorū mores.

His tēpibus regnauit apud celtas Sarrō: q̄ vt cōtineret ferociā hoīm tū recētū: publica lēgā rū studia instituit & apud tuiscoēs Inghaeuō.

Derege Assyriorum.

Sextus Babylonie rex arius regnavit annis xxx. q̄ adiecit ip̄io oēs Bactrianos. Nā paulo āte mortē ninie camefenu⁹ pulsus ab oī ferme orbe in bactrianos sese cōtulerat: & illos magico p̄stigio sibi deuixerat: adeo vt ap̄ illos maxis virib⁹ imparet. Coactō autē camefenu⁹ maximo pp̄lorū exercitū iuauit assyrios cōtra quē Nin⁹ dimicās sup̄ior fuit: & camefenuū obrūcauit inde paulo post ip̄e obiit. Quare arius collecto exercitū: post p̄ris Ninie obitū: bactrianos & oēs caspios subiecit.

p̄rio āno Semiramidis: si a Nino p̄re Camefes fuisset iterēp̄⁹: q̄n̄ qdē adhuc Rheā & camefes nō dū ex ægypto discesserāt. Aequocatio t̄n̄ noīs Ninī ī p̄re ac filio: cā discordiā fuit: Sed hoc ad Europeanos nihil attinet: pot̄⁹ de Thuscis Europeanis audiam⁹ Berofū dicētē.

Cranus ianigena sororē suā mortuā cū ianigenis razenuis suis & omnib⁹ simul aboriginibus solēni p̄pa celebrat. Et illi Lucū iuxta ianiculū amnē solēnesq̄ ritus & diem sacrat: ip̄se senex filium suū aurunū coritum creat.

In Archiuis n̄ri cōuētus noīat atq̄ seruat: quā vulgo qdā vocāt Cranchensem. Ceterū in .vi. Fastorū Ouidi⁹ abūde canit solēnia Crane: quā a posteris asserit transposita l̄sa. r. dict̄ Carmen; a qua nomē Cardin̄s habet originē: vt ip̄se ait. Ergo a Iano Iana: a Crano & Crana Ianuarū orti sunt Cardines: ac p̄pterea fuit secūd⁹ Ianus Cranus: & Iana soror ei⁹ Crana. Qd̄ Facius de Vberis Florēt⁹ historicus simul & p̄clar⁹ Cosmograph⁹ p̄uidit atq̄ significauit: cū apud Thyberim Noē p̄ri: successisse asserit Ianū: supple iuniorē: quē Berofus cognoīat Cranū Razenuū: a quo Tusci vocati sūt Razenī vt Dionysi⁹ Halicarnasse⁹. In p̄rio libro ē auctor. Neq̄ t̄n̄ arbitret̄ lector Cranū sorori statuisse lucū & ānuos ritus diuinos: sed parētia: q̄a nōdū idololatria Tuscanico p̄ctori īfederat: vt paulo post videbimus. Cranus inq̄t senex creauit filiū suū Aurunū Coritū: id est coronauit eū louē sibi successorē in Etruria: a qua Berofus in Hispanos proficiscitur dicens.

Arii. xx. āno apud celtiberos regnat Brygus: q̄ multa oppida suo nomini sūdauit: adiectis noīb⁹ capitū originū: quib⁹ illa cōsignabat.

pani colonias ī Asiā mitterēt: etiā ī Tuscana Sabatia colonias cōsanguineis reliq̄re: ap̄ Iancū Sabatiū: cui⁹ portio vna ab eis Brigiana ē: a q̄ cōditū ē oppidū Brigiantū: qd̄ corrupte p̄ferim⁹ Braccianū: sed āte Arcennū & prius Barcentū. Nā vt argumēto cosmographico vtamur: quo pacto vocatē sūt colōiē ī Alpinos a Thuscis misse teste Liuiō i. v. ab vrbe cōdita: eqdē eodē vocatē sūt illarū origies: vt a Rhetorhetū: & ab Etruscis Cathenac̄ cache

Si Ninus iunior iter pellices oē eum exegit: pace cū gētibus cōposita: quō bella cōtra Bactrianos gessit. Sed huic q̄stioni hoc fit satis: Ninū iuniorē nūq̄ bella gessisse: aut in conspectū hoīm a Pellicibus p̄diuisse: sed militiā p̄ suos principes egisse: vt in. iiii. lib. Diodor⁹ est auctor. Verū id fuerit dissonum: q̄ oēs auctores excepto Beroso: scribūt a Nino p̄isco fuisse iterēp̄tū Came

Zoroastes.

sem dictū Zoroastem. In qua re existimo adherēdū ē Beroso: cū q̄a de Babilonicis bellis babilonico magis credēdū ē: tū vel maxime q̄a t̄pa cōuētū p̄ Beroso. Nō em̄ Isis ægyptia nata eēt

Cranisa
Crana &
Cranus.

Brygū Asiani Phrygū p̄nuntiauerūt: qm̄ teste Ply. i. v. natural' hist. Brygos q̄ ab Europa ī Asiā p̄ sedib⁹ traiecerūt eqdē Phrygios dixerūt. Cū Brygi His

Brygi.

F. Joannis Annij.

naces: & eiusmodi quas Plynius in Alpinis enumerat. Seruarunt em̄ originū suarū noīa: de more vetusto: vti par erat. Ergo quia Plynius Alpinos Tuscos vocat Brigianos & non Bracchianos: consequēs est: vt regio in Hetruria sit: & dicat Brygiana a brygis Hispanis cōsanguineis: & nō a Brachio bracchiani vt ignari originū suspiciant. Vt aut̄ intelligam⁹ Brygos in immensum coaluisse in Hispania: argumēto sunt: q̄ opus fuit eos querere nouas sedes & in Europa & in Asia: vt insinuat Plynius: et in Hispania multa capita originis Brygiane fuisse: vt Berofus scribit. Quinetiā vt memorat Ptolemēus cum Plynio: in Asia sunt Phrygiū. In Vindelicia Brigātes & Bartobriga: quā qdā Ratisbonā nūc dici existimāt. Itē in Thuscia Brygianos. In Hibernia brigātes pp̄los: & Brigū fluuiū ab eodē duce ac gente scribit Ptolemēus. Rursus describit ī Lusitania quidē Laccobrigā, Mirobrigā, Arcobrigā, Merebrigā, Arabrigā, Talabrigā, Corgacobrigā, Deobrigā: & in Taracoenſi: Brigatiū: Nemobrigā: Tungobrigā, Volubrigā: Celiobrigā, Iacobrigā: Dobrigulā, Nertobrigā: & Sigobrigā. Itaq̄ vt Magus: quia multa oppida in Galliis cōdidit: idcirco Galli oppida ab eo maga vocabant: vt in præcedētibz fuit expositū: pariforma Hispani aduācis proprio nomīe vrbes vocabāt Brigas. Hīc & Iulobriga: & Flauobriga in Hispaniſa Ptolemēo scribunt. Nunc ad alios Berofus: se confert dicens.

Brigi

Priscum Hyarbam dicit: ad distinctionem sequentiū: qui regnauerūt in Numidiā vsq̄ ad Didonē. Ab hoc Numidas appellant Hyarbas: vsq̄ ad hanc ætatem: quīs quidā paulo minus assueti ex nostris Arabas vocent. Nam Genuēsēs Tunisium colentes: expresse Hyarbas vocant: et similiter ipsi Numidæ seipsos Hyarbas a duce nominant.

Apud Libyam regnavit priscus Hyarbas: vir ferox armis & militia Paladue.

Supra retulimus: quid Cæsar in. v. cōmentariorū de Dryudis hui⁹ successorieus scribat. Porro Diodorus in. vi. libro de eisdē ait. Celte vtunt̄ diuinā-

Anno. xliiii. Ariū apud ianigenas razenuos regnat aurun⁹ filius Crani. Anno. xxix. apud celtas Dryius peritię plenus.

Dryudæ.

roribus Dryudibus: q̄ apud eos dū auguriis & sacrificiis futura p̄dicāt: plurimi existimāt oī eis obtemperāte plebe. Cū vero de magnis rebus cōsulūt mirabilim: incredibilemq̄ consuetudinē seruāt. Jugulant em̄ ense hoīem. Quo decidēte cū ex casu: tum ex membrorū laceratione: & sanguinis fluxu: ex quadā rerum antiqua obseruatione: norūt futura. De eis quoq̄ Lucanus ī primo lib. multa p̄fertur. Plynius itē in fine. xvi. libri naturalis hystorię. nihil inqt̄ habent Dryudę. Ita em̄ Galli suos appellant Magos: Sed vt ait Suetonius in vita Claudii. apud Gallos Dryudarū religionē dirę imanitatē interdētā sub Augusto. eam Claudius penitus aboleuit. Huius Dryudis atate etiam Thuscis imperauit Aurunus. Ethrusci dicunt Aurunus. Latini auruns. Vnde cū in ore regno de more posuisset colonias. a se vocauit Aurunas: siue auruntas. Teste Plynio in. iiii. naturalis hystorię: vrbē in Thuscis Aurunum posterū vocauerunt Saturniā: quam nuper restituere dirutam Senenses: quos Thuscis vetustissimos testes induxit Euander in. vii. Aeneidos ad Aeneam loquens Fama inquit est obscurior annis. Auruntos ita ferre senes: his ortus in agris Dardanus: Ideas Phrygię penetrauit ad vrbes. Neq̄ vt quidā somniāt: inducit Latii populos Aruncos: qui Aeneę aduentu non extabant: cum diu post conditos hystorici eos referant: & falso demonstraſset ac dixisset: his ortus in agris Dardanus. Neq̄ etiam consuetudinē est de rebus domesticis inducere testes externos. Et idcirco Auruntos Thuscos producit testes qui vetustissimi de domesticis suis: et eorum origine testimonium ferre: & originis locum vere demonstrare poterant & dicere: his nostris agris atq̄ planitie Dardanus ortus fuit:

Aurunus.

Arunti.

Arunci.

et hinc a Turrhena sede Coriti patris sui: profugit in Samothraciam & Phrygias vrbes. Non solū aut̄ has vnas colonias in Tuscia: sed plures etiā per Italiā misit: quarū regiones vocabulo Scythico Mont Auronas ad hāc ætatē vocamus. Nā vt Talmudista qdā retulit: Scythę veteres municipes & societate vocabāt Mont: Aramei vero Maont. Porro etiā nūc nostri Genuēses: Municipiū & societate insule Chii: vocāt Maonā & municipes Maonenses. Itaq; Mont Aurunū: municipiū Auruni dicitur: sicut & Mont Dirimanū: & Mōt Italianū: & Mont Heranū: & Mont Arum: & Mont Tethym in hac planicie: interpretatur municipiū Dyrim id est Atlantis foci Coriti & patris Electre: quippe q̄ Mauri Dyrim vocāt Atlantē: vt est auctor Plinius in. v. natural̄ historię. Neq; vt qdā putāt Mont dicit̄ a mōte: quia ex his quedā nō sunt in mōte: vt Mont Aurunus Mont Atus & eiuscemodi. Quare est barbarū nomē & municipiū dicit̄. Quare & reliqua municipia sunt: Itali: Here Atus: & Tethyos. Nā & pater Tethyos Ianus hic regnauit: sicut & Turrhen⁹ filius Atus Et nō est dubiū cū patre pfectos per orbē filios Iani Tethym & Oceanū: noīa simul & colonias reliquisse multis in locis: ex qbus (vt diximus) in hac planicie est Mont Tethys: & ppe Veruloniā tēplū: qd̄ hac ætate tēplū fatale in Vadimona dicimus: & Plutarchus id dicitū Tethydi asserit: dū in vita Romuli dicit: Albanorū regē misisse ad templū fatidicū Tethyos in Etruria. Porro & Oceanī: Tethyos fratris & cōiugis colonię sunt Cupranica oppidū: nūc Capralica: cuius amnis capo Oceanū nomen est inditum.

De. vii. Rege ASS.

Septimus assyriis imperat aralius annis. xl. vir iste claruit ingenio & studio militari: & primus adauxit pompas & gemmas: & muliebres delicias. Apud Libyam Hyarbas cum paladuis sceminis belligeras: nō fuit illis par. Quare donis occurrens se ac regnū illarum permisit potestati.

illarum Myrina subactos Numidas: nunc cum Hyarba rebellantes iterato ab eisdem in potestatem redactos.

Apud Tuyscones regnabat herminon vir ferrox armis: & apud Celtas Bardus: inuentione carminū & musice apud illos inclytus.

moribus Germanorū. Cū ergo apud Germanos illoꝝ: rex ferocia militari notatus militiā suos doceret: apud Celtas carmen & Musica docebatur: a Bardo. De vtroq; rege hec inuenio. Ab Herminone Germani Herminones appellationē in partibus habēt: vt Plinius in naturali historia: & Tacitus perhibet in li. de situ & moribus eorum: de quoꝝ militiā & edocta instructaq; ferocia sic scribit. Acies inqt per cuneos permittit̄ cedere loco: dū modo rursus instes. Nā hoc cōsiliū: magisq; formidinis arbitrant̄: Corpora suoꝝ etiā in dubiis p̄liis referūt. Scurū reliquisse p̄cipud̄ flagitiū: & huic ignominioso: neq; aut sacris adesse: aut certū cōciliū adire fas est. Quare multi superstites: belloꝝ infamiā: laqueo sinerunt. Hęc Tacitus. Quisq; plura de institutiōe militari & bellica: a duce Herminone tradita legere cupit: perlegat̄ p̄dictū auctore. Porro de Bardica secta apud Gallos in. vi. li. Diodor⁹

Mōt. Maōt.

Montaurunus.

Paladuis

Hyarbas.

Herminones
Ger. mores

Bardis

F. Joannis Annij.

Siculus sunt inquit apud Celtas melodiari Poetæ: quos appellât Bardos. Hi cū organis velutī cū lyra cantāt: hos laudātes: & alios vituperātes. Et paulo post: sunt inqt hi poetæ tāti apud eos: vt cū extracta acie: exercitus eductis ensibus: cōiactisq; iaculis p̄p̄inquant nō solū amici: sed hostes quoq; eorū interuēt: a pugna cōquiescāt. Ita apud agrestiores barbaros ira cedit sapiētīe: & mars reueretur musas. Hęc Diodorus: q̄q; agrestiores barbaros falsitate Gręca nostros cōsanguīneos Gallos scribat: qui ante Gręcos litteras & musas habuere: & Asię atq; Gręcię illas cōtulere: vt in p̄cedētibus est comprobatum.

Mendaces in historia Gręci quidam atq; Latini Gręculi asserūt Aufones Apulos dictos ab Aufone Vlissis filio cōditos: post Troianū excidiū. Horū falsitas & figmētum refellitur: auctoribus aliis Gręcis & Chaldeis. Dionysius em̄ Halicarnasseus ī primo li. gręcas historias referēs ait: primas colonias ex Gręcia in Italiā transportatas fuisse: ab Oenotrio Archade: decē & septē aetatibus id est quingētis & decem annis ante Troianū excidiū. Nā teste Diodoro Siculo in. li. li. ætas & generatio perficitur spatio triginta annorū apud Aegyptios & .xxv. apud Gręcos: vt supra Xenophontē scripsimus. Is asserit eūdē Oenotriū: reperisse iam Barbaros colonos: qui (vt ait) tūc Aufones dicebant. Quo ergo pacto potuere: condi & dici nuper Aufones: post Troianū excidiū a filio Vlissis: qui ante idem excidiū Troianū: & cōditi & Aufones dicti erāt: plus q̄ quingētis annis!

Ergo & veracissimus noster Berofus gręcā vanitatē elidat dicēs: ante etiā Oenotriū Aufones cōditos in Apulia: anno Araliū. xi. Aufon: Aus Hebraicę a Moyse profertur: qui antea in Syria curua: posuit Ausitides: ex qbus Iob sanctissimus oriūdu fuit: vt testant Hebręi. Nā eius prouincia & vrbs ab Hebręis nō Vs: sed Aus scribitur. De eius ducis origine satis in genealogiis expressimus. Porro de Perusinīs mentiūtur gręci: a se conditos fuisse quippe quia ante Pelasgos Perusia nomen Scythicū: & ferme Hebręum erat. Perus enim Grifphon & Perusia Grifphonia dicitur ab insigni. Non negamus Gręcos Pelasgos cepisse Cortoniam & partem auxisse Perusię: & Turrheniam & his cohabitasse: vt scribit in primo li. Dionysius Halicarnasseus: sed reuicimus mendaces: qui fingūt Perusinos primum aut a Pelasgis conditos: aut vocabulo gręcanico dictos: vt auctor verax Berofus explicat: & interpretatio nominis sempiterno illorum insigni congruens: efficacissime conuincit. Tanta est gręca vanitas & gloriosa ambitio: vt cum in cōtrarium extent auctores & argumenta: non pudeat illos de Italię origine q̄ plurima scribere: & nihil probare: & multa p̄ iam mentiri. Ergo a Iano oriūdi Perusini: ab insigni cognomentū habent: & anno priore Italiam tenere q̄ Aufones Apulię.

Exponit Berofus dici Isum & Isim deū & deā: quę Itum & Itim p̄ferūt Etruscis: & interpretantur Iouē: & fiduciā Iouis siue Iunonē: vt Macrobius indicat in Saturnalibus Lucū in parte Veturionē ad perennē aquā de more Vetur-

sto sacrasse Crano: nomē Cranisus id est Cranus deus est argumento. A cognomēto vero

Araliū anno. x. Armeni ianigenę Grifphonū cum coloniis suis ad aurunū ianigenū venerūt quos exceptos hospitio: etiam sedem cū ianigenis razenuis assignauit. Classe quoq; aufon eodē tēpore ab auruno fuit exceptus anno octauo sequente: & ipsi sedes in orientali Italia ab eodem consignata fuit.

Aufones.

Aus.
Iob
Perusia.

Isum &
Ihis

Razenuo id est sacro Inuo non extat nomen in parte Vetulonice. Extat tamen Etrusca Ryzella inscriptio: asserens Ichiam siue disputatricem urbem proximam Surrhenam fuisse dicatam Inuo vetusto huius patrie regi: ut probate tradidimus in de origine litterarum & philosophie. Nam ut etiam sepe probauimus: quem Aramei Razenuum: eundem Greci Seuastron Pana: Latini sacrum Siluanum dicunt. Ergo vicus Etrurie: quem ad hec tempora vocamus Seuastron pana: est locus sacer Razenuo. De Iano Vertuno supra explicauimus.

Nouissimis annis aurunus Malot Tagetem filium creauit Coritum & xxxv. arali anno obiit & successit Malot tages:

xerit ista Tages. Hic vni proximum Vetulonice colle inferis sacrauit inter Surrhenam Ianam ac Vestem urbem: & Kirios siue Italitumulos sub fanum Volturrenem. Eum ad hec tempora vocamus antra & criptas Malot Tayetis cum Tageris scribere debeamus per g. litteram ut Berofus & predictus contractus & poetarum & historici scribunt.

Anno penultimo arali classe venit ad Malot Tagetem Ianigenum Razenuum phaeton cum suis: qui inueniens omnia ab ausoniis occupata ab oriente & montana a Gallis & ab originibus possessa: planicie vero a Razenuis Ianigenis habitata: donatus fuit parte occidentali: posseditque cum sua posteritate montes & totum Eridanum usque in regionem proximam. Istis relinquens nomina locis.

Plinius i. iiii. naturalis historie: & Iuuenalis in Satyra: quod ratione & origine Italie pudet mutuari a Grecis: & Latini non fabulas texunt nisi cum sequuntur fabulosam Greciam mendacem in historia. Itaque ut Cato de originibus asserit: per multas etates ante Oenotrii Phaetoree Lygures colonie ex Attica venerunt in Italiam: non tamen ex Attica oriunde: sed Aegypto. Nam teste Moyse & supra in Genealogiis Beroso: Cur filius Cameris Saturni Aegyptii genuit Phaetorem: quem platioe Hebraea Moyses Phut: Aramei Phet Latini Phaeton pronuntiant. Ab hoc prodicit Lygur. Primum posuisse colonias in Aegypto & Libya nomen est argumentum: quia Libyae ante Libyum Aegyptium Hercule dicebantur a duce Phutei siue Phaetorei: ut Hieronymus asserit in commentario. x. ca. supra Genesim. Ptolemeus quoque memorat in aethiopia aegypti urbem Phutur: & in marmarica Phut enuti: & in Libya Phut fluuius: & vocabulo Arameo non Greco fluuius in Lyguria iuxta Genuam Phet/Riton vernacula olim lingua phe Riton: ut Plinius nominat in iiii. naturalis historie. Est autem Ritos (teste Hieronymo & Talmudistis) bonus siue religiosus a quo Rituales libri Etrusci dicuntur: teste Festo. Itaque Phet Riton id est Latina lingua Phaeton bonus siue religiosus: idcirco Berosus veraciterque ac Grecos mendaces. Existimo autem probuisse occasionem metiendi Grecis nominis similitudo: quod nomina & gesta Aegyptiorum furati: suis nouitibus nup & heri ducibus tribuerunt: ut ingenue confitetur grecus Herodotus in iiii. historiarum libro. Ergo cum Carone de originibus fatemur per multas etates ante Archades: venisse Phaetores Lygures: & cum Beroso definitio anno penultimo Arali Assyriorum regis ante troianum

Apud Arameos simul & Hebreros Malot dicitur vates: angelus: nuntiator: re sponsor. Rex igitur Tages cognomen Malot sortitus est: quod futura precinebat de quo Lucanus in primo li. dixit. Fides nulla fibris: sed conditor artis fin-

Malot.

Tages

In Dionysio Halicar.

Phaetoree colonie.

Phaeton quid.

F. Joannis Annij

excidiū annis ferme octoginta supra sexcētos vt in Eusebio de tēporibus supputatur. Ergo si: vt ait Dionysius: Oenotrius classe nauigauit in Apuliā ad eos qui tūc dicebantur Aulones: decē & septē ætatibus: id est decē supra quingētos annos ante res Troianas: & ante easdē Phaeton Lygures traduxit annis sexcētis octoginta: vt cū Beroso latini cōfentiūt: cōsequēs necessario est: vt Lygures multi ætatibus id est annis cētū & septuaginta Italiā ante Oenotriū coluerint: qđ recte Dionysio & Cato de originibus scripsit: & Caius Sēpronius testat: & alij illustres latini scriptores cōfentiūt. Ex his patet multa latinos de originibus cōtra Græcorū traditionē memoria pdidisse: secutos Berosum & alios vetustatum certissimos scriptores. Cōstat quoq; Lygures paucos a Iano Ianigenas positos inuenisse: qui etiā mōtana & Galliā cisalpinā vsq; Istriā coluere: vt in sequētibus exponemus.

Quę hoc loci Berofus interpretat nomina: satis accedūt cōuersioni nominū Hebręorū & aliarū gētū a Hieronymo & Talmudistis traditę. Aiunt em̄ Esai & Esan ignē & incēdiū dici: qđ Græci phlegrā vocāt. Pilam vero

Eo tempore Italiā in tribus locis arsit multis diebus circa Istros: Cymeos & Vesuuios vocataq; sunt a Ianigenis illa loca palensana id est regio conflagrata.

Palensana
Conflagrationū causę

& Palen: ostiū & originē percussionis interpretant. Hinc Etrusco vocabulo a Ianigenis cōposito palensana: est ostiū percussionis incēdiū: vbi cęlestis afflatus primū exorbitās percussit. Eiuscemodī em̄ cōflagrationes fiūt ab exorbitatione octauū circuli: dū extra orbitationes ab occidēte in oriētē iteratoq; ad occidētē: accedit & recedit supra cētrū Arietis & Librę duos paruos circulos describēdo: vt Thebit astrologus docet. Nā cū motu accessus & recessus puenit ad cardines parui circuli: si cardo aspiciť ab syderibus aquosis inducit diluuiā exorbitariā. Si vero aspiciť a sydereo afflatu igneo gignit incēdiā & cōflagrationes in locis sulphureis aptis incēdio: vt in Pyreneo Hispanię: aut Sodomis: vbi erāt putei butuminū. In locis vero nō aptis incēdio: non flagrat sed exēstuat: hęc cęlestis exorbitatio: de qua Plato in Thymeo scribēs: illa ingit quę vobis quoq; cōperta est: Phaētōtem solis filiū: quōdā solis currus ascēdisse luciferos: illosq; exorbitasse ac incendisse terrena: fabula qđē putatur: sed est vera historia. Fit em̄ cęlestiū longo circuitiōnis tēpore orbū exorbitatio: quā vastitas cōflagrationis sequatur necesse est. Hoc loco Plato equationem: motūq; accessus & recessus vocat cęlestiū orbū exorbitationē: cū quia hęc sola orbitatio fit lōgissimo tractu tēporis: vt patet ex eius motu & equatione: tū p̄cipue quia extra omnē orbitationē aliorū syderū & orbū: quę in lōgitudinē ab ortu ad occasum semper currit: hęc etiā circū latitudinē & altitudinē vndiq; girat. Verū quia ex incēdio falsedo gignitur: vt testimonio est experiētia & Aristoteles in Meteoris: cōsequēs est: vt oēs montes isti: & hęc diffusa planities dicātur mōtes falsi valliq; falsa latino vocabulo: quā teste Hieronymo & Talmudistis Aramei Gemeā & Gemellā: Scythę vero & Etrusci Cymeā & Cymellam vocabāt & proferebāt: & Romani Cyminiā pronūriāt. Nūc vetusta vocabula manēt loco quidē originis Palensanę: mōtib; & iugis & lacu Cyminiis: & subsidēti planities & cāpo Cymeo & Cymello. Nā & clarus Viterbensis miles Bartholomeus Berardi legat cōuentū nostro vallē Cymellam: & rupes prati Cymellę regionis: inter dirura vetusta oppida Volcenam & Aralidon: ac amnes Veias ad Cybellariā: vt in testamēto eiusdē exprimitur: seruato in archiuis cōuētus in sacculo cōtractuū eius: ac domini Viscontis Gattii. Itaq; quoniam hęc nostra planities sulphurea & Thermalis est: & Vesuuiā suapte natura incendia eructat: & in Istria aliquid his simile est: diameterq; circuli parui exorbitationis igneo afflata sydere solam hanc longitudinē in Italia repercutiebat: in qua hęc tria

Phaetonis
historia nō
fabula.

loca cōtinebant: iure palensana id est primū re percussa cęlesti incēdio: & a falsedine per in cēdiū relicta Cymea & Cymella dicta fuere vocabulo Ianigēno. Ex his patet fabulā Phae rōtis mysticę acceptā verā esse. Nā Phaeton exorbitationis incēditū est. Ceciditq; in Eri danū: casumq; defleuere sorores: q̄a circa partē Italię primā Eridano oppositā Istriā ceci dit: & sorores eius duę alię partes, Italię Cymea: & Vesuuia idē incēdiū passę gemuerūt. Nā quo ad Phaetontē Lygurū genitorē: certissimi (vt in aliis produximus cōment ariis) auctores sunt Berofus Chaldeus: & Theophrastus Gręcus: & Plinius Latīnus in natura li historia & oraculū Phaetontis ac sepulchrū in Aethiopia: illū non in Eridanū submer sum fuisse: sed in Aethiopiā reuersum ibidem cessisse vitę.

De. viii. rege Assyriorum.

Octauus rex babilonię fuit baleus cogno mēto Xerxes & regnavit annis. xxx. hunc ap pellauerūt Xersem id est victorē & triūpha torē q̄ impauerit duplo plus gētibus q̄ ara lius. Erat em̄ militiā ferox & fortunatus: & p pagauit regnū vsq; prope indos.

Iustinus pbat Persas eē Scythas exu les: nō modo q̄a ad hęc etatē Scythi ce loquunt: verū etiā q̄a Persa est vo cabulū Scythicū & significat exulē. Apud eos Xersem & Artaxersem sæ pe legimus: & teste Herodoto i. vi. li. bro. Xerxes ē bellator: Artaxerxes ma ximus bellator. Verū tñ nō absolute

Palensana.
Phaetontis
fabula

Baleus.

Perse.

Xerxes.
Artaxerxes

bellatorē significat: sed vt significati⁹ exprimit Berofus significat debellatorē atq; i bello victorē. Arthem ergo Scythę: Etrusci aut Larthē ppatati a Scythiis pferūt: & maximū si gnificat. Teste em̄ Seruio sup. viii. aeneidos. & nos pbauim⁹ in de origine situq; ac morib⁹ Etruscoꝝ: in annuo magistratu erāt Tuscis. xii. reges quos Lucumones Scythice appella bāt: qbus vn⁹ siue terriusdecim⁹ pperu⁹ rex & dictator p̄erat infano Volturrene: vt Cęsar olim: nūc p̄rifex Romę: q̄ est publica regia regū & p̄rificū. Hūc dictatorē siue in princı parū maximū: lingua Scythica Arthē siue Larthē vocabāt: vt nūc papā. Verū inuenio in Liuiō Tolumnū Veietē Larthē: Porsenā Clusinū Larthē: & i fragmētis qbusdā Mezentii Larthē: & in inscriptiōe Ry yella Etrusca & Gthesiū Larthē. In alia vero inscriptiōe scribit̄ yellū Larth Lal. Et hoc existimo fuisse p̄riū Etruscū regis regū Epitheton. Vñ vt vnovoca bulo cōi papā: & p̄prio titulo maximū p̄rificē exprimim⁹ dei monarchā i toto orbe: pari modo: Etruscū monarchā regū Lucumonū: vno cōi vocabulo vocabāt prisca lıgua Larth id ē maximū oim: p̄prio vero Epitheto Larh Lal: id ē oim maximū inuictū. Lal em̄ vt Talmu distę asserūt nō absolute fortē: sed significati⁹ iuictū significat. Vñ Leonim⁹ popul⁹ Erru scus cū lasiū regē creauit: eidē acclamauit Gulni Lal & p̄ syncopā Guln Lal: id ē corona iui cta: vt lasiana triūphalis inscriptiō pbat: & Talmudistę it̄p̄tant. Ita Scythę Persiani suū regē regū Artem: Etruscū cōsanguinei eorū Larthē: id ē maximū cōi vocabulo nūcupabāt: p̄pria vero adiectiōe: illi a bello Xersem: isti a sępiterna trosoiavictoria Lal: id ē iuictū vocī tabāt. Deridēdus ē igit̄ in hac pte Dionysi⁹ Halicarnasse⁹: aut certe dāda est venia igno ratiōi morū gētis Etruscę ac ei⁹ noim. Asserit em̄ Porsenā fuisse regis cognomē: Larth ve nomē p̄riū: cū ecōtra Larth sit dignitatis cognomētū cōe: & Porsena regis Clusini p̄riū nomē. Sed cū Beroso reuertamur ad mutuos cōsāguineos Italos: Celtiberos & germāos.

Larthes.

Lucumones.

Lal.

Gulni Lal.

Huius Balei Xerxis tēporibus: regnat apud celtiberos tagus cognomēto Orma: ex quo patria dicta fuit Taga: apud Tuyscones re gnat Marfus: & apud Lygures Phaeton reli cto filio Lygure: regressus est in æthiopiā

Ergo satis cōueniūt Tagus & Tages noie: tpe: & it̄p̄ratōe. Differūt ve ro cognomēto & arte: q̄ ille orma: iste Maloth cognomētū fortit⁹ fuerit: p̄ diferente arte ac stadio. Sane sciēdū

Tagus
Tages:

F. Joannis Anni.

Togorma Tagū interpretari auulsiōē: Orma coloniā vel incolas. Hinc Hieronymus de interpretatione nominū: Togorma interpretat auulsiōē incolarū. Idē autē est: quē in Genealogiis Berofus vocat Tagū Orma: & Moyfes Togorma: vt patet Gen. x. cap. Ergo studiū huius fuit ex indigenis & incolis Hispaniē auellere colonias: & deducere ad alias Hispaniæ pres tū inhabitatas: vbi ab eo dictus est fluuius Tagus aureis harenis. Quare hic primus cœpit colere pres hispaniē circa Carthagenē & Toletū: qa Tagus Toletū radit: & oriū ppe hispaniē Carthaginē: & ob auriferas harenas ceteris annibus antefert: vt auctor est Plini⁹ in. iiii. naturalis historiæ. Hinc Iuuenal: Tātī inqt tibi nō sit opaci: oīs harena Tagi: Opacū dixit ob aureas harenulas p vbertate annē obūbrātes: quo pacto Virgili⁹ turbidū hermō dixit in primo Georgi cor: Atq; inqt auro turbidus hermus. hic Tagus nō modo in hispaniā sed in Albanā Caspiā: Libyāq; & Aphricā colonias misit: vt argumēto sunt in Ptolemēo & Cosmographis noīa Taga & Tagorma locis de regū p̄fcoꝝ more indita. Cōsanguinei em̄ erāt hispani: Caspiis: Phœnicibus & Pœnis: vt Varro prodit & Plini⁹ in. iiii. natural' historiē. Tages vero auulsiō: maloth id est respōsiōnū & variciniōꝝ erat: vt supradiximus: & ob id studuit aruspiciē: eo pacto quo pfuse mōstrauimus in aliis nostris ab Erruria cōdita. Porro vt in p̄cedētibus cōmētariis ac libris differuimus: Phaeton nō mansit in Italia: sed regressus in Aethiopiā dicit: creato Lyguribus duce filio Lygure: a quo dicti sunt Lygures: & nō a Legumine vt qdā somniāt: qa extabat Lygur nomen: cū nō extaret lingua latina: vt tēpora cōuincūt. De Marfo vero Germanoꝝ rege in genealogiis retulimus: a quo regio Marsorum est in Germania: vt Plinius in naturali historiā scribit: & Tacitus de situ ac moribus Germanorū insinuat. Est autē Arameū vocabulū Maresus: & per syncopam Marfus. Duę sunt per cōpositionē syncopatā dictiones Maresus: id est princeps duxq; cōsiliorū: vt vocabula interpretātur diuus hieronymus & Talmudistę. Nomen ergo accusat hūc primū Germanis dedisse cōsilia: ceterosq; principū: & cōsulendi instituta: de quibus nō pauca insinuat Tacitus de moribus Germanorū: si quis eum spectate perlegat.

De nono rege Assyriorum.

Armatritis Quattuor eo tēpore maximos reges refert Berofus: quorū primū p̄cipue secuti sunt Sardanapalus ex Chaldeis: Nero ex Romanis: & alii cōplures

Longho. A Longho vero Galloꝝ rege: Longones & Lyngones dictos nomen accusat quos in Gallis a Ptolemēo. & geographis comperimus nō p̄missos. Arbitror autē per cōpositionē dictū Lōgho id est Lomnigo: qđ interpretatur princeps coaceruās. Quid vero coaceruarit cum non reperiam: doctioribus exponendum relinquo. Apud Ianigenas rex erat Sicanus filius Malot Tagetis. Ergo nostra vallis Sicania: nō a Sicanis Italis dicta est: quā multis post seculis in Italiam cum illo ex Sicilia venerunt: & si forte cum his cohabitauerunt: vt locis suis explicabitur. Nunc de rege Bero: a quo Berica hispania est: aliquid breue dicamus. Aiunt Talmudistę qui etiam latinam linguam nouerunt Betum per diphthongon /æ/ Batū debere scribi: qđ hebręi & Syri proprie behin dicunt: id est locus vite meę: vt etiam diuus Hieronymus consentit de interpretatione hebraica. Ceterū Betus

Betus. Nonus rex Babylonie armatritis impauit annis. xxxviii. q magis ad voluptates & delicias couersus: ea q ad libidinē spectat: cū iuenit tū maxime inuēta āpliauit. Huius ætate apud celtas Lōgho regnauit: & apud celtiberos betus a quo regnū habuit nomē: & apud Ianigenas Sican⁹ fili⁹ Maloth tabetis: a quo cognominata fuit Vetulonie regio.

interpretatur ab Arameis dici locū vitę foelicis. Est em̄ Hispania Bętica deliciarū hortus: & ab Homero Cāpus Elisius vsq; in angustias oceani Gadiū dictus. Vñ Strabo in priō: Elisū inqt cāpū Hispanias Homerus appellat: ad quē mittēdū asserit Menelaū his versibus. Elisū ad cāpū: summas telluris ad oras: Numina te mittent: Victus vbi est facilis nō nix hibernave multa: Cercin⁹ & Zephyrus sed suaues excitat auras. In hoc ē ocean⁹ id ē fluuū fluxus ac refluxus vt recte suspicatus est Possidonius: quo pacto ait poeta. Oceani fluxū fluuū cū Cymba reliquit. A Bęto ergo id ē vitę meę foelici duce: Bętica quasi beatica Hispania & Bętis fluuū in oceanū fluēs dictus est: dicte Seneca in Medea: Nomē q̄ terris dedit Bętis suis: Hesperia pulsans maria: lāguēti vado. Hui⁹ fluuū cum vires multę sint: p̄cipue tñ sęlicitat lanas tینگendas: & mulierū pulchritudinē dū facies illarū lacteas & cādidas reddit: id significāte luuenali: dū in Satyra. Natali scribēs. P̄cipitare (inqt) volens: etiā pulcherrima vestē: Atq; alias: quarū generosi gramini ipsū Infecit natura p̄cus: sed & egregius fons Virib⁹ occultis: & Bętic⁹ adiuuat aer. Et Martialis: Bętis (inqt) oliuifera: crīnem redimite corona: Aurea: quī nitidīs vellera tینگis aquis.

Elisū in beatica.

Bętica

Anno. xx. armatritis Lygur misit cydnum & Eridanū cū colonis cū fratribus & nepotib⁹ & occupauerūt vsq; istrum in italia.

Supra dixit de Phaetōte & eius posteritate q̄ occupauerūt vsq; Istriā relinquētes noīa locis. Itaq; primū videamus si qd in Geographis ex horū vetustis cognomētis Scythicis relicū ē

locis a Lyguria in Istriā. Et Lyguria qdē a ducis noīe argumētū habet: a quo post Ianū p̄cipio Lygurię nomē desumpserit. In Galliā Cisalpinā: q̄ a Lōgobardis vltimā cognofatio nē assumpsit Lōgobardiā: & de more vetusto p̄synęresim Lōgobardiā siue Lombardiā iuniores dixerūt. Cydnus certe Cydnomanos prolatione Scythica & Cednomanos: siue p̄synęresim Cenomanos cōdidit. Cydnus a diuersis gētibus: aliter & aliter pronūtiatur. Babylonī Cednū: Scythę Cydnū: Gręci Cynū: Latini Cygnū: Etrusci vero vt sępe diximus: de more in compositione synęresim faciūt: & cōsonātem litterā. d. vel. c. aut. g. abiciunt. Nam qd̄ integre compositū sonat Cygnomanī: vel Cynomanī: aut Cydnomani: & Cednomanī: p̄synęresim profertur Cenomanī & Cynomanī videlicet vetustissime originis Cenomanę: a Cydno ortę. In hac gēte illustriores sunt: Bergomū: Brixia: Cremona: & alia loca vetustis Scythicis nominibus appellata. Porro lōgitudinē Gallię Cisalpinę quę per Padum excurrit: vltro citroq; coluisse Eridanū: nomen est argumēto: quia Padi priscum nomen Eridanus est a duce: sed a profunditate Bodyna dictus est a Lyguribus vocabulo Scythico: vt insinuat Plinius in. iiii. naturalis historię. Significat enim vt ait fundo carēs: esseq; argumento quia vbi altitudo incipit. oppidum est bodyn Comacū. Inde teste Meandro Sceptio: a Gallis dictus est Padus: a multa circū eū olim arbore picea: quā Galli Pades vocant: vt ibidē Plinius scribit li. iiii. naturalis historię ca. xvii. Ergo padus a Gallis: ob piceas arbores vltimo dictus fuit: prius vero a Lyguribus ob profunditatē Bodynais: sed initio omnīū a duce Phaetonte Eridanus. Berofus in Genealogis ait Eridano fuisse filium Ventum: nepotem Venerum: pronepotem Tylam. Ergo Tylauentus: & Venetia regiones vsq; Istrum: vetustissime Phaetonti dū propagines sunt: & p̄clarissima proles Eridana: vt nomina & Berofus cōuincūt. Et Carō de originibus scribens asserit: multas a Lyguribus Gallię Cisalpinę gētes initio manasse: errantq; vehementer Cornelius nepos & alii fabulas Gręcas secuti Venetos ab Enetis Asię venisse: cum ecōtta a Gallis & Europanis illi Eneti sint orti. Querēdum est enim ab istis: quī fuerint: illi Padi & Venetiārū ac colę: quos Dionysius in primo libro barbaros appellat: quī vetustissimos pelasgos ad nauigantes ad Spineti Padi ostium pepulere. Nā Gręci nō potuerūt esse quos barbaros appel-

Cydnus Cenomanī.

Padus.

Eridanus dux.

Venetī vñ.

F. Joannis Annij.

Iant: neq; item Eneti Afiani: quos ab Europa genitos nō Europe genitores pbamus: neq; rursus eos Enetos Asiae vnq; Barbaros Græci appellauerūt. Erāt igit̃ illi Eridani & Venetiā rūt barbari: vetustissimi Italię indigenę: aduenę Eneti. Eorū ergo originē vetustissimā & p̃clarissimā Phaetōteā: q̃a gręca fabula & disciplīna nuper & heri orta & tradita teste Herodoto: scire nō potuit: saltē equo aīo Berosum: veracissimos Chaldeos de gētū & regnō rūt antiquitatibus referētē audiāt: & ipsi etiā noībus Scythicis Phaetōteis extrātibus ac p̃seuerātibus locis victi: cedant iā suis fabulis & caliginosis nō illustrosis figmentis.

Horchia

Horchia: nō ē nomē græcū sed Scythicū & Etruscū: q̃a teste Liuiō in. vii. ab vrbe cōdi. Horchia est dea Etrurię. Scythę aut̃ Horpprie celsitudinē siue

Sicanus deificauit aretiam: & nominauit eā lingua lanigena Horchiam.

Aretia

mōtē & lōgā rē ad modū turris significāt: sicut & Chiat coronā: quā Chiatot alii dicit̃: vt Talmudistę asserūt apud Arameos dici. Hic diu⁹ Hieronym⁹ de interpretatōe Hebraica dicit horchiarot eē lōgā coronā: quā turritā significāt⁹ dici Talmudistę cōsentiūt. Ergo Titea vxor Iani dicta ē Vesta & terra siue Aretia: vt Berosus scribit: & Ouidi⁹ ī fastis: & Diodorus i. iiii. lib. testant̃. Nā a genitura oīm cū Cęlo cōiuge dicta Aretia siue terra: & a sempiterna holocaustomatū sacro igne Vesta: & q̃a erat regina sacrorū materq; deū: atq; Vestalīū p̃iceps: abbatissa: vt laico vocabulo exprimam⁹: eqdē ab insigni de more sacrorū & dignitatis gestamine: dicta ē Horchia: id ē turrita corona. Argumētū scilicet: cur oēs Cibeles cū gnq; fuerit: dicant̃ turritę: q̃a videlicet donabant̃ turrita corona: cū reginę sacrorū matre q; deorū ac Vestalīū virgīnū crearent: cui⁹ ritus & noīs prima origo fuerit Vesta Horchia vxor Iani: dea Etrurię: vt nūc: & ī p̃cedētib⁹ fuit expositū. Extat dirutū vetustissimū oppidū & magna regio ad hęc etatē Horchia a Veruloniēsis⁹ dicta. Ei⁹ regiōis maxima pars: ad ius cōuēt⁹ mei Viterbēsis spectat. In diruto oppido Horchia domus adherens sancto Petro nra ē donatiōe facta iter viuos: ab Archipresbytero eiusdē ecclesię: p̃ cōuētū sanctę Marię ad gradus Viterbēsis: vt donationē in nrīs archiuis seruāt cōtract⁹ depositū.

Osiris

Berosus hoc loci pximū Italię fieri sensim Osiridē scribit. Auctor est Diodorus Sicul⁹ ī prio lib. & ii. & v. ac. vi.

Osiris in thracia pemit gygantē Lycurgū.

Osiridē fuisse cognomēto louē iustū: q̃ vniuersū lustrauit orbē: & illi īperauit bñficio īpēdēdo: gygantes & īpios tollēdo: bonos & iustos sublimādo: ad originē Istrię fontes supra Macedoniā & p̃p̃ quos Italię accedēdo: & ī Italia tyrānos gygātes subigēdo. In prio quoq; libro narrat: q̃ cū pagrata oī Aethiopia & India: in Europā p̃ Hellepōrū ab Asia traiecisset: cū īmēso coloniarū exercitū: obsistētē sibi ī Thracia Lycurgū barbarorū regē pemit: & illi puīncię creauit regē Maronē iā senē: q̃ de more vetusto p̃ īsto regno edificauit: ciuitatē: quā ab se Maroneā noīauit. Cōsentit itaq; Diodor⁹ Beroso p̃ Thracia. Nūc ad Hispanos Berosus & Gallos simul reuertit̃ dicens.

**Lycurgi
cedes
Maro rex.**

Bardus.

De Bardo Galliarum rege: q̃ iunior dictus sit ad distinctionem p̃isci: cui⁹ supra meminimus: nō est dubiū. De Deabo vero tyrāno q̃ is fuerit pater Gerionū cognomēto Chryseos: supra in. xvii. parte Genealogiarū expli cauimus: de q̃bus sic ait Diodorus in

Anno armatit̃is. xxxii. apud celtiberos tyrānidē assumpsit deabus: q̃ hoc cognomētū p̃meruit a fodinis: auri & diuitiis: quas primū ibi cępit & iuenit opprimēs colōias. Et post duos ānos ap̃d celtas regnauit bard⁹ iunior.

**Deabus.
Chryseus.**

v. libro. Vulgata erat per orbē fama / chryseum (hoc enim nomē a diuitiis traxerat) q̃ vniuersę Iberię imparet. tres habere ppugnatores filios: cū robore corpis: tū armis egregios:

Exercitum præterea cuilibet fortissimorum militum esse. Hos Hercules ad singulare certamē prouocans: sustulit. Hęc Diodorus. Ab his Gerionibus vrbs Gerunda: et a lomniniis lomniniā dicta est in Plynio & Ptolemeo quibus altera scriptores corrupte scripserunt laminiā pro lomniniā. Gerion autē vocabulo prisco a gera deriuat quod est aduena: vt Hieronymus interpretatur. Nā filius prisce Hiarbe Numidę fuit: vt supra in Genealogiis exposuimus. Ergo adueniēs classe in Hispaniā. Gerione. i. aduenę nomē accepit: & a diuitiis aureus latine: siue Chryseus gręce: aut Deabus maurice siue Numidice: et a principatu exercitus lomnini Geriones.

Gerunda
Lomniniā.
Gerion.

De. x. Rege Assyriorum,

Decimus assyriorum rex impat Belochus: annis. xxxv. quod idcirco a Belo sumpsit cognomē: quia cum impium voluit exercere maximū potēstificū Beliovis: et maxime circa auspicia et diuinationes occupatus fuit. Eius annus apud tuiscōnes regnavit Gābrius: vir ferocis animi.

Aequē ac Belochus. id ē Beli amator apud chaldeos: etiā Iulius Cęsar humana diuinis cōmiscuit. Porro Gambriū hūc esse nō dubitamus: a quo Plynius in naturali historia: & Tacitus de moribus Germanorum appellat germanorum quosdā populos Gābrius: et regionē Gābriū. Est nomē tribus

Gābrius

Scythiis & Arameis dictionibus Gunberi vius per syncopā Gābrius: et ab aliis Gābrius. Est autē apud Arameos Gun & Guni corona: beri vero humber siue expiatio nubis: et viō ab suis: vt periti Talmudistę asserunt. Hinc Gābrius: interpretatur latine coronatus ab Vmbris suis. Nā & a principio oēs dicebantur Umberi: quod auit a hereditate soli Comaro & illius posteritati nomē pseuerauerit: vt in pcedētibus est habitū. Existimo hūc fuisse primū qui corona insigni regio totius Germanię consensu petruerit.

Gābrius.

Apud emathios cępit regnare Macedonius Osiridis: a quo nūc nomē retinet puincia: atque circa hoc regnū Osiris decessit gygates: qui iam tyrannidē ceperat.

Iam Osiris Iuppiter iustus vniversum orbē iustras a Thracia in Emathia pperat & gygantū potestatem: cum Hercule ac Macedone filiis suis: iuuatibus ad id macedonibus sustulit: pfectus illi

Macedonē a quo nomē habet: testate Diodoro in primo libro. Osiridē inquit pscisceret: duo filii virtute dispari: Anubis & Macedon psecuti sunt. Vterque armis vsus est: & insignibus aliquo aialia: haud ab eorum natura dissimili. Nā Anubis canē Macedon lupū insigne armorum tulit. Qua ex re: hęc aialia egyptii: in summo honore habēt. Et infra: Thracię inquit Macedonē iam senē. Macedonię vero filiū regē statuit: quę ab eo Macedonia dicta est. Et in. vi. libro inquit. Macedones Ioui iusto aduersus gygates pæsidium tulere. De huius iustitia ibi multa pæclara dicit: quę nō cōueniūt Ioui Cretensi: quod nō fuit in primo ortu gnis humani cum Gygates eēt: vt in primo arguit Diodorus: neque primus vt Osiris iustitiā per orbē docuit et lites sustulit: cum iniuriis finitimos pulsauerit: neque virtutibus oēs vt Osiris excessit: ga stupris: furtis: & incestu semp fuit vsus: neque bellū impiis in vniverso orbē indixit vt Osiris: quia intra limites Creticis septus: solū finitimis piis pyrativū bellum indixit: rapiēs pueros & puellas cōtra omne ius falsus. Sed de his hactenus. Nunc Berosum de nostris referētem accipiamus.

Anubis.
Macedon

Vigesimo nono huius Belochi anno: apud celtiberos Lomnini florebat: et edificauerunt a suo noie vrbe magnā Lomniniā. Anno autē

Plura nos hęc lra cōnotare admonet: Primū: quod pmissimus Lomniniū oppidum a tribus sibus cōditū: philarchis exercitū. Gerundā vero a cognomē

F. Joannis Annij

Osiris Itali
am libera-
uit a gygā-
tibus

to Chryseū patrē illorū fundasse. De-
inde tā Berofus q̄ Diodor⁹ siculus Ita-
los certiores efficiūt Osiridē Italiā li-
berasse a Tyrānis: & docuisse agricul-
turā & frumētariā. Et quidē huius sūt
hec argumēta. primū est ī cōmune in-
scriptio sacra egypti: q̄ asserit Osiridē
Iouē iustū vnīuersum lustrasse orbem
nec fuisse ī orbe locū quē nō adiuerit:

docēs ea: quorū inuēt or fuit: & Istri fontes illū accessisse affirmat: teste Diodoro ī priō lib.
Secundū argumentū est ī specie a descripto itinere a Thracia ī Macedoniā & fontes Istri:
dep̄ssis gygātibus ī Thracia & Macedonia & suffectis regibus Marone atq; Macedone: &
in Italia Lestrigone: Q; aut Osiris pximus Italię ad fontes Istri ī tribus palēsanis siue phle-
greis ī Italia cū gygātib⁹ pugauerit: testes sūt & authores de tribus qdē simul Berofus:
de duab⁹ vero Diodor⁹ in. v. & .vi. Nā ī. v. pugnasse Iouē iustū cōtra gygātes ī Vesuuia pa-
lensana siue phlegreo cāpo adiuuāte illū Hercule asserit: & in. vi. li. in cymea phlegrea cā-
poq; cymella ad hāc etatē dicto: nō solū Hercule sed oībus Italis auxiliū ferētibus. de gy-
gantibus triūphasse clarissime tradit. Nā cū tradidisset ī pri. lib. Osiridē Iouē iustū a Mace-
donibus magno auxiliō adiutū: etiā idem ipsi ī Italia p̄stitū fuisse cōtra gygātes scribit in
vi. lib. his verbis. Iouē iusto & Herculi ac diis: nō solū in Creta Museus: sed & alios populos
p̄sidiū tulisse cōtra gygātes cōstat: vt Macedones circa suā palenē: & Italos in cāpo quē
olim a loci cōflagratione phlegreū: postea Cymeū campū cognōauerūt. Hęc Diodorus.
Quare siue Macedones afferas iuuisse ī palene Macedonica Osiridē: siue eundē in Creta
Museū: siue eundē ipsum ī cāpo Cymella siue Vesuuio Italię Italos: necessario cōsequens
est: vt Osiridis idē & Iuppiter iustus fuerit p̄fectus ī Macedoniā, Cretā & Italiā. De his am-
ple diximus circa vltim as institutiones Erruscas & aliis cōmentariis.

Phlegreus.
campus

Lucēses ad
parthios.

Neminem posse cōtradocere arbitror
hūc Lucū eē a quo Lucii & lucēses pro-
pe Parisium describit Ptolem⁹ & Cos-
mographi. Neq; tñ a luce latino voca-
bulo: sed potius eorū tū Errusco Scythico sermōni cognato verbo: a quo vt alibi expressi-
mus Lukios, Luceres & Lucumones deriuatos oīdimus sup̄ tabulā Faul Faluceres.

Anno xxxiii. Belochi: rex Lucus regnare cœ-
pit apud celtas Nouissimis ānis Belochi: te-
nuit mare Atticū: & ebullies inūdauit acticā

De. xi. rege Assyriorum.

Porcus.

De Baleo Assyrio. ipsi libros suos ple-
gāt: q̄a nihil de eo ī latinis aut gręcis
repiō. Exponēda vero sunt q̄s iste Por-
cus: q̄ illius colonię ī Lyguria: q̄ insula
Cados Senę: & q̄ illius Vetulonicę co-
lonię. Porcus latino vocabulo: est sus
aīal. Sed hic filius Neptūni egypti fra-
ter Lestrigonis: vt ī Genealogiis Bero-
sus exp̄ssit. Idē Varro scribit & Seruius sup. v. eneid. Nō p̄tinet Igit̄ ad linguā latinā sed p̄t̄
scā Arameā. Asserūt aut̄ docti Talmud iste Porcū dici p̄syncopā. nā Porecū dicit̄ Arame-
et significat portitorē de loco ad locū: q̄a vt insinuat hoc loci Berofus: trāsportabat p̄lta-
liam & insulas colonias. Nā in Thuscīa: & Latio: & Lyguria noīa locis extant Porcareces:
Porcatiliū: & Porcifera. Hinc Plynij ī. iii. naturalis histo. ait. Genuā Lygurū esse inter am-

Vndecimus rex babylonis fuit Baleus ānis
lii. Hic post Semiramidem supra ceteros eni-
tuit fama: splēduit impio vsq; intra Indiā. Li-
bri multi de eius gestis sunt a n̄ris cōscripti
Huius āno. x. Porcus Cados Senę insulā com-
pleuit Vetulonicis coloniis partem reliquit
Posteritati Lygures.

Posteritati Lygures.

Lib. XV. Fo. CXXXIII.

Phoritonem atq; Porciferā. Verū posterī aut pprietate lingūe patrię: aut ad dīstīctōne
suis animalis primā litterā aspirate ptulerunt: dicētes Phorcū vocabulo Scythico & por
Phorcus
Porthme⁹.
titorē vocabulo latino: & Porthmeus gręco. Deum portitorē maris & infernī fecit eam lo
quacitas gręca: vt Varro & Seruius scribū. Huius ducis tria vocabula triū linguarū: Por
titorē: Porthmea: Porcum Arameę siue Phorcū Scythice: apud authores latīnos inuenio
Vergilius in primis in. v. æneidos: Phorcum exprimit dicens. Tritonesq; citi Phorcicę ex
ercitus oīs: et super eundē locū. Seruius inducēs Varronē. Phorcus inquit fuit primus rex
Corsicę atq; Sardinie: & filius Neptūnī ex Tosea Nympha: quī nauali pœlio ab Atlante
victus: & in mari submersus: marinus deus vocatus fuit: eię fuerunt filię Itale Gorgoni
des nō Mauritanę: Et vt referūt hę quattuor filię mirę pulchritudinis fuere Scylla Euria
des
lis: Stenio: & Medusa. Ab his nosa in Italia sunt: insula Gorgonidū prope Pisas: & Scyllā
inter Siciliā & Italiā. Vna ergo Scythica lingua illum Phorcū vocauit in. v. æneidos Ver
gilius: lingua vero latina in quarto Georgicorū portitorē nominat: dicens. Nec portitor
Orci: amplius obiectā patitur transire Paludē. Ceterū tertia lingua gręca: Porthmeo vsus
est Iuuenalis ī Satyra tertia. Iam (inquit) sedet ī ripa: tetrūq; nouissim⁹ horret Porthmea
Ergo quē Scythę Phorcū: Aramei Porcum gręci Porthmea: eundē latini Portitorē vocāt
Que sit vero insula Cadosene: & interpretatio noīs: & auctoritas manifestat. Nam Ara
mei & hebrei: Cados gręci thiam latini sacra intelligūt: Et qđ hebrei Sene: Gręci sandaliū:
latini vocant Crepidā. Hinc a barbaris Cados Sene: a gręcis Sandaliothim: a latinis sacra
Crepidā dicitur. Porro, Thymeus & gręci Sandaliothim vocant insulā quā nos Sardinia:
Cadossene.
Sandalio
this.
Sardinia
a Sardo Herculis Tospiade filio nominamus: vt tam Plynius in. iiii. naturalis historia: qđ
ceteri scribunt. Ergo Cados Sene atq; Sardinia est eadē insula. Cui argumēto est qđ Varro
et Seruius asserunt Phorcū illum fuisse primū regem Corsicę atq; Sardinie. Qđ si opponis
principio coluisse Sardinia Iolaū cū Sardo & aliis Tospiadibus: vt præmissimus: respōdet
Strabo in. v. falsum esse qđ assumit. Nā vt ait tam Iolalus qđ Tospiades cohabitauerūt bar
baris quos ibi inuenerūt natione Tuscos. Quare vt veracissimus Berofus ait: Primus oīm
Phorcus cū Colonis Veitulonice insulā tenuit: ante Herculē atq; Tospiades. Fuisse ve
ro Veios Veitulone hos Tuscos: argumēto sunt in primis Berofus in hac parte: deinde
Plutarchus: quī in vita Romulī scribit Etruscos fuisse Sardinianos Colonos: qbus sunt ad
hęc tēpora Veizum nomē & Veia prædia & Amnes: ac ppterea Romulū vocasse Veien
tes Sardinianos: nō qa isti Veii Sardiniani essent: cū Aenetani dicerent: vt in vita Camilli
scribit: sed qa a Veis Etruscis orti sunt: quī vere Sardiniani Coloni & primi Sardinie cul
tores extiterūt. Cui est argumēto qđ dicta est insula Sandaliothis siue sacra Crepida: nō so
lum qa est ad similitudinē vestigiū & crepidę: vt Thymeus scribit: sed etiā qa ibi fuit a prin
cipio Crepida sacra. i. Tuscorū principū sacru vestigiū. Nā teste Gellio in. xliii. noctiū Atti
carum Crepida est grīs calciamēti: qđ a principio plantarum calces in fine tegebat: cetera
prope nuda: & teretibus habenis victa erant: Tuscorū vero vetustissimorū fuisse crepidā
principib⁹ solis ornamentū ex eo cōstat: qđ crepidā Turrhenā & Thuscā nomē ab origine
habet: et solī sacri p̄cipes his vtebant: etiā a principio dignitates Romanę. Vnde ī. viii.
æneidos. vbi Vergilius de Euandro dicit. Turrhena pedū: circūdat vincula plantis. Ser
uius ita interpretatur. Crepidę inqt sunt Thusca calciamēta: quę corrigiis ad pedes ligabā
tur: quas post romanorū habere primī senatores: inde Romanī equites: nūc milites. Hęc
Seruius. Hinc Sene Gallia crepidata Vmbria est: sed nō sacra. Veitulia em̄ regia regum
sacra erat. Qđ si Thusci primī habitauerūt Sardinia: & hi nō crepidati mō & calciati pe
des: sed etiā sacro calciamēto vtebant: qđ ad solos p̄cipes Lucumones spectabat: vt dixi
mus: cōsequēs necessario est: qđ scribit Berofus eē certissimum: vt quī primī habitauerūt

F. Joannis Annij.

Sardiniam ex Thuscis: essent Verulonienses: quia cum ceteri crepidati principes dici poterant solis Veruloniensibus sacri epitheron dicatum erat. Quinetiam Etrusci Veii Sardiniani coloni esse dicunt: a quibus Veientes Enotanos: Romulus Sardonianos cognouit: ut clarissime scribit in vita Romuli Plutarchus. Satis ergo expositum fuerit: quod fuerit Phorcus: quae insula sacre Crepide: quae primae Coloniae Phorci in Liguria & Sardinia: nunc Osiride Monarcha ab Hispanis in Aegyptum reuertente a Beroso discamus hoc modo dicente.

Osiridis expeditione.

Exploratum esse regressum ultimum Osiridis in Aegyptum par est. Nam egressum Diodorus & alii auctores certum esse referunt: dum ab Aegypto illum profectum referunt Iultraffe primam Aethiopiae & Aphricam: deinde Asiam usque Indorum desertos

Huius Balei temporibus Indi sua obtulerunt Babylonis. Osiris in Aegyptum reuersus columnam quae permanet inscripsit in monumentum expeditionis suae per totum orbem.

Tarcessi causa.

fines: postremo Europeanos Thracas: Macedones: Italos: Germanos: Gallos: & Hispanos: Ibi in Tarcessiorum salibus ultimum bellum cum Titanibus gessit: qui superfuere tempore belli cum Rheo & Camele inuita Dionysio Hamonis filio: ut iam exposuimus in praemis. huius ultimi belli meminit Trogus: cuius sensum Iustinus abbreviatis ultimo Epitomarum libris scribens: saltus inquit Tarcessiorum in quibus Titanas bellum aduersus deos gessisse perditur: incolere Curetes. Hoc ultimum igitur bellum cum impiis a deis habitum est. Deuicto vero orbe: hoc epitheron Osiris retulit in Aegyptum: teste Diodoro in vi. lib. Iuppiter iustus pater: consultor. Nam ut ibi scribit. animaduersum in Gygates a Ioue dicitur: quia ex magnitudine ac robore corporis confisi aduersique legibus: multa egerant in homines iniusta: & gentes in seruitutem redegerant: & his bonis bellum intulerant: qui ob singulares in omnes beneficia: fuerunt dei existimati.

Osiridis Epitheta.

Quare ferunt a Ioue impium nefariumque deleti: & diis Heroibusque ac hominibus benemeritis honores ab eo impensum. Quare propter eius beneficentiam: & imperii magnitudinem: omnium consensu: tam regnum perpetuum tributum est: quam habitatio in Olympo. Et quoniam vitae hominum auxilio fuit Iuppiter: & quod omnium curam suscepit pater: & quod imperio orbis potitus est: dux & rex: & quod postea de consulto appellatus. Ex his Diodori verbis manifestum est omnium consensu fuisse tributum Osiridi Epitheron. Iuppiter iustus pater: dux: rex: & consultor: cuius regnum perpetuum et habitatio in Olympo iuxta mare rubrum. Non enim vnus est mons Olympus: aut in vna praefectura: sed plures aliis & aliis regnis cosmographi poetarumque & historici tradunt: vnum circa Thessaliam in Macedonia. alium in Gallograecia: tertium in Mysia Asiae iuxta urbem Prusam quartum vero hunc in Aethiopia secus mare rubrum non longe ab Heliopoli: qui ut aiunt ab ortu solis usque ad quartam diei horam flammam emittit: ut etiam Tortellius noster Aretinus retulit. Et in hoc Olympo contermino aegyptiis & Aethiopibus tributa & existimata est Osiridis mortui habitatio. Nam teste eodem Diodoro in primo libro: quia Aethiopes Osiris docuit agriculturam: insignes urbes edificauit: Praefectos dedit: tributa praestari instituit: et in Aethiopiae montibus usque ripas Nili aggere cinxit: propterea ab Aethiopibus potissimum colebatur. Igitur dum orbe peragrato vicisique Titanibus in Hispania: & Gerionibus principatu permisso: in Peloponnesum adnauigauit ab Hispania: ubi Apis dicitur regnauit: teste Eusebio de temporibus annis trigintaquinque Argiuis. Postea ut notat Eusebius de temporibus Balei regis Assyriorum: eiusdem Balei anno. xlii. fratrem suum Aegialeum: vnum ex diis Aegyptiis: regem creauit Achaiae: et ipse cum populo in Aegyptum adnauigauit: ubi teste Beroso expeditionis suae triumphalem columnam erexit: quam litteris excidit: sub hac sententia: quam Diodorus in primo refert ita exprimi. Mibi pater Saturnus: deorum omnium iunior. Sum vero Osiris rex: qui vniuersum peragraui orbem: usque ad Indorum desertos fines.

Olympi

Baleus.

Ad eos quoq; sum pfectus qui arcto subiacet & ad Istri fontes: & vsq; oceanu: Sum Saturni filius antigor: germen ex pulchro & generoso ortum: cui genus no semen fuit. Nec fuit in orbe locus que no aduerim: docens ea: quoru inuictor fui. Hæc in colūna legi posse asserūt sacerdotes Aegypti de Monarchia Osiridis.

Apud Tuyscones regnat Suæuus: et apud Celtas celtas: a quo nomen habuerūt: montes illorū maximī a conflagratione syluarū: qui diuidūt celtas et celtiberos.

De cōflagratione montiū qui Pyrenei dicunt in. vi. lib. Diodorus sic habet. Montes ingt: qui Pyrenei dicunt: & lōgitudine ac magnitudine lōge alios excellūt. Nam a mari eorū qd Pyrenei Pyrenei ad meridiē iacet vsq; ad oceanū ad Arcos sitū: Galatiā siue Galliā ab Iberiā diuidunt. Per Celtiberiā quoq; prēdunt stadiorū trib⁹ milib⁹: in qbus cū sint frequētes siluæ: ferūt priscis tpibus igne a pastorib⁹ iniecto mōtanās oēs regiones eē cōbustas: ac ppter ea mōtes aiunt cognōtatos eē Pyreneos. Ardēte aut cōtinuis diebus igne: plures a mōtib⁹ riuuli argētī puri flāmarū vi effluxere: qd incolis ignotū Phoenices mercatores vili rerū pmutatiōe em ptū: in Grēciā Asiāq; ac ceteras nationes deferētes: magnas ex eo cōmercio opes cōtraxerunt. Hęc Diodor⁹: qui hęc notāda tradit. Primū q; priscis tpibus Iberiā Pyreneā versus arcticū oceanū: pastores & armēta p diuitiis nō argētū existimabat: ac ppter ea Nomadē qsi numadē appellatū sūt ab Homero hispani ad septētrionale oceanū versi. Vñ i p̄rio scribēs Strabo de hispania: Poeta ingt a viuēdi ritu septētrionales pp̄ios Nomadas appellat: i pa scendo peore assuetos. Hinc diuitiē Gerionis quas Hercules abstulit: armēta fuere: argumētū vetustatis Hispaniarū & gygātū Gerionū. Rursus q; Phoenica lingua Celtē quasi celitē cōflagratio louis dī: vt phibēt Talmudistę. Qd adeo verū est: vt diuus Hieronym⁹ Celion incendiū interpretē: sicut Macrobius ait: Itū louē a Thuscis dici. A dictionibus igit Celtus Phoenicibus Celi: & Itus p syncopā cōponit Celtus & Celtē. i. Iouiana cōflagratio: nō q a loue facta sit: quā pastores pcurauere: vt ait Diodorus: sed q a sub loue Galatha siue gallo facta est. Reges em Ioues & Saturnos appellauerūt antiqui. Ergo q a phoenices mercatores frequēt abāt Iberiā tanq; cōsanguinei: a qbus p magna parte erāt Iberi: vt Varro scribit: & Plynius refert in. iii. naturalis hist. itēq; quoniā Celtē nomē est phenicū: vñ originē traxit Noa qui & Ianus: idq; nomē phenicū Celi & Itus cōmune fuit Ethruscis & Gallis et hispanis: a quo duces Celi & Coriti nomē hnt: certū est argumētū: hos populos a phoenice Iano: qui creptus a diluuiō ex Scythia colonias misit firmā habere originē. Amplius quoniā pyreneus nomē est grēcū priscis sc̄culis impositū: magnū argumentū facit Gallos linguā simul cū litteris tradidisse Galathis & Gallogręcis: vt supra Xenophontē & Archilocū retulim⁹. Nec acceptādī sunt grēci: et ab his pendētes latini: qui aiūt Pyreneos dici a Pyrene socio Herculis grēcū: q a hęc fabulosa sunt: vt in. iii. naturalis hist. Plynius est author: et ante res Troianas qbus Hercules & Pyrenes & Cadmus & Orpheus extitere: fuit nomē Celtē ac Pyreneū. Regio pxima his mōtib⁹ corrupte nūc Pyrpiniāna dī: cū scribēda Pyrpiniāna regio. sit & dicēda Pyrepiniāna. i. cōflagrationis & incēdiū ostium & origo: q a ibi cōpere pastores ignē iniicere. Nā pyte ignis: pini os originis dicūt etiā Phoenices: vt restant Talmudistę: qui etiā hoc addūt: vt pios & origo dicat. Ni vero & no magni noīs & famē interpretē. Hic pyrepini cōbustionis origo magni noīs est: a quo Pyrepiniāna regio scribi debet: nisi forte quod vsitatissimū est in cōpositione per syneresim & syncopā. e littera abiiciat: sicut a Celite & Turrheno & Volturrena: & dicat atq; scribat recte Pyrpiniāna. Celtē Turrhno Volturhna. Hęc de rege ac gestis Gallie. De Suæuo vero Germanorū rege nō est dubiū: eū esse qui Suæuos cōdiderit: quorū meminerūt Plynius i naturali historia & Tacitus de moribus Germanorū. Ad huius patrē Gambriūū venisse Osiridē: & docuisse arbores putare: & fru

Suæuus.

F. Joannis Annii

Alii cerusfi tur docuisse Osiridē cōficere potū ex ordeo & Herbis. Porro ad eosdē Sueuos venisse Isidē
am vocant. tempore Alemāni Herculis & Thuscani Iasii locis suis demōstrabimus. Sunt argumento
Sueuorū re p̄ualido Lyburnū siue Cymba: qua Osiris & Isis ad eos per Rhenū & fluuios alios nauiga
ligio uerunt: & a frugifere arboris ramis putatis: qbus Isidi sacra faciunt: & diuinas sortes expo
 fcunt: de qbus Cornelius Tacitus de moribus Germanorū referēs: pars inqt Sueuorū etiā
 Isidi sacrificat. Vnde aut̄ causa sit & origo: peregrino sacro parū cōperi: nisi q simulachrū
 ipsum in modū Lyburne figuratū: docet adiectā religionē. Ceterū nec cohibere parietib⁹
Deos parie deos: neq̄ in vllā humani corporis specie assimilare ex magnitudine cœlestiū arbitratur.
ribus nō cō Lucos ac nemora consecrāt: deorūq̄ noībus appellāt: sacrūq̄ illud est: qđ sola reuerētia vi
tineri dent. Et post aliqua: sortitū inqt cōsuetudo simplex. Virgā frugifere arboris decifam in fur
 culos cōputāt: eosq̄ notis quibusdā discretos: sup candidā vestē temere ac fortuito spar
 gunt. Mox si publice consulit sacerdos ciuitatis: sin Priuatim: ipse pater familias precatus
 deos: cœlūq̄ suspiciēs ter singulos tollit: & sublatos: scđm p̄missam notam interpretatur
 Multa alia refert Tacitus: q̄ ad principes: q̄ ad sacerdotes: q̄ ad alios spectāt: hoc p̄cipue
 quod ad Osiridē & Isidē spectat est: q̄ sacras sortes putata frugifera virga diuinat: & eorū
Liburnum. Lyburnū venerant. Est aut̄ lyburnū pprie cymba & nauicula: qua flumē traicit: qđ in. iiii.
 Satyra Iuuenalis significat dicēs. Diues & ingenti curret sup ora lyburno. Traductum est
 tamē ad significandū magna nauigia: vt in Oda Horatius: Ibis inqt lyburnis inter alta na
 uium amice ppugnacula. Est aut̄ lyburnū nomē barbarū: qđ latine sonat nauicula velocif
 sime currēs: quā nunc pprie vocamus fustā velocissime excurrentē siue mare siue flumen
 Sequitur de morte Osiridis.

Titanes Tytanes Diodorus vocat hos gygan
 tes tyrānos: quos postea Hercules sus
 tulit: nō q̄ ipsi Tytea filii essent: sed
 q̄ a Titanib⁹ orti: etiā eorū partes se
 querent. Eos ipse Osiris iuste imperās
 reges p̄fecit i dictis regionib⁹: vt signi
 ficat idē Diodorus i primo & .vi. lib. Et
 idcirco iustus Iuppiter ē appellatus:
 quia et si sustulit illorū parētes impios Titanas: filios tñ illorū pro patribus p̄fecit: Libya
 quidē Antefi. Phoenicię Busiridē. Phrygię iuniorē Typhonē pro patre suo Typhone: sicut
 Milinū iuniorē in Creta pro Milino p̄isco quē peremerat: vt in sexto libro insinuat. Similī
 ter in Italia pro Neptumto patre Lestrigonē & Phorcum substituit: et pro Chryseo Gerio
 ne Tarcesifq̄ Titanibus deletis: rursus Geriones filios regnare in Hispania permisit. Ita
 Apis Osiris orbis monarcha effectus: et orbe cōposito in Aegyptum regressus: triumphā
 lem columnam inscripsit: & Memphim in triumphū: aut fundauit: aut ampliāuit: vt no
Typhon tat Eusebius de t̄pibus supradicti Balei regis Assyriorū. Itaq̄ Typhon egyptius: et vt Be
 rosus ait & Seneca de sacris egyptiorū: frater ipsius Osiridis inuidia accensus: in egypto i
 bya: Asia: & Europa: dictos p̄fectos reges sollicitauit in necem fraternā: pollicit⁹ cuiuslibet
 p̄fecturā perpetuā suis locis: & liberū regnū: si cōtra se nō ferrent Osiri. Isidi: & Hercu
 li opem. Itaq̄ cōscis cędis futurę dictis regibus: frater Osiridis Typhon. Iū per insidias &
 dolum peremit: de cuius nece in primo lib. Diodorus breuib⁹ refert his verbis. Ex veru
 stis sacerdotū archiuis: qui Osiridis t̄pe fuerūt: cōpertū est. Osiridē egypto iuste regnatē
 a Typhone fratre impio atq̄ nephario interemptū. Quē ille in sex ac viginti partes disseca

etum: cui libet eorū qui secū tantī sceleris participes fuerant partē dedit: velutī tantī faci-
 noris cōsciū: et vt simul ipsos defensores: custodesq; regnī fidōs haberet. At vero Isis eiuf-
 dem sui fratris simul & viri necē auxilio filii: (Oros ei nomē erat) vltā. Typhone simul &
 qui cēdis consciū fuerāt interēptis: ægypti regnū restituit. Cōmissa est ea pugna iuxta flu-
 uium in parte Arabiæ: quā vicū Antei appellāt: qđ nomē sortitū est ex Antei morte ab her-
 cule occisi Osiridis tpe. Hęc Diodorus. Quo loci patet Anteū priscū interēptū fuisse ab
 Hercule viuēte Osiride & in Arabia ægyptiaca: & filiū eius Anteū item iuniorē in Libya.
 In quinto autē lib. Diodorus ægyptiū inqt de Priapo scribētes: aiunt: olim Titanas: Osiride
 a se dolis interfecto: corpus eius in equas ptes diuisisse: hisq; domo clam elatis: partē pudē-
 dam in flumē: qā singulī eā respuerēt abiecisse. Isidē tum vltā viri mortē: titanibusq; occi-
 sis: viri corpus quæsiuisse: partesq; reptas cū iterato in formā pristīnā hoīs cōiunxisset: atq;
 cōposuisset sacerdotibus tradidisse sepeliēdas: vtq; velutī deū colerēt Osiridē imperasse.
 Seorsum vero pudēda nō reperta: cū formasset pro deo colī: inq; tēplo suspēdī iussit. Hęc
 Diodorus de monarchiā & honore: atq; interitū Osiridis cū Beroso psecutus est. Nūc qm̄
 de monarchiā Herculis ægypti Berosus psequitur: pro quo notādē sunt differētīe inter her-
 culem gręcū & ægyptiū: scribūt qđ verum est plures fuisse Hercules. Nā tres & quadragin-
 ta fuisse asserit Varro: quorū primus fuit iste ægyptius Thebanus: vltimus vero (vt ait)
 fuit Alceus græcus Alcmenę & Amphitryonis filius. Idīpsū dicit Diodorus Siculus in
 primo & sexto lib. & in fine quarti: & Herodorus in. ii. li. vbi tradit se ad nauigasse in Phœ-
 niciam: et inuenisse templū Herculis cōstructū: multis etatibus & seculis ante gręcū her-
 culem Amphitryonis: pducitq; euidēs argumentū: qđ hī duo apud priscos gręcos vene-
 rationi erant. Nā ægyptio templū ingens fundabāt: inq; eo illi Herculi sacrificabāt vt deo:
 iuxta vero hoc ēdificabāt templū gręco Herculi: cui nō vt deo sacrificabāt: sed vt Heroi
 parentabant. Cicero in libro de natura deorum: etiā ægyptiū Hercule cum pluribus cōnu-
 merat. Itaq; pbatissimi hīstorici plures Hercules cōmemorāt: primumq; ac fortissimū om-
 nium ægyptiū celebrant: quem teste Macrobio in Saturnalibus: iūdem ægyptiū veneran-
 tur: vt ortum in primo humani generis ortu: Et in initio carentem. Auctor est Diodorus
 in primo libro. Herculi græco fuisse nomen propriū Alceus: cognomen vero nō Hercu-
 les. i. pellitus totus: sed Heraclius. i. Iunonis gloriā. Quod etiā Herodorus scribit in. ii. hī-
 storiarū lib. asserēs hoc cognomentū Hercules esse vocabulū ægyptiū nō gręcū & ægypti
 Herculis cognomentū: quod gręci iniuste furati tribuerūt illud filio amphitryōis. Idīpsū
 Eusebius de preparatione euangelica insinuat. Quare cū Ephorus ait: vnum fuisse verū
 Hercule: qui præclara gesta quę tradunt solus perfecit: equidē fatemur. Sed insiciamur
 filium Amphitryonis fuisse vel Hercule vel cognominatū Hercule: quia hoc soli ægyptio
 peculiare est: sicut illi gręco Heraclius. Igitur vt Diodorus & alii scribūt: Amphitryonis
 filio propriū nomen fuit Alceus: propriū cognomentū Heraclius: ppria genitrix Alme-
 na: proprius genitor Amphitryon: aut si vt asserunt: adulterinus spurius fuit: pater illi qui
 dam gręcus Iuppiter extitit. Econtra mater ægyptiū incerta est: pater vero certus Osiris iu-
 stus: cui pxius erat genere: vt Diodorus: Berosus & Moyses significāt: qui etiam illi no-
 men ppriū fuisse Libyū asserūt: a quo Libyos in triūphū duxit: cū antea phutei siue phæ-
 tontei vocarētur: vt asserit Iosephus & Hieronymus in cōmentario sup. x. cap. Geneleos
 Nā Hercules qui subacto orbe in Libya triumphī columnā posuit: equidē fuit ægyptius:
 vt in fine quarti libri Diodorus auctor est. Hinc Silius in. xii. lib. Sardum ægyptiū Hercu-
 lis filium appellat: natū generoso sanguine Herculis Libyci: nō Alcei qui columnas Ga-
 did⁹ impofuit ex parte Europe: vt Diodor⁹ scribit secutus fabulas gręcas cum nullas ibi
 columnas nisi forte in sua Gręcia posuerit: yti paulopost in sequētibus insinuabit. At co-

Hercules:
 gręcus &
 ægyptius

F. Joannis Annij.

gnomenta Libij filij Ofiridis: egyptia lingua fuerunt. Her. Hercol. Arno. Musarno: & Ar. de qbus in quæstionibus Annij diximus. Hercules aegyptius fuit ortus in prima hoim pro pagatione ante Troianū excidiū plus q̄ decē milibus annis egyptiis. Alceus vero græcus minus mille ducētis: vt Diodorus in primo libro scribit. Qd̄ si reducimus hos annos egyptios ad cursum solis quo vtunt Chaldei: Scythæ. Hebræi: & Ianigenæ siue Celti Itali: qui a Iano Cælo didicerūt annū: a motu solis: & menses a cursu lune: vt Berofus scribit: & Diodorus in. iiii. lib. cōfirmat: equidē Hercules natus est paulopost Ninum: vt Berofus tradit: a quo ad Troianū excidiū supputant plus octingētis annis: qui efficiūt plus q̄ decem millia annorū egyptiorū: vt̄ exposuimus. Rursus hic Hercules egyptius ob antiquitatē dicitur carere initio t̄pis: teste Macrobio in Saturnalibus. Ille vero ob nouitatē dicitur floruisse etate Euristei regis: cū Argonautis paulo ante Troianū excidiū: vt Diodorus in. iiii. lib. et alij oēs conscribūt. Rursus teste Diodoro in primo lib. egyptius floruit Ofiridis tēpore in primo ortu humani ḡnis: quādo gygātes & monstra erant: & dii vetustissimi cū gygantibus bellū gerebāt: vt etiā ipsi græci confitent. At Alceus græcus floruit circa Troianam euerionē: quādo extātibus vbiq̄ vrbibus & regibus monstra & gygātes esse desuerāt: simul & dei vetusti: qui cū his bella gesseret: vita excesserāt: ante quoq̄ illū Amphitronis Alceum: multis etatib⁹ & sæculis: templa diis & Herculi egyptiis dedicata legunt. Amplius vt idem Diodorus arguit: egyptius Hercules fuit circa tēpora Nini: rudi ad resistendum sæculo: quādo quidē arma ferrea nō erant: sed claua lignea & ferarum pellibus pro armis vtebant: Alceus affuit domito iam orbe & legibus atq̄ regibus formato: & instituto: et formidoloso ferro inuēto. Nā & Argonautæ ferro armati erant: & Alceus armis tectus: clauaq̄ ferrea instructus: vt Verrius tradit. Eteḿ vt ait: cū a Thelamonis portu p̄ Lucumones Thuscōs p̄geret ad Euadrū: armatus p̄diit: clauaq̄ ferreā secū ferebat. Cūq̄ apud Cyminiōs Lucumones iactabūdu de virib⁹ suis gloriaret: rogatus a p̄cipibus Thuscōs: vt vires suas ostēderet: claua ferrea iacta: illis lacū Cyminiū effodit. Idē asserit Serui⁹ super illud verbū. viii. eneid. Cymini cū mōre lacū. Fertur inqt̄ fabula cū Hercules ad Euantrum p̄geret: rogat⁹ a Cyminiis populis: vt aliqd̄ virtutis suæ ostēderet: vetē ferreū quo ad exercitiū vtebat: terrē infixit. Qd̄ cū nemo extrahere possit: tandē rogatus sustulit: secutaq̄ illū vis immēsa aque: lacū Cyminiū effecit. Quare egyptius pellit⁹ fuit: sed hic feratus fuit. Sane sciēdum ē Seruiū nō dicere fabulosū iter Herculis a portu Thelamonis p̄ fanū Volturnæ Lucumonesq̄ Cyminiōs ad Euadrū. Nā & hoc Verrius scribit & Diodor⁹ Siculus i. v. lib. refert: ab Hispania reuersū Hercule cū Argonautis i portū Thuscōe Thelamonis iuxta Turrhenā adnauigasse: & ab Argonauta duce Thelamone inditū nomē fuisse: oēs vero asserūt illū ad Euadrū prexisse a portu pximo fano Volturrenē: ab eodē dicto portu herculis. Quin̄ teste Verriō discedēs a Lucumonib⁹ ex faulib⁹ puellā Faulā rapuit quā Romani deā fecere: vt idem Verrius scribit & Lactantius cōfirmat in primo libro. cōtra gentes cap. xxi. Porro fabulosum Seruius cōstat infixa terrē nō posse extrahi: aut extractū sequi tantā vim aque: vt lacū efficeret. Cōtra eum tñ est Plynius in. ii. lib. naturalis h̄istoriæ qui & in Cyminiis & in Veiete ad Aras mutianas eē loca scribit: qbus infixa eueli nō possunt. Naturale quoq̄ est Cyminiis locis oīa esse aquarum sublatentū & erumpentium plena: & locū lacus Cyminiū instar peluis aut conchæ esse: facileq̄ a parua aqua potuisse aliquot diebus cōpleri a sublatente aqua: pertusa iam terra & aperra ferreo vete: ac propterea nihil fabulosum eiuscemodī auctores tradūt: vt credidit Seruius. Item differunt: quoniā Heraclius nulli partī orbis militauit: sed solum Euristeo regi priuato: cum Argonautis paruūt: nō ad gentium salutē: sed perniciem. Exercuit enim circa littora pythaticas excursiones per insidias & dolos: nō iusti more belli. Nam circa Colchos

Herculis
ortus

Her. Alce⁹

Cyminiū la
cum vere fa
ctū ab Her
cule asserit

tus excurrēs auxilio & dolo p̄stituta Medæ vellus aureū furatus est: fugāq; pyratīco more inīit: vt insinuat atq; exponit Diodor⁹ in. v. li. in quo detegit fabulosa q̄ Gr̄ci de his sacrile gis dolosis fingunt ad rem pyratīcā honestandā. Quo p̄fecto falso honestamento vsi sunt etiā in excursione pyratīca circa Illiū: in qua noctu per dolosas insidias Laumedontē patrem Priamī peremerunt: nihīl eiuscemodi suspicantē. Quū vero littus Africanū excurrerent: non Antēū qui nō erat occiderunt: sed pastorē cognomento draconē: cui erāt aureę. i. fuluę oues: vī ligatū eo cernente/rapuere oues: vt Diodor⁹ exponit. Non militāt igit̄ hoīm Affri- cę salutē: qui Aphros pacificos & innoxios oppresserūt. Pari modo quū Hispani- cū littus percurrerēt: falso finxerūt Gerionē occidisse: qui iā p̄terierat: & Herculi Libyo cesserat: cui⁹ ossa noīaq; & cognoīa p̄manebāt in Hispania: sed certe ab Hispanis cum Thelamone atq; argo- nautis fugatus: Alceus falso cognominatus Hercules. Ad nauigauit in Iluam Italię insu- lam: a qua in Tusculū portū Thelamonis iuxta Turrhenā planitię classe p̄uectus est: vt in. v. Diodor⁹ exprimit. Porro ab eo terrestri itinere p̄ Cymīnios Lucumones ad Euandrū Romā pergēs: more pyratīco Faulā puellā sustulit: q̄q̄ veri⁹ dicat fuisse p̄missū ei⁹: & Caccū p̄po- tentē Cāpanię atq; regni ducē: p̄hibentēq; Euandrū ne in iussu Tarcontis: regis Turrheni Auentinū incoieret: nō vi sed dolo pemit. Teste. n. Solino Cacc⁹ in Labyrinthū siue carcerē a Tarconte Turrheniē rege cōiect⁹ fuit: sed frustrat⁹ vincula & cōpedes/Cāpaniā & loca p̄xi- ma tenuit: atq; valide comuniuit. Ita & alii scribūt in gratiā & amicitia Tarcontis rediit. Cū q; resciret Latū occupari ab Archade: licentia Fauni: non iussu Tarcontis: sol⁹ & inermis in Auentinū se cōtulit: p̄hibetur⁹ nequid sine voluntate Tuscorū tenet. Itaq; ab Archadibus non Heracliboues sustulit: & in Auētīnū traduxit. Heracliusq; tūc aderat noctu more py- ratīco/spelūcę igne iniecto illū suffocauit. Quare timēs turrhenos: solitā fugā inīit. Et vt ait Solin⁹: quū obsiderent itinera: filiā Naulochi Apuli p̄caci⁹ viis insistentē lonē interemit: & ab ea litt⁹ Ionicū dīcipmissum est: in Apulia tm̄ ob illi⁹ benemerita: cū tm̄ teste Lūio in. v. ab vrbe cōdita: & clari⁹ Diodoro in. vi. li. a se oē litt⁹ circū Italiā Turrhenū dīci iussissent. Nam circa eiuscemodi Troiana tpa Tarcon & Turrheni toti⁹ Italię p̄ncipatū & monarchiā te- nebāt: ad quorū opes florentes mox excisa Troia primū cōfugit Rutulorū rex Turnus teste Lūio in primo ab vrbe cōdita. & deinde æneas Troia pfug⁹: vt auctor est Virgili⁹ in. vii. ix. & x. Æneidos. Hanc fugā & dolos vt honestarent: Euāder & Archades tradiderunt posteris: hūc Caccū vilē fuisse larronē: & Heraclū diuina quadā virtute illū p̄misse: & vt de Laume dōte & Colchica fuga: & Draconis violentia: atq; Hispania: etiā pari forma de Italia & Cac- co multis fabulis mendacia cōtulerunt. Nō ergo impauit vniuerso orbi Heraclius: & gygā- tes sustulit ab Aegypto: Phœnicia: Asia: Italia: & Hispania. que puincię legitimos reges le- quebant: & nullos tyrannos aut gygantes nouerāt: sed cū Argonautis pyratīcā dolis & infi- diis & maleficiis exequut⁹: pyratē nomen apud Chaldeos sortitus est: vt i locis suis Berofus nominabit. De Hercule igitur hactenus secundū alios: nunc solum de Aegypto audiamus Berofum veracissimum historicum.

Cēdes Lau medōris.

Draco

Faula.
Cacci mors

Io.

Hercules
ægyptius.

Hercoles Osiridis filius: cui nomē est Libyus: cum Iside in ægypto sustulit Typhonē in phœnicia: Buliridē: alium vero Typhonē i phrygia: Milinū in Creta: Antēū in Libya: Lomninos in Celtiberia: a qua substituto illis rege Hispalo: ad tyrānos Italię cōuersus est. Cūq; in Italiā per-

Iam ex supradictis manifesta sūt q̄ hoc loco Berofus scribit de ægyptio Hercule: cui⁹ incipit enarrare monarchiā i toto orbe: & quos tyrannos q̄busve locis deleuerit: & quis post Geriones in Hispania rex ab Hercule creat⁹ fuerit: videlicet Hispalus: a quo non dubiū est & Hispalim vrbe conditā: q̄ nunc Sibylla dicit: & tota Hispania quasi Hispalia ab ei⁹ coloniis dicta

F. Joannis Annij.

Galathes De Galathe quoz rege nomé accusat Galathes & Galathiá dictos: quos nunc Gallos & Galliá dicimus. Hoc, n. tá Berofus

Hercules i Gallia Alexiá cōdidit

tas tráfiret: pmissu parentū Galathea genuit illis Galathem regem.

q̄ Diodor⁹ i. vi. significat dicēs. Celticis olim impauit vir egregi⁹: ex quo filia corpis magnitudine vltra naturę modū: decoreq; ceteras excellēs orta est. Hęc cū viribus: tum p̄cipue specie elata: oēs qui eā vxorē expetebant cōtempfit: existimās neminē suo matrimonio dignū. Inde quū Hercules bello aduersus Gerionē moto venisset in Celticā: inq; ea ciuitatē Alexiam condidisset: admirata Herculis tum virtutē: tum corporis p̄stantiā: pmissu parentū ei⁹ concubitū expetiuit. Iuncta illi: filiū genuit noīe Galathem: qui coæuos suos cū virtute animi: tum virib⁹ corpis excessit. Vir fact⁹ quū paternū regnū suscepisset: plures oras subdidit sibi p̄pinquas: p̄claris rebus gestis. Quūq; ei⁹ gloria efferret: subditos oēs a suo noīe appellauit Galathas: ex quo oīs regio Galathia dicta est. Ex his verbis Diodori patet q̄ tpe Herculis Galathia cœpit dici: quā nūc Galliá dicimus: a Galatha filio Herculis egyptii: a quo Geriō perempt⁹ fuit. Cui accedit qd̄ Solin⁹ scribit: Galathas Asia positos fuisse p̄scis sæculis a primis Gallis. Porro vt supra exposuimus: Alceus non fuit p̄scis sæculis: sed ægypti⁹ Libyus. Quare Hercules ægyptius regnauit & impauit post Hispaniē triūphum in Gallia: & vrbē cōdidit Alseam: nunc Alsetā dictā in ducatu Burgūdię: sinibusq; Eduorū. Gręc⁹ Diodorus illā ptulit corrupte Alesiam: quū Alseam vocabulo egyptio siue vt nunc Alsetā dicere debuisset. Nā quod Hebręi Alasam: ægyptii Alesam: & per trāspositionē litterarū Alscā p̄ferunt: id est copulās & cōmiscens. Nā eo loci Hercules Herculeū regnū: semenq; commiscuit Celticis. Ceterū Diodorus ibidē: ait hos Galathas adiūctis Cymbris & Cymertis: oēm Asiam & gręciā occupasse: & Galathas in Asia fūdasse: & qui in gręciā trásiuerūt Gallogræcos appellatos his p̄scis sæculis: vt etiā Solin⁹ & Iosephus asserunt. Quare cū illis esset litterarū Galathicarū vsus: vt sepe ostendim⁹: nō exile argumētū est: q̄ Meones aiunt a Galathis ad se: & a se i Gręciam aduectas litteras: & nō a Phœnicia a Cadmo. Hoc loci etiā facit q̄ postremis rpibus Ili regis Troianiętate: vt Manethon enarrabit: iunior Galates vicit Sarmatas Tanaidicos: & Galathię alias colonias fundauit: vt intelligam⁹ etiā diu pseuerasse Gallogræcos potentat⁹ in Asia: & ob id semp litteras & instituta Gallica fuisse: qd̄ Gręci vt se p̄imos fingerent: induxerūt falso Cadmū a Phœnicia litteras adducentē: qd̄ neq; vetusto auctore: neq; alia memoria vt fit in tanta re in Archiuis sacerdotū: vt publicis bibliothecis seruata: vnq; pbare potuerunt: vt cōtra figmentū gręcorū arguit Iosephus contra Appionem grāmaticū. Deniq; Diodor⁹ asserit ibidem Romanos Galathas vocare: quos Celtas alii vocant. Quod p̄fecto verum est vernacula lingua. Nā grāmaticē illos nūcupant Gallos: dempta vltima syllaba at. per figuram grammaticalem.

Alsea Alseta

Galathæ Asiani.

Asserit Fest⁹ Tuscos Italię ante sic vocatos tā a Tusco rege filio Herculis q̄ a sacrifico ritu. Quo loci aduerre vt aiūt Tal mudistę: hęc vocabula Scythica & Aramea esse Tussum tuscūq;. Nā vt aiūt: sæpe duplex s̄. vnū p̄manet apud eos: & aliud tráfit in c. vt phoenissa & phoenisca: libyssa & libyfica: larissa & larisca: ita pari forma Tusssa & tusca. Qd̄ etiā cū o profeserūt tossa & tosca. Verū ea differētia est: q̄ p̄ o Tossa vel tosca significat rupes abscessas & loca difficilia aditu: & hoc pbāt: q̄

S in c.

In Italia decē annis debellauit: & expulit Lestrigones: postq; .xx. annos apud illos pacifice regnauit: multaq; illis oppida a suo noīe & a suo cognoīe Musarna sicut Gedrosiæ & Carnaniæ fundauit: & loca aquis ipedita habitationi hoīm cōmoda fecit. Anno itaq; Balei. xli. orsus i Italia pugnā contra gygantes: biennio ante illius obitū illos deleuit. Ita ab Hispalis Hercules venit in italiā: Lestrigones & oēs ty

rannos substulit: Arnos: Lybarnos: Musarnos a se cognosatos condidit. triginta q̄ annis rexit: & accersitum Tuscum illis regem reliquit.

in trāslatione Chaldaica quā Targum appellat: vbi psalmo. ciii. dicit Chaldaice: cōuertit Toscū i fontes aquarū: Hieronym⁹ & .lxx. traduxere rupē dicētes: cōuertit rupē in fontes aquarū. Porro si p̄ u scribat̄ tussum & tuscū: significat loca augurū Tuscum

rio consecrata: quorū adit⁹ p̄phanis difficilis est: dicēte Vergilio in. vi. Proculo este p̄phani: cōclamat vates: totoq̄ ab sistite luco. Ergo ex hoc patet primū Tusciam dictam a Tusco Scythiē Tanaidis rege: a quo in Tanaide Tuscos Ptolemēus describit: ac p̄pterea hunc Tuscū fuisse Aegyptiū Herculis filium cōstat: nō Heraclii: cū quia nō est nomen grēciē sed Scythiē: tum p̄cipue q̄ arate Alcei venientis ad Euandrū Tarcon rex Tuscorū erat: & Turrheni legitimā Italiē monarchiā tenebant: potiusq̄ illū fugauerunt: q̄ eius filiū expeterent. Nā vires erant de sanguīe Tusco non grāco: vt Virgilio in. x. ſneidos: & Fabi⁹ pictor: & Serulus indicāt. Itaq̄ de Hercule egyptio & ei⁹ filio Tusco intelligit Festus: quippe q̄ etiā vocabulū ipsum (vt Talmudistē) exponit primū dicens. Tusci inq̄: a Tusco rege filio Herculis dicit: & Tuscia q̄ difficilē aditū habeat vt tosculū. Nā toscia Cicero ait esse loca augurio consecrata: aut aspera & difficilia. Hęc Festus. Post hęc autē Tuscia: quia sicut ante oēs gētes dedita fuit religionibus: ita excellit arte colēdi eas: vt auctor est Livi⁹ in. v. ab vrbe condita: iccirco a posteriorib⁹ Turrhenis cōfirmantibus vocabulū magis q̄ interpretantib⁹ a sacrificio ritu fuerunt Tusci appellati: vt Plini⁹ auctor est in. iiii. naturalis historiē: & Dionysi⁹ in primo libro: & Serui⁹ super ſneida testant: & Festus iisdē astipulat. Quo vero anno cōeperit bellū contra Lestrigones: & quo tpe Italia impauerit ante filiū Tuscū: ex his quæ Berofus scribit hoc loci patent. Beneficia vero ei⁹ in Italia pbant vt ait Berofus: loca a se cōdita: & coloniē positē: quas ab eo Libycas dictas in subribus Mediolano & Verzellis: notat Ptolemæus. In de post Astam coloniā memorat Lybarnā: rursus in Alpinis Lariā: id est Leoninā inuictā regionē. Nunc Lariā Lacū maiorē dicunt. Rursus ait. Loca stagnātia habitationi reddidit. Hoc potissimē in planitiā Florentina egisse non est dubiū. Nam vt in Annis quēstionibus expositū fuit: vocabulū Phesula argumento est planitiem paludosam fuisse: & fama fluuina cui standū est: id asserit. Ergo eam Aegyptius Hercules habitabilē fecit: reductis omnibus stagnis & paludibus in alueum vnū. Cui rei duo inuincibilia historiē argumenta reliquit Hercules: q̄ & illis suum insigne Leonem prestiruit: & fluento suum Aegyptiū cognomentū Arno indidit ad hanc vsq̄ aratē. Et collem Vetulonē ab ei⁹ cognomento ad hęc tempora vocamus Musarnū. Et ad quintum lapidem vocamus Musarnā urbem: cui⁹ eximie vetustatis ruīne ac fundamenta visunt: & cosmographi indicant: Carmani & Taspides ipsi sunt Musarni: id est eruditi Herculei. Hi orti sunt generoso Libyci Herculis non Alcei Heraclēi sanguine: vt in libro. xii. Silius cecinit. Horum ergo partem in Garminia colonos dimisit: vt vocabulū accusat Musarnū: & Taspis: quos ibi describit Geographi: & partē Vetulonē Harbanis concessit: quorū nomen & vrbs Musarna perseuerat: & partē cum Sardo & Iolo Sardinie p̄fecit: ante quos Vesi Tusci cum Phorco rege illuc concesserant: vt in p̄missis commētariis comprobauimus. Nec tamen eos aliunde misit in Sardinia q̄ a Vetulonia & Herbanis Musarnis. Cui argumento primū est: quia perfunct⁹ laboribus Hercules oraculo accepit ad cōsequendā immortalitatē conferre plurimū si colonias in Sardinia mitteret Taspōs siue Tospides cum Iolo sibi nepote: vt Diodorus in. v. libro exprimit. Porro Hercules perfunctus est laboribus in Vetulonia: quia vltimū bellū in Italia gessit vt expositū est & in Herbario suo castro Vetulonē iuncto / Tuscū filium regē reliquit / a quo ad hęc tempora regionē paratuffam & pontē paratuffum siue paratuscū dicim⁹ vt inferi⁹ norabitur. Nā

Tuscum

Arnos
Musarna

F. Joannis Annij.

nihil post fecit q̄ ad conuiuendum Hispanis & concedendum naturę illo concessit: ab Mufarna ista Harbana regione sua Hercules functus bellicis laboribus: Tospiades cum Iolo misit. Secūdū argumentū est: q̄ in hoc agro non musarnū modo cognomentum permanet: sed Iolum nomen: Rus in Iolum. Nec obstat si quis obijciat q̄ Hercules perfunct⁹ est laborib⁹ in Libya non Tuscia. Nam columnā victorię signū in Libya posuit. Sed hoc facile soluit: quia Iolam & Iolū sicut Iolaum diuersa lingua pronuntiat & Iolū pferunt. Porro q̄d obijciat Herculem pfunctū laborib⁹ in Libya falsum est. quia teste Diodoro in fine quarti libri: columnā in Libya posuit: subacta magna parte orbis: & non toto orbe. Nam Asiam oēm & mare mediterraneū atq; Africā subegerat: vt Beros⁹ insinuauit: restabātq; sibi pfigerēda duo maiora bella. vnū contra Geriones in Hispania: alterū in Italia in quā in triūphū armenta Gerionis traduxit ab Hispaniis. Quare in Italia perēptis Lestrygonibus perfecit labores bellicos. Itaq; in triūphū subactarū partiū duarū orbis cū toto mari pontico & mediterraneo colūnā in Libya posuit: facile duas alias ad monarchiam reducturus.

Hercules
vbi pfunctus
laboribus

Altadis
philosophia

Nō inerudite philosophabat Altades sed imperite vixit. Ei⁹ philosophia verissima hec erat: vt Berosus insinuat. Vanus & stultus est: qui cōtinuo labore ac miseria militat in exitum sui & humani generis. Item omnium stultissim⁹ est: qui iugi desudatione thesaurizat: nō sibi & genti. Amplius qui abstinet vsu rerū & glorię a se paratarū nequissim⁹ est: quia teste Salomone: qui sibi nequā est: nunq̄ alteri benefic⁹ erit. Ex hac philosophia duorecte colligebat. primū abstinentiū eē ab omni labore bellico & lucroso: quia in bellico sudore: sibi labor: & gentibus cedes occurrit: & in lucro miser & infelix auarus efficit: magis custos diuitiarū q̄ dñs. Alterū fruendū est bonis & gloria: aliena miseria & sudore partis: ne incidas in miseriam & sudores: dū parta bona fugis. Porro imperite vixit: quia more aliorū inter Pellicū greges & Catamitos detegebat: & bonis partis & gloria non fruebat sed abutebat. Sed has philosophia Chaldaica missa: redeamus ad nostros.

Gallorum
nomina

Sepe variatū est Celtarū nomen. Nā principio Samothei dicebantur: inde a Celto Celte: post a Galate Galatii: hinc a Belgio Belgę post a Romāis Galli: postremo Francigenę. Filius itaq; Herculis Galates nomen Gallis dedit: qui apud illos regnauit etate Altadis philosophi: quē existimo

Germanorū
nomina

refugisse bella: cū quia delitiosus erat: tum precipue quia Herculeę monarchię par nō erat. Germaorū. quoq; nomē sepe a ducibus variatū fuit. Nā ab exordio & ferme in toto Tuyscōes dicebant: in parte vero Gambriuii: ante Ingeones: post Isteones: Hinc Sueui: post Vandalis: inde Alemāni: deinde Theranes & Theutones: postremo a Romanis: vt Tacitus asserit: Germani dicti sunt. Tpe Altadis Vandalus Tuyscōes rexit: a quo nō solū Vandalos p̄diuissse sed & Vindelicos: nomen est argumento. Namq; Vindelici Vandalici sūt: quia idē nomen apud diuersas nationes mutatis vocalibus solet variari & quandoq; syllabis: vt pa-

Vandal⁹

Altades duodecimus rex Babylonis fuit: regnās annis. xxxii. Hic interposuit tēpus suū delitiis: existimans vanū esse laborib⁹: & suę vitę miseria continua laborare: non quidē aliorū humanęq; gentis vtilitate ac beneficio: sed exitio ac seruitute. Idcirco suū institutū fuit: vt vita diuitiis & gloria: aliena stultitia & miseria a suis maioribus partis sibi frueretur quo ad viueret.

Hui⁹ Altadis tpe Hercules filiū Tuyscū ex Araxa susceptū ex Tanaide regione euocat. Galathes a quo Samothei gallicti: ei⁹ etate regnauit apud Celtas: & Vandalus apud Tuyscōes.

ne; pan: pen: & Taspis: tepsis: tospis: vt supra diximus: & sofa: fusa: sumfa: & anca: Incha: vn
 ca: vt in sequente cōmentario exponemus. Pari forma Etruria etiā ipsa saepe mutauit nomē Etrurie no
 vt Plinius asserit in. iiii. naturalis historie. Nama Comaro Comara: & a Iano Ianicula siue la mina
 nigena: & a Razenuo Razena dicta fuit: vt Berofus asserit: & Dionysius insinuat de Raze
 nuo. Nunca Tusco filio Herculis Tuscia & Tussa dicta est: vt Festus est author. Totaq; p
 uincia nomen mutauit: qm̄ vt clare ait Plinius in. iiii. & Dionysius in primo li. insinuat: prin
 cipio dicta est Vmbria ab Vmbri qui eā coluere: inde Pelasgia a Pelasgis qui Vmbros ab
 impio exegeret: & paulo post Turrhenia a Lydorum rege: a quorum sacrificio ritu: mox a grecis Tu
 scia cognoscata fuit. Tuscus igit rex est a quo solū Vetuloniesis ager Paratossus siue magnus
 Tuscus dicitur ad hęc tpa: vt ostēdimus in genealogiarū cōmento. xxii. his tpiibus a Tanaī patre
 Hercule deuocatus venit in Herbanū paternū castrū in quo ad hęc tpa psonat Tossus siue
 Toscū nomen. Cui etiā argumento est qd Verulonia ferme iuncta Herbario: tunc & vsq; ad
 Romanorum imperiū: fuit regia Italię: & regū Tuscię. Et iccirco pfectū laboribus Herculem
 in ea regnasse non dubiū est: & in ea creasse Toscū Coritū: id est hastatū louē: vt mox apiemus
 in sequente cōmentario. Ab eodē ergo Tuscos circa Tanaīm dictos memorat Ptolemęus.

Hercules Toscū filiū Ianigenis creat
 Coritū ex more. Quo etiam illis rege reli
 ctus: ipse senex admodū in Celtiberos re
 uertit: āno Altadis. xxxix. & regnauit ibi
 atq; obiit: cui Celtiberi tēplū ad illius Ga
 des & sepulchrū & diuinos honores tri
 buerunt: plurimasq; illi triumpho & nomi
 ni vrbes dedicauerunt: vt Libyosonam;
 Libyocā: Libuncā: Liboram.

rioribus tributa Alceo: quasi vnus fuisset Hercules. Sed qd maximum argumentū pbet: sunt vr
 bes cōditę ab Hispanis illius proprio nomini atq; triumphis: quarū primā Berofus Libyosonā
 dicit. Sane sciendū est vt supra diximus: a diuersis diuersimode idem nomen pferri. Pari for
 ma Sofon: Sofa: Sufa: Sumfa idē a diuersis pnuntiat. Est autē Persicū nomen Sufa: signifi
 cās vt aiunt Talmudistę: equū & equitaturā regā. Et vrbs forū Augustū: quo equites du
 cesq; impatori occurrūt Susam vocāt. Hinc vt diuine litterę tradūt in vita Hester: caput re
 gni Artaxerxis Medorum impatoris dicta est Sufa. Hinc Assyria Sufiana. Eodē modo finē vr
 bis Vetulonie quo Larthi eqtatus Lucumonū cōueniebant: ad hęc tpa Sufam vocamus. Ita
 qd Chaldei sofon: Perse susam idē Etrusci Sumfam vocabāt. Hinc Hispania Herculea Li
 byoson: est Libyi forū Augustale: quo ipsi triumphanti oīs hispanie eqtat occurrebat. Quā
 vrbe Romani ob honorē Libyi per interpretationē vocauerūt Foro Augustanā ciuitatē: & il
 lius Italię tribuerūt: que antea Libyosona dicta erat: vt memoria seruat Plinius lib. iiii. na.
 historie ca. iiii. Porro Ancā. Incam. Vncā: cū diuersę gentes idē intelligant: & monile subli
 mi collo impositū significet vt Hieronymus & Talmudistę interpretant: cōsequēs est vt Lybū
 ca sit vrbs quo Libyus triumphans sublimi suo collo torquē adiecerit: siue signū victorie ac no
 bilitatis. Similiter quia teste Hieronymo & Talmudistis: Soca & Socortentoria castraq; si
 gnificat: necesse est Libyocā esse Libyi vrbe locūq; quo initio tentoria posuit & meratus est
 castra. Cui est argumento: qd teste Ptolemęo ea vrbs est in Heroranis: id est a pellito signatis
 Herem vt diximus: cognomentū est Herculis: & pellitū significat. Ora vero signū & signa

Plura digna memoratu hoc loci expli
 cat Berofus: latinis historicis & aliquot
 grecis sonātia: vt qd Pōponius Mella scri
 bit: sepulchrū & tēplū ægyptiū Herculis
 ad Gades in Hispaniis esse: ac ppterea se
 nē Hercule ibi regnasse & obiisse: qd Ga
 des colūneq; huius sunt nō Alcei. Nam & si
 Diodorus grecos magis recitās & non pro
 bans in. iiii. li. dicit Alceū posuisse colum
 nas: nō tñ asserit su Gadibus sed in Europa
 & si id scripssisset: vtiq; mox id reuocauit
 dicens prioris Herculis gesta fuisse a poste

Sepulchrū
 Hereulis
 Gades.

Sufa

Sofon

Anca Inca
 Vnca
 Soca
 Libyus

F. Joannis Annij.

Herotani
Or An.

tū significat teste dīuo Hieronymo. Ibi em̄ & metat⁹ est castra: & designatit castris locū Liby
usvt Herotani nomen accufat. Ergo cū aspiratiōe Herotani scribēdi sunt: & male in Ptole
mēo sine aspiratiōe inuenit Erotani. Ceterū Oram pprie vt Hieronym⁹ sentit: ex or & am cō
ponit: quē gentē & irā significat. Hinc Liborā Libyī gens irata significat: quē primū videli
cet in Geriones p Hercule ira excanduit. Has oēs vrbes leges quafsdā in Ptolemaica descri
ptione Hispania: alias in. iiii. naturalis hiftoriē Pliniū: & aliis Geographis. Quē cū ira sint: mi
ror cur nō puduerit grēcos tam euidēt er mentiri de Hercule. De inito regno Tusci apud Ve
tuloniā tria extāt argumēto: q; nomen ei⁹ circa Harbanū paratūssū pmanet: q; vadus Tusca
nēsis ad hęc tpa dicit⁹ est in ei⁹ agri medio: q; solū illi Hercules leonē hastatū. i. coronatū mo
re antiquo ad hęc tpa insigne reliquit. Hasta em̄ pro corona vtebant veteres.

Argumentū est: dū Hercules de gygā
tib⁹ in Italia trīphasset: & p Tusco in Ta
nain misisset: etiā a Gallia pign⁹ virtutis
Galatheū puerū suscepisse: quē cum colo
niis in Sicilia Tuscus misit. Hinc Galathe
nas colonias in Sicilia describit Plinius in
.iiii. natural' hift. Erat ergo iā creat⁹ Corit⁹
cui⁹ munus erat cū tege dare colonias. Circū Italiā etiā Maritimas colonias dedit Hercu
les post initū regnū: vt in Sardiniā Iolaū cū Taspīadibus: & circa Istriā Liburnos: id est Libyī
remigatores. Vrna. n. va vocant ad modū remi factū: lato & amplo corpore: & lōgo ac stricto
collo: qd & palatuū dixerunt: repostoriū vestalis sacri cineris. Hinc Cymbā lato corpore &
stricto longoq; rostro cū remis velocissime currentē: quā nunc dicim⁹ Fustam: tūc ab inuen
torib⁹ liburnū: id est Libyī vrnū vocabant. Quo autē pacto Tuscus Palatuā militiā & initia
mēta quæ patris Herculis erant docuerit Razeuos: satis in ea lucubratiōe fuit expositum
quæ est de Vadimonis lacu Nauiso.

Cymba.
Fusta.
Liburnus.

Certū est Narbonensem Gallia ab hoc
filio Galatheī cognominatā: quam puin
ciam Romanā postea Senatus populūq;
Romanus dixit: iusq; Italiē illi tribuit: de
qua Plini⁹ in. ii. naturalis hiftoriæ cōplu
ra: tum p̄cipue ista scribit. Narbonēsis in
quit puincia pars Galliarū appellat: quæ
infero mari alluitur: Brachata ante dicta:
amne Varo ab Italia discreta: Alpīq; sa
luberrimis Romano impio iugis: a reli
qua vero Gallia latere septētrionali seiun
git. Hęc montib⁹ Gebennicis: & vrbibus
agrorūq; feracitate: cultu virorum: ama

Narbo.

Teutanes.

plitudie opū: nulli prouiciarū post ferēda: veriusq; est Italia q̄ puincia. Hęc Plini⁹. Porro Teu
tanes Mercuri⁹ Germanoꝝ extitit: cui cognomēto Teutanes sacrific⁹ rit⁹ indidit. Redde
bat. n. pallētes eosq; sibi gratis imolabant. Teu. n. laudē: & teudas laudatorē: Taam vero &
tanā pallentē gratis Hieronym⁹ & Talmudiste iterptant. Hinc Teutanes laus pallētis gra
tis dicit. In laude. n. sacrificiū victimandi gratis: pallebāt effusione cruoris: dicitē Lucano in
primo libro. Et quib⁹ immittis placat sanguine dīro Teutanes: horrensq; feris altaribus hæ
Teutones. Ab hoc Teutones & Teutonja nomen accepit. Deinde Berofus aperit quo tpe naturæ

Teutones.

Galatheū puerū ad Herculé missū in
Siciliā cū coloniis misit Tuscus. Idē Tu
scus prim⁹ Palatuā militiā: & initiamēta
Razeuos Ianigenas docuit.

De. XIII. rege ASS.

Tertiusdecimus Babylonie rex Mami
tus: regnavit annis. xxx. Is rursus milites
exercuit & assuefecit laborib⁹: & interpo
sitis delitiis: vnguētis & opobalsamis: mi
litiā & pugnas exequēbat: cœpitq; formi
dini esse Syris & ægyptiis. Hui⁹ anno
xxii. Alteus Tusci fili⁹ regnat apud Iani
genas: & biēnio ante Hesper⁹ frater kis
tym apud Celtiberos: rursus ap̄ Celta:
Narbon: & apud Tuyscones Teutanes

cōcesserit Hercules & illi Hesperus successerit: videlicet āno, xx. Mamiti. Gręci dicūt Italiā & Hispaniā dici Hesperias ab Hespero stella: qua gręci in Italiā & Hispaniā adnauigāt: Italiāq; siml' cęnōtriā ab gręco Archade Oenotrio fr̄e Peucci. Qđ falsū eē nō Berofus mō & Iginus: sed ratio ipsa cōuincit. Nā si a sydere: quo a Gręcia in Italiā & Hispaniam nauigāt: nomē Hesperia acceperūt duo hęc extrema Italia & Hispania: necessario cōsequēs est vt & Gallia sit Hesperia: qa media ē inter italiā & Hispaniā: & īpossibile sydus illud pcurrere aut eos adnauigare ab italiā ī Hispaniā: nisi p mediā Galliā. Porro cū nemo scriptorū cōcedat Galliā dici Hesperia: cōsequēs est vt nō a sydere: sed a rege Hespero dicat: q primū in Hispania: deinde in italiā & nō in Gallia regnauit vt Iginus & Berofus clarissime tradūt. Cōuincit quoq; Gręcos de mēdacio cognomēti Oenotriani italię: ipsa interpretatio noīs. Nā quē latini vniuerū: eūdē Gręci Oenotriū: & Aramei ianū p̄nūtiāt: vt in phibitis antiq̄tatibus iani pbauim⁹. Quare: qa antiquitus a iano cognōiata fuit italiā: cōsequēs est: vt ab eodē p̄ interpretationē Gręcā sit dicta Oenotria id ē ianea siue ianacula. Qđ profecto & tēpus demōstrat. Nā vt supra pbauim⁹: Oenotrius Archas venit in italiā cētū & septuagintā ānis post Phaetōteos Lygures. Quos si in Berofus & Eusebio supputes peruenies ad. xlii. ānū Balei Assyriorū regis: quo tpe Osiris reuertebat ī Aegyptū: vt ex supioribus patet: nupq; dicta ē ab eo italiā Apēnina & Taurina. Quare nō Oenotria ab eo dicebatur. Rursus & si Antiochus: Philistus & Tymeus dissentiant: a quo italiā potissimū dicta sit Apoenina siue Taurina: vt retulimus: conueniūt tamen in tēpore: q; antea dicta sit Saturnia: postea circa tpa Herculis vel paulo ante dicta ē Taurina: & post Herculē Hesperia a gręcis. Eadē ferme a Dionysio Halicarnasseo, in priō li. referunt. Eadē Berofus scribit asserēs paulo añ Herculē dictā Taurinā italiā: & Hercule mortuo successisse illi Hesperū ī Hispania. Hesperus autē pulsus a fratre italo Atlāte venit in italiā: & ab eo dicta ē Hesperia. Post a fratre italiā: vt ēt Igin⁹ scribit & n̄ Tortellius Aretin⁹ refert. Ergo: qm̄ ab Apī vsq; ad italū nūq; italiā dicta ē Oenotria: cū tñ Oenotri⁹ eo tpe italiā incoluerit & obierit: vt ex t̄pibus patet: cōsequēs necessario colligit: vt italiā sit cognōiata cęnōtria: sed nō ab Oenotrio Archade: sed vetustissimo iano: quē p̄ interpretationē gręci cęnōtriū vocauerē: vt rudes Romanos fascinarēt: & caliginē atq; obscuritatē italię vetustissimę originī inducerēt: ne ipsi q; se gētis humanę genitores fabulosa iactātia p̄dicabāt apud rudes italos: mox dephēderent nouitiū atq; postremi in rerū natura: vt illis obiicit Iosephus cōtra Appionē grāmaticū. Itidē obscurare p̄gentes Tuscā originē & a Gręcis ortos asserere ac nisi: gręcis vocabulis illos nūcupauerūt Tuscos & Turrhenos. Sed frustra iecerūt rete ante oculos eorū: q; semp se ianigenas & Razenuos vocauerē vsq; ad Cęsarū tpa: & nō tā obstinato q; prudētissimo aīo retinuerūt vetustissimę originis suę argumēta inuincibilia: linguam: deos: l̄as & eiuscemodi: vt etiā Berofus aliquārulū īsinuat: & Dionysius Halicarnasse⁹ ī priō li. exprimit: & Myrsilus astipulat. Igit̄ omīssis fabulis gręcorū dicamus: Italiā dictā a duce italo: & circa finē Herculis quo gręcus Oenotrius extrabat dictā Hesperia nō Oenotriam: pauloq; ante Apēninā. Sed antiq̄tus ianiculā id est Oenotriā ab Oenotrio phoenice: vt sepe exposuimus. Et hūc ordinē sequit̄ Virgilius: vt vltimo sit cognōinata italiā a duce: antea vero a gręcis hesperia: scilicet circa finē Herculis & Tauri vt aiūt. Verū āte hac antiqua terra erat & dicta Oenotria: qa Oenotriū id est ianiculū viri illā tenuere circa Thyberim: quę pars ianacula circa Thyberim primū dicta est italiā vt Seruius scribit sup primū æneidos: in quo & idē Virgili⁹ sic scribit. Est locus (Hesperia Graiū cognōie dicūt) Terra antiqua: potēs armis: atq; vberē glebē: Oenotrii coluere viri: nūc fama minores italiā dixisse: ducis de noīe gentē. De Alteo vero Tusco: cōtradictio videt̄. Nā Berofus illū scribit filiū Tusci: id est nepotē herculis. At herodotus in primo refert illū fuisse filium Hercu-

Hesperia
vñ dicta.

Oenotria

Oenotria
ab iano.

Italię noīa.

F. Joannis Anni.

lis. Sed facile soluis: quia hic fuit nepos Herculis Aegyptii: Ille filius Alcei. Quare sicut greci ad inducendas historias & originibus gentium caligines: furati sunt nomen & gesta Herculis Aegyptii: & illud ipso fuerunt filio Amphitrionis: teste eodem Herodoto in. ii. li. Ita & Altel nomen furati ipso fuerunt filio Alcei. hic Alteus in toto regno Vetulonice: duo loca suo nomine dicitur: in quibus postea fundata oppida dicuntur Altelus: & Arcē Althia vernacula lingua. Ceterum quod Berofus ait Babylonice regem Mamitum: incessisse medium iter militiam & delicias: & assuescisse milites laboribus: profecto ea coniectura est: predecessorē eius post habuisse militiam terrore Herculis: itaque senescere eodem Hercule: Mamitum expectasse illius obitum: & interea militiam assuescisse rebus bellicis: & eodem Hercule mortuo coepisse arma inferre finitimis: ac propterea formidatus erat Syris & Aegyptiis quorum orbis dominatorē & saluatore amiserant.

De. xiiii. rege Assyriorum.

Scribit Aretinus noster Tortellus eadem quae Berofus: referens Iginum asserere Atlam tepulisse fratrem suum Hesperum ab Hispania: & ibi regnasse: & Hesperum venisse in Italiam & illi imperasse: & ob id utrumque

Quartuldecimus rex Babylonis imperavit mancaleus annis. xxx. cuius anno primo apud celtiberos: Kitium pulso fratre Hespero in Italiam: regnavit.

regnum ab eo Hesperiam cognoscitur. Verum quoniam de Italo satis in Annis quonibus diximus: scitico ibi legant de nomine proprio Kitium & cognominibus Atlante & Italo: & quibus locis regnauerit. Similiter legant commentaria cum Fabio pictore. Quare si Kitium & Italus eadem interpretatione habent: & si utrumque eadem habent definitionem: cum Atala & Italo: consequens est: ut idem vir sit Kitium: Atlas & Italus: siue Atlas ut Graeci declinat. Recte igitur ab Iginio Atlas dicitur est frater Hesperii: & ab aliis Italus. Itaque sicut Hesperus utriusque regno imperavit: ita frater eius Italus Atlas.

Atlas
Italus.
Lugdus
Lugdunum

Lugdus est qui coluit Lugdunensem provinciam: ut nomen est argumentum. Quod vero ait ab eo cognoscitur fuisse toram provinciam & homines: ita intelligendum esse existimo: ut provinciam intelligat toram partem Lugdunensem: homines autem Lugdunenses dictos quos postea gablata Ludouicos dixerunt. Alemannum vero Herculem Berofus dicit: quod vel Alemanni filius fuit: aut quia illi successit: aut verum ob utrumque. Dicitur est Hercules ob fortitudinem: quia omnes qui aliquid fortiter egissent: Hercules vocabantur: ut in Saturnalibus Macrobius scribit. Et ob id teste Cornelio Tacito: omnium virorum fortium Germani ituri in praesentia hunc Herculem canunt: suntque carmina: quorum relatu quae baritum vocant: attendunt animos: futurorumque pugnae fortunam ipso caru augurant. Terrae enim vel trepidant acies: put sonuit: nec tam voces illae quam virtutis concitum videntur. Affectat precipue aspiras soni & fractum murmur: adiectis ad os scutis: quo plenior & grauior vox percussu intumescat. Haec Tacitus. Quod vero de Kitium refert: etiam Iginus consentit: & Fabio pictore Italus tepulisse fratrem Hesperum ut diximus in Italia: in qua paululum regnas obiit Hesperus. Inde Italus Hispaniis Sicorum filium regem creauit: ut Berofus exponit: a quo non est dubium dictos fuisse Sicoros: & Sicorum nomen eius de quo Lucanus Hesperios (inquit) iter: Sicorum non vltimum annis. Ipse ita

Duodecimo vero anno mancalei apud ianigenas regnat Kitium relicto in celtiberis rege filio Sycoro. Eiusdem mancalei temporibus apud Tuyscones regnat Hercules alemannus apud celtas Lugdus: a quo provincia & homines cognomina sumpserunt.

Ludouici

Alemanni
Hercules

Almanorum
clamor in
prelio.

Sicorus.

Siculi Romani
incolue
re primi.

lus prius in Sicilia colonias duxit. Inde cum Siculis in Italia profectus regnavit in locis circa Thyberim: & ea primum a se Italia appellauit: ut scribit Seruius & alii Virgilliani sup primum aeneidos. Sunt autem loca circa Thyberim in quibus regnavit ut aiunt: ubi Sculas colonias posuit in agro Romano ut est illud fines super vsque Sicanos: quia Romani primi inhabitauerunt vetusti Siculi: & Tyburini sunt loca Siciliae dicta: & in propinqua Thyberina Etruria sunt vna

bes Phoeniciū & Phalaris q̄s ante inhabitauerūt Siculi: vt aplissime scribūt historici p̄ci-
pue Dionysius Halicarnassens in primo lib. & Epigenes ī Apologetico cōtra Italos. Hinc
colligūt ab initio nō fuisse noīatam Italiā totā quę nūc est: sed solū circa thyberim loca: q̄
sunt Latii: et ipsi p̄xima Etruria. Huic assertioni authorū multa suffragant argumenta
Primū: quo ipsi vtunt: q̄a nomē Siculū in Latio fuit & Etruria. Siculis autē coloniis a prin-
cipio rex erat Italus. Secundū est: q̄a Italus p̄fecit filiā suā reginā Aboriginib⁹ in Latio: q̄ a
suo noīe Siculis prima Romā oppidulū cōdidit: vt quidā historici phibēt: & Plutarchus
in vita Romuli refert: & Berofus paulo inferius enarrabit. Ipse vero Italus in Vetulonia
resedit: cui maiora sunt argumēta. Nā p̄ter id q̄ vrbes Etruscas añ Pelasgos inhabitauere
prisci Siculi adiciūt primū argumentū: q̄ ad p̄cipes Vetulonię: quę tū erat Italię regia
ad Coritōq̄ accessit: et illi locata filia sua Electra cōiuge: eidē p̄cipata potētia cōregna-
uit: vt aperte scribit Berofus: et Fabius & ceteri historici consentiūt. Sed quo res ipsa fiat
apertior p̄monitos esse lectores par est: tres fuisse Atlātes q̄bus eiusdē noīs vxores totidē
et pares numero: et noībus & cognōibus fuere liberi mares & foemellæ: vt Seruius est au-
thor & Vergilianus sup. vii. & viii. æneid. Quę ergo hic dicent: de Coriti p̄ncipis Thufcię
Herculei socero Italo: intelligant qui primū in Hispania: inde in Sicilia postremo in Italia
regnauit: de q̄bus in Annis. q. et sup Fabiū diximus.

Latii

Atlātes
tres

Ritym ob mētis excellētiā Ianigenę sua lin-
gua vocauerūt Italū Atala. Hic filiā suā ele-
ctrā ianigenarū p̄ncipi Cambo blasconi de-
dit cōiugē. qui p̄ nuptiis colonias misit trās
alpes Italię p̄ximas: et romā filiā suā ital⁹ pri-
mo sub reginā Aboriginibus sacrat. filiū quo-
q̄ suū Morgetē Italus Ritym creauit coritū.

Nō solū autē Berofus: sed etiā oēs lati-
ni illū secuti scribūt Italū Atalantē lo-
casse filiā suā Electrā Coritō Thufcię
p̄ncipi. Sed q̄ exponēda hoc loci oc-
currūt: hęc sunt. In primis: magis p̄ ex-
positionē q̄ distinctionē noīm dicit Be-
rofus: aut traductor Berosi. Italū Ata-
la. Quasi dicat. Vocauerūt etiā ob ex-
cellentiam mētis Italaa siue Atalaa: q̄a

Atalaa le-
gendū putē
atlanta.

eundē significāt. Deinde insinuat qd̄ etiā authores scribūt veteres p̄ inito regno so-
litos die acclamationis regię: sua sacrare simulacra: vel titulos inscribere ad memoriā: &
oppida edificare: & colonias mittere suo noīe illustratas ad p̄petuā memoriā gestæ rei: &
ad fulgorē noīs p̄pagādū: & ob id vetusta noīa locis indita: faciūt ī historia efficacissimū
argumētū: vt in p̄missis libris & cōmētariis cōprobat. Ergo Italus cū iniit regnū die accla-
mationis regię. Ry Atlas. i. rex Atlas. primū excisos a patria Kiteos titulos sacrauit: &
sub ātro ad eternā rei memoriā recōdidit: quos cernim⁹ iuxta Faul: vt explicauim⁹ ī insti-
tutionib⁹ Etruscis & turrūtū domiciliū in Volturrena sibi fūdauit: dictū Arameę Stic Ki-
ti Aru. Deinde successorē regni Morgetē creauit Coritū. i. hastatū louem dādo illi regni
scep̄trū. Tertio oēs tres simul: Atalas. Electra. & Cambo: qui post p̄ antonomasiā Corit⁹ di-
ctus est: colonias miserūt in p̄ximā puinciā Narbonēsem: & a suis noībus vocauerūt illas
Cābo Electras Atlāticas: vt eas noīat Plynius in. iii. naturalis hist. ca. v. Et hoc p̄ nuptiis
et affinitate inita: vt Berofus indicat. Pater Cābi dictus Blascon: vt ī genealogiis Berofus
exposuit: a quo mons blasconis ad hęc r̄pa dicit: & ipse Blasconas colonias misit cū Cābo
electris Atalāticis iuxta Rhodani ostia: vt cōmemorat Ptolemeus ī descriptiōe Narbonē-
sis puincię: et Plynius ī. iii. naturalis hist. ca. vi. Ceterū qd̄ de prima fundatōe vr̄bis Ro-
mę Berofus ait: & Plutarch⁹ refert verissimū est. ceteri quos Plutarch⁹ inducit authores
Romę fuerūt: nō primū fundādo: sed post aut derelictā rehabitādo: vt solinus scribit: aut
ampliādo: aut diruta restituēdo: sicut de Carthagię & multis aliis gestū est. Verū qui Ro-
mam vltimo quadrauit: & instar vr̄bis fundauit: fuit Romulus: a quo Roma p̄ syncopam

Blascon

Roma in-
staurata

F. Joannis Annij.

Roma insti-
tuta.

dicitur. Nā integro vocabulo Romula pfertur. Qui vero ante oēs pro tpis exigētia oppi-
di instar illā fundauit: fuit Roma filia Itali cū Siculis coloniis sui p̄ris: dicēte Dionysio Ha-
licarnasseo in principio historiarū. Urbē Romā: terrē marisq; dominā: quā nunc Romani
incolunt vetustissimā: antea memoria pditorū tenuisse dicunt barbari Siculi: gens indi-
gena. Igitur authores alii Romę: quos Plutarch⁹ & alii cōscribūt in Romulū vltimum: &
hāc primā Romā: aliis & aliis tpibus intermedii fuerūt. Et hoc securi fumus ī Etruscę hi-
storię libris: quos ab Etruria cōdita vsq; ad hęc tpa abbreviamus p̄ reges Etrurię atq; Ro-
mę: in qbus & illud Berosianū adnotauim⁹: hāc primā fuisse subregulā in Italia & Latio:
omnesq; sequētes nō pprie reges sed subregulos fuisse ī Latio decreto Lucumoni atq; vo-
luntate vsq; ad Romulū: qui oīm primus de regno & impio cepit cū Etruria cōtēdere: du-
rauitq; ea rixa quousq; Tuscorū imperiū Romano cessit: Sed & illud genus Siculorū notā-
dum est: qđ Dionysius indigenū vocat. Duplex em̄ genus Siculorū est ī Italia: quorū vnū
externū aliūde venit cū Italo: et hi pprie dicunt Siculi. Aliud vero indigenū est & Tuscū
a Tagetis Sicano filio in Thuscīa: vt supra enarrauit Berosus. Et hi pprie a genitore Sica-
ni dicunt. Verū qa tpe Itali: Tusci foemellas eius filias vxores acceperunt. hinc authores
nō distingūt inter Siculos & Sicanos. Siculi ergo qui Romā cū filia Itali fundauerunt: vt
ait Dionysius: fuerūt Siculi indigenę Tusci: nō aduenę cū Italo. Eqnidē argumentū con-
stans: qđ vir Romę indigena Tuscus erat. Ergo qa proles hui⁹ vsq; ad Latinū focerū Aeneę
fuit ex Tusco genere: rursusq; Aeneas a Dardano Tusco genus habuit. cōsequēs neces-
sario est: vt ex tribus Romę primis tribubus: videlicet Tatię: Sabīna: Lucerū Lucumona:
et Romulea Albana: duę fuerint cōsanguineę ab auito p̄isco sanguine Herculeo Tusco.
Rumulea scilicet & Lucera. Quo vero tpe Roma puella Romā cū indigenis Sicanis Tu-
scis fundauit: regnabat apud ægyptios Menoptis: vt patet in Eusebio: in tpibus huius re-
gis Assyriorū Macalei: cuius āno. xxvii. natus ē Moyses. Liberatoꝝ populi Israelitici duxq;
Ergo quo tpe primū Roma oppidulū est ceptū: futura dux orbis & christianitatis dña: eg-
dem & futurus liberator duxq; populi oppressi Moyses recte ortus est. Sed de his copioſi⁹
in sacris decadibus sup̄ Exodū expliabitur.

Siculorū du-
plex gñs in
Italia.

Roma cum
Mose orra

De. xv. Assyriorum rege.

Ergo Sicanī aduenę ī Italia nō fuerūt
etate Romę Italantidis: nisi indigenę
Thuscī: sed qui pprie Siculi dicunt ve-
nerūt a Sicilia cū Italo: qa Sicanus pa-
ter Sicanorū aduenarū nō erat natus:
cū Roma fundauit oppidū p̄ Latii scē
ptro habito: vt patet ex Berosi tpibus
Mortuo vero Italo: filius eius Morges

Quintus decim⁹ assyriis impat Sferus ānis
xx. vir de cui⁹ gestis & prudētia oē vulgus p̄
sonat. Hui⁹ tpibus Morges fili⁹ itali creauit
Coritū suū cognatū Cāboblasconē: et paulo
post idē Corit⁹ manet Itus. Apđ celtiberos
regnat Sican⁹ fili⁹ sicori: post obitū Sferi sub
Mamelo.

Morges
Blascon
Coritus

successit: vt scribūt Berosus & Dionysius Halicarnasseus ī pri. lib. Cābo blascon vero a pa-
tre cognomē Blascon accepit: sibi Cābo ppriū nomē fuit: & a dignitate solus coritus dī-
ctus ātonomafice fuit: qa post Alceū auū Herculeū: Italus aduena susceptū regnū trans-
tulit ab Herculea Vetulonica ple in Morgetē. Quare dignitate successionis iterato sus-
cepta Herculea familia: sempiterno titulo sibi adscripsit: & ob id antonomaficę cū Cori-
tus dicit: de Cābo isto intelligit a latinis. Igitur dū esset Coritus. i. hastatus scēptro Iuppi-
ter genuit lasiū primogenitū ex Electra Italātide. Paulo post obiit Morges: & remāsit Cori-
tus Itus. i. Iuppiter solus: qa ad eū solū redactū est regnū. Et ob id mōti Blasconi paterno:
cognomentū suę dignitatis Itū adiecit. Nā sicut a patre Blasconis mons dicit: ita & a ppe-
tua regio dignitate adepta. Arx Iti etiam nominatur: vt ī vita sancti Flauiani martyris

memoria seruat. Igitur cum esset Iuppiter ex Electra genuit Dardanum & Armoniam. Ex quo fabula Græcorum mendax ausa est in historia: alterum asserere Coritum patrem Iasii ex Electra alterum Iouem qui genuit Dardanum ex eadem: cum tamen idem fuerit Coritus & Iteus siue Iasius Iuppiter & Iuppiter qui ex eadem castissima coniuge Electra genuit Iasium & Dardanum: ut Berofus exprimit: & plures alii scribunt: & Lactantius refert in fine primi libri institutionum diuinarum. Sed quod ad Morgetis regnum attinet: ipse profinito regno colonias in Latium misit: quas a se Morgetes nominauit: quas in. iiii. li. naturalis historiae commemorat Plynius. Sane propter scribendum est Deucalionem Thessaliae regem natum fuisse primo anno huius Sferi regis Assyriorum. Hoc ex duobus patet. Primo ex latina uetusta traditione: de qua Solinus ait: a primo diluuiio sub Ogyge usque ad Deucalionem fluxisse annos septingentos & plus quam nouem menses. Porro a primo diluuiio sub Noalano Ogyge palestino: usque ad primum annum Sferi anni septingenti & menses nouem computant a Moyse per patriarchas Hebraeos: & a Beroso & Eusebio reges Assyrios. Secundo patet ex eo quod ueriores historici tradunt. Scribit enim Deucalionem senenatum annos octoginta quattuor: passum fuisse diluuium in Thessalia. Caeterum a primo anno Sferi usque ad diluuium Deucalionis totidem anni supputant a Beroso & Eusebio de temporibus. Quare anno primo Sferi ortus est Deucalion. Quod profecto tempus dum cognoscimus multas graecorum fabulas & mendacia detegimus.

Morgetes.

De. xvi. Rege Assiriorum.

Sextusdecimus rex Mamelus Babylonis impatiens. xxx. cuius anno octauo Romanellus filius Romae fit primus subregulus monitorum Aboriginum: & Sicanus regnat apud Celtiberos.

Siculos sed indigenas uetustos Romam primos coluisse scribit. Ex Tusco igitur Sicano indigena patre: & Atalantide Sicana aduenia mense Roma nascitur Romanellus primus ex masculis subregulus Latii Aboriginum. Huic regi nomen compositum est: a mense Roma & Nello uocabulis Arameis: uti par erat tum parentibus illa lingua utentibus. Est autem Roma sublimitas: & Nello forte validumque augurium: ut diuus Hieronymus & Talmudista consentiunt. Ergo illi Romanello id est sublimi fortitudini auguratae & uaticinatae nomen futura sublimitas Romani imperii indidit: quod Tuscos eius pater: a disciplina augurandi Tusca: tum eximia praecinerit: ex eius urbe ac materno paternoque genere futurum esse imperium orbis: ut interpretatio nominis significat. Nam Aeneas imperii Romani origo ex Tusco patre Dardano: & Lauinia filia ex Roma regina Latii mense: ex quibus natus est Ascanius: ut probatiores historici scribunt: quamquam Vergilius tuscanam urbem Martiae ciuis in aeneidos libris: a solo Tusco patre Dardano Ascanium creatum concinat. Hunc Romanellum: a quo totius imperii omen erat oppidum Romae: deum ineffabilem in cuius tutela fuit urbs Roma: fuisse existimo: cum quia eius oppidi primus Saturnus fuit: ut Berofus enarrabit. tum uel maxime quod ut nomen indicat: ex eo pendebat omne Romani imperii omen & augurium. De ipso ergo cum alii plures: tum praecipue Plynius. xxviii. li. naturalis historiae. ca. ii. sic habet. Verrius Flaccus inquit auctores ponit quibus credat: in oppugnationibus ante omnia solitum Romanis sacerdotibus euocari deum in cuius tutela id oppidum erat: promittitque illi eundem aut aliorum locum cultum esse apud Romanos. Durat in potestaticum disciplina id sacrum: constatque ideo occultatum in cuius dei tutela Roma esset: neque hostium simili modo ageretur. Et in. iiii. li. ca. vi. dicit. Roma inquit ipsa: super haec est: cuius nomen alterum archanis caerimoniarum nehas habetur. Quod optima & salubri fide abolitum: quia Valerius

Quod promissit Berofus nunc loco suo repetit. Sicantem Italantidem regnasse apud Hispanos sub Mamelus Assyrii temporibus. Ab eo Sicani Siculi Italantides siue Atalantides cognomen tum acceperrunt sicut Sicani Tusci indigenae a Sicano rege Vetulonite ut enarrauit Berofus: & regio Sicana Vetuloniae idcirco & Dionysius inuauit: dum non aduenas

Italantides
Acalantides

Romanellus.

Nomen archaicum
canum rome.

F. Joannis Annij.

Nomina romana.

Romanes-
sus.

Soranus annunciauit: mox luit poenas. Hec Plynius. Quo loci aduerte lector hec. In primis duo nomina habuisse Roman: quorum vnum fas erat nominare Romam: alterum nephas archa- nis ceremoniarum impositam: vt indicat Plynius. Secundo quod illud ineffabile nomen idcirco in pontificum disciplina dari nephas erat: ne cognitus ab hostibus de Roman euocaret. Tertio quod licet publice abolutus id est dari prohibitus esset: non tamen priuate: quia Valerius Soranus illud sciuit & publice aununciauit. Hoc ergo nomen Romanes sus fuit: cui quatuor sunt argumento. Primum: quia hic primus Saturnus deusque Romae fuit: Secundum: quia hoc nomen vtriusque ipsius Romae nomen simul & omne secum ferebat: quod ne transfiret ad hostes: idcirco occultabant. Tertium: quia hoc nomen pro sacris archanis tribum Romuleam tributum fuit. Nam teste Lio in primo li. ab vrbe condita: & Varrone in primo de lingua latina: cum alias tribus a ducibus Tario & Luco siue Lucumone vocauerit Tatienses. & Luceres: suam tamen non a se voluit dici Romuleam: sed Romnensem per syncopam. Nam vernacula lingua Romnesse pro Romanes se dicitur: de quo plenius dictum est sup Fabium & C. Sempronium.

Si Coritus qui & Cābo creauit successorem sibi Iasium filium: ergo rex erat Cambo quia regis erat mundi creandi Coritos & successores imperii.

Quae vero pro inuito regno colonias dederit aut vrbes sacris litteris Cort fundauerit: nomina ipsa oppidorum: & locorum adhuc locis extantia: ea referunt atque indicant. Nam in volturrhenae siue Vetuloniae agro haec sunt Cort Nyenta: Cort Illianum: & alia quae in questionibus Annij copiose tradita sunt. Nunc de Beligio id tantum dicendum occurrit quod Berofus ait: ab eo rege per syncopam dictam fuisse Belgicam Galliam.

In equiuocis ostendimus Iasios & Dardanos: & Cybeles fuisse plures similiter & Cadmos: & phoenices: & Minoes: quorum aequiuocatione freti Graeci: multa mendacia & caligines historiarum iniicere: & religauerunt oculos rudium illa etate: ne ante se positam lucem perspicerent.

Primus enim Iasius & Dardan fuerunt Tusci filii Coriti: & Dardanus ab hac Turrhena Coriti patris sede profectus: & his Arunti ortus in agris: ideas phrygiae penetrauit ad vrbes: & Dardaniam in phrygia condidit: vt Vergilius in. vii. aeneidos scribit & Berofus atque Latini Arunti vetustissimi testes affirmant: & nomina locis istis extantia Dardani: Iasinella: & Cybelarium comprobant. Itaque nullus Iasius & Dardanus legitur ante conditam Dardaniam: quae nostri Vetulonenses Veuzi: vt ostendemus. Alius Iasius fuit post hunc & Cecropem annis ferme ducetis: vt ex Eusebio patet numerando a Cecrope prisco usque ad patrem dicti Iasii Abante regem Argiuorum. Nam omnes historici tam Latini quam Graeci vnanimes scribunt: ab Abante rege Cretum fuisse Iasium Argiuum patrem Atalatae venatricis ex Archadia: quam ardebat Meleager: de qua Ouidius in. iiii. epistolarum Heroidum. Arsit & Oenides: in menalia Atalata. Tertius fuit Iasius & Dardan Samothracis: cum Armonia sorore martis nupta Cadmo iuniori. Quae res patente latet fecit occasionem errandi Graecis: ac etiam ipsi Dionysio: quae ab Ethruscis: vt ab aegyptiis furati noia & gesta: suis tribuerunt. Et quod falso. Primum quia illa Samothrax Armonia fuit soror martis: & nupta Cadmo iuniori: vt Samothracum historia tradit. Et Diodorus in. vi. refert. Sed Tusca Armonia in nupta virgo & vestalis erat & soror Iasii ac Dardani vt Berofus & eius triumphale simulacrum in societate Iasiana comprobant. Rursus testibus Aruntium vetustissimorum historiarum: & Vergilio: & aliis Latinis vt diximus: hic Iasius cum suo fratre Dardano atque

Apud Celtas Beligiosa quo illi Beligici appellantur regnat: & apud Ianigenas tandem a patre Iasius creatus est Coritus.

Iasius creatus est Coritus & anno sequente simul ceperunt duo reges videlicet primus rex Atheniensium Cecrops priscus: & Iasius Ianigena apud Celtas.

Cambo

Beligici

Dardanus
& Iasius prisci.

Iasius. minor.

Iasius tertius.

Armonia

forore armonia fuerunt ante conditam a fratre illorum Dardaniã. At vero illi Samothraces dñu post conditã Dardaniã floruerũt: paulo ãte argonautas: cũ vxor prisca iunioris Cadmi ob introductam Armoniam Zelotypia correpta contra eũ certamen inisit: vt Spinga & Paphlathus historici græci tradunt: & Eusebius cõnotat in temporibus paulo ante Argonautas. Itaq; vt Berofus scribit Iasius Tuscus Coriti filius Ianigena regno Italiae potitus est eodem anno quo & prisca Cecrops Atheniensis: & toridem annis regnauit.

In Iasii nuptiis affuit Io ægyptia. Sola em̃ foeminarum vno plus Dodone cetenario vixit & vniuersũ ferme orbẽ illustrauit post viri interitum

Singula clausulae magni momenti sunt: & breuibus p viribus exponenda. Duæ fuerunt Io: quarũ Inachi iunior græca fuit. Altera prisca ægyptia, græca ab insititore Phoenice profinituta cũ

Io duplex

eo fugit in Aegyptum: vt in primo lib. Herodotus refert. Secunda fuit soror & cõiunx Osiris dicta Iuno: Isis: Ceres frugifera & legisera: & Orpheus in gratiam Thebanorũ Græciæ cũ aliis historicis de more mentit: vt ait ipse Diodorus in primo libro: finxerũt Io græcam in vaccam versam iuisse in ægyptum: & falso tribuit illi gesta & nomẽ Isidis ægyptiæ. Itaq; Berofus & Latini de ægyptia vera nõ emẽtita græca dicit: q; affuit in nuptiis Iasii. Hoc oēs confitent Cererem magnam interfuisse nuptiis Iasii & Cybelis: nõ Armonia: q; in gratiam illius Iasii asserunt obtulisse panes cum antea glande vt terentur: cuius frater Dardanus post nuptias condidit Dardaniã. At alii Iasii omnes excepto Tusco: fuere post Dardaniã conditam vt explicatum est. Qd; vero ait hanc Isidem vixisse vno centenario plus Dodoneo fratre Kiti: sexcentis annis intelligit illã fuisse superstitẽ: quia Dodone in illirico gngẽtis vixit annis: vt Cornelius Alexander est auctor: & Plynius refert in. vii. naturalis historię. Ex quo etiã argumẽtũ elicitur hanc Io non fuisse græcam quæ orta est postremis tẽporibus sub Inacho patre eius: cuius maior etas hominũ non transcẽdebat ducentos annos: qualis fuit Isach Hebræus: qui amplius alii viues attingit centesimũ octogesimũ annum: vt diuine litteræ tradunt. Si q; vero sexcẽtis añis vixerũt: hi gygantes erãt: & orti primis tẽporibus a diluuiõ vsq; ad Semiramidẽ q; Gygantes fuere circa diluuiũ: vt sacrae litteræ docent: & testant omnes qui scribunt de hominibus mille annis viuentibus: vt refert Ioseph in primo de antiq; iudaica. Ceterũ q; Isis ægyptia vixit sexcẽtis annis: vt Berofus innuit: cõsequens est illam ortam in primo ortu generis humani & Gygantam fuisse. Qd; pfecto Berofus scribit asserens illã ortã primo anno Semiramidis: & Diodorus in primo libro exprimit Gygantes fuisse in primo generis humani ortu: & tẽpore Isidis: quos vt ait Osiris eius vir & frater cum Hercule ab orbe sustulit. Computanda igitur sunt tempora: vt Berofus & Eusebius computant: per reges Assyrios. Isis orta est primo anno Semiramidis: vt superius expositũ fuit. Ab hoc anno vsq; ad primum annum Cecropis quo regnauit Iasius supputant annos non min⁹ sexaginta supra quadringentos: Ergo cum venit ad Iasii nuptias nata erat ãnos quadringentos & sexaginta. Porro Iasius toridem annis quot Cecrops regnauit id est quinquaginta: & percussus a fratre Dardano interiit: vt tam Berofus q; excisa Cybelaria marmora & veraces Latini referunt. Erat igitur Isis cum interiit Iasius annum agens decimum supra quingentos. Porro a morte Cecropis & Iasii vsq; ad conditam Dardaniã: nouem ac viginti ãnos enumerat Eusebius. Nam diu post fugam in Samothracia mansit: quæ mora maiorem occasionem fabulandi græcis obtulit: vt suum Samothracem Iasium & Dardanum fingeret. Erat igitur Isis decrepita in conditione Dardaniæ: annorum quingentorum & triginta nouẽ: superstitẽq; fuit post conditã Dardaniã: annis non minus sexaginta & obiit.

F. Joannis Annij.

De. xvii. Rege Assyriorum.

Ergo quod supra omisit nūc aperit: quo tpe Iasius cū Cecrope Atheniēsi inchoauerit regnum scilicet āno. iiii. Spareti regis Assyriorum. Quo anno Ipitīm Cybelē triūphū coniugē sibi locauit: & triūphalia simulachra dīcauit sibi: & Armonię sorori Vestali: cū cingulo: & palathio: & victa religatæ coma. Itē matri Electræ cū nuptiali poculo & baltheo regio pendere a collo. Rursus & Ipiti sponsæ: cū torq̄ magna: & anulo: & poculo nuptiali: & inscripta ætate. xv. annorū. & Comi hospitio Isidis in Veiuo. Inscrispsit autē Iasius suæ imaginī causam triūphī: q̄ se regē Inuictāq̄ coronā salutasset populus Hercules: anno ætatis suæ. xxxviii. Cæterum meminisse iuuat apud Astronomos esse quadripertitū gen⁹ cōstellationū: quorum vnum est igniferū portēdēs aut incēdia aut exustiones phaetōteas. Aliud dicit imbriferū: cū inducit aut exundatiōes aut imbres: aut diluuiā. Aliud quoq̄ Mortiferum est: qd̄ terremotus ciet. Vltimum autē portēciferū est qd̄ cometas: & novos prophetas: sectas & leges inducit: & novos simul reges. Horū directio radiorū & ascendētū stellarūq̄ profectiōes: cum ad loca definita peruenerint asserūt mirabiles illos effectus inducere. Betosus igitur astronomiæ Chaldaicę scientissim⁹: sub Spareto peruenerit profectiōes: omnes ad loca sua asserit cum terremot⁹ apud Babylonios: & duo regna noua cepisse simul enarrauit: itemq̄ multos reges: incēdia: diluuiā: & magos & pphetas sub idē euenisse tēpus exponat dicēs.

Cōstellatio
nū genera.

Ex miris igit̄ cęlestium profectiōibus: Iis prima intestina Italię fuit. Nō dicit primā quia ante hęc gygātū Tyrannica fuit: sed hęc prima inter Italię populos intestina: quippe q̄ Aborigines sequebantur factionē Dardanī cōtendentis pro regno: & dicētis sibi deberi Imperiū: quia Iasius natus erat dū pater Cæbo esset hastat⁹ Iuppiter & Coritus: ipse vero Dardanus dū solus esset Itus & Iuppiter: ac p̄pterea se esse asserbat primogenitū. Ecōtra Iasius sese primogenitum asserbat: q̄ regnum incipiat in Corito & finiat in Ito. Nō em̄ esset hastatus sceptrōq̄ & corona donatus Coritus: cui nō esset p̄cipatio in potētia regni: quam scæptrū & hasta significat. ita ea ratione superior Iasius secum Ianigenas & Siculos habēs etiā cōsanguineū vtriusq̄

Dardani
contentio.

regem Hispaniæ Siceleum aduocauit. Ergo cum legimus Siceleum in Italiā profectum: intelligamus eius profectiōis causam fuisse ad intestinā subortam Italię litem componendam. Hęc cęlestium profectiō in Italia commouebat. In Thessalia vero diluuiū & sub Phaetonte græco in Græcia non in Phaetonte Eridana Italia: simul diluuiū & incendiū diuersis in locis induxit: anno Spareti .xxxiiii. & .xxxv. vt etiam Eusebius connotat.

Decim⁹ septimus rex Babyloniorū fuit Saretus: & regnauit ānis. xl. Sub eo cœperunt mirāda in orbe. Nā terræ mot⁹ Babylonios terruit. Athenienses regnū exorsū sunt anno .iiii. eius. Et eodē anno Iasi⁹ Ianigena imp̄auit Italicis: & Sicele⁹ aliquātō post Celtiberis

Sub Spareti impio finierūt ægyptii reges magni Orus: Aencheres: Aconis: & cœpit Checres q̄ cū Hebręis de magica pugnavit & ab eis submersus fuit: Anno quoq̄ huius xxxiiii. & .xxxv. in Thessalia diluuiū fuit: nō solū ex hymbribus: sed q̄ obturatis mōtib⁹ casu: flumina planiciem impleuerunt: & subsequito terremotu aptis ostiis mōtium: aquæ in alueos regressę: & in alia eorū pte post terræ motū sequutū est incēdiū sub quodā illorū rege Phaetote: & noster rex Phœnices & Syros subegit. Antea vero āno. xx. huius impii ab Italia in Aegyptū regredit̄. Et Iis prima intestina orit̄ p̄regno inter Dardanū & Iasium. Aborigines seq̄bant̄ ptes Dardani: Ianigenę vero & Siculi cū Siceleo ptes Iasii.

Sane sciēdū ē a primo diluuiō vsq; ad Deucalionē fluxisse ānos septīgētos & mēses pl⁹ q̄ no uē: vt latīni Chronographi tradūr: & ab his pēdens Solinus collegit. Ceterū a diluuiō Noē siue Ogygis lanī vsq; ad Sferū septīgētī similitēr āni supputāt a Beroso pēges Assyrios: & a Moysē per Patriarchas Hebrēos. Quare primo āno Sferī natus erat Deucaliō. At vero a primo āno Sferī vsq; ad. xxxiiii. Sparetī quo diluuiū & incēdium īn greciā venit: quattuor & octoginta ānos cōputāt simul Berosus & Eusebius. Quare historici recte tradūt: qui scribūt Deucalionē q̄ maxime senē passum fuisse diluuiū īn Thessaliā.

Spherus.
Deucalion
Spartus

De. xviii. Rege Assyriorū

Decimus octauus rex p̄fuit Babylonīs Ascades anīs. xli. qui fūdītus omnē Syriam ditiōnis suę fecit: cui⁹ anno. xiiii. vitis īnueta apud Græcos narratur. Sub eodem anno Dardanus Iasiū dolō pemit: & fugiēs īn Samothraciā: diu ibi latuit.

Idem notat de inuenta vīte Eusebi⁹. Porro de Iasio trucidato a frīcida Dardano ad Iasinellas Vetulōiē thermas excisa marmora Cybelaria exprimūt: & defuga eius a Coriti Turrena sede īn Samothraciā: deinde īn Phrygiā: cum Vergili⁹ īn aeneidē tū etiam plures latīni conscribūt. Scribūt īn super Siceleū cū Sicaniis ab Hispaniā p̄

fectum exclusisse Aborigenes: a q̄bus postea Siculi exclusi fuere. Et hoc pacto intelligit Dionysius Halicarnasse⁹ īn. i. li. q̄ Siculis semp fuerūt īnferi Aborigines: q̄q; diu post adueniētibus Pelasgis ipsi Aborigines sociā arma iunxerūt cōtra Vmbros & Siculos: & q̄ ceperunt ab Vmbriis Corthoniā dictam Crotonē mediterraneā: & illic īnuadētes regionem condiderūt Turrhenā: & expulerūt Siculos a Phalari & Phescēnio & tota Italia. Et vt ait: ex his conrouersis īter Siculos & Aborigines surrexit bellū oībus Italię gētibus: cum antea nullum fuerit īn Italia: Hęc multa verboitate & diuersis digressiōibus intermixtis: narrat Dionysius: quę p̄fecto similtas īter Aborigines & Siculos ex eo prouenit: q̄ vt Berosus īnsinuat & historici exprimunt: Siceleus sequutus partes Iasii & Siculorū exclusit Aborigines. Hinc dolore parcitus Dardanus: dolis regem peremit: & pata forte īn propinquo portu nauī fuga ereptus est: a Coriti Turrhena sede īn Samothraciā & Phrygiā: vt īn. viii. aeneidos Vergilius testat commemorare Aruntos senes

Siculi Iaborigines.

Iasio Coribantus filiū successit.

Hic Coribā filiū Iasii nomē habuit propriū Ban: Cori vero pro īnito sc̄a pro cognomētū promeruit: q̄ vt s̄pe

Coriban.

pe diximus hasta & sc̄a pro corona vt eban⁹ veteres. Sceptum vero siue hastam Romani dicebant Quirin: Sabini Curin: Etrusci Corin: Hinc Coriban hastatus Bā dicitur. Hunc Veiuzum Herculeum fundasse Nuetum grauiscam vrbem: quam Cornuetum: id est hastatum & coronatum Nuetum dicitur.: Vernacula vero lingua p̄syncopam Cornetum: & eādem sacrasse tribus sacris litteris. N. B. E. id est Nuetum Bātis eternum: probauimus ex īn scriptiōe vetustissima litteris etruscis seruata: īn eorum sacro antro: quam ad litteram conuersam īn latinum: & commentariis expositam posuimus īn. xl. Q. Annis Itaq; illius locutiō latina hęc est. Hercules dans & ducens Veiuzas colonias: inaugurauit fossas: īn auguratione sacra. N. B. E. Nuetini proximi fluētō nubiloso siue grauisco: Puer Ban īnclyt⁹ primus fundauit: hoc lustrum. Secundus augur Oa: augur Acuilnus tertius: Yellus augur quartus extitit. Augur Acuilnus ciuis Surrhenus: gratis hospitia primus fundauit. Veiuzis quas dedit coloniis: Et Cian⁹ Veiuzus sollicitator extitit. Austrorsū maris: auguris Acuilni est simulachrum: Cecorsum vero lumen antri stans: huius filius est. Et post Cecorsum antri est Leo. M. lā sat est. Quid igi⁹ hoc Lustrale: Ad annos etatis natos: & augurio sc̄elices p̄catos & abegrotatione liberos vt ciuitas habeat hereditationē. Hęc sacra Cornueti a Ban

Augures
etrusci.

F. Joannis Annij

te fūdati Inſcriptio: cuius rationem ſi quis ſcire voluerit: legat noſtras reſolutiōes alibi: poſt hæc imprimendas cum aliis.

Picus
Romanef
ſus.

Renouat̄ igit̄ orbis: finita proſectio
ne celeftiū: quandoquidē ſub idē tem
pus tot inclinati ſuccedūt reges. Nā
Picus priſcus etenim iunior exitit vt
ſup Manethonē videbimus ſuccedit
patri Romanefſo: in deos Latinos pri
mum relato, Saturnus enim Sagni fu
it prim⁹ totius Italię Saturnus: a quo
Italia quondā Saturnia dicta eſt decre

Allobrox

tolani: vt in Saturnalibus auctor eſt Macrobiſ. Porro Allobrox quaſi Allodrox idē Auſtra
lis cōmixtio. Et enim Aramei Allo dicunt cōmixtionē: & dros ſiue Daros auſtrū qđ Hebręi
Darem dicunt: vt Hieronymus & Talmudiſtę cōſentiunt. Hinc Alldaros ſiue Allodrox
quem poſteri Allobrox ptulerunt: dicūt cōmixtio verſus auſtrum. Non eſt dubiū hūc fuiſſe
illum qđ in Auſtralem Narbonenſis puincia p̄tē cōmixtas colonias deduxerit vocatas Allo
broges: in qbus coſmographi vrbes illuſtres deſcribunt Viennā: Gebenā: & Auſinonē. Rur
ſus apud Hiſpanos Luſus ſuccellit Hiſpanus & nō emēti tus Gręc⁹: vt in. iiii. naturalis hi
ſtorię Plynius indicat Varronē ſequutus. Ab eo Luſitania nūc Portugallia dicta cultaq; ſu
it: vt nomē ipm̄ accuſat. Ieſum Aramei quē Luſum alii vocant ſaluatorē interpraſt̄ Hierony
mus. Eo cognomēto vt arbitror dignatus ē: vel qđ ſaluberrimā coloniis inuenerit patriā: vel
qđ eam ab hoſtibus eripuerit Sed qđ eſt graue in Berofſo: Magū Moyſem appellat qđ diuina vir
tute vicir. Sed venia danda eſt gētilitati. Grauius autem aberrauit Trogus & Iuſtinus eius
abbreviator qđ in. xxxvi. epitomarum libro aſſerunt fratres Ioseph vendidiſſe peregrinis mer
catoribus: veritos eius excellēs ingeniū: Eundem a mercatoribus deportatū in agyptum ſo
lerti ingenio percepiffē artes magicas: & ob id ipſi regi p̄carū fuiſſe: filium eius dē fuiſſe Moy
ſem: quem paterna ſcientiā hereditas & pulchritudo cōmēdarēt: eundē Moyſem cum He
brais vlginē & ſcabiē paſſis ab aegyptiis pulſum ſacra aegyptiorū furto abtuliffē: aegyptios
vero illa armis repetere p̄gentes maximis imbribus domum redire compulſos. Sed hos erro
res copioſe confutabimus in ſecunda ſacra decade ſup Exodum. Nūc ad Berofum reuertā
mur: qđ ad conditionem Troiani regni pergīt atq; feſtinat dicens.

Luſus
Magus.
Moſes.

Aſcatadis anno octauo: Cācres vicir⁹ Hebrę
orū magica: p̄iit in mari: cui apud aegyptios
ſuccellit Acherres: apud Celtiberos Luſus:
apud Celtas Allobrox: & apud Aberigines
Italos Romanefſus filius Romę primus Sa
turnus cōſecratus mox obiit: cui ſuccellit fili
us eius Picus priſcus.

Atos

Colligamus omnia in vnū qđ de his
tpibus & populis dicuntur. Dardan⁹
donat̄ p̄te agri mæonici ab Atu Her
culeo patre Turheni. Eodē ergo Ata
uo patre aegyptio Hercule ortum ge
nuſq; habēt Ato & Dardan⁹ qa Atos

Dardanus.

ex prognatis Hercules & Omphales vnus fuit: & Dardan⁹ itē ex eodē Hercule & Araxa ge
nitus eſt: vt in genealogiis explicauimus. Idem ergo genus Herculeum conſanguineū erat
Mæonicū & Tuſcū Verulonię. Quare nō ſit ſanguinis mutatio ſed agri & fortit̄. Fortunę qđ
dē: qa Dardanus diu p̄ſtolatus in Samothracia ſpe reuocatiōis in paternā ſedē Corinti: ea ſpe
dānatus: cōtulit ſe tandē ad conſanguineos Mæones: quos abituros ob p̄cūriā accipiebat.
At vero Turheni & Mæonibus fortuna fuit: quia teſte Seruio & Strabone in. v. li. cum para
uum & anguſtū impiū ſimulq; regnū nō capet duos fr̄es Lydū & Turhenū: ſimulq; fame ac
ſterilitate p̄mereſ. Ato p̄ ſorte ſacta e duob⁹ liberis Lydū qđ cōſeſſorē regni retinuit Tur

Annovltimo regis Aſcatadis. Ato donauit
Dardanū parte agri Mæonici: & ita regnū
Troianū cepit. Dardanus ſi qua iura in Italię
regno hēbat: reſignauit Turheni filio Atus

rheno vero maiorem partē populi applicans foras abire iussit. Eadē Herodotus sentit & alii quos contra se producit Dionysius Halicarnassensis in. i. li. Hæ igit eodem tempore fortunæ fuere Turrheni & Dardano Herculeis: quō illos ad cōmutādas sedes coegit: Quare Dardan⁹ sus Italici regni Corinti si quō haberet Turrheni resignauit: & Dardanū Ato donauit pte Meonici agrī: quæ post phrygiā ab Hispanis Brigis dicta: vt ex superioribus explanatū est. Nā teste Eusebio de temporibus post conditā Dardaniā Phryges Meonici dicti sunt vsq; ad tpa Tan- tali regis Meoniæ: cui suberant Dardanides.

Turrhenus ad nauigans in italiā ianigenam a Cybele & Corimbantotanq̄ ex Herculeis hilaris hospitio except⁹ & ciuilitate Razenua donatus est.

Herodotus & alii quos pducit cōtra se Dionysius Halicarnassensis scribunt Turrhenum ad nauigasse in partē Italia: & confedisse ad septentrionalē thiberis partem: vbi erat Vmbris habitatio: & ibi ciuitates Turrhenas ædificasse: vt super Myrsilū diximus. Qua

Tusciam si- nes.

re Turrheni sedes in thiberina solū Tuscia q̄renda est ab Hortano oppido ad fines Aretinorū vbi sunt fontes thiberis: quia ab his fontibus ē thiberis septentrionalis oppositus atq; finitimus Vmbris: vsq; Horre Narq; fluuiū. Abinde enim vsq; in ostia thiberina: nō est perq̄renda Turrheni sedes: quia ea portio thiberina neq; ē borealis neq; Vmbros retinet: sed Sabinos & Latinos habet finitimos accolos: & ab orientali in meridiana orā p̄spectat. Sunt autē in hoc septentrionali thiberio decursu populi vt cernim⁹: primū quidē Aretini: Secūdi Trasimeni: quorū capita sunt Cortonia & Perugia Ergoq; Berolus vocat Ianigenā Italiam: hanc partē Tusciæ & hos populos septentrionalis thiberis intelligit ad quā Turrhenus venit: cōsedit: & vrbes edificauit: & vbi Vmbris prisca erat habitatio: vt Herodotus & alii docēt: referente illos Dionysio in primo libro. Porro illū Cybeles comi hospitio recepit: nō modo: quia consanguineus erat: vt Berolus indicat. Verū etiā quia (vt existimo) in piculo cernebat filiū Bantē ab Aboriginū odio: sperabatq; si Turrheni reliq̄set Corinti sedē: facile pacē cū Dardano adepturū se: atq; in noua Dardania sacerdotiū cū filio habiturū. Quōd & euenit. Proinde illū Turrhenū Cybeles donauit ciuilitate Razenua. Qua vero ciuilitate decoratus fuerit Turrhenus: eodē Silius Italicus in. viii. libro exprimit dicens. Meoniceq; decus: quondā Vetulonia gentis: Ab initio igitur Veiuo oppido Cybelis & Corinti sede Meonia gens decorata & illustrata fuit: ac propterea Vetuloniā Corinti sedē notauit. Vergilius dū dixit Dardanū p̄fectū fuisse a Turrhena sede Corinti vbi mira breuitate regiā regū Vetuloniam: & duos reges illā cognominantes & sibi ex pximo succedētes Coritū & Turrhenū cognominauit. Et goga donauit illum ciuilitate Razenua: vtq; Turrheni nō in Turrhenū nomē & mores: sed ecōtra Mæones in ciuilitatē nomēq; ac studia Razenua trāsiuere: & Razeni cū aliis cognoscit fuerunt: vt author ē Dionysius in primo libro.

Ipse Turrhen⁹ multa Meonica ornamēta p̄ferēs: dedit Coribantus vero & Cybeles ornata Dinastia duodecim ducū duodecim populorū qui essent ex ianigenis: ipsi in Phrygiā se contulerunt.

Quæ ornamēta Turrhenus ptulerit: quæ esset & qualis Dinastia siue potentatus duodecim ducū & Lucumonū: quia res p̄lixā ē narratu: ob id remittimus lectores ad .q. Annias. Sciendū est Cybelē esse cōmune nomē Babylonici ad matres Deorū & Vestas Cyenim illi matrem. Belē vero & Be

Cybelesq̄d

Cybeles quq; .

lum deū & deā vocant. Dicunt autem Cybeles & deorum mater: a multis puta genitura: nutritione: principatu: doctrina & additione. Ex his aliis & aliis tēporibus: quōq; Cybeles cōper-

F. Joannis Annij

Titea.
Vesta.
Regina.
Cybeles.

Veluza.
Tyle.
At⁹ castra
tur.
Galli cybe-
lis.
Cybeles al-
tera

Vltima

tas habemus. Prima omnium fuit Titea vesta vxor Iani: que ex Iano genuit & curauit deos ho-
mines: sacra: & eorum ritum: potissime igne perpetuum: vt exposuimus in duobus primis libris.
Secunda fuit filia huius: cui nomen fuit Regina: quae sola nutritione dicta est magna deorum
mater: quia in gratiam Titeae matris educavit Tytanas: vt Diodorus in. iiii. libro auctor est.
Et haec duae fuerunt primae omnium Cybeles vestae. in primo generis humani ortu post diluuium
vt ex primis probatum est. Rursus fuit tertia vxor Iasii Tusci Herculea: Veluza susceptrix
magnae Cereris in suis nuptiis cui proprium nomen fuit Tyle: & cognomen a principatu ypitissis
lia Sypt regis Veluzi: vt eius triumphalis Etrusca inscriptio conuincit: quae ferme centenaria
ad Dardanum in Phrygia pergens: vecta vt aiunt leonibus id est Herculeis comitata Veluzis:
facta est regina prima antistesque ac doctrix sacrarum in Phrygia. Cybelis siue crepitaculis Tu-
scis sacra Tusca celebrans. & quidem castissime. Nam puerum Atum quem ad sacra nutrebat in libi-
dinem cum Nympha per lapsum: seipsum castrare coegit: nec voluit sua sacra fieri: nisi a ca-
stis & ex toto exsectis: vt omnes de illius sacerdotibus scribunt. Fuit & quarta Cybeles Phry-
ga: post hanc multis aetatibus nata: & huic contraria meretrix: quae puella primam a Phryge
Marsia adamata: pauloque post ab Atu cognomento papa impregnata: & illo a parentibus ob-
truncato cum Marsia fugiens ad Dionysium postremum in Nysam urbem paulo ante Argonau-
tas: vt Eusebius notat de temporibus quibus Nysam cepit Dionysius: ibique ab Appolline
iterum postitura fuit: cum quo reuersa in Phrygiam: sepe liuit papam suum: & adiecit in sacris
scuta sonantia: & meretriciosus luctus & querimonias: vt patet ex eius vita in. iiii. libro Diodo-
ri. Vltima fuit Cybeles vxor Iasii Samothracis in nuptiis Armonie: quam Cadmus supraducens
priscae vxori circa tempora Argonautica: certamen passus est ab eadem vxore: vt Palefatus scri-
bit & Eusebius notat paulo ante Argonautis. Ex harum aequiuocatione Graeci amplissimam
mentiendi occasionem habentes quicquid de aliis dicunt: huic vni tribuunt: vt patet in. vi. libro
Diodori: & primo Dionysii: qui ab hac Cybele & illius cognato Dardano Samothrace Dar-
dania conditam & sacra Phrygia instituta splendide mentiunt: cum iam Dardania condita &
sacra instituta ferme ducentis annis ante has nuptias inueniant in Eusebio & Spinga & Pa-
lefato: & aliis Graecis probatis chronographis. Tandem Berofus sine suo operi impositurus: ita
loquitur.

Patet ex hoc vltimo: cur Berofus Atheniensibus hoc opus solum usque ad
Dardania conditam prorulerit. Quia
videlicet ante Dardania conditam
Graecis ignota erat. Porro tempora
que ab aegyptiis sepe furabantur: erant confu-
sa aegyptiis ante Dardania conditam:
quippe quia saepe menstruo pro anno
vtebantur: aliquando autem bimestri: non
nunquam vero trimestri: vt Diodorus in
primo & secundo libro significat. Por-

Porro etiam sub Ascatade apud aegyptios fuere
reges Cherres & Arme⁹ qui cognomina-
tus est Danaus & Rameses cognomento
Aegyptus. itaque qui reges & tempora tradunt
a nostris de primoribus regnis orbis a Iani di-
luuio primo usque ad Dardaniae regnum condi-
tum his nostris breuissimis annotationibus
sunt hactenus dicta.

Porro aegyptii sub Danao & Aegypto annis solaribus sunt vsi: quemadmodum Scythae: Chaldaei:
Hebraei & Etrusci semper sunt vsi: edocti a Caelo annum ad cursum solis & .xii. menses ad mo-
tum lunae: vt Diodorus in quarto libro & Berofus in primis asserunt. Quare ex Chaldaeis ca-
teris temporibus Athenienses cum erudiuissent: eosdem sub Dardania conditam remittit ad aegyptios
a quibus etiam deos & sacra furati sunt teste Herodo in. ii. libro. Vnde & Aegypti⁹ Manetho
annis solaribus vtitur: post Dardania conditam: vt in eius supplemento atque Eusebio constat:
de quibus commentaria sequentia conscripsimus.

Explicunt commentaria super quinque Berofii libros de Antiquitatibus.

Incipit præfatio in li. XVI. sup. supplemēta Manethōis ad Berosum.

Anethon sacerdos ægyptius historicus vt Eusebius dicit de tem
poribus Argi quarti regis Argiuorum cuius tempora in Dinastis
idem Eusebius sequitur: q̄q̄ in plurib⁹ deficit in ānis & gestis lati
nis quæ ad latinam correctionem reduximus in. Chronographia
Etrusca. Hic Iosepho producitur in multis prolesteram contra
Appionem grammaticum q̄ in primo de antiquitate Iudaica.

Explicet Præfatio: Incipunt commentaria
Manethonis prima pars cum commentariis.

Berosus inter Chaldeos historicos pro
batior: deflorauit breuissimis annota
tionibus omnia Chaldaica: de potio
ribus regnis orbis a diluuiō maximo q̄ deo
rum maiores scribunt fuisse ante Ninū vsq̄
ad p̄cipuum regnum Troiē conditum. Nos
quoq̄ vbi ipse reliquit p̄sequimur ea: q̄ nobis
ex nostris historicis vel eorū relationibus cō
sequuti sumus: p̄ nostros ægyptios reges p̄
grediendo: vt ipse egit sub Assyriis.

dere insinuat: dū de veritate Berosum collaudat: afferens illū non p̄batū mō sed p̄batissimū
inter Chaldaeos historicos. Verū qm̄ & ipsi ægyptii p̄ alia orbis regna colonias multas mise
rūt sub Osiride & aliis regibus: vt Diodorus in primo narrat: idq̄ mēoria seruauerūt: & qui
bus t̄pibus & regibus p̄pagati fuerunt in posterū: iccirco etiā suas annotatiōes p̄baras vera
cūssimasq̄ esse cōmemorat: dū eas nō p̄opinione vt solēt Græci sed p̄ certissimas seruatas
vetustas historias: & successiuas scribentium ægyptiorum relationes sese scripturum pro
mittit: p̄grediēdo p̄ ægyptiorum reges & t̄pa: & que ac Berosus p̄ suos Assyrios p̄gressus est.
Et hoc est præmii Manethonis cōmentariū. Sequitur liber.

Aegyptus eiecto fratre Danao regnauit an
nis. lxxviii. Ab eo ægyptus nomē accepit Pha
raones pro dignitate dicebant. Anno hui⁹
quinto regnauit Amyntes annis. xlv. Anno
sexto regnauit Dardanus annis. lxxiii. Deci
mo anno Danu⁹ Argis: annis. l.

Moyse dicta fuit. Hic Aegyptus frater fuit Danae cognomēto Armei vt scribit Eusebius: q̄
cū regnasset. v. ānis pulsus est a fr̄e Aegypto. Cā vero ab historicis enarrat: q̄ qa celebrata ē
apud poetas est: iccirco ab ea sup̄sedimus. De Pharaonis vocabulo: idē Eusebius paulo sup̄
us de regis ægyptii Amenophis t̄pibus sic habet. Ex libris Manethonis sacerdotis ægyptioꝝ
legimus hæc verba. Aegyptiorū reges oēs tūc Pharaones dicebant: nō hoc p̄priū habentes
nomē sed p̄ dignitate reges tunc vt ebant hoc noīe: sicut & apud nos Imperatores Augusti ap
t. li.

Post Chaldeos historicos sequunt
Aegyptii scriptores. Cui est argumē
to q̄ ægyptii a suis non potuerunt t̄pa
ante Ninum cognoscere: neq̄ de dilu
uio maximo noticiā affecuti sunt: nisi
ex Chaldæa priore historia. Vnde ar
bitrati sunt Aegyptii se fuisse ab int̄
tio & primos in orbe genitos: vt Dio
dorus in primo li. & Trogus atq̄ Iusti
nus in. ii. significant. Quare non iniu
ria dixit Manethon diluuiū maximū
a p̄scis Chaldæis mēoria p̄ditū fuisse
non a suis maioribus. Qd̄ tñ se id cre

Manethō ad ægyptios reges cōuer
sus ab ægyptorege nomen vltimū ac
cepit. Nā teste Diodoro Siculo in pri
mo libro pri⁹ oceana & Nylea: postq̄
Aeria dicebat: vt memit Eusebius de
hui⁹ Aegypti t̄pibus. Quinetiam ab
Osiris noīe & cognomē Osiriana ab
ægyptiis & Mizreia ab Hebræis teste
Aegypti
nomina
Aegyptus.
Pharao.

F. Joannis Annij

pellantur. Habebat ergo vnusq; Pharao p̄priū nomē. Hæc Manethō. Ex hoc intelligimus hunc Manethonē fuisse Augustorū tpibus & donatum ob lras ciuitate fuisse Romanum ac colam: q̄a scribit dicēs sicut apud nos Impatores Augusti dicūt: ac p̄pterea cū de alijs tum p̄cipue de antiqs Italiae regibus potuisse scribere nō minus vere q̄ Berofus: cui etiā facit argumētū: q̄ Dynastias Aegyptias & reges scripsit ferme vsq; ad ea tēpora. De Amynte Assyriorū rege & illi⁹ tpibus Manethō cōsentit Eusebi⁹ similiter q̄ de Dardano & Danao. Quare coetaneus fuerat Dardanus; Danaus & Aegypt⁹: & secundus Archas fili⁹ Iouis ex Callisco ne: a quo secundo in Peloponesso Archadiae nomen fuit. Nam obliteratum fuit priscum ab Archadio nomen: & Pelasgia ab accolis dicta est: Archas vero iunior in ditionē redactis Pelasgis regionē eorū Archadiā nūcupauit: āno primo Aegypti hui⁹ cui cognomētū fuit Ramesse: vt auctor est Eusebius. Pharao egyptia lingua ferus & ferociae plen⁹ dicit teste Diuo Hieronymo: quē Etrusca lingua Eth. Graeca vero Troisolum & Tromatoreū dicim⁹: quib⁹ nominib⁹ Mocones appellatūt Vetulontenses: vt in p̄cedentibus exposuimus multis locis.

Asterius:

Existimāt quidā hunc Asteriū Cretensem fuisse Iouem illorum cantatissimum. Nā Apterasq; & Saturn⁹ cretensis regnauit annis. liii. Exorsus āno quarto. Cranaī regis Athenensis vsq; ad annū. xxxvi. Erictoniī atheniēsis quo illi apterit̄a successit in Creta fili⁹ eius Asterius vt cōputāt Chronographi græci quos sequitur Eusebius de tpibus. Quare: q̄a Saturno Cretē

**Romādisti
Alit roman
diorum.
Amnus**

si quē Creçifingunt: eunuchasse Cœlum patrem & fugatuma Ioue successore: cōsequens est vt nomen propriū Iouis magni Cretensis fuerit Asterius perinde ac Saturni patris Aptertates. De Romo vero nil aliud cōpertum mihi est q̄ quod hoc loci Manethon exponit. Nā in Ptolemo legimus Romandissos in Gallia Belgica: & in decursu Rhodani sub Viēna oppida Romonū & Romā qd̄ postea per interpretationē dicunt Valeriā Turrhenū vero nostrum auctore Turrheni nominis fuisse regum Aboriginum Fauni & eius filii Amni temporib⁹ latini historici produnt: quos secutus Silli⁹ Italicus in. v. lib. asserit lacū Perusinū fuisse regnatū Amno Faunigena: cui⁹ filiā Nymphā Agillam Turrhen⁹ locari vxorē filio suo Trasimeno exposulabat: a quo Trasimenus lacus nomē accepit. Dicit aut̄ priscū Faunū patrē Amni q̄a fuit ali⁹ iunior paulo ante æneę aduētū in Italiā: vt ex historicis patet: & Eusebio de tēporibus atq; isto Manethone: & nos locis suis exponemus. Horū nomīnū pluralitate immo equiuocationē qd̄a capti: & ipsi aberrāt: & caliginem in historicis āte oculos ingerūt: & alios aberrare cōpellūt. Quare sūmope cautos esse oportet ab equocatione nomīnū atq; indigestione tēporū: q̄ veraces historias adipisci voluerint. De tēporibus vero Pādionis & Belochi iunioris: eadē scribūt Manethō & Eusebius de tpibus hoc adiecto: q̄ āno. l. dicti ægypti regis qd̄a asserūt venisse primū Cadmū valde adolescentulū: priscū ex cui⁹ filia Semele natus est Dionysius liber pater. Nā qui ex Samothracia fuit Cadmus diu post extitit: vt Eusebi⁹ scribit: & nos sup Xenophontē & Archilochū & alios exposuim⁹.

Cadmus.

De tēporib⁹ Menophis & Erictoniī Troiani cōuenit inter Eusebiū & Manethonē. Sed tu emēdati⁹ narrātē le-

Secundus post hūc Pharao Menophis imperat apud ægyptios annis xl. cuius secundo an

no apud Troianos regnat Erictonius annis .xlvi. Tarchon priscus apud Razenuos Ianigenas; qui nunc dicuntur Turrheni & Tusci ob Turrhenum & peritiã diuinorũ q̃ a iano didicerunt; regnat añis .xi. Apud Celtas Paris; Apud Celtiberos Testa Lybius Tryton

Vulcani & Mineruæ filius & eisdem temporibus fuit; & ab Homero Ericthe⁹ nũcupat. Fuit & Erictheus. vi. rex Atheniensium filius Pãdionis & pater Cecropis iunioris. vii. Atheniensiu regis. Huius Ericthei filia fuit Orithyia; quã Altrei filius Boreas Thrax rapuit. Quare caue; quia equiuocum est Erictheus siue Ericthoni⁹ sicut & Tarchon; quoniã tres fuere Tarchontes. Primus filius fuit nostri Turrheni circa Dardaniã conditam; cui Turrhenus pater condendarum. xii vrbium ministeriu delegauit; vt Strabo in. v. cũ cæteris scriptoribus asserit. Alius Tarchon fuit rex Vetulonix post primũ annis ferme centum octoginta videlicet etate Euãdri & Herculis græci. Nã teste Solino ad hũc Tarchotẽ legatus missus est Caccus; quẽ sub Euandro pemit Hercules. tertius successit Mezentio post ctematã Troiam; ad quẽ Aeneas veniẽs classẽ atq; milites contra Turnũ & Mezẽtiũ procurauit; vt auctor est Vergilius in. x. æneidos. Ob hanc rem Manethon hũc appellauit priscũ de hisq; tribus etiã memoriã agit idem Manethon. Porroq; Turrheni a Turrheno dicti sunt; non cũ verioribus scriptoribus tener. Qd̃ vero ob peritiã diuinorũ & a sacrificio ritu a græcis Tusci dicti sunt. Plynus in. iiii. naturalis historiæ & alii consentiũt. Adicit aut̃ Berosus & Festus q; a Tusco Herculis filio Tusci primum dicti sunt. Verũ satis distat an pypylon græcũ scribas Tyscos; an p. u. latinũ vel. o. Tuscos vel Toscos vt idẽ Festus insinuat & nos in Anniis. q. satis explicauim⁹. Rurfus Paris apud Celtas regnauit inqt; sub Menophi; & apud Celtiberos Testa. Parisidẽ eũ fuisse qui Parisios populos in Lugdunensi Gallia condiderit nulli dubiũ esse potest; quorũ metropolis ad hanc etatẽ Parisius dicit; supremarũ omnium disciplinarũ gymnasiis & beati Aquinatis nostri Thomẽ studiis & scholis inclyta. Horũ populorũ Ptolemẽus & plures alii in geographia non obliuiscunt quorũ hac etate prima est Parisius; inde oẽs qui continent in longitudine quidẽ ab oppido nũc dicto Thedes vsq; ad Corpheũ; in latitudine vero a Poyssõ vsq; Barum proximum vni ex ramis amnis Sequanæ. Testa vero Lybius Triton Mineruæ Palatuæ compatriora proximusq; Numidiæ id verũ esse coarguit; quod. M Varo & Plyn⁹ in. iiii. naturalis historiẽ scribit etiam ex Pœnis Africã; Hispanos habuisse originem. Ab eo positos fuisse Contestanos finitimos Beticæ vt auctor est Ptolemẽ⁹; ipsum nomen accusat. Horũ populi nimirũ si militia valent; quãdo qdẽ ex Tritonide Mineruæ militẽ principe ortũ habuere.

Anno septimo eiusdẽ apud assyrios regnat Belopares; & Minos regnat in Creta año vero decimo nono athenis regnat Ericthe⁹ anno trigesimo quinto eius apud tuscos annis quindecim regnat Abas; a quo positi sũt abii tusci; & año eiusdẽ trigesimo tertio Argis regnat Abas Argus

ginti quatuor supra centũ fuit Iuppiter Cretẽsis q̃ teste Eusebio eo año rapuit Europã Age

ge Archiloci ep̃rhetum de tẽporib⁹ Verũ aut̃ dicit q; genuit Erictonium Dardanus ex Bathea filia Teucris; vt historici tradũt; & Diodorus in. v. li. scribit. Nam vt historici perhibent; & Eusebius de tẽporibus refert; quartus Atheniensium rex dictus est Erictonius. Eodem noie dictus est Ericthoni⁹

Erictheus.
Orithyia
Tarchõres tres.

Tusci ynde

Paris
Parisiũ
Testa.

Triton.

Cõtestani.

Duos fuisse Minoes legimus quorũ priscus hic est; quem Manethon anno .vii. Menophis ait iniisse Cretense regnum. Eusebius vero año octauo. Hic priscus Minos fuit filius Xanti Cretẽsium regis; vt periti græci scriptores conscribunt; qui cũ Sarpedone prisco fratre de regno dissentiens illũ fugauit & Cretã obtinuit Post hunc annis vi-

Minoes
duo

F. Joannis Annij

Minos

noris filiam: & ex ea vt oēs historici & poetæ asserūt genuit Minoem iuniorē eodē anno: qui vt idem Eusebius de tpiibus norat: anno. xxxviii. etatis suæ vlturus mortem Androgei ma re obtinuit & Atheniensiu regē & Thesei patrē Aegēu ditioni pere coegit. Laumedontis ana no nono. Ceterū de tpiibus Beloparis & Ericteī & Abātis Argiui: discrimen nō est inter Ma nethonē atq; Eusebiū. Fuit autē Abātis Argineptis ex Iasio filio Atalanta venatrix: quā ar denter Meleager adamauit: vt oēs græci & latini scriptores referunt. At Abas Tuscus is fu it teste Manethōe q; Tuscos Abantes populos fundauit circa maritimā orā a Grausscis vsq; ad oppidū quod ad hanc aetate Cap Abiū vernacula lingua: Latina vero caput Abantū dici mus. Ex his maritimis Aeneę ducem vnū classis assignauit Lartes Targō: qui Abas toruus a Vergilio dicit. x. æneidos. Abas tamē a patria toru⁹ vero noīe non crudelitate dicitus est.

**Atalanta
Abastusc⁹**

Toruus

Græci q; oīa ex opinione vt libuit de tpiibus & genealogiis audacter menti titi fuerūt: nihil certi asserētes: vt au ctor est Iosephus cōtra Appionē grā maticum: & Eusebi⁹ de tpiibus primē Olympiadis: & alii clarissimi scripto res: etiā & æquocatione nominū sepe capti sunt. Plures enim fuere Cadmi

Anno. xxx. Menophis Cadmus & Phœnix a mari rubro profecti: apud Sydonē regnaue rūt. Post septennium Cadmus docuit rudem græciā: & regnauit Thebis apud Assyrios re gnauit Lāprides & vltimo eius āno zetis & Amphion expulerunt Cadmum.

**Phœnix &
Cadmus
primi**

vt Xenophō tradit plures Phœnices: plures Zeti: plures: Amphiones aliis & aliis tpiibus bi mutuo succedentes. Quo fit vt tanq̄ ritu distincta & se mutuo longe remota tempora tri buant. Sed qui fuerunt hi qui a mari rubro discesserunt: & qua etate: soli Manethoni tanq̄ q; patrias historias nouerit & authori de rebus ægyptiis certissimo: haud dubie credendū est: Fuere Phœnix & Cadmus primi Syria oriundi. Phœnix natu maior. xxi. anno in Sydone re gnauit & a se primus regionem Phœniciam de vetusto more nūcupauit cū ātea Canaam di ceret: & fuit pater Agenoris Syri non ægyptii vt historici graues asserūt: Horum æquiuoca tione quidā illusi ascripserūt eos esse q; a Thebis ægypti pfecti sunt: vt pro eis notat Eusebi⁹ de tpiibus Dardani Sed falsum esse cōstat: q; & Manethon ægypti⁹ patrię historię scientissi mus his aduersat & Phœnix ægyptius filius fuit Agenoris nō pater: & ægypto nō Syria ori undus. Fuerūt alii fratres Cadmus & phœnix græci: ferme annis octoginta ante Troianum excidiū: filii Amyntoris: Phœnix a dolces teste Homero in. viii. Iliados cū suggestione ma tris fuisset cōgressus patris Amyntoris pellici: & pater id plensisset: ad aliū adolescētem re gem Peleum Achillis postea patrē Phœnix diffugit patris irā. Pele⁹ illū benignissime susce prum & vnice dilectū atq; militiæ ducē creauit. q; Peleo referens vt poruīt paria: dolopes il li atq; plures populos subiecit. Quin ēt lōge post Peleo natū Achillē vt filium phœnix alu it atq; nutriuit. Hęc de filio Amyntoris phœnice Homerus retulit. At de illi⁹ fratre Cadmo q; Armoniam sororē Dardani & Iasii Samothracis vxori primē supduxit. Spinga & Palepha tus scribunt: & Eusebius refert fuisse nō minus triēnio ante regnum Laumedōtis patris Pri ami cum vxor prima ob zelotypiam Armonię recedens a Cadmo illi certamē intulit: vt etiā am Xenophon & plures retulerūt. Quare Samothraces vt reliqui græci falso aiunt hūc Cad mum fuisse filium Agenoris ægyptii cuius cognatus fuit Dardanus Dardanię cōditor Nā ante hunc annum condita erat Dardania non minus annis vno & viginti supra ducēros ne q; hac etate alius Cadmus & phœnix inueniantur q; Amyntoris non Agenoris ægyptii filii Itaq; teste Manethone in Syros & Græcos Cadmum & phœnicem: fuerunt ægyptii Ageno ris filii Cadmus & phœnix qui a mari rubro iussu patris profecti: alter apud Sydonem Phœnix: alter apud Græcię Thebas regnauit anno. xxxvii. Amenophis: tertioq; post anno pul

**Phœnix &
Cadmus
græci.**

Liber XVI. Fo. CXLVIII.

sus fuit: vt tam Manethon q̄ Eusebius de temporibus scribunt. Quare raptus Europe pau-
lo ante hunc annum obtigit: & non post exactos nonaginta annos. vt Eusebius de temporibus
pro Græca incerta historia notat.

Post Menophim cœpta est dynastia Larthū
vt in Italia: q̄ dynastia durauit annis solarib⁹
.c. xciiii. Horū Larthum in ægypto prim⁹ fu-
it zetis: qui regnauit ānis. lv. cuius āno octa-
uo in Dardania regnauit Tros: in Tuscia ve-
ro anno huius. xxxiii. regnauit annis. xxxviii.
Veibennus ex familia Veituloniæ.

Hoc nomē Larthes nō ppriū: est sed
cōmune dignitatis vocabulum: sicut **Larthes.**
Augustus & Pharao. In triūphalibus
etruscis inuenimus p̄ aspirationē scri-
ptum: Larth: & Larthi. Erāt em̄ in dy-
nastia siue potentatu Etrurię. xii. Lu-
cumones in Vetulonia residētes. xii.
reges: qbus vnus perat: vt Seruius au-
ctor est sup. viii. æneidos. Hic supm⁹

Larth vocabulo Etrusco id est regū maximus dicebat: nō solū quia ceteris perat: verū etiam
quia anniuersarie ceteris duodecim reuocatis ipse p̄ vitā totam perseuerabat. Hoc pacto po-
tentatus & Dynastia pluriū regum in ægypto cœpit: quibus prim⁹ p̄fuit Zetus Larthes Nō
hic Zetus fuit q̄ pepulit Cadmū: vt supra retulit. Nam iste fuit ægyptius: ille vero Græcus. **Zetus.**
Tros.
De horū tēporibus Eusebius & Manethon paria sentiūt. Tros iste fuit filius Erictonii & ne-
pos Dardanī qui in Dardania partem vrbis maximam fundauit: atq; a se Troiā dixit: vt Eu-
sebius de temporibus & ceteri conscribūt: sed de alio Larthe Magueo & temporibus tā Lar-
thum Thuscīæ q̄ Dardaniæ: in t̄pibus Archiloci & historię etruscę sup̄primūt Berofus: vt q̄
nouitius historicus & externus. Nomen vero Veibennū quod a latinis Vibennum p̄ finire-
sim in primo Varronis de lingua latina scriptū repio: sicut & Vesturgiā & Veiterbum per
finire sim dicim⁹ Veiturgiā & Viterbū: p̄fecto etruscū est nomē qd̄ solū Vetuloniarib⁹ cō-
uenit. Nam ben filius apud orientales atq; Arameos & Hebręos filius dicit. Hinc Veiben-
nus siue Vebennus Veiorū filius & conciuis dicitur. Verū sæpe nomen cōmune gentis: die
Iustrico tanq̄ proprium vni imponitur: vt Romanus: Florentin⁹: Senēsis. Ita pari forma cū
omnes Veizi siue Vetuloni sint Vibenni: huic tamen proprium fuit nomen: qui post Aban-
tem Larthem regnauit annis tot quot in chronographia emendata Etrusca posuimus.

Primo quoq; anno zeti regnauit apud Celi-
tas Lemannus: & xxxii. anno apud Aborigi-
nes: Mars italus cognomento Ianus iunior.
Anno eiusdē. xxxv. apud Celtiberos Rom⁹
regnauit.

Lemannus iste nō dubiū est qn̄ is fue-
rit q̄ Lemannos posuit & a se nomina
uit simul cū lacu Lemāno in puincia
Narbonēsi quē Luxanæ lacum hodie
incolę nuncupant: quē Rhodanus ad
pontem vrbis Gebennæ effluit. Idem

enim Rhodanus prius in lacum influit q̄ effluit: De Marte Italo cognomento Iano iuniore
hæc comperio. Eusebius de temporibus Aeneæ sic scribit. Ante inq̄t Aeneam Ianus: Satur-
nus: Picus: Faun⁹: & Latinus in Italia regnauerunt annis circiter. c. l. Cur vero circiter dicat
profecto quia id non potuit habere ex certo latinæ historiæ. Nam plus annis. xii. cœpit dicit⁹
Ianus. Quod profecto ita patet. A. xxxii. anno Zeti ad excidium Troiæ circa cuius tempora
ad Latium venit Aeneas: supputantur ab eodem Eusebio anni duo & sexaginta supra
centum. At Ianus iunior Latinus cepit Aboriginibus imperare anno. xxxii. Zeti: vt Mane-
thon asserit. Quare duodecim annis amplius q̄ centum & quinquaginta cepit. Quia vero
alii minus duodecim cepisse scribunt: idcirco Eusebius chronographus optimus: ne cui de-
traheret: aut certum tempus quod incertum erat exprimeret: medium inter hæc tempus &
cum vocabulo circiter tradidit dicens: regnauerunt in Italia annis circiter centū quinquaginta

F. Joannis Annij.

ginta. Ceterum Italiam thiberinam & Latium hoc loci accepit ab historicis: quoniam ut ex omnibus constat in tota Italia Larthes Turrheni imperabant: in Latio vero supradicti Latini subreguli Janus iunior: Saturnus iunior: Picus iunior: Faun⁹ iunior: & Latinus. Qd vero hic Latii subregulus cognomento Janus fuerit Latinus Mars: ex primo libro Dionysii Halicarnassei conuincitur: qui sic ex latina historia scribens. Contigit inquit eo tempore quouenit Euander: esse regem Aboriginum Faunum: pronepotem ut aiunt Martis: quem ut genitum quendam siue indigetem: & sacrificiis atq; carminibus colunt Romani. Pronepos autem ad proauum refertur quonia relatiua sunt. Porro Janus iunior ut Manethon & Eusebius numerant: proauus fuit huius Fauni: ut patet numerando a Fauno filio per Picum patrem: Saturnum auum: & Ianum proauum. Quare idem fuit Mars Latinus & Janus iunior: ut Manethon tradit. Ergo equiuocatio Iani & temporum ignoratio multos in his Latinos decepit. Nam si Tuscorum uetustas tanta est simul & illorum deorum & legum antiquitas: ut nullis hominum legibus: diis & moribus conueniant: ut probabiliores graeci conscribunt: & Dionysius Halicarnasse⁹ in primo retulit. Porro antiquissimas leges atq; primos deos arasq; & religionem cana fides Ianusq; dedit: consequens necessario est: ut hic Ianus iunior nullas religiones docuerit nec fuerit pater ille qui est pater omnium deorum: qui nouitius inuenit paulo minus centum septuaginta annis ante Aeneam: & cuius etate Turrheni florebant Iani gena lege: religione: studio: litteris & philosophia. Nunc de Romo apud Celtriberos regem dicendum est. Romus hic fuit: qui cum procul Sagunto Romam in litore constituit: a posterioribus Romanis per interpretationem ualentiam nuncupata. Nam Romus dicitur ualens & robustus ferme ab omni lingua & historico. Quare per interpretationem & locum a coniugatis: si Romus ualens est: & item ualens Romus: necessario consequens est: ut Roma sit Valeria & Valeria Roma. Cuius argumeto est Solin⁹ qm in principio scribens. Romae inquit uocabulum primo ab Euandro datum: cum oppidum ibi offendisset qd Valentiam dicebat Latina iuuentus: quod Archades habitantes: seruata nominis interpretatione Romam dixerunt. Hac Solinus. Verum qd dicit uocabulum Roma primo ab Euandro est inditum: intelligendum est appellatione graeca. Nam antea uocabulo barbaro etiam Roma dicta fuit a prima conditricem filia Itali: ut Berosus & plures uerissime scripserunt: & Plutarchus refert in uita Romuli: Est autem significatio Romae apud Graecos solum robur & robusta: sed teste Hieronymo de interpretatione nominum Hebraeorum & alijs Talmudistis sonat non solum robur: sed sublimitatem cum tonitruo augurio & imperio. Itaq; non exigua coniectura est Valentiam Hispaniae primum Romam a conditore Romo dictam. Cuius argumeto est qd eius liberi qui ei successerunt eisdem locis regnauerunt: ut paulo inferius locis suis uidebimus. Ubs itaq; Valentia ab origine uetustissima: etiam ualentinis heroibus incluta Borgis: hac nostra aetate decorata & ornata est Borgianis pontificibus maximis in primis beatissimo Calixto. iiii. sub quo mira dei prouidentia apud Pannonos Turcus Mahumeth inimicissim⁹ Christiani nominis cladem exercitus passus: & a quo transfigurationis Christi celebritas instituta est: Deinde & beatissimo Alexandro. vi. in cuius pontificatus exordio: e cauernis & latebris terrae: uetustissimorum Italiae regum triumphalia in hac sua urbe Vetulonia nunc Viterbo etiam lepores prodiderunt: uidelicet futurae sub eo pontifice felicissimo propagationis imperii Christiani: & sedis apostolicae illustrationis diuinum portentum. Eadem urbs Valentia illustrissima effecta ortu Beatissimi laurentii martyris & diui Vincentii confessoris atq; gloriosissimo martyrio beatorum Valerii episcopi Caesaraugustani & eius archileuitae Vincentii.

Fannus

Mars latini & Iani iunior idem.

Romus. Valentia.

Roma.

Va. laus. Calixt⁹. iiii. Alex. vi. Signa inuenta.

Secūdus Larthes egyptius fuit Ran-
les annis. lxi. Anno eius. xxiii. Assyriis
impat Pānias. Eiusdē anno. xxviii. Athe-
nis regnat Aegeus. Cadmus Ar-
monia sororem Iasii Samothracis ducit
vxorē. Olbius regnat apud Celtas. An-
no. lx. Cadmus ex Z elotypia primę vxor-
is: ob Armoniam discrimen certamen-
q̄ patitur.

Eiusdē anno. xxiii. Cęculus cognomen-
to Saturnus iunior regnat apud Abori-
gines: & tertio anno post apud Turrhe-
nos regnat Oscanus: cuius in ligno fuit ser-
pens. Hic ex Vetulonia multas colonias
seminauit: apud quam erat oriundus ma-
gna familia.

filius cognouit Saturnus. Ergo tres fuere in Italia Saturni. Primus fuit Sabatius: qui
fugies arma Iouis Nini: ad Ianum priscum exceptus fuit ab eo: & participare potentia illi illu-
strauit. Hic fuit pater Sabitorum & Samnitium ut sepe ostendimus. Alius fuit filius Romę Ro-
manellus nepos Italici: qui primus Aboriginum Saturnus creatus est: ut in eisdem ostendimus. Ter-
tius fuit Cęculus filius Iani iunioris: notatus Martis: ut nunc explanauimus. Primus fuit priscis
aureis seculis. Secundus tempore Iasii: Tertius tempore Ransis egyptii: & Osci Vetuloniensis: ut ex
his patet. Oscanus uero Etruscum nomen est: a venenoso & terrifico serpente dictum: que ad hanc
etate Etrusci Oscanonem dicunt. Quare rectius dicit Manethon Osci & Oscanos ab insigni
principis serpente dictos: que Seruius super. vii. aeneidos: dicens Oscanos dici: ubi pluri-
mum abun-
dat serpentes. Profecto & ab insigni duces uerusti appellari solebant: ceu Macedon a lupo:
& Anubis a cane: ut in primo li. Diodorus est auctor. Nam egyptia lingua Macedon lupo:
Anubis uero canis dicitur. Quinetiam & Iuppiter in aquila & taurum: & aureum impluuium uersus
a fabulosis grecis fingit: que ad raptum stuprum Ganimedis: Europeque ac Danaes usus sit in-
signi Aquila: & tauro: & corruptore auro. Hic Oscanus Vetuloniensis adeptus imperium Italię: plu-
rimas colonias dedit: ut ait Manethon: & a se Oscanos & Volscanos: quasi Volscanos: id est con-
sulares Oscanos cognouit: quarum Volsci in Latio primi fuisse conditi apparent: que uocabulo
Turrheno eos Volscanos: id est priscos oscanos (Osci enim fuerunt Capuani.) appellauit: quos
Vergilius adducit sexto Aeneidos illo uersiculo: Oscanorum manus. Quo loci Seruius ita scri-
bens: Capuenses (inquit) dicit: qui ante Osci dicti sunt. Teste eodem Seruius etiam super. x. aenei-
dos: constat Capuam a Tuscis conditam fuisse: uiso falconis augurio: qui Tusca lingua capis
dicitur. Et subdit. Tuscos autem omnem pene Italiam subuigasse manifestum est. Vulturum
uero post dictam fuisse: & a campis Capuam Liuius auctor est in quarto ab urbe condita di-
cens Vulturum Etruscorum urbem: que nunc Capua est: cepere Samnites. Eodem loci ait Ca-
puam esse dictam a campestribus locis: in quibus sita. Reassumpsisse quoque Capuę nomē a Tro-
iano duce Gapy: equidem Vergilius insinuat lib. x. aeneidos ubi ait. Et Capys hinc nomē Ca-
puanę dicit urbi. Unde & Dardanos colonos illam habere dixit Lucanus in secundo quum ait.
Moenia Dardanum tenuit Capuana coloni.

De temporibus Ransis: Pannia & agei
conueniunt Manethon & Eusebius de tempo-
ribus: dissident uero in temporibus certamen-
nis uxoris Cadmi: que Manethon id gestum
esse anno Ransis. lx. scribit. Eusebius uero
lviii. Ex quo patet Cererem magnam panifi-
cam non potuisse adesse huius Cadmi & eius
cognati Iasii Samothracis nuptiis: que
diu ante naturam concesserat: ut in Annis
questionibus & aliis commentariis & institu-
tionibus Etruscis exposuimus.

Inter omnes Latinos auctores hec conueni-
unt. Primum quidem quia Cęculus Prenesti-
ne conditor urbis: fuit Aboriginum rex in
Latio. Idem fuit Martis Latini filius. Arve-
ro qui Marti patri successit in Latio: fuit
cognouit Saturnus ut supra demonstra-
uimus. Quare Cęculus rex Martis Latini

Cęculus!

Saturni in
Italia tres.

Oscanus

Volsci

Capua.

F. Joannis Annij

Tēpora in Manethone inemēdata in Archilocho & nostra chronographia repies; Ceterū nouimus ex p̄cedentib⁹ quū uaria origine reges Hispaniā regerent: eorū caput originis nominati: quorū vltimus fuit Testa Libyus Triton qui apud Carthagineā puinciā regnauit. Quare quum non alii sed illi⁹ postera Carthaginea in Valentiam progassent imperiū: cōsequens est vt Valentia ab ei⁹ filio Romo fuerit noiata. Argumento quoq; est: q̄ circa ea loca filio Romi Palatuos: populos a se dictos Palatuos fundauit: quos & Ptolemæus supra Valentiam describit ad montes vicinos. Galathas vero iunior a quo deuscti sunt Sarmate & Asiani: etiā a patre suo Olbio innumeras colonias denoiat: in Gallia: Sardinia: Sarmatia magna: Asia & Cilicia: vt in Ptolemæo & geographis noiā descripta Olbia pseuerant. De victoria vero atq; fortitudine exercit⁹ huius: quib⁹ omnē Sarmatiā & Asiā magnā partē: ditioni parere coegit. Diodor⁹ Sicul⁹ ample in. vi. li. psequutus est. Cæterū de Iloīd constat eum fuisse a quo Ilium in Troia fuerit conditū: & cui⁹ fratrem Ganimedem Iuppiter rapuit in aquilā versus vt fabulant Græci: tametsi eorū chronographus Eusebius de temporib⁹ mendaces illos ostendat ex temporib⁹ patris eorū dicēs. Ob raptū Ganimedis Trois patris Ganymedis & Tantalī raptoris bellū exortū est: vt scribit Phæder poeta Frustra igif Iouis famula: & raptrix Aquila cōfingit. Hæc Eusebi⁹ de t̄pib⁹ Trois & Tantalī.

Galathas

Ilius

Pic⁹ iunior

Tarchon

Namnes.

Nannetes
i britannia

Fuisse Picū priscū ex p̄cedentibus colligitur. Hic Pic⁹ iunior pater fuit Fauni iunioris: cui⁹ etate regnauit Tarchon secundus in Italia. Nā & si Tarchō iste coepit regnare sub Picū tēporib⁹: sub ei⁹ tñ filio vsq; Euādri & Herculis t̄pa perseuerauit: vt Solin⁹ in p̄cipio in sinuat cū dicit. Cacc⁹ habitauit locū cui Salene nomē est: vbi tri gemina nunc porta. Hic vt Gelli⁹ tradit: quū a Tarchōte Turheno ad quē legat⁹ venerat iussu Marisē regis socio Megalē Phrygiē custodiā foret dat⁹: frustrat⁹ vincula & vnde venerat redux: p̄sidiis ampliorib⁹ occupato circa Volturnū & Capaniā regno dum attrectare etiā ea audet quæ cōcesserant in Archadū iura: duce Hercule qui tūc forte aderat oppressus est. Namnes autē quē Manethon ait regnasse apud Celtas: script⁹ inuenit per litterā m. & n. Namnes & Nannes: nec arbitror significatū variari. Quare cōstat condidisse Nannetes populos in Gallia Lugdunensi: iuxta descriptionē Ptolemæi: supra Parisios interq; Namnetes & Vessones diuidit Sequana fluuius. Vessonū metropolis est olim Augusta Vessonum nunc Demont: At Namnitū Augusta olim Condeuincū iuxta Ptolemæū: nūc aut Venecial est aut p̄ximis locis. Ab his Nates per syncopā quasi Nannetes orti sunt. manetq; illis nomē Angliē oppositis. Estq; in Turonensi puincia ciuitas episcopalis in Britania citerior: q̄ comitatus titulo illustrat ducis Britanię primogenito ascripto.

Satis cōgruū mutuoq; sibi cōsentiant Manethō & Eusebi⁹ de t̄pib⁹ Amenophis & Sofarmi & Laumedōtis p̄ris Priami. Ceterū dissensio est quo t̄pe ort⁹ sit ex Ioue & Alcmena adulteri⁹ græcus Hercules. Nā quū omnes historici tradant illum periisse q̄dragesimosecūdo āno Priami. i. āno deci

Anno ei⁹. xlii. Ilus regnauit apud troianos. lii. ānis: & Palatuus apud Celtiberos: apud Celtas Galathas iunior q̄ vicē Sarmatas: & condidit Galathas Asiā.

Anno eiusdē: xlvii. Pic⁹ iunior sit rex Aboriginib⁹: & apd Tuscos regnat Tarchon secūd⁹ annis. xlii. post Picū anno penultimo Ranis apud Celtas regnauit Namnes.

Tertius Larthes ægyptius Amenophis annis. xl. regnat & impat: cui⁹ anno p̄rio Laumedō impauit Troiē. Anno vero tertio Sofarmus regnat Assyriis: & Hercules Amphitrionis nascit anno. vi. vixit q; annis. lii. & periit igne: primus ex maximis pyratīs.

moſeptimo ante exciſiam Troiam: variant tamen quoto vixerit tempore: quum illun pleriqꝫ annis, xxx. plurimū vero, līi. vixiſſe contendant. Quos Eusebius de temporibus Priami referens & ita ſcribēs Hercules inquit cum ī morbum peſtilentem incidiſſet: ob remediū dolorum ſe proiecit in flammās & ſic morte functus ē āno etatis, līi. Quidam autē illum, xxx. periſſe ſcribūt. Hęc Eusebius. Fuīſſe autem illum cum Argonautis omnes ſcribunt: ac propterea probalius dicunt quī illum, līi. annis vixiſſe conſcribūt. Nam ſi, xlii. āno Priami id eſt xvii. ante Troianum excidiū periit: ſi ſolum, xxx. annis, vixiſſet: equidem ante Troiē cineres fuiſſet genitus anno, xlvii. a quibus ſi quadraginta duos Priami ſubtrahis: profecto remanent quinqꝫ anni quibus ante Priami principatū natus fuit. Quare qm̄ Priamus ſuceſſit Laumedonti patri ab eodē Hercule perempto: cōſequēs neceſſario eſt: vt quinquēnis Hercules cū Argonautis nauigās Laumedontē pemerit: quod quidē nō tam falſum q̄ ridiculū eſt. Ergo verius ſcribūt quī illum occubiſſe aiūt anno etatis ſue, līi. Sic enim: decennis fortis robore cū ſolo ictu p̄ceptorem ſuū Linum Muſicū pemerit puerulus tardiore ingenio: vt Diodorus refert in, iiii. Neqꝫ id facinus non potuit facile perpetrare: vt decennis robore incredibili: & auxilio Iasonis & Argonautarū: & dolo non bello: Laumedontem nil eiufcemodī ſuſpicantem noctu confoderit: qm̄ id a Piratis & ſepe factum vidimus & ſæpius geſtum legimꝫ. Nam vt in aliis: Argonautē nil aliud q̄ Piraticam inſidioſam gesserunt. Et idcirco recte Manethon dicit illum fuiſſe primū ex maximis Piratis: q̄ puer diuino quodam & admirabili robore res cum Argonautis gereret omnia maris litora vt inſidioſus Pirata latrociniis & ſtupris colluſtrans magis q̄ illuſtrans, luſtrauerit: vt greca fabula refert.

Herculis
anni.

Hercules
Linum occidit.

Anno Amenophis. xiiii. apud Aborigines regnat Faunus iunior: & xxix. anno Tuſcis imperat Tyberinus ex familia Veia Vetuloniqꝫ annis, xxxv.

De Fauno iuniore qui Euandriū excepit hoſpitio: & oppidum Romam Valentia dictum illi conceſſit omnes latini & greci paria ſcribunt. De Thyberino vero Veterum Vetuloniqꝫ regulo: hęc cōperio. Nomen illi fuit Thyberinus: cognomē Thybris id eſt inſuriator: idqꝫ cognomen illi

Faunus

Thiberinꝫ

a Pelasgis quos pepulit a Tuſcia impoſitum fuit. Nam cum Pelasgi paulo ante Siculos pepuliſſent cum parte Vmbroſū: cohabitauerunt Turhenis paciſice vſqꝫ ad Thyberinū iſtū qui per duas etates id eſt circa, l. annos regnauit ante Troianum excidiū: vt paſſim in primo libro ſcribit Diodorus Siculus. Origo belli inter eos fuit: q̄ Minos iunior miſit in Italiam Glaucum filiū vt cum pelasgis Imperiū teneret: exceptuſqꝫ fuit a Ceretanis: donatuſqꝫ Scylla puella ex oppido Cere vt quidam tradiderunt. Quod quum Thyberinus egro animo atqꝫ iniquo perſpiceret: bellum intulit Ceretanis ad mare: & Phaleris ad Thyberim: quo bello & ſi ipſe periit gygas validus nomen tamen anni dedit qui prius Albula dicebatur: & Vetulonienſes victoria potiti: Glaucum & pelasgos tota Italia pepulerunt: & Enotum oppidum validiſſimum non procul vrbe Roma quum cepiſſent: ſibi urbem poſuerunt: quam a ſui origine loci & gentis Veientem appellauerunt: vt Epigenes refert. Vnde in vita Camilli Plutarchus illos Enotanos ante fuiſſe retulit & a Romulo dictos Sardinianos quia ab Veis Etruſcis qui intra fines Etrurię continentur originem habent. At vero Veii Etruſci Sardiniani coloni fuerunt vt idem Plutarchus refert in vita Romuli. Coloni autem Sardinie fuerunt: non q̄ a Sardinia in Etruriam venerint: ſed q̄ natione Etruſci Sardiniam primi cum rege illorum Phorco habitata reddiderint: vt author eſt Strabo in quinto & nos ad longum explanauimus in aliis locis. Sed de his hactenus. Nunc quie de Thyberino his conformia referantur: iure ſubinferendum eſt. Regnauit inquit Manethon Thyberinus anno

Enotum

F. Joannis Annij

vigesimotertio Amenophis. In primis hoc temp⁹ dubito quin maxime quadret. Nā vt historici consentiunt fatidica Mantho eiecto ab Athenensibus rege Theseo cui Mantho seruerat: eadē venit ad Thyberinū Vetulonij regē: a quo foecundata peperit Ocnū conditorem Mantuē. Hinc Ognus dict⁹ fuit fili⁹ Tusci amnis: id est Thyberini: qui nomen amni Thyberini dicit: dicente Vergilio. x. æneidos. Ille etiā patris agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicę Mantus: & tusci filius amnis. De thyberī vero noīe quidā opinant^r dictū ab Albanorū rege Thyberino: qui in eo submersus fuit: vt placet Liuiō & Ouidio in. li. Fastorū dicētī. Albulā quē thyberim mersus Thyberinus in vndis reddidit: hybernīs forte tumebat aquis. Sed huic respondent Seruius: Vergilius & Plinius: & alii qui scribunt diu ante Tyberinū Albanū fuisse Thyberinū tuscum: cui gręci thybrim cognomentū imposuere. Nam Festus recte ait thyberim dictū a Thyberī tuscorū rege: vel a thyberino rege Albanorū. Plinius in tertio naturalis historie capitulo. vi. dicit distinguens simul noīa & verba. Thyberis inquit: ante thybris dictus est: sed prius Albulā. Et Virgilius in. viii. scribit dicēs. Tum reges asperę immanī corpore Thybris: A quo post Itali fluuūum cognōie thybrim Diximus: amisit verum vetus Albulā nomen. Seruius vero cūctas opīnōes referens hęc in pluribus locis scribit: maxime super. viii. æneidos. Thyberim aliā a rege Aboriginū dictum putant: qui dimicans iuxta eum occidit. Alii a quodam Aborigine: quem Glaucus Minoīs filius in Italia interemit. Alii inter quos Liuius & Ouidius a rege Albanorū: alii inter quos Virgilius & complures a Thyberino rege Tuscorū: qui ibi occubuit. Alii a regis Tuscorū insuriis: qui circa ripas huius fluminis latrocīnabat: & a crebris iniuriis qb⁹ trāseūtes afficiebat: Thybrim cognōiatū fuisse. Nec Ouidii verba nos asserere cogūt ante Thyberinū Albanū non fuisse dictū Thyberim. Neq; etiā Liuius cōtradicit: quia & si a Thyberino Albano dicī Thyberis: ante tamē illū inuenit noīatus Thybris. Hęc Seruius. Verū has opīnōes veras esse ex Manethone & historicis deprehēdimus. Nā Thyberinus Tuscus fuit atq; Vetulonius. Dictus est autē latrocīnator: quia teste Seruio / latrocīnari dicim⁹ ducem: qui etiā conductitū habet exercitum. Et quia conduxit pximorum Aboriginum militē vltra Tuscos contra Glaucū & Peisalgos: hinc dict⁹ est latrocīnator: & aborigines: & rex Aboriginum: & Tuscus & rex Tuscorum: & Veirulonius & regulus Veientū. De Glaucō vero ita scribit Seruius libro. vii. æneidos. super illud carmē Picta scuta labici. Glauc⁹ inquit: Minoīs filius venit ad Italiam: & cū sibi imperiū posceret nec recipere: ideoq; nihil prestabat sicut pater eius prestiterat mittēdo illis Zonam: cū antehac discincti essent: ostendit scutum: a quo & ipse Labicus dict⁹ est: & ex eo populi Labici. Tempora quoq; Herculis: Thelamonis: Iasonis & Argonautarū: Medę & Cyrces illius sororis amanti: Glaucum: q̄ verissime quadrant: si quę scribunt animaduertimus. Asunt enim scriptores quorum sententiā Setui⁹ refert super tertiu⁹ æneid. illo carmē. Dextra Scylla lat⁹ leuū implacata charybdīs. Duplex inquit est scylla: vna prope charybdim Sicilię quę est saxū simile formę celebratę pcul visentibus vt ait Sallustius. alia fuit filia Nisi vt insinuat Virgilius. vi. ægloga. Fuit & tertia filia Phorci & Creteidos Nymphę. Hanc amabat Glaucus quā Cyrce diligebat / sed q̄ pronissimus in Scyllam fuerat. Irata Cyrce / fontem in quo illa corp⁹ suū lauare consueuerat infecit venenis / in quem Scylla quę descendisset pubeten⁹ / in varias mutata est formas. Horrensitaq; suā deformitatē in mare se p̄cipitauit. Hęc Serui⁹. Hanc tertiā Scyllā fuisse Tuscā Ceritē autores asserūt / inter quos Epigenes p̄cipuus est in Apologetico contra Italos. quo Thyberini & Glauci bellū refert. qui etiā ait terminū Ceritis amnē a patris nomine Minoem appellasse / quē in Minoem transfecisse ex contemptu Tuscos asserit. Fontem vero & mare vbi se p̄cipitauit mare Scyllanum dici. Nunc etiā ætate nostra sic appellatur. & Tusca vernacula lingua quę sinæ resū ytitur Mar Scylliano vocamus. Est amnis iuxta Cerite oppidum ad mare vbi Scylla

Ocnus

Tyberis

Thybris

Glaucus

Scyllę

la se lauare cōsueuerat. Itaq; vt dixim⁹: oīa quadrāt. Tpe. n. quo regnabat Theseus erat Māto & Thyberin⁹ Tusc⁹: Glauc⁹ quoq; filius iunioris Minois Scylla & Cyrcē: & Hercules & Thelamon. Nā Cyrcē in Italiā venit cum argonautis: quī ab Hispaniis regrediētes in Thelamonis portū: dictū a duce iuxta Turrheniā venerunt: vt Afferit Diodor⁹ in. v. Inde Hercules a quo ad hanc aetate dicitur port⁹ Herculis in Tuscia: in cōtinētē descendēs: & ad fanū Volturnē in subcyminiis radicib⁹ veniens: primo quidē vt suum robur ostenderet: lacū Cyminiū nobis effecit: vt autores: & Seruius refert li. vii. æneidos.

Lac⁹ cyminiū
Rhemī.

Quartus ægyptiis impauit Ammenephus annis. xxvii. cui⁹ anno quarto apud Celtas regnat Rhem⁹: a quo Rhemī. Anno nono ei⁹ apud Assyrios regnauit Tautanes: & anno. xvi. apud Aborigines Latinus: apd⁹ Tuscos aut regnat Mezētius.

Rhemus Celtarū rex: a quo Rhemī: q̄s fuerit nondū cōperi. Sat est ab eo Rhemēses Gallos dictos: quos Lucan⁹ in primo: & in cōmentariis Cēsar cōmemorat: sunt q̄ inter Belgas p̄ximī Celtis: & Sueffonibus: cū quib⁹ eodē iure ac iis dē legibus oī vtebant: finitimi sunt Veromādīs: Treueris: Metēsis: Cathalensi quoq; & Laudunenfi diœcesibus: ac filuē Arduennæ:

a Cæsare celebratē. Metropolis est Remī ipsi in qua rex Galliē solebat magna pōpa religio se inungi: ac rex acclamari. Porro Latinū fuisse filiū Faunī qdā scribūt: alii vero adulterinū Herculis Pyratæ. Mezentiū Agillinū ciuē authores cōcelebrant: quū fuerit Tusc⁹: sed a capta Agillina dict⁹ est Agillinus: vt alibi scripsim⁹: quē Virgilius in enēi. li. viii. Larthem in luco Ingētī sanoq; Volturrhne crudelia exercentē: a ciuib⁹ Veruloniē pulsum: afferit p̄fugisse in suū Cerit em oppidū: moxq; inde militib⁹ sumptis: ad Turnū cōtra aneā p̄fect⁹ est: cōtra quos classem atq; terrestre militiā aneā ad se venientī Tarchon rex cōsignauit. Quī etiā Mezenti⁹ teste Macrobio in Saturnalibus: antea Rutulis impauit vt sibi offerret quas diis primitias offerebāt. Tū latinos oēs similis impiū metu: ita vouisse. Iuppiter si magis tibi cordi est nos ea tibi dare potius q̄ Mezētio: vt nos victores facias. Et iccirco a Virgilio dictus est cōtemptor deorū. Hinc pia illa insultatio sacerdotis. Hęc sunt spolia & de rege supbo primitiā: raptas de eonorās exuuias. Vnde cōtra Latinos postea Turnū iuuit. Cetera in tēporib⁹ Ammenephis & Tautanis: Eusebius & alii conueniunt.

Mezētius.

Secut⁹ est vltimus Larthes septē ānis: post quē secuta est Dynastia sine Larthe annis centū. lxxvii. per quam numerabimus qui Babylonii: ægyptii: & Turrheni floruerūt. Anno dynastie Diapolitanorū primo Troia euersa fuit: & anno. iiii. æneas venit ad Italiā: ad Latinū & Euandrū: & Turrhenos: apud quos regnauit Tarchon iunior annis. xx.

Dynastie ægyptiorū primæ a diluio vsq; ad. xliii. annū Ninī. xv. fuere: vt Eusebius de t̄pib⁹ scribit: prima oīm iuxta Berosum fuit Camefi: quē iter primos deos iuniorē Saturnū appellauerunt ægyptii: vt in Berosianis explicauim⁹: durabatq; singula septem annis sub duodecī diis primis maiorib⁹ ægyptiorū: hoc pacto. Anno a diluio. cxxxi. teste Beroso Chemesen prim⁹ tenuit Dynastiā ægypti septē ānis cui Chem Min vrbē dedicauerūt: vt ostēdimus. Huic successit Ocean⁹ cum The

Dynastie ægyptiorū

tide: qui colonias posuit iuxta Nylum: a quo & Nylus antea fuit dictus Oceanus: a quo Innumere Nymphæ genitæ sunt: vt Hesiodus in Theogonia scribit: & Diodorus in primo libro de Nylo confirmant. Postq̄ vero septem annis Dynastia penes Nylum fuit: cessit tertio: & hoc ordine duodecim dii regnauerunt: singuli in suis vrbibus septem annis: qui summam annorum efficiunt quattuor & octoginta. Tres ex diis iunioribus secuti: cœ

F. Joannis Annij

perunt augere tēpus: quorū prim⁹ principatū tenuit annis. xliii. secundus. xxvi. postremus xxxvii. qui simul sumpti efficiunt annos septē & .lxx. adiectiq; superiorib⁹ Dynastiis reddūe annos vnū & sexaginta & cētū: ad quos si addis cētū & triginta vnū quia diluuiō ad primā sub Chemese Dynastiā interflexerunt: erūt anni duo & nonaginta supra ducentos: quorū ort⁹ est Habraā anno. xliii. Nini: vt Eusebius de tēpibus: & Mosaicū tēpus cōprobat. Hoc anno cōcepta est. xvi. Dynastia sub Osiride: qui cōcessit Dynastiā Thebeis: durauitq; ista annis nonaginta & centū: vt Aegyptii & Eusebius supputāt. Sequuta est pastorū Dynastia. xvii. centū & trib⁹ annis: vt iidē scribunt. Ab hac emerfit. xviii. Dynastia Diapolitanorū annis xlviii. & trecentis: vt cōputant. Hinc in diuersis locis Aegypti iustrauit. xix. Dynastia sub diuersis Larthib⁹. annis quattuor & nonaginta supra centū: vt ab eisde assertit: qui vt asserunt: iterato in Diapolitanos regressa est: & .xx. Dynastia dicta sine Larthibus: vt hic Manethon scribit: & Eusebius cōnotat. Itaq; per hanc Dynastiam pgressus Manethon: ait ei⁹ primo anno Troiam ruisse. Eusebi⁹ vero vltimo anno pcedētis Aegyptiā Dynastiā illam notat euersam. Sed plen⁹ Archiloch⁹ tradidit de aduentu Aeneā in Italiam: quo anno in Italiam venerit post crematā Troiam diuersa opinio est. Hoc tñ constat Aeneā pfugum domo venisse ad Latinū Aboriginū regem: a quo primū Aborigines Latini dici cōeperunt: a latino q; Comi hospitio except⁹ Aeneas etiam Latini filiā coniugio accepit: ob quod ortū bellū est inter troiugas & aborigines & Rutulos. Nā teste Liuiō in primo ab vrbe condita: Turnus rex Rutulorū: cui pacta Lauinia ante aduētū Aeneā fuerat/ p̄clatū sibi aduenā agre patiens simul aeneā Latinoq; bellū intulerat. Neutra acies ex eo cerramie læta abiit victi Rutuli vltiores Aborigines Troianiq; ducem Latinum amisere. Inde Turnus Rutuliq; diffisi rebus: ad florentes Etruscoꝝ opes eorūq; regem Mezentium cōfugiunt. Qui nouē origine gētis & vrbis res Troianas crescere non tutum esse ratus: sociā arma Rutulis iungit. Parata classe se atq; militia ex. xii. populis teste Vergilio: dū plus nimio exercet crudelia: ad supplicū queq; furus Mezentii⁹: a fano Volturrinē inter cedes & ignes fuga elapsus: in Ceriteq; suum oppidum quod non longe est profectus.

Lydos quos ait mare obtinuisse existimo nō fuisse Tuscos: sed Meones in Asia: q̄q; & Tusci tūc mare inferum ac superum & oēs insulas circū Italiā ea tēpestare occuparēt. Nā teste Liuiō in prio ab vrbe condita: in aduētū Aeneā tanta opib⁹ erat Etruria: vt iam non terras solū: sed mare etiā per totā Italiē longitudinē ab Alpib⁹ ad fretū Siculum: fama sui noīs impleffer. Porro quis Francus iste Hectoreus aut quo pacto rex a Celtis suscept⁹ fuerit: neminē legi. Vincentius tñ diligentissim⁹ historiarū scriptor: illū cōmigrasse in Franciā asserit euersa Troia: & ob ingentē animi virtutē percharū Celtis & regi acceptū: etiā regis filiē matrimonio iunctū fuisse: ac post eū regnū in Gallia suscepisse. Par aeneā suo conciuī fuit: qui parī modo regi Latino & affinitate: & successione regni Latini iunct⁹ fuit: asserunt eū esse a quo primo Franciē nomen.

Arbitror supputationē tēporū corruptā fuisse a scriptorib⁹. Nā Eusebi⁹ tēporū diligentissimus vestigator asserit Siluium regnasse apud Latinos anno huius Dynastiē quadagesimo quinto. Hic Siluius Posthumus est. Siluius quidem quia ruri educat⁹ fuerat: Posthumus vero quia foecūdata Lauinia

Anno. vii. Ascani⁹ Latinis impat: anno vero sequēte Teute⁹ Assyriis: & post Francus Celtis ex Hectoris filiis: & anno eodē Lydi mare obtinuerunt.

Anno. xlii. Amazones tēplū Dianē Ephesi succēderunt: & anno. xlvii. Ocn⁹ impa uit Italiā annis. xlv. vixit annis. xcvi. & xlix. Siluius Latinis: & Tymeus Assyriis.

Aeneas in Italiam.

Turnus.

Mezentii⁹.

Francus.

Siluius Posthum⁹.

coniuge Aeneas obiit: postq̄ illius mortē partus fuit. Ab eo oēs Albani reges Siluii vocati fuerunt: successitq̄ fratri suo Ascanio. Ocnus quoq̄ iste Posthum⁹ fuit: quia Etrurię rex Tyberinus quū grauidā Mantofecisset: circa Tyberim cecidit in bello qd̄ cū Pelasgis & Glauco gerebat: cui adolescenti oīs Tusca militia credita fuit cum Aenea: vt narrauimus: omen scilicet futuri imperii: & q̄ ipse Larthes a patris oris Tyberinis duceret agmen in trāspadanam Galliā ad condendā a noīe matris urbē: de quo Virgilius in. x. aeneidos.

Anno. xlv. Dinastię regnauit: Latinis Aeneas Siluius: & Assyriis Dercil⁹ anno xlvii. At. lxxii. Tuscis imperat Pypin⁹ annis quinquagintaduobus.

tant: quū etian ante hunc Aeneā Siluiū reperiamus regnasse Latinū fratrem Posthumi annis tribus. Vnde & ipse Eusebius quasi respōdens ad dictā dissensionē sic ait. In alia historia reperimus quarto loco Latinū Siluiū regnasse/ Lauinię & Melampodis filium vterinum fratrem Posthumi: & quinto qui nunc hic quartus ponit Siluium Aeneam Posthumi filiū. Porro Pypin⁹ hic est: qui regiam Tuscanicę Cybelis reparauit in agro Cybelario Vetulonię: vt excisa triumphalia marmora memorię produnt. Non procul quoq̄ Vetulonia est ager Pypinensis: & Pypini regis balnea: cui⁹ loci Liui⁹ meminit: quū in. ix. ab vrbe condita scribens: Umbri inq̄: cōcitara omī iuuētute sua: & magna parte Etruscoꝝ ad rebellionē compulsa: tantū exercitū fecerāt: vt relicto post se in Etruria Decio: ad oppugnandū inde Romam ituros: magnifice de se: ac cōemptim de romanis loquētes: iactarent: Qd̄ inceptū eorū vbi ad Deciū consulē perlatū est: ad urbem ex Etruria magnis itinerib⁹ pergīt: & in agro Pypinensi/ ad famam intentus hostium confedit.

Anno. vii. regnat Latinis Silui⁹ latin⁹ & cxxi. Eupales Assyriis. Anno. clviii. Albalatinis regnat: & cxxviii. Nycius Fesulanus Tuscis annis. xlvii. Anno. clxvi. Pyscus Tuscus pyrata impatitalię annis. lii. Ita paulatim Assyrii: ægyptii: Turreni delitiis eneruati decrescūt: ecōtra latini crescūt. Itaq̄ subiciem⁹ breuiloquiū quo pacto reges Assyriorum: ægyptiorū cœperunt eneruari: e contra græcorū & latinorū Aboriginū. Apud em tuscis piseo successit Tulc⁹ iunior annis. xxxix. huic Annus annis. xxv. quē sequutus est Felsinus annis. xxxiiii. Hinc Bon annis viginti octo. Atrius. xxvii. Marfias decē & octo. Etalus. xxx. Celius vno & viginti. Ex latinis autē secuti sunt per quos ppagati Romani imperium tenent.

Dissidentia comperio inter Manethonem & Eusebiū de rēporib⁹: gasserit Dercilū regnasse anno Dinastię hui⁹. lxxviii. & Aeneā Siluiū. lxxiiii. qd̄ pfecto arbitror euenisse: q̄ alii his paucis annis regnauerit: qui nō habent in precio apud Chronographos: sed cū succedente sepe compuz

Syluii

Pypinus

Ergo dimissis ceteris pgit ad Romanū ipiū: breuib⁹ absoluēs alioꝝ diminutionē Et Latin⁹ qd̄ Silui⁹ āte enēā Siluiū regnauit vt dixim⁹ annis trib⁹: & post eū annis quinquaginta: vt Latina historia tradit: & Eusebius notat. Eupales regnauit vt hic Manethon ait apud Assyrios anno Dinastię. cxxi. Iuxta vero Eusebiū. cxviii. Similiter Alba Siluius quē ait regnasse Dinastię āno. clviii. Eusebi⁹ scribit impasse anno. clv. De Nycio Fesulano nō est dubiū quin is fuerit qui a Corsica Phocenses expulerit: & a se dicta Nycea vrbe posita: Corsis tributa quotannis pendere Tuscis spauerit. vt historici quidā scribūt: & Diodor⁹ refert in. vi. li. breuib⁹ dicēs. Est insula trecētis stadiis distās a Cercina & Ethalia: q̄ a græcis Cyrnos: a Romanis Corsica appellat. Calloiris in ea vrbs est a phocensibus cōdita. qui a Turrenis post modū infula pulsi sunt. Nycea quoq̄ a Turrhenis

Latin⁹

Nycius

Corsica

Nicea

F. Joannis Annij

Pifeus tubę
inuētor.

Turrhenor
um laus

maritimis: qui reliquas etiam Turrheni maris insulas suae ditionis fecerunt: cōdita fuit. Hi postea vrbibus quę in Cyrno erant subactis: resina: ceręq; ac mellis: quortū ea fertilis est insula: tributa posuerunt. Cæterum Pifeus is est: quem ad Piraticam exercendā inuenisse tubam Plynus in. vii. libro naturalis hystorię ac ceteri scribunt. Coepit autem pyratıcam testē in. v. lib. Strabone: quū ille Turrhenus ingenuus status & concordia coepit eneruari dissensionibus duodecim populorum. Quibus & deliria & loci opulētia magno decidendi ab imperio: & paulatim cedendi locū Romanis adiumento & fomento fuerunt. Perseueravit tamen in eis quę a Iano tradita fuit philosophia & interpretatio fulgurum & effectuum naturalium: atq; theologia: vsq; ad artem Diodori Siculi sub Julio Cesare: qui quū in libro quinto dixisset Turrhenos esse iuxta porrum Thelamonis. mox in sexto libro a portu Thelamonis quo incipiunt: vsq; in Cyminia iuga: eorum tractū: opulentaq; arua: & diuitias: imperiū priscum & peritiam breu. b⁹ describens: Turrheni inquit fortitudine egregii: magno potius imperio: ciuitates condiderunt plures atq; opulentas. Classe quoq; potentes quū diutius mari imperitassent: Italum pelagus ab se Turthenum denominauerūt. Pedestri quoq; exercitu præualidi: tubam primi adinuerunt: & bello admodum vtilē: & ab his vocatam Turrhenam. Duces exercitus pluribus insignibus decorarunt. Lictores illi: Eburneam sellā togam purpuream adiucentes. Domibus addiderunt porticus: in quas seruorū & concurrerium turba diuerteret: quę imitari postmodum Romani in quę mel⁹ aucta: ad suam rempublicam transfulere. Litteris quoq; & rerum naturalium: ac theologię inuestigatiōe plurimo tempore impenso: præ cæteris in fulgurum interpretatione versati sunt: adeo vt nostra quoq; ætate vniuersus ferme orbis cum admiratōe viros: tum præcipue fulgurum interpretib⁹ vtratur. Patriam vberem incolunt: quam studio curaq; efficiunt fertiliorē. Mensa bis in die sumptuose præparata: omnia quę ad epularum delicias pertinent abunde subministrant. Stragulas in super vestes floribus distinctas: poculaq; aurea varii generis ac ministrorum: seruorumq; numerum permagnum in vsus habent multiplices: vbi non solum serui famulantur sed etiā liberi plures. Postremo priore virtute abiecta: potius se atq; ignauia tradentes: haud infuria parram maiorum suorum in bellis gloriam amiserunt. Non autem eos parum ad delicias impulit patrię fertilitas: quę fructifera rerum copia ad inepriam voluptatemq; traxit. Sunt enim Turrheni campi lati: collibus distincti: cultiq; admodū: & solo fertili: vt quū aquis non hyemis tm̄: sed æstatis quoq; tempore abundēt. Hęc Diodorus. Reliqua tractauimus in historia Etrusca pontificia: quū iccirco pontificiam dicimus: q; a pontifice maximo Noa quī & Ianus in Vaticano cœpta: iterato ad pontificem maximum: & sedem apostolicam subiecta rediit. Sic igitur in ea excurrimus omnia tempora simul & reges & gesta vt quasi sub epitomate: complexi simus.

Expliciunt commentaria super supplementa
Manethonis.

FRATRIS Ioannis Viterbensis ordinis prædicatorum Theologiæ professoris ad con-
sobrinum suum fratrem Thomam Annium: eiusdem disciplinæ atq; ordinis professorē:
epistola responsiua incipit: quam pro eius interrogatis rescripsit. Lib. XVII.

VAERIS innumera dulcissime frater: de limitibus: gētib⁹ & po-
pulis atq; nominibus vetustissimis Thuscīa: itemq; vt edam com-
mentaria super Philonem: Xenophōtem: Sempronium: Fabium
pictorem: Fragmenta Catonis: & itinerariū Antonini: Metasthe-
nem: Archilocum: & Mirsilum: quorum dicta & scripta e Mātua
mecum retuli Viterbum: cum regressus essem cum reuerendissi-
mo domino meo: domino Paulo de Cāpo Fulgoso: Cardinali san-
cti Sixti. Ingens opus mihi attulisti. Verum quia ad pietatē & ful-
gorem patriæ atq; Italiæ cuncta spectant quæ non abest a theolo-
giæ annexis: idcirco morem gessi: & vt expetis opus Annīæ Tu-
scæ familiæ nostræ dicaui: & vna minus, xl. quæstiones Annias no-

minaui.

Vale foelix.

Explicit Epistola.

Annīa quæstio prima.

QVAERIS primo: qui sint præfiniti limites Thuscīa: Responsio. In longitudine quidem
sunt duo limites: quorum alter est Thyberis Vaticanus: alter vero amnis Macra principium
Apuanæ Lyguriæ Thuscīa: quam longitudinem per mare discursit Plynus in. iiii. naturalis hi-
storiæ capitulo. vi. a Luna vrbe ad Ostiam. Latitudo vero eius a littore Thusco contento inter
ostia thyberis & ostia Macræ. ad Apennium vsq; conclusa a fontibus Thyberis vsq; ad fontes
Macræ non procul oppido Apua: nunc Pontremuli. Et hi sunt veri limites: in quibus probati-
ores auctores conueniunt.

Tuscīe limi-
tes.

Annīa quæstio secunda.

QVAERIS itē: quo pacto antiquitus diuidebat Thuscīa: & qui limites veri? Responsio. In
fragmentis Catonis ita dicitur. Etruria olim Italiæ princeps: a metropoli eorum regia sic co-
gnominata: a thyberi in Macram diffunditur. Gens prima eorum maritima ab Ostia ad finem
Macræ. Mediterraneæ duæ: altera a thyberi ad iuga Cyminia: dicta Latheniana quæ & Veies
ab eorum metropoli: altera vero a Cyminiis iugis ad Stellam Fluentum & Pistoriū. De hac di-
uisione triplicis gentis: insinuat Vergilius in. x. æneidos dicens. Mantua diues auis: sed non ge-
nus omnibus vnum. Gens illi triplex: populū sub gente quaterni: Ipsa caput populis: vires de
sanguine Thusco.

Tuscīe diui-
sio.

Annīa quæstio tertia.

QVAERIS quomodo intelligitur de Thuscīa versus Vergiliū: qui sunt de Mantua: Re-
spōsio. vt Manethon: Acron: & quidam Vergilianistæ: & nos in Etrusca historia explicauim⁹.
Ocnus Larthes Etruriæ transgressus Apennium & Padum cum coloniis & exercitu: condidit
a nomine matris Mantuā: & instituit politiam eius ad similitudinem Etruriæ: in qua metropo-
lis regia erat diues & p̄clara auito sanguine vno. Et in hoc solo differebat Mātua ab Etruriā: quia
licet esset diues auis indigētis: Venetis & Thuscis ex quib⁹ cōstitit: vt Serui⁹ & alii exponūt:
non tamē his tribus gētib⁹ fuit vnū genus: quia Venetis genus fuit Phaethōteū mixtū Troia-
no: Thuscis vero solum Ianigētū: vt in cōmētariis probabitur. Similitudo vero quæ sicut Thuf-
cia diuiditur in tres gentes: maritimā. transcyminiā & Ciscyminiā: & ex singula elgebantur
quattuor populū ita vt essent ex tota Etruria in fano Volturnæ. xii. populū regētes pro singulo
populo cōstituto singulo Lucumone: quia erāt Thuscis. xii. Lucumones reges: quib⁹ vn⁹ erat

Vergiliū
versus ex-
positi.
Ocnus.
Mantua

Lucumone
nes. xii.

F. Joannis Annij.

Mantue pa
latiū.

Vene etru
scorum.

Larthes antistes: ita Mantua diuidebatur in tres dictas gentes Thuscam: Venetam: indigenā
q̄ priscam: Et singula tertia pars ciuitatis diuidebat̄ in quattuor curias ad similitudinē quat-
tuor populorum: & ita erant. xii. curiæ quibus vna princeps in palatio tanq̄ Larthes præerat ex
solis Thuscis: quia teste Acrone non permittēbant Thuscū quospiam principiari: nisi qui de san-
guine thusco esset: vel eorum vernæ: vt Fabius insinuat: & nos ibi explanabimus. Et sic expo-
nitur metrum Vergiliū. Sicut Etruria metropolis respectu totius Thusciae: ita palatium Sena-
tus Mantuanū erat respectu totius ciuitatis: quia illi gens triplex: & sub qualibet gente quattu-
or populi & curiæ distinctæ. Sed ipsa Mantua pro Mantue Senatorio palatio erat caput illis. xii.
curiis & populis suis: Viri vero id est Senatores palatii qui & Lucumones Mantuani eligeban-
tur solum qui essent de sanguine Thusco: aut vernaculo sanguine similiter Thusco: q̄ Roma-
nis ducibus ac regibus opposuit pro ignominia Mitridates: q̄ Thuscorū vernæ fuissent: vt Fa-
bius pictor & Trogus & Iustinus asserunt.

Annia quæstio quarta.

QVAERIS quod saepe dubitasti: quomodo sanguis Thuscus dicatur vnus generis & nō
Mantuanus: Nam & thusca mixtio fuit ex Corito prisco & Lydis: & Atlante Italo dicente Sil-
līo Italico in quinto libro.

Atus,

Ergo agit arreptis p̄ceps exercitus armis: Lydorum populos sedēq̄ ab origine prisci. Sacratā
Coriti: iunctosq̄ a sanguine euorum: Meonios Italis: permixta stirpe colonos. Responso. Be-
rosus in. ii. antiquitatum: hanc ex multis vnam ex Genealogiis scribit: vt super ipsum copiosi-
us scribemus. Iano fuerunt duo filii: videlicet Iapetus: Atlas maxim⁹: & Camefes. His alii fu-
erunt liberi. Atlanti quidem maximo Ion pater Itali: & Camefi Ofiris pater Herculis egyptiæ:
cui vnu sex prognatis fuit Atus: pater Turtheni ac Lydi. Rursus Atlanti maximo fuit primo-
genitus Comerus cognomine Gallus: quem Ianus primum Thusciae atq̄ Italiae Coritum desi-
gnauit. Itaq̄ prisci aui atq̄ illustres progenitores Thuscorum fuerūt Camefes atq̄ Comerū ge-
nitor Iapetus. Et his auis genus proximum fuit vnus Ianus: qd̄ non facile assignatur Mantue.
Et idcirco Sillius dicit Italos: priscos Coritos: & Meones fuisse colonos Thusciae permixta stir-
pe: & iunctos a sanguine propinquo auorum: quibus proximum genus fuit vnum.

Annia quæstio quinta.

Coritus.

QVAERIS quid significet hoc nomen Coritus. & cuius est originis: & quot fuerunt & vbi se-
dem sacratam in Thuscā tenuit: Responso. Multa perquiris: sed ab origine nominis est incho-
andum. Origo illi est Etrusca: & est pronomen dignitatis. Itum enim Etrusci Iouem & fiduciā
Iouis intelligunt: vt in Saturnalibus Macrobius indicat. Porro Corim hastam vocāt: quam &
Sabini Curim & latini Quirim proferebant. Nam veteres hasta pro corona quasi scapto vte-
bantur: vt vltimo Epitomatū docet Iustinus. Hinc reges apud Etruscos Coriti: apud Sabinos
Curites: & apud Romanos Quirites: id est hastati & coronati Ioues dicebantur. Vnde pa-
tet eos errare: qui existimant Coritum atq̄ Iouem patrem Iasii atq̄ Dardanū fuisse alium & alia-
um. Quod & Lactantius in fine primi libri institutionum significat dum dicit. Authores qui-
dam tradunt Iasium & Dardanum fuisse filios coriti: non Iouis: subaudi tanq̄ alterius viri a Co-
rito. Priscus a Iano Italiae designatus Coritus: fuit teste Beroso Comer⁹ ipsi nepos ex filio Atla-
te maximo: vltimus vero Iasius: Penultimus autem Cæbo Blascon: vt idem Berosus nominat
qui dictus est Coritus focer Altantis Itali: ex Electra filia. Tot vero fuerunt Coriti: quot regni
successores declarati. Sillius ergo loquitur de Prisco non aliis. Quare ab illo nominatur Tur-

Comerus

Liber XVII. Fo. LIII.

rhenam antiqua quam vocabulo etrusco dicunt; Volturrenam. Nam Vergilius vocat eam Tur
rhenam sedem Coriti in. vii. Aeneidos dicens. Hinc illum Coriti Turrhena a sede profectum.
Silius autem dicit illam sacratam a regio Fano & ingenti luco: sine quo antiquitus non pote
rant reges consilia & aucupationes reipublice habere. Qd profecto Seruius in. vii. &. viii. aenei
dos significat vbi scribit. Vergilius inquit vbi cunq; lucus dicit intelligit Fanum augurio con
secratum; quia Senatus nisi in augurato loco consilium habere non poterat. Et ideo non sacra
batur templum Vestae: ne illuc Senatus accederet vbi erant virgines. Ad Fanum autem Vol
turrene siue p syncopam Volturne: indicebantur cōsilia imperii. xii. Lucumonibus & populis
Etruria: vt authores tradunt: praecipue Liuius in pluribus locis ab vrbe condita. Et ideo Vol
turna erat Sacrata sedes Prisci Coriti & omnium sequentium.

Annua quaestio sexta.

QAERIS quo pacto Volturrena siue Volturna vrbs sit: eadē & Turrena. Respondet. An
tea q̄ Mirsilium & Dionysium Halicarnasseū legerem: existimabam esse tā orthographiē q̄ ori
nis Graecae Volturrhenam & Turrhenam. Sed post q̄ eorum dictis atq; rationibus super access
sit ratio: equidem destiti. Neq; enim turpe est ad melius conuerti: sed in stultitia perseuerare
post q̄ semel aberratur: vt ait Lactantius. Itaq; dicimus Volturrenam esse orthographiā simul
& Etruscae originis & compositum nomen ab ol & Turrena. Est autem ol tam Arameae q̄ He
braicae id quod latine priscum vel antiquissimum: vt etiam Diuus Hieronymus exponit. Ad
ditur autē consonās de more vetusto: quo sepe nominibus localibus & gentilibus teste Diony
sio in primo libro addit consonās. V. F. T. B. vt Helia: hesta: haeti: Hibris: hoedus: dicit: Ve
lia Vesta: Veneti: Febris: Foedus: vt ait Varro. Similiter in vsu vernaculo remanet: vt Anco
nam: Araetum: Annam: Annum: Annios: vulgo pronuntiemus Nanconam: Baraetum: Nan
nam: Nannum: Nannios: Ita olumnios: Olturrenam: Olsinios: Olaterras: Olce: Oloscos: pra
posita consonante proferunt: Volumnios: Tolumnios: Volsinios: Volaterras: Volce: Volo
scos & per syncopam Volscos: id est antiquissimos Oscos. Similiter Volturnam aut sine syncop
pa Volturrenam intelligunt antiquissimam Turrenam sacratam Luco ingenti fano sedē pri
sci Coriti. Et ideo recte dixi q; prisci coriti sacrata sedes fuit Volturna id ē antiquissima Turre
na: ad cuius fanum indicebantur regia Erruriae cōsilia. Valet enim haec consequentia. Est Vol
turna id est antiquissima Turrena: Igitur Volturna est Turrena.

Annua quaestio septima.

SI haec illatio valet est Volturna Ergo Turrena prisca per locum ab interpretatione origi
nis Etruscae Vol. cur apposuerunt Vol. Nonne satis erat dicere Turrenam? Responso. Oport
uit id fieri ad distinctionem nouarum Turrhenarum quas Maon Turrhenus postea condidit.
Nam priscum & antiquissimum per distinctionem referuntur ad posterius & iunius atq; recen
tius. Turrenae autem vrbes & nomen erant: in Thuscia: ante q̄ Turrhenus Maon esset natus.
Et ideo ille ad distinctionem Etrusca lingua dicuntur Volturrenae siue Volturne: id ē priscae &
ante alias Turrhenas Lydorum antiquissime.

Annua quaestio octaua.

VBI cōsedit Turrhenus & quas vrbes & quot edificauit. Responso. Dionysius in primo li
bro sequit⁹ Mirsilium: refert Herodotū & quosdā alios scribere: Turrhenū filiū Atus venisse in
Thuscia: & cōsedisse atq; vrbes edificasse in prima medietate Thyberis: quae ē septentrionalis:
Et vt in quinto ait Strabo delegauit ministerium edificandarum. xii. vrbium Tarconi filio. Fu

Vol cur p
ponatur.

Turrheni
sedes & vr
bes.

F. Joannis. Annij.

it enim decoratus & donatus ciuilitate Volturnæ quæ & Vetulonia est: vt suo loco probabitur. Vnde & Silius in octauo libro sequutus Berosum Vetuloniam appellauit decus Mæontis quia fuerunt ea decorati: illustrati: & donati dicens, Mæoniaq; decus/quondã Vetulonia gentis. Et ob id ea decoratus posuit primas colonias in vrbe qua donat⁹ fuit. Et ideo illas a nomine paterno: vt digniores nominauit. Dicimus enim græco vocabulo ad hanc ætatem / vicum Demiat⁹ id popul⁹ Atus. Est iuxta vicum longum. Desiderius vero rex in Alabastro ex ciso decreuit: vt Longham non vocarent amplius Longobardulam: sed cognomento ampliatoris sui Terobum. Secundas colonias Tarcon⁹ nomini suo dicauit: vt ait Strabo. Nam Tarconam dixit oppidum: de quo Silius in octauo libro. Tarcona inquit Tarcontis superb⁹ domus. Erat oppidum paruum: quia teste Dionysio in primo libro. mos condendarum urbium antiquis fuit: vt eas non magnas: sed paruas & locis munitis crebrasq; conderent. Verum postea pluribus in locis adaucta vrbs/vt ruinae demonstrant: in plurali Romani Tarquinias dixerunt: nunc vulgo dicimus Tarquene. Distat a Volturna nunc Viterbo .xv. milibus passuum. Tertias colonias posuit in iugis Etruscis siue Volturrenis/ quia Volturreni in quorum parte sunt Volfinienses cognomine sunt Etrusci: vt asserit Plynius in tertio naturalis historie cap. sexto De his coloniis dicit Vergilius in nono eneidos.

Aeneas: fociis: & classe: & vrbe relicta
Scaptra Palantei: vrbeq; petit Euandri.
Nec satis. Extremas coriti penetrauit ad vrbes.
Lydorumq; manum collectas armat agrestes.

Hoc loci Vergilius Volturrenam regionem indicauit poetico more: quia extremas coriti vrbes dixit. Nam prisca atq; iunioris coriti sedes erat Volturrena Lucumonia. sacra ingente sano Lucumonum regum & .xii. populorum concilio: ad quos Euander misit Aeneam: vt patet in .viii. lib. eneidos: cum Euander ad Aeneam dixit se eum missurum ad ingentes populos & optima regna id est. xii. populos & .xii. lucumones reges: quibus vnus tunc preerat Larthes Mezentius: vt Seruius & alii exponunt. Et mox eorum sedem esse in Etruscis id est Volturrenis iugis vbi donati ciuilitate Vetuloniae fuerunt: ita Euander Aeneae describit dicens.
Haud procul hinc saxo incolitur fundata vetusto.

Vrbis Agillinae sedes: vbi Lydia quondam.
Gens bello præclara: iugis insedit Etruscis. Sic enim construatur. Vbi Lydia gens nunc bello præclara vt ait Seruius. insedit quondam & a principio iugis Etruscis id est Volturrenis: ibi est regia sedes vrbis Agillinae: id est Mezentii cuius vrbis Agilla: quia Vergilius ibi accipit vrbe Agillam pro ciue Agillino Mezentio: sicut & in primo libro. Ilium in Italiam portans id est Ilienses. ciues Igitur in his iugis Etruscis quæ & a monte proximo Cyminia dicunt: posuit colonias lydos bello præclaros cognomine Agrestes. Nam ipsa regio adhuc Agresta & fontana ei⁹ agresta a vulgo dicitur: & regio Etruscorum Agrestium antiquitus dicebatur. Quod etiam expressit Lilius in nono ab vrbe condita: vbi refert q; Fabio consuli prædãti iuga cyminia occurrerunt cohortes Etruscorum Agrestium/ missæ a principibus regionis illius. Caput horum erat mons coriti & oppidum adhuc lingua Etrusca Coriti Nyenta dictus: vt dicitur infra .q. xxxvi. Et ideo Vergilius dixit ad Fanum & extremas vrbes coriti Aeneam profectum armasse Lydos Agrestes cognomine & non rudes militia vt male Serui⁹ exposuit: quia in iugis Etruscis insedit gens Lydia bello præclara non rudis vt Vergilius indicat: itaq; tres Colonias posuit: Tarcon: iussu Turrheni donati ciuilitate Volturna: Tarconam primam. xv. lapide a Volturna distantem. Secundam: in ipsa Volturna Demiatum Tertiam in Volturrenis iugis Etruscis: lydorum cognomine agrestium Etruscorum. Porro a fontibus Thyberis vsq; Orbitum posuit quattuor Colonias. Prima est Vicus adhuc in Crotoniensi agro dictus Turrhenia: quam de more

DemiAt⁹
vicus.
Tarcona.

Tarquinia

Larthes

Agilla.

Agrestes.

Thurrenia

Liber XVII. Fo. CLV.

incolę per syncopam vocant Turrhnam. Secunda est in agro Perusino a Troffula Meonica gēte Troffanum adhuc dictum oppidum. Tertia est vna pars Perusia. Tripolis enim sicut Aretium: ita et Perusia est. Nam eius antiquam partem posuere Grifonii Armeni: vt author est Berofus in. v. antiquitatum. Vnde Aramea lingua/Perusia id est Grifonia dicitur: quia Per⁹ Grifonem vocant: vt periti Hebrai Talmudistę interpretantur. Aliam partem posuere Pelasgi Achei: vt Trogus & Iustinus memorant. Tertiam posuit Tarcō: nomine patris Turrheniam dixit & per syncopam Turrhnam: cuius partis hodie porta Torrhnia dicitur: quę corrupte & rudius q̄ Cortonienſes Perusini pro. T. ponentes. B. dicant Burrhnam pro Turrhnam. Cui est argumento Appianus de bellis ciuilibus: qui Perusiam dicit esse vnam ex primis. xii. vrbibus Turrheni. Quarta est: circa Orbitum & Balneoregium a gēte dicta Meonum: qđ corrupte proferunt Meanum. Porro in agro Volturreno in parte thyerina est regio Troffana: quę est a limite dicto adhuc vado Troffano vsq; ad thyerim. In hac Troffana & thyerina regione/sūt quinq; Coloniae siue oppidula: quorum duo interierūt & trium ruinae visuntur. Visuntur em̄ vestigia eius quam adhuc sine syncopa Turrhenam dicimus: Manent vestigia Meoni oppidi: sancto Anselmo illustri: cuius planitiem Meoni oppidi/vulgus Meani planum vocitat. Sunt & in ruinae Ferentinae vrbis Metropolis Troffanorum vrbis inclytę Othone Casare: vt Suetonius in eius vita prodit: & sancto Bonifacio Episcopo: vt in Dialogis sanctus Gregorius scribit. Eam solo equauerunt Volturreni nunc Viterbenses ob frequētes eorum stultitias & Volturnam commigrare iusserunt: Anno salutis. M. LXXIII. vt Gotifredi annales memoria feruant. Duo vero alia oppida Romani duces funditus deleuerunt. Horum primum dictum erat Troffulum: de quo Plynius scribit. in. xxxiii. naturalis historiae ca. iiii. dicens. Sepe variatum est equitum nomen. Nam sub Romulo & regibus appellati sunt celeres: deinde flexumines: postea Troffuli: cum in Tuscis citra Volsinos nono lapide oppidum eius nominis: sine pedite: cepissent. Aliud deletum est Meonia cuius ager adhuc Meonianus dicitur: & vulgo planum Meonianum. De hac Turrhena Meonia verba facit Ouidius in tertio Metamorphoseos in fabula Turrhenorum Delphinorū. Vnde Acetes eius incola: socius Lybacę Tuscanienſis interrogatus vnde & quis esset: respondit. Sum patria Meonia: parentibus de vili plabe: qui harundine piscabantur in scopulis. Nam thyerinos scopulos frequentabant. Existimāt quidam aut Meoniam esse aut ei substitutum oppidum Thyberinum: quod nunc Meonianū dicitur: & amotoe vulgus dicit Monianum. Nam & ipsum continetur in prima medietate regionis septentrionalis Thyberis: quę a fontibus eius vsq; ad Hortem oppidum profluit. Nam altera medietas ab Horte in ostia Thyberina/in meridiem vt cernimus confluit. Et hoc argumento vtitur Herodotus & alii vt referunt Dionysius Halicarnasseus in primo libro: & Myrsilus de origine Italiae atq; Thurrhenorum: quia recitat vrbes eius dictas Maonias: Turrhenias & Troffanas: in prima medietate septentrionalis Thyberis. Has ergo duodecim colonias pro inſita ciuilitate Tusca Turrhenus dedit: quasi imitatus Ianum /qui teste Catone in fragmentis & Fabio pigore: condita Hetruria Metropoli: illi duodecim primas colonias cum duodecim fascibus subiecit.

Annia quaestio nona.

DVBITAS An in supradicto carmine Vergilii insinuetur Volturna ad cuius ingentem lucum fanumq; mittebatur. Aeneas ad Lucumones: an ipsa vrbs Agillina. Duo autem tibi prębet occasionem dubitandi. Primum quia exprimit vrbem dicens. Vrbis Agilline sedes. Alterū
v iiii.

F. Joannis Annij.

Vrbs agilli
na.

quia Euander ad Aeneam dixit: q̄ locus ad quem ipsum pro auxilio Thufcorū mittebat: erat propinquus dicens Romæ haud procul hinc est vrbs Agillinae sedes. Qd̄ vero dicatur Etrusca iuga Volturra: etiam nomen Etruriæ & Etruscum: accipitur quandoq; communicatiue pro tota Thufcia. Hæc sunt de quibus dubitas. Responsio. Nullo pacto vrbs Agillinam intellexit Vergilius: sed ciuem vrbs Agillinae Mezentium: qui clarissime dicit eam sedem curiamq; esse in iugis Etruscis: vbi cōfedit & habitauit a principio Lydia gens bello præclara. Ceterum falsum est: q̄ principio cōfederit in regione proxima littori vbi Agilla est sed in parte septentrionali Thyberis (vt omnes authores asserunt) qui de loco sessionis Turrheni scribunt. Quare nullo pacto ad vrbs & sedem aliquam maritimam missum Aeneam intelligit Vergilius: sed ad thyberis propinquam Volturnam regiam: vbi & Demiatrus: & Lydi Agrestes: & Trossuli: & Trossani: & Turrhena atq; Maonia. Hoc idem patet ab interpretatione nominis. Nam Volturna est Aramea lingua id quod latina vrbs vetusta. Porro Aeneam mittit Euander ad sedem vetustam dicens Vrbs Agillinae sedes saxo fundata vetusto. Omnis enim vrbs vetusta est sedes lapide fundata vetusto. Et idcirco Virgilius qui probe linguam Etruscam noverat vt qui Etruscorum vrbe Mantua natus: per interpretationem dixit latine sedem lapide fundatam/vetusto: id est Arameæ Volturnam. Quod profecto repugnat Agillæ vrbi: quæ nonuello lapide/ necdum centesimo ante anno a Pelasgis condita fuerat: q̄ Aeneas venisset ad Lucumones. Nam victoria potiti sunt Pelasgi/ & Siculos tota Italia pepulerunt / ante res Troianas nō amplius q̄ octoginta annis: vt Dionysius in primo libro refert. Porro Turrheni Pelasgos pepulerunt ferme duabus ætatibus id est quinquaginta annis ante Troianum excidium: vt ibidem Dionysius scribit: & Xenophon ætates exponit. Et ideo Dionysius sibi dicit: q̄ Pelasgi non diu felicitate atq; victoria vsi fuerunt: quia triginta annis Turrheni eos permiserunt regnare: scilicet ab octogesimo anno ante Troianum excidiū quo Siculos ab Italia pepulerit: vsq; ad quinquagesimum ante Troiæ interitum: quo a Turrhenis afflicti sunt (vt Dionysius scribit: & nos in Etrusca historia copiose conscripsimus. Esto igitur decennio post victoriam cōdiderint (vt ait Dionysius) vrbes Pisam: Alsium & Agillam. Ergo Agilla fundata erat nuper rimo & non vetusto lapide in aduentu Aeneæ/ videlicet ante annos sexaginta. Et ideo vrbs Agillinae dixit sedem vetustam: quia eam sedem longe ante florentem multos per annos: nuperebat Agillinae vrbs ciuis Mezentius: vt immediate subiunxit Vergilius. Itaq; hoc argumento galeato contra inermes oppositores vtimur: missum fuisse Aeneam ab Euandro ad lucum ingentem sanumq; Volturnæ: sedem vetustam/ & ante Mezentium atq; Agillam multos florentem per annos: quæ non in iugis maritimis: & thyberis vicinis vbi Lydi confederunt: & vrbes condiderunt Maonias: Turthenas: Trossanas: Agrestes: & vbi ciuilitate Thufca a Lucumonibus donati sunt. Quæ cum omnia simul collecta vera sint de fano Volturnæ: & falsa de vrbe Agillina: vt experientia locorum comprobatur: consequens necessario est: vt non nouam sedem Agillam: sed vetustam Volturnam describeret Vergilius. Nec te moueat q̄ vocauit sedem vrbs Agillinae: quia vrbs pro ciue tunc regente Volturnam accipit more poetico: vt sibi Ilium in Italiam portans. Nec te item moueat: q̄ eam sedem in propinquo vrbs Romæ dixit esse: quia Romani (vt Macrobius in Saturnalibus scribit) intelligunt vrbi Romæ propinquam Etruriam vsq; Cosas: vt Pyrgus: Grauisca. Remotam vero a Cosis & deinceps. Ex quo patet q̄ haud procul ab vrbe intelligit Vergilius id quod est in propinqua Etruria ab vrbe ad Grauiscas per maritimum iter: aut vsq; Volsinenses terrestri: & Cassiana via. Ergo ab vrbe ad quingenta miliaria / quæ equitando diurno itinere confici possunt: haud procul ab vrbe dici potest. Quali etiam modo loquendi vsus est Diodorus in quinto libro dicens: Argonautas ab Hispaniis venisse in portum Thelamonis a duce eorum dictum & cum esse iuxta Turthenā. Dixit iuxta & nō procul: & tamē distat a Turthena ferme quinquaginta miliaris.

Liber XVII. Fo. CLVI.

Quod si dicis: fessi erunt qui hoc iter conficiunt: utiq; & Aeneam fessum dicit Virgilius: cum transiit Minione in colle luco ingenti vicinū successisse scribit dicens Huc pater Aeneas: & bello delecta iuventus: Succedunt & equos fecisq; & corpora curat. Porro quoniam dicis Etruscum nomen dici etiam de tota Etruria coicato nomine. verum dicis. Sed nosti quod analogia per prius dicuntur de principali quam secundo: ubi nihil additur quod a principali significato dirimat. Ceterum & rustici proprio cognomine sunt Volturreni: in quorum eadem parte sunt Volsinienses: ut Plinius docet. Quare Etrusca lingua quibus insedit Lydia gens bello preclara: sunt proprie Volturrena: precipue quia non solum non additur aliquid quod a principali significato additur: sed quod Volturnam confirmet: ut quod sit sedes vetusta & multos florere per annos ante Agillam & Mezentium: & quod ante dixit erant ibi ingentes populi & optima regna: quae teste Servio non sine causa dixit: quippe quod ibi erant duodecim ingentium populorum: totidem Lucumones reges: quibus unus praerat Larches: & quibus erat communis sedes ingens fanum Volturnae ad quod indicebantur consilia. xii. populis: ut indicat Livius in pluribus locis ab urbe condita: & Virgilius in eodem. viii. libro inferius exprimit dicens.

Est ingens gelidum lucus prope Ceritis amnem. Relligione patrum late sacer. Quare Etrusca lingua a Virgilio polita per proprietatem proprii cognominis intellexit Volturrena.

Annua quaestio decima.

QVAERIS quo pacto sedem Volturnam Virgilius per interpretationem dixerit vetusto lapide fundatam? Responso. Quia Ol & Vollingua Etrusca significant vetustum: imo priscum & vetustissimum ut exposuimus supra quaestione. vi. Turrena autem Etrusca lingua a Turribus deriuatur & urbem fundatam & extructam crebris turritis quadibus significat: ut Myrsilus & Dionysius cum secutus in primo libro tradunt: & nos in commentariis Myrsilianis exposuimus. Quare Volturrena siue per syncopam Volturna: interpretatur sedes: vetustis fundata turritis quadibus lapideis.

OLET VOL.

Annua quaestio. xi.

DVBITAS de Volturna qua sit regia: qua nunc Viterbum: an qua in Viterbiensi agro & parte Trossana supra Ferentiam. Vtramque enim etas nostra vocat Volturnam: id est sedem fundatam turritis quadibus. Responso. Sola Volturna Viterbensis fuit regia regum & patrum Lucumonum: & ei soli sunt cuncta qua ex auctoribus sumuntur argumenta. Primum est a praescriptis limitibus Volturnae duobus: quorum unum praescripsit Plinius dum dicit. Volturreni cognomine Etrusci: in eadem parte Volsinienses. Alterum praefigit Virgilius: dum describit quantum lucus ingens patrumque fanum: distabat a Minione in eodem octavo dicens. Est ingens gelidum: lucus prope Ceritis amnem: Relligione patrum late sacer. Haec Acron & utcumque Servius & alii Virgilianistae interpretes ita exponunt. Ceritis amnis est Minio: cuius fontes nascuntur in fine agri Ceritis: paulo supra Blere oppidum: in via qua postea Cassiana dicta fuit: ducens ad lucum ingentem & fanum Volturnae. Haec Acron. Congruit ei Servius: qui Ceritis amnem pro Minione: in transitu Aeneae ad fanum Volturnae acceptum fatetur: Verum videtur obuiare Antoninus in Itinerario: qui viam Cassiam scribit: non ducere in Gallias per Volturnam. Sic enim ait. Cassianum iter est Politorum: Arcenum. Minio: Forum Cassii: Carmillari qui & Aruntes veteres: Turdeni: Varentani: Petiliani: Tunnates: Vmbro in monte: Sena colonia: Phocenses: Pistorium: & eius transitus in Galliam Cisalpinam. Porro iter in Volturrenam Thyberinum nominat: in quo non est: Minio: sic dicens Thyberinum iter in Gallias est: Gallera: Larthenianum siue Veiens: Rosulum: Sutrium: Ocilianum: Iuga Cyminia: Volturrena: cuius preclaris gestis invidit Livius: Salembrone: Larchis: Volsinium: Clusium vetus: Aretium: Clusium novum: a quo Clusentinus transitus Hannibalis: & Phesulae transitus. Quare falsum est quod aiunt: quod

Viterbum regiae sedes

V. liii.

F. Joannis Annij

via Cassia ducatur ad Lucum ingentem & fanum Volturne. Ad hoc respondebo: salua clarior sententia. Ante Aeneam & ante Q. Fabium transcyminiu: non erat per iuga Cyminia transitus ad fanum Volturnae: nec aditus externis ad Lucumones: quia ut ait Livius in nono ab urbe condita: usque ad eum diem quo Q. Fabius movit a Sutrio ad pugnandam pugnam transcyminiam contra Etruscos ad lacum Vadimonis / fuit in via horrenda silva cyminia: ut nuper fuerant Germanici saltus: cum ne mercatoribus quidem pateret is aditus. qui in fano Volturne versabantur: & saepe Romae nunciabant quae in fano Volturne agebantur: ut insinuat idem Livius li. iiii. ab urbe condita. Quare transitus vetus ab urbe Roma in Volturnam Lucumoniæ erat per Minionis fontes / & Forum Cassii quod cognominatur Veralla: & Camillarios: & ab his in Volturnam procedebant ad Lucumones: distantes paulo amplius vno miliarium: ut cernimus. Sequamur igitur expositiones Virgiliani carminis. Prope Ceritis amnem est Lucus ingens patrum Lucumonum. Prope quidem tria sunt oppida & limites equidistantes a Fano Volturnae: a fronte quidem Volturne a sinistris Tarquiniae: & inter sinistram & tergum: transitus Minionis circa Blere. Distant enim a Volturna paribus miliaribus. xv. ut auctor ipsa experientia est. Ceritis amnis est Minio: ut Servius est auctor. Ingens dicitur Lucus / eo modo quo ingentes populos. xii. Lucumones exposuit idem Servius. Hic ingens Lucus patrum. xii. Lucumonum est. Lucus ubique in Virgilio reperitur locus augurio consecratus intelligitur: ut in pluribus locis eiusdem Octaviani aeneidos Servius docet. Et ideo dixit sacer. Addidit Virgilius dicens: sacer religione patrum: quia religionis erat: non auspiciarii consilia nisi in fano siue Luco. quia in eodem libro ait Servius non nisi in augurato loco Senatus consilium habere poterat: ac propterea templum Vestae non erat consecratum: ne Senatus illuc accederet: ubi erant virgines. Dicit etiam Virgilius quod iste Lucus erat sacer late: quia non coactus civibus civitatis Volturne solum: sed regius & communis omnibus duodecim populis & Lucumonibus. Et hoc est quod Servius exponit / late / quia non solum civibus incolis sed etiam incolis communis erat. Ergo sic legitur Virgilius. Prope Minionem. xv. lapide / est ingens Lucus fanumque Volturne: sacer & consecratus late pro imperio communi Ithuscorum. religione patrum Lucumonum: quae erat ut non nisi in augurato loco publica consilia auspicerentur. Et enim teste Livio & aliis ad fanum Volturne: indicebantur consilia duodecim populis Etruriae. Ex his sumitur argumentum illud efficacissimum a praescriptis limitibus hoc pacto. Lucus ingens & regia Volturna est propinqua Minioni & Volturniensibus simul. Ceterum siue in Samnio siue in Latio siue in Thuscia perquiras: nulla est Volturna propinquior Minioni simul & Volturniensibus quam Volturna Viterbensis. Quare necessario consequens est: ut sola Volturna Viterbensis sit olim regia communis sedes & fanum patrum Lucumonum Thusciae. Secundum argumentum non minus efficax in historia est a monumentis fanis. Nam ibi necessario & in ea solum Volturna est Lucus vel fuit ingens & sacer: ubi semper remanserunt litterae sacrae fanis: quia litteris et mysteriis quibusdam sacrant Etrusci: ut Plutarchus meminit in vita Romuli. Ergo non Volturna Trossana: aut quavis alia est ubi fuerit ingens & sacer regius lucus quam Viterbensis: quia in nulla alia remanent vestigia sacri fanis quam in Viterbensi. Loc⁹ enim ipse luci sub Volturna: ad hanc etiam dicitur quattuor sacris litteris F. A. V. L. id est fanum Arbanæ Volturnæ Lucumonum. Haec enim quattuor vocabula Aramea siue Etrusca sunt non latina: ut in aliis questionibus respondebo Rursus era & priscae monetae Viterbenses: excise litteris sacris F. A. V. L. quaedam habent: & quaedam F. A. V. P. quae idem ut supra expriment excepta ultimis litteris. L. & P. quia Arameae omnes primae notant fanum Arbanæ Volturnæ Lucumonum: secundae vero fanum Arbanæ Volturnæ panos aut pomonij. Et hoc est quod restituit Desiderius in Decreto exciso litteris Longhobardicis. Et ut cu

Lucus

Faul

Liber. XVII. Fo. CLVII.

culant inquit in monetis suum F. A. V. L. excepto q̄ amoueant Hercule: & ponat patroni suum sanctu Laurentium & reliqua. Na vt patet in ere quod in vinea sua repperit Bombardarius communitatis: ex vna parte erat F. A. V. L. cum inscriptione Vetulonia. Ex altera Hercules cum leone: claua & Longhola: & inscriptione perpetua virtus. Igitur sola Viterbensis Volturna regia erat etiam fanum regium: tum ex limitibus prescriptis tum ab ingentis Luci monumentis extantibus. Additur & Volturne pomerium quod vulgus porticellam: contractus vero a Visconte Gatto conuentui nostro datus portam quadriaram vocat: quia, F. A. V. L. quattuor litteris ereis sacru erat: more Thusco. Quod patet in ilice litteris ereis in Vaticano pro religione posita: longe ante urbem Romam conditam: cuius meminit Plinius in libro. xvi. naturalis historie: capitulo. lxi. Vetusior inquit vrbe in Vaticano illex: in qua titulus ereis Etruscis litteris: religione arborem iam tum digna fuisse signat. Nam arbores fuerunt numinum templa: priscoq̄ ritu simplicia vt libro. xii. capitulo primo. Idem Plinius scribit.

Moneta vetulonia.

Annua questio. xii.

DVBITABAS etiam cum tibi hac adducebam: Virgilianum Carmen idcirco non intelligi de Fano Volturne Viterbensis: quia partes descriptionis Luci non videntur ipsi conuenire. Sic enim sequitur. Quē Lucum vndiq̄ colles Includere caui: & nigra nemus abiete cinunt. Siluano (fama est) veteres sacrasse pelasgos: Aruorum pecorisq̄ deo Lucumq̄ dicē. Quomodo hac verificantur de FAVL: Responso. Vtiq̄ videbis ea ad vnguem verificari. Si ad distinctionem urbis & collium eius atq̄ vocabulorum te conferas. Nam non crederemus Romam esse: si Thyberis & collium & partium locorūq̄ Romae nulla vetusta essent nomina: quippe quia hec sunt viua Topographiē atq̄ historie argumenta: vt in Topica historiali probauimus. Ponas igitur hec fundamenta tibi: vt viam Viterbensis antiquitatem teneas. Vocabulo Arameo pont: aqua distinctionem agrorū a qua transitur ab vno in alterum significat: a cuius origine existimo pontum & pontē habuisse latinos. Vnde confluxum trium fluminum Blerani scilicet & Larthi vbi cum Veis amnis confluerunt tripontium vulgo adhuc dicimus. Et hi tres populos distinguunt. Nam Bleranus amnis distinguit nos Volturrenos cognomine Etruscos: a Tarquinicibus vt patet. Larthes vero a Tuscis Nanis. Bleranus dicitur: quia oritur circa Blere. Larthem vocat Antoninus in Itinerario: nos corrupte dicimus Marthem. Oritur a lacu Volfiniesi: & dicitur Larthes: quia limes est inter Etruscos Larthialis atq̄ metropolis Thusciē urbis ciues: & Thuscos Nanos. Itaq̄ pont: aqua distinctua proprie Etrusca & Aramea lingua dicitur. Cui etiam alius argumentum est amnis Macra: quē quia distinguit totam Thusciam a Lyguribus & Gallis: cognominant Thusci pont Remoli: & ab eo urbem vicinam olim Apuam: nunc pont Remoli idest fluentum distinguens celsitudinem antiquā. Distinguit enim celsitudinem antiquissimam Thusciē ab antiquis Lyguribus & Gallis. Est enim Rem celsitudo vt Thalmudistę cum diuo Hieronymo consentiunt: & ol antiquissimum & prisicum significat: vt. vi. questio indicauit. Hinc pont Remoli: significat fluentum distinguens celsitudines antiquas. Viterbi autem pont: sunt quattuor: quorum duo adhuc sunt in vsu loquentium: pont Remolum: & pont para Thussum: vulgo pont para Thoffum: quia. v. in. o. cōuertit vernacula lingua. Duo alia pont ceciderunt ab vsu: & manent scriptis antiquis alterum quidem in conuentu nostri contractu vetustę donationis quo domus in pont Armano circa sanctum Laurentium donatur: Alterum in annalibus Gotifredi: quibus dicitur. antiquā carbonariam pontis Vetuleti inter sanctum Blasium & sanctam Mariā nouam fuisse oppletam vsq̄ plateam nouam. Itaq̄ ponas te in medio Faulis: & verte faciem ad palatiū: & videbis cauitates aquarum antiquarum inter quattuor colles: de quibus dicit Virgili⁹: quem vndiq̄ colles Inclu-

Pons vnde

Tripontiu

Larthes

F. Joannis Annij

fere cauf. Nam ad finiftrā vt cernimus: primū Pont Remulū idēft fluentū dīftinguens pri-
fcas cēlfitrudines: diuidit cēlfitrudinē Volturni collis a Vetuleto: a quo Vetulonia: Sequi-
tur hunc collē Volturnē Vetuletus: a pont Remulo ad pont Vetuletū: idēft fluentum dī-
uidens Vetuloniā a para Thuffa. Et ex eo qd dicit Gottifredus cuius tēpore oppleta est ca-
uitas: conūctitur fluentū Vetuletū fuiffe qd nunc Sipalis: quia illa portio vſq; portā nunc
Salcicchā dicitur Vetuletum: Et annis Vetuletus a Vetuleto per ſanctā Mariā nouam &
ſanctum Blaſium: inſuebat Faulem circa plateam nouā: & eius cauitas videbat Veruloni-
am a para Tuſſa. Falfa eſt igitur opinio eorū qui aiunt annē Alcionis & pont Remulū inſu-
iſſe olim plateam nouā: quia aqua nō aſcēdit: & Alcion eſt humillimus reſpectu altitudinis
plateę nouę: cuius collē etiā fuiffe altioreſ palatio dominorū videm⁹. Et ideo Gottifredus
tem aperit: dū ait ſua etate fuiffe oppletā carbonariam idēft foſſam & cauitatē pontis Ve-
tuleti idēft fluenti Vetuleti: a ſanctā Mariā noua ad ſanctū Blaſium: circa plateā nouam.
Itaq; ſtanti in medio Faulis ad leuam eſt Volturnæ collis: cauus fluenti Alcionis. Ad genā
finiſtram eſt collis Vetuletus: ab Alcione ad ſanctū Blaſium: vbi iam reuerſus annis Ve-
tuletus inſuebat. Ad faciem vero occurrit: platea noua & eſt collis para Thuffus: quia limi-
tem habet ad dextrā genā: pont para Thuffum: idēft fluentū para Thuffum: dictum quia eſt
finis Tuſſę: et eſt aqua Apeia. Et cernimus ciuitatem magnā huius collis a pōte ſancti Laure-
tī inter totum planū Aſcreani & Gaiolas. Porro a dextris occurrit pont Arbanum cauitas
magna quę eſt a ponte ſancti Laurenti in planum Aſcroanum. Ergo quattuor colles caui
vndiq; Faulcingunt: Volturrenus: Vetuloniensis: para Tuſſus idēft coronatę Tuſſę: vt ex
ponemus: & Arbanus. Ex his patet diſtinctio priſca Viterbēſis in quattuor vrbes. Prima eſt
Volturrena aut per ſyncopam Volturna a Plano Tromete vulgo Trometorum ad pont
Remulum per latitudinem oppidī: & per longitudinem a Parazolo Faulis ad Capitolum &
ſanctū Franciſcum: quod oppidum in quinque regiones diuiditur: videlicet in Parazolū: Por-
ticellam quadriſeram. Seu ſton pana: & Capitolum atq; Stic Kity Aryn. Sequitur ſecundā
collis ſecunda vrbs Vetulonia conſtans in longitudine: circa Faul quidem vbi anguſtatur
ab Alcione vſq; ſanctum Blaſiū: & vbi dilatat a ſanctā Roſa & Alcionis fluento vſq; ad por-
tam Salcicchiam vbi Vetuletum. Latitudo eius occidentalis eſt a ſanctā Roſa per pont Re-
mulum vſq; Faul. & ab oriente a porta Salcicchia per ſanctā Mariā nouam & ſanctum
Blaſium vſq; Faul: per aluē priſcę aquę Vetulete quę & Sipalis. In ea hæ ſunt regiones. Su-
fa: quā corrupte Sumfa proferunt. Ciochola: Lambyrinthus: Sipalis: Veuzū: Vetuletum:
Seddie carri: ſiue curules. Spurinella: Metallia: Cercina: Vallis Py Atta: & alia. Tertius
collis para Thuffus a ſanctō Blaſio ad ciuitatem pont para Tuſſi ſub ſanctō Thoma: conti-
net longitudinem anguſtā circa Faul totam plateam nouam vrbis para Tuſſę. Continentur
tota para Tuſſa. Inter Vetuletum olim annē & Gaiolas vbi fluentū & cauitas para Tuſſa
diuidit Gaiolas & Aſcreanū. In hac vrbe cōtinētur hæ regiones: Cranifa a porta Salcicchia
ad macellum maius. Item Demi Atus a macello maiore ad ſanctum Saluatorem. Rurſus vſ-
cus Para idēft Longhus gręco vocabulo vſq; ad pontē ſancti Laurenti Gaiolę proprie ap-
pellat lōgitudinē quę iminet longę cauitati inter eos & aſcreanos. Quarta vrbs Arbanū dī-
uidit etiam ab auctoribus in regiones Aſcreanam: Calumbā: Muſarnam. Ergo ab iſtis no-
minibus Etruſcis: adhuc locis & quadriurbi Viterbo extantibus: & diſtinctio collū cir-
cū Faul: carmē Virgiliū ad unguem verifcatur. Nam prima pars deſcriptionis quę vndiq;
colles icluſere caui: idēft cauitatib⁹ riuorū: & viſus ſimul & nomina: & traditiones annaliū
probant. Verum quod additur: & nigra nemus abiete cingunt: non potuit ſeruari ſub ſide
chriſti ſicut nec Romę vel alibi: quia precepit deus Deuteronomiū. xii. Vt Lucos deo-
rum ſucciderent atq; cremarent: Rurſus cum dicit Siluano (fama eſt) Veteres ſacriffe

Vetuleti.

Vetulonia

Paratuſſa

Arbanum.

Pelafgos: duo argumenta manent: quia regionem quandam Volturne proximam: Campum Pelafgi: & vulgo: ore pingui ac geminato. Il. adhuc Pellafgi vocitam⁹: & sacrum augustum: Volturne Siluanum: etiam vocabulo pelafgico etas nostra vocat Seuaston panam. Nam Siluanus augustus latine. & Seuastos pan grece/sunt eadem: vt in sequentibus quaestionibus exponemus. Ergo fama est cum per historicos tum per irreuincibilia nomina & locorum & deorum vterque pelafgos cum Italiam subiugassent: sacrasse fanum Volturne Augusto Siluano siue Seuasto panam: a quo regionem Volturne adhuc dicim⁹ Seuastō Pana & ita Virgili⁹ de fano Volturne solius Viterbensis loquitur: de qua sola & de nulla alia cuncte partes descriptionis ad vnguem verificantur.

Annua questio. xiiii.

QVAERIS quoque quid fanum & Lucus: Responso, Beatus Thomas Aquinas noster in prima parte: quaestionibus: quas de diuinis nominibus facit/docet quod aliquando aliud est a quo nomen imponitur: et aliud ad quod significandum imponitur: sicut lapis a ledendo pedem imponitur: et significat substantiam duram. Si ergo queris: quid lucus & fanum significant equidem significant id idem: scilicet locum deo sacrum: quod est senioribus curia simul & templum: vt significat Virgilius in. viii. Aeneidos de fano & luco latini dicens. Templum augustum ingens centum sublime columnis: Horrēdum siluis: et religione parentum. Hinc sceptrum accipere et primos attollere fasces. Regibus omen erat hoc illis curia templum. Ergo quia Virgilius eandem descriptionem ponit fani et Luci: equidem significant id idem: locum scilicet sacrum. Vnde augustum dixit: id est augurio consecratum: vt exponit Seruius Ingens id est nobile dixit: quia regius lucus: quo pacto de luco Volturne in octavo dixit. Est ingens gelidum lucus prope Ceritis amnem: religione patrum late sacer. Ceterum sublime columnis: id est arboribus. Vnde subdit: horrendum id est venerandum siluis: vt exponit Seruius. Prisci enim arbores pro numinum templis habebant: vt auctor est Plinius. Q² & de fano Volturne significauit cum dixit: Et nigra nemus abiete cingunt. Q² vero ait: Hinc sceptrum accipere & primos attollere fasces regibus omen erat: vtiq² Virgilius minus dixit: & plus significauit subdens: hoc illis curia templum. Curia inquit Seruius erat fanum & lucus quia nisi in augurato loco Senatus consilium non habebat. Vnde templum Vestae non erat consecratum: ne illuc Senatus accederet: vbi erant virginēs. Rursus vt ebatur pro curia non solum ad consultandum de dubiis tempore fluctuantis imperii: verum etiam ad consecrandos reges: regulos & duces: quia omen erat regibus inde primas coronas & fasces attollere: vt ait Virgilius. Ad duo vero alia Luco & fano vt ebantur pro templo: videlicet ad expiationem criminum ne dii irascerentur & ad sacrificia & aruspicia: ad habendum gratias & explorandum gloriosa fata. Verum Aramei teste Thalmudista nostro Samuele: vnicuique verbo haec praedicta quattuor concludunt quod est Attan. Vnde si ab eis queritur: quod est lucus & fanum: respondebunt. Attan id est tempus fluctuans quod ad consilium mouet. Item crimina commouentia scilicet ad expiationem & lustrationem. Item coronae ac fascium donatio. Item exploratio factorum. Quae omnia conueniunt his quae diuus Hieronymus interpretatur vocabulo Attan. Vnde ad hanc etatem a pontem Remulo vsque ad sanctum Blasium incolentes Alcionem Verulonia: vocamus vallem Py Attan: equidem vocabulo Arameo: Py enim vt tam Hebraei quam diuus Hieronymus consentiunt: significat os: & ostium: & omnem introitum. Hinc vallem Py Attan dicimus oram Veruloniae qua itur in Attan: hoc est Lucum & Faul Volturne. Itaque si quid significant nomina fanum & Lucus queris: vtiq² Attan significant: vti exposuimus. Si vero queris: cuius linguae sint: & a qua origine nomina haec sint posita: respondebo a origine Aramea prius quam latina vel Graeca. Nam fano lingua Aramea: et Hebraea antequam Graeca: appareo: & video significat: a quo fanum dicitur locus vbi videntur fata et auspicantur diuina. Et produxit mihi Samuel locum Genesis. xxxii. ca. vbi scribitur quod Iacob auspicatus ve-

Lucus, phanum

Arbores pro templis

Attan

Py

F. Joannis Annij.

Fanum

turam victoriam & fatum ac cōmutationem nominis per angelum: vocavit nomen loci illius lingua Hebræa Fanuel: id est fanum dei dicens: Vidi dominū facie ad faciem: & salua: facta est anima mea: Latina vero origine vt ait Varro: impositum est nomen ab eo q̄ Antistes prius effatur locum postea affatur. Græca vero origine: a faneo: id est appareo: vti Aramea dicitur. Et quoniā lingua Barbara præcessit latinam & Græcam: consequens est: vt fanum originem ab Aramea desumpserit: & similiter lucus. Nam quod latini dicunt lucum a luceo dictum: quia obumbrantibus arboribus luce caret: & luce aliena indigeat: vtiq; violenta & quasi inuolucra expositio est: pantiphrasim dicta. At lucus Aramea expositione facilis & intellectu prona: & lepida. Luca enim vltima syllaba acuta: vt ait Samuel: apud Arameos idem est quod apud latinos vetus & senex & Senatus. Et ideo a Luca Aramea derivatione Lucus dicitur locus Senatorius: vbi scilicet Senatus supradicta quattuor exequebatur: cōsilia: falces: iustrationes: & auspicia. Hinc Lucumones Aramea Etruscaq; origine nomen est Senatoriæ dignitatis.

Lucus

Lucumo

Annij quaestio. xiiii.

QVAERIS itē cuius originis sit: & quid significet Lucumo? **Responsio.** Est originis Etrusca: quæ & Arameæ. Significat autem vt quidam dixit hominem insanum. Sed cum. xii. Lucumones reges Etruriæ sapientissimi fuerint: constat eum insanum esse qui quā ignorauit originem significationēq; nominis non latini: præsumpsit per insaniam exponere. Præbuit huic insanendi licentiam Festus & quidam alii: qui dicunt Lucenses a Lucumone conditos: qui ob id insanus fuerit existimatus: q̄ Vbicūq; ibat saltationes agebat. Sed nō dicunt hī q̄ Lucumo significet insanum: cum omnes consentiant fuisse nomen dignitatis apud Etruscos sed q̄ ob saltationes idem Lucensium conditor fuerit existimatus insanus: tunc ab Lyguribus Apuanis Thuscis: rudibus & inexpertibus religionis: qua præcellerant Lucumones Thuscis principes: ad quos causa religionis percipiendæ mittebant suos liberos vetusti Romani: vt in primo libro & ca. de religione auctor est Valerius maximus. Vtebantur autem saltatione in religionib⁹: teste Seruio in Buccolicorum Aegloga. v. ibi pastor quidā: quia inquit nullam partem corporis maiores nostri voluerunt esse: quæ non sentiret religionem. Nam cantus ad animum: saltatio ad mobilitatem corporis pertinet. Hæc Seruius. Nec mirum si Lucumo paganus a rudibus paganis insanus sit ob religionis feruorem habitus: cum rex Dauid fidelis Thusco more vsus: cantans & saltans ante Archam dei: a fidei sua vxore Michol regina fuerit scurra & insanus habitus: vt secundus liber regum retulit. Igitur Lucumo cū sit nomen dignitatis pertinentis ad principatū simul & religionē: dicimus q̄ lingua Etrusca Lucumo est nomen compositum & significat idem quod in compositione græca Paleologus: & latina Viterbus: et eadem sunt Lucumonium: Paleologum: Viterbum. Nam vt dixim⁹ Luca significat apud Arameos vetus: senem: Senatū. Apud græcos Paleos: vetus & senescens dicitur. Apud Latinos quoq; vetus senē et seniū significat. Moni vero apud Arameos significat suppuratorem et qui præest consiliorum rei publicæ suffragiis: aut verbistā: prout verbum imperium significat: vt periti Talmudistę dicunt. Vnde verbo domini cœli firmati sunt: id est dicto & imperio domini. Similiter Hester septimo cap. Nec dum inquit exierat ex ore Artaxersis verbum: id est imperiū & dictum: et serui operuerūt faciem Amā. Et frequētissimus vsus Hebrææ & Arameæ linguæ habet verbum pro imperio et dicto prout dictum a dicēdo imperatiue sumitur: a quo et dictator apud Romanos habuit originem Et vtrunq; officium præsidendi suffragiis et dicendi siue imperandi vrbibus et populis: Lucumonibus erat. Vnde Dionysius Halicarnasseus officium Lucumonum et habitum describens li. iiii. Aderant inquit ex tota ciuitate Etruriæ ii qui suffragiis præerant: et velati infulis a Tullo prædicabatur iram. Q; autem imperarent patet ex virgilio in. viii. Aeneid.

Saltatio religioſa

**Paleolog⁹
Viterbus**

Verbum

Diaſi

dos: qui. xii. populos: vocauit ingentes idest regios: & Lucumones regna optima: idest reges optimos: vt ibi exponit Seruius dicens, Non sine causa Virgilius dixit ingentes populos & regna Opima: quia Thuscis erant duodecim Lucumones idest duodecim reges: quibus vnus præerat scilicet Larthes. Igitur Lucumo idem est quod vetus verbista idest Senex dictator. Et hoc proprie significat.

Verbista

Annua quaestio. xv.

QVAERIS de eo quod sepe tibi dixi eadem esse lucumonium: Paleologum: & Viterbum. Mouent te multa: quæ varia expositione a doctis iam diu relata fuerunt. Primus: Fatius de Vbertinis Florentinus/optimus atq; eruditissimus cosmographus: qui in sua Geographia antiquitatem Viterbensis exploratissimam habens: ait eam tribus nominibus dictam: Thuscam: Veiusam imo Veuzã: & Viterbum. Thuscam quidem: quia pars eius dicitur Para Thussa: quam ipse existimauit dictam a Thure. Veuzam vero cum quia Veia est insigne partis Vetuloniæ tum: vel maxime: quia cunctis finitimis: & in contractibus vetustis: Viterbenses dicuntur Veuzi: Cui etiam est argumento inuincibili: quia in subscriptione Cybellis: litteris Etruscis: Veuzum appellat: quod postea Veitulonia: & nunc Viterbum: Vnde & Iuzos ad hæc tempora nos vocant: trunca ta prima syllaba. Est enim mos non modo Thuscorum: sed Hebræorum & barbararum gentium: vernacula cuiusque lingua demere primam syllabam nominum priorum: localium: & gentilium: vt Iuzus: Ry. claus: Rysyris: Syricella: mons talianus. Gygianum: Lippus: Tulomnius: Colaus: & eiusmodi plura: pro Veuzus Ry Aclaus: Ry Osiris: mons Italianus: Ogygianum: Philippus: Veitulomnius & corruptius Tholumnius. Nicolaus. itaque is Fatius qui tam probe de Viterbi nominibus duobus dixit: etiam id addidit: Viterbum a Romanis dictum: Vita Herbum: quasi vita herbida: vberis glebe: & fertilis ac deliciose. Non igitur a lucumonio interpretationem habet. Responso, Fatius Florentinus: illustrior Blondo fuit: vt qui ingenio Thusco excelluerit: & explorata loca melius & certius tenuerit. Verum quod ait Veuzum Viterbum antea dictum: negari non potest ob argumenta quæ supra dicta sunt. Caue tamen a corruptione scriptorum: qui in Cosmographia Fatii Veiusam pro Veuzam scripserunt. Verum quod de Thussa putat dictam a Thure: non conceditur: quia Thusca a Thure toti provincie donuenit: sed Thusca a Thusso rege filio Herculis solius Viterbi antiquum nomen est: vt suo loco dicitur. Rursus Viterbum dictum quasi vita Herbum a deliciis naturalibus: vtique verum est quantum ad proprietatem: a qua nomen imponitur: quia vera est hæc proprietas: sed non quantum ad id ad quod significandum imponitur: quia omnes subscriptiones & tituli & opinioniones quas etiam puer ab antiquissimis ciuibus: & subscriptionibus vetustissimis: accipiunt: Viterbum quasi veterum verbum interpretantur. Vnde subscriptio Leonis longuli habet. Non timeo verbum: Leo sum qui signo Viterbum. Non ergo Herbum sed verbum vltima pars compositionis significat: sicut prima pro Vit vetus. Vnde longe antequam vel nomen vel res Viterbenses mihi essent ab origine cognitæ: cum Genuæ essem: & præsens esset conciuis noster: Cornelius Benignus Cercina: occurrit libellus vetustissimus in publica conuentus nostri bibliotheca: in cuius fine multa de regione hac continebantur: in qua dicit Viterbum dictum Veterbum grammaticè: & veterum verbum: a quo plures constantinus duxit in Bizantium: inter quos paleologi per interpretationem dicti fuerunt. Nam sicut grecis paleos: ita latinis vetus: & Arameis Luca. Et vt grecis logos sic verbum & dictum est latinis: & ita Arameis Moni: vt in præcedente quaestione exposuimus. Quare quos per compositionem Lucumones Aramei dicunt: eosdem Constantinopolitani greci: Paleologos inter-

Viterbum

Alphetesis
nominum.

Vefuzum

Thussa

Paleologi

Lucumones.

F. Joannis Annij.

pretatione græca vocauerunt: & rex Desiderius in tetpretatione latina Viterbos: id est veteres verbistas siue dictatores. Ergo quoniam locus ab interpretatione nominum est inuictus & inexpugnabilis: consequens necessario est: vt latine Viterbum: sit idem quod græce paleologum: & Etrusce Lucumonium. Nec iuuat quod Viterbum non habeat finem huius vocabuli vetus nec principium nominis Verbum: quia ob venustatem: compositio syneraica sepe adimit finem primæ dictionis & principium secundæ vt patet in cõposito nomine Macro: id est magis aucto. Nec item moueat te quod prima syllaba est Vit: & non Vet pro vetus: quia vt diximus vetustissimi codices habent Veterbum: & interpretatio vetustissima vetus verbum. Sed quod grãmaticè scribebatur Veterbum & ita scribendum est: a proprietate vernaculę linguę Viterbum profertur. quia. e. sepe. i. profert vulgus: vt in Veiano limite ultimo circa Minionem Veianum oppidum: vulgo dicimus Vianum. Porro quoniam notarii loca scribunt plurimum: vt vulgus profert: idcirco vsus obtinuit: vt Viterbũ pro Veterbo scribatur: & dicatur: quod profecto a loquendi modo proprio Longobardico processit qui etiam Viterbum pro Veterbo: in exciso alabastro / longobardicis litteris & prolotione posuerunt.

Veterbum
dicendũ.

Annia quæstio. xvi.

Opiniones
de Viterbũ
interpretatione.

QVAERIS: vt aliorũ opiniones: quas sepe simul cõparabam⁹ quę magis ad significatõnẽ accederet: denuo tibi repetã: Responso. Prima funditus falsa est: quę dicit Viterbũ dici quasi vitibus quasi paruũ Tibur: quod a Tiburtinis sit cõditũ. Nam ratione vtriusq; partis falsum est quia quo ad significatum ad quod significãdum imponitur nihil habet cũ Tibure: neq; quo ad proprietatẽ cõditionis a qua nomen imponitur: a Tiburtinis cõditum est tetrapolis Viterbum: quod omni vrbe Italię prima & antiquior inuenitur: vt probabitur in cõmentariis super Myrsilum & alios auctores. Hinc proxima est ferme quedã nouella opinio: quę dicit Viterbum esse Virthebum: quia ipsum Thebanus Hercules fundauerit. Vnde & castrum Herculis dicitur. Est ergo Viterbum quasi Vithebe & paruę thebe. Sed fata hæc non curtunt: quia de antiquitatib⁹ antiquiorib⁹ statur vocabulis: libris: auctoribus & interpretationib⁹ quę vt ostendimus docent quo ad significatum nominis definiri vetus verbistam: & veterũ verbũ ac dictaturam. Quoad proprietatem vero: a qua videtur nomen desumi: vt ait ab edificatore Thebano: similiter falsum est: quia vt in eisdẽ cõmentariis videbitur ante quẽ Hercules Thebanus esset siue Græcus siue Aegypti⁹: erat vrbs regia Tetrapolis ædificata Viterbum. Et ideo non dicitur a conditore Vithebe. Nec iuuat quod lapis excisus effusus Cybellar: us dicat: quod proximo loco Verulonię fundauerit Migdala id est turrim: & ob id illud paruũ spatium dicatur castrum Herculis. Qui enim edificat vnam turrim in magna ciuitate tetrapoli: & eam a se denominat: neq; totam ciuitatem a se denominare potest: neq; asserere illam a se ædificatam. Vt tamen ne somnia hæc opinãs videatur: potest concedi illud paruũ spatium Herculeum posse dici paruũ Thebe: sed nõ tota tetrapolis: quia vna hyrũdo nõ facit ver: neq; vna dies foelicem: vt Aristoteles ait in primo ethicorũ: & ita vna domus turrata nõ facit tetrapolim. Tertia opinio est viri eruditissimi Fatii: quę vt diximus vera est quoad proprietatẽ a qua nomen imponitur: sed falsa quoad significatũ. Quarta opinio est litterrati viri Raimũ di gín vocabulis super cõmentaria Iulii cęsaris: dicit Viterbũ dici quasi vitã inermiũ: quia emeriti militiã veteres Romani eã vrbe sibi pro delitiis deligebãt. Et hæc vera est opinio: quoad proprietatẽ a qua etymologiã nois desumit: sed falsa quoad principale significatũ nois. Quinta etiã opinio a proprietate Thermarũ exponit Viterbũ quasi vi Thermulum. Sunt enim ibi Therme Etruscę: id est Volturrenę vt exposuimus quęstione

octava: nona: decima & deinceps. His calidans aquis earumque Fluento adhuc calidano dicto innascitur piscatura: tum copiosa: tum salubris: de qua plinius in. ii. naturalis historiae cap. de miraculis fontium & aquarum. Pisae inquit aquis calidis innascuntur ranæ. Ad Vetulonos vero in Etruria non procul mari: Pisces. Sunt & saluberrime Thermæ Caiæ adhuc cognomine: quarum meminit Strabo in. v. libro comparans eis Sabatias vicinas Romæ. Sic enim ait. Vbi Etruria magis appropinquat Romæ abundat aquis calidis: & non minus abundantes quæ Caiæ: quæ nobilitate sui ceteras excellunt. Sed copiosius de Volturrenis Thermis differuimus: in commentariis supra Sempronium. Ab his igitur Thermis per Etymologiam concedi potest Viterbum dictum quasi Vithermulum. sed falsum est per definitionem nominis. Verum sexta opinio est Blondi: dictum esse Viterbum vi turrium: quia est urbs turritis ædibus extructa: præcipue ætate sua qua ferme septuaginta iam annis lustrauit Italiam a quo ad hanc ætatem ferme: xv. maxime altitudinis turres ruerunt: & tamen adhuc remanet quæ maxime turrita. Hæc autem opinio eius dicto contrariatur dicenti. Viterbum est paruum vetusta ciuitas. Nam si urbem: densis & crebris turritis ædibus extructam confitetur: ergo: necesse est confiteatur illam esse Turrenam & Etruriam urbem omnium antiquissimam quam Etrusci a Turribus id est turribus proferebant Tursenam & Etruriam: ut probant Myrsilus: & Dionysius Halicarnassensis in primo libro: & nos vberime in commentariis nostris ostendimus. Ergo Blondo subrepsit contra se ratio: conuicta iam veritate: quæ verissima Viterbi Etymologia est vi turrium: & Turrena atque vetustissima: eturia siue Etruria: sed non est ea definitio nominis ut patuit. Sequitur septima opinio olim bonæ memoriæ eruditissimi Hermolai Veneti & patriarchæ Aquilegensis: qui existimabat Viterbum Vitherorum siue vita Heroum dictum: & id aucupabatur ex quattuor sacris litteris. F. A. V. L. & subscriptio lapidis Libyæ scilicet vbi in fine excisum est. Etrusco quaterno populo. Dicebant igitur. F. A. V. L. significare quattuor populos Faluceres id est Volturrenos in Volturnæ & Agillinos vel Arbanos: Verulonienses: & Longhulos Para Thussa: Etenim ut arguebar: & quidem diuine: Viterbenses sunt Volturreni iuxta Minionem & Volsinos: Et ipsi sunt proprio cognomine Etrusci: ut docet Plinius: & tunc erat Tetrapolis regia: ut ab eius quaterno populo dicat. F. A. V. L. Faluceres ut excisus lapis indicat. Quare F. A. V. L. quattuor eius tetrapolis circum. F. A. V. L. populos tunc Heroes Etruriæ denotat. videlicet. Volturrenos. Arbanos: Verulonienses ac Longholanos. Quare Viterbum significat quasi vita Heroum quattuor populorum eius. Verum tanto ingenio & viro non audeo contraire. Sed mihi hi duo dubia restant: quibus non video posse commode responderi. Primum quidem: quia si Agillinos per. A. intelligit: equidem non sunt Etrusci: sed per se populus est maritimus Agillinus & princeps Ceritis regionis. Si vero Arbanum intelligit ut postea retulit: non est ad intentionem Desiderii imponentis nomen Viterbum: quia ipse hoc commune nomen imponit solum tribus oppidis: quæ intra mœnia clausit Longholæ Vetuloniarum: atque Volturnæ. Nam Arbanum cuius pars est Ascreanum fuisse absque mœnibus ut antea: vsque ferme ad nostra tempora: annales indicant. Vnde in decreto Desiderii dicitur. Tria oppida: Longholæ: Vetuloniam: & Volturnam dictam Etruriam sub vno muro cingant: totamque urbem adiectione nostra Viterbum: pronuntient. Secundum dubium est: quia. F. A. V. L. est dictatum nomen Luco intermedio his quattuor populis: & non ipsis populis: a quo est posita quadriera: ut exposuimus quæstione. xi. Et item cum solis antiquioribus de antiquitatibus certissime credatur & Veterbum: & vetus verbum dici ac definiti dicant: utique nullo pacto videtur diffinitiuè Viterbum significare vitam Heroum. sed solum per Etymologiam & proprietatem: a qua nomen imponitur: Eius opinionem esse hoc modo existimo & lepi-

F. Joannis Annij.

dam & veram. Hac controuersia accepta eruditissimus noster episcopus Archadia: ait dictum Viterbum Vitrarium urbium: Et id probat: quia ipse nominis impositor Desiderius dicit: ut totam urbem cinctam vno muro dicant Viterbum. Ergo vitrium urbium: quæ sub vno muro cingebantur. Hæc octaua opinio satis ligat quo ad etymologiam propinquissimam definitioni: quia hæc tres vrbes veteres verbistæ atq; paleologæ Lucumoneq; fuerūt. Et ab hac vicina proprietate tracta est definitio & nomen Viterbum. Noster autem clarus cuius dominus Michael Archangelus Caprinus Razæus ab alia proprietate nouam opinionem & quidem veram exposuit dicens: nomen Viterbum dictum a cognomine ampliatis Longholæ Turreni: qui Demiatum vicū posuit: & Torebus cognominatus est: ut Xanthus Lydus significat & Desiderius rex exposuit Terobus: commutatis & transpositis vocalibus: ut Plinius insinuat de promontorio Hispaniæ: quod a quibusdam Arrotū: & ab aliis Orratum transpositis vocalibus dicitur. Porro Vipro Veipositum per etymologiam placeat. Ergo Longholam a cognomine ampliatis Terobum voluit dici: & adiecta vi: totam urbem Viterbum quasi Veiterbū id est curule Terbum. Vtiq; lepida & vera Etymologia est. Vltima opinio est veterū titulorum & memoriarū quibus necesse est credi tanq; quæ tēpore Desiderii per expositionem dicta & scripta fuerint: ut definitio Viterbi sit vetus verbum siue Senatoria Lucumonum dictatura. Famę enim funditus stādum est: vbi vetustas derogat certam fidem: ut ait Lilius in. vii. ab vrbe condita. Fama autem & inscriptiones docuerunt semper Viterbum dici vetus verbum. Et ideo huic standum videtur funditus. Deniq; ut decidamus Grammaticæ: Dialecticæ: atq; vtiq; Metaphysicæ: quo pacto sint verę aut falsę supradictæ opiniones decē: assumenda est definitio nominis data ab eruditissimo Donato dicente. Nomen est: quod significat substantiam cū qualitate propria vel cōmuni. Omne enim nomen significat substantiam id est definitionē substantialē: quoniā recte Aristotele in metaphysica: ratio & substantia: quā significat nomen: est definitio. Qualitates vero cōmunes & proprię: sunt proprietates: a quibus per etymologiam nomen imponitur. quia a proprietatibus rei nomen imponitur: ut ait auctor modorum significandi: & ex his venamur rei substantiam: & nominis propriam definitionem: quoniam accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum: quod quid est: ut auctor est Aristoteles in primo de anima. Ergo prima opinio & secunda falsa est: quia in ea non ponitur substantia nominis Viterbi: nec aliqua propria vel cōmunis etymologicę qualitas. Vltima est vera opinio: quia significat substantiam & definitionem veram. Reliquę significant veras nominis qualitates: communes quidem: ut vita herbida: vita inermium: & Vitermulum: qualitates vero proprias significant residuę quattuor: ut Blondi: Hermolai: Archadis: & nostri Michaelis archageli. Quasi grammatice veram definitionem querimus: vtiq; iuxta donatum debet complecti substantiam cum qualitate propria & cōmuni: ut si dicamus lapis est substantia corporea: ex genere mineralium: lesiua pedis offendentis ad eam. Quare grammatice definitio nominis Viterbi: hæc est. Viterbum est vterum Lucumonum verbum: & dictatura: tetrapolisq; Herbida inermibus delictiosa: Thermula: turritis crebrisq; edibus extracta: quattuor Heroum populorum Volturreni: Vetuloni: Thuscii cognomine para id est Lōgholi & Arbanii Tetrapolis viuida: viceq; trium urbium solum a Desiderio moenibus cincta: & a curuli Terobi ampliatis sui nominata: & vltima Desiderii adiecta interpretatione latina: per syneraicam compositionem a vetus & verbo dicta Viterbum sicut antea Constantinopolitani prima interpretatione dixerunt Paleologum: quod ipsi Etrusci dicebant Lucumonium.

QVAEREBAS quomodo Volturna: Turrena & Etruria sint eadem? Responsio. Primo probatur ex origine & deriuatione nominis: per eruditos grammaticos speculatiuos/præcipue auctorem modorum significandi. Quęcunq; enim nomina ab eadem origine proficiunt sunt eadem significato licet differant in modo significandi: vt flumen/ fluentū/ fluuius: a fluere deriuata. Porro vt auctor est Myrsilus cuius cōmentaria fecimus: Turrenam & Etruriam; Etrusci; ab eadem re deriuant scilicet a Turribus; & proferunt Tursenam & Etruriam; Voltursenam. Quare significato sunt eadem licet forte differant in modo significandi. Rursus quęcunq; habent eandem diffinitionem: illa sunt synonyma & idem significant: vt inter philosophos & grammaticos conuenit: quale est Marcus: Tullius: Cicero. Ceterum Tursena: Etruria: Voltursena: a Turribus dicta eandem habent significationem teste Myrsilo dicente: q̄ sicut in Asia Mossine dicuntur edes turritę crebrę extructę: ita Turres ab Etruscis. Et sicut Mossineca ab Mossinis deriuata: significat urbem turritis crebris edibus extructam: & ciues eius dicuntur Mossineci: ita Etruria: Tursena: Voltursena a Turribus deriuata: significant urbem crebris & turritis edibus extructam: & ciues eius dicuntur Etrusci: Turseni & Volturseni. Et hoc ipsum cum Myrsilo docet Dionysius Halicarnasseus in primo libro.

Turrena & Etruria eadem.

Annua quaestio. xviii.

QVAERIS vnde fit mutatio. s. in. r. vt dicatur Tursena & Turrena: quomodo supradicta differant in modo significandi: Responsio. Teste Quintiliano fit a proprietate lingue siue eiusdem siue diuersę: vt quę antiquitus proferebant Camesē: Camesena: Fufi: Valesii: Phalesii: honos: decus: Turris Tursena: Voltursena: Etruria: Etrusci: eadem posteri permutato. s. in. r. pronunciant Camers: Camerena: Furi: Valerii: Phalerii: honor decor: Turris: Turrena, Volturrena: Etruria: Etrusci: Differunt vero in modo significandi propter appositionem. e. & Vol. etrusca additamenta. Turrena enim vt diximus significat urbem turritis extructam edibus. Si vero a Turribus siue turribus deriuas cum. e. & dicas Etruria: principatū notat: & significat eam urbem esse metropolim aliarum. Q; si addis ad Turrenam Vol. significat eandem urbem esse ptiscam & omnium antiquissimam: Et ideo significant eandem rem: & deriuationem & urbem: sed diuerso modo significandi.

S in R

EETVOL

Annua quaestio. xix.

QVAERIS item quomodo Romani addant. c. dicentes Etruscos & non Etruos? Respondetur. Quia ob proprietatem lingue Romani transponunt vnum. r. in vocabulū Etruria (nam dicunt Etruria) quod non faciunt in vocabulis Turrena & Volturrena: licet syncoepent Volturnam. Vnde transposito vno. r. dimiserunt in deriuatione vnum. s. & dixerunt Etrusci: & non Etrusci. Nam Romani dicunt Etruscos deriuatiue a loco primo ab eis habitato dicto Etruria: vt Myrsilus auctor est & post eum Dionysius Halicarnasseus in primo libro. Sed quare Romani non deriuent ab Etruria Etruos: sed addita. c. dicunt Etruscos. Notandum est q̄ est proprietas lingue Romanę in nominibus localibus & gentilibus post litteram. s. in penultima syllaba: si ipsa. s. mediat inter duas vocales: postponere. c. gratia Euphonicę: vt Cilissam: a cilicia: cilicę Properti⁹ in Elegia dixit. Terq; (inquit) lauet nostras spica cilisca comas. Ita phnicęssam & Libysam: Romana lingua profert Phoeniscam & Libiscam.

Etrusci caddito.

F. Joannis Annij

biscam. Similiter vt auctor est Festus: & item Serui⁹: Thusia deriuatur a Thuso futuro Greco huius verbi Thuo: quod est sacrifico & aruspico. Et tamen Romani addito. c. dicunt Thusciam: id est sacrificola & aruspicatricem. Pari forma Berofus in quinta antiquitatum scribit Herculem egyptium prefecisse Vetulonem regem filium suum Thuffum: a quo hæc etas para Thuffam profert: & Thuffam Nanam: Et tamen Romani proferunt Thusciam: Thuscanelam: & Tuscum. Vnde Festus: Thusciam inquit dicta a Thusco rege filio Herculis. Pari forma Etruscos: Etruscos cum. c. pronunciant.

Annia quæstio. xx.

Etruria
vrbs & pro
uincia.

QVAERIS ite: si Etruria est vrbs: ergo non prouincia. Responso. Sicut Babylonia: Persia: Samnium: significant principaliter urbem metropolitem: & ab ea comunicato nomine secundario totam prouinciam: ita Turrena: Etruria: secundario & comunicatio nomine significant totam Thusciam: sed primaria significatione urbem regiam atq; metropolim Thusciam. Vnde & primario significato Veientes populi Ciscymini non sunt intra Etruriam: sed finitimi: dicente Lio in primo ab vrbe condita. Erat Sabinis vicina Etruria: proximi Etrurie Veientes. Similiter primario significato Vetulones sunt in Etruria vrbe: quia pars eius: & Pisa non est in Etruria: vt per distinctionem Plinius loquitur. in. ii. naturalis historie dicens. Aquis calidis Pisæ innascitur ranæ: ad Vetulonos vero in Etruria non procul mari pisces. Sed in secundario significato Veientes populi & vrbs Veiens sunt intra limites Etrurie: vt ait Plutarchus in vita Romuli: & Alpheæ ab origine Pisæ est vrbs Etrusca solo: vt ait Virgilius in. x.: neidos. Similiter. Q. Fabius cõsul in pugna transcyminia: a Sutrio vsq; Lacum Vadimonis ante Volfiniensis: egregie perdomuit Etruriam: vt in nono ab vrbe condita scribit Lio: si pro vrbe finitima Veientibus & primario significato accipiatur. Falsum vero est si pro secundario & prouincia: quia nõ perdomuit prouinciam: teste eodẽ Lio ga anno sequente Decius cõsul persecutus est bellum Etruscum: vbi dimisit Fabius: a sinistris Etrurie contra Tarquinienfes: & a fronte cõtra Volfinienses. Nam a tergo Cyminia vsq; lacum Vadimonis Fabius cõperat. Nec obuia: quia dicit Lio q; eodem anno Fabius Perusiam subegit. Nam per opinionem aliorum refert dicens paulo superius: quidam tradunt hanc pugnam transcyminiam pugnatam fuisse vsq; Perusiam. Nam per annales duorum consulum quibus solis statur: scribit anno suo Fabium triumphasse ob egregie perdomitã Etruriam a iugis Cyminiis vsq; lacum Vadimonis: ante oram Volfiniensem: & anno sequente Decium & alios sibi mutuo annuos succedentes consules: subactam prouinciam multiplicibus bellis: a Volfiniis vsq; Apuanos Igyres: vt idem Lio profequitur vsq; ad primũ bellũ punicũ. Q; si queris vbi est ista vrbs Etruria: secundũ Lio iam habes si non es surdus & negligens videlicet inter iuga Cyminia & Volfinium: quoniã teste Lio illam Fabius egregie perdomuit & superius dixit q; Veientes sunt proximi Etrurie: quia vt auctor est Cato in fragmentis: prouincia Veientum: dicitur transcyminia regio. ab vrbe Roma vsq; ad Cyminia iuga. Et si iterato quæris: quæ vrbiũ inter iuga Cyminia & Volfinium dicitur Etruria: respondetur tibi q; est Volturna: vt vocabulo notiore a parte totum exprimamus. Cui argumento sunt: quia Etruria est regia metropolis: & inter iuga Cyminia & Volfinium: nulla regia nisi Volturna & eius sanum reperitur: vt supra exposuimus. Et rursus Plinius dicit in. iii. naturalis historie: ca. vi. q; Volturreni cognomine sunt Etrusci: in quorum eadem parte sunt Volfiniensis. Ab inexpugnabili ergo & semper inuicto argumento: quod Peripatetici: & Boetius atq; Cicero in Topicis vocat a coniugatis. res probatur. Sunt enim coniugata iustus iustitia: & ite bonus & bonitas. Ab his ergo sumitur inexpugnabile argumentum. Si iustitia est bonitas: vtique iusti sunt boni. Similiter si album est coloratum: vtique albedo est color. Pari forma in cognominibus: si ciues Florentini sunt cognomine Fluentia

Liber XVII. Fo. CLXII.

ni: vtiq; ciuitas Florentia est cognomine Fluentia. Ergo quoniam coniugata sunt & a se mutuo deriuantur Volturna & Volturreni: & Etruria atq; Etrusci: consequens necessario est: vt si ciues Volturreni iuxta Volfinios sint ciues cognomine proprio Etrusci: & ciuitas vtiq; Volturna iuxta Volfinas: sit ciuitas pprio cognomine Etruria. Patet idem questione. xvi.

Annua questio. xxi.

QVAERIS vnde sit q; in Plynii naturali historia quida Codices habet Volaterrani & non Volturreni. Respondeo. Inde vtiq; habent: vnde & alias stomachosas mendositates: tam in eodem Plynio q; in aliis auctoribus. Et in Plynio quidem ne totum percurramus in eodem capitulo has corruptiones apertissime leges. Phregne: Populorum Saniensis colonia: Critona: Arentini: Iulieneses: Amitinenses: Cartoniani: Herbanum: Subertani: Scatonas Vertulonieses: Verentani: Esetini: Volaterrani cognomine Etrusci: Volfinienses in eadem parte. Vides ne quot mendositates dictas: pro Phregene: Populonium: Senensis colonia. Cortona: Arentini Rullieneses: Anitieneses: Carboniani: Herbanum: Suberetani: Statonas: Vetulonieneses: Varerani: Vufetini: Volturreni & non Volterrani: vt in commentariis super hanc topographiam Plynii probauim⁹. Nunc quoq; repetere non pudebit q; aperta mendositate scripsit & impressit Volaterrani pro Volturreni. Primo quidem: quia prius posuit idem Plynius sicut & Antoninus vada Volaterrana in maritimis: ora vero Volfiniensis est mediterranea. Secundo: quia Plynius vtiatur in topographia duobus modis dicendi. Vno in parte: altero in eadem parte. Et in parte dicit: quae sunt in diuersis agris: sed tamen proxima sunt communi gentium limite: vt patet in .iiii. naturalis historiae. capitulo sexto vbi ait. Saturnia est vbi nunc Roma. Antipolis vero vbi Ianiculum in parte Romae. Ergo quoniam Roma est in latio & Ianiculum in Etruria: dixit esse non in eade parte Romae: sed in parte: quia vtraq; oppida sunt proximo communi termino thiberi. Et ne putes Plynium immemorem fuisse ob diuersitatem capitulorum: idcirco in eode capitulo dicit Volturrenos & Volfinios esse in eadem parte: quia intra eundem limitem & eisdem focus & agro. At Volaterrani non sunt in eodem agro cum Volfiniensibus: quos interiacet tot populi: tot distincti agri: tot distantes limites. Aquasenses: Sentinates: Tunniates: Russellani Clusini: Populoni & eiusmodi: Quare Volaterrani non modo non sunt in eade parte cum Volfiniensibus: sed ne quidem in parte. Quare Volturreni scribendum est: quoniam Volturna & fanum Volturum sunt in eisdem limitibus inclusi a iugis Cyminiis: ad iuga Aquasensium supra lacum Volfiniensem siue supra sanctum Laurentium. Qz si ridere cupis mendositates in aliis authoribus: lege Pomponium Melam: & inuenies in Topographia Etrusca: Pyrgus: Alus: Grabus: Cecofa: pro Alsum: Grauisca: Cofa: Et in descriptione Betica: Dubal pro Tubal. Similiter lege Dionysium in secundo libro & inuenies ita scriptum: Venit ex Etruria Lucumo ducens auxilia Etruscorum: ex vrbe Solonio p Colonia. Est autem vrbis Colonia proprium nome Salpl. Haec enim est Etrusca. Pari modo in tertio libro scriptum est. Que bellum mouerant: fuerunt quiq; vrbes: Cilufini: Rufallini: Vetulonates: pro Clusini Rufellani: Vetuloniates. Et in quarto libro inquit. Seruius Tullus diuisit vrbem in quattuor partes. Exquilinam: Palatinam: Colatinam: Baboranam: pro Collinam & Suburbanam. Et in Sillio Italico in .vii. li. Domus superbi Tarcotis: Cortona: pro Tarcona quae est prima pars Tarquiniarum. Et eiusmodi innumeras ineptias inuenies: tum ridiculas: tum in errores Topographicos deductuas: quae summo studio sunt animaduertendae.

Volturreni non volaterrani in Plynio legendum Lociemendandi plures.

Errata in Mela & Dionysio.

Colonia.

Annua questio. xii.

QVAERIS si Etruria est originis Etruscae: quo modo verum est qd Seruius dicit esse origi-

Etruscae origo.

F. Joannis Annij.

nis græcæ: & debere scribi orthographiâ Græca Hetruria quasi Heterotia: id est altero limite finita scilicet Thyberi & Macra! Responsio. Quia iuniores Romani & Latini scriptores: dimissa lingua Etrusca quam ante solebant addiscere: ut Liuius auctor est in nono ab vrbe condita: cum vocabulorum Etruscorum origines ignorarent: falso ad græculas origines se conuertebant aut Latinas. Vnde lucerum nomen quod Liuius & alii simplices latini ignorauerunt exponere: utique Varro his doctior & antiquior probe a Lucumone & lingua Etrusca exposuit: testesque antiquissimos vtriusque linguæ Latinæ ac Etruscæ peritos produxit Iunium & Tolunium tra-goediarum Tuscarum scriptorem. Itaque non mirum si cunctis posterior Seruius iam abolita lingua Etrusca falso reduxit ad Græcam: quod non potest stare: quia ante omnem linguam latinam & græcam nomen erat Etruriæ quippe quia Romani vocabant Etruscos a loco primum ab his habitato & dicto Etruria: ut Myrsilus & Dionysius in primo libro docet. Hæc autem Etruria erat vrbs prima regio: de qua idem Myrsilus dicit. Tetrapolim suam vocant Etruriam partes vero illius Bolturrenam: Betuloniam: Tuscam & Arbanum cognomine Calumbum a loco. Et item a prima inquit eorum Tetrapoli dicta Etruria: Romani Etruscos vocant. Et Cato in fragmentis: Etruria inquit olim Italiae princeps: ab eorum Metropoli sic cognominata. Hæc vrbs Etruria cum insignis fuerit regio: prisco principatu Lathico & Lucumonio: tum præcipuis Annia Veræ antiquissime Tuscorum familie: augustis impatoribus Antonino Verø: & Cōmodo enituit: ut Helius Spartianus insinuat in vita eorum dicens. Præterque horum origo fuit materna quidem ex Fauentia: paterna vero ex Etruria. Et item, Antoninum præfecit Etruriæ: quia in his regionibus multas possessiones paternas habebat. Huic Helii dicto est argumentum: quod ætas nostra prædia Annia & fora Annia vocat in regione Horchia: quam deam Etruriæ vocat Liuius in septimo ab vrbe condita. Porro hi Casares Annij fuere. Et si bene aduertis dicta Helii inuenies Anniam familiam diuisam in duas partes tempore dictorum imperatorum. Nam alteros Veros: alteros Verissos dixerunt. Et cauemus dositatem impressorum qui posuerunt Verissimos pro Verissos. Non enim intellexerunt originem vocabulorum Etruscorum. Nam Veru Etrusca lingua est virgularum inter sese consecratio ex colore nigro & citrino: a quo Romani virgam ferream vocant Veru & Verutum origine Tusca. Vulgus talem virgarum intersecationem vocat scaccherium. Ab insigni Verø Annia Vera familia dicta est Verissa vero a colore scaccherii eorum insigni albo & tubeo. Verum quia Romani vtuntur e post syri docuim⁹ supra quaestione decima octaua. idcirco sicut Tuscam Tuscam: ita Verissam Veriscam nunc præferunt. Item de vrbe Etruria & Antonino Helius dicit. Omen imperii Antonino factum est: quia in Etruria dolia eius quæ erant suffossa supra terram reperta sunt: & ædes eius examē Apū compleuit in tota Etruria. Torum enim ad partes refertur: & Etruria Tetrapolis erat. Quare ædes habebat Antoninus in tota vrbe Etruria scilicet in Volturna: Vetulonia: Tusca siue parra Tusca: & Arbanò: & villis ac prædiis Horchia: vbi ad hæc tempora sunt fora Annia.

Annia familia.

Veru. Verisca.

Annia quaestio. xxiii.

Tetrapolis. Tripolis. Dipolis.

QVAERIS item de Tetrapoli: quid est Tetrapolis? Responsio. Est quadrivirbs siue quadrata vrbs continens quattuor magna oppida: ut Etruria quæ continet Volturnam: Vetuloniam: parat Tuscam: Arbanum. Tripolis vero continet tres magnas vrbes: ut Aretium: & Perugia quæ continet oppida Griphoniu: Vibiu Acheu: & Meonē Turrhenu: ut quest. viii. exposuim⁹. Dipolis vero continet duas magnas vrbes: ut Balneoregium quod continet Ciuitam & Rodā. Similiter Tuscanella continet Ciuitā veterem & nouam. Pari forma Nuetti nunc Cornueti

latina vero interpretatione Grauisce que continet Castrum nouum & uetus. Quod significat Sillius in octauo libro ubi dicit. Et ueteres misere Grauisce. Porro monopolis que continet unum oppidum: ut Balnearia: Capyna: Blera: Veianum & eiuscemodi. Et de his Xenophon libro de æquiuiocis sic habet. Antiquitus: Monopolis rustica erat. Dipolis uero opulenta: Tripolis: quæ puincię caput esset. Tetrapolis uero regia: quam toti regno ac. xii. coloniis prisca principibus regni præfectam instituebant: ut Samothracia: in qua eadem Tetrapolis constituta ex Samo: Nesos: Thracia: & Saona: xii. primis post atticum diluuium urbibus præfuit. Sed copiosissime de Tetrapoli docuimus in commentariis supra eundem Xenophontem.

Annua quæstio. xxiiii.

QVAERIS de Volturna & regionibus intra eam: atque origine uocabulorum eius: quæ supra quæstione duodecima memorauimus. Responso. Siue sine syncopa Volturrena: siue per syncopam Volturna: utique illi est origo Etrusca: a Vol & Turrena id est prisca & antiquissima Turrena: ut supra sæpe explanauimus. Hæc una urbs ex Tetrapoli urbe regia fuit: ut pote quia ad eius sanum regium indicebantur. xii. populis consilia regni. Prima eius regio adhuc Etrusco uocabulo dicitur Parazol siue Parazolum. Teste nostro linguarum interprete Talmudista Samuelle: Parapud antiquos Arameos erat æquiuiocum ad hastam coronam & principatum: quem Hebræi Sara & Aramei Para dicunt. Verum non uidetur mihi multum æquiuiocum: quia ueteres hasta pro sceptro & corona principatus utebantur: ut Trogius asserit: & Iustinus commemorat ultimo Epitomatum. Zi uero a consilio deriuationem habere non solum Samuel: sed etiam diuus Hieronymus consentit in libro de interpretationibus. Vnde ubique zi. za. zo. additur consularium significat: ut Veuzi: Paraz: Parazolum: Parazim: Quos enim Græci & Latini a Perseo Persas uocant: eos Hebræi Paraz & Parazim nominant id est coronatos siue hastatos consulares principes Et Veuzia Veis sunt curules consulares principes. Hinc Parazolum: est Volturnę pars regionis extrema circa. F. A. V. L. interpretata hastata siue coronata consularis antiqua & prisca. Ol enim & Vol ut supra diximus prisca & antiquissimum significat. Duo ergo sunt argumenta hanc Volturnam fuisse regionem: tum quia ad sanum eius regni consilia: xii. populis indicebantur: tum quia principium eius collis dicitur Parazolum id est coronatum consulare prisca. Secunda regio est Porticella quæ & quadriera: quia ibi pomcerium quattuor æreis litteris. F. A. V. L. sacratum fuit: ut nomen ipsum arguit. Tertia regio dicitur Seuastos pan id est Augustus Siluanus: quia Siluano Augusto sacer fuit. F. A. V. L. id est lucus ingens: ut Vergilius in octauo æneidos insinuat. Teste autem Seruio super eneida idem est: Inuus: pan: & Siluanus. Quarta regio dicitur Capitolium: quia in Etruria urbe clara tum uate Oleno Caleno & eo loco descriptum prius fuit Capitolium que Romę constructum: ut auctor est Plynius in libro. xxviii. capitulo secundo & Dionysius Halicarnassensis in gestis Tarquinii superbi. Ultima eius regio est quam ab ecclesia planum sancti Faustini dicimus: & a domicilio Itali: Stic: Kity: Arim uetustissima Etrusca lingua contractus nominant: quos in Archiuus seruant fratres nostri heremitani. Nam Aramaei Kity: Hebræi Kityn proferunt: & est proprium nomen Atlantis Itali foci Coriti ex Electra filia: quem Moyses & diuina littera atque Berofus uocat Kityn. Vnde ubique in diuinis litteris est Kityn: septuaginta interpretes transtulerunt Italum & Italiam. Nam teste Fabio patre Italus condita Capena iuxta Auentinum & Thyberim: & defuncto fratre Hespero qui Etruria metropoli præerat: ipse ibi præfedit & totam Italiam a se nominauit. Arim igitur & Arin sublimitatem significat. Stic uero domicilium: ut Talmudista exponunt. Vnde Stic Kity Arin interpretant domicilium sublimis Itali. Argumento sunt etiam ibi Kitei tituli: litteris Etruscis inscripti: & nomen loco Volturnę olim Stic Kiti Arin nunc planum sancti Faustini a porticella

Vc turre na.

Par.

Zi.

Veuzi.

Parazolū
Porticellæ.
Seuastos
Pan.

Capitolium.

Kitys

Stic.

F. Joannis. Annij.

la ad sanctum Franciscum: immo ab ipsa ecclesia sanctæ Trinitatis exorsum. Sed copiosissime hæc explanauimus supra Berosum & alios.

Annia quaestio .xxv.

Vetulonia

QVAERIS de secunda vrbe parte quadriurbis Etrurię dicta Vetulonia: quę sit illi & eius regionibus origo & significatio: Responſio, A Veis & currib⁹ Vetulonia dicta est. & philarcha tu id est principatu pporū & gentium: vt in quinto antiquitatum Berosus insinuat. Est igitur Aramea & Barbara origo a Veis id est curribus & Lōnimis id est philarchis: vt Talmudistæ ac diuus Hieronymus interpretat. A I omnimis autē vrbs Lonia deriuatur id est philarcha: Hinc Babylonía id est Babel tribuum philarcha: & populonia: pupium philarcha: & Itulonium id ē Iuppiter philarcha. Itum enim louem & fiduciam Iouis Etrusci dicunt: vt Macrobius significat in Saturnalibus. Est autem Itulonium vt ruina ostendunt maxime quantitatis templum cum domibus sacerdotum in agro olim Populonienſi: & erat deus princeps Populoniorum: & Puppium de quo Plynius in. xiiii. naturalis historiae capitulo secundo dicit quasi mirabundus in vrbe Populonia Iouis simulacrum: ex vna vrbe tot quis conspicimus incorruptum. Vnde & quia vrbs metropolis erat maritima: dixit in. x. aeneidos Vergilius: Misit populonia mater id ē puppium philarcha quia Popum Etrusci: puppim dixere Romani. Hinc & ipsa metropolis Populoniu: & princeps eius deus Ituloniorū: cui preposita consonas de more dicto in questione. vi. dicitur Vitulonium & non Vetulonium vt quidam falso in Ptolemeo scripserunt. Nam deriuatio alia est a Veis: alia ab itu: & item Vetulonium templum fuit: vt vestigia indicat: Vetulonia vero quadriurbs regia Etrurię: a Veis & Lōnimis Lucumonibus dicta: vt diximus. Fuit igitur non solum Volturna: sed etiam Vetulonia pars quadriurbis Regia curulis: vbi prime .xii. fasces datae sunt a Iano: & qua decorati atq; donati fuerunt postea Lydi: vt Berosus in fine quinti indicat: & Sillius in. viii. docet his verbis.

Mœonięq; decus quondam Veturonia gentis:

Bis fenas prima illa dedit procedere falces.

Et iunxit totidem tacito terrore secures.

Hæc altas eboris decorauit honore curules.

Argumento etiam manet illius vni regioni Veia siue curus Aureus cū mitra Mæonica: quia Lucumones velati infulis erant: vt supra ostendimus quaestione. xiii. Prima huius regio dicitur Susa: vulgo vero addira. m. Sumſa. sicut & Capitolium vulgus profert Campitolium: Est autem Susa nomen Arameum: a quo in Ptolemeo: & in vita Hester capitulo primo vrbs regia magni Artaxerſis fuit Susa Assyriorum. Est autem Susa & equestris eadem: quoniam quos equeſtres Latini Susas dicunt Aramei: vt Talmudistæ aiunt. Ergo Regio Vetulonię Susa id est equestris erat vbi Astures id est domini equeſtres & quadrigarum erant: vicus vtiq; illustris domino quadrigarum Cecinna: cuius meminit Cato in fragmentis dicens. Græcas litteras & disciplinas & ob id Latinas Etrusci horruerunt: neq; latinas voluerunt suscipere vsq; ad Cecinnam Volturrenum magistrum quadrigarum & augurum principis patrem Menippi: & auum Menodori: quis ante eum pater eius Volturrenus auusq; Titus: ac proau⁹: Turtenus semper Romanis principibus charissimi: ad eas recipiendas vrgerentur. Nam ipse Turtenus patre Elbio Volturreno regum Etruscorum ultimo ad Lacum Vadimonis cęso: ad reddendam vrbe Etruriam: anno secundo Olympiadis centesimę quartę alluci potuit: ad recipiendas vero latinas litteras: nunq; persuaderi potuit. Hæc Cato. Quæ vero equestris regio hæc dicta Susa esset finitima Volturnę: non solum nominis interpretatio probat: sed eius regio sub podio dicta Seddia id ē

Susa.

Sellæ curules, Sedda enim sicut Sedia: sella Romane dicitur: vt festus indicat. Duces enim exercituum apud Turrenos donabant scapulo: & sella curuli: & toga purpurea: & licitoribus vti & Lucumones: vt Diodorus siculus scribit in sexto libro. Hæc igitur prima regio Veruloniæ Sufiana sedes est. Sequitur hanc immediate Ciochola: id est matricia: vt insinuat Berofus a Cy. & Ocholam quod est materna habitatio. Forte quia omnium regionum & vicorum Veruloniæ/caput secundarium vt mater erat. Nam vt pater erat hanc sequens regio/vsq; ad Sipalim & fontem eius: quæ dicta est Seddiæ carri: quia locus huius sub sancto Sixto Seddiæ similiter vt Sufæ nominantur: & illi insigne/est Veia siue currus aureus cum infula Lucumonia: quia vt diximus Lucumones velati erant infulis. Quare in annuo magistratu in hac regione consistebant lucumones cum suo Larthe. Et ideo vt pater omnium regionum erat. Ciochola: vt mater. Sufa/vt equites ac defensores. Quinq; vero regiones Volturnæ solum vates sacerdotesc; & augures ac gymnasia litterarum continebat. Vnde in ea Pomœrius: littere quattuor/Seuastos Pan: & Ollenus Calenus princeps augurum: & illi soli vt pote religioni principans dicatus est Lucus ingens. Non enim Arbanis: aut Tusce: aut Veruloniæ sed fanum Volturnæ dicitur. Quod perfecto vir ingenio præditus Hermolaus deprehendit: dum Faluceres Volturrenos exposuit: quasi fanum luceres/& pro lucumones. Itaq; post Cyocholam a porta sancti Matthæi ad fontem Sipalis regio est curulis lucumonia: & cognomine Labyrinthus. Causam nominis quidam existimant quod dominus Nicolaus pistoriensis Cardinalis Theanensis in ea regione concidit formavitq; Xistum: & in eo Labyrinthum sub Pio. ii. Pontifice contexit: & ab ipso Labyrinthus nomen accepit. Sed obstat tempus. Nam longe ante Pium sub Eugenio papa: me puero existente: in nuptiis domini principuallis Gatti: pars iuuetutis Viterbensis veste insignita curru: pars vero Labyrintho prodibat: vt nouerint hii iuniores insigne currus: & cognomen Labyrinthus antiquissima regioni esse. Est autem Labyrinthus teste Plutarcho in vita Thesei omnis carcer qui nihil aliud habet incommodi quod qui intrat exire non potest: quem illi Labyrinthum Latini vincula: & florentini Strincos vocant. Ergo quia iuxta residentiam dominorum sunt carceres vinculaq; & hæc regio Larthis & Lucumonum erat: non mirum est: si ea regio vincula & Labyrinthum teneret. Et hic Labyrinthus lucumoniis insignis est non modo gloria lucumonia/sed & Labyrintho latrocinatoris Cacci: quem Tarcon rex Turrenus teste Solino in vincula coniecit. Sed proditio Megales Lucumonis frustratus vincula: paulo post ab Alceo Hercule in teremptus fuit: vt idem Solinus asserit. Sipalis quarta regio Veruloniæ est: a magno fonte vsq; ad Verulerum. Causam nominis quidam dicunt esse a Sipunculis fontis. Sed tempus & inscriptio obstat. Tempus quidem: quia ante Sipalis regio dicta est vt fert fama: quod Fons nouellus fieret. Inscriptio est sub statua Cybelis litteris Etruscis hoc pacto. Veiuo oppido hospita Isis: hospita fuit coniuatrix in domo Tiles decorata Lunonis: & ducis Sypii anno ætatis eius. xv. Veiuzum autem oppidum pars Viterbensis est a qua sempiterno cognomento Veiuzi dicimur: & Iuzi: vt. xiiii. q. diximus. In hac parte Sipus Dux habitabat vt inscriptio habet. Et Sipus erat pater Cybelis quam locauit Iasio: & cum qua recepit Isidem hospitam ad coniuandum: vt asserit Berofus in quinto antiquitatum & in secundo & inscriptio asserit. Quare vbi Sipi Ducis domus ibi Sipalis regio & Veiuza. Est autem Veiuza: vt in superiore questione diximus: curulis consularis: quia ibi ciues habitabant Senatorii & consulares. Et quoniam importuna finitimorum insultatio de nomine Iuzo & Veiuo: ciues defatigauit: iam incipiunt nostri ciues relinquere nomen Veiuzum. Ociues Ociues potius vestras antiquitates reassumite: & finitimis potius insultate: quod insaniant suisq; antiquitatibus detrahant. Quod si qui habitant in quinque regionibus Volturnæ pudet vocabula Parazolium & Stric Kity Arin edicere: saltem latino vtantur vocabulo: & dicant. Ego talis Volturrenus hastatus: vel Pomerinus: vel Siluanus: vel Capitolinus

Sipalis

Veiuzum.
Sipus.

F. Joannis Annij.

aut Italicus. A regione sua quisq; se communi Volturreno vrbis nomine notat. Similiter & de Vetulonia a communi & proprio regionis nomine. Ego .N. Vetulonensis Sufianus; vel Ciocholos; vel curulis aut Veizus; siue Veruletus; vel Cercina; vel Spurinell⁹; aut Metallius siue Faulus. Nam quia a Pont Remolo ad Faul inhabitant; quoniam Py Attani & de valle Piata vocant; quod est Faul vt diximus quaestione. xiii. idcirco antiquitus Faules dicti sunt & kaeta Faules id est descendentes a faulibus Graeca simul & Aramea lingua adhuc vocamus. Haec regio illustris est Faula puella. Praemium virtutis graeci Herculis; vt dicit Verrius. Metallii sunt qui collem sancti Simeonis & sancti Nicolai incolunt vsq; Sipalim Veizum. Nam eum colle Metalliarum vulgo dictum aiunt a Paleogis qui Gorhos inde expulerunt duce Narfete Paleologo. Vnde nomen graecum est a Metallo verbo id est perscrutor. Clara olim regio gymnasio publico Turreno. Etenim vt author est Diodorus in sexto libro Turreni perscrutationi rerum naturalium & theologiae plurimo tempore impenso; praecipue interpretationi fulgurum versati sunt; adeo vt aetate mea tori orbi admirabiles sint. Haec Diodorus. Hic me collis genuit anno salutis. M. cccc. xxxvii. in vigilia Epiphaniae; antea ferme decem mensibus nato consobrino meo motore harum quaestionum in eodem Vetulonensi Metallio colle; ac domo haerente regionis Spurinella; a quo Spurina cognomentum tenuit; de quo Valerius maximus libro quarto capitulo quarto. Quid inquit sequitur externis annectam; quia ante gestum est quod Etruriae ciuitas daretur. Excellentis ea regione pulchritudinis adolescens nomine Spurina; cum mira specie complurium foeminarum illustrium sollicitaret oculos; ideoque viris & parentibus earum se suspectum sentiret; oris decorem vulneribus confudit; deformitatemque sanctitatis suae fidem; quod formam fomentum alienae libidinis esse maluit. Sit ergo Vetulonensis Susa insignis equitibus; Ciochola patriciis; labyrinthus Larthe ac Lucumonibus; Veizus Sipalis consularibus viris & domo Sipi ac Cybelis; & Ifidis aduertu ac nuptiis Iasii. Certe collis Metallii doctrina nitet; haeretque illi a tergo Spurinella Etruriae regio pudica olim; & a dextris Cercinae regio in qua Atlas Italus Kityn ex Pleiona Pleiades genuit. Nam Pleiades Barbari Cercinas vocant; & patriam quaeque earum teste Diodoro Siculo in. iiii. lib. Mauri Cercinas nuncupant. Quae etiam copiose probauimus in commentariis super Fabium pictorem atque Berosum. Porro regio Vetuleta a loco vbi Vetuletum dicimus incipit & ad portam veterem clausam iuxta Salicicchiam finit. Existimo ibi Vetuloniam cepisse & ob id ei vico regionisque praecipue nomen remansisse; & ob id principatu antiquitatis alias regiones Vetuloniae precellere.

Annii quaestio. xxvi.

Faula.

QVAERIS An Turrenam Graecus Hercules attigerit; quia dicit Faulam puellam fuisse praemium virtutis eius. Responso. Lactantius in primo diuinarum institutionum libro; de propria religione Romanorum dicit eam fuisse scortum Herculis; & producit Verrii teste; Tamen in fragmēto Verrii; quod magister Guilielmus Mantuanus collegit; non videtur Verrius vocabulo scortum sed praemium. Sic enim iacent eius verba. Accam Iarentiam Faustuli Thufci uxorem; quae heredem instituerit Romulus; sacris parentalibus donauerunt. Tuscam item adolescentulam Faulam quia virium Alcei praemium ad lacum Cyminium Fanumque Volturnae fuit; in deam retulerunt. Haec Verrius. Quid si hoc est esse scortum & concubinam idem; utique scortum Herculis fuit Faula; quae illi non fuit vxor. Si item vis certius habere Argonautas Argaeosque principes a portu Thelamonis per fanum Volturnae Cyminiumque lacum profectos fuisse ad Euandrum Romae degentem; hoc tibi pandet eorum iter. Nam a Thelamonis portu in Cy

Thelamonis portus.

minia iuga; & inde Romam profectos auctores produunt. Nam Diodorus in. v. libro apertissime dicit Argonautas venisse ex hispania in Littus thuscum; & portum tenuisse qui ab vno eorum principe dicitur adhuc Thelamonis portus; & vt sequitur; hic portus est iuxta Turrenam, quo loci habes q̄ Turrena hic pro Etruria vrbe non prouincia accipitur. Et ita ista est vera; portus Thelamonis est in Turrena & intra limites eius/pro prouincia. Et hæc similiter est vera; portus Thelamonis non est in Turrena neq̄ intra limites eius; sed iuxta Turrenam; vt supra dictū est; quæstione. xvi. & quæstione. ix. Huic portui proximus est portus Herculis; argumentum videlicet; vbi primum se applicuerunt Argonautæ; a principe Thelamone nomen impositum. Et vbi a nauī descenderunt in continentem; vt in regiam Thuscam & inde ad Euandrum pergerent; ab Hercule nomen inditū. Distat autem a Turrena portus Herculis; itinere diurno equestris; paulo vero amplius Thelamon. Et ideo Diodorus dixit Turrenā esse vicinā Thelamoni. Ab eo igitur profecti in Cyminius populos venerunt/vt auctores scribunt; in quibus vt patet; regia regum Lucumonum erat Fanum Volturnæ; Larthes vero erat Tarchon iunior; qui paulo ante; Caccum in vincula Labyrinthi; Vetuloniæ coniecit; vt in precedente quæstione posuimus. Quod vero inde Faulam puellam præmium virium Herculi Lucumones dederint; vt ait Verrius; hoc auctores sic exponunt; sicut refert Seruius; super illud Aeneidos; Et cymini cum monte lacum. Fabulantur inquit/dum Hercules ad Euandrum pergeret venisse ad Cyminius populos; subaudi Lucumones. xii. populorum Etrurię. Quibus petentibus vt vim suam ostenderet; infixit terre vectem ferreum quo exercebatur. Cūq̄ illi scilicet fortissimi Lucumones non possent extrahere; tandem rogatus Hercules sustulit; & mox sequuta pertusum immensa aqua/lacum Cyminium effecit. Nec est hoc fabulosum; sed naturale; q̄ terra pertusa emittat aquas sublatentes; qualis est illa conca lacus Cyminii; & ius terræ; de qua Plinius in. ii. naturalis historię ca. xcviii. in silua inquit Cyminia loca sunt in quibus terrę depacta non possunt extrahi. Et ideo non fuit mirum si lucumones ad temprandas vires Herculis illuc eum duxerint; Et aquæ quibus abundant loca Cyminia vt cernimus; pertusum violenter sequuta eruperint & sensim illam concam oppleuerint & lacum effecerint; quem a mōte qui adhuc Cyminus prima syllaba producta dicitur; tam siluam; q̄ iuga; & regionem; lacumq̄ Cyminium nuncupant; & ab elbio vltimo Larthe patre Turreni; vicus Elbiū a Prholemeo scribitur; & a vulgo lacus viri nominatur. Deniq̄ quod Argonautæ principes simul comitati Herculem fuerint vsq̄ ad Euandrum; auctor est Varro; qui Argeum nomen Romę; & in capitolina Saturnia esse dicit; quia Argei principes cum Hercule ad Euandrum venerunt; & in Saturnia subsederūt; quę ad capitolium fundata erat; vt ample expositum est in cōmentariis super Fabium pictorem. Habes igitur iter verū atq̄ certissimum Argonautarum per Thusciam a portu Thelamonis & Herculis; vsq̄ in Volturrenā regiam quidem commune. At a Volturrena vsq̄ ad vrbe Romam per iuga Cyminia; quod nunc commune est; tunc erat externis inuium; vt ait Liuius in nono ab vrbe condita; Verum Lucumones qui Herculem Faula puella; quam forte visam adamauit donauerunt; etiam secretum & inconcessum externis iter præbuerunt. Et ita iter quod nunc est ab vrbe Roma per iuga Cyminia in Volturnam; nunc Viterbum; & ipsum simul nunc Viterbum tunc Etruria & antiqua Turrena; illustria sunt Herculis Græci & Argonautarum peregrinatione & virium ostentatione.

Thelamonis portus.

Faula

Cyminius
Lacus

Sequitur Annia quæstio. xxvii.

y. l.

F. Joannis. Annij.

Annia quæstio, xxvii.

Locus plynianus.

Cecinnege nus.

QVAERIS de Cecinna Sufiano: cur Plynius illum Volaterranum dicat lib. x. naturalis historie ca. xxvi. dicēs, Cecinna Volaterranus equestris ordinis quadrigarum dominus: comprehensas hyrundines in urbem secum afferens victoriae nuntias amicis mittebat quæ in eundem nidum remeabant illi victoriae colore. **Responsio.** Tria sunt argumento quod liber mendosus est. Primum quia assuetus est impressor stomachosas & ridiculas mendositates in nominibus urbium Thuscie ponere: & aperto mendacio Volaterranos pro Volturrensi scribere: ut supra probauimus: quaestione. xx. Secundo ab interpretatioe nominis quia si Thuscus est equestris ordinis. Ergo Thuscus Sufianus. Tertio: quod omnino conuicit est genealogia eius: quia hic Cecinna Augur equestris ordinis: & quadrigarum dominus: fuit Volturrenus/ pronepos Turreni: qui urbem Etruriam Romanis reddidit: ut clare in fragmentis Cato scribit. Ideo caue ab impressorum & scriptorum creberrima vitiositate: si non vis cum cecis ducibus cecus in foueam cadere.

Annia quæstio, xxviii.

Para.
Faul.
Longhola.
Tusca.

QVAERIS de tertia urbe quadriurbis Etruriae: dicta vulgo Etrusco: Para Tussa de qua origine nominum & regionum eius. **Responsio.** Tuscam Romanis Tuscam proferunt: ut diximus. Ea dicta a rege Tusco filio Herculis aegyptii: qui eundem filium suum Vetuloniam coronauit regem deletis Lestrigonibus: author est Berofus in. v. antiquitatum: & Festus breuibus absoluit dicens: Tuscia dicta est a Tusco Rege filio Herculis. Verum quia sub Iano quadriurbis Etruria condita est: ut Berofus Cato: Fabius pictor: & alii plures conscribunt: & Ianus longe Herculem aegyptium & filium eius Tuscum precesserat: consequens est: ut haec tertia Etruriae urbs nomen sibi proprium tenuerit. Dicimus autem illam vulgo para Tussam id est hastatam siue principem & coronatam Tuscam. Quare coniectura est: prius illi nomen Etruscum fuisse Para: quod graece Longhola a longhe hasta: & latine hastata per interpretationem dicta est. Vnde sicut Viterbum communi cognomine dignitatis prius Etruscae lucumonium: inde graeca interpretatione Paleologum: & ultimo latine Viterbum dictum est: ita haec eius pars tertia prius sub Iano Para: deinde sub Pelasgis: qui sacrauerunt. F. A. V. L. per interpretationem dicta est Longhola: & ob id vicus Longhus & latine hastatus dicitur. Tussa autem id est Tusca: a filio Herculis dicta est. Hanc portionem fuisse regiam: ex multis patet. Primum: quia Para Tussa est hastata & coronata Tusca: ergo regia. Secundo quia quaelibet pars quadriurbis regiae: regia est: & haec est pars quadriurbis Etruriae regiae: ut saepe explanauimus. Tertio quia deus regiae urbis utique in parte urbis regia colitur. Ergo haec Tusca iuxta Volsinos regia erat: quia in ea Vertumnus qui est princeps deus Etruriae teste Varrone in primo de lingua latina: in hac Tusca colebatur: ut Propertius in Elegia Vertumniana asserit: ubi inducit ipsum Vertumnum dicentem: non se poenitere: quod in bello Sabino Romam venerit ab urbe Tusca in focis Volsinensibus. Haec enim sunt eius mythica verba.

Tuscus ego: Tuscis orior: nec poenitet inter.

Prælia: Volsinos deseruisse focos.

Quando vero fuerint haec prælia: insinuat paulo ante finem Elegiae dicens.

Tempore quo focis: venit Lucumonius armis:

Atque Sabina ferit: contudit arma Tari.

Vidi ego labentes acies & tela caduca:

Atque hostes turpi terga dedisse fuge.

Libeꝛ XVII. Fo. CLXVI.

Igitur huius regiae partis Tuscae prima regio olim dicta est Cranisa siue Razena a filio Iani qui qui ibi ei successit: vt Berofus in .v. antiquitatū asserit: a quo Etrusci siue Turreni sese vt i a duce Razenos vocant: vt Myrsilus & Dionysius Halicarnassens in primo libro scribentes. Roma nī inquit vocant Etruscos a prima metropoli ab his habitata dicta Etruria: se autem ipsi Razenos vocant a duce Razenua. Hæc autem in commentariis Myrsilianis & Berofianis vberius a nobis exposita sunt. Sūt quoq; argumento: q̄ a porta Salicicchia ad principium Macelli maioris: prima Tusse regio: sit cognominata Razena & Cranisa a Crano filio Iani cui fuit cognomē Razenua: quia adhuc fonti proximo & herenti huic portioni/nomen a regione extat Cranisus: & in domo domini Michaelis archangeli Caprini: qui in itia Macelli maioris incolit superioribus annis erant vestigia turris dictæ Razena. Et hoc consonat ei: qđ Berofus scribit in .v. antiquitatum dicens. Aruns nepos Iani templum Iano Vertunno statuit: & Crano patri suo Lucum in Vetulonia sacrauit: & inter Ilos id est deos annumerauit: & Ipsi deo Razenuo in Vetulonia templum condidit. Si autem bene cernimus: vbi nunc edes sancti Ioannis in Petra: ibi finis Vetuleri: & principium Tusse & ibi nomina fontis Cranisi & turris Razene. Quare argumentum est: circa sanctum Ioannem in petra fuisse lucum Cranisi vbi sunt a salicibus & florentibus arboribus Salicicchia/& Florita porta/& vicinus Cranisus fons lucis: & ibidem Razenui templū cui vsq; ad turrim deletam Razenam sacra erat regio. Et ideo hæc prima Tusse siue Para Tusse regio Razena & Cranisa dicebatur: præclara luco & templo Crani dei Razeni regis: a quo ciues regiae Etrurie sese vocabant Razenos/non Turrenos & Etruscos: vt supradicti authores asserunt. Nec moueat te: q̄ mutato. r. in. l. nō Razenam turrim: & Razenuā criptā sed Lazenā & Lazenuā pferat vulgus: Primo quia loca nō in sacra retinent. R. vt Razenus amnis quem corrupte quidam proferunt Razanum: & Razenti. r. in. l. nō vbi prædia habuit: vt nomē ipsum accusat. Porro hæc loca illi sacra erant videlicet. prima r. in. l. nō vbi turris olim Razena: & de Iubrum eius vbi cripta Razenua. Ergo dici debent Lazenā & Lazenuā in sacris solet littera. R. in. L. mutari. Cui argumento est: q̄ Auentinū montem sua etate noluit Romulus vt coleretur: sed ipsum fratri suo Remo sacrauit: vt Fabius pistor dicit: & ipsum a fratre Remo Remuriam nominauit: vt Plutarchus in vita Romuli simul cum latinis scribit: & quia facer erat Remo: non Remuriam sed Lemuriam dixerunt. Qđ certe Ouidius repetens in. v. de Fastis dicit. Romulus obsequitur: lucemq; Remuria dixit. Littera nam toto nomine prima fuit Aspera mutata est in lenem tempore longo: Mox etenim Lemures: animas dixere silentum. Et eodē modo aspera: r. in. lenem. l. mutata est tempore longo: ac religionis ritu: Razenam & Razenuam in Lazenam & Lazenuam conuersa sunt. Sequitur hanc Razenam regionem: Demi Atus: clara ciuibus regis Meoniae ac Turreno ampliatore Terbo: vt non modo Desiderii decretū dicit: sed nominis interpretatio infallibiliter conuincit. Est enim Demi Atus: populus Atus patris Turreni regis Meoniae. Deleta est etate mea Turris nomine regionis dicta Demi Atus: vbi decretum Desiderii excisum litteris Longobardicis in alabastro effossum habemus. Vicus Longus graece: Para id est hastatus Etrusce: inclytus est coronatione Larthum & hastatione Regum & Ducum exercitus: vt nomen probat. Hinc tota vrbs para Tusca: id est hastata & regia Tusca dicitur. Gaiolæ quarta regio in Longitudine pontis para Tusci vnde nomen habeat nondum compertum habeo. Quarendum esset in contractibus vetustis: si ea regio aliquo prisco Arameo & Etrusco vocabulo tūc diceretur: quia nomina antiquitatis prisca locorum sunt argumenta infalibilia originis ipsorum: vt omnes historici asserunt vtunturq;. Pons autem para Tuscus: cum nullus sit pons: constat ipsum non latina: sed Etrusca olim lingua dictum pro fluente distinguente inter Tuscam & Acreanum & Arbanum: vt declarauimus supra in quaestione duodecima.

Cranisa Razena.

Demi Atus.

Gaiolæ.

F. Joannis. Annij.

Annij quaestio xxix.

Arbanum. QVAERIS de quarto oppido Arbanō & regionibus eius: nomina & rationes eorū atq; originēs: Responſio. Vt in cōmentariis ſup Xenophontē oſtendimus, Arba eſt nomē pertinēs ad linguam Arameam & Hebræā: & ſignificat quattuor: & loco impoſitum ſignificat urbem regi- am. Si vero ab arba dicatur Arbanū: ſignificat partem quadriurbis regiē & ideo cū Volturna: Vetulonia: Haſtata Tuſca: ſint tres partes quadriurbis Etruriæ regiæ: vt iam oſtendimus: equa- dem reſtabat quarta pars regiæ quæ exprimitur Arbanō priſco nomine: qđ Plyniū corruptores Herbanum pro Arbanō ſcripſerunt: ſiue cum aſpiratione ſiue abſq; aſpiratione velis ſcribere, ipſum vt in cōmētariis vidēbimus diuidunt auctores in duas regiones: Calumbū & Muſarnū.

Muſarnus. Muſarnus collis eſt: vbi dicimus caſtrū Herculis. Vnde & a cognomine Herculis collis dicit: nō quia illud Muſarnus Hercules condiderit qđ ſub Iano ante Herclē fuit: ſed quia ibi palati- um fundauit pro coronatiōe Tuſci filii: Cōdidit tamē urbē iuxta Coriti Lyanū: quā adhuc Mu- ſarnā appellant: & cuius ruinae viſunt: & de qua cōtractus noſtri cōuentus aiūt Agellū noſtrū eſſe in ciuitate Muſarna. In Ptolemæi geographia repies Muſarnos populos: & Muſarnā urbē in Gedroſia & Carmania. Sane vt Berofus ait: Libyo egyptio fuit nomē Liby? cognomina ve- ro Hercoles: Arnus: Muſarnus. Hercol id eſt pellitus totus dictus eſt: quia toto corpore ferinis pellibus ante inuenta arma: pro armis tegebatur ad propulſandas iniurias: vt in primo libro Diodorus aſſerit. Item ab inſigni & corporis robore cognominatus eſt Arino: & per ſyncopam Arno: id eſt leo famoſus: vt aiūt Berofus: & Talmudiſtæ interpretant. Porro ab doctrina militari & inſpirationibus militiæ dictus eſt Muſarnus id eſt doctor leo famoſus: & eius milites Muſar- ni id eſt diſcipuli Herculei. Hic Hercules inſitiamentis & incantamentis bellicis deditus fuit: & non filius Alcmenæ: vt Græci conſitentur: & Diodorus in. vi. libro aſſerit. Et ideo Muſarnas colonias dixit: id eſt doctas a leone famoſo. Vnde inſitiationem militarem Tuſcā ipſe (vt exiſti- mo) docuit primus: quia Muſarna eius ciuitas: haud procul Vadimonis lacu eſt. Collis vero Muſarnus Arbanū dicitur qđ ibi palatium conſtruxerit & milites inſitiatos filio ſuo Tuſco reliq- rit: non quia illum primus fundauerit. Pars vero Calumba a Calubu ægyptia lingua: aut meli- us a Calumbo Arameo vocabulo: qđ teſte Samuele noſtro: viride ſignificat: a quo non abeſt in- terpretatio diui Hieronymi in libro de interpretationibus. Dicitur autem viride a luco proxi- mo: vt auctor eſt Myrſilus. Argumento ſunt nomina circa FAVL. edes beatæ virginis de viri- di: & e regione beatæ Mariæ in Calumba in fine collis Muſarni & principio collis Aſcreani. Et go Viterbenſes corrupte proferūt in Palumba cum in Calumba dicere debeāt. Aſcreanum nō dum competi: an ſit Arameæ originis. Non enim exiſtimo a Gymnaſio aliquo græco dici: cum vrbis Etruria horruerit litteras & diſciplinas Græcas: & ob id latinas noluerit recipere vſq; ad Cecynam: vt ex Catone ſupra diximus.

Annij quaestio, xxx.

Thufcia. QVAERIS qđ diſtet inter tuſciam & thufciā: cum alterum ſine aſpiratione: alterum aſpira- te proferimus. Responſio. Authores quos Feſtus collegit: triplicem illi aſſignationem faciunt. Primam Græcam: Secundam Arameam: Tertiam Babyloniam. Prima cum aſpiratione thuf- cia deriuat: a thuo futuro huius verbi thuo: id eſt ſacrifico & aruſpico. Hinc Græci a ſacrifico ritu: thufciam & thufcos cognominauerunt turrhenos vt Plynius in. iiii. naturalis hiftoriæ aſ- ſerit ca. vi. Et ita ſignificat totam prouinciā. Si vero fiat ſine aſpiratione vocabulo Arameo Tuſcia & Tuſcus ſignificat duas vrbes dictas a Tuſco rege filio Herculis. & ſignificat ſolū eas vrbes: Para Tuſſam & Tuſſam Nanam: quæ dituta ſacet inter Tuſcanellam & Caninum. Si ve

ro Babylonice dicatur a Tosco: significat loca ad quæ nō facile possunt adire homines: vt Cicero exposuit: & Festus refert. Hinc & curias dominorum quas non facile possunt ingredi homines: & rupes difficilis aditus: vocant Toscas Babylonici: vt patet in Targum Babylonico apud Hebræos: quia vbi nos habemus conuertit rupem in fontes aquarum: ibi dicitur Tosca in fontes aquarū. Hoc pacto omnis ager tetrapolis Etrurię ac solus dicitur Tuscia & vrbs Tusca Etruria: quia ad lucumones difficilis patebat externis aditus. Vnde nec ipsa nunc publica via Cyminia patuit: vsq; ad perdomitam Etruriam: vt patet in Lluio in nono ab vrbe condita. Sola & vnica erat via: pro itinérantibus atq; ea studiose custodita: nec tamen ad vrbe ipsam regiã duces sed sub ea plus vno miliari porrecta per minionē & camillarios atq; Tudernos: quos Ptolemeus Sudernos vocat vt estimo corrupta prima littera: sicut eadem corrupta nūc Mudernū & murū Muderni: & corruptius Maderni dicuntur a quibusdam. Eam viam agressus: venit ad lucumones eorumq; Iarthem tarcontem tertium celer p auxilio Aeneas. teste Vergilio in octa uo aeneidos vbi ait: prope ceritis amnem: esse collem cellum: & amnem egelidum. Et in Egeliado quidem fluuio ipse Iustratus est ad colloquium Veneris. Et in celso colle: vidit a longe ingentem lucum lucumonum: & in subsidentia arua vidit legiones: vbi Tarcon & Turrena tuta tenebāt castra locis. Tuta ergo dixit quia Tosca & difficilis erat ad illa aditus. Et hoc pacto significat solum agrum Volturrenum Tetrapolis Etrurię: qui clauditur a tergo iugis cyminiis vt cernim⁹: a fronte iugis Voisiniēsis. Nam in eadem parte sunt Etruria & Volturnum siue Volturreni cognomine Etrusci & Voisinienses. Rursus a sinistris finitur Blerano amne: qui nos a Tarquinis determinat: & amne Larthe/ quem corrupte Marthe dicim⁹: vt patet in Itinerario Antonini: Hic anis discernit Tuscos: a Tussa Nanis: nunc Tuscanellis. Porro a dextris est portio Thyberina fecernens nos a finitima Vmbriã: de quo Lluius in nono ab vrbe condita. Excursum inquit consulis Fabii per iuga Cyminia senserat/ sub radicibus Cyminiis iacēs ora: moueratq; indignatiōe/ non modo Etrurię populos: sed & finitima Vmbriã. In hac finitima Vmbria sunt Veilumbri: vt Albulani: Pennenses: Amerini: & eiusmodi. Et argumentū differentię sumimus: quia pro tota prouincia Thusciam & Thuscōs cum aspiratione scribunt Veteres. Pro vrbe vero para siue regiã: sine aspiratione scribunt: Tuscam: & Tuscos: & Tuscaniēses. At pro toto agro & populis eius atq; oppidis olim Toscis id est difficilis aditus populis: & sine aspiratione scribunt: & cum in prepositione vtuntur in Tuscis. Vnde Plyn⁹ in. xiiii. naturalis historię ca. iiii. In Tuscis inqt peculiaris vna est Tudernis: eque ac eius nominis Florentia Aretii vero Talpana. Hic in Tuscis & Aretii per distinctionem dixit: quia Aretium nō est in Tuscis. Tudernum vero qd Mudernū & Sudernū corrupte proferunt: in Tussis Vusserinis thermis est a quo Tudernis vna: & similiter Florentinum a quo vna florentia est in Tuscis: & in fine regionis adhuc Vadimonæ dictæ. non enim Plynius florentiã vnam a Florentia nunc opulenta potuit dicere: cuius tunc nomen non erat: sed illos Fluentinos a pterfluente Arno appellauit. Rursus vt supra in questione. viii. dictum est. Plynius dixit Romanos se appellasse Trossulos: quia sine pedite cœperunt Trossulū oppidū in Tuscis: id est regione difficilis aditus. Et si bene aduertes quæcunq; in Tuscis aut in tuscos inuenies: in Etrusco Viterbensi agro nunc sunt. Hæc apud Festum abreuiata a nobis explanata: a Lōgobardis cōsula reperiēs.

Annia questio. xxxi.

QVAERIS quo pacto diuidebat̃ tota Thuscia: & q̃ gētū ei⁹ līmites: & quo pacto ordiābāt̃ Tusciã diuisio. **Responso.** Cato in fragmētis q̃ sum⁹ post Myrsilū expositurū: diuidit eã in tres gentes dictas in **ulio.**
 ii. & iiii. q̃stione videlicet in Maritimã: Ciscyminiã: trãscyminiã. Gens maritima sunt vt ait **Gēs prima**

F. Joannis Annij.

Secunda.

Tertia.

Phregenæ: Alfiū: Agilla cognomine Care: Pyrgus Tarquinia: Tarcona dicta: Grauisce: Volce: Cosæ: Thelamon: Vmbro: Caput Etruriæ Phaliscæ: Populoniū: Volaterræ ac vada eius. Pifa: Luca: Lucus Feronia: Luna. Secunda est Ciscyminia ab vrbe Roma vsq; ad Cyminia iuga: Thuscis dicta Lartheniana cognomine Veiens a Metropoli. In ea populū: Sabū: Larthenianum cognomine Veiens. Soracte: Phescēnium: Phalaris: Flauianū: Nepe: Phaliscanū: Sutriū: Lac⁹ Cyminius. Gens tertia transcyminia est a iugis Cyminiis vsq; Pistoriū. In ea populū Volturrena sub cyminiis radicibus facens cognomine Etruria: Arūtes veteres cognomine Camilliarū. Olena: Tussa Nana: Volsina: Clusium: Perusia: Aretū: Phesulæ: Pistorium. Ordo autem militaris erat: vt maritimū præcederent Larthē: & Veientes siue ciscyminiū sequerentur Larthem & transcyminiū essent cum Larthe. Quē ordinē quādoq; poetæ exprimūt: p̄cipue in. viii. li. Silius Italicus: q; legionis Thuscorum ordinem dictū describens: simul & ex quibus legio ipsa vrbib⁹ collecta sit a Romanis contra Hanibalem: a maritimis cœpit dicens. Iāq; per Etruscos legio cōpleta manipulis: Rectorem magno spectabat nomine Galbam: Huic genus ordiē Mīnos inuisa q; tauro Paliphae: clarū dehinc stāt ex ordie patres. Itaq; ordo legionari⁹ circa ducē Etruscū Galbam fuit ex ordine patrū trium gentiū. Prima fuit gens maritima antecedēs ducē Galbam: vt olim Larthem: fuerunt q; milites ex vrbib⁹ maritimis: Phregenis: Alfiō: Care: Tarquinia: Grauiscis & Luna quæ fuit his pavor: sicut fuit tempore Porſenæ Clusini: q; fuit Romanis moenib⁹ terror: quādo voluit reducere Tarquinius superbos. Sic enim de his ait.

Stabant dehinc ex ordine patres militū: & subdit. Lectos care viros: lectos Tarcona superbi Tarcōris dom⁹: & veteres misere Grauisce: Nec nō Argolico: dilectū littus Aleſo Alfiū: & obfesse: campo squaiete Phrege. Lege torū. vbi iuenies de gēte trāscyminia: fuisse solas duas vrbes cum ducē Galba: scilicet Phesulas: & Vetuloniam: quam fuisse regiā curulē: togaram: armaratā: principē & datricē primorum fascium laudat. Et subdit q; ducē & hos Vetulonos sequantur proximū Etruriæ Veientes: vt ait Lūius: id est tertia ciscyminia gēs p̄xima Vetulonie Vnde Vetulonos demōstrans ait. Hos Vetulonos iuxta erant Nepeſina cohors: Sutrium: Lacus cyminius Phalisci. & reliqua. Vnde pulchro ordine Silius peragrauit tres gentes: eundo per maritimam a Phrege prima vsq; ad vltimam lunam metropolim. Deinde a Luna venit in transcyminiam: vbi primo occurrit Phesula vsq; ad cyminia iuga: qbus est vetulonia. Aqua in ciscyminiam gentem per lacū cyminiū: Sutrium Nepe & alios populos: narrationē complet. Itaq; iuxta Catonem & alios. Etruriæ gens triplex erat. Prima maritima: in qua primū oppidum: erat circa thiberim Phrege oppidū postremo vero vrbs Luna proxima Macræ. Secūda gens erat transcyminia: cui⁹ prima oppida erant Phesulæ ac Pistorium circa transitum huius gentis in Galliam nunc Lombardiam: vltimum erat Etruria p̄xima lacū cyminio quæ erat tetrapolis scilicet Volturna Vetulonia: Arbanum & hastata Tusca. Tertia gēs erat ciscyminia: cuius limes & oppidū p̄ximū Etruriæ erat vicus Elbiū qui & lacus cyminius: postremum Larthenianum siue Veiens. Hæc in auctoribus clara cōpertaq; sunt: si eos perlegas.

Annia quæstio, xxxij.

Dubitas & quæris cur Plynius discreuit inter Arbanū: & alias tres regias ptes. nā simul ponit Tuscāneses: Vetulonieses & Volturrenos. Scdo: cur inter eas discernit si erāt vna ciuitas Etruria. Tertio: si cōueniūt cōfines p̄tribus his q̄ttuor & toti ap̄d auctores. Respōsio. Plynius in .iii. natu. hystoriæ ca. vi. p̄currēs gentes Thuscie primo excurrit maritimā ordine suo a luna ad Phregeas. Trāscyminiā autē & ciscyminiā: nō ordine quo fuerūt antiquitus: sed quo erāt tpe suo diuisit in colonias & liberas vrbes: vt ibi patet. Et vt ibidem apparet: liberas vrbes diuisit per littetas Alphabetales. Et quia per aspirationem ipse scribit Harbanum: hūc est q; sepe

LibeR XVII. Fo. CLXVIII.

ratim & q̄ longissime Arbanum scripsit a Tusca; Vetulonia & Volturrena; quantum scilicet distant inter se litteræ. H. T. V. a quibus illa incipiunt. Quæ vero cum Etruria esset vrbs vna; tamen vt distinctas vrbes nominauit; hoc est quia erant quattuor oppida quæ tunc pro quattuor vrribus habebantur. Erat enim Etruria Tetrapolis; vt inter auctores conuenit; eratq; regia & absq; mœnibus; & singula vrbs pro singulo & distincto populo habebatur vsq; ad tēpora Desiderii regis. quod priuilegium in aliis vrribus non habebatur etiã si Dypoles & Tripoles esset; quia non erant regia. Et ob id vnico nomine & sub vno populo cōputabatur. Etruria vero vni co quidem communi nomine Etruria & Turrena dicebatur a Turfibus; sed singulae partes vt singuli distincti in vrbe populi nominabantur. Et id fecit Plynius. Tertio ex dictis satis conueniunt confines. Nam Cato a tergo limites posuit; quando dixit Volturrenã cognomine Etruriam esse in subcyminiis radicibus iacente ora. Similiter Liuius in primo ab vrbe cōdita cum dixit; Erat Sabinis vicina Etruria; proximis Etruriæ Veientes. Eisdem limites assignauit Silius Italicus ipsi parti Vetuloniæ; cum significauit iuxta Vetulonios esse cyminium lacum & ciscyminios populos. Porro Volturnæ Plynius assignauit a fronte Volsinienses; cum dixit Volturreni cognomine Etrusci; in eadem parte Volsinienses. Eisdē Volsinienses a fronte para Tusca siue coronata Tusca; pro limite assignauit Propertius cum inductus ab eo Vertunus dicit; Tusca ego; Tuscis orior nec pœnitet inter prælia; Volsinos deseruisse focos. Similiter a sinistris Arbanis & Vetuloniæ assignantur quattuor limites; Thermæ amnis Ecalidus piscosus; amnis Egelidus; & Minio. Thermas quidem & thermales amnes piscosos assignant; Plynius in .ii. naturalis historiae; capitulo sexto & marmora excisa Cybelaria. Plynius enim per distinctionē a Pisa dicit. Aquis calidis Pisæ innascitur ranæ. ad Vetulonos vero in Etruria; pisces. Marmora item scribunt. Hercules ægyptius turritam eadem fundauit supra Thermas iuxta Vetulonos. Vergilius vero in octauo aeneidos dum ad Lucumones Aeneam mittit; eum venisse ad Minionem asserit in collem; vnde prope fanum volturnæ ac legiones vidit; & in Egelido fluuio iustratus Veneris oraculum promeruit. Egelido & calido amnibus nomina adhuc vernacula lingua Tusca permanent. Nam Egelidum Fredanū dicimus; quia a pura gelida fontiu scaturigine nascit; & Ecalidum Caldanum vocamus; quia ex Thermis & mineris calidissimis vt plurimum effluit; generans ad hanc ætatem pisces copiosos & salubres. Itaq; omnes confines & limites præscriptos ab auctoribus de Tetrapoli Etruria & partibus eius. itemq; nomina atq; cognomina vetusta simul sumpta; solum habet Lucumonium; paleogū Viterbum. Solum Viterbū igitur est Etruria regia tetrapolis; prima sub Iano condita. Quæ cuncta etiam per auctores & cōmentaria atq; historiam Etruscam; planiora habebunt. Et ideo hoc vltimū entymena memoriter tenendum est a nostra iuuetute Viterbensis; ante omnem lectionē harum quaestionū & aliorū operū nostrorum; quia cuncta irreuincibiliter atq; necessario si simul colligant ipsum cōprobant; & irreuincibiliter fundant firmantq; vt eruditissimis viris patens est. Et idcirco nō blactone & futili viro; sed litteratissimo iudice atq; censore nostra opuscula egent.

Egelidus

Annia quaestio. xxxiii.

CVM apud Tuscanellam essem; intuitus sum apud quandā portam hoc carmen vetustissimis litteris & lapide excisum.

Ingreditur quisq; huius plimina portæ; Ascantum norit / hanc vrbem edificasse Consilio Martis; in somnis admonuit qui / Troianū Aenean; vt vbi Catulam reperiret / Vna cū Catulis bisbinis conderet vrbem; Turres quadrant; tollunt mœnia sursum. Sic fundata fuit hæc vrbs & ciuita dicta a Cane Tuscana dicta est.

Quam quoq; rex Tuscus processu tēpis auxit. Quid existimas de hoc carmine? Responso. Existimo verissima esse; quippe quia negare veteres titulos & inscriptions quæ auctoribus congruunt; viri est pauci sensus & blacteronis. Nā teste Lactatio libro primo diuinarū institutionū ca. xi. antiquus

F. Joannis. Anni.

auctor Euemerus Messianus res gestas Iouis collegit & contextuit historiam ex titulis & inscriptionibus sacris: quam historiam interpretatus est Ennius & sequutus. Eam tanto feruore animi suscepit Græcia vt sacram appellauerit. Ergo plus q̄ sacra est Etrusca historia: & commentaria nostra: quæ non solum titularibus argumentis: sed præter eos etiam præcipuis auctoribus: præscriptis limitibus: nominibus & locis adhuc perseverantibus: & historicis eiusmodi innumeris argumentis constant. Itaq; non sunt neganda hæc carmina: quæ cum antiqua: tum etiã Vergilio congruunt. Ait enim in. viii. æneidos. Aeneam Troiũ transmissio Minione curasse equos & corpora non procul luco & castris Tarcontis existentis in aruis latis. Curato vero corpore: ait lotum fuisse Egelido amne vulgo vero Fredano vbi in somnis admonitus fuit a Venere. Qui dicit a Venere: non negat etiam a Marte. vt inscriptio supplet. Hæc in. viii. li. Deinde in. x. repetit: q̄ cum Aeneas discessit ab Euandro supple habito etiam noctu oraculo: mane castris ingressus Etruscis regem Tarcõtem salutauit: & datis dextris ab eo classẽ accepit: cui p̄ fidebant quattuor duces: videlicet Massicus ex Massa vrbe maritima: nũc Senensium: itẽ Torauus Abantis populi maritimi princeps: vbi nũc caput Abium vt Albium vulgo p̄ Abatium latine dicimus: Tertius fuit Ofinius rex id est Lucumo Clusinus. Quartus vero fuit Asilas aurgur pisanus: vt clare enumerat ibi Vergilius. Ergo inuenit ibi catulam prope Egelidum amne cum bis binis catulis. Sed quia bello impeditus Aeneas oraculum de edificando oppido implere nõ potuit: filius ei⁹ Ascanius suppleuit: ædificauitq; monopolim Ciuitã: a cane inuenta dictam Tuscanam per syncopam (nam Tu Escana a catula cane dicitur) & processu tẽporis Tuscus iunior fecit eam dyopolim. Est igitur verissimum carmen.

Annã quæstio .xxxiiii.

Tuscanella & Tusca.

QVAERIS si Tuscanella & Tusca regia sint eadem: cum quia quidam dicunt Tuscanella esse Tuscanienses: tum præcipue quædam vetusta inscriptio etiam Tuscanienses apud eos nominat: Responso. Qui dicunt Tuscanellos & Tuscanienses esse eosdem: hoc docent quod nesciunt. Non enim Tussa: & Tussa Nana est eadem: nec valet a diminutiuo Nana est Tusca Nana ergo est Tusca. Nec valet q̄ ibi lapis quidam Tuscaniensem nominet: quia non Ciuem suum sed para para Tussẽ insinuat: sicut Romæ inscriptiones sunt Hispanorum: Gallorum: nõ tamen Roma est Hispania vel Gallia: sed in ea fuerunt illi viri præclari. Sed & erudite ostendatur Tuscam: & Tuscanellam non esse eadem: differentiarum inuicibilibus argumẽtis vtamur Primo a tempore. Tuscanella enim post Troianum excidium cœpit sub Ascanio (vt supradictum carmẽ docet: At Tusca: ante Herculẽ ægyptiũ sub Iano cœpta est: quia est pars para id est hastata & coronata: ante Tuscum filium Herculis dicta. Secundo a deriuatione nominis: quia a cane Tuscanella nomen accepit. At Tusca: a Tusso rege filio Herculis Aegyptii: vt Berosus docet & Festus insinuat. Amplius a deo regio Nam Vertunnus deus Tuscæ Tetrapolis fuit: & regię intra limites Volfinenses. At Tulcanella nunq̄ Tetrapolis & regia fuit: sed primum sub Ascanio Monopolis Ciuita dicta rustica fuit: inde sub iuniorẽ Tusco adaucta solum Dyopolis opulenta est: vsq; ad hæc tempora: quæ solum constat Ciuita parte veteri: & parte noua. Item ipsa est intra limites Tussæ Nanæ: & extra limites Volfinios: vt inter quos Larthes fluius diuidit. At Tusca Vertunni Volfinos Focos & limites colit. (vt ostendit Propertius) Item Fani Luciq; ingentis monumenta esse decet: vbi regia Tusca. At non Tussa Nanæ: aut Tuscanella: sed para Tussa sunt FAULLIS monumenta: sunt & alia cõplura argumẽta differentiarũ: q̄ q̄ regionis exptus cõperiet. Verũ qm̄ linguæ origo plurimũ ad arguendũ in historia valet: cõsequens est: vt atẽ fuerit Tussa Nana q̄ el vicina Tuscanella: quia Tuscanella est nomẽ latinũ & Tussa Nana est Barbarũ & etruscũ qd̄ antecessit gręcã & latinã linguã. Est autẽ Tussa Nana

id quod Thuscanella: & Thuscanella id quod Thusca iunior & parua. Porro iunior & parua ad priscam & regiam refertur. Ergo Thuscanella ad Thuscam Nanam se priorem refertur: quæ exruinis eius adaucta per interpretationem thuscanella dicta est latina lingua posteriore: & Thusca Nana ad Para Thuscam refertur: quia regia & coronata cognominatur. Et antiqua prisca regia Thusca est: quæ adhuc prisco vocabulo Para Thuscam vocamus. Huius oppidum a Verralla in Lyanu Coriti Musarnæq; tēdebat. Argumēto sunt līmites quorū. qui circa Corti Lianū est: dicti vulgo Vad^o Thuscaniensis ferme quarto miliario: aut paulo amplius distās a para Thusca in agro eius: & alter iuxta Verrallam adhuc Para Thuscus dicitur Itaq; Verralla oppidum quod & forum Cassii dicitur: ad ius vetus Viterbensium spectat. Quod si vis aliam differentiam: vtiq; vbi Thusca regia: ibi alię partes Volturna: Vetulonia: Arbanum & Faul. At Thuscanella non est vbi sunt ista: nec ex his vel minimum vestigium habet. Item Thusca est pars Etrurię regię vt ex superioribus patet: Ergo est cognomine Etrusca quia Etruscum ab Etruria dicitur. At non Thuscanella est cognomine Etruria: sed Volturrena vt sepius probatum est. Quare Thusca non est pars Thusnellæ: neq; vbi est thuscanella: sed vbi Volturna.

Annia quæstio. xxxv.

QVAERIS quomodo Galba Etruscus: ortum habuit ex Minoe atq; Pasiphæ: vt supra in quæstione. xxx. insinuauit Sillus Italicus. Responsio. Repetendum est quod in historia Etrusca posuimus videlicet quod Sacro luco ingenti Pelasgi in fano Volturnę vt Virgilius insinuat & hoc sub Tarcone secundo: pro societate inter turrenos & Pelasgos: Tarcon continuit Pelasgos in officio: Et vt Manethon dicit: & tempus cōcordat: Tarcon succedit Thyberin^o pater Ocnii conditoris Maturę. Quidam auctores Latini: vt Seruius refert super. viii. Aeneidos: purant hunc Thyberinum fuisse regem Thuscorum: alii Aboriginum quem Glaucus filius Minois circa thyberim occidit: & illi nomen dedit: qui prius Albula dicebatur. Et hoc totum verum est. Nam Larthes Etrurię non solum Thuscorum sed & Aboriginum: & totius Italię: rex erat: vt Fabi^o pictor scribit de origine vrbis Romę. Hic ergo Thyberinus cœpit Pelasgos ab Etruria excludere. Nam teste Dionysio halicarnasseo in. i. li. duabus ferme gratibus id est quinquaginta annis cœptum est affligi & pelli a Turrenis & Aboriginibus genus Pelasgicū: atte Troianum excidium. Hoc autem tempore Larthes erat Thyberinus vt Manethon indicat: & tempus sic comprobatur. Manto Fatidica filia Thyresie vatis Thebani: primum seruiuit sub Cleonte: inde sub Theleo: quę paulo ante finem eius fugam in litora Asię iniit: moxq; in Thusciam ad Thyberinum nauigio vecta: ab eo grauida effecta peperit Ocnium: vt omnes Græci & Latini consentiunt. Porro Theseus fuit pulsus regno: ante Troianum excidium annis. xxiii. vt Eusebius notat. Quare tunc regnabat Thyberinus: quia ad eum venit Manto. Itaq; Thyberim: cognominabāt Pelasgi Thyberim: vt refert Seruius super. viii. Aeneidos id est iniuriatorē: quia latrocinabatur contra eos circa ripas Thyberis: & iniurias irrogabat. Nam Hybris Græce iniuria est Latina. Et vt ait ibi Seruius præposuerunt cōsonātem. T. & dixerūt Thyberim de more. Quod & nos posuimus supra quæstione. vi. Causa vero huius discordię primus fuit Minos: qui accepto quod Thusci recepissent in societatem Pelasgos: temptauit & ipse imperio sociari. Vnde misit primum illis Aboriginibus qui erant in Latio sub rege Fauno patre Latini: donum zonę: iunctaq; cum illis amicitia: misit ad eos Glaucum filium: qui ab eis imperium peteret: & non accipiens: ab Agellinis ascitus: causam discordię præbuit quod quasi iure participati imperii Ceriti anni patris Minois nomen indidit: quem permutata vltima littera. i. Minio posteri dixerunt. Et hoc est quod auctores dicunt: & Seruius absoluit breuib; super. vii. Aeneidos ibi: pisa scuta Labici. cū

Galbę origo

Manto.

Theseus

Minos

Minio

F. Joannis Annij.

Glaucus

inquit Glaucus filius Minois a Labicanis Latii Italię imperium posceret nec acciperet: quia nihil prestabat sicut pater eius ante prestiterat zonam eis mittendo cum antea discincti essent: mox eis ostendit scuta picta a quibus & ipse Labicus: & populi Labicani & Romę via Labicana. Sed quia de his satis in historia Etrusca diximus: hoc satis sit: q̄ Glaucus ipse filius Minois interfecto apud thiberim Tyberino/ab eius successore Mezentio apud Agillam obsessus/& captus: & in Etruria captivus filios genuerit. hoc argumentum validissimū est q̄ Etruscus Galba fuit genere Minoico & Pasiphaes: vt clare asserit Silius. Ex quo patet q̄ Etruscus Mezentius/dictus est Agillinus a victoria & triumpho: vti & Scipio Africanus & Caesar Germanicus & huiusmodi. Et hoc tempore bellantibus turrenis contra Agillam: eadem submutavit nomen & dicta est Chere: vt Strabo narrat in quinto libro Geographię.

Anna quęstio, xxxvi.

QVAERIS quę & quot sint illa nomina quę in octavis pascę ferme quinq; iam annis superioribus cum rabi Samuele & duobus aliis Thalmudistis conferebam. Responso. Quę & quot simul difficile essent memoratu: nisi forte successiue conferendo & scribendo in memoriam redirent. Quorum vero memini sunt: in primis quę de oppidis Coriti regis turrenę sedis: nunc vt supra ostendimus Viterbi spectabant: vt Corit Nyenta: Corilianum: Cortenebra: Cort Nossā: & eiusmodi: quę adhuc apud nos manent memoria Coriti. Item quid sibi volunt ista. Ry Gomerius: Ry Ofiris. Ry Atlas: Ry Ianus: Et in scriptone sub statua Cybeis Ry Sipib. Itē Mon & Mont vt Mont Arūne. Mont grano: Mō Dyrmano: Mon Taliano. & eiusmodi multa. Nam cum Coritus ante Dardaniam conditam fuerit: quando non erat Latina vel gręca lingua: patet ad linguam Arameam & egyptiam: qua inuenitur vsa etruscia recurrendum esse. Itaq; sic interpretati sunt omnia hęc vocabula. Kat/Enakim: est congregatio gygantium: etiam vt aiunt apud Hebręos. Sunt Kat Enaci/a nobis annes dicti. Item Lurkii sunt lingua egyptia vetusta: gigātes comestores hominum. Apud nos domicilium Lestrigonum iam deletum: dicitur domus Lurkii. Rursus apud egyptios Min est vrbs. Mon vero municipium paruum: mont vero vicus & colonia. Vnde & chem min: panos vrbs Diodorus interpretatur in. i. li. Ergo mont alianum: municipium Italianum dicimus. Nam. i. primam syllabam trācamus: vt. q. xliii. diximus. Sunt apud nos duo mont aliani. Item mont Arune vicus vel colonię camillarię sunt /quas Aruntes veteres vocant auctores. Ry significat apud Arameos ducem & regem: vbicūq; ponatur. Nossā apud Arameos significat locum ad auguria capienda aptum: Beatus vero Hieronymus interpretatur forte augurium: libro de interpretationibus. Hinc per syncopam de more tusco Cort Nossā est Coriti locus augustus: in agro etrusco iuxta Volsiniensem lacū Illud deleuerunt Romani: cum ipsi vicino oppido cort Enebradum excurrentes agrum eis iunctū tarquiniensem: etiam ex improviso hęc duo oppida diruerunt. vt Liuius meminit. vi. li. ab vrbe condita. Non tamen sunt tarquiniensem: sed Etruscorum vt ibidem dicit. En est munitiuncula parua vel oppidulū vt aiunt: Enta vero fortes & validani. Eber transitum significare dicunt. Ergo cort enebra est coriti munitiuncula parua in transitu. Et quidem Etrusci Cort Nossā nunq̄ reedificauerunt: sed cort enebam: quę adhuc munitiunculam fuisse apparet: & a formicis deleta castrum formicarum vulgo dicitur. Sape enim etiā magnę vrbes a minutis animantibus deletę sunt: vt auctor est Plinius in. viii. naturalis historie ca. xxvii. Est autem non ptocul Cort Nossā: vt etiam significat Liuius loco supradicto. Porro Lyanum vt aiunt: rupem scissam significat. Cui etiam congruit interpretatio Papię: & Rabani qui vocabula barbara non indocte exponunt. Est igitur Corti Lyanum rupes abscessa

Kat Enaki
Lurkii
Min Mon:
Mont

Ry
Nossā

En
Enta
Eber

Formicę op
pidum de
leuerunt:

sa Corití: quæ adhuc cum nomine perseverat & paucis vestigiis: iuxta vadum Thuscianensem & Musarnam urbem. Item dicebant apud veteres Arameos distare inter Ny & No: quia Ny montem: & No fama præclarum significat. Hinc Arno: est leo fama inclytus Hercules: & Corit Nyenta est Corití mons & munitum oppidum: olim caput Lydorum Agrestium. Hinc in Lyguria Entella arx munita erat & forte oppidum. Hic Corití mons & oppidum: sæpe ab auctoribus celebratur: Vnde super æneida Servius sæpe ait Coritum fuisse regem Thuscie: Et item Coritum esse montem & oppidum in Thuscia. Est enim in iugo Cyminio alto: inter Capenam & ipsum montem cyminium: & sunt vestigia arcis cum nomine vetustissimo Etrusco Corit Nyenta: id est latinæ quod Servius ait: coritus mons arce munitus & oppido.

Arno

Annia quaestio. xxxvii.

QVAERIS quid sibi velint quidam iuniores qui extremas corití vrbes dicunt esse Cortonam: quã putant dictam a Corito coritonam: & per syncopam cort honam: & rursus coritum montem esse cornuetum maritimũ. Respõsio: Vtiq; id sibi volũt isti: qd & greci Samothracæ: qui dicũt Dardanum conditorem Dardaniæ fuisse Samothracem Ac propterea: quia sine certo auctore & ratione atq; argumento historico: per opinionem quandam Barbaram loquuntur: vtiq; eadem facilitate contemnuntur qua proferunt iuxta regulam beati Hieronymi. Quin etiam & falsiloqui comprobantur. Nam ante cæsares Romanos non a vetusto Corito Cortona: sed Crotona medieterranea dicta erat: & tempore cæsarũ positis coloniis Romanis dicta est Cortona: vt expresse asserit Dionysius halicarnasseus in primo libro: qui eo tempore Romæ fuerat. Non igitur a Corito Cortona dicta est: quæ id nomen fortita est a Romanis post obitum Corití annis mille trecentis & amplius. Itaq; cum Virgilius dixit: Extremas Coriti penetrauit ad vrbes: Lydorumq; manum collectos armat Agrestes: nõ intellexit cort honam quæ hoc nomen nondum tenebat: sed Turrenam se dem Corití: de qua supra dixit: hinc illum corití Thurtena sede profectum: vbi adhuc extant vestigia Lydorum agrestium: & artium munitio: cum nominibus Corití. Qui vero Cornuetum existimant montem Coritum: etiam erronei probantur. Nam vbi latina lingua est mons Coritus & oppidem: ibi etrusca Corit Nyenta: vt locus ab interpretatione conuincit. Porro Corit Nyenta est in iugo cyminio: & Volturteno regio: vt cernimus. Quare ibi est querendum oppidum & mons Corit? & nõ ad mare. Similiter ab interpretatione Cor Nueti: quod vulgo Etrusco Cornetum profertur. Est enim Nuetum etrusco & Arameo vocabulo teste Samuele nostro: id quod Grauis aeris siue grauis cum apud latinos. Qd etiam probatur inscriptione apud eos Etrusca: quæ ait eos dictos Nuetinos a vicino fluẽto Grauisco: & aquis grauiscais. Porro mons Coritus a Grauiscais vrbe distinguitur. Præterea in descriptione eorum dicitur qd Nuetum dictum est: non cor Nuetum. Quare non a Corito: Cor appositum est: sed a latinis qui nouum castrum adiacentes veteribus Grauiscais: ab insigni corno arbore Nuetum Cor Nuetum dixerunt: quia Etrusci ab insigni sæpe vrbes appellauerunt: vt Sutrium: a Suto & tribus: id est frumẽto triplicato Sutrium dixerunt. Est enim illorum in signe: spica triplex. Similiter phecem/armatũ equitem Aramee significat: vt rabi Samuel exposuit. Ergo Phecenium nunc Ciuita castellana: phecennium antea dictum fuit ab insigni armato equite quẽ habet: cui videtur alludere Virgilius in. viii. Aeneidos. ibi. Hi Pheceninas acies æquosq; phaliscos. Hi foractis habent arces/flauiniq; arua: Et cymini cum monte lacum lucosq; capenos. Hoc enim loco Virgilius Velentanẽ Cisciminiã gentem populosq; commemorat: quibus præfuit Mesapus equorum domitor simul: & maritimus classis

Crotona
CortonaCoritus
Coryt Nyenta

Sutrium

Phecem

F. Joannis Annij.

Thufcę princeps: & ob id dictus Neptunnia proles. Quod si quosdam expositores leges: inuenies equiuocatione captos: nihil de chorographia præcipue Thufcię cognouisse. Nam quidam lucos capenos putant dictos: qui circa capenam Auentini Romę essent: cum capenates in Veientana Ciscyminia sint. Alii flauiana arua in campania esse putauerunt: cum ad æratem nostram/circa thyperis arua: in Veiente Flauianum oppidum perseueret. Similiter alii dicunt Fescenniu esse in Campania & nõ in Ciscyminia thufcia/cum Plinius in. iiii. naturalis historie. c. vi. Phescenniu in Thufcia etiã enumeret. sunt qui dicat: & Soracte esse montē Arpinatū campanie. cū Acron & omnes Soracte montē Phaliscorum asserant: & experientia doceat. Legimus & quendã super vitã Othonis in Suetonio: dicentẽ se mirari cur Suetonius dicat Ferentinū Othonis oppidum esse in Etruria: cum sit in Cãpania: quasi Plinius insanterit: qui supradicto capitulo Ferentinum ponit etiam in etruria. Ego nihil de his miror: qui & si alias eruditissimi: tamen sc̄pissime capiuntur captiuncula æquiuocationis: quia de topographia nihil intelligunt: & præcipue thufca. Iḡitur Cornuetū: Sutriū: Phescennium Thufcię oppida ab insigni nomen habent: sicut & Luna: Nepe: Perusia Vetuletū & eiusmodi. Vnde & Martialis Caseus (inquit) Etruscę signatus imagine Lunę & Nepe est noxium animal teste Festo: qđ & illis est insigne: sicut & Perus idest Griso Perusię: vt. q. viii: dictum est. Et Veia est insigne Vetuleti simul & Veiuzi Labyrinthi: vt videmus. Vnde Vetuletum quasi curule vetustum dicitur.

Annia quæstio. xxxviii.

QVAERIS quo pacto dixerim quosdã ita errare: de Cortonę atq; Cornueti origine sicut Samothracis Gręci: de filio Coriti Dardano & origine Dardanię. Respõsio. Etiã gręcos assero/de Dardano & origine Dardanię: & que ac istos errare & capi tū equiuocatione tum tempore. Primo quidẽ decipiuntur equiuocatione: quia vnos fuisse putant qui fuerunt plures: Dardani: Iasii: Cybeles: & Cadmi atq; Armonię. Fuere enim vltimi Iasii: Cybeles: Dardanus. Armonia & Cadm⁹ Samothracis Gręci: qui bellicosas nuptias celebrauerunt minus cẽtum annis ante Troianū excidiū quasi tempore Laumedontis patris Priami. Bellicosę aut fuerunt: quia Cadm⁹ iunior qui litteras in gręclam (vt aiunt) attulit: postposita prisca vxore: Armonia sororem Iasii ducens: passus est certamen a prisca vxore ob zelotypiam Armonia: vt referunt Spinga Palefatus: Xenophon in equiuocis: & Archilocus in epytheto temporū. Fuit alia Cybeles phryga paulo ante istam meretrix: que puella primum prostituta a quodam Artu: inde a Marsia conciuę suo: cū quo fugiens in Nysam ad Dionysium ab Apolline etiã cognita fuit: vt Diodorus ad lōgum narrat. Dionysius aut Nysan cōdidit: vt notat Eusebius de tēporibus: ferme annis. lxx. ante dictas nuptias bellicosas. Vnde hę due Cybeles sc̄licet Phryx & Samothressa: longe post conditam Dardaniã fuerūt. At ante Troiã cōditam tres alię fuerūt Prima omnium ante Ninū fuit Festa Iani vxor: vt Berosus indicat: cui propriū nomen: vt idem ait: & Diodorus in. iiii. li. confirmat fuit Titea magna deorum mater. Cognomina huic fuerunt tria. Primum terra. Vnde quidã e terra orti referūtur ab historicis in primo ortu generis humani: que res etiã multos priscos decepit philosophos: existimãtes primos homines e terra id est putrefactione ortos: vt narrat Diodor⁹ in primo libro. Secundū vero cognomen: ab ignis sacrificii custodia Vesta Aramea origine magis q̄ gręca. Tertiu cognomẽ: a præsentia religionis & sacrorū dicta Cybeles: phoenico & Arameo vocabulo. Est em̄ Cybeles mater siue antistes & regina sacrorū. Vñ Etrusci cybelizare p̄ sacrare dicebãt: vt patet in descriptione cognitionis Grauiscarti: de qua cū aliis titulis inuentis Etruscis dixim⁹. Hęc igitur prima Cybeles magna. Secūda fuit Regna filia eius: que idcirco

Flauianum

Phescenniu:
Soracte

Nepe

Plures
Dardani
Iasii
Cybeles
Cadm̄
Armonię

Cybeles
Multæ

Lib. XVII. Fo. CLXXI.

co magna mater dicta fuit: quia in gratiam matris educauit Titanas a Titea matre nominatos: vt auctor est Diodorus in.iiii.li. Fuit & Etrusca Cybeles: cui teste historia Latina: & subscriptione statuæ eius/arq; Beroso: pater fuit dux Sypus: nomen proprium Tylæ: vrbs Veiuza: prædia cybelaria: maritus Iasius filius Coriti: socrus Electra Atlantis Itali filia: cognati vero Dardanie & Armonia vestalis: vt patet vittata sacerdos: & non nupta vt Samothrax: cuius nuptiæ astante Iside egyptia celebratæ fuerunt Viterbi Veiuza vrbe. Et Samothracia: & Dionysius et eî sequuti mendaces reperiuntur in historia. Dicunt enim: vt etiam Diodorus in.vi.refert q; mortuo Iasio Samothrace post nuptias Armonia, frater eius Dardanus cum cognata Cybele profecti sunt in phrygiam & condiderunt Dardanium. Opæclarum & impudens mendacium. Nam vt notat Eusebius de temporibus: & Spinga: palefatus: ac Xenophon contestantur: & Archilocus astipulatur: super quos etiam comentaria confecimus: Dardania cõdita erat ante nuptias Armonie Samothracis: ducētis annis & amplius: & iam concesserant nature quattuor primî Dardanie reges Dardanus, Erifonius: Tros: Illus: Non igitur Dardanus & Cybeles Samothrax cõdiderunt Dardanium que plus q̄ ducentis annis condita fuerat a Thusco Dardato: quem teste Virgilio in. vii. Arunta verus historia Thusca fert natum in his agris Turrenæ regie Coriti: Et ab ea profectus in Samothraciam inde in phrygiã condidisse Dardaniã. Iure ergo dixi Græcos de Dardano filio Coriti: & origine Dardanie decipi falliq; tempore: vt dixi: & equiuocatione nominum Dardani Cybelis & huiusmodi. Nam vnos solos suos fuisse: vt pueri existimant: quos ante: fuerunt alii: a quibus furati magis q̄ mutuati fuerunt historias: vt de Hercule: Atlante: & aliis fecerunt & Herodorus in.ii.li. asserit.

Cybele et eius genus

Dardania

Annia quæstio. xxxviii.

QVAERIS Qui auctores sint qui tradant venisse in Italiã Isidem egyptiam: quã dicunt cererem Legiferam: frugiferam: sororem Osiridis: & qui sint qui explanent: vnde venit: vbi primũ applicuit: vbi primum panes confecit. Responso. Plini⁹ in. vii. naturalis historie sic dicit capitulo vltimo. Ceres frumenta inuenit: cum antea glande vescerentur. Eadem docuit molere & panes conficere: in Attica: Italia: & Sicilia: & ob id dea iudicata: & eadem prima leges dedit. Ergo venit in Italiam & docuit frumentariam: molendinariam: & panificam: cū ante glãde vescerentur. Vnde vero venerit: & vbi primum in Italiam appulerit: certum est in historia Latina: q; ab Aegypti parte Marmarica & Libyca: vbi docuerat i thyberim ad nauigauit: & primum Romæ in vico Thusco incontinentem descendit: que loca tunc pascua bobus erant. Vnde Festus. Argeus inquit campus dictus est Libyffus: quia ceres illo primũ fruges e Libya aduxit Vnde & Libyffus campus dictus est: & ipsa Libyssa. Sane vt ait fabi⁹ pictor: vicus Thuscus Romæ antea campus Argeus ab Argiuis principibus: sed prius libyffus dictus erat. Quarendum est item: quo tempore ab Italia in egyptum rediens: fuerit Isis id est dea Ceres habita: vt Plinius asserit. Et respõdent tres auctores Plynio: videlicet Berossus in. v. antiquitatũ: Palefatus: & Eusebius de temporibus primi Cecropis: q; Io iudicata fuit Isis id est dea Iuno & ceres: anno trigesimo sexto q̄ Dardanus conderet Dardaniã. Vnde etiam secundum Eusebium: alios probatiores afferentem/ Io profecta est in Aegyptum & dea Isis iudicio omnium probata. anno. xliii. Cecropis: a quo ad Dardaniã cõditã sex & triginta numerat annos. Regnabat ergo Iasius in Italia frater Dardani: nõdum a Dardano peremptus. Quod etiam Berossus vidit dicens in. v. li. Iasium simul cum Cecrope: cepisse Italiẽ imperare. Quare. xliii. anno Iasii simul & Cecropis redit/ Isis in egyptum: post q̄ a

Isidis aduent⁹ in Italia Ceres.

Libyffus campus

Io

Iasius

F. Joannis Annij Liber. XVII.

Libya venit in Italiam & Thyberinum campū: ab eius aduentu: Libyſſum dictum: Vbi vero panes confecerit: & obtulerit etiam ipſi mendaces græci nedum latina testimonia: afferunt: & dicunt: q̄ primos in nuptiis panes obtulit in gratiam Iasii.

Annia quaestio. xl.

Isis viterbi
panes pri-
mos confe-
cit.

SATIS aperre omnes concedunt Isidem venisse ab finitima Aegypto Libya in Libyſſum Latii campum: & interfuisse nuptiis Iasii & Cybelis vti etiam veracissim⁹ Berofus Chaldecus exprimit. Sed vbi habes: q̄ hos primos panes Viterbi confecerit. Responsio. Habeo ab historia: cognomine: titulo: inscriptione & eiusmodi argumentis. Nam rex Iasius vtiq̄ in regia sede: regias celebravit nuptias: quæ patris Coriti Turrena sedes erat. Hæc autē olym regia Turrena nūc est Viterbum: vt inexpugnabiliter ex superioribus patet. Viterbi igitur primi panes: ab Iside confecti sunt. Item Vetuloniæ celebravit Iasius nuptias & panes obtulit primos Isis: vt in. v. antiquitatum Berofus asserit. Porro vt probant superiores quaestiones: Vetulonia est Viterbum. Rursus Libyſſa loca in Italia dicta sunt: vbi primum constitit Ceres: vt ex dictis auctorum elicitur. At Romæ constitit primū in campo Libyſſo: tunc nullo ibi Rege: aut vrbe regia existēte. Quare si circa Vetuloniam Libyſſa regio est: vtiq̄ vt in regia vrbe Iasii morata est. Est autem regio Libyſſilla quā Lapis excisus Libyſcillam profert. Quare ipsa Libyſſa Ceres: Vetuloniæ regie q̄ nūc Viterbi est: primos panes obtulit. Rursus a subscriptione statuæ Cybelis: quæ omni auctore & historia certior est: ita probatur. Veiuſi oppidum Viterbum est vt ex superioribus patet Porro subscriptio: ita dicit. Veiuſo: hospita: Isis: hospitata est epulatrix: in domo Tyles. Ioue spōſe ducisq̄ Sypis: anno ætatis eius. xv. Ergo Viterbi / epulo nuptiali constitit & panes obtulit. Sunt etiam argumento Sypalis Vetuloniam regio a Sypo patre Cybelis dicta: & prædia eius adhuc Cybellaria dicta / & Iasinellæ thermæ: & Cybellariū excisum marmor: vbi hæc ad sententiā scribuntur. Iam longe ante Coriti cum Electra filia Atlantis Itali nuptiæ exactæ fuerant / cum Isis maxima frumentaria panifica concessit ad nuptias Iasii & Cybelis in agrum fontemq̄ Cybellarium: vbi regia Cybelis erat. Quare pluribus diebus celebratæ sunt nuptiæ: cum ceptæ in Veiuſa vrbe finitæ sint in Cybelis prædio vbi tunc eorum sacræ statuæ de more ad memoriam suffossæ: nuper astante Sanctissimo Pont. Max. Alexandro VI. cū tota curia inuentæ indicio Leporis: effossæ sint: & iterato in Veiuſum palatium translatae ad memoriam.

Statuæ in-
uētæ.

Explicitæ sunt. xl. quaestiones Annia.

Impressæ opera Ascensiana ad XV. Kalendas
Feb. Anno Salutis humanæ. M. D. XII. Sup-
putatione Romana.

Deo sit laus et Gloria.

